05
4/

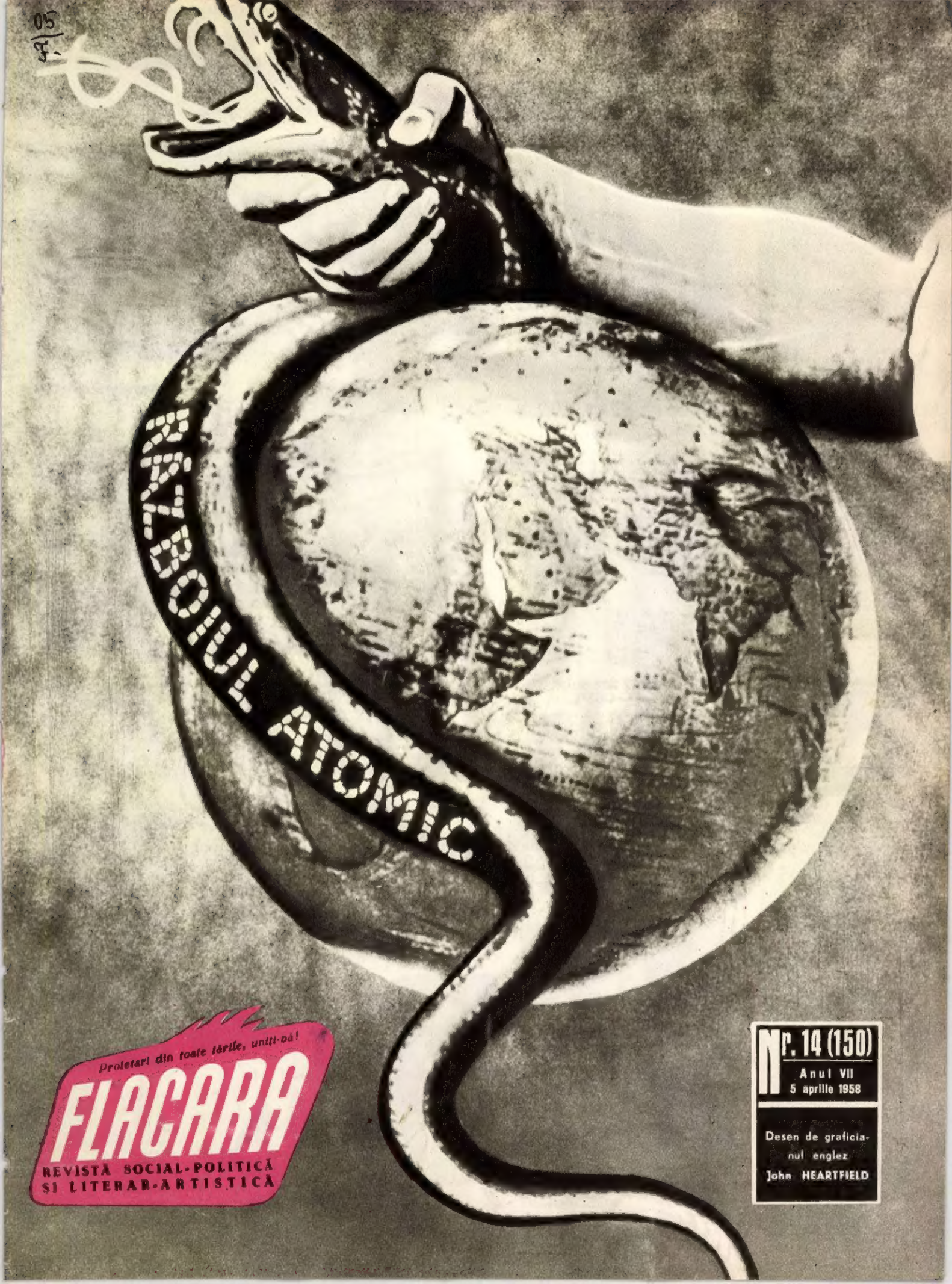

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Nr. 14 (150)
Anul VII
5 aprilie 1958

Desen de graficianul englez John HEARTFIELD

PRIVIȚI CU NOI!

În acest număr:

Pag. 4 — Solie a păcii și prieteniei.
Pag. 5 - 6 — Întîmplarea din Mădăraș — reportaj — de Gh. Florescu.
Pag. 7 — Două imagini din R.P. Ungară.
Pag. 8 - 9 — Răspunderea părinților — reportaj — de C. Bozbici.
— Palmele tatei, Cerbul — poezii — de Cornel Dumitrescu.
Pag. 10-11 — Vă rugăm: o singură propunere — anchetă — de F. Urseanu.
— Cartea românească — produs pentru export — de T. Caranfil.
Pag. 12 — O după-amiază de chimie — De vorbă cu acad. prof. C. Nenițescu — de Gabriel Micu.
Pag. 13 — Am plecat să scriu despre un „copil-minune" — de Silvia Roșculeț.
— Ultimul tren — de Ștefan Izsák.
Pag. 14-15 — Uriașul de la Uhan.
Pag. 16 — Tragedie — schiță — de Moricz Zsigmond.
Pag. 17 — Paul Robeson... în Rominia — de Nicolae Lupu.
Pag. 18 — Ne vorbește Marietta Șaghinian — interviu acordat corespondentului nostru din Moscova, Gh. Gheorghiță.
Pag. 19-20-21 — Monșer — schiță — de Constanța Coporan.
— Spectacol de pantomimă? — de A. Gorea
Pag. 22 - 23 — 1898 — Un călător romîn puțin cunoscut: inginerul B. G. Assan — de Val Tebeică.
— Dacă nu eram eu! — schiță — de Sandu Marian.
Pag. 24 — Cuvinte încrucișate — Curiozități filatelice.
Pag. 25 — Sfaturi practice — Moda pentru bărbați.
Pag. 26 — Sport
Pag. 27 — În jurul globului.
Pag. 28 — Umor.

PRIMUL MIEL...

...care a văzut lumina zilei în primăvara aceasta în întovărășirea zootehnică din Breasa, raionul Cîmpulung, s-a bucurat de... o primire plină de atenție...

Fotografie de F. MICHITOVICI

„EROICELE LUPTE ALE MUNCITORILOR CEFERIȘTI"

Așa se intitulează expoziția permanentă ce s-a deschis în cadrul Institutului de documentare feroviară.

Aci sînt expuse ne numărate documente și piese care vorbesc despre trecutul de luptă eroică a muncitorilor ceferiști.

În fotografie: Sirena cu care Vasile Roaită a anunțat începerea grevei ceferiștilor din 1933.

DANTELĂRIE...

... lucrată cu migală din ață pescărească, macramé sau altă ață fină, specială?

Nu! Fotografia alăturată înfățișează noile modele de dantelărie din mase plastice ce se produc în serie la fabrica de mase plastice „București".

Nu-i așa că prin suplețea și finețea lucraturii, aceste dantele nu se deosebesc cu nimic de acele lucrate de mînă?

PENTRU GRĂBIREA CONSTRUCȚIILOR...

... un colectiv de ingineri și tehnicieni din cadrul Ministerului de Construcții și Materiale de Construcții au conceput o serie de utilaje de construcție acționate de tractoare. Ele sînt destinate mecanizării lucrărilor pe șantierele de locuințe și clădiri social-culturale.

În fotografie: încărcătorul cu cupă, adaptat la tractorul „U.T.O.S.-2" cu acțiune hidraulică pentru încărcarea camioanelor cu balast și alte materiale de construcție.

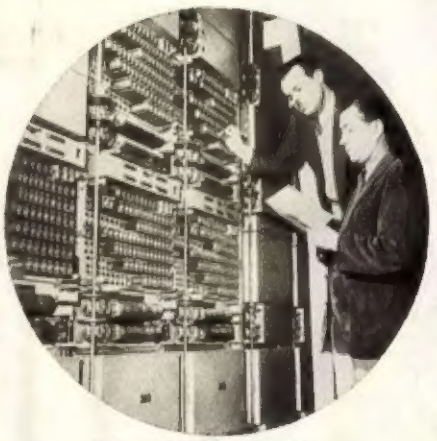

ANTRENAȚI-VĂ... MEMORIA...

...pentru că chiar anul acesta se va trece de la numerotația actuală a posturilor telefonice cu 5 cifre, la numerotația cu 6 cifre. Aceasta, în urma faptului că centrala automată „Victoria" din Capitală și-a extins instalația cu încă 2000 numere telefonice care au fost repartizate oamenilor muncii.

În fotografie: ing. V Vasilache, șeful centralelor automate, și I. Balaurescu, șeful centralei „Victoria", executînd controlul pe registre privind lucrările de trecere de la 5 la 6 cifre.

ÎNTRE PLUG ȘI... SCENĂ

Echipa teatrală a colectiviștilor din satul Comana, regiunea Constanța, și-a creat faimă.

Într-un singur an au prezentat 31 de piese, din care șase spectacole în premieră. Formația are 41 de membri și un regizor, de asemenea plugar colectivist. Nici unul dintre „actori" n-a studiat la Institutul de Teatru și totuși faima teatrului din Comana a depășit granițele regiunii.

În fotografie: o scenă din piesa „Gh. Doja" de Petru Vintilă, jucată de doi tineri colectiviști.

Fotografie de Gh. CIOROBEA

MONUMENTE CONSTĂNȚENE

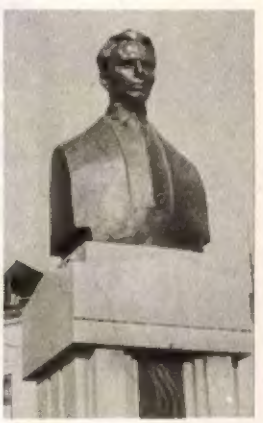

Un nou monument a fost dezvelit recent: bustul lui Vasile Pîrvan — omagiu pentru cercetările și descoperirile pe care arheologul le-a făcut în Dobrogea și, în special, pentru descoperirea orașului antic Istria.

Bustul — lucrare a sculptorului Ion Irimescu — a fost așezat în centrul Constanței, într-o piațetă de lîngă gară.

Odată cu lucrările pentru înfrumusețarea litoralului constănțean, s-a găsit și locul cel mai potrivit pentru bustul lui Eminescu: el a fost mutat de pe vechiul loc și așezat la marginea mării, așa cum poetul și-a dorit mormîntul.

Monumentul marelui nostru poet este înconjurat de pergole, trandafiri și straturi de garoafe.

Fotografii de F. URSEANU

UN ACT ISTORIC ÎN APĂRAREA UMANITĂȚII

MARELE EXEMPLU AL U.R.S.S.

ÎNCETAREA UNILATERALĂ A EXPERIENȚELOR CU ARMELE ATOMICĂ ȘI CU HIDROGEN

Nikita Sergheevici Hruşciov,
prim-secretar al C. C. al P. C. U. S. şi preşedintele Consiliului de Miniştri al U. R. S. S.

O mare țară, o mare putere atomică a lumii, a hotărît în mod unilateral să înceteze experiențele cu toate tipurile de arme atomice și cu hidrogen. Această țară nu este nici Statele Unite ale Americii și nici Marea Britanie, ci este țara care în 1917 a dat Decretul asupra păcii, în 1945 a arborat steagul păcii victorioase deasupra Reichstagului și de atunci încoace, zi de zi și ceas de ceas, luptă pentru ca omenirea să nu mai cunoască un nou măcel mondial. Este țara care între 1955—1957 și-a redus efectivele armatei cu 1.840.000 de oameni, avînd în curs de înfăptuire o nouă reducere de 300.000 oameni, țara ale cărei inițiative de pace au răscolit și zguduit opinia publică internațională, cheamînd fără răgaz la interzicerea totală și necondiționată a experiențelor nucleare, la încetarea producției și distrugerea tuturor stocurilor de arme de ucidere în masă.

„*...Să se înceteze în Uniunea Sovietică experiențele cu toate tipurile de arme atomice și cu hidrogen*" — a hotărît Sovietul Suprem al Uniunii Sovietice. Cîteva cuvinte care se aseamănă, în măreție, simplitate și simbol, cu acele scurte comunicate ce anunțau lumii lansarea primilor doi sateliți artificiali ai pămîntului. Mesajul acestor simple dar emoționante cuvinte exprimă noblețea și umanismul celei mai înaintate gîndiri a epocii noastre și a întregii istorii — gîndirea socialistă; el exprimă semnificația actului istoric de mare răspundere al guvernului sovietic și poziția sa de înaltă forță morală.

„*... Să se înceteze experiențele...*" — iată răspunsul categoric dat—prin fapte și nu prin vorbe—problemei care-i frămîntă pe toți cei peste 2.700.000.000 de oameni ai lumii.

Alegerea trebuie făcută nu între bombe „curate" și bombe „murdare", ci între război și pace. Iar primul pas pe calea izbăvirii de război este încetarea experiențelor cu armele nucleare. Iată de ce a găsit un asemenea uriaș și optimist ecou în inima neliniștită a omenirii, hotărîrea guvernului sovietic — în fruntea căruia Sovietul Suprem l-a numit pe tovarășul N.S. Hruşciov. De aceea nu trebuie să rămînă fără răspuns fierbintea chemare pe care Sovietul Suprem a adresat-o parlamentelor S.U.A., Angliei și ale tuturor țărilor de a sprijini această inițiativă care corespunde aspirațiilor întregii omeniri.

Dar dacă celelalte puteri care dispun de armele atomice vor continua experiențele nucleare, atunci guvernul Uniunii Sovietice va fi în drept să acționeze în problema experiențelor nucleare în conformitate cu interesele securității sale.

Poporul romîn, unindu-și glasul cu cel al tuturor popoarelor iubitoare de pace, salută actul istoric al U.R.S.S. și-și întărește lupta pentru interzicerea totală a armelor nucleare, pentru triumful vieții asupra morții.

Sovietul Suprem al U.R.S.S. face apel la guvernele celorlalte state care posedă arma atomică și cu hidrogen, „SĂ IA MĂSURI SIMILARE PENTRU A ASIGURA ÎNCETAREA EXPERIENȚELOR CU ARMELE ATOMICĂ ȘI CU HIDROGEN PRETUTINDENI ȘI PENTRU TOTDEAUNA".

Și acum?...

Harold MacMillan
primul ministru al Marii Britanii

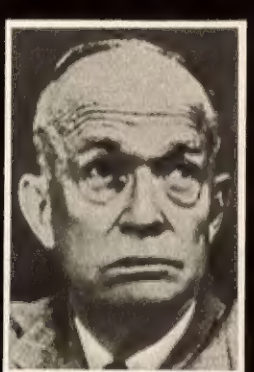

Dwight Eisenhower
președintele S.U.A.

SOLIE A PĂCII ȘI PRIETENIEI

Tovarășii Chivu Stoica, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Romîne, Emil Bodnăraș, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, și Avram Bunaciu, ministrul Afacerilor Externe, își continuă vizitele de prietenie începute în urmă cu cîteva săptămîni în unele țări ale continentului asiatic. Oameni de stat romîni au fost, pe rînd, oaspeții guvernelor și popoarelor Republicii India, Republicii Democrate Vietnam, Uniunii Birmane. Iar acum, la apariția acestor rînduri, conducătorii de stat romîni se află în mijlocul marelui și eroicului popor chinez.

Florile, caldele urări de bun sosit, primirea entuziastă făcută înalților oaspeți din Republica Populară Romînă, de către populația acestor țări, vorbesc despre dragostea și prețuirea de care se bucură poporul nostru și conducătorii săi.

Vizita conducătorilor de stat romîni, precum și convorbirile avute cu acest prilej cu personalități de frunte din țările vizitate, constituie o nouă contribuție în lupta pentru menținerea păcii și promovarea unor relații bazate pe colaborarea prietenească.

Întîmplarea din MĂDĂRAȘ

← Una din averile colectivei: „Molotov"-ul de 3 tone care, peste cîteva luni, va transporta primele tranșe din cantitățile de cereale contractate cu Statul.

— reportaj —

de Gheorghe FLORESCU

Fotografii de S. STEINER

Dîn capul locului țin să vă spun că la întîmplarea despre care vă voi povesti acum n-am fost de față. Nici eu, nici prietenul meu, fotograful. N-am fost acolo, pentru simplul motiv că ne aflăm în altă parte, tot după treburi gazetărești. Și, credeți-mă, nu este situație mai neplăcută în meseria noastră, decît atunci cînd întîmplărilor ieșite din comun nu le sîntem martori, în chiar ceasul înfăptuirii lor.

Am cercat noi, călători învățați cu drumurile, să înfruntăm chiar o vreme neprielnică zborului cu avionul, doar-doar am prinde măcar ceva din ecourile proaspete ale întîmplării. Dar, cu toată bunăvoința și măiestria piloților, cu toată graba noastră, ajunși din nou pe pămînt, faptul se consumase; oamenii se risipiseră fiecare după treburile lui, hîrtiile fuseseră înaintate la bancă, rapoartele, întocmite de funcționari gravi, luaseră calea centrului administrativ și politic al țării, iar vestea, făcînd înconjur regiunii, a prilejuit cîtorva zeci de mii de țărani să-și cerceteze sentimentele și să-și dovedească, din nou și concret, patriotismul.

Ca să înțelegeți mai bine despre ce este vorba, o să vă prezint pe scurt pe eroina acestui reportaj, comuna Mădăras din regiunea Oradea și pe eroii acelei întîmplări de răsunet, care sînt membri în colectiva „Steaua Roșie".

Mădărasul este o așezare aflată la 5 kilometri spre nord de Salonta și la 35 kilometri, spre sud de Oradea. Numără peste 1.000 de locuitori, dintre care, în afara gospodăriei colective, au rămas doar 46 de familii, unite, totuși, și ele, într-o întovărășire agricolă.

De la halta de cale ferată pășim — ca și acum nouă ani, cînd s-a inaugurat gospodăria, pe dalele aceluiași trotuar îngust și lung de 830 metri, pînă la treptele clădirii sfatului popular.

Satul pare pustiu. Este parcă prea multă liniște, deși în fața unei magazii uriașe — în care încap cu ușurință vreo zece vagoane cu roți și cu acoperiș cu tot — un cîrd de giște în ciuboțele roșii au făcut sobor răgușit, grav și răbdător. Din magazie se aud zbîrnîind trioare. Deștepte giște! Se vede că adăstatul lor prin preajmă nu este zadarnic și că se aleg întotdeauna cu ceva de pe urma stăruinței lor. Dar, pentru că veni vorba, nu cumva știți dumneavoastră cît poate să coste construcția unei asemenea magazii din cărămidă, acoperită cu țiglă și cu sisteme speciale de aerisire, încărcare și descărcare? Și cînd o fi fost construită, pentru că acum nouă ani, pe aici era o toloacă de toată frumusețea? Și, mai ales, de unde au ieșit banii pentru asemenea construcție?

Prietenul meu fotoreporterul — harnic băiat! — a și intrat în acțiune. Arc o imaginație extraordinară. Ce fotografiază? Oameni? N-ați ghicit. La ora aceasta este prozaic. Prinde pe film case. Case noi. Se dovedește atît de conștiincios, încît îmi trece prin minte ideea că vrea să-și deschidă o expoziție în holul facultății de arhitectură, intitulată: „motive naționale în arhitectonica rurală" — sau așa ceva.

Număr cu desperare vreo 20 de case noi, numai pe strada principală. Maxim Aurel, casierul colectivei, în clipa aceea picat ca o pronie cerească să ne dea lămuriri, zîmbește cu șiretenie:

— Șaptezeci! — îmi șoptește și-mi face cu ochiul.

— Ce? Nu înțeleg! — îl întreb tot în șoaptă.

— Case noi. Dacă vrea să le fotografieze pe toate, ce ziceți, să dau o fugă la Oradea? Nu cred să aibă la el atîtea filme.

Nici azi prietenul meu fotograful nu știe pentru ce a trebuit să se resemneze și să scoată numai anume case pe film: acelea construite cu împrumuturi de la stat. Orice ați spune dumneavoastră, trebuie să recunoașteți, totuși, că locuințele construite cu împrumuturi de la stat sînt mai arătoase. Asta nu înseamnă însă că prietenul meu a făcut economie de film. Dimpotrivă...

Privesc la un panou cu afișe. Matur și trist, chipul de copil încercat al proaspetei „vedete" cinematografice, în vîrstă de 14 ani, Nuță Chirlea — Matache în film — vestește de pe un afiș premiera în comună (o dată cu Capitala!) a filmului „Ciulinii Bărăganului".

N-am putut rezista unei vechi ispite să aflu, în sfîrșit, cam cît costă un aparat de cinematograf. Neprevenit, proaspăta noastră cunoștință, casierul colectivei, ridică neputincios din umeri:

— Nu știu. Ni l-a trimis sfatul popular regional.

Școala nouă din Mădăras, construită de curînd, este de vreo

În final, am vrut să prindem pe peliculă un sărut înainte de plecarea lui în campanie. Dar proaspeții însurăței (citiți textul) ne-au „detectat" și s-au intimidat. Ah, fotografii ăștia!...

350.000 lei, în bună parte împrumutați de la Stat, au investit colectiviștii în amenajarea acestor izlazuri. Dintr-însele ei vor scoate, numai în 1958, patru vagoane și jumătate de pește.

trei ori mai mare decît școala din Vasilați (o comună din Bărăgan), al cărui deviz de construcție însuma cifra de 350.000 lei. Am pomenit această școală deoarece cunosc istoria construcției ei, inclusiv faptul că finanțarea lucrării a fost făcută din bugetul republican.

Mădărășenii, pe cît se pare, au obținut o sumă și mai mare pentru școala lor.

Dacă treceți vreodată prin Mădăras, opriți-vă și pe la dispensar. O să vă surprindă plăcut curățenia, instalațiile moderne, chipul prietenos cu care veți fi primit de o tînără îmbrăcată în halat alb și bronzată de soarele acestei primăveri capricioase.

La sfatul popular, interesați-vă de intelectualii comunei. Vi se va răspunde cu mîndrie: „De cînd a luat ființă gospodăria colectivă, 18 copii ai colectiviștilor din Mădăras sînt studenți la facultățile de agronomie, 40 au devenit ofițeri, 3 învățători, 15 frecventează cursurile școlilor de cooperație, 10 sînt în școlile medii sanitare, 12 învață în diferite școli de meserie...“ După aceea, gîndiți-vă cu seriozitate: cînd s-a mai pomenit în țara noastră ca, dintr-un singur sat, să se ridice dintr-o dată atîția intelectuali? Îmi stă pe limbă încă o întrebare și anume: cam cît poate să coste școlarizarea unui asemenea număr de tineri și cine plătește căminele, cursurile, profesorii, materialele de experiență etc. etc. dar renunț. Întrebarea mi se pare prea ușoară pentru a fi inclusă în concurs.

Casierul colectivei îmi face confidențe: fata lui Vereș, Irina, s-a măritat anul trecut cu tractoristul Tesloveanu Constantin de la S. M. T.-Cefa. Acum nouă ani Irina era un năpîrstoc de fată care se uita cu spaimă, printre ostrețe, la hora încinsă în curtea sfatului, în cinstea inaugurării gospodăriei colective. În anul acela, S.M.T.-ul trimisese la Mădăras două tractoare. Acum muncesc în permanență aci două brigăzi de tractoare (opt tractoare).

Un „Molotov“ de 3 tone stîrnește cîinii prin curți și ne silește, din claxon, să-i facem loc. Sînt mulți ani de cînd nu l-am mai văzut pe Maghiar Teodor, președintele gospodăriei, și poate de aceea nu l-am recunoscut în cabină, lîngă șofer. Abia după ce autocamionul s-a pierdut încolo, spre șoseaua națională, am aflat că președintele trecuse pe lîngă noi, că pleca la Oradea, după treburi. Maghiar Teodor, președintele colectivei din Mădăras, este deputat în Marea Adunare Națională. Nu mi-ar fi trecut nici asta prin minte acum nouă ani...

„Statul m-a ajutat, prin împrumut, să-mi ridic casa asta faină — spune Cristea Iosif. Apoi nu se cuvine să ajut și eu Statul?“

Pe aci, prin Mădăras, viața nu s-a scurs monotonă și banală. O simt în orice nouă înfățișare ce mi se arată. Bunăoară, într-una, pe care la început n-am înțeles-o. Cristea Teodor, Ioan Petru, Vereș Iosif, Nuț Ion, plugari din tată-n fiu, au devenit... pescari. Da, pescarii colectivei din Mădăras. Contractul cu „Aprozarul“ din Salonta spune negru pe alb că, prin munca acestor patru bărbați, înarmați cu luntre și vintire, cu undițe și năvoade, colectiva va livra statului, în 1958, din cele trei iazuri pe care le are, patru vagoane și jumătate de pește. Iar în „casa“ gospodăriei va intra, în urma acestei contractări, suma de 280.000 lei.

Trebuie să fii îndrăzneț și foarte încrezător în puterea și hotărîrea oamenilor ca să investești în amenajarea unor iazuri suma de 350.000 lei, în bună parte împrumutați de la stat, și să-ți planifici acoperirea ei într-un răstimp de numai 20 de luni!

Aici, la Mădăras, nici în vremea grofilor, nici în cea a moșierilor, nu se pomeneau socoteli curente de cîte șase sau șapte cifre. Acum, două fete, amîndouă la un loc neîmplinind cincizeci de ani, pe nume Bitterman Silvia și Onaca Victoria — contabilele gospodăriei — îți pot vorbi o zi întreagă numai în „cifre mari“. Sutele de mii și milioanele sînt trecute frumos în coloane și, oricum ai întoarce și răsuci registrele acelea, socotelile trebuie să iasă la leu. Este vorba doar de averea colectivei.

În nouă ani, de la 560.000, fondul de bază al colectivei „Steaua Roșie“ din Mădăras a crescut la 2.363.595 lei. I-am cunoscut săraci pe mădărășeni și-i regăsesc milionari. O unitate serioasă, cu greutate, cu cont la bancă, cu magazii încăpătoare, cu trei autocamioane, cu remize

Nea Iosif Crișan, porcarul colectivei, a vrut și el o poză: „Dumneavoastră știți ce avere mi s-a dat mie în grijă?“ Iată-l adunîndu-și cu goarna, zgomotoasa comoară.

de căruțe și utilaj pentru fiecare din cele trei brigăzi, cu garaje, cu adăpători automate în grajduri, cu un atelier de fasonat tîmplărie, cu o instalație de spălat și gresat mașinile, cu grădini de legume, cu contracte de sute de mii de lei pentru carne, zarzavaturi, pește, lînă, lapte, cereale. Mai ales cereale... Iată-ne, în sfîrșit, aproape de întîmplarea despre care vă spuneam la început și care s-a petrecut cam așa:

Socotind și tot socotind mijloacele cele mai avantajoase pentru întărirea economică și organizatorică a gospodăriei colective și a comunei întregi, colectiviștii din Mădăras au ajuns la concluzia că, încheind cu statul, pe termen lung, contracte de vînzare a surplusului de produse agricole, își asigură în primul rînd, sumele de bani necesare investițiilor, avansurilor lunare bănești, plăților curente și cheltuielilor neprevăzute, și totodată contribuie la asigurarea fondului central al statului, hrana întregului popor muncitor.

Sînt fel de fel de mijloace să-ți dovedești dragostea față de patrie: eroism, abnegație, vigilență, inițiative, descoperiri științifice, opere literare... Mădărășenii nu-s nici poeți, nici savanți, nici oameni de stat. Sînt lucrători ai pămîntului, dar lucrători pricepuți. Sînt buni crescători de animale, sînt pricepuți grădinari, neîntrecuți cultivatori de porumb; o parte sînt pescari; alții, ciobani, stupari.

După cîte am putut afla de la oameni, adunarea generală a colectiviștilor, atunci cînd s-a luat hotărîrea de a se încheia cu statul, pe termen lung, contracte de vînzare a surplusului de cereale, merita să fie imprimată în întregime pe bandă de magnetofon. Președintele scăpase ședința din mînă. În sală era rumoare. Hotărîți să-și dea aprobarea, colectiviștii discutau aprins și fără rînduială, asupra cantităților de contractat. Ba 150 kilograme la hectar, ba 400. Unii optau pentru o cantitate mai mare de porumb, alții pentru o cantitate mai mare de grîu. Toți se arătau dornici să facă într-adevăr o faptă de răsunet.

— Cîte 100 kg la hectar am contractat și anul trecut!

— Și am rămas cu grîne în magazii... — răspundea altul, supărat...

Ciobanii, și ei:

— Da'lîna este trecută în contract?

Pînă la urmă, însuflețirea adunării dădu ghes președintelui să vină cu o propunere neașteptată:

— Încheiem contract pentru 300 kg de grîu la hectar și pentru 400 kg de porumb la hectar. Sînteți de acord? Și chemăm la întrecere toate gospodăriile colective din regiune. Dacă vor fi alții mai tari decît noi, nimic nu ne împiedică să facem o suplimentare de contract...

Cam așa s-au petrecut lucrurile în Mădăras, pe la începutul lui februarie.

... Am cunoscut apoi la Oradea un director al întreprinderii „Recolta“, unitate care îndeplinește funcția de contractant de cereale. Mi-a arătat contractul nr. 1, pe raionul Salonta, încheiat de colectiva din Mădăras, pe trei ani consecutiv: de pe 340 hectare cu grîu, cîte 300 kg la hectar, în total 102.000 kg de grîu; de pe 180 hectare cu porumb, cîte 400 kg la hectar, în total 72.000 kg de porumb.

Mi se părea ciudat zîmbetul șăgalnic pe care-l avea acest om, în timp ce-mi însemnam cifrele înscrise în contract. M-am lămurit îndată pentru ce era atît de mulțumit, cînd mi-a pus dinainte, cu bunăvoință, un teanc de contracte asemănătoare, care dovedeau o îmbucurătoare întrecere, ca răspuns la chemarea Mădărasului: G.A.C. „23 August“ din comuna Șiman, raionul Salonta, a contractat cu „Recolta“ o cantitate de 400 kg de grîu de pe fiecare hectar; G.A.C. „Viața Nouă“ din comuna Diosig, 570 kg de porumb de pe fiecare hectar; întovărășirea „Viața Nouă“ din comuna Vășad, 550 kg de grîu de pe fiecare hectar; întovărășirea „Petöfi“ din comuna Diosig, cîte 400 kg de pe o suprafață de 500 hectare, semănate cu grîu, și cîte 500 kg de pe o suprafață de 600 hectare semănate cu porumb.

★

Hîrtii, completate stîngaci, cu scrisuri greoaie, de oameni învățați mai mult cu plugul decît cu condeiul, deschid în fața celui ce vrea să cunoască sufletul țăranului nostru, o imagine vie a dragostei sale față de patrie. Inițiativa colectiviștilor din Mădăras a trecut cu mult marginile unor socoteli înguste. Ea este un act patriotic concret.

Fețele cunoștință: Ana Isai, învățătoarea din comună, și contabilele gospodăriei colective.

Două imagini

→
Cîntec şi voie bună în creşa uzinelor „Ganz" din Budapesta.

Un nou tip: scuterul „Panni", produs al fabricii de biciclete din Csepel-R. P. Ungară. În fotografie: se face ultima revizie unui lot din noua producţie.
↓

RĂSPUNDEREA

— REPORTAJ —

de Cornel BOZBICI

Fotografii de A. MIHAILOPOL

I

Școala nu este numai locașul unde copiilor li se face timp de cîțiva ani educația, ci e într-un fel și o scenă, spre care privesc părinții acestor copii, trăind adeseori clipe de bucurie, uneori de dramă.

Într-o seară copilul vine acasă puțin trist și-i spune tatălui sau mamei:

—Tovarășul diriginte te-a rugat să treci pe la școală...

Nerăbdător și îngrijorat părintele se oprește în fața cancelariei. Emoția ce-o simte e adeseori aidoma aceleia pe care a trăit-o cu zece, douăzeci sau treizeci de ani în urmă. Căci în definitiv chiar dacă nu tu, părintele, ești obiectul discuției de azi, în joc e fiul tău, adică cel pe care îl ai mai drag pe lume și pentru care grija e mai mare decît pentru tine însuți.

— Fiul dumneavoastră pare în acest trimestru obosit și învață greu.

... Copilul e dotat, dar lipsește zile întregi...

... A căzut la trei materii. Nu-și face lecțiile. Riscă să rămînă repetent.

... Matematica o asimilează greu. Ar fi bine să vă îngrijiți și dumneavoastră, să-l controlați, să-l ajutați.

Fără voia mea am auzit acum cîtva timp aceste discuții. Mă aflam în cancelaria Școlii medii nr. 30 din cartierul Apărătorii Patriei. Nu mă cunoștea nimeni, nu știau cine sînt. Ascultam cu atenție.

Nu e de loc veselă reacția părinților în asemenea clipe. Nedumerirea, durerea și chiar mînia îi tulbură.

Iată faptele care mi-au sugerat să scriu acest reportaj. El se va ocupa mai ales de universul familial în care trăiesc copiii.

Emoție tardivă: cancelaria...

II

Cînd am intrat pe poarta casei unde locuia, știam despre el foarte multe lucruri. Chipul lui mi-l zugrăvise înimoasa profesoară Slăvescu, în timp ce străbăteam străduțele cartierului. La școală văzusem catalogul cu note. În dreptul numelui lui cifrele nouă și zece se înșirau ca pe un portativ. Tovarășa Slăvescu era mîndră de elevul ei, și fără să vreau m-am molipsit și eu de entuziasm.

Am pășit în curte. În fața noastră se afla o casă scundă, de cartier. Un cap băiat de copil se iți la fereastră, apoi dispăru tot atît de repede. Vizita noastră era deja anunțată. Și pînă să ajungem la ușa casei, aceasta se deschise și în prag apăru o femeie zîmbind. Părea puțin impresionată.

Am intrat în odaie. Odaia asta n-am s-o uit multă vreme! Șase copii băieți, grăsuți, unul mai frumușel ca celălalt, ne priveau ba curioși, ba speriați, ca pe niște necunoscuți ce eram. Lîngă fereastră, la masă, un băiețel își ridică ochii din carte și tresări. Am ghicit pe loc că e dînsul, elevul Tofan Florea, mîndria profesoarei Slăvescu.

Copiii aceștia ne-au răpit și n-am regretat — o bună bucată de timp — încît era să uităm de scopul vizitei. Pe urmă însă ne-am interesat de eroul nostru.

— Îi place cartea și noi îi încurajăm, ne spune mama.

— Ceilalți copii nu-l stînjenesc? — întreb.

— Nu e ușor pentru dînsul. Doi dintre băieți, gemenii, cei de colo, sînt cam zburdalnici. Dar îi mai potolesc. Toată ziua sînt cu ei, doar...

În timpul convorbirii mi-am dat seama că acest copil face eforturi destul de serioase să învețe, înfruntînd gălăgia și capriciile frățiorilor lui. În pofida acestor neplăceri, el este fruntaș la învățătură.

Nu mă îndoiesc că părinții îl stimulează moralicește, îl încurajează. Ei se interesează la școală de felul cum învață. Ascultă cu plăcere ceea ce ei le vorbește despre colegi. În sfîrșit, participă în felul lor la viața școlară a fiului lor. Și toate acestea sînt suficiente pentru ca el să simtă că părinții se preocupă de munca lui, că o apreciază și-i bucură.

III

Scena se petrece în clasa a V-a B., la o oră de franceză:

Profesorul: Manu Ion.

Manu: Prezent!

Profesorul: Ce lecție am avut pentru azi?

Manu: Nu vreau să răspund.

Profesorul: De ce?

Manu: Nu vreau... N-am învățat...

... Și dacă elevul Manu spune: „nu vreau"! este în zadar să insiști. Nu va mai scoate nici un cuvînt și te va înfrunta cu mutenia lui pînă la exasperare. Toate acestea se întîmplă bineînțeles atunci cînd Manu e prezent la școală. Dacă totuși îl zărești în primele ore în bancă, la ultimele dispare, împreună cu unicul caiet pe care-l utilizează la toate materiile. Văzînd că n-are nici cărți, nici caiete, unii dintre profesori s-au hotărît să-l ajute. A luat însă manualele și rechizitele primite și n-a mai dat pe la școală.

Are oare motiv să fie supărat Matei Nicolae? Se pare că da, din moment ce a fost mutat în ← banca întîi.

Ce se întîmplă cu acest băiat?
Ce fac părinții lui?
Și ca să primesc răspuns, am bătut la ușa casei elevului Manu Ion.
O bucătărie mică. O mare parte a încăperii o ocupă un pat pe care doarme un bărbat. În celălalt colț o femeie spală rufe. Desigur, e mama. Lîngă perete, doi copii.
Bărbatul se trezește și ne privește buimac. „Sînt în tura de noapte" — ne explică el, scuzîndu-se astfel pentru faptul că l-am găsit dormind în plină zi. Îi spunem de ce am venit.
— Nu învață...? — murmură resemnat.
— Ah, dumnezeule, ce l-am bătut acum cîteva zile! L-am călcat în picioare! — intervine aprinsă în discuție mama.
Lîngă perete un băiat cu ochii vioi, neastîmpărați și inteligenți, ne urmărește cu mare atenție. Remarc la el părul îngrijit pieptănat.
— Nu vine la școală decît rareori...
— Cum nu vine? — ridică tonul mama nedumerită. Nu se poate să nu vină! Pleacă în fiecare zi de-acasă și se întoarce seara tîrziu.
— L-ați întrebat unde zăbovește?
— La școală... Noi așa știm.
— Ați mers să vă interesați vreodată de felul cum învață?
— Nu...
Eram curios să aflu unde zăbovește băiatul zile întregi. Îl întreb, cu o oarecare indiferență, sperînd c-o să-mi răspundă sincer. Copilul însă tace. Mama se răstește la el:
— Hai, spune odată!
— Pe cîmp, îngîimă băiatul în silă.
— Și ce faci acolo?
— Mă joc cu băieții...
Răspunde fără să se zăpăcească și îmi dau seama că minte. Afară plouă, e urît; o vreme ca asta nu atrage copiii pe cîmp. Și-apoi, de-abia a trecut iarna... Evident că minte.
... Nu știu dacă Manu Ion va trece clasa anul acesta. Sînt sigur însă că vinovați de aceasta sînt părinții. Manu este un copil inteligent. Are capacitate să învețe. Lăsat fiind lăsat de capul lui, a devenit un soi de vagabond. Părinții n-au fost la școală să vadă cum învață fiul lor. Nici măcar nu s-au mirat că băiatul nu are cărți și caiete. Dacă venea tîrziu nu erau curioși să afle unde a întîrziat. Au lăsat totul la voia întîmplării. Iar situația de azi le poate dovedi că indiferența nu este un pedagog bun.
În acest fel Manu Ion a devenit pentru școală o problemă. Și cum el încă nu-și dă seama de gravitatea situației, lăsat de capul său, necontrolat, va persista în haimanalîc. Azi e o problemă pentru școală, mîine va fi pentru societate. Nu este oare timpul ca părinții să-și dea seama de marea răspundere pe care o au față de acest copil?

IV

Înainte de a-l chema pe Matei Nicolae în cancelarie ca să-l cunosc, profesoara Horbolanu a deschis catalogul și mi-a arătat notele lui. Iată-le transcrise: 3 la matematică, 5 la naturale, 5 la geografie, 5 la istorie, 4 la română, 4 la rusă, 4 la germană, 6 la desen, 5 la muzică, 8 la purtare. Elevul e candidat la repetenție.
Cînd îl privești, ai în față un băiat frumos, cu ochii limpezi, puțin speriat. Nu pare prost de loc. Și, totuși, notele...
Numai dacă pătrunzi în viața de familie a copilului poți găsi adevărata explicație de ce nu învață. Curios lucru, mai ales că în prima clipă gîndul investigației te-ar duce la școală. Dar nu! Luîndu-mi drept principiu acestea, am stat de vorbă cu tatăl și bunica elevului, cu el însuși și cu diriginta. Iată ce am aflat. Acum cîțiva ani părinții lui Matei Nicolae au divorțat. Viața familială, mediul în care crescuse în primii ani, și care genera dragoste și grijă părintească, s-a destrămat. Mama părăsește domiciliul prima. Nu peste mult timp, și tatăl se mută în altă parte a orașului. Și copilul? Copilul este lăsat piocon bunicilor, care vrînd-nevrînd trebuie să se îngrijească de el.
Dar plecarea părinților va lăsa urme grave în sufletul băiatului care abia a împlinit opt ani. În locul vieții plăcute de familie acum e un gol... „Vii acasă de la școală, nu te întîmpină mama; se face seară, tata nu vine de la lucru. Casa este nu știu cum, mai pustie..." Copilul, resimțind lipsa părinților, devine melancolic, nepăsător, nu mai are chef de învățătură. Și drept consecință, la sfîrșitul anului rămîne repetent. Aceste fapte s-au petrecut pe timpul cînd urma cursurile clasei a doua.
An după an va trece și singurătatea va persista. Lipsa mamei se va simți din ce în ce mai evidentă: hainele cu care merge la școală îi sînt boțite și pătate, dezordonat și veșnic neatent. La ce oare se gîndește acest copil?
Cînd am stat de vorbă cu bunica, dînsa a recunoscut că lipsa părinților n-a putut fi suplinită prin dragostea ei, oricît de mare a fost aceasta. În plus, bunicul, prins de treburi cotidiene, n-a avut timp să se ocupe de copil. Iar ea cum să-l învețe și să-l controleze, dacă nu știe carte...? Nu mi se pare, deci, de mirare că anul acesta din nou e amenințat să repete clasa.
În ultima vreme în viața copilului s-a schimbat totuși ceva. S-a reîntors tatăl (cu o nouă soție), după ce timp de patru ani lipsise. Revenirea aceasta poate să fie de bun augur, bineînțeles numai dacă tatăl se va ocupa îndeaproape de fiul său, așa cum ne-a promis cînd am stat de vorbă cu dînsul, și dacă noua mamă va ști să se apropie de sufletul copilului. În fond și ei, și băiatul încep o viață nouă.

V

Nu toți copiii sînt premianți. Dar fără îndoială (în afara unor excepții), toți pot să învețe bine. O bună parte a elevilor care au note proaste le-au nu pentru că nu sînt dotați mintal, ci pentru că dintr-un motiv sau altul, își neglijează îndatoririle școlare. Iar în asemenea cazuri principalul vinovat este părintele. Copilul e oglinda lui. Ți-e lene să-ți controlezi copilul dacă și-a făcut lecțiile? Lenea îi va cuprinde și pe ei și-o să uite de ele. Refuzi să mergi la școală, să stai de vorbă cu profesorii despre felul cum învață, despre comportarea lui? El își va spune că, din moment ce nimănui nu-i pasă de dînsul, o notă proastă primită azi nu e o nenorocire prea mare. Grav e cînd viața familială zdruncină echilibrul sufletesc al copilului. În acest caz vina părinților este nelimitată.
Și acum, pentru că am ajuns la finele acestui scurt reportaj, cerem iertare cititorilor dacă uneori a fost cam didactic. Iar pe lîngă autor, vinovat este și subiectul. Poți oare scrie despre probleme pedagogice fără să faci puțină pedagogie?...

Pauzăăă..
←

Elevul Tofan Florea, mîndria profesoarei Slăvescu.

PĂRINȚILOR

TINERE CONDEIE

Palmele tatei

Palmele tatei erau aspre și grele,
Puteai să citești viața noastră pe ele.
Palmele tatei erau uscate, fără sînge,
Dar gîtul boierului l-ar fi putut strînge.

Erau mușcate de ger și de vînt, palmele tatei,
Ca toate palmele încătușate, ca toate palmele gloatei.
Dar îi simțeam în ele inima bună, de tată,
Cînd îmi mîngîia fruntea, obosit, cîteodată.

Cerbul

Un cerb privea tuceafărul de seară
Ce strălucea-n adîncul unei ape —
O, cum ar fi dorit să se adape
Sorbind nesățios din unda clară!

Dar se temea minunea să nu piară,
Căci tremura sfioasă, luminița.
Și-a adormit setos în poienița
Din tainica pădure seculară...

Cornel DUMITRESCU

Vă rugăm: O SINGURĂ

Anchetă de: F. Urseanu.
Fotografii: același autor.
Subtitlu: rentabilitatea.
Expunere de motive.

În lupta pentru îndeplinirea înainte de termen și la toți indicii a planului de stat pe 1958 — sporirea producției, creșterea productivității muncii, reducerea prețului de cost, îmbunătățirea calității, mărirea rentabilității întreprinderilor constituie obiectivele de bază. Din dorința de a ajuta conducerile întreprinderilor în direcțiile mai sus citate, „Flacăra" inițiază, începînd cu acest număr, un ciclu de materiale care reprezintă rezultatele unor anchete făcute printre salariații diferitelor întreprinderi, pe tema acestor probleme-cheie. Am intitulat ancheta noastră: „Vă rugăm: o singură propunere!" socotind că, limitînd în felul acesta „dreptul" la răspuns, îi vom determina pe „concurenți" să-și selecționeze temeinic și cu maturitate ideile, propunîndu-le pe cele mai importante. Încă de la prima anchetă făcută de către colaboratorul nostru, s-a afirmat din plin simțul gospodăresc al muncitorilor, tehnicienilor și al funcționarilor, interesul lor pentru o mai bună organizare a producției, aptitudinile lor pentru conducerea acesteia, inițiativa lor creatoare. În încheierea „expunerii de motive" ne adresăm direcțiilor întreprinderilor „sondate", rugîndu-le să ne comunice părerea asupra propunerilor primite prin intermediul „Flacării", precum și aprecieri asupra folosofelor pe care le-ar putea aduce punerea în practică a acestor propuneri.

Nu-i tocmai ușor să conduci uzinele „Independența" din Sibiu. Întrebați-l pe tovarășul Ion Mețiu, acest încercat director, cîte țigări fumează pe zi! E vorba de o uzină neprofilată. Poate nu știți ce înseamnă acest lucru? În bună parte se lucrează sub imperiul imponderabilului. Nu știi azi ce-ți intră mîine în uzină. Nu știi dacă mai fabrici mîine ce-ai construit azi. Sute de agregate, mii de repere, în prototip, în unicat — foarte puține în serie. Aici s-au făcut instalațiile unei noi fabrici de zinc, ale uzinei Cocso-chimice de la Hunedoara, echipament pentru toate fabricile de hîrtie, turle de sonde, mașini de țesut, triple carde, multe din instalațiile noilor fabrici de superfosfați din țară. Tot aici se fabrică ciocanele pneumatice de abataj și cele mai complicate accesorii mecanice. Toate aceste sute și sute de repere erau, pînă acum cîțiva ani, aduse de peste hotare.

Maistrul turnător Gh. Oprișor propune: „alte „mame" care să nască alte blocuri de motor".

Să pornim deci „sondajul" în această mare uzină cu profilul „neprofilat"...

„Mame" noi pentru tractoare vechi

Conversația o port cu un om puțin sfios și puțin surprins: Gh. Oprișor, șeful turnătoriei grele.

Problema e puțin neobișnuită:

— Vă rog, faceți o singură propunere în direcția creșterii rentabilității întreprinderii.

Pauză în loc de răspuns. O scurtă pauză, în care timp o pereche de ochi vioi se rotesc peste uriașa hală a turnătoriei. Omul se gîndește. Așa cum de fapt se și întîmplă în viață, Oprișor se gîndește întîi și întîi la aportul pe care l-ar putea aduce secția sa:

— Aș propune punerea și mai serioasă la punct a utilajului turnătoriei! Doriți un exemplu? Înlocuind cu tipare noi, vechile tipare de turnare a blocurilor pentru motorul de tractor, s-ar reduce prețul de cost!

Pentru nespecialiști, propunerea s-ar traduce cam astfel: alte „mame" care să „nască" alte blocuri de motor, și mai bune, și mai ieftine. O lămurire: uzinele „Independența" toarnă blocuri pentru motoarele tractorului I.A.R. — tip depășit de ultimele „Utosuri"; dar aceste blocuri sînt necesare pentru că vechile tractoare mai sînt încă folosite în S.M.T.-uri.

De ce cere meșterul Oprișor alte „mame"? Formele noi ar înlătura, după turnarea blocurilor, o serie de operațiuni manuale — așazisele „operațiuni de finisare" — efectuate la ieșirea piesei din actualele forme uzate.

Înlăturîndu-se operațiunile suplimentare — rentabilitatea ar crește. E clar?

„Primo" și „secundo"

A doua întîlnire o am în uzină, cu contabilul șef Apolzan.

— Jucați fotbal?

— Nu! mă joc cu... „ținfrele".

Cînd e vorba de rentabilitate, maestrul cifrelor și țizul căpitanului de la C.C.A. devine subit tehnician, inginer și... le are în vedere pe toate.

Ce-ar propune el? Să-l lăsăm să vorbească:

— M-aș strădui să rezolv două probleme acute: primo: transportul. Secundo...

Cred că sînteți de acord că trebuie să-l întrerupem:

— Concursul prevede o singură propunere. Una și bună, tovarășe Apolzan. Pe care o alegeți?

„Omul țifrelor" cade pe gînduri:

— Știu și eu ce să spun? Hai să mă opresc la „primo".

— Perfect. N-aveți mașini suficiente?

— Ba da! — răspunde contabilul șef. Dar ceea ce ne încurcă e următorul fapt: nu știu cum se face, dar uzinele cu care conlucrăm sau sursele noastre de aprovizionare sînt la o distanță de peste 30 kilometri — adică peste limita de deplasare admisă de legile de circulație pentru camioanele noastre.

— Folosiți-vă atunci de mașinile autobazei locale de transport...

— Aici e baiul! — spune tov. Apolzan. Autobaza ne deservește greoi, cu mare întîrziere. Pentru noi, lucrul acesta înseamnă greutăți în producție, întîrzieri în livrări și, în ultima instanță pagube bănești.

— Concluzia?

— Trebuie rezolvată cu conducerea autobazei problema promptitudinii în deservire.

— Și concluzia contabilă?

— Minusul provocat de problema transportului va fi transferat ca „plus", la rentabilitate...

— Vă mulțumim frumos — spun și dau să plec. Dar maestrul cifrelor mă oprește:

— Vedeți? O fi „concursul" dumneavoastră așa cum ați spus, dar...

— Dar?

— Păi, cînd e vorba de rentabilitate, contabilul-șef are un cuvînt greu de spus. „Primo" ăsta, singur, mi se pare insuficient...

— Și ce propuneți?

— Am o... singură propunere. Să spun și... „secundo".

În fața unui asemenea argument tare, am derogat, cu permisiunea dumneavoastră de la condițiile „concursului".

— Poftiți.

— Mulțumesc... La „secundo" propun ca cei în drept să fie mai exigenți cu contabilul șef — adică cu mine. Să mă impulsioneze în urmărirea încasărilor de la debitori. E vorba de unii beneficiari care ne fac încurcături: fie din cauză că fac comenzi neraționale, fie din cauză că nu-și procură documentația necesară — n-au deschisă finanțarea la Banca de Investiții. Într-un cuvînt — ca să-nțeleagă tot omul — nu ne dau banii la timp. În schimb, ne dau peste cap ritmicitatea în producție.

C. Apolzan, contabil-șef: „...Cei în drept să fie mai exigenți cu... contabilul-șef... adică cu mine!"

Adalbert Gasparik, șeful secției modelărie: „Am și eu o propunere: să înlocuim în turnătorie, ciocanele de fier, cu ciocane de... lemn!"

— Ce-ar aduce rezolvarea problemei?

— S-ar mări puterea de circulație a banilor, s-ar evita blocarea fondurilor noastre și, implicit, ar dispare și dobînzile pe care le plătim în asemenea cazuri: micșorarea de cheltuieli înseamnă rentabilitate mai mare.

„Război" ciocanului de fier

— Propun emiterea unui asemenea decret: „Se interzice muncitorilor din turnătorie — dacă se poate, din toate turnătoriile — să folosească de azi înainte ciocanul de fier. Orice turnător să n-aibă asupra lui

PROPUNERE

decît un ciocan de... lemn, în cel mai bun caz, unul de plumb! Ciocanul de fier să dispară pe vecie din mîna turnătorului"!

Cuvintele de mai sus — spuse cu iz de glumă — aparţin mustăciosului şi priceputului şef al secţiei de modelaj de la uzinele „Independenţa" — Adalbert Gasparik.

Ştiţi de ce ar da el acest „decret"? Ştiţi de ce-i duşmanul ciocanului de fier? Să-l lăsăm să-şi verse singur necazul:

— La turnarea pieselor, turnătorii potrivesc cu ciocanul de fier modelele făcute de noi, modelierii. Dacă o piesă „atinsă" de ei cu ciocanul nu reuşeşte la turnare, atunci sîntem noi „vinovaţii". Aşa pretind ei.

După ei, modelul respectiv nu ar fi fost bun. Se poate aşa ceva? În secţia mea sînt artişti! Cine a sculptat statuia lui Gorki sau a lui Caragiale din parcul uzinei? Nu noi?

— Credeţi într-adevăr că, înlocuind ciocanele, ar creşte rentabilitatea?

— Sigur! Ar dispare în mare măsură rebuturile!

Dac-am creat precedentul...

Ultima noastră vizită e în secţia „mecanică fină". Aici m-am întîlnit cu inginerul Vasile Cristuţiu. Fostul şofer din tinereţe, devenit apoi elev la cursul seral de liceu şi, mai tîrziu, absolvent al Politehnicii, se arată bucuros să răspundă anchetei.

El propune să se mai modifice „pe ici pe colo, prin părţile esenţiale" formularistica exagerată. Deh, ca omul păţit. Cunoscutul

Inginerul Vasile Cristuţiu: „...Fără birocratism şi cu mai puţine hîrtioage: rentabilitatea ar creşte!"

formular folosit în contabilitatea materialelor — evidenţa primară, cum i se zice — i-a făcut multe bucluri.

Nu demult, inginerul comandase altei secţii, 270 de bucşe necesare pentru construirea unui transportor de cereale. Comanda aceasta era însoţită şi de „evidenţa primară", adică de actul care înregistrează în scris ceea ce ar face un aparat fotografic, pe film: tot procesul de fabricare, de la naştere la terminare. Pînă aici toate-s bune. Hîrtiile au plecat împreună. N-au apucat însă pe-un drum simplu, ci au pornit într-o călătorie complicată, pe la multe secţii şi prin multe mîini. Şi, după ce au făcut ocolul uzinei, s-au înapoiat la inginerul Cristuţiu. Nu singure... ci cu bucşele. Hîrtiile se „zăpăciseră" însă într-atît, încît aduseseră cu ele la „mecanica fină", nu 270, ci... 4100 bucşe! Noroc că în săptămîna aceea, uzina a avut unde folosi bucşele „excedentare".

— Efect birocratic! Aşa numim noi o astfel de încurcătură — subliniază tînărul inginer.

- Înlăturaţi cauza şi va dispare efectul!

- Cauza ...este hîrtioagele... Să le mai simplificăm! Va creşte astfel şi rentabilitatea.

Inginerul stă puţin pe gînduri. Apoi reia:

— Poate că alţii v-au făcut propuneri mai interesante... Aţi vorbit şi cu contabilul şef? El ce v-a spus?

Mă ia gura pe dinainte:

- A făcut două propuneri într-adevăr interesante.

— Două? Dar atunci şi eu...

Ce să fac? Am creat precedentul şi ar fi neprincipial să...

— Poftiţi şi dumneavoastră.

— Bine, atunci, notaţi, vă rog. În primul rînd aş propune să i se ceară inginerului Cristuţiu (mie) să se pună mai în temă cu problemele economice.

În al doilea rînd: aş propune rărirea şedinţelor, care acum mă răpesc prea mult din atelier...

- Vă mulţumim...

— Nu, nu e gata... Mi-o plătiţi, scump — rîde inginerul — aşa-i? Ei bine, în al treilea rînd: aş propune pedepsirea celor care mint. Adică acelor care au obiceiul să zică: „reperu' cutare-i gata azi", şi el nu-i gata nici poimîine. Vorba, să fie vorbă...

— Apropos de vorbă... glumesc eu.

— Just! — conchide inginerul Cristuţiu şi ne strîngem mîinile, rîzînd amîndoi.

„Capra cu trei iezi" tipărită în dialectele marati, gujarati şi malaia.

CARTEA ROMÎNEASCĂ — produs pentru export

„Era odată o capră care avea trei iezi. Iedul cel mare şi cel mijlociu dau prin bătaie de obraznici ce erau, iară cel mic era harnic şi cuminte. Vorba ceea: sînt cinci degete la o mînă şi nu seamănă unul cu altul..."

V-aţi putea imagina cum sună această frumoasă poveste a lui Creangă aşa fel decît în dulcele grai moldovenesc? Încercaţi, de pildă, să v-o imaginaţi în dialectele gujarati, marati sau malaia, vorbite pe teritoriul Indiei. E greu? Gîndiţi-vă totuşi că traducerile au fost făcute şi că eroina lui Creangă, capra, îl pedepseşte pe lupul cel lacom „dobzîlindu-l" în dialectele indiene, spre satisfacţia micuţilor din Delhi, Bombai şi Calcutta.

Dar şi alţi vrednici camarazi ai copilăriei noastre au prins în ultimii ani să întreprindă temerare călătorii. Ştiţi dumneavoastră pe unde a ajuns Jupîn Rănică, vulpoiul lui Odobescu? Să reconstituim itinerarul: U.R.S.S., India, Ungaria, Republica Democrată Germană. În India, vulpoiul nostru a fost tradus în dialectele bengal şi tamil. „Harap alb", minunata poveste a lui Creangă, sună acum în limbile: rusă, franceză, germană şi maghiară. În ţările în care este vorbită mult limba engleză, copiii găsesc în librării un volum copios ilustrat: „Johnny în Africa". În librăriile Ungariei, şcolarii pot cumpăra cartea „Jancsi în Africa". Johnny şi Janoş (de la care derivă diminutivul Jancsi) sînt unul şi acelaşi cu Ionuţ Petruţ al nostru, exploator de-o şchioapă care a şi devenit, după cum dealtfel vă amintiţi, vedeta unui film romînesc de păpuşi. Ambele ediţii au ieşit din teascurile Editurii Tineretului şi au fost ilustrate de Cicilia Ottone.

O lucrare pentru copii răspîndită peste hotare este şi „Circul din pădure" de Ana Tudorag, cu ilustraţii de Dem. Această carte a fost exportată în U.R.S.S. şi în R.P. Ungară, iar în Olanda ea a apărut în coediţie cu Editura Pegasus, în tălmăcirea cunoscutului scriitor olandez Thun de Vries.

După cum vedeţi, în anii din urmă, a apărut în lista exportului de mărfuri al ţării noastre, alături de produse industriale de tot felul, încă un produs apreciat peste hotare, cartea romînească. Doriţi poate să cunoaşteţi mecanismul naşterii unor ediţii în limbi străine? Să ne întoarcem, de pildă, la „Capra cu trei iezi". La cererea unei firme indiene, Editura Tineretului a trimis proiectul de machetă al cărţii şi textul poveştirii în limba engleză. În India, textul a fost tradus şi cules în dialectele marati, gujarati şi malaia. Apoi a fost fotografiat şi povestea lui Creangă a făcut drumul întors spre patrie, de astă dată în limbile străine, pe celuloidul filmului. Editura Tineretului n-a avut altceva de făcut decît să tipărească, alături de desenele lui Dem, fotografiile textului indian. Şi cartea s-a întors din nou în Republica India, unde a găsit prieteni credincioşi, judecînd după faptul că, în scurt timp, datorită comenzilor insistente, a fost necesară suplimentarea tirajelor care însumau cca 400.000 exemplare cu încă 110.000.

Bineînţeles că exportul nostru de cărţi nu se mărgineşte doar la literatura pentru copii. Editurile noastre, şi în primul rînd Editura pentru literatură în limbi străine, au început să răspundă comenzilor mereu mai numeroase, tipărind în multe limbi operele scriitorilor noştri clasici şi contemporani. Unele dintre aceste volume, ca, de pildă, ediţia franceză a „Răscoalei" lui Liviu Rebreanu, ediţiile franceze, germane şi ruse ale „Vieţii lui Ştefan cel Mare", povestită de Sadoveanu, ediţiile franceze, germane şi engleze ale romanelor „Un om între oameni" de Camil Petrescu şi „Întunecare" de Cezar Petrescu, sau lucrările literaturii noastre noi: „Moromeţii" lui Marin Preda, „Bărăganul" lui V. Em. Galan şi „Străinul" lui Titus Popovici, scoase de Editura pentru literatură în limbi străine, sînt cunoscute bibliofilului romîn. Altele însă îi sînt cu totul necunoscute. Aşa, de pildă, el nu ştie că aceeaşi editură scoate în colaborare cu cunoscuta casă „Hachette" traducerea franceză a romanului „Europolis" de Jean Bart. Pentru U.R.S.S. s-au exportat cărţi în tiraje mari. Şi nu numai beletristică, ci şi literatură de specialitate adresată... gospodinelor sovietice. Cartea de bucate" a Sandei Marin a fost scoasă de „Editura ştiinţifică" în tălmăcirea rusă într-un tiraj de 200.000 exemplare.

O greutate considerabilă în exportul cărţii romîneşti o are literatura ştiinţifică. Este suficient să amintim ediţia în limba engleză: „Aerodinamicii" de acad. E. Carafoli, comandată de librăria londoneză „Pergamon", de „Icterele" de acad. prof. dr. I. Pavel, tradusă în limba franceză la cererea casei pariziene Massen, sau de lucrările matematicienilor Caius Iacob şi Vrînceanu, comandate de editura Gauthier Villards.

După cum vedeţi, cartea romînească îşi ocupă locul meritat în librăriile de peste hotare. În creştere necontenită sînt atît tirajele, cît şi numărul titlurilor. Exportul de cărţi a înregistrat în anul 1957, faţă de anul precedent, o sporire de 130 la sută. În timp ce în 1955 numărul cărţilor vîndute peste hotare se ridica la cîteva zeci de mii, în 1957 am exportat circa 500.000 exemplare.

Vă amintiţi de anii dintre cele două războaie cînd ţara noastră „eminamente agricolă", importa pînă şi spuma pestiţentă a colecţiilor poliţiste gen „La masque"? Astăzi Romînia exportă lumină în colţurile cele mai depărtate ale lumii. Şi oameni necunoscuţi, inimi străine, îmbrăţişează cu căldură gîndurile marilor noştri cărturari şi povestitori.

T. CARANFIL

Operele maestrului Mihail Sadoveanu sînt cunoscute de multă vreme peste hotare. Iată una din lucrările sale tipărite în limba franceză.

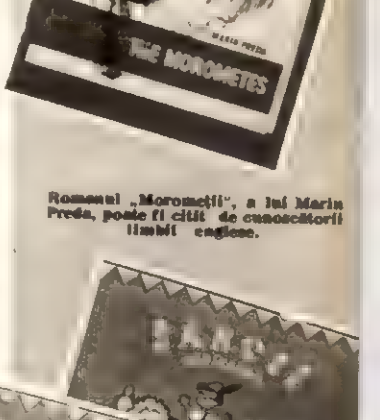

Romanul „Moromeţii", a lui Marin Preda, poate fi citit de cunoscătorii limbii engleze.

Johnny şi Jancsi sînt unul şi acelaşi cu Ionuţ Petruţ al nostru.

O DUPĂ-AMIAZĂ DE CHIMIE

DE VORBĂ CU ACAD. PROF. C. NENIȚESCU

Acad. prof. C. Nenițescu în laborator.

Nu sînt un timid, nu sînt la primul meu interviu și totuși convorbirea mea cu academicianul C. Nenițescu a început sub apăsarea unei sfieli de nestăpînit care mă paraliza. În după-amiaza aceea se trezise în mine elevul de odinioară, care nu ezita să tragă la fit de groaza unei hidrocarburi ciclice nesaturate sau a unei catene laterale, așezată într-o rebusistică poziție de orto, meta sau para.

Toate însă au dispărut din momentul în care m-am pătruns de o reconfortantă realitate: de data aceasta eu eram acel ce punea întrebările.

— *Este vorba, tovarășe profesor, de o încercare de a prezenta cititorilor noștri cîteva din preocupările majore de viitor ale chimiei în general, și ale chimiei noastre în special.*

— Sînteți teribili dumneavoastră, gazetarii! Uite că ai și reușit să mă înspăimînți de la prima întrebare. Dumneavoastră, oamenii pentru care noi facem chimie, v-ați obișnuit să vedeți în chimiști, un fel de iluzioniști care... prin iuțeala noastră de mînă și neatenția dumneavoastră, scoatem din buzunarul de la vestă, nu iepuri și panglici fără sfîrșit — ci stofe, pînzeturi, mătăsuri, haine de piele și cîte și mai cîte.

„MINUNILE" SÎNT STUDIATE

— *Pentru că tot discutăm chimie, îngăduiți-mi să remarc că imaginile pe care le folosiți mi se par foarte... plastice. Dar scuzați-mă că v-am întrerupt. Vă rog continuați.*

— M-ai întrerupt la timp, altfel introducerea devenea prea lungă. Voiam să spun doar că, deși uneori chimia dă rezultate spectaculoase, nu în aceasta stă esența ei. Evenimente de mari proporții, ca, de pildă, descoperirea maselor plastice la care făceai aluzie adineauri, se întîmplă rar. Studiezi ani de zile o problemă pur teoretică, a cărei aplicare practică nici nu o bănuiești, și, peste o lună, un an, sau zece, dumneata sau un alt chimist îi găsești aplicarea practică. Așa s-a întîmplat cu izomerizarea hidrocarburilor saturate, sub acțiunea clorurii de aluminiu, descoperită de mine în 1938.

— *Izomerizarea...?*

— Înțeleg, vrei o clarificare. Izomerizarea înseamnă transformarea unei molecule, în altă moleculă cu aceeași formulă chimică brută ca și cea dată, însă cu altă structură interioară.

— *Mulțumesc. Prin urmare ce s-a întîmplat cu izomerizarea hidrocarburilor saturate, descoperită în 1938?*

— Procedeul acesta a stat la baza producției de benzină sintetică cu cifră octanică ridicată, necesară avioanelor de tip clasic. Sau alt exemplu. Mă amuză întotdeauna cînd îmi amintesc de fostul meu profesor din Zürich, Staudinger, descoperitorul compușilor macromoleculari, sau al maselor plastice — cum le spuneți dumneavoastră curent; prin cel de al treilea deceniu al veacului, pe vremea cînd îi eram student, ne vorbea cu o încăpățînare ușor de înțeles acum, despre obținerea macromoleculelor (este vorba de niște molecule uriașe) pe cale sintetică. Pe atunci ne plictiseau foarte mult marota bătrînului nostru profesor, dar abia acum — cînd macromolecula care ne sîcîia odinioară se numește nylon, dacron, perlon, orlon sau kapron — izbutim să-l înțelegem și să-l apreciem la justa valoare. Și noi eram, totuși, chimiști!

BLANA „CRESCUTĂ" ÎN LABORATOR

— *Asta înseamnă oare că pentru a atinge obiectivul interviului meu trebuie să mă adresez studenților dumneavoastră și să-i întreb ce nu pricep din cursurile pe care le țineți?*

— Poate că da... În sfîrșit, să o luăm metodic. În Institutul nostru am contribuit la rezolvarea problemei obținerii industriale a acetilenei din metan, cît și la cea a obținerii cauciucului sintetic, din gaze lichefiate de petrol. Practic, aceste două soluții se traduc în viață prin construirea a două mari uzine chimice, una care a și intrat în producție (pentru acetilenă și, implicit, policlorură de vinil) și a doua la Borzești (pentru cauciuc și, ca produse secundare, bachelită și perlon) care va intra în producție normală în 1960. Împreună cu elevii mei am pus, de asemenea, la punct un procedeu de folosire a etilenei (hidrocarbură cu doi atomi de carbon în moleculă) pentru crearea de fibre sintetice. Etilena este materia primă din care se fac vasele din plastic. Pentru fibre era necesară o moleculă de etilenă lungă și fără ramificații, pe care noi am obținut-o prin folosirea unui catalizator nou, alchilsodiu, a cărui formulă, cred că te-ar deranja.

— *Sînt întrutotul de acord cu dumneavoastră...*

— Dată fiind marea însemnătate industrială a noului procedeu am cerut brevetarea lui în străinătate. În unele țări, brevetele au și fost obținute. În altele, tratativele continuă. În viitor, sperăm că o mare parte din fibrele sintetice românești vor fi obținute din etilenă, care are avantajul de a fi și foarte ieftină. Tot în domeniul fibrelor din mase plastice, am reușit recent să dobîndim oxidarea ciclohexanului cu aer, pentru a realiza ciclohexanona, mama fibrelor kapron. De asemenea, am elaborat un procedeu original de extragere din petrol a xilenului, din care se prepară un poliester cunoscut — terilena. Terilena este o masă plastică imitînd lîna și blana.

— *Se poate deduce din cele spuse pînă acum că, datorită eforturilor chimiștilor noștri și grație marilor rezerve de materie primă ce le posedă, România are toate perspectivele să devină o mare producătoare de fibre plastice.*

— Nimic mai adevărat. Și totuși, nu acesta va fi ciocul interviului dumitale, ci..

— *Ci?*

— Uite, îți ofer un subiect de roman științifico-fantastic.

— *Sînt numai urechi.*

MARELE SECRET AL VIEȚII

— Recent a fost descoperit mecanismul asimilației clorofiliene. Știi că rămăsese un secret pentru știință felul cum acționează clorofila din frunzele plantelor, pentru ca, sub influența luminii, să transforme sărurile minerale absorbite de plantă din pămînt, în produse organice. Acest secret, care este însuși secretul vieții, a fost aflat. Este un succes care poate revoluționa omenirea. Nimic nu ne mai împiedică acum pe noi, chimiștii, să purcedem la sinteza amidonului sau a altor produși, realizați pînă acum doar în natură, prin asimilație

VOM FABRICA FĂINĂ...

— *Interesant, dar sincer vorbind, parcă nu izbutesc să sesizez cu ce este asta mai important decît descoperirea plasticului...*

— Greșeală imensă, prietene! Pe lîngă asta, plasticul e un joc de copii. Gîndește-te că multe lucruri de domeniul fantasticului trec, prin aceasta, în domeniul realului, al cercetării practice. Gîndește-te că va veni o zi cînd chimia va putea înlocui producția agricolă, cînd vom avea fabrici de.. făină, cînd pămîntul va fi dăruit încă odată omului, nu pentru ca să-l muncească cu sudoarea frunții, ci pentru ca să-și facă din el grădini destinate doar desfătării ochiului. Și dacă mai există cineva pe care teoriile malthusianiste îl puteau îngrijora, acum poate fi liniștit. Chimia va putea asigura omului nesecate rezerve de hrană.

— *Într-adevăr, astfel prezentate lucrurile, încep să regret că nu m-am gîndit niciodată să fac literatură de anticipare. Dar să revenim firul interviului — cu permisiunea dumneavoastră, bineînțeles.*

— Nimic împotrivă.

PREOCUPĂRI VECHI ȘI NOI...

— *Atunci, dacă socotiți că ar mai fi ceva interesant de amintit...*

— Încă ceva pur teoretic. Studiez inelele cu patru atomi de carbon și, în special, ciclobutandiena. Să nu mă întrebi ce-o să iasă din asta, că nu știu...

— *Voi fi discret în această privință, însă cu prețul unei alte indiscreții. Ce v-a determinat să deveniți chimist?*

— Amor vechi, pasiune, domnule, ce crezi! La 15 ani, prin 1917, am dat foc casei în urma unei reacții chimice prea bine reușită. Focul acela a însemnat botezul meu de chimist și resemnarea familiei, care voia să mă vadă avocat.

— *Cum vă petreceți timpul liber?*

— Chimia este o amantă exclusivistă. Nu admite altă pasiune. Totuși o trădez uneori cu plăcere, pentru o excursie (în tinerețe am făcut chiar alpinism) sau pentru un studiu de istorie.

— *Și altceva?*

— Cînd mai am o fărîmă de timp și nu pot să mă sustrag în nici un chip, mai dau cîte un interviu presei. Dar scurt, cît se poate de scurt.

— *Am înțeles. Cred că e timpul să mă retrag...*

Gabriel MICU

Bun sosit!

Să facem cunoștința ei — Rimma Șorohova, el — Evghenii Matveev. Actori sovietici, oaspeți de a căror venire ne bucurăm mult. Dar să începem altfel prezentările ei — Katea, el — Konstantin. Amîndoi personaje din filmul sovietic „Casa în care locuiesc". Frați.

După fotografii, n-ai bănui. Nu face nimic: nu sînt gemeni. Iar în calitate de frate și soră au tot felul de drepturi, printre care și acela de a nu semăna nici prea mult la chip, nici la fire. Katea, sfioasa și tandra Katea, e făcută pentru a da căldură unui cămin, pentru o viață de familie. Temperament impetuos, arzător, cu aspect dur, Konstantin poartă în el neliniști de drumeț neistovit. Doi eroi din „Casa în care locuiesc"...

Eroi? Viața lor nu cuprinde totuși întîmplări excepționale. Frații au copilărit, au crescut mari, Katea s-a măritat, Konstantin și-a ales cariera militară. Eroi?

A venit războiul din 1941. Ca atîtea milioane de familii sovietice, neamul Davidovilor și-a apărat patria. A învățat greu cu să poată dobîndi victoria. Apoi, în vechea casă, viața și-a reluat cursul. De ce sînt eroi Katea și Konstantin?

Vedeți dumneavoastră, a răspunde la această întrebare înseamnă a explica de ce văzînd filmul „Casa în care locuiesc", mi-am zis că am asistat într-adevăr la o „gală", la o mare și emoționantă operă de artă. Și aș vorbi mult despre înțelegerea intimă, sinceră și zguduitoare ce am avut-o cu contemporanul meu, cetățeanul cu pașaport sovietic despre care scria cu justificată mîndrie Maiakovski. În „Casa în care locuiesc", trăiesc eroi adevărați, eroii vii, modești și simpli ai timpurilor noastre. Ca modești Katea și Konstantin, interpretați de Șorohova și Matveev, oaspeții noștri, cărora le spunem din inimă „Bun sosit"!

M. M. S.

AM PLECAT SĂ SCRIU DESPRE UN „COPIL-MINUNE"

Radu Lupu, compozitor, dirijor și interpret la 12 ani.

Nimic mai ușor decît să scrii despre „copii-minune". Părinții îți povestesc cu lux de amănunte toate „minunile", copiii sînt conștienți de faptul că ei sînt „minuni" și totul merge strună. Așa mi-am zis și eu cînd am plecat să scriu despre Radu Lupu, compozitor și interpret în vîrstă de 12 ani.

În legănarea trenului care mă ducea la Orașul Stalin — unde locuiește acest Roberto Benzi autohton — reportajul se năștea frază cu frază; am găsit introducerea; încă cîțiva kilometri și sînt în miezul problemei; fac și încheierea și... gata! V-am spus doar, ce ușor lucru este să scrii despre „copii-minune"!

„La un an, primele sale cuvinte au fost: „ador muzica". Iată ce îmi va povesti mama... „Cred că mai devreme chiar" — va completa tatăl...

„Sînt convins că m-am născut spunînd: ador muzica" — va interveni minunea... Apoi scriam mai departe cum, ajungînd în dreptul casei unde locuia micul compozitor, se auzea printre ferestrele deschise o muzică divină, muzica lui Radu. Cum sunam, cum mă primeau mama, tata, bunica, mătușile, toți cu un deget pe buze, implorîndu-mi tăcerea: „minunea" compunea... Cum am stat de vorbă cu micul compozitor care este o persoană plină de demnitate și conștient de valoarea sa, cum, întocmai ca Roberto Benzi, dirijează orchestre simfonice. În sfîrșit, am ajuns și la încheierea reportajului, care — vă dați seama — era emoționantă.

Dar cînd e să ai ghinion!... Și eu am avut, așa că a trebuit să rup splendoarea de reportaj scris în tren. Să vă povestesc:

Ajuns în fața casei unde locuiește compozitorul, nu m-a întîmpinat nici un acord de pian, nu a ajuns pînă la mine nici o melodie. Nu mi-a deschis ușa decît mama, poftindu-mă cu multă efuziune. Era acolo, într-adevăr, și bunica, dar ea croșeta liniștită. Tatăl încă nu venise, este avocat și avea „un proces complicat".

Primele cuvinte ale „minunii" n-au fost „ador muzica" și nici n-au fost spuse la un an, pentru că Radu nu a vorbit pînă la trei ani. În schimb își exprima dorințele... cîntînd.

La doi ani avea un repertoriu — învățat de la radio — de 30-40 cîntece: muzică populară, arii din operete, iar la trei ani chiar din opere.

Puteam să mă gîndesc la așa ceva?

Radu nu e convins că s-a născut „adorînd muzica", ci la întrebarea mea („cum i-a venit așa, deodată, să compună") a zîmbit, a dat din umeri și a continuat să se joace. S-a dus dracului și fraza cu demnitatea și conștiința valorii sale!

Pe scurt, lucrurile stau așa:

Pînă la cinci ani, părinții nu s-au „alarmat" de faptul că Radu învață imediat orice melodie și nici de faptul că inventează altele. „Toți copiii, cred, fac așa" — îmi spunea mama.

La cinci ani i se cumpără un pian și — după scurt timp — se naște prima compoziție. Azi, la 12 ani, Radu are compuse 20 de piese.

Nu compune la pian. Muzica sa nu este o creație a degetelor plimbate întîmplător pe clapatură, improvizînd o melodie. El compune la masă, adică o aude mai întîi cu „auzul lăuntric", o scrie și o verifică la pian. Talentul lui a fost confirmat de muzicieni de seamă ca maestrul George Georgescu, Mihail Jora, Florica Muzicescu.

La 10 ani are prima sa „ieșire" la Televiziune, unde interpretează propriile compoziții. Urmează un concert organizat de Palatul Pionierilor din București și un recital extraordinar în orașul său, cu piesele compuse între 6 și 12 ani — recital care s-a bucurat de un imens succes.

După cum vedeți, din reportajul scris în tren nu mi-a rămas nimic. Sau mi-a rămas un singur lucru: amănuntul cu dirijatul.

Radu a dirijat anul trecut, fără partitură, orchestra simfonică — 40 de instrumentiști — a Școlii populare de artă.

E foarte greu să scrii despre un „copil-minune", cum vă spuneam și la început.

Sau, mi se pare că spuneam invers...

Silvia ROȘCULEȚ

„ULTIMUL TREN"

Mult prețuitul artist al poporului Kovács György ni s-a prezentat recent într-o nouă postură artistică: actorul s-a metamorfozat în dramaturg, fără a-și trăda prin aceasta vocația actoricească. Împreună cu Eugen Mirea, el a semnat piesa „Ultimul tren", a cărei premieră, nu demult prezentată pe scena Teatrului Secuiesc de Stat din Tg. Mureș, a repurtat un mare succes. Noua producție dramaturgică are darul de a fi atacat în plin problema națională, dezvăluind fără retorisme, fără abuz de lozinci, rădăcinile de clasă atît ale naționalismului român cît și ale celui maghiar. Povestea de dragoste a studentei române Claudia (Erdős Irma) și a actorului maghiar Szábo Imre (Csorba András), dragoste pe care o ucid prejudecățile naționale ale părinților lor, ne este istorisită într-un limbaj dramatic plin de autenticitate. Kovács György deține în piesă interesantul rol al actorului ratat, un fel de raisonneur sau mai bine-zis de nebun înțelept, care face aprecieri lucide și pline de un amar adevăr de-a lungul întregii acțiuni.

Excelenta regie a spectacolului aparține maestrului emerit Tompa Miklós, iar decorurile sînt semnate de tînărul pictor Sergiu Singer, care aduce o notă inovatoare în scenografia practicată pînă acum la Teatrul Secuiesc.

Ștefan IZSÁK

1) Csorba András, interpretul personajului Szábo Imre.

2) Erdős Irma și Kovács György, artiști ai poporului, în „Ultimul tren".

URIAȘUL DE LA UHAN

Seara, minunata construcție oferă o privelişte feerică.

O statuie — element decorativ din holul turnului. ←

Partea superioară a podului o formează autostrada, lată de 18 m şi cu trotuare de cîte 2,25 m ↓

Brigadierul şef al şantierului Shih Ching-jen. Şi au dat contribuţia la realizarea acestei construcţii aproape 5000 de tehnicieni

Chiar cînd nivelul apelor fluviului este foarte ridicat, pe sub pod pot trece vase cu un deplasament de 10.000 tone, distanţa de la nivelul apei la partea inferioară a podului fiind de 18 m.

Hsiao Chuan-jen, unul dintre cei 300 ingineri chinezi care au participat la construcţia podului de peste Iangtzi

Fie că te afli în avionul care te poartă deasupra Chinei centrale, fie că te găseşti pe dealul Broaştei Ţestoase din Hanian, pe malul stîng al fluviului Iangtzi, sau pe dealul Şarpelui din Uchan, pe malul drept al aceluiaşi fluviu — de oriunde ţi se înfăţişează privirilor o monumentală construcţie: podul de peste Iangtzi, de la Uhan. Acest pod uriaş (de două ori mai mare decît renumitul pod din Sidney—Australia), cu etaj pentru cale ferată şi autostradă, este, prin lungimea sa — 1700 m — una dintre cele mai mari construcţii de acest fel din lume. Proiectat de inginerii chinezi cu ajutorul specialiştilor sovietici, podul a fost construit de muncitorii chinezi, cu materiale fabricate în China, într-un timp record de 26 luni, fiind dat în folosinţă cu doi ani înainte de termen.

Izbîndă a muncii creatoare a harnicului popor chinez, măreaţa realizare de peste Iangtzi are o deosebită însemnătate în dezvoltarea economică a R. P. Chineze, permiţînd traficul necontenit între regiunile din sudul şi cele din nordul fluviului, precum şi crearea bazei industriale de la Uhan.

TRAGEDIE

de **MORICZ Zsigmond**

scriitor clasic ungur

Ilustrații de Pita RUBIN

Nimeni nu vorbea decît despre nunta de a doua zi a fetei lui Șarudi. După prînz, secerătorii se aciuiară la umbra crucii din marginea drumului. Ajunge și-atît, ca soarele să nu-l pălească pe om.

Kiss Ianoș mîncase bucata de burcă pe care-o aduse fecioru-său, un băiat pistruiat și gură-cască, semănîndu-i leit, de parc-ar fi fost el însuși. Ianoș privi apoi în jur, dar fiindcă-i era lehamite să mai meargă pînă la cruce, se trînti acolo, pe miriște. Își așeză pălăria pe ochi și adormi îndată. Mai auzi doar că Pavel Șarudi a tăiat și un vițel pentru ospăț. Și cu asta, somnul îl cuprinse de-a binelea.

Cînd se trezi, primul lucru ce-l făcu fu să-și lingă buzele. Se visase la nuntă și nimerise cum nu se poate mai bine. Era totuși mîhnit că uitase totul, pînă și la cine fusese și ce mîncase. Măcar de nu s-ar fi trezit. Dar fiindcă în viața lui fusese nevoit mereu să renunțe, deprins să uite, nici de data aceasta nu se amărî prea mult. Se întoarse pe partea cealaltă și încercă din nou s-adoarmă. Nu izbuti.

— Lua-l-ar dracu' pe Șarudi; i-am muncit destul în viață; ar putea să mă poftească la nunta fii-si. Ce-o să fie dacă m-oi sătura și eu odată zdravăn, ca lumea?

— La lucru, oameni buni! — strigă cineva.

Kiss Ianoș nici nu se clinti. Își aminti că, odată, în copilărie, fusese la o nuntă oarecare. Ba, dacă nu se înșală, era chiar rubedenie cu familia aceea și, cu toate astea, din tot ospățul, el nu se alesese decît cu niște gheare de găină.

Mînia amară și oarbă, o ciudă neputincioasă, îl cuprinse. Își încleștă mîinile simțind că ar putea să lovească acum atît de crîncen, încît în urma lui totul să rămînă zob și pulbere.

— La lucru! — răsună din nou de undeva glasul.

Se ridică și el. Îl chinuia foamea. Zări oala aceea țărănească, neagră, din humă arsă... Și așa n-ar putea să fie într-însa decît tot vreo poșircă. Cu năduf și dispreț o lovi cu piciorul. Marginea verde a oalei se sparse. De altfel, era cîrpită cu sîrmă. Un capăt al sîrmei i se prinse de opincă:

— Lovi-te-ar damblaua! — scăpă sudalma din gura lui Kiss Ianoș. Își descotorosi piciorul de ghiuleaua aceea. Așa mi-i sorocit cît voi trăi: să gîfîi și să gem în sărăcie. Și tîlharul ăl bătrîn nici măcar nu mă crede.

Tot restul zilei fu prost dispus. Nimeni însă nu-l luă în seamă. Kiss Ianoș făcea parte dintre acei oameni pe care nimeni nu-i învrednicește nici măcar cu o privire. Așa trăise toată viața; nici o clipă nu fusese și el un om mai acătări. Cu toate că, la drept vorbind, era aidoma tuturor: avea doi ochi și un nas. Și chiar o mustață. De nimic nu-și aducea aminte vreodată. De era dimineață, se scula; seara, se culca; cînd îi venise sorocul, se însură. Atunci se săturase pentru ultima dată de-a binelea; din pricina asta a și bolit. Cătană nu fusese. Din sat, dacă a ieșit de zece ori, dar și-atunci numai pînă în tîrg.

De fapt, nu-l preocupa decît un singur lucru: mîncarea. Din pricina asta își bătea adesea nevasta. Iar de se gîndea vreodată la ceva, fiți sigur că numai la de-ale gurii-i era gîndul. La ce-ar fi fost bun de înfulecat. Dar nici d-al de astea nu se pricepea el prea multe să-și închipuie. Nu-l ajutau cunoștințele.

Seara, după ce ajunseră acasă și dădură socoteala celor lucrate, bătrînul Șarudi le spuse:

— Măi oameni, mîine seară să poftiți cu toții la nunta fetei mele. Veți putea mînca cît vă va duce burta.

Kiss Ianoș mai să amețească. Se sperie de-adevăratelea: dacă n-o să poată face față acestei îndatoriri? Ceilalți chiuiră, urară; el tăcea. Stătea acolo, mai în spate; seara era întunecată și nimănui nu-i păsa de el. Pe urmă porni și el, printre ceilalți, cu pașii grei, spre casă.

Acasă, cină: păsat. În liniște, fără un cuvînt. Cu o lovitură zvîrli cît colo mîța ce i se cățărase pe picior mieunînd. Nu se gîndea la nimic. Parcă era însă altul: se afla în fața unei mari îndatoriri, cea mai mare din viața lui.

Nu putu să doarmă toată noaptea. Se trezi de cîteva ori și, apucînd să gîndească la cele ce vor fi a doua zi, se simți cuprins de o mare neliniște.

Începu să numere pe degete:

— Mai întîi, supă de găină... Din asta am să sorb un ciubăr.

Surise. De s-ar strînge într-o putină mare ciorbele de cartofi, de chimion, de vișine, păsatul, chisălița și toate poșircile cîte le-a înghițit el în viața lui!... Ehei, o putină ca asta nici nu există în toată lumea... Nici chiar în pivnițele cu vinuri ale mitropoliei din Egger. Și-apoi dacă iar s-ar strînge la un loc mîncarea bună de care a avut parte pînă acum, apoi cu aia nu s-ar umple, poate, nici oala cea veche pe care a sfărîmat-o pe cîmp.

A doua zi se trezi morocănos.

— Trăsni-l-ar dumnezeu de hodorog! De nu l-oi sărăci azi de cîte am să-nfulec...! Destul am răbdat și am strîns cureaua pentru el.

Nu îndrăzni să dejuneze. La prînz nici nu se atinse de mîncare. Îi era teamă că o să i se taie foamea și n-o să poată mînca de seară. Scrîșni din dinți, încleștîndu-și fălcile largi și ciolănoase. Ochii-i, cenușii ca ale unei sălbăticiuni întărîtate, încolțite de foame, priviră dîrz înainte. Dar nu mîncă.

— Cincizeci de sarmale! —repeta în sinea lui și cu o îndîrjire de fier reteză cu coasa șirul de spice. În tact, ca o mașină.

În sfîrșit, amurgi. Lăsară lucrul și porniră spre casa lui Șarudi. Ospățul era în toi încă de la amiază. Nu-i mai rămase timp nici pentru primenit, trebuind să se așeze la masa gata așternută.

Lui Kiss Ianoș îi reveni locul într-un ungher. Cu atît mai bine. Își propti spatele de zid și, vorba ceea: acum, să vină vrăjmașul!

Se aduse supa.

Ianoș nu se împotrivi la nici un fel de mîncare. Nici că-i mult, nici că-i puțin. Primi o strachină de lut adîncă, pe care bucătăreasa i-o umplu pînă la margine. Grăsimea gălbuie, plutind de-un deget, nici nu se mai destrăma în steluțe, ci era totuna.

Kiss Ianoș apucă lingura de lemn și se puse pe treabă, măsurat, pe îndelete. Îi chiorăiau mațele și abia își mai stăpînea lăcomia.

La a zecea lingură îl păli mirarea și se înfricoșă.

Se simțea sătul.

Paloarea îi inundă fața la gîndul că-și asumase o sarcină cam mare. Înțelese propria-i nimicnicie.

Gîndul că n-o să răzbească la ce s-a legat, îi trecu prin creier ca un șuier de vînt.

Cu un gest smucit își încruntă sprîncenele; fruntea îngustă i se zbîrci toată în brazde subțiri; fălcile largi și puternice i se încleștară și se luă c-un nou avînt la trîntă. Mașinal, cum mînuiești coasa, în arc, de la dreapta la stînga, așa ridica el acum, în tact, lingura la gură, pînă deșertă strachina.

Îl cuprinse o ușoară ameteală, apoi greața. Prea fusese grasă mîncarea pentru stomacul său lihnit și învățat cu bucate slabe.

Urmară colțunași cu brînză. Rumeniți în smîntînă, grași, gustoși. Îi umplură vîrf strachina.

Kiss Ianoș scoase de la brîu furculița strîmbă, galbenă, cu mîner de os, și tot atît de calm ca și înainte, înfulecă și felul ăsta. Nu simțea gustul mîncării. În schimb, acolo, înăuntru, îl apăsa parcă ceva și ar fi dorit să iasă la aer. Sau, cel puțin, să-i tragă o sudalmă strașnică, plină de amărăciune. Dureros de mîhnit, cu invidie chiar, privi în jur mulțimea. Toți erau veseli, rideau, înfulecau lacom. El știa însă că atîta i-a fost. Mîncase cît n-a mîncat în toată viața lui. Totuși scrîșni din dinți și întinse strachina pentru felul trei. Era linte în păstaie.

Fiecare se servea cu ce-i era mai la îndemînă. Unul mînca una, altul alta, Kiss Ianoș însă din toate.

Așa a mers timp de vreo două ceasuri fără răgaz și fără poticnire.

Atunci sosiră sarmalele.

— Cincizeci! — își spuse Kiss Ianoș, simțind că un văl îi întunecă privirea.

Printre sarmale se aflau hălci de carne. După trei sarmale uriașe, Kiss Ianoș voi să înbuce o halcă, virtoasă, zgîrciuită, de nemestecat — dar se ridică îngrozit. Ochii i se bulbucară sub sprîncenele groase. Vinele gîtului i se umflară ca niște frînghii.

Cu ultima frîntură trează de gînd, o zbughi pe ușă.

Ajunse sub dud, unde scăpă de necaz îmbucătura, care-i strîmtorase gîtul aproape sufocîndu-l, îi realunecă în gură.

Lacrimi se adunară în ochi, fălcile i se încleștară de nu puteai să-i înfigi între dinți nici măcar un ac.

Amețit de chinul îndurat, murmură:

— Crăpi, cîine!

Și încercă iar să înghită carnea.

Dar nici de data aceasta nu izbuti. I se opri în gît. Mai departe nu merse. Nici în jos, nici în sus.

Mîinile omului bătură aerul, trupul lui slab și deșirat se răsuci ca un vrej și căzu pe spate.

Se zbătu groaznic, fără grai, zvîrcolindu-se în țărînă, pînă ce într-un tîrziu se liniști.

Și nimeni nu băgă de seamă că dispăruse, nici că fusese pe acolo sau că trăise cîndva.

În românește de

Mircea OVIDIU SAVU

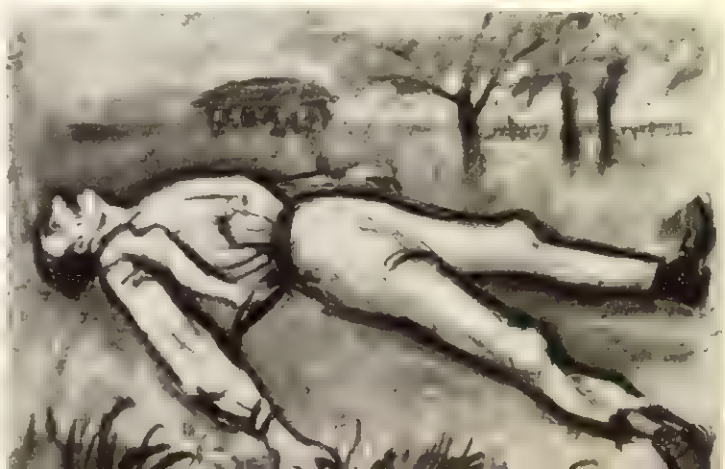

PAUL ROBESON ...ÎN ROMÎNIA

Fototrucajul apărut în numărul de Anul Nou al „Flăcării" prezentîndu-l pe Robeson, concertînd în sala „Floreasca" din Bucureşti.

Cînd am văzut recent, într-unul din numerele „Flacării", fotografia trucată reprezentîndu-l pe Paul Robeson concertînd în sala „Floreasca," mi-am amintit de întîlnirea pe care am avut-o nu demult, pe teritoriu... românesc, cu marele cîntăreţ american şi mi-am dat seama că autorul acestui fototrucaj era mult mai aproape de realitate poate chiar decît o bănuia el însuşi. Da... oricît ar părea de straniu, totuşi l-am întîlnit pe Robeson pe teritoriu românesc. Nu este vorba de un vis şi nici de faptul că în ţara noastră circulă fără viza autorităţilor americane cîteva zeci de discuri cu vocea lui Robeson. L-am zărit în mijlocul unui grup de diplomaţi şi ziarişti. Am fost atras de statura sa ce domina grupul şi de rîsul său care umplea sala. Mi-am croit drum spre el şi deodată m-am aflat în faţa marelui cîntăreţ, în faţa marelui actor, în faţa marelui om — Paul Robeson.

Nu-mi dădeam exact seama ce înfăţişare aveam în acele clipe, dar chipul lui Robeson mi-a servit de oglindă. În privirea sa se răsfrîngeau întreaga stînjeneală, emoţie şi stîngăcie care mă cuprinseseră. S-a oprit cu înţelegere din discuţia pe care o purta, s-a îndreptat spre mine şi, strîngîndu-mi mîinile, m-a întrebat: „How do you do?" („Ce mai faci?"), ca şi cum ne-am fi cunoscut de un veac. În acel moment toată sfiala îmi dispăru şi căpătasem chiar certitudinea că eram prieteni vechi şi că întîlnirea era doar o revedere. În loc să-i răspund cu aceeaşi întrebare, aşa cum cereau uzanţele locale, i-am repetat de mai multe ori un singur cuvînt: „Vă mulţumesc!" şi apoi „Vă mulţumesc pentru cîntecele dumneavoastră, vă mulţumesc pentru bărbăţia cu care înfruntaţi persecuţiile, vă mulţumesc pentru tot. Foarte mulţi oameni din ţara noastră ar dori să vă spună acelaşi lucru".

„Vă mulţumesc şi eu, a spus Robeson, pentru dragostea ce mi-o transmiteţi".

Dialogul acesta a avut loc la New York, cu prilejul unei recepţii la sediul misiunii permanente a R.P.R. la Organizaţia Naţiunilor Unite. Astfel, deşi ne aflam în Statele Unite, întîlnirea noastră cu Robeson avea loc pe teritoriu românesc.

Robeson mi-a vorbit cu optimism despre planurile sale de viitor. Ani de zile a concertat în Anglia numai prin intermediul cablului transoceanic, întrucît Departamentul de Stat îi refuza sistematic dreptul de a părăsi Statele Unite. La 9 aprilie anul acesta Paul Robeson împlineşte 60 de ani şi cu acest prilej a fost invitat să dea o serie de concerte în Anglia şi la posturile de televiziune engleze. Totodată a fost invitat să joace la faimosul teatru shakespearian de la Stratford-on Avon în piesa lui Shakespeare, „Pericle". Dar autorităţile americane i-au refuzat şi de această dată viza de ieşire. Fără îndoială că pentru Robeson acest turneu ar fi însemnat, un eveniment deosebit nu numai prin faptul că ar fi încununat cei 60 de ani ai vieţii sale, ci şi pentru că ar fi creat precedentul unor turnee în străinătate, după ani şi ani în care s-a aflat închis în colivia prigonirilor macchartiste.

Am ciocnit un pahar cu vin românesc pentru înfăptuirea planurilor sale şi pentru un eventual turneu... în Romînia.

M-am gîndit la aceasta şi atunci cînd am aflat de acordul cu privire la schimburile culturale încheiate între Uniunea Sovietică şi Statele Unite, şi atunci cînd am vizitat expoziţia arhitecturii americane din sala Dalles. În cadrul unor asemenea schimburi bazate pe bunăvoinţa şi pe dorinţa de cunoaştere reciprocă, Robeson ar trebui să ocupe un loc de frunte, ca un mesaj preţios al Americii. Sperăm că nu este departe ziua cînd „Flacăra" nu va mai avea nevoie de fototrucaje pentru a-l înfăţişa pe Robeson cîntînd în sala „Floreasca". Totuşi, pînă atunci ea face loc unei fotografii originale a marelui cîntăreţ pe teritoriul românesc... al misiunii permanente a R.P.R. la O.N.U.

Nikolae LUPU

Paul Robeson (în mijloc) la recepţia oferită de misiunea permanentă a R.P.R. la O.N.U.

Ne vorbește MARIETTA ȘAGHINIAN

INTERVIU ACORDAT CORESPONDENTULUI NOSTRU DIN MOSCOVA, GH. GHEORGHIȚĂ

Acasă la Marietta Șaghinian

În dimineața aceea străvezie de februarie, cupolele Moscovei, clădirile înalte înfipte în cer, vibrau parcă în strălucirea soarelui ce nu putea birui cele douăzeci și cinci de grade sub zero. Pe străzi, oamenii treceau grăbiți. Zăpada scîrțîia sub picioare. În drum spre locuința Mariettei Șaghinian, scriitoarea sovietică de renume mondial, gîndeam că peste cîteva clipe mă voi afla în fața unei femei venerabile, odihnindu-se într-un fotoliu cît mai apropiat de radiatorul caloriferului, vorbind rar, tacticos, dispusă să-și amintească de vremurile de demult...

Sunăm. Ne deschide fiica scriitoarei, pictorița Mirelle Țigal. Din încăperea alăturată, ne întîmpină veselă o femeie zveltă, cu mișcări agere, cu părul albit. Ne privește mustrător prin ochelarii cu ramă groasă și ne dojenește că am întîrziat. E drept, trecuseră cinci minute peste ora stabilită, în care timp se produsese o mică încurcătură: în vreme ce eram așteptați, sosiseră doi tovarăși de la Comitetul de Stat pentru legăturile cu străinătatea al U.R.S.S. care fuseseră trimiși drept rominii anunțați. Ei solicitau scriitoarei un material în legătură cu polemica iscată cu cîteva luni în urmă între ziarul englez „Manchester Guardian" și scriitori sovietici cu privire la caracterul și perspectivele relațiilor culturale între Anglia și U.R.S.S.

— În două zile, răspunsul va fi gata — *acceptă cu promptitudine Marietta Șaghinian.* Cît privește traducerea, mă voi descurca singură. Cunosc bine limba lui Shakespeare, *adaugă ea zîmbind.*

Aruncă o privire fugară în camera de lucru. E lixită de cărți. Unele în ordine, altele în dezordine. Peste toi cărți, manuscrise, ziare, iar cărți și manuscrise. Ici, colo — portrete, peisaje armene. Pe un perete se află masca lui Lenin. Masa de lucru e o masă obișnuită. Cîteva cărți, cîteva file scrise mărunt cu o perfecță și delicată caligrafie, o tavă, un pahar cu ceai din care a rămas un rest nebăut, cîțiva pesmeți și o chiseă cu dulceață. Puțin jenată, scriitoarea își cere scuze, adăugînd: **Lucrez foarte mult. De cele mai multe ori 18-20 de ore pe zi. Dacă am tot materialul adunat și pregătit, prefer să lucrez la vila mea de lîngă Moscova, altfel mă zbat aci. Iată, abia astă-noapte am terminat o lucrare pentru care au trebuit să mă documentez săptămîni de zile la bibioteca Lenin.**

Așadar, mă gîndesc eu, nimic din presupunerile cu care veniserm. Activitatea Mariettei Șaghinian este tot atît de bogată și de febrilă ca și acum zece ori douăzeci de ani. Ceea ce o caracterizează este tocmai o inepuizabilă energie fizică, o tinerească pasiune pentru nobilul meșteșug al scrisului, pentru măreața misiune a scriitorului de mesager al contemporaneității, pentru viitorime.

Opera vastă a Mariettei Șaghinian este strîns legată, prin toate fibrele, de viața patriei sovietice, de realizările grandioase și fără precedent ale oamenilor sovietici. A scris mai mult de 70 de cărți, o cantitate imensă de articole, povestiri și foiletoane, de cronici, reportaje și note de călătorie, „de la vîrsta, de 15 ani am început meseria asta", îi place scriitoarei să spună.

Naturalețea, amabilitatea, jovialitatea Mariettei Șaghinian m-au cucerit într-atît, încît am pierdut cu totul ierarhia întrebărilor cu care mă înarmasem. Printre altele am ajuns la tema ei preferată, aceea a legăturii scriitorului cu viața.

— Într-adevăr, îmi spune, cea mai bună școală pentru un scriitor e să lucreze în redacția unui ziar. Aceasta dă scriitorului senzația unui contact intim cu cititorii, cu poporul. Reacția cititorului este aproape instantanee în acest caz. Se poate asemăna cu aceea a publicului față de artiști dramatici, cîntăreți ori muzicanți: aceștia din urmă aînt sau nu aplaudați.

Această reacție spontană are o deosebită importanță educativă pentru scriitori. Mi s-a întîmplat să am și lucrări nereușite în viața mea de gazetară și de scriitoare; și totdeauna, reacția cititorilor mi-a fost foarte utilă, m-a învățat să-mi văd greșelile, neajunsurile.

Ultimul meu articol apărut în „Literaturnaia Gazeta" despre apelul cunoscutului savant pacifist Eduard Schweitzer, a stîrnit o ploaie de scrisori. Am fost extrem de satisfăcută că în aceste scrisori nici nu se pomenea de mine, ci toate erau legate de persoana lui Schweitzer. Era cea mai bună dovadă de reușita lucrării. Aș fi regretat dacă cititorii mi-ar fi vorbit despre maniera mea de a scrie etc. Ar fi însemnat că articolul a fost prost scris.

Marietta Șaghinian mă informează apoi că în curînd în editura „Scriitorul Sovietic" îi va apare o culegere de articole și eseuri sub titlul „Despre artă și literatură".

Atac, în sfîrșit, problema principală, care de fapt face obiectul vizitei mele.

— Ce puteți împărtăși cititorilor romîni despre noul dumneavoastră roman „Familia Ulianovilor", supus de curînd dezbaterii publice în cadrul propunerilor pentru Premiul Lenin?

— Acum 20 de ani, cînd am început să scriu romanul-cronică „Familia Ulianovilor", foarte multe din documentele privind această familie nu erau încă descoperite sau accesibile. Pînă și astăzi se mai descoperă noi și noi documente. Pot spune că am fost în foarte bune relații cu Nadejda Konstantinovna Krupskaia, soția lui Lenin. Eram permanent în corespondență cu ea. Îmi trimitea toate cărțile și lucrările ei. Păstrez și astăzi o deosebit de interesantă scrisoare în care îmi povestește toată viața ei, o adevărată autobiografie. Pe atunci intenționam să cuprind în lucrarea mea și elemente din viața acelei ce a fost, timp de decenii, cea mai credincioasă tovarășă de luptă și de viață a lui Lenin.

Sora lui Lenin, Maria Ilinișna Ulianova „s-a aflat un timp în fruntea unei instituții, create din inițiativa lui Lenin, a cărei sarcină era de a cerceta tot felul de plîngeri venite din partea cetățenilor și de a lua măsuri de îndreptare a neajunsurilor. Colaboratorii acestei instituții erau în majoritatea lor, activiști voluntari, nesalariați. Printre ei m-am numărat și eu, fiind atrasă de Maria Ulianova care, între altele, m-a rugat să scriu despre activitatea instituției pe care o numea „Universitatea lui Lenin". Tot Maria Ilinișna, devenind prin 1922 redactor-șef al „Pravdei", m-a invitat să colaborez la acest ziar. Misiune pe care am îndeplinit-o cu dragoste și devotament mulți ani de zile.

Păstrez pînă azi o arhivă extrem de interesantă și prețioasă. Printre documentele aflate în posesia mea, se află, de pildă, manuscrisul amintirilor lui Dmitri Ilici Ulianov, fratele mai mic al lui Lenin, vorbind despre copilăria acestuia din urmă.

Pe toți acești oameni i-am supus unor adevărate interogatorii, notîndu-mi orice amănunt despre tema care mă interesa. După ce manuscrisul a fost gata, l-am trimis lor, cerîndu-le părerea. Nadejda Krupskaia mi l-a înapoiat cu aprecieri pozitive, avînd doar unele observații, de care bineînțeles am ținut seamă.

Curînd după apariția cărții în prima ei variantă. Dmitri Ilici Ulianov a publicat în „Izvestia" o recenzie plină de laude la adresa ei.

La început concepusem cartea ca pe un mare roman, cu titlul „Întrebare la istorie", acest titlu fiindu-mi inspirat de o coincidență întîmplată lui V.I. Ulianov (Lenin). Chiar în anul executării fratelui său mai mare, Aleksandr, Vladimir Ilici se prezintă să-și dea examenul de maturitate. Era încă sub impresia morții năprasnice a fratelui iubit. Emoționat, trase întrebarea din grămada de bilete de pe masa examinatorilor. Pe biletul lui scria: „Luptele revoluționare de la Spartacus pînă la răscoalele țărănești din Germania".

Cartea „Familia Ulianovilor", care trebuia să prezinte această familie pînă în momentul nașterii lui Vladimir Ilici, o considerăm doar prologul unei mari trilogii.

Adunam mărturii ale contemporanilor tatălui lui Lenin. Am amintiri ale unui fost elev al lui, ajuns la vîrsta de 90 de ani, ale camarazilor de școală ai lui Vladimir Ilici etc. Timp de patru ani am stat în orașul Simbirsk, unde a trăit familia Ulianov, am stat luni de zile la Penza, Kazan, Samara (azi Kuibîșev), Astrahan, satul Kokușkino de lîngă Kazan și în alte localități. Toate aceste materiale adunate le am și azi. N-am încetat niciodată să le strîng. Intenționez să scriu și celelalte două volume. În al doilea volum „Expoziția politehnică" — vreau să prezint familia Ulianovilor în primul deceniu de viață al lui Vladimir Ilici pînă la anul 1880 și să vorbesc de prima expoziție politehnică organizată la Moscova, ce a avut o mare înrîurire asupra lui Ilia Nikolaevici, tatăl lui Lenin. El era acela care a îndemnat pe numeroși prieteni ai săi, să viziteze această expoziție, unde ei au luat cunoștință de realizările și metodele școlilor apusene.

Partea a treia și ultima a romanului va fi aceea care se va intitula „Întrebare la istorie."

Sper să mai am forță și sănătate spre a duce la bun sfîrșit această operă, deși curînd voi împlini 70 de ani.

Ne uităm la ceas. Trecuse de mult timpul acordat convorbirii. Marietta Șaghinian se scoală de pe scaun și se scuză: **la ora douăsprezece trebuie să fiu la plenara Uniunii Scriitorilor.**

— La revedere! — *ne urăm reciproc. Îmbrăcîndu-și în grabă haina, scriitoarea adaugă:* **Dacă vreți să redați ceva din „Familia Ulianovilor", publicați ultimele două capitole — îmi plac cel mai mult. Roagă-i pe cititorii romîni din partea mea să-mi comunice impresiile. Aș fi foarte fericită!**

În orele libere Marietta Șaghinian se ocupă de educația muzicală a nepoțelului său.

Monșer

schiță

de Constanța COPORAN

Monșer, chirurg... Ce chef au tras la „Carul cu bere" după prima lui operație... Au trecut apoi anii, unul după altul. „Cîte operații ai făcut pînă acum?" — l-a întrebat într-o zi. „Nu știu, mon cher. De altfel nu mă preocupă numărul lor, ci calitatea... Am gînduri mari, mă auzi? Gînduri mari, mon cher. Mă pasionează inima"

Punînd paharul golit pe măsuță, Pavel se întinse în fotoliu:

E un capitol definitiv închis. E trist, dar și viața e tristă

Fața omului din celălalt fotoliu se crispă.

— Nu ai dreptate. Nu ai dreptul să spui asta. Ești zdravăn, deștept, un chirurg mai mult decît talentat... Ești apreciat, ai perspective...

Pavel Minodor îl urmări, cu sprîncenele ridicate, afectînd amuzarea:

— Mă uluiești, mon cher — spuse într-un tîrziu, în timp ce un zîmbet ironic îi înăspri figura. — Parcă citești dintr-un articol de fond... Și citești prost.

Se lăsă o tăcere apăsătoare.

Pentru Barbu Lascu, ironia tăioasă a lui Pavel fusese întotdeauna un motiv de admirație în plus. Cînd ea i se adresa lui, nu-l costa niciodată. I se păruse dintotdeauna că prietenia lor exclude în așa fel, din principiu, orice meschinărie și răutate încît toate ironiile și faptele care dau naștere în sînul multor amiciții la îndoieli și suspectări erau cotate de el, în mod automat, drept exerciții de înviorare și stimulare.

Dacă ar fi fost să se supere pentru ironiile lui Pavel, apoi, în ultimii ani, ar fi trebuit s-o facă de multe ori. Avuseseră în acest timp cîteva discuții tari, de principiu. Ele gravitau întotdeauna în jurul aceleiași probleme, care revenea fatal, prin preocupările lor de cercetători: știința și politica. Aveau cu privire la asocierea acestor două valori, optici cu totul diferite. Pentru Barbu Lascu, tipul meditativ, metodic, fără soluții subite — convingerea că știința nu poate fi despărțită de politică fusese produsul unui îndelung proces intelectual și psihologic. Dar odată consumat — prin verificări de situații, de poziții și de rezultate — procesul acesta îi conferise o convingere fermă, pe care nimic nu i-o mai putea zdruncina.

Pavel Minodor se afla la antipod. Era în aceasta, ținînd seama de calitățile lui intelectuale, precum și de părerea lui, în general asupra politicii — o incapacitate de înțelegere care îl uimea pe Barbu. După el omul era, „nu prin excelență" — dar era — „zoon politikon". Politica era deci necesară de exersat, ca fiind „o aplecare" socială, firească a speței. La capitolul „Felul politicii?", răspunsese filozofînd mai puțin pe teme antice. Fusese băiat sărac, de muncitor tipograf; era generos, îi plăcea să muncească și acestea constituiau destule temeiuri pentru a-i apropia rațional și afectiv politica comuniștilor. Departe de a fi un militant, era un simpatizant constant, căruia, din cînd în cînd îi făcea o sinceră plăcere să ia cuvîntul în ședințe pentru a susține vreo hotărîre sau a dezbate probleme de politică internațională. Dar toate aceste idei și manifestări le punea pe seama „cetățeanului" dintr-însul, cu care „chirurgul Minodor" nu avea nimic de-a face.

Era o delimitare strictă și încăpățînată la care nu făcea nici o concesie. „Dar gîndește-te — îi spunea uneori Barbu — gîndește-te că însăși tendința ta spre căutare, spre nou în chirurgie, nu e întîmplătoare... Ea se datorește ideilor de progres social, dorinței de a contribui prin succese în profesia ta, la acțiunea generală..." Pavel îl întrerupea și-i răspundea tăios: „Îți promit solemn că mîine dimineață mut gazeta de perete lîngă... masa de operație".

Discuțiile de ore în șir se dovedeau sterile. La capătul lor rămînea același Pavel Minodor, încăpățînat, care, bătîndu-l pe umăr îi spunea cu afectată duioșie: „Mon cher, copilule, de ce nu-ți intră-n cap că ești caraghios cînd o faci pe agitatorul în problema asta? De ce nu vrei să mă crezi pe mine că știința e una, și politica, alta..."

Ironiile lui curgeau cu nemiluita. Dar pe Barbu nu-l afectau. Cu atît mai mult acum, în acest moment de încordare sufletească, ironia lui cu articolul de fond i se părea inofensivă. Și totuși, ea îl durea. Simțea că este de altă natură. Că nu mai ține ca înainte de o bună dispoziție mintală, de o exuberanță intelectuală ce se cere rafinat speculată, ci de un cinism periculos care îl luase în stăpînire.

Își îndreptă privirea spre el. Ședea cufundat în tăcere, cu mîinile sprijinite pe brațele fotoliului, într-un fel de oboseală vecină cu absența. Părul îi cădea în dezordine pe fruntea înaltă, brăzdată de cute, iar ochii-i priveau în gol, pierdut.

Privindu-l, Lascu simți o strîngere de inimă. Unde era Pavel Minodor, inepuizabil, strălucitor? Unde era „Monșer"?

Ce ciudată rezonanță avea acum porecla aceasta. I-o atribuiseră printr-a patra de liceu. Cum trec anii... Îl scosese la lecție domnul Roy, bătrînelul de franceză. Pavel nu-și scrisese tema. Nu avusese timp: disecase o broască. „Dar unde este lecția, mon cher?" — l-a întrebat mirat profesorul, văzînd paginile albe. „N-am scris-o — a răspuns Pavel și, de emoție, în loc să spună „domnule profesor", a spus „domnule mon cher". De-atunci, toți din clasă i-au spus așa. Și din vanitatea adolescentă de a-și justifica porecla, el a-nceput să spună tuturor cu care vorbea, „mon cher". Cu timpul, pseudonimul a devenit nume și nimeni dincolo de limitele oficialului, nu-i mai spunea alt fel decît „Monșer". Cînd liceul s-a terminat, drumurile lor s-au despărțit. Barbu făcea naturalele, Monșer, medicina. Dar au rămas cei mai buni prieteni și se vedeau aproape zilnic. Monșer devenise un fel de „speranță" a medicinii. Învăța bine, se spunea că are fler, simț clinic. La specialitate și-a ales chirurgia. Îl pasiona din copilărie.

Era entuziast. Era inteligent, spiritual și, în felul lui, fermecător: „Mon cher dragă, vezi tu? Dacă o fată mă place acum, după ce-i scot apendicele, mă iubește".

Avea o energie ieșită din comun. Făcea cîte cinci, șase intervenții pe zi, după-masă studia, făcea experiențe, iar seara, după ce trecea pe la spital să-și vadă bolnavii, apărea inepuizabil la telefon: „Mon cher-ule, sînt prezent ca o mustrare de conștiință. Te invit să ascultăm discuri, să bîrfim sau să ne dăm tumba, dacă vrei".

Și iată-l acum pe Monșer. Epuizat, descurajat, cinic. Ce i s-a putut întîmpla de s-a schimbat astfel? Îl privi din nou. Stătea nemișcat, ca o stană de piatră. Pentru o clipă Barbu simți impulsul să se repeadă la el, să-l scuture, să-l dezmeticească. Dar simți că lucrurile depășeau nivelul unei astfel de rezolvări.

— Mi se pare — începu Pavel deodată — mi se pare că ultima oară ai fost la mine, acum vreo opt luni... prin septembrie, nu? Erai cu Nina. Veniserăți — foarte drăguț din partea voastră — să mă luați la un teatru.

Barbu se ridică și se duse la fereastră. În fața ochilor îi apăru Pavel, așa cum era în seara aceea. Nervos, nerăbdător, vădit dornic să-i vadă plecați mai repede.

— V-am refuzat invitația — urmă rar Pavel — pentru că la ora aceea eram înnebunit de „formidabila" mea operație.

Luă sticla și umplu paharele.

— După trei ani de încercări pe animale — tu știi bine... — operația îmi reușise și eram într-o tensiune greu de descris. Scriam, descriam, transcriam...

Dădu paharul peste cap și-și aprinse o țigară:

— Mi se pare că nu era nimic genial în ce făcusem. Maladia nu o inventasem eu... — Ridică din umeri — Nici problema ca atare. Nici măcar soluția tratamentului prin chirurgie. Realizasem tehnica. Unii au spus că asta e destul. Alții și-au bătut joc.

Și pentru asta, din cauza astora te-ai descurajat? Dă-i dracului... Ce-ai tu cu ei, Monșer?

Pavel îl privi lung.

Fii calm ... ai răbdare. Ascultă sfatul unui om... încercat.

Se gîndi puțin și reluă trăgînd din țigară:

— Eu n-am nimic cu ei. Adică n-am avut. Dar au avut ei cu mine. Vezi tu, mon cher? Cum să-ți spun? Am remarcat în ultimele luni că semenii îți iartă mai degrabă o greșeală, decît un succes.

Depinde care semeni.

Societatea nu ne-a pus încă la dispoziție contoarul cu care să-i selectăm după gustul nostru pe cei cu care lucrăm, pe cei cu care mergem în tramvaie... De ce nu bei?

— Mulțumesc..

Ei da... Am început să operez.· Degetele lui avură un tremur nervos. Și le trecu prin păr, apoi și le înfipse în brațele fotoliului.

Profesorul era încîntat. Raicu, asistentul, entuziasmat. Eu înnebunit după fiecare succes..

Se ridică și se întinse pe canapea.

Au venit într-o bună zi niște chirurgi sovietici. M-au asistat la o operație l-a interesat și le-a plăcut.

Vocea lui devenise seacă, ștearsă, fără modulație. Stătea cu mîinile sub cap, nemișcat, privind țintă pe fereastră.

Profesorul nostru era drăguț și caraghios. Nu știe rusește... Spunea la nesfîrșit despre mine: „Haraşo chirurg", și cerea mereu interpretei — de trei ori mai înaltă decît el — să le spună oaspeților c-o să fiu o stea a chirurgiei românești..

Se opri.

Dacă vrei, poți să aprinzi lumina...

Lumina inundă salonul, dar atmosfera rămase la fel de apăsătoare.

Pe urmă a venit un american. Zicea că o să adopte tehnica. Că e o „revoluție..."

— Astea se petreceau prin ianuarie-februarie, nu? Cînd ne-am întîlnit atunci, în stație la Rosetti.

— Ianuarie? Rosetti? A, da... iartă-mă. Eram atît de preocupat încît nu înregistram sau uitam tot ce nu se referea strict la operația mea. De altfel ți-ai putut da singur seama.... N-am mai fost pe la voi de aproape un an. Nici măcar un telefon nu v-am mai dat.

— Noi, în schimb am citit informația aceea din ziar despre succesul primelor tale operații... Se gîndi: Nina se bucura ca un copil.

— Succesele mele... — un zîmbet amar îi apăru pe buze.

— Da, succesele tale... Atunci, în stație mi-ai spus că totul merge bine. Venise tramvaiul, te-ai urcat în grabă și mi-ai mai strigat înainte de a se-nchide ușa: „Foarte bine, mon cher!" Ți-amintești?

Se așternu tăcerea. De undeva, de pe scară, se auzi o ușă trîntită, liftul coborînd.

— Mă gîndesc acum la ascensor.

Barbu îl privi lung.

— Vezi, dragă mon cher, liftul suie și coboară. O dată, de zece ori, de șapte mii de ori. Oamenii au altă „tehnică". Se ridică, de multe ori cad și, cînd au făcut-o, nu se mai ridică...

— Ce vrei să spui?

— Ce-am spus. Uite-mă pe mine...După succese a urmat degringolada... Totul a fost simplu. Întîi mi s-a stins lumina în toiul unei operații. Eram cu toracele deschis, scosesem inima, tăiasem pericardul... Am înjurat, am urlat după mecanic...

— Ce coincidență nenorocită...

— Naivule...— îi aruncă o privire ironică și totuși tandră — naivule, ai rămas același candid botanist amator... Același profesor de naturale care are de-a face numai cu mițe, cu elevi și cu amor asexuat la licheni...

Se opri și spuse apăsat:

— Mon cher-ule, lumina nu se stinge întîmplător într-o sală de chirurgie.

Barbu rămase nemișcat.

— Într-o altă zi mi-a dispărut sîngele de rezervă, pregătit pentru transfuzie... Pe urmă mi s-a dat un tub de oxigen defect...

— Ce criminali...

— Spune-le cum vrei... Numai Raicu, Mănească și cu mine știm cum am scos cazurile la lumină.

Uluit de toate acestea, Barbu căzu pe gînduri. Și-l imagină pe Pavel în împrejurările povestite și, de-a lungul gîndirii, se trezi trăind în locul prietenului său, panica oribilă a unor asemenea fapte. Se înfioră și căută prin instinct o apărare. Se gîndi la profesor.

— Dar profesorul? — spuse cu glas tare.

— Profesorul? E un om mai mult decît cumsecade. În ultimii ani însă nu mai poate face față vieții curente de clinică; are peste șaptezeci de ani... Și-apoi, de un an încoace e cam bolnav.

Închise ochii și și-l reprezentă pe profesor. Un omuleț mic, slab și surîzător care, de fiecare dată cînd îl vedea, îl lua de braț și-l întreba invariabil: „Merge bine, Monșer, nu-i așa? Ești mulțumit, nu-i așa?"

Surîse.

— Înțeleg — reluă Barbu — dar într-o clinică mai e și un medic primar, nu?

— Lui Petrini nu-i plac inovațiile făcute de alții. Preferă cadrele cu mai puține inițiative.

Răspunsul îi păru lui Barbu sec și precis ca o definiție. Și dacă prin definiție, adică prin ceea ce era esențial la el, Petrini nu era de acord tocmai cu ceea ce îl caracteriza pe Pavel — cu spiritul lui inovator — atunci omul acela putea ajunge să-l și dușmănească. Condus de logica aceasta, lui Barbu i se păru că descoperă în Petrini un posibil vinovat. Vru să-l întrebe asupra lui pe Pavel, dar se răzgîndi; dac-ar fi vrut să-i spună ceva, i-ar fi spus singur.

Începu să deruleze mintal, pornind de la Petrini, o trecere în revistă a celor cărora Pavel li s-ar fi putut adresa. Îi elimină pe profesor și pe Petrini. Dar după ei nu mai vedea pe nimeni, fi era străină ierarhia spitalicească; făcu atunci o analogie cu școala lui, căutînd un factor comun. Și se gîndi la organizația de partid.

Vru să-i spună că trebuia să sezisere organizația, dar se opri. În momentul acela, o asemenea intervenție „politică" în „probleme de știință" l-ar fi putut întări pe Pavel. Chibzui la o formulă cu ajutorul căreia să poată ajunge pe căi ocolite la ceea ce voia. Dar se răzgîndi; procedeul i se păru stupid, ca un joc de-a baba-oarba la căpătîiul unui bolnav.

— Ascultă — spuse deodată pe un ton firesc care nu lăsa să i se simtă temerea — trebuia să sezisezi porcăria asta toată, organizației de partid din spital.

— Ce-aveam eu cu organizația de partid? Eram un chirurg, nu un om... politic.

Răspunsul era plictisit, dar calm.

— Dar nu numai „oamenii politici" se adresează organizațiilor de partid și au de-a face cu ele... Organizațiile rezolvă mii de probleme de viață curentă. Chiar de-ale chirurgilor...

Pavel îl privi lung.

Era prima dată cînd, vorbindu-i în felul acesta, Monșer îl asculta fără rezistență și faptul acesta îl stimulă pe Barbu.

— Aș vrea să mă înțelegi — reluă încălzit — că nu vreau s-o fac... pe agitatorul cu tine, în ceea ce urmează... Dar crede-mă, organizația de partid te-ar fi scutit de toate șicanele, ți-ar fi netezit calea. Era vorba doar de o inovație, de progres...

O tresărire vagă de interes luci cîteva clipe în ochii lui Pavel. Dar ea se stinse și privirea lui își recăpătă expresia dinainte.

— O fi, mă rog... — spuse evaziv — dar mie nu-mi place să mă plîng nimănui; prefer să-mi descurc treburile, singur.

— Dar nu ca să te plîngi, Monșer.

— ?

— Ca să facă dreptate.

Pavel îl privi cu o ușoară surpriză. Pusese problema într-un fel la care el nu se gîndise, deși acum i se păru elementar.

Îi veni în minte Sanda Murgu. În urmă cu cîteva luni i se făcuse o nedreptate în legătură cu gărzile ce-i reveneau. Se adresase organizației. A doua zi dimineață îi spusese: „Știi... biroul a rezolvat chestiunea... Nu se putea alt fel: aveam dreptate, Monșer".

Înlănțuirea gîndurilor i-o aduse în reprezentare pe Sanda, deschizînd ușa aceea albă, pe care scrie: „Biroul organizației P.M.R." Ce ciudat... De trei ani de zile, de cînd laboratorul de anatomie patologică fusese mutat din camera aceea mică, în corpul nou, el nu mai intrase acolo. Era o ușă pe care nu o mai deschisese de trei ani... Uneori, trecînd pe culoar, spre cancelarie, îl vedea intrînd acolo pe Răzvan, pe secretar. Și-l reprezentă pe omul acela mare, pașnic, și deodată, ca într-o apă tulburată, îl văzu devenit violent, inexorabil, în ședința în care se discutase cazul gestionarului Ciurezu. „E drept să furi din mîncarea bolnavilor?" — îl întreba de la locul lui pe vinovat. Și tot el răspundea, ca un vulcan, într-o nesfîrșită erupție: „Ai procedat necinstit, murdar... Nimic nu poate să te scuze". Și nu se lăsase pînă ce hoțul nu fusese îndepărtat din spital.

Și-l aminti apoi pe Răzvan, după prima lui operație. Cînd felicitările se sfîrșiseră și lumea se împrăștiase, apăruse pe ușă, stîngaci ca un adolescent roșinat de trupu-i prea mare. A fost o felicitare simplă, o strîngere de mînă și atît. Înainte să plece îi spusese că dacă are vreodată vreo nevoie, vreo greutate, să i-o spună și lui. Atunci, în zodia succesului, invitația aceasta i se păruse lui Pavel formală. Ce nevoie ar fi putut avea el, chirurgul, ca să se adreseze „reprezentantului politic"? Ce legătură avea operația lui pe cord cu politica? Și-apoi, dincolo de asta, ce „greutate" ar fi putut avea el, cînd totul mergea mai mult decît splendid?

Cînd mai tîrziu au venit adversitățile nu s-a mai gîndit la Răzvan și la invitația lui. Uitase, așa cum uiți oamenii și ideile care nu-ți sînt apropiate. Și-apoi, chiar dacă s-ar fi gîndit la el, tot nu i-ar fi spus nimic. Întotdeauna avusese oroare să se plîngă.

Barbu punea însă acum problema în alt mod. Că trebuia să se ducă la Răzvan, pentru dreptate. Dar oare dacă s-ar fi dus, ar fi putut omul acela să facă ceva? Doar nu era o problemă de genul celei cu gărzile sau a alteia. Era o chestiune complicată, care antrena persoane...

I se păru că are în față o margaretă dintr-un joc adolescent și că rupe petală după petală, întrebîndu-se la infinit: ar fi putut face? N-ar fi putut face?

— Crezi că Răzvan, adică secretarul, ar fi putut rezolva? — întrebă într-un tîrziu.

— Sînt convins.

Răspunsul acesta veni într-un moment în care întrebarea lui intimă se deplasase favorabil înspre Răzvan. Încercă pentru o clipă o bucurie caldă, apoi un regret amar și tristețe.

— În sfîrșit — conchise oftînd — nu știu... De altfel nu mai are nici o importanță. Acum e prea tîrziu să mă mai gîndesc la asta.

— Prea tîrziu? De ce e tîrziu, Monșer?

SPECTACOL DE

— Pentru că lucrurile au luat altă întorsătură. Patru luni am operat în condițiile despre care ți-am vorbit. Azi lumina, peste zece zile — oxigenul... Am strîns din dinți și am mers mai departe. Dar vezi? — se opri și urmă iritat: nervii omului au o limită. Cu timpul am început să am emoții în timpul operațiilor... Nu e permis. A început să-mi fie frică. Mi s-au creat reflexe condiționate: tăiam pericardul și, în loc să mă concentrez la manevră, așteptam să se stingă lumina, să se întîmple ceva...

Se ridică și se duse la fereastră:

— Într-o bună zi, tracasat, terorizat, am făcut o mișcare ușor greșită. A fost fatală. Bătrînelul a murit. Și cu cîtă încredere aștepta să-l operez...

Tăcură îndelung. Într-un tîrziu Barbu se ridică și se apropie de el.

— Ce a urmat?

— Ce? A doua zi m-a chemat profesorul. M-a luat pe departe: „Poate ești obosit, asteniat... Tehnica dumitale este excepțională, dar mai trebuie pusă la punct... (Pusă la punct deși cu ajutorul ei am salvat 76 de cazuri...) Pînă atunci operația trebuie sistată".

Și... am „sistat-o".

Un simțămînt de revoltă, de ciudă se deșteptă în Barbu:

— Cum — ripostă energic — Cum? Nu i-ai spus nimic?

— Nu puteam articula o vorbă. Dar chiar dacă aș fi putut vorbi nu-i spuneam nimic. Totul era ireparabil.

Se duse la măsuță și-și turnă un nou pahar cu coniac.

— Nu mai bea, Monșer, te rog...

— Ești copil... E singurul lucru....

Cîte drame se consumă în lumea asta, lent, așa tăcut, fără să le bănuiască nimeni — gîndi Barbu cu amărăciune. Oamenii își pierd încrederea în ei, se reduc...

— Spune-mi — întrebă deodată — și ce faci de atunci?

— Operez hemoroizi, mon cher. — Devenise din nou cinic... — Nu risc nimic, toată lumea e mulțumită.

— Dar lucrurile nu pot rămîne așa.

Pavel îl privi ironic dar el nu-l luă în seamă; urmă îndîrjit, parcă intitulînd capitolele unui program de acțiune:

— Trebuie arătat adevărul. Vinovații or să fie descoperiți. Operația va fi reabilitată, iar tu vei începe din nou...

— Nu mai încep nimic, înțelegi?

Replica tăioasă și categorică nu-l dezmințea de loc. Barbu îl cunoscuse așa dintotdeauna: dur, încăpățînat. Trăsăturile acestea de caracter, ascuțite de suferință, i se păreau acum insurmontabile. Și totuși încercă din nou:

— Dar nu ai dreptul să lași lucrurile așa. Trebuie să lupți...

— Să lupt? — Pavel schiță un zîmbet amuzat. — N-am vocație de luptător, mon cher. M-am obișnuit cu bisturiul. Nu știu să trag cu ciomagul.

— N-o lua așa... Am vrut să-ți spun că trebuie să faci un efort de voință și să ieși, în primul rînd, din starea asta de apatie, de indiferență, de cinism. Că trebuie să te duci la Răzvan, sau dacă nu, la minister, sau unde socotești tu că e mai bine, mă rog, pînă la Comitetul Central — și să arăți situația reală. Să întreprinzi...

— Nu mai întreprind nimic. Sînt sătul de „întreprinderi" și de „inovații", pîn-aici — și duse mîna la gît.

— Dar gîndește-te la bolnavi... Depind de tine sute de vieți... Nu da din cap așa, a nepăsare...

Ce argument îi mai putea aduce omului acesta? I se păru că nimic nu-l mai poate scoate la liman. Îl văzu în ani, îmbătrînit, izolat, obsedat de conștiința nerealizării, chinuit de gîndul că ar fi putut da mai mult. Și simți că nu are dreptul să-l lase s-ajungă acolo.

— Ascultă — spuse deodată cu autoritate — trebuie să te duci și să arăți adevărul. Trebuie!

O clipă Pavel îl înfruntă cu privirea. Apoi spuse apăsat:

— Nu insista. E stupid să ne enervăm reciproc. E un capitol de-fi-ni-tiv încheiat. Se gîndi puțin și urmă, aproape prevenitor: Înțelegi, Barbule?

Avu o strîngere de inimă. Era prima oară în șaptesprezece ani cînd Pavel îi spunea pe nume. „Mon cher" al lui fusese întîi o glumă copilărească; cu timpul însă, în ciuda rezonanței ridicole în rominește, acest „Mon cher" căpătase o semnificație adîncă; devenise ceva din Pavel; Pavel însuși. Și acum, el îl abandonase. „Înțelegi, Barbule?" Devenise grav, neînduplecat, îl trata ca pe un străin și îl soma să-l lase într-ale lui.

Din dormitor se auzi telefonul sunînd și Pavel se duse să răspundă.

Fără să-l vadă, Barbu îl auzea vorbind: „Nu, Sanda, nu am chef de cinema... nu am chef de nimic. Înțelege..."

Același „înțelege" tăios, definitiv.

„Înțeleg" — replică pentru sine Barbu. Totul este pierdut. Își dădu seama că prezența lui e inutilă, că nu mai poate schimba nimic. Și simțind că nu mai suportă să-și vadă prietenul în starea aceea, se hotărî să plece.

Străbătu salonul și ajunse în vestibul. Dar acolo se opri. Se întoarse, scoase agenda, rupse o filă, scrise pe ea cîteva rînduri și o puse pe canapea. Apoi încet, trist, se îndreptă din nou spre vestibul, deschise ușa și ieși.

Cînd reveni de la telefon, Pavel își dădu seama că Barbu plecase „M-a părăsit și el" — își spuse și simți că tot lăuntrul îi este sfîșiat. Voi să se așeze pe canapea și văzu hîrtia. O ridică cu mișcări obosite și citi: „Iartă-mă că te-am tulburat. Dacă crezi că-ți mai pot fi de vreun folos, că-ți mai pot da vreun sfat, cheamă-mă".

„Păstrează-ți sfaturile" — spuse cu glas tare și, înciudat, mototoli hîrtia și o aruncă pe jos. Se așeză apoi pe marginea canapelei cu capul prins în mîini. Un timp stătu așa prădă unei mari lupte sufletești. Apoi deodată, ca desperat, se ridică, alergă în vestibul, deschise ușa. Și ajungînd în capul scării, strigă din toate puterile:

— Mon cher, vino înapoi!

PANTOMIMĂ ?

După trecerea prin țară a lui Marcel Marceau și a lui Gilles Segal (originar din Fălticeni), cu ocazia Festivalului Tineretului din 1953, pantomima a reînceput la noi spontan și hibrid. Spontan, pentru că zeci de amatori, fără școală specială, dar entuziasmați de această artă, începură să se producă în cercuri intime și apoi pe scenă; hibrid, fiindcă unii, mai puțin chemați dar mai descurcăreți, văzură în aceasta un prilej de cîștiguri ușoare și înlocuiră genul prin zîmbete mute, bateri de pleoape, mișcări de maxilar.

Dintre adevăratii entuziaști, un actor de la Teatrul Tineretului, Felix Caroly, dovedi, pe lîngă talent, și perseverență. Cîțiva ani el refăcu ceea ce văzuse de foarte puține ori la reprezentanții școlii franceze și redescoperi „mersul", „mersul contra vîntului", „trasul funiei", și, incomplet, „urcatul și coborîtul scării". Acesta era începutul. Mimul european — spune Marceau — spre deosebire de cel chinez, acrobatic — tinde să creeze apa, aerul, focul și nu numai elementele primare, dar toate obiectele înconjurătoare, pînă chiar și pe partenerii săi.

După ce învățase exercițiile de stil — care sînt desigur mai vechi și decît Debureau, profesorul lui Marceau — Caroly refăcu „Dușul", „Vizita", „Vînătoarea de fluturi". Arătă cîteva din ele în spectacolul de varietăți „Ochelarii miraculoși". Noul gen fu bine primit de presă și de spectatori. Încercă apoi să prezinte și la Circul de Stat niște numere, dar unii „specialiști" veniți la vizionare din partea Sfatului Popular al Capitalei respinseră numerele pline de haz și ingeniozitate, găsindu-le „needucative și fără perspectivă". Incidentul nu-l descurajă pe mim. El compusese deja un număr original: „Mitică", după Caragiale, care a întrunit peste o sută de spectacole, apreciat fiind de delegații Ministerului Culturii, de actori și regizori. „Mitică" prinse neașteptat de bine și la țară. Mima se dovedea un idiom universal ce nu avea nevoie de îndelungată familiarizare cu publicul.

Caroly prezentă apoi două numere la barul „Continental" - lucru destul de anevoios căci mimul nu trebuie privit din indiferent ce unghi, la anume exerciții. Cu toate acestea, cu ajutorul unui panou negru ușor montabil, spectacolul fu realizat în condiții mulțumitoare. Urmă apoi o pantomimă de tip „Commedia del Arte", creată pentru a face legătură între tablourile piesei „Mult zgomot pentru nimic". Bufonul-mim comenta acțiunea expresiv și cu haz.

Apoi, ultimul număr, aduse pe scenă o ilustrare a „Ghetelor deștepte" — poezie de Cicerone Theodorescu — un fel de pantomimă oarecum impură ca gen și care obliga la prea multă gesticulație.

...Au trecut cinci ani de cînd Marceau a aruncat această sămînță la noi și ea a încolțit. Tradiție în acest gen nu avem. Ea va fi creată cu timpul. Important e că există entuziasm și preocupare: anul trecut, la Galați, în „Don Gil de ciorap verde", Dumitru Dunea a încercat „mersul" și efectul a fost neașteptat, parcă puțin vrăjitoresc; unii compozitori au început să facă muzică pentru acest gen; spectacolul ansamblului artistic al Uniunii Arhitecților conținea anul trecut puțintică pantomimă. Fenomenul plutește în aer. A început să se concretizeze — și cel mai bine a dovedit-o Caroly. Un spectacol de acest gen ar costa atît de puțin, încît el merită să fie încercat. Evident, e nevoie de un scenariu, de oameni. Felix Caroly a scris un scenariu care e, pare-se, în curs de aprobare. Oamenii se formează. Nu cumva s-ar putea constitui un mic ansamblu experimental? Genul acesta nou nu găsește entuziaști și printre organizatori, printre cei care lucrează în sectorul cultural? Pe cînd un spectacol de pantomimă?

A. GOREA

Fotografii de A. LOVINESCU

Dușul (căutarea săpunului)

Trasul funiei

Mersul

←

CANTON SINGAPORE COLOMBO POLA PINANG

1898

UN CĂLĂTOR ROMÎN PUȚIN CUNOSCUT: INGINERUL B. G. ASSAN

Cercetînd filele îngălbenite de vreme ale buletinului unui vechi for științific, Societatea Geografică Română, am aflat de interesantele călătorii peste mări și țări făcute de mai mulți români, în ultima perioadă a veacului trecut. Printre aceștia s-a aflat și Basil G. Assan, inginer mecanic din București, care s-a numărat printre membrii societății.

B. G. Assan a fost fiul primului industriaș român care a introdus mașina cu aburi în țara noastră, proprietarul „morii de foc de la Colentina" sau, cum i s-a spus mai tîrziu, „Moara Assan". După moartea tatălui său, tînărul inginer a preluat, împreună cu fratele său, conducerea și dezvoltarea morii, pe care au transformat-o apoi într-o mare fabrică de măcinat cereale și fabricat ulei.

Începînd din 1896, cînd a participat la o croazieră în regiunile polare nordice, și pînă curînd după izbucnirea primului război mondial, cînd a murit în Elveția, B. G. Assan a întreprins mai multe călătorii. Cea mai importantă a durat cinci luni, timp în care el a făcut ocolul pămîntului. Este primul călător român care a făcut o astfel de călătorie și, indiscutabil, unul dintre pionierii relațiilor Romîniei cu țările Pacificului și Extremului Orient. Inginerul Assan s-a dovedit și un pasionat observator al naturii, al oamenilor și obiceiurilor lor din regiunile pe care le-a colindat și care erau mai puțin cunoscute la noi. El a fost unul dintre partizanii înflăcărați ai extinderii relațiilor comerciale cu țările Asiei, în care a popularizat Romînia și bogățiile ei. Visul lui a fost ca vapoare sub pavilion romînesc să ancoreze în îndepărtatele porturi ale Pacificului, dar în acea epocă asemenea proiecte erau considerate mai mult decît îndrăznețe.

„Erling-Jart" ridicase ancora la 15 iulie. Din Hamburg el luase pe bord 50 de călători. Printre ei se numărau astronomi, meteorologi, geologi, oceanografi, ingineri și profesori. Ținta neobișnuiților călători de pe „Erling-Jart" era Vadsö. Aici urmau să sosească la 9 august după un ocol făcut în arhipelagul Spitzberg, la stațiunea expediției aeronautice a suedezului S.A. Andrée. De asemenea „Erling-Jart" trebuia să pătrundă pînă la cel mai apropiat punct al Polului Nord, pe care i l-ar fi permis banchizele să-l atingă în acele zile ale anului 1896.

Acestei misiuni științifice poate nu i s-ar fi dat în Romînia mai multă atenție decît celorlalte opt care au plecat în 1896 în regiunile arctice. Dar pe bordul lui „Erling-Jart" Societatea Geografică Română își avea un reprezentant, în persoana ing. B. G. Assan. Neobosit călător, inginerul mecanic Assan a făcut cunoscută Romînia și bogățiile ei în întreaga lume.

Cele mai importante călătorii le-a întreprins în anul 1896 în regiunile polare nordice și în 1898 în jurul lumii.

★

„12 ianuarie 1898... Toată ziua de 11 ianuarie vaporul navighează în vederea țării Somalilor, explorată de colegul nostru dl Ghica-Comănești. Lăsăm în dreapta vaporului capul Guardafui, iar după cîteva ceasuri zărim în stînga noastră insula Socotra".

...„ 17 ianuarie... Traversarea Oceanului Indian a durat 5 zile și mi-a lăsat o impresie deosebită. Nu știi ce să admiri, cerul sau apa" — notează Assan în jurnalul său de călătorie.

Într-adevăr, dilema călătorului în apele Oceanului Indian e mare. Noaptea, apa are un luciu neobișnuit. Fenomenul se datorește anumitor specii de meduze și raci microscopici, care provoacă strălucirea splendidă și incîntătoare a crestelor valurilor. Pe mari distanțe se întinde un covor de iarbă de mare, care se ține la suprafața apei cu ajutorul unor băsici de aer. Alge microscopice colorează apa pe multe mile, în roșu sau în brun-gălbui. Uneori se zăresc delfini și pești zburători care se ridică pînă la 5 metri pe o distanță ce ajunge adesea la 100 metri. Tot datorită algelor se vede din loc în loc așa-zisa mare lăptoasă, în care constelațiile cerului sudic se oglindesc de minune.

După unsprezece zile de navigație, în care timp călătorii au admirat măreția oceanului, vaporul ancorează la Colombo.

În Ceylon, călătorul romîn cunoaște o lume nouă pentru el. Chinezii îi spun „insula comorilor", iar grecii „insula rubinelor". Se zice că în această insulă, dominată de vîrful lui Adam, a fost paradisul pămîntean. Cele văzute aici mă îndreptățesc să cred în miezul de adevăr al legendei".

Pe malurile frumosului lac din fața hotelului al cărui ocol în trăsură îi răpește o oră, Assan întîlnește tot felul de arbori curioși: baniani — smochinul Indiei, arborele de pîine, mangustanul (din fructele căruia se obține ulei și unt vegetal), arborele de cauciuc și durianul, mare cît un stejar, cu fructe cît dovlecii, palmierul în evantai, sau cum i se mai spune, arborele călătorilor, pentru că în niște cavități aflate la baza frunzelor, drumețul găsește totdeauna apă de băut. Despre palmierii Talipot, Assan relatează că acești arbori fac o singură dată flori, la vîrsta de 50 de ani, apoi se usucă. La templul budist din Candy i-a fost prezentată o biblie singaleză scrisă pe foi de Talipot.

Din Colombo, Assan se îmbarcă pe „Coromandel", un vapor al companiei engleze „Peninsular and Oriental". Se pare că vasele acestei companii erau prea puțin confortabile, fapt pentru care călătorul romîn nu sfătuiește pe nimeni să călătorească cu vapoare engleze...

În a cincea zi de navigație, de pe „Coromandel" se zăresc Sumatra și insula Pola Pinang, unde nava face o scurtă escală. Frumusețea peisajului îl îndeamnă să coboare pe insulă. Din cauza prea multor vederi pe care vrea să le imortalizeze pe placa fotografică, Assan era să piardă vaporul. Această insulă, care se ridică la 800 m deasupra mării, deși situată aproape de ecuator, are o climă atît de plăcută, încît multă lume din Calcutta și Madras vine aici să-și refacă sănătatea.

Despre locuitorii insulelor pe care i-a întîlnit în această regiune, Assan dă bogate amănunte. L-a amuzat, în special, faptul că un pescar malaiez, înainte de a-l trece cu barca peste un canal, a implorat stîncile, le-a explicat importanța „călătoriei" lor și le-a aruncat ofrande. Populația din această regiune era împărțită în mai multe triburi, după viața pe care o ducea, ne informează Assan. Acestea erau: orang-ubu sau oamenii rîurilor, orang-tambura, adică oamenii mării, și în fine orang-utanii, oamenii pădurilor. Aceștia din urmă nu aveau

...în Ceylon întîlnești foarte des elefanți domestici; ei sînt bine dresați și fac fel de fel de năzdrăvănii, supunîndu-se la ordinele cornacilor." — [illegible] de mijloc este fotografiat ing Assan ←

Canton (vedere luată de Assan).

case, petreceau noaptea în pomi, iar singurul avut al fiecărui om era un cuțit. Căsătoria se făcea fără ceremonie. Bărbatul trebuia să cucerească iubirea fetei pe care vrea s-o ia de nevastă prin fugă; el îi lăsa oarecare distanță ca avans și, dacă nu reușea s-o prindă înainte de a ajunge la punctul convenit, nu o putea lua de nevastă. Deși legată de bărbatul ei, femeia aparține tribului. La familiile nomade, copilul purta numele arborelui sub care văzuse lumina zilei.

Orang-tambura aveau un animal domesticit destul de curios: șarpele. Assan îl denumește boa, ceea ce probabil este o greșeală. Oamenii hrăneau acest șarpe cu ouă și cu orez, ca și pe copiii lor sau pe câini și pisici, cu care de altfel șarpele trăia în armonie. Acest șarpe era tovarășul nedespărțit al pescarului, după

Un palanquin purtat de trei chinezi.

care se ținea așa cum se ține un câine după vînător. Se încolăcea în fundul bărcii unde sta nemișcat. Însă îndată ce simțea apropierea unei furtuni, el își ridica capul, cobora din barcă și se îndrepta spre casă. Pescarii îl urmau în grabă, pentru a nu fi surprinși de furtună.

...Din Singapore unde debarcă la 28 ianuarie 1898, vaporul german „Saxen" îl purtă timp de cinci zile spre Hong-Kong, de unde Assan s-a îndreptat spre Canton, pe rîul Si Kiang.

La acea epocă Cantonul, „inima Chinei moderne", cum îi spunea el, avea 1.800.000 locuitori, fapt pentru care era considerat cel mai populat oraș al „imperiului ceresc", iar ca mărime al patrulea de pe glob. Impresiile, pe care un oraș chinez atît de mare le-a putut face asupra unui călător român, sînt cît se poate de interesante.

„Orașul aproape nu are străzi - scrie Assan în însemnările sale — căci nu poți numi străzi, niște pasaje în care abia încap 3-4 oameni în rînd. Singurul mijloc de locomoție, în acest oraș de întinderea Parisului, este piciorul sau palanquinul de trestie. Trăsuri cu cai nu există.

Palanquinul este purtat de trei oameni... Mai întîi ești cuprins de un fior la auzul strigătelor purtătorilor, care-și fac astfel loc prin mulțime, strigăte care după o oră se schimbă în văitături ritmate, provenite din osteneala oamenilor, pe al căror corp gol curg șuroaie de nădușeală

În dreapta și în stînga străzilor ți se desfășoară, ca într-un caleidoscop, viața întreagă a acestui curios popor... Casele neavînd uși, ci niște mari deschizături cu grilaj cît ține fațada, asiști la toate lucrările lor manuale și familiare; te crezi transportat pe o altă planetă. Îndată constați că ești în prezența unui popor grav și laborios, cu idei diferite de ale noastre, idei pe care europenii și americanii nu au dreptul de a le trata cu dispreț pe care adesea îl arată oamenilor de culoare. Ei au fost mai civilizați decît noi; au inventat busola, hîrtia și praful de pușcă, de care s-au servit nu ca mijloc de distrugere, ci pentru focuri de artificii, atît de iubite în China".

Și mai departe, cîteva fragmente dintr-o scrisoare trimisă în țară:

„... ar merita să călătorești 52 de zile, dus și întors, pe mare, numai ca să cunoști Cantonul și viața chinezilor.

Privind orașul de la înălțime sau chiar de pe coverta vaporului, de unde se pot vedea toate casele ce sînt foarte mici (4-5m), observi la distanțe cam egale, presărate, case cu 7-8 etaje Aceste case, ca un fel de turnuri, dau orașului un aspect particular. Aceștia sînt Munții de Pietate, instituție seculară în China și regulamentată prin legi. Nu ca Rominia, unde împrumutul în bani pentru clasa sărmanilor este lăsată în voia cămătarilor... Am zis că pedepsele sînt riguroase la extrem, mergînd pînă la decapitare. Așa, în orașul Canton se taie la fiecare lună 10-15 capete. Într-un anumit loc unde pot asista și europenii... Mi se aduse un craniu ca să înțeleg mai bine că în acel loc se taie capete. Eu, care căutasem și la Singapore să cumpăr cranii, îndată am oferit 10 dolari pe cap, însă chinezii au început să rîdă ironic. Au plecat cu craniul, probabil că religia îi oprea, căci capetele se conservă. Chiar cînd un chinez moare în afara țării lui, este de datoria celorlalți să-i aducă craniul în China, la familia lui".

Notele călătorului român nu se opresc aici. Noi am căutat să prezentăm doar cîteva din notațiile cele mai interesante prin pitorescul și neobișnuitul lor.

Val TEBEICĂ

(Ilustrațiile sînt reproduse din Buletinul Societății Geografice Române, după fotografiile realizate de B.G. Assan).

Dacă nu eram eu!

de Sandu MARIAN

Și să mai crezi în superstiții! Vasile Popescu n-a avut în dimineața aceea — cu toate cîte i s-au întîmplat — nici un semn care să-i prevestească evenimentele. Nici nu l-a mîncat palma stîngă, nici nu i s-a bătut ochiul, nici nu a visat foc și nici n-a găsit vreo potcoavă de cal alb.

Și, totuși... Totuși, cum a ajuns la birou, au început să curgă surprizele. În primul rînd l-a chemat șeful, care l-a invitat atît de politicos să ia loc pe scaun, i-a zîmbit atît de dulce, încît lui Vasile i s-a zburlit de frică părul. „Ce s-o fi întîmplat?"

— Tovarășe Popescu, am să-ți spun ceva, dar rămîne între noi...

Vasile a încercat să zîmbească, răsucindu-se pe colțul scaunului. „Sigur, trebuie să fie ceva grav, grav de tot..."

— Știi, ieri a avut loc ședința pentru acordarea premiilor. Eu te-am propus și, cu toate că toți au fost contra, totuși pînă la urmă am reușit. Ai să iei banii, dar ține să menționez că, dacă... nu eram eu!...

Cînd s-a întors în birou, deși îi venea să sară într-un picior de bucurie, Vasile încerca să pară cît mai nepăsător, cît mai „de toate zilele", numai să nu i se citească — doamne ferește — pe figură bucuria vestei. Doar i-a promis șefului discreție și cum oare s-ar putea să nu-și țină cuvîntul față de un om atît de cumsecade!... Dacă nu era el!...

Colegii n-au apucat să-l întrebe ce-a vrut șeful, fiindcă a intrat Iliescu de la „materiale" care i-a făcut un semn discret. Vasile l-a urmat încruntat pe sală. De data aceasta nu mai era nevoie să se prefacă că-i supărat. Doar știa bine că și Iliescu a fost în ședință, deci și el a fost contra.

— Îți dau o veste, dar... discreție. Eu te-am propus să iei primă...

Fără să vrea Vasile zîmbi. O știre bună îți face plăcere chiar dacă o auzi și pentru a doua oară.

— Nu rîde! A fost greu. Toți au fost contra. A trebuit să lupt mult, mult de tot! Pînă la urmă însă, tot am reușit. Iei prima, dar să știi că... dacă nu eram eu!...

Vasile Popescu n-a ajuns în birou. Pe sală l-a prins de nasturele hainei colegul său Gică. Pe Gică, sau pe unul care seamănă leit cu el, îl cunoaște toată lumea. Gică știe tot, vede tot, poate tot, servește pe toți, nu spune niciodată nu, dar... nu face niciodată nimic.

— Tocmai la tine veneam. Ești bun de cinste, mă! Îți spun ceva dar, sssst! Mormînt! (Se uită îngrijorat în toate părțile). Ai fost propus pentru primă, înțelegi?... Și... cum se întîmplă la noi. Pînă la urmă, gata-gata să fii tăiat. Toată lumea a fost contra ta. Noroc că am eu oamenii mei. Ehe, un ban nu vedeai, dragă Vasilică, dacă... nu eram eu!

Și tot așa, unul după altul, încă vreo 2-3 prieteni i-au destăinuit lui Vasile marele secret: va lua primă, dar era gata-gata să n-o ia, dacă... „nu eram eu".

În ziua mult așteptată, cînd casierul, înmînîndu-i banii, i-a strecurat formula sacramentală: „să-i mănînci sănătos, dar ține minte că dacă nu eram eu..." bietul Vasile n-a mai putut răbda și a replicat prompt:

„Bu eu cred că dacă nu eram eu!"

Ilustrație de N. POPESCU

Cuvinte încrucișate

PE ALTĂ LIMBĂ...

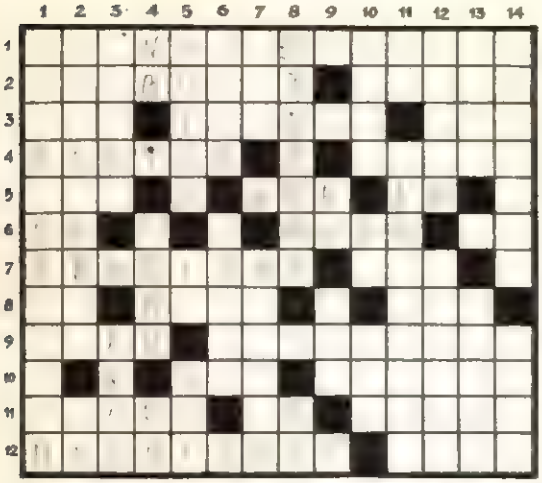

ORIZONTAL: 1) „Ad calendas graecas" pe limba noastră (3 cuv.). 2) Autohton într-o limbă pitorească (2 cuv.) — Domnie în limba veche. 3) Refren din cîntece populare oltenești — Sărbătoare în poiana mireselor — Casă, în grai figurat. 4) Conduce universitatea și e un substantiv din limba lui Ovidiu — Panama în limba geografilor. 5) Nume de femeie în limbajul din familie — Polițai în limba secolului trecut — Prepoziție în limba... muzicală. 6) Vede doar la mijloc — Lacom — Drept de a se folosi de un bun, în limbaj juridic. 7) Ciagătoare în grai popular — Ispășește în limbaj figurat. 8) Notă muzicală — În parcuri... o interjecție în grai popular — Odihnă peste noapte în limba lui Petre Ispirescu. 9) Cunoscut pictor român contemporan — Lipsit de vigilență, în limba satirei (2 cuv.). 10) Dacă se adună mai multe, vorba populară spune că se face rai — Ajunge în limba adverbelor. 11) Lei în limba polonă — În limbajul jucătorilor de table — Mineral. 12) Necunoscut în limba lui Caragiale — Strună în limbajul electricienilor.

VERTICAL: 1) Harpagon în limba română (2 cuv.). 2) Califen oriental în limba lui Odobescu — Lene în... limba amatorilor de monoverbe! 3) Insula în care se află regatul lui Ulise — Fugă în limbaj biblic. 4) Nota Bene — Zburător în antichitate — Perete, dar tot în limbajul amatorilor de monoverbe! 5) La operă nu vorbește decît cîntînd — Pronume — Interjecție în limbajul vizitiilor. 6) Producător de lapte — Lac în Nordul Europei. 7) Cînta și recita în vechea limbă latină — Adverb în... tramvai. 8) Prosop în limba lui Creangă — Constantin Nicolescu. 9) Avocat, în limbajul prescurtat folosit în documente — Trecere prin apă. 10) Nereușită — La războiul de țesut — Păstrează banii în limbaj abreviat. 11) Pentru cusut — Nu e lichid și totuși se bea. 12) „.... Mică", roman de Mihail Sadoveanu — Păstrează fasolele. 13) Mătușă în... limba fotbaliștilor — Se cere pe doi, în limbaj cazon. 14) Două fețe din... laborator — Nu e nasta...

DEZLEGAREA JOCULUI „GRAFICE" apărut în nr. trecut

1) Erata — Anticari. 2) Documentați — Ad. 3) Italica — Litere. 4) Taster — Petit — O. 5) Uța — Latine — III. 6) Ri — A — Nart — Pe — O. 7) Aventuri — Steag. 8) As — Aliniat — Bl. 9) S — Par — Meni — Bec. 10) Ori — Ti — Is — Gica. 11) Leala — A — Perle. 12) Ig — Aramaice — Di. 13) Dactilografiat. 14) Aldine — An — Auri

CURIOZITĂȚI FILATELICE

2.600 PROIECTE PENTRU DESENUL UNEI MĂRCI

Marca nr. 1 a lumii este, după cum se știe, cea de un penny negru, emisă în 1840 în Marea Britanie. Știați că pentru desenul ei guvernămîntul poștei a organizat un concurs dotat cu două premii? Primul era în valoare de 200 lire sterline și al doilea pe jumătate. Au fost prezentate 2.600 de proiecte, dar n-a fost adoptat nici unul.

Rowland Hill, creatorul mărcii poștale, a dispus în cele din urmă imprimarea mărcilor după un desen conceput de Henry Carbould, după o medalie gravată de William Wyons. Desenul, definitivat de Hill, reprezenta chipul reginei Victoria.

Tipografiei Perkins, Bacon and Petch i s-a recomandat să tipărească pe marginea albă a colii această recomandație pentru public:

„O marcă costă 1 penny, 12 bucăți costă 1 șiling, coala întreagă costă o liră. Umeziți marca, însă cu atenție pentru a nu scoate guma, apoi aplicați-o pe partea dreaptă a plicului".

ICOMREGIOCOOP-CLUJ

UNELTE AGRICOLE ȘI ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE
pentru lucrările agricole de primăvară

COOPERATIVA „ARTA METAL"-CLUJ
Execută în secțiile sale:
LUCRĂRI DENTARE ȘI TRATAMENTE STOMATOLOGICE
Produse în serie de CREIOANE MECANICE (din aluminiu eloxat și lemn lăcuit)
Reparații de stilouri, de ceasornice și de stilouri.
Lucrări de giuvaergie în aur, cu materialul clientului.
PRODUSE DE BIJUTERII — TIP GABLONTZ

Modă pentru bărbați

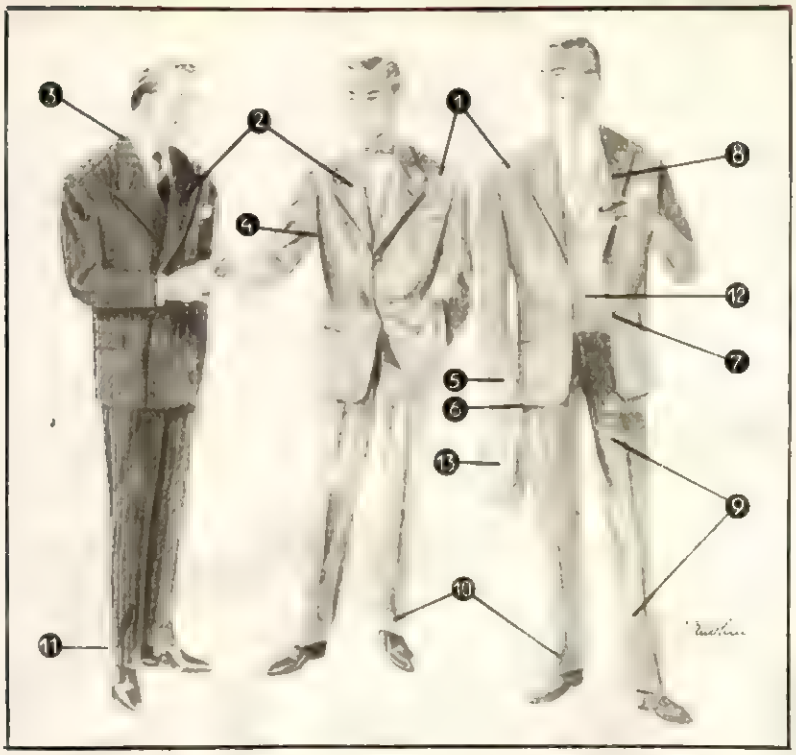

CE ESTE NOU ÎN 1958.

1) Umerii cad natural, în pantă lină, puțin susținuți cu vată și rotunjiți.

2) Pieptul este bogat, cu revere tinzînd spre îngustare; la costumul la 2 rînduri, lățimea maximă a reverului este de 9-10 cm., iar la cel la 1 rînd, de 8 cm.

Deschiderea reverelor este destul de largă.

3) În spate gulerul este lăsat, pentru a permite să se vadă bine gulerul cămășii.

4) Răscroiala mînecii este mică, pentru a permite o ușurință a mișcărilor.

5) Cînd mîna stă întinsă normal, pe lîngă corp, mîneca ajunge pînă la încheietura mîinii, permițînd să se vadă cămașa cu 1 cm.

6) Lungimea hainei s-a mai scurtat, ajungînd pînă la prima falangă a degetului mare.

7) Talia este bine marcată și puțin sus: cînd vestonul e la 1 rînd și cu 2 nasturi, ultimul nasture e plasat în talie, la același linie cu buzunarele laterale.

8) Se poartă și revere spitz la haina la un rînd, cu 1 sau 2 nasturi.

9) Pantalonii devin mai puțin largi sus și mai strînși pe toată lungimea piciorului, avînd jos lărgimea de 21-23 cm.

10) Pantalonii se poartă și fără manșete.

11) La pantalonii cu manșete, înălțimea manșetelor este de 6-8 cm.

12) Se poartă foarte mult vesta. Poate fi la unul sau la două rînduri, confecționată din același material cu haina sau dintr-un alt material, asortat la culoare.

13) Panglica de la pălărie este lată și poate fi confecționată din același material cu cravata.

Desene de I. NICOLAU

COOPERATIVA
Tricotajul
CLUJ
primește comenzi
la unitatea sa din str. Gh. Doja 16
PENTRU ORICE FEL DE TRICOTAJE
(pulovere, jachete, veste etc.)
cu materialul cooperativei
și al clientului

„DRUMUL NOU"-CLUJ
EXECUTĂ
pentru sezonul de primăvară
și vară
COMENZI FĂRĂ MĂSURĂ
la centrul din Piața Libertății 18
CU MATERIALUL COOPERATIVEI
Comenzile se livrează între
3 – 10 zile

ICOMREGIOCOOP
BAIA MARE

ÎN VEDEREA LUCRĂRILOR AGRICOLE
de toate
PRIN COOPERATIVELE DIN REGIUNE
UNELTE AGRICOLE ȘI ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE
ÎNTR-UN BOGAT SORTIMENT

O.C.L.
ALIMENTARA BAIA MARE
VINDE LA TOATE UNITĂȚILE SALE
UN BOGAT SORTIMENT DE

BĂUTURI SPIRTOASE ȘI
PRODUSE ZAHAROASE

SFATURI practice

ATENȚIE LA NAFTALINA

L-am auzit odată pe un blănar spunînd: „Dacă femeile ar ști să-și păstreze hainele de blană pe timpul verii, durabilitatea lor s-ar tripla. Hainele nu se uzează atît cînd sînt purtate, cît se distrug în lunile în care nu sînt folosite".

— E adevărat — am observat eu — că sînt și femei neglijente care nu-și păzesc hainele de molii.

— De categoria asta nici nu mai vorbim — a precizat blănarul. Eu mă refer însă la femeile care pretind că-și îngrijesc blănurile, dar care în realitate nu fac decît să contribuie la distrugerea lor. Pentru că, voind să le apere de molii, în loc să consulte un blănar, ele se iau după diferite sfaturi ale prietenelor și folosesc adeseori substanțe toxice care atacă părul și suportul lui de piele.

— În general știu cîte folosesc naftalina și unele prafuri insecticide — am spus eu.

— Asta nu e rău — a replicat blănarul. Rău e că multe femei nu știu cum să procedeze cu aceste substanțe.

Și binevoitorul meu interlocutor — specialist în materie — mi-a dat unele sfaturi pe care, la rîndul meu, le dau cititoarelor noastre, acum în sezonul cînd hainele de blană trebuie băgate — cum se spune — la naftalină:

În primul rînd, înainte de a o așeza la locul de păstrare, o haină de blană trebuie ținută cîteva ceasuri la aer — fără soare prea puternic — și bătută pe toată întinderea ei cu un bețișor bine lustruit, care să nu agațe firele. Apoi, dacă se folosește naftalina — sau chiar praful D.D.T. — să nu se pună în contact direct cu părul, ci în săculețe de pînză rară sau pe partea căptușelii. În contact direct, naftalina decolorează blana, iar D.D.T.-ul atacă suportul ei de piele. De altfel, recomandația aceasta este valabilă și pentru hainele de lînă, nu numai pentru blănuri. Foarte bune, în locul naftalinei sau al D.D.T.-ului, sînt frunzele uscate de tutun și florile de levănțică.

Odată pregătită pentru păstrare, haina se va înfășura în hîrtii de ziare vechi — cerneala de tipar fiind și ea indicată contra moliilor — și se va băga apoi într-un sac de pînză bine închis, tar sacul acesta va fi așezat la un loc unde să nu fie presat de alte obiecte. Atît la hainele de orice fel, cît și la rochii, taioare și jachete de lînă, se vor curăța mai întîi bine părțile care au fost expuse transpirației, căci mirosul acesteia, combinat cu cel al naftalinei, devine mizerabil insuportabil și se menține, dacă s-a învechit, multă vreme după scoaterea hainelor din sacul de conservare.

La scoaterea de la naftalină, astrahanul — spre exemplu — se curăță foarte frumos și își recapătă luciul natural, dacă-l frecăm cu miez de nucă. Tot așa covoarele de lînă — simple sau în fesătură persană — se curăță și-și recapătă culorile vii, dacă le frecăm cu rumeguș de lemn înmuiat în amoniac. Rumegușul se îndepărtează apoi prin măturarea insistentă a covorului.

Iată deci cum, cu puțină atenție și pricepere, putem prelungi durabilitatea îmbrăcămintei noastre de iarnă, care — cum spunea blănarul nostru — se poate uza chiar atunci cînd ne închipuim că se păstrează

JOSIANA

AGENȚIILE DE VOIAJ C.F.R.

DIN BUCUREȘTI ȘI PRINCIPALELE ORAȘE DIN ȚARĂ PUN LA DISPOZIȚIE:

BILETE DE CĂLĂTORIE ÎN ȚARĂ ȘI ÎN STRĂINĂTATE
SUPLIMENTE PENTRU VAGOANE DE DORMIT
TICHETE PENTRU TRENURI CU LOCURI REZERVATE
SUPLIMENTE PENTRU TRENURI ACCELERATE
ABONAMENTE DE ORICE FEL
BILETE PENTRU CĂLĂTORII ÎN GRUPURI

Pentru a vă asigura confortul în timpul călătoriei,
FOLOSIȚI VAGOANELE RESTAURANT, PRECUM ȘI RESTAURANTELE DIN PRINCIPALELE STAȚII.

Sortimente bogate de preparate culinare, cofetării și băuturi

CAMPIONATUL DE FOTBAL

După rezultatele înregistrate în ultima etapă, nimeni nu mai poate indica echipa care are cele mai mari șanse în lupta pentru cucerirea titlului. Cele două mari favorite — Petrolul și Știința Timișoara — au părăsit terenul învinse. Echipa Jiul a trecut pe locul doi în clasament; iar C.C.A., în accentuată revenire de formă, a reintrat în lupta directă pentru titlu, aflîndu-se la trei puncte de lider. De asemenea, Dinamo-Cluj,o formație constantă și de valoare, se menține în plutonul fruntaș.

Cine va cîștiga campionatul? Iată o întrebare la care nu se va putea răspunde cu certitudine încă mult timp. O singură etapă, ca cea de duminică, a adus atîtea schimbări! E firesc deci, ca de abia după consumarea celor opt etape care au mai rămas, să cunoaștem cîștigătoarea uneia din cele mai pasionante ediții ale campionatului de fotbal.

Clasamentul categoriei A după ultima etapă, văzut de Neagu Rădulescu: De la stînga: Pahontu (Petrolul); Sima (Jiul); Ciosescu (Știința); Eftimie (Dinamo-Cluj); Constantin (C.C.A.); Caricaș (Progresul); David (Steagul Roșu); Macri (Rapid); Petchowski (U.T.A.); Neagu (Dinamo); Vakarcs II (Energia) și Băcuț I (C.S. Oradea).

Dungu (Rapid) prinzînd o minge dificilă

Mîndru (Progresul) trimițînd în corner mingea trasă puternic de Tătaru (C.C.A.) și pe care nu a putut să o rețină.

HANDBALUL FEMININ se află în continuă dezvoltare oferind, în campionat, partide dîrze, de ridicată valoare tehnică. Iată o [illegible] edificatoare din meciul Știința I.C.F. -Olimpia 4—4)

SPORT

OASPEȚI SPORTIVI DIN IUGOSLAVIA. Tot mai multe sînt întîlnirile sportivilor din țările balcanice. În afara reluării competițiilor de campionat și „cupe", au loc și alte întreceri amicale. Printre acestea se numără și meciul de rugbi C.F.R. București — Jedinatvo Pancevo (42—16), desfășurat pe stadionul Dinamo din Capitală.

CARE DINTRE EI VA AJUNGE CAMPION? E greu de răspuns la această întrebare deoarece, deocamdată, micuții sportivi din centrul de antrenament de la patinoarul artificial sînt la primele litere din abecedarul patinajului. La acest centru de inițiere vin zilnic numeroși copii dornici să pătrundă tainele sportului cu patine.

O VICTORIE NEAȘTEPTATĂ DAR MERITATĂ a obținut echipa feminină de volei Știința-Timișoara în fața formației M.I.G. (3—2). În acest campionat, după derbiul disputat săptămîna trecută (Dinamo-Locomotiva), pe primul loc (și cu șanse clare la titlu) se află echipa jucătoarelor dinamoviste.

Medalionul nostru

NICOLAE ION ȚAPU

S-a născut în comuna Jilava, în anul frămîntărilor țărănești 1907, dintr-o familie de săteni nevoiași...

„De cîte ori vedeam trecînd o cursă ciclistă prin satul nostru,ne mărturisea deunăzi N.I. Țapu — simțeam o emoție teribilă. Un nod mi se punea în gît și rămîneam în mijlocul drumului, privind îndelung după plutonul multicolor, care se pierdea în zare. Ardeam de dor să devin și eu ciclist. Dorința aceasta mare mi-am putut-o satisface cu greu, mai tîrziu, cînd am reușit să-mi cumpăr o bicicletă de curse. Am început să alerg în anul 1926..."

Țapu a cunoscut din plin greutățile vechilor cicliști: lipsa unor îndrumări metodice, antrenamentele „pe furiș" (ceea ce putea învăța de la alții, trăgînd cu ochiul sau cu urechea), lipsa unui ajutor efectiv din partea grupărilor sportive și, uneori, chiar concedierea din serviciu, din cauză că lipsise o zi sau două pentru a participa la concursuri mai importante.

Au venit însă și satisfacțiile...

Locul III în „Cupa Negel din 1929" (București - Brașov - Avrig - Rm. Vîlcea - Dealul Negru-București), în 4 etape; titlul de campion de fond în 1929 victoria în tradiționalul circuit București-Tîrgoviște-Sinaia-Ploești-București (275 km într-o singură zi) în anii 1929, 1930 și 1936.

Cicliști de prim plan în „Turul Romîniei" 1934, 1935 și 1936, în care a terminat pe locul 4, apoi 5 și iarăși 5, dintre 80—100 concurenți și alte asemenea „isprăvi"...

În lunga listă a performanțelor lui Țapu mai aflăm: cucerirea campionatului de fond în anii 1937 și 1938 (în 1936, deși cîștigase întrecerea, a fost descalificat din pricina unui . bidon cu apă, luat de la o mașină urmăritoare pe o portiune neprevăzută în regulamentul cursei). În continuare, deplasări peste granițe: Turul Ungariei 1936, Turul Poloniei în 1937 și 1938, iar în țară o categorică victorie în alergarea Oradea-București, în trei etape...

După 1944, Țapu, care nu alergase de cîțiva ani și nu mai era la prima tinerețe, a ținut totuși să mai facă ciclism. Astfel, s-a clasat pe primele locuri în Cursa Victoriei din 1945 (prima ediție), și, în același an, s-a clasat pe locul 2 în campionatul de fond (cîștigat de Norhadian). Un an mai tîrziu, la 40 de ani, el își încheie activitatea competițională, participînd la „Primul tur ciclist al Romîniei democrate", clasîndu-se pe locul 10.

..Ajunși la ultima pagină a albumului sportiv, surprindem pe chipul lui Țapu o umbră... Regretul, după cum ne mărturisea interlocutorul nostru, că nu a avut fericirea ca actualele condiții de practicare a sporturilor să-l prindă la o vîrstă la care ar mai fi putut face cîțiva ani ciclism de performanță ..

A continuat însă să trăiască în mijlocul cicliștilor, în calitate de antrenor. Și, fără îndoială, tinerii din secția de ciclism a colectivului sportiv „Vasile Roaită" din Capitală, ascultîndu-l pe sfătosul „Nea Nae" povestind despre sporturi de ieri, înțeleg mai bine cît de mult se cuvine să prețuiască ei condițiile optime în care pot practica astăzi sportul care le este drag.

Emil IENCEC

ÎN JURUL GLOBULUI

PE LUCIUL GHEȚII. În U.R.S.S. se acordă o deosebită atenție activității sportive de masă. Sute de copii între 6 și 16 ani învață patinajul la stadionul „Tinerilor pionieri" din Moscova.

Fotografia noastră a surprins pe tînăra Ira Liulinkova executînd cu multă siguranță un dificil „spagat" pe gheață.

UN PRIETEN AL ALBINELOR. Originala barbă pe care o vedeți în fotografia alăturată aparține apicultorului Gheorghi Kerkin din Sofia. Ea nu reprezintă altceva decît un imens roi de albine care l-au îndrăgit într-atît pe cel care le îngrijește, încît poposesc adesea pe fața și pe pieptul său, formîndu-i această stufoasă barbă pe care ar fi invidiat-o și vechii regi asirieni.

MÎINI MEȘTERE. Tînăra chineză din fotografie, membră a unei cooperative de artă populară, brodează un tablou avînd ca model cunoscuta lucrare a pictorului sovietic V. Serov, „Delegație de țărani la V.I. Lenin". De remarcat uimitoarea asemănare cu originalul, o dovadă a deosebitei hărnicii și price-peri a poporului chinez.

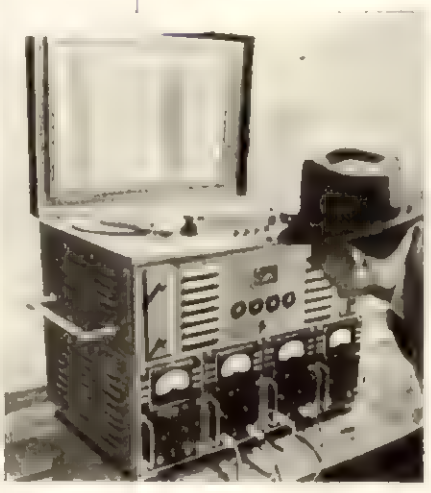

ÎNREGISTRAREA ȘI REDAREA ULTRASUNETELOR. Savanții sovietici au reușit să perfecționeze numeroase metode pentru întrebuințarea ultrasunetelor în medicină, biologie, meteorologie și geologie. Pentru înregistrarea și reglarea prețioaselor oscilații ultrasonice, ei au construit recent acest aparat complex, folosit în toate domeniile mai sus menționate.

ZILE DE CARNAVAL. Tradiționalul carnaval de la Nisa este cunoscut în toată lumea.

Deși pe ploaie, și în acest an Carnavalul s-a desfășurat în aceeași ambianță de fast și strălucire, de costume și măști dintre cele mai variate și originale

PE POANTE

VĂ INFORMĂM CĂ:

● ansamblul de balet al Operei din Helsinki (Finlanda) a obținut un mare succes în turneul din Suedia, prezentînd „Fîntîna din Bacealerai" de Asafiev. În fruntea balerinilor au strălucit Maj-Lis Rajala, Doris Lane și Margareta von Bahr;

● vestitul ansamblu de balet din New York, American Balet Theatre, va vizita în aprilie și mai Uniunea Sovietică, Polonia și Cehoslovacia, cu un program format din balete clasice și moderne de la Cenikovski pînă la Irving Berlin;

● tînărul compozitor francez Henry Sauguet a terminat de curînd un balet inspirat de romanul lui Dumas-fiul, „Dama cu camelii". Noua lucrare se va prezenta în curînd la Paris, cu balerina Yvette Chauviré în rolul Marguerittei Gauthier;

● la Teatrul de Operă și Balet din Riga a avut loc premiera noului balet al compozitorului leton A. Kasleninia „Staburadze" în rolul frumoasei Skaidrite apar două talentate balerine, Velti Viljin și Vera Sveșova;

● Opera Mare din Paris are în proiect montarea unui balet de Chailley, pe un libret de Jean Cocteau, „Femeia și licornul", o creație mai veche, care nu a mai fost însă prezentată pînă acum pe vreo scenă pariziană;

● nuvela lui Thomas Mann „Mario și vrăjitorul" a fost transpusă pentru balet. Compozitorul italian Franco Manino a prezentat cu succes această lucrare, care nu demult a apărut și pe scena Teatrului Popular din Rostock (R.D.G.), în coregrafia maestrei Vera Brăuer;

● viața unei celebre dansatoare, Isadora Duncan, va fi transpusă pe ecran. Filmul, care va fi turnat la Hollywood, va avea în rolul principal pe tînăra revelație a anului trecut, Kim Novak;

● la Pekin a luat ființă un teatru Experimental de Operă, care a prezentat prima mare dramă dansată, pe teme folclorice, „Lanterna magică a lotusului", inspirată de o legendă din străvechea epocă Tan.

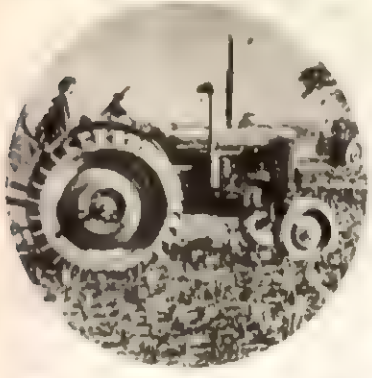

DE LA PRAGA LA RANGOON. Calitatea superioară a produselor industriei din țările socialiste determină o cerere tot mai mare a acestor produse din partea multor țări ale globului. Astfel, tractorul „ZETOR 25", produs al uzinelor din R. Cehoslovacă, a dat cel mai mare randament la cultivarea pămîntului Birmaniei, fiind întrebuințat astăzi în număr tot mai mare în această țară.

PRIMUL FILM AL NEGRILOR. La Stockholm a avut loc premiera mondială a primului film realizat în întregime de negri. Intitulat „Libertatea", filmul a fost turnat în Nigeria și înfățișează lupta îndîrjită a oamenilor de culoare din Africa pentru egalitate și libertate. Iată-l pe actorul NAT SOSONU, unul dintre interpreții principali ai filmului.

VOIAJ DE NUNTĂ... SUI-GENERIS. O întîmplare amuzantă s-a petrecut pe străzile orașului München. Spre a cîștiga o prinsoare, un pronaspăt ginere și-a încărcat mireasa într-un căruciorr împodobit cu crăiți și tigăi și a plimbat-o așa oîtăva vreme, spre hazul spectatorilor. Spre a-i face voiajul cît mai plăcut, originalul „ginerică" a căptușit căruciorul cu perne...

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Cășuța Poștală 3507 or. 33 Tel. 7 60 10 Int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni 26 lei, 6 luni 52 lei, un an 104 lei

Calitatea tiparului garantată de Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

UMOR

Gelozie

Desen de STEM

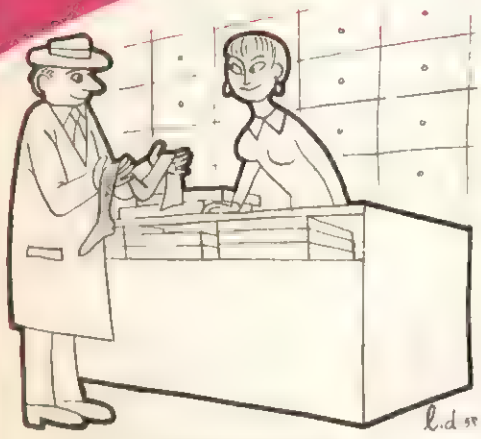

— Aș dori o pereche de ciorapi..
— Pentru soție?
— Nu, ceva mai buni!

Desen de L. DARIAN

— După critica lui Ionescu, cred că îți recunoști greșeala?
— Da. Trebuia să-l dau și pe el afară...

Desen de L. DARIAN

PIAȚA COMUNĂ...

... O singură secașă.

Desen de Luigi LUIGI

DIN SERIA „PORTRETE"

de A. POCH

Popoarele arabe și colonialismul

Lumea „liberă"

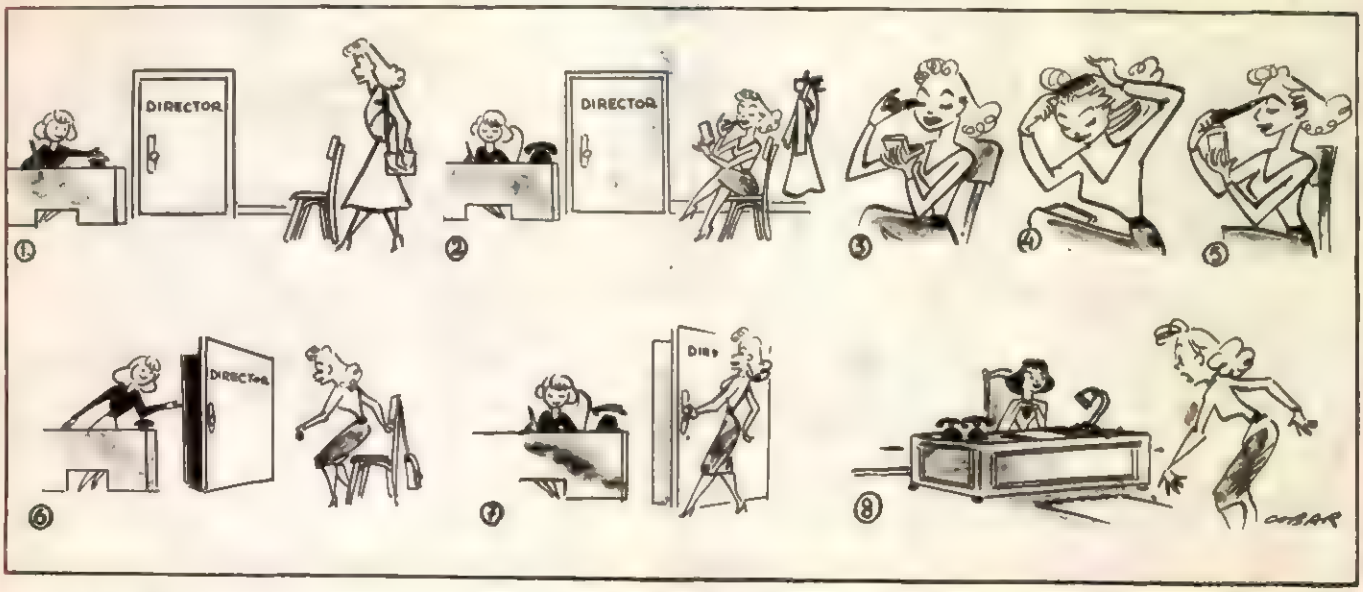

O audiență cu surprize...

Desen de Nell COBAR

PREȚUL 2 LEI

Nr. 15 (151)
Anul VII
12 aprilie 1958

La sfat pentru belșugul de mâine
(pag. 3-4)

Fotografie de A. LOVINESCU

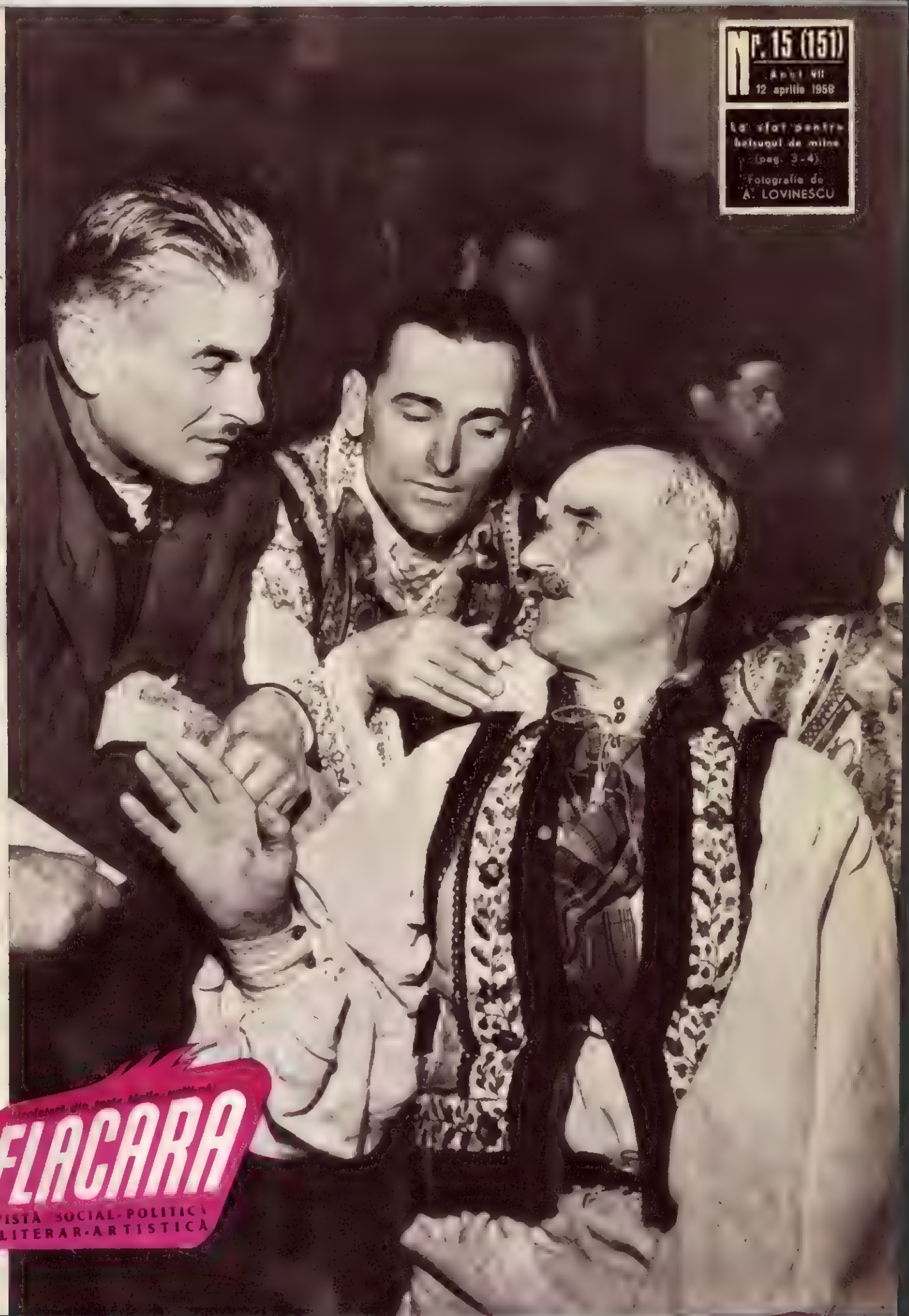

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

În acest număr:

Pag. 5-6 — Farfuria contra stăchinii — reportaj de F. Urseanu.

Pag. 7 — Un șlagăr mincinos... și un veto universal! — de Al. Girneață.

Pag. 8-9 — Nunta Mădălinei — de Eusebiu Camilar.

— Poezii de Dragoș Vicol și Ion Brad.

Pag. 10 — Cum doriți să arate repertoriul viitoarei stagiuni? — interviu cu scriitorul Nicolae Tăutu, directorul de teatru Chiril Economu și actorul Jules Cazaban.

Pag. 11 — Cîteva mărturii dintr-o mie — fotoreportaj.

Pag. 12-13 — Oameni și minarete — note de drum din Turcia, de Dumitru Corbea.

Pag. 14-15 — Viață, nu moarte atomică!

Pag. 16-17 — Jos rebutul! — fotoreportaj de A. Lovinescu și B. Suru.

Pag. 18-19 — 16.000.000 — reportaj de C. Baciu.

— Te văd, te văd!

Pag. 20 — Scriitori și cărți: „Reportaj la „Hotarul soarelui" de Traian Stoica și „Îndrăgostit de Dunăre și de oamenii ei" de V. Savin.

Pag. 21-22 — Fănică și naiul — reportaj de Viorica Filipoiu.

Pag. 23 — Un critic și un înțelept de pe vremuri: Cilibi Moise — de I. Peltz.

Pag. 24 — Din tainele hidromagiei; filatelie; publicitate.

Pag. 25 — La ordinea zilei — caricaturi de Rik Auerbach.

Pag. 26 — Sport.

Pag. 27 — În jurul globului.

Pag. 28 — Vizita delegației guvernamentale a R.P.R. în Birmania și R.P. Chineză.

PRIVIȚI CU NOI!

LA BIBLIOTECA ACADEMIEI R.P.R. s-a amenajat o sală utilată cu aparate speciale pentru lectura microfilmelor.

Cu ajutorul acestor aparate (vezi fotografia) se vor putea citi periodicele vechi românești, apărute între 1820 și 1850, vechi manuscrise românești și alte lucrări prețioase care, în scopul conservării lor, au fost microfilmate.

Fotografie de A. LOVINESCU

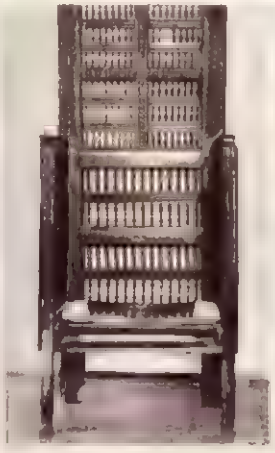

← JILȚ sculptat, în care „pîinea" și gîtul sînt măiestrit echilibrate ca într-o broderie în lemn. Este o strajă din vremea lui Petru Rareș, unul din obiectele românești cele mai de preț din Muzeul Sătineanu.

O ZI BUNĂ pentru echipa de pescari condusă de Pavel Cuzmin. Vasile Condrat și Nichita Alexandrov. Ei au pescuit, la Sf. Gheorghe, un morun în greutate de 211 kg, care le-a... servit 32 kg de icre negre!... →

Fotografie de Gh. SILVESTRU

UZINELE „Tudor Vladimirescu" din Capitală au început — în cursul acestui an — fabricarea în serie a autoizotermelor, mașini necesare în transportul cărnii. La o serie de autoizoterme se montează — în interior — plăci de bioterm învelite în vinilin și plăci de aluminiu, care vor asigura izolarea perfectă a pereților. Aceste mașini vor fi folosite la transportul cărnii în timpul verii. ↓

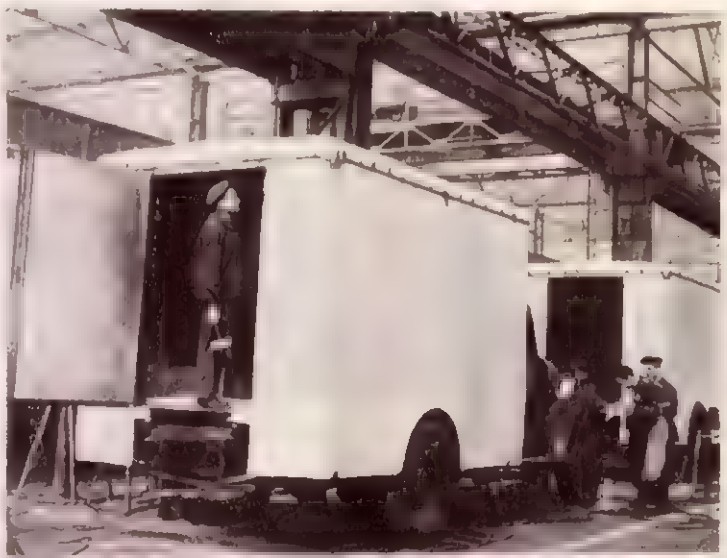

„FOAIE DE TÎRG" — așa se numeau foile volante pe care erau tipărite profilurile (siluetele) lui Horia, Cloșca și Crișan, eroii răscoalei de la 1784, și care erau vîndute la tîrgurile de țară din vremea aceea. Mulți țărani cumpărau profilurile și le păstrau ascunse în dosul icoanelor, de unde le scoteau în mare taină, spre a evoca momentul răscoalei lui Horia, atît de plin de semnificații pentru ei.

În fotografie: o „foaie de tîrg" cu silueta lui Cloșca, aflată în colecția dr. Alexandru Culcer, din Cluj.

UN NOU LOT DE STRUNGURI ROMÎNEȘTI. Calitatea strungurilor fabricate la uzinele „Iosif Rangheț" din Arad s-a făcut de mult cunoscută și peste hotarele țării noastre.

În fotografie: se face ultima revizie la un nou lot de 80 de strunguri de tipul S.S.

„ÎNȘIRĂTE MĂRGĂRITE", de Victor Eftimiu, a fost pusă în scenă la Teatrul de Stat din Bacău, în regia lui Panait Victor Cottescu.

În fotografie: artistele Mia Macri (vrăjitoarea) și Ana Cristy (domnița Sorina).

Fotografie de A. MIHAILOPOL

O NOUĂ MARCA POȘTALĂ va fi emisă în curînd, cu prilejul celui de-al IV-lea congres al F.D.I.F., care se va deschide la 1 iunie, la Viena. →

LA SFAT pentru BELȘUGUL de MÎINE

La 1 martie anul acesta, 1.528.578 de familii, reprezentînd peste 45% din totalul familiilor de țărani muncitori, fac parte din sectorul cooperatist-socialist din agricultură, care cuprinde 3.830.376 ha, aproape 37% din suprafața agricolă cooperativizabilă din țară. Împreună cu suprafețele gospodăriilor agricole de stat, ale sfaturilor populare și ale altor instituții de stat, sectorul socialist cuprinde aproape 7.500.000 ha, reprezentînd 52,4% din întreaga suprafață agricolă a țării, față de numai 35,2% la sfîrșitul anului 1955.

Această sporire însemnată a numărului de familii și a suprafeței cooperativizate arată creșterea conștiinței socialiste în rîndurile țărănimii muncitoare, creșterea încrederii maselor țărănești în justețea politicii duse de partidul clasei muncitoare și demonstrează o dată mai mult că s-a întărit alianța muncitorească-țărănească, s-a întărit orînduirea democrat-populară.

★

Consolidarea rezultatelor obținute pînă acum în construcția socialistă la sate — iată sarcina principală care stă în fața noastră în faza actuală a procesului de transformare socialistă a agriculturii; îndeplinirea acestei sarcini este o condiție principală pentru succesul operei de construire a socialismului în țara noastră.

★

Făurirea unei agriculturi înaintate, a unui belșug de produse agricole și a unui înalt nivel de trai pentru oamenii muncii din orașe și sate este posibilă numai pe calea transformării socialiste a agriculturii. De aceea partidul sfătuiește pe țăranii muncitori cu gospodării individuale să urmeze exemplul sutelor de mii de familii țărănești care s-au convins că locul lor este în rîndurile unităților agricole cooperatiste.

★

În frunte cu partidul, oamenii muncii au obținut victoria asupra claselor exploatatoare, au învins nenumărate greutăți și piedici în drumul spre socialism. Unirea face puterea — spune înțelepciunea poporului. Alianța frățească a clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare și cu intelectualitatea înaintată sub conducerea partidului — iată acea armă minunată care dă oamenilor muncii putere de a înfrînge orice vrăjmaș, de a porunci naturii și a o sili să ne dea rod mai bogat, de a asigura victoria deplină a socialismului.

(din Expunerea tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej)

O discuție despre introducerea metodelor științifice în practica agricolă, între Gh. Grufci, președintele întovărășirii din Cuvejdia, regiunea Timișoara (stînga), ing. Martin Caraivanschi, director general în Ministerul Agriculturii și Silviculturii (mijloc), și prof. univ. N. Zamfirescu, rectorul Institutului Agronomic „N. Bălcescu" din Capitală. →

IMAGINI DE LA CONSFĂTUIREA PE ȚARĂ A ȚĂRANILOR ȘI LUCRĂTORILOR DIN SECTORUL SOCIALIST AL AGRICULTURII

Fotografii de A. LOVINESCU

La terminarea lucrărilor consfătuirii, înainte de despărțire, participanții i-au înconjurat cu dragoste pe conducătorii partidului și guvernului în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Schimb de experiență între colectiviști din trei colțuri ale țării: Iași, Regiunea Autonomă Maghiară și Timișoara

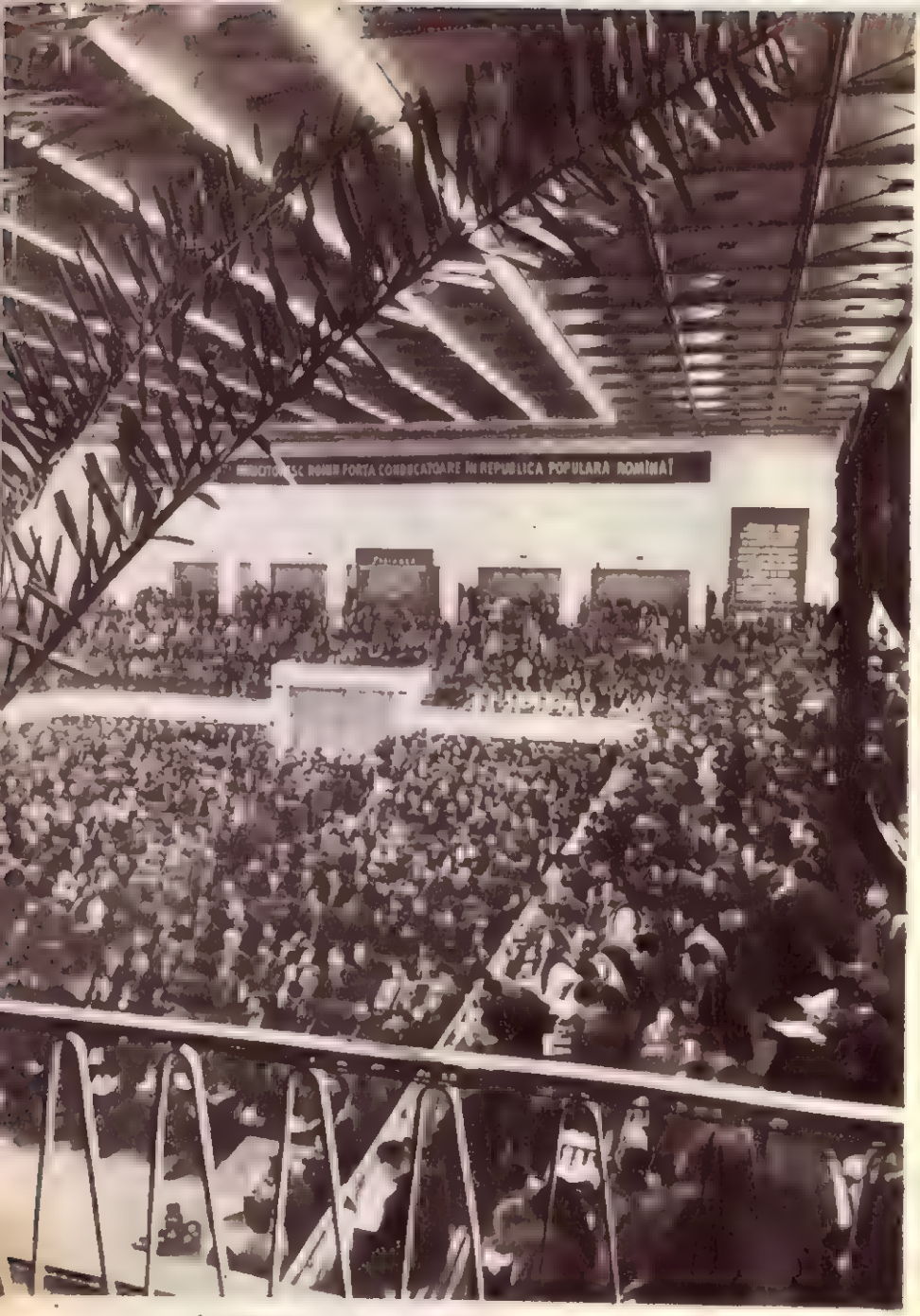

La „Palatul Sporturilor" din Constanța, în zilele consfătuirii.

Nici una din regiunile țării nu a lipsit de la consfătuire. Iată doi dintre reprezentanții Regiunii Autonome Maghiare.

Ioana Gheorghiță, colectivistă în G.A.C. din comuna Rociu, regiunea Pitești (mijloc), discutînd într-o pauză cu colectivistele Ecaterina Muntean (stînga) și Elisabeta Șerban, de la două gospodării din regiunea Timișoara.

Le lucrările consfătuirii au participat și numeroși ziariști străini; iată-i pe reprezentanții agențiilor de presă „Tass" (stînga) și „China Nouă".

Există, alături de fapte de devotament și abnegație în muncă, și destule întîmplări cu haz în viața colectiviștilor. Iată-l pe Ion Calcan (stînga), președintele G. A. C. „Congresul al II-lea al P.M.R." din regiunea Galați, povestind o asemenea întîmplare, într-una din pauzele consfătuirii

Nici o grijă! Ana Osan nu va scăpa nici una din cănile care iau drumul cuptorului.

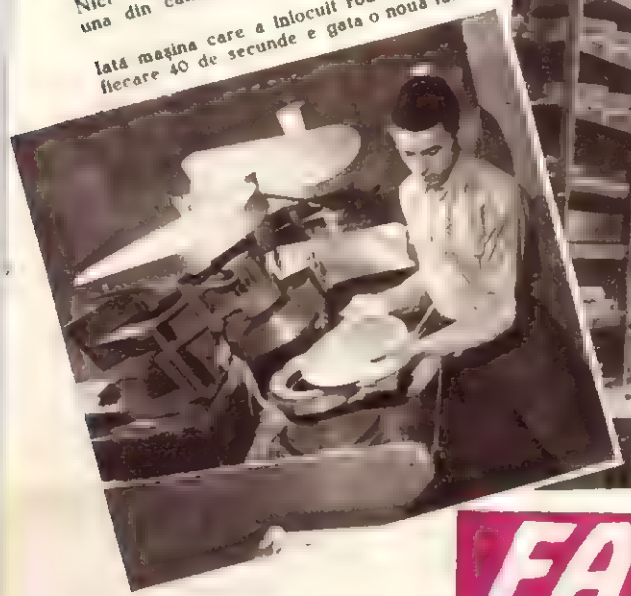

Iată mașina care a înlocuit roata olarului. La fiecare 40 de secunde e gata o nouă farfurie.

E numai un colț de acestei mari fabrici semiautomatizate...

FARFURIA...

CONTRA STRĂCHINII

Reportaj de F. URSEANU Fotografii de S. STEINEK

Încă o fabrică nouă! Mezina și-a înregistrat actul de naștere pe răbojul de realizări al anului 1957. Este vorba despre marea fabrică de faianță de la Sighișoara — una din cele mai mari și mai moderne fabrici de acest fel din sud-estul Europei.

Acum, în primăvară, după cîteva luni de rodaj, mașinile produc din plin, îndreptîndu-se spre planul de șase milioane de farfurii pe an, al fabricii.

În viitor, fabrica de la Sighișoara va putea depăși necesarul intern. Pînă atunci însă, cele 6 milioane de farfurii au un rost foarte important. Ele vor porni un „război". Un război — ca să zicem așa — al milioanelor de farfurii de faianță, împotriva unei „rude îndepărtate", ultimul vestigiu al unor timpuri grele: strachina. Iar „Centrocoopul", pregătit să desăvîrșească opera începută în anii democrației populare — schimbarea vaselor de lut, pe farfurii — s-a angajat să achiziționeze pentru sate, jumătate din viitoarea producție a fabricii de la Sighișoara. În acest fel, milioane de farfurii de faianță — ieftine vor porni pe aceleași drumuri pe care, nu demult, au pornit și milioane de perechi de ghete. Dacă acestea din urmă au fost schimbul de azi al opincilor de ieri, farfuriile de faianță vor izgoni mîine ultimele străchini de lut

★

Un scurt istoric e întotdeauna necesar. Faianța fără smalț e veche. Veche de tot: originea se pierde în ceața veacurilor. Secretul fabricației ar pleca din Siria, răspîndindu-se în Asia Mică, în Spania, în Rodos. Prima rețetă e pusă și pe seama grecilor, și pe cea a etruscilor. Cu smalț și mai artistică, faianța e mai nouă: de prin secolul al XIV-lea. Pare că s-a născut la Faenza, în nordul Italiei — de unde și numele. Copiată de la italieni, ea apare la Paris, la Lyon, la Rouen și în atelierele faimosului meșter Bernard Palissy din Saintes. După trei secole, ajunge la Strasbourg — apoi în Olanda, în celebrul centru al faianțelor de la Delft (dacă vizitați muzeul „Brukenthal" din Sibiu, nu uitați să examinați faianța de Delft!).

Pe la noi, primii meșteri ai faianței au fost niște țărani dintr-o comună din preajma Oradiei. Și azi meșterii din Vadul Crișului fac același lucru. Îl fac din tată-n fiu și nici unul dintre ei nu știe dacă prima rețetă a aparținut lui Luca de la Robia — tatăl prezumtiv al faianței italiene — sau vreunui străbunic de-al lor...

Ultima creație din... faianță, a tînărului sculptor Árpád Fekete — modelier în fabrică

În drumul lor spre magazine, unele farfurii trec o secundă și prin fața polizorului: aici se fac micile ajustări. ←

Scrisoarea a III-a a lui Eminescu a inspirat-o și pe tînăra Elze Anghel În acest fel, a apărut pe vaza de faianță bătălia dintre Mircea și Baiazid. ↓

Azi, centrul de faianțerie românească s-a stabilit la Sighișoara. Și acest lucru s-a întîmplat fără vreo legătură între cetatea medievală de aici și arta medievală a faianței. Întîmplarea le-a alăturat. Singurul atu local: gazul metan, adică părintele celor 1.200 de grade temperatură cu care își desăvîrșesc duritatea, în cuptoare termice, farfuriile sau ceștile de faianță.

Sînt însă, într-adevăr, durabile vasele de faianță, după ce trec de trei ori prin foc?

Răspunsul mi l-a dat directorul fabricii. Prin fapte: a făcut o „plimbare" pe spinarea cîtorva farfurii. Sub pașii săi, nici una nu s-a transformat în cioburi. Iar tov. Simpliceanu nu pare să aibă mai puțin de 80 de kilograme!

— Roata olarului a uitat-o dumnezeu! — mi-a zis cu accentul său ardelenesc inginerul șef Vladimir Fodoreanu.

Și trăgîndu-mă de mînecă, mi-a grăbit intrarea în sala faimoaselor strunguri „Roller". Ele nu strunjesc oțelul, ci o pastă moale, fină și maleabilă. Aici, în această sală, se nasc cu viteză de bolid mii de farfurii pe oră. De la ceea ce fac țăranii din Valea Crișului, pînă la ceea ce se face aici automat, saltul e pur și simplu de proporție cosmică.

În ce privește oamenii, aici toți sînt artiști. Orașul Sighișoara a furnizat noii fabrici sute de absolvenți de liceu, de școli medii de artă plastică, tineri și tinere cu înclinații pentru pictură și sculptură. Din mîinile lor ies, deopotrivă, farfurii, castroane, solnițe, cît și obiecte de artă, ca bibelouri, statuiete, vaze decorative. Magia aceasta a ceramicii frămîntate i-a cuprins pe tinerii sighișoreni. O recrudescență a vechiului artizanat local? Nu! Mai curînd efectul școlilor de artă populară.

★

Am vizitat oare o mare fabrică de faianță, sau un institut de artă plastică? — iată întrebarea cu care am părăsit fabrica. Pot răspunde cu conștiința împăcată: și una, și alta! Fotografiile alăturate confirmă acest lucru.

UN ȘLAGĂR MINCINOS...

de AL GÎRNEAȚĂ

Desene de A. RIK

Într-un cabaret a răsunat o melodie: „M-am îndrăgostit de J. F. Dulles"

Într-o seară obișnuiții cabaretului new-yorkez „Blue Angel" (Îngerul albastru" mai purtat-a cîndva ghinion și bietului profesor Unrat) au ascultat-o stupefiați pe cîntăreața Carol Burnett, care lansa un nou șlagăr. De astă dată eroul nu mai era un băiețaș bun, precum Jimmy, și nici vreun cow-boy temperamentos, care-și fură iubita fără multe discuții și o duce într-un ranch. Carol Burnett declara acum deschis și în văzul lumii: „M-am îndrăgostit de J. F. Dulles". Se pare că la mijloc n-a fost vorba numai de o preferință personală, în fața căreia te închini cu un „de gustibus..." Nu farmecele fizice i-au. fost cîntate, ci calitățile politice ale domnului Dulles.

A răsărit o nouă melodie: „M-am îndrăgostit de J. F. Dulles".

Așadar, tema cîntecului izvorăște din viața politică a titularului Departamentului de Stat, din activitatea acestui neîntrecut campion al politicii de blocuri și doctrine ce învrăjbesc omenirea. Adică, se face un ideal, un erou legendar din omul care a preconizat și aplicat cea mai rigidă și periculoasă politică în relațiile internaționale.

„M-am îndrăgostit de J. F. Dulles".

Tot în America, tot în legătură cu dl. Dulles, s-a născut un leit-motiv aflat pe buzele multora. E drept că el nu s-a ivit în cabarete și nu se rostește cu acompaniament de alămuri. El a apărut în mințile oamenilor întîi sub forma unor nedumeriri, apoi s-a menținut ca semne ale mirării, ca, în cele din urmă, să apară ca nestrămutate convingeri. Și, încet-încet, pe stradă, în redacțiile ziarelor, în declarațiile publice, în comisii senatoriale mai intime sau sub cupola Congresului, s-a auzit clar, apăsat și stăruitor: „**Dulles să demisioneze! Dulles să plece!**"

Dar într-un bar s-a auzit o melodie: „M-am îndrăgostit de J. F. Dulles".

Întors de la Paris, de la sesiunea Consiliului NATO, unde așteptа să primească cununi de lauri, domnul Dulles s-a aflat în situația primadonei care, greșind de cîteva ori acutele, primește, în loc de buchete de flori, mere putrede și ouă clocite. Abia venit acasă, secretarul de stat a avut plăcerea să citească în „Chicago Tribune": *„Mulți recunosc că Dulles nu se bucură nicăieri de popularitate. Miniștrii Afacerilor Externe cu care Dulles are de-a face nu vor regreta mult plecarea lui. Ei și-au exprimat în mod tacit nemulțumirea față de aroganța lui Dulles și față de tendința sa de a-i subordona pe toți"*.

Într-un bar s-a auzit însă o melodie: „M-am îndrăgostit de J. F. Dulles".

Ziarul elvețian „Die Tat", favorabil în general politicii americane, a publicat un articol intitulat *„Dulles — un diplomat învins"*, în care analiza stadiul actual al politicii S.U.A. și poziția dificilă a secretarului de stat. *„Lumea vede în Dulles — scria ziarul — omul care spune nu. ...Pînă în prezent Dulles a trăit din prestigiul lui Eisenhower, care avea deplină încredere în el. Astăzi, însă, nici Eisenhower nu mai este omul puternic și de neînlocuit, cum apărea pînă acum cîteva luni. Washingtonul vorbește despre o adevărată paralizie a guvernului, în care noțiuni ca „represiune totală", „diplomație pe marginea prăpastiei", „tratative de pe poziții de forță" nu constituie decît cuvinte goale, incapabile să înlocuiască faptele"*.

John Night, editorul lui „Chicago Daily News", semnează un comentariu în care afirmă că *„diplomația lui Dulles este zgomotoasă și infructuoasă..."* iar mai departe: *„Cînd Rusia a luat-o înainte în domeniul științei, balonul umflat al lui Dulles s-a spart complet"*... dar *„Dulles continuă să se cramponeze cu încăpățînare de o politică irealizabilă și sterilă, nevăzînd — după cît se pare — necesitatea revizuirii politicii"*. Și Night conchide: **„Dulles trebuie să demisioneze"**.

Totuși, într-un cabaret newyorkez a răsunat o melodie: „M-am îndrăgostit de J. F. Dulles".

În Camera Reprezentanților senatorul democrat Kefauver a arătat care este de fapt pricina încăpățînării acestuia: *„Dl. Dulles vrea să ne tîrască într-o intervenție care se poate termina printr-un război, doar pentru a ocroti uriașele profituri ale unor societăți petrolifere internaționale.*

Ziarul „Daily News" notează. *„Mișcarea care se desfășoară sub lozinca:* **Dulles trebuie să plece!** *este determinată de afirmațiile îndărătnice ale lui Dulles că tratativele cu rușii ar fi imposibile"*

Într-un cabaret răsună cu toate acestea o melodie: „M-am îndrăgostit de J. F. Dulles".

„Post Dispatch" din Saint Louis spune: *„Dulles ar aduce un serviciu minunat S.U.A. și aliaților lor dacă și-ar da demisia"*

Profesorul Prince de la universitatea din Pennsylvania cere înlocuirea lui Dulles, pentru că *„este stăpînit de frica tratativelor"*

În „Chicago Daily News" se spunea, la începutul acestui an: *„Dulles a reușit un singur lucru — să atragă dușmănia față de S.U.A. atît a prietenilor, cît și a adversarilor"*. De aceea, încheia ziarul, *„demisia lui ar mări speranțele noastre în noul an"*.

Într-un cabaret, o melodie firavă: „M-am îndrăgostit de J.F. Dulles".

„New York Post" se întreabă: *„De ce trebuie să plece Dulles?"* și-și răspunde: *„Dulles se găsește în situația unui om care este privit ca piedica principală în calea tratativelor și, în același timp, ca un om incapabil să ducă în mod cinstit tratative. Pierderea de către Dulles a respectului și a încrederii a devenit inevitabilă. Tragedia constă în aceea că mulți oameni au început să recunoască în particular această situație, dar foarte puțini vorbesc despre aceasta în public"*. Și în concluzie: **„Dulles trebuie să plece!"**

Într-un cabaret, totuși, o melodie: „M-am îndrăgostit de J. F. Dulles".

„United Mine Workers Journal" spune răspicat: *„Dulles este detestat nu numai în Europa occidentală, dar și în lumea întreagă, mai ales însă în rîndurile națiunilor care se trezesc, din Asia și Africa. Noi putem chiar demonstra că este detestat din toată inima și în S.U.A. Nu ne face plăcere s-o repetăm mereu, dar* **Dulles trebuie să plece!"**

Într-un cabaret melodia continuă să fie cîntată: „M-am îndrăgostit de J. F. Dulles".

Opinia publică s-a convins că Dulles, omul politicii de forță, al „războiului rece" și al echilibristicii pe marginea prăpastiei, nu poate aduce nimic bun nici Statelor Unite, în particular, și nici consolidării păcii, în general. Dulles a reușit să se facă nepopular, să i se dorească demisia sau demiterea, pentru că politica preconizată de el stă de-a curmezișul intereselor păcii și ale popoarelor, pentru că el se opune încetării experiențelor cu armele de ucidere în masă. Respingînd recenta inițiativă a guvernului sovietic, Dulles a devenit o dată mai mult omul cel mai nepopular al Americii, omul-piedică în calea unei politici realiste

Dulles nu pleacă încă. Departe de a fi omul care *nu știe* să plece, secretarul de stat este omul care *nu se îndură* să plece. Și nu se îndură, pentru că el nu reprezintă la Departamentul de Stat propria-i persoană și propria-i politică, ci trusturile și interesele lor, așa cum a arătat senatorul Kefauver (probabil din invidie, socotind că Dulles ar fi în stare să declanșeze un război pentru monopolurile petrolifere, dar nu s-ar încumeta să-l declanșeze pentru plantatorii de bumbac, de pildă).

Cîntecelul lansat în barul „Blue Angel" era menit să restabilească întrucîtva bunăvoința opiniei publice față de Dulles. El a rămas însă un simplu număr de estradă, și atît.

...și un veto universal!

NUNTA MĂDĂLINEI

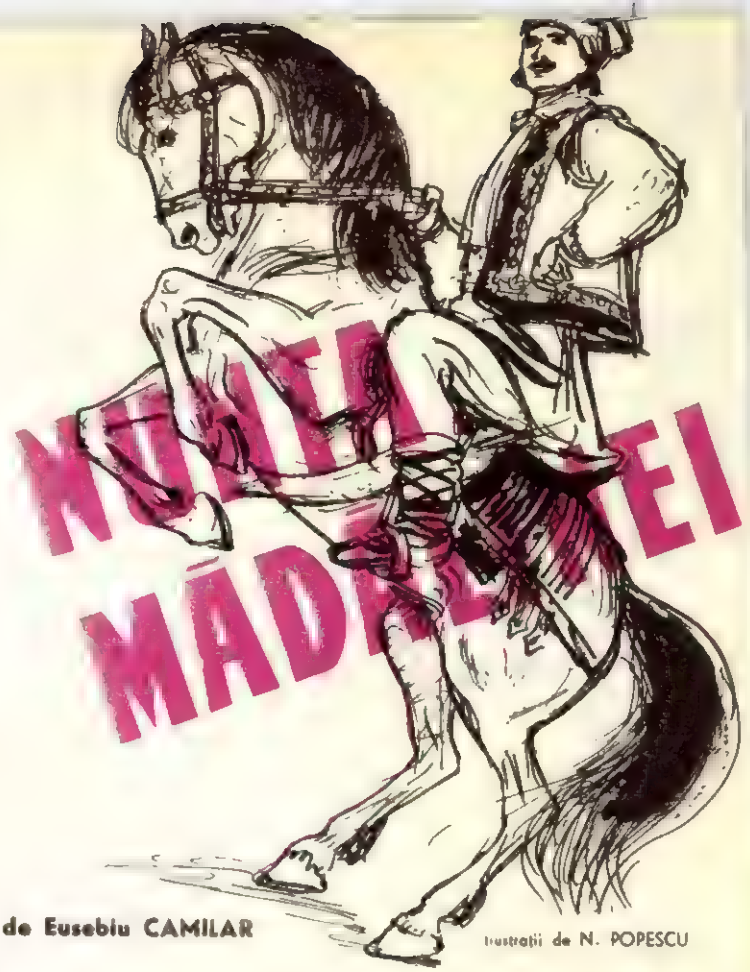

de Eusebiu CAMILAR

Ilustrații de N. POPESCU

Îmi scrii, iubite amice, să-ți spun întîmplări din satul meu. M-am gîndit că bine ar fi să-ți istorisesc despre o nuntă de demult, și pentru asta ar trebui să mă întorc în timp, destul de departe, și să-l întîlnesc pe bădița Constantin, cred că ultimul dintre mirii vechi. Nunta lui stă la confluența dintre datinele simple și vremurile mai noi, cu alte obiceiuri.

După cum bine știi, iubite amice, datinele sînt și ele supuse legilor veșnice ale transformării și pieirii. Peste duminica nunții de demult, s-au suprapus cicluri de duminici și cicluri multe de frunze veștede. Bădița Constantin se află acum bătrîn de-a binelea, încît, cînd îl văd, mă întreb ce s-a făcut feciorul drept și vînjos ca ulmul... Fapt este că, la vremea lui era eroul horelor. Socoteam că fata pe care va pune el ochii va avea nuntă de împărătească.

Cînd a venit în pețit la Mădălina, s-a înfățișat îmbrăcat în cămașă de in, cu boandă înflorită, și pe căciula lui luceau șiragurile de urmuz. Era însoțit de frați și veri, vreo doisprezece la număr ca să se vadă, după o vorbă veche, că și el are neamuri multe și bune... Au venit în vreo șase căruțe cu cai voinici, și-mi aduc aminte cum parcă au potopit ograda noastră, prea strîmtă pentru asemenea primiri. Au bontănit oaspeții la prag cît au bontănit, pînă ce mama a deschis ușa larg și i-a poftit așa:

Poftim, poftim, oaspeți mari...

Și bădița Constantin a răspuns din fruntea însoțitorilor, rizînd:

Bună vremea, cinstiți gospodari..

Și după ce au intrat în casă, își arătau care mai de care, așa, ca din nebăgare de seamă, chimirele altițele, și a ieșit ca din pămînt Damian lăutarul și-i umblau ochii și-i sclipeau ca la ducă-se pe pustii sub pălăria clăpăugă. Și cînd a dat lăuta lui întîiul suspin, Mădălina noastră a fugit afară, căci o bucișeră lacrimile...

Ei, na! - a făcut bădița Constantin:

Plîngi la pețitorie?
Ai cînd, la cununie..

Și altul a adăugat:

Ai cînd plînge, la cumetrie.

Și simțind Damian lăutarul că n-a potrivit-o bine, s-a furișat în tindă, sub scara podului, să aștepte clipa nimerită, după ce s-or încheia socotelile „omenești"

Și mi-aduc aminte, iubite amice, că ciorovăiala n-a ținut mult. Bădița Constantin tăcea, însă grăiau pentru el verii lui. Grăiau pe rînd sau toți deodată. Și așa, după ce au tot vorbit „ce dau eu, ce dai tu", s-a arătat, parcă din aer sau slobozit de undeva din pod, șipul cu apă tare, și Damian lăutarul s-a arătat și el, taman cînd bădița Constantin repezea peste cap primul pahar...

Așa a început „croitul" după ce niște femei din vecini au luat mirelui măsura cămășii. S-au îndesat în încăpere fel de fel de oameni, și-mi amintesc că mai tare ca toți grăia moșul Dumitrache al Dulumanului, urînd mirelui

Să-ți fie cămașa largă,
Să-ncapă lumea întreagă...
Și fie de in,
Cu flori de rosmarin
Și-n fiece fir
Să aibă cîte-un trandafir...

Și a răspuns bădița Constantin, și-i jucau în lacrimi ochii mici, albaștri:

Am fost cît am fost, holtei,
Dar de azi, funie de tei...

Și Damian lăutarul se suise pe laiță și al dracului se păzea să nu scape arcușul pe struna cea groasă, unde stă jalea, și să prefacă veselia în întristare; de aceea îi zicea numai pe struna subțire, unde stau rîsul și veselia, și cînd a pornit-o el mai cu foc, un văr de-al mirelui a plesnit din degete și s-a apucat să joace singur, în mijlocul casei, Tropoțica...

Tot pe loc,
Pe loc,
Pe loc,
Să răsară
Busuioc...

Și i-a răspuns altul, aliniindu-se lîngă el, în dangtul sălbatic al tropotelor:

Busuiocul, fetelor,
Dragostea, nevestelor...

Și a răspuns altul, aliniindu-se lîngă al doilea:

Să răsară cîte-un fir,
Să miroasă-a trandafir...

Însă, după o vorbă a moșului Dumitrache, afară, pe deal, se arătase iapa albă... Într-adevăr, se lumina de ziuă, și oaspeții trebuiau să-și ia tălpășița către satul lor de dincolo de codri. Și oamenii din sat au prins a ieși pe rînd. Ultimul a întîrziat o clipă în prag bădița Constantin, și a spus către Mădălina:

Ne-om mai vedea... vin să te iau acasă, peste două duminici...

Ea și-a lăsat ochii în jos. A rămas în așteptare, cosîndu-i cămașa de mire.

II.

Apoi, în ajunul duminicii a doua, deasupra porții noastre s-a ridicat o arcadă de crengi. Sus, drept la arcuitură, flutura un steag tricolor. În casă la noi, gospodine multe frămîntau aluat, făceau sarmale, împleteau colaci, în timp ce pe pirostrii așezate sub prunii din grădină, niște oale de lut pîntecoase fierbeau în draci, și femei tinere și babe învîrteau și răsuceau prin ele cu linguroaiele... De obicei se coceau pe la noi, în vremurile vechi, trei cuptoare de plini, trei cuptoare de alivenci și un cuptor de colaci, căci — mărturisesc pe lumina dreptății! — făceau oamenii ce puteau, ca să cinstească datina: unii împrumutau făină, alții își zălogeau mînile pe la avuți, numai să nu se facă de ocară în niște zile ca acelea...

Îmi aduc aminte cum pe noi, cei mici, nu ne-a lăsat mama vreme lungă să intrăm în casă, deși știam bine că înăuntru, în „casa mare" unde se afla zestrea, se împodobeau vorniceii. Pe cînd ne zgliam noi mai cu poftă la geam, au ieșit în prag vreo opt băietănași unul și unul, îmbrăcați în cămăși de in, cu boande înflorite, cu cîrjele gătite cu băsmăluțe, urmuz și panglici. Și fiecare băietănaș își avea șipul de apă tare și păharuțul. Și așa au ieșit ei în drum, toți opt în rînd, și au apucat în opt cheutori ale satului, pe la case de oameni, să-i cheme pe a doua zi, „la oleacă de veselie..."

Îmi aduc aminte că m-am ținut în urma celui mai chipeș, jurîndu-mi în gînd să ajung și eu, cînd voi fi mare, nimic altă decît vornicel, să chem oameni la nunți. Însă și pentru una ca asta trebuia știință multă, după vorba moșului Dumitrache, care i-a mustruluit pe băietănași astfel:

— Măi băietani! Omul îți vine la nuntă, după cum știi să-l chemi! Nu fiți pierituri, dați glas mare la porți! Grăiți frumos, așa:

Badea cutare, e poftit să vie,
La oleacă de veselie...

Înțeles? — s-a stropșit spre ei moșul Dumitrache.

— Înțeles! La poruncă! — au răspuns băietanii, toți opt, rizînd.

Atunci, prea bine! — a reluat bătrînul. Iar cu șipurile, băgați de seamă; voi numai să vă prefaceți că zvîrliți paharele peste cap! Că dacă aflu că v-ați clătinat la poarta cuiva, rup de voi cîrjele...

Înțeles, moșule Dumitrache! — au răspuns feciorii, și așa au pornit, mustruluiți bine.

Curînd se auzea printre case:

Moșul cutare, e poftit să vie,
La oleacă de veselie...

Însă abia în duminica aceea a arătat mirele cine e și cît poate! A venit din satul lui cu cincizeci de căruțe ticsite cu nuntașe și nuntași. În fruntea alaiului venea bădița Constantin, pe cal negru

---

Din volumul „Nopți udestene", în pregătire.

ca corbul. Şi duruiau căruţele, şi nechezau caii, şi avan cînta trîmbiţa lui bădiţa Andrei, cînta aşa de înalt şi de solemn, încît parcă s-apropia de căsuţa noastră alaiul împăraţilor... Şi lumea da buluc, şi-n vremea asta pe Mădălina o împodobeau femei pricepute, şi ea cînd rîdea, cînd plîngea... În şură, în mijlocul ogrăzii, sub pomii din livadă, pretutindeni se aflau mese întinse, pentru atîta şi atîta lume, mese întinse ca la împăraţii Vavilonieі... Cel puţin aşa mi se părea mie! Şi cînd s-a oprit mirele drept în poartă, calul lui, strunit scurt, s-a ridicat în două picioare, şi el l-a ogoit numindu-l Zmeu şi Paraleu...

Şi cînd a sărit din şa bădiţa Andrei, şi-a repezit trîmbiţa spre văzduh şi a început marşul cel vechi de la '48! Şi l-au luat neamurile pe mire de subsuori şi l-au petrecut aşa, spre întîlnirea cu mireasa... Însă, după un obicei vechi, mireasa fugise, se ascunsese după stogul unui vecin... Şi a pornit mirele s-o caute, şi a găsit-o repede, căci, tot după o vorbă veche, „se ascunsese anume ca să fie văzută mai bine..." Şi s-au aşezat după aceea amîndoi alături, în capul mesei, între mari şi albe făclii aprinse, puse în două cofiţe, şi două rînduri de gospodine pricepute au prins a cără mîncăruri, şi lipăiau din tălpi, şi dupăia pămîntul sub graba lor... Însă masa este doar o scurtă amăgire, căci puterea mîncărurilor şi băuturilor abia începea, după cununie.

III.

Mirele avea vreo opt vornicei, toţi din satul lui. Mireasa avea opt vorniciţe, toate din satul nostru. Ţin minte cum veneau în rînd, vornicеii în urma mirelui, vorniciţele în urma miresei, către partea cea mai frumoasă a petrecerii, „tăria nunţii"...

Şi iar s-au aşezat la masă, şi au ospătat straşnic, şi după aceea au început darurile. Tot moşul Dumitrache al Dulumanului a scos la capăt şi nevoia asta, ca bun cunoscător al rînduielilor. Avea la spatele lui, pe cărarea lungă a vremii, şiruri de conocari, poeţi mari ce învăţaseră legile armoniei de la oftatul vîntului şi petrecuseră la şiruri de nunţi din vremuri. Înalt, vînjos şi pietros, moşul Dumitrache îşi împlinea o datorie sfîntă. Ştia că fără pricеperea lui rostul acelei zile mari se duce pe apa sîmbetei. Împărţirea darurilor însemna temelia unei noi gospodării ce se uneşte să înfrunte furtuna lumii... De obicei, se uneau aşa două sărăcii... Cred că de aceea sta moşul Dumitrache aşa solemn, cu talgerul în mînă. A început de la nuntaşul din rîndul drept:

Dar badea Vasile, cît dă?
Nu-l las să treacă,
Pîn' nu dă, sau un bou, sau o vacă...

Şi badea Vasile şi-a scotocit chimirul, şi a pus în talger o monedă mare de argint; şi a mai pus una:

Dau, cît mi-i puterea...

Şi i-a răspuns moşul Dumitrache:

De-o mie de ori să-ţi crească averea!
Îţi mulţumesc...
Dar la stînga, pe cine-l zăresc?
Ioane, şi-a venit rîndul,
Hai, dă, la rînd...
— Îţi mulţumesc pentru bunul cuvînt!
Dau, cît pot...

Şi astfel, se adunau darurile, şi dar din dar se adunau creiţari buni şi pentru fiecare în parte, bădiţa Andrei repezea trîmbiţa spre văzduh, îşi repezea trîmbiţa măiastră spre văzduhul albastru ca lacrima! Şi la fiecare dar, nu răspundeau nici mirele, nici mireasa, ci moşul Dumitrache al Dulumanului, fie-i lui gura de aur pe ceea lume, şi fie el şi-acolo sus, poet între sfinţi...

Şi deodată, pe cînd păleau luminările din cofiţe pe la întîia strigare a cocoşilor, i-a venit rîndul miresei să se ducă... Şi-mi aduc aminte cum s-au apropiat atunci de ea, mai tare, lăutele şi trîmbiţele, parcă spre a o lua sub ocrotirea lor, parcă spre a o acoperi cu vălul glasurilor lor, calde şi bune şi neînchipuit de blînde şi de triste... Şi Damian lăutarul cînta din glas, cu arcuşul lăsat tot, să apese struna cea groasă, şi să scoată din ea numai lanţuri şi numai înlănţuiri de gemete... Şi zicea ţiganul satanei, aşa, că se scuturau de plîns cămăşile pe noi:

Taci, mireasă, nu mai plînge,
Că la maică-ta te-oi duce...

Şi pe cînd plîngeam noi mai bine, mirele s-a ridicat şi a strigat spre lăutari:

— Nuntă sau înmormîntare? Ho, bre, cioroi!

Şi ochii cioroilor sclipeau sub pălării, şi au prins a-i zice de iureş, cîntecul Schimburilor, şi gospodinele au prins a meliţa din guri, jucînd pe deasupra capetelor talgere şi străchini cu daruri: cele din satul mirelui aduceau darurile lăsate în căruţe, cele de la noi din sat duceau către căruţele lor alte daruri, şi jucau aşa la para răsăritului de ziuă. Gospodarii stăteau de o parte, în priveală, pînă va trece „nebuneala muierească"... Şi spuneau muierile, jucînd:

Bucură-te, soacră mare,
Că-ţi aduc pieptănătoare,
Să te piepteni pe cap,
Cu un melesteu de fag...

Şi ziceau altele:

U-iu-iu, pe dealul gol,
Că mireasa n-are joi...

Şi altele:

Şi i-o face mirele,
Cînd o tunde clinele...

Şi de la danţul Schimburilor s-a trecut îndată la danţul Ridicării de la masă şi al Zestrei. Întîi, un vornicel l-a apucat de mînă pe mire. Mirele, pe mireasă. Mireasa, pe nuna cea mare. Şi aşa, s-au apucat unii de alţii, şi cum au ieşit de după mese, învîrteau danţul tocmai prin fundul grădinii. Mirele, în frunte, ducea în mînă o făclie: mireasa, alta. Şi în vremea asta se scotea afară zestrea, lăicere, perni, plapume, scorţuri; şi rînd pe rînd le aşezau în căruţa mirelui, ca-ntr-o locuinţă vremelnică...

După aceea a urcat şi Mădălina în căruţă, către satul străin. A pornit, în bubuiturile pistoalelor. Acolo, peste codri, nunta începea de la capăt; îi aşteptau acolo neamurile mirelui, pregătite cu alte mese întinse, şi poate cu un alt Dumitrache al Dulumanului, conocar cu gura de aur...

După cum vezi, iubite amice, nunţile din lungul copilăriei mele îmi puteau da iluzia şi pe urmă credinţa că oamenii pot trăi şi altfel, că există fericire...

Dragoş VICOL

CÎNTECE PENTRU PATRIE

I: ÎI SIMT ÎN PALME IERBURILE MOI...

Îi simt în palme ierburile moi;
în nări, frunzişul umezit de ploi
şi-mbătătoarea cîmpului mireasmă.
Sub talpă lutul reavăn şi fecund
cu puţuri fără număr, fără fund,
şi ciuturi negre pline de aghiasmă...

Îi simt în sînge-amurgul de coral
cu marea-ngenunchiată lîngă mal
şi munţii aburcîndu-se spre stele.
Şi cînt atunci, pescar pornit pe mări,
ori pădurar, prin aspre depărtări,
şi vîntu-mi sună-n cetini şi-n oîntrele!...

În ochi i-am moştenit albastrul clar
al lacului crescut dintr-un gheţar,
în pumni tăria oştilor de piatră:
din elemente m-am născut şi cresc...
Dintr-un trecut adînc şi voinicesc
străbunii mi-au lăsat aici o vatră...

Şi-n vatra asta zvîrlu noi cărbuni,
sădesc în preajmă-i vii, păduri şi prunі
şi alte drumuri leg peste cîmpie!...
Şi patria trăieşte-n vîrsta mea
şi-n fiecare biruinţă, ea
un vis din aspre străvechimi învie!

II: DRUMURI

Drumuri, drumuri proaspete şi vii,
daţi-mi frunza plopilor, subţire,
vreau să cînt, înalt, în zori de zi,
nesfîrşita voastră împletire...

Drumuri peste şes, pe sub pămînt,
drumuri prin văzduhuri, viaducte,
drumuri printre trestii mari în vînt,
drumuri prin livezile cu fructe.

Drumuri către inimă şi stea,
daţi-mi frunza plopilor, mlădie,
ca să cînt că azi, în ţara mea,
toate duceţi către bucurie...

Ion BRAD

COLŢ DE PĂMÎNT

Cîndva numai satul era ţara mea,
Între Tîrnavă şi Chicui.
Dam cu sapa prin arşiţa grea,
Visam pe vîrful dealurilor să mă sui.

Dealurile sînt munţii copiilor
Pe care cresc ciorchini mari de stele.
Ca la culesul viilor
Îţi umpli, seara, visul cu ele.

Hotarele erau necunoscute,
Sfîrşea o ţară, alta-ncepea.
Cu sprinteneală de ciute
Cutreieram tot pămîntul aşa.

În pojarul secetei — visam ploi,
Prin ceaţă, dibuiam soarele.
Spinii nu erau de loc moi,
Ne scrijeleau cu sînge picioarele.

Cutreier acuma lumea întreagă,
Urc munţii, pîn-la stele, cu greu.
Dar ţara-ncape încă şi mi-e dragă
În colţul de pămînt al meu.

Cum doriți să arate REPERTORIUL VIITOAREI STAGIUNI?

Rotarul va da nedumerit din umeri să formuleri o astfel de întrebare atunci cînd actuala stagiune e încă în plină desfășurare e mai mult decît prematur, iar cei ce întreabă, mai mult decît curioși. Și totuși, în timp ce teatrele repetă cu înfrigurare și afișele anunță mereu noi premiere, preocuparea cea mai intensă a directorilor și consiliilor artistice ale teatrelor rămîne repertoriul viitoarei stagiuni. Acum i se decide soarta, înfățișarea. Și pentru că noi, spectatorii, sîntem primii interesați în ceea ce ne vor dărui teatrele, iată-ne discutînd cu un dramaturg, un director de teatru și un actor. Adică cu cifra dintre cei în mîna cărora se află viața viitoarei stagiuni.

Am poposit întîi la dramaturg: Nicolae Tăutu.

— Întrebarea noastră? Cea conținută în titlu. Și, dacă permiteți, încă una: opinia dv. despre piesele originale ale actualei stagiuni. Mai precis: generoasa desfășurare cantitativă a repertoriului original, fără prea multă exigență de ordin ideologic și artistic în selecționarea sa, o considerați o experiență binevenită, utilă stagiunii viitoare?

Răspuns: **Mă bucur că mi-ați pus această întrebare. Problema m-a preocupat și am discutat-o. Socot foarte nimerită reprezentarea a cît mai multe piese originale: toate încercările sînt utile. Învățăm cum să scriem și cum să *nu* scriem. Capodoperele nu se pot naște peste noapte, e clar: pe treapta cea mai de sus a calității artistice nu ajungi decît urcîndu-le, una cîte una, pe celelalte. Aceasta însă nu înseamnă să aducem confuzii ideologice pe scenă și nici să renunțăm la selecția artistică făcută din timp. Dramaturgii trebuie apărați de eșecuri și publicul de dezamăgiri.**

Nicolae Tăutu

Întrebare: Ziariștii au obsesia concretului. Concret, deci, ce piesă originală din această stagiune v-a plăcut mai mult?

R: **Concret, dacă doriți: „Cinstea noastră cea de toate zilele" de Al. I. Ștefănescu. De ce? E un pas spre teatrul de idei, exprimat nu în simboluri și abstractizări, ci în oameni vii, în conflicte autentice. Firește, am rezervele mele cu privire la unele probleme de conținut, ca și la reușita sa artistică.**

Î: Ați omis răspunsul la prima întrebare...

R: **Nu, nici o grijă. Deși cred că presupuneți care poate fi răspunsul unui dramaturg: doresc un repertoriu substanțial, alcătuit din piese originale. Piese bune, de a căror apariție sînt aproape sigur. Ne interesează clasici, vrem să cunoaștem ce e valoros din literatura dramatică modernă și contemporană, dar în primul rînd dorim să aflăm pe scenă „azi"-ul nostru. Sper că am depășit epoca zecilor de variante ale „Citadelei sfărîmate" și vom regăsi pe scenă realitatea vie a zilelor noastre. Ne sînt necesare piese străbătute de suflu patriotic.**

Î: Și contribuția dumneavoastră la aceasta?

R: **O piesă cu caracter eroic, ce va repovesti lupta marinarilor și docherilor constănțeni pentru înfăptuirea lui 23 August, și o comedie satirică, vizînd micile sau marile vanități vedetistice ale unor oameni de artă și literatură. Se va numi „Cum se întorc argonauții". Sala „Modern" a Teatrului Armatei își va deschide —sper— cu ea stagiunea viitoare.**

Dacă spațiul ne-ar fi permis, v-am fi relatat subiectul comediei lui Tăutu (care, dat fiind cea de-a doua muză a sa — poezia — nu a rezistat tentației de a-și impregna piesa cu mult lirism). Dar cum ne grăbim spre directorul teatrului „C. Nottara", Chiril Economu, rămîne să aflați amănuntele chiar de pe scena „Modernului".

Am găsit colectivul de la „Nottara" în plină efervescență: teatrul va avea în toamnă două săli și asta nu înseamnă numai capacitatea sporită de a primi spectatori. Fiecare din cele două săli va trebui să-și aibă un profil artistic precis, personalitatea proprie — și, în acest sens, căutările sînt febrile. Înainte chiar de a pune tovarășului Chiril Economu întrebarea ce formează obiectul interviului de față, aflăm că pe scena din Sărindar, vom putea vedea lucrări aparținînd lui Gorki, Cehov, Tolstoi („Ana Karenina"), Dostoievski (eventual „Frații Karamazov"), că tot aici vom face cunoștință cu Brecht sau cu Ben Jonson. (Cealaltă sală a „Nottara"-ului, „Libertatea", va deveni — și datorită condițiilor sale nu din cele mai fericite: scena mică, sala așijderi — un fel de studio experimental, unde va putea să se afirme tînărul foarte numeros și talentat al teatrului. Entuziasmul și înflăcărarea directorului sînt contagioase. Și totuși nu-l scutim de întrebarea pe care o prevăzusem:

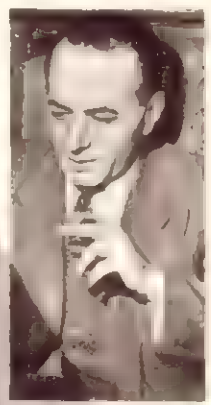

Chiril Economu

— Considerați că în teatrele noastre și mai ales la „Nottara" — există climatul favorabil pentru colaborarea rodnică dramaturgi-consiliu artistic?

R: **Am lăsat la urmă problema dramaturgiei originale, tocmai pentru că ea ne preocupă în primul rînd. Vedeți dv., noi am prezentat în această stagiune cîteva premiere care nu ne-au mulțumit. Nici pe noi, nici pe spectatori. Și nu vrem ca istoria să se repete. M-ați întrebat dacă noi colaborăm cu dramaturgii. Dacă o considerați concludentă, vă ofer o cifră: avem la portofoliu circa 260 de piese românești.**

Î: ?!

R: **Da, 260! Din care sînt reprezentabile — din nefericire — foarte puține. La acestea ne vom opri, probabil: e vorba despre o piesă a lui C. Constantin, interesantă ca tematică, apoi de „Ruxandra și Timotei", o piesă în versuri a lui Al. Kiriței cu subiect istoric, dar realizată foarte modern; mai avem de asemenea promisiunile lui Mihnea Gheorghiu, Radu Boureanu, Ana Novak, Al. Adamescu, de a ne scrie cîte o piesă pe specificul colectivului nostru.**

Î: E un specific atît de pregnant?

R: **Da, și faptul acesta ne stînjenește nu o dată. Avem mulți actori tineri, dar foarte puțini maturi, așa că trebuie să ocolim piesele care cer roluri de compoziție. Nu avem actori care să poată crea un tip de țăran autentic și cum nu vrem să aducem pe scenă țărani de operetă, iată că ne sînt îngustate căile de acces spre piese cu asemenea eroi. Cît privește tematica repertoriului nostru, ne interesează mult probleme de etică, de moravuri, probleme privind tineretul, muncitorii de uzină, intelectualitatea noastră. Vrem piese cu mesaj, piese ale realităților noastre cotidiene, ajutînd activ construcției noastre socialiste. Pentru astfel de lucrări — firește, de calitate artistică — porțile teatrului nostru sînt întotdeauna deschise. Larg deschise.**

„Flacăra" transmite dramaturgilor, prin rîndurile de față, apelul directorului teatrului „C. Nottara". Sperăm că el nu va rămîne fără răspuns.

Una din vizite o proiectasem la maestrul Jules Cazaban. Am izbutit să-l găsim la teatru, în cabină. Și am adresat actorului întrebarea la care doream răspunsul unui actor:

— Credeți că aportul adus de actori și regizori la montarea pieselor originale din această stagiune a fost optim?

R: **Nu știu dacă ați aflat pînă acum lucrul acesta, dar oamenii care merg cel mai rar la teatru sînt actorii. Nu au, bieții, serile libere. Așa că, spre regretul meu, nu am văzut prea multe spectacole în această stagiune. Pot să vorbesc însă de cele două spectacole ale noastre: „Cinstea noastră cea de toate zilele" și „Ce fel de om ești tu?". Din nefericire, noi ne-am dat seama mult prea tîrziu de deficiențele ideologice ale piesei Anei Novak, așa că ea a putut să se strecoare în repertoriul nostru. Regizoral și scenografic, socot că spectacolul a avut unele deficiențe— cum ar fi acea fantastă scenă a coșmarului, inserată într-un spectacol realizat realist. Dar nu aș putea afirma că artiștii noștri nu au făcut *totul* pentru ca realizările lor actoricești să servească cît mai bine textul. Firește, însă, că cel mai bine ar fi ajutat acestei piese — cît și autoarei ei, pentru al cărei talent am toată stima—și mai ales publicului, dacă n-am fi acceptat să o jucăm în această formă. Trebuie să știți că un actor își respectă întotdeauna textul și, mai ales cînd e vorba de o piesă a zilelor noastre, nu-și cruță străduințele de a face un lucru cît mai bun. Socot, de pildă, că „Municipalul" a oferit „Cinstei noastre cea de toate zilele" o distribuție foarte bine gîndită și că, în general, a realizat un spectacol bun.**

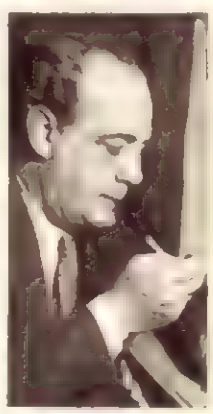

Jules Cazaban

Î: Încă o întrebare, maestre: ce putem spera că vom vedea în stagiunea viitoare, cu ce noi dramaturgi români ne veți *face cunoștință*? („Municipalul" are, în acest domeniu, experiență și reușite).

R: **În stagiunea asta încă, veți cunoaște un dramaturg debutant, foarte talentat — și tot din rîndul dv., al gazetarilor: Victor Birlădeanu. Piesa lui, „Dansatoarea, gangsterul și somerul", e curajoasă, originală, bine scrisă. Repertoriul viitor sperăm să ni-l prezinte ca dramaturg pe prozatorul Eugen Barbu — prin piesa sa „Să nu-ți faci prăvălie cu seară" — și să ne împrospăteze cunoștința cu doi dramaturgi care vă sînt astăzi, desigur, apropiați (și cărora tot Municipalul le-a fost... naș): Horia Lovinescu, care și-a intitulat noua piesă „Omul care și-a pierdut omenia", și Lucia Demetrius, care nu s-a hotărît încă asupra titlului.**

Î: Altceva?

R: **Veți mai vedea un Cehov — „Livada cu vișini" — și un Pirandello: „Henric al IV-lea", al cărui rol principal îl visez de multă vreme.**

Ne-am declarat mulțumiți de răspunsurile maestrului Cazaban. Sperăm că și dv.

Sanda FAUR

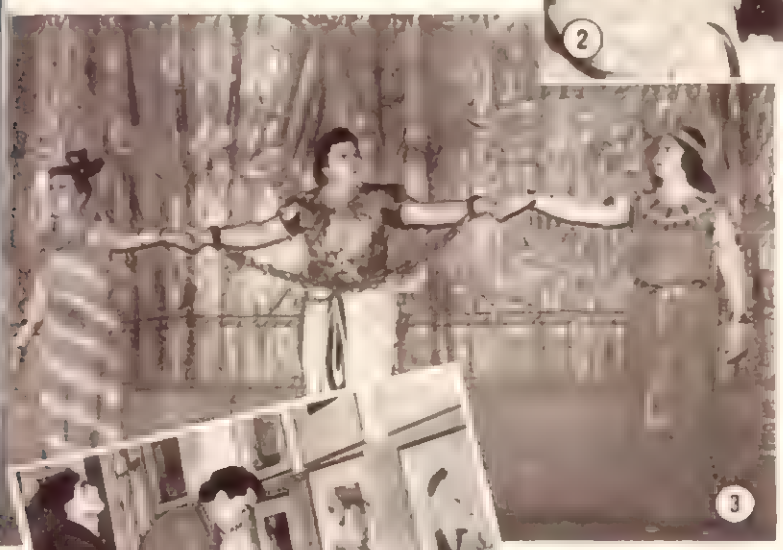

CÎTEVA MĂRTURII DINTR-O MIE

Se întîmplă citeodată ca zece mii de oameni să dorească să încapă într-o sală de — să zicem — numai 1.000 de locuri, fapt bineînțeles imposibil de realizat în practică. În vremea din urmă s-au întîmplat două asemenea cazuri: unul la București, cu prilejul turneului baletului din Leningrad, și altul la Moscova, la concertele primei filarmonici românești.

Iată o coincidență care nu este — ca să folosim un termen cam prea uzitat — tocmai... întîmplătoare. Cînd două popoare sînt prietene și se admiră, vor să se cunoască. Iar cunoașterea pe calea culturii are darul să înfrățească, la rîndu-i, această prietenie. Și dacă arta, știința și literatura sovietică sînt răspîndite prin și în cele mai îndepărtate colțuri ale țării noastre (există oare cititor român care să nu iubească „Donul liniștit", sau iubitor de artă care să nu admire dansul Ulanovei și arcușul lui Oistrah?), deopotrivă se interesează și poporul sovietic de valorile culturale românești.

Dovezi, iată cîteva dintr-o mie:

...Undeva la Irkutsk, în îndepărtata Siberie, Nicoară Potocoană, Daria, Mircea Rotaru sau Ilie Moromete și-au cîștigat prieteni credincioși, mulțumită unei expoziții de cărți românești (foto 1).

...La Taşkent, în capitala înfloritului Uzbekistan, cetățenii au avut prilejul să cunoască operele maeștrilor caricaturii românești, expuse într-un stand al Muzeului de artă al R.S.S. Uzbece (foto 4).

... Melomanii moscoviți au bisat la Bolșoi Teatr pe cîntărețul Garbiș Zobian, strălucitul interpret al lui Radames din „Aida", alături de G. P. Vișnevskaia, artistă emerită a R.S.F.S.R., și G.A. Galeian (foto 3); ei au aplaudat recitalul sopranei clujene Stella Simonetti și al tenorului Mihail Știrbei. Publicul sovietic și-a exprimat nu o dată prețuirea pentru lucrările tînărului compozitor Anatol Vieru, iar în cadrul Concursului Internațional „Ceaikovski" tînărul violonist român Ștefan Ruha (foto 2) a fost distins cu medalia de bronz, ocupînd locul al III-lea ca laureat al concursului. Iată-l împreună cu acompaniatoarea sa, Eva Șinca, stînd de vorbă cu două studente ce l-au ascultat cîntînd. Muzicieni de talia lui Iuri Șaporin, Anosov și Ivanov și-au arătat entuziasmul față de măiestria și omogenitatea Filarmonicii de Stat „George Enescu". Iar prietenia lui Aram Haciaturian pentru George Georgescu nu datează numai de la strălucita interpretare a Simfoniei a II-a din cadrul concertelor date recent la Moscova (foto 5).

Aurel Bauk, Heddy Löffler, Eugen Iarovici, I. Hangnel sînt nume astăzi cunoscute iubitorilor de fotografii artistice din Uniunea Sovietică. Fotografiile lor aduc pe malurile Volgăi, Niprului și Caspicei, imagini de pe malurile Mureșului, Jiului și Mării Negre. Iată o imagine de la inaugurarea expoziției de la Casa Centrală a Ziariștilor din Moscova, în prezența tov. Mihail Dalea, ambasadorul R.P.R. la Moscova (foto 6).

Pentru totdeauna s-au înscris în inimile oamenilor sovietici numele lui Caragiale și Eminescu, Grigorescu și Enescu, Luchian și Sadoveanu, alături de numele noi ale unor creatori deveniți celebri în anii democrației noastre populare, ale căror opere constituie mîndria poporului eliberat.

.. Cînd, plimbîndu-te seara pe cheiurile Odesei, auzi un grup de tineri fredonînd minunata baladă a lui Ciprian Porumbescu; cînd, într-un mic sat ucrainean, un pui de colhornic te întreabă dacă povestea cu pupăza din tei i s-a întîmplat aievea lui Nică al lui Ștefan al Petrei din Humulești; cînd niște tineri tractoriști gonesc tractoarele pe îndepărtatele pămînturi proaspăt desțelenite, cîntînd despre Mărinică; cînd zeci mii de moscoviți vor să pătrundă într-o sală de o mie de locuri, ca să-l vadă pe George Georgescu dirijînd — putem spune că toate astea se cheamă cunoaștere pe calea inimii, a frumosului, și că ele reprezintă un simbol al prieteniei clădite pe dragoste de pace.

A. B.

OAMENI ȘI

În drum spre Egipt, Italia și Grecia, ne-am oprit pentru douăzeci și patru de ore la Constantinopole. La întoarcere, am fost întrebat de nenumărați prieteni și cunoscuți:

— Ce ți-a plăcut mai mult? Unde ți-a plăcut mai mult?

La aceste întrebări, nu se poate răspunde decît pe ocolite. E greu, e tare greu să răspunzi că ți-a plăcut cutare și cutare lucru, din cutare și cutare țară ori localitate. În fiecare loc ai văzut ceva ce nu era în alt loc. La Istanbul, pe partea orașului vechi a golfului Cornul de Aur, se ridică, svelte, ca niște săgeți zburătoare, spre cer, minaretele vestitelor moschei ridicate sub sultanii fostului imperiu otoman; iar la intrarea în Bosfor, cînd vii din Marea de Marmara, pe teșitura unui dîmb se află vestitul Serai. Nu departe de Serai se zăresc cele patru minarete care încadrează clădirea bisericii Sfînta Sofia. Minaretele datează din vremea cînd această capodoperă a arhitecturii bizantine a fost transformată în moschee turcească.

Ploua cînd am debarcat la Istanbul. Totul părea mohorît. Mohoriți, ca și vremea, păreau și bieții hamali care, pe preț de nimic, cară în spate poveri dintr-un loc în altul. Eu credeam că acest lucru este caracteristic numai portului maritim, dar m-am înșelat. La Istanbul omul este cel mai ieftin mijloc de transportare a mărfurilor și materialelor de tot felul. Omul este mai ieftin decît catîrul și măgarul, decît macaraua și autocamionul. Hamalii au samare pe

Forfotă pe calea Mistiklal, principala arteră comercială a Istanbulului.

spate. Pe aceste samare își sprijină poverile. Îi ajută să-și suporte mai bine încărcăturile: nici sacii cu ciment și nici barele de fier nu le cad din spate. I-am privit o clipă. Fața lor nu exprima nici un sentiment. Erau obosiți. Pînă la istovire erau obosiți. Obosiți ca vitele de povară. Erau împăcați cu soarta? Cine le dă tăria sufletească de a rezista? Allah? Mahomed? Nici rezistență fizică nu prea aveau. Se clătinau, dar nu cei care duceau poveri pe umerii lor, ci cei care își lăsau poverile și se duceau după altele. Sub poveri erau îndoiți de șale. Pînă la pămînt erau îndoiți. Aproape să atingă țărîna cu fruntea, întocmai cum fac mahomedanii bigoți, care-și întorc fața către Mecca, așa cum am văzut drumeți și păzitori de cămile pe marginea pustiului de nisip din Egipt, în drumul de la Alexandria la Cairo.

Vestea sosirii noastre în Istanbul s-a răspîndit iute prin oraș. Mergeam în grup.

Cîțiva dintre acei hamali s-au oprit și ne-au privit. Cei cu poveri au schițat un zîmbet, iar cei cu golul au ridicat mîinile în sus și ne-au salutat. Pe fața lor a înflorit bucuria, parcă și-au văzut niște rude, niște prieteni. Alt semn de prietenie și bunăvoință l-am văzut la soții Harap de la ambasada noastră.

În acest strălucit oraș a răsărit și a apus soarele a două imperii: cel bizantin și cel turcesc.

Anthemios din Tralles și Isidor din Milet ridică un monument neegalat de artă orientală și bizantină, atît în ceea ce privește construcția, cît și împodobirea interioară. Vom aminti doar de faptul că așezarea cupolei a dat mult de furcă marelui matematician Anthemios din Tralles, anume chemat pentru aceasta de către împăratul bizantin. Planurile și calculele sale au depășit tot ce se cunoștea pînă atunci în materie de mecanică și gravitație.

Bogățiile imperiului bizantin erau tot atît de vestite ca și bogățiile lui Tutankamon sau ale regelui Minos. A fost bogat Bizanțul. Pe măsura acestei averi, s-a construit și Sfînta Sofia. Zeci de tone de aur a costat și zeci de tone de aur au fost turnate în podoabele ei. Numai praful de aur din mozaicuri mai strălucește astăzi. Nu știu cum ar fi arătat, dacă ar fi rămas neatinsă, ca pe vremea strălucirii imperiului bizantin.

Monumentala poartă a lui August (numită de turci Bab-i-Hümayun), construită din marmură în 1478. Pe aci se intră în grădinile Seraiului

Dantelăria de piatră m-a amețit la Sfînta Sofia. M-au amețit coloanele. Coloanele groase, ca la Templul lui Apollo din Corint, și coloanele subțiri, ca de pridvor brîncovenesc, de la etajul destinat femeilor musulmane, după ce zidirea a fost transformată în moschee. Și cupola este amețitoare. Te amețește înălțimea și lărgimea ei.

Orașul Istanbul, Bosforul, cele două cartiere europene îți amintesc și alte locuri, alte întîmplări. O întîmplare cheamă pe alta, de fiecare loc este legată o istorie. În jurul „Parisului evului mediu" — cum era numit Constanti-

Un instantaneu: case vechi, tarabe, un „Jeep" american, un grup tratează o afacere la negru, o bătrînică culege de pe jos resturi de alimente

↓

nopolul în veacurile trecute — gravitau misterele celor o mie și una de nopți.

Seraiul este chiar pe botul Bosforului. Și Edicule, vestita închisoare a celor șapte turnuri, tot pe malul Bosforului se află. Tac stîncile Bosforului. Le-am văzut cum strălucesc în soare, la fulul grec s-au dovedit a fi mai puternice decît cele ale filozofilor romani...

Trăim în epoca în care zeii sînt izgoniți din cer de sputnici, iar spațiile interplanetare devin accesibile omului. Mistificatorii și-au trăit traiul. Epoca lor de aur a apus.

din stînci și valuri, au preschimbat albul penelor pescărușilor în puful gălbui al puilor de găină ce ies din găoace. Chiar și strigătul lor, înnodat în gît, seamănă cu strigătul puilor de găină.

Cînd călătorești pe vapor, lumea ți se pare limitată în raza pe care o cuprinzi cu privirea de la proră

MINARETE

— Note de drum —

de **Dumitru CORBEA**

Fotografii de Constantin FAUR

↑Stambulul — una din cele trei părți ale Istanbulului — într-o dimineață cețoasă. În fund se profilează silueta impunătoare a moscheii sultanului Ahmed.

întoarcere. Sînt frumoase, sînt măreție.

La sosire, în Bosfor era parcă mai multă mișcare decît la întoarcerea noastră. Sau mi s-a părut.

În timpul scurt cît am poposit pe malurile Bosforului, am întîlnit mulți cetățeni care și-au arătat dorința de conviețuire pașnică cu toate țările balcanice. Ne-au întîmpinat oameni care vorbeau românește, care s-au interesat de țara noastră. La despărțire, în port, ei priveau vaporul nostru cu simpatie, cu dragoste, căci nava noastră ducea mesageri pașnici — scriitori, artiști plastici, oameni de știință — din patru țări de democrație populară.

Arta și știința sînt primii soli ai înțelegerii între popoare. Frumosul și gîndirea pătrund. Nu pot fi înăbușite. Grecia antică ne stă mărturie în această privință. Roma a fost mai puternică. A ocupat-o, a desființat-o din punct de vedere politic și chiar etnografic, vînzînd ca sclavi aproape în întregime populația Epirului, dar n-a putut să-i biruie spiritul, arta. În această privință Grecia a biruit, căci spiritul ei s-a impus. Era mai puternic spiritul lui Socrate. Concepțiile despre viață ale filozo-

Dacă nu aș fi trecut ziua prin Bosfor și dacă nu ar fi fost soare, aș fi regretat. Nu mi-ar fi rămas despre Istanbul decît imaginea sumbră, de vreme rea. Soarele mi-a răsturnat imaginea făcută cu două săptămîni în urmă. Altfel păreau stîncile, casele, moscheile și chiar culoarea apei. Mi-a rămas de neuitat apusul soarelui pe malul Bosforului. Poate că pentru acest apus de soare și-a părăsit patria Pierre Lotti, îmbrățișînd totodată și religia mahomedană. Pînă și îmbrăcămintea și-a schimbat-o marele scriitor francez pe țărmul Cornului de Aur, golful în care își oglindesc minaretele strălucitoare moscheile. De aur par și stîncile gălbui. Pînă și bărcile mici ale pescarilor par de aur. Și apa are strălucirile focului și aurului. Și pescărușii par de aur. Razele soarelui, răsfrînte

sau de la pupă, de la tribord sau de la babord. Rolul principal îl are în acele clipe imaginația. În cabina vaporului nu ai nici un orizont. Te înăbușe căldura caloriferului. Vrei aer curat. E noapte. E furtună. Vaporul se clatină ca o cutie de carton. Cînd te trezești din somn, ai impresia că mergi pe un drum de țară, zgrunțuros, plin de hopuri și bolovani, pe care au luat-o razna telegarii

Puntea te trezește la realitate, stelele sclipesc, se clatină. Te clatini și tu cu ele și furtuna e gata să te arunce în valuri. Te ții de ce găsești la îndemînă. Scrutezi zarea. E întuneric. Valurile mugesc. Nu vezi decît scînteierile spumei, la lumina becurilor de pe bord, nu auzi decît talazurile furioase ce izbesc cu putere pereții metalici.

Moscheea sultanului Ahmed, cu cele șase minarete ale ei, unică în întreaga lume islamică. ↓

Unul din minaretele moscheii Aya Sofia.

VIAȚĂ, NU MOARTE atomică!

Pentru ca monstruoasa ciupercă atomică de la Hiroșima să nu mai întunece vreodată cerul lumii. Demonstrație la Tokio. ↓

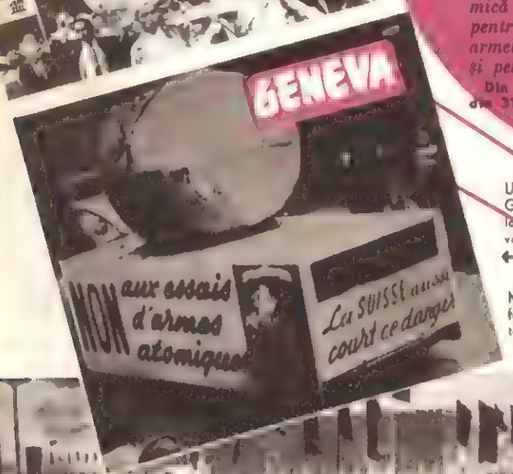

Sovietul Suprem al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste hotărăște:

I. Să se înceteze în Uniunea Sovietică experiențele cu toate tipurile de arme atomice și cu hidrogen.

Sovietul Suprem al U.R.S.S. așteaptă ca parlamentele celorlalte state care dispun de armele atomică și cu hidrogen să facă tot ce este necesar ca și aceste țări să înceteze explozările experimentale cu aceste tipuri de arme.

II. Să însărcineze Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. să ia măsurile necesare pentru traducerea în viață a punctului I al prezentei hotărîri și să facă apel la guvernele celorlalte state care dispun de armele atomică și cu hidrogen să ia măsuri similare pentru a asigura încetarea experiențelor cu armele atomică și cu hidrogen pretutindeni și pentru totdeauna.

Din „Hotărîrea Sovietului Suprem al U.R.S.S. din 31 martie 1958

Un car alegoric, pe străzile Genevei: „NU experiențelor cu arme atomice! Și Elveția este amenințată de aceeași primejdie!" ←

Miting la Berlin: „NU transformării Germaniei occidentale într-un focar al pregătirii războiului atomic!" ↓

Acum două săptămîni, cînd Uniunea Sovietică să înceteze cu toate tipurile de arme aton însemnătate istorică a avut efec atomice sau cu hidrogen, nu a dare". A avut efectul unei bon știința poporelor, a zgîlțîit t ai marii finanțe, a trezit noi năd

Pentru prima oară în aceș de la Hiroșima, bomba atomică deasupra globului — omenirea de a înlătura coșmarul monstru din regiunea insulelor Bikini Coventry sau Frankfurt, piloți pentru a se plimba cu bombe at tale și școlarii care visează să tori de roboți electronici, mai dacă, alăptîndu-și pruncii, nu le 90, prelații tuturor cultelor care realiști ai occidentului și savi — cu toții au tresărit: în inim tea atomică va fi pe veci înl gestul guvernului sovietic noble mînă generoasă și o punte între popoare, indiferent de orînduir

Din păcate, forurile compete tale, încercînd să diminueze și ecoul uriaș al hotărîrii Uniunii buie, cu vădită rea-credință, car Ca atare, domnii din occident că pacea se asigură, chipurile, lor: că înzestrarea Bundeswehr contribuție la întărirea securită privilegiu să poți muri cu aju n-a sosit „încă" momentul discu rii problemei încetării experien țelor cu arme nucleare, necum și încetării producției sau distru gerii stocurilor existente ; ca așa cum o spune pe șleau Dulles — „abia după 5-10 ani se va putea ști dacă arsenalul american va continua să cuprindă bombe de distrugere în masă" și ca „guvernul S.U.A. nu poate renunța la planurile sale..."

Omenirea este însă de altă părere. Ea s-a pronunțat pentru viață pașnică și împotriva morții atomice și va ști pînă la urmă să-i readucă la realitate pe amatorii de omucideri în masă. *Acum, astăzi* — și nu peste 5-10 ani — *trebuie lichidat pretutindeni și pentru totdeauna coșmarul amenințării atomice.* Este cea mai fierbinte și vitală aspirație a popoarelor.

Socialismul a făcut primul pas. Acum popoarele cer guvernelor apusene să urmeze!

ovietul Suprem a hotărît ca mod unilateral experiențele și cu hidrogen, acest act de unei bombe. Nu al unei bombe nei bombe „curate" sau „mur a păcii, care a zguduit con urile unor regi neîncoronați li în inimile oamenilor simpli. ani — de cînd, după explozia irnă ca o sabie a lui Damocles trevede posibilitatea concretă al războiului atomic. Pescarii Marshall și gospodinele din care primesc salariul grozavei ice deasupra Europei occiden evină astronauți sau construc le din Colorado care nu știu ansmit și particule de stronțiu opovăduiesc pacea, politicienii ii pasionați să supună natura le-a încolțit speranța că moar rată. Ei au văzut cu toții în și dragoste de om, au văzut o spre pace și înțelegere între lor socială.

le din principalele țări occiden — dacă se poate — să anihileze ovietice, s-au grăbit să-i atri terul unui „act propagandistic". ar vrea să convingă popoarele rin cursa demență a înarmări ului cu arma atomică ar fi o i europene; că este un adevărat orul unei bombe „curate"; că

ESTE RÎNDUL DV., DOMNILOR!

Sinistrul chip al morții atomice — lucrare de graficianul John Heartfield. →

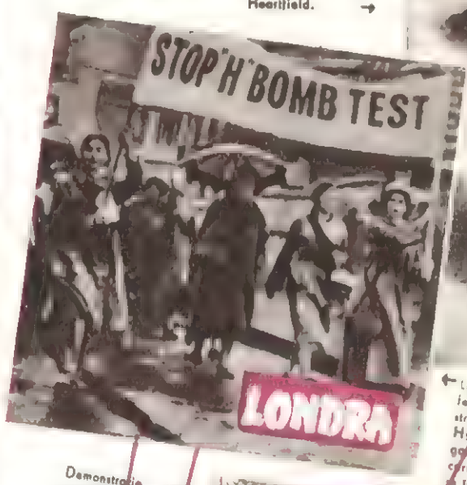

Demonstrație antiatomică la Stockholm ↓

← Lungi coloane de manifestanți străbat pe jos străzile Londrei, de la Hyde Park spre Trafalgar Square purtînd pancarte cu inscripția: „Să înceteze experiențele cu bomba cu hidrogen!"

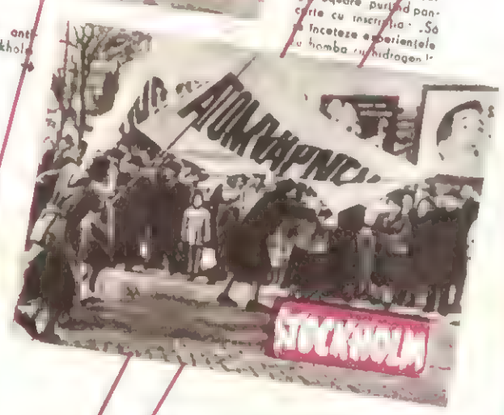

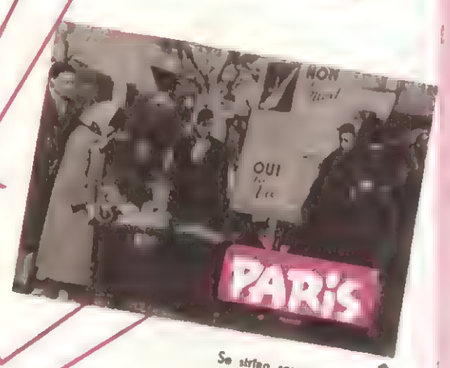

Se string semnături împotriva rampelor de lansare a rachetelor morții din Franța. ↑

THE TIMES : Cel mai bine ar fi ca Anglia și S.U.A să declare cel puțin că... ele vor înceta aceste experiențe, fie pe o perioadă nedefinită, fie pe o anumită perioadă.

DAILY HERALD : Anglia să înceteze experiențele și să exercite presiuni asupra Statelor Unite ale Americii, pentru ca și ele să procedeze la fel.

Daily Mirror : Nimic nu împiedică încetarea experiențelor

Die Presse : O hotărîre care trebuie salutată și care va contribui poate la scoaterea negocierilor cu privire la dezarmare din cercul lor vicios

FRANCE PRESSE : Prin gestul său, Uniunea Sovietică va impresiona fără îndoială îndeosebi pe japonezi și indieni, care nu încetează să-și manifeste îngrijorarea față de cursa înarmărilor pe plan mondial

LE FIGARO : Opinia publică constată... că, o dată în plus, puterile occidentale au fost luate pe nepregătite de o inițiativă sovietică care va avea un răsunet considerabil.

DIE WELT : Motivul cel mai serios pentru o încetare a experiențelor nucleare de ambele părți ar trebui să fie faptul că e necesar să se facă primul pas pentru a înlătura o politică de înarmare, care devine din ce în ce mai halucinantă și care prezintă din ce în ce mai mult caracterul unei sinucideri.

JOS RE

Uzina „Semănătoarea" a făcut de curînd un prim salt: de la mașina de semănat, la complicata combină de recoltat cereale. Acum, într-un ritm alegro-vivace, uzina se grăbește să livreze, pînă-n vară, încă trei mii de combine. În cadrul acestei lupte începe al doilea salt. Este cel pentru calitate și economie. Pe frontul acesta al economiei, și implicit împotriva rebutului, lupta s-a deschis sub deviza: „Fiecare gram de material economisit înseamnă mai multe mașini agricole!"

Cîte mașini agricole vor fi realizate oare, în această bătălie pentru economii de materiale? Răspunsul exact îl vor da muncitorii uzinei, în ajunul zilei de 1 Mai atunci cînd vor raporta și despre primele realizări.

Pînă atunci, de pe frontul proaspăt deschis „raportează", în imagini, fotoreporterul nostru. Iată...

Controlul e mama calității și moartea rebutului. De aceea, prima piesă din serie ieșită de sub cuțitul strungului trece pe sub ochii controlorului de calitate. Am reglat bine mașina? E bun sau nu e bun calculul? Iată întrebările care-l frămîntă pe strungarul Ilie Călvărășanu (foto 1)...

Dar chiar dacă prima piesă din serie este bună și a primit „avizul" controlului, se poate întîmpla ca unele din piesele următoare să aibă defecte. Iată, deci, de ce este necesar un control strict asupra lor. Și iată de ce, pînă la montaj sau la magazie, intervin „furcile caudine" ale nu mai puțin de 160 controlori — cîți sînt în fabrică (foto 2).

Uneori se mai întîmplă și altfel: cîte un dispecer, din „exces de zel", ocolește acest control final. În legătură cu această „scurtare de circuit", gazeta uzi-

Un fotoreportaj de
A. LOVINESCU și B. SURU

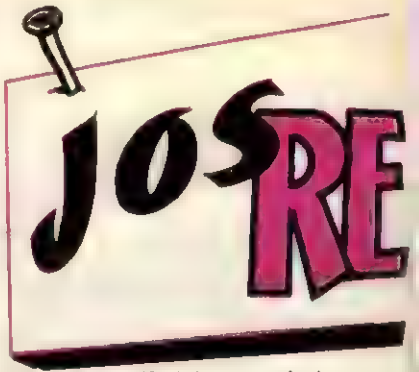

[illegible] manifestat punctul de vedere prin următoarele rînduri rimate: „Dispecer-urmăritorul / Este om cu mult curaj./ Păcălindu-și controlorul,/ Dă rebuturi la montaj /Persistînd în păcăleală,/ Crede că-i făcut și planul. /Însă noi, de bună seamă,/ O să-i mai scurtăm „elanul"/ Și-i rugăm să treacă piesa/ Prin normalul circuit, /Fiindcă altfel, pîn-la urmă,/ Va fi dinsul... păcălit".

La „Semănătoarea" a mai apărut o armă împotriva rebuturilor: un grafic al... răspunderilor — adică un grafic al maiș-

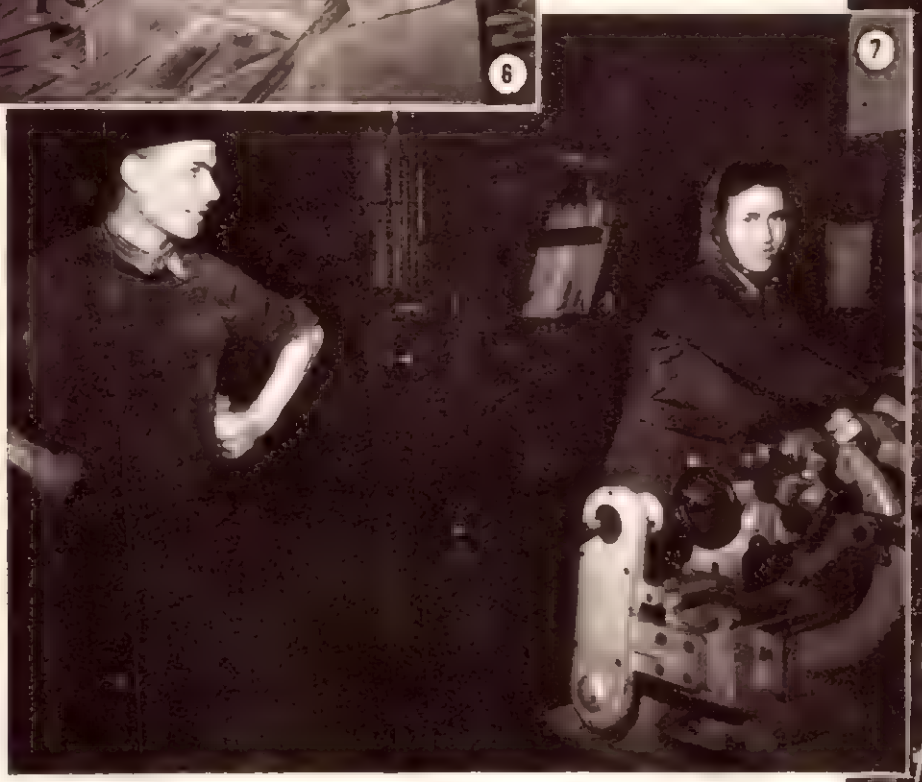

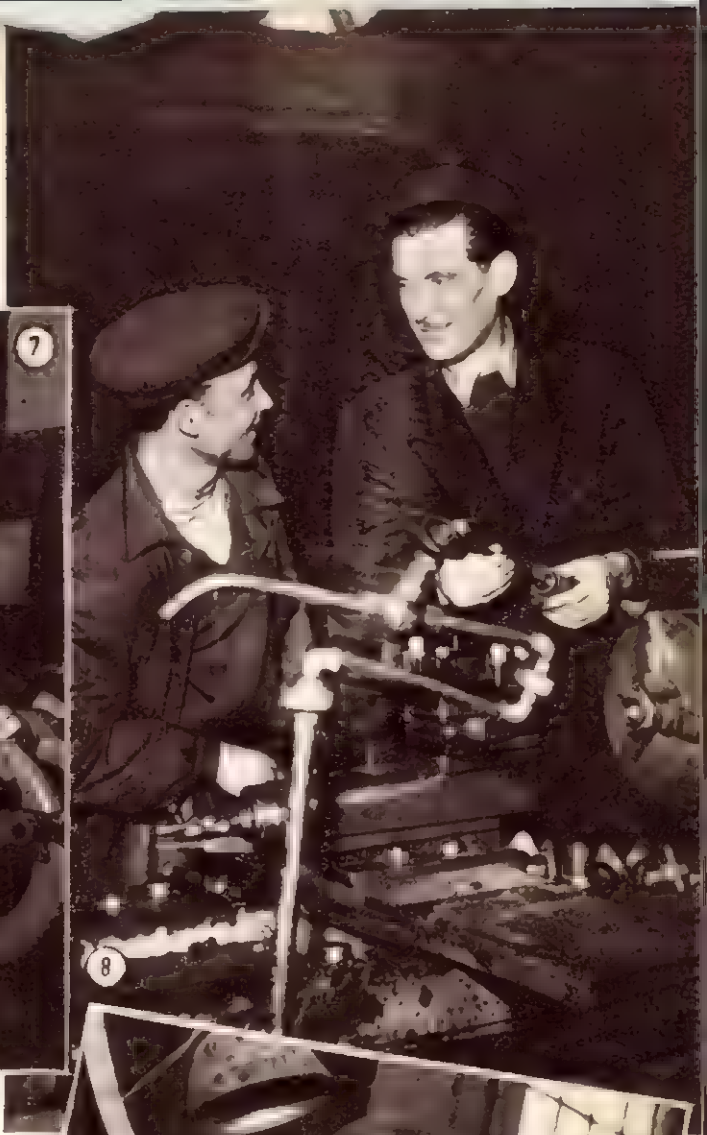

trilor care răspund de rebuturile „realizate"... nu de ei, ci de către oamenii din echipele lor.

— S-a mai înălțat „un pic"

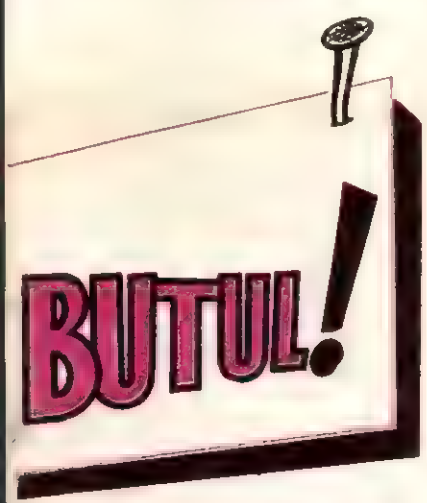

săgeata graficului! — se plînge controlorul de calitate Ion Băjenaru (stînga).

— Iar a greșit unul — se necăjește și maistrul Ion Dobre, care, în ce-l privește, e un meșter bun, dar trage ponoase pentru altul (foto 3).

O piesă, mai exact o bucșă, respinsă la control a ajuns la „ultima instanță": e bună sau nu e bună? „Procesul" se dezbate pe loc, în atelier (foto 4). În favoarea bucșei pledează Ion Caranfil, șeful atelierului mecanic (stînga). „Partea civilă" e controlorul de calitate (dreapta), iar hotărîrea definitivă o va semna șeful serviciului de control și calitate pe fabrică.

De acum încolo, la fiecare lot de 200 de combine se va realiza o economie de 22.000 kilograme din foarte prețioasa tablă subțire. Cum? Așa cum explică și meșterul Alexandru Herman, dispecer la sectorul II producție. Adică, folosindu-se la maximum suprafața unei foi de tablă (foto 5). Alexandru Herman este autorul inovației primelor șabloane de croit tablă și a fișelor de croire. Importante economii sînt acum realizate și prin „reconsiderarea" unor mari cantități de tablă, din foile ciuntite pe vremea cînd nu existau încă aceste șabloane (foto 6).

Ce spuneți? O admiră de la distanță sau o încurcă în treabă? După figura strungăriței — și una, și alta. Dar exact, se va ști numai după strunjirea piesei. Dacă dă rebut, înseamnă că tînărul... o încurcă în treabă (foto 7).

Puțină muncă de lămurire nu strică... mai ales cînd dai rebuturi peste măsură. De aceea controlorul șef Florian Cioroianu îl vizitează mai des pe tînărul strungar Vasile Mirceoiu. Și noi îl ajutăm... „popularizîndu-l" (foto 8).

...Și acum, o popularizare serioasă; vi-l prezentăm pe Gh. Diaconescu. Nu dă nici un rebut! (Foto 9).

Ultima fotografie: un căruț gol se-ntoarce la strungărie (foto 10).

Nu-i interesant — ați putea spune. Ba este! Așteptați să vă explic. Cărușul a transportat sute de piese la control și, la înapoiere, a sosit... gol-goluț. Toate piesele au fost acceptate. Bucurie generală: „Azi n-am avut rebuturi!" Jos rebutul!

TE VĂD!... TE VĂD!...

PIETONI

...tineți dreapta! Trotuarul rezervat exclusiv autocamioanelor în reparație!... (Str. Luterană nr. 25, din București). →

Fotografie de LĂZĂRESCU

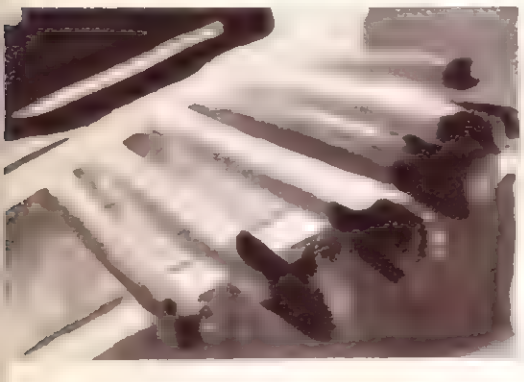

LUME, LUME!...

— la stelute, la artificii pentru pomi!... la chibrituri „București"! (Folosibile numai cu material de protecție)

Fotografie de N. STOIA ←

CAPTĂRESE MODERNE

Observați cutia cu... materie primă

Fotografie de N. STOIA ↓

CÎND ÎNTRECI MĂSURA...

Prietenul *(binevoitor)*: *„Hai acasă, să mîncăm!"*

Dumnealui din dreapta *(bine făcut)*: *„Numai una și... mai stăm!"...*

Fotografie de R. RODA ←

Str. [illegible] nr. [illegible] Cluj

Noile blocuri muncitorești sînt gata. Calorifer, baie, lumină electrică: tot confortul. Doar strada nu prea e... confortabilă.

Fotografie de R. RODA

Presa a relatat pe larg recentele lucrări ale Consfătuirii pe țară a țăranilor și lucrătorilor din sectorul socialist al agriculturii, care a avut loc la Constanța. Vastul program de dezvoltare mai departe a agriculturii, de construire a socialismului în satele noastre, pe care îl reprezintă Expunerea tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej, făcută la Consfătuire, s-a ocupat și de problemele dezvoltării viticulturii și de sporirea producției de fructe. Analizînd situația existentă astăzi în țara noastră, indicînd diferitele măsuri tehnice, economice și organizatorice care trebuie luate pentru imprimarea unui nou avînt în aceste ramuri de producție, tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej a spus: „Printr-o muncă stăruitoare, circa 1 milion hectare terenuri situate pe dealuri și coline și peste 200.000 hectare nisipuri improprii culturii cerealelor, pot fi valorificate în modul cel mai economic și rentabil prin cultivarea lor cu vița de vie, pomi și arbuști fructiferi".

În ce privește pomicultura, tov. Gh. Gheorghiu-Dej a arătat că, deși o dată cu aplicarea primelor planuri economice de stat, sectorul pomicol a început să se redreseze, totuși situația generală în acest sector este încă nesatisfăcătoare. Indicînd măsurile concrete ce trebuie luate pentru dezvoltarea pomiculturii, tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej a arătat: „Pînă în anul 1970 va trebui ca numărul de pomi să ajungă la 140.000.000 buc., din care 80.000.000 plantați în livezi masive și care să asigure o producție anuală de 1.800.000 tone fructe, ceea ce va însemna o cantitate de 75 kilograme fructe de fiecare locuitor, față de 25 kilograme cît avem astăzi".

Pe linia aceasta a luptei pentru dezvoltarea viticulturii și pomiculturii, Sfatul popular regional Pitești a luat o prețioasă inițiativă, despre care vorbește reportajul de mai jos. Pionierii acestei acțiuni vor găsi în Expunerea tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej, îndrumările de căpetenie și ajutorarea concretă a întreprinderii lor entuziaste.

16.

Coline cu înclinația spre sud, bine însorite și adăpostite. Cele mai multe străjuiesc văi largi, închise spre munte și orientate de la nord la sud. Precipitații de 600-800 mm anual și temperaturi medii de 9°-10°. Un fel de mare livadă temperată, în care se amestecă merele parmen auriu cu ionatanele, crețeștile cu renette-le, perele „curé" cu perele „duchesse d'Angoulême" — cărora țăranii le spun „duset roșu și duset galben". Și apoi coaste acoperite de viță, zeci și sute de hectare Cabernet Sauvignon, Riesling italian, Sauvignon blanc, Muscat Hamburg, Muscat Ottonel, Chasselas doré — vinuri potrivite la sărmăluțe, la pui în frigare, vinuri bune de export și plătibile în valută grea. Și apoi pruni din care se face țuică gustoasă, o țuică tare, puțin parfumată.

Această uriașă livadă e regiunea Pitești, patria țuicii și a vinului de Drăgășani. Dar vița ei e bătrînă și nu mai are putere, pomii s-au împuținat. Microclimatele favorabile creșterii și dezvoltării unor specii sudice — Tismana, Govora — unde se găsește castanul comestibil, sînt doar niște mici edenuri botanice.

Inerția aceasta părea de neclintit. În 1957 însă, o inițiativă deosebită dădu peste cap rutina, amenințînd-o cu dispariția totală.

Dar înainte de a vorbi despre inițiativă, să vedem cum a fost lăsată în părăsire marea livadă.

Deși existau indicații de partid și de stat cu privire la stimularea pomiculturii și viticulturii, totuși, organele ce urmau să le aplice au greșit. În primul rînd greșeala a ținut de subaprecierea și necunoașterea posibilităților acestei regiuni. Căci sînt locuri unde trebuie să cultivi pruni, meri, cireși, fiindcă e cu mult mai rentabil. În al doilea rînd, trebuie să ții seama de tradiții și să nu sădești pepeni acolo unde se însămînța pluta — căci nici condițiile pedoclimatice, nici priceperea oamenilor nu te vor ajuta. Și, în al treilea rînd, trebuie să-l cointeresezi pe producător.

Astăzi, există peste zece milioane de pruni; dar majoritatea lor stau necorespunzători, proveniți din drajoni (pruni sălbatici) — vechi metenire — și ocupă o proporție zdrobitoare față de meri, peri, cireși, vișini, nuci.

Inițiativa de care am amintit va da, desigur, roade bogate, însă ea cere timp: pomul nu se toarnă, nici nu se forjează, ci crește în opt-nouă-zece ani, pînă începe să producă. Vița bătrînă și hibridă trebuie înlocuită, coastele golașe trebuie reacoperite de vii. Pînă în 1965, suprafața livezilor va ajunge la 70.000 ha (aproape de două ori cît acum), cuprinzînd 20 milioane de pomi; fiecare cetățean al republicii își va avea pomul său în regiunea Pitești și încă o mină de fructe pe deasupra. Prunul nu va mai ocupa un procent de 81 la sută, ci doar de 40 la sută (căci, chiar de soi fiind, nu prunul e cultura cea mai rentabilă). Mărul, de la 7,5 la sută, va urca la 35 la sută și tot așa părul, cireșul, nucul. Asta e o cotitură. Această cotitură cere perseverență, spargere de rutină. Căci dacă livezile sînt atacate de viespile cu fierăstrău, de omizi, de păduchele țestos, de rapăn, de monilia — marea primejdie o constituie totuși gospodarii antigospodari, tehnicienii antitehnicieni.

Avînd un obiectiv limpede — obținerea de material săditor — războiul cu inerția pomiviticolă a început, în regiunea Pitești, printr-o victorie. Iar victoria s-a datorat organizării. De cum a fost instalat în noua funcție, președintele sfatului regional l-a chemat pe specialistul horticolicol, inginerul Pacea, și i-a cerut „o situație". De obicei „darea situației" se făcea în jumătate de oră. De astă dată, noul președinte a vorbit cu specialistul două zile. Pe baza datelor, s-a făcut un plan, dar întrucît planuri se mai făcuseră, inginerul Pacea era destul de puțin entuziast. În curînd, acesta însă se convinge că noul președinte înțelegea foarte bine însemnătatea pomilor și a viței de vie și că era decis să aplice respectivele hotărîri ale C.C. al P.M.R. — atît de discutate și atît de insuficient puse în practică pînă atunci.

Planul era limpede. Pentru înlăturarea carențelor, trebuiau făcute două lucruri: procurat material săditor în cantități enorme (milioane de pomi altoiți), cointeresați producătorii. Pomii se obțineau în pepinierele regiunii în cantități mici, cointeresarea trebuia legiferată. Conducerea sfatului regional începu să se ocupe de materialul săditor. Pînă atunci, în fiecare an se produceau în medie trei-patru sute de mii de puieți port-altoi. În 1957 se produseră 16 milioane, de patruzeci de ori mai mult ca înainte. Acest început de cotitură fu atît de violent, încît provocă reacții din cele mai neștiute în lumea specialiștilor. La o conferință pe țară, ținută la începutul

În ciuda numelui său exotic şi frumos, păduchele de San José e un duşman periculos al pomilor. Dar, prin stropirea mecanizată a acestora, pomicultorii îi vin de hac.

000.000

de C. BACIU

Fotografii de Marin IVANCIU

acestei acţiuni la Baia Mare, tehnicieni cu experienţă îndelungată posibilitatea obţinerii unei cantităţi atît de mari de seminţe, în special de mere şi pere sălbatice, cît şi producerea puieţilor pe suprafeţe mari de pepinieră. Creşterea acestor „pui de pom" cerea, după toate experienţele anterioare, mîna de lucru a mii de ziteri. Căci erau mii de kilograme de seminţe, fiecare kilogram avînd zeci de mii de seminţe, şi fiecare din acestea trebuia să fie apucată între degetul gros şi arătător, băgată în pămînt şi acoperită. Şi apoi trebuiau să fie întreţinute tinerele plante. „Nu se poate — spuseră, „specialiştii". Lucraţi în pepiniere de cel mult cinci hectare. Nici n-o să aveţi cu ce să recoltaţi". Totuşi, la Costeşti se făcu o pepinieră de puieţi de 40 ha — aşa cum pepinieriştii particulari de odinioară nici nu visaseră. O supraveghea un singur tehnician, Florea Roşu, care va fi trecut o dată în analele pomiculturii, dacă pomicultura îşi va avea asemenea anale. Recoltarea se făcu cu trei pluguri special construite. Astfel, pentru recoltatul a 600.000 puieţi, în loc de 400 muncitori pe zi, fură folosiţi numai 50.

Pînă în 1956, plantările masive în regiune se rezumau la 150-200 ha pe an. În '56 se plantară 500 ha în masiv, în toamna lui '57 şi primăvara lui '58, planul de plantări ajunse la 800 ha în masiv. De astă dată, deci, conversaţia despre ionatane şi ottonel, purtată la conducerea sfatului, nu fusese uitată a treia zi. Ea condusese la obţinerea a milioane de puieţi şi la construcţia unor instalaţii pentru forţarea a milioane de vite de vie altoite (sudarea altoiului de port-altoi reducîndu-se astfel la 21 de zile).

Bătrînii pruni de neam prost — cei care dau „roşioarele de vară", „colţuşele", „negrele" — or să dispară. Viile bătrîne de la Topoloveni or să fie înlocuite. Coastele vor fi acoperite de Cabernet Sauvignon, Chaselas doré, Riesling, Muscat, Hamburg. Vor fi ionatane roşii, renette gălbui, parmen parfumate, creţeşti gustoase, pătule. Vor încovoia crengile perilor frumoasele „duchesse d'Angoulême". Dar pînă atunci vor mai trece ani. S-ar putea ca în viitorul apropiat să se organizeze mai bine schimbul între producătorii din nordul regiunii (cei cu vinul şi fructele) şi între cei mai de la şes (cei cu plinea). Absolvenţii şcolilor pomicole vor şti mai multă carte şi vor avea mai multă experienţă, va exista aparatură contra dăunătorilor şi legi de protecţie a pomilor. Căci dacă tăierea unui arbore din pădure este aspru sancţionată — fiindcă, industrializat, bradul ar putea deveni pat, birnă, scaun — de ce să nu fie aspru sancţionată şi distrugerea pomului ale cărui fructe vor fi dulceaţă şi băutură, şi care necesită mult mai multă muncă pînă e dat pe rod?

Iniţiativa sfatului regional Piteşti a produs o mare fisură în carenţa pomiviticolă. Colinele acestea cu înclinaţia către sud, însorite, adăpostite, cu temperaturi medii cuprinse între 9°-10° trebuie să devină o grădină mult mai bogată ca înainte.

La Valea Mare, pe 20 de hectare, se plantează viţă de vie în terase.

Un milion de puieţi sînt plantaţi pe 40 ha, în pepiniera pomicolă Cringuri, din raionul Găeşti.

Un instantaneu din timpul altoirii în uscat a viţei de vie, la pepiniera viticolă din Călineşti: „Uite, aşa trebuie în[illegible]..."

Inginerii Gh. Pacea şi E. Şerbănescu verificînd existenţa condiţiilor necesare forţării viţei altoite.

Scenă dintr-o piesă a cărei acţiune se petrece într-o cramă? Nu, ci un autentic interior de la crama Gospodăriei de Stat din Ştefăneşti.

Scriitori și CĂRȚI

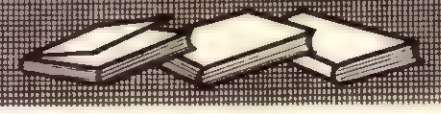

REPORTAJ LA „HOTARUL SOARELUI"

În drumeția sa prin părțile de miazănoapte ale țării, Horia Liman și-a luat în tolbă uneltele poetului, ale istoricului și ale reporterului. Oamenii și peisajul sînt priviți în recenta sa carte „Hotarul soarelui" prin această întreită optică. Poetul împrumută paginilor suflul cald al lirismului, al dragostei sale pentru munții, dealurile și apele locurilor vizitate, pentru oamenii acestor locuri, elementele istorice se constituie din incursiuni detaliate în trecutul ținuturilor evocate, iar reporterul notează cu precizie schimbările survenite în anii noștri, fără a omite, firește, semnificația acestora, grăitoare pentru viața nouă a patriei.

Horia Liman

Fără îndoială că aceste trei fațete prezente în „Hotarul soarelui" nu se manifestă separat, ele se completează una pe alta, convergînd spre o țintă precisă; raportarea trecutului la prezent și opunerea lor fac mai pregnantă lectorului deosebirea netă a tabloului unor vremi apuse, pline de umbre și întunecimi, de acela al prezentului inundat în culorile luminoase ale unei realități de mari perspective.

Notează Horia Liman în finalul cărții: „Acum, la capătul marii călătorii, pădurile și munții, și oamenii capătă noi dimensiuni. Acolo unde opresiunea a dănțuit cu pași bezmetici, timp de secole, acolo unde fiecare stîncă a fost o piatră funerară, acolo unde mîlul vînăt al negurilor a plutit ca niște miasme otrăvite peste crestele severe, înăbușind purpura zărilor, zăgazurile s-au prăbușit. Lumina năvălește, eliberată, în valuri. Și hotarul întunericului e un hotar al soarelui". În demonstrarea acestei idei — a trecerii poporului nostru de la un regim vrăjmaș lui, la unul pe care el singur și-l făurește, spre înflorirea tuturor harurilor sale — Horia Liman e stăpînit, rînd pe rînd, de entuziasmul descoperitorului nou, ca și de indignarea provocată de un trecut mizer și barbar, de lirismul unui luminat patriotism iscat de contemplarea proaspetelor realizări din anii puterii populare, ca și de compasiunea pentru starea jalnică în care au fost nevoite să trăiască masele de oameni ai muncii de-a lungul frămîntatei lor istorii.

Reporterul Horia Liman nu se sfiește să citeze cifre multe cifre, pentru a indica, și pe această cale, marea dezvoltare economică, socială, culturală, a regiunilor bătute de pașii lui; pe locuri altădată cotropite de boli și sărăcie se înalță astăzi uzine, fabrici, gospodării de stat și colective, cămine, creșe, cluburi, biblioteci, policlinici, spitale, teatre de stat, muzee. Cifrele enunțate nu se referă numai la marile construcții, ci în ele încap și unele fapte, în aparență mărunte, dar de o deosebită semnificație pentru transformările noastre revoluționare. Înfățișînd statistic situația dintr-un sat îndepărtat, reporterul te invită să meditezi adînc asupra structuralelor schimbări ivite în societatea noastră. El relatează, bunăoară, că la Ulmeni, un sat de pe malul Someșului, există acum școli, dispensare, case de naștere, cămin cultural, fabrică de țiglă etc. Întreaga comună este de trei ani electrificată. În „Hotarul soarelui" cifra se îmbină firesc cu metafora, exactitatea notației cu avîntul entuziastului. Cititorul e plăcut surprins cînd întîlnește — și nu rareori — pagini de frumoasă poezie în plasticele descripții ale peisajului. („Amurgul pîrjolea cerul luminat la orizont de șuvoaie aurii. Și în fața noastră, cît cuprindeam cu privirea, ca într-un poem cu metafore de neuitat, se înălțau coloanele albastre ale munților Lăpușului. Era o Mediterană de valuri aurii, încremenite sub cerul transparent...").

De oamenii trecutului, de iobagii și de exploatații latifundiarilor și patronilor, ca și de urmașii acestora, acum liberi și cu fruntea sus, Horia Liman se apropie cu o cuceritoare dragoste. Evocarea haiducului Pintea Grigore e pitorească și maiestuoasă. Aura legendară făurită de popor în jurul viteazului haiduc e întreținută și intensificată de relatările autorului — relatări care însă conțin amare adevăruri asupra trecutului de asuprire a poporului. Relevant în acest sens e episodul — într-adîncul altele — în care haiducul, revoltat de munca istovitoare și fără de sfîrșit a iobagilor, anunță de pe o culme de deal, prin plesnete de bici, sfîrșitul zilei de muncă la ceasul „cînd cumpăna soarelui se înclină spre asfințit".

Pagini de sine stătătoare, avînd calitățile unor adevărate schițe, sînt cele referitoare la evocarea „Tovarășului Pop", la prezentarea lui „Moș Zoicaș Gheorghe". Împrăștierorul de manifeste, a lui „Petre Medveșan, țăranul geolog", a bătrînului făurar de viori Mouje Alexandru.

Scrisă cu un pronunțat simț al actualului, străbătută de sentimentul unui cald patriotism, instructivă, „Hotarul soarelui" se recomandă ca o carte bună și folositoare.

Traian STOICA

*) Horia Liman: „Hotarul soarelui" — Editura Tineretului, colecția „Patria noastră".

ÎNDRĂGOSTIT DE DUNĂRE ȘI DE OAMENII EI

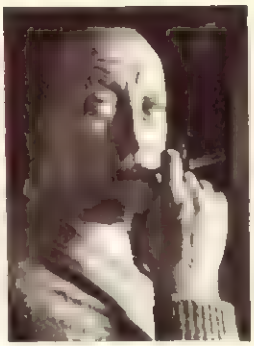

F. Brunea-Fox

Este, pare-mi-se, cam veche disputa: înainte de o masă copioasă e bine, sau nu, să guști din bucatele cu care te vei delecta? Gospodinele, îndeobște, susțin că nu e prea bine și, de cele mai multe ori, ele nu mai consumă cu aceeași poftă pe care o manifestă convivii lor, bunătățile pe care, preparîndu-le, vrînd, nevrînd, le-au degustat.

Această introducere, prilejuită de lectura volumului de reportaje „Pelicanii", subintitulat „Peisaje dunărene", al lui F. Brunea-Fox, nu are nici o legătură cu nemaiîntîlnita ciorbă de pește pe care o prepară mama lui Boris, dentistul orășelului portuar de la gurile Dunării — eveniment de seamă cu care se deschide cartea. Comparația culinară nu este decît o figură de stil, prilejuită semnalării acestor rînduri de faptul că a avut ocazia, datorită mai multor reportaje apărute în „Flacăra", să „guste" din festinul pe care reporterul îl pregătea prin acest volum, cu mult înainte de apariția cărții.

Pentru cititorii din generația mai vîrstnică, F. Brunea-Fox este nu numai o semnătură cu care s-au întîlnit cu mulți ani înainte, dar, mai ales, garanția semnalării și comentării, cu cea mai variată gamă a mijloacelor reportericești, a unor fapte interesante și bogate în semnificații. În reportajele lui Brunea-Fox a predominat interesantul — împins adesea pînă la senzațional (a nu se înțelege că mă refer aci doar la specificul unei prese ce cultiva senzaționalul cu orice preț, ci, mai ales, la un senzațional bazat pe un fond profund social, plin de acuzații la adresa societății care lăsa în mizerie pe leproșii de la Tichilești sau care practica, în Malta, cel mai odios trafic, comerțul cu carne vie; aceasta pentru a nu aminti decît de două din marile serii de reportaje de pe vremuri ale lui Brunea-Fox).

Interesantul este și astăzi cultivat din plin de reporter. Ba chiar, uneori, cu o ușoară notă de senzațional. Pentru că este într-adevăr un fapt senzațional în viața oamenilor Deltei acela că niște simpli pescari fac sport, că prin canalele Deltei sînt trimise adevărate expediții nauticosanitare, că brigăzile de pescari dispun de dormitoare civilizate și de sufragerii curate... După cum, tot atît de senzațională pentru lumea bărcagiilor și a pescarilor este dispariția faimoasei „Comisiuni Europene", a baronilor-aventurieri aciuați pe aici pentru a se îmbogăți ușor și a charhanagiilor — cei trei stăpîni de pe vremuri ai Sulinei și ai întregii Delte.

Brunea-Fox este un vechi prieten al Dunării și dunărenilor — și tot atît de vechi cunoscător al felului cum se leagă și se dezleagă afacerile „europene" pe aici. Lucrul ne apare foarte clar în primul și cel mai mare reportaj din volum (în total e vorba de trei reportaje), acel intitulat „Canarul bea din hîrca piratului". E cuprinsă, dacă vreți, în acest reportaj o veritabilă monografie a Sulinei. Micul orășel portuar, de care și Jean Bart s-a ocupat atît de mult în al său „Europolis", ne este prezentat și din punctul de vedere istoric, și din cel geografic, economic, social. Cunoștințele reporterului despre Sulina de ieri sînt atît de largi, încît călătorul de astăzi ne amintește la tot pasul de oameni și fapte din trecut — cele mai multe din fericire dispărute — ba chiar și de case din orășel, de ambarcațiuni de pe Dunăre, de circiumi și cafenele de altădată, de afaceri pe cît de necurate, pe atît de celebre cîndva. Și nu e de loc rea împietrirea faptelor din trecut cu cele din prezent; ea arată, celor ce nu le-au apucat, multe lucruri ce nu trebuie să fie uitate și scoate cu atît mai mult în evidență forța noului care triumfă și în Delta.

Al doilea reportaj, cel despre „paradisul albinelor" de lîngă Isaccea, conține mai puține incursiuni în trecut. Prin aceasta însă el nu este mai puțin interesant. Pentru că, într-adevăr, existența unei singure mari stupine, în care stupii se numără cu mîlle și albinele cu sutele de milioane, nu este de loc un fapt lipsit de elementul „senzațional". Mai ales cînd cifrele acestea sînt alăturate unor imagini unice: niște stupari care se mută cu stupii, ca ciobanii cu turmele, de la sălcii la sălcimi, de la sălcimi la rapiță, de la rapiță la floarea-soarelui, de la floarea-soarelui la tei. Există aci o pădure uriașă, formată în întregime din tei. Vă puteți imagina? Numai din tei! Dar, mai ales, vă puteți imagina „această viziune a albinelor mutate din loc în loc după sorocul florii și anotimpurilor", cum o numește Brunea-Fox? Este, într-adevăr ceva senzațional", mai ales că reporterul nu se limitează la gratuita descriere a unei simfonii a culorii, gustului și aromei, ci la tot pasul ne arată pe stăpînii „paradisului albinelor", pe oamenii, atît de puțin cunoscuți încă, ce muncesc pe aceste meleaguri.

În cel de-al treilea reportaj al volumului, „Comoara din Celei", închinat unor așezări din altă parte a Dunării, ni se face cunoscută figura unui director de mic muzeu dintr-un mic orășel dunărean (Corabia), pasionat strîngător de piese arheologice (dar și puțin prea localpatriot); ni se amintește de existența (încă) a unor rechini ai întîmplătoarelor descoperiri arheologice prin străvechile așezări din Lunca Dunării și se atrage atenția forurilor competente asupra prețioaselor comori istorico-arheologice ascunse încă în mîlul Dunării și care trebuie să fie scoase la lumină, cu cele mai moderne mijloace științifice.

În paginile volumului de reportaje al lui F. Brunea-Fox abundă imaginea artistică. Pasaje întregi din aceste reportaje sînt adevărate poeme în proză, închinate Dunării, așezărilor și în special oamenilor ei. Volumul demonstrează încă o dată că reportajul poate să fie literatură. Și încă de bună calitate.

V. SAVIN

*) F. Brunea-Fox: „Hîrca piratului" — Editura Tineretului, colecția „Patria noastră".

FĂNICĂ ȘI NAIUL

de Viorica FILIPOIU

Scripcarii, ţambalagiii şi cobzarii de la Dușumea — vestita mahala lăutărească — se întorceau din cele patru colţuri ale Bucureştiului, de pe la nunţi şi botezuri, ziua pe lumină mare şi ajungeau acasă frînţi de oboseală...

La acea oră a odihnei, băiatul lui Iordache Luca muscalagiul se strecura binişor în casă, lua naiul de pe masă şi da fuga cu el în uliţă. În „Verde Cîmpul Cucoanei" creştea un salcîm cu frunză proaspătă. Băiatul se cocoţa în pom şi începea să sufle cu sete o melodie, ale cărei cuvinte sunau cam aşa:

Stic mămicule, stic tătucule,
E tot mai rar cînd întîlneşti
La noi, la Bucureşti,
Un tînăr cochet şi galant
Gătit şi imparfumat...

Atunci, cîte un biet lăutar, care abia lunecase în somnul cel dulce, se ridica în cot şi se ruga cu jale de nevastă: „Ieşi, femeie, cu făcăleţul, că iar s-a urcat Fănică a'lui Iordache cu muscalul în pom!" Aşa i se spunea naiului la noi, în secolul trecut: „muscal". Şi dacă cercetătorii dau azi cuvîntului o veche origine persană (miscal, în persană, arabă şi turcă, înseamnă nai), muzicanţii de la Dușumea ar fi jurat că îi porecliseră naiul astfel la'77, pe seama cartuşierei cu ţevi pe care o purtau soldaţii ruşi la cingătoare...

Aşa sau altfel, fapt e că bietul Iordache Luca, muscalagiul, o ducea pe acele vremi atît de greu, încît afurisise naiul ca aducător de sărăcie şi nu îngăduia băieţilor lui să-i deprindă meşteşugul.

Fruct oprit, cu atît mai dulce... Într-o duminică dimineaţă, Fănică ia naiul pe tăcute, după obiceiul lui, şi fuge de acasă. Pe drum, se alătură unui alai de mici meseriaşi şi muncitori care, încărcaţi claie peste grămadă într-un camion cu cai, se duceau să petreacă la iarbă verde, în parcul Bazilescu

Fănică Luca
Fotografie de A. LOVINESCU

„LAMPA"

Pe atunci, Fănică umbla dimineţile la şcoala primară din Mavrogheni, unde avea drept învăţătoare pe „maica Smara", poetesa pe seama căreia s-a făcut mai tîrziu atîta haz... Maica Smara da premiul ce se cuvenea feciorului de lăutar, unei odrasle boiereşti, iar pe Fănică îl trimitea uneori acasă cu cîte două duble subsuori. Aşa se face că Fănică, deşi cel mai bun din promoţia lui, a absolvit cursul primar „cu menţiune" — după care a învăţat ce i-a mai rămas de învăţat pe lume, fără mijlocirea slovei tipărite...

Iar cînd a prins să-i mijească mustăcioara, Fănică Luca, acum cavaler cu „ochi de drac, strungăreaţă şi cărare", a început să-i „zică" din gură, acompaniindu-se la chitară...

Şi atunci, obişnuiţii grădinilor de vară de la „Bordei", „Herăstrăul vechi", „Vila Franceză" sau „Vila Regală", au avut prilejul să asculte poate pe cel mai fermecător interpret

Băiatul cîntă pe ruptelea ziulica toată, trecînd de la pilc la pilc, iar seara se întoarce acasă, pe lună plină, ostenit, năduşit şi... beat de fericire!

Maică-sa, coana Marica, îl aştepta moţăind pe o saltea, în curte. Fănică vine pe poartă într-un suflet, aleargă la ea cu pumnul deschis: „Uite ce ţi-am adus, mămică!" Cîştigase cinci bănuţi. Mama uită orice supărare, îi trecu bănuţii prin păr şi-l firitisi:„ Aur şi mărgăritare să-ţi fie partea, copilule!"

Iar Fănică Luca prinde, din seara aceea, grozavă tragere de inimă pentru meserie... Începe să alerge nopţile cu naiul prin circiumi. Şi, spre deosebire de taică-său, băiatul aduce acasă bani. Se vede treaba că acei ce-l hărţuiau şi-l izgoneau pe bietul Iordache îl mîngîiau şi-l răsplăteau pe muzicantul cel de şapte ani...

Fănică Luca în opereta „Chant du Tzigane", la Teatrul „Lyrique" din Paris (1937)

Fănică Luca și „urmașii" săi.

Fotografie de A. LOVINESCU

de romanțe din cîți au răsărit pe malul Dîmboviței noastre.

Cine ascultă astăzi „Lampa", „Din ochii care-au plîns vreodată", „Ai plecat, am zîmbit", „Ce-ai în gușă, Marioară" și atîtea altele (imprimările se păstrează la Institutul de Folclor și poate că și Radiodifuziunea ne va face curînd plăcerea unei audiții), își dă seama că Fănică Luca a făcut din romanța lăutărească — cu dorul ei sfîșietor, cu acele dulci crescendo și galeșe diminuendo, cu grele tînguiri, cu lungi treceri în falseto ca o depășire a dorinței în suferință împăcată — o mare, o unică artă.

Și e lucru plăcut să amintim, pentru evocarea epocii, faptul că „Lampa", bucata de rezistență a lui Fănică Luca, nu-i altceva decît o romanță pe versurile Veronicăi Micle:

De cîte ori am tresărit
La fiece mișcare,
Crezînd că poate va veni
O dulce arătare...

MIHAELA

În curtea mare și plină de chiriași din „Verde Cîmpul Cucoanei" zburda o copiliță, pe nume Mihaela. Drăgălașă și cuminte, fetița era orfană, ceea ce însemna că nu prea avea cine să se împotrivească la intrarea ei într-o familie de lăutari necăjiți.

Cugetînd îndelung la aceasta, coana Marica a pus ochii pe copilă de mititică, iar cînd Mihaela a mai crescut, i-a dat-o lui Fănică de nevastă. Și iarăși s-a dovedit bătrîna a avea mînă bună...

În viața lui Fănică Luca, Mihaela a fost unica, marea dragoste. Ea a rămas în ochii maestrului, pînă astăzi, cea mai frumoasă, cea mai cuminte, cea mai înțeleaptă, incomparabila — „una între toate".

O fotografie datînd din 1939, cînd Fănică Luca a cîntat la restaurantul pavilionului românesc de la Expoziția Universală din New York.

FLAUTUL LUI PAN

Fănică Luca a cîntat între cele două războaie la expozițiile internaționale de la Varșovia, Paris și New York și a devenit unul dintre promotorii folclorului nostru peste hotare.

S-a făcut atunci grozavă vîlvă în jurul acestei „exotice" figuri de pe malurile Dunării: Fănică Luca a fost angajat ca artist de operetă la teatrul Châtelet din Paris (în 1937) și la teatrul Palladium din Londra (în 1938). Rînd pe rînd, „dulce păstoraș", fachir alungînd șerpi veninoși, faun înconjurat de 40 de nimfe-girls într-o „idilă antică" la Londra

Scenă familială...

Fotografie de A. LOVINESCU

Fănică Luca își vrăjea seară de seară auditoriul zicînd din nai „La fîntîna cu găleată" și „La moară la hîrța-pîrța"... O parte din acest strălucit succes poate fi pus pe seama noutății instrumentului: spectatorii occidentali cunoșteau naiul din aluzii mitologice, ca flaut al lui Pan, zeul de origine tracă. O parte — pe seama surprinzătoarei tonalități a muzicii românești. De bunăseamă însă că nici folclorul, nici instrumentul nu s-ar fi valorificat fără harul lui Fănică Luca.

La New York, printre atîta străinime, virtuosul nostru a cunoscut un român: pe George Enescu. George Enescu adusese la expoziția internațională opera „Oedip". Fănică Luca — „Ciocîrlia"...

Într-o noapte, după spectacol, Fănică Luca a cîntat pentru marele compozitor într-o odăiță aflată deasupra pavilionului românesc. Către dimineață, George Enescu i-a spus: „Ești cel mai bun suflător pe care l-am auzit pînă azi".

CUVÎNTUL ISTORIEI

La încrucișare de veacuri, cînd s-a pornit concurența jazz-bandului asupra bătrînului taraf lăutăresc, singur talentul lui Fănică Luca a putut scăpa de la pieirzanie naiul, străvechiul instrument popular.

Cine însă a înțeles, pe acele vremi, meritul lui Fănică Luca pe lîngă istoria muzicii românești? Cine măcar a putut să-l asculte în cuviincioase condiții de concert? Cîtă din muzica lui vocală a străbătut altcum decît în crîmpeie purtate de boarea grădinilor de vară? Cîtă a ajuns la urechi altfel decît pe după perdeaua sonoră a unei harnice mastigațiuni de mititei...?

Fănică Luca a cîștigat uneori bani... Tînăr, ocheș și frumos, a făcut la „Restaurantul român" de la fiecare din expozițiile internaționale figură de achiziție senzațională, de număr de atracție. Dar numai o atracție temporară, cu caracter de curiozitate exotică. Fără prefacerile adînci survenite în țara noastră în ultimii 14 ani, actualul profesor de nai ar fi rămas un lăutar. Desigur, un lăutar iubit: totuși, ar fi fost prea repede uitat...

Revoluția culturală a asigurat instrumentului lui Fănică Luca locul cuvenit în mișcarea noastră muzicală, iar instrumentistului, rostul unei adevărate personalități artistice. Fănică Luca a devenit artist emerit, laureat al Premiului de Stat, decorat cu Ordinul și Medalia Muncii. El a fost chemat să contribuie la formarea de ansambluri populare, la crearea orchestrei „Barbu Lăutaru". El a dus, în acești ani, faima horelor, a doinelor și a sîrbelor noastre pînă în Extremul Orient, călătorind de nenumărate ori în Uniunea Sovietică și în alte țări, ajungînd pînă în Coreea și în China...

Și a fost primit, de astă dată, ca un solist de primă mînă, ascultat cu evlavie de zeci de mii de muncitori, ca purtătorul de cuvînt al folclorului românesc...

ȘASE BĂIEȚI CU NAIUL LA GURĂ

Iar cînd s-au mai adăugat anii, Fănică Luca a început să se uite în dreapta și în stînga, în căutare de urmași... Atunci, înțeleapta coana Mihaela a poftit în casa lor din Intrarea Verde (fostă „Verde Cîmpul Cucoanei") pe Ștefan și pe Damian, cei doi strănepoți de soră ai maestrului, cu gînd să fie puși la încercare. Fănică Luca a pus naiul mai întîi în mîinile strănepotului Ștefan, ca unul ce avea să-i păstreze numele întreg. Însă băiatul, de cum a dus naiul la gură, s-a și speriat: „Vai, unchiule, nu pot am amețit!" Naiul trece atunci în mîinile strănepotului Damian. „Ai amețit, măi?" îl întreabă unchiul, cu tonul soldățesc cu care îi place să vorbească celor mici și dragi. „N-am amețit, unchiule, de loc!" — se repede băiatul și devine, din acea zi, primul elev al lui Fănică Luca. Mărturisește însă, peste un timp, la un pahar de ceai, coanei Mihaela: „Crezi, mătușă, că eu nu amețisem de loc? Mi se învîrtea pămîntul sub picioare Dar nu m-am lăsat, am vrut să cînt".

Damian Luca e azi primul suflător, după Fănică Luca. Constantin Dobre, cel de-al doilea elev, e solist în orchestra M.A.I. Radu Simion, cel de-al treilea, în orchestra sfatului popular.

Alți șase mititei își așteaptă rîndul la școala medie de muzică din strada Principatele Unite. Fănică Luca le poartă o dragoste părintească, îi dăscălește și-i mustruluiește, de ți-e mai mare dragul: „Hai, băieți, un', doi, trei, dominant do!". Și unde mi-i vezi pe cei șase mititei cum pe loc fac drepți și, rînduiți în scara mîței, încep să sufle la unison, umplînd încăperea cu un răsunet de orgă, pe cînd cel de-al șaptelea mititel, acela împrumutat de la altă clasă, le ține isonul fîlfîind harnic la țambal...

Însă Fănică Luca, în ceea ce privește posteritatea, mai nutrește un gînd, pe care nu l-a dat încă în vileag, ci mi l-a încredințat doar mie: vrea s-o facă pe fetița lui cea mai mică, ce încă se află la casa părintească, prima suflătoare din nai de pe meleagurile noastre.

. . . . . .

Coana Mihaela, despre partea ei, e și ea foarte mulțumită. Zice așa: „Nu multora le-a fost dat să-și vadă visul cu ochii. Eu mi-am dorit așa: să fim bătrîni, să ningă, să poarte Fănică o haină călduroasă și eu un palton bun, să fie duminică, să fim liniștiți și să mergem în vizită la copii... Și chiar așa este!"

Și cu degetul bate ușurel (să nu fie de deochi) în stinghia mesei...

Cîntînd din nai, în fața muncitorilor unei mari întreprinderi textile din Pekin.

UN CRITIC ŞI UN ÎNŢELEPT DE PE VREMURI:

CILIBI MOISE

de I. PELTZ

În pofida faptului că la vremea sa era numit „vestitul în țara românească", e foarte posibil ca mulți dintre cititorii din generația de azi să nici nu fi auzit de Cilibi Moise.

Era un om simplu, un „filozof popular", cum l-a numit publicistul N. Zaharia (noi i-am spune un filozof al poporului), care și-a cîștigat, pe vremuri, o mare faimă datorită vorbelor de duh, zicalelor, observațiunilor și comentariilor sale acidulate.

S-a născut în anul 1812, la Focșani, într-o familie de oameni săraci, împovărată de o droaie de copii: zece la număr. Puține amănunte se cunosc despre cei dintîi ani ai vieții sale. Se pare că a fost un copil ager la minte și părinții l-au deosebit dintre ceilalți, dovedindu-i mai multă afecțiune. Neavînd mijloacele materiale absolut necesare pe vremea aceea însuflu care dorea să învețe carte, Cilibi Moise s-a urmat cursurile nici unei școli. A fost nevoit ca de la cea mai fragedă vîrstă să-și cîștige singur mijloacele de trai, ba să-i mai și ajute pe ai săi. Și a devenit negustor ambulant: toată „prăvălia" sa încăpea într-un coșuleț de mînă, în care se aflau șireturi de ghete, calendare, ace de cap, praf de scărpinat, butoane de mănșete, alifie de ras, pose de haz, bretele, gulere, fulare, pantofi etc.

Cilibi Moise își atrăgea clienții improvizînd tot felul de „strigări". Și „strigările" astea plăceau. Ceea ce l-a făcut ca la un moment dat să și le adune în cîte-o cărțulie. Și cum nu știa să scrie, își dicta aforismele. Ochea pe cîte un tînăr mai isteț și-i ruga să treacă pe hîrtie ceea ce el îi dicta.

Între alții, precum se știe din însemnările lui Caragiale, el a apelat și la tînărul care avea să devină mai apoi marele nostru scriitor. Autorul de mai tîrziu al „Scrisorii pierdute" era pe atunci un băiețandru care-l îndrăgise mult pe Cilibi Moise.

— Tot scrîind ce-mi dicta Cilibi Moise—a spus o dată Caragiale—am prins poftă de... meserie...

Cilibi Moise a colindat cu coșulețul lui de marfă toată Romînia de ieri, a cunoscut oameni, i-a privit cu un ochi ager, și-a dat seama de condițiile în care trăiau cei mulți și în „cugetările" sale străbate adesea amărăciunea și revolta împotriva unor stări de lucruri azi dispărute pentru totdeauna.

Un clocot ne relatează istoriograful M. Schwartzfeld („Practica și apropourile lui Cilibi Moise, vestitul în țara românească", București 1901) — „un clocot mîndru", mirat, l-a întrebat o dată de ce-i laudă pe fabricanții de gulere.

— Să trăiască fabricanții de gulere—a răspuns Cilibi Moise—pentru că sînt atîția oameni fără cămașă! (Neavînd cămașă, adică, omul s-a îmbă cel puțin guler!)

La un bilci, un polițai i-a cumpărat marfă și nu i-a plătit.

La spartu-tîrgului Cilibi Moise îl întrebă pe polițai dacă poate determina pe un rău platnic să-și achite datoria.

Polițaiul încuviință, vesel că-i poate fi de folos, scăpînd astfel de datorie.

— Vardiat—porunci el unui subaltern—te duci cu Cilibi Moise și mi-l aduci aici legat pe tîlharul care nu-și plătește datoria!

— Am înțeles! S-trăiți!

— Mulțumesc!—a rostit Cilibi Moise. Și către gardian: Ăsta-i (arătă spre polițai) tîlharul care mi-a luat marfa și nu vrea s-o plătească!...

Era un om de curaj și de spirit. Își rostea gîndul pe față și se dovedise inimos, darnic, săritor, ceea ce îl făcuse popular și iubit. Mereu spunea: „Nu rămîne rece înaintea suferinței". „Nu fi leneș, cînd e vorba să faci altuia un bine". „Cel care poate să scape un om de la moarte și nu vrea este întocmai ca și cum l-ar fi omorît!"

De multe ori aduna bani pentru cîte un nevoiaș. Umbla cu „pantahuza", din prăvălie în prăvălie, din om în om. Și cei dintîi care dădea exemplul dărniciei era el însuși: făcea „safteaua". Cînd trebuia să ajute pe cineva și nu mai era timp să colinde magazinele și casele, Cilibi Moise aduna prin diferite „strigăte" lume în jurul coșulețului său de marfă, lansa cîteva „aforisme" pline de haz, apoi rostea cu vocea puternică:

„Și acum să mai stăm cu risul și să astîmpărăm altora plînsul".

Își scotea pălăria sau căciula, vîra el primul un gologan-doi într-însa și apoi se adresa mulțimii, rugînd-o să-și dea obolul pentru omul aflat la ananghie... Și glasul său era totdeauna ascultat.

Iubea mult pe țărani.

M. Schwartzfeld povestește următoarea întîmplare: Într-o zi, pe cînd Cilibi Moise se afla cu coșul său cu marfă în București, pe Calea Rahovei, care se numea altădată Podul Calicilor, văzu pe un biet țăran, cu copilul său, lîngă o vacă. O dezmierdau, cu ochii plini de lacrimi.

Cilibi Moise uită de giumă, uită de marfă. Privi bine și observă că vaca poartă o pecete atîrnată de gît, semn că e pusă la mezat. Într-acestea, portărelul și alți funcționari orînduiți de lege se adunaseră, iar sergentul da în tobă:... „areci"... „areci"... „areci".

Cilibi Moise își pierdu răbdarea. Ei sări să-i opească pe sergent. „Taci, măi prostule!" Apoi îl întrebă pe portărel de prichină. „Rominul ăsta — îi zise el — e dator pentru bir peste o sută cincizeci lei vechi. De aceea orînduirea i-a scos vaca la vînzare".

Bietul țăran începu acum să plîngă tare și să-i spună lui Cilibi Moise, între plînsuri și suspine, că el nu are altă avere decît vaca asta și că, dacă i-o vînde stăpînirea, rămîne pieritor de foame.

Cilibi Moise nu zise nimic. Își scoase batista, mare cît o zi de post, puse în ea doi sfanți, sili pe portărel să dea și el și merse așa de-a rîndul la toți cei ce se adunaseră între timp. Nu trecură nici două minute și Cilibi Moise întinse batista pe masa portărelului. Acesta numără. Erau bani datorați de țăran și încă un prisos de vreo treizeci de lei vechi.

Cilibi Moise luă prisosul, îl dete țăranului care tremura de bucurie și-i zise: „Du-te, du-te cu dumnezeu și nu-mi mai mulțumi!" Apoi se întoarse la coșul său cu marfă, vesel și mulțumit.

Altă dată a alergat în toiul nopții să bată la ușa ministrului treburilor dinlăuntru, ca să intervină pentru niște brutari puși în lanțuri de poliție, care-i considera vagabonzi, pentru că erau evrei — deci fără drept de cetățenie. Nu se știe ce gînd avea cu el poliția.

Ministrul a fost îndupleca de căldura cu care omul își apăra pe acei brutari, oameni cu totul nevinovați, și a poruncit să fie puși în libertate. Pentru mentalitatea clasei conducătoare de atunci, e interesant să reproducem aci nedumerirea dregătorului de pe vremuri, pricinuită de zelul lui Cilibi Moise și concretizată în următoarea întrebare:

— Ia spune-mi, Cilibi Moise, ce ai tu cu acești oameni? Se înrudesc ei cu tine?

Ciocoiul nu putea pricepe că se poate interveni și pentru oameni cu care „n-ai nimic de-a face", cu care „nu te înrudești".

Iată și cîteva din aforismele acestui înțelept ieșit din popor:

„Omul fără învățătură sau cel puțin fără practică este tocmai ca un copil în leagăn" sau „Un om cu învățătură și fără practică este ca o pușcă fără țarbă".

Cîte o constatare în care hazul e împletit cu amărăciunea:

„La Sf. Gheorghe și la Sf. Dumitru săracul are două case: de unde gade nu-l lasă să iasă, unde vrea să se mute, n-are să plătească".

„Un om bogat nu primea în casă nici un prieten, nu lăsa să se apropie de ușa sa nici un sărac, trăia singur. Săracilor, fiindu-i milă de dînsul că n-are cu cine să petrească, intră într-o noapte pe coș și-i țiuu de urît toată viața".

„Două feluri de indivizi sînt fuduli pe această lume: un slujbaș mic și un prost mare".

„Nesuferit este acela care crede că știe multe și nu știe nimic".

Pentru a ironiza tendința presei de pe vremea lui de a-și umple coloanele cu știri senzaționale, toate false, Cilibi Moise imaginează următorul „a-propos"!

„Mîncînua, negăsind unde să se găduiască, a cerut de la dumnezeu o gazdă. Dumnezeu a găsit cu cale că la jurnale și la calendare va fi bine primită". (Calendarele de pe vremuri erau și ele pline de știri false — I. P.)

Iată și cum veștejea el ușurința individului care, păcătuind mereu, își încheie că rostind un neconvingător „pardon" a fost absolvit de toate: „De cînd a ieșit „pardon" (de cînd se utilizează, adică, mereu cuvîntul „pardon") totdeauna se întîmplă greșeli".

În legătură cu vicîile semenilor:

„Precum mobila strică haina, așa și pizma pe om".

La adresa bogătașului venal:

„Dumnezeu nu se uită la mîinile cele pline, ci la mîinile cele curate".

La adresa bogătașului ipocrit:

„Lui dumnezeu cred că-i place mai bine nevinovăția și știința, decît rugăciunile așezate cu meșteșug".

La adresa bogătașilor săraci cu duhul:

„Dumnezeu are două magazii: una cu minte și una cu bani. La magazia cu minte are un păzitor, la cea cu bani n-are de loc. De aceea sînt mai mulți bogați decît învățați".

Despre munca țăranului:

„Dumnezeu ne dă ploaie și țăranul mîncarea"

Despre patriotism:

„Fiindcă sîntem toți destinați morții, să urăm (în sensul „să ne dorim") ca viața noastră să fie jertfită mai virtos Patriei decît răpită de natură".

„Oamenii care iubesc Patria nu iubesc moneda".

Despre egalitatea dintre oameni:

„Acela care deosebește om de om nu este om".

Despre misiunea femeii.

„Femeia fără copii este întocmai ca cîmpul fără țarbă".

Despre anumite proaste năravuri feminine

„De două lucruri este greu a se scăpa omul: de dinții răi din gură și de muierea rea din casă".

„Onoarea bărbatului este în mîna femeii"

„Femeia care are milă de paraua bărbatului ei are milă și de onoarea lui".

„Sînt unele femei așa de vrednice, încît în lipsa bărbatului fac de toate, pînă și copii".

„O femeie nu avea copii. Bărbatul ei vrea să plece în voiaj. „Nu mă îndur să plec, zice el, poate că în timpul ăsta o să fac un copil". „Piească, bărbate, în bună voie, că dacă voi avea nevoie să fac copii, îi fac și fără tine".

Despre bogăție:

„Omul poate ține bani, dar banii pe om de loc".

„Cine cheltuiește mai mult decît cîștigă aleargă spre sărăcie".

„Cel mai bogat din lume nu se îndură să zică: e destul!"

„Raiul și iadul sînt pe lumea asta: raiul este pentru cel ce are și iadul pentru cel ce n-are!"

Despre rolul educației:

„Prima și adevărata educație a copiilor sînt exemplele cele frumoase ale părinților".

„Cei mai buni doctori pentru copii sînt curățenia și munca".

„Un copil nebun (în sensul de rău) este întocmai ca un al șaselea deget la mîna unui tată: îi pare rău să-i lase și-i doare să-l taie".

Despre întrebuințarea înțeleaptă a timpului:

„Viața este lungă, dacă este plină. La ce folos îi sînt omului optzeci de ani, dacă i-a petrecut în nefolosință?"

„Omul care moare înainte de timp (prematur, adică) dar care și-a împlinit datoriile virtuții a avut o viață lungă".

„Mai bună moartea decît un om nemulțumit cu viața lui".

Despre lăcomie:

„Oricîte sute de mii de stînjeni de pămînt vei stăpîni, la moarte nu vei avea trebuință mai mult decît de o jumătate de stînjen".

O reflecție:

„Omul este ca un bilci: cînd se ridică prăvăliile (barăcile, adică) rămîne pămîntul gol".

Din „poveștele" lui Cilibi Moise:

„Mai bine să fii sărac, decît să te hrănești din sudoarea altuia".

„Copii care ieșiți din școală, iubiți Patria ca pe tatăl vostru și Nația ca pe mama voastră".

„Învățați de la cel ce știe și învață pe cel ce nu știe. Atunci veți ști ceea ce nu știați și nu veți uita ceea ce știți".

„Cît va trăi omul, să caute să învețe, să nu creadă că bătrînețea aduce cu sine mintea".

„Aleargă la porțile învățatului, iar nu la ale bogatului".

„Să stai cu mulțumire înaintea unui învățat, decît să ședi lîngă un om bogat".

„De cît cu un prost crescut în lojă, mai bine cu un filozof în pușcărie".

„De voiești să știi multe, ascultă de la alții și vorbește totdeauna puțin..."

Firește, multe din aforismele adunate pe vremuri de autor în broșurele și reeditate apoi de istoriografui M. Schwartzfeld, le-am lăsat deoparte, considerîndu-le nesemnificative. Din citatele acestea însă, mulți și-au putut face o idee despre înțeleptul ieșit din popor, care întrunea în persoana sa agerimea de minte a observatorului, cu talentul nernfinat al moralistului.

Cilibi Moise a fost, în felul său, un critic realist al epocii sale, al moravurilor și al năravurilor unei societăți în descompunere, un filozof care știa să gîndească atunci cînd bîciuia viciile și să-și afirme credința în vremuri mai bune de care era sigur că vor veni — care au și venit.

A încetat din viață, încă în plină vigoare, la sfîrșitul lui ianuarie 1870, cînd s-a îmbolnăvit de tifos. Aforismele, zicalele „a-propourile sale au circulat însă multă vreme, multe din ele devenind adevărate proverbe populare.

Cooperativa
UNIREA INVALIZILOR
(fosta 8 Martie)
SATU MARE
EXECUTĂ
poșete de damă din polivinilin
într-o gamă bogată de culori și modele
GEAMANTANE ÎNVELITE ÎN PÎNZĂ
ALBUME PENTRU FOTOGRAFII, ÎMBRĂCATE ÎN POLIVINILIN.

Combinatul „1 MAI" SATU MARE
produce
ȘANURI PENTRU PANTOFIȘI
UMERAȘE DIN ALUMINIUM,
CEARĂ DE PARCHET, CREMĂ DE GHETE ÎN TOATE CULORILE.
VOPSELE PRAF PENTRU ZUGRĂVELI,
NASTURI ȘI PIEPTENI DIN CORN.

DIN TAINELE HIDROMAGIEI

A face să apară și să dispară un obiect oarecare — iată principalele efecte pe care le urmărește prestidigitația.

Publicul își dă seama că scamatorul, datorită abilității, poate face să dispară corpuri solide (cărți de joc, bile, batiste etc.) pentru a le face să reapară la momentul potrivit.

Dar spectatorii nu-și pot explica de loc cum se pot obține rezultate analoage, folosind lichide.

Aparițiile și dispariția unui pahar plin cu apă, separarea apei de vinul cu care a fost amestecată, transformarea cernelii în apă simplă, toate acestea sînt fenomene care îl derutează pe spectator.

Acest gen de experiențe consacrate efectelor magice care se obțin cu ajutorul lichidelor, și în special cu ajutorul apei, fac parte din interesantul capitol al hidromagiei.

Experiențele de acest fel se pot executa ușor și produc efecte pe cît de surprinzătoare, pe atît de interesante și ingenioase. Ele oferă avantajul noutății, întrucît la noi în țară rar au fost prezentate publicului.

Apa cameleon

Combinațiile chimice întrebuințate pentru a colora și a decolora lichidele dau loc la fenomene curioase, care pot varia la nesfîrșit. Iată o asemenea experiență:

Luăm o cană din sticlă transparentă, cu o capacitate de aproximativ 800 centilitri, plină cu apă, și șapte pahare de dimensiuni mijlocii.

Turnînd-o în pahare, apa se va transforma în cerneală, apoi în vin, pentru ca în cele din urmă să redevină apă.

Explicația:

Înainte de a umple cana cu apă — care trebuie să fie apă distilată — vom introduce în cană două vîrfuri de cuțitaș de pudră de tanin. Apa își va păstra limpezimea.

Cele șapte pahare pe care le vom umple sînt dispuse pe tavă, în aparență la întîmplare. În realitate ele sînt însă aranjate într-o ordine pe care operatorul nu trebuie s-o piardă din vedere.

Pentru a ușura înțelegerea operațiilor care urmează, vom da cîte un număr de ordine fiecărui pahar.

Paharele numerotate cu 1 și 3 nu au nici o preparație. Celelalte cinci conțin fiecare cîteva picături de substanțe chimice.

Dăm mai jos un tablou amănunțit:

Paharul nr. 1: nimic.

Paharul nr. 2: două picături de triclorură de fier.

Paharul nr. 3: nimic.

Paharul nr. 4: două picături de triclorură de fier.

Paharul nr. 5: zece picături dintr-o soluție saturată de acid oxalic.

Paharul nr. 6: zece picături de amoniac lichid.

Paharul nr. 7: 60 picături de acid sulfuric.

Totul este gata pentru a prezenta experiența

Arătînd publicului cana, operatorul spune că, deși conținutul ei pare să fie apă obișnuită, în realitate nu este așa

Un cameleon care s-a înecat în această apă i-a dăruit proprietatea de a-și schimba culoarea.

Se umple apoi primul pahar, care, evident, va conține apă

Dacă cineva vrea să guste pentru a se convinge dacă e apă, va simți un gust ușor astringent, datorit tanînului Operatorul va avea grijă să avertizeze publicul despre natura gustului, atribuindu-l... cameleonului înecat în apă.

Operatorul trece apoi cu bagheta peste paharul nr. 2 și toarnă în el lichidul din cană, care, în contact cu triclorura de fier, se transformă imediat în cerneală neagră

Umple apoi paharul nr. 3. Conținutul lui e apă obișnuită. Nimic surprinzător, deoarece bagheta n-a acționat aici (în realitate, paharul nu conținuse nici o preparație!).

În continuare, recurgînd la baghetă, operatorul umple paharul nr. 4. Apa se transformă iar în cerneală neagră. (Acest pahar, ca și cel cu nr. 2, conține, după cum am văzut, triclorură de fier).

Se toarnă conținutul celor patru pahare în cană. Tot conținutul căniî capătă o culoare neagră, transformîndu-se în cerneală.

Se vor umple din nou cele patru pahare. Ele vor conține cerneală.

Operatorul va spune că acest lucru se datorește faptului că s-a întrebuințat bagheta...

Umplem apoi paharul nr. 5. Curgînd în acest pahar, cerneala din cană se transformă în apă limpede. Trecem din nou bagheta pe deasupra căniî și turnăm în ea conținutul paharului nr. 5 Toată cerneala din cană se transformă în apă.

Golim în cană, pe rînd, cele 4 pahare umplute cu cerneală. Totul se transformă în apă limpede.

Operatorul își manifestă apoi satisfacția de a fi transformat în apă tot lichidul. Decolorația s-a produs datorită acidului oxalic conținut de paharul nr. 5.

Umplem din nou, repede, primele 5 pahare.

„Poate doriți o altă transformare — zice operatorul. Voi mișca bagheta în sens invers".

Trecem bagheta pe deasupra paharului nr. 6 și îl umplem apoi, ca și pe celelalte cinci, cu apă din cană. În acest pahar apa se transformă în vin... (El conține doar zece picături de amoniac).

Agităm apoi bagheta deasupra căniî și golim în ea conținutul paharului nr 6. Masa lichidului devine roșie.

Golim în continuare primele cinci pahare înapoi în cană, care devine astfel plină cu „vin".

Umplem din nou primele șase pahare cu acest „vin", trecem bagheta deasupra paharului nr. 7 și apoi îl umplem și pe acesta. „Vinul", curgînd în acest pahar, se transformă în apă, sub influența acidului sulfuric.

Mișcîndu-se, în sfîrșit, bagheta peste cană și golindu-se în ea conținutul paharului nr. 7, „vinul" din cană se transformă în apă. Se adaugă și „vinul" din celelalte șase pahare. Toată masa lichidă se schimbă în apă limpede, revenind la starea ei inițială.

A. IOSEFINI

O.C.L. „ALIMENTARA" TG. MUREȘ
PENTRU SĂRBĂTORILE DE PRIMĂVARĂ
cumpărați
de la toate unitățile noastre:
BOMBOANE, CIOCOLATĂ, LICHIORURI, VINURI, ȘAMPANIE, VIN SPUMOS.

PETRECEȚI O SEARĂ PLĂCUTĂ LA RESTAURANTELE
O.C.L. Mediaș
vă invită să petreceți o seară plăcută la
Restaurantele „PĂLTINIȘ" și „TIRNAVA"
Preparate culinare variate, grătar special, vinuri alese din regiune.
MUZICĂ DANS REFRENE VOCALE
CAFE SATU MARE
Cina fericirii
Preparate culinare variate, specialități la grătar. Vinuri selecționate
MUZICĂ - DANS REFRENE VOCALE

O.C.L. ALIMENTARA - SIBIU
VINDE ÎN TOATE UNITĂȚILE SALE
CONSERVE DE TOT FELUL, VINURI, LICHIORURI, PRODUSE ZAHAROASE (DULCEȚURI, GEMURI ȘI DIFERITE SORTURI DE BOMBOANE).

FILATELIE

TIMBRE ÎNCHINATE UNOR SAVANȚI FRANCEZI

Pentru a comemora patru dintre cei mai ilustri oameni de știință francezi, Administrația Poștelor din Franța a pus în circulație o emisiune de timbre închinată savanților Lagrange, Le Verrier, Foucault și Berthollet.

la ordinea zilei

— Eu, personal, salut din toată inima această hotărîre!

— Care e poziția dv. în problema interzicerii experiențelor cu armele nucleare?
— Fixă!...

— Să vă dau și modul de întrebuințare.
— Nu vă deranjați, îl avem de mult...

— Am scăpat o bombă, Jimmy, ce ne facem?
— Noi??? Să se întrebe ăia de jos..

Echilibru bugetar.

Desene de Rik AUERBACH

SPORT

Pe podiumul învingătorilor (după proba de spadă): 1. Valentin Cernikov (Uniunea Sovietică) 2. Michel Jeanneau (Franța) și 3. Gianluigi Saccaro (Italia).

Începe întrecerea între tînărul nostru reprezentant Adalbert Gurath II și concurentul sovietic Guram Kostov

DIN 16 ȚĂRI

Bucureștiul — și mai exact sala Floreasca — a găzduit una din cele mai mari și mai spectaculoase competiții de scrimă „Criteriul mondial", care a reunit la startul celor patru probe sportive din 16 țări.

Concursul acesta a constituit în primul rînd o nouă și strălucită afirmare a reprezentanților Uniunii Sovietice, care, deși nu au vechi state de serviciu în acest sport, au dominat două din cele patru probe. Victoria netă a Aleksandrei Zabelina la floretă și mai cu seamă surprinzătorul și excelentul finiș al lui Valentin Cernikov — învingător în proba de spadă — au impresionat și entuziasmat.

Întrecerea „speranțelor" mondiale din acest sport a cunoscut multe momente de intensitate dramatică și de luptă epuizantă, împletite și cu cîteva rezultate neașteptate. Surprinzătoare — dar pe deplin meritată — a fost victoria lui Jean Link (Luxemburg) la floretă, care a răsturnat astfel aproape toate pronosticurile. La sabie, conform așteptărilor, a cîștigat maghiarul Zoltan Horvath.

În încheiere, cîteva cuvinte despre reprezentanții noștri. În pofida pronosticurilor și diverselor comentarii dinaintea concursului — noi ne-am remarcat în această competiție în special prin ... organizare.

Meritã totuși amintit locul III ocupat de Tănase Mureșanu la floretă, reușita evoluție a Valeriei Luttman (floretă) ca și promițătoarea comportare a lui Adalbert Gurath II, care, la mai puțin de 16 ani, a reușit să ajungă în finala unui concurs de talia „Criteriului mondial".

De la Olga Orban așteptam mai mult. La startul nesatisfăcător și comportarea slabă din ultimele meciuri de calificare, s-a adăugat o evoluție nesigură, emotivă în ultima etapă a probei.

De la stînga: în căruț, cei mai tineri concurenți: Abati Giovani (Italia), Luttman Valeria (R.P.R.) și Gurath Adalbert II (R.P.R.).

Deasupra: Jeanneau (Franța) și Mureșanu (R.P.R.).

Apoi, campioni: Jean Link (Luxemburg), Zabelina (U.R.S.S.), Cernikov (U.R.S.S.), Zoltan Horvath (R.P.U.), urmați de Bortolotti (Italia) și Achkar Fathy (Republica Arabă Unită).

Văzuți de Neagu RĂDULESCU

În actualitate

O INTERESANTĂ UVERTURĂ

Vă mai amintiți, desigur, de articolul apărut în pagina noastră de sport, intitulat „Ce fac boxerii fruntași?". Cu acest prilej, criticam starea de inactivitate în care se aflau pugiliștii de frunte, în pragul apropiatelor campionate. De această situație s-a sesizat și Federația Română de Box, organizînd opt gale amicale, în cadrul cărora au evoluat aproape o sută de boxeri din Capitală și principalele centre din țară. Intervenția Federației a fost binevenită, întrucît în perioada de constituire a cluburilor, cu greu ar fi reușit altcineva să asigure organizarea unor gale de amploarea celor pe care le-am urmărit.

Cu reuniunea de marți, șirul galelor amicale s-a încheiat și lucrul acesta ne permite să facem un mic bilanț. Mai întîi, se cuvine să remarcăm succesul de public. Într-adevăr, aproape toate cele opt reuniuni s-au desfășurat cu „casa închisă".

Deși unele din aceste reuniuni au fost lipsite de nume proeminente, totuși programele lor au fost în general interesante. E suficient să amintim astfel de pasionatele meciuri Mihalic-Cișmaș, Andrei Olteanu-Georgică Popa, C. Dumitrescu-C. Gherasim și Știoe Trifan-N. Linca, pentru a vă convinge de acest lucru. Galele amicale au scos în relief pregătirea și forma bună a multora dintre fruntașii boxului nostru și în special a lui Mircea Dobrescu, Constantin Dumitrescu, Mihai Stoian, Gheorghe Negrea și Dumitru Ciobotaru (în accentuată revenire). Alături de ei, ne-au impresionat prin combativitate și mult talent elemente tinere ca Andrei Olteanu, Petre Zăinescu, Știoe Trifan, Andrei Farkaș și Ion Bocianu.

Penultima gală a prilejuit o nouă afirmare a lui Ventel Stoianovici, care l-a întrecut de o manieră categorică pe Emil Cișmaș, dovedind inepuizabile resurse, o bună tehnică și o impresionantă combativitate.

Tot cu prilejul acestor reuniuni, am putut constata, însă, că sînt și boxeri fruntași care nu s-au pus încă la punct cu antrenamentele, care mai au încă serioase lacune în pregătirea lor. E vorba astfel de Emil Cișmaș, de Constantin Gheorghiu și, în mai mică măsură, de Nicolae Mîndreanu.

Cele opt gale amicale de box au constituit o veritabilă uvertură la pasionantele întreceri care se anunță: faza de zonă (17-21 aprilie) și faza finală a campionatelor republicane individuale (5-11 mai, la București). Atunci vom putea aprecia în ce măsură boxerii care s-au afirmat în reuniunile amicale confirmă așteptările și se situează în fruntea celorlalți protagoniști ai luptei pentru titlu.

Campionul european Gheorghe Negrea a dovedit din nou, în întîlnirea cu Petre Zaharia, calitățile sale pugilistice

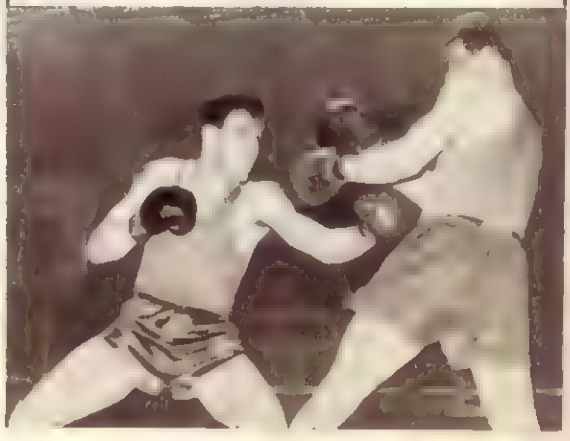

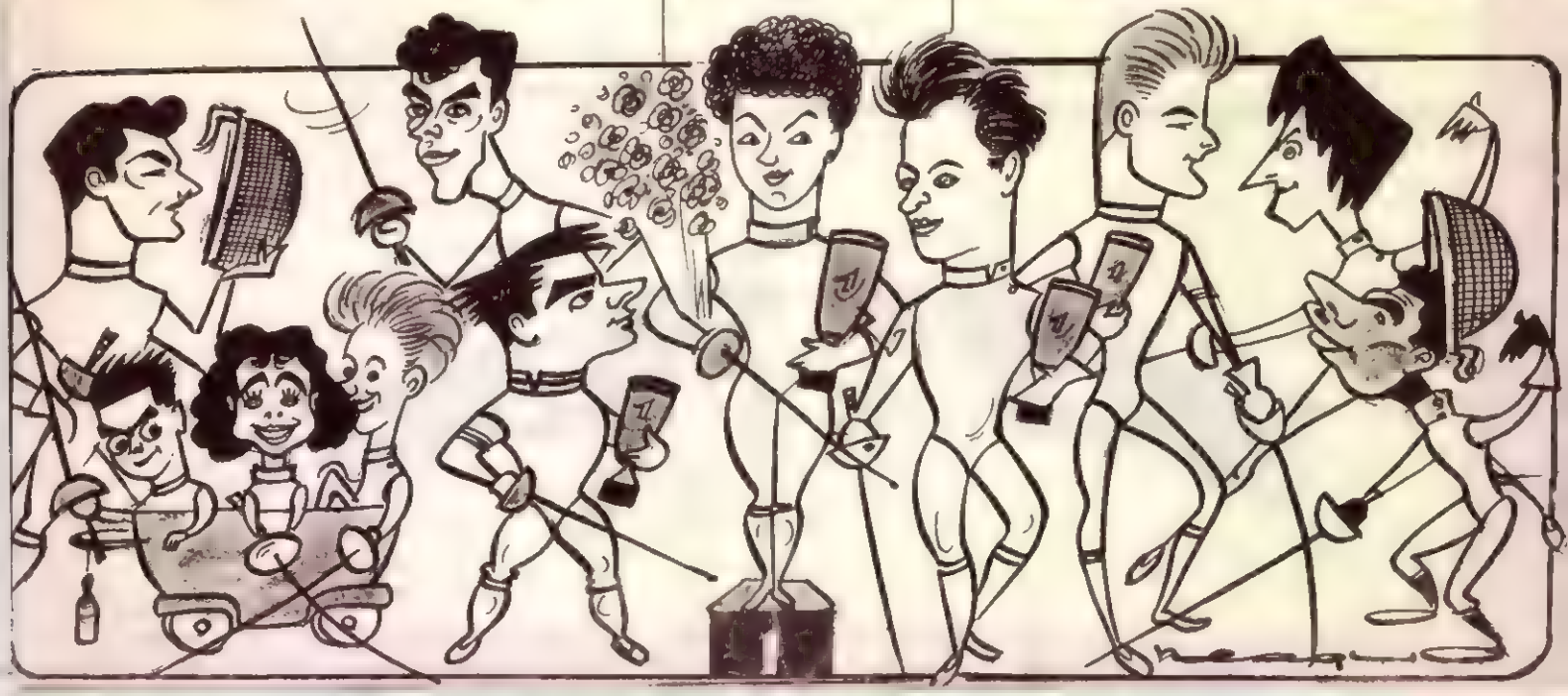

ÎN JURUL GLOBULUI

FEMEI-DIRIJOR sînt puține în lume. Una dintre ele este și Vera Rode-Cidjavadze, care are deosebitul merit de a fi dat nenumărate concerte pe front, în timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei. Iat-o, la pupitru, în timpul unui concert simfonic la Moscova.

PE CARE O PREFERAȚI? Radiațiunile radioactive au uneori influențe cu totul neașteptate asupra plantelor, determinînd un proces de dezvoltare anormal. Iată, spre exemplu, fotografia noastră, care înfățișează două exemplare ale aceleiași flori: cea din stînga reprezintă forma maximă de dezvoltare în natură; cea din dreapta, mult mai frumoasă și mai mare, a ajuns la asemenea dezvoltare, prin expunerea, în laborator, la radiații radioactive.

UN OMAGIU POSTUM adus memoriei celebrului dirijor Arturo Toscanini, de la a cărui moarte s-a împlinit un an, este acest bust, așezat în holul Operei Scala din Milano. Lucrarea a fost executată de sculptorul Wildt.

SERBARE TRADIȚIONALĂ. În secolul al XVII-lea, pe teritoriul Ungariei de azi au avut loc dese incursiuni turcești. Se povestește că în timpul uneia astfel de năvăliri, locuitorii orașului Mohács, acoperindu-și fețele cu măști înfricoșătoare și făcînd niște zgomote infernale, i-au înspăimîntat pe dușmani, care s-au retras în grabă. În amintirea acestui eveniment, la Mohács are loc în fiecare an o serbare tradițională, în cursul căreia locuitorii defilează pe străzile orașului, costumați în același fel ca în urmă cu trei secole.

2 MILIOANE DE VICTIME PE AN. În țările înapoiate, aproape 2 milioane de oameni — între care foarte mulți copii — cad victimă malariei. În fiecare an, din pricina lipsei de asistență medicală. În Camerun, puținii medici indigeni, adevărați apostoli, duc o grea luptă pentru salvarea de la moarte a copiilor bolnavi. Iată, în fotografia noastră, în ce condiții este silit un asemenea medic să consulte și să trateze copiii. →

↑ A CLOCIT UN OU DE STÂNCUȚĂ... Cetățeanul englez Brian Wilson a avut năstrușnica idee de... a cloci la sulcuoară un ou de stâncuță. Operația a avut succes și Brian Wilson a... „născut" stâncuța pe care a botezat-o Jacqueline.

BAR PENTRU... IEPURI. J. Deschamps, din Hellingly (Anglia) a amenajat la domiciliul său un mic „bar", în care hrănește cinci iepurași, cu ajutorul unor originale biberoane. Pentru proprietarul lor, se va deschide însă în curînd o nouă și complicată problemă: înțărcatul iepurașilor!

SCUTER AMFIBIU. Construit în cea mai mare parte din material plastic, el este acționat de un motor de 50 cmc și atinge o viteză de 12 km pe oră. Atenție mărită însă la viraje: scuterul amfibiu prilejuiește foarte ușor o... baie gratuită. →

GONG!

PUBLICUL APLAUDĂ..

● pregătirile pe care le face Teatrul Puşkin din Moscova pentru a prezenta o piesă inspirată din viața poetului al cărui glorios nume îl poartă. Intitulată „Amurgul poetului", piesa se datorește dramaturgului V. Soloviov și prezintă ultimii ani ai zbuciumatei vieți a lui Puşkin.

● cea mai nouă lucrare dramatică a cunoscutului scriitor german Arnold Zweig, „Jocul sergentului Grişa", pe care a prezentat-o în premieră Teatrul Tinerei Gărzi din orașul Halle (R.D.G.).

● invitarea la Paris, în cadrul stagiunii 1958 a Teatrului Națiunilor, a marilor actori englezi Edith Evans și John Gielgud, care vor da un ciclu de reprezentații cu unele piese de Shakespeare.

● montarea unei piese noi de Leonid Leonov la Teatrul Armatei din Praga. E vorba de „Viforița", care se joacă pentru prima dată în Cehoslovacia.

● debutul ca regizor la Teatrul Academic de Artă din Moscova (MHAT) al tînărului și talentatului B. Monțukov, care a pus în scenă piesa „Drumul prin Sokolniki" de V. Rasdolski.

● fixarea spectacolului inaugural al Festivalului irlandez, care va începe în mai la Dublin. El va consta în premiera noii piese a veteranului dramaturgiei irlandeze, Sean O'Casey, „Tobele lui taica Ned".

PUBLICUL CRITICĂ.

● spectacolul realizat de Rolf Kutschera pe scena Teatrului Municipal din Stuttgart cu piesa lui Noel Coward „Nudul cu vioară". Regizorul sconta să atragă publicul prin distribuirea a două foste vedete ale filmului: Gustav Fröhlich și Lil Dagover. Încercare care, însă, n-a dat rezultate...

● apariția pe scena Teatrului Național din Sofia a uneia din lucrările prea puțin valoroase ale lui Wilde, „Ducesa de Padova". Critica este justificată, cu toate că regia lui Filip Filipov și interpretarea au reușit să salveze în parte deficiențele piesei.

● simbolurile forțate și tonul deprimant ai spectacolului prezentat de actorii Burgtheater-ului vienez, cu piesa „Alkestiada", a americanului Thornton Wilder. Transpunerea temei lui Euripide nu găsește, în interpretarea regizorului Ernst Lothar, nici unul din sensurile majore, adînc umane, ale lucrării.

● apariția marelui actor de dramă vestgerman Werner Krauss pe scena teatrului vienez Raimundtheater, într-un rol bun din opereta „Prințesa circului".

REDACȚIA: București, Piața Scînteii. Căsuța Poștală 3507 of. 33. Tel. 7.60.10 int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

Prezentarea grafică: Vlad Mușatescu și Dan Brădeanu. Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

PRIETENIE VEŞNICĂ!

Vizita făcută în R. P. Chineză de către delegaţia guvernamentală a R. P. R., condusă de tovarăşul Chivu Stoica, preşedintele Consiliului de Miniştri al R.P.R., a luat sfîrşit. Rodul cel mai bogat al acestei vizite, ca şi al convorbirilor purtate între conducătorii de stat romîni şi chinezi, îl constituie hotărîrea de a întări şi mai mult pe viitor prietenia frăţească dintre cele două popoare şi de a intensifica colaborarea multilaterală dintre cele două ţări. Fotografiile de faţă redau două momente din timpul vizitei delegaţiei guvernamentale a R.P.R. în R. P. Chineză.

Întîlnirea dintre tovarăşul Mao Tze-dun şi tovarăşul Chivu Stoica, la Uhan.

Aspect din timpul primirii oaspeţilor romîni de către tovarăşii Ciu De şi Liu Şao-ţi. →

Foto: HSINHUA-Pekin

LA RANGOON

În zilele vizitei în Birmania. Tovarăşii Chivu Stoica, Emil Bodnăraş şi Avram Bunaciu, la vestita pagodă „Shwe Dagon" din Rangoon.

Foto: KEYSTONE

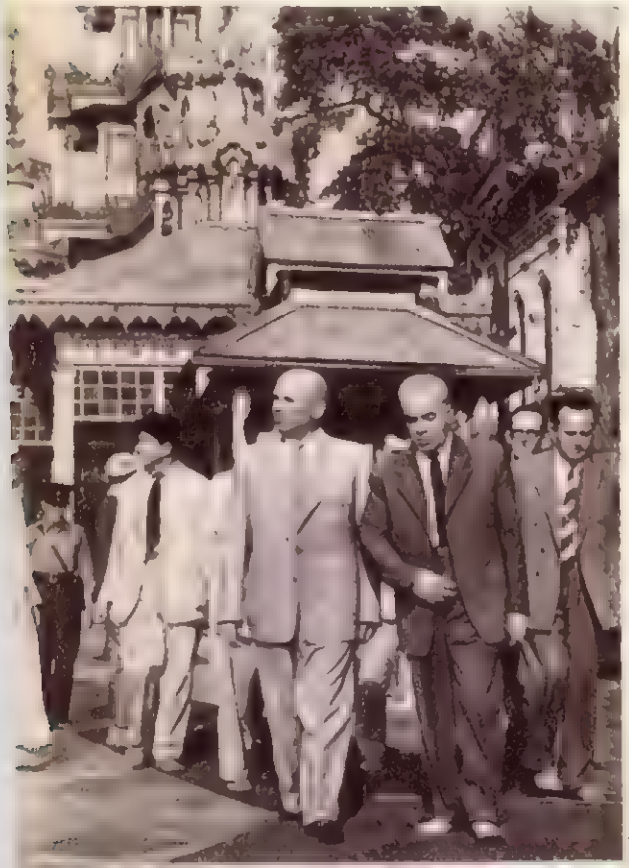

ÎN COREEA POPULARĂ

În aceste zile, locuitorii oraşelor şi satelor Coreei populare au primit cu dragoste în mijlocul lor oaspeţi de seamă din Republica Populară Romînă — tovarăşii Chivu Stoica, preşedintele Consiliului de Miniştri al R.P.R., Emil Bodnăraş, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, şi Avram Bunaciu, ministrul Afacerilor Externe. În timpul vizitei lor, oamenii de stat romîni au putut admira minunatele realizări ale eroicului popor coreean, care într-un timp scurt a reuşit să vindece rănile lăsate de război. În fotografie: noua clădire a clubului fabricii de nitrat de amoniu din Hungnam.

PREŢUL REVISTEI: 2 LEI EXEMPLARUL.

Nr. 16 (152)
Anul VII
19 aprilie 1958

Poporul englez împotriva armelor nucleare.
(Reportajul „Marșul Păcii" în pag. 8-9)

Fotografii: KEYSTONE

FLACĂRA
REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

PRIVIȚI CU NOI!

În acest număr:

Pag. 4 — Marea glorie a Teatrului Mic — corespondență din Moscova de I. S. Verșinina.
Pag. 5-6 — Un țel unic — reportaj de B. Coriban.
— Sub cerurile pașnice — poezie de Victor Tulbure.
— Dunărea — poezie de Al. Andrițoiu.
Pag. 7 — Mi le-a șoptit pădurea... — reportaj de Liliana Șaplan.
Pag. 8-9 — Stop „H" bomb tests! — Marșul păcii din Anglia.
Pag. 10 — Secretul — schiță de C. Bozbici.
— Marele cînt — poezie de Mihail Cosma.
Pag. 11-12 — Vă rugăm: o singură propunere (II) — anchetă de G. Manole.
— Interviu la „Athenée Palace" — de Vasile Mihnea.
Pag 13-14-15 — Nașterea fiului — de Marietta Șaghinian.
— Poza — poezie de Vasilii Kazin.
Pag. 16-17 — In clasa I-a... la școala vieții — fotoreportaj de M. Bonda și Lică Iosif.
Pag. 18 — De la Pepelea Giscariu la Matei Giscarul — de Ștefan Izsák.
— Cronica melomanului: „Frumoasa Elena" la Galați.
Pag. 19 — Scriitori și cărți: Jurnalul Verei Inber — de L. Voita; Prieteni ai umanității; In întîmpinarea zorilor — de Tatiana Nicolescu.
Pag. 20-21 — De ce m-a excomunicat Papa — foileton de Orazio Landi.
Pag. 22-23 — Două fetițe și părinții lor... — reportaj de St. Haimoș.
Pag. 24 — Cuvinte încrucișate; Polul Nord — cale liberă; Știați că?...
Pag. 25 — Modă; Din rețetele frumuseții.
Pag. 26 — Festivalul speranțelor artistice — de I. Hristea.
Pag. 27 — In jurul globului.

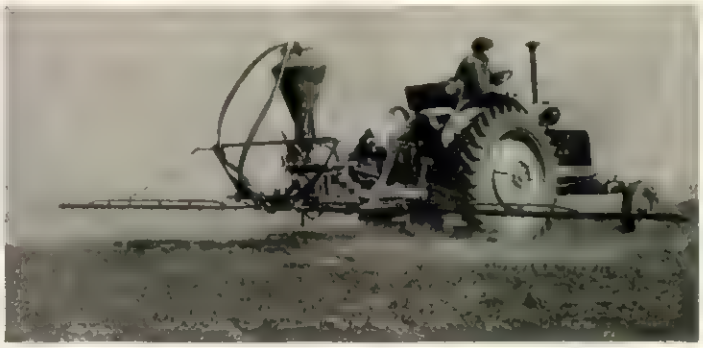

IN RĂZBOI IMPOTRIVA DĂUNĂTORILOR se află și G. A. S. „Dr Alexandrov" din raionul Măcin.
Cu un aparat special remorcat de tractor, mecanizatorul V. Mereuță execută lucrări de prăfuire cu hexacloran a ogoarelor cultivate cu grîu de toamnă.

DORMITOARE PLUTITOARE PENTRU MUNCITORII DIN DELTA DUNĂRII. Atelierele navale din Smirdanul Nou — reg. Galați — construiesc pontoane-dormitoare cu o capacitate de 50—80 de paturi. Dormitoarele plutitoare sînt prevăzute cu încălzire centrală, bucătării, băi, săli de mese etc.

PESTE VALEA CĂTINEI au fost construite — în anii puterii populare — nenumărate poduri suspendate. Aceste poduri, de peste 100 m lungime, ușurează trecerea văii, care se făcea pe niște punți improvizate din scînduri și pietroaie ce pricinuiau nenumărate accidente.

Fotografie de A. Mihailopol

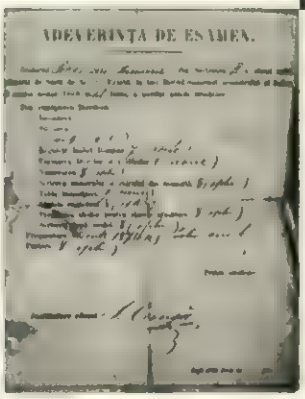

ADEVERINȚA DE ESAMEN.

SEMNAT. ION CREANGĂ, *„Scolariul Popoviciu Dimitrie din Secțiunea II-a a clasei întîi primarie de băieți de la Trei Erarhi, din Iași făcînd examenul semestrului al doilea al anului școlar 1868 în 20 Iuniu, a meritat notele următóre: Lectura 9 (noue)... Formarea literelor și cifrelor: 9 (noue)..."*

Așa începe „adeverința de examen", iscălită acum 89 de ani de institutorul Ion Creangă, pentru unul dintre elevii săi. Adeverința aceasta a fost găsită în biblioteca actriței Lily Popovici, fiica fostului elev al lui Creangă, baritonul Dimitrie Popovici-Beyreuth.

IN AL ȘASELEA AN DE ACTIVITATE. Recent, orchestra simfonică de stat „Ciprian Porumbescu" din Ploești a intrat în al șaselea an de activitate. In acest timp, formația muzicală a dat aproape 200 de concerte din repertoriul universal — unele din ele bucurîndu-se de colaborarea unor soliști de seamă ca: Radu Aldulescu, Ion Voicu, Vladimir Orlov, Silvia Serbescu, Maria Fotino ș.a.

Fotografie de L. Morel

UNIC IN LUME... Intre alte obiecte de valoare expuse în secția de istorie a Muzeului regional din Craiova, se află și acest vas hunic — singurul din lume. In ciuda veacurilor care au trecut, vasul s-a păstrat intact. Vasul a fost găsit pe teritoriul regiunii Craiova.

Fotografie de E. Trifan

ARTISTUL POPORULUI George Calboreanu realizează o creație excepțională în rolul lui Ștefan cel Mare din piesa „Apus de soare" de Barbu Delavrancea, al cărui centenar a fost sărbătorit de curînd.

După spectacolul festiv, actorul George Calboreanu a fost călduros felicitat de pianista Celia Delavrancea și arhitecta Henrietta Delavrancea-Gibory, fiicele marelui scriitor Barbu Delavrancea.

Fotografie de M. Mayer

NOI PRODUSE DE ARTĂ POPULARĂ. Cu prilejul lunii ceramicei românești, cooperativa „Arta Populară" din Capitală a creat o serie de noi produse, ca servicii de vin, țuică, cafea, vase de flori, vase decorative ș.a. Multe dintre acestea au fost premiate în cadrul concursului de artă populară organizat de U.C.E.C.O.M.

POPAS LA PRIETENII MONGOLI

Ne aflam deasupra lacului Baical. Stewardesa se apropie de mine și mă întrebă pe un ton glumeț dacă doresc să am noroc în viață.

— De bună seamă — îi răspunsei zîmbind

Atunci — îmi spuse ea — să-ți dau un sfat: aruncă vreo cîteva monede în apele liniștite ale lacului. Așa e tradiția...

Fără îndoială că n-am scăpat prilejul. .

Dincolo de Baical și pînă către deșertul Gobi se întindea țara către care mă îndreptam. Îmi era tot atît de necunoscută, ca și „metoda" de-a deveni norocos pe care mi-o împărtășise stewardesa, Cunoșteam prea puține lucruri despre Republica Populară Mongolă și despre oamenii ei.

Dar au trecut numai cîteva zile și iată că îndrăgisem Mongolia nouă și legasem prietenii pentru întreaga viață, în ciuda miilor de kilometri care ne despart...

În capitala țării — Ulan Bator — am zăbovit mai mult. Orașul — se spune — este vechi de peste trei sute de ani. Dar pînă în anul Revoluției populare mongole, prin locurile acestea nu găseai decît niște ulițe întortocheate, cîteva palate de-ale feudalilor, prăvălii ale negustorilor străini și, încolo, doar iurte sărăcăcioase. Astăzi, orașul capătă un aspect tot mai modern. Din piața Suhe-Bator se resfiră mai multe străzi de-a lungul cărora se înșiruie clădiri mari, magazine, instituții administrative, culturale și științifice. Am vizitat marele combinat industrial „Cioibalsan" din sud-estul orașului — mîndria tinerei industrii mongole — Teatrul de Operă și cîteva muzee instalate în biserici budist-șamaniste și budist-lamaiste.

Dar drumurile Mongoliei mă așteptau. Parcurgîndu-le, am putut cunoaște viața araților, oameni la care ocupația creșterii animalelor s-a transmis din tată în fiu. La 80 km de Ulan Bator am vizitat cooperativa de arați „Zamt", în care vreo 60 de familii de arați îngrijesc peste 20.000 de vite. Acolo am făcut cunoștință cu ospitalitatea mongolă și cu renumitul cumis, cea mai populară băutură din Mongolia. Și tot acolo, după ce am fost rugat — și nu din politețe — să povestesc despre patria mea, un bătrîn arat a început să istorisească și el

...Să fi fost acum vreo patru decenii. Un meșter iscusit în făurirea săbiilor a fost aruncat dincolo de gratii și silit de temnicieri să lucreze o sabie de aur Meșterul s-a apucat de treabă. După multă trudă a dat de capăt. Lama săbiei strălucea de-ți lua ochii. Sub mîner, bătrînul încrustase chipul lui Lenin și scrisese aceste cîteva cuvinte: „Înainte, mongoli! Moarte călăilor!" Și, cu acest paloș în mînă, meșterul a izbutit să scape din temniță.

Sub conducerea Partidului Popular-Revoluționar Mongol, întregul popor și-a cucerit cu sabia în mînă, asemeni viteazului din legendă, libertatea mult rîvnită. „*Ne-au însuflețit în luptă îndemnurile marelui Lenin*" — mi-a spus în încheiere bătrînul arat. Și aceasta n-o uităm niciodată. După cum nu vom uita că țările noastre sînt și vor fi, în pofida distanțelor, pe vecie prietene.

Ing Smarand DUICA

Fotografiile autorului

O băutură foarte populară în R. P. Mongolă este cumisul — rezultatul unui proces de fermentație a laptelui de iapă. În fotografie: mulsul iepelor la ferma de stat Jargalant. →

Statuia ecvestră a lui Suhe-Bator, din centrul capitalei mongole. ↓

←

Acolo unde altădată erau doar cîteva iurte, s-au ridicat în anii puterii populare străzi cu clădiri moderne. Iată o vedere de pe strada Cioibalsan din Ulan Bator.

Relicve ale trecutului, templele budist-lamaiste (astăzi muzee) sînt păstrate cu grijă. În fotografie: un asemenea templu din cartierul chinezesc al Ulan Batorului ↓

Popor de păstori din timpuri străvechi, mongolii erau nevoiți să peregrineze din loc în loc, în căutare de pășuni. De aceea locuința lor a trebuit adaptată acestui fel de trai. În fotografie, o iurtă — locuința transportabilă a păstorului mongol ↓

Artistul poporului al U. R. S. S., M. I. Ţarev.

O scenă din piesa „Satul Stepancikovo şi locuitorii săi" de Dostoievski. În rolurile principale: E. D. Turcianinova (centru) şi I. V. Ilinski (dreapta), artişti ai poporului ai U.R.S.S., laureaţi ai Premiului Stalin.

V. N. Paşennaia, artistă a poporului a U.R.S.S., în „Lupii şi Oile" de Ostrovski.

I. V. Ilinski, în rolul lui Akim din „Puterea întunericului" de L. Tolstoi.

MAREA GLORIE A TEATRULUI MIC

CORESPONDENŢĂ DIN MOSCOVA — de I. S. VERŞININA

Fotografii de E. MICIURINA şi I. EFIMOV

De 134 de ani în piaţa Sverdlov din Moscova se înalţă clădirea masivă a Teatrului Mic, unul din cele mai vechi şi mai iubite teatre moscovite. Aci au văzut lumina rampei numeroase opere dramatice ale unora dintre cei mai de seamă scriitori ruşi şi sovietici, aci au jucat cei mai talentaţi actori, care şi-au pus arta lor în slujba maselor. Niciodată actorii acestei scene nu s-au gîndit doar să-şi „distreze" spectatorii. Ei au căutat totdeauna ca prin jocul lor să le trezească dragostea faţă de popor, năzuinţa fierbinte spre libertate, dreptate şi adevăr. Încă de la sfîrşitul veacului trecut, cînd întrebai pe un moscovit unde şi-a făcut studiile, îţi răspundea: „Am urmat liceul, dar am învăţat la Teatrul Mic". Studenţii considerau acest teatru drept „a doua universitate a Moscovei".

În primii ani ai fiinţării lui, teatrul purta denumirea oficială de „Imperial", dar ţelurile pe care colectivul şi le propusese erau mai curînd antiimperiale. Educarea maselor, descătuşarea lor, satirizarea asupritorilor, iată scopul ce-l urmăreau spectacolele Teatrului Mic. Marii clasici ruşi ca: Gogol, Griboedov, Ostrovski, Tolstoi îşi prezentau în premieră piesele lor pe scena acestui teatru. Tot aici îşi găseau o a doua viaţă eroii pieselor lui Shakespeare, Schiller, Lope de Vega şi alţii.

Teatrului Mic i se mai spunea „Casa lui Şcepkin". Mihail Semionovici Şcepkin, actor desăvîrşit, a pus bazele şcolii realiste ruse de interpretare. El a adus pe scena teatrului însăşi viaţa. Reformele lui în teatru pot fi comparate cu acelea pe care Puşkin le-a realizat în literatură. Ani de zile, Şcepkin a dat o strălucire nemaicunoscută Teatrului Mic.

Mai tîrziu „Casa lui Şcepkin" a devenit şi „Casa lui Ostrovski". Numele acestui mare dramaturg, a cărui statuie domină intrarea teatrului, este legat de peste o sută de ani de Teatrul Mic, pe scena căruia piesele lui au fost interpretate de-a lungul vremurilor de o strălucită pleiadă de actori. Mulţi dintre aceştia au trecut făclia artei din generaţie în generaţie. Astfel, amintim familia renumiţilor actori Sadovski, ai cărei reprezentanţi mai tineri joacă şi azi pe scena Teatrului Mic, generaţia Muzil-Rîjovilor, actorii Şumski, Fedotova, Iakovlev, precum şi A.A. Lablocikina, E. D. Turcianinova, V. N. Paşennaia şi atîţia alţii.

Credincios tradiţiei de a prezenta cele mai bune realizări ale contemporanilor, Teatrul Mic a fost primul care a înscris în repertoriul său piese pe teme revoluţionare. Premiera piesei „Liubov Iarovaia" de K. Treniov, pusă în scenă de Teatrul Mic în 1926 (cu V. N. Paşennaia în rolul titular), a deschis o nouă epocă în istoria teatrului rus. De atunci, piesele dramaturgilor sovietici constituie temelia repertoriului Teatrului Mic.

Marea glorie a teatrului i-au adus-o artiştii cu renume mondial ca: P.S. Mocealov, unul dintre cei mai mari tragedieni, Maria Nikolaevna Ermolova, prima artistă a poporului din U.R.S.S., A.P. Lenski, A.I. Iujin, Stepan Kuzneţov, A.A. Ostujev, K.A. Zubov, precum şi alţi actori care şi azi mai joacă şi fac cinste şcolii teatrale sovietice ca: M.I. Ţarev, I.V. Ilinski, E.N. Gogoleva, M.I. Jarov, E.M. Şatrova şi mulţi alţii ce vor putea fi văzuţi cu prilejul turneului pe care Teatrul Mic Academic de Stat din Moscova îl întreprinde în Romînia.

I. Likso, artistă emerită a R.S.F.S.R., una dintre interpretele piesei „Aripi" de Al. Korneiciuk.

→

UN ȚEL UNIC

I

Când un singur om are o idee, care pusă în practică va schimba chipul unui lucru, fără îndoială e un fapt îmbucurător, demn de luat în seamă. Dar când zece sau o sută de inși au câte o idee, și fiecare dintre acestea converge spre același țel unic, te afli în fața unei adevărate forțe. Asta înseamnă sfîrșitul inerției într-un anumit loc. De acest lucru mi-am dat mai bine seama la uzinele „Vasile Tudose" din Colibași când, după ce am citit contractul colectiv, am întrebat:

— A cui a fost ideea cu organizarea atelierului de segmenți din hala 3?...

N-a știut nimeni să-mi răspundă. Și cred că nici nu se putea. La acest lucru s-au gîndit zi de zi și muncitorii, și maiștrii, și inginerii, și conducătorii întreprinderii. S-a discutat. Apoi ideea a primit o personalitate proprie. Iar când a fost înscrisă în contractul colectiv pe '57, la o mică anchetă i-ar fi reclamat paternitatea zece sau douăzeci de inși.

De aceea, denumirea aceasta de „contract colectiv" mi se pare profund simbolică. Ea întruchipează un efort comun și un țel unic. Fiecare își are aici partea lui de contribuție și răspundere.

Să ne oprim puțin la atelierul de segmenți din hala 3. Segmenții, pentru a putea trece prin toate fazele de prelucrare, aveau de făcut un drum destul de lung. Se turnau într-o hală, apoi erau transportați circa 200 de metri în alta. Pe frig, pe ploaie, pe ninsoare. Dar nu intemperiile stinghereau, ci risipa considerabilă de timp și efort fizic. Această situație îngreuna munca a mulți muncitori. De aceea în cadrul discuțiilor pentru contractul colectiv s-a născut ideea concentrării a două operații — turnare și prelucrare — în același loc. Ea a fost înscrisă în contractul colectiv pe '57. Era vorba doar de unele amenajări care necesită bani. Cineva trebuia să răspundă. Astăzi problema e rezolvată. Rezultatele: economie de timp, control mai riguros, reducerea ciclului de fabricație și, bineînțeles, condiții de muncă mult mai bune.

De obicei când e vorba de contractul colectiv, gîndul te duce la amenajări social-culturale. Ele sînt mai frapante. Fără a stabili o ierarhie, problemele de producție stipulate în contractul colectiv sînt totuși mai importante. Acestea ajută la ridicarea productivității, la creșterea cîștigului, la ușurarea muncii. Un inginer, Ivăneanu Constantin, și un tehnician, Ceapă Ion, au conceput o instalație de călire electrică a supapelor. Pentru ca punerea în funcție a instalației să fie făcută cît mai repede, muncitorii au propus să fie inclusă în contractul colectiv. Realizată acum, ea asigură o calitate mai bună a călirii supapelor. Cu puțin înainte operația aceasta se făcea după ochi. Dar oricîtă încredere am avea în experiența acelora care executau această muncă, e de preferat totuși exactitatea mașinii, care își face datoria mult mai rapid.

*

Cinematograful era într-o baracă. S-au cheltuit 270.000 lei și astăzi uzina are o sală splendidă. Spital nu există. Uzina a cheltuit 507.000 lei pentru a se amenaja unul, Ministerul Sănătății a trimis utilaj medical — și astăzi spitalul există.

Ce sumă a cheltuit uzina „Vasile Tudose" ca să realizeze angajamentele întreprinderii prevăzute în contractul colectiv pe anul trecut? 95.000 lei pentru dotarea cantinelor; 46.000 lei la amenajarea noului club; 47.000 lei pentru mesele, scaunele, nop-

La maternitatea și creșa uzinei

O parte din uriașul agregat mecanic de preparare a pămîntului la turnătoria de fontă, care ușurează mult munca muncitorilor și reprezintă traducerea în fapt a angajamentului întreprinderii luat prin contractul colectiv.

cierele, paturile etc., necesare locului în care locuiesc cei necăsătoriți; 20.000 lei pentru reparațiile de la școala profesională și... Am solicitat doar cîteva cifre; în contractul colectiv sînt peste o sută.

II.

Am spicuit pînă acum doar cîteva probleme din vechiul contract colectiv, expirat. Cum fiecare an are problemele lui stringente, contractul colectiv, inevitabil, este oglinda acestuia. Altfel ar fi desuet, fantezist...

La „Vasile Tudose" toată lumea are bătaie de cap cu transportul. Circa 40 de muncitori au nevoie de un autobus ca să-i aducă din gara Geamăna la Stefănești. Dorința acestora a fost trecută în contractul colectiv. Pentru 40 de muncitori atîta bătaie de cap? Desigur! Asta înseamnă grija față de om.

În fiecare dimineață cursa muncitorească este asaltată de sute de muncitori care merg la lucru. În vagoane e înghesuială, n-ai totdeauna loc să stai. Anul trecut prin grija direcțiunii, numărul vagoanelor s-a mărit de la 7 la 11. Azi și acestea sînt insuficiente. Pentru ca toată lumea să călătorească în condiții cît mai bune, sînt necesare 15 vagoane. Și cele 4 vagoane au fost stipulate în contractul colectiv. Plus, o nouă locomotivă. Și nu e ușor să convingi pe alții — de care într-un asemenea caz depinde rezolvarea problemei — să-ți pună la dispoziție o locomotivă, un autobus, vagoane.

Dar nu numai la acestea se limitează sarcinile grele pe care și le asumă direcțiunea. Din discuțiile purtate cu unii tovarăși, mi-am dat seama că cea mai spinoasă problemă este... drumul Colibași-sat-uzină. Să facem o mică paranteză. Din satul Colibași, unde locuiesc numeroși muncitori care lucrează la întreprindere, și pînă la uzină, sînt aproape doi kilometri. Ca să vii la serviciu trebuie să treci peste ogoarele țăranilor, deoarece nu există nici un drum, nici o potecă. Aceasta este fără îndoială un act ilegal. Nu mai vorbim de noroi. Drumul atît de necesar a suscitat discuții lungi. „Nu sînt bani", spun cei în drept. Și aceștia fără îndoială nu mint. Atunci? Totuși realizarea drumului a fost trecută în contractul colectiv și direcțiunea și-a asumat cu cea mai mare răspundere construcția lui. Noi considerăm că ministerul trebuie să sprijine realizarea acestui deziderat.

O cifră care nu este din cale afară de mare, dar denotă o stare anormală, a făcut ca în noul contract colectiv să fie trecută următoarea clauză: „Toți salariații uzinei sînt obligați a folosi din plin cele 480 de minute". Cifra amintită mai sus este: 23.000 ore absențe pe uzină într-un an. La această cifră au concurat și întîrzierile, șuetele, plecările nemotivate din producție, plimbările etc. Stipulația paragrafului are un mare rol educativ. El arată că pe lîngă drepturi, fiecare muncitor are și îndatoriri. Și dacă întreprinderea se angajează față de salariații săi să le îndeplinească propunerile, la rîndul lor muncitorii se angajează să-și îndeplinească corect și cu tragere de inimă obligațiile profesionale.

Contractele colective încheiate în ultimii ani sînt o surprinzătoare oglindă. Ele arată un drum ascendent. Anul trecut se scria: vom amenaja un club. Anul acesta: pentru buna desfășurare a muncii culturale vom dota clubul cu 1 pian, 1 magnetofon, 1 jaz, 1 acordeon, 1 picup, 50 de discuri, costume etc., etc.

Tot filele acestea îți descoperă și sarcinile nerezolvate. Bunăoară, în contractul din anul trecut era înscrisă constituirea consiliului de judecată tovărășească. Sarcina nefiind rezolvată, din vina comitetului sindical, paragraful a fost înscris din nou. E simplă neglijență? Motivări s-ar găsi destule. Cert este însă că, dacă acest consiliu ar fi funcționat, absențele nu s-ar fi ridicat la cifra pe care am amintit-o mai sus. Prin discuții tovărășești, cei cu un mai slab simț de răspundere ar fi fost convinși să se îndrepte. Aceasta ar fi fost atît în folosul lor, cît și în cel al uzinei.

Noul contract colectiv al uzinei „Vasile Tudose" are sute de paragrafe. Ele vorbesc despre creșterea productivității („mecanizarea prepărării pămînturilor la turnătoria de segmenți"), de economii („extinderea formării mecanice la toate reperele mici de fontă"), de calitate („introducerea controlului cu pinioane etalon la pinioanele cutii de viteză"), de ușurarea muncii fizice („montarea unui vibrator pneumatic la dezbaterea pieselor din fontă"), de vestiare, teren de fotbal etc.

Acum le-am consemnat doar. Dar peste un an de zile sîntem siguri că vom putea scrie mai detaliat despre realizarea lor. Certitudinea ne-o dau dragostea și interesul față de uzină ai celor de la „Vasile Tudose" cu care am stat de vorbă și care ne-au vorbit ceasuri în șir despre toate acestea.

B. CORIBAN
Fotografii de S. STEINER

Cu ajutorul întreprinderii mai mulți salariați își construiesc locuințe individuale. În acest fel, la cererea muncitorilor, întreprinderea se achită conștiincios de angajamentele sale.

Această mașină nefotogenică servește la călirea electrică a supapelor. Ea a ridicat considerabil productivitatea muncii și calitatea pieselor și a fost realizată datorită stipulării ei în contractul colectiv.

Sub cerurile pașnice

de Victor TULBURE

La braț cu fiica marelui Chitai
Și cu fecioara zărilor lombarde,
Sub cerurile pașnice, în mai,
Cîntam pe moscovite bulevarde.

Cu steaguri în culori de curcubeu,
Făceam în jurul Kremlinului roată.
Acolo unde, în mausoleu,
Superba Frunte doarme împăcată.
Lui îi ziceam:
— Dormi, Ilici, liniștit!
Tot mai uniți pe glob sînt muncitorii!
Din omenire-o jumătate a-mplinit
Porunca ta din ceasul aurorii.

Și azi venim să slobozim în vînt
Hulubii albi, să-și ia în lume zborul,
Decretul tău, al păcii pe pămînt,
Să-l afle polii și ecuatorul!

Dunărea

de Al. ANDRIȚOIU

În seara sihastră
mi-a venit Dunărea-albastră
pînă aici la fereastră.
A călătorit peste mare
Dunărea mea călătoare
Cu albăstrimile-i clare.
Marea-i albastră și ea,
albastră ca Dunărea mea
cu chipul țării în ea.

Mi le-a șoptit PĂDUREA...

– REPORTAJ ÎN DOUĂ PĂRȚI ȘI UN EPILOG –

În rolurile principale:	Iliuță POPESCU, țăran, 55 ani.
	Mihai GRIGORE, pădurar, 84 ani.
	Constantin COTICI, fiu de țăran, 7 ani.
Decor:	Valea Bazilului.
Lumină:	Soarele și luna.
Suflet:	Viața.

Acțiunea se petrece în comunele Cătina și Gura Teghii, din raionul Cișlău, în zilele noastre.

„METERNELE" FLUIERAȘULUI

Reîntors de la București, Iliuță Popescu puse ceva pe poliță, lîngă cutia fluierului, cartea ce i-o dăduse maestrul. De citit nu avusese timp. Era duminică. Întins pe laviță, își răsucea o țigară. Mîinile făceau treaba asta încet, cu o neascunsă plăcere. Nu era om cu tabieturi, dar avea și el metehne țigara răsucită din foiță și... fluierul. Privirea căută poliția. Vrînd să ia fluierul, răsturnă cartea. Se aplecă s-o ridice. Îi repetă slovele titlului: „Baltagul". Mîna lui aspră mîngîie coperta mătăsoasă și mîngîierea asta îi aduse florii întîmplării de atunci.

Fusese la București, la concursul căminelor culturale cu corala lui de fluieraș. Avuseseră mult succes. Apoi s-a nimerit ca în ziua aceea cineva să-și amintească că e ziua de naștere a marelui scriitor și că fluierul lui i-ar prinde bine bătrînei. La început nici n-a vrut să audă. Îi era nu știu cum rușine. Auzise că acolo ar să vie tot ce e floare printre cărturarii țării — și el să cînte cu fluierul!... Hai-de, că o să aibă ce să rîdă de el, om trecut de 50 de ani!...

Apoi l-au scuturat îndoielile, părerile de rău. Dar pînă la urmă s-a dus. Și a cîntat.

— Mi-a făcut mare plăcere să te ascult, i-a spus maestrul. Apoi s-a îndreptat spre rafturile încărcate, a scos o carte și a scris pe prima foaie: „4 noiembrie 1954. Amintire lui Iliuță Popescu. M. Sadoveanu"...

Iliuță a întors pagina și și-a căutat ochelarii. A aprins țigara de la un cărbune și a început să citească. Nu l-au mai urnit nici chemarea la masă a nevestei, nici strigătul de după uliță al vecinului. A terminat cartea cînd stelele erau în cumpăna cea mare a nopții. Și apoi nici că a mai putut dormi. S-a învîrtit în pat, s-a răsucit pe o parte și pe cealaltă, a ieșit tiptil pe ușă, și s-a dus în grajd. Era un alt obicei al lui Iliuță. Venea aci ori de cîte ori volbura grijilor îi cuprindea inima și mintea. Îi răscolise povestea Victoriei Lipan, viața acelor munteni, aidoma cu fosta lui viață.

„Glasul revoltatului
E-n doina Baltagului
Ca-n uruitul clinchetul
Își dă taina sufletului
Din viața trecutului".

— Nu vă uitați că n-am dinți! Să mă vedeți la joc.

Iliuță, fluieraș al Cătinei, tocmai hăi departe, la Moscova, unde a poposit într-o zi, trimis să facă și acolo cunoscută arta satului nostru.

POVESTEA CELOR 168 DE OPINCI

Pe o potecă din pădurea Variașului, la picioarele Penteleului, coborau la vale spre Gura Teghii patru drumeți. Un bătrîn scund, cu o mustață brumată de ani, cu umerii lați, învățuiți într-o dimie și cu gluga acoperindu-i părul cărunt. Păcănea apăsat. Lîngă tolagul și, pe urmele lui, bătrînul. O femeie înaltă și o fetișcană îi urmau. De frig li se îmbujoraseră obrajii și peste basmalele de lînă aruncaseră, ca o mîngîiere jucăușe, marama. Topăind cînd în spatele, cînd în fața lor, mai era un băiat înalt cît tolagul moșului. Avea o căciulă mare și albă de oaie, îndesată pe cap, că abia i se vedeau ochii codați.

Patru oameni pe o potecă din pădure e un lucru firesc, dar poate fi și un început de poveste.

Cine sînt eroii poveștii noastre? Cel bătrîn e pădurarul Mihai Grigore; femeia din urma lui îi e nepoată. Maria; iar fetișcana, Elisabeta lui Bratu; puștiul e Constantin Cotici, rudă depărtată a moșului. Unde se duc? La joc. Nu vă mirați: la joc toți patru! Și dacă nu mă credeți, puteți să controlați. În fiecare joi și duminică seară în căminul cultural din Gura Teghii se încinge jocul muntenesc. Fețele încep hora, flăcăii se prind la învîrtitură, se strîng în fureșul sîrbei și se domolesc doar cînd joacă irul bătrînii, prinși de șerpare, bătînd cît roi de volaiceșie pasul. Deodată o strigătură:

„Frunză verde toporaș
Haideți toți la Ciobănaș".

Și 168 de opinci hai și freamătă podeaua, născînd figuri și pași cum numai țăpinarii Penteleului știu. Din cînd în cînd, moș Grigore oprește jocul: „Stați, că nu-i bine. Figura asta a-o pus nom după învîrtita pe sub mînă. Boldene, tine-te în pas cu alde Ruxen. Muzică, hai!..." Și muzica începe cîntul și opincile, jocul. Nimeni nu vrea să se facă de rîs în toamnă la concurs. Pădurarii de la Gura Teghii au mai jucat la București și este vreun motiv ca de data asta să lipsească? Desigur că nu. Ar fi și păcat!

EPILOG.

Pădurea mi-a șoptit odată aceste două povești. Eu le-am ascultat, dar m-am dus să văd dacă e așa. Și pădurea nu mă minți-se. De aceea, fotograful și cu am încercat să vă povestim ceea ce ar putea să vă șoptească multe din pădurile țării noastre...

Liliana ȘAPLAN
Fotografiile de M. TOMOZEI

Cîț încape copacului sînt mesteceni din Gura Teghii...

Iliuță Popescu, fluieraș din Cătina

Șase din cei treisprezece fluieraș ai Cătinei

STOP „H" bomb

— MARŞUL PĂCII DIN ANGLIA —

Din piaţa Trafalgar şi pînă la Aldermaston sînt vreo 80 de kilometri. Ca să străbaţi cu piciorul această distanţă, îţi trebuie cam vreo patru zile. Piaţa Trafalgar este locul în care se întîlnesc tot mai des în ultima vreme londonezii simpli pentru a-şi spune părerea despre problemele păcii şi războiului. Iar Aldermaston este mica localitate în care e instalat marele centru atomic englez. Pe acest traseu s-a desfăşurat impresionanta manifestaţie înscrisă în cronica frămîntatei noastre epoci sub numele de „Marşul Păcii".

Marşul a început la 6 zile de la hotărîrea guvernului sovietic de a înceta unilateral experienţele cu armele nucleare şi la cinci zile de la primirea acestei hotărîri cu răceală şi ostilitate de către cercurile guvernante din S.U.A. şi Anglia.

Coloana de manifestanţi avea o lungime de o milă. Păşeau umăr lîngă umăr oameni simpli şi fruntaşi ai vieţii publice, activişti ai luptei pentru pace şi deputaţi din Camera Comunelor. Pe drum li s-au alăturat alte mii şi mii de cetăţeni cărora nu le este indiferent dacă îşi vor creşte copiii în linişte şi pace sau vor pieri cu toţii într-un cumplit război atomic.

Ajunşi la Aldermaston, manifestanţii s-au masat în faţa clădirii centrului atomic. Nu s-a rostit nici un discurs. Peste capetele miilor de manifestanţi s-a lăsat o tăcere uriaşă. Nu se auzeau decît bătăile miilor de inimi neliniştite de soarta pe care maniacii războiului o pregătesc Angliei şi omenirii.

Această manifestaţie arată că cetăţenii conştienţi ai Angliei ştiu să tragă învăţăminte atît din lecţiile istoriei — Coventryul încă n-a uitat faimoasele V. 1 ale lui Hitler — cît şi din ale geografiei, în condiţiile existenţei rachetelor balistice intercontinentale.

De aceea, „Marşul Păcii" a exprimat dorinţa fierbinte a poporului englez, alături de cea a tuturor popoarelor iubitoare de pace, de a se pune capăt ameninţării războiului atomic.

Tăcerea de la Aldermaston a spus mai mult decît o mie de discursuri: „Stop „H" bomb tests!" — „Încetaţi experienţele cu bomba H!"

Înainte de a porni la drum în impresionantul Marş al Păcii, mulţimea demonstranţilor s-a adunat într-un uriaş miting, în piaţa Trafalgar din Londra. Numeroase pancarte cer: *„Dezarmare nucleară". Nu vrem bombe cu hidrogen în Marea Britanie". „Să nu ne credem duşmani".*

tests!

Londra. Piccadilly. Manifestanţii au pornit în marşul de patru zile spre Aldermaston.

După o noapte petrecută la Hounslow, demonstranţii pornesc mai departe, spre centrul atomic de la Aldermaston, fără să ţină seama de ploaia torenţială.

Numeroşi participanţi la Marşul Păcii şi-au luat cu ei şi copiii. Pentru apărarea vieţii copiilor, demonstrează părinţii lor. ↓

Popas la Hounslow. Demonstranţii sînt găzduiţi în clădiri publice. O masă improvizată şi apoi un pui de somn pe saltelele aşternute pe jos.

SECRETUL

— schiță —

de C. BOZBICI

Ilustrație de Pita RUBIN

Am găsit o casă la periferie și m-am mutat. Un gard înalt de scînduri vopsite cu var despărțea casa de stradă, ferindu-ne de privirile curioșilor din mahala. Am fugit de zgomotul orașului și sînt fericit că am găsit liniștea atît de mult rîvnită. Pe aici trece arar vreo mașină, iar huruitul tramvaielor îl aud uneori seara, și numai cînd e deplină tăcere. Un adevărat paradis!

Căsuța, cu olane roșii pe acoperiș, are trei odăi cu ferestrele spre soare. Într-una din ele, cea care dă spre grădina din fund, îmi duc veacul eu, cărțile mele și pisica mea Cloto, cea veșnic torcătoare și somnoroasă. Prietenii noștri cei mai buni sînt mălinii care ne mînglie geamurile cu crenguțele lor și ne înmiresmează camera. Mai e și Iscander, cîinele vecinei mele, un ghemotoc lățos, care aleargă toată ziua după fluturi și-mi latră musafirii. Cu aceștia din urmă încet, încet s-a obișnuit și nu-i mai stîrnesc nici un interes; dar fluturii, o doamne, îl pasionează necontenit ca pe un entomolog.

În celelalte două odăi stă Ilie și mama lui, Ana. Ilie e un copil blond, cu părul veșnic pe ochi și anul acesta a trecut în clasa a patra elementară. Mama Ana e femeie de serviciu la tramvaie. Cu dînsa mă văd destul de rar pe-acasă, dar ne întîlnim deseori la capătul liniei. În asemenea ocazii mă întreabă bănuitoare:

— Spune-mi, domnu' Cornel, l-ai văzut în dimineața asta pe Ilie?

— Îl văzui...

— Învață?

— Da, așa mi se pare...

Totdeauna, la început, cînd mi se adresa, descopeream în ochii și în glasul ei o oarecare îngrijorare. Apoi, pe măsură ce-i relatam ce face Ilie, că învață, obrajii ei căpătau o mină de mulțumire și își vedea veselă de treburi. Totdeauna îi spuneam că Ilie învață, pentru că vedeam că îi face mare plăcere. Adevărul însă e că de multe ori o mințeam, numai să o văd liniștită. Descoperisem și eu că uneori minciuna-i folositoare... Numai că Ilie, sub scutul minciunilor mele, își cam făcea de cap cînd mama Ana era la serviciu. Îmi venea cîteodată să-l apuc de guler și să-i trag un toc de bătaie. Se vede că își pusese în gînd să facă din potaia de Iscander un cîine polițist, că toată dimineața îi trecea pe la nas felurite cratițe, batiste, creioane, pe care le ascundea prin fundul grădinii, în timp ce Iscander, legat la ochi, sta prizonier în cușca găinilor. Dar bietul Iscander avea o singură pasiune: fluturii! Cînd simțea vreunul, uita de cratița aninată în măr, lătra înviorat și se lua după el, așa legat la ochi, spre desperarea lui Ilie. Cînd o să reușească să-l dreseze, nu-mi puteam da seama.

Aseară a trebuit să las lucrul baltă. Prin ferestrele deschise, prin peretele care despărțea odaia mea de-a mamei Ana, l-am auzit pe Ilie țipînd. Apoi un plîns de copil, dureros, mă făcu să tresar. Ilie bocea. Glasul răstit al mamei Ana, aspru și neînduplecat, mă făcu mai atent.

— ... Tat'tu a fost vagabond și bețiv. Așta cel puțin n-avea minte. Nu știa bine nici cît fac doi și cu doi. Păi, cum să fi știut, dacă avea două clase primare! În patruzeci de ani le-a uitat și pe alea. Toată ziua sta la barbut, haimanaua. Pe tine nu te las, diavole, să ajungi prinț de mahala!...

Mai tîrziu, cînd furtuna s-a potolit, am făcut o vizită mamei Ana. Îmi era milă de ea și voiam s-o împac. Lîngă ușă, un ghemotoc lipit de zid: Iscander. Se făcuse mic de frică. În cameră, la masă, cu ochii umflați de plîns, Ilie rodea capătul creionului și privea stăruitor un caiet cu pătrățele. Mama Ana, lîngă cuptor, tăia niște ceapă.

— Toată lumea-i supărată în seara asta, observai eu glumeț.

— Of, domnu' Cornel, băiatul ăsta vrea să mă bage în pămînt.

— Dar ce s-a întîmplat?

— M-au chemat azi la școală. Are doi de patru: la limba română și la istorie. Dacă nu învață, rămîne repetent. Dar tot nu mă las pînă nu fac om din el!

Au urmat apoi zile puțin plăcute pentru Ilie. Mama Ana și-a luat concediu. Sta toată ziulica acasă. Cînd priveam prin fereastră, o vedeam șezînd pe un scăunel, cu o carte în mînă. În fața ei Ilie, puțin stînjenit, îi spunea lecția pe de rost.

— Iar n-ai învățat cum trebuie! Ce-i asta: aaa! aaa!? Cine învață, spune ca pe apă. Intră în casă și citește de zece ori pînă o înțelegi! Hai! Te fac eu om!

Peste două ore, aceeași scenă. Și în fiecare dimineață tot așa. O săptămînă, două...

Am plecat și eu în concediu. Zilele s-au scurs. Și iată-mă din nou acasă. Seara cineva bate la ușă. „Intră!" — strig. Trece pragul mama Ana.

— V-ați întors, domnu' Cornel? — exclamă bucuroasă. V-ați mai îngrășat! Ce bine! Știți, Cloto are trei pisici. I-am făcut culcuș în pod, pînă s-or face mai mărișori, să nu-i sugrume Iscander...

Am stat de vorbă vreun ceas. Cînd să plece, mi-a spus:

— V-aș ruga să-mi faceți o cerere pentru Ilie. A trecut clasa, diavolul. Acum vreau să-l dau la o școală electrotehnică. Aș face-o eu, dar nu știu s-o scriu.

— Cum? — întrebai mirat.

— Știți... eu n-am învățat carte cînd eram copil... Am crescut la țară...și pe timpul meu...

Se rușină și nu-și sfîrși vorba.

— Da parcă astă-primăvară îl ascultai pe Ilie la limba română!

— Cum să vă spun?... Mai mult de formă... Ca să învețe. El credea că urmăresc rînd cu rînd. Da! De unde! Abia acum învăț la o școală de alfabetizare să citesc... Învăț în urma lui... Merge greu, greu de tot. Copilul însă nu știe. El crede că urmăresc lecția în carte și învață... O, vă rog să nu-i spuneți! Trebuie să iasă din el un om adevărat, nu un vagabond. Asta e singura mea dorință. Pentru asta muncesc...

MARELE CÎNT

de Mihail COSMA

MOTTO:

„În vara anului 1889 am emis pentru prima oară „Internaționala", atunci cu totul necunoscută în Rusia...

Vladimir Ilici a venit lîngă noi și ne-a spus că trebuie să învățăm să cîntăm „Internaționala".

(D. I. ULIANOV despre LENIN)

Din veacul celalt — anul 89.
Un sat umil. Gubernia Samara.
Nu-i răscolise colbul, vremea nouă.
Era departe încă — primăvara.

Dar într-un zori, aici, întîia dată,
Bătrînii plopi, uscați lîngă ceardacuri,
Din Rusia de-atunci, încețoșată,
Un cînt măreț purtară peste veacuri.

Un pian cînta sub cerul cu sinceala.
Un pian gălbui. O tînără însoriță.
Ilici cu-ai săi!... Și „Internaționala!"...
De peste zări, abia atunci primită.

Ilici cu-ai săi. Și clapele vrăjite,
Neatinse game-atunci, întîia oară,
De al Comunii sînge-abia stropite,
Pe undeva-n Rusia, descifrară.

Și peste vremi, cîntarea repetată,
Zvelnă spre cer, străpunse munți și ape,
Din an în an vestind, prin lumea toată,
Că primăvara e aproape!

LOCUL UNDE A FOST UCIS GHEORGHE DOJA

Cunoașteți locul unde a suferit Gheorghe Doja înfiorătorul său supliciu?

La Timișoara mii și mii de oameni trec zilnic prin fața acestui loc, însă nu toți știu că aici în 1514, după înăbușirea marii răscoale țărănești a fost ucis conducătorul ei. Ținut gol pe un tron de fier înroșit în foc și așezat în acest loc, lui Doja i s-a pus apoi, pe cap o coroană de fier încinsă.

Toate acestea s-au întîmplat în centrul cetății Timișoara, pe locul unde acum se încrucișează două artere principale: bulevardul 6 Martie și strada ce poartă numele eroului răscoalelor țărănești de acum patru secole.

În amintirea lui Gheorghe Doja, de-a lungul veacurilor, locul supliciului a fost însemnat de localnici care au fixat aici mici monumente religioase. În 1906 s-a ridicat pe același loc o capelă (în fotografie) care există și azi. Pe unul din pereții exteriori ai monumentului, o inscripție săpată în marmură amintește că această capelă a fost ridicată de locuitorii Timișoarei în memoria lui Gheorghe Doja, pe locul unde acesta a fost ucis cu cruzime de conducătorii nobilimii.

F. U.

Vă rugăm: O SINGURĂ PROPUNERE! (II)

Ancheta de G. Manole
Fotografii de S. Steiner
Subtitlu : Calitatea

Rugat să fac cîteva aprecieri generale asupra calității a produselor fabricii „Mătasea Populară", tovarășul Mihu Nicolae, directorul întreprinderii, îmi răspunde:

— Mă pui într-o situație dificilă... Dacă vorbesc de bine despre calitatea produselor noastre, s-ar putea crede că mă laud; iar dacă am să vorbesc de rău, aș putea fi acuzat de fățărnicie...

— Să încercăm totuși...

— Vezi dumneata, se observă în ultimul timp o translație a preferințelor publicului, de la bumbac spre mătase. Este un fenomen firesc, dacă ne gîndim că fiecare tinde spre mai bine. Pentru noi...

— Adică pentru fabrică ..?

— Firește. Pentru noi, spun, această realitate a creat nenumărate probleme, atît în ceea ce privește volumul producției, cît și, mai cu seamă, în legătură cu calitatea. Am produs un număr de sortimente noi din mătase naturală, am creat țesături neșifonabile din mătase vegetală, am îmbunătățit în mare măsură calitatea la sortimentele existente... Și totuși...

— Și , totuși?...

— Încă nu sîntem mulțumiți. Sîntem convinși, de pildă, că se poate micșora numărul defectelor de țesătorie și, pe această linie, se înscrie recenta inițiativă a meșterului Alecu Vasile de la grupa a 3-a.

— Despre ce e vorba?

— În esență, despre introducerea unui sistem de punctaj pentru defectele de țesătorie și de limitare a defectelor permise: un singur punct-defecțiune la mie de bătăi.

— Și altceva?

— Avem greutăți de imprimerie. Gama de coloranți de care dispunem — mă refer nu la nuanțe, ci la anumite caracteristici chimice asupra cărora nu e locul să insist — este încă necorespunzătoare. Iată cauza pentru care nu putem aborda o serie întreagă de modele.

— Înțeleg.

— O altă hibă ar mai fi, tot în sectorul imprimeriei: unele variații de intensitate a culorilor, de-a lungul aceleiași partide de marfă... Îți dai seama că pentru cumpărătoare este foarte neplăcut să constate că fusta e de o nuanță mai deschisă, sau mai închisă, decît corsajul... Noi ne străduim să îndepărtăm aceste defecțiuni, ele însă mai apar totuși... Dar cred că ți-am spus destule ca introducere. În ce privește propunerile, cred c-o să-ți ofere destule „sondajul".

Tov. ELENA FILIP: — Nu-i așa că sînt frumoase modelele ce se pot realiza pe fonduri vopsite în prealabil? Ei bine, le vom produce curînd...

Cum poți să numeri fără să numeri

Mă adresez șefului serviciului tehnic, inginerul Rabinovici, un om jovial și foarte serviabil, rugîndu-l să mă conducă prin fabrică, în vederea „anchetei". Mă ia de braț și, conducîndu-mă afară din clădirea administrației, mă întreabă:

— Cu cine preferi să începem?

— Las la aprecierea dv.

— Atunci să mergem la sectorul mecanicului șef. E aproape.

— De acord.

La sectorul mecanicului șef, mă adresez tînărului inginer Schild:

— Tovarășe inginer, vă rog, o singură propunere pentru îmbunătățirea calității producției.

Interlocutorul meu zîmbește.

— Întîmplarea face să o am gata. N-o pregătisem pentru dv., dar dacă vă interesează...

— Desigur.

— Atunci, iat-o.

Scoate din buzunar o bucată de sticlă și mi-o înfățișează.

— E o glumă, tovarășe Schild? — întreb eu surprins.

— Vai de mine, nici nu mă gîndesc. Aveți în față un instrument (mă uit cu mai mult respect la bucata de sticlă, înnobilată cu acest titlu) capabil să indice dintr-o dată, prin simpla aplicare pe o țesătură de mătase, numărul firelor de bătătură existente pe centimetru.

— V-aș ruga, dacă se poate, puțin mai clar...

— Mi se pare clar... În țesătorie este extrem de important să poți controla, în orice moment, numărul de bătăi pe centimetrul de țesătură. Pentru asta se folosește în mod curent lupa. Totuși, și cu aceasta, numărătoarea este destul de dificilă; unde mai pui că operația răpește și un timp prețios. Din cauza asta se recurge la numărătoarea bătăilor mult mai rar decît ar trebui...

— În dauna calității...?

— Firește! Instrumentul acesta — inginerul Rabinovici îmi șoptește că instrumentul e realizat de ing. Schild — se bazează pe refracția luminii și se dovedește a fi destul de precis. Fiind ușor de manevrat (nu necesită decît aplicarea pe țesătura întinsă), dă posibilitatea unui control permanent al desimii țesăturilor, și prin aceasta, contribuie la îmbunătățirea calității.

— Așadar, propunerea dv.?

— Înzestrarea tuturor ajutorilor de meșteri cu asemenea „sticle", care pot fi realizate foarte ușor, chiar în fabrică.

Tov. MARICA POPESCU: — Controlul în operațiile de predare-preluare se poate face rapid și eficace.

Tov. ELENA COSMA: — Sîmbăta, la rampa de control, am putea avea constituiri fulger cu secțiile...

Și totuși, se poate

Însoțitorul meu mă conduce mai departe.

— Mergem la secția de creație — îmi spune el.

— Mergem.

Aici fac cunoștință cu tovarășa Elena Filip.

— Noi ne ocupăm cu crearea modelelor pentru imprimeuri, îmi spune dînsa ca introducere.

— Și, firește, aveți un cuvînt de spus în problema calității, adaug eu.

— Pe cît se pare...

— Atunci v-aș ruga să ne spuneți ce ați propune pentru îmbunătățirea calității. O singură propunere!

— Este ceva la care mă gîndesc de cîtva timp, însă e cam greu de priceput pentru un profan...

— Chiar cînd e înarmat cu foarte multă bunăvoință?

— Știu eu? Să încercăm. Sînt două metode principale de a realiza un imprimeu.

— Anume?

— Prima, cea pe care o folosim astăzi, constă în imprimarea simultană pe țesătura albă, atît a fondului cît și a modelului.

— Și a doua?

— A doua e ceva mai complicată și comportă două faze de lucru. Întîi se vopsește fondul, și apoi se imprimă modelul.

— Pot să mă laud că pînă acum am priceput tot.

— Nu asta era greu, ci urmarea. Spuneam că prima metodă o folosim. Cea de a doua însă, care ne-ar da posibilitatea să ne îmbogățim gama sortimentelor cu o serie de mătăsuri de mare efect, nu am practicat-o încă, din cauza lipsei unor coloranți specifici.

— Îmi amintesc că mi-a pomenit tangențial despre acest lucru și tovarășul director.

— Nici nu e de mirare. Chestiunea asta ne preocupă pe toți.

— Dar ca să revenim la propunerea dv....

— Credem că ne-am legănat prea mult cu gîndul că, pentru a realiza imprimeuri pe fonduri vopsite în prealabil, ne trebuie neapărat alți coloranți decît cei pe care îi avem în fabrică și... am adormit. Realitatea e că n-ar fi rău să avem și acești coloranți specifici; dar, în lipsa lor, firește cu mai multe strădanii, putem realiza imprimeurile despre care vorbeam și cu mijloacele actuale. M-a preocupat în ultima vreme această problemă... Dacă vreți și documentarea tehnică...

— O, nu — mă grăbesc eu să mă apăr. — Prin urmare, propunerea dv. este introducerea în producție a mătăsurilor, cu fonduri vopsite în prealabil.

— Chiar așa.

Primesc scrisori

— Și acum, încotro? — îmi întreb eu ghidul.

— Să mergem la finisaj. Adineauri, în timp ce vorbeai cu tovarășa Filip, a trecut prin atelierul de creație Marica Popescu, de la finisaj. I-am spus despre ce e vorba, așa că o s-o găsim gata pregătită.

Ajunși la finisaj o căutăm pe tovarășa Popescu și o aflăm la apretură.

Tov. INGINER RABINOVICI: — Aici s-ar putea introduce „veghetorii de urzeală", care ar înlătura defecțiunile de rupere...

— Vă așteptam — ne spune el zîmbind. Am terminat de scris cele ce voiam să vă spun. Știți... mi-e mai ușor așa...

— Să vedem.

Desfac foaia de hîrtie și... surpriză! Nu este vorba de o propunere, ci de trei. Se vede că însoțitorul meu a uitat să sublinieze că dorim o singură propunere. Ce să fac? N-o pot dezamăgi pe tovarășa Popescu. Prin urmare să le luăm pe rînd:

1) *Reorganizarea regulamentului de premiere.*

— În ce sens, tovarășă Popescu?

— Regulamentul în vigoare este alcătuit cu întreaga pondere pe cantitate. Socotesc că, pe lîngă asta, regulamentul trebuie îmbogățit cu o serie de condiții în ce privește calitatea. Aceasta va stimula atenția colectivului fabricii pentru calitatea produselor.

— Înțeleg. Să trecem la propunerea următoare:

2) *Un control prin sondaj, în operațiile de predare-preluare de la o fază la alta de-a lungul procesului de producție.*

— Nu știu dacă am expus asta destul de clar, intervine tovarășa Popescu.

— E clar. Nu-mi dau însă prea bine seama de utilitatea acestui control. Există doar controlul de calitate...

— Într-adevăr, dar controlul de calitate primește produsul *finit*. Controlul suplimentar, pe care-l propun la operațiile de predare-preluare, poate depista o sursă de defecțiuni cu mult mai înainte și dă, prin urmare, posibilitatea unor intervenții mai prompte.

— V-aș ruga, tovarășă Popescu, un exemplu...

— Să zicem că vopsitoria ar trimite apreturii un lot de material... Dacă la preluarea lotului, apretura ar găsi în val, o ruptură, ar însemna că ea s-a produs la vopsitorie și nu înainte, pentru că și vopsitoria a făcut, la rîndul său, controlul la primire. Prin urmare, s-ar putea căuta cauza producerii de rupturi în vopsitorie și, firește, s-ar putea evita repetarea.

— Acum mi-e clar. Să trecem mai departe:

3) *Cursuri periodice de minim tehnic, în special la finisaj...*

— După cîte știu, asemenea cursuri de minim tehnic nu sînt o noutate, obiectez eu.

— Firește că nu — cade de acord tovarășa Popescu. — Eu am spus însă: cursuri periodice.

— Și ce anume ar justifica acest caracter periodic?

— Specificul finisajului în fabricile de mătăsuri. La noi finisajul este ceva extrem de delicat și, pentru fiecare sortiment nou introdus, se pun probleme tehnice deosebite, specifice sortimentului respectiv. Nu știu dacă e cazul să exemplific...

— Nu, nu cred. Explicația a fost destul de limpede.

— De altfel aceste cursuri nici nu ar răpi prea mult timp. Mă gîndesc că opt ore la fiecare șase luni, ar fi suficient.

Sîmbătă, la rampa de control

— Ei și acum, tovarășe inginer?

— Să trecem pe la controlul de calitate.

— Să trecem.

— Tovarășul colaborator al revistei „Flacăra", tovarășa Elena Cosma — face însoțitorul meu prezentările.

Pusă în temă, tovarășa Cosma îmi spune:

— Nu am o propunere personală, dar vă pot face cunoscută una a întregului colectiv.

— Anume?

— Considerăm că este insuficient ca numai autorul unei defecțiuni să fie încunoștințat de ivirea ei. Ar fi foarte util ca, o dată pe săptămînă, să zicem sîmbăta, secțiile să aibă scurte consfătuiri la rampa de control, în cadrul cărora să se arate defecțiunile mai importante ivite în cursul săptămînii, precum și modul în care ele s-au produs. În felul acesta ar trage învățăminte, nu numai cei în cauză, ci secțiile întregi.

— Într-adevăr, cred că e o propunere interesantă.

Veghetorii de urzeală

— Și acum, tovarășe inginer, — mă adresez însoțitorului meu — cred că nu a mai rămas de făcut decît propunerea dv...

— Cum? Și eu?

— Evident. Mai ales dv...

— Bine... Eu am să fac o propunere în domeniul țesătoriei.

— Vă rog.

— Se întîmplă destul de des ca, în timp ce țesătoarea se află la un război — după cum știi, se lucrează la mai multe războaie — la altul să se rupă un fir de urzeală. Dacă țesătura merge mai departe în aceste condiții, este clar că se ivește un defect. Se pune deci problema necesității unui sistem de oprire automată a războaielor, în cazul ruperii unui fir de urzeală. La războaiele noi acest sistem există și se numește „veghetori de urzeală".

— În ce constă el?

— De fapt, e ceva foarte simplu. Fiecare fir de urzeală este trecut printr-o plăcuță metalică. Dacă se rupe un fir, plăcuța, din cauza greutății, cade de la locul său. În felul acesta se întrerupe un contact electric și războiul se oprește automat.

— Într-adevăr, e foarte simplu.

— Socotesc că acest sistem de „veghetori de urzeală", care este deosebit de practic, poate fi adaptat și la războaiele mai vechi; există posibilități, există rezerve interne...

— Tovarășe inginer, vă mulțumesc, atît pentru propunere, cît și pentru amabilitatea de care ați dat dovadă, conducîndu-mă prin fabrică.

— Mi-a făcut plăcere. Și, mai ales, cred că ne va fi de folos!

Interviu la „ATHENÉE PALACE"

Fotografie de Liana GRAI

Nu știu dacă portarului hotelului „Athenée Palace" îi place geografia, dar cert e că are ocazia să o învețe. Deoarece pentru dînsul, Londra, Moscova, New York-ul sînt Pekin-ul sînt în fiecare zi prezente la București. Și dacă vrei să capeți ușor... legătura cu oricare dintre aceste capitale, adresează-te acestui simpatic personaj, de la care am aflat și eu că domnul Jean Pierre Aimard, radioreporter la redacția din Paris a postului de radio Luxemburg, a venit în București.

Și iată-mă în respectiva cameră a hotelului...

— Îl aștept pe ferestră! Îl fac uitat în piața de legume, îi dăruiesc primului individ antipatic pe care am să-l întîlnesc!

Fiți liniștiți, eu nu mă pot uita nici o primejdie. Cele de mai sus nu mi se adresează mie... Domnul Jean Pierre Aimard e supărat foc. Vinovatul, ca de obicei, magnetofonul. A făcut o diminețică întreagă înregistrări la Institutul de Geriatrie și iată că acum banda e virgină, ca la ieșirea din fabrică...

— Infernală mașină, magnetofonul! Parcă anume inventată ca să otrăvească zilele radioreporterilor — mi se destăinuie prosopita mea cunoștință. — Să lăsăm însă necazurile profesionale. Cu ce vă pot servi?

— Un interviu.

— Sînt obligată mai mult să iau, decît să dau interviuri, dar, în sfîrșit, puterea încercu. Tuică?

(Hotărît, lucru, îmi spun, la Athenée Palace țuica face ravagii).

— Prefer cafea.

— Eu nu!

Odată serviți, pun prima întrebare:

— Sînteți pentru prima oară în România?

— Da. Îmi împlinesc astfel o veche dorință, care riscă însă să fie înlocuită de alta nouă.

— Anume?

— Aceea de a reveni. România este a doua țară din Răsărit pe care o vizitez — acum doi ani am fost în Uniunea Sovietică — și trebuie să spun că sînt încîntat. Cînd m-am îndreptat pentru prima oară spre Est, eram plin de idei preconcepute — care însă la Moscova s-au topit ca ceara. M-a izbit puternic, atunci, impresia de siguranță, de tinerețe și de forță pe care ți-o dă omul din răsărit, impresie pe care am regăsit-o la București, cu o deosebită satisfacție. M-a uimit însă și mai mult faptul că, la București, un om care vorbește limba franceză nu se poate simți străin. E o senzație minunată, pe care n-am încercat-o în nici una din marile capitale pe care le-am vizitat și pentru care vă sînt adînc recunoscător.

— Sînteți foarte amabil.

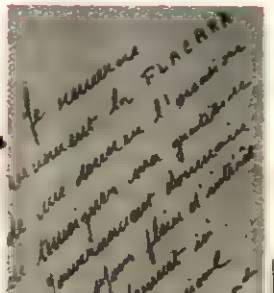

Mulțumesc călduros „Flăcării" care-mi oferă prilejul de a-mi exprima recunoștința către Guvernul Romîn, pentru interesanta vizită făcută aici.

Mulțumiri și salutări prietenești.

J. P. AIMARD

←

Dl. J. P. Aimard, cu umor trist: „Să mă ei bucdeau în magnetofon!"

↓

— Sînt sincer și... caut să fiu corect. În cele cîteva zile de cînd mă aflu în capitala dumneavoastră am văzut enorm. În primul rînd Institutul de Geriatrie despre care vreau să scriu o carte. Să vezi un om care, la 100 de ani, face gimnastică e uluitor. Și apoi condițiile în care trăiesc ei bătrînii! E o plăcere să fii centenar — afirmă zîmbind dl. Aimard. — M-a impresionat de asemenea, intensitatea vieții dv. culturale. Spectacole excelente, săli întotdeauna pline, un repertoriu de înaltă ținută, poate însă prea academic, prea [illegible].

Am vizitat cîteva din muzeele Bucureștiului și socotesc că, cel puțin „Muzeul Satului" și „Muzeul de Artă Populară" îmi vor da prilejul să realizez unul din cele mai interesante reportaje din cariera mea.

— Alte impresii?

— Foarte frumoase bucureștencele... Asta nu știu totuși dacă e cazul să o scriu...

— O asemenea apreciere este întotdeauna măgulitoare pentru femei.

— Se poate, dar revistele trec ușor peste grațiile și n-aș vrea ca, la întoarcere, să am neplăceri familiale...

— În cazul acesta nu voi uita să subliniez că această ultimă constatare a fost făcută prin binoclu.

— Mulțumesc, dar înainte de a încheia, aș mai avea o rugăminte.

— La dispoziție.

— Aș vrea ca prin intermediul „Flăcării" să adresez cîteva cuvinte de mulțumire guvernului romîn, pentru excelenta ospitalitate cu care am fost primit.

— Cu plăcere.

În timp ce dl. Jean Pierre Aimard scria cele cîteva rînduri din facsimilul alăturat, fotoreporterul îmi făcea semne descurajate, arătîndu-mi ceasul. Era șapte seara și dl. Aimard trebuia să meargă la operă.

A urmat o despărțire cordială, încheiată, bineînțeles, din nou cu... țuică.

Vasile MIHNEA

NAȘTEREA FIULUI*)

Familia Ulianovilor în 1879. În dreapta, jos, Volodea Ulianov

de Marietta ȘAGHINIAN

Între timp, Maria Aleksandrovna se instalase în noua lor locuință. Îi venea destul de greu. Pe soțul ei nu-l vedea aproape de loc; nu venea acasă, cu săptămînile. În afară de familia Aunovski nu cunoștea pe nimeni. Nu știa de la cine să ceară un sfat sau de unde să împrumute, la nevoie, cele trebuincioase gospodăriei. Aici nu mai aveau vecini care să locuiască pe același coridor cu ei, ca la Nijni. Felul lor de viață se schimbase.

Aunovski închiriase pentru ei o casă bătrînească pe strada Streleţkaia; un capăt al străzii dădea spre mica biserică Nikolskaia, care de atunci s-a dărîmat; la celălalt capăt se ridica închisoarea de pe Starîi Veneț, aproape de marginea orașului. La acest capăt îndepărtat, în curtea casei lui Pribîlovski, se afla și modesta lor locuință.

După casa încăpătoare pe care o avuseseră la Nijni-Novgorod, Mariei Aleksandrovna i se părea cam strîmtă această locuință. Nici nu și-a putut despacheta toată mobila, trebuind să urce o parte din lucruri în pod. Proprietarul a încredințat-o însă că în curînd va fi liber etajul de sus din casa cea mare.

Pe Starîi Veneț — o colină ce se înalță deasupra Volgăi — cădeau frunze galbene și ude, vestind apropierea iernii. Un frig pătrunzător se lăsa peste băncile de lemn, ude și ele. Jos, șerpuia nestînjenit Volga, iar deasupra ei, albastrul cerului, pătat de nori albi și deși, părea mîzgălit cu cretă. În fiecare duminică veneau aici calfele din oraș să umple locul cu coji de semințe, să rontăie roșcove dulci și să cînte din muzicuță. Închisoarea era împrejmuită cu ziduri groase, iar ferestrele ei dădeau spre Veneț. Printre gratii se zăreau capete rase, fețe palide și hămesite lipite de geamuri. În zilele de lucru, cînd era mai puțină lume, Maria Aleksandrovna îi trimitea aici la plimbare pe Ania și Saşa.

Fiindcă Nastea nu mai putea s-o scoată singură la capăt, Maria Aleksandrovna a scris surorii sale, Annuşka, rugînd-o să-i trimeată din Penza o dădacă.

Din prima zi, de cum apucase să despacheteze lucrurile, Maria Aleksandrovna fusese mulțumită de noul oraș și, cu toate că locuința era strîmtă, îi plăcuse. Toate îi aminteau satul. Căsuțele liniștite cu sculpturi de lemn, băncile în fața porților, strada prăfuită și nepietruită, trotuarele de scînduri, găinile care scormoneau prin gunoi, cîntecul melancolic al cocoșului din curtea vecină, apoi tihna, izolarea propriei lor vieți, care se ascunsese aici ca o picătură de ploaie în nisip. Totul era plăcut și „nestingherit", cum spusese Nastea, care de îndată ce sosise se și apucase să spele rufe în curte, ceea ce nu i s-ar fi îngăduit în curtea liceului din Nijni.

E drept că pe străzile din centru satul începea să bată în retragere; nici aici nu aflai înfățișarea unui oraș adevărat, ci mai curînd a unui cartier mărginaș. Casele zvelte, zugrăvite în alb cu galben, clădirile publice în roz cu alb, împodobite cu zimți de cărămidă pe sub acoperișuri și pe cornișe, apoi corpurile de clădiri masive rămase de la domnia trecută, totul avea un colorit și un aer deosebit, care nu mai semăna cu acela din Nijni-Novgorod. Oamenii îi arătau cu mîndrie casa albă a familiei Iazîkovilor, în care poposea odinioară Puşkin în trecere prin oraș, precum și o clădire lungă, aidoma unui hambar pentru grîne, în care se născuse scriitorul Gonciarov. Îi vorbeau de asemenea despre ceilalți simbrieni familiile Minaevilor și Voeikovilor. Poetul Minaev se născuse aici, în anul 1835; Annenkov Pavel Vasilievici în 1813; și tot în gubernia lor a văzut lumina zilei, în 1766, Nikolai Mihailovici Karamzin. Iar liniștea de aici părea că e închinată amintirii lor

Dar liniștea era înșelătoare.

A doua zi după sosirea familiei Ulianov, în fața casei lui Pribîlovski s-a oprit un cupeu. Erau primele vizitatoare. Maria Aleksandrovna le-a ieșit întru întîmpinare, așa cum îi era firea, amabilă și prietenoasă, cu un zîmbet plin de bunătate pe buzele ei frumoase. Numaidecît s-a băgat de seamă că soția inspectorului se ține drept ca o fată de pension, că gura ei strengărească seamănă, cum ar spune lumea, „ cu o inimioară": cu buze subțiri, ușor rotunjite la mijloc, zîmbind asemenea unei flori care nu s-a deschis încă, iar în dreapta, deasupra buzei, o aluniță mare. Cît despre prăjituri — „ți se topesc în gură"!

După primii vizitatori, au dat năvală alții.

În vilele de lemn sculptat cu meșteșug locuiau nobili, negustori și funcționari, iar în slujba lor se mai găseau cîte cinci-șase slujitori dintre foștii argați. Toamna, vechilul trimitea nobililor care întregi cu vînat, saci cu făină, butoaie cu murături și sărături, lăzi cu fructe uscate și cu prăjituri de casă.

Peste o săptămînă, după ce li se ura să se îndoape din cămara lor, începeau „vizitele"; se duceau să se îndoape unii la alții. Numai așa, „ca să treacă timpul", spuneau ei.

Pentru Maria Aleksandrovna însă, tocmai timpul era lucrul cel mai de preț pentru gospodăria sa; ea socotea și măsura fiecare clipă, pentru a scoate măcar seara, înainte de culcare — pentru desfătarea ei sufletească — o carte din scrin, cu semn în ea, și să citească la

*) Fragment din romanul „Familia Ulianovilor"

Casa în care V. I. Lenin și-a petrecut copilăria.

Lenin la vîrsta de 4 ani.

Lenin în 1900, după reîntoarcerea din Siberia.

Lenin în anul 1914

În vara lui 1917, deghizat, cu identitatea falsă: Ivanov, mecanic

lumina lămpii, întorcînd filele cu grijă așa cum știa s-o facă numai ea, fără a îndoi colțurile. Și n-ar fi fost atît de rău, dacă acești oameni ar fi venit să stea de vorbă, să discute, ceea ce uneori poate înlocui o carte bună, așa cum se obișnuia la ei, la Nijni. Dar aici lumea care venea în vizită bătea apa-n piuă — acesta era felul lor de a discuta. Nici muzica nu se bucura de o dragoste prea mare, iar teatrul era întotdeauna gol. Cînd s-a reprezentat piesa „Inimă fierbinte" a lui Ostrovski, în sală nu erau nici zece spectatori!

Maria Aleksandrovna era nevoită să-și expedieze musafirii cu fel de fel de șiretlicuri: ba că abia sosiseră la Simbirsk; ba că n-a apucat să-și schimbe hainele de lucru; pînă și bluza lăsată în voie peste talia îngroșată, părea că spune pentru ea: „Ei, cum aș putea să primesc și să ies în lume?" Sfiiciunea cu care venise de la Nijni-Novgorod și care o făcea să se aprindă la față atît de des și pentru te miri ce, trecuse. Începuse să nu mai răspundă atît de ușor, zîmbind, zîmbetului ieftin și convențional cu care, din obișnuință, o întîmpinau unii.

N-a trecut multă vreme și între Maria Aleksandrovna și doamnele din Simbirsk s-a strecurat o undă rece de înstrăinare. Ca și la Nijni se răspîndi pe de lături zvonul precum că Mariei Aleksandrovna îi lipsesc căldura și înțelegerea largă a firii rusești.

În postul mare a sosit de la sora Annușka, din gubernia Penza, cu perna ei proprie și cu un cufăr de lemn bătut cu fier pe la colțuri, noua dădacă — Varvara Grigorievna — o femeie grasă și severă, între două vîrste, cu sprîncenele ca niște tufe, în care, pe lîngă firele roșcate și mici, creșteau și altele mai lungi și mai închise la culoare.

În săptămîna mare, gerul s-a muiat deodată și s-a lăsat o zăpușeală de seră. Simbirskul, îmbrăcat în straiele albe ale zăpezii care începuse să se topească, parcă se împuțina, iar contururile fumurii ale bisericilor păreau suspendate în văzduh. În aer, în zăpadă, pe Volga încătușată, pe drumurile de poștă care porneau din oraș spre cîmpiile albe — pretutindeni se simțea o pornire, înceată dar nestăvilită, spre primăvară.

Maria Aleksandrovna trebuia să se pregătească pentru paște. În miercurea mare porni cu bucătăreasa Nastea să cutreiere prăvăliile.

Străzile erau nemaipomenit de murdare: piața se umpluse de care încărcate cu tot felul de bunătăți: curci și găini tăiate, batog, nisetru, butoiașe cu smîntînă și brînză de vaci, apoi saci cu făină de toate soiurile și coșuri cu ouă proaspete. Țăranii dormeau aici, noaptea, pe rogojini, ascunzîndu-și cîștigul în carîmbul cizmei. Șiruri de birjari așteptau, strigîndu-și dinainte prețul: „O hîrtie de cinci"! „Două grivne!" Sau chiar: „Poftiți și cu o grivnă, vă duc în zbor pînă acasă". Iar pridvoarele bisericilor mișunau de cerșetori.

Maria Aleksandrovna nu se întreba dacă crede sau nu în dumnezeu. Nu-i plăceau discuțiile despre religie și tăcea atunci cînd, în fața ei, alții despicau firu-n patru pe această temă. În adîncul inimii ei era mai curînd necredincioasă, iar această necredință sporea pe zi ce trecea.

Ea însă nu-și prea împărtășea gîndurile și respecta datinele religioase, împreună cu familia sa. În joia mare intră în biserica Nikolskaia plină de oameni. Știa că soțul ei trebuia să fie acolo. I-a fost însă cu neputință să-l vadă în mulțime, mai ales că o apăsa o zăpușeală de neîndurat. Atunci Maria Aleksandrovna își aminti de o vorbă a tatălui său: „Dacă vrei să ai viață lungă, trăiește în aer liber; aerul proaspăt este igiena omului inteligent".

N-a fost în stare să reziste pînă la sfîrșitul slujbei. S-a întors binișor, acasă n-a mai aprins lampa, ci s-a întins în pat așa îmbrăcată cum era.

Vineri 10 aprilie dimineața, Ilia Nikolaevici a plecat de acasă direct la tipografia „Simbirskie gubernskie vedomosti", pentru a citi încă o dată și a corecta darea de seamă privitoare la situația școlilor primare din Simbirsk, care urma să intre în ziar a doua zi de paști. Darea de seamă era lungă și ziarul a acceptat s-o publice în trei numere; începutul și a doua parte erau semnate de I. Vișnevski și doar ultima parte a dării de seamă purta semnătura lui Ilia Nikolaevici, deși muncise la toată lucrarea. După ce a cercetat cu luare aminte șpalturile cu semnătura lui Vișnevski, s-a mai uitat o dată, în fugă, la restul manuscrisului.

Era prima sa dare de seamă de inspector. Înfățișa în mod multilateral situația generală a învățămîntului primar din întreaga gubernie. Erau cuprinse aici cifre trimise din diferite localități și verificate la fața locului, caracteristici date de consiliile școlare județene, apoi concluziile sale, ale lui Ilia Nikolaevici, la care nu ajunsese numai pe baza analizei rapoartelor primite din județ, ci după ce vizitase în decurs de o jumătate de an toate satele în care exista o școală primară. După prima călătorie, multe nu i s-au mai părut atît de rele. A văzut și a cîntărit totul cu alți ochi. A stat el însuși de multe ori de vorbă cu sătenii, încercînd să-i convingă să vadă în școală o cauză a lor proprie, importantă și necesară. Folosind cuvinte simple și limpezi, a izbutit să le trezească interesul. Și a aflat pe alocuri nu numai doamne caritabile, cu mintea zăpăcită, preotese analfabete, soldați beți, contopiști încuiați și popi care tînjeau parastasele pentru ouă, găinușe și ruble, ci și adevărați dascăli, plini de elan și pricepuți în muncă, precum și cîțiva moșieri susținători sinceri ai școlii, activiști înflăcărați pe tărîm obștesc.

Ilia Nikolaevici vedea limpede, ca în palmă, viitoarea sa muncă. Harta guberniei încetase să mai fie pentru el numai o horbotă albă, pe hîrtie de calc. Citea grăbit, în sine:

„Numărul elevilor de ambele sexe în cele 430 școli sătești din gubernie se ridică la 9.717... Numărul băieților este de peste cinci ori mai mare decît al fetelor... Țăranii, chiar din rîndurile ciuvașilor, încep să-și dea seama de folosul pe care-l pot avea de la învățătură băieții, dar ... nu pot înțelege pentru ce le trebuie femeilor să știe carte. În acest scop, se introduce treptat în școlile de fete lucrul de mînă..."

„Școlile funcționează în localuri diferite: unele sînt instalate în clădiri speciale, mai mult sau mai puțin amenajate pentru învățămînt... deși multe sînt șubrede și friguroase pe timp de iarnă... Școlile de fete... funcționează fie în casele slujitorilor bisericii, fie în izbe țărănești, fie în chiliile destinate paznicilor bisericilor, deseori igrasioase și reci. Este necesar să se ia măsuri pentru înlocuirea acestor chilii, incomode din toate punctele de vedere, cu alte localuri mai potrivite, deoarece în aceste încăperi igrasioase și reci... nu ne putem aștepta ca activitatea din domeniul învățămîntului să se desfășoare cu succes".

„Metodele de predare în școli sînt diferite· în unele se folosesc pînă în prezent vechile metode, la care învățătorii conștienți renunță treptat, în altele se continuă cu metoda lui Zolotov, iar în cîteva — puține la număr — începe să se introducă încetul cu încetul metoda baronului Korf".

„În unele școli se aplică unele măsuri disciplinare ca: trecerea numelui celor mai buni elevi pe o tablă roșie, iar al celor codași pe una neagră; ținerea în picioare a elevilor leneși și nebunatici în timpul orei, ba chiar așezarea lor în genunchi... Din toate aceste măsuri ar fi de dorit să fie exclusă treptat pedeapsa punerii în genunchi, ca o pedeapsă pur corporală, și să fie preferată, în limita posibilității, influența morală asupra elevilor".

„Numărul dascălilor din gubernie este de

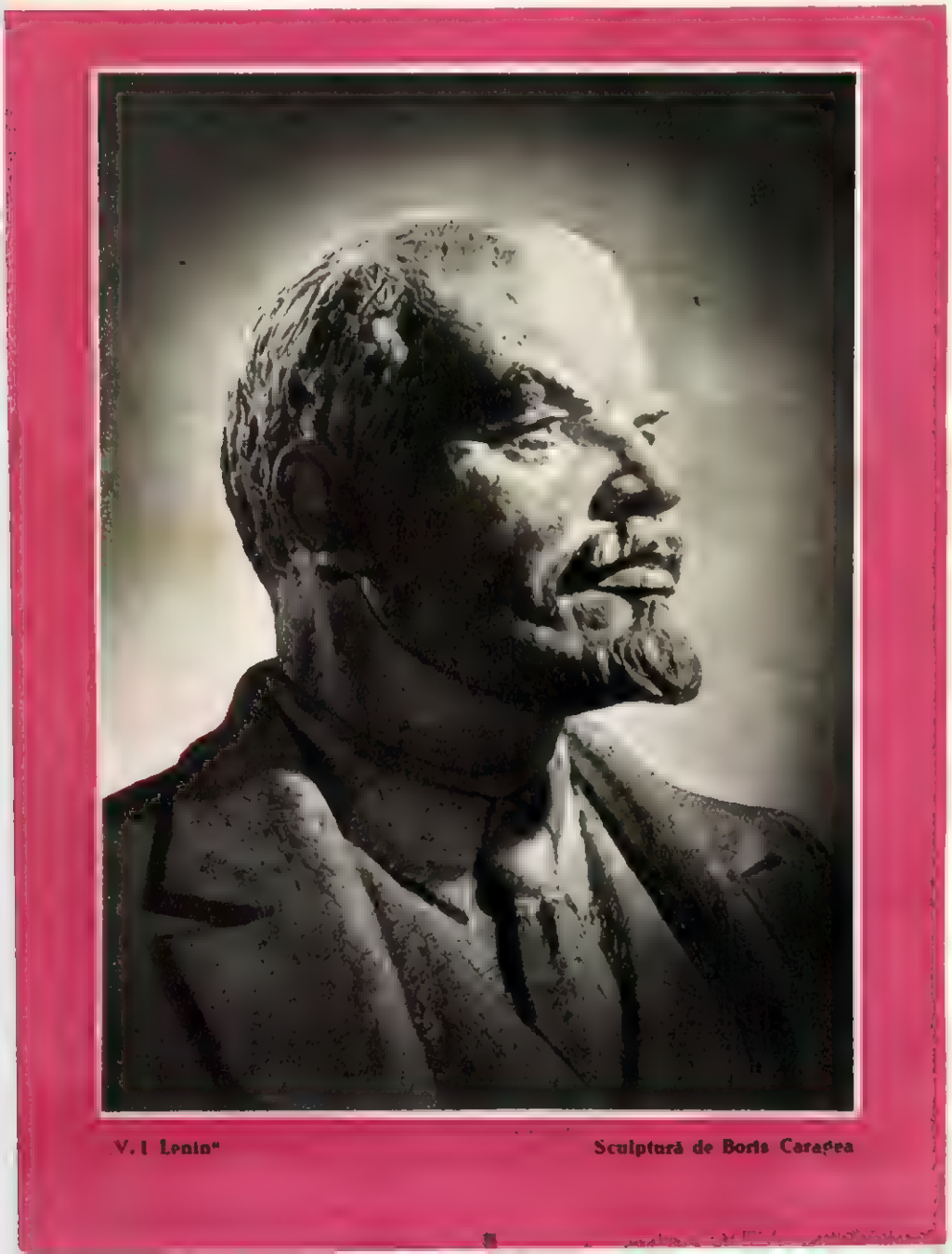

V. I. Lenin" Sculptură de Boris Caragea

Lenin în 1918

526, printre care: preoți 294, clerici musulmani 3, învățători cu ajutoarele lor 199 și învățătoare 30. Majoritatea învățătorilor provin din țărani (59), apoi din rîndurile clerului (31) și din mica burghezie (20); mai sînt și preoți sătești, funcționari, secretari comunali și subofițeri".

„În grija față de îmbunătățirea învățămîntului primar în întreaga gubernie, adunarea Zemstvei a înființat cursuri de pedagogie, pe lîngă școala județeană din Simbirsk, pentru pregătirea cadrelor de învățători și a alocat în acest scop anul trecut (1869) suma de 1.850 ruble".

Ilia Nikolaevici oftă: — Cam puțin, de bună seamă. Important este însă începutul în sine, și acest început există, dar e ca o picătură de miere.

„Măsura... în care țăranii se interesează de școală e în funcție de folosul pe care-l au copiii lor; iar folosul e direct condiționat, la rîndul lui, de calitățile și de conștiinciozitatea în muncă a învățătorului".

Termină de citit și văzînd că manuscrisul e încă nesemnat, căută cu privirea un toc, îl luă de la proprietarul tipografiei și semnă: *I. Ulianov*.

Își simțea inima ușoară. Treburile merg bine. Mîine se va odihni toată ziua, alături de ai săi: copiii și soția. Își aduse aminte că Maşenkăi i-a fost cam rău de dimineață...

Ieși bine dispus în stradă și-și deschise paltonul. Era cald. Primăvara cuprindea năvalnic orașul. Jos, ghețurile care ferecaseră Volga se spărgeau, trosnind și bubuind.

La școala numărul 1 din Ulianovsk se păstrează banca elevului Vladimir Ulianov.

Cînd a ajuns în fața casei, un glas l-a oprit: „Intrați cu băgare de seamă".

Vecina lor, Anna Dmitrievna Ilina, o femeie scundă, rotundă, cu un puf negru deasupra buzei, „felcerița diplomată" cum i se spunea în oraș — în realitate cea mai bună moașă din Simbirsk, cu studii medicale — se și făcuse stăpînă în casă.

Ilia Nikolaevici a deschis încetișor ușa. Pregătirile de sărbătoare rămăseseră neterminate, pe mese, în cratițe, în bucătărie și în cămară. Ouăle nevopsite, aluatul rece azvîrlit într-un colț. Peste mirosul de vanilie și de șofran, cumpărate abia ieri, pătrundea în nări un alt miros: de farmacie.

Soția era culcată în dormitor, cu părul despletit, palidă și zîmbitoare, îmbrăcată în rufe curate. Camera era albă, ca și halatul imaculat al Annei Dmitrievna.

— Haide, haide, Ilia Nikolaevici, asta nu-i treabă pentru dumneavoastră, bărbații! Ne descurcăm noi și singure...

— Tocmai acum m-am găsit și eu, Iliușa — spuse în șoaptă Maria Aleksandrovna, privindu-l vinovată.

...Iar peste un ceas, Ilia Nikolaevici intră din nou în cameră. Cel care venise pe lume într-un fel atît de firesc, dînd peste cap sărbătoarea, era culcat, ca toți noii-născuți, pe masă, roșu-stacojiu, și urla, pentru că Anna Dmitrievna îi dăduse, cum era obiceiul, cîteva palme zdravene.

Tatăl se apropie și-l privi. Avea în față pe cel de-al patrulea copil al lui, un Ilici micuț, cu fața zbîrcită ca a tuturor noilor născuți, cu o frunte mare și bombată acoperită de un puf bălai, cu ochișori mici, ștrengărești, care clipeau, cerînd parcă iertare tatălui pentru venirea sa nepoftită și grabnică.

Anna Dmitrievna știuse de dimineață ce nume i se va da fiicei, dacă va fi fată, și ce nume i se va da fiului, dacă va fi băiat.

— Ei, ia-ne în brațe, tăticule, îngînă ea cu aceeași voce pe care o au toate moașele din lume. — Felicită, tăticule, pe noul locuitor al pămîntului, Vladimir Ilici!

1937—1957. Ulianovsk.

În romînește de **Vlaicu BÎRNA** și **A. MIȘEA**

Casa-muzeu „V. I. Lenin" din Ulianovsk. În această sufragerie se duceau discuții aprinse în jurul materialelor ce trebuiau să fie inserate în „Subbotnik", revista familiei Ulianovilor.

POZA

de Vasilii KAZIN

În poza asta veche, puțin decolorată,
Nu-i tatăl meu, nici mama, nici prima mea iubire,
Dar o păstrez ca sfîntă și dragă amintire
Și n-o clintesc din locu-i de cinste niciodată.

Cînd o privesc în cadră, adesea mi se-ntîmplă
Să simt mîndria-n mine cum crește ca o mare
Și parcă nu mi-i părul încărunțit la tîmplă
Și nu mi-i tinerețea pierdută-n depărtare.

Furtunile trecute îmi bîntuie-n ureche
Și lacrima-i pe geană ca bobul de cleștar
Cînd îl zăresc pe Lenin în poza asta veche
Ca o lumină vie și fără de hotar.

Cum îl știam, cu șapcă, în marea-i simplitate,
Înconjurat de lume și de putere plin,
Acolo lîngă zidul bătrînului Kremlin
Și-a pironit privirea în vremi îndepărtate.

Străbătător de veacuri, profet, clar văzător,
Prea înțelept în toate și luptător de frunte,
Nu mare de statură, îmi pare cît un munte
Pe care-l scaldă-n raze un soare orbitor.

Înconjurat de lume, el vede culmea-n față,
El îndrumează lumea, ferind-o de prăpăd,
Acolo, între steaguri, privindu-l parcă văd
Rîvnita fericire stînd lîngă el, măreață.

Și cum să nu fiu mîndru și-ncrezător în sine
Cînd în bătrîna poză zăresc un băiețel,
În care eu, bătrînul, mă recunosc pe mine
Acolo în mulțime, alături de el!

În romînește de M. DJENTEMIROV

1

2

ÎN CLASA I-A...

3

Într-o bună zi, 774 de tineri și tinere, absolvenți ai Institutului Agronomic din București, au pornit, străbătînd drumuri diferite, spre aceeași întîlnire: întîlnirea cu viața.

În urma lor — amfiteatrele spațioase ale Institutului și febrilitatea examenelor, imaginea listelor respectabile din care și-au ales locul de muncă preferat și prietenii de ani și ani, nenumărate șotii și glume, poate parfumul unei iubiri stinse sau care tocmai atunci izbucnise... Înaintea lor — viața!

Și cîte o poartă al cărei prag îl vor trece pentru prima oară... (foto 1).

Nu-i mult de atunci. Și iată-ne pe urmele cîtorva din acești tineri, aleși la întîmplare.

Dacă vă interesează cîte ceva din cele ce s-au întîmplat cu ei — foștii absolvenți de institut, actualmente în clasa I la școala vieții — citiți mai departe.

★

Emilian Constantinescu lucrează ca inginer agronom la gospodăria agricolă colectivă din satul Straja, raionul Negru Vodă. La colectivă, oamenii l-au privit la început cam cruciș. Ce ar fi putut să-i învețe un tinerel de la oraș, pe ei, care s-au născut cu coasa în mînă? Să folosească îngrășăminte artificiale? Nu au prea vrut. Ca un hatîr și doar cu titlu de experiență, au hotărît să aplice propunerea „tinerelului" numai pe o parcelă. Urmarea? Recolta pe celelalte loturi: 906 kg grîu la hectar; parcela: 2.300 kg grîu la hectar.

Astăzi, colectiviștilor li se pare că Emilian lucrează cu ei de cînd lumea (foto 2). Pentru priceperea cu care îndrumează munca colectiviștilor, „tinerelul" a primit Ordinul Muncii clasa a III-a.

★

Nu este vorba de un gondolier (foto 3), ci tot de unul dintre cei 774: directorul gospodăriei agricole de stat „Roseți", inginerul zootehnician *Constantin Ghiță*, care mai are de dat o ultimă dispoziție înainte de a porni spre tarlalele de pe celălalt

...LA ȘCOALA VIEȚII

– fotoreportaj –
de M. BONDA (text)
Lică IOSIF (fotografii)

mal. La 26 de ani, Constantin Ghiță conduce cea mai mare gospodărie de stat din regiunea București. Anul trecut, numai de pe cele 2.806 ha însămînțate cu porumb, gospodăria a livrat statului peste 7.500.000 kg porumb boabe — cu 1.100.000 kg peste cifra prevăzută în plan. Printre altele, ferma mai posedă 12.000 ovine, 14.000 păsări etc.

★

Medicul veterinar, *Laur Gavrilescu* este un alt absolvent al Institutului. Lucrează acum la laboratorul veterinar al regiunii Constanța (foto 4). Printre alte evenimente trăite de doctorul Gavrilescu, de la absolvire încoace, este și căsătoria sa. În calitatea lui de medic veterinar are printre alte obligații „matrimoniale" și pe aceea de a o învăța pe tînăra sa soție cum se prepară zeama de găină...

★

Inginerul *Gheorghe Moise* (foto 5) era îndrăgostit pe vremea studenției. Îndrăgostit de... atletism. Ajuns la S.M.T.-ul din comuna Albești, a început să se ocupe de un alt gen de performanțe: sporirea suprafețelor lucrate cu mijloace mecanice. Prășitul mecanic, care în raza S.M.T.-Albești se făcea în anul 1955 pe o suprafață de 1500 ha, s-a extins în 1956 la 4400 ha, apoi în 1957 la 4900 ha. Performanțe asemănătoare s-au obținut și la seceratul mecanic, recoltatul cu combina etc. S.M.T.-ul în care lucrează Gheorghe Moise s-a clasat, în întrecerile dintre S.M.T.-urile regiunii, pe locul doi. Încă un pas și S.M.T.-ul său poate deveni, chiar în această primăvară, „lider".

★

Numai doi dintre cei 774 absolvenți au rămas mai departe împreună. *Gheorghe Burlacu* și *Smaranda Duică* (foto 6). Amîndoi lucrează în colectivul zootehnic al Academiei R.P.R., la secția IV „biologie și științe agricole". Împreună fiind, își amintesc adesea de primele comunicări științifice ținute de ei în fața înaltului for științific al țării: cea a lui Burlacu vorbea despre ridicarea vitalității mieilor brumării, a lui Duică despre crearea unui nou tip de oaie cu lînă fină și producție sporită de lînă. Amîndoi, la scurte intervale, au vizitat, în cadrul unui schimb de experiență, R.P. Mongolă.

★

Ca și Smarand Duică sau Gheorghe Moise, inginerul *Ion Toma* este și el fecior de țăran. A lucrat mai întîi la S.M.T. din comuna Gîrbovi. Și cum tinerețea și entuziasmul plac oricui, oamenii acelor locuri l-au îndrăgit repede. Tot ei l-au ales deputat în sfatul popular. Mai apoi, inginerul nostru a fost ales vicepreședinte al sfatului popular raional. Mare cinste, dar și griji mari. Toma se zbuciumă ca argintul viu. Îl poți zări cînd la bazele de recepție, stînd de vorbă cu oamenii, cînd pe la gospodării colective sau S.M.T.-uri, ascultînd păsurile plugarilor și căutînd soluții, cînd la sfatul popular organizînd un laborator raional (foto 7). Ajuns acasă, uită repede de oboseală cînd își saltă pînă la tavan flăcăiașul dolofan care abia a trecut pragul primului an. Apoi, spune hotărît nevestei: „Inginer agronom îl fac!"

★

Ultimul popas l-am făcut la stațiunea „Murfatlar" a Institutului de Cercetări Agronomice din R. P. R., locul de baștină al vestitului vin cu același nume. Aici lucrează — alături de mulți alți specialiști — inginerul hortiviticol *Ficret Mujdaba* (foto 8). Tătarul Mujdaba (ca de altfel și ceilalți colegi ai săi despre care am vorbit pînă acum) reprezintă prima generație de intelectuali din familia lui. Mujdaba s-a născut chiar în satul Murfatlar și s-a întors acolo ca „să-și servească regiunea în care a făcut ochi". Este cercetător științific la laboratorul de biologie, sectorul de înmulțire a viței de vie. Vizează extinderea largă în întreaga Dobroge a soiurilor alese de viță, spre desfătarea tuturor celor ce știu să aprecieze un pahar cu vin bun. Iar vinul Murfatlar, de culoarea mierei, dens asemeni undelemnului, dulce și cu o aromă amețitoare, este o licoare cu adevărat aleasă (foto 8).

Am verificat (încă o dată) și noi acest lucru, ridicînd din toată inima paharul pentru succesele de azi și de mîine ale absolvenților Institutului Agronomic...

4

5

6

7

8

Matei Giscarul se sfătuieşte cu consătenii săi.

Paprika Jancsi vesteşte spectatorilor, în versuri amuzante, ce se va întîmpla în tabloul următor.

De la PEPELEA GÎSCARIU LA MATEI GÎSCARUL

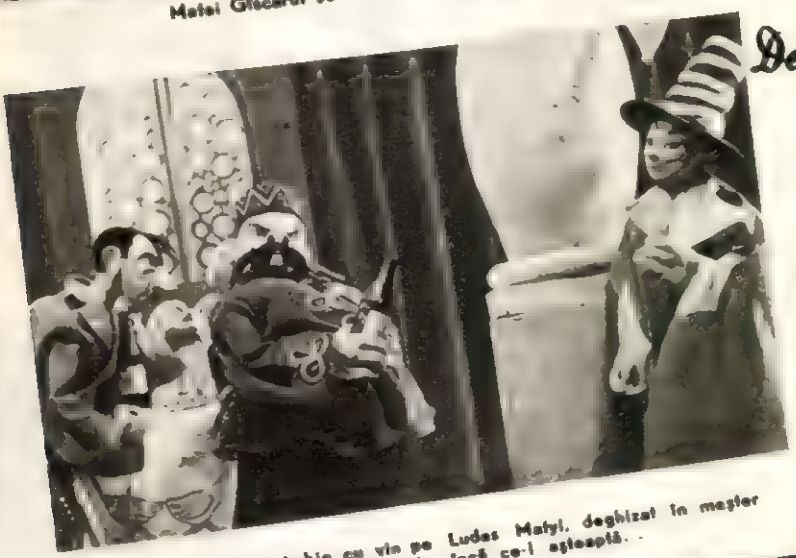

Boierul Döbrögi îi îmbie cu vin pe Ludas Matyi, deghizat în meşter italian. Boierul nu ştie încă ce-i aşteaptă...

Cititorii români au făcut cunoştinţă pentru prima oară cu poemul „Ludas Matyi" de Fazekas Mihály (1766—1828), în traducerea poetului ardelean Ioan Barac (1776—1848) sub titlul „Pepelea Giscariu". Am revăzut de curînd pe scena Teatrului de păpuşi din Tg. Mureş (în adaptarea lui Hunyádi András) povestea lui Matei Giscarul, atît de îndrăzneaţă pentru epoca în care a fost creată; această lucrare bicisneşte în adevăratul sens al cuvîntului nobilimea feudală întruchipată în firea despotică a moşierului Döbrögi.

Revolta socială ce şi-a găsit expresie în acest poem, care au în mod întîmplător a fost atît de îndrăgit de popor în anii premergători revoluţiei din 1848, a determinat pe Moricz Zsigmond — acest corifeu al literaturii maghiare — să-l dramatizeze.

Folosind această dramatizare, colectivul Teatrului de păpuşi din Tg. Mureş s-a străduit să realizeze — în regia lui H. Antal Pal — un spectacol interesant la care au contribuit execuţia îngrijită a păpuşilor (Kemenesi-Krausz-Erzsebet) decorurile pline de imaginaţie (Török-Földes Edith) şi dibăcia cu care au fost mînuite păpuşile.

Spectacolul cu „Matei Giscarul" se bucură de un bine meritat succes care se oglindeşte şi în faptul că la 14 martie a.c. Teatrul de păpuşi din Tg. Mureş a dat — într-un cadru festiv — cea de-a 2000-a reprezentaţie cu acest spectacol.

Ştefan IZSÁK

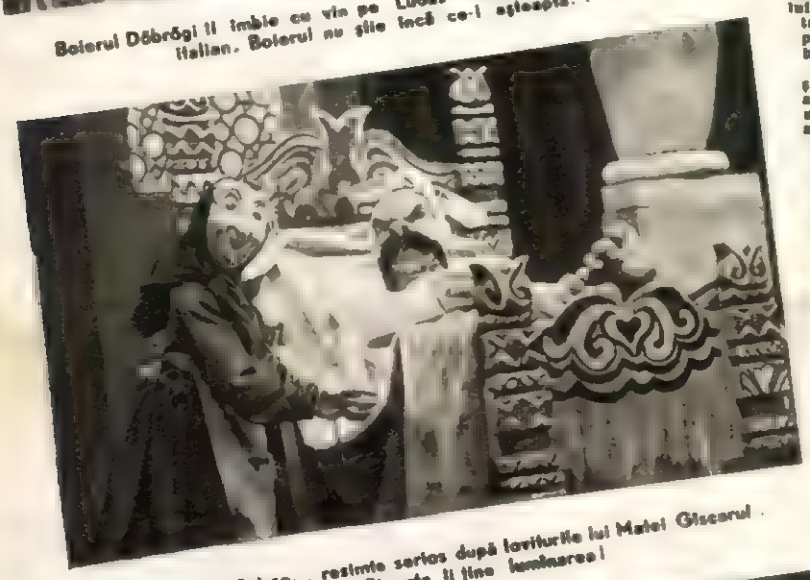

Boierul Döbrögi se... resimte serios după loviturile lui Matei Giscarul. Şi Baba Cloanţe îi ţine lumînarea!

Ciardaşul final executat de... orchestra de ţigani a fost viu şi îndelung aplaudat.

Cronica melomanului

„FRUMOASA ELENA" LA GALAŢI

Locuitorul sau vizitatorul Galaţiului de astăzi are de ales săptămînal între spectacole de operă, operetă, estradă, teatru, sau concert simfonic. Acum doi ani ar fi putut admira numai teatrul sau estrada, acum trei ani doar pe aceasta din urmă, („admiraţie" reprezenta în acest caz un eufemism), iar acum 5 ani unicul spectacol care i se oferea era acel al... Dunării şi Lacului Brateş, ambele admirabile într-adevăr, dar fără legătură cu dezvoltarea culturală a oraşului.

Această istorie inversată vorbeşte de la sine şi nu este în intenţia autorului acestor rînduri să facă monografia instituţiilor de artă gălăţeană. Dar e interesant de aflat că, dacă pentru Teatrul Muzical un spectacol ca „Vînt de libertate" a constituit acum un an o performanţă, în ultimul timp nu mai pare deosebită nici măcar îndrăzneala de a lua în repertoriu, primul din ţară, o operetă atît de subtilă şi de rafinată ca „Frumoasa Elena" de Offenbach.

Faptul că îndrăzneala a devenit firească nu dovedeşte decît progresul vertiginos al acestui colectiv; totuşi blazarea e prematură şi cronicarii nu trebuie să piardă atît de uşor capacitatea de a se mira. Să ne mirăm deci şi să ne bucurăm urmărind un spectacol care pune (şi rezolvă) altfel probleme.

Probleme de stil mai întîi, pentru că stilul clasic Offenbach impune în primul rînd repudierea rutinei şi a oricărui convenţionalism. Offenbach a fost la vremea sa un „teribil" care ultragia spectatorul blajin al Parisului şi-l pălmuia pur şi simplu pe cel suficient, sigur de sine. Dar dacă în secolul al XX-lea nu mai uimeşte tot ceea ce uimea în secolul al XIX-lea (de pildă, să pui spartani să danseze înainte de asediul Troiei...franch-cancan), înseamnă că spectacolul trebuie reîmprospătat, cu curaj: pentru că a-l depăşi pe Offenbach (în spiritul lui, firește) este cel mai bun serviciu pe care îl poţi face autorului însuşi. Or, faptul că în regia şi scenografia lui Eugen Groppeanu „Frumoasa Elena" a adăugat amestecului de parfum al Greciei antice şi al Parisului secolului trecut, şi pe acela al Rominiei (poate chiar al Galaţiului) silelor noastre, este în acest spectacol un semn de tinereţe, de prospeţime.

Probleme muzicale în al doilea rînd; pentru că muzica lui Offenbach ţine mai mult de opera comică decît de operetă. Iată de ce forţele de elită ale teatrului, ca sopranele Sanda Chiriacopol şi Cornelia Seracin (în rolul titular), tenorul Vasile Huzum (Paris), „subretele" Marica May şi Virginia Boeriu (Oreste), experimentatul comic Niculae Vulpescu (Menelaos) şi tinerii Jean Segal şi Traian Vasiliu (Calchas şi Philocomus), ca şi trei dintre zeiţele adunate — Nineta Stoica, Afrodita Capri, Corina Diniciu — s-au desfăşurat în roluri pline de posibilităţi, în care au creat, fiecare, momente de înălţime artistică demne de teatre cu mult mai experimentate.

Poate că numai unele lungimi ale interludiilor coregrafice — de altfel interesante — (Coca Ignat şi Emeric Tuş) au îngreunat puţin acest spectacol care, sub conducerea muzicală a lui Viorel Doboş, poate oricînd să apară pe orice scenă a ţării.

„Frumoasa Elena" locuieşte deocamdată la Galaţi. Dar n-ar fi rău să-şi arate frumuseţea şi în alte oraşe dornice de spectacole bune, între care Capitala nu face excepţie.

Scriitori și cărți

JURNALUL VEREI INBER *)

Vera Inber

„Meridianul de la Pulkovo" fusese prima culegere de poezii prin care am luat cunoștință de talentul multilateral al Verei Inber, una dintre femeile-scriitoare ce ocupă un loc de frunte în literatura sovietică de azi. Poeta aducea în acest volum mărturia unor sentimente complexe, de la preocupările personale ale sufletului matern, preocupări cărora a știut să le dea o valoare generalizată, umanistă, până la patriotismul fierbinte al cetățeancului primei țări socialiste. Știam, la data când parcurgeam volumul amintit, că autoarea împărtășise, în timpul ultimului război, soarta asediaților de la Leningrad, însă nici pe departe nu bănuiam amploarea tragică a zilelor acelea, pe care acum tot mai multe documente artistice o reconstituie.

În noianul de schițe, nuvele, romane și filme, compoziții muzicale și realizări plastice inspirate din viața supră dar eroică a Leningradului asediat în anii 1941—1943, jurnalul Verei Inber, intitulat sobru „Aproape trei ani..." (inclus în volumul recent apărut „Opere alese"), ocupă un loc aparte și aduce contribuții revelatoare asupra genezei multor opere ale autoarei sovietice. Publicându-și însemnările evazi-zilnice, autoarea s-a ferit de comentarii, de firească tendință de a da interpretări unor întâmplări sau altora, după atâția ani de la consumarea faptelor.

Vera Inber a notat tot ceea ce a intrat în rana ei vizuală, tot ceea ce a simțit, tot ceea ce a visat în acele zile mult prea puțin propice visului. Pătrunzând cu autoarea în locuințele lipsite de foc pe un ger siberian, asistând la agonia atâtor trupuri vlăguite de foame, întristându-ne de fiecare veste nefavorabilă care sosea de pe frontul încercuirii, participăm parcă cu ființa noastră la suferințele pe care le provoacă ororile războiului, la privețișurile pe care înfiorătoarea calamitate le-a revărsat asupra vieții pașnice. Iată o însemnare cutremurătoare. Poarta data de 26 decembrie 1941: *„E groaznic să îngi dimineața pe poarta noastră de serviciu și să te pomenești lângă zidul prosecturii, pe canalul Karpovski. E o morgă sub cerul liber. În fiecare zi sosesc cu sănii-je cîte opt-zece cadavre. Și zac acolo, în zăpadă. Copiugeie se împuținează mereu: nu mai sînt materiale suficiente pentru confecționarea lor".* Sau această însemnă dramă pentru sufletul unei mame consemnată lapidar: *„19 februarie 1942. Tocmai acum am primit o scrisoare de la ai mei, trimisă încă în decembrie. Mișenka al nostru a murit, înainte de a fi împlinit un an"*, dramă căreia autoarea — într-un suprem efort de a-și învinge propria durere — îi găsește un antidot în dăruirea ei totală pentru cauza comună: *„Mîine mă duc pe front cu delegația raionului nostru. E bine că plec. Îmi ajută să-mi suport durerea pe care inima mea o înfruntă atît de greu".*

Iată de ce, totuși, în acest oraș-erou viața mergea înainte: în fabrici se lucra, în bocluriile și adăposturile Universității studenții învățau, scriitorii creau cu mîinile înghețate pe condei. Șostakovici compunea „Simfonia a VII-a" — toți încordându-și ultimele rezerve fizice și morale, luptînd cu toate lipsurile, suferind, pentru ca țara să trăiască.

Azi, când imperialismul agită din nou flamurile negre ale războiului, lectura și încrustarea adîncă în suflet a unor slove ca cele ale Verei Inber constituie nu numai o aderare nelimitată la viață, dar și întărirea convingerii că niciodată popoarele nu vor mai lăsa să se abată asupra lumii o nouă calamitate.

L. VOITA

*) Vera Inber: Opere alese, Cartea Rusă — 1958.

PRIETENI AI UMANITĂȚII *)

Em. Kazakevici

Kazakevici s-a făcut cunoscut cititorilor prin schițele, nuvelele și romanele sale, inspirate din evenimentele Marelui Război pentru Apărarea Patriei. Desigur că multora le sînt încă vii în minte paginile pline de lirism, de dulcoasă melancolie, dar și de înălțător patriotism din schița *Bleaua* sau chipurile viguroase ale oștenilor greu încercați de război, dar cu toate acestea plini de optimism, de iubire de oameni, de încredere în viață, din romanul *Primăvara pe Oder*. Nuvela *Inimă de prieten*, recent tradusă în limba română, se încadrează în aceeași serie de lucrări inspirate de oameni și fapte înălțate și trăite în timpul războiului.

Ca în toate operele sale, aici alert autorul nu este atras de aspectul exterior al evenimentelor, de intriga propriu-zisă, oricît de bogată, de interesantă, de plină de peripeții ar fi ea. Faptele pe care le zugrăvește Kazakevici nu impresionează prin elementul surpriză, nu au ceva excepțional, ieșit din comun. În viforoasa războiului se întîlnesc doi oameni minunați, întregi, cinstiți; se iubesc, în ciuda atmosferei foarte puțin propice. După ce căpitanul Pavel Akimov moare ucis de un glonț dușman, Anna Beloserova își continuă existența, devenind un medic valoros, se ține cu devotament fetița, pe Katia Akimova, căreia nu i-a fost dat să-și cunoască tatăl. Dar viața de muncă intensă, de mici și mari bucurii pe care i le oferă profesiunea, iubirea bolnavilor și aprecierea colegilor de meserie, nu vor reuși să tămăduiască niciodată rana adîncă din sufletul Annei Alexandrovna Beloserova.

Atenția lui Kazakevici s-a îndreptat spre zugrăvirea caracterelor. El a căutat să creeze chipuri umane de neuitat, figuri ce devin înșăși expresia unei epoci istorice. Destinele pe care le înfățișează autorul confirmă încă o dată adevărul staloniciei de cele mai bune opere ale literaturii sovietice, adevărul integrității și superiorității morale a omului de tip nou.

Ofițerul Pavel Akimov întrunește în persoana sa inteligența, voința, energia, dragostea de muncă și de acțiune, cu o înaltă exigență morală, cu o etică nouă, socialistă. Inima de o puritate cristalină a acestui om nu cunoaște compromisuri. În muncă, ca și în luptă, Akimov rămîne același prieten cinstit, devotat, cu o inimă largă și iubitoare, față de femeia iubită, față de ostașul din subordinele sale, ca și față de orice om.

Moartea lui pe un țărm străin, într-un sanatoriu norvegian, aparținînd libertatea și viața unor oameni, am zice străini lui, dar în care Akimov vede în primul rînd *oameni*, capătă o valoare simbolică. Simbolică pentru bogăția sufletească a omului sovietic, cu adevărat prieten al umanității, al tuturor celor subjugați și asupriți, simbolică pentru măreția umanismului și internaționalismului proletar.

Și întru totul pe măsura lui este și Anicika Beloserova ca și el cinstită, iubitoare, devotată.

Scriitorul a știut să găsească accente de vibrant lirism, de gravă rezonanță, de căldură și energie pentru a descrie destinul, tragic dar și înălțător, al acestor oameni sovietici, și prin ei, al altor alter eroi anonimi ai războiului.

Letopisețul Marelui Război pentru Apărarea Patriei nu a fost încă terminat. Prin cartea sa *Inimă de prieten*, Kazakevici a înscris încă o pagină emoționantă în cronica acelor zile de măreție și eroism.

T. N.

*) „Inimă de prieten" de Em. Kazakevici.— E.S.P.L.A. — Cartea Rusă.

ÎN ÎNTÎMPINAREA ZORILOR *)

Vadim Kojevnikov

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a inspirat multe pagini pline de avînt și vigoare artistică în literatura sovietică. Cărți cum sînt *Torentul de fier* sau *Ceapaev*, s-au născut în anii imediat următori lui 1917 și au adus cu ele imaginea proaspătă a furtunii abia trecute, perceperea ei nemijlocită.

Abordarea frecventă a temei Revoluției nu a însemnat însă usarea și cu atît mai puțin epuizarea ei. Istoria atît de bogată și de glorioasă a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie este și va rămîne încă de-a rîndul iarăși nouăcut de inspirație pentru scriitorii sovietici.

Romanul lui Vadim Kojevnikov — *În întîmpinarea zorilor* — ne dă o imagine s-ar părea surprinzătoare, neașteptată, la prima vedere, a Revoluției. Și anume: lupta pentru Puterea Sovietică, desfășurată în ținuturile îndepărtate ale Siberiei — și ne-o zugrăvește văzută de un copil, Tima, prin prisma și înțelegerea acestui băiețel. Dar Tima nu este un simplu spectator al evenimentelor pe care le înregistrează cu spontaneitatea și sinceritatea sufletului său pur. Tima este nemijlocit legat de frămîntările și clocotirile ce le vede, în jurul său, generate de lupta crîncenă între lumea veche și lumea nouă. Căci biografia lui Tima se împletește strîns cu istoria acelor vremuri aprige, cu viitoarea lupte revoluționare. Părinții lui Tima sînt ilegaliști. Regimul țarist i-a surghiunit în Siberia și acolo s-a născut și Tima. Datorită acestui fapt, o serie de lucruri, chiar ușoare și caracteristice oricărei vieți de copii, capătă în cazul lui Tima o semnificație mult mai largă decît cea personală, redusă la existența băiețelului. Chipul mamei nu înseamnă numai evocarea unei ființe dragi, plină de bunătate și blîndețe, de voioșie și nelimitată încredere în viață; el se confundă cu cel al unei devotate luptătoare pentru cauza Revoluției, care a renunțat la artă, la strălucita carieră muzicală pe care i-o făgăduia talentul său remarcabil, pentru a se consacra muncii și luptei revoluționare. Tatăl nu e numai un om puțin cam ciudat, cu teorii pedagogice foarte complicate și cam abstracte, înclinat prea mult să filozofeze, lucru pentru care-l dojenește mama; e în același timp și tovarășul Piotr Sapojkov, un om neînfricat, un luptător dîrz, principial, gata oricînd să se sacrifice pentru cauza Revoluției. Cunoscîndu-i, ne dăm seama că Varvara Nikolaevna, mama lui Tima, are dreptate să exclame: „Piotr, ești un om adevărat!". Prin fața ochilor noștri trec și alte figuri de luptători pentru cauza proletariatului ca: Esfir, Murzaev, Ian Vitol, Isakson etc. Ne încîntă caracterele acestea integre, pline de vigoare spirituală, înzestrîte de un înalt ideal; ele ne devin toți mai dragi și mai apropiate ca și lui Tima. Imaginea Revoluției percepută prin prisma lui Tima se suprapune cu imaginea obiectivă a epocii, cu înfățișarea conflictelor esențiale, a luptei de clasă. În felul acesta tabloul apare mai convingător și de o puternică sugestie istorică.

Romanul lui Vadim Kojevnikov are o incontestabilă valoare de cunoaștere. Dar și o mare valoare educativă. Urmărind soarta acestor oameni plini de optimism, de încredere în victoria socialismului, devii tu însuți mai bun, mai puternic, mai hotărît să continui lupta lor.

Tatiana NICOLESCU

*) Roman de Vadim Kojevnikov — E.S.P.L.A. — Cartea Rusă.

DE CE M-A EXCOMUNICAT

Episcopul Fiordelli pe care tribunalul „eretic" din Florența l-a condamnat pentru calomniereo acelor Bellandi

Dreapta: Mauro Bellandi, „păcătos public". Jos: pe ușile bisericilor florentine, episcopia a lipit o minioasă și insinuantă dare de seamă asupra procesului Bellandi-Fiordelli.

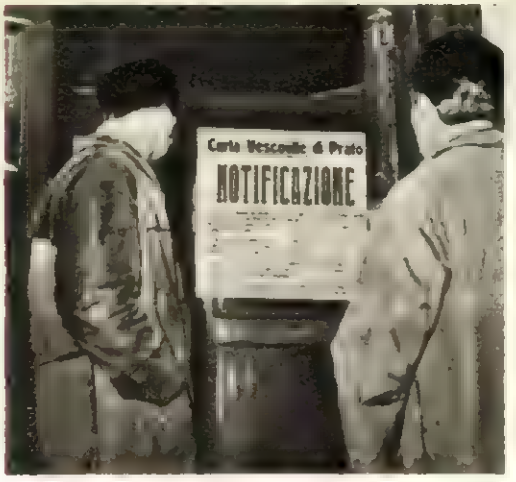

FOILETON TRIMIS „FLACĂRII" de Orazio LANDI

Prințul Filippo Orsini (stînga) pe cînd era șambelan al Papei.

Sinucidere și publicitate: actrița engleză Belinda Lee, care n-a reușit (și nici n-a intenționat) să moară, după scandalul de la Vatican. →

Totul a pornit de la Belinda Lee. Înțeleptul Zoroastru prelindea că „dacă o femeie frumoasă te iubește leși întotdeauna din încurcătură", dar lucrurile s-au petrecut altminteri: prințul Orsini nu mai este șambelan al Papei, iar eu am fost excomunicat. În ciuda faptului că Belinda Lee este cu adevărat frumoasă. Și, cu toate că, încă în leagăn fiind, și au de an după aceea, nu mi-am dorit nimic decît să fiu un bun creștin, dar mai cu seamă un bun catolic.

Să facem însă puțină ordine în gînduri, acum, cînd m-am dezmeticit. Cred că la începutul începutului a fost totuși povestea cu Fiordelli. Mauro Bellandi s-a căsătorit cu Loriana Nunziata, în conformitate cu prevederile Constituției italiene, care arată că nu este obligatorie decît cununia civilă. Episcopul din Prato, Pietro Fiordelli, s-a supărat însă. Și în plină slujbă religioasă a aruncat blestemul asupra celor care s-au sustras binecuvîntării sale: ei sînt, a declarat prea cuviosul, niște „păcătoși care trăiesc în concubinaj", iar căsătoria lor este „un concubinaj scandalos". Asupra păcătoșilor s-au abătut sute de scrisori anonime, în care bîrfelile sfaturi ale binevoitorilor se întîlneau cu amenințările furioase. Loriana era încîntată să-și părăsească soțul și să se căsătorească în mod public, iar lui Mauro i se promiteau chinurile gheenei. Mai mult încă, milioane nevăzute, dar desigur sfinții, au răpit din leagăn copilul — în vîrstă de două luni — al soților Bellandi, l-au dus la biserică și l-au botezat.

Toate acestea l-au determinat pe Mauro Bellandi să-l dea în judecată pe Fiordelli — binecuvîntat fie numele lui — pentru calomnie, iar judecătorii — blestemați fie pentru erezia lor — l-au condamnat pe episcop, sub motiv că soții Bellandi erau căsătoriți legitim și că în Italia se află multe familii care nu s-au împărtășit din harul bisericii.

La prima vedere, nu ar fi nimic neobișnuit în cele ce s-au petrecut. Drept vorbind, încă din secolul al IV-lea, biserica aplica represalii ereticilor. Numai că, în vecurile din urmă, un asemenea scandal nu s-a mai pomenit. Și m-am adresat Papei:

— Părinte al părinților, nu cumva tulburarea aceasta se datorește faptului că Mauro Bellandi a fost partizan, în anii războiului, iar acum este unul dintre conducătorii organizației locale a Partidului Comunist?

Sanctitatea Sa mi-a răspuns cu un surîs de hecuvimă:

— Încă în 1891, fiule, lăudatul între Domnul papa Leon al XIII-lea a dat o enciclică împotriva socialismului. Credeți și cercetă. Împărtășește-te de sfintele canoane, dar nu scormoni sfintele taine. Văd că nu te descurci încă prea bine în dogmele sfintei noastre biserici. Zeiul creștinesc nu-i totuna cu a pune întrebări neplăcute. Un bun catolic trebuie să fie totodată un blînd și cuvios miel al Domnului. Du-te, fiule, și nu-ți mai tulbura gîndurile cu scornirile satanei. *Te deum laudamus.* Pre tine, doamne, te lăudăm.

Drept să spun, parcă mi se rupsese fără vreie legătura cu raiul. Știam că fac eforturi deosebite ca să merit împărăția cerurilor: în puterea fără margini a creatorului știeam, în aparițiii și în minuni credeam, la liturghii eram nelipsit, cunoșteam pe de rost toate epistolele, predicile și pastoralele din ultimii ani, ale tuturor abaților, episcopilor, cardinalilor și ale Sanctității Sale împotriva ereticilor antirăzboinici, ba chiar mă abțineam de a mînca sîrnînă în zi de post, înlocuind spurcata fidelelaicire cu lecturi dintr-o carte de vise. Oare de ce s-o fi supărat păstorul păstorilor de nepriînsita mea întrebare?

Încă n-am apucat să găsesc răspunsul cel mai potrivit, cînd s-a întîmplat povestea de la Napoli. Salvatore Greco, un zugrav în vîrstă de 66 de ani, trăia de 40 de ani cu soția lui în vîrstă de 64 ani. Cazul era interesant. La încheierea primului război mondial, întors acasă, Greco nu și-a mai găsit soția și s-a căsătorit pentru a doua oară. Cînd s-au prezentat la biserică, preotul a refuzat să-l cunune, pe motiv că Salvatore Greco nu desfăcuse căsătoria cu prima lui soție. Atunci oamenii și-au văzut de traiul lor, ba chiar au făcut și 13 copii. După 40 de ani de căsătorie, preotul parohiei lor îi scoate de „păcat", iar proprietarul casei în care locuiesc de 17 ani tună și fulgeră împotriva acestui „intolerabil scandal de imoralitate", amenințîndu-i cu evacuarea... dacă nu acceptă o majorare a chiriei cu 20%. Am cerut atunci o nouă audiență Sanctității Sale și iată ce i-am spus, după ce am sărutat pantoful pontifical:

— Prea fericite părinte, văd bine că sînt încă neiniției în tainele și dedesubturile celor prea sfinte. Mai sînt o serie de lucruri pe care nu le înțeleg. Astfel, soția lui Agnelli, coproprietarul uzinelor Fiat, și-a cumpărat o pereche de cercei în valoare de 600 milioane de lire. În același timp, lui Salvatore Greco, care locuiește într-o singură cameră cu soția lui și o fată nemăritată, i se cere o majorare de chirie, ca să i se ierte păcatul. Oare nu se cheamă aceasta să încerci tranzacții cu dumnezeu, speculații cu religia? Oare tarifei mîinirii celor umili nu e prea ridicat?

Locatitorul domnului s-a încruntat și mi-a răspuns cu obișnuitul său stil evanghelic:

— Fiule, mă tem că începi să-ți întorci fața de la ceruri. Dacă nu te-ai cunoaște ca pe un miel al marii noastre familii catolice, aș socoti cuvintele tale ca pe un păcat de neiertat, ca pe o pîngărire a sfintei credințe. La urma urmei, ce înseamnă toate acestea, în raport cu strălucita noastră tradiție? Gîndește-te bine! Împotriva ereticilor, biserica noastră a dus din totdeauna o luptă necruțătoare. Ignațiu de Loyola, Thomas de Torquemada, Peter de Arbues au fost niște adevărați mucenici. Prin 1230, cel ce ascundeau un eretic își puteau pierde averea, ba chiar și viața. Cînd cineva era bănuit de erezie, era convo-

PAPA

Loriana Bellandi, care a îndrăznit să fie mamă fără să ceară aprobarea episcopului Fiordelli.

cat de sfinta închiziție pentru cercetare...

— Se mai întîmplă și în zilele noastre, prin Statele Unite...

— Nu mă întrerupe, mușteriule. Unde am rămas? Ah! da, și dacă cineva refuza să se prezinte, era considerat vinovat.

— Și acum...

— ...Iar dacă, la cercetare, nu-și recunoștea păcatul, se aplicau pedepse. Erau mai multe categorii de pedepse, după gravitatea păcatului. Cele mai grele erau: închisoarea pe viață, confiscarea averii, închisoarea pe viață, ardere de viu, arderea pe rug. A nu se mai? Excomunicarea? Un Spinoza, un Paganini, au simțit ce înseamnă aceasta. Lor li s-au închis porțile raiului. Galileo Galilei, ars pe rug, a scăpat mai ieftin. Unde s-a găsit vreodată un judecător care să se ridice împotriva voinței papei?! În veacurile XI-XIII, din ordinul papalității, cruciații l-au trecut prin foc și sabie pe păgînii sarazini. În veacul XVI papii au edictat arderea pe rug a protestanților. În veacul XII, Inocențiu III a trimis în sudul Franței doi călugări pentru suprimarea unor secte religioase neaprobate Vaticanului; ordinele lor au fost executate de puterea laică. Încă de pe atunci, ereticilor li se refuză înmormîntarea creștină.

— Așa cum a făcut Sanctitatea Voastră cu acei care au votat cu comuniștii?

— Întocmai, fiule. Și asemenea papalității era adesori aruncată peste regiuni întregi de eretici. Că despre tine, fiule, nu-mi pasă deloc. Ești un fel de tuiburător al ordinelor. Ți-am mai spus eu asta cîndva, dar văd că dumnezeu nu te-a hărăzit prea mult cu darul pocăinței. Du-te și te roagă în fum de tămîie, roagă-te cu adîncă smerenie. Mă tem că un duh rău plutește asupra cugetului tău. Du-te, și Domnul să te păzească de căința păcatului. Mă voi ruga pentru mîntuirea sufletului tău.

Era cît p-aci să mor înăbușit de atîta tămîie, cînd a intervenit în viața mea evenimentul botezului: „sinuciderea secolului", cum i-au spus ziarele. Într-o bună dimineață („bună", e un fel de a vorbi cam impropriu), s-a aflat că principele Filippo Orsini și actrița engleză de cinema Belinda Lee au încercat să se sinucidă, din motive rămase necunoscute. Prințul era șambelanul Papei Pius al XII-lea, funcție onorifică din mești-strămoși și care consta în a-i îmbrăca pe Neprihănitul de cîte ori era nevoie. Filippo Orsini are 38 de ani, este chipeș și-și purta haina de șambelan al Sfîntului Scaun cu o grație seducătoare. Motiv pentru care, în civile, își lepăda hainele sfinte, pentru a se deda unor treburi laice. Căci era un om cu dragoste de dumnezeu, de cer și de stele, ci și de stelele de cinematograf. Petrecăreț, nu-i studia atît pe Sf. Augustin cît pe Boccaccio și se ținea cu sfințenie convertit, ei, care trebuia să

— Și aceasta servește bisericii catolice, părinte?

— Dacă nu bisericii, măcar unuia dintre robii ei.

— Dar atunci cum rămîne cu Salvatore Greco și Mauro Bellandi? ...Drept răspuns, Papa m-a excomunicat. Bula pontificală a fost adusă la cunoștința de la toate amvoanele, în toate bisericile catolice din lume. Rumînia fiind o țară ortodoxă și deci eretică, vestea n-a putut ajunge probabil pînă acolo.

Numai că, „sinuciderea secolului" ocupînd pagini întregi în presa occidentală, principele a fost destituit, iar în locul său — cum postul de șambelan al Papei este ereditar — a fost numit fiul lui Filippo, în vîrstă de 9 ani. Încetul cu încetul, va învăța să îmbrace un bărbat. Ce se

Un tablou de familie înfățișînd „un intolerabil scandal de imoralitate": familia zugravului Salvatore Greco la masă în unica sa încăpere, fără ca aceasta căsnicie să aibă binecuvîntarea bisericii.

CÎND EPISCOPUL FIORDELLI ARUNCĂ ANATEMA — VINOVAȚII FĂRĂ VINĂ — CONCUBINAJ SAU CĂSĂTORIE? — DESPRE CINSTEA ZUGRAVULUI SALVATORE GRECO — DUBLĂ SINUCIDERE SAU PUBLICITATE AMERICANĂ? — SCANDAL LA VATICAN...

în Vatican cea mai înaltă funcție laică și scandalul trebuia cu grijă evitat. Chiar și fiirtul cu actrița mexicană Maria Felix n-a stîrnit decît pasiuni și patimi înăbușite. Cu Belinda Lee însă, lucrurile s-au petrecut alt fel. Pe celelalte le-a privit cu rîvnă, dar pe ea cu ucaz. E o femeie cu temperament drăcesc, (doamne, iartă-mă!) și l-a dus pre el în ispită. Iar nici el nu s-a prea dat în lături, ci mai curînd aș zice că s-a dat în spectacol, știind că Belinda e protestantă și că prin secolul al XVI-lea strămoșii lui îi prăjeau pe strămoșii ei pe rug.

Trup pieritor, cum poți să minune legile divine cu legile omenești care, cum se știe din străvechi, ne învață că omul e supus greșelii. El este 1/4 neinițiat, 1/4 smerit, 1/4 ascet și 1/4 bărbat. Ei a avut o înclinare din cele mai fericite, de vreme ce era împărtășită. Și doar ce voiește dumnezeu mai mult decît fericirea celor sale? „Iubește pe aproapele tău", spune fiul Domnului. Și Belinda a fost foarte aproape de Filippo. Cît despre religia ei, amintește-ți ce spunea ferinitul întru Domnul, papa Pius XI: „Aș încheia o înțelegere chiar și cu diavolul, dacă aceasta ar fi în interesul bisericii catolice".

va întîmpla însă dacă, peste nouăcincisprezece ani, îl va ieși înainte o Belinda Lee?

. . . . . .

P.S. „Sinuciderea secolului" a fost un bluff. După o spălătură stomacală, interpreta „Venerei din Cherosea" a rămas în afara oricărui pericol. Principele se sinucisese și el numai puțin: o ziabă tăietură, care s-a vindecat cu ajutorul unui tampon de tinctură de iod. Acum, fostul șambelan al Sanctității Sale a plecat în țară, să se odihnească. După atîta muncă!...

Un instantaneu din care reiese că învățăcelii nu sînt chiar atît de cuviogi...

Fetițele au avut noroc: au fost adoptate de oameni inimoși. Eva a fost luată de minerul Ștefan Feldman, iar soții Cupaș au devenit părinții Terezei. Iată-i pe toți în fotografie.

DOUĂ FETIȚE ȘI

Era o iarnă aspră atunci, în februarie 1947. Era un ger de crăpau pietrele în dimineața cînd două fetițe aproape înghețate au fost găsite într-un cărucior sub geamul unei creșe din Baia Mare. Mama capabilă de această cruzime azvîrlise, lîngă fetițe, actele lor, după care au putut fi identificate: Eva — un an și jumătate, Tereza — 6 luni.

Doi prunci părăsiți în plină iarnă. Fetițele au avut însă noroc: au fost adoptate de oameni inimoși. Eva a fost luată de minerul Ștefan Feldman, iar părinții adoptivi ai Terezei au devenit soții Cupaș, el — muncitor cărăuș, ea — spălătoreasă cu ziua. Părinții adoptivi s-au îngrijit de fetițe ca de proprii lor copii. Ele au crescut mari, sînt eleve, două fete frumoase: Eva are azi doisprezece ani și jumătate, iar Tereza cu un an mai puțin.

Tereza e o fetiță drăguță, cu părul blond și ochi albaștri, ca cel mai senin cer. E elevă în clasa a V-a și pionieră. Ea învață foarte bine: are numai 9 și 10 la toate materiile. Dar mai mult îi plac matematicile. Vrea să urmeze facultatea și să devină profesoară de matematici. Tatăl ei, Vasile Cupaș, cînd vine seara obosit de la lucru, o găsește dormind. Se apleacă peste fața fragedă și o sărută cu dragoste. Și în acele momente se simte cel mai fericit om din lume. Adeseori îi aduce bomboane, cărți sau jucării. Cînd, frumos gătită, dimineața Tereza pleacă la școală, își îmbrățișează cu dragoste mama. Acestea sînt doar mici frînturi dintr-o frumoasă viață familiară...

Iat-o și pe Eva, acum aproape o domnișoară. La școală învață și ea bine. Încă nu și-a precizat calea pe care o va urma în viață; poate va ajunge doctoriță, poate ingineră... Tata i-a povestit multe despre munca minerilor și i-a promis odată că o va duce în adînc. Poate că aceasta o va face să se hotărască pentru ingineria minerității... Eva este și o gospodină pricepută. Și cîte nu sînt de făcut într-o gospodărie! De aceea, cînd vine de la școală, ea se grăbește s-o ajute pe mama ei. Ca și soții Cupaș, minerul Feldman și soția sa și-au crescut cu multă dragoste fetița adoptivă.

Azi Eva e o fată inteligentă și primește o educație sănătoasă în această familie de muncitori. Ea nu cunoaște alți părinți în lume decît pe acei care au crescut-o, au stat și stau tot timpul alături de ea.

De ce au fost părăsite fetițele acestea de mama lor? În anul acela — 1947 — țara era încă ruinată de război și lovită de secetă. Bogățiile mai erau în mîinile capitaliștilor, bîntuia foametea. Pesemne că femeia aceea o ducea greu cu doi copii și a găsit cu cale să-i lase pe drumuri. Asta însă nu este o cauză; fapta ei rămîne de neiertat. Pentru Etelka Cupaș — mama adoptivă a Terezei — n-a fost oare tot atît de greu pe atunci? Cîte rufe n-a

Eva, cu părinții care au crescut-o și au îngrijit-o, minerul Ștefan Feldman și soția.

Părinții adoptivi s-au îngrijit de fetițe ca de proprii lor copii. Ele au crescut mari, sînt eleve, două fete frumoase.

- Stai, tătucule, să-ți aranjez mustața, să ieși bine în poză — spune ← Tereza tatălui său adoptiv.

spălat ea pînă şi-a crescut fata adoptivă! În cîte spălătorii umede n-a muncit în acest timp! Şi pe Tereza nu o născuse ea! Dar ea şi bărbatul ei şi-au rupt pîinea de la gură pentru fetiţa pe care o socoteau şi o socotesc pe drept a lor. Mai tîrziu, organele puterii locale au vrut s-o ajute băneşte pe Etelka Cupaş. Ea însă a refuzat; a spus că-şi va creşte singură, cu posibilităţile ei, fetiţa.

În ce-l priveşte pe minerul Feldman, să ne gîndim cîte ore, zile, săptămîni, ani... a săpat el în adîncul minei, cîte tone de minereu a scos el la suprafaţă, pentru ca Evei să nu-i lipsească nimic! Şi nu totdeauna un miner cîştiga atît de bine ca astăzi, nu totdeauna avea condiţiile de muncă pe care le are acum. Dar Eva n-a simţit lipsuri: pentru hrana, îmbrăcămintea, jucăriile şi cărţile ei, pentru tot ce i-a trebuit, părinţii ei au găsit mijloace.

Iar astăzi, în zilele noastre şi-n faţa acestor două fetiţe — ca şi a tuturor copiilor noştri — se înalţă o viaţă frumoasă, un viitor luminos. Vor ajunge, una poate profesoară de matematici, cealaltă ingineră, vor avea familie, copii, dar nu-i vor uita nici cînd pe oamenii aceia cu inimă mare, părinţii lor adoptivi, soţii Feldman şi Cupaş, care le-au crescut cu greu şi le-au îndrumat paşii în viaţă.

Şt. HALMOŞ

Fotografii de M. IVANCIU

PĂRINŢII LOR...

Eva este şi o gospodină pricepută. De aceea cînd vine de la şcoală, ea se pregăteşte s-o ajute pe bunicuţa ei.

Eva are azi doisprezece ani şi jumătate. Tereza cu un an mai puţin. O viaţă frumoasă, un viitor luminos stau în faţa celor două fetiţe.

„AM 108 ANI..."

Ce degete mîngîie cu emoţie de avar aceste monede? Sînt oare ale unui Harpagon? Nu! Degetele nu-s ale unui avar, după cum monedele nu-s de aur. Sînt centenarele mîini ale bătrînului Afenduli şi milenarele monede din colecţia sa.

După aproape un secol de experienţă, moşul poate deosebi o monedă falsă de una bună. Chiar dacă piesa e de pe vremea Bizanţului, chiar dacă nu şi-a pus ochelarii şi chiar dacă... ← nu ştie să-i citească inscripţia.

Sfios ca un adolescent, un bătrîn a sunat deunăzi la uşa Muzeului de istorie veche din Constanţa. După ce a luat loc pe un scaun şi a fost invitat să-şi spună „păsul", moşul a prins curaj şi a solicitat „favoarea" de a i se primi o donaţie: 30 de piese arheologice din piatră şi marmură, unele resturi de statui, altele inscripţii — toate însă urme elene sau romane din vechiul Tomis.

— Vă rog să le ridicaţi din curtea casei mele, din str. Dr. Caracioli 10. Nu mă mai „ţin curelele" la treburi de felul ăsta... Mă împiedică vîrsta! — a spus el.

Şi fiindcă cei de la muzeu erau curioşi să-i afle etatea, moşul a adăugat:

— Am 108 ani!

Cine este donatorul? Pentru unii constănţeni, Gh. Afenduli nu e un nume necunoscut, după cum nu le este necunoscută nici meseria lui. Născut prin 1850, pe vremea cînd stăpîni în Dobrogea erau otomanii, moş Afenduli este astăzi ultimul supravieţuitor al unei profesiuni de mult dispărute. Timp de aproape un secol el a furnizat muzeelor sau colecţionarilor sute de piese antice şi mii de monede, unele din ele depăşind chiar era noastră. Afenduli avea o singură sursă de aprovizionare: Marea. El şi alţi cîţiva din aceeaşi profesiune strîngeau tot ce valurile aruncau la mal, scormoneau litoralul cu beţele sau aşteptau prăbuşirile perpetue ale ţărmului, pentru a da de urmele trecutului. Azi asemenea „scormonitori de antice" nu mai există fiind înlocuiţi de cercetătorii ştiinţifici care lucrează cu alte mijloace. Moş Afenduli le-a supravieţuit însă aşa cum a supravieţuit şi celor cinci soţii pe care le-a avut în decursul anilor. Da, bătrînul nu mai coboară la ţărmul mării să-i scormonească nisipul. În schimb, i-a rămas pasiunea pentru tot ce-i antic şi în special plăcerea de a frămînta între degete monede ca acele din vremea lui Alexandru Macedon sau a lui Traian, după cum i-au rămas şi cîteva ulcele pline cu piesele „colecţiei" sale numismatice. În casă păstrează „cioburi" de pe vremea sciţilor, iar pentru apă de băut foloseşte o amforă cam de pe timpul lui Ovidiu.

Moş Afenduli, care a scos la lumină atâtea urme vechi mai abilir ca un arheolog, nu ştie carte. N-a ştiut niciodată să citească inscripţiile de pe pietre. Le stabilea epoca după... ochi, iar monedele le identifica după efigiile împăraţilor.

Text şi foto: F. URSEANU

În curtea lui Afenduli pînă şi cîşmeaua e instalată într-un vechi piedestal de coloană ionică →

Cuvinte încrucișate

ALESE PE SPRÎNCEANĂ

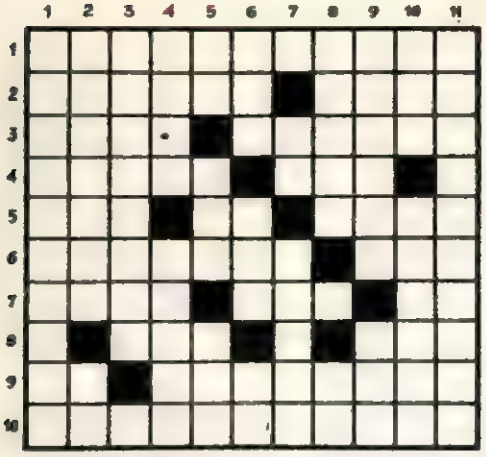

ORIZONTAL: 1) Călătorie în temă. 2) Prietenie cu... miner — Fabulist al antichității. 3) Adverb în văzduh — Poame acre. 4) Uzată — Patruped la arat. 5) Rai pentru broaște — Bărbulescu Constantin — Pantaloni pentru ștrand. 6) Nesuferit — Tin amestecat. 7) Localitate... optică în Germania — Se rupe unde-i mai subțire — Țese! 8) Din bivuac — Îți vezi de treabă pe ogor. 9) Poezi — Călugăr. 10) Cărțile vechi ale lui Popa Duhu.

VERTICAL: 1) Nebunatic. 2) Locuri prăpăstioase — Se dă pe obraz, nu pe sprîncene. 3) Sînt adînci în botanică, pătrate în matematică, îi interesează pe dentiști și-i pasionează pe lingviști. 4) Eres (pop.) — Negustor de încălțăminte (arh). 5) Net! — Aici — Derivat lactat. 6) Produs la stînă — Șarpe exotic — Alfa și omega. 7) Fluviu în U.R.S.S. — Scriitoare din R.P.R. 8) Get-beget — Mirare monovocalică. 9) Sînt atent — Papagal sudamerican. 10) Tizic (reg.) — Totalitate. 11) Desperate.

POLUL NORD – cale liberă

Cucerite cu mari dificultăți și, uneori, cu sacrificii de vieți omenești, regiunile arctice au revelat lumii nu numai un bogat material științific, ci și posibilitatea scurtării căilor de comunicație între diferitele zone ale globului.

Odată cunoscute de îndrăzneții exploratori tereștri, regiunile polare au constituit o permanentă ispită pentru navigatorii aerieni și, mai cu seamă, pentru marile companii comerciale de navigație aeriene. Ca urmare, aceste regiuni veșnic înzăpezite au ajuns astăzi un decor „clasic" pentru uriașele avioane de transport.

Firește, condițiile deosebite în care se desfășoară navigația aeriană polară au cerut un efort deosebit specialiștilor în aparatura de bord, pentru a crea un nou tip de radar și noi aparate de radio-navigație. La aceasta trebuie adăugate instrucția înaltă a personalului navigant și construcția aerogărilor special amenajate pentru călătorii „polari".

Așadar, polul nord a fost cucerit definitiv și cu mijloace aeriene, devenind cale liberă pentru toată lumea.

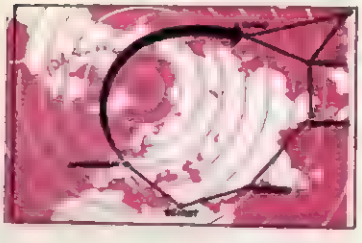

Explicație desen: Ruta polară olandeză pentru linia Amsterdam-Tokio

Cine ar putea uita însă că la aceasta s-a ajuns prin contribuția curajoasă a aviatorilor sovietici? În ziua de 21 mai 1937, ateriza la polul nord un avion cvadrimotor sovietic ANT-6, pilotat de faimosul Vodopoanov, urmat la scurt interval de alte trei avioane sovietice. Acesta a fost preludiul unor impresionante zboruri executate de aviatorii sovietici, între care extraordinara performanță a echipajului Cikalov-Baidukov-Beliakov, care a rămas înscrisă pentru totdeauna în istoria aviației. Ei au zburat de la Moscova la Portland, în S.U.A., cale de 8700 km fără escală, cu un avion monomotor ANT 25. Peste puțin timp, pilotul Gromov și alți doi coechipieri străbat regiuni polare legînd Moscova de San Jacinto (California) — 10.148 km în mai puțin de 60 ore, bătînd astfel cu peste 1000 km recordul mondial al epocii.

Aceste prime zboruri efectuate de pionierii sovietici ai polului nord au permis celor care i-au urmat să acumuleze o experiență ce s-a dovedit din cele mai prețioase pentru exploatarea comercială regulată a căilor aeriene polare. Inaugurînd, în noiembrie 1954, serviciul său regulat de transporturi comerciale transpolare, compania suedeză S.A.S. a creat un precedent, însușit peste puțină vreme de numeroase alte companii. Dintr-o regiune plină de mistere și primejdii, polul nord al pămîntului devine astfel un teren obișnuit pentru survolul avioanelor comerciale.

I. V. POPA

INTREPRINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ
LAZAR ÖDÖN
TG MUREȘ

COOPERATIVA „OGLINDA"

OGLINZI,
GEAMURI ȘLEFUITE,
PERVAZURI, GLOBURI
pentru POMI de IARNĂ și
Articole tehnice din sticlă.

Tg.-Mureș.—Str. Arany János No. 18
Telefon: 2146

AGENȚIILE DE VOIAJ C.F.R.

DIN BUCUREȘTI ȘI PRINCIPALELE ORAȘE DIN ȚARĂ
EMIT:

BILETE DE CĂLĂTORIE ÎN ȚARĂ ȘI ÎN STRĂINĂTATE
SUPLIMENTE PENTRU VAGOANE DE DORMIT
TICHETE PENTRU TRENURI CU LOCURI REZERVATE
SUPLIMENTE PENTRU TRENURI ACCELERATE
ABONAMENTE DE ORICE FEL
BILETE PENTRU CĂLĂTORII ÎN GRUPURI

Pentru a vă asigura confortul în timpul călătoriei,
FOLOSIȚI VAGOANELE RESTAURANT, PRECUM ȘI RESTAURANTELE DIN PRINCIPALELE STAȚII.

Sortimente bogate de preparate culinare, cofetărie și băuturi

Știați că?...

Știați că vestitul erou al antichității, Hercules, anticipînd pe legendarul personaj al lui Swift — Gulliver, s-a luptat și el cu un popor de pitici, înalți numai de un cot? Dar știați că întîlnirea sa cu acești străvechi liliputani, numiți de greci pigmei, a avut loc în una din peregrinările eroului pe țărmul apusean al Mării Negre, puțin mai la nord de orașul Varna? Aici socotește istoricul roman Plinius cel Bătrîn, în lucrarea sa de istorie naturală, că s-ar afla Țara Pigmeilor, unde femeile, ne spune legenda — erau mame la trei ani și bătrîne la opt. Mici și urîți, trăind în case zidite din coji de ou, folosind cu dibăcie arcul, pigmeii nu s-au dat înapoi să se măsoare cu cei mai vestiți luptători ai lumii vechi. Numai că, bunii strategi, au ales un moment prielnic... pe cînd eroul dormea dus, în umbra unui pom. Vreți să cunoașteți rezultatul „bătăliei"? Hercules s-a trezit gîdilat de săgețile pigmeilor, a rîs, a pus mîna pe cîțiva dintre ei și i-a dus la Grecia, ca pe niște curiozități.

Dar în afară de legendă, Plinius se bazează și pe un fapt: un oraș ar fi păstrat vreme îndelungată numele reginei pigmeilor, Gerania.

Ați auzit de troglodiți? Știți, desigur, că, sub acest nume, vechii greci cuprindeau popoarele aflate pe o treaptă redusă de civilizație, care locuiau de obicei în caverne. Mai cunoscuți sînt troglodiții de pe malul Mării Roșii, popor de păstori, ale căror vite coborau și ele la adăpost, în locuințele subpămînteene ale stăpînilor lor.

Mai puțin cunoscut este faptul că geograful antic grec Strabo, autorul primei geografii științifice, amintește într-una din scrierile sale că un asemenea popor ar fi locuit, cam cu două mii de ani înainte de era noastră, prin bălțoasele Dunării și prin regiunea despre care Plinius afirmă că ar fi fost locuită de pigmei. Clima continentală de pe țărmurile Mării Negre și pînă-n cîmpia Dunării, cu gerul ei aspru din timpul iernii și cu arșițe dogoritoare a verii, îndemna pe acești străvechi locuitori să-și caute adăpost în locuințe subpămînteene. Așa l-au întîlnit probabil vechii greci. Nu era vorba deci de un neam, ci de toate popoarele, care, dintr-un motiv sau altul, preferau să-și construiască locuințele sub pămînt.

Aurel Popa LISSEANU

Din tainele frumuseții

CE ESTE O „MASCĂ DE FRUMUSEȚE" ȘI CUM SE APLICĂ

O cititoare din Birlad mă întreabă ce este o mască de frumusețe, cum se prepară și cum se aplică. Îi răspund pe această cale, și nu prin poștă, convinsă că subiectul interesează și pe alte cititoare ale acestei rubrici.

Masca este un tratament activ al tenului, foarte activ chiar, căci efectele lui se observă imediat. Având în compoziție elemente nutritive — vitamine, substanțe minerale, hormoni, grăsimi penetrante etc. — masca întinde pielea ridată, stimulează circulația în vasele sanguine periferice care hrănesc epiderma, micșorează porii dilatați și dă tenului o înfățișare netedă și catifelată. O altă acțiune importantă a măștii este aceea de rehidratare a epidermei, necesară în urma efectelor nefaste ale vîntului și razelor solare.

Originea măștii de frumusețe se pierde în negura antichității. Se știe că frumoasa Cleopatra folosea o mască al cărei secret de compoziție n-a fost niciodată aflat, dar ale cărei efecte se pare că erau miraculoase.

Bazată, de-a lungul secolelor, pe extrase de ierburi rare și constituind un lux pe care și-l puteau permite numai marile curtezane, masca a evoluat o dată cu descoperirea vitaminelor și a hormonilor, ajungînd la stadiul de necesitate în viața oricărei femei care ține la frumusețea ei.

Bărbații fac, în general, glume, pe socoteala aspectului sub care le apar soțiile atunci cînd își aplică masca (deși, în fond tuturor le place femeia care știe să-și întrețină frumusețea). De aceea e bine ca femeia să aleagă pentru această operație un moment în care nici soțul și — eventual — nici copiii să nu fie acasă. Acest lucru e posibil, deoarece aplicarea unei măști nu cere nici timp prea îndelungat și nici o frecvență riguroasă. Timpul de ședere sub mască se reduce la 20-30 de minute; cît despre frecvență, la vîrsta de 25-30 ani, e suficient să se aplice o dată pe lună. Numai de la 40 de ani în sus tratamentul poate să ajungă pînă la o dată pe săptămînă.

Masca trebuie să fie indicată, în general, de către un medic dermatolog sau un cosmetician, care vor face prescripția în funcție de caracteristica tenului — gras sau uscat. Ea se aplică după ce s-a spălat bine fața cu apă și săpun. Compoziția se întinde ca o pastă pe toată fața și pe gît, excepînd numai pleoapele, pe care se aplică comprese cu apă de trandafiri, cu ceai de tei sau de mușețel. După douăzeci de minute, în care timp se recomandă șederea în pat și, pe cît posibil, la întuneric, fața se curăță cu ajutorul unui burete moale, muiat în apă caldă. Se șterge apoi cu prosopul și se tamponează ușor pielea cu o bucată de vată îmbibată în apă de trandafiri.

În lipsa medicului sau a cosmeticianului, se poate folosi masca simplă, inofensivă, făcută din ou, care e foarte bogat în substanțe nutritive. Trebuie să se țină seama numai că albușul e astringent — deci indicat pentru tenurile grase — iar gălbenușul, gras — bun deci pentru tenurile uscate.

Prin urmare, pentru un ten gras se folosește numai albușul bătut și amestecat cu o linguriță de zeamă de lămîie, iar pentru unul uscat, se bate gălbenușul, la care se adaugă o lingură de smîntînă proaspătă. În sfîrșit, pentru tenurile normale — adică nici prea grase, nici prea uscate — se recomandă atît gălbenușul, cît și albușul, bătute împreună.

Un singur lucru — repet: evitați să aplicați masca în fața soțului, mai ales cînd e vorba de una făcută din ou.

Dacă e mai malițios, ar fi în stare să vă spună că preferă... omleta.

JOSIANA

MODA

Vă recomandăm în pagina de față cîteva modele de bluze care pot fi purtate fie la serviciu, fie după-amiaza sau seara, oferind totdeauna o ținută elegantă și de bun gust.

1-2. Dintr-o stofă subțire, de preferat într-o culoare pastel, aceste două bluze, în același timp elegante și practice. Remarcați în prima fronsurile de pe bust și mîneca chimono, iar la cea de-a doua, gulerul cu revere late, alungind pînă la umeri.

3. O bluză sport, cu mîneca chimono, ce se formează din tăietura plătcii. Două mici grupuri de crețuri dau lărgime bustului.

4. Chimonoul își cere din nou drepturile. Priviți această originală tăietură a bluzei încheiate la doi nasturi, al cărei mic buzunăraș se formează din tăietura mînecii.

5-6. Și pentru seară, bluza și fusta rămîn un ansamblu elegant. Vă recomandăm aceste două modele: prima bluză își capătă nota de originalitate prin garnitura de dantelă sau din material brodat, încheiată printr-o fundulită de catifea, cea de-a doua — confecționată din mătase naturală, borangic sau nylon — prin mîneca se bogată, prinsă în cute largi pe umăr.

NU UITAȚI:
LA 5 ȘI 20 AL FIECĂREI LUNI
REVISTA REBUS

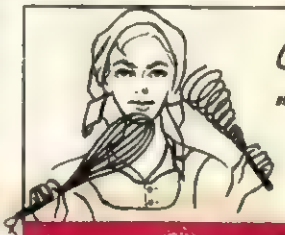

Cooperativa „METALUL"
Or. Stalin

Execută din sîrmă:

Articole de menaj și jucării mecanice.

De asemenea, prestează orice servicii de specialitate (în ramura metal) pentru deservirea populației.

Pentru sezonul de vară
cereți
la toate magazinele de specialitate
Încălțăminte de pînză
produsă de
FABRICA „8 MAI"
MEDIAȘ

Scenă din „Pigmalyon" interpretată de studenți bucureșteni.

Mihăilescu Cristina, elevă în clasa a VIII-a a Școlii de muzică din Cluj, cîntînd „Rondo" de Beethoven.

Cvintetul de suflători al Conservatorului „Gheorghe Dima" din Cluj

FESTIVALUL SPERANȚELOR ARTISTICE

Stampele de acum două veacuri au fost — cred — primele care au lansat mitul „copilului minune": Mozart, abia ajungînd cu degetele la claviatură, Mozart în haine de curte cu o spadă mai mare decît el, farmecă sau mai bine zis uimește saloanele aristocrate cu precocitatea geniului său. Cîți părinți nu au sperat, de atunci pînă astăzi, cînd copiii atingeau fie și întîmplător o clapă de pian sau un arcuș de vioară, că odraslele lor vor reedita legenda adevărată a lui Mozart!...

Firește, „copii minune" mai există; mai există însă o altă minune, mai puțin spectaculoasă, dar poate și mai semnificativă: aceea care face ca în multe orașe ale țării noastre, în școli populare de artă și în școli elementare sau medii de muzică și în conservatoare, să se formeze într-un ritm impresionant artiștii noștri de mîine. „Minunea" poate să nu posede mai puțin de un metru înălțime, luptîndu-se cu o vioară mai mare decît virtuosul. În același timp, este tot atît de uimitor ca asistînd la un spectacol închegat ca „Don Pasquale", doar din cînd în cînd, foarte rar, să-ți amintești că nu te afli în fața unei reprezentații obișnuite, ci că interpreții sînt încă studenți ai conservatoarelor; după cum la fel de uimitor e să vii la teatru pentru a-i judeca critic pe interpreții-studenți și pe regizorul-student și să pleci fermecat de Bernard Shaw, al cărui „Pigmalyon" purta într-atîta pecetea autenticității, încît noțiunea de competiție didactică rămînea abandonată în foaier. Aceste minuni sînt de alt soi decît cele oferite cu două sute de ani în urmă de Mozart; dacă în cazul unui geniu precoce se poate presupune că tînărul respectiv își va croi drumul printre oricîte piedici, mile de elemente înzestrate ale unui popor, educate lent și cu răbdare, formează armata de nădejde a viitoarei generații de artiști. Desigur, acestea nu pot fi descoperite și formate decît printr-un sprijin activ al statului și specialiștilor, printr-o rețea a învățămîntului artistic care, întocmai galeriilor din mine, pătrund tot mai adînc înspre aurul tinerelor noastre talente artistice. Cel de al treilea festival republican al elementelor fruntașe din școlile și institutele de artă înfățișează „șutul" unui singur an. Dar iată că bogăția lui depășește capacitatea scenelor bucureștene — a Ateneului, a Dalles-ului, a Teatrului C.C.S. — depășește spațiul unei săptămîni în care sînt folosite și diminețile, și după-amiezele, și serile. Cronicarul care cu ani în urmă avea rolul lui Diogene în căutarea unei speranțe, acum ridică din umeri exasperat dar și încîntat în fața revărsării de talente tinere: „despre cine să scriu mai întîi și pe care să-l las deoparte?" Pentru a nu nedreptăți pe nimeni, vom evita numele, rezumîndu-ne a prezenta aceste cîteva fotografii luate în zilele festivalului.

Auditori, spectatori, iubitori de artă, puteți fi liniștiți: recolta viitorului se arată bogată!

I. H.

Fotografii de I. ȘERBAN

O ultimă repetiție înainte de intrarea în scenă. Tatăl — profesorul de vioară Gh. Strbu — și fiica — Mariana Strbu, elevă în clasa a II-a a Școlii medii de muzică din Iași.

Ioana Kazorgian, studentă în anul V al Institutului de Artă Plastică din București, discutînd cu cîțiva vizitatori ai expoziției studențești despre lucrarea ei, „Maternitate".

Viitoarele balerine clujene

Dumitru Brebenel și Valeria Savu, studenți ai Conservatorului „Ciprian Porumbescu" din București, în „Faust".

ÎN JURUL GLOBULUI

SORTAREA ŞI NUMĂRAREA AUTOMATĂ A MONEDELOR. La filialele Băncii de Stat a Uniunii Sovietice s-au introdus recent nişte maşini care sortează şi numără automat monedele, reducînd astfel în mod apreciabil volumul de muncă.

În fotografia noastră este înfăţişată o astfel de maşină, în care tocmai se introduce un mare număr de monede provenind din automatele metroului din Moscova.

UN GROAZNIC ACCIDENT s-a produs în gara Codogno din apropiere de Milano. Pe o ceaţă deasă, expresul Milano-Roma s-a ciocnit în plină viteză cu un autocamion. Au fost numeroase victime.

În fotografie, unul dintre vagoanele expresului, după accident.

STUPOARE ŞI NEMULŢUMIRE au produs cîteva dintre modelele de rochii prezentate de casele de modă din Paris în acest an.

Văzînd o totală lipsă de simţ estetic şi practic din partea creatorilor lor, unele dintre noile modele au întîmpinat justificate critici din partea parizienelor.

Iată, în fotografie, două asemenea mostre...

VECHEA ŞI NOUA INDIE. Cu prilejul aniversării independenţei Indiei, la Delhi s-au desfăşurat un carnaval şi o paradă de care alegorice remorcate de tractoare moderne, simbolizînd îmbinarea vechii tradiţii naţionale cu opera de modernizare a Indiei

SCORMONIND PRIN GUNOAIE. Viena, ca şi celelalte mari oraşe apusene, prezintă acelaşi contrast izbitor între centrul luxos şi periferiile mizere. Fotografia de faţă ilustrează tocmai acest fapt: oameni nevoiaşi scormonesc mormanele de gunoaie de la marginea Vienei, în nădejdea de a mai găsi ceva valorificabil...

PATRU DEODATĂ. au venit pe lume în familia zidarului Griebner din localitatea Lauchhammer-Süd, Republica Democrată Germană. Cei patru gemeni — pe nume Frank, Roswitha, Regine şi Herdinde — vor fi crescuţi în condiţii optime, iar părinţii fericitului tată şi-a construit recent o locuinţă proprie cu şase camere.

UNUL DIN CELE MAI VECHI MANUSCRISE BULGARE este Evanghelia lui Ivan Aleksandr, datînd din anul 1356 şi conţinînd 286 file. Manuscrisul are o mare valoare artistică datorită celor 366 stampe pictate pe foile de pergament ale Evangheliei.

În prezent acest interesant manuscris se află la British Museum din Londra, unde a fost adus în anul 1837. ↓

O NOUĂ „MICRO-CILINDRATĂ" a început să fie construită în Uniunea Sovietică. Maşina are două locuri şi este înzestrată cu un motor special, în spate, care îi asigură o viteză de peste 90 km pe oră. Extrem de economică, noua „micro-cilindrată" va fi pusă în curînd la un preţ mult inferior tuturor maşinilor populare existente.

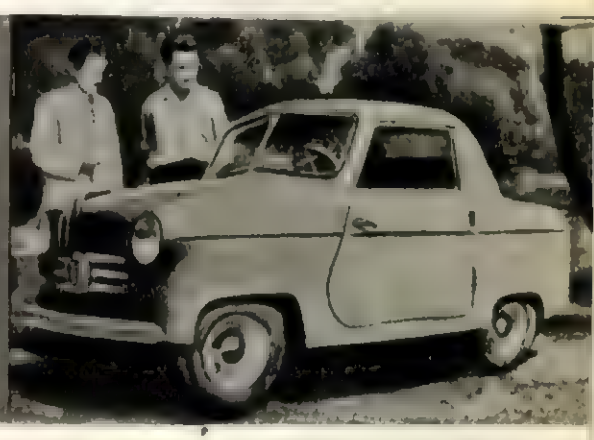

Episodul morarului vrăjitor Sampo din celebrul poem finlandez „Kalevala" alcătuieşte subiectul noii coproducţii sovieto-finlandeze, pe care o regizează A. Ptuşko, după un scenariu de V. Vitkovici şi G. Iarfeld.

Contele de Luxemburg, melodioasa operetă a lui Lehar, va fi transpusă pe ecran, în culori, de către studiourile din Berlinul de Vest. Filmul va fi realizat de regizorul Werner Jacobs, cu o echipă de tineri cîntăreţi şi actori.

Regizorul american Sam Zimbalist, care pregăteşte o reeditare a celebrului film „Ben-Hur" în care a triumfat pe vremea filmului mut Ramon Novarro, şi-a propus să readucă în studio pe Grace Kelly, actriţă care a abandonat Hollywoodul pentru a deveni soţia principelui Monacoului, Rainier al III-lea. Rolul oferit actualei principese este cel al... fecioarei Maria!?!

A început să ruleze pe ecranele din Iugoslavia noul film al regizorului Joza Gale, „În ţară străină", al cărui erou sînt un grup de soldaţi italieni rătăciţi în munţii Bosniei, după înfrîngere. Publicul apreciază adînca umanitate a filmului realizat pe baza scenariului scris de Mesa Selimovici.

Numărul filmelor pentru televiziune realizate la Moscova creşte mereu. Printre cele mai noi realizări, citîm filmul muzical „Bagatelle", după opereta lui Offenbach, pe care l-a turnat regizorul N. Zinoviev, cu Ludmila Ghelovani în rolul titular.

Un film care iese din comun prin subiect cît şi prin modul de tratare este „Istoria omenirii" pe care l-a realizat americanul Irwin Allen, în genul istoriei romanţate a lumii, concepute de olandezul Hendryk Van Loon. Filmul conţine un prolog care se petrece în... Marele Tribunal Ceresc, tot restul peliculei fiind alcătuit din o suită de mici secvenţe din felurite filme mute sau sonore, ilustrînd etape din istoria umanităţii.

La conferinţa lucrătorilor din cinematografie care a avut loc în primele zile ale lunii martie la Moscova, s-au semnalat ca foarte promiţătoare cîteva noi filme în curs de realizare. Printre ele: „Tinereţe", un film închinat Siberiei, şi „Din Februarie pînă în Octombrie" — film care va vorbi despre măreţul an 1917. Acesta din urmă e realizat pe un scenariu de A. Kapler, în regia lui Mihail Romm.

REDACŢIA: BUCUREŞTI, PIAŢA SCÎNTEII. Căsuţa Poştală 3507 ol 33. Tel. 7.60.10, int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

PREŢUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Ion VULPESCU — Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Bibl. Muz.

PREȚUL 2 LEI

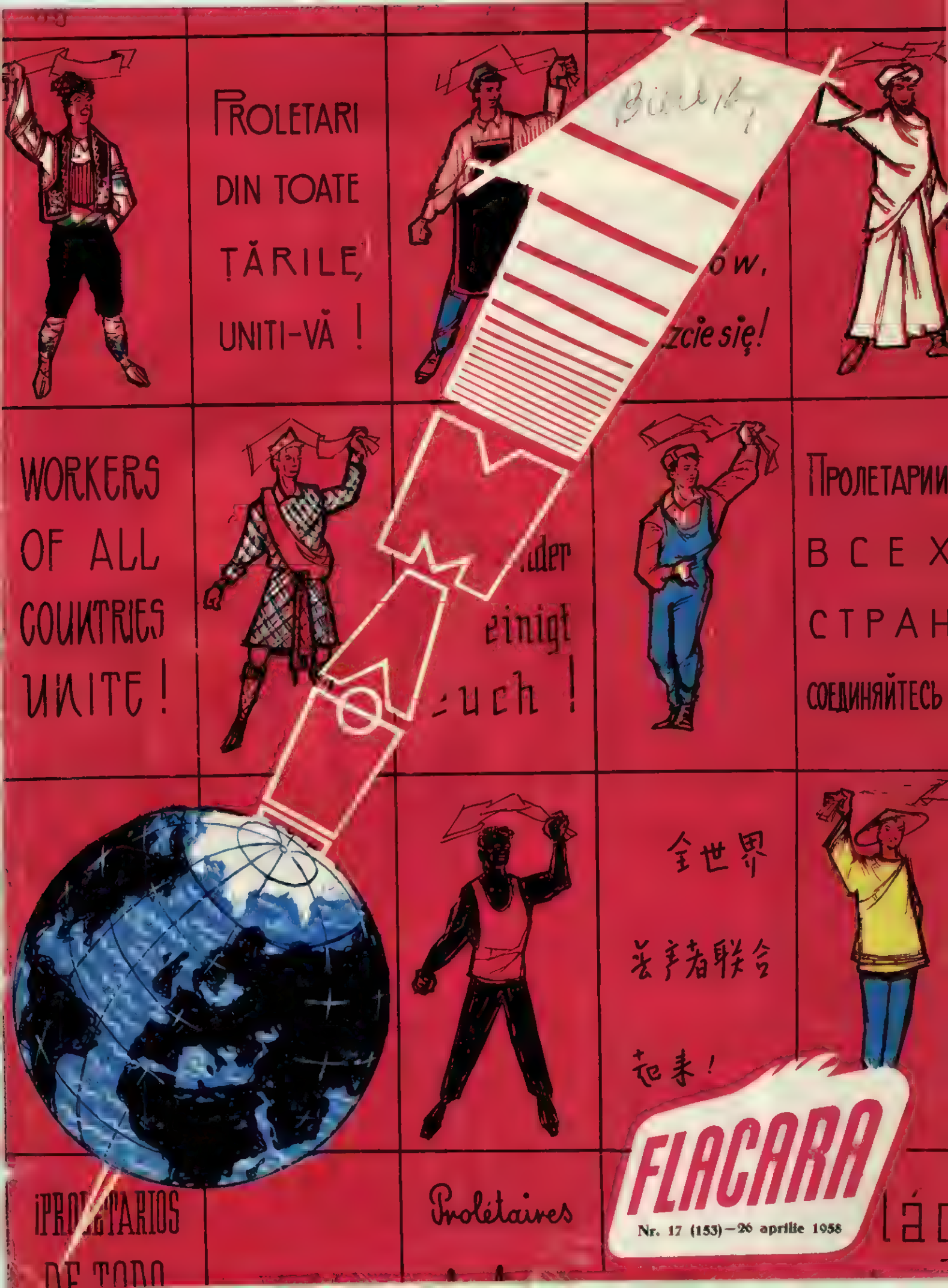
PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNITI-VĂ !
WORKERS OF ALL COUNTRIES UNITE !
Пролетарии всех стран соединяйтесь
全世界无产者联合起来！
¡PROLETARIOS DE TODO
Prolétaires
FLACARA
Nr. 17 (153) — 26 aprilie 1958

În acest număr:

Pag. 4 — Fotocronica externă.

Pag. 5 — Poeții cîntă 1 Mai — poezii de: Mihai Beniuc, Horváth István, Cicerone Theodorescu, Nina Cassian.

Pag. 6-7 — Lampa de carbid — schiță de Liviu Maior.

Un arminden în familie — schiță de Petru Vintilă.

Pag. 8-9 — Ocsko Terezia trăiește — reportaj de E. Dascălu.

Pag. 10-11 — Tehnica socialismului are cuvîntul! — fotoreportaj.

Pag. 12 — Boia de Seghedin — schiță de Mihai Theodorescu.

Fabule de Mihail Stoian

D-ale circulației — caricaturi.

Pag. 13-14-15 — Remember!... adu-ți aminte!... sau naufragiul... prosperității — de N. Lupu

Pag. 16-17 — Peisaj artistic hunedorean — fotoreportaj.

Pag. 18 — Biocul Nordatlantic — caricatură de Cik Damadian.

Pag. 19 — Sub cupola circului...

Icoane dobrogene — poezii de Cezar Drăgoi.

Pag. 20-21 — Cuvinte încrucișate; sfaturi practice; modă; publicitate.

Pag. 22 — Sport.

Pag. 23 — În jurul globului.

PANȘE: Reproduceri din plastica sovietică.

COPERTELE I-IV: desen de N. Claudiu.

PRIVIȚI CU NOI!

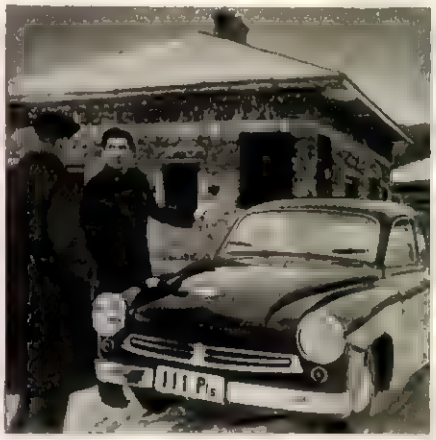

— SĂ PORNIȚI cînd casa va fi terminată — îl invită strungarul Alexandru Chiru de la Colibași, pe reporterul nostru. Deocamdată, luați loc în mașină...

(Și casa, și „Warburg"-ul sînt proprietatea vestitului strungar).

Fotografie de S. STEINER

NU O BAGHETĂ MAGICĂ mînuiește preparatoarea Victoria Ungureanu de la atelierele de materiale didactice ale Ministerului Agriculturii și Silviculturii, ci pur și simplu o perie specială cu ajutorul căreia face ultimul retuș unui pelican... împăiat!...

PRIN ANUL 1400, Mircea cel Bătrîn a ridicat o cetate domnească la Tîrgoviște, construcție mărită în anul 1588 de Petru Cercel.

Cetatea, care a servit domnitorilor Mircea cel Bătrîn, Matei Basarab, Vlad Țepeș și Mihai Viteazu ca important punct de apărare și de luptă împotriva asupritorilor turci, este o relicvă istorică scumpă poporului nostru.

TOT MAI MULTE articole de menaj, ambalaje cosmetice și medicale, volane pentru mașini, lăgăre pentru luminoare ș. a. va produce fabrica de mase plastice a Combinatului chimic nr. 1.

Viorel Ganea zorește la una din presele hidraulice, producînd cosulețe pentru pîine.

SCENĂ VESELĂ din spectacolul cu piesa „A 12-a noapte" de W. Shakespeare, la Teatrul Municipal din București.

LA HUNEDOARA a fost inaugurat unul din cele mai elegante localuri din țară: restaurantul „Corvinul".

„CASA PÎNZELOR ALBE" se află la Cîmpulung-Muscel, pe strada Alexandru Vodă nr. 26. Vizitatorii rămîn impresionați de mulțimea și varietatea broderiilor, catrințelor și marameior pe care le pot vedea aici. În mod deosebit impresionează o perdea care, datorită imaginilor brodate ce o împodobesc, a fost denumită „Simfonia pădurii".

Toate acestea sînt create de Silvia David, o adevărată artistă, azi în vîrstă de peste 75 de ani, care a pătruns în tainele migăloasei arte a broderiei încă de la vîrsta de 15 ani.

D. IACOBESCU

↓

UN... PACIENT OBIȘNUIT în farmacia veterinară de curînd deschisă în Capitală: cîinele-lup Dana, care pare a pretinde să i se servească... „personal" medicamentul prescris de medicul veterinar.

Fotografie de Dan BÎRLĂDEANU

DE 1 MAI 1958

de Eugen JEBELEANU

Se împlinesc, aşadar, aproape şapte decenii de cînd 1 Mai este celebrat ca zi a solidarităţii muncitorilor de pretutindeni, şi parcă niciodată chipul omenirii nu s-a îndreptat cu o mai mare încredere spre această sărbătoare.

Primăvăratică, ziua de 1 Mai s-a născut printre flori — însă din sînge. Sîngele muncitorilor americani grevişti (numai la Chicago lăsaseră lucrul aproape un milion de muncitori!) a sfinţit cel dintîi ziua aceasta. Era la 1 Mai 1886.

Trei ani mai tîrziu, ziua de 1 Mai este proclamată sărbătoarea înfrăţirii muncitorilor de pretutindeni.

De atunci a trecut nu prea multă vreme. Destulă însă pentru ca negustorii de tunuri şi fabricanţii de sicrie să provoace două războaie mondiale şi nenumărate alte nenorociri omenirii. Războaie, molime, foamete, şomaj — calamităţile au aruncat asupra umanităţii doliul, lacrimile şi mizerii cumplite. Proletariatul de pretutindeni a suferit, de fiecare dată, cel mai mult, a dat jertfele cele mai dureroase, dar — şi acesta este un fenomen tot atît de măreţ ca renaşterea naturii cu fiece nouă primăvară — de fiecare dată, a ieşit din cercul de foc al încercărilor mai puternic.

Solidaritatea proletariatului a înfruntat furiile coalizate ale fabricanţilor de tunuri şi, de fiecare dată, ziua de 1 Mai n-a fost numai suava ghirlandă de trandafiri purpurii care — peste cordoanele jandarmilor şi peste armele represive ale zbirilor — a îmbrăţişat globul pămîntesc, ci şi curentul de înaltă frecvenţă pedepsitor al minilor criminale.

Revoluţia din Octombrie este grandioasă tocmai prin faptul că a determinat şi s-a bucurat din prima clipă de adeziunea proletariatului internaţional.

Treizeci şi doi de ani după ridicarea muncitorilor americani şi după jertfa lor de sînge, V. I. Lenin se adresa urmaşilor acelora, arătîndu-le preţul solidarităţii. „Muncitorii din lumea întreagă (spunea Lenin), indiferent de ţara în care locuiesc, ne salută, ne simpatizează, ne aplaudă pentru faptul că am rupt verigile de fier ale legăturilor imperialiste, ale murdarelor tratate imperialiste, ale lanţurilor imperialiste, pentru faptul că am cîştigat libertatea, aducînd cele mai grele jertfe în acest scop, pentru faptul că noi, ca republică socialistă, deşi chinuită şi jefuită de imperialişti, am rămas *în afara* războiului imperialist şi am înălţat în faţa întregii lumi steagul păcii, steagul socialismului".

★

1 Mai 1958...

De cînd V. I. Lenin scria acele rînduri, au trecut patruzeci de ani.

Patruzeci de ani... scurt interval de timp în istoria marilor lupte şi sacrificii ale umanităţii începînd cu bătăliile şi sîngele vărsat de Spartacus şi pînă la sîngele muncitorilor japonezi de astăzi, împuşcaţi de un 1 Mai în acea stranie piaţă de lîngă palatul imperial din Tokyo, pe unde treceam acum vreo doi ani.

Patruzeci de ani au trecut de atunci şi alte multe suferinţe cumplite au fost abătute de tejghetarii tunurilor şi ai sicrielor asupra umanităţii: cel de-al doilea război mondial, foamete, şomaj, monstruozitatea lansării bombelor atomice asupra oraşelor Hiroşima şi Nagasaki.

Patruzeci de ani — scurt interval, vai, dar cît de cuprinzător în nenorociri! Desigur...

Cuprinzător de mari suferinţe, dar şi de izbînzi şi bucurii epocale.

Căci în acest scurt interval de timp pămîntul s-a prefăcut, o lume nouă a fost zămislită de braţele muncitorilor.

Lume nouă, lume de neînfrînt, fiindcă ea este lumea Primăverii şi a Păcii despre care vorbea Vladimir Ilici.

Şi dacă, în 1918, deasupra acestei lumi noi fîlfîiau doar flamurile Uniunii Sovietice — priviţi azi, prieteni dragi, oameni muncitori de pretutindeni, de jur-împrejur! O bună parte din faţa pămîntului este îmbujorată de fîlfîitul steagurilor luminii!... Şi în vîrful fiecărui steag, un porumbel.

Iar în văzduhurile cele mai îndepărtate, străjuind copiii şi porumbeii noştri, ecourile celei mai măreţe muzici în cinstea acestui 1 Mai: muzica aştrilor făuriţi de geniul primului stegar al lumii Primăverii şi Păcii.

Mircea Bălănescu, ministrul R.P.Romîne la Paris, însoțit de Demostene Botez, reprezentantul R. P. Romîne la U.N.E.S.C.O., a prezentat recent directorului general U.N.E.S.C.O., Luther Evans, instrumentele de ratificare a convenției pentru protecția bunurilor culturale, semnate la Haga la 14 ianuarie 1954. Totodată a fost depusă aderarea R.P. Romîne la protocolul pentru protecția bunurilor culturale. Fotografia înfățișează un aspect din timpul solemnității; de la stînga la dreapta: Mircea Bălănescu, Demostene Botez, Luther Evans.

Fotografie de Brent HANNON (Photo U.N.E.S.C.O.)

UN AUTOGRAF AL LUI V. I. LENIN

În timpul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și în anii războiului civil din U. R. S. S. mulți fii ai poporului romîn au luptat alături de Armata Roșie. Unii dintre ei au avut fericirea să-l vadă pe V. I. Lenin, să vorbească cu el.

În anul 1920, în aprilie, revoluționarul romîn I. Dicescu-Dic, unul dintre conducătorii și organizatorii romînilor care au participat la apărarea cuceririlor Marelui Octombrie, a predat lui V. I. Lenin, cu ocazia celei de-a 50-a aniversări a zilei sale de naștere, cadoul ostașilor de pe frontul din Turkestan și al organizațiilor obștești din Samara.

Ziarul „Pravda" din 22 aprilie 1927 publică amintirile lui I. Dicescu-Dic despre neuitata sa întîlnire cu Vladimir Ilici — în care evocă personalitatea, modestia și nemărginitul optimism revoluționar ce-l caracterizau pe Lenin — și autograful primit de la el.

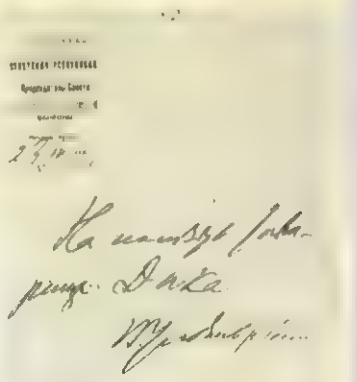

În facsimil, autograful lui Lenin: „Spre amintire, tovarășului Dic"

V. ULIANOV (LENIN)

Referindu-se la succesul expoziției „Crucea Roșie a R. P. Romîne", organizate recent în capitala Italiei, ziarul „Avanti" scria: „Publicul poate să-și dea seama de eficacitatea activității Crucii Roșii romîne, care este reflectată într-o serie de grafice și fotografii de o excepțională atracție".

În fotografie: un aspect de la deschiderea expoziției: vorbește dl. Rocchetta, directorul general al Crucii Roșii Italiene.

← Fotografia: „Publifoto"

La 17 aprilie a fost deschisă Expoziția Universală de la Bruxelles. În cadrul expoziției sînt cuprinse peste 100 de pavilioane-palate, ce aparțin unui număr de 47 de țări și 8 organizații cu caracter internațional. În fotografie, se pot vedea pavilionul Franței, pavilionul circular al S.U.A., alături de impozantul pavilion al U.R.S.S.

În ultimul timp avioane ale forțelor militare aeriene ale S.U.A., avînd pe bord bombe atomice și cu hidrogen, au efectuat în repetate rînduri, din ordinul comandamentului lor, zboruri deasupra regiunilor arctice, în direcția frontierelor U.R.S.S. Din informațiile agenției americane United Press, confirmate de reprezentanți ai comandamentului forțelor militare aeriene ale S.U.A., reiese că aceste zboruri se întreprind ori de cîte ori pe ecranele instalațiilor americane radar din așa-zisa rețea de alarmare preventivă apar imagini neclare ale unor obiecte care sînt luate de observatorii americani drept proiectile teleghidate sau rachete balistice.

(Din declarația făcută de A.A. Gromîko, la 18 aprilie)

ÎN S. U. A.

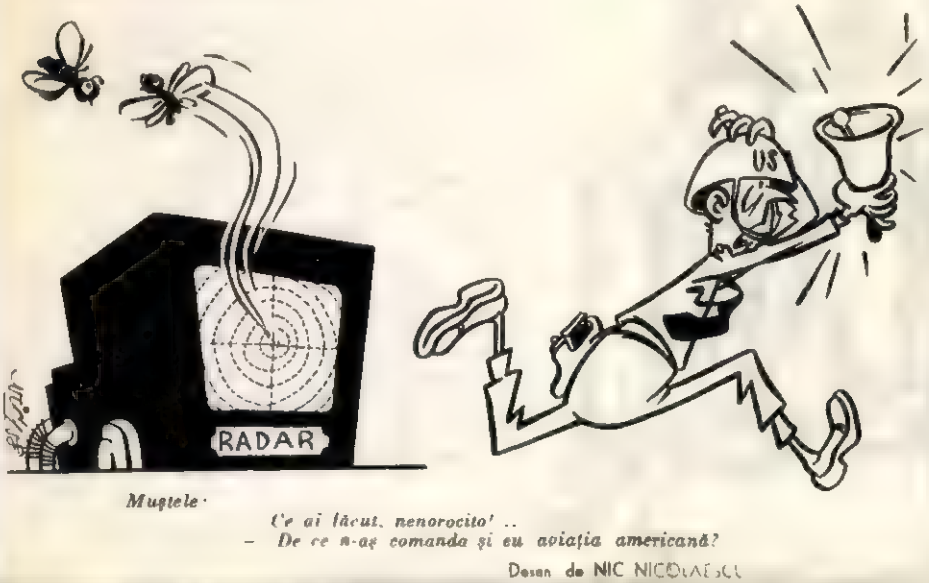

Muștele

— Ce ai lăcut, nenorocito! ..

— De ce n-aș comanda și eu aviația americană?

Desen de NIC NICOLAESCU

La al 13-lea Congres al Comsomolului au participat, în afară celor 1.238 delegați, numeroși invitați din țară și de peste hotare. În fotografie: un grup de delegate discutînd cu mareșalul Uniunii Sovietice S.M. Budionîi.

Dezbaterile Adunării Naționale Franceze, soldate cu căderea celui de-al 24-lea guvern francez de după război, au venit să demonstreze încă o dată nepopularitatea politicii oficiale franceze față de Africa de Nord. În zilele premergătoare dezbaterilor din Adunarea Națională cu privire la politica nordafricană au avut loc mari adunări în care s-a cerut rezolvarea pașnică a problemei algeriene. Iată un aspect de la marea adunare pentru pace în Algeria, ce a avut loc la Paris. →

POEȚII CÎNTĂ 1 MAI

Furtuni de primăvară

de Mihai BENIUC

La tîmple mi s-a strîns părul cărunt
Ca sarea din adîncul ocnei scoasă,
Dar tînăr sînt, același încă sînt,
Pe inima mea bruma nu se lasă.

Îmi place străpnic, norule, să tuni,
Din tine fulgere să sară,
Îmi plac aceste proaspete furtuni
Cu flori și cu miresme-n primăvară.

Îmi plac, prin stropii grei, aceste pioniere
Ce-și țin rochițele, fugind pe drum,
Și vîntul cum îndoaie cu putere
A fabricilor steaguri mari de fum.

Îmi place ploaia asta jucăușă
Pe case, pe grădini și pe ogoare,
Și zarea ce-și deschide larga ușă,
Să calce peste țară mîndrul soare.

N-a fost așa, n-a fost așa mereu
Aici pe-aceste plaiuri dunărene
De-aceea, ca un arbor, am și eu
După furtună stropi lucioși, în gene.

Eu știu și altfel de furtuni în mai
Din vremuri de obidă și de luptă,
Cînd oamenii pe dunăreanul plai
Umblau cu fața galbenă și suptă.

Dar îndrăzneau și-atunci semețe-n lunci
Să-și scoată boiul flori mai înfocate,
Iar inima de muncitor și-atunci
Era numai garoafe-mbujorate.

Cînd răsăreau cu chipul lor de foc
Să-și poarte purpurii mîndria-n soare,
Stau domnii-ncremeniți în loc
Și asmuțeau jandarmii lor călare,
Să calce flori și inimi în picioare!...

Azi, inima-mi, gîndindu-mă-ndărăt,
Îmi bate-n piept și parc-aud un trap,
Și toate-n gîndu-mi iarăși le revăd —
Ci toate-n vorbe șubrede nu-ncap.

Nu-ncap în vorbe toate cîte încă
Le-ar vrea cu sete domnii să mai fie –
Ca vrăjitoarea într-o hrubă-adîncă,
Ei fierb în cap a morții nebunie.

– Bancheri din Wall-Street, știm noi ce furtuni
Vă vrea voi peste primăvara vieții!
Cu moartea vrere-ar ei să te cununi,
Tu soare cald și bun al dimineții.

Dar iată, minioasele noroade
Își 'nalță-n lume glasul viforos;
Nu vor lăsa lupul strigoi să prade
Viața lor și visul lor frumos.

. . . . . .

Ne place, da! Nespus de mult ne place
Al vremii noi nestăvilit avînt.
De-aceea, vezi, luptăm noi pentru pace
Și pentru fericire pe pămînt.

Eh! Viață, viață, tînără și nouă,
Cu oameni, flori și steaguri în alai,
Cum s-ar putea să nu ne placi tu nouă,
Să nu ne placă mîndrul nostru mai?

La tîmple mi s-a strîns părul cărunt
Ca sarea din adîncul ocnei scoasă,
Dar tînăr sînt, același încă sînt,
Să-mbătrînesc viața nu mă lasă.

(Din „Versuri alese" — E.S.P.L.A. 1955)

1 Mai

de Cicerone THEODORESCU

M-am dus cu tata la serbare.
E cald. E soare. E-ntîi Mai.
Și-un steguleț frumos luai...
Dar uite, am o supărare:

Prin steagurile fără număr,
De la tribună le-o fi greu
Să vadă stegulețul meu...
— Hai , tată, ia-mă sus pe umăr!

(Din „Versuri alese" — E.S.P.L.A. 1955)

Mai 1951

(Fragmente)

de HORVÁTH István

Mai din '51, haide, spune-mi mie,
Unde-i pana care te-ar putea descrie?
Pîn-la cer s-ajungă-ar trebui; de-asemeni,
Să-și înmoaie vîrful în adînc, sub cremeni...

. . . . . .

Pana să însemne cu o dungă partea
Unde ieri pustiul se-ntindea — și moartea—
Și-unde azi, pe cîmpuri fără haturi, iată
Că nemărginirea însăși se arată.

Semn de exclamație-i fiece uzină.
Brațe muncitoare, făurind lumină,
Spun, 'nălțîndu-și pumnii: — Vai de-aceia care
Ridica-vor mîna, vrînd să ne doboare!

Să arate pana, dacă-i ascuțită,
Că pe unde-aleargă Bistrița cumplită
Iar bătrînul codru cugetă la vremuri —
Stîncile-s cuprinse parcă de cutremur.

Și vestesc cu vuiet lumii-ntregi, ce poate
Făuri poporul, doar în libertate,
Cum cu mîna-i aspră, grea, muncitorească
E în stare rîuri crunte să struncască.

.. . .

Lună mai din anul '51, spune
Unde-i pana ceea, vrednică de-a pune
Pe hîrtie-un nume, drag în orice grai,
Ce-a făcut din tine un astfel de mai?

1951 la ruminește de **Petre SOLOMON**

(Din „Versuri alese" — E.S.P.L.A. 1954)

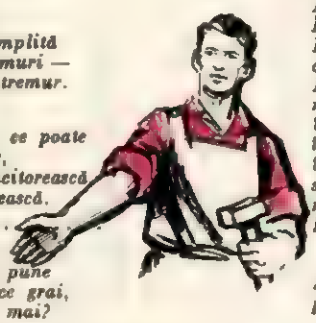

Întîi Mai republican

de Nina CASSIAN

Intrăm în mai
pe poarta lui Întîi.
Nu stau de vorbă cu primăvara,
nu-mi laud iarba de sub călcîi,
nu cînt pentru că „iată o floare"!
Cîntecul ăsta, dulceagul,
nu mi-e sufletul și nu mi-e steagul;
ci, albă lozincă pe roșul lan,
Mai Întîi,
Întîi Mai republican!
Privelișlea sîntem noi:
oamenii muncii!
Noi, în pomii cei noi,
noi, izvoare-n toți munții,
în setea pămîntului,
în visul din pumnul flămîndului.
În toată geografia pestriță și mare,
solidara noastră culoare,
roșie culoare, triumfala:
Intonați, intonați
INTERNAȚIONALA!

Sculați, voi eropsiți ai vieții,
primăvara măturî și spală nămeții,
pe lașul trecutului negru, răpus,
voi, osîndiți la foame, sus!
Unire, muncitori, unire!
Milioane de ochi au aceeași privire,
mereu mai departe, spre malul celălalt:
să batem fierul cît e cald!
Vulturi lacomi mai umbresc popoare
pregătind un nou țintirim...
Hai la luptă, hai la lupta cea mare,
rob cu rob să ne unim!
Internaționala, Internaționala,
tu ți ești silei aceștia fala!
La noi, e-ntîiul Mai republican:
dar nu ne-ntîlnim cu primăvara numai o dată pe an.
Ci zarea ne-o vrem veșnic albastră,
roditoare, țărîna...

De-aci, din Republica noastră
— Proletari din toate țările,
vă-ntindem mîna!

(Din „Versuri alese" — E.S.P.L.A. 1955)

LAMPA de CARBID

—schiță—

de Liviu MAIOR

Ilustrații de N. POPESCU

Achim Fodor propti pikamerul de peretele abatajului și se întoarse să înjure lămpașul prins de o grindă. Flăcăruia de carbid se răsucea beată, pîlpîia ascuțit în sus, gata să piară. Bătrînul mai apucă să-i strige: „Așteaptă-mă, drace, că vin...“ — și lampa se stinse. Întunericul gros, greu, al minei, i se năpusti în priviri. „Toate merg pe dos. De azi dimineață toate merg pe dos“. Și își bătu cu palmele salopeta, căutînd chibriturile. Apucă cutia, o răsuci între degete, dar, încercînd s-o deschidă, o scăpă.

- Da, toate merg anapoda — oftă el.

Lîpăi fără rost cu degetele prin apăraia de jos. Găsi cutia udă, fleșcăită, bună de aruncat. Îi venea să plîngă de necaz. Strigă:

— Sabine, tată! Ia vină să vezi făcătură!

Și-l așteptă, lăsîndu-se amărît pe o grămadă de minereu.

Achim Fodor lucra în acest fund de galerie abia de două zile, ajutat de un singur om din echipa sa. Bătrînul într-un abataj, Sabin într-altul. Se făceau doar pregătiri. Curînd aveau să sosească și ceilalți tineri din echipă, rămași la etajul superior să sfîrșească lucrarea.

Ce faci, Sabine?! Dormi, Sabine?

Dar nici de data aceasta nu-i răspunse nimeni. „Ei, năcaz afurisit“, șuieră printre dinți bătrînul și ieși în galerie. Orbecăind grijuliu, netezind cu dreapta peretele mîzgos și rece ca peștele, află gaura neagră, pustie, a abatajului alăturat. Da, tînărul lipsea. N-avea altceva de făcut decît să aștepte.

„Unde o ștersese diavolul? Sus, la băieți? N-avea ce să caute acolo. Sau merge, ca alții, la fata aceea de la motoare? Așa e, dacă se aduc muieri în mină!“

Își aminti că tînărul plecase fără învoială și acum două zile. Dar atunci nu se stinsese nici lampa și nici nu avusese vreo treabă deosebită cu el.

„Își fac de cap“. Sabin, Nicola, Oarcăș, Grecu, toți își făceau de cap. Care de care se întrecea să născocească în fiecare zi cîte o nouă șmecherie. Bătrînului i se părea acum că băieții nu s-au străduit în ultima vreme decît să-și bată joc de el. Stînd pe grămada de minereu, Achim răstălmăcea acum, amărît și mîniat, zeci de întîmplări și cuvinte ivite în ultima vreme, înfuriindu-se tot mai tare.

„Nu, nu mai merge așa! Va pretinde direcției să-l mute pe Sabin din echipă. Să fie de învățătură pentru ceilalți“. Și fiindcă simți limpede că nu va putea cere așa ceva, se încurajă cu glas tare:

- Da, să-l mute din echipă!

Atunci răsunară în galerie pașii cuiva. Linii și contururi vagi începură să salte în jur.

La gura abatajului apăru Sabin. Drept, subțire, înalt. Ridică lămpașul, descoperindu-și obrajii roșcovani și privirea copilăroasă. Întrebă surprins, dar vesel:

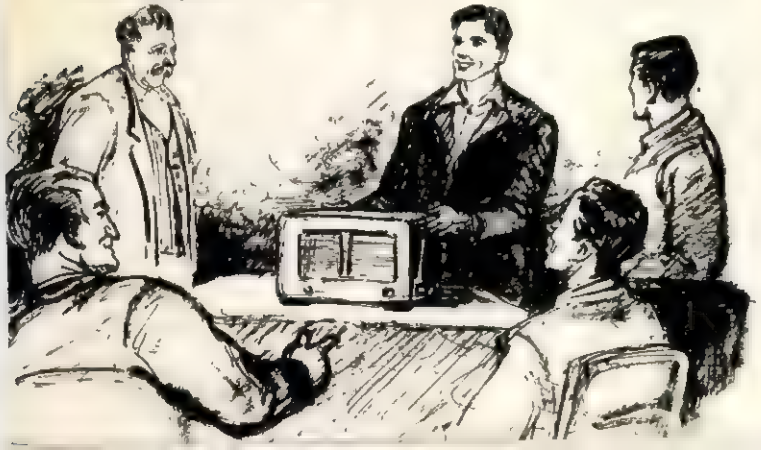

— Ce cauți aci, bade Fodor?

— Unde-ai fost? — gemu bătrînul, ieșind din umbră.

— De ce „unde am fost“? Nu poci pleca două minute?

Așeză lămpașul în cui și întrebă:

— Ți s-a stins lumina, văd. De ce nu ții chibrituri la dumneata?

— Te-am întrebat unde ai fost! — strigă atunci bătrînul.

— Te superi de pomană. N-am făcut nimic rău.

Eu vreau să știu unde ai fost!

— Mă întrebi în zadar, tot nu-ți răspund.

Fodor își pierdu cumpătul. Veni aproape de el și ridică mîna să-l lovească. Tînărul se feri, izbindu-se de perete. Casca i se mută pe o ureche. Îi lunecă din cap, căzu. Șuvoiul subțire de jos o luă domol, proptind-o într-o piatră.

— Taci și acum? — întrebă răgușit Fodor.

Sabin oftă:

— N-am ce vorbi cu dumneata. Dacă sări să mă lovești, n-am ce vorbi cu dumneata.

Din nou liniște. De lîngă piatră casca plecă încet, răsucindu-se, pînă în fundul abatajului.

— Sînteți niște ghiavoli toți! Vă faceți de cap și rîdeți de omul bătrîn.

Sabin își făcu de lucru, trăgînd scîndurile spre ieșire:

Nu sîntem sfinți, dar de rîs nu rîde nimeni de dumneata.

Lui Fodor i se părea că tînărul își bate joc și acum de el.

O să ne răfuim mîine.

- Mîine e 1 Mai.

- Foarte bine. După 1 Mai o să lucrezi în altă parte. După masă, vorbesc la direcție. Dacă nu pleci tu, plec eu. Unul dintre noi!

Sabin încremeni. Încercă să spună ceva, dar Achim i-o reteză:

— Dă-mi chibriturile...

Dar ajuns dincolo, se gîndi că l-a amenințat pe nedrept. Sabin nu era nici mai leneș, nici mai obraznic ca alții. Iar pe la direcție tot nu va trece. Se apucă amărît de lucru.

La ieșirea din mină, cineva îi aminti:

— Mîine la șapte ne adunăm înaintea minei. Mergem la demonstrație.

— Meargă tinerii! — mormăi Fodor. A lor e lumea.

★

Toată ziua fu apoi posomorît și arțăgos. Se ceartă pentru nimicuri cu toți ai casei.

Nu putea fi mulțumit în nici un fel. De fapt, din tot ce se întîmplase, nu reușea să aleagă nimic lămurit. Era mîniat pe Sabin și totuși nu era, dorea să ia măsuri împotriva lui și simțea că nu e în stare, știa că e vinovat că a încercat să-l pălmuiască, dar îi venea greu să recunoască.

Mînia aceasta surdă, lipsită de vreo pricină exactă, îl urmări și a doua zi. Ca să o risipească, începu să sape cu rîvnă în grădină. Niciodată nu s-a pornit să-și sape grădina cu atîta vijelie. Către unsprezece, oboseala îi reteză elanul. Dar se simți liniștit.

Atunci o auzi pe nevastă-sa strigîndu-i:

— Treci în casă. Ți-au sosit ortacii.

Achim înmărmuri. Fără să mai aibă timp să se gîndească la ceva, intră în cameră. Acolo, se pomeni față în față cu toți băieții echipei. Nicola, Oarcăș, Grecu și Sabin. Era și Sabin. În stînga, lîngă ușă. Zîmbea stînjenit.

— Ce s-a întîmplat?

— Nimic.

Și tăcură, așezîndu-se. Fodor observă abia acum o cutie mare de carton, așezată pe masă.

— Ați venit să mă vedeți?

— Da.

Apoi liniște. Mișcîndu-se pe scaun, Grecu adăugă:

— Ți-am adus și un radio.

Totul i se părea bătrînului atît de straniu, de nefiresc, încît răspunse aproape fără să se mire:

— Mi-ați adus un radio? Mulțumesc!

Dar întrebă de îndată:

— Cum, adică, mi-ați adus un radio?

— Bine. Strîngem bani de multă vreme, ca să-ți facem un dar de 1 Mai. Ieri ne-am hotărît să-ți cumpărăm un radio.

Abia acum emoția îl ajunse din urmă pe bătrîn. Fiori calzi îi urcară din coșul pieptului spre obraji, încețoșîndu-i privirile.

Prin minte îi trecu deodată: „Îmi vor da lacrimile". Și tuși, ca să-și dreagă vocea.

Tot Grecu vorbi, după o vreme:

— Sabin ne-a spus ieri că ești supărat și nemulțumit de noi...

— Da, sînt — se îndreptă pe scaun Achim. Vă purtați urît de-o vreme.

Numai apucîndu-se la ceartă cu ei, simțea că va scăpa de plînsul ce-i gîdila nările. Cutia cu radioul încurcase lucrurile îngrozitor. Dacă n-ar fi fost acolo, totul s-ar fi lămurit în cîteva clipe. S-ar fi certat virtos cu ei, și-ar fi strîns mîinile împăcați și s-ar fi așezat pe băut. Dar așa...

— Ne pare foarte rău — zise trist Grecu. N-am știut că te supărăm așa de mult.

De ce nu-l înjură, de ce nu-i aruncă în față vorbe grele? De ce nu-l înfurie ca altădată, ca pînă la sfîrșit să poată deveni bun și iertător?

— Vă faceți de cap și nu m-ascultați! — reuși să mai spună bătrînul.

Încă puțin și-l vor podidi lacrimile.

— De aceea am venit. Să ne spui cu ce te-am supărat și să-ți cerem scuze.

— Și radio de ce l-ați adus? — întrebă cu furie bătrînul.

Tinerii tresăriră.

— N-am făcut bine?

— Nu! — strigă Fodor. Cum puteți să-mi aduceți un radio, cînd știți că sîntem certați la cuțite?

— Dar banii-i strîngem de mult. Iar noi nu sîntem mîniați pe dumneata.

— La dracu' cu banii! — continuă deznădăjduit Achim. De ce nu i-ați băut? Iar tu, Sabine, ce cați aci? Ieri era să ne batem.

— Ce e drept, n-a fost frumos ce-ai făcut — spuse Oarcăș. Nu e cinstit să lovești un ortac.

— ...Tocmai dumneata, miner bătrîn și șef de echipă! — adăugă Nicola.

Bătrînul se liniști. În sfîrșit, lucrurile se desfășurau normal.

— Foarte bine — spuse el. Atunci să chibzuim. Ziceți că n-a fost cinstit ce-am făcut. Dar Sabin a procedat cinstit? Pleacă, mă lasă singur. Mi se stinge lumina. Puteam nimeri într-un puț sau în altă drăcie... Cine-mi culegea oasele? Voi?

„Apără-te Sabine — îl îndemnă Fodor în gînd. Atacă-mă, critică-mă. Încă puțină bătaie, pe urmă ne împăcăm și bem frățește".

— Oricum, vina e de partea dumitale — spuse Grecu.

„Bravo, lucrurile se tocmesc". Și gazda întrebă răstit:

— Și, mă rog, de ce a plecat Sabin? Unde s-a dus?

Liniște. Grecu se mișcă pe scaun. Spuse:

— A venit pînă la noi. Să ne spună să-ți cumpărăm azi radioul. El a fost cu ideea...

Bătrînul gemu. Nu mai vedea nimic de lacrimi.

UN ARMINDEN ÎN FAMILIE

— schiță —

de Petru VINTILĂ

Ca să nu se mai întîmple ca-n alte dăți, să-mi caut familia după demonstrație și s-o găsesc mereu după stîlpi cu căutări și alergături, anul trecut i-am spus nevesti-mi:

— De data asta, mergem cu toții la defilare și de-acolo la Iarbă verde!

Dumneaei s-a uitat mirată la mine și m-a întrebat:

— Mergem cu sacoșele și cu pachetele după noi?

— Păi, oricum, tot trebuie să le ducem...

— Mai bine să ne dăm întîlnire și ne întîlnim toți acolo.

— Anul trecut nu ne-am dat și v-am căutat de mi-au ieșit ochii din cap? Nu! Acum mergem pachet, să nu ne rătăcim.

Și am împărțit sarcinile:

— Eu duc sticlele cu vin. Costică duce patefonul (Costică e fiul meu, în vîrstă de opt ani). Tu duci friptura de miel, tacîmurile și plinea. Coana Sița duce murăturile și plăcile de patefon (ați ghicit după ce duce, că e vorba de soacră-mea). Tase duce sifoanele (Tase e cumnat cu mine și stăm în aceeași casă). Irina (nevasta lui Tase) duce sacoșa cu prăjituri. Nicușor (nepotul meu; opt ani și trei luni) duce sacoșa distractivă (table, șah și rummy), Lenuța (nepoată-mea; doi ani și nouă luni) nu duce nimic; e prea mică. O duce Leana în brațe. Leana e bunicăsa, mama lui Tase.

Nu mi-a fost greu să-i conving pe toți să nu ne despărțim, să mergem împreună la demonstrație și de acolo să mergem la Iarbă verde.

Eu le-am spus răspicat.

— Pregătiți, soro, totul din vreme, să nu ziceți pe urmă că n-ați avut timp!

Ele mi-au răspuns în cor:

— Lasă-ne, că știm noi ce să facem.

Mă rog, vine ajunul de Întîi Mai, iată că trece repede noaptea și, pe la șase dimineața, ne trezește soneria ceasului. Zic către nevastă-mea:

— Soro, sus, că-ntîrziem!

Ea era somnoroasă. Mi-a răspuns:

— Vezi că ești obtuz și schematic? Tu te-ai culcat cu găinile, dar eu pînă am fript mielul...

— Scoală-te, că întîrziem. Trebuia să-l frigi de alaltăieri...

— Numai cinci minute — m-a rugat ea.

Am lăsat-o, să nu spună că port ochelari de cal. M-am bărbierit împreună cu Tase, dar eu terminasem de mult și ei tot se mai săpunea. Mi-a spus:

— Nu-i nici o grabă. Găsim noi coloana.

Eu tot cu gîndul la coloană. Mă uitam la ceas și-mi ziceam: acum s-au adunat toți la fața întreprinderii. Acum pornesc. Acum au intrat în coloana cea mare, ca o picătură de apă într-un ocean. Mai caută-l dacă poți! Mă trezesc din gînduri și strig către ai mei:

— Ce tot faceți, bre, de n-ați terminat?

Eu eram gata, postat lîngă ușă. Dar ce era în casă! Tase abia-și dădea perdaful, dar striga, liniștindu-mă, că termină într-o secundă. Nicușor plîngea că-i lipsesc trei pioni și nebunul negru. Coana Sița se văita (nici n-a pornit bine!) c-o bate pantoful drept. Lenuța stătea imperturbabilă pe oliță (ce știe omul la doi ani și nouă luni?). Nevasta-mea (iartă-mi-se indiscreția) abia își punea rochia, dar tot ea, săraca, striga la mine, care eram gata de mult.

— Ce cești ochii la noi? Du-te și împachetează mielul!

Soacră-mea, care parcă înțelegea totul pe dos, striga și dînsa la mine:

— Petrache, tar ne dai randevu la locul viran de la malul lacului și, cînd colo, găsim acolo palatul sporturilor? Noi așteptăm la „hăis" și tu ne cauți la „cea"...

— Acum pornim buchet. Nu ne mai rătăcim.

Tase mă întrebă din baie:

— Bre, luarăți „Perinița"?

Soacră-mea era responsabilă cu plăcile. I-a răspuns ea.

— Stai, soro, s-o caut. Mi se pare că nu.

A desfăcut pachetul cu plăci și a căutat „Perinița". Altă pierdere de timp. Alt zor. Alte spaime. A găsit-o, dar în grabă, a spart o placă, un tango-bolero.

— Ce-ai făcut? — a întrebat-o nevastă-mea.

— Nu-i nimic! Bine că n-am spart aia cu „Mambo"... Cine mai joacă azi tango-bolero?...

Ce puteam să-i zic? Am înghițit în sec și am tăcut. Dacă-i spărgeam eu placa „Of, lume-lume", cîntată de Maria Tănase, aș fi avut scandal de la Întîi Mai pînă la întîi iunie și vorbe urîte că-s antimuzical și că am spart-o dinadins.

În zorul acela (parcă eram într-o gară, cu un minut înainte de sosirea trenului), numai ce-o aud pe nevastă-mea sfătuindu-se cu soru-sa (nevasta lui Tase)

— Să-mi iau pantofii bej, ori maro? Iar m-am gîndit la coloană: „ai noștri or fi ajuns pe la „Leonida" și noi nici n-am ieșit din casă". Soacră-mea, tot cu gîndul la locul petrecerii, m-a întrebat:

— Petrache, dar te-ai hotărît unde mergem după demonstrație? Să nu ne ducă ca acum doi ani și să nu ne lase pe motiv că-i parc public!

Of (mi-am zis eu), să știi că nu mai găsim coloana! În sfîrșit, am plecat. Dar tot ne-am oprit în colțul străzii, pentru că nevesti-mi i s-a părut c-a lăsat aragazul deschis. Am așteptat-o să se întoarcă, să vadă dacă-i închis. L-am așteptat și pe Tase să dea fuga să-și cumpere țigări. Mă rog, fumez și eu. L-am așteptat cu plăcere. Apoi am mai pierdut timp să cumpărăm baloane. Costică l-a scăpat pe-al său. I-am mai cumpărat unul, dar l-am legat de cheutoare. Îi era rușine: „Da' ce? Sînt copil mic?" Au vrut și femeile fiori. Am mai pierdut timp și acolo. Nu ne-am prea înțeles la preț. Floăreselle o țineau într-una: „Să-ți trăiască franțuzoaica, tovărășele", iar soacră-mea se înfoia ca un curcan și zicea: „Eh, bărbatu' meu, săracu, nu se contrazicea niciodată la preț, cînd îmi cumpăra fiori"...

Mă rog, după multă tevatură am ajuns la bulevard; am căutat coloana noastră, am întrebat de ea în sus și-n jos și, pînă la urmă, negăsind-o, ne-am lipit la coloana surorilor de la maternitatea Polizu. O cunoșteau pe cumnată-mea de cînd a născut-o pe Lenuța. Eu fierbeam de ciudă. I-am spus nevesti-mi, supărat:

— Frumos îmi șade, strungar fruntaș, să defilez cu moașele!

Tase era vesel. Zicea:

— Măi Petrache, lumea care se uită la noi crede că sîntem doctori.

— Ba mai degrabă tați emeriți!... — a răspuns soacră-mea.

Cumnată-mea a intrat repede în vorbă cu surorile și doctorițele:

— Cîți dinți i-au dat? (Întrebau de Lenuța).

— Mănîncă bine? (Tot de Lenuța întrebau).

— I-ați făcut ser antipoliomielitic? Soacră-mea, de colo, a întrebat speriosă.

— Dar la vîrsta noastră nu e pericol de paralizie infantilă?

Aoleo, mă gîndeam eu, cine ne-a băgat aici? Noroc că aveau pachete multe, altfel ne dădeau (mie și lui Tase) cîte-o placardă cu graficul natalității la maternitatea Polizu, ori cu loziuci: „dați-ne numai lapte fiert bine"...

...Au trecut vreo două ceasuri. Iată-ne acum pe malul lacului Floreasca. Eu m-am îndreptat gîonț spre locul pe care-l știam de acum doi ani. Știam o livadă cu piersici înfloriți, cu iarbă ca mătasea, nu chiar lîngă lac, ca să nu fim în pașii mulțimii. Al mei mă întrebau nădușiți:

— Mai avem mult, soro?

Eu mă uitam, căutam pajiștea știută, dar parcă eram în Ferentari, la blocuri, ori în Vatra Luminoasă. Nici pomeneală de pajiște. Mă uitam și vedeam case mari la roșu, stîlpi de cărămizi, betoniere, varniță urîțe și transportoare de nisip. M-am oprit locului, înconjurat de-ai mei.

— Ce ne facem? — m-au întrebat ei. Căutăm iarbă verde între blocurile astea?

— Așezăm mîncarea în varniță?

Abia am îngăimat, arătînd cu mîna:

— Uite, colo am petrecut, acu-s doi ani. Vă aduceți aminte? Erau piersicii înfloriți. Și ce iarbă era!...

N-am avut încotro. Ne-am așezat lîngă lac. Ca un făcut, surorile și doctorii de la Polizu s-au nimerit și aci lîngă „noi". Pînă la urmă, am petrecut bine. Cel puțin de Lenuța n-am mai avut grijă s-o legănăm și s-o culcăm. Soacră-mea și-a găsit un doctor de vîrsta ei. Între două vîrste (mai mult într-a doua). Am auzit-o eu spunîndu-i la un moment dat: „Să fiți dumneavoastră sănătoși, dar eu n-am nevoie de doctori. Uite, pune degetul ici. Apasă! Ca betonul, dom-le!"... Cu nevastă-mea era însă cît pe-aci s-o încurc. „La anu' nu mai aducem „Periniță!" — mi-a spus ea. Ce făcusem? Nimica toată: am sărutat și eu o soră... Dar am stat pînă seara tîrziu și am petrecut de minune. La despărțire, cei de la Polizu ne-au spus:

— La anu' ne întîlnim tot aici!

— Stați — am răspuns eu — că nu se știe. Dacă aflăm și pe locul ăsta blocuri la roșu, stîlpi de cărămizi și betoniere?!...

Am găsit soluția. La anu' vin cu trei zile înainte și cercetez locul. Dar o să ne sculăm mai devreme, că altminteri ajunge soacră-mea să defilezc cu vreun cămin de studente ori cu creșa de la „Cuibul cu barză"!...

Ilustrație de Pita RUBIN

OCSKO TEREZIA

Ocsko Terezia

Ocsko Terezia nu trăiește... Apele reci și întunecate ale Mureșului i-au învăluit într-o noapte trupul tînăr, zdrobit de lovituri... L-au învăluit și nu-l vor mai reda luminii niciodată... Ocsko Terezia a murit în chinuri înspăimîntătoare, în noaptea aceea de noiembrie. Sînt 18 ani de atunci.

Și, totuși...

GREVISTA

Cînd a izbucnit greva din 1936 la fabrica de ciorapi „Standard" din Timișoara, Ocsko Terezia — Tery, cum îi spuneau prietenii — era încă nouă în fabrică. Țărăncuța de la Ciarda Roșie deprinsese repede meseria. O fi dus ea, cît o fi dus, dorul după mirosmele cîmpului, după trilurile ciocîrliei și scîrțîitul carului cu fîn în amurg. De la o vreme însă i-a trecut: fete multe, întîmplări cu duiumul, ciocot de viață din zori și pînă-n seară, atîtea lucruri noi de învățat... Iar cînd i s-a explicat că e grevă, n-a fost nevoie de multă muncă de lămurire — cum am spune azi. A privit fețele aspre și posomorîte ale tovarășilor ei, a citit în ochii lor o hotărîre dreaptă și de neclintit. Și s-a declarat și ea grevistă. Șase săptămîni a durat greva. Terezia, fata de la țară crescută în lipsuri și nevoi, a învățat abia în acele zile ce înseamnă marile dureri ale orașului. Uteciștii au stat de vorbă cu ea. I s-au spus cîteva cuvinte despre solidaritatea muncitorească și ea și le-a înscris în inimă. I s-au dat sarcini: să facă parte din piketele de grevă, să apere greva de batjocura spărgătorilor, să strîngă bani pentru greviști, să facă de „rînd" la cazanul cu fiertură de cartofi pentru greviști... Inimoasă, Tery le îndeplinea pe toate. Se dăruise grevei. Era grevă și avea sarcină de la U.T.C. să o apere. Toți greviștii sufereau de foame, iar ea, Tery, era și ea grevistă.

CÎND TE MĂRIȚI, TERY?

Greva din 1936 a eșuat, trădată de uneltele mîrșave ale patronului, strecurate în conducerea sindicatului. Muncitorii din fabrică au fost concediați în masă și apoi „reangajați" (o mică șmecherie a patronului, grație căreia muncitorii își pierdeau vechimea cu bruma de drepturi pe care aceasta le-o conferea). Nu mai era grevă. Dar cu lupta n-o terminase Tery. O, nu! De-abia începea. Tery a devenit utecistă. Apoi comunistă, în celula din fabrică. Ședințe tainice, tîrziu, în noapte. Plan de muncă pentru 1 Mai: o excursie la Gioroc, alta la Urseni cu tinerii din fabrică; se va citi un capitol din „Mama" de Maksim Gorki; se vor procura trei jocuri de șah... Plan de muncă pentru ceaiurile dansante de la „Casa sindicatului": se vor organiza discuții despre situația din Spania... Plan de muncă pentru strîngerea de fonduri la „Ajutorul roșu": se vor confecționa atîtea broșe, atîtea mărțișoare... Plan de difuzare a „Scînteii", plan de afișaj, planuri..., planuri... Întîlniri secrete în noapte..., case conspirative... Sarcini..., sarcini...

Muncește fără răgaz Terezia, de cînd lasă lucrul, pînă-n miez de noapte.., Parcă-i un vîrtej viața ei.

— Tery, Tery, ce faci tu cu viața ta? — o întreba cîte o tovarășă, cînd o vedea clătinîndu-se de oboseală lîngă mașină. Ești tînără și frumoasă, dar ce-o să se aleagă de tinerețea ta? Nu te gîndești că trebuie să te măriți și tu, să ai și tu o casă, copii?...

— De trăit — răspundea Tery — trăiesc așa cum trebuie să trăiesc *acum*. Iar de măritat, am să mă mărit cînd s-or schimba lucrurile...

Cu privirea ațintită la mașină, Tery își lăsa gîndurile să zboare în voia lor, spre ziua cînd aveau „să se schimbe lucrurile"..., cînd fabrica nu va mai fi a patronului, ci a lor, a muncitorilor..., cînd ea, Tery, va avea sarcina să se ocupe de organizarea unei creșe..., cînd cineva se va ocupa de biblioteca fabricii, în care vor fi puse sub geamul de sticlă, să se vadă bine, „Capitalul", și „Mama", și „Două tactici"... Cînd în cea mai frumoasă încăpere din fabrică, în jurul unei mese acoperite cu pînză roșie, se vor aduna comuniștii, ca să hotărască ce trebuie făcut pentru producție și pentru viața muncitorilor... Dar, oare, atunci — continua să viseze Tery — o să am vreme să mă mărit?...

FUGI, TERY, FUGI!

Hoarda legionară, ajunsă la putere în toamna lui 1940, pornise vînătoare sălbatică de comuniști. Apărîndu-și cu grijă cadrele, partidul dădea îndrumări corespunzătoare activiștilor, încredințîndu-le anumite sarcini în locuri mai îndepărtate de cele unde erau foarte cunoscuți. Ocsko Terezia a fost trimisă atunci la Arad. A plecat pe drumuri ocolite, schimbînd de cîteva ori trenul, pentru a-i deruta pe urmăritori. A ajuns la Arad noaptea, o noapte ploioasă de noiembrie. O așteptau la gară gazdele, două surori, muncitoare la fabrica textilă din localitate. Au pornit-o spre casă, străbătînd noaptea rece și neprietenoasă. Cînd să intre în casă, una dintre surori a zărit prin geam cîțiva copoi de la siguranță care-i cotrobăiau prin lucruri. A mai apucat să țipe doar: „fugi, Tery, fugi!" și a fost înhățată. Nici Tery n-a putut fugi prea departe; a fost ajunsă din urmă, prinsă și dusă la „Casa verde", vizuina căzăturilor fascisto-legionare. Cîteva ore mai tîrziu, ceea ce mai rămăsese din trupul frumos și plin de viață al lui Tery era cusut într-un sac și zvîrlit în Mureș. Sub fruntea îngustă a „arhanghelilor" asasini a mai licărit atîta inteligență cîtă să-i facă să tremure pentru zilele ce vor veni. Și atunci au întocmit în grabă „acte", prin care comunista Ocsko Terezia era „înaintată" siguranței. Zadarnică prudență. 15 ani mai tîrziu cei trei fioroși asasini ai Terezici aveau să fie prinși și să-și mărturisească odioasa crimă.

FABRICA DE TRICOTAJE „OCSKO TEREZIA"

O întreprindere industrială de stat, ca atîtea altele. Într-una din încăperile fabricii, în jurul unei mese acoperite cu pînză roșie, se adună periodic comuniștii și discută despre producție și despre viața și nevoile muncitorilor.

Un reporter care ar vizita fabrica și-ar nota în carnetul lui lucruri mai mult sau mai puțin deosebite:

De la naționalizare, numărul muncitorilor fabricii s-a împătrit și producția globală a crescut corespunzător. A crescut și productivitatea muncii. S-au adus mașini noi, s-a construit o boiangerie nouă, ultramodernă, și o nouă hală de finisaj. Inginerul Sebestyen Ioan și maistrul Grell Viliam au adus o iscusită inovație unei vechi mașini tip Standard scoasă din uz și care acum e folosită din nou cu succes. La capitolul „beneficii" fabrica nu și-a îndeplinit planul...

Și ar mai nota reporterul: tovarășa președintă a comitetului

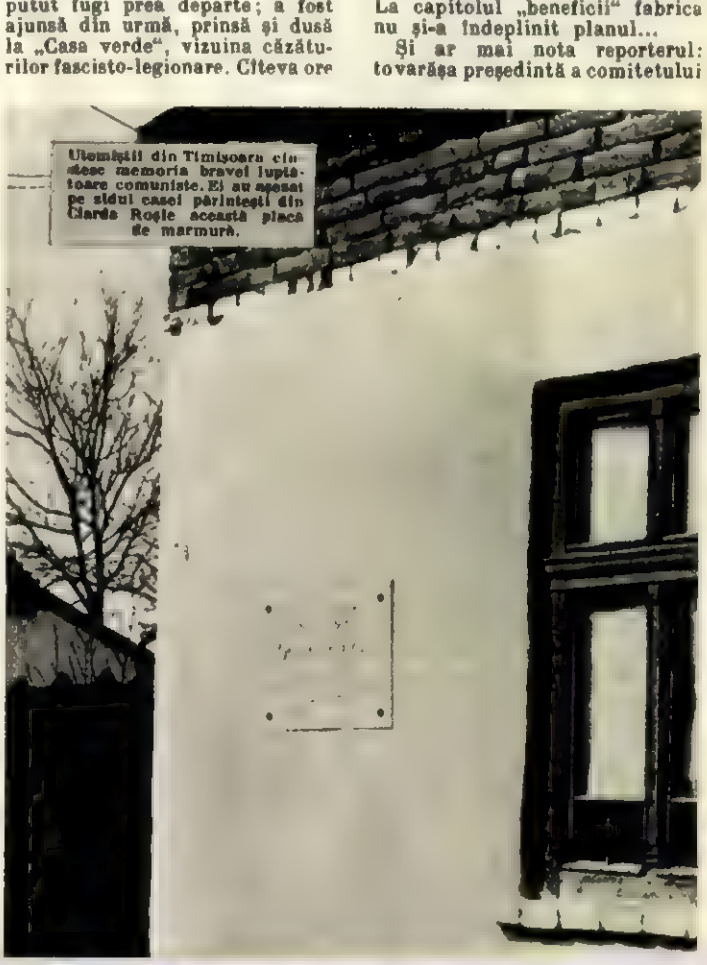

Utemiștii din Timișoara cinstesc memoria bravei luptătoare comuniste. Ei au așezat pe zidul casei părintești din Ciarda Roșie această placă de marmură.

trăiește

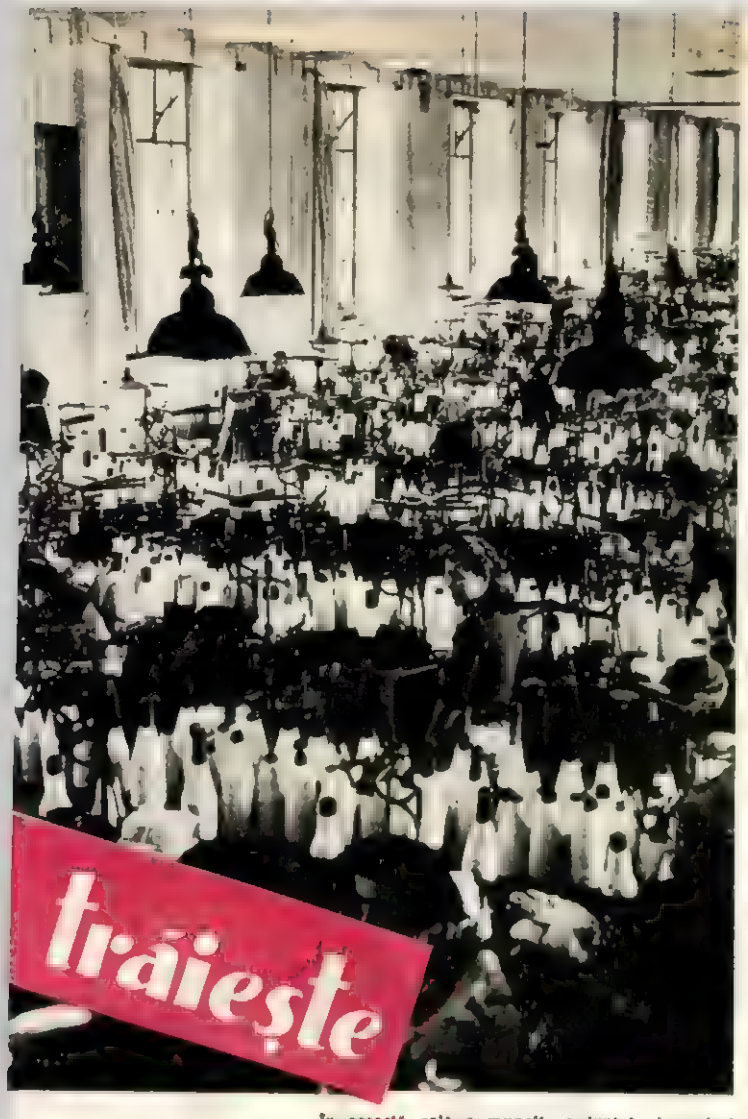

În această sală a muncit, a luptat și a visat Tery. Și aici, lîngă mașina la care a lucrat, au așezat utemiștii o placă comemorativă.

Din visurile eroinei: creșa fabricii

sindical se ocupă personal de bunul mers al creșei, al căminului de zi și al cantinei. Dar responsabilul cultural ar trebui puțin criticat, pentru că în biblioteca fabricii oamenii nu găsesc totdeauna cele mai noi cărți; în schimb, ar trebui lăudat pentru frumoasele excursii organizate cu muncitorii la Ada-Kale și la Băile Herculane... Muncitorii sînt bucuroși că în aripa nou-construită a fabricii s-a instalat un cabinet medical bine utilat, un vestiar, o baie...

Despre organizația U.T.M. reporterul ar nota în carnet că sectorul tineretului este un sector harnic, cu o mulțime de fruntași în muncă, utemiști și neutemiști, precum Elisabeta Beghea, Maria Moraru, Silvia Marta, Maria Marta și alții...Că organizația U.T.M. se ocupă de reuniunile tovărășești cărora le dă un conținut interesant, dar că în legătură cu calificarea tinerilor și cu primirea de noi membri în organizație, mai are încă serioase lipsuri...

O fabrică ca atîtea altele pe cuprinsul țării, cu viața ei intensă, cu noianul de probleme, cu bucuriile, cu succesele, lipsurile și greutățile ei.

.....

Dintr-un imens tablou în culori așezat în cabinetul tovarășului director zîmbește chipul unei fete tinere, blonde. Privește parcă în jur și cercetează cîte din visurile ei s-au împlinit și cîte mai au a fi împlinite.

Și parcă trăiește alevea chipul tinerei fete blonde, chipul lui Ocsko Terezia.

E. DASCĂLU

Fotografiile autorului

Fabrica „Ocsko Terezia" a fost înzestrată în ultimii ani cu o nouă bolangerie.

TEHNI

↑ Transatlanticul polonez „Batory", într-una din escalele sale în portul englez Southampton. El face transporturi de pasageri pe distanța Gdynia-Montreal. Linia sa elegantă și armonioasă, construcția sa modernă, demonstrează înalta perfecție tehnică a industriei navale a Republicii Populare Polone

↑ După cei doi sputnici — neegalați pînă în prezent de sateliții americani — nu demult a fost lansat în straturile superioare ale atmosferei încă un sol al științei sovietice: racheta geofizică cu o singură treaptă, care a atins înălțimea record de 473 km.

Printre numeroasele mașini pe care le exportă R.P. Ungară — alături de locomotivele Diesel de 2.000 c.p. MÁVAG, de cele 6.000 de autobuse exportate în ultimii ani — se află și acest tip monumental de macara, ← produsă la fabrica de vagoane din Győr.

CA SOCIALISMULUI

Energia descătușată a popoarelor frățești, care alcătuiesc o treime a populației globului, făurește pe o întindere uriașă, de la Elba la Ian-țzî, o puternică industrie socialistă, în condițiile colaborării prietenești și ale ajutorului reciproc între toate țările socialiste.

Rezultatele industriei socialiste, rodul muncii libere a muncitorilor, tehnicienilor și oamenilor de știință — de la marii sateliți artificiali ai pămîntului, realizați de savanții și tehnicienii sovietici, și pînă la instalațiile românești de foraj petrolifer — au devenit renumite în întreaga lume. Ele exprimă superioritatea de netăgăduit a științei și tehnicii socialiste puse în slujba omului, a fericirii, a păcii.

ARE CUVÎNTUL!

Întreprinderea „Carl Zeiss", din Jena (R.D.G.) fabrică cele mai perfecționate aparate optice din lume, de la complexul planetariu (fotografia din dreapta), pînă la aparatele de fotografiat „Werra" ce pot fi cuplate pentru fotografierea alb-negru și color (sus).

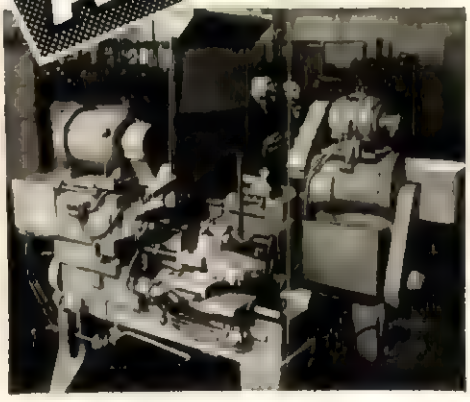

În 1957 industria cehoslovacă a produs 79.107 televizoare, 138.347 motociclete și 34.561 autoturisme. O ramură nouă a industriei grele cehoslovace este producția de rulmenți. În fotografie, noua mașină automată DSP II pentru producerea rulmenților, construită la Klasterec.

Iată un nou tip de limuzină cu 5 locuri, fabricată în întregime la uzina de autovehicule din Cianciun, în China, țara în care în trecut nu se produceau decît ceai, mătăsuri, obiecte de artă și mirodenii și care își propune astăzi ca într-un termen istoric scurt să ajungă din urmă și să întreacă Anglia în ce privește producția principalelor produse industriale. Dovadă că va reuși e ritmul vertiginos de industrializare: la fiecare două zile intră în funcțiune un nou obiectiv industrial.

Industria românească constructoare de mașini — pînă nu demult aproape inexistentă — e astăzi binecunoscută în toată lumea. Din utilajul petrolifer pe care-l exportăm a cărui superioritate e recunoscută și în occident — face parte și această pompă „Triplex," fabricată la uzinele „1 Mai" din Ploiești, ce este prezentată la Expoziția R.P.R. de la Pekin.

BOIA de SEGHEDIN

Aşa i s-a spus multă vreme, iar calităţile savurosului condiment erau strict garantate şi dovedite deopotrivă de eticheta ambalajului, ca şi de gustul şi culoarea ce dădea feluritelor sosuri.

Azi, gospodinele se interesează într-o prea mică măsură de locul real al naşterii condimentului, dar, în bucătăria lor, îl folosesc într-o mare măsură. Aşa cum folosesc, de pildă, în dormitor, fardurile. E şi firesc: boiaua aduce mincării aceeaşi rumenească stră-gătoare pe care o aduc obrajilor culorile prosaspete. Şi boiaua, ei... boiclile crecază, cum s-ar spune, o bună dispoziţie, stîrnind anumite simţuri.

Madam Popescu, vecina mea, desface cu grijă pachetul pe terminate şi ia dintr-însul o linguriţă plină, pe care o răstoarnă în rîntaş. Adaugă zeamă, mestecă iute şi gustă cu nerăbdare, făcînd ochii mari, de parcă ar vrea să soarbă şi cu ei. Apoi mai adaugă puţină boia, mestecă şi iar gustă.

„Grozav!" — şopteşte madam Popescu, deşi nu e nimeni s-o audă.

Kultumită de sine, continuă aprecierile în gînd:

„De-ale mănînci Mitică ai meu cu poftă! Ah! Ce aromă, ce culoare! Ce gust plăcut!... Şi nu face nici un rău! Nici măcar nu ustură!... Tii! Grozav!..."

Locuind de puţină vreme aici, madam Popescu este foarte fericită, deşi are dependinţe comune cu apartamentul vecin. Dînsa nu are serviciu, de aceea găteşte pe îndelete, în fiecare dimineaţă.

În „fiecare" am zis, fiindcă nici dumneaei, nici domnul Mitică, veritabili gurmanzi, nu lasă nimic de azi pe mîine! Şi „foarte fericită" am zis, fiindcă soţii Dinulescu, vecinii, sînt toată ziua plecaţi de acasă. El lucrează la un laborator chimic, ea este profesoară. Amîndoi, suferinzi de stomac, ţin regim. Doamna Dinulescu găteşte puţin şi numai după-amiezile. Nu-şi încurcă, aşadar, vecina în nici un fel. Şi mai ales la bucătărie! Păcat, numai, că aci doamna Dinulescu nu are şi ea deosebita plăcere să spună: „grozav", ţinînd mestecă grîşul în lapte, pentru cel puţin două motive: întîi fiindcă mîncarea de regim nu poate fi decît „grozav" de nesuferită, apoi fiindcă aceasta nu se găteşte cu boia! Nici de Seghedin, nici de alt fel!

„Atunci, pentru ce naiba o mai fi ţinînd Dinuleasca ditamai punga în dulap?" — se întrebă, într-o dimineaţă, madam Popescu, în timp ce cotrobăia, din simplă curiozitate, prin sertarele şi rafturile vecinei...

Şi continuă, tot în gînd:

„Ca să vezi! Mie mi s-a terminat boiaua şi dumneaei face depozite! O ţine ca amintire, de cînd era sănătoasă? Ori se mulţumeşte numai să-i vadă culoarea, pînă s-o face bine? Oricum, nu e drept, madam Dinulescu, nu e drept!..."

Şi, ca să fie drept, Popeasca luă o linguriţă cu vîrf şi coloră sosul mîncării preferate: „Se putea, Miticuţă iubitule, să te lipsesc eu pe tine de plăcerea asta? Mai ales că lui Dinulescu nici nu-i trebuie!... Sfrijit cum e, el tot nu mănîncă..."

Justificări aproape identice găsi madam Popescu şi a doua, şi a treia oară cînd se „împrumută" în mod tacit din punga vecinei. Dar, de unde la început se uita în jur, cu toate că n-avea cine s-o vadă, acum se obişnuise. Punga o stringea însă bine la gură: să nu bage de seamă Dinuleasca şi să spună că a umblat cineva!...

Cu vreo trei săptămîni mai tîrziu, madam Popescu strînse punga şi de fund, şi de mijloc. Întîi, ca să nu mai arate aşa de goală, apoi fiindcă prea se făcuse gloduroasă. Şi iar cugetă!

„Ar avea haz, Dinuleasca, să se mai şi supere! După ce că boiaua e atît de veche! Cine ştie de cîţi ani o fi avînd-o?! Nici nu se mai vede ce a fost scris pe pungă!... Şi poate că nici nu e veritabilă de Seghedin! Aia parcă e mai gustoasă, mai unsuroasă, mai... Sigur! Şi nici nu făcea gloduri!... Ei, dar acuma, pînă mi-oi cumpăra alta..."

Madam Popescu trecuse, aşadar, de la căutarea scuzelor, la găsirea unor concesii pe care le făcea vecinei. Mulţi pretind că nu e bine cu bucătăria comună. Da' de unde! Uneori e foarte bine! Să spună şi madam Popescu!... Alteori, însă, în adevăr, nu e bine de loc! Să spună tot madam Popescu!... Sau nu! Mai bine lăsaţi să vă spun tot eu.

Au mai trecut două săptămîni. Madam Popescu a chibzuit că, oricît ar stringe-o, punga, acum aproape goală, ar da-o şi pe ea de gol! Ce mai vorbă multă: a luat-o din dulap şi a pus-o în şifonier la dumneaei. Ca pe un bun absolut personal!

„Are să întrebe Dinuleasca? Ei, şi?! O fi uitat-o pe unde a stat mai înainte!... Sau: „Care boia, madam Dinulescu-dragă? Cum zici că ai avut, cînd dumneata nici nu mănînci aşa ceva?!"

— De ce rîzi, madam Popescu?!

În deschizătura uşii apăru, mirat, capul doamnei Dinulescu.

— Da' ce e cu dumneata?! — făcu, şi mai mirată, doamna Popescu.

— Nimic, ce să fie? Au luat copiii vacanţă şi am venit mai devreme. Tocmai mă gîndeam pe drum la dumneata şi-mi pare bine că te găsesc veselă! Spune-mi: n-ai vrea să facem împreună o leacă de curăţenie? Măcar în bucătărie! Şi bărbaţii or să se bucure, zău aşa!...

— Da... sigur... — îngăimă cu prefăcută bunăvoinţă madam Popescu.

— Uite, eu aş zice să spoim şi pereţii! Ca să fie mai plăcut, mai surîzător, vom pune şi o culoare. Am eu nişte vopsea de var minunată, un „roşu de Boemia"!... Stai s-o vezi!

Madam Dinulescu scotocea prin dulap.

Madam Popescu se rezemase de măsuţa aragazului... Nici nu puse mîna pe pensulă ori pe bidinea şi toată bucătăria se colorase singură, din alb, în roşu aprins!

— De Boemia?! — strigă madam Popescu, sufocată, de parcă i s-ar fi strecurat un şarpe în pîntece...

Ah! Presimţise dinsa că nu e „de Seghedin"! ..Sigur!... Fiindcă asta ustură înfiorător pe gît şi se face numai gloduri, şi te înecă, şi roşeaţa ei îţi ţîşe prin piele şi-ţi năvăleşte în obraji, şi..

N-a ştiut niminea, niciodată, de ce a leşinat madam Popescu. Numai eu.

Mihai THEODORESCU

D-ale circulaţiei

.. Şi totuşi era cu ochii în... patru!

Desen de I. DARIAN

—Să ne vedem sănătoşi!

Desen de Mircea ANANIA

Fără cuvinte...

Desen de Gaţa BRĂTESCU

CONFUZIE

— Stai, nu trece! E pe... „roşu"!

Desen de Al. CLENCIU

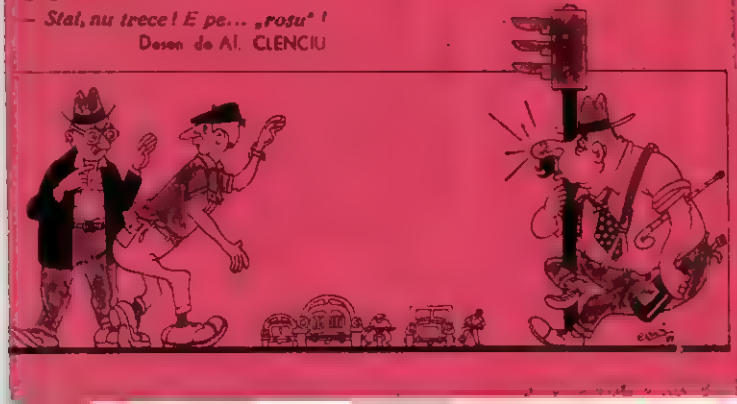

FABULE

de Mihail STOIAN

DIALOG CU SINCERITATEA

— „Medalia Muncii"? O decoraţie atît de mică, mie?!

— Cum? Nu-i pentru mine? E pentru tovarăşul meu?

— Imposibil! O decoraţie atît de mare, lui?!

CALITATE

Drumul unui olog se încrucişă cu al unui alt trecător. Şchiopătînd din mers, gheaţa ologului împroşcă cu noroi ghetele celui zdravăn şi scîrţîi dispreţuitoare:

— Sîc, eu-s mai grozavă! Sînt *unică!*

DE CE PLÎNG NORII?

Zic unii că norii plîng fiindcă n-au rădăcină. Au băgat de seamă, bieţii, că toţi pămîntenii, şi copacii, şi florile, ba într-un fel şi oamenii, au rădăcini. Numai ei, bătuţi de vînt, sînt veşnic pribegi, călători rătăcitori pe căile văzduhului. De aceea, spune-mi, ai văzut vreodată nor care să nu se sfîrşească plîngînd?

DE GUSTIBUS...

Un om, băgînd de seamă că sperietoarea lui de ciori nu-i destul de pocită ca să bage spaima în păsările cele stricătoare, hotărî s-o facă mai înfricoşătoare, scoţîndu-i mai întîi un ochi, tăindu-i apoi un braţ şi lăsînd-o pînă la urmă fără nas. Cazna lui se dovedi zadarnică. Ciorile continuau să nu se teamă de sperietoare; doar trecătorii se cruceau privind-o:

— Ptiu, drace, ce urîţenie!

În schimb un pictor, trecînd pe acolo şi văzînd sperietoarea, îi aşternu chipul pe pînză. Iar oamenii, privind tabloul expus, exclamară extaziaţi dinaintea chipului hidos:

— Vai, doamne, ce frumuseţe!

Omul rămase fără o bună parte din bucate.

Pictorul se alese cu un mare premiu de pictură.

DIN PLASTICA SOVIETICĂ

Ilustrații de O.G. Vereiski

Grigori, comandantul diviziei insurgenților

Discuția despre pământ

Bunciuk și Ana

Comisarul Lihacev, prizonier la contrarevoluționari

la romanul

Pe Donul liniștit

de M. Solohov

Frații TKACEV
La fîntînă (ulei)

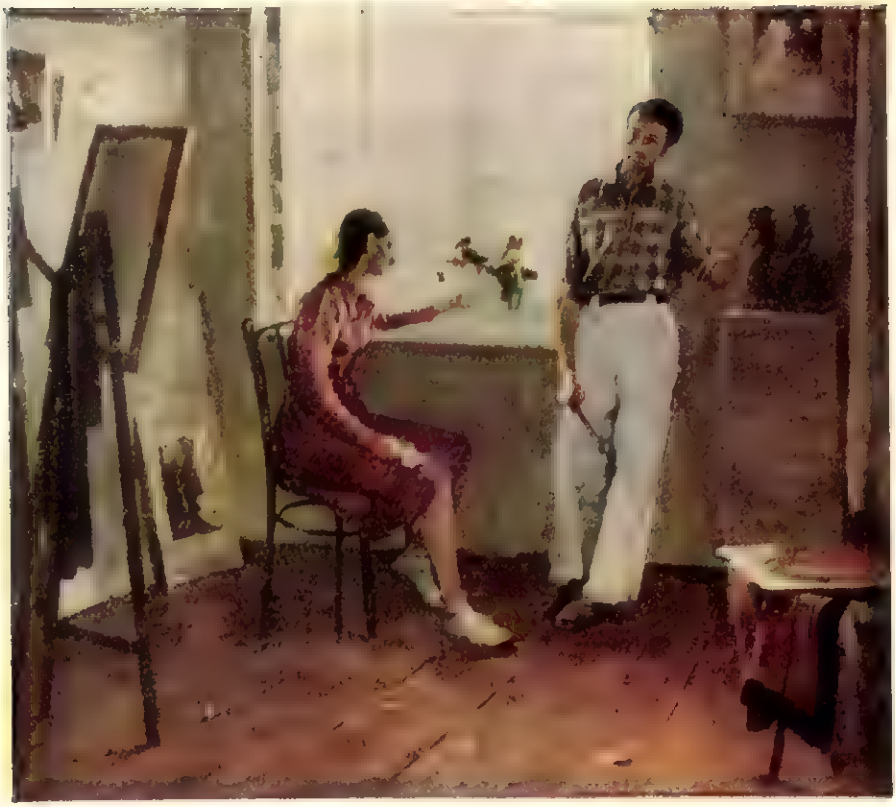

HANDJEAN — Explicație (ulei)

MEȘKOV
Toamna în Carelia (ulei)

FLACĂRA

Colas Breugnon

Nevăstuica

Ilustrații de E.A. KIBRIK la romanul lui Romain Rolland COLAS BREUGNON

Colas îngrozit

Preotul Chamay

REMEMBER! ADU-ȚI AMINTE!...

de Nicolae LUPU

New York... decembrie 1956...

Străzile sînt pline de lume. Pe strada a cincea, pe Broadway și în Herald Square, în fața marilor magazine luminate feeric, moșnegi în mantale roșii și cu bărbi albe din cîlți invită publicul să-și facă ultimele cumpărături dinaintea Anului Nou. Ziarele sînt și ele pline de reclame însoțite de nelipsitele crenguțe de brad. Dar după aproape fiecare articol, un chenar subțire închide în el trei cuvinte, doar trei, aceleași care se repetă pînă la obsesie, pagină de pagină, zi cu zi: REMEMBER THE NEEDIEST" — Adu-ți aminte de cei nevoiași. Pe Broadway și în Down Town, în sălile de spectacole, la sfîrșitul programului apare în fața cortinei un

Cumpărați, cumpărați, cumpărați! Mărfurile lui Brown sînt cele mai bune! Cumpărați în rate, cumpărați ultimele noutăți la Miller, la Baver, la Brown.

Reclame pe ziduri, difuzate de ziare și radio și înscrise chiar pe... cer, de avioane. Acesta este abecedarul economiei capitaliste. Dar în spatele acestor reclame nu stă grija pentru bunăstarea oamenilor muncii, ci populația este îndemnată să cumpere pentru ca fabricantul și acționarul să obțină noi profituri. Într-o zi depozitele devin arhipline, iar piața suprasaturată. Producția este redusă, muncitorii aruncați în stradă. Și iată crahul!... Cine să cumpere mărfurile? Șomerii? Iată situația în care se află actualmente S.U.A., situație în care de altfel s-a mai aflat de multe ori, așa cum se vede și în graficul din stînga.

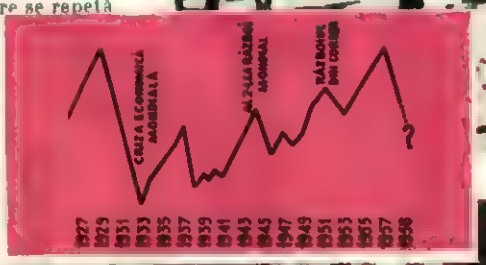

Veșnica coadă la ajutoarele de șomaj. Cozile se lungesc însă mereu pentru că numărul șomerilor crește neîncetat, iar fondurile de ajutor se epuizează în același ritm.

sau NAUFRAGIUL PROSPERITĂȚII

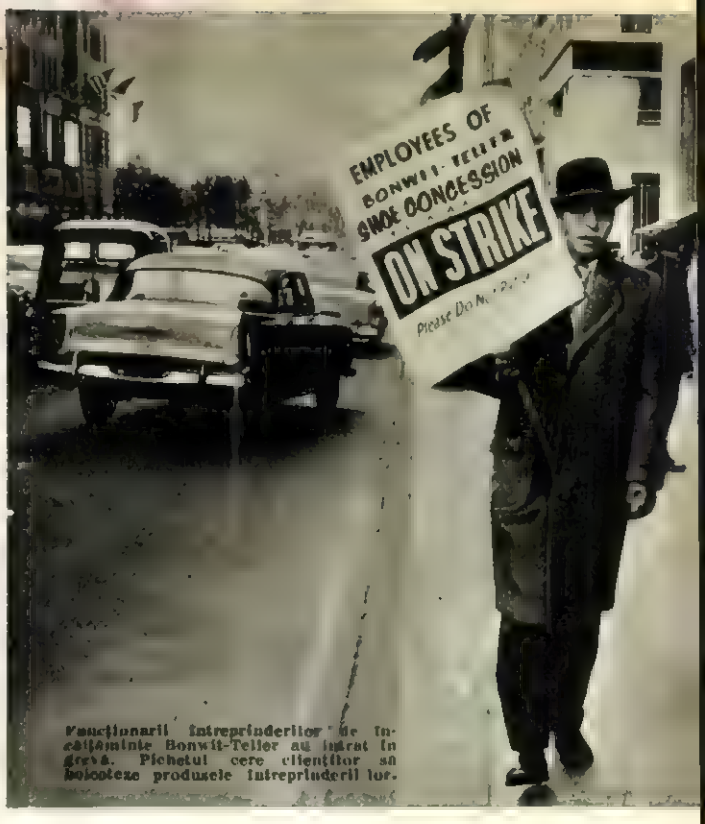

Muncitorii întreprinderilor de încălțăminte Bonwit-Teller au intrat în grevă. Picheții cer clienților să boicoteze produsele întreprinderii lor.

actor ce se adresează publicului cam în felul următor: *„Peste cîteva momente actori și plasatori vor veni în mijlocul dv., pentru a vă solicita să vă dați obolul. Astă-seară v-am distrat noi, dar nu uitați că mai există mii de actori care, în alte seri, v-au descrețit și ei frunțile; astăzi însă ei nu au de lucru. Să ne amintim de cei în nevoie"*.

New York... decembrie 1957...

Din nou forfota dinaintea sărbătorilor. Reclamele magazinelor sînt mult mai insistente, străbătute parcă de o chemare aproape disperată. Cumpărătorii sînt însă mai puțin numeroși. Și din nou peste tot: „REMEMBER THE NEEDIEST". Un cerșetor orb, condus de un cîine pe care îl ține de o curea lungă, înaintează încet, insensibil la valurile de lumină ale Broadwayului. Pe pieptul său, în locul obișnuitei inscripții, se află o cutie mică, dreptunghiulară, de ebonit. Un aparat de radio-magnetofon portabil a înlocuit apelurile implorătoare prin care cerșetorii atrag de obicei atenția trecătorilor asupra lor: este simbolul nou al sărăciei în condițiile tehnicii moderne. Producția aparatelor de radio, ca și a altor soiuri de aparate și mecanisme, nerezolvînd problemele sociale ale Americii contemporane, face ca aceste produse să fie adaptate nevoilor contradictorii ale societății. Televizoare în producție de masă, mașini în producție de masă, frigidere în producție de masă dar, în același timp, și... șomeri în producție de masă. Într-un ziar de mare tiraj, se consemnează la rubrica faptelor diverse că într-o casă din Brooklin, care stă gata să se prăbușească, o familie întreagă — tatăl, mama și doi copii — au fost găsiți morți. Sinucidere! Tatăl rămăsese pe drumuri. În casă, o mizerie de nedescris, iar cea mai mare parte a lucrurilor vîndute; în schimb, în mijlocul bucătăriei tronа, salvat cu disperare de la naufragiu, un frigider de ultimul tip, luat în rate, deși casa rămăsese fără lumină electrică cu multe luni în urmă. Într-adevăr, sărăcie în condițiile tehnicii moderne. Asemenea cazuri nu constituiau în decembrie 1957 un fenomen de masă. Ele constituiau însă un simbol, un avertisment.

New York... aprilie 1958...

Patru luni de la întîmplarea amintită mai sus numărul șomerilor s-a ridicat la aproape șase milioane. Dintre aceștia, numai trei milioane primesc ajutoare de șomaj, și asta

Iată unul despre care, ca urmare a prosperității stăpînului ↑ său, nu se poate spune că duce o „viață de cîine". Numai colierul de briliante pe care-l poartă la gît ar putea asigura existența mai multor muncitori pe un timp îndelungat.

Cu „prada" culeasă din coșurile de gunoi, o epavă a societății new-yorkeze se întoarce acasă, în Bowery.

pe o perioadă limitată și în sume ce merg cel mult pînă la o treime din salariu. În fiecare lună circa două sute de mii de flămînzi își pierd dreptul și la aceste ajutoare de șomaj, rămînînd complet pe drumuri, fără nici o sursă de venit. La birourile centrelor de surplusuri agricole, cozile celor care vin să cerșească alimente sînt tot mai mari. Cei ce vin aici nu poartă pe piept aparate de radio portabile. Ei nu și-au făcut o meserie din această cerșetorie. Sînt unii dintre ei care mai au acasă frigider ori televizor. Însă în curînd toate acestea vor dispare, ca urmare a neplății ratelor. De pe acum, în frigider nu se mai găsește nimic, iar televizorul în orice caz nu te satură, cînd îl privești cu stomacul gol... Uitați-vă bine la fotografiile celor care fac aceste cozi. Nu veți găsi printre ei nici un președinte de corporație, nici un avocat de mare trust, nici un director de la „General Motors". Aceștia sînt ocupați în ședințele pe care le au la Washington, cu oficialii administrației. Iar la sfîrșitul acestor ședințe, potentații banului sînt primiți cu luminile orbitoare ale flashurilor reporterilor fotografi, ale reflectoarelor televiziunii și cu întrebările comentatorilor economici: „Ce ați discutat?" Răspunsul e dat cu toată importanța momentului: „Națiunea trebuie să știe că am discutat, plini de grijă, situația economică a țării. Trecem prin momente grele — adaugă businessmanul, grăbit să se întîlnească cu colegii săi la unul din marile restaurante — dar vom lua măsuri". Edițiile de seară ale ziarelor anunță cu titluri senzaționale, pe prima pagină, că s-a hotărît reducerea impozitelor, pentru a stimula activitatea economică. Dar în aceleași ziare apar prizărite, prin ultimele pagini, comentarii ale reporterilor economici care au diverse legături în culisele administrației și care arată că, de fapt, se preconizează reducerea impozitelor pe venit ale contribuabililor particulari cu numai cinci la sută, ceea ce reprezintă pentru marea masă a celor cu venituri modeste doar un cîștig de circa un dolar și jumătate pe săptămînă. În schimb impozitele pe profituri ale marilor corporații urmează să fie reduse cu cincizeci la sută, ceea ce va aduce în buzunarele marilor oameni de afaceri venituri suplimentare de sute de milioane. Aceste comentarii nu sînt urmate de binecunoscutul „Remember the neediest" — „Adu-ți aminte de cel nevoiaș"...

La Roosevelt Hotel, la Waldorf Astoria și la barul El Marrocco din New York se închină toasturi pentru prosperitate, pentru reducerea impozitelor. Undeva în Brooklin sau la Detroit noi frigidere rămîn fără curent electric.

Un telefon sună prelung în biroul unei organizații sindicale actoricești. Cel care răspunde la telefon ascultă cu atenție și apoi spune: „Este în regulă; peste o oră 15 actori vor fi la debarcaderul din South Ferry". Cincisprezece actori șomeri vor petrece o seară minunată. Un mare bogătaș din Texas a organizat o reuniune anuală la New York, o plimbare cu vaporașul și un banchet în lege pînă în zori, pe una din insulele din apropierea orașului. Sînt invitați să participe 15 actori, cu o singură obligație: să distreze. Să distreze pe alții cu glume, cancanuri, cîntece și alte asemenea lucruri care, la un pahar cu vin, fac viața mai plăcută. Într-un cuvînt, să înveioreze atmosfera. Peste o oră, cînd petrecerea este în toi, actorii joacă atît de bine, încît nici nu-i mai deosebești de invitați. Și totuși, există o deosebire: actorii nu au mai mîncat de mult pe săturate. Din această cauză, acum se reped la mîncare, își strică stomacul, mulți dintre ei se tăvălesc pe jos, prada unor dureri atroce, și... petrecerea se duce pe copcă.

La Boston, deși orele-s trecute de miezul nopții, ședința grupului de directori ai unei mari corporații continuă. Se hotărăște, pentru a se evita presiunile organizațiilor sindicale, mutarea în altă localitate — la Nashville — a trei întreprinderi industriale. Mutarea însă numai a mașinilor, fără muncitori și funcționari. Ei urmează să fie găsiți la fața locului, cu pretenții mai mici și neorganizați în sindicate.

Toate acestea nu sînt ficțiuni. Ele se petrec în țara cu cel mai mare potențial industrial din lume. În țara unde, acum 72 de ani, pe străzile orașului Chicago, se năștea, în lupta pentru ziua de muncă de 8 ore, hotărîrea ca în fiecare an să se sărbătorească la 1 Mai solidaritatea internațională a oamenilor muncii. Toate acestea se petrec în țara al cărei mare om politic, Abraham Lincoln, a spus cîndva: „All that harms labor is treason to America. No line can be drawn beetween these two — Tot ceea ce dăunează muncii reprezintă o trădare a Americii. Nu se poate trage nici o linie între acestea două". Aceste cuvinte ar trebui să fie înscrise în toate paginile ziarelor americane, pe toate zidurile, înlocuind filantropicele, înjositoarele „Remember the neediest!" — Adu-ți aminte de cel nevoiaș! — care circulă cu ostentație, de la cheta actoricească și pînă la politica oficială, ca un gest al împăcării de cuget între opulența celor puțini și suferințele celor mulți. Cei care produc întreaga bogăție a Americii sînt, din cauza ei, tot mai nevoiași. Remember! — Adu-ți aminte!

Aceasta într-adevăr nu trebuie uitat.

Femeile fermierilor demonstrează: „Preferăm să organizăm pichete de protest, decît să cerșim pîine!"

Explicația acestei fotografii ar putea fi, pe scurt: „brigada artistică de agitație a secției Construcții metalice, condusă de sudorul electric Lupu Vasile". Dar din ea nu ați afla cum, serile, după ce copiii adorm, Lupu își ia nevasta lîngă el și începe să scrie versuri. Rima mai șchioapătă uneori, regulile ortografice nu sînt respectate cu prea multă sfințenie, dar în rîndurile acelea mici, Lupu cîntă isprăvile tovarășilor săi de muncă sau îi critică pe chiulangii și pe leneși, cu o sinceritate pasionată, care te cucerește. Apoi, pregătește cu brigada un întreg program pe care îl oferă tovarășilor săi, în pauzele orelor de muncă...

Pe biroul meu s-au înghesuit cîteva zeci de fotografii. Le privesc încurcată: pe care din ele să le aleg? Paginile de față trebuie să ofere o imagine cît de cît concludentă a subiectului pe care, plecînd la drum, eu și fotoreporterul ni l-am însemnat laconic în carnete: viața culturală a Hunedoarei. Fotoreporterului i se pare că numai un film de lung metraj ar fi putut epuiza tema, mie că numai un roman (și, firește, un bun condei) ar consuma însemnările din carnet. La reflecțiile acestea, ne privim zîmbind: ne-am contagiat de la hunedoreni. Optica lor e cu totul specială, ei văd totul în proporții gigantice. Un tînăr de 20 și ceva de ani stăpînește un colos de fier și-ți vorbește despre viitoarea filarmonică hunedoreană ca despre un imperativ vital: orchestra lor simfonică de amatori nu-i mai este suficientă. Teatrul lor nou e frumos, dar le-ar trebui un ansamblu profesionist permanent. Cenaclul are activitate intensă, dar ce treabă ar face dacă ar deveni filială a Uniunii Scriitorilor!

Hunedorenii văd totul în perspectivă; viitorul crește la ei ca făt-frumos din poveste: într-o lună, cît alții într-un an. Ritmul acesta trepidant, tensiunea aceasta înaltă la care își trăiește hunedoreanul viața cotidiană sînt obișnuite pentru el, dar de-a dreptul copleșitoare pentru străinul poposit în bătrîna urbe întinerită de pe malul Cernei.

... La Hunedoara, acolo unde fonta și oțelul fierb cu oliințăți, incandescente, unde apar mereu construcții industriale noi și zeci și zeci de blocuri muncitorești, unde totul freamătă, vibrează, trepidează, se mai petrece un proces adînc. Aparențele lui sînt mult mai puțin spectaculoase, el își duce viața subteran, discret și trebuie o ureche fină ca să-i seziseze murmurul surd. Dar o dată intuit, el te răscolește și te zguduie mai puternic chiar decît orbitoarea șarjă a furnalului nou. La Hunedoara se formează un om nou, omul socialismului. Cum? Asta v-ar putea-o povesti romanul, nu fotoreportajul de față, care, modest ca intenție și proporții, nu poate decît să vă sugereze cum în sufletul acestui om nou, în formare, scînteiază dragostea pentru frumos.

PEISAJ HUNED

ARTISTIC

OREAN

Text de Sanda FAUR Fotografii de S. STEINER

Preferați Haydn, Brahms sau Mozart? Ori poate Ceaikovski, Glinka, sau cumva Ciprian Porumbescu? Orchestra simfonică a Combinatului Siderurgic-Hunedoara — condusă de Boris Cobasnian — vă stă la dispoziție (foto 1). Ne permiteți cîteva prezentări ale membrilor ei: Pall Iosif, maistru furnalist — violă; Lerch Francisc, tîmplar — violoncel (pe care și l-a construit el singur); Studnicska Ferdinand, inginer proiectant — concert maistru; Häffner Wiliam-senior, strungar — vioară; Häffner Wiliam - junior, electrician — vioară; Blaga Ionel, mecanic — corn... Și am putea continua astfel, enumerînd pe cei 36 de membri ai orchestrei.

Activitatea artistică e departe de a se rezuma la aceasta; pentru amatorii de muzică populară sau ușoară, există orchestra de estradă a combinatului, condusă de Ștefan Răduț. Unul dintre cei mai buni soliști: Braia Ionel, economist; pentru iubitorii de teatru, există un ansamblu.

I-ați văzut la București pe „Take, Ianke și Cadîr"? Chiar dacă-mi veți răspunde afirmativ, tot v-aș sfătui, dacă poposiți la Hunedoara, să vedeți spectacolul amatorilor localnici. E un spectacol bun, de care regizorul lui, Crișan Pavel, se poate pe drept mîndri. Regret că nu ne-a încăput, în paginile de față, și fotografia vreunei scene.

De 22 de ani, liniorul Arcadie Prohasca (foto 2) ia, în fiecare zi — dimineața în zori și apoi spre orele patru ale amiezii—trenul ce-l duce de la Simeria, unde locuiește, la Hunedoara și înapoi. De vreun an, însă, au început să întîrzie serile și el, și fiul lui, termotehnician în combinat. Prilej de îngrijorare pentru soție? Nicidecum: ea a fost aceea care și-a îndemnat bărbatul și feciorul spre școala de muzică a combinatului. „Peste un an-doi, ne comunică Prohasca, vom putea da concerte în familie". După pasiunea cu care studiază, cred că promisiunea lui nu va fi deșartă.

Și Hunedoara își are „copilul său minune". La 12 ani, Coclitu Gheorghe (foto 3), fiu de cocsar și unul dintre membrii cercului de artă plastică al combinatului, face desene de o sensibilitate și o maturitate surprinzătoare.

Pentru fetițele siderurgiștilor a fost înființată o școală de balet. Eh, și nu e prea ușor să înveți a înnoda reglementar papucii de balet! (Foto 4).

...Privesc din nou fotografiile de pe birou: au rămas atît de multe afară, încît, poate mai mult decît noi, hunedorenii vor fi nemulțumiți! Nici o imagine a corului, sau cel puțin a cenaclului „Flacăra" (și noi care îi fotografiasem într-un moment festiv: tocmai primiseră almanahul „Flori de foc", în care cîțiva dintre membrii cenaclului își văzuseră pentru prima oară lucrările tipărite!), nici o imagine a bibliotecii cu peste 50.000 de cărți, nici un aspect din spectacolul de estradă al amatorilor de la I.C.S.H.

Pentru toate acestea ne-ar fi trebuit o întreagă revistă!

BLOCUL NORDATLANTIC...

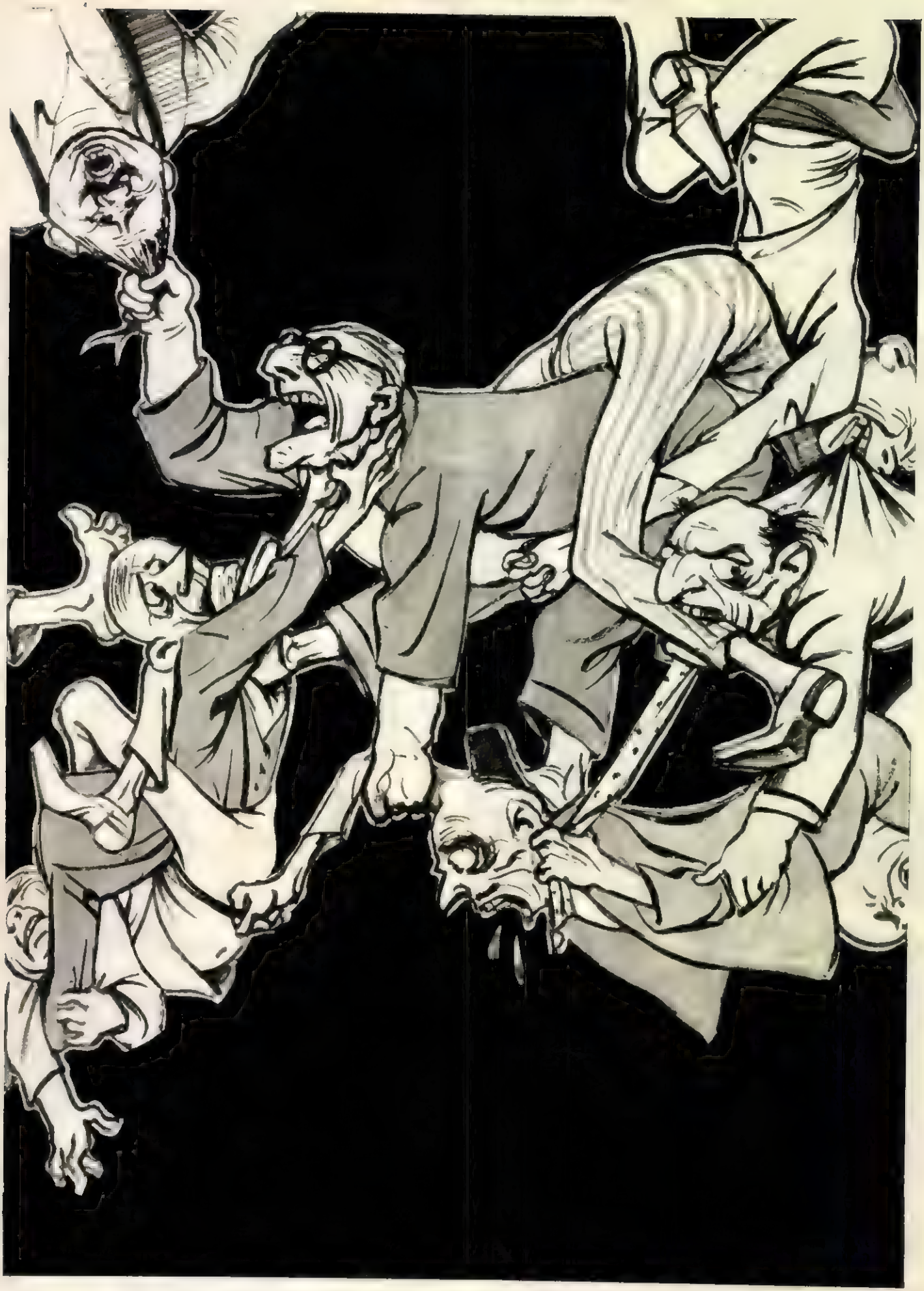

...Un nod gordian!

Desen de Cik DAMADIAN

Fiți fără grijă! Nu se-ntîmplă nimic grav: Vladimir Borisov și Tarzan, leul său favorit, sînt vechi și buni prieteni.

Un fierbinte salut către spectatorii bucureșteni din partea artiștilor sovietici transmis prin „Flacăra" de către Valentina Savik-Saks, conducătoarea ansamblu...

→

Sub cupola circului...

Se poate zbura și fără... aripi și chiar fără... plasă de protecție. Acest lucru îl demonstrează cei cinci acrobați zburători din grupa lui Semion Arnautov. Se pot executa dansuri și jonglerii chiar pe o sîrmă... neîntinsă — demonstrează Konstantin Rasinov; un studiu plastic al Evgheniei Strașnaia dovedește că omul poate fi mai elastic decît cauciucul; cățeluții Viktoriei Olhovikova călăresc mai abitir decît cow-boy-ii din Far-West și joacă fotbal, în timp ce leii lui Vladimir Borisov devin niște cățeluși ascultători.

Iată numai cîteva din numerele de program ale spectacolelor prezentate de talentații și iscusiții artiști ai Circului de Stat al U.R.S.S., care întreprind un turneu în țara noastră.

În călătoria lor de la Moscova la București oaspeții au făcut un popas la Iași, unde s-au bucurat de un strălucit succes.

În Capitală, în arena Circului de Stat, spectacolele vor continua pînă la 5 iunie, prezentîndu-ne seară de seară un program care dovedește înalta măiestrie a artiștilor circului sovietic, cu care bucureștenii au mai avut prilejul de a se întîlni în anii trecuți.

F.U.

Un expresiv studiu plastic, în interpretarea artistei Evghenia Strașnaia.

ICOANE DOBROGENE

de Cezar DRĂGOI

În preajma furtunii

Marea e albastră încă'

...Dar vin norii să se-adape.
Setea lor de-azur să-și stingă...

Și albastru-i sorb din ape.

Într-un sat de stepă

I-o lună cît o gură mare
de trîmbiță de-argint curat.
...N-o fi ea trîmbița prin care
cocoșii cheamă zorii-n sat?!

...Tîrziu!... Dorm după șură cîinii,
iar mițele torc pe cuptor...
Și-i pare cumpăna fîntînii
un cocostîrc într-un picior.

Tîrziu!... Și doarme în șiștarc
al lapteiul în clipocit
de vesele mărgăritare
ce-au picurat în asfințit.

Viței roșcați — li-i umed botul —
mai cată laptele furat
și noaptea o-mboldesc cu botul
și ugerul de mult secat...

Iar proaspătul miros de lapte
și-al mămăligii dulce duh
— plutind pe sat, plutind în noapte —
fac poftă lunei din văzduh.

Dar m-a strigat

...Dar m-a strigat, din noapte, stepa
Și-n calea ei am alergat...
Cu aspra ei mireasmă, stepa
tot sîngele mi-a tulburat!

Boncăluia pe cîmpuri turma
ciudată-a zimbrilor de fier.

Le-am pipăit cu degetul urma
în negrul țarnei lăicer.

...În largul stepelor fecunde,
te simți nu om — ci dumnezeu,
cînd fierul plugului pătrunde
în țarnă, ca un paloș greu!

Căci tu faci țarna să rodească
și soarele, în bobul plin!...
E o minune omenească
în fața căreia mă-nchin!

Popas

...Un scurt popas... Și-aprind băieții,
din niscai uscături, un foc.
Deghioacă din cămeși ștuleții
și-i spuza focului îi coc.

Și stau ghinciți... Le joacă focul,
pe fețe, umbre și lumini.
Și sare bobul — ca minzocul —
la păpușoii cincantini!

Îi răsucesc și-și suflă-n degete...
O cum miroase-a păpușoi!
...Și-i zice-un greier popește
și-i țin isonul doi plopi, din foi!

Și iarăși zimbrii

Plutește-un abur moale-n luncă.
Pîrâul curge din caval...
Din cînd în cînd, în noaptea lungă,
mai fornăie cîte un cal.

O iarbă care dă în lapte
atîta nările plăcut.
Iar cailpasc albastra noapte,
o dată cu mohorul crud.

...Și iarăși se urnește turma
ciudată-a zimbrilor de fier...
Le-am pipăit cu degetul urma
în negrul țarnei lăicer!

Dunăre, Dunăre — drum fără pulbere...

Pe drumul fără pulbere al Dunării, mahunele urmau remorcherul cuminți, ca niște viței
legați de o loitră a căruței cu un capăt de curmei.

Coborau cu loica, spre sălașurile pescărești, verze dolofane, cu o mie de fuste ca ardelencele și erau întovărășite de poloboace.
Zice-se că-și dă puterea ursului vinul care le spumegă între doage!

Ca pe un maharajah, m-a salutat o dragă enormă, un elefant împroșcînd cu o șuviță de apă neagră, din trompa lui — pînă la malul celălalt.

Ne-am încrucișat cu șlepurile care coborau pe șesul apei omătul distilat din sfecla dulce și mălaiul.
Ne-am încrucișat cu șlepurile care urcau spre Tulcea cu săgețile de argint ale rizeafcei și cu morunii răpuși cu maiul.

Am dat binețe stuhului pornit în marea lui călătorie, care sfîrșește în munții albi ai hîrtiei de scris.
...Copleșit de mireasme și imagini, de ape și cer — prieteni — pentru o clipă am închis ochii. I-am închis!

O clipă m-am crezut singur între ape și cer!... Dar o față a împărțit cu mine pîinea neagră și peștele uscat din care rupeam anevoe
și n-am mai rîvnit la soarta lui Robinson Crusoe.

Fata cu cîzme lungi de cauciuc avea ochii albaștri și părul de culoarea stuhului pe care brumele tîrzii l-au uscat...
Într-un tîrziu, noaptea, învăluită-n nouri prinși în copca rotundă a lunii, în toată frumusețea ei mi s-a arătat...

Dar mai păstram în inimă mireasma de catran și sare a vechilor tragedii pescărești înviate de fată
cu „așa a fost pe Dunăre" și cu „nu se va mai întîmpla niciodată".

SINONIME

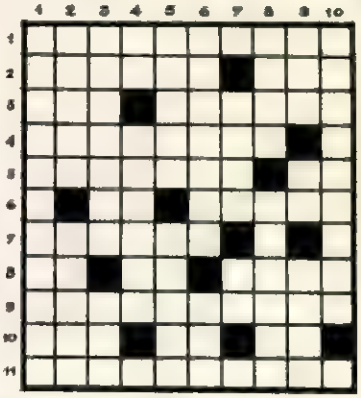

ORIZONTAL: 1) Ştefăniţă Vodă (2 cuv.). 2) Dihai — Liman. 3) În pripă — Fac sobe. 4) Neamul otoman în Scrisoarea a III-a a lui Eminescu. 5) În parte — Oval, numai pe jumătate. 6) Alifie — Securi. 7) Contestată. 8) Pe el — Pronume — Ciunţi (mold.). 9) Distinz (ironic). 10) Aici — Ut — Curele! 11) Hirţoage.

VERTICAL: 1) Nemulţumitul lui Vasile Alecsandri. 2) Indeminatică — Sfirleză. 3) Păpuriş — Frunte. 4) Do — Substanţă toxică. 5) Hazardezi — A aspira. 6) Parfumată — Uneltire vicleană (înv.). 7) Baloturi — Dimpotrivă. 8) Regiune în peninsula arabă — Butelie. 9) Cadou — Oală — Plantă din care se fac mături. 10) Negoţ (învechit).

Dezlegarea jocului „Alege şi sprinceană", apărut în nr. 18

ORIZONTAL: 1) Sprinceană. 2) Toartă — Esop. 3) Unde — Soacre. 4) Roasă — Bou — L. 5) Lac — CB — Slip. 6) Uricios — Tni. 7) Iena — Ata — Ts. 8) B — Ilu — A — Ari. 9) Al — Anahoret. 10) Traftoloage.

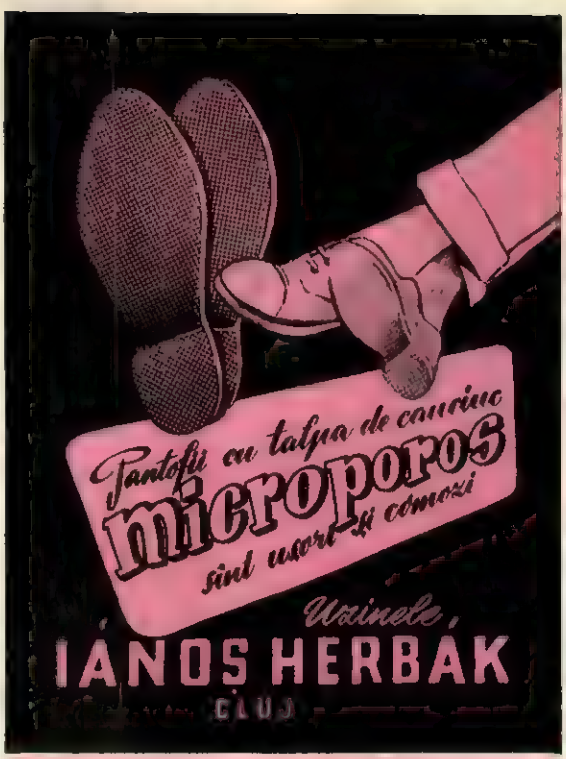

NU UITAŢI:
LA 5 ŞI 20 ALE FIECĂREI LUNI
REVISTA **REBUS**

Cooperativa „ÎMBRĂCĂMINTEA"
PIATRA-NEAMŢ

Pentru primăvară şi vară execută la centrele sale de comandă
CONFECŢIUNI PENTRU FEMEI, BĂRBAŢI ŞI COPII
după ultimele jurnale.
La secţia de artă populară se lucrează covoare cu motive naţionale.

T.A.P.L. Piatra-Neamţ

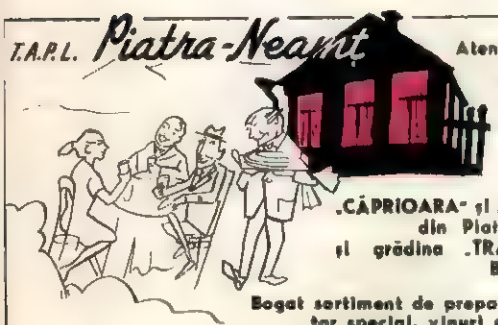

Atenţiune vizitatorii!
Petreceţi o seară plăcută la grădinile de vară
„CĂPRIOARA" şi „PARCUL COZLA" din Piatra Neamţ şi grădina „TRANSILVANIA" din Bicaz.
Bogat sortiment de preparate culinare, grătar special, vinuri selecţionate.
Muzică — Dans.

Cooperativa „Mecanochimica" Bacău
execută
OGLINZI (fantezieri, populare)
Paturi de copii şi lavoare metalice
CUIERE METALICE — GEN „POM"
Articole de menaj din tablă neagră, zincată şi cositorită
Forme de prăjituri, diferite modele
CORPURI DE ILUMINAT (LUSTRE)
Lumînări şi unsoare de căruţe.

T.A.P.L.
TG. MUREŞ
Petreceţi o seară plăcută la restaurantele noastre:
Mureşul
Harghita
Muşcata
Preparate culinare specifice regiunii, într-un sortiment bogat.
Muzică — Dans.

O.C.L. „ALIMENTARA"
Iaşi

În toate unităţile noastre găsiţi un bogat sortiment de
lichioruri fine, vinuri, produse zaharoase, paste făinoase şi conserve de legume.

BOGAT SORTIMENT DE
CONFECŢII
PENTRU BĂRBAŢI

GALANTERIE
la
MAGAZINELE UNIVERSALE ŞI SPECIALIZATE ALE COOPERATIVELOR DE CONSUM.

1. Din jerse supiu, o rochie pentru dimineață, petrecută și drapată într-o parte; ea aduce a „robe-manteau".
2. Rochie simplă „princesse", cu mînecile scurte și decolteul pătrat, din stofă subțire pepit. Este completată cu jacheta scurtă pînă în talie, avînd revere late și guler mare, degajat, din pichet alb.
3. O rochie din flanelă gri, potrivită unei plimbări de dimineață. Rochia poate fi confecționată și dintr-un material mai văratic. În continuarea găicii late din talie, încheiate cu doi nasturi, fusta încrețită se închelе tot cu două rînduri de nasturi.
4. Rochie „chemisier" din poplin. Corsajul ușor încrețit sub gulerul din pichet alb nu este tăiat în talie, ci doar strîns cu cordonul lat din piele, plasat deasupra liniei taliei. Mînecі trei sferturi, cu croiala raglan.
5. Din ballonseide sau stofă subțire în dungi, un „robe-manteau" drept încheiat cu nasturi. Spatele bluzat este susținut de o găică croită pe lat.

SFATURI practice

DESPRE DISCIPLINA BUCĂTĂRIEI

Aud adesea unele femei spunînd: „Nu-mi place bucătăria. Prefer orice, numai să nu gătesc"!

Dac-aș putea să le fac să viziteze măcar o dată bucătăria prietenei mele, Irina — știți, aceea care mi-a dat rețetele pentru găscă — cred că multe dintre ele și-ar schimba părerea. Și eu am o bucătărie curată și bine utilată, dar a prietenei mele este un laborator, un model de igienă și organizare.

— Noi, femeile gospodine — mi-a spus Irina o dată, în legătură cu admirația mea pentru acest aspect atrăgător al bucătăriei ei — trebuie să fim conștiente că ne petrecem o bună parte din timp aici, lîngă mașina de gătit. Trebuie să căutăm, deci, să facem cît mai agreabil decorul acestei încăperi. Iată — a adăugat ea, ca un exemplu — în timp ce gătesc, am în față această fereastră, pe care am împodobit-o cu primule. Ai să mă întrebi de ce cu primule și nu cu alte flori? Pentru că acestea se acomodează minunat cu aburii bucătăriei — se pare că le și prieșc aburii de carne fiartă — și înfloresc necontenit toată iarna, pînă primăvara tîrziu. E o plăcere reconfortantă să ți se oprească privirea pe un decor cu flori — mai ales iarna. Pînă și mirosul de ceapă devine parcă mai suportabil în această ambianță...

Dar ceea ce e de reținut din bucătăria Irinei, în afară de curățenie și decor, este amplasarea diferitelor obiecte de uz culinar. Totul e calculat întocmai ca într-o uzină bine organizată, ca să nu ceară irosire de energie în mișcări inutile. Obiectele de cel mai mare uz sînt cele mai apropiate de mașina de gătit. Nu faci decît să întinzi mîna și să le iei de pe rafturile lor. Pentru vasele întrebuințate, are o găleată cu apă caldă, lîngă chiuvetă, în care le strînge pe toate, pînă le spală. N-ai să afli la ea niciodată vase murdare rămăsite prin bucătărie, așa cum n-ai să găsești nici cîrpe sau spălătoare aruncate la întîmplare. Toate sînt la locurile lor, bine calculate pentru folosire. Masa de bucătărie e acoperită cu tablă zincată, care se spală foarte ușor după întrebuințare. Rafturile sînt, la rîndul lor, astfel plasate și orînduite în interior, încît poți să iei din ele, cu ochii închiși, orice obiect.

— La ce-ți folosesc hîrtiile acestea? — am întrebat-o altă dată, văzînd niște bucăți de ziare vechi, tăiate și stîrnute într-un cui.

— Cel mai neplăcut lucru la bucătărie — mi-a răspuns ea — este să speli vasele năclăite de sosuri și de grăsimi. Adesea riști să înfunzi și chiuveta. Or, cu aceste hîrtii, pe care le am întotdeauna la îndemînă, eu curăț resturile de sosuri din vasele întrebuințate, pe care le spăl apoi mult mai ușor. Hîrtia de ziar nu curăță numai sosurile, ci suge și o bună parte din grăsimile rămase pe pereții vaselor. Tot cu această hîrtie șterg de aburi geamurile și mașina de gătit. E un ustensil foarte util și nu costă nimic.

— Dar resturile astea unde le arunci? — am întrebat-o. Că doar n-o să te duci de fiecare dată cu ele la lada cu gunoi?

— Aa, încă n-ai văzut? — m-a întrebat ea mirată. Uite, dragă, inovația mea: am comandat la un atelier de tinichigerie lădița asta intermediară de gunoi, pe care o țin aici, lîngă chiuvetă, permanent acoperită. Cînd vreau să vîr ceva în ea, apăs doar cu piciorul pe o clapă, care face să i se ridice automat capacul, fără să pun mîna mereu pe ei și, deci, să fie necesar să mă spăl de fiecare dată.

— Interesant! — am spus. Faci și inovații...

— Fac, dragă — mi-a răspuns — dacă e vorba să-mi simplific munca.

— Ai merita o primă...

— Mai primă decît plăcerea pe care mi-o procură curățenia și timpul economisit, ce mai vrei?...

JOSIANA

C.C.A. DIN NOU LA VALOAREA CARE A CONSACRAT-O!

Să profităm şi noi de pauza de la 27 aprilie — din desfăşurarea campionatului — şi să ne oprim mai mult asupra celui mai important meci din ultima etapă a categoriei A. Victoria la scor (6-0) a formaţiei campioane — C.C.A — în partida cu Dinamo-Cluj a stîrnit multe comentarii. Unii, destul de mulţi, au fost dispuşi să explice acest rezultat prin jocul mediocru al dinamoviştilor. Alţii au considerat scorul exagerat. Părerea noastră este că C.C.A. a făcut duminică cel mai frumos meci al ei din actualul campionat, în compania unui adversar incomod, şi a învins exact în maniera pe care o sugerează scorul.

Jucînd în viteză, cu pase exacte şi pe jos, cu o apărare „beton" şi cu o înaintare ce desfăşura larg (şi eficace) atacul, echipierii de la C.C.A. ne-au dat din nou imaginea partidelor valoroase pe care le-au făcut uneori în ultimii ani, anunţîndu-şi din nou — prin această revenire — pretenţiile (după noi, justificate) la titlu.

În fotografie: Constantin înscrie cel de-al treilea gol pentru C.C.A. (în meciul cu Dinamo-Cluj).

O PERFORMANŢĂ RARĂ. Echipa maghiară de fotbal Vasas-Budapesta a obţinut săptămîna trecută un rezultat remarcabil. Ea a învins redutabila formaţie profesionistă Real-Madrid cu scorul de 2-0, în meciul revanşă din semifinala „Cupei Campionilor Europeni" (în primul meci 4-0 pentru Real-Madrid). →

ÎNTÎLNIREA DE GIMNASTICĂ R. P. R. - IUGOSLAVIA a prilejuit o frumoasă victorie a echipelor noastre. Locul I în clasamentele individuale a fost ocupat de Elena Teodorescu (stînga) şi Frederic Orendi (dreapta).

CUPA „DANTE GHERMAN". Bazinul acoperit Floreasca a găzduit competiţia de polo închinată memoriei sportivului Dante Gherman. În clişeu, o fază din primul meci (Ştiinţa-Cluj — Energia-Oradea). ↓

MEDALIONUL NOSTRU

IOSIF TÓZSER

Din restrînsa delegaţie a ţării noastre la Jocurile Olimpice de la Berlin (1936) au făcut parte şi luptătorii Tözser, Horvath, Borgovan, Cucoş şi Kondoroşi. Despre evoluţia şi rezultatele lor (cel mai bun a fost Tözser, clasat pe locul V) s-a mai scris. Am aflat însă cîteva interesante amănunte în legătură cu pregătirea făcută de luptători înaintea competiţiei din 1936 — şi vrem să le împărtăşim cititorilor.

„Cu cîteva zile înainte de plecarea la Berlin — ne povestea de curînd Iosif Tözser — am fost cazaţi la un cămin de ucenici din Timişoara. Întrucît nu erau paturi suficiente, am dormit pe nişte saltele întinse direct pe podea. Hrana noastră — deşi făceam un intens antrenament — era aceeaşi cu a ucenicilor. Pentru drumul pe care l-am făcut cu trenul, într-un vagon de clasa a III-a, am primit drept hrană cîte o pîine şi o jumătate de kg de salam".

Dar Iosif Tözser era învăţat de mic cu greutăţile. Ucenic într-un atelier de vopsitorie din Oradea, ani de zile el îşi petrecuse aproape tot timpul său liber în sala şi pe terenurile de sport. Aşa se şi explică faptul că, în afară de meserie, activitatea de pe stadion a fost şi a rămas singura sa pasiune.

Numele său este strîns legat de evoluţia sportului luptelor în ţara noastră. Din 1927 concurează la diferite campionate pe oraşe, iar trei ani mai tîrziu — în 1930 — la primul campionat oficial al ţării, cînd cîştigă titlul la categoria 62 kg. În cei 25 de ani de activitate sportivă (1927-1952), el a obţinut următoarele performanţe:

— de 14 ori campion al ţării
— locul II la Balcaniada din 1932, de la Istanbul
— locul I şi premiul „Pentru cel mai tehnic concurent" la campionatele Micii Antante (Zagreb, 1933)
— campion balcanic (1935, Istanbul)
— locul V la Olimpiada de la Berlin (1936)
— component al lotului reprezentativ al ţării, din 1945 pînă în 1952, perioadă în care cîştigă întîlnirile de la categoriile respective, în cadrul meciurilor cu: Bulgaria, Cehoslovacia, Ungaria, Polonia, Germania şi Iugoslavia.

Acesta este — pe scurt — palmaresul lui Iosif Tözser. E interesant de arătat, în continuare, că în meciurile susţinute în remarcabila sa carieră sportivă, Tözser a slăbit cu... 623 kg. Să nu credeţi că este vreo exagerare. La fiecare întîlnire de lupte, el, ca şi mulţi alţi luptători, slăbea cîte 2-3 kg. Cu toate acestea tot au mai rămas vreo 60 şi mai bine!...

Tăcut şi modest, aşa cum îl cunosc din 1949, maestrul sportului Tözser este în acelaşi timp şi un exemplu de abnegaţie. Iată un fapt care dovedeşte aceasta.

Ne aflam la Iaşi, în 1951, la întîlnirea de lupte dintre echipele reprezentative ale Romîniei şi Bulgariei. Întîlnirea a fost cîştigată de sportivii noştri şi printre cei care au contribuit direct la obţinerea victoriei a fost şi el. Deci erau toate motivele ca, seara, la masa comună, toţi sportivii noştri să fie bine dispuşi. Cu toate acestea, după o oră, Tözser s-a întunecat la faţă şi n-a mai scos o vorbă. Se vedea chiar că suferă. Cînd nu a mai putut răbda, a chemat medicul.

— Doctore — i s-a adresat Tözser — am suferit mai demult, la antrenament, o fractură la o coastă.

— Bine, dar de ce n-ai spus înainte de meci?

— Ştiam că în echipă nu avem o rezervă la categoria mea şi am fi riscat poate să pierdem întîlnirea — a răspuns, cu glasul aproape stins, Iosif Tözser.

★

Lucrînd şi astăzi în vopsitorie, la Uzinele Electrice Oradea, comunistul Iosif Tözser este un exemplu de sportiv. Fiind şi antrenor din 1938, el a pregătit elemente valoroase, ca Gheorghe Şuteu, Ştefan Perei, Ladislau Beiladi, Iuliu Pantici, Hari Francisc şi alţii.

Pentru succesele sale pe tărîm sportiv, a fost distins cu „Medalia Muncii".

După ce, timp de 25 de ani, a fost prezent la întrecerile de lupte în calitate de concurent, Iosif Tözser îşi dă astăzi contribuţia la progresul mişcării noastre sportive, ca antrenor. Şi în acest rol el este unul dintre cei mai buni.

Florin ŞERBAN

ÎN JURUL GLOBULUI

UN GLOB PĂMÎNTESC DIN... CIOCOLATĂ, împodobit cu porumbei și trandafiri, având un diametru de 80 cm și o greutate de 130 kg, a fost confecționat recent la fabrica de produse de cofetărie „Krupskaia" din Leningrad, spre a fi trimis la Expoziția Universală de la Bruxelles. În fotografie: cofetarii Eduard Dombrovski și Antonina Bistrova, principalii autori ai acestei veritabile opere de artă intitulate, în chip simbolic, „Pace lumii".

O NOUĂ MICROCILINDRATĂ. Pe străzile Budapestei a apărut de curînd prototipul unei noi microcilindrate fabricate de tehnicienii unguri: „Marika". Cu un consum minim de benzină, noua mașină poate transporta 3 persoane cu o viteză de 60 km pe oră.

ÎN VIZITĂ LA MOSCOVA. Binecunoscutul scriitor italian Eduardo de Filippo — autorul pieselor „Blestematele fantome", „Filomena Marturano" (jucate și pe scenele teatrelor noastre) etc. — a fost de curînd la Moscova, cu prilejul reprezentării în premieră a ultimei sale lucrări, „Familia mea". Cu această ocazie, dramaturgul italian (al doilea din dreapta) s-a întîlnit în mai multe rînduri cu colegii săi sovietici, cu care a avut fructuoase convorbiri privind creația teatrală din cele două țări.

PE POANTE

VĂ INFORMĂM CĂ...

● Expoziția Universală de la Bruxelles găzduiește cîteva din cele mai reputate ansambluri de balet din lume. Trupa de balet a Teatrului Mare din Moscova, în frunte cu Ulanova și Lepeșinskaia, dă un ciclu de 15 reprezentații, cu selecțiuni din baletele lui Ceaikovski, Prokofiev, Délibes etc.

● Un alt balet renumit care este admirat la Bruxelles e cel de la Royal Theatre din Londra — care prezintă lucrări de Britten, Skriabin, Stravinski, Chopin și Ceaikovski — în fruntea ansamblului fiind cunoscuta balerină Margot Fonteyn.

● Nu lipsesc nici ansamblurile de dansuri populare. Dintre ele citățm pe renumiții virtuoși ai ansamblului Moiseev, ansamblul Mazowse din R.P. Polonă, trupa Changwe Yetu din Congo Belgian, formația folclorică israeliană Inbal.

● Opera din Dresda a invitat pe coregraful polonez Eugeniusz Paplinski să monteze scenele de balet ale operei „Halka" de Moniuszko, pe care teatrul liric german o va prezenta în curînd publicului.

● La Opera din Liubliana a avut loc premiera unui nou balet sloven, „Orașul natal", al cărui scenariu și muzică aparțin soților Pio și Pina Makar; reprezentația a fost urmărită cu mult interes, mai ales pentru că a prilejuit prezentarea multor dansuri folclorice.

● Cunoscutul pictor parizian Marc Chagall, care nu a mai lucrat de peste un sfert de veac pentru scenă, a acceptat să facă decorurile pentru noua montare a baletului „Daphnis și Chloe" de Ravel, pe care o pregătește coregraful Serge Lifar, la Opera Mare din Paris.

● Françoise Sagan, tînăra romancieră ale cărei prime scrieri au produs atîta vîlvă și al cărui prim scenariu de balet a fost o lamentabilă cădere, nu s-a descurajat și a terminat de curînd o nouă lucrare pentru balet, „Ondine", pe care a oferit-o coregrafului Léonide Skibine. Aceste, însă, ezită s-o monteze...

● Valorosul ansamblu coregrafic al clubului fabricii „Serghei Lazo" din Chișinău a prezentat la Moscova un balet original, intitulat „Lumina Patriei" de compozitorul David Fedotov, în coregrafia maestruiui Vladimir Umanov.

● Pe scena Operei din Budapesta a avut loc premiera spectacolului de balet „Mandarinul miraculos", de Béla Bartók. Marele succes al acestei realizări a decis conducerea Operei să-l prezinte și în cadrul Expoziției Universale de la Bruxelles.

URMÎND EXEMPLUL... GANGSTERILOR AMERICANI, în Italia s-au constituit numeroase bande de răufăcători, care dau lovituri „în stil mare". Astfel, la Milano, șapte bandiți au jefuit în plină zi mașina unei mari bănci.... ușurînd-o de 100 de milioane de lire. Poliției — care a venit în grabă la fața locului — nu i-a mai rămas decît să constate furtul.

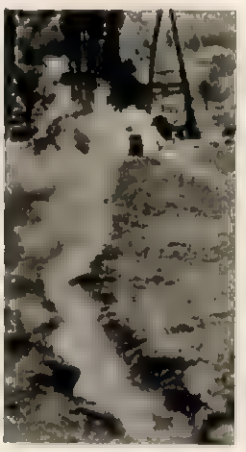

UN GHEIZER... ÎN BULGARIA. Cu prilejul unor prospecțiuni hidrogeologice efectuate recent în apropierea localității Stanke Dimitrovo din R. P. Bulgaria, cercetătorii au avut surpriza să vadă țîșnind, din străfundurile pămîntului, un jet de apă fierbinte. S-a născut astfel primul gheizer de pe pămîntul Bulgariei, cu un debit de 12 litri pe secundă și cu o temperatură de 102°.

O CORABIE DIN... CHIHLIMBAR. Doi meșteri polonezi — B. Szutenberg și F. Winczek — sînt autorii acestei artistice fregate, lucrate în întregime din chihlimbar, reconstituind fregata călătorului legendar Jean de Koein. De remarcat dimensiunile liliputane ale acestei capodopere: 7 cm lungime și 10 cm înălțime.

80% ANALFABEȚI. Aproape 80% din populația Boliviei nu știe să scrie și să citească. Acest trist „record" a fost stabilit cu prilejul unui recensămînt efectuat recent de UNESCO. Fetițele din fotografia noastră fac parte din puținii copii bolivieni care au posibilitatea să învețe carte.

CEA MAI TÎNĂRĂ BUNICĂ. La numai 34 de ani, Alice Tonnetot din Le Havre este cea mai tînără bunică din Franța. Căsătorindu-se la 15 ani, Alice Tonnetot — soția unui docher — a dat naștere la 12 copii, toți în viață și sănătoși. În ultimii ani, cele patru fiice mai mari i-au dăruit prodigioasei mame 6 nepoți. Și, după cît se pare, aceasta este abia începutul...

POPORUL ALGERIAN ÎȘI APĂRĂ BOGĂȚIILE. Fotografia alăturată înfățișează un tren, încărcat cu materii prime — bogățiile ale subsolului algerian — după ce a deraiat, ca urmare a unei acțiuni a patrioților algerieni. →

REDACȚIA: București, Piața Scînteii. Căsuța Poștală 3507 of. 33. Tel. 7.60.10 int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei.

Prezentarea grafică: Vlad Mușatescu. Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

Világ proletárjai egyesüljetek!

Proletarier aller Länder vereinigt euch!

全世界
无产者联合
起来！

Prolétaires de tous les pays, unissez-vous!

Proletariusze wszystkich krajów, łączcie się!

¡PROLETARIOS DE TODO EL MUNDO UNIOS!

ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΕΝΩΘΕΙΤΕ!

PROLETARI DIN TOATE

WORKERS OF ALL

PREȚUL EXEMPLARULUI: 2 LEI

05
F.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Nr. 18 (154)
Anul VII
3 mai 1958

PRIMĂVARĂ...
Fotografie de
A. MIHAILOPOL

PRIVIȚI CU NOI!

În acest număr:

Pag. 4-5 — Ziaristul satului — fotoreportaj de E. Dascălu și S. Steiner.

Pag. 5-6 — De ce s-a împușcat Howard Rushmore? — de Sergiu Fărcășan.

Pag. 7 — Beteșugul — schiță de Asztálos István.

Pag. 8-9 — Grătarul — reportaj de A. Coman.

Pag. 10-11 — Interviu cu Țăndărică — de Rodica Pascal.

Pag. 12-13 — „Povestea vorbii" — reportaj de Cornel Bozbici.

Pag. 14-15 — Prin Londra de azi — Pe urmele lui Karl Marx — de Werner Goldștein, ziarist german.

Pag. 16 — „The New Rumania" — Mărturiile unui savant american care ne-a vizitat țara.

Pag. 17 — Scrisori din Paris — Fond și contraste de D. Anghel.
— Poezii de Vlaicu Bîrna și Adrian Beldeanu.

Pag. 18-19 — Doi ziariști despre Sînnicolaul Mare: Pe drumuri bănățene de Miko Ervin. — Cine are dreptate? de M. Murgu.

Pag. 20 — Din amintirile unui pictor — Întîlniri cu țăranii — de Gheorghe Zarubejnii Lövendal.
— Din lirica armeană — de Victor Tulbure.

Pag. 21 — Cetățeanca turmentată — de Lascăr Sebastian.

Pag. 22-23 — 100.000 km pe jos — de Ion Marină.

Pag. 24-25 — Cuvinte încrucișate; Sfaturi practice; Sfatul medicului.

Pag. 26 — Fotocronică.

Pag. 27 — În jurul globului.

Pag. 28 — Omenirea acuză.

FARUL 4

SPIONAJ — CONTRASPIONAJ — ACȚIUNI PALPITANTE PLINE DE NEPREVĂZUT — O SENZAȚIONALĂ INCURSIUNE ÎN TAINELE UNEI MARI CONSPIRAȚII

Toate acestea în „FARUL 4" — roman de Maria Roman — pe care-l puteți urmări începînd de sîmbăta viitoare în „Flacăra"

ȘTIAȚI CĂ un obiect din ceramică proaspăt lucrat sau o țesătură tratată cu coloranți sau cu alte substanțe chimice pot fi perfect uscate numai în cîteva secunde (în loc de ore întregi) dacă sînt supuse acțiunii razelor infraroșii?

Aceste raze sînt produse de niște becuri speciale care pentru prima oară sînt fabricate și în țara noastră, la întreprinderea „Electrofar" din Capitală. Becurile infraroșii au o largă întrebuințare în industria pielăriei, textilelor, medicamentelor etc.

LA MALIUC ȘI RUSCA, în Delta Dunării, se fac lucrări de dragaj pentru crearea de canale prin care se transportă stuful recoltat la platforma de depozitare. Dragele sînt construite de Șantierele navale — Oltenița.

LA HIDROCENTRALA V. I. LENIN de la Bicaz a început montarea virolelor metalice de blindaj din sectorul tunel-ieșire. Înainte ca aceste piese să fie coborîte și montate, sudorii M. Buzea și V. Irimia fac lucrări de finisare a cordoanelor de suduri.

DIN ROMÎNĂ ÎN CHINEZĂ. Sinologii Chao Chîng Pu (căsătorită Cîejan) și Gh. I. Constantin au tradus în limba chineză un număr de schițe ale lui I. L. Caragiale și lucrează la o gramatică a limbii chineze contemporane. Totodată cei doi sinologi traduc în chineză „Luceafărul" de Mihail Eminescu, pregătesc un manual de conversație româno-chinez și dicționarul român-chinez.

În facsimil, o pagină în manuscris din dicționarul român-chinez.

Fotografie de R. Rodo

MORMÎNTUL LUI ȘTEFAN CEL MARE — aflat în interiorul mănăstirii Putna, clitorită de marele domnitor al Moldovei.

UN RESTAURANT NOU? Nu! Este noua cantină a uzinelor „Carbochim" din Cluj, local ce concurează cu cele mai elegante restaurante.

SESIUNEA MARII ADUNĂRI NAȚIONALE A R.P.R.

Sesiunea Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Romîne, care a avut loc luni 28 aprilie 1958, a exprimat încă o dată dorința de pace a poporului nostru, cerînd interzicerea folosirii armelor atomice și cu hidrogen și promovarea unei politici de coexistență pașnică și prietenie între popoare.

În fotografie: Un aspect de la lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale; la tribună — președintele Consiliului de Miniștri al R.P.R., tovarășul Chivu Stoica.

(Fotografie de A. LOVINESCU)

1917 PRAVDA

Lung și glorios este drumul străbătut de „Pravda", de la modesta sa clădire de pe cheiul Moika din Leningrad și pînă la maiestuosul și elegantul său edificiu din Moscova.

Sfîrșitul lui aprilie și începutul lui mai 1917 au fost pline de evenimente furtunoase. 3 aprilie, Lenin se întorsese din emigrație.

Cu puțin mai înainte, la 5 martie, fusese reluată apariția „Pravdei", care chema clasa muncitoare și pe toți oamenii muncii la luptă pentru victoria revoluției socialiste. În acea perioadă M. I. Ulianova îndeplinea funcția de secretar de redacție al „Pravdei", iar V. I. Lenin era redactor. Energia și capacitatea de muncă a lui Vladimir Ilici erau de-a dreptul uimitoare. Iată un singur exemplu: în două numere ale „Pravdei" — din 5 și 6 mai — el a publicat opt materiale.

Presa bolșevică se întărea mereu. La Moscova apăru ziarul „Social-democratul", iar la Petrograd „Pravda ostășească". Se pregătea pentru tipar primul număr al revistei „Muncitoarea". „Pravda" anunță apariția ziarului „Pravda Siberiei" și a altor ziare bolșevice.

Bolșevicii aveau nevoie de o tipografie proprie. În numărul din 6 mai al „Pravdei", era publicat, în prima pagină, un apel către muncitori, prin care aceștia erau chemați să intensifice strîngerea de fonduri pentru sprijinirea „Pravdei", să atragă cît mai mulți abonați permanenți, să organizeze consfătuiri în fiecare regiment, companie, grupă, în scopul de a lămuri poziția „Pravdei".

Redacția anunța că se adresase muncitorilor cu rugămintea de a strînge 75.000 ruble pentru cumpărarea unei tipografii și că, pînă la 5 mai, se strînsese o sumă de 75.334 ruble, dar proprietarii tipografiei refuzară s-o mai vîndă. Exista posibilitatea să se cumpere o altă tipografie, dar aceasta costa foarte scump. Pentru această tipografie, plus o mașină rotativă cumpărată în Finlanda, era nevoie de 250.000 ruble, iar redacția nu dispunea decît de 180.000 ruble. Acțiunea strîngerii de fonduri trebuia deci continuată.

Muncitorii au răspuns cu căldură apelului lansat de ziarul lor iubit, arma lor de luptă. Numai într-o singură zi s-au strîns 9.821,96 ruble. La „Pravda" soseau scrisori după scrisori. Soldații unui regiment de grenadieri [illegible] salutări călduroase ziarului nostru. Îi urăm din toată inima deplină înflorire. Primiți darul nostru modest — 129 ruble". Pe mandatul poștal primit de la elevii școlii de aviație din Gatcino era scris: „Donăm pentru tipografia proprie a dîrzei noastre apărătoare". Soseau bani din întreaga Rusie, de la muncitori, țărani, soldați și marinari. Echipajul crucișătorului „Andrei Pervozvannîi" a expediat, o dată cu banii, și o scrisoare în care ura „multă sănătate tovarășului Lenin din partea întregii nave de război".

În numărul din 6 mai al „Pravdei" a apărut poezia lui Demian Bednîi, „Întăriți „Pravda"!"*) Poetul se adresa poporului:

„Tovarăși, știți ce-asemănare
E între bulevard și-a domnilor maculatură?
Aceeași galbenă culoare,
— aceeași ură.
Dar noi, tovarăși, cînd burghezele ziare
Împroșcă-n noi otravă și lătură,
Visînd puzderii de-oseminte proletare,
Noi trebui' să tăcem din gură?
La aiureala lor înveninată,
La tot ce cu turbare născocesc,
Noi să răspundem cu curaj muncitoresc,
Să dăm burghezilor riposta meritată
Deci, cu înalt elan tovărășesc,
Să ne întărim ziarul, „Pravda" noastră
minunată,
Contribuind cu-al nostru ajutor frățesc!"

În sfîrșit, tipografia proprie fu obținută. Pentru prima oară „Pravda" pomenește de acest lucru în anunțul publicat la 7 iunie: „Tipografia are nevoie de muncitori experimentați. A se adresa: strada Kavalergardskaia nr. 40".

Dar în noaptea de 5 spre 6 iulie această tipografie, denumită „Trud", a fost devastată de iunkeri, conform indicației directe a lui Kerenski. În ajun fusese devastată redacția „Pravdei", care își avea sediul pe cheiul Moika la nr. 32.

În nota „Devastarea tipografiei „Trud", apărută în „Foaia Pravdei", e relatată amănunțit această faptă criminală. Devastatorii nu cruțaseră nimic. Mesele și telefoanele din birouri fuseseră sfărîmate cu rîngile de fier. În zețărie, criminalii aruncaseră litera pe jos, amestecînd-o și furînd o mare parte din ea. Au avut mult de suferit mașinile de culeș și de tipărit. Claviaturile au fost zdrobite cu ciocanul. După ce au distrus rotativa, bandiții au furat curelele de transmisie probabil ca să-și facă pingele.

În ciuda înverșunatelor atacuri ale dușmanilor, „Pravda" continua însă să trăiască. Ea apăru sub diferite titluri: „Muncitorul și soldatul", „Proletarul", „Muncitorul" sau „Calea muncitorului". Dar muncitorii știau că tot „Pravda" lor era, deoarece numai ea putea să cheme la luptă pentru victoria revoluției socialiste.

Ark. VASILIEV

*) În romînește de Geo Dumitrescu.

ZIARISTUL

— Bună dimineața, tovarăși! Ce mai e nou?

Așa își începe ziua Constantin Frîncu, brigadier la gospodăria agricolă colectivă „Progresul" din Făcăeni, raionul Feteşti, şi totodată cunoscut corespondent de presă.

Dacă nu-i „bună-dimineața" e „bună-ziua" sau „bună-seara", dar „ce mai e nou" înseamnă invariabil orice soi de bineţe. Asemenea gazetarului de profesie, curiozitatea a devenit a doua natură a tovarăşului Frîncu. El vrea să ştie; să ştie tot. Nu aşa, din fudulie, ci pentru că dacă ştie el, află şi gazeta şi dacă ştie gazeta, află tot poporul. Ei, şi ce-i nevoie — vor spune, poate, unii nepricepuţi — să afle tot poporul ce fac cei din Făcăeni? Ba, vezi că e nevoie — e de părere neobositul corespondent. La Făcăeni sînt două gospodării agricole colective (nici o familie n-a rămas în afara lor) una la mînă, mai este un S.M.T. bine înzestrat cu tractoare şi combine — două la mînă; mai este o gospodărie agricolă de stat cu mii de hectare — trei la mînă. Mai este, firește, un sfat popular cu deputaţii lui, cu problemele de tot felul, cu nevoile şi dorinţele oamenilor... Păi, Asta nu înseamnă oare un întreg „univers"? Trece o zi măcar fără să se întîmple ceva de seamă la Făcăeni? Isprăvile tractoriştilor nu trebuie semnalate presei? Şi dacă membrii colectivei au pus pentru prima oară în pumnurile lor sfeclă de zahăr şi au reuşit, nu e bine să afle asta şi alţi colectivişti, care nu s-au gîndit pînă acum la sfecla de zahăr? Apoi, cînd oamenii spun că dacă s-ar îndigui malul Borcei s-ar cîştiga 9000 hectare pămînt arabil de prima calitate, asta nu trebuie să ajungă la gazetă? Şi dacă ocolul silvic face greutăţi la reîmtinerirea tivezii de saiemi, lucrare trebuincioasă colectivei, nu trebuie să-i critici pe birocraţi la ziar? Dar cînd a fost cu puşlamaua de contabil care a intrat în averea gospodăriei, nu l-a dibuit şi pe el ziaristul nostru, de a scăpat gospodăria de-un pungaş? El şi ar mai fi multe de spus: cum s-a înfiinţat o cursă de autobus între Feteşti şi Chioara, trecînd prin Făcăeni; cum s-a obţinut la Făcăeni un post de medic, şi cum s-au înfiinţat un staţionar pentru copii şi o farmacie, cum s-a reparat şoseaua naţională — şi altea altele înfăptuite în urma propunerilor şi sesizărilor critice făcute presei de Constantin Frîncu.

De cîte ori nu l-au poftit cei de la sfat să la parte la şedinţă ca să se informeze, aşa ca ziariştii?.. De cîte ori nu l-au luat cu maşina tovarăşii de la partid la adunările generale de dări de seamă ale gospodăriilor colective din raion? Ar mai fi de spus că lui Constantin Frîncu i-a mers faima

SATULUI

FOTOREPORTAJ de S. STEINER (foto) E. DASCĂLU (text)

In tot raionul ca despre un om cinstit şi plin de grijă pentru treburile obştei. Şi încă ar mai rămîne de spus de cîte ori a fost răsplătită munca lui harnică cu premii din partea redacţiilor ziarelor „Scînteia", „Romînia liberă", „Scînteia tineretului", „Dobrogea nouă", „Drumul belşugului" şi altele.

Dar ne-am întins la vorbă şi noi am vrut, de fapt, să vă prezentăm doar cîteva imagini din activitatea de-o singură zi a lui Constantin Frîncu, brigadier şi ziarist. Fotografiile pe care le avem — imagini luate într-o singură zi — sînt mult mai multe decît putem publica. Îl urmărim totuşi pe corespondent în întreaga sa activitate dintr-o zi obişnuită.

— Alo, GAS Borduşani? Aici, Frîncu... Frîncu din Făcăeni... Da, corespondentul... Ce mai e nou, tovarăşi?... (foto nr. 1)

Apoi (foto nr. 2) îl aflăm pe corespondent la atelierul de tîmplărie (tov. Frîncu este şeful brigăzii de atelier) printre ucenici, asigurîndu-se că în lipsa lui, treaba va merge fără greş.

În faţa sediului gospodăriei s-au adunat de dimineaţă brigadierii, tehnicienii şi toţi cei ce au treabă cu tovarăşul preşedinte sau vicepreşedinte; prilej pentru corespondentul nostru să-şi scoată din buzunar carnetul şi stiloul. Inginera gospodăriei, Steliana Pandelică, s-a întîlnit cu tov. vicepreşedinte Gherase Eftimie. Poate că de aici iese vreo ştire şi pentru ziar...

Astfel carnetul de notiţe e doldora de ştiri. Corespondentul transmite ziarelor ce i se pare mai de seamă din cele ce s-au întîmplat la Făcăeni (foto nr. 3).

Lucruri de seamă la prisaca gospodăriei: stuparul Petre Burciu face pregătiri de primăvară. Drept care... „ce mai e nou, tovarăşe Petre?" (foto nr. 4).

Şi la S.M.T. sînt evenimente. A sosit o nouă combină (foto nr. 5). Corespondentul nostru vrea să afle de la organizatorul de partid, tov. Virgil Badea, şi de la combinerul Jean Melnic, cum va fi folosită combina în campanie.

Ce-o mai fi nou pe la sfatul popular? Ziaristul satului la un adevărat interviu tovarăşului preşedinte, în prezenţa altor activişti ai sfatului.

POZIŢIA STELELOR

DE CE S-A ÎMPUŞCAT HOWARD RUSHMORE?

de Sergiu FÂRCĂŞAN

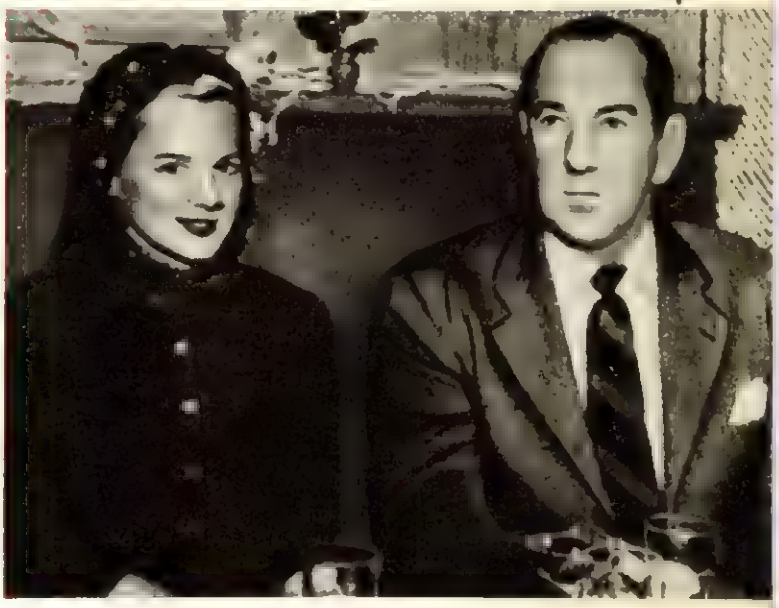

Howard Rushmore şi soţia sa

Şoferul străbătea încet Manhattan-ul, cu nădejdea că va găsi vreun client; într-adevăr, în scurtă vreme a fost oprit de o blondă elegantă, uimitor de frumoasă, care s-a suit repede înăuntru. Lîngă portieră rămăsese un bărbat puternic, cu nasul puţin cam mare, cu trăsături energice, trecut de 40 de ani, cu părul rar, începînd să lase loc unei chelii.

— Îţi dau un telefon noaptea asta, a spus frumoasa blondă, trîntind uşa maşinii.

Fulgerător, omul a forţat portiera, s-a trîntit pe perne şi i-a spus şoferului:

— Nu fii îngrijorat, şefule, e nevasta mea.

Ea a ţipat:

— Şofer, du-mă imediat la poliţie.

A urmat o bubuitură care în spaţiul îngust al maşinii fu năucitoare. Speriat, şoferul a întors capul şi a văzut femeia zăcînd răsturnată pe bancă. În clipa următoare, însoţitorul ei şi-a dus revolverul la tîmplă. A tras.

Era o noapte limpede şi înstelată. Un taxi gonea pe străzile cartierului new-yorkez Manhattan, cu două cadavre, spre primul post de poliţie.

Viaţa (ca şi moartea) lui Howard Rushmore este una dintre acelea care te îndeamnă la concluzii. Pînă şi revista „Newsweek", care de obicei dă precumpănire faptelor, s-a simţit îndemnată de astă dată să facă filozofie la marginea mormîntului proaspăt deschis:

„Există oameni ale căror vieţi urmează fără remuşcare un făgaş atît de tragic, încît s-ar părea că însăşi poziţia stelelor la naşterea lor făcea ca dezastrul final să fie inevitabil. Un astfel de om era Howard Rushmore".

Să vedem însă dacă vina au purtat-o stelele.

★

Era din a zecea generaţie de americani get-beget. S-a născut acum 46 de ani, în Dakota de sud, şi primele amintiri i s-au legat de ruina tatălui său, mic fermier. De tînăr, s-a angajat ca muncitor la o fabrică de ţiglă, pentru zece cenţi pe oră.

Există cîteodată obiceiul greşit de a crede că orice om care trădează a fost trădător de cînd mama l-a făcut. S-ar putea însă ca Howard să fi avut un moment de avînt, de luciditate şi curăţenie la cei 18 ani ai săi deatunci; s-ar putea însă, la fel de bine, ca înainte de a se fi

SUNDAY PICTORIAL

His last scandal story—he kills wife and himself

DEATH DRAMA OF

Hollywood vs. Confidential

Confidential CHIEF

From MARY MALONE, New York, Saturday

HOWARD RUSHMORE, 45, ex-editor of the American scandal magazine Confidential, was involved late last night in the most sensational story of his career.

Un facsimil din săptămînalul englez „Sunday Pictorial" în legătură cu ziaristul şantajist care şi-a omorît soţia şi s-a sinucis.

înscris în Partidul Comunist American, să fi trecut pe la F.B.I să se înregistreze ca agent secret. Oricum ar fi, el avea să declare mai tîrziu că s-a înscris în partidul comunist fiind „ostenit de sărăcie şi împins la rătăcire de egoism...". Cum poate un om să se înscrie din *egoism* într-un partid unde eşti mereu hăituit de poliţie şi patroni — ce are a face asta cu egoismul, individul n-a mai explicat.

Încetul cu încetul, cîştigîndu-şi încrederea tovarăşilor săi, fostul muncitor a devenit critic cinematografic al ziarului de partid „Daily Worker". Am impresia — dacă poţi să-ţi formezi o impresie de la distanţă — că fusese sincer cîtă vreme mai trăia în el omul sărac şi amărît. Cînd însă a început să cunoască viaţa luxoasă a artiştilor şi eleganţa premierelor, a descoperit subit că leafa lui modestă, şi adesea plătită cu întîrziere — leafa pîrlită dată de un ziar comunist lovit din toate părţile de marea finanţă — e o leafă mică; că el de fapt e un om deştept, cu idei artistice şi talent, că „deci" e păcat să rămînă la comunişti. Pretext i-a fost filmul „Pe aripile vîntului".

Redacţia l-ar fi cerut, cică, să arate că tendinţa filmului e îndreptată împotriva negrilor, spre elogierea statelor sclavagiste din sud. *„Dar eu ştiam din povestirile bunicii mele că n-a fost aşa"* — a declarat el — astfel că, pentru un film, Howard Rushmore şi-a părăsit „idealurile" şi s-a angajat la „The Journal American". Ai zice că a plecat acolo ca să scrie alt fel de cronici cinematografice, conform cu ideile lui... Dar nu: se angajase ca ziarist expert în chestiunile comuniste.

Asta s-a petrecut în 1939.

★

„Ştiam din povestirile bunicii..." La prima vedere, o declaraţie ca oricare alta. Cînd stai să analizezi mai atent, e aici o cinică bătaie de joc faţă de sine însuşi, satira unui om care se dispreţuieşte. Cam aşa, cu „povestirile bunicii", vorbesc adesea senatorii bătrîni, avocaţii şnapani, toţi aceşti oameni conservatori, pişicheri şi respectabili, care rostesc discursuri sforăitoare, destinate cluburilor de femei bătrîne şi copiilor de şcoală primară. Nu că ar fi ceva „rău" în povestirile bunicii, dar felul acesta de a le invoca într-o polemică social-economică-artistică, drept argument de bază, ascundea o teribilă ironie, de care Rushmore, ca om care trăise 9 ani între comunişti, era desigur conştient. Părea să spună: mă plătiţi să trădez, să spun baliverne de adormit copiii, uite, poftim, vă servesc — negrii nu erau asupriţi în statele sclavagiste, *„ştiam de la bunică-mea că nu-i adevărat"*.

„La început — povesteşte revista „Newsweek" — lucrurile păreau că merg fain". „Fain" înseamnă că Rushmore, pentru articolele sale anticomuniste era plătit de „The Journal American" destul de bine, cu rîndul, şi că a luat de nevastă „o năucitor de frumoasă blondă divorţată, numită Frances Everitt McCoy".

Rushmore însă se simţea prost, din cauză că patronii nu voiau să-l avanseze. Ştia că obişnuiesc să spună despre el „cine a fost odată comunist rămîne comunist" şi de aceea a început să-şi facă inte loc cu coatele spre o poziţie mai „înaltă".

Îl atrăgeau dolarii pe care în acea vreme faimosul McCarty îi împărţea cu grijă — făcîndu-şi parte — martorilor de profesie în procesele anticomuniste. Astfel Howard Rushmore, din om demisionat în urma divergenţelor „cinematografice", devenise, public, agent plătit, martor de profesie. Pătruns în anturajul lui McCarty, a prezentat senatorului fascizant pe un protejat al său — ca să-şi aibă oamenii lui în jur — un oarecare Roy Cohn. Acesta însă, după ce a intrat în graţiile senatorului, i-a adus aminte lui McCarty că Rushmore a fost cîndva comunist — şi i-a făcut vînt. Carieristul nostru a intrat în conflict cu fostul protejat; acesta, devenit între timp om mare, a dat un simplu telefon la ziar, iar Rushmore s-a pomenit concediat „pentru economii". Dispreţuit de comunişti şi aruncat la coşul de gunoi de către anticomunişti, Rushmore a aflat în aceeaşi perioadă că nevasta lui fusese pescuită din East River - Rîul de răsărit. Asta s-a petrecut în septembrie 1955.

★

Ca de obicei, trădarea lui Rushmore fusese însoţită şi precedată de prăbuşirea morală, ştiu dacă lua stupefiante sau nu, dar în orice caz băutura devenise pentru el unul din farmecele vieţii. Cît despre nevastă-sa, scăpată de la înec, ea declarase poliţiei: „N-am căzut şi n-am fost împinsă în apă; am sărit". Frumoasa blondă fusese beată turtă. Era alcoolică în ultimul grad.

Pînă atunci Rushmore se privise pe el însuşi numai cu ironie şi dispreţ. Cred însă că acum dispreţul începea să fie înlocuit de desperare. Căci zdreanţa se înhămase la o treabă pe care pînă şi ziariştii de specialitate anticomunistă o socoteau murdară: devenise redactorul-şef al cunoscutei reviste „Confidential", o publicaţie pornografică şi de şantaj, specializată în etalarea vieţii de desfrîu a unor artişti de la Hollywood. Rushmore scria articole pline de porcării: informaţiile sale nu mai proveneau însă din „povestirile bunicii", ci de la femei de moravuri uşoare pe care le trimitea „în misiune", de la madame de hotel etc. etc.

Aţi zice că, în sfîrşit, omul nostru îşi găsise vocaţia finală. Vă înşelaţi.

★

Se vede că, pe lîngă carierism, detracare morală şi sete de bani, zăcea undeva, în străfundurile acestui ticălos, şi o sete morbidă de publicitate gălăgioasă, un *amok* ce-i cuprinde şi pe băieţii de 12 — 13 ani care ucid numai ca să se vadă în pagina întîi a ziarelor.

Oricare ar fi fost motivul, fapt e că, într-o bună zi, toate ziarele americane anunţau bomba: Howard Rushmore, redactorul-şef al revistei „Confidential", va apare ca martor *împotriva* acestei reviste, la procesul monstru întentat de actorii din Hollywood. Nu, nu era regret, „pocăinţă", ci pur şi simplu dorinţa de a-l „trăda" în chip spectaculos pe Robert Harrison, directorul publicaţiei pornografice.

Ca să scape revista, avocatul acesteia — referindu-se la articolele pline de bădărănii pe care Rushmore le scrisese despre vedetele Van Johnson şi Marilyn Monroe — l-a întrebat:

— Dar d-ta n-ai scris articolele cu intenţia de a face rău acestor oameni, nu-i aşa?

— Ba tocmai—a răspuns Rushmore satisfăcut — le-am scris ca să le fac rău.

... Pe urmă, după ce „Confidential" a pierdut procesul, individul a început să scrie articole prin revistele destinate... tinerelor fete, şi să se certe cu nevasta lui, care devenise membră a „Anonimilor Alcoolici".

Aceasta e o organizaţie voluntară înfiinţată în urma ravagiilor formidabile pe care le face alcoolismul în S.U.A. şi reprezintă, după toate semnele, o iniţiativă lăudabilă. Alcoolicii, după internare şi tratamentul medical propriu-zis (căci e vorba nu de „beţivani" pur şi simplu, ci de oameni intoxicaţi grav, care necesită tratament), sînt supuşi unei reeducări psihice, iar cei mai rezistenţi dintre ei sînt recrutaţi voluntar ca agenţi de luptă contra alcoolismului. Se vede că Frances Rushmore se vindecase de alcoolism, ca şi de soţul ei — în vreme ce Howard pur şi simplu nu putea să suporte ca un om din preajma lui să-şi refacă viaţa. Ajuns la 46 de ani, se agăţa de Frances ca de unica fiinţă pe care o mai putea iubi, lucru ce se întîmplă adesea la această vîrstă oamenilor dezechilibraţi şi lipsiţi de suport moral.

Ultima întîlnire dintre ei a fost fixată pe o stradă din Manhattan. El spunea că vrea să-i cerşească împăcarea. Şi a omorît-o. Şi s-a sinucis. Probabil i-a părut rău: nu putea să vadă cum datorită acestei ultime trădări, figurează din nou, şi în 1958, cu poză, în pagina întîi a ziarelor.

★

Îmi închipui taxiul alunecînd în noaptea Manhattan-ului, pe sub stelele reci, cu două cadavre — şi mă întreb dacă stelele au fost de vină.

Căci e în această povestire ceva tragic, care aminteşte de romanul unui mare scriitor american, un comunist, unul care n-a trădat: mă refer la Theodore Dreiser, şi la a sa „Tragedie americană".

Trădătorul, fie el scrib pornograf ca acest mic Howard, sau ilustră personalitate ca nu ştiu mai cine, e tot trădător — şi cît timp trăieşte, nu te poţi gîndi la el alt fel decît aşa. Cînd însă tragedia îşi ajunge capătul, cînd omul se opreşte la punctul final, începi să te gîndeşti şi la constelaţia socială care l-a produs. Rushmore, renegatul, pornograful, detracatul, s-a sinucis. Fusese cîndva muncitor, trăise în el, măcar cîteva ceasuri, un ideal. Apoi s-a hrănit, ca ziarist de scandal, de la lada cu gunoi a caselor bogate, a împrăştiat în viaţă scîrnăvii multe, şi-a împuşcat nevasta şi s-a omorît.

O tragedie americană.

Ziaristul de scandal Harrison, după ce a fost împuşcat de către una din victimele „revelaţiilor" sale.

Beteşugul

de ASZTÁLOS István

Ilustraţie de Eugen MIHĂESCU

În depărtări, aerul tremura ca la gura cuptorului încins. Era o căldură nemaipomenită. Pînă şi găinile se trăseseră la umbră, gîfîind ca nişte câini. Numai îngrijitoarei de la creşcătorie îi era frig. Şedea pe treptele prispei, galbenă ca un boţ de brînză şi se închircea toată de durerea săgetăturilor dintr-însa. I-ar fi plăcut să se poată întinde pe spate, să moară,să nu mai simtă nimic, să-i treacă durerea pentru totdeauna. Gemea amarnic şi se compătimea singură:

— Mă prăpădesc de tînără, ca maica...

Într-adevăr nu era încă bătrînă — abia patruzeci de ani avea — dar o îmbătrînise pretimpuriu suferinţa.

Boala o preocupa atît de mult, încît nu-i mai păsa de nimic altceva. Găinile se suiau unele peste altele în cuiburile de ouat; de jur împrejur, numai coji de ouă... Puteau să facă ce pofteau că pe ea o dureau stomacul, şi coastele, şi capul şi avea ameţeli...

— Aşa a murit, tot cam la anii mei — îşi aminti din nou de maică-sa. Apoi gîndurile îi fugiră la bărbat.

— Ce-i pasă lui? Norma să mi-o fac!... Şi cînd mă vede-n pat, se uită strîmb la mine.

Îşi privi mîinile.

Erau galbene cum îi era şi faţa; degetele, zbîrcite. Oftă, încercînd să nu se mai gîndească la nimic. Voia să se odihnească, să aibă linişte, să nu mai simtă durerile. Ar fi stat aşa ceasuri întregi cu mîinile la-sîn, dar trebuia să se ridice, să se apuce de treburi, să se poarte ca şi cum ar munci. Venea tovarăşul Balog, şi tovarăşul Balog este secretar de partid la colectivă. „El taie şi spînzură aci"; sau cel puţin aşa i se părea ei.

Veni şi-i dădu bineţe, cu glas tare.

Ea însă abia molfăia cuvintele prin gură. Se-nvîrtea încoace şi încolo, se mai pleca după ceva şi-şi ferea ochii de privirile lui.

— Ce-i necazul, tovarăşă? — o întrebă el, bănuitor.

Nu-i plăcea cum arată femeia asta palidă, slabă şi veşnic ostenită. În general, tovarăşului Balog nu-i prea place nimic. Aşa e soiul lui. Găseşte pricină oriunde. Şi pe femeia asta a scos-o de la săpat, ca să-i dea munca mai uşoară de aci, unde se mai poate şi odihni cîte puţin — dar de-atunci, bărbatul femeii îi e duşman neîmpăcat. „De ce numai trei sferturi de normă?!" — se oţărăşte el, cînd se-ntîlneşc; şi-l bate la cap că şi nevasta lui munceşte cît oricare alta... „Las', nu mai avea dumneata grijă de sănătatea nevesti-mii..." — aşa încheie totdeauna.

— ...Ce mai faci, tovarăşă? — mai întrebă el o dată.

— Binişor, mă rog frumos — răspunse îngrijitoarea de găini, sfioasă, făcînd între timp vreo trei paşi într-o parte, ca să se poată rezema de perete. Apoi se opri aşteptînd să-i treacă ameţeala.

Tovarăşul Balog o privea prost dispus; pe urmă întoarse privirea către unul din cuiburi, unde o găină tocmai spărgea un ou. Altele două veniră pe dată, în fugă, şi toate trei începură să ciugulească gălbenuşul terciuit.

Secretarul de partid se uită din nou la femeie.

Ea nici nu ştia ce să-i ascundă: boala, ori faptul că găinile mănîncă ouă.

— N-am avut var, de-aia s-au învăţat... I-am tot spus tovarăşului preşedinte, numai că... vedeţi...

Avu un nou acces, atît de puternic, încît părea că-şi va înfige degetele în perete.

— Păi, pe dumneata nu te mai ţin picioarele... — zise tovarăşul Balog, apropiind o bancă. Şezi, că eşti bolnavă, se răsti el.

Femeia se aşeză, neputincioasă; nu mai putea să se prefacă.

— Mă prăpădesc! — recunoscu ea.

Tovarăşul Balog scuturâ din cap.

— Dumnezeu'ei de treabă! Dacă-i aşa, de ce tăgăduieşti?!

Dar se linişti brusc.

— Aa, las'că te faci bine! Te internezi la spital şi se aranjează treaba...

Pe nepusă masă, în ochii femeii se aprinse un licărit de groază. Încercă să se ridice în picioare, împleticindu-se.

— Ba nu mă duc, că acolo mor la sigur! Aşa, o mai duc cîtăva vreme. Că şi mama...

Tovarăşul Balog o ascultă nedumerit. Apoi se înfurie:

— Vezi, aşa sînteţi voi... dumnezeii ei de treabă! Habar n-aveţi de ce, da'o ţineţi una şi bună: nu şi nu!... Pricepe odată că acolo te poţi face sănătoasă! — ţipă el atît de enervat, încît îngrijitoarea de găini nu mai îndrăzni să spună nimic.

Secretarul de partid o privea furios, cu ochii îngustaţi.

— Ce-mi faci la fiţe? Nu mai boci atîta! Mîine-poimîine te duce maşina; pînă atunci vine cineva aci în locul dumitale.

Auzînde una ca asta, femeia începu să lăcrimeze şi mai avan. Tocmai aici e buba: are să piardă locşorul ăsta bun de aici...

— Ai să te faci bine şi te-ntorci...

— ... nu mai văd eu lumina soarelui pe-acasă...

Secretarul de partid făcu un gest furios şi dădu să plece. Dar se întoarse să-i mai spună:

— Vasăzică: pregăteşte-te.

Apoi plecă. Dar femeia nu mai auzea. Îi curgeau lacrimile.

Îşi petrecu toată ziua, luîndu-şi rămas bun. Cu ochii, cu privirea. Se uita. Se uita la cîmpul înflorit deasupra căruia se zbenguiau fluturi — fluturi albi şi albaştri. Înfloreau iarba şi socul pitic... Îşi purtă privirea şi-n lungul cărării de pe cîmp... De cîte ori nu i-a dus ea mîncarea, amiezile, lui taică-său, pe cărarea ceea, cînd era copilă mică... „Să nu cumva s-o verşi"—îi spunea de fiecare dată maică-sa. Doamne, ce mamă bună a mai avut! Cît s-a mai jucat ea pe cîmp, pe vremea aceea!... Pe urmă nu s-a mai putut. Pentru că pe urmă a trebuit să muncească. La prăşit, la fîn la seceră; aveau patru jugăre de pămînt: ele i-au mîncat viaţa. Din pricina lor n-au vrut s-o mărite cu Gergely Mihály — că el n-avea nimic. Astălalt avea trei jugăre — las'că i le-a şi scos pe nas destul! I le mai scoate şi-acum, barem că-s în colectivă. Gergely Mihály s-a făcut zidar; pe urmă a ajuns preşedinte. Are feciori mari — flăcăi în toată legea; ea, stearpă. N-are pe cine iubi, n-are cine o preţui...

...Îşi luă dar bun rămas de la meleagurile de care se simţea legată ca şi cel mai mărunt firicel de iarbă; de meleagurile de care se încleşta cu sufletul ca şi cu nişte gheare, să n-o ducă să moară-n altă parte, la spital, în depărtarea cea străină. Nu mai conta nici boala; de-acum, doar pentru plecare o copleşea amarul.

A doua zi îşi luă rămas bun şi de la prietene

Şedeau vreo şapte la ea, în casa dinainte; negre din cap pînă-n picioare ca nişte ciori; croncăneau întocmai ca ele:

— Aşa-i, Iluş, că-ţi pare ca şi cum ţi s-ar strecura un şarpe pe la subţioare şi pe la burtă şi par-că te-ar strînge?—zise una.

— Aşa — oftă ea.

— Ca şi cum ţi s-ar strecura ca o răceală către inimă?...

— Da, — încuviinţă ea din cap

Nu prea-i sănătoasă boala asta! — clătină din cap cealaltă

— Aşa-i cînd te prinde vreun beteşug: îndată se apucă să-şi strige suratele: haideţi, că-i rău! — explica alta.

Şedea printre ele, ascultînd la tot ce spuneau. Iar ele vorbeau.

— De ce nu te lasă să mori în pace, aici, acasă?! De ce-i nevoie de spital, că doar doctorii nu-s Isus Cristos! Acolo toţi mor.

Femeia oftă. Cealaltă îi dădea-nainte

— Aşa-s ăştia: nu vor să lase lucrurile pe mersul lor; toate le răstoarnă, să nu rămîie nimic cum a fost. Nu-i chip cu ăştia. Întotdeauna vor alt fel de cum vrei tu. Întotdeauna născocesc ceva...

Celelalte tăceau, pe gînduri.

Peste-un răstimp, ea — stăpîna casei — se ridică şi scoase din lădoi o maramă neagră.

— Ţi-o las ţie, Kati, s-o porţi sănătoasă, dacă eu n-am avut parte s-o port — îi zise ea uneia. Asta ţie, Klári — şi-i dădu alteia un şorţ albastru. A treia primi o bluză cu picăţele mărunte; iar a patra, un alt şorţ. Dete fiecăreia cîte ceva.

Celei mai bune prietene îi dădu ghetele cu tureci înalţi.

— Na, cuscră, că şi-aşa nu le-oi lua cu mine şi-n am pe nimeni în afară de bărbat — zise ea.

Cuscra era cît se poate de impresionată.

— Vai, tu, Iluş, mare păcat că mori! Am să mă rog pentru odihna ta.

Îşi împărţi astfel toate lucrurile care-i fuseseră dragi, a doua zi o transportară la spital. Trecu o săptămînă, trecură două; încet-încet o uitară: vremea începu a se aşterne pînă şi peste amintirea ei. Dar după trei luni femeia se întoarse acasă, sănătoasă.

Mulţimea sosi în goană să vadă minunea — apoi, se împrăştie prin sat.

— Uite-aşa i-s de plinuţi obrajii! Nici n-o mai cunoşti — îi explicau ele, cuscrei.

Iar cuscra se gîndi pe dată la ghetele cu tureci înalţi.

— Are să mi le ceară înapoi..

Tăcu o clipă, apoi zise mînioasă.

— Atunci la ce-au mai trebuit s-o ducă? S-ar fi tămăduit ea şi-acasă!

Şi dădu din umeri.

— Numai că ăştia aşa-s: un lucru n-ar lăsa pe mersul lui: mereu născcesc cîte ceva. Îşi închipuie că ei îs Isus Cristos!

Oftă posacă şi apoi furioasă încruntă sprîncenele

În româneşte de Gelu PERIAN

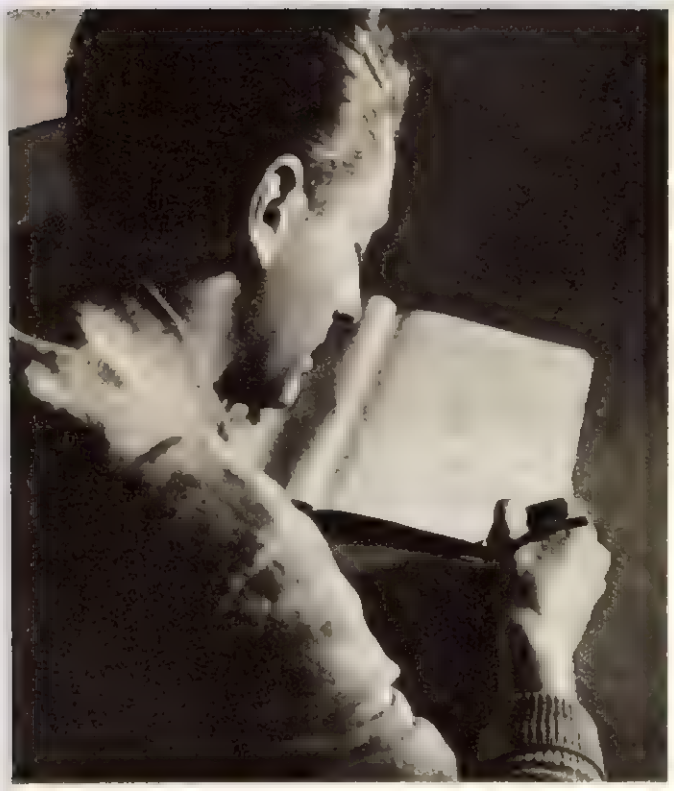

Autorul jurnalului, inginerul Cazacu: „... Experiențele sînt pe terminate. În curînd ne vom întoarce în București, la Institut, și vom fi iar împreună.."

GRĂTARUL

de A. COMAN

Fotografiile de A. IOVINESCU

...cu șeful Bahnacvici

..cu Pănoiu...

.. cu Heller

Nu mai sînt la modă „jurnalele" intime și dacă vreodată un ziarist inventează așa ceva pentru eroul său, spre a-i surprinde psihologia „sur le vif", artificiul e absurd și antiziaristic. În schimb, cît farmec au adevăratele „jurnale" — nu atît acelea de pension, ci notele de drum, jurnalele de bord ale marinarilor, cele ale inventatorilor și exploratorilor. Fixînd cu ajutorul unei date legătura între spațiu și timp, autorul construiește un adevărat grafic în proză, iar observațiile strict personale nu fac decît să-i mărească picanteria.

Am în fața mea două caiete groase, de tip „Carnet copier", în care textul alternează cu tabelele de cifre, totul fiind intitulat „jurnal de bord". Dar în ele nu e vorba de nici o mare, de nici un monument, de nici un oraș, de nici o furtună. Lipsesc fineturile de sentiment, introspecțiile, anecdotele. Și cu toate astea există multă culoare locală și multă așteptare. La o citire mai atentă se simte un puternic suflu de entuziasm și o atenție încordată; ici și colo se strecoară note pline de umor.

Din păcate călătoria consemnată în marile carnete copier tip A4 50-50, nu străbate spații însorite și nu se consumă pe bordul unei nave. Echipajul ei călătorește într-un vehicul puțin obișnuit — un grătar metalic — iar universul cercetat e mai tot de culoare brună și se numește lignit.

★

Să arzi păcură și gaze pentru a căpăta abur în marile centrale înseamnă să lucrezi neeconomic. Acești combustibili pot fi prelucrați și transformați în unguenți și coloranți, în fire de mase plastice și în multe altele. Numai încălzirea populației justifică folosirea gazelor naturale. Dar zilnic economia națională cere sute de mii de tone de abur și pentru a-l produce trebuie să arzi ceva. Iar cel mai răspîndit combustibil e, la noi, lignitul. Această varietate de cărbune brun, spre deosebire de ceilalți frați ai săi — cărbunele brun-mat, huilos-smolos, sau pămîntos — are un temperament nu prea fierbinte. Ars, dă mari cantități de cenușă. Cenușa aceasta are prostul obicei de a se zgurifica, acoperind grătarele focarelor cu o placă groasă, impenetrabilă. Pentru a o sparge e nevoie de rangă. Pentru a mînui ranga e nevoie de muncă dură, prelungită, în dogoarea focarului.

Era deci nevoie de un grătar pe care lignitul, pur și simplu să nu poată zgurifica, arzînd în întregime în mod continuu. Dar de unde să iei asemenea grătar care să se rănguiască singur?

Literatura de specialitate nu era prea bogată în direcția asta, întrucît străinătatea nu cunoscuse asemenea sorturi de cărbune brun, cu cenușa ușor fuzibilă și lipicioasă. Exista deci cărbunele, dar lipsea grătarul potrivit.

Centralele de forță sau de încălzire au pompe, țevi, coșuri, transmisii, rezervoare, ajutaje, manete, conducte, cuple, tablouri, rotoare, aburi, reductoare și cazane. În cazan există grătarul. Dacă grătarul se blochează, pompele, transmisiile, cuplele, rotoarele, aburul se opresc. La micile instalații mai umbli cu ranga, asuzi, te zbați, oprești alimentarea cu cărbune, reduci debitul de aburi — dar la cele nu atît de mici, la termocentralele mijlocii? Pînă de curînd se foloseau pur și simplu alți combustibili, dar acum trebuia introdus lignitul. Primele experiențe făcute la Schitu Golești pe un grătar catenar (grătar lanț) dăduseră greș. Următoarele, de la Electroizolantul aduseseră o indicație: grătarul trebuie să se miște, să se zbată; zgura forma și aci plăci, dar mai puțin. Un colectiv de cercetători de la Institutul de Energetică al Academiei plecă în Germania, la Halle, unde făcu experiență cu lignit de Filipești, ars pe un grătar Martin cu împingere răsturnată. Găsiră că acesta e drumul cel bun. Cercetătorii se întoarseră și ținură un referat în fața specialiștilor. Printre aceștia era și bătrînul profesor Lupan de la Timișoara. „Dar un astfel de grătar există la mină, la Anina — spuse el. — La unul din cele două cazane de aburi".

Astfel, cercetările propriu-zise fură mutate la Anina.

★

Cercetătorul trebuia să recomande un tip precis de grătar cu împingere răsturnată, am putea spune un tip național — pentru toți acești cărbuni de Filipești și Caransebeș, de Rovinari și Dorna-Tătăruș. Ceea ce văzuseră la Halle constituia o indicație, dar numai atît.

Aparatajul de măsură fu transportat la Anina și inginerii de la Institutul Energetic și din afara lui începură să călătorească prin lumea foarte brună a lignitului.

JURNAL DE BORD

20. VI.

„... Nefiind lignit pe teaca de alimentare pătrunde aer fals. Nu am reușit să reglăm regimul de aer.

Ora 13,13 — S-a format din zona a treia o placă mare de zgură. Noi nu am intervenit cu ranga, de la 12,25.

Ora 13,20 — Grătarul s-a lipit cu zgură. Este necesară o rănguire puternică și prelungită. Parametrii au scăzut mult. Catastrofă!

16,40... Indicațiile gazoanalizatorului sînt false...

16,50 S-a scurtcircuitat economizorul..."

Autorul jurnalului consemnează o adevărată revoltă a regnului mineral, a focarului, aparatajului împotriva micului colectiv.

Taina arderii lignitului rominesc trebuie smulsă pas cu pas, printr-o urmărire permanentă, încăpățînată.

cu Carabogdan

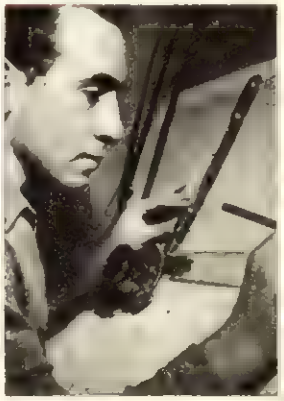

cu Bicleșan

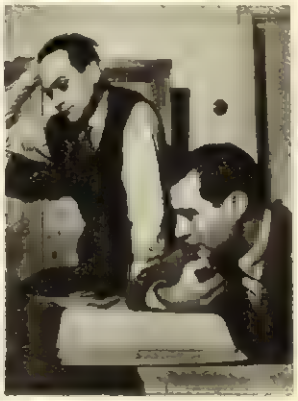

...cu Antonescu și Singer.

După un șir de observații inginerii Buiumovici, Cazacu, Pănoiu, Bicleșan, Carabogdan, Singer, Antonescu și chimistul Heller — dintre care numai unul a împlinit 30 de ani — hotărăsc să aducă modificări grătarului. Barele acestuia trebuie să se miște mai mult și mai repede. Puterea motorului care acționează grătarul e sporită și experiențele continuă.

2. VII.

„... Focul se prezintă foarte frumos. Flăcările nouă metri pătrați e plin de fantezie — într-o parte arde mai bine decît în cealaltă, focul se plimbă pe el capricios; ici și colo — dumnezeu știe de ce — se formează cîte o limbă de zgură și, de la o oră la alta, ai surprize.

Iată: în 24. VII, la ora 17,40 se consemnează: „Nici capul nu ne doare. Ne-am plictisit să stăm degeaba. Citim „Sportul" și ne pare rău că n-am luat tablele cu noi..."

Dar au trecut numai 40 de minute și...

„... ora 18,30. Am avut și, în sfîrșit, arderea lignitului e stăpînită. Toți acești ligniți de la Caransebeș sau de la Rovinari, nu mai păstrează nici un secret, nu mai pot zgurifica. La încercările făcute cu amestecuri combinate: mixte - lignit — (mixtele, produs ce apare în procesul de spălare a cărbunilor pentru cocsificare) autorul jurnalului e atît de încîntat, încît șarjează.

14. X.

„... Mixtele au ajutat lignitului în ardere foarte bine, pot spune admirabil. Trăiască prietenia mixto-lignitică!"

Dar entuziasmul ajunge la maximum în ziua în care cazanul unde se fac experiențele dă aburi pentru întreaga exploatare. E cea mai fățișă, mai solidă recunoaștere a reușitei: lignitul dă opt tone abur pe oră, în mod constant.

Inginerul Predoiu din comisia de specialiști din ministere, venit să asiste la o demonstrație, este corupt de acest entuziasm; sosit pentru cîteva ore, rămîne cu băieții trei zile, lucrînd la grătar.

Au trecut 180 de ore de observații, ore care parcă ar avea cîte șase sute de minute, nu cîte șaizeci, ore în care atenția a fost concentrată la maximum. Și-au mai trecut pe lîngă ele alte sute și sute de ore în care s-a discutat, s-a șovăit, s-au făcut planuri.

Acum totul e clar. Și se consemnează: (păstrăm grafia)

27. X.

„După-masă.
Ultima probă — Ura!
Caransebeș Mare (tipul lignitului — N.R.)

Cercetătorii secției de termotehnică din Institutul de Energetică își continuă munca. Reușita cercetării lor nu e aplicabilă decît la centrale mici și mijlocii. Pentru centralele mari începe să fie studiată arderea lignitilor în stare pulverizată.

Apoi metoda, cea mai modernă — aceea a „patului fluidizat". Cărbunele, mărunțit, va arde în suspensie într-un curent de aer, fără să mai atingă grătarul.

S-ar putea ca aceste experiențe, mai complicate,

Inginerul Cazacu, împreună cu tehnicianul Andreescu, verificînd montajul noii instalații experimentale de pat fluidizat

sînt vii și se îndreaptă cu putere spre fascicolul fierbător..."

Inginerul Cazacu, deținătorul jurnalului de bord, e mulțumit și face chiar puțină proză. După o zi de lucru intens, la ora unu noaptea se dă un telefon la București. A doua zi e sesiunea Academiei și trebuie prezentat un referat. Și a doua zi dimineața, în sesiune, se anunță că lignitul de Filipești a ars pe grătar, fără să zgurifice.

Dar experiența trebuie consolidată prin date mai bogate. Grătarul ăsta de o perioadă de minim foarte accentuată. Nu știm de ce..."

Se trece la observații consemnate o dată la două minute și jumătate, se fac experiențe și dimineața și după-amiază. Se încearcă Dorna—Tătărușul de patru ori, în așa fel încît nici un fenomen să nu scape. Se revine, se pun toate ipotezele posibile. În jurnalul de bord se consemnează și dacă maistrul Ilana — care a ajutat foarte mult colectivul — e îmbufnat sau nu. Adică, toate condițiile obiective și subiective.

După lupte seculare care au durat... aproape patru luni, iată visul nostru realizat — ultima probă.

S-au încărcat 10 vagoneți.

La ora 15 se dă drumul la lignit".

Aci se opresc cele două Carnet Copier tip A4 50-50.

Cercetarea a intrat în faza de proiectare, execuția noului grătar fiind încredințată uzinelor „Mao Țze-dun". (Din păcate noul tip de grătar Martin cu împingere răsturnată n-a fost livrat clientului nici pînă azi, cu toate că termenul a expirat de multe luni de zile).

Cercetătorii secției de termotehnică din Institutul de Energetică își continuă munca. Reușita cercetării lor nu e aplicabilă decît la centrale mici și mijlocii. Pentru centralele mari începe să fie studiată arderea lignitilor în stare pulverizată.

Apoi metoda, cea mai modernă — aceea a „patului fluidizat". Cărbunele, mărunțit, va arde în suspensie într-un curent de aer, fără să mai atingă grătarul.

S-ar putea ca aceste experiențe, mai complicate, mai subtile, să fie consemnate și ele într-un jurnal de bord. Matematica superioară ce va apare acolo se va preta mai greu la notații personale.

Dar, fără îndoială, munca cercetătorului va fi la fel de plină de îndoieli și mistere. El va putea însă nota, ca într-o seară petrecută la Anina:

„... aderența complicată și greu, foarte greu de înlăturat. Așteptăm cu înfrigurare o nouă probă cu acest lignit și nu ne rămîne decît să urmărim focul, absolut tot timpul și, bineînțeles, să fim optimiști".

Interviu cu

Nu mai e nevoie să vi-l prezint. Îl cunoașteți, desigur, bine pe Țăndărică și „mama" lui, Dorina Tănăsescu

— Am trecut pe lîngă mine ca o furtună în miniatură.

— *O clipă, Țăndărică, stai să te întreb ceva.*

Te rog, iartă-mă, sînt foarte grăbit. Știi că de obicei mă port frumos cu gazetarii, dar pînă-n 15 mai nu stau de vorbă cu nimeni.

— *Adică pînă la deschiderea Festivalului, nu?*

— Exact. Sînt teribil de ocupat. Nu-i ușor să fii gazdă, cînd numărul musafirilor atinge cifre urmate de două zerouri. Închipuiește-ți: sosesc teatre de păpuși din 18 țări!

— *Care anume?*

— Nu le pot ține minte pe toate. E vorba de U.R.S.S., R.D.G., R.F.G., Cehoslovacia, Italia, Polonia, Anglia, Suedia, Japonia, Finlanda, Franța etc. Acum mă duc să văd ce se aude în Expoziția Internațională de Plastică Păpușărească, unde îmi voi cunoaște prietenii de pretutindeni. Știi? Vor veni Teopa — băiețelul lui Obraztov, Papotin — păpușa lui André Tahon, măgărușul Muffin — pensionarul lui Ann Hogarth, și mulți alții. Mă însoțești?

Dacă ești cu mine, te las să intri.

L-am prins de capătul fularului.

— *Stai o clipă! Grabă, grabă, dar despre Congres încă nu știu nimic..*

Halal gazetar! Puteai afla pînă acum că la al VI-lea Congres UNIMA,

...ier pe Obraztov și Teopa ai săi, desigur, nu i ați uitat

Îi veți mai cunoaște pe Ann Hogarth și pe Muffin ai ei (Anglia).

MISTERUL „MÎINII CU CINCI DEGETE"

Crimă pasională sau tîlhărie cu omor? Mister. Nu se știe!

În loja operei doi bărbați în frac sînt găsiți asasinați, înșirați pe aceeași spadă criminală.

Frumoasa „doamnă leșinată" constată cu durere dispariția scînteietorului colier de brilianți. Mobilul crimei pare a fi furtul. Singurul făptaș nu a lăsat urme. Doar cartea de vizită. Cine este mister X? (foto 1)

★

Cîteva ore mai tîrziu, un felinar palid este singurul martor al unei noi scene învăluite de mister. Două personaje suspecte își trec unul altuia o mănușică servietă de piele. Dar în umbră asasinul veghează și nu peste mult timp se comite o nouă crimă. Banii au dispărut! Unde este mister X? (foto 2)

★

Universal Bank" a sărit în aer! Aceeași mînă criminală a golit seifurile, lăsînd în urmă el un cuier făcut colac și agățat în cuier, un portar îngrozit și un Fichet devastat. Sirena mașinii poliției vestește întrarea

ȚĂNDĂRICA

(Union internationale des marionettes), care are loc între 26—31 mai, se vor discuta probleme specifice nouă, păpușilor: probleme de scenografie, creație artistică, tehnologie, munca actorilor etc.

— *Mai rar, că nu pot nota*

—Ți-am spus că mă grăbesc; la 11 am probă la croitor. Mămica mi-a cumpărat și o mașină...

— *Cine?*

— Mămica mea: Dorina Tănăsescu. Vrea să plac. Și, știi, nu uita să scrii despre filmele de păpuși și marionete din toate țările, care vor rula în timpul Festivalului. Și despre invitații de onoare...

— *Dar voi, Teatrul de Păpuși din București, cu ce vă pregătiți?*

— Eh, avem noi surprizele noastre. Vom prezenta cele mai bune spectacole din repertoriu. Apoi, prietenul meu, Ștefan Lenkisch, regizorul, a pus în scenă „Pățaniile unei păpuși de lemn" de Costel Popovici după Collodi; iar directoarea teatrului, Margareta Niculescu, regizează piesa lui Alexandru Andy și Mircea Crișan care satirizează literatura polițistă: „Mîna cu cinci degete". Cît e ceasul? Iartă-mă, o șterg! La revedere!

Țăndărică m-a părăsit, dar eu am rămas în sala de spectacol și am aflat pentru dv. una dintre cele două povești. Iat-o mai jos.

Rodica PASCAL

Fotografii de A. LOVINESCU

...ca și pe André Tahon cu micul Papotin (Franța)

OPINII...PE SCURT

„FILOMENA MARTURANO"

Cartea de vizită prin care Eduardo de Filippo ne fusese prezentat anul trecut de către Național — după o lipsă îndelungată de pe scenele noastre — fusese neconcludentă. „Blestematele fantome" intrigaseră, ca spectacol, prin implicațiile de fantast grotesc, nemulțumiseră prin gratuitate comică. Teatrul Nottara și-a asumat obligația de a-l „reabilita" în ochii noștri, ca să spunem așa, pe acest autor-actor efervescent, pitoresc, cutezător, sentimental de un umor cu rezonanțe grave — într-un cuvînt, pe acest napolitan prin definiție. Și a montat „Filomena Marturano". Regizorul — un tînăr prea puțin cunoscut — Marius Popescu; interpreții principali — doi actori cu o personalitate puternică Ana Barcan și Aurel Munteanu.

Pînă la ora aceasta, publicul și-a spus cuvîntul despre spectacol: „Filomena Marturano": place. Cronicile au opiniat și ele favorabil, în general. Nu le vom repeta. Ne vom opri însă asupra unei probleme care se discută încă: oare nu i s-a atribuit piesei lui de Filippo o gravitate tragică care contravine spiritului comediei spumoase, de vervă strălucitoare fără un fundament de idei prea consolidat și lucid, comedie pe care o practică de obicei de Filippo? Teatrul din Arad se laudă cu o Filomena foarte napolitană, care comunică cu sala prin hohote masive, repetate. La spectacolul Teatrului Nottara rîzi, e drept, dar adesea încerci un fior tragic, ești invitat la meditație, acuși vehement, împreună cu Filomena, rîndurilor ce nasc instituția prostituției, subscrii sincer la dubioasa mapevră prin care consfințește matrimonial legătura cu amantul ei de o viață. Intențiile sociale subterane ale piesei lui de Filippo ne sînt dezvăluite limpede, deși nu fără o anumită discreție și subtilitate. Spectacolul rămîne o comedie amestecată ici, colo cu momente de melodramă, dar nu mai e o comedie groasă, ci una de idei. Poate că nu așa o joacă, în teatrul lui, sau mai bine zis în condițiile realității contemporane italiene, Eduardo de Filippo. Dar asta acuză oare viziunea spectacolului de la Nottara? Pe scena bucureșteană, comedia a cîștigat în substanțialitate și aceasta mi se pare un plus important. Iar această nuanță a adus-o spectacolului Ana Barcan, interpreta Filomenei. Ana Barcan e o actriță foarte interesantă, cu o individualitate artistică aparte (din nefericire, nu am avut prilejul să reîntîlnim în măsura dorită sensibilitatea ei vibrantă, forța-i dramatică: în stagiunile trecute a fost prea puțin distribuită). Atribuit ei, rolul Filomenei capătă drept premisă o linie ce-i conducea nu spre comedia bufă, ci spre o umanizare dramatică a personajului. Așa a și fost pînă la urmă înțelnirile publicului cu fosta prostituată napolitană nu stîrnesc întotdeauna hohotul (deși Ana Barcan a dăruit pe alocuri Filomenei suficientă vulgaritate și suficient verbiaj napolitan), ci răscolesc, impresionează. Ana Barcan a făcut o Filomenă care, cred, nu seamănă cu rolul creat cîndva de Maria Filotti. A creat-o pe temperamentul ei artistic. Și a făcut un lucru admirabil.

Discuția asupra spectacolului nu poate fi epuizată în aceste cîteva rînduri. Nici nu a fost în intenția noastră, cum am mai arătat. Dar nu putem ignora aportul lui Aurel Munteanu, interpretul lui Domerico Soriano, amantul și soțul Filomenei. Are o excepțională primă scenă de furie, în care deslușești cu greu dacă e sincer, se autoparodiază sau vrea să intimideze pe cellalți, și își conduce apoi personajul cu multă siguranță printre meandrele evoluției sale de la licheaua hedonistă la sentimentalul pater familias. Foarte bine realizat trio-ul celor trei fii (Lipovan, Crișmaru, Badiu): o autentică italiană, plină de nerv și grație, Aurelia Vasilescu în Lucia; un cheiner pitoresc, Niculae Ifrim, și ca întotdeauna hazliu și expresiv Neamțu Otonel în Alfredo Amoroso.

Sanda FAUR

Ana Barcan și Aurel Munteanu în „Filomena Marturano".

MISTERUL „MÎINII CU CINCI DEGETE"

în birou a motocicletei care-l transportă la locul crimei pe comisar. Operativ, acesta dezleagă mîinile casierului victimă, îi pune cătușele și-l arestează pe loc (foto 3).

★

Nefericita fiică a casierului bănuit pe nedrept imploră ajutorul temutului detectiv particular și al înțeleptului său prieten, doctorul „Imbatabilul"

fură pe colecția lui [illegible] ajuta (foto 4).

★

Dar curajul bandei de asasini întrece orice limite. În propria casă a celebrului detectiv, pe perete, la cîțiva pași de biroul doctorului, s-a înfipt un amenințător cuțit de bucătărie, purtînd în vîrf același fatidic „Mister X" (foto 5).

Ce se va întîmpla în continuare, Mister. Dar opinia publică poate fi liniștită. „Imbatabilul" își va face datoria! Pînă atunci idila ce s-a înfiripat alină suferința mereu neconsolatei fiice a casierului (foto 6).

Iar urmarea nu are loc în numărul viitor, ci pe scena Teatrului „Țăndărică".

4

5

6

Holul înainte de ora cinci după-amiază... ←

„POVESTEA VORBII"

Stau în holul larg al Sfatului popular al raionului N. Bălcescu și privesc spre ușa care se deschide neîncetat. E trecut de ora patru, funcționarii instituției au plecat de mult și totuși, pe măsură ce timpul se scurge, holul se umple de lume. O ușoară rumoare plutește sub bolta de sticlă. Afară plouă monoton. Un vînt capricios aruncă picuri de apă în obrajii pietonilor. Mă gîndesc că pe o vreme ca asta e bine să stai acasă, la căldură. Și totuși, uite, aproape o sută de persoane și-au dat întîlnire aici. De ce? Curînd o să aflu și eu. La ora cinci...

Trec printre oameni, curios. Fețele unora trădează iritarea, altele — nedumerirea. Caut o față veselă. Unde este oare? Cineva țipă într-un colț. Vocea stridentă, femeiască, mă face să tresar. Cînd dau să mă îndrept spre locul acela sînt strigat:

— Tovarășe reporter, poftiți, dezbaterile comisiei de împăciuire încep.

Am trecut pragul unui birou. Cine ar fi bănuit oare că în acel moment începem o lungă și neplăcută călătorie?

I

„Din vorbă în vorbă, vorbă se deschide".
(Anton Pann)

M-am așezat într-un colț. În dreapta, masa la care stau membrii comisiei, doi deputați, un profesor și un jurisconsult. În față, la cîțiva pași, scaunele pe care stau patru persoane: doi bărbați și două femei. Ascult tot ce se spune cu o ușoară nedumerire. Și, pe măsură ce oamenii aceștia vorbesc, mă cuprinde un sentiment ciudat, de rușine, nu-mi găsesc locul și-mi vine să strig în gura mare: dar pentru numele lui dumnezeu, cu asemenea lucruri vă pierdeți timpul?! Dar tac. Tac și string din dinți. Regret că n-am un magnetofon să înregistrez dialogurile în întregime. Totuși am notat următoarele:

Ion Șerban: Tovarășe președinte, onorată instanță! Veneam într-o seară, pe la ora șapte, pe stradă beat. Eram vesel, tovarășe președinte, și cîntam. Da. Și am intrat în curtea mea. Atunci vecinul a ieșit din casă ca o furtună și mi-a spus că-l înjur. Chiar așa. Și să vedeți mai departe. Vine soția lui cu o găleată cu apă și o aruncă peste gard pe mine. Femeia, tovarășe președinte, femeia! Femeia vecinului e o pacoste pe capul meu, mă ocărăște, mă face mameluc. De ce mă face mameluc, onorată instanță?... Eu am intrat în casă și n-am zis nimic. Sînt un om de onoare!... Tovarășe președinte, onorată instanță! Vecinii mei care sînt aici mă batjocoresc. Ca să spun drept povestea e veche. Soția mea și soția dumnealui s-au dat în judecată mai demult pe chestia unor bulumaci. (Nu mai relatez conflictul bulumacilor fiind banal și de mult consumat). Acum cîteva zile stam în casă. Și să vedeți! O auzeam pe soția dumnealui cum mă insultă. De ce? De ce, onorată instanță? N-am vrut să ajung aici pentru că mi-e rușine. Dar n-am încotro! Soția mea dacă are o rochie nouă, soția dumnealui rîde. Dacă merge cu servieta în oraș, zice: „uite olteanca, nu poate fără servietă!" M-am săturat! Vreau să merg la tribunal. Și dacă sînt vinovat să mă condamne!

Președintele: Soția dv. are ceva de spus?

Soția lui Șerban: Cînd a venit acasă beat a sărit cîinele. Pe el l-a înjurat...

Florea Ion (învinuitul): Dumnealui îi place să bea și nu trece o săptămînă să nu vină acasă beat și să nu înjure. Totuși e un om de înțeles: a doua zi recunoaște. Tovarășe președinte! Am avut un gard de doi metri. Dumnealui l-a dat jos și a făcut un gard de plasă, ca să vadă ce se petrece la mine în curte. Îmi blestemă copilul, care pentru noi e un bulgăre de aur. Eu n-am nimic împotrivă că bea, dar să nu mă insulte...

„Nu mă împac!" ←

— REPORTAJ —
de Cornel BOZBICI
Fotografii de A. LOVINESCU

Președintele: Sînteți vecini, vă desparte doar un gard. Nu există oare nici o cale de înțelegere?

Șerban: Aduc martori din două cartiere că sînt om onest!

Florea: Tovarășe președinte! Noi, bărbații, ne înțelegem, dar, vedeți dv., femeile...

Șerban dă din cap aprobator.

Președintele: Dar ele sînt soțiile dv...

Șerban: Noi, bărbații, am stat de vorbă să ne punem nevestele la punct. (Apoi parcă aducîndu-și aminte de ceva). Dumneaei, care e aici de față, e foarte rea de gură! Mă face mameluc! Eu i-am spus la a mea: să nu te pună dracu' să te aud că mergi undeva și bîrfești!

Președintele: Părerea noastră e următoarea: conflictul acesta nu e caz de tribunal. Pentru niște vorbe să vă pierdeți timpul? Prin bunăvoință vă puteți înțelege.

Florea: Dînsul e un om de onoare!

Șerban: Tovarășe președinte, onorată instanță! Să nu creadă că sînt om de onoare numai cînd îs treaz.

... A trecut o oră. Oamenii au prins să-și descrețească frunțile. Președintele le vorbește neobosit. „Părțile" se împacă. Eu sînt încă nedumerit de ce niște oameni serioși ajung pînă aici, în această anticameră a tribunalului? Pentru că, dacă stai și-i asculți, fiecare e vinovat în aceeași măsură. Am totuși o satisfacție: i-am văzut plecînd împăcați.

II

„Nu te amesteca ca mărarul în toate bucatele".
(Anton Pann)

Vasile A. Maria dă în judecată pe Vasile F. Maria, Smaranda Pascu, Cătălinoiu Constantin, Cătălinoiu Gherghina, Stoiceanu Ioana și Olaru Ilinca... Vasile F. Maria, Olaru Ilinca, Stoiceanu Ioana, Cătălinoiu Gherghina, Cătălinoiu Constantin, Smaranda Pascu dau în judecată pe Vasile A. Maria! Toți aceștia locuiesc în aceeași curte. Toți vor de la bun început să meargă la tribunal. Fiecare spune că va aduce martori. Sînt șapte persoane. Și, desigur, numărul martorilor în acest caz va fi îndoit sau întreit. Treizeci, patruzeci de inși vor aștepta pe sălile tribunalelor. O zi, două? Nu se știe dinainte. Greu e pînă începi. Cu toții la un loc vor pierde, grosso-modo — șaizeci de zile-muncă. Dar cine ne garantează că numai atît?

Și pentru ce toate acestea? Pentru că:

„... vecinii sus-menționați... nu au altă ocupație decît să se țină de intrigi, chefuri, să facă scandal în curte, să joace și să cînte (!) cînd sînt ore de odihnă. Cînd le-am atras atenția să înceteze cu zgomotul, că mai există lume care muncește... tov. Vasile F. Maria a început să mă înjure, să mă insulte cu fel de fel de cuvinte". (Depoziția tov. Vasile A. Maria).

„...Mă insultă că sînt leneșă, că fac pe bolnava, că nu sînt curată și tot felul de vorbe care nu mai merită să fie relatate". (Declarație făcută de Vasile F. Maria împotriva reclamantei Vasile A. Maria).

„...Pîrîta îmi terorizează copiii,

nu-i lasă să se joace în curte şi-i drăcuie. Pe mine mă face proastă şi mă ameninţă că îmi arată ea mie". (Declaraţia făcută de Cătălinoiu Gherghina împotriva reclamantei Vasile A. Maria).

„... strigă că trăiesc ca o trintoriţă etc. etc." (Din declaraţia lăncăi Olaru împotriva reclamantei Vasile A. Maria).

„...Mi-a aruncat cu pietre în păsări şi, dacă i-am atras atenţia, m-a insultat strigîndu-mi că sînt clocită şi să plec să mă aerisesc". (Declaraţia Ioanei Stoicescu împotriva reclamantei Vasile A. Maria).

... Nu sînt în relaţii cu dînsa de trei ani..." (Din declaraţia Smarandei Pascu împotriva reclamantei Vasile A. Maria).

„...Toţi locatarii fug de gura ei. De doi ani ne ţine numai în judecăţi". (Din depoziţia lui Constantin Cătălinoiu).

Ascult, tac şi privesc feţele acestor femei urîte de iritare. Unde este oare adevărul? Cine are dreptate? Ah! De ce îmi pun întrebări fără noimă, cînd ştiu bine că toate sînt vinovate.

— De ce înmulţiţi vorbele rele cum se înmulţesc microbii? — întreabă cu reproş cineva din comisia de împăciuire. Întrebarea aceasta înţeleaptă este adresată unei întregi curţi îmbolnăvite de gîlceavă.

Fiecare dintre membrii comisiei explică împricinaţilor că este mai bine să trăiască în bună înţelegere, că animozităţile s-au născut din flecăreli de care unui om onest trebuie să-i fie ruşine. Oare sînt greu de înţeles toate acestea?... Minutele trec fulgerător de repede. Este aproape nouă. Îşi vor da seama cîtă dreptate au tovarăşii din comisie, care judecă cu o lucidă obiectivitate? Blestematele de vorbe nechibzuite cît necaz ne pricinuiesc! O licărire de împăcare se iveşte deodată. În sfîrşit! În sfîrşit! Este ora nouă. Litigiul s-a stins. Gîlcevitoarele au plecat. Mă uit nu fără admiraţie la cei patru din comisie. Feţele lor sînt obosite. Au şi de ce.

Dumneaei s-a certat cu un măcelar. Da, da, chiar dînsa, cucoana stilată. Într-o zi s-a dus să cumpere carne. A intrat în prăvălie şi... s-a luat la ceartă cu „mitocanul". Şi ca cearta să fie deplină i-a dat o palmă. Măcelarul a luat-o frumuşel de mînă şi i-a făcut vînt afară. Scurt şi cuprinzător!

— Se poate întîmpla asemenea lucru într-o ţară civilizată, domnule preşedinte? — întrebă naivă. Mi-a spus că mă atîrnă în cîrlig!

— Chiar aşa v-a spus? — întrebă preşedintele comisiei.

— Ei, cum! Eu nu mint. Uite, să apeleze la conştiinţa lui dacă nu-i aşa...

— Dar din discuţii reiese că i-aţi dat o palmă, continuă preşedintele.

— Eu? Domnule, nu mă pretez la aşa ceva! Cînd a vrut să mă dea afară din prăvălie, fiindu-mi frică să nu cad pe scări, m-am agăţat de dînsul. Să apeleze la conştiinţa lui...

Toţi, în afară de dînsa, trebuie să apeleze la conştiinţă. Ea nu minte, ea n-a greşit, n-a păimuit, n-a făcut scandal, în sfîrşit e nevinovată ca un nou născut!

„Gata! Sînt de acord!"

„Asta e situaţia, tovarăşe preşedinte!"

III

„Nu umbla cu ţîfna în nas".
(Anton Pann)

Se pretinde o femeie manierată. Dacă ai vedea-o pe stradă, bine îmbrăcată cum e, cu obrajii uşor pudraţi, cu faţa îngheţată de seriozitate, cu privirile severe, aparenţele te-ar sili să nu-i conteşti pretenţiile de femeie bine crescută. Ei, dar asta numai privind-o în postura de pieton. Căci acum cînd stă în faţa comisiei constaţi cu regret că, de fapt, cum bine se spune, aparenţele sînt înşelătoare.

Îmi vine să zîmbesc. Unde-i cucoana, manierată din lumea aparenţelor? S-a volatilizat!

Jur că n-am văzut oameni mai răbdători ca tovarăşii din această comisie de împăciuire. E o victorie remarcabilă să o convingă să-şi vadă de treburi şi să fie politicoasă chiar şi cu măcelarii.

...Iar reporterul cuprins de o subită pasiune fabulistică a notat în grabă, numai pentru sine, următoarea frază esopică: într-o după-amiază, ţîfna, plictisită, colinda străzile în căutarea unui locşor călduţ, unde să se cuibărească. În sfîrşit, a găsit un loc liber. Era nasul cucoanei. Aşa se face că după-amiaza aceea a fost atît de neplăcută...

E ora zece şi pe scaune stau acum alte persoane. Vorbesc, şi acuză, şi fac pe victimele. Iar comisia ascultă cu o răbdare îngerească. N-au obosit oare? Se vede că nu. Fiecare dintre cei patru membri ai comisiei îşi îndeplineşte aici o înaltă datorie de cetăţean. Unii dintre ei sînt deputaţi, deputaţi aleşi de cetăţenii din raion. Înainte de masă fiecare dintre ei şi-a văzut de munca sa obişnuită: preşedintele comisiei, Blaga Ion, este şef de secţie la U.C.E.C.O.M., Ecaterina Apaitan e gospodină, Olănescu Anghel e directorul Şcolii 115, Ionescu Iulia, secretara comisiei, e jurisconsult. Pentru ei munca în această comisie este o sarcină obştească pe care o prestează de bunăvoie. Nu e atît de uşor să scoţi adevărul la lumină. Nu este simplu să potoleşti caractere puse pe gîlceavă. Dar, dumnezeule! cît este de greu să-i faci pe unii oameni să înţeleagă că dihonia, vorbele urîte, intriga, calomnia, insultele şi clevetirile nu fac cinste unui om. Pentru asta ai nevoie de o răbdare fără margini. Răbdarea aceasta a adus rezultate excelente. Zeci de persoane n-au mai ajuns în faţa tribunalelor, mulţumită discuţiilor purtate în cadrul acestor comisii de împăciuire de pe lîngă sfaturi. Asta înseamnă zeci de preţioase ore de muncă salvate din ghearele dezbaterilor neplăcute, mii şi mii de lei economisiţi, asta înseamnă linişte şi armonie între sute de cămine. Ca să nu mai vorbim de economie - de timp şi de muncă făcută instanţelor judecătoreşti.

Toate acestea îmi treceau prin minte cînd cei din urmă împricinaţi ieşeau din camera dezbaterilor. Lunga şi neplăcuta călătorie luase sfîrşit. Am plecat gîndindu-mă la învăţămintele acestei seri tulburătoare. Afară ploua tot aşa de monoton. Mi-am ridicat faţa spre cerul de smoală al nopţii şi-am lăsat picurii reci să-mi stîmpere obrajii înfierbîntaţi. Şi m-am simţit nespus de bine...

Comisia e mulţumită... iar cei doi care s-au împăcat sînt veseli...

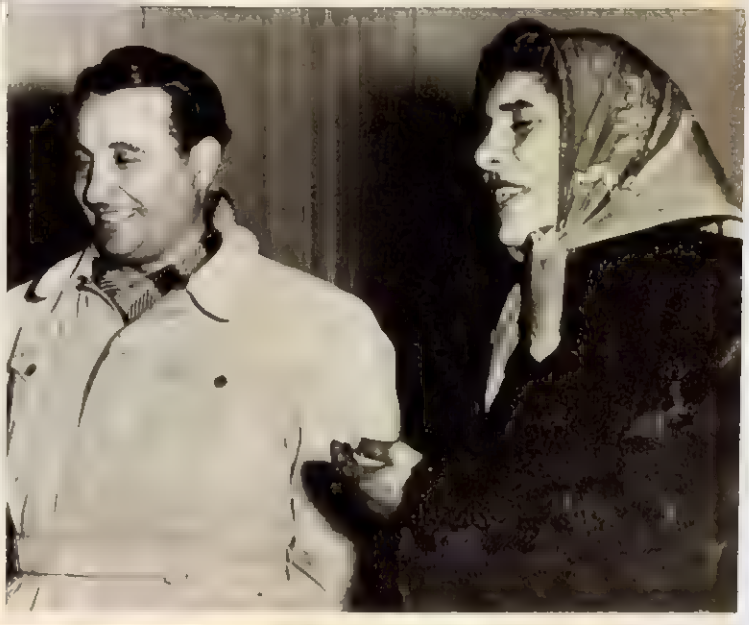

PRIN LONDRA DE AZI

PE URMEI

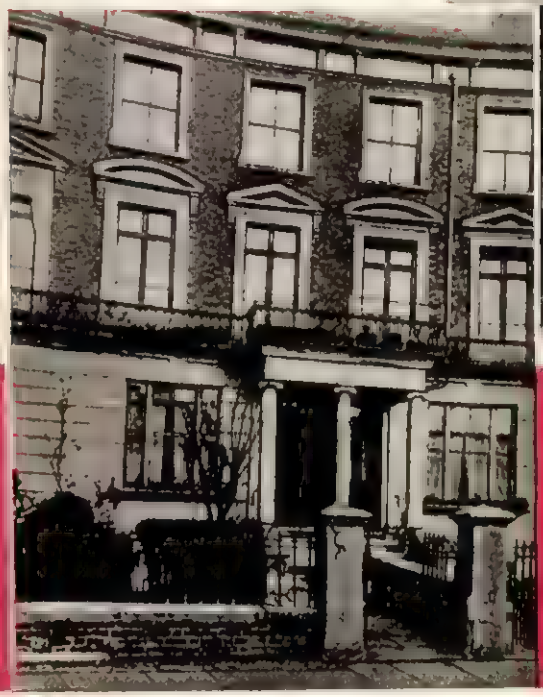

Dean Street nr. 28. Aici a locuit Marx din 1850 până în 1856

Casa din Maitland Park în care Marx și-a petrecut ultimii 20 de ani ai vieții sale.

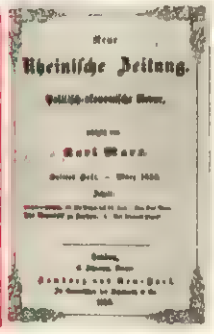

Coperta revistei „Neue Rheinische Zeitung," revistă politico-economică, editată de Marx la Londra. Au apărut numai

Vizitatorilor Londrei le este — se zice — de mare folos Baedecker-ul, acest ghid mereu „la zi", cunoscut în lumea întreagă. Cu două stele — deci printre lucrurile demne de văzut — sînt însemnate aci Turnul, vechea cetate a Londrei, și Palatul Buckingham, reședința reginei Elisabeta. Ghidul-carte ne mai informează cînd și unde a fost decapitată Anna de Boleyn, una dintre nevestele lui Henric al VIII-lea, sau că Big Ben, uriașul orologiu din turnul parlamentului de pe malul Tamisei, este botezat astfel după numele unuia dintre marii arhitecți ai Londrei.

Tot ce e demn de văzut!... Dar e notat oare aci tot ce merită într-adevăr să fie văzut în Londra?

Înainte de a porni prin oraș, am căutat la cuvîntul Marx și n-am găsit decît trei rînduri. Desigur că mulți dintre vizitatorii Londrei informațiile Baedecker-ului în această privință nu le mai sînt suficiente. Pentru o treime a globului, numele lui Marx este legat de viața de fiecare zi, iar în rîndul celorlalte două treimi se află multe milioane de oameni pentru care acest nume semnifică speranța într-o viață mai bună. N-ar fidecît timpul ca acest nume să cîștige în Baedecker dreptul la mai mult de trei rînduri?...

ÎN „CARTIERUL LATIN" LONDONEZ

Dar să pornim la drum. Să începem cu Chelsea, acea parte din sud-vestul Londrei despre care se spune că se aseamănă cu „cartierul latin" parizian. Aici trăiește o parte însemnată a lumii artistice. De remarcat numărul mare de magazine de artă și anticariat. Dacă cotești din King Street în Anderson Road și ajungi în dreptul celei de a doua clădiri de după colț — casa cu nr. 4 — te vei afla în fața imobilului în care a locuit Karl Marx, imediat după venirea sa aci, la 24 august 1849.

O privire fugară ne convinge că aici, în Chelsea, și mai ales în Anderson Road, nu locuiesc numai cei ce formează boema Londrei, ci și o serie de înalți funcționari, bine situați. Actualul locatar al casei de la numărul 4 — clădirea n-are decît două etaje — nu pare să cunoască lipsurile pe care locatarul de pe vremuri, Marx, le-a cunoscut din plin. Copleșită de nedreptățile epocii, familia Marx — nelăsîndu-se totuși înfrîntă — venise la Londra. Marx alesese Londra nu numai pentru că aici găsise azil, ci și pentru faptul că spera că în Anglia, clasica țară a capitalismului, va avea cel mai bun prilej să studieze legile de dezvoltare ale acestei societăți.

LA REGISTRATURA DIN ST. LUKE CHELSEA

Acest prim cămin al familiei Marx la Londra a fost pînă de curînd prea puțin cunoscut. Cu ajutorul prietenilor englezi însă ei a putut fi în sfîrșit descoperit. O vizită la Ofițerul stării civile din St. Luke Chelsea ne-a dat cele dintîi indicații necesare. Am văzut aci actul de naștere pe care scrie:

„Henry Eduard Guy (băiat)
Tată: Charles Marx.
Profesiunea: Gentleman (ceea ce în acel timp era sinonim cu „liber profesionist").
Mama: Jenny von Westphalen."

Iar sub data nașterii micului Guy (5 noiembrie 1849) adresa: 4, Anderson Road.

Ce viață a dus familia Marx în acea epocă! Ajutînd la refacerea cercului destrămat al comuniștilor și pregătind totodată editarea revistei „Neue Rheinische Zeitung" — revistă politico-economică, Marx a trebuit în același timp să lupte pentru a cîștiga noi susținători. Astă după ce-și terminase și puținii săi bani. De altfel, din această cauză s-a văzut obligat să-și întrerupă și munca timp de mai multe zile, pentru a-și găsi o altă locuință. Căci din casa din Anderson Road a fost evacuat pentru o datorie de cinci lire!... Își făcuseră apariția chiar și doi portărei care au sechestrat micul avut al familiei, pînă și leagănul copilului. Soția sa, Jenny, a fost nevoită atunci să doarmă pe jos împreună cu copiii înghețați de frig.

Al doilea popas al familiei Marx l-a constituit „Hotelul german" din Leicester Street nr. 1. Proprietarul primea cinci lire și jumătate pe săptămînă pentru locuința și masa întregii familii. Pe atunci cele cinci lire pe săptămînă nu erau chiar așa ușor de găsit pentru Marx. Această sumă echivala spre exemplu cu onorariul primit de el pentru cinci articole la „New York Daily Tribune".

DEAN STREET Nr. 28

Din Leicester Square și pînă în Dean Street nu e prea departe.

Pe această stradă la nr. 64 (timp de nouă luni) și apoi la nr. 28 a locuit Marx, după ce a părăsit „Hotelul german". Aci se află azi restaurantul „Quo-Vadis" cu bucătărie italiană și prețuri... destul de sărate. Oricum, în urmă cu o sută de ani familia Marx nu și-ar fi putut permite un asemenea lux. Prînzul a fost totdeauna pentru ei mai mult decît modest, și întreaga viață a familiei, inclusiv munca și studiul, se desfășura în două camere mici. Camera din față — botezată „parloir" — era camera de lucru și de primire. Marx își petrecea aici cea mai mare parte a zilei.

Aici a lucrat Marx la opera sa „18 Brumar al lui Ludovic Bonaparte". Și tot aici a luat naștere și lucrarea „Contribuții la critica economiei politice". De asemenea în această încăpere sfîrîntă, el a studiat seară de seară, pînă în zori, operele economiștilor burghezi Smith, Ricardo, precum și un mare număr din cele 1500 de cărți care l-au servit la elaborarea „Capitalului". În aceeași locuință modestă îi plăcea să primească mulți vizitatori. Pe lîngă Engels, care se simțea aici ca la el acasă, veneau mai ales prietenii din cercul comunist: Liebknecht, Weenth și Jones.

Un capitol deosebit din epoca Dean Street nr. 28 îl constituie excursiile pe cîmpia Hampstead pe care Liebknecht le-a descris atît de viu; cu cățel și purcel, încărcați cu coșuri în care duceau lunch-ul, porneau agale pînă sus pe dealurile Hampstead-ului. Pînă astăzi cîmpia Hampstead cît și parcurile regale s-au păstrat ca singurele locuri de refugiu duminicale pentru londonezi.

MUNTELE DE PIETATE ȘI... HAINA LUI MARX

Excursiile au constituit un capitol plăcut al vieții familiei Marx, cît a locuit în Dean Street. Există însă alte multe capitole dureroase, ce nu pot fi trecute sub tăcere. Astfel, haina lui Marx lua adesori calea Muntelui de pietate. Uneori în casă nu se găsea nici o foaie de hîrtie de scris și asta pentru simplul motiv că nu se aflau nici bani, iar de multe ori ziaristul Karl Marx nu avea nici măcar cele cîteva pence cu care să-și cumpere ziarele necesare activității sale. Dacă n-ar fi fost ajutorul primit din partea prietenului lor Engels, fără îndoială că grijile familiei Marx ar fi fost mult mai mari.

Aflînd faptul că Dean Street era o stradă umedă, nesănătoasă, Marx avînd adesea din această cauză crize de reumatism, dar mai ales faptul că aici au murit trei din cei șase copii ai săi, au constituit suficiente motive pentru a-i face să renunțe la această locuință. Edgar, în vîrstă de 9 ani, copilul preferat al lui Marx, „sufletul casei" cum era supranumit, a murit aci. Guy, născut în Chelsea, și chiar Franziska, care a văzut lumina zilei în această casă, n-au depășit vîrsta de un an. Toți au fost înmormîntați în cimitirul Whitfield Tabernacle din Tottenham Court Road (acest cimitir a fost distrus de o bombă V. 1 în cel de-al doilea război mondial).

O mică moștenire lăsată lui Jenny de către mama ei a făcut posibilă mutarea de aici, în Hampstead.

ÎN SFÎRȘIT, O LOCUINȚĂ STABILĂ

Cine cunoaște cartierul Hampstead, din preajma frumoasei cîmpii cu același nume, își poate închipui lesne bucuria familiei Marx de a părăsi întunecoasa, umeda și agitata Dean Street din vestul Londrei.

Grafton Terrace nr. 46, devenită pentru următorii trei ani adăpostul familiei Marx, este situată în acea parte a Londrei care și-a păstrat pînă azi atmosfera rurală. Căci această stradă, care arată și azi ca pe timpul lui Marx, n-a aparținut propriu-zis cartierului Hampstead, rezervat bogătașilor. Grafton Terrace și chiar Maitland Park, unde familia Marx a locuit apoi douăzeci de ani, aparține mai mult acelei părți a orașului în care casele sînt înghesuite una într-alta, fiecare avînd maximum cinci metri lățime. Aici a studiat Marx matematicile și „Originea speciilor" a lui Darwin. Dar abia cu casa din Maitland Park nr. 41, la o distanță de numai o stradă de Grafton Terrace, se poate vorbi de o locuință mai stabilă a familiei Marx în Londra.

CHIAR DACĂ PIATRA COMEMORATIVĂ LIPSEȘTE

Actualele locatare ale casei nu ne-au putut spune din păcate aproape nimic despre ceea ce s-a petrecut în această casă în urmă cu 70 de ani. Un lucru însă e precis: „Desigur, aici a locuit filozofui, Mister Marx. Acolo — și ne arată o porțiune din fațada casei, mai luminoasă decît restul sidiului — a existat pînă nu demult o placă comemorativă".

Imaginația noastră trebuie să se descurce singură. Desigur, nu-i un lucru prea ușor, pentru că e vorba de o activitate politică și științifică de peste douăzeci de ani. În această casă, la 16 august 1867, orele două noaptea, Marx a terminat revizia ultimei coli a primului volum al „Capitalului".

Pe vremea aceea Marx făcea parte din Consiliul general al Asociației internaționale a muncitorilor și, în calitatea sa de secretar pentru Germania, a exercitat în Consiliul general o puternică influență asupra dezvoltării mișcării muncitorești germane.

DE LA CHARTIȘTI PÎNĂ LA „ISKRA"

Consiliul general avea mai multe locuri de întrunire în Londra. În St. Martine Hall, unde în 26 septembrie 1864 a luat ființă Asociația internațională a muncitorilor, se înalță azi clădirea Adhouse Press. Un interes deosebit îl prezintă însă alt loc de întrunire al

←
în „Biblioteca Karl Marx" din Clerkenwell Green.

...E LUI KARL MARX

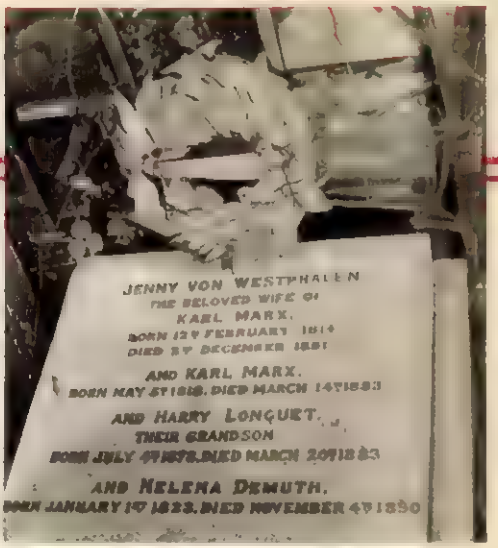

Consiliului general și anume fosta „Clerkenwell-Coffe House" din Clerkenwell Green nr. 37. Această stradă e așezată la întretăierea cartierului City cu East End. Acest „Green" (verde — n.r.) este azi mult mai puțin verde, dar o bună parte din istoria mișcării muncitorești engleze este legată de acest loc. Încă în 1830 a fost un loc de întrunire al Chartiștilor. La 15 mai 1848 s-a desfășurat aici o luptă în toată regula între 15.000 de Chartiști și 5.000 de soldați din garda călare.

Începînd din 1933, anul comemorării a cincizeci de ani de la moartea lui Marx, aici se află „Marx House", un centru important al învățăturii marxiste. Cine se ostenește să urce vechile trepte pînă la primul etaj intră în „Biblioteca Karl Marx" în care se află, adunate de marxiștii englezi, circa 12.000 de volume și 25.000 de pamflete și broșuri — diferite ediții prețioase ale operelor sale. În spațiile celor trei săli de bibliotecă, folosite și ca săli de conferințe, se află o cămăruță în care, între anii 1902—1903, Lenin a redactat „Iskra". „Social Democratic Federation" din care făceau parte printre alții și Eleanor, fiica lui Marx, împreună cu soțul ei Eduard Aveling, a pus tipografia la dispoziția social-democraților ruși.

de
Werner GOLDSTEIN
ziarist german

Am părăsit Clerkenwell Green cu impresia că oamenii de știință ar mai avea multe de descoperit aici...

FILOZOFIA LUI MARX — FILOZOFIA MILIOANELOR DE OAMENI

Cimitirul „Highgate". În Swains Allee se află impresionantele pietre funerare și cavourile în care odihnesc pe veci numeroase mari personalități londoneze.

Cînd, ca german, pătrunzi în acest cimitir, rămîi de-a dreptul uimit. Foarte aproape una de alta vezi aici 25.000 de pietre funerare. Fiecare loc pentru morminte trebuie să aducă mulți bani instituției particulare care administrează cimitirul. Am înțeles astfel de ce noul loc în care e înmormîntată familia Marx (circa 12 m.p.) costă 2500 lire. În ce privește noul monument închinat memoriei lui Marx, sînt convins că nici unul dintre donatorii din întreaga lume care au contribuit la ridicarea sa (s-au adunat circa 12.000 de lire) nu regretă sacrificiul făcut. În timp ce alte pietre funerare se pierd în mulțimea celorlalte, pe una din aleile principale s-a ridicat acest monument, în fața căruia, în fiecare an la 14 martie, între orele 14,30 și 14,45 se adună marxiști de pretutindeni să comemoreze — așa cum scria Engels unui tovarăș — momentul în care cel mai mare cap al partidului a încetat să gîndească.

„Am vrut să redau forța și măreția lui încrederea în sine" — ne-a spus Lawrence Bradshow, cunoscutul sculptor englez, despre bustul de bronz, de doi metri înălțime, pe care l-a creat la cererea lui „Marx Monument Committees". Iar ziarul burghez „Manchester Guardian" subliniază că monumentul lui Marx „conține elemente de mare artă". Nu-i nevoie să confirmăm aceasta. Interesul pe care oamenii de toate concepțiile politice îl manifestă pentru această realizare a artistului vorbește de la sine.

Dar impresia deosebită pe care ne-a lăsat-o peregrinarea noastră prin Londra, în căutarea locurilor pe unde a trăit și lucrat genialul fondator al învățăturii marxiste, se datorește unui fapt de supremă importanță am cunoscut acolo mulți englezi care s-au pătruns de esența filozofiei lui Marx — „Filozofii n-au făcut decît să interpreteze lumea în moduri diferite; este vorba însă de a o schimba"

Mormîntul familiei Marx →

Coroanele de flori depuse în fiecare an, la 14 martie, orele 14.30 — ora morții lui Marx — la monumentul lui Marx din cimitirul „Highgate" reprezintă un omagiu solemn adus genialului învățător al proletariatului mondial, de către marxiștii de pretutindeni ↓

Casa memorială „Karl Marx."

„THE NEW RUMANIA"

MĂRTURIILE UNUI SAVANT AMERICAN CARE NE-A VIZITAT ȚARA

Prof. dr. B. Liber, (primul din dreapta) participînd la lucrările Congresului Național de Științe Medicale care a avut loc la București, în mai 1957.

Eminentul savant american dr. B. Liber, profesor de psihiatrie, membru al Academiei de Medicină din New York, ne-a vizitat țara acum un an, ca participant la Congresul Național de științe medicale de la București. Recent el a publicat la New York, în editura „Rational Living", o interesantă carte intitulată „Noua Rominie — o țară comunistă revăzută după 40 de ani" (autorul a cunoscut țara noastră în anii tinereții). În ciuda vîrstei sale venerabile, profesorul Liber s-a dovedit a fi foarte tînăr atît ca operativitate — și și-a scris cartea îndată ce s-a înapoiat la New York — cît și ca receptivitate și entuziasm față de ceea ce e nou și înaintat în societatea contemporană, față de realitățile dintr-o țară democrat-populară.

Spicuim aci cîteva din impresiile sale, pe care le găsim interesante și pentru cititorii din Rominia, deși se adresează celor din occident.

...Fiind chemat să particip la Congresul de medicină din București, am plănuit să accept această invitație. Cuprins de emoție, am început să mă laud aproape copilărește cu acest eveniment, dar am observat în curînd că aceasta a avut drept efect crearea unui cerc de gheață în jurul meu. Mai întîi și-a spus părerea un membru al familiei, apoi altul și altul, cum că aș fi naiv și într-o ureche dacă mă încumet să plec „acolo" neținînd seama de ceea ce se știe despre țările din spatele „cortinei de fier" și că este imposibil ca o persoană respectabilă să poată ajunge acolo și nici nu e recomandabil s-o facă. Apoi am început să primesc scrisori care, pe același ton mieros și de compătimire, căutau să mă determine să nu fac acest pas. Am fost apoi chemat în mai multe rînduri la telefon pe un ton mai puțin suav, din care n-au lipsit amenințările și insultele. Unii au încercat chiar să intervină pe lîngă autorități ca să mi se interzică plecarea.

Alții spuneau că voi dispare înainte de a mă reîntoarce. Însă la întrebarea: Ce le-ar putea determina pe gazdele mele să nimicească un individ atît de „prețios cum sînt eu?" — răspunsul întîrzia.

Coperta cărții „Rominia nouă" editată la New York.

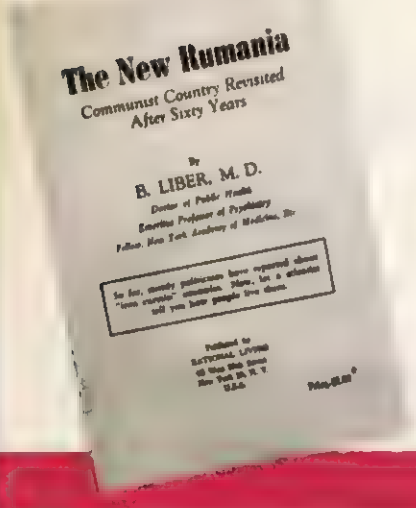

Din fericire, am găsit încurajare și aprobare la prietenii mei progresiști.

...În momentul cînd scriu aceste rînduri, un reprezentant al Nepalului la O.N.U. zace în spital după ce a fost atacat și jefuit pe cînd se plimba în Central Park din New York. Îmi vine acum în minte ce a pățit profesorul rus Pavlov cînd a venit la New York pentru a participa la un congres științific: cum a coborît din tren în Grand Central Station (Gara Centrală) l s-au și furat din buzunar 2.300 dolari... Și, adăugînd la acestea cifrele unei statistici din cartea lui Albert Deutsch „Bucluciurile cu poliția" — din care reiese că în țară (S.U.A. - n.r.) e săvîrșită o omucidere la fiecare 40 de minute, un viol la 30 de minute, un jaf la 9 minute, un atac la 6 minute, o spargere și două furturi pe minut — am concluzionat că dacă în 53 de ani nu m-i s-a întîmplat nimic — în afară de două cazuri cînd am fost buzunărît — atunci e mai puțin probabil să mi se poată întîmpla ceva extraordinar îndărătul oricărei „cortine"...

Judecînd cu seriozitate, nu constituia oare acea prostească îngrijorare pentru viața mea un semn al succesului pe care-l obține prostia în încercarea ei de a-i face chiar și pe oamenii cu mințile cele mai deschise să înghită aberații și calomnii luîndu-le drept fapte?

★

Rominia este o țară în care socialismul este în curs de construire.

Mocirlile, poseslunea în stil mare asupra pămîntului, acest blestem pentru omenire ce s-a perpetuat veacuri în șir și care a dat profilul întregului mod de viață al oamenilor, a încetat să mai existe în Rominia...

Capitalismul, în înțelesul nostru sau în înțelesul obișnuit al acestui cuvînt, a dispărut... Și nici imensa bogăție petroliferă nu mai aparține bogaților acționari din companiile americane, britanice, franceze și germane care în trecut impuneau muncitorimii rominești să trudească pentru un salariu de mizerie și adesea să flămînzească în ciuda apropierii sale fizice de aceste resurse naturale de mari bogății!...

...Spiritul întregii țări emană energie, curaj și activitate. Se căiește o nouă lume.

★

Cu mult înainte de a mă reîntoarce în Rominia, am cunoscut sentimentele locuitorilor ei cu privire la monarhie. Regii n-au fost niciodată iubiți profund și spontan în nici o țară. Poporului romîn îi pasă și mai puțin de monarh. Aniversarea regalității din 10 mai a fost întotdeauna ceva artificial. Așa că, în momentul cînd ultimul rege fu expediat, nimeni nu i-a regretat. El a găsit în schimb o oarecare simpatie din partea Statelor Unite, unde presa i-a publicat poza, însoțind-o cu cuvinte de laudă la adresa tinereții și înfățișării sale chipeșe, condamnînd în același timp pe „barbarii" care au îndrăznit să-l răstoarne de pe tron.

Nu este aceasta în contradicție cu faptul că America însăși este republică și că a rupt-o cu monarhia trecă de acum 170 de ani? Nu vedem noi că orice monarh din orice țară este sărbătorit în S.U.A.? Și n-am fost noi aceia care am continuat s-o primim pe regină — sau pe aceea care-și zicea „Regină a Rominiei" — cîțiva ani în șir după ce fusese uitată la București și la Iași? Noi, mîndri să ne trecăm contele de ale ei, o plimbam în sus și în jos prin întreprinderile noastre industriale și prin instituțiile de cultură.

Într-o zi, eu ceru o consultație marelui profesor de psihiatrie Adolf Meyer din Baltimore. Acesta, cărula zilnic îi era dat să vadă pacienți cu mintea tulburată și fiind desigur bine informat în legătură cu soarta tronului romînesc, întrebă fără să-și ridice ochii de pe masa de lucru: „Și, de cîtă vreme, vă rog, a început doamna să auzină că este regina Rominiei?"...

Monarhia, desigur, a dispărut. Fostele edificii regale au devenit muzee de artă sau case de odihnă. Pereții marelui palat regal din București sînt acoperiți cu picturi ale marilor artiști și oricine poate să-l viziteze. Afară, pe grilaj, este o placă pe care se poate citi: „Piața Republicii".

Marele palat de vară de la Sinaia al fostelor majestăți este plin cu minuni ale creației omenești — de remarcat că motivele sînt mai mult germane și mai puțin romînești — și este deschis turuor. Și toate reședințele bogătașilor, sute și sute, situate în cele mai atrăgătoare privelișți, au devenit case sanatoriale și de odihnă pentru oamenii muncii. Aceștia din urmă și-au luat înapoi ceea ce le-a aparținut în mod legitim dirtotdeauna.

La Sinaia, în marea clădire a cazinoului, unde în trecut muncitorii nu îndrăzneau să pună piciorul, și care e acum în întregime a lor, am petrecut cîteva ore observîndu-i cum se distrează; am asistat atunci la un program distractiv însoțit de premii, cu întrebări din geografia țării. Niciînd nu am văzut un auditoriu mai atent, mai interesat. Cîțiva dintre concurenți, niște simpli muncitori, s-au dovedit foarte pricepuți la răspunsuri și au cîștigat premii frumoase: vaze cu flori, flori, cărți, picturi, statuete etc. Întreaga seară a fost închinată dobîndirii de cunoștințe din domeniul culturaj.

...În Rominia cultura este respectată profund... Aproape în întreaga țară nu mai există analfabetism și în acest sens au fost realizate adevărate minuni.

★

Nepotul emigrat în America al unui intelectual bucureștean și-a exprimat certitudinea că unchiul său moare de foame în Rominia, că e lipsit de bani și că n-are slujbă. Cînd l-am întîlnit însă pe bătrîn, acesta se găsea în condiții fizice și mintale de perfectă sănătate, era mai bine îmbrăcat decît ruda sa din New York și mi-a declarat că o duce foarte bine.

★

Nimeni nu umblă desculț; majoritatea oamenilor sînt îmbrăcați corect: doar o mică minoritate sînt mai prost îmbrăcați; nimeni nu-ți dă impresia că flămînzește. Dimpotrivă, toți par să fie bine hrăniți.

Chiar și țiganii, odinioară sclavi în Rominia, pe care i-am cunoscut atît de bine, care întotdeauna au fost săraci lipiți și au constituit ținta batjocurii, fiind tratați chiar mai rău decît evreii, sînt acum cetățeni cu drepturi egale, reabilitați, bucurîndu-se de stima publică, și cîștigîndu-și existența ca oameni ai muncii.

★

Ambasadorul american din București a vrut să știe dacă romînii mă întreabă despre soarta negrilor din Statele Unite, și eu am răspuns afirmativ.

Bineînțeles, romînii sînt bine informați despre realitățile din țara noastră și urăsc discriminările rasiale.

★

Am vizitat piața centrală din București și mi-am petrecut cîteva timp umblînd dintr-o parte-n alta prin piață.

...Prețurile tuturor mărfurilor din magazine sînt afișate pe o listă la loc vizibil, așa că nimeni nu poate fi indus în eroare.

Este greșit să măsurăm valorile în dolari și cenți, așa cum procedează turiștii și corespondenții, deoarece există alte elemente care intră în tratarea chestiunii. Astfel, de pildă, chiria, care alături de hrană este cel mai important lucru în bugetul omului nevoiaș din alte țări, constituie în Rominia doar un neînsemnat procentaj din cheltuielile salariatului.

O familie care ocupă un apartament din două camere și dependințe, plătește lunar echivalentul a 4 dolari pentru un spațiu mult mai mare decît ar putea obține un porto-rican sau un negru din orice parte a Manhattan-ului, deși aceștia plătesc chirii exorbitante și trăiesc înghesuiți, mai multe familii trebuind să împartă o singură încăpere.

★

Într-un restaurant american, primul lucru pe care îl aduce chelnerul fără comandă, este apa. În Rominia, ca și în Franța, apa este servită numai la cerere, fiindcă vinul și berea sînt băuturile ce însoțesc de obicei masa.

★

Prostescul „chewing-gum" exportat din America se vede uneori la Paris, dar niciodată la București.

★

Deși Congresul de la București a fost unul dintre cele mai semnificative evenimente medicale internaționale ale anului, el a fost ignorat în presa americană — cu excepția articolului meu (scurtat în mod forțat), publicat în „New York State Journal of Medicine" (Noiemb. 1957). A se ignora asemenea întruniri, fiindcă ele au avut loc într-o țară comunistă este probabil o formă a „libertății presei"...

E de la sine înțeles că nici o altă editură americană n-ar fi tipărit o carte ca „Rominia nouă". Această carte nu va fi menționată nici de presa cotidiană și nici de cea periodică — poate chiar niciodată. Între toți acești puternici proprietari ai pieței cărții și „făcătorii" de opinie publică există o înțelegere tacită de a se ignora atari lucrări. Aceasta se cheamă „libertatea cuvîntului și a presei" în țara noastră.

...Totuși sînt mulțumit că am avut posibilitatea de a-mi comunica impresiile despre Rominia, fie și în fața unui public mai restrîns, în speranța că acesta va face tot posibilul pentru a difuza cartea printre prieteni și cunoștințe.

Scrisori din Paris

FOND ŞI CONTRASTE

de D. ANGHEL

Orice încercare de a cuprinde Parisul într-o formulă este temerară şi nesăbuită. Nu numai pentru turistul străin, dar şi pentru orice locuitor obişnuit al cetăţii, a cărui optică nu trece de multe ori de limitele cartierului. Am impresia chiar că e mai uşor de găsit o formulă care să definească globul, decît una care să-ţi dea o idee de imensitatea numerică şi varietatea activităţilor omeneşti pe care le închide acest oraş.

„Ventre de Paris" a fost unul din aceste imense şi grandioase aspecte. Dar nu numai unul. Şi, desigur, nu cel mai reprezentativ. „Le cerveau de Paris" e mai semnificativ.

Sute de mii de automobile alunecă zilnic milioane de kilometri pe marile bulevarde; sute de trenuri varsă cotidian în gara St. Lazaire aproape un milion de funcţionari din banlieuri; sute de metrouri aleargă pe sub pămînt sute de mii de kilometri, transportînd milioane de oameni... O mişcare ameţitoare, vertiginoasă, plină de nevroză parcă, o ciudată cursă fără sfîrşit a cîtorva milioane de oameni aglomeraţi pe un spaţiu mic.

Privită cu oarecare calm şi filozofie, toată goana asta pare o nebunie. Conducătorii automobilelor par nişte posedaţi. Nu ştii ce forţe oculte îi mînă din urmă, nu ştii ce destin îi cheamă înainte. Dar toţi mînă, tot mai repede, mai repede. Bulevardele par fluvii care duc pe faţa apelor lor tulburi, ca într-o inundaţie ce se ramifică mereu, sutele de mii de carapace de tablă lucitoare ale caroseriilor. De unde le-a smuls furia apelor nevăzute şi unde le duce?!...

Nici o minte nu ar putea să ghicească ţelul spre care aleargă fiecare, încîlcind în traseurile împletite, firele nevăzute ale unor voinţe care duc şi vor neapărat ceva.

E trepidaţia vieţii moderne, ajunsă la paroxism. Ai impresia că oamenii dau din picioare, învîrt un volan şi în somn.

Fiecare aleargă ca halucinat urmărind parcă înaintea lui o himeră înaripată care zboară şi se joacă cu destinele omeneşti.

Şi totuşi, ascunse, discrete, stăruitoare, cîte alte manifestări nevăzute nu caracterizează acest Paris, mai mult decît această învălmăşeală, decît această apocaliptică încăierare?! „Le cerveau de Paris" lucrează metodic, persistent, cu aceeaşi energie. Locuitorul atent, fără a pune urechea la pămînt, aude mersul gîndirii Parisului. De undeva, din mansarde, din birouri, din laboratoare, din biblioteci, străbate zumzetul viu al creierului în mers. Viaţa intelectuală a Parisului depăşeşte în tumult aspectele delirante ale bulevardelor. Teatre, cinematografe, reviste, ziare, cărţi de toate felurile dau Parisului adevărata lui figură.

Această viaţă aş vrea s-o urmăresc în seria cronicilor mele din Paris. Halele din „ventre de Paris" vor fi sălile de teatru, de cinematograf, de concerte, de expoziţii, de muzee, de biblioteci, de conferinţe. Multiple, vaste, de multe ori pline de paradox.

Fidelitatea şi noblеţea convingerilor neclintite stau alături cu contraste uneori excesive. Seriozitate gravă alături şi contopită cu ceea ce noi am numi uşurinţă, dar ceea ce nu este în fond decît aptitudinea de a cuprinde laolaltă şi de a înţelege egal toate aspectele vieţii, toate manifestările ei. Generozitatea, comprehensiunea şi toleranţa lasă loc liber, în aceeaşi zi, cu o egală putere şi chiar pe aceeaşi treaptă a scării de valori, unor aspecte extrem opuse, ca şi cum nimic nu ar avea importanţă, atunci cînd această diversitate contradictorie, într-un singur om sau în colectivitatea infinită parcă a acestui oraş, nu este altceva decît viaţa însăşi.

Este poate în toate acestea şi mărturia unei căutări şi poate reflexul unei depresiuni în care însă, „le cerveau de Paris" nu are eclipse grave.

Parisul sărbătoreşte deopotrivă pe Bernard Buffet şi pe Brigitte Bardot. Scrierea şi semnătura cvasi-cuneiformă a lui Buffet e caligrafia care fixează nu numai panseul aristocraţiei snobe, dar şi o anumită concepţie sumbră a vieţii, întunecată de catastrofele războiului, după cum coregrafia firească şi ondulatorie a trupului juvenil al Brigittei Bardot (B.B.) desenează în aceeaşi epocă imaginea unei eterne dragoste de viaţă şi a unui optimism puţin cam strengăresc.

În zilele în care după vernisaj sala Charpentier de pe Faubourg St. Honoré continua să geamă de afluenţa celor mai distinşi vizitatori, în sălile cinematografelor pariziene lumea se îmbulzea s-o vadă pe Brigitte Bardot (supranumită cu candoare: Bébé) în filmul „La parisienne".

Contrast?! Paradox?!

Nu. Aspecte diferite ale gîndirii şi trupului, adică ale vieţii în complexul ei.

Un ziarist francez, şocat şi el de acest fenomen, scria şi el deunăzi: „Dacă arta şi talentul constă în a da fiecărei epoci o versiune modernă a adevărurilor eterne, Franţa, încă o dată, îşi afirmă geniul creator:

„În domeniul ideilor, desperarea este la modă: Bernard Buffet.

În domeniul plăcerilor, strip-tease-ul (dezbrăcarea femeilor pe scenă) este la modă: Brigitte Bardot".

De o parte, în pictura lui Buffet, omul despuiat de orice farmec, încărcat de o dezolantă urîţenie; de altă parte, femeia tînără, cu trupul ferm, fără romantism, fără mofturi.

Dar în faţa acestui fenomen francezul se întreabă indignat de ce acest doi de B (Bebé), cele două iniţiale ale Brigittei Bardot, ar reprezenta oarecum Franţa în străinătate?

Dar arta podurilor din Franţa, căile ferate franceze, barajele, laboratoarele, savanţii francezi, clasa muncitoare franceză, mamele franceze?!

Toate acestea există şi constituie fondul cel mai bun al poporului francez.

Atunci pentru ce celebritate prin ceea ce este atît de minor?

Ziaristul care-şi pune această întrebare, nu răspunde, ci termină cu un fel de glumă.

Poate că aceste glorii trecătoare sînt numai un joc, un amuzament de-o clipă al unei mici părţi a societăţii sau, încă o dată, un semn al unei căutări. S-ar putea să fie şi o optică ce vine din uşurinţa şi plictisul unei anumite pături sociale.

Marea masă, intelectualitatea franceză, savanţii şi marii artişti ai Franţei, continuă să lucreze serios, fără să se sinchisească de sclipirile de neon ale gloriei artificiale, şi aşteaptă liniştiţi să treacă vuietul caravanei

---

Adrian BELDEANU

VACANŢA

Prin ore se filtrează-acum spre mine
balansul trenului pornind din staţii.
Cu fulgi rotunzi în calmele rotaţii,
vacanţa mă cuprinde-n braţe line.

Se mistuie în zări cu depărtarea,
examene şi amfiteatre-nalte...
Aproape sînt, uşor prind să tresalte
lumina Crăciunului natal, suflarea-i.

M-aşteaptă iar după perdele-albastre
şirul dorit al cărţilor lucioase.
Viorile gîngaşe-n seri geroase
şi jarul vetrii-n scînteieri de astre.

M-aştepţi şi tu cu zîmbetul de zori
şi nimbul greu al cozilor de-aramă —
iubirea mea, a vieţii mele gamă
de pasiuni, de soare, de fiori.

Din toate urcă dens, mă înălţeşte
zerul odihnei, luminos şi spornic.
Iar palma-mi mîngîind zăpada, dornic
va înflori un bulgăr, tinereşte.

...Prin ore se filtrează-acum spre mine
balansul trenului pornind din staţii.
Cu fulgi rotunzi în calmele rotaţii
vacanţa mă cuprinde-n braţe line.

PEISAJ

Sînt albe cîmpuri ce ne spun istorii
din lungi gorgane şi din colţuri sparte.
Strămoşii-au frînt aici năvălitorii
i-au bătut cu paloşul în moarte.

Pe-aceleaşi locuri azi boltesc văzduhul
şiruri de sonde cu prelungi pulsaţii.
Sondorii duc — în palme aspre — duhul
vieţii noi —, mănunchiu-i de vibraţii.

Ei poartă-n inimă şi-n stol de cînturi,
suflul viteaz şi dragostea semînă
cînd fără greş înalţă din pămînturi
prin mari erupţii crinul de lumină

Vlaicu BÎRNA

MICI GENERALI

Mici generali cu mari, cumplite planuri.
În pasul-i vesel, zîmbind la fotograf,
Îmbărbătîndu-şi jalnice elanuri
Se grozăvesc: „vom face lumea praf"!

Ţinîndu-le isonul, un taraf
De corbi aşteaptă prăzile: hartanuri;
Mici generali, cu mari, cumplite planuri,
În poză-i vezi, zîmbind, la fotograf.

Îşi tot adună oastea cu arcanuri
Grăbiţi să-i dea planetei un perdaf,
Dar lumea-n drum spre paşnice limanuri
Îi va-ngropa pe toţi c-un epitaf:

Mici generali cu mari, cumplite planuri.

DUREREA GERMANĂ

Alături stau: cizmă şi tun,
Pereche: mireasă şi mire,
De-un veac semănînd cimitire
Pe landul germanic, străbun.

Gauleiteri cu ochi spălăciţi
Rînjind sloboziră războiul,
Dar frînt, înecat fu pukoiul,
Cu vulturii-n praf, jumuliţi.

Şi iată poporul trezit
Luminii se vrea, bucuriei;
Şi flori vrea în locul pustiei
Pămîntul de foc pîrjolit.

Iar glasuri se-nalţă şi spun:
„Mai doare, mai doare o rană!...
Durerea, durerea germană
Născută-i din cizmă şi tun".

PRIMĂVARA NOUĂ

Iernii vînturîndu-i spuma,
Nopţii culegîndu-i bruma
Vine primăvara nouă:
Soare, mugure şi rouă.

S-a umplut de oameni cîmpul,
Codrul a-nverzit şi dîmbul;
Pe-un furnal crescut în sare
Ceru-i viorie floare.

Soare, mugure şi rouă:
Vine primăvara nouă!

DOI ZIARIȘTI

Bicicleta a devenit un vehicul curent pentru colectiviști. Iată-i în plin ciclo-cros, înapoindu-se de la munca cîmpului

PE DRUMURI BĂNĂȚENE

de Miko ERVIN

Fotografii de M. IVANCIU

De la Arad iau trenul local, ponosit și plin pînă la refuz.

Incet-încet, mirиștile argintate de brumă încep a se lumina într-o tulbureală alburie. Totul pare calm și melancolic. Dar, deodată, într-una din gări, se urcă și se îndeasă printre noi, în sunete de chitară, o societate cît se poate de veselă și de ciudată. Straiele negre, de sărbătoare, ale noilor apăruți, sînt pline de puf, încît toți par tăvăliți prin pene de gîscă. Aflu că „intrușii" se întorc de la o nuntă sîrbească unde — conform vechilor datini — în zorii zilei au fost tăvăliți cu toții în puful din perna miresei...

În sfîrșit, se ivește dimineața și sosim la Sînnicolaul Mare.

Prin spatele gării zgribulite în plină pustă, trec în mers hurducat căruțe cu coceni; îmi rămîne privirea la caii frumoși înhămați la ele... Abia într-un tîrziu observ autobusul, asaltat cu familiaritate de țărani.

Și-acum, încotro? Iscodesc, plin de curiozitate, localitatea asta bănățeană, cu străzile sale largi și drepte, mărginite de clădiri. Aduce mai mult a oraș. Mă uit la șirul lung de case cu parter înalt, privesc întocmirea pedantă a curților îngrădite și, ajungînd pe malul Arancăi, văd moara cu motor, frumoasă și modernă.

În mijlocul cîrdului de gîște albe, adunate lîngă pod la o partidă de gîgîit, văd o tăblie; săgeata de pe ea indică drumul spre centrul de colectare a penelor... Coincidența aduce a... regie, nu?

Castelul nobiliar al baronilor Nákó — o paraginâ aflată în inima localității — face notă discordantă cu această strictă înlănțuire de elemente practice și vii de ambele părți, vechea clădire este încadrată de magazine cu vitrine strălucitoare.

...Cine ar fi crezut că localitatea aceasta avea să devină unul din primele centre ale agriculturii socialiste, în apusul țării? Pînă la sfîrșitul lui noiembrie 1957, agricultura din raionul Sînnicolaul Mare a fost în întregime cooperativizată. Toate cele 25 de sate au gospodării colective; 7800 proprietăți rurale, rămase în afara colectivelor, s-au reunit în 54 de întovărășiri agricole. Ca frunza uscată a toamnei dispar, rînd pe rînd, răzoarele care despărțeau în bucăți pămîntul mănos al Banatului.

Primul meu cunoscut la Sînnicolaul, e Vladimir Bojin, secretarul secției agricole a comitetului raional de partid. El poate fi asemănat cu un marinar. Vîntul prielnic a umflat dintr-o dată pînzele corăbiei sale, mînînd-o înainte cu atîta repeziciune, încît el însuși spune că aproape nu mai poate ține socoteală precisă de drumul parcurs. Vladimir Bojin mi-a istorisit multe fapte interesante. Iată una:

Într-una din comunele raionului, în Uihei, cu ocazia ședinței de înființare a întovărășirii agricole, președintele comitetului de inițiativă — candidat la președinția întovărășirii — a anunțat că nu mai poate accepta această sarcină, deoarece între timp s-a decis să intre în gospodăria colectivă din comună unde, cu o săptămînă mai înainte, se făcuse distribuirea venitului anual. Și iată că lucrul pentru care agitatorii colindaseră casă de casă, vreme de luni întregi, s-a realizat dintr-o dată, datorită acestei declarații venite pe neașteptate. Toți membrii întovărășirii „în ape" — două sute șaptezeci și unu la număr — și-au urmat candidatul la președinție... intrînd în gospodăria colectivă.

Lucrul acesta trebuie înțeles ca un salt calitativ, petrecut în conștiința oamenilor. Ei s-au convins treptat că adevărata cale spre fericire este gospodăria colectivă. Și la convingerea lor au contribuit din plin agitatorii. Acești marinari neînfricați au înfruntat vînturile și furtunile, anonim și încăpățînat. Iată-l, de pildă, pe Bojin — omul acesta despre care aflu cu surpriză că, în afară de limba sa maternă, sîrba, și de română, vorbește bine și ungurește, și nemțește. Cu cinci ani în urmă era președintele gospodăriei colective din Sînnicolaul Mare... Cine știe de cîți ani muncește el, pregătind brazda minții omenești, pentru a semăna într-însa ideile cele noi?!... Mă gîndesc că, despre ei, despre acești marinari neînfricați, ar trebui să vorbească înainte de toate scriitorii și cei ce alcătuiesc cărțile de istorie de mîine. Despre acești oameni care, plini de încăpățînată tenacitate, au frămîntat noroaiele drumurilor de țară, muncind cu cel mai gingaș lucru de pe lume: cu sufletul omenesc...

...Vorbesc cu Bojin despre munca colectiviștilor. Îmi arată că, anul trecut, recolta lor de grîu și porumb a depășit cu 3—400 kg la hectar, pe cea a gospodarilor individuali. La secția agricolă a sfatului popular raional găsesc apoi statistici interesante privind veniturile colectiviștilor și cele ale gospodarilor individuali. Reține datele referitoare la două familii românești din același sat, fiecare cu cîte doi membri și cu cîte cinci hectare de pămînt. Una dintre ele a intrat anul trecut în colectivă, cealaltă nu. În cazul familiei colectiviste, valoarea beneficiului net, provenit din produse, recalculată în bani este de 26.000 lei. În cazul gospodarului individual, venitul se cifrează doar la douăsprezece mii... Și, pentru că veni vorba de cifre, nu pot să nu amintesc de colectiviștii din Pesac, a căror faimă se datorește recoltei de șase mii kilograme porumb la

În timpul liber, brigadierii Ion Ștefiea (dreapta) și Ion Vintea practică vînătoarea; e sportul lor favorit

DESPRE SÎNNICOLAUL MARE

hectar. Ce-i drept, oamenii au avut grijă încă din primăvară, cînd porumbul a fost atacat de nu mai știu ce fel de boală, să stropească lanurile cu dezinfectanți împrăștiați din avion. În realizarea acestei recolte-record, un rol principal l-a avut crearea sistemului de cointeresare individuală. Încă dintr-un bun început, gospodăria a stabilit drept normă de producție cantitatea de trei mii kilograme la hectar, hotărînd totodată ca diferite loturi din plantația de porumb să fie date în grija cîte unui colectivist care să răspundă direct de bunul mers al lucrurilor pe lotul respectiv. Jumătate din recolta realizată peste cantitatea programată, urma să revină tot colectivistului, reprezentînd un plus la cantitatea cuvenită lui în mod obișnuit pentru zilele-muncă prestate. Metoda beneficiului peste plan s-a dovedit a fi excelentă.

Recolta de porumb realizată la hectar de colectiviștii din Pesac a fost cea mai mare din întreg raionul.

...Colindînd Sînnicolaul, mă opresc la marginea tîrgului, la ultima casă, în fața unei plăci memoriale. Ea a fost așezată aici în cinstea unuia dintre cei mai minunați oameni care au văzut lumina zilei pe pămîntul Banatului. „În această casă s-a născut, la 26 martie 1881, marele compozitor maghiar Bartók Béla, care a contribuit la înfrățirea popoarelor maghiar și romîn, prin munca sa de cercetare, prelucrare și răspîndire a muzicii populare maghiare și romînești".

Aci s-a născut Bartók Béla! Aci era celebra „Școală Bartók" — poate una din cele mai vechi școli agronomice maghiare, întemeiată la 1799 și condusă multă vreme de tatăl compozitorului. Clădirii care adăpostește acum o școală agricolă modernă, localnicii îi mai zic și astăzi „Școala lui Bartók". În timpul petrecut aici, mulți oameni mi-au povestit că, în copilărie, Bartók Béla își petrecea serile lungi de vară șezînd lîngă gardul școlii, unde asculta ceasuri întregi cîntecele romînilor, maghiarilor, slovacilor și rutenilor adunați pe-acolo, de prin toate colțurile monarhiei austro-ungare.

De la casa compozitorului m-am îndreptat către sediul gospodăriei colective, stăpînă peste aproape 2.500 hectare. Ea mi-a apărut ca un simbol al frăției naționale visate de compozitor. Romîni, maghiari, germani și sîrbi muncesc acum aici cu entuziasm, îndeplinindu-și pe zi ce trece visul de fericire.

Mi-a fost dat să-i văd pe colectiviști muncind împreună și distrîndu-se împreună; le-am văzut căminele pentru brigadierii nefamiliști, le-am văzut uscătoriile de tutun și căminele culturale. Le-am văzut copiii ieșind pe porțile unei școli în care se predă, concomitent, în toate cele patru limbi materne. Totuși, cea mai puternică impresie mi-au făcut-o șirurile de case noi, cuiburi în care m-am oprit cu multă plăcere și m-am bucurat de primirea călduroasă ce mi s-a făcut. Gospodarii mă ospătau din toată inima și-mi arătau plini de mîndrie lucrurile lor noi: bicicletele, aparatele de radio, mașinile de cusut... Și-n fiecare casă, în fiecare cuib nou, am trăit speranța oamenilor într-un viitor și mai frumos.

Un prînz copios, cu biberonul...

CINE ARE DREPTATE ?

de M. MURGU

Așadar am plecat spre Sînnicolaul Mare. La Timișoara, unde am făcut escală, un confrate de la ziarul local, informat de intențiile mele de a scrie un reportaj, mi-a sugerat:

— Caută-l pe Petre Gudiu. Cu 10—12 ani în urmă, era cel mai sărac om din sat; adică tocmai omul pe care-l cauți. Astăzi nu e cel mai bogat, dar are casa lui proprie și... un secret: poate oferi un pahar de vin bun.

Am plecat deci să-l caut pe Gudiu.

★

Speram să-l întîlnesc la sediul colectivei. Dar era lipsă la apel:

— A plecat cu brigada — mă informează vag cineva. Iar un altul se interesează:

Da' ce-ai cu el?

— Păi — încerc să le explic — mi s-a spus că înainte vreme el era omul cel mai sărac din sat. Așa că voiam să stau de vorbă.

— Nu zic să nu stai de vorbă cu el — intervine altul. — Numai că, vezi, în '45 cînd m-am întors din război, eu — mie-mi zice Șteflea Ion — vasăzică, eu eram atît de sărac, încît socru-meu a trebuit să-mi dea o pereche de nădragi. Cred totuși că Gudiu avea pe vremea aceea măcar o pereche de cioareci...

— Măi Șteflea — intervine un altul căruia ceilalți îi spuneau Borislav — măi Șteflea, eu îți dau să dezlegi problema asta de aritmetică: împarte o casă la 13 copii, în așa fel ca să mai rămînă și părinților ceva. Dac-o dezlegi, eu, Borislav Moloțkov, nu mai susțin că am fost cel mai sărac din sat...

— Apăi nici nu ai fost! (cuvintele astea sînt spuse de Iosif Roka, cu mare fermitate și cu un foarte pronunțat accent unguresc). Iosif Roka susține că, de fapt, el a fost cel mai sărac din sat, aducînd următoarele argumente: de copil a fost slugă și a dormit numai prin grajdurile chiaburilor; cînd a crescut s-a făcut văcar — dar se știa că văcarul satului n-are nici de mămăliguță; a devenit apoi „fabricant" de mături. Dar după doi ani a dat „faliment", trezindu-se și mai sărac decît înainte...

Sînt pus într-o situație delicată. Oamenii s-au încălzit. Fiecare vrea să-i dau lui dreptate. Ce-ar fi să intervin, deplasînd discuția?

— Bun — spun eu împăciuitor. Chestiunea e lămurită. Numai că m-ați înțeles puțin greșit: îl caut pe Gudiu, nu numai pentru că a fost cel mai sărac din sat, ci mai ales pentru că acum e gospodar cu stare. După cîte mi s-a spus, la Reformă a primit cinci hectare...

— Și noi.

Perfect. Dar apoi a intrat printre primii în colectivă...

- O dată cu noi..

— Foarte bine. Dar el și-a făcut o casă...

— Parcă numai el?

— Înțeleg, dar a ajuns să cîștige în colectivă și cîte o jumătate vagon de cereale și furaje pentru vacă (are acum și vacă) și vin, și țuică, și... băsca banii...

— Alții iau și mai mult.

— De fapt — ține să precizeze Roka — important e cum știi să fii gospodar la tine acasă. Eu, într-un singur an, mi-am luat radio și bicicletă...

— O fi... — intervine Șteflea. - Dar eu mi-am luat armă de vînătoare cum nu s-a mai văzut în sat; și face pe puțin cît două biciclete. Asta pe vremuri era lux boieresc. Ce să spun? Trăiesc și eu boierește.

Măi Șteflea, măi, ai tu pușcă și de toate, dar n-ai nivel. Cum spui că trăiești ca un boier? Ai tu slugi, mă? Exploatezi tu pe cineva, mă? Mai bine ascultă aici— îi atrage atenția Borislav Moloțkov. — E printre noi unul care și-a măritat de curînd două fete. Le-a făcut nuntă clasa una și le-a dat ca zestre mobilă nouă. Acum îi vine feciorul de la armată; îl însoară și pe el și-i dă și lui zestre. Nu-i obiceiul, dar așa vreau eu, Moloțkov, că eu sînt acela!

★

Nu mai reține exact cum anume am ieșit din această situație.

Știu doar că, în final, ca semn de împăcare și pentru ca să constat „la fața locului" că laudele lor n-au fost vorbe goale, a trebuit să trec pe la romînul Șteflea, pe la sîrbul Moloțkov și pe la ungurul Roka și să beau la fiecare, cîte un pahar de vin. Că, de... deși toți primiseră același vin de la colectivă, fiecare pretindea că al lui e mai bun.

Și, bineînțeles, cu Petre Gudiu n-am reușit să dau față.

Redactorul respectiv a omis să arate în text că Iosif Roca i-a cumpărat fiului său un acordeon cu 120 de bași...

DIN AMINTIRILE unui pictor

CONTEMPORANUL LUI VODĂ ȘTEFAN

Dacă urci pe coasta muntelui, de care se reazemă la miazănoapte mănăstirea Putna, și privești peste ea în așa fel, încît deasupra turlei bisericii să vie Dealul Crucii (de pe care, după o legendă veche, Ștefan Vodă a slobozit săgeata să afle locul pentru zidirea mănăstirii), zărești în stînga, într-o vale, o sfărîmătură de stîncă crăpată, cu scobituri în formă de uși și ferestre. Deasupra crestei ei cocoșate era înfiptă o cruce strîmbă de lemn putrezit. Înăuntru: ce a mai rămas dintr-o cămărută joasă, în care omul de statură mijlocie trebuia să-și plece capul. Pe toți pereții, una peste alta, sute de isăliituri săpate în piatră de oameni care n-au deocamdată nici o însemnătate istorică.

Sărmanii! Încearcă să treacă la nemurire zgîriind zidurile tuturor monumentelor acestei țări, sperînd, pesemne, să adauge prin numele lor ceva la opera făuritorilor acestor zidiri...

Așa se prezenta chilia lui Daniil Sihastru în anul 1933, cu toată părăginirea, totuși scăpată de distrugere prin prilejurile restaurărilor, la care sînt supuse atîtea mărturii ale trecutului scump întregului popor.

După ce în decursul zilei am izbutit să înfățișez pe două cartoane imaginile mănăstirii — și vederea generală și Turnul Tezaurului — sau, poate, turnul de la intrare (am pictat de atîtea ori această mănăstire, că e greu să mai știu ce anume am făcut în ziua aceea), mi-amintesc că m-am dus la chilie să mai fac al treilea „tablou" pînă nu se întunecă cu totul.

Pictam cu nesaț și orișicît am lucrat, tot nu mi s-a părut de ajuns... din toate punctele de vedere.

Lumina scădea și o dată cu ea amuțea și ciripitul păsărilor și se potolea treptat zumzetul zecilor de copii adunați în jurul meu. Crengile răschirate ale brazilor moțăiau sub bura înserării. Murmurul nedeslușit al pîrîiașului undeva în depărtare ajungea la urechile mele. Nori joși cerneau picături mărunte pe fața mea, pe mîini și pe carton. Încercam să le gonesc cu lovituri repezi de pensulă.

Zguduit de ceea ce am retrăit, pictînd toată ziua urmele veacurilor amuțite, mă grăbeam să redau nu numai ceea ce ochii mei puteau să cuprindă.

Deodată aud frînturi de vorbe hîrîite în spatele meu. Nu aveam timp să-mi întorc capul... dar sînt cuvinte care pătrund fără vrerea noastră în minte și, înfipte adînc, nu se mai uită niciodată.

„Uite, acolo a stat Vodă... ceva mai gios di ușă. Parcă nu îndrăznea să vie mai aproape. Apoi a făcut cruce, uit-așa!... Apoi a făcut un pas și iar a stat... Îl zăream de-aișt. Pesemne, era tare obosit... Apoi a lovit în ușă ușurel... Se vede că sihastru' stătea la rugăciune ori n-o auzit... Vodă iar o bătut.. nimnica!... O stat oleacă și iar o bătut... Dodată, aud eu, scîrțîie zăvoru', se crapă ușa... Văd eu că sihastru-i tare supărat. Întîi nițel n-o vrut să șadă di vorbă... Tăt bura, ca și acuma... Vodă miloiea ceva, dar n-am auzit-o bine... Așa judec eu, că lui sihastru' i s-a făcut mnilă di el. L-o poftit înăuntru. Au intrat amîndoi... Se-au vorbit, — nu știu. Se auzea numa că sihastru' îi tăt ocara... Au șezut v-o două șeasuri.. discărcau sufletu' .. Am vrut să plec acasă... uite, aiștea stau, alături... și, tocmai cînd plecam, văd că Vodă Ștefan iese, schimbat la față... abia l-am cunoscut — tăt obrazul i s-o luminat. O sărutat mîna lui sihastru'. O coborît p-aișt, pe carel, și o încălecat. Calul stătea uite colo, după stînca șeia... Și unde a pornit, n-am văzut... că se întunecase..."

Se topise ziua, așa că mi-am încetat treaba. Am întors capul, am privit și am văzut un țăran înalt cu căciulă.

ÎNTÎLNIRI CU ȚĂRANII

de Gheorghe ZARUBEJNÎI LÖWENDAL

Povestise unul grup de turiști despre ceea ce „a văzut și auzit el"... acu' patru secole în urmă... Era călăuza din partea locului.

Trăsăturile feței nu i se mai puteau desluși; se înnoptase de-a binelea.

POTCOVARUL SUCEVIȚEI

Toată ziua, de pe balconul maicilor, am pictat biserica splendidă a Sucevițel, cu sute de sfinți pe pereții exteriori.

Spre seară am lăsat acest studiu al meu, socotind că „l-am dat gata". Să nu vă mire că mă exprim așa. Credeți-mă, am-i modestie — știu că nu mă prinde. Adevărul e că în toată viața mea nu cred că am făcut vreun tablou, ci numai studii, schițe și încercări. Prea mare e bogăția lumii și diversitatea ei, ca să pot jertfi unui coltișor de țară lumi sau ani din viața mea pe care, oricum aș întinde-o, tot prea scurtă mi se pare.

În timpul vacanței de vară făceam — spre rușinea mea — cam trei „tablouri" în nici pe zi, lucrînd fiește de la licărirea zorilor pînă la stingerea amurgului, fără întrerupere.

Paleta era încă încărcată de culori; mi-era milă să nu se acopere cu poigbiță pînă dimineața și am vrut să mai fac o schiță în amurg, la repezeală, ieșind în afara mănăstirii, cu gîndul de a picta zidurile ei exterioare, cu formidabilul turn din colț — unul dintre cele mai puternice și mai monumentale din toată țara.

Dar, spre marea mea uimire, am constatat — abia atunci, fiindcă veniserm noaptea și nu văzusem — că acolo, în locul vechii și frumoasei șure de bîrne, pe care o pictasem cu cîțiva ani în urmă, apăruse o clădire modernă în care, „Societatea Doamnelor Române" a înființat o școală de țesătorie, încercînd să învețe pe țăroncele de prin partea locului cum... se fac țesăturile...

Scîrbit, am întors spatele mănăstirii și am încercat să schițez în grabă priveliștea rîușorului Sucevița. În fața mea, o căsuță strîmbă, bătrînă, stătea gata-gata să se prăbușească. Se lăsase amurgul și bura. În aceste condiții nu mă interesa ce o să fac din schița mea, dar lucram grăbit, știind că în munți amurgul este de scurtă durată.

Deodată, din căsuță ieși un om bătrîn, în haine rupte, înnegrite probabil de fumingine — așa de bătrîn, că părul parcă nițase unde trebuie să crească și îi creștea pe nas, pe sub ochi... și îmi spuse, croncănind:

— Ei, se vede că ești pictor bun!

— Dar din ce se vede? — îl întreb eu

— Că ai venit acum! Ziua nu ți-a plăcut..

— De ce crezi?

— Ehei, știu eu: ziua sînt culorile spălăcite, abia în amurg încep să cînte violeturile..

Am amuțit. Nici unul dintre cunoscătorii artei din București băuiesc că nu poate născoci asemenea cuvinte minunate!

— ... Și nu ți-au plăcut casele noi de jur împrejur. Ți-ai ales casa mea, pentru că nu e casă, ci amurg de casă... Și eu cred că sînt bun model pentru dumneata, pentru că nu mai sînt om — sînt amurg de om'

— Dar cine ești dumneata?

— Sînt potcovarul Sucevițel și mă cheamă Isopescu. Cunoști pe călugărul Isopescu?

— Cum să nu-l cunosc?! Ăla cu barba albă, lungă — mi-e prieten de mai mulți ani.

— Sînt văr primar cu el.

— Și de unde știi să spui toate celea?

— Dar ce să fac aiși, în văgăuna asta? Privesc tot ce-i frumos și gîndesc...

Zidurile mănăstirii Sucevița ↓

Victor TULBURE

Din lirica armeană

Cîntece armenești de iubire și pribegie cîntate de Nahabed Kuciak din Eghina în secolul XVI.

ZVONESC ÎN PATRU VÎNTURI...

Aflați-mi, deci, durerea o, munți și văi adînci!
Mă stinge iubirea pierdută și mă doare.
Cumva nu mi-ați văzut-o ascunsă printre stînci?
Printre arbuști sălbatici nu ați zărit-o oare?

Voi, munți de piatră, pasul ei nu l-ați cunoscut?
Tu, vîntule, suflarea nu i-ai ghicit-o oare?
Cînd pe prundișul vostru iubita a trecut,
Nu i-ați simțit piciorul nici voi, mărunte ape?

Că m-a lăsat în iarbă dormind și s-a tot dus
Și nimenea nu știe de ce-a plecat și unde?
O, munți! O, văi! Sînt singur. Din zori pînă-n apus
Zvonesc în patru vînturi și nimeni nu-mi răspunde!

APĂ CĂLĂTOARE

Din ce adînc pe care nu îl știu
Îți tragi izvorul, apă călătoare?
Nu te-am văzut prin văi dar ți-auzim
Epitalamul undei tale clare.

Și eu ca tine-alerg din loc în loc,
Oriunde-aș fi, mă aflu niciierea
Căci dragostea mi-i fără de noroc
Și încă îți mai cată împlinirea.

MI-E SUFLETUL CA STÎNCA...

Mi-e sufletul ca stînca rămasă în pustiu.
Doar ploile o spală, doar fulgerul o linge...
Departe sînt de lume ca norul cenușiu
Pe care nici o mînă nu-l va putea atinge.

Doar or-un arcaș de seamă de s-ar ivi, cumva,
Din corn de bou să-și facă un arc-cum altul nu e
Și coarda să i-o-ntindă din maț de lup, așa,
Poate-ar putea durerea-mi din suflet s-o răpuie.

TURTURICA SĂLBATICĂ...

Eu sînt o turturică sălbatică și zbor
De vreau pînă la ceruri și mă ascund în nor.

Plutesc deasupra lumii. Sub mine-s munții toți.
Zadarnică îți-e truda: ca să m-ajungi nu poți!

Chiar colivii de aur, din tîrg, de-ți vei lua,
În ele niciodată, tu, nu mă vei vedea.

Chiar dacă, să mă prindă, la slugi ai da porunci,
Ei n-or să mă aducă, la tine, nici atunci!

POMUL DE AUR

Mi-ar trebui o mie de harfe să te cînt!
Mi-ar trebui o mie de buze să te laud!
Ești ca un pom de aur, cum altul pe pămînt
Nu va mai fi pe lume oricît ar fi să caut!

Din părul tău eclipsire ia soarele. Tu porți
Seninu-n ochi și bolții îi dai nemărginirea.
Ești chipeșă ca turnul cu aurite porți,
Pe-al cărui vîrf își cîntă, o pasăre, iubirea.

CETĂȚEANCA TURMENTATĂ

Sarah Churchill arestată în flagrant delict de... ebrietate.

de Lascăr SEBASTIAN

Faptele, ci-că, ar sta în felul următor:

Mai deunăzi, odrasla înaltei aristocrații britanice — fiică a binecunoscutului fost premier Winston Churchill, pe nume Sarah, care, părăsind Londra, s-a angajat actriță la Hollywood pe la sfîrșitul anului trecut — s-a făcut criță, s-a afumat, s-a ciupit, s-a matufit; într-un cuvînt: s-a îmbătat și a început să înjure ca birjarii.

Acum, zic drept, n-am fost de față. Tot ce știu am aflat din presa occidentală. Așa că n-aș putea să precizez dacă înjurătura a vizat sau nu arhanghelii și sfinții, sărbătorile din calendar sau diferitele obiecte de cult. Nu știu. Asta depinde, firește, de cîtu-i dînsa de evlavioasă și de dată la cuviință. Dar dacă e cumva o eretică, o atee, o anticlericală? Atunci nu ne rămîne decît să presupunem că a făcut, fără nici un ocol, aluzii la neamurile laice cele mai apropiate ale celui pe care l-a înjurat. Oricum o fi, clar e că Sarah Churchill a folosit „cuvinte grosolane și obscene", cum relatează ziarul „Combat", sau „a izbucnit într-o ploaie de cuvinte ordinare", cum relatează revista *„Newsweek"*.

De unde pînă unde?

Aristocrata are pe suflet — o mare „detresă" psihologico-matrimonială. Cum s-ar zice, e amărîtă. În luna august anul trecut fostul ei soț, Anthony Beauchamp, fotograf al înaltei societăți londoneze, după ce a părăsit-o, lăsînd-o, cum se zice, cu buza umflată, s-a sinucis puțin, din care cauză a și murit. Abandonul are un motiv, iar sinuciderea — altul. După cum spun gurile rele, Sarah a fost părăsită de soț fiindcă el ar fi surprins-o cu ocaua mică. Iar Anthony s-a sinucis fiindcă s-ar fi încurcat în niște datorii la cărți de joc. Mă rog, cum se întîmplă adesea în sînul aristocrației care ține la onoare ca la ochii din cap.

Deci, nu e de mirare că, trăind asemenea dramă zguduitoare, mistress Sarah Churchill a plecat distrusă de la Londra, s-a angajat cu durere la Hollywood, a început sfîșiată să se îmbete și, doborîtă de suferințe, să înjure ca la ușa cortului aristocratic.

După ce a tras pe șoseaua gîtului, ducînd des la gură luleaua neamțului plină de rum, dînsa a vrut să cheme la telefon pe careva. Telefonistul, care ar fi fost dispus s-o servească galant, a rămas cu gura căscată la aparat, deoarece nobila amărîtă, dintru început și nitam-nisam, l-a trecut prin toate neamurile. El nu și-a permis să se simtă înjurat fără s-o merite și a reclamat poliției cazul intempestiv și ordinar. Care poliție a trimis la domiciliul sfîșiatei chiar pe adjunctul șerifului și încă pe unul.

— Ce dracu'mai vreți și voi? — a întîmpinat gazda *dolorosa* pe cei doi.

Constatînd halul nobil de beție în care se afla victima dramei de anul trecut, trimișii autorității au încercat s-o calmeze și au dat să plece. Însă dînsa, nu și nu! S-a ținut gaia-maț după ei. Fluturînd paharul de rum, pe care-l ținea în mînă cu demnitate tremurîndă, a coborît în stradă, s-a repezit în mașina poliției și...

...Și aici intervine marele patriotism demn de fiica aceluia care, în numele imperialiștilor englezi, a susținut niște războaie de toată frumusețea. Acolo, în mașină, a început să clameze polițiștilor precum că:

— Anglia va trăi veșnic! Anglia e rasa stăpînilor! Și vom bombarda America pînă va dispare de pe hartă!...

Mai mult: înalta patriotă a format cu două din nobilele ei degete litera „V", care pe englezește înseamnă „victorie".

Drept care polițiștii au legat-o fedeleș și au dus-o în fața șerifului.

După ce a stat cîteva ore la popreală, dat fiind că s-a mai răcorit, a fost eliberată pe cauțiune, plătind ea 50 de dolari pești.

A fost și proces. Acuzată de „stare de ebrietate în loc public", biata Sarah a fost condamnată la 50 de dolari amendă.

Acum, mă întreb și vă întreb: Unde ajungem dacă o înflăcărată patriotă nu-și poate revărsa în deplină libertate patriotismul, care-i stă pe inima plină de rum?! Vorba aia latinească cu suspin: *O, tempora...!*

— La noi vă bucurați de simpatie, mister! Pînă și copiii v-au învățat limba... Arată tu, micuțule, ce știi!
— Go home!..

Desen de I. DAVIDESCU

Sub pretextul că vor media între Franța și Tunisia, americanii caută să pună mîna pe zăcămintele de petrol din Sahara.

— Interesul poartă fesul...

Desen de V. VASILIU

MODĂ AMERICANĂ

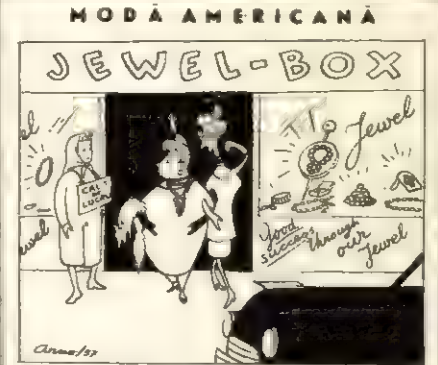

— Găsești ceva original la colierul ei???
— Ba din contră, e ceva obișnuit și se poartă din ce în ce mai mult în America...

Desen de ARNO

(1) Cei patru romîni care au pornit să străbată pe jos distanța de 100 000 km, fotografiați la New York. Cel din dreapta este Dumitru Dan.

(2) Cîteva din ilustrațiile lui Dumitru Dan din localitățile prin care a trecut.

(3) Monede ale vremii din cele 74 de țări parcurse.

(4) Certificate prezidențiale legate în benzi naționale, cu peceți în timbru sec aplicate peste rozete de staniol, semnătura șefilor de state, a guvernatorilor etc..., atestă cei 100.000 km străbătuți de călătorul romîn

(5) Insigne primite în cursul călătoriei de la diverse asociații de turism.

(6) Asemenea evantale erau distribuite de turistul romîn cu prilejul spectacolelor pe care le organiza.

(7) Din țările prin care a trecut, Dumitru Dan a adus atîtea timbre încît poate alcătui o adevărată colecție filatelică.

100.000 KM PE JOS

Pentru cele aproape șapte decenii de viață cîte numără, Dumitru Dan e încă inepuizat. În priviri îi lucește un neastîmpăr tineresc. Doar mușchii feței nu mai sînt bine întinși! Vorbește mult, repede, iar fiecare cuvînt are darul să deștepte un și mai mare interes pentru inegalabila sa aventură, care, cu ani în urmă, i-a adus titlul de campion al lumii la 100.000 km în jurul globului, pe jos. De necrezut și totuși argumente materiale, dintre cele mai variate, confirmă fiecare pagină din istoria acestei călătorii neobișnuite. Sute de monede de argint, de bronz, sute de mărci, de ilustrații, de certificate prezidențiale legate în benzi naționale, cu peceți în timbru sec aplicate peste rozete de staniol, semnături ale șefilor de state, ale guvernatorilor, cantități... industriale de autografe ale personalităților ilustre, ziare și afișe — toate atestă trecerea, în decurs de 6 ani, a turistului romîn prin aproximativ 1500 de orașe din 74 de țări. Documente redactate într-un mozaic de scrieri, într-un „Babilon" de limbi!

Ceasuri în șir am răsfoit împreună filele unui atlas bătrîn, călătorind imaginar pe firul roșu ce străbătea mările și oceanele, unind toate continentele, traversînd munți și fluvii, păduri și pustiuri, pe drumuri de piatră, de nisip, pe poteci abia cunoscute și pe autostrăzi.

Marea aventură — nereeditată încă pînă azi — s-a efectuat în condiții ce îndreptățeau pe mulți oameni ai vremii s-o întîmpine de la început cu scepticism. Prospectele Societății „Touring Club de France", care-o inițiase, prevedeau ca premiu 1 franc de fiecare kilometru, plătit acelora care, plecînd dintr-o localitate și urmînd pe jos itinerarul dat, se vor întoarce în același loc în decurs de șase ani. Temerarii expediționari (din țara noastră au fost patru care au pornit la drum), studenți lipsiți de mijloace bănești, au hotărît — ca o primă dovadă a cutezanței — să-și finanțeze singuri voiajul prin spectacole și conferințe ținute pe parcurs.

La 1 aprilie 1910 (D. Dan își amintește că nu numai cunoscuții și reporterii erau mohorîți, dar și vremea se întunecase și ploua mărunt) cei patru, îmbrăcați în costume naționale, în opinci, însoțiți de credinciosul patruped Harap, au ieșit din București îndreptîndu-se pe pedes spre Brașov. Au urmat zile și săptămîni de drumeție spre vest, pînă la Berlin.

Într-o dimineață un jandarm neamț, refractar la ideea de turism intercontinental în preajma războiului, i-a înhățat expediindu-i cu mașina la Flensburg, refuzînd bănuitor să permită „spionilor" trecerea prin teritoriul ce-l „controla". Însă speranța într-o eventuală decorație s-a spulberat curînd, militarul zelos rămînînd doar cu uimirea că turiștii s-au reîntors la locul arestării pentru reluarea itinerarului.

Mai tîrziu la fel de mirați s-au arătat și pelerinii care moțăiau între cocoașele cămilelor, pe drumul Ierusalimului; aceștia îi poftiseră stăruitor să se urce deasupra bagajelor, jurîndu-se că sînt destul de bogați și că nu le trece prin cap să le șterpelească... bastoanele. Deșertul Arabiei, cu prea obișnuiții lui cicloni de nisip, cu lipsa de apă, cu aerul fierbinte, nu și-a dezmințit faima de pustiu de foc. O însemnare desprinsă dintr-un caiet ar vrea să dovedească — încert că au avut iluzia Fetei Morgane: „...la 20 km sud spre munții golași văzurăm un conglomerat de construcții și palmieri, într-un loc unde nu putea fi nici o așezare de beduini sau măcar de hoți".

Drumul — fără să fi fost de loc ușor, așa cum s-ar putea deduce din notațiile acestei succinte reconstituiri — a însoțit Nilul printr-o regiune pitorească și bogată, dar nu îndeajuns de populată. Între două sate trebuiau să înnopteze pe malul fluviului. Campamentul care n-ar justifica nici calificativul „improvizat" — era alcătuit sumar dintr-un așternut de frunze uscate așezate sub un acoperiș de pînză; la gura cortului aprindeau un foc care ardea pînă în zori.

„Nu o dată — povestește D. Dan cu umor — se întîmpla să apară pe fîșia de nisip cîte o umbră dubioasă care-i punea pe Harap în dilemă; să-și urmeze stăpînii în vîrful palmierilor sau s-o ia independent la sănătoasă? În pădurile întunecate și virgine din Tanganica și Madagascar, Harap și-a dovedit utilitatea serviciilor sale, simțind, printr-un dezvoltat instinct de conservare, cele mai mici primejdii. În înconjurul Australiei s-a dovedit că e înzestrat cu o calitate demnă de laudă: rezistența la sete și la frig. Însă într-una din insulele Oceaniei, subit și furios, nu ne-a mai cunoscut. Eram în țara „vînătorilor de capete" unde din prudență eram conduși de un băștinaș. Obiceiul locului cerea ca străinii, înainte de a se apropia de colibe, să se dezbrace pînă la brîu, să se vopsească, să se împodobească cu trestie, să-și pună pe cap o tichie cu pene — ceea ce, în cazul nostru, firește, a ofensat convingerile conservatoriste în materie de ținută ale lui Harap, care a protestat".

. . . . . .

Blackpool este considerat în Anglia o stațiune climaterică. Trei poduri lungi și muzeul particular „Louis Tussands Exhibition" — un panopticum aparținînd unui celebru pe atunci dr. Herbert Stratton — constituiau în vara anului 1912 singurele puncte de atracție pentru vizitatori. „Tussands Exhibition" era vestit prin manechinele ce

ARESTAȚI PENTRU SPIONAJ — ÎN ȚARA VÎNĂTORILOR DE CAPETE — LA BLACKPOOL, ALĂTURI DE... NAPOLEON ȘI FRANTZ JOSEF — PASAGERI PE „AQUITTANIA" — O PROPUNERE DE... ÎNMORMÎNTARE — ÎNTÎLNIRE CU „SEKERVERHINGEN" — TORPILAREA „EXPRESULUI DE IRLANDA" — CEEA CE NU POATE FI CÎNTĂRIT CU AUR.

reprezentau navigatori celebri, împărați, filozofi — în mărime naturală. Azi, dacă muzeul nu-și va fi închis somptuoasele-i saloane, alături de Napoleon I, Frantz Josef, căpitanul Scott și alte celebrități, poate fi văzut și un manechin îmbrăcat într-un frumos costum moldovenesc, cu explicația înscrisă sub opinci: *„Demetru Dann, călător prin toată lumea, a onorat acest așezământ"*.

Și totuși la Blackpool s-a nimerit ca expediționarii, ducînd-o foarte prost cu banii, să nu-și poată procura bilete de vapor pentru Canada. Tocmai atunci luaseră cunoștință de un anunț al Societății de navigație „Allen-Linnie"; care li s-a părut o adevărată minune salvatoare. Noul vas „Aquittania", un mare transatlantic, se angaja în prima cursă, oferind 100 de bilete gratuite; pe deasupra mai acorda — inexplicabil! — pentru fiecare loc, drept premiu, o sumă importantă de dolari. Plecarea avea loc peste cinci zile din Glascow. Dar cei patru trebuiau să urmeze itinerarul prin Leeds, Newcastle, Edimburg. Și-au anunțat telegrafic participarea la traversadă și s-au așternut la drum. Cu toată străduința neobișnuită, au sosit în Glascowul învăluit în ceturi cu 28 de ore mai tîrziu. E ușor de înțeles uimirea ce au încercat-o cînd un marinar i-a anunțat că cargobotul i-a așteptat și că, de altfel, vor fi singurii lui pasageri.

Această întîmplare — ne povestește D. Dan — se petrecea după o lună de la zguduitoarea catastrofă a „Titanic"-ului. Astfel se explică lipsa de pasageri de pe „Aquittania".

— Voiajul pe apă — am avut inspirația să întreb — se includea în suta de mii de kilometri?

— Sigur, de vreme ce l-am făcut tot pe jos.

— Afirmația trebuie s-o înțeleg figurativ?

— Nu. Îngăduiți-mi să vă explic. Zilnic făceam un marș de zece ore pe toate punțile și covertele — firește spre hazul echipajului, care avea la dispoziție, în felul acesta, o distracție tot atît de puțin costisitoare ca și călătoria noastră pe vapor. Călcam 20—25 de mile. Fiecare pas era înregistrat cu ajutorul unui mecanism montat la gleznă, iar căpitanul vasului a confirmat oficial, prin documente, acest lucru.

...Din Canada în Statele Unite ale Americii au trecut peste cascada Niagara, pe Suspension Bridge (Podul suspendat), un colos metalic aruncat peste pragul lacului Erie.

Dar primul dintre cei patru cutezători avea să plătească în America îndrăzneala de a fi pornit să cutreiere lumea: Paul Ptrvu a contractat un reumatism în formă gravă, picioarele i s-au umflat, s-au înnegrit. Tovarășii săi l-au transportat fără speranțe la o stațiune din sud, i-au lăsat ca semn al prieteniei pe Harap și, despărțindu-se pentru totdeauna, au pornit mai departe prin Panama spre Insulele Soarelui, împărăția crizantemelor și a cutremurelor de pămînt, apoi spre Singapore, orașul cu cea mai mare importanță comercială din Oceanul Indian.

De aici pînă în India — paradisul de flori și copaci îmbălsămați, ținutul iubirii și uitării, dar și iadul mizeriei și al epidemiilor, țară în care — după cum spune un proverb — „sărăcia nu se fură" — călătoria a înregistrat spectacolul unui taifun năprasnic atribuit de pescarii bengalezi unui duh neîndurător al timpului.

India, producătoare a licorii vîscoase, cafenii, otrăvitoare — opiul — a adus micului grup altă nenorocire: invitați la masa unui rajah din Bombay, cei trei oaspeți au primit după prînz narghilele de fildeș în degetarele cărora fusese turnată abia o lacrimă de otravă. Al. Pascu s-a simțit tentat s-o soarbă. Lumina amăgitoare a fericirii i s-a așternut pe față și s-a cufundat într-un somn adînc, liniștit, dar și veșnic. A murit intoxicat cu fumul opiului.

— Ni s-a propus — a urmat să ne povestească interlocutorul nostru — să consimțim la o înmormîntare după tipicul religiei budiste. Preoții s-au oferit să ne conducă în grădina celor trei turnuri în care sînt depuși cei dispăruți și unde carnea trupurilor neînsufletite trebuia să fie devorată de vulturii ce se roteau necontenit pe azurul cerului. Osemintele rămîneau să se usuce sub arșița soarelui... Cinstirea ce ni se făcea era prea mare... — a încheiat el nelămurit acest sumbru episod.

. . . . . .

În China, mișcările țăranilor le-au făcut înaintarea aproape imposibilă. În Imperiul Cerului furtunile sociale erau în acel moment tot atît de dese cît și cele naturale. Totuși nu răscoalele, ci o furtună a avut pentru unul dintre cei doi drumeți un sfîrșit fatal: într-o noapte, pe cînd urcau treptele munților Nan Liu de lîngă Canton, furtuna a izbucnit cu atîta forță încît l-a smuls pe Negreanu și l-a prăvălit într-o genună în fundul căreia urla un rîu.

D. Dan n-a putut să ne dea nici un amănunt în plus; cîteva clipe a tăcut. În priviri îi stăruia rugămintea să nu-i punem întrebări. Am desprins însă dintr-un jurnal de însemnări cîteva rînduri: *„Singur, îngrozit, îndurerat, am alergat pînă dimineața pe niște poteci care nu duceau nicăieri. Ploaia mă udase, aveam febră și mi se părea că tovarășul meu trebuia să apară din dosul unei stînci cu bidonul cu apă pentru ceai..."*

Călătorind mai departe de unul singur, întinderile podișului Gobi i s-au părut fără sfîrșit. Din Kamciatka pînă în Ciukotka înghețată, călăuze de coriaci l-au condus din sat în sat. Sute de kilometri de pustiu alb, fără să întîlnească altă suflare decît aceea a viscolului. Vara nordică întîrziase în acel an. Poighița de zăpadă era atît de tare, încît numai în urma unui efort deosebit putea fi îndepărtată pentru a se ajunge la stratul de pămînt.

Într-o dimineață cu negură (frigul scăzuse simțitor) trîmba de fum a unui vapor blocat de ghețuri le-a semnalat strîmtoarea Bering. Au alergat spre fumul care se filtra prin ceață și au strigat. Dar marinarii de pe vasul „Sekervemingem", comandat de olandezul Dordreith, i-au întîmpinat cu focuri de armă, așa cum se cuvenea să procedeze cu oamenii îmbrăcați în blănuri despre care aveau convingerea că-s animale. Confuzia, dar mai ales bucuria ce a produs-o mateloților această întîlnire, a fost răsplătită „regește" cu rom, ciocolată, carne de vacă și lămîie. La despărțire au răsunat urări de bun rămas, în care se distingea o întreagă gamă de sentimente: uimire și admirație, îngrijorare și regret. Îngrijorarea se referea la faptul că drumul pe care Dumitru Dan mai avea să-l străbată, oferea primejdii la fiecare pas.

Și, totuși, în afară de descrierea locurilor, a obiceiurilor, a oamenilor, notițele din această parte a globului nu cuprind nimic „senzațional". Abia la Valparaiso turistul descoperă un italian, negustor de zarzavaturi, de care se ocupă, vădit amuzat, în cîteva zeci de rînduri ale jurnalului său *„...și acest sicilian rătăcit în Chile transportă ceapa în coșuri de nuiele pe spatele unui catîr; cînd stăpînul vrea să-l oprească trebuie doar să-l ia de coadă și dobitocul stă; cînd dă drumul cozii catîrul pleacă. E un tablou ce te încîntă: un catîr somnoros și un stăpîn care s-a plictisit"*.

. . . . . .

Ultima parte a călătoriei: îmbarcarea pentru Portugalia.

S-ar părea că această aventură se va încheia liniștit, fără alte incidente însemnate, întrucît Europa nu prezenta nici pe departe primejdiile faimosului Eldorado. Cu toate acestea, n-a lipsit mult ca și acest ultim supraviețuitor al grupului de turiști romîni să nu mai ajungă niciodată la punctul terminus. Europa își avea pe atunci preocupările ei: se afla în plin război. De aceea torpilarea vasului „Expresul de Irlanda" de un submarin german lîngă insula Malta a fost un „act scuzabil". Printre puținii pasageri pe care o vedetă sub pavilion englez i-a adunat din valuri se afla și Dan — așa încît la 1 aprilie 1916 a putut să intre nevătămat în București ul ce nu purta încă pecetea războiului care incendiase întregul continent.

La sfîrșitul convorbirii ne-am îngăduit cîteva neînsemnate indiscreții.

— Fără îndoială că după această „excursie", picioarele dv. s-au resimțit.

— Nu. Dovadă că sînt sănătos. De altfel stomacul a avut misiunea cea mai grea: să reziste tuturor capriciilor culinare de pe glob.

— Din alte țări cîți turiști s-au înscris pentru concursul organizat de „Touring Club"?

— Mulți. Pe unii chiar i-am întîlnit pe „teren", însă marea majoritate au renunțat.

— Asta ar însemna că sînt alții care totuși au izbutit.

— ...Dar n-au putut face dovadă că au mers numai pe jos.

— Dv. ați încasat cei 100.000 de franci?

— Firește că i-am încasat. Însă după război banii erau devalorizați. Așa că nu a fost mare lucru. Dar țin să cunoașteți că satisfacția, ce o încerc cînd am prilejul să constat că aventura mea mai captează și acum interesul oamenilor, nu poate fi măsurată cu bilete de bancă...

„Satisfacția ce o încerc cînd am prilejul să constat că aventura mea captează și azi interesul oamenilor, nu poate fi măsurată cu bilete de bancă"...

Azi îndeletnicirea care-i aduce lui D. Dan clipe de mare desfătare e să facă statistici: 97 perechi de opinci distruse (pe numeroase declarații vamale se poate citi: opinci-sandale: 7,00 kg), 28 costume naționale rupte etc; să claseze documentele, să le adune în albume și să le... doneze muzeului din Buzău.

Ion MARINA

Cuvinte încrucișate

AGRICULTURA MECANIZATĂ

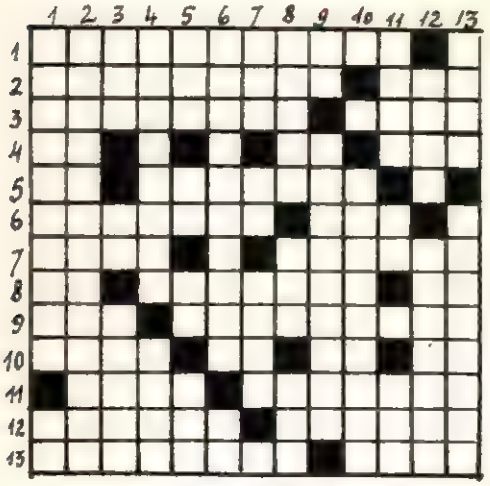

ORIZONTAL: 1) Mașină agricolă. 2) Gazele evacuate din motor — Oferit. 3) Puse în mișcare cu ajutorul unor mecanisme — Adăpostesc culturi. 4) Unealtă minusculă — Două litere din agricultură — Transportă nemecanizat poverl. 5) Nota traducătorului — În cele ale S.M.T.-urilor și centrelor mecanice speciale se repară mașini agricole (sing.). 6) Țarină — Ambalaj pentru grine. 7) A antrena (fig.) — Teiegi. 8) Durere — Păsuni — Adverb latin. 9) Cută — Mașini agricole care pot remorca alte mașini agricole (pl.). 10) Institutul de Cercetări Agronomice al R.P.R. — Plantă — Numeral — Nota redacției. 11) Sterp — Indică viteza tractorului (pl.). 12) Tăierea buruienilor — A mări. 13) Șoseaua dintre două sate — Stat asiatic.

VERTICAL: 1) Alte mașini agricole — Pavel Vasiliu. 2) Acțiunea de introducere a curentului electric în sate și în munciie agricole (pl.). 3) Început de cicatrizare — Măsoară tarini — Păpătină lină. 4) Degajări — Animale vesele. 5) Fluviu în Germania — Pronume — Mițe! — Prepoziție. 6) 23 August și 30 Decembrie — Pronume. 7) Mic! — Notă muzicală — Necesar la irigații. 8) Intări — De cînd agricultura noastră a pornit pe drumul mecanizării socialiste, din ce în ce mai puțini sînt țăranii care-i așteaptă să cînte pentru a-și începe muncile agricole — A stropi. 9) Diftong — Arcuri. 10) Cu judecată (pl.). 11) Obiect aflat de mult timp în gospodărie — Conjuncție — Măsură pentru porumb. 12) Muncă agricolă — Pentru transportul laptelui. 13) Măsoară lemne — Pămîntul întins din răsăritul U.R.S.S., pentru valorificarea bogățiilor căruia, inclusiv din domeniul agriculturii, se dă în prezent o mare bătălie.

Dezlegarea jocului „Sinonime" apărut în nr. 17

ORIZONTAL: 1) Papură Vodă. 2) Abitir — Mal. 3) Rîp — Șobari. 4) Allotman — S. 5) Partial — Ov. 6) O — Ir — Tesle. 7) Negată — T — R. 8) Il — Vi — Cișl. 9) Simandicos 10) Ici — Do — Ir. 11) Terfeloage.

COAFURILE — IERI

Coafurile din zilele noastre, uneori puțin bizare ca formă sau colorit, sînt imagini palide față de podoabele capilare ale urmașelor Evei din timpul rococoului.

Întregi grădini de flori răsăreau, pe la mijlocul secolului al XVIII-lea, pe capetele frumoaselor din acea vreme. Astfel, creatorii de modă lansaseră, printre altele, coafura „harta lumii", cu toate cele 5 continente; „zodiacala", la care, pe un fond de atlas albastru, se puteau vedea luna și firmamentul înstelat.

Nu rareori monumentele capilare atingeau absurdul. Astfel, ducesa de Chartres purta o coafură care reda o femeie așezată într-un fotoliu cu un copil în brațe — o miniatură a micului duce de Valois și a doicei sale. Introducerea unui vaccin a fost sărbătorită de frumoasele Parizului printr-o podoabă a părului care înfățișa ca simbol al sănătății bivuitoare un șarpe lovit de un topor, un răsărit de soare și un măslin.

Cu timpul, coafurile deveniseră atît de înalte, încît femeile nu mai puteau urca în trăsurile închise ale vremii. Ele erau nevoite, dacă țineau să se deplaseze cu aceste vehicule, să călătorească stînd în genunchi, pînă cînd un anume Beaulard ioventă un mecanism, cu ajutorul căruia aranjamentul capilar putea fi coborît cu un sfert de metru.

Pregătirea profesională pentru aceste stranii coafuri se căpăta de la o „academie" condusă de Legias. Opera acestuia, „L'art de la coiffure des dames françaises", cu 26 de gravuri artistice, are astăzi o valoare de document.

Titus ROBAN

SFATURI PRACTICE

MUȘTE, FURNICI, GÎNDACI...

— Ar fi și mai plăcută primăvara — îmi spunea deunăzi o vecină — dacă o dată cu ea n-ar sosi și acest întreg cortegiu de insecte supărătoare: muște, furnici, gîndaci și tot felul de gînganii care-ți pătrund în casă. Anul trecut am avut o adevărată invazie de furnici roșii, care uneori se strecurau pînă și în răcitor. Mă îngrozesc la gîndul că și anul acesta s-ar putea să mă trezesc cu ele.

— Și n-ai făcut nimic ca să le distrugi? — am întrebat-o.

— Întreabă-mă mai curînd, ce n-am făcut! — spuse ea. Tot ce m-au sfătuit diferite prietene ale mele, dar în zadar.

— Nu știu — am spus — ce ți-au recomandat prietenele, dar, dacă vrei, notează și sfatul meu: în primul rînd, contra furnicilor — care văd că te interesează mai mult — îți recomand să lași de pe acum cîteva bucăți de lămîie să prindă mucegai și, cînd apar micile hymenoptere, fie ele negre sau roșii, plasează această lămîie în diferite locuri pe unde vezi că circulă mai des. Dacă vrei să fii și mai sigură de rezultat, folosește în același timp și a doua rețetă: presară peste tot praf de cretă amestecat cu rumeguș de lemn. E curios, dar verificat, că amestecul acesta nu le place de loc furnicilor. Firește, în locurile unde nu păstrezi lucruri comestibile, poți folosi cu și mai mult succes prafurile sau lichidele insecticide aflate în comerț. Acestea nu sînt însă indicate pentru bucătărie sau pentru cămara cu alimente, așa cum nu e indicat aici nici folosirea hîrtiei otrăvitoare pentru muște. Pentru că, deși atinse de substanța toxică, ele continuă o vreme să mai trăiască, dar, amețite, pot cădea apoi în vasele cu mîncare. Pentru combaterea muștelor rămîn valabile aici numai hîrtia prinzătoare și plasa de sîrmă deasă la ferestre. Cît despre înțepătorile celelalte, dacă mirosul insecticidelor te jenează, plasează în cîteva colțuri ale camerelor mici bucăți de camfor încălzite — numai încălzite, nu arse. Vaporii degajați din camfor gonesc nu numai muștele, ci orice insecte. În sfîrșit, dacă nu poți suporta nici mirosul de camfor, să ții în casă cîteva ghivece cu tufe de ricină. Trebuie să știi că muștele și orice insecte fug de această plantă, iar dacă au venit în contact cu frunzele ei, mor fără întîrziere.

— Ești sigură? — făcu vecina mea neîncrezătoare.

— Așa cum sînt sigură că, dacă vei unge cu ulei de dafin ramele aurite ale tablourilor și alte obiecte de culoare deschisă, muștele nu se vor așeza niciodată pe ele să le murdărească.

— Dar cu gîndacii de bucătărie — m-a mai întrebat ea — cum trebuie să procedez?

— Sînt multe rețete — i-am răspuns — din care eu folosesc cu succes una foarte simplă: iau mici bucăți de miez de pîine, le îmbib în acid-boric concentrat, le presar cu puțin zahăr și le plasez prin colțurile întunecoase ale încăperii. E cea mai eficace otravă pentru acești gîndaci și e inofensivă pentru orice animal domestic. Bineînțeles, am grijă să repet operația la 3—4 zile, cînd pîinea se usucă sau intră în putrefacție.

Cînd ne-am despărțit, vecinei mele tot nu-i venea să creadă că frunza de ricin omoară muștele și acid-boricul gîndacii.

Am lăsat-o să se convingă singură.

IOSIANA

Sfatul medicului

APENDICITA

Prin apendicită înțelegem inflamația, de obicei acută a apendicelui, organ de 6—10 cm, ce se găsește la unirea intestinului subțire cu cel gros, în partea dreaptă și inferioară a abdomenului. Boala este produsă de diverși microbi care ajung în apendice, din intestinul gros, o dată cu alimentele, sau din alte organe, pe calea sanguină sau limfatică. Bolnavul are o durere localizată în partea dreaptă și inferioară a abdomenului, care poate merge de la o simplă jenă, pînă la colică. Această senzație se intensifică la apăsare, bolnavul prezentînd de multe ori durere, chiar la simpla atingere a pielii din regiunea respectivă. Uneori se observă o întărire a mușchilor abdominali din partea dreaptă. În general bolnavul are grețuri, vărsături, temperatură (37°5—39°5), puls accelerat, ușoare balonări, constipație. Apariția acestor simptome impune chemarea medicului care va stabili diagnosticul și va indica dacă e cazul de operație imediată. Pînă la venirea acestuia, bolnavul trebuie să stea întins în pat, cu pungă de gheață pe abdomen. Ca alimentație sînt permise numai ceaiurile slabe, fără zahăr. Bolnavul nu va lua în nici un caz purgative, care pot provoca perforație, și nici opiacee (morfină etc.) care modifică aspectul bolii.

Se întîmplă uneori ca inflamația apendicelui să evolueze către un abces sau o gangrenă care să se spargă (perforeze) în abdomen, infectînd peritoneul. În cazul acesta avem de-a face cu o complicație de temut a apendicitei acute: peritonita. Simptomele pe care le prezintă bolnavul cu peritonită îi dau un caracter de mare suferință. Astfel: fața este supță, cenușie, ochii sînt trași, încercănați, nasul subțiat, extremitățile reci și palide. Durerile abdominale sînt foarte mari, peretele abdomenului este întărit ca de lemn și dureros la atingere, respirația e superficială, pulsul foarte accelerat și slab bătut, temperatura mare. Cînd prezintă simptomele de mai sus, bolnavul trebuie operat de urgență.

Se întîmplă uneori ca simptomele apendicitei acute să nu fie alarmante și să cedeze în 4—7 zile. După un oarecare timp bolnavul observă însă revenirea lor. Ce s-a întîmplat? Inflamația apendicelui nu s-a vindecat ci a trecut dintr-o fază acută, într-una cronică (de lungă durată). În cursul apendicitei cronice, pot apărea pusee acute, caracterizate de obicei prin subfebrilitate seara (37°3—37°8), jenă în partea dreaptă și inferioară a abdomenului, grețuri, dureri de cap, constipație, balonări. Bolnavul este indispus, are poftă de mîncare scăzută, gura urît mirositoare, limba încărcată. Deoarece aceste pusee acute din cadrul apendicitei cronice pot fi foarte grave, evoluînd pînă la perforație, este indicat tratamentul chirurgical. Pînă la operație, bolnavul trebuie să țină regim. Astfel, se recomandă, o zi de regim hidric, trecîndu-se apoi treptat la supe de legume strecurate, la compoturi nu prea dulci, fără coji și sîmburi, la paste făinoase, lapte cu făinoase, iaurt, brînzeturi slabe, ouă în amestecuri și, în general, la alimente care nu lasă resturi. În caz de dureri, bolnavul va pune comprese cu apă alcoolizată pe abdomen, va lua cîte 2—3 antispastice pe zi, precum și dezinfectante intestinale, ca săruri de bismut cu alcaline (cîte o linguriță, dimineața).

COOPERATIVA „ARTA-METAL"-CLUJ

Execută în secțiile sale:

LUCRĂRI DENTARE ȘI TRATAMENTE STOMATOLOGICE

Produse în serie de CREIOANE MECANICE (din aluminiu eloxat și lemn lăcuit)

Reparații de siringi, de ceasornice și de stilouri

Lucrări de giuvaergie în aur, cu materialul clientului.

PRODUSE DE BIJUTERII - TIP GABLONTZ

Mișcarea împotriva înarmării atomice la o tot mai mare amploare în Germania occidentală. Ostilitatea față de înarmarea atomică este atît de puternică în rîndurile populației vestgermane încît poliția se teme să intervină. Iată o impunătoare manifestație a populației din Berlinul de vest la care au luat parte cîteva mii de persoane.

Sterling Cole (primul din stînga), directorul general al Agenției internaționale pentru energia atomică, însoțit de Paul Winkler, președintele Consiliului guvernatorilor, și P. H. Jolles, director general adjunct, au făcut în cursul lunii aprilie o vizită de mai multe zile în Uniunea Sovietică. Iată-i pe oaspeți în fața Universității „M. V. Lomonosov" din Moscova.

Fotocronica FLACĂRII

La tîrgul internațional de mostre de la Milano participă și Republica Populară Română, cu un birou de informații comerciale. Și aici, ca și la alte tîrguri internaționale, exponatele țării noastre se bucură de un interes general.

În Cipru au avut loc noi acțiuni de protest împotriva menținerii în închisori și lagăre a nenumărați deținuți politici ciprioți, dintre care mulți încă nejudecați. În fotografie: un grup de manifestanți, în rîndul cărora se află rude ale celor deținuți, demonstrînd la Nicosia pentru eliberarea deținuților, pentru desființarea lagărelor.

DOI MUZICIENI ROMÎNI AU CUCERIT PARISUL

La entuziasmul stîrnit de turneele în străinătate ale colectivului Teatrului Național și cel al Filarmonicii — ca să nu citîm decît pe cele mai proaspete și mai răsunătoare succese — s-a adăugat primirea căldurosă făcută de curînd de către publicul francez celor doi muzicieni romîni, dirijorul Constantin Silvestri și pianistul Valentin Gheorghiu. Elogiile spicuite din presa franceză dovedesc — așa cum afirma criticul muzical Claude Baignères — că numele acestor doi muzicieni „vor fi mîine gravate în amintirea tuturor".

„În timpul recentei și memorabilei stagiuni de concerte ale Conservatorului — scrie Micheline Buzin în ziarul „Le Parisien Libere" — au fost aplaudați doi artiști romîni. În ceea ce îi privește pe dirijorul Constantin Silvestri, aureolat deja de o primejdioasă (pentru ăștilalți-n.n) glorie internațională, nu știi ce să admiri mai mult știința de care dă dovadă în arta dirijoratului, curiozitatea muzicală mereu nesatisfăcută sau forța inspirației".

„Există unsprezece versiuni ale simfoniei Lumea Nouă" de Dvorak — menționează cronicarul ziarului „Figaro". Ni se anunță altele trei. Oare cea a dirijorului C. Silvestri, care tocmai a apărut la casa de discuri „La voix de son maître", le va eclipsa pe toate celelalte? Este foarte posibil, căci nu vedem cum s-ar putea depăși patosul eroic al dirijorului romîn, calitatea sonoră a orchestrei Național și reliefurl înregistrării. Numai adjectivul excepțional se potrivește acestei înregistrări".

„Dl. Gheorghiu — scrie Claude Rostand în „Le Monde" — a executat, în sala Gaveau, trei mari opere romantice, care au lăsat să se întrevadă reale posibilități: Wandererphantasie de Schubert, Fantezie de Chopin și Sonata de Liszt. Că avem de-a face cu un muzician, un profund muzician, aceasta este o evidență care se impune de la sine ca atare. Că tehnica sa este de o calitate superioară, aceasta te izbește încă de la început. Că sîntem în prezența unui artist de un avînt excepțional, iată un lucru absolut sigur. Acestea fiind spuse, repetăm că ne aflăm în fața unui artist de mare clasă".

Se spune — și pe drept cuvînt — că muzica este un limbaj internațional, ea constituind un mijloc de comunicare între oameni care altminteri vorbesc limbi diferite. În acest limbaj minunat al muzicii, cei doi mari artiști au dus peste hotare solia unei arte în continuă dezvoltare și înflorire: arta romînească.

Anita IOANID

Instantaneu parizian: Constantin Silvestri și Valentin Gheorghiu în fața afișelor concertelor lor.

La 30 aprilie s-a încheiat prima etapă de evacuare din R.P.D. Coreeană a voluntarilor chinezi. La plecare ei au fost obiectul unor emoționante manifestări de prietenie și recunoștință din partea populației coreene.

ÎN JURUL GLOBULUI

GRAVURI ÎN ...CIOCOLATĂ, de diferite nuanțe, executate de maistrul cofetar Vasili Abakumov, de la fabrica de produse zaharoase „Krupskaia" din Leningrad. Ele reprezintă vederi din Leningrad și împrejurimi și figurează printre exponatele sovietice la Expoziția Universală de la Bruxelles.

Gravura reprodusă în stînga este o copie, în... zahăr, după tabloul intitulat „Vedere spre fortăreața Petropavlovsk", al pictorului Anatoli Vasiliev. ↓

ECRANIZAREA AVENTURILOR LUI HERCULE. După Ulysse, un alt erou legendar al mitologiei grecești formează subiectul unei producții cinematografice a studiourilor italiene. De astă dată este vorba de „Extraordinarele aventuri ale lui Hercule". Filmul reconstituie între altele celebra călătorie a Argonauților pe Marea Neagră, în căutarea lînii de aur din Colchida.

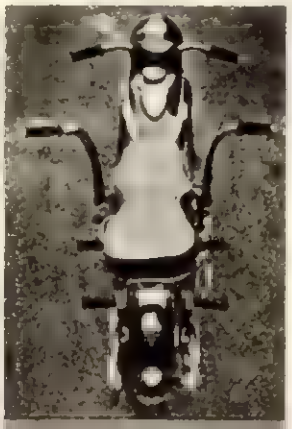

MOTOCICLETA CU DUBLĂ COMANDĂ. Pentru a ușura munca instructorilor de la școlile de conducere moto, industria specializată din R. Cehoslovacă a construit un tip de motocicletă „Jawa" cu dublă conducere. Toate comenzile acestei ingenioase motociclete sînt duble, instructorul putînd astfel controla și corecta de pe scaunul din spate, mișcările elevului său.

Este în proiect realizarea unui film american inspirat din cunoscuta piesă a lui Cehov „Trei surori". Din distribuție se pare că vor face parte actrițele Ingrid Bergman (Olga), Sofia Loren (Maşa) și Audrey Hepburn (Irina).

Cinematografia vieneză a realizat încă un film muzical închinat capitalei valsului. Intitulat „Viena, orașul visurilor mele", filmul e regizat de Willi Forst și interpretat de Paul Horbiger și Oskar Syma, doi dintre veteranii ecranului austriac, ca și de tînărul cuplu Erika Rehmberg-Adrian Hoven.

Reluarea, în cadrul unui festival, a tuturor creațiilor regretatului regizor sovietic Dovjenko, a prilejuit publicului moscovit reîntîlnirea cu peliculele mai vechi ca „Arsenal", „Aerograd", „Ivan" sau „Pămînt", strălucite realizări ale marelui regizor.

Academia Americană a Filmului a acordat premiile Oscar pentru cele mai bune realizări ale anului trecut. E demn de menționat faptul că premiul pentru cea mai bună interpretare masculină a fost decernat actorului englez Alec Guinness, pentru rolul jucat în filmul „Podul de pe rîul Kwai", film care demască cu putere agresiunea colonialiștilor din Malaya. Adăugăm că această producție a regizorului David Lean, de asemenea englez, rulează cu un deosebit succes pe ecranele sovietice.

Noul film maghiar „În miez de noapte" aduce primele ecouri în cinematografie în legătură cu evenimentele contrarevoluției din 1956. Scenariul aparține lui László Bank și Ivan Boldizsar, iar regia lui Gyerd Reves. În rolurile centrale apar Eva Rutkay și Miklos Gábor.

„Ultimul cuplet" se intitulează cea mai recentă producție a studiourilor mexicane, a cărei acțiune se desfășoară în lumea actorilor de periferie. Amestec de dramă și comedie, filmul, regizat de Juan de Orduna, lansează o foarte talentată actriță, tînăra Sarita Montiel.

La seria de lucrări inspirate din istoricele zile ale Marii Revoluții Socialiste se vor adăuga două noi filme, care se realizează actualmente în regia a doi dintre cei mai încercați regizori sovietici: „În zilele lui Octombrie", la care lucrează Serghei Gherasimov, și „Primele zile", pe care îl pregătește F. Ermler

↑ BUN ȘI PENTRU POLI ȘI PENTRU TROPICE. Uzinele de tractoare din Stalingrad au construit un nou tip de tractor — DT-58. — prevăzut cu instalații de încălzire pentru folosirea lui în ținuturile reci, ca și instalații de ventilație pentru regiunile călduroase. El este prezentat și la Expoziția Universală de la Bruxelles.

ÎN SCHIMBUL CÎTORVA MII DE FRANCI tînăra funcționară franceză Alexandra, din orașul Bordeaux, a acceptat să-și schimbe fizionomia cu ajutorul unei operații estetice. Acest lucru s-a petrecut în timpul turnării unui film al cărui regizor a fost André Cayatte.

Ea a întîmpinat însă mari dificultăți cînd — după terminarea filmării — aproape n-a fost recunoscută de familia și prietenii ei...

UN MUZEU LA 130 METRI SUB PĂMÎNT. Acum peste 300 ani, minerii salinelor din Wieliczka (Polonia) au sculptat această statuie într-un bloc de sare. Statuia mai există și astăzi împreună cu numeroase alte lucrări artistice care împodobesc pereții acestei mine transformate în muzeu.

LA 3 PIANE... și la șase mîini odată, cîntă tînărul pianist napolitan care a perfecționat un sistem de transmisie electromagnetică între mai multe instrumente. Toate notele și acordurile pe care le cîntă la un pian sînt reluate concomitent de alte două piane, care cîntă singure.

AU ATERIZAT ÎN... COPAC. 45 minute de groază au trăit recent doi piloți sportivi americani al căror avion a rămas blocat în crengile unor copaci înalți de 30 metri, lîngă Cleveland. Piloții au fost readuși pe pămînt de către pompierii din oraș cu ajutorul unei macarale uriașe.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 ol. 33 Tel. 7.60.10. Int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Ion VULPESCU — Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

OMENIREA ACUZĂ !

A. A. Gromiko, ministrul Afacerilor Externe al U.R.S.S., a demascat în cadrul conferinței de presă de la 18 aprilie, provocările americane.

ACȚIUNI PROVOCATOARE ALE STATELOR UNITE! S.U.A. SE JOACĂ CU FOCUL! JOACA CU BOMBELE NUCLEARE E O NEBUNIE! Iată numai cîteva din comentariile presei de pretutindeni și de toate nuanțele la aflarea faptului că avioane aparținînd forțelor militare aeriene ale S.U.A., avînd la bord arme nucleare, efectuează zboruri în direcția frontierelor de stat ale Uniunii Sovietice.

Manevrele fără precedent ale reprezentantului S. U. A. și ai celorlalte puteri occidentale au sabotat pur și simplu, în Consiliul de Securitate al O.N.U., luarea unor hotăriri care să pună capăt acestor acțiuni, astfel încît deasupra popoarelor continuă să planeze amenințarea unui cataclism atomic

Solidarizîndu-se cu sutele de milioane de oameni care s-au ridicat împotriva gravelor acțiuni provocatoare ale S.U.A., poporul nostru și-a exprimat aderiunea la poziția U.R.S.S., prin scrisoarea adresată de președintele Consiliului de Miniștri al R.P.R., Chivu Stoica, președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., N. S. Hrușciov. În același timp în Declarația ministrului Afacerilor Externe al R.P.R. se cere ca guvernul S.U.A. să pună capăt acțiunilor periculoase ale comandamentului militar american

„... COMANDAMENTUL MILITAR AL S.U.A. A TRIMIS ÎN REPETATE RÎNDURI ÎNSPRE UNIUNEA SOVIETICĂ AVIOANE ALE AVIAȚIEI STRATEGICE AVÎND LA BORD BOMBE CU HIDROGEN.

. . . . . .

PUTEȚI SPUNE CĂ SÎNT PREA ASPRE CUVINTELE MELE CÎND VORBESC DESPRE ACESTE ACȚIUNI PROVOCATOARE ȘI LIPSITE DE RĂSPUNDERE ALE COMANDAMENTULUI MILITAR AMERICAN. DAR VORBESC ASTFEL, NUMAI PENTRU CĂ MĂ CUPRINDE ÎNGRIJORAREA CÎND MĂ GÎNDESC CĂ, ÎN ATMOSFERA PSIHOZEI MILITARE ATÎT DE CARACTERISTICĂ ANUMITOR CERCURI DIN ȚARA DV., SE POATE DEZLĂNȚUI PE NEAȘTEPTATE O TRAGEDIE MONDIALĂ CU MILIOANE ȘI MILIOANE DE VICTIME OMENEȘTI.

AȘTEPTĂM CA GUVERNUL S.U.A. SĂ PUNĂ NEÎNTÎRZIAT CAPĂT ACESTUI JOC PRIMEJDIOS CU FOCUL".

(Din mesajul adresat de N. S. Hrușciov lui D. Eisenhower).

L'URSS porte plainte au Conseil de Sécurité contre les raids atomiques américains

EN DIRECTION DE SON TERRITOIRE

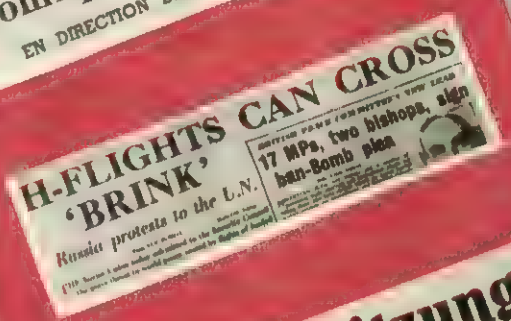

H-FLIGHTS CAN CROSS 'BRINK'

Russia protests to the U.N.

17 MPs, two bishops, sign ban-Bomb plea

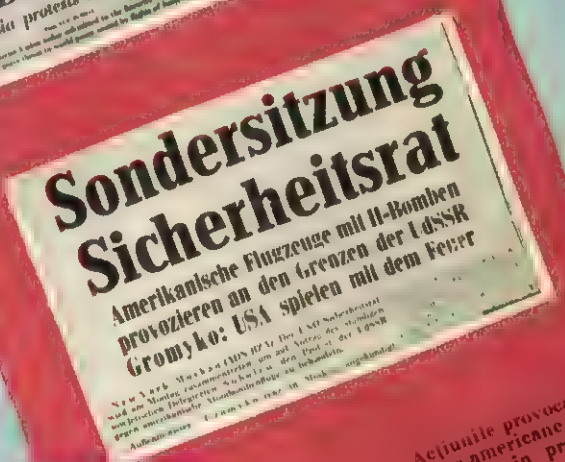

Sondersitzung Sicherheitsrat

Amerikanische Flugzeuge mit H-Bomben provozieren an den Grenzen der UdSSR

Gromyko: USA spielen mit dem Feuer

Acțiunile provocatoare americane oglindite în presa lumii.

La Pentagon, în prezența lui William M. Holaday, asistent special al ministrului de război al S.U.A., se discută. Ce anume? Fără îndoială cîteva planuri ale unor acțiuni menite să mențină lumea în pragul războiului atomic ↓

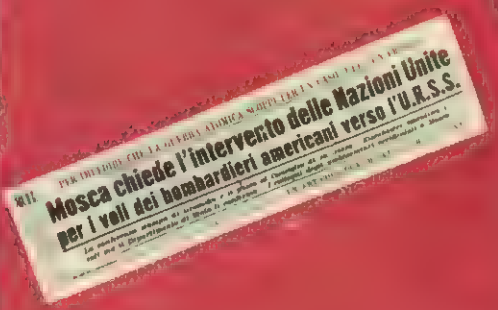

Mosca chiede l'intervento delle Nazioni Unite per i voli dei bombardieri americani verso l'U.R.S.S.

PREȚUL 2 LEI

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 19 (155) — 10 mai 1958

NU experiențelor cu armele atomice!

PRIVIȚI CU NOI!

În acest număr:

Pag. 4 — Fotocronica externă

Pag. 5-6-7 — Erou a trei generații — de Mihai Mîrza — Portrete: „Petre Vișcu" — de Rodica Nedelea

Pag. 8-9-10 — Așa am înfrînt moartea la Stalingrad — de V. I. Ciuikov, Mareșal al Uniunii Sovietice, de două ori Erou al Uniunii Sovietice — Berlin-mai-1945 — de Laurențiu Fulga

Pag. 11-12-13 — Sfîrșit de noapte — schiță — de Aurel Mihale — Dobrogea de aur — poezie — de Radu Boureanu — Au înflorit migdalii... lîngă Mizil — de F. Urseanu

Pag. 14-15 — Domnul Ludwig Angerer fotografiază — de T. Caranfil

Pag. 16-17 — Văzute prin obiectiv... și pe de lături — Farul 4 — roman — de Maria Roman

Pag. 18-19 — Orășelul atomic — fotoreportaj — de Frantisek Raven, ziarist cehoslovac

Pag. 20-21 — Vă rugăm o singură propunere (III): „Reducerea prețului de cost" — anchetă — de George Manole — Cîntec despre partid — poezie — de Adrian Beldeanu

Pag 22 — Ecranele ne vor prezenta — de M. Merinescu-Sandu — Carnet plastic — de Șt. Banu — Opinii... pe scurt — de C. Baciu — Cronica melomanului

Pag. 23 — „Laokoon e al nostru!..." — Cuvinte încrucișate; sfaturi practice; filatelie

Pag. 24 — De vorbă cu medicul; publicitate

Pag. 25 — În vizită la „Flacăra" — fotoreportaj

Pag. 27 — În jurul globului

Pag. 28 — Sport

Coperta I: Fotografie de A. Lovinescu

O ECHIPĂ DE SALVARE minieră trebuie să fie în orice moment gata pentru intervenție. De aceea șeful echipei, Vasile Todescu, împreună cu Niculae Vijdea și Teodor Balint își fac ultimele pregătiri înainte de intrarea în mină (Vulcan).

DIN NOILE MODELE lansate de fabrica de confecții „Gh. Gheorghiu-Dej" în vederea „Congresului modei" ce va avea loc în Capitală.

SPECTROGRAFUL DE NEUTRONI — pe care-l verifică Valentina Beilcov, de la Institutul de fizică atomică, înainte de a fi pus în funcțiune — și selectorul de neutroni sînt primele echipamente complexe de cercetare în domeniul fizicii nucleare, realizate în țară.

Cu aceste echipamente, oamenii noștri de știință pot să studieze pe cale electronică procesele nucleare care se obțin cu ajutorul neutronilor proveniți din reactorul nostru atomic.

O SCENĂ DIN „ANTIGONA" de Sophocles, în interpretarea artiștilor A. Pop Marțian, Olga Tudorache și Ana Dornescu, la Teatrul Tineretului din Capitală.

O GARDĂ SPECIALĂ, plătită de grofui Károly István, oprea „plebea" să se apropie de castelul său (o construcție ce datează de prin 1400). Azi, acest castel adăpostește Casa de Cultură Raională Carei și porțile sale sînt larg deschise oamenilor muncii.

Fotografie de Tiberiu LUPU

SĂ STINGI 100 DE LUMÂNĂRELE din două sufl ări nu-i lucru de șagă! Cu atît mai puțin, cu cît... performanța a fost realizată de un bătrîn, în ziua în care și-a sărbătorit a 100-a aniversare. Este vorba de Tudor Meresov, internat la Institutul de Geriatrie.

Fotografie de Al. FLORESCU

„CREȘCĂTOARE GOSPODĂREASCĂ DE PUI" — așa se numește instalația cu ajutorul căreia, în orice gospodărie, se pot crește cîte 35-40 de pui de găină, pînă la 60 de zile. Instalația este o inovație a dr. St. Bolan, directorul Stațiunii experimentale I.C.Z. -Baneasa.

„LA CEAS", punctul tradițional de întîlnire al atîtor bucureșteni, la ceas — la intersecția dintre bulevardele Balcescu și Republicii — prezintă ceva nou: vechiul ceas cu cadran rotund, de multe ori satirizat pentru funcționarea sa defectuoasă, a fost schimbat cu unul... bun. Prin grija Sfatului Popular al Capitalei, aceeași schimbare a avut loc și în alte piețe publice. Bucureștenii au primit-o cu bucurie, urînd noilor ceasornice viață îndelungată, funcționare permanentă și, mai ales, precizie de... ceasornic.

Fotografie de A. LOVINESCU

VARȘOVIA, ORAȘUL MEU

Reportaj scris pentru „Flacăra" de Waldemar KIWILSZO ziarist polonez

O parte din centrul reconstruit al Varșoviei. Blocurile de locuințe din primul plan, nou-construite, păstrează vechiul stil varșovian.

Varșovia nu este orașul copilăriei mele și nu-mi evocă niciodată imagini proprii acestei perioade din viață. De aceea nu o văd cu ochii unuia care, aici, pe străzile și în piețele ei, în curțile caselor sau în parcurile verzi, își făurea visele și jocurile lui de basm.

Nu, imaginea Varșoviei, care mă urmărește ori de cîte ori mă depărtez de ea pentru un timp mai lung sau mai scurt, este cu totul alta. Sentimentele care însoțesc amintirile mele despre orașul de pe Vistula sînt strîns legate de o tinerețe grea și prea de timpuriu maturizată. Aceasta se datorește, desigur, zilelor grele prin care trecea patria, atunci cînd am văzut Varșovia pentru prima oară, cu ochii unui adolescent trecut prin grozăviile războiului.

Era în 1945. Varșovia, distrusă dar biruitoare, părea un imens cimitir; peste tot se ridicau mormane de moloz.

Trenul intrase în oraș prin partea de est, pe un pod rămas ca prin minune în picioare. S-a oprit la cîțiva pași dincolo de pod și, atunci, am păsit pentru prima oară pe caldarîmul varșovian. În stînga se întindeau ruinele cartierului Starowka, iar în față un adevărat deșert. Spre cer se înălțau zidurile zdrențuroase, arse, ale caselor distruse. S-ar putea spune că orașul nu era decît un semn care supraviețuise pe hartă, o simplă noțiune geografică.

Așa mi s-a înfățișat Varșovia la începutul verii lui 1945, la prima noastră cunoștință.

Această Varșovie nu mai există. Sub aspectul ei de atunci, ea nu poate fi văzută decît în fotografii păstrate în vreo arhivă sau în filmele ce caută să înfățișeze munca avîntată de reconstrucție a locuitorilor capitalei, în primii ani de după război. Nu mai există școli în aer liber sau în parcuri și nu știu dacă s-a păstrat pe undeva carcasa, ciuruită de gloanțe, a acelui vagon de tramvai, în care după război a fost deschis la Varșovia

(Continuare în pag. 26)

Varșovia în timpul nopții. Magazinul universal nou, cum i se mai spune, „Magazinul de sticlă".

La 29 aprilie au sosit la Moscova, la invitația Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., Gamal Abdel Nasser, președintele Republicii Arabe Unite, și persoanele care-l însoțesc. În fotografie: un aspect de la primirea făcută oaspeților arabi de către N.S. Hrușciov, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S.

BUN SOSITI

Poporul romîn se pregătește să primească oaspeți dragi din Republica Populară Polonă. Delegația de partid și guvernamentală care ne va vizita țara este condusă de Wladislaw Gomulka (fotografia din stînga), prim-secretar al C.C. al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, și Josef Cyrankiewicz (fotografia din dreapta), membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.U.P., președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Polone.

Poporul nostru îi întîmpină pe conducătorii de partid și de stat ai Poloniei prietene cu tradiționalul „bine ați venit!"

La 1 mai a avut loc la Buenos Aires solemnitatea transmiterii mandatului prezidențial președintelui nou ales al Republicii Argentina, Arturo Frondizi (fotografia din stînga). Delegația Republicii Populare Romîne, condusă de Ion Gh. Maurer, președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale, sosită în capitala Argentinei pentru a lua parte la această solemnitate, a fost obiectul unei calde manifestări de prietenie din partea populației, ca și a oficialităților argentiniene.

În fotografia din dreapta, delegația R.P.R.; de la stînga la dreapta: acad. Atanase Joja, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R.P.R., ministru al Învățămîntului și Culturii, Ion Gh. Maurer, președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale a R.P.R., și Vasile Dumitrescu, adjunct al ministrului Afacerilor Externe.

La mitingul care a avut loc la Tokio, împotriva experiențelor cu armele atomice, a fost adoptată o declarație prin care **Statele Unite** și Anglia sînt chemate să răspundă cererii Uniunii Sovietice și dorinței de pace a întregii omeniri, încheind un acord cu privire la interzicerea experiențelor cu armele nucleare și participînd la o conferință la înalt nivel.

De 1 Mai, în Anglia au avut loc ciocniri între poliție și manifestanți. Iată un aspect de la mitingul de lîngă primăria din St. Pancras: unul dintre oratori, consilierul comunal John Lawrence, este „beneficiarul" delicateței polițiștilor.

„PĂMÎNTUL NU NE MAI INTERESEAZĂ"...

de Maria IOVINESCU

„Pămîntul nu ne mai interesează, să trecem la Lună". Nu e o glumă de prost gust și nici o tentativă de calambur, ci esența unor declarații făcute zilele trecute de reprezentanți de seamă ai armatei S.U.A., preocupați la culme de dezvoltarea și perfecționarea mijloacelor de distrugere.

În concepția strategilor americani, acestor mijloace de distrugere nu le-ar mai ajunge raza pămîntului pentru a semăna moartea, ci au nevoie de toată vastitatea spațiului cosmic.

Pe scurt, generalul Ronald Putt, comandant adjunct al serviciului de cercetări și dezvoltare a forțelor aeriene ale S.U.A., a declarat în Congresul S.U.A. că americanii au, chipurile, absolută nevoie de obținerea unor baze în... Lună, și anume pe partea ei întunecată...! De ce pe partea ei „întunecată", se vor întreba, poate, unii dintre dv.? Deoarece — se grăbește să ne satisfacă curiozitatea generalul Putt — acolo bazele americane vor fi descoperite mai greu de către „inamic"!

Înfierbîntat de frenezia războinică a Pentagonului, James Edson, director adjunct al Institutului de cercetări și desvoltare a armatei, se grăbește să-i completeze pe colegul său. El vede de pe acum instalată o garnizoană S.U.A. în Lună și încearcă să-i faciliteze condițiile de adaptare.

„Injectarea unui element nutritiv sintetic — spune dl. Edson — ar permite soldaților să trăiască fără să respire, să mănînce sau să bea".

Previziunile „cercetătorului" american nu se opresc însă aci. El vede și mai departe desfășurarea pe imensa hartă cerească a bătăliei înșeși. „Viitorul război — declară el sentențios — va fi purtat de armate din spațiu, care se vor înălța ca niște pești sburători deasupra păturii atmosferice, vor reintra în atmosferă și vor pluti spre destinația lor".

Pînă aci s-ar putea spune că avem de-a face cu o imaginație maladivă. În definitiv, cînd visul devine realitate în lumea cosmică, e mult mai generos să-ți închipui cum vor fi week-end-urile în Marte, vacanțele în Jupiter și așa mai departe, decît cum vor pluti în spațiu armatele S.U.A.! Dar, în sfîrșit, fiecăruia după placul său! Dl. Edson, însă, conchide cu următoarea considerație de ordin general, semnificativă: „Cînd pe celelalte planete vor exista colonii omenești, supraviețuirea rasei umane va fi asigurată, chiar dacă un război va nimici viața pe pămînt". (Subl. noastră N.R.)

Iată deci răspunsul la avertismentul dramatic ce se ridică astăzi din partea savanților, a militarilor conștienți, a sutelor de milioane de oameni din lumea întreagă, în legătură cu pericolul pe care-l reprezintă pentru soarta omenirii declanșarea unui război atomic. Ce importanță au civilizații milenare, opere unice ale geniului uman, țări și popoare cu tradiție! Totul poate să sară în aer, o dată ce S.U.A. și-au instalat baze militare și în Lună! Aici, pe pămînt, nu mai avem nimic de făcut. Bătrîna TERRA nu ne mai interesează! Să ne transportăm opera civilizatoare, cu cele mai „curate" bombe, cu dl. Edson cu tot, pe alte planete, pe Calea Lactee, oriunde mai rămîne ceva de nimicit, de transformat în praf și pulbere!

Din păcate, asemenea elucubrații nu sînt întîmplătoare. Ele, și altele asemănătoare lor, sînt emise concomitent cu hotărîrea N.A.T.O. de a spori numărul diviziilor sale, de a echipa țările participante cu armament atomic, de a instala rampe pentru rachete teleghidate pe teritoriul Franței, Angliei, Islandei, Italiei și Greciei. Aceasta este „politica războiului rece", în care se îngîmbează și zborurile arctice spre frontierele Uniunii Sovietice ale avioanelor militare americane cu bombe atomice la bord, ca și pregătirea viitoarelor experiențe nucleare din Pacific, în ciuda protestului unanim al popoarelor.

Dar popoarele resping invitația la sinucidere lansată de Pentagon. Ele refuză să părăsească planeta „princeps", leagănul dulce al vieții, iar presiunea opiniei publice, zilnic crescîndă, dovedește că ele vor ști în cele din urmă să impună deopotrivă rațiunea și bunul simț, pacea și securitatea omenirii.

Maiorul Mihail Şonţu

Căpitanul Nicolae Walter Măräcineanu

Sergentul Dimitrie Radovici

Hora de la Plevna.

Eroi a TREI GENERAŢII

de Mihai MÎRZA

L-am întîlnit în holul de la intrarea Muzeului Militar Central. Era aşa cum îl plăsmuise închipuirea mea încă din anii de şcoală. Nu semăna cu portretul pictorului Tattarescu, ci avea mai degrabă înfăţişarea pe care o văzusem în litografia lui August Strixner: faţă prelungă, palidă, împodobită cu o barbă scurtă, neagră, frunte înaltă, boltită; ochi vii, cercetători; părul lung, cum se purta acum un secol.

L-am privit îndelung şi apoi am păşit cu sfială înainte. Şi nu ştiu de ce, l-am simţit parcă, pe acest mare patriot, că mă însoţeşte pas cu pas prin sălile muzeului, ca un ghid.

„Vezi — părea că-mi spune — ai deschis sfînta carte în care se află înscrisă gloria Romîniei, care pune înaintea fiilor ei cîteva pagini din viaţa eroică a părinţilor lor".

Şi astfel, trecînd dintr-o sală într-alta, am parcurs cîteva pagini din această carte.

1877 — 1878

Gloanţele, şrapnelele şi timpul au muşcat din faldurile drapelelor care au fost purtate de cei ce au cucerit independenţa de stat a Romîniei...

O placă de cristal: „Colaborarea militară şi jertfele pline de abnegaţie ale eroilor romîni şi ruşi au constituit bazele marilor victorii de la Grivita şi Plevna". Colaborarea cu ruşii, jertfele lor şi ale noastre. Cîteva poze, cîteva nume: soldat Grigore Ioan, căpitan Nicolae Walter Măräcineanu, maior Şonţu, sergent Dimitrie Radovici...

...„Patrie şi independenţă nu erau vorbe goale pentru romîni... Se lupta cu bărbăţie, căci se lupta pentru pămîntul şi vatra sa... şi trebuia să triumfe, căci poporul se lupta pentru independenţa lui".

Da, da! Marele revoluţionar democrat ştia cum luptă poporul pentru independenţă şi libertate.

CONTINUARE ÎN PAG. 6-7

Harta care ilustrează zdrobirea ofensivei germane de la Mărăşeşti (1917). Sus, portretul generalului Eremia Grigorescu.

Căpitanul Grigore Ignat →

← Caporalul Vasile Muşat

Nicolae TĂUTU

30 APRILIE

Au explodat azi muguri, ne-a copleşit verdeaţa,
Am azvîrlit zăpada, pîslarii şi pufoaica,
Şi auzim cum seva în arbori urcă viaţa,
Cum la Reichstag, în noapte, se fierbe şoricioaica!

9 MAI

Ne-am ridicat din şanţuri orbiţi de-atîta soare,
Uimiţi de-acea tăcere, abia'nălţam privirea
Spre cer, zărind în valuri, aşa ca o ninsoare,
Baloanele festive, sfidînd nemărginirea.

Nu ne venea să credem c-avem îngăduinţă
Să mergem în picioare prin sîrmele ghimpate,
Chirciţi în adăposturi, simţeam că biata fiinţă
Uitase să păşească pe uliţi neminate...

Ne-am bărbierit afară. N-a tremurat vr-o mînă.
Şi ca-n copilărie, desculţi, călcam prin rouă...
Am lăcrămat în clipa cînd, roată, la fîntînă
Am îmbrăcat, din cufăr, prima cămaşă nouă!

...Cînd bubuit-a norul, ne-am şi întins îndată,
Dar ruşinaţi de-această ciudată întîmplare,
Am rîs tîrziu, în corturi, pe cînd peste prelată
Cădea întîia ploaie, în tihnă, roditoare!

Din „Comet de front"

Munţii Tatra. Mitraliorii atacă...

Eftimie Croitoru, eroul de la Tiszalök.

Sublocotenentul Gheorghe Levinte

Vitrina cu echipamentul Ecaterinei Teodoroiu.

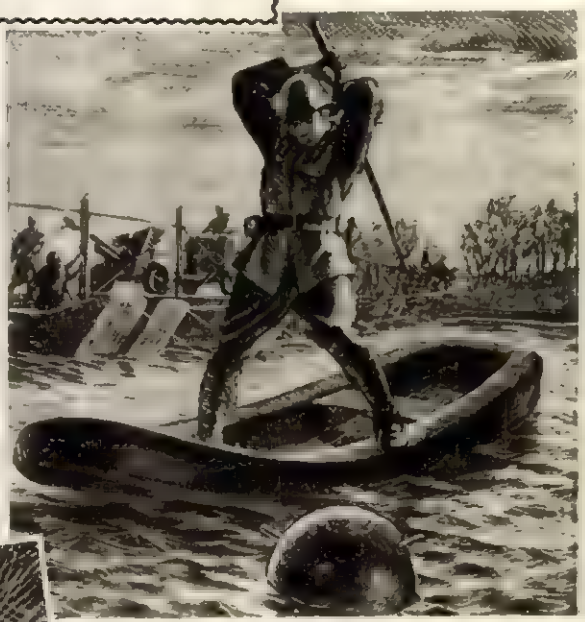

Sublocotenentul Constantin Godeanu

O NOUĂ PAGINĂ: 1916 — 1918.

Carpaţi, Oituz, Mărăşti şi Mărăşeşti. Noi nume: căpitan Grigore Ignat, caporal Constantin Muşat, sublocotenent Ecaterina Teodoroiu şi alţii. Se aşteptau oare boierii şi domnii ca truditorii, oamenii aceia de jos, să lupte astfel?

„De multă vreme domnii şi boierii se izolaseră de popor... Ei nu priveau jos, la poporul care muncea să le hrănească lenea; ei nu gîndeau că din acest popor au ieşit toţi acei viteji, că el a mîntuit ţara într-atîtea rînduri... Ei încă nu ştiau ce poate face un popor cît de mic, cînd îşi apără ale sale şi cînd e aprins de o sfîntă şi nobilă idee"...

Aşa îmi răspundea, în gînd, revoluţionarul de la '48. Acest adevăr nu a fost şi nici azi nu este recunoscut de domnii şi boierii care au fugit pe alte meleaguri, speriaţi de soarele dreptăţii.

RĂZBOIUL ANTIFASCIST

Nici fasciştii n-au vrut să recunoască acest adevăr. Dar capitolul războiului antihitlerist are şi mărturii de-ale noastre, care arată forţa uriaşă a poporului, atunci cînd luptă pentru o cauză dreaptă. A trebuit însă să curgă sînge, mult sînge...

„...prin sîngele vărsat, poporul dobîndeşte cunoştinţa drepturilor şi datoriilor sale".

Această reflecţie o impresionantă pentru timpul cînd a fost făcută. Din nou ideile celui ce trăise cu un veac înainte m-au uimit. Sîngele vărsat pentru înfrîngerea hitlerismului a făcut poporul nostru şi multe alte popoare să dobîndească conştiinţa drepturilor şi datoriilor sale. Şi aceşti eroi: locotenent Leonte Gh. Nicolae, sergent-major Popescu Gheorghe, sublocotenent Constantin Godeanu, sublocotenent Abramovici Traian şi cîţi alţii, care au căzut pentru eliberarea ţării de sub jugul fascist, se numără printre acei care, dobîndind cunoştinţa drepturilor, şi-au dat viaţa, alături de ostaşii sovietici, pentru ca să-şi îndeplinească îndatoririle lor. Carei, Debreţin, Budapesta, Tatra...

Eroi, eroi, eroi...

Eroi a trei generaţii. Am parcurs azi doar cîteva pagini din viaţa voastră.

...La plecare am privit din nou la portretul lui Nicolae Bălcescu. Aproape c-am simţit firea lui tumultuoasă, puternică, dreaptă şi tristă, întregindu-se cu bucuria viitorului pe care-l întrezărise. Şi de acolo, de peste veac, părea că spune:

...„Acestea sînt pentru ca aducerea aminte a acelor chipuri eroice să deştepte în noi simţămîntul datoriei, ce avem d'a păstra şi d'a mări pentru viitorime această preţioasă moştenire".

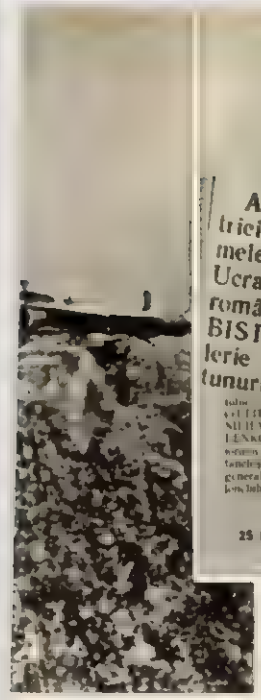

Din

ORDINUL DE ZI

al Comandantului Suprem

Mareşalului Uniunii Sovietice MALINOVSKI
Comandantul Trupelor Frontului II Ucrainean

Generalului-colonel ZAHAROV
Şeful de Stat Major al Frontului

Astăzi 26 Martie, la orele 21, capitala Patriei noastre MOSCOVA, va saluta în numele Patriei, vitezele trupe ale Frontului II Ucrainean, printre care şi trupele armatei române, care au cucerit oraşul BANSKA-BISTRICA, prin douăsprezece salve de artilerie trase de o sută douăzeci şi patru de tunuri.

Comandantul Suprem
Mareşal al Uniunii Sovietice
I. Stalin

25 Martie 1945

Din ordinul de zi al Comandantului Suprem, în care se confirmă eliberarea oraşului Banska-Bistrica de către trupele Frontului II Ucrainean, printre care se află şi trupele armatei române.

Populaţia Clujului întîmpină entuziasmată reintoarcerea victorioasă a trupelor române.

Pe frontul antihitlerist, militari români şi sovietici cercetează harta operaţiunilor militare. ↓

Portrete

PETRE VIŞCU

Cele cîteva rînduri scrise tremurat, parcă cu nervozitate, o ţintuiseră pe scaun, în mijlocul odăii scunde. Privea, înmărmurită, în gol, în vreme ce, ca de după un văl, o voce abia şoptită, depărtîndu-se încet, o voce atît de cunoscută, ruptă din ea însăşi, îi străpungea întreaga fiinţă:

Dragă mamă,

Îţi las ca amintire această fotografie din ziua cînd am plecat. Te sărut mult, al tău

Petre.

Închise încet ochii. Rămăsese singură, atît de singură, încît simţea cum o cuprinde teama de fiecare clipă care se scurge fără copilul ei, fără glasul lui care altădată umplea odaia săracă. Îi părea rău că nu putuse să-i împlinească micile dorinţe de copil. Dar cît de mult se zbătuse, cîte umilinţe suferise pentru o pîine!...

Ca ieri venise acasă de la sediul U.T.C., vesel, fremătînd de nesaţiu.

— Mamă, m-am hotărît. Am vorbit şi cu tovarăşii de la U. T. C. unde s-a discutat chemarea partidului. Plec pe front...

Maria Vîşcu îşi privise atentă fiul. Devenise matur, ajunsese să înţeleagă lucruri care pe ea o frămîntau de ani de zile. Faptul acesta îi strecură în suflet mulţumire, mîndrie. Şi iată-l că pleca voluntar în urgia războiului...

★

Grupa de panduri se strecura încet, hrăzdînd zăpada aşternută cu dărnicie.

— Sst! Încet. Arma pe braţ, n-o tîrîţi pe jos!

Şoapta trecu din om în om, ca o adiere. Deodată tăcerea fu străpunsă de răpăitul unei mitraliere în spatele cărcia trosniră branduri, automate şi puşti-mitraliere. Canonada se dezlănţui cu toată furia. În fumul exploziilor oamenii nu se mai vedeau, dar fiecare simţea că pînă la adăpostul de unde trăgeau nemţii nu mai era mult. Utecistul Petre Vîşcu, copilandrul din Gura Ocniţei, în fruntea grupei, transmise hotărît, cu voce puternică:

— Străpungem barajul prin salturi scurte. Înainte!

Snopul ucigător al cîtorva arme automate se abătu vijelios asupra grupei. Oamenii îmbrăţişară pămîntul viscolit de vînt şi gloanţe. Tirul armelor germane căuta grupa, scormonind pămîntul, închizînd tot mai mult cercul în jurul pandurilor. Trebuia găsită o ieşire, şi cît mai curînd, altfel...

Atunci utecistul Petre Vîşcu se ridică pe jumătate şi, sprijinit pe o mînă, aruncă la rînd trei grenade. Două din automatele duşmanului amuţiră. Întreaga grupă făcu un salt fulgerător şi, în explozia altor două grenade pe care le aruncă, Petre văzu o mitralieră zburînd în aer. Acum grupa putea înainta.

Un singur gînd îl stăpînea pe Vîşcu: cuibul de foc de pe cotă trebuie distrus. În felul acesta drumul întregului batalion va fi deschis.

Privi în urmă. „Băieţii" înaintau prin şuierul îngroxitor al schijelor. Îl văzu pe prietenul său, rănit, crispîndu-se de durere, cu faţa înroşită de sînge proaspăt. Alături de el altul, fără mîna stîngă, arunca cu dreapta grenade. Apoi urmau ceilalţi. Înaintau.

Îşi amintă atunci de valul de oameni pe care-l urmase în faţa prefecturii din Tîrgovişte, cerînd detronarea jafului şi a minciunii.

Imaginea dură mai puţin de o secundă. Apoi totul se şterse şi în faţă îi apăru duşmanul încleştat în luptă.

Se repezi înainte, gîtuit de ură, îndoit de mijloc, cu arma într-o mînă, cu grenada în cealaltă. O explozie răbufni ca un trăsnet, în faţă, la aproape un metru. Se răsuci brusc, străpuns de schije, se rostogoli la pămînt.

Peste cîteva minute cele două mitraliere şi trei aruncătoare nemţeşti care stăpîniseră cota 568 din munţii Tatra erau aruncate în aer de grenadele grupei pandurilor.

A doua zi bulgări din pămîntul îngheţat al cimitirului din Batovte (Cehoslovacia) acoperea trupul celui care nu trecuse încă de şaisprezece primăveri. Iar într-un sat din Romînia, o mamă privea fotografia fiului ei, în vreme ce două lacrimi se rostogoleau pe obraji.

Rodica NEDELEA

AȘA AM ÎN

de V. I. CIUIKOV

Mareșal al Uniunii Sovietice, de două ori Erou al Uniunii Sovietice

Am avut marea cinste de a străbate împreună cu Armata Sovietică totdrumul ei glorios de luptă, din primele ei zile și pînă azi. Abia împlinisem optsprezece ani cînd am îmbrăcat uniforma de ostaș sovietic și, iată, sînt acum mai bine de patruzeci de ani de cînd nu m-am mai despărțit de ea.

În zilele Marii Revoluții din Octombrie am fost la Kronstadt, apoi am participat la înăbușirea rebeliunii cserilor contrarevoluționari de la Moscova, am luptat împotriva lui Kolceak și a polonezilor albi, am curățat țara de bandiți, am luat parte la expediția împotriva finlandezilor albi, am fost printre cei care au eliberat Bielorusia occidentală. Dar cea mai grea încercare prin care mi-a fost dat să trec vreodată a fost, fără îndoială, bătălia de la Stalingrad.

Îmi stărue și azi în amintire acel septembrie mohorît al anului 1942. Hitleriștii înaintau spre Stalingrad. Pe acest front, comandamentul fascist german aruncase în luptă circa 500.000 de soldați și ofițeri din armata a 6-a a lui Paulus, armata a 4-a de tancuri a lui Goth, corpul 8 de aviație și numeroase alte unități, mii de tancuri, tunuri și avioane.

În ziua de 11 septembrie am fost convocat de urgență la Consiliul de Război al frontului, unde am fost primit îndată de generalul comandant A. I. Eremenko și de N.S. Hrușciov, membru în Consiliul de Război. Convorbirea a fost scurtă. Mi s-a propus să preiau comanda armatei a 62-a.

Mi s-a expus în amănunțime situația de pe front și mi s-au pus întrebări. La urmă N. S. Hrușciov mi-a pus o ultimă și cea mai dificilă întrebare: „Tovarășe Ciuikov, cum vezi dumneata situația?" La care am răspuns hotărît: „Stalingradul ne este scump, atît nouă, cît și întregului popor sovietic. Cedarea Stalingradului ar deschide mîinile inamicului pentru o nouă ofensivă. Voi lua toate măsurile ca să salvăm Stalingradul. În momentul de față nu pot să spun nimic concret. Îmi voi expune constatările în fața Consiliului de Război, după ce voi fi examinat situația la fața locului. Plec imediat la Stalingrad și jur că nu-l voi părăsi. Ori îl salvăm, ori murim!"

A doua zi am și preluat comanda armatei. Între timp, pe tot frontul se dădeau lupte pe viață și pe moarte. 12 divizii hitleriste de elită și 500 de tancuri asaltau cu furie orașul. Fiecare palmă de pămînt a Stalingradului era o țintă asupra căreia se trăgea de pe uscat și din aer. Dacă pînă în ziua de 10 octombrie numărul atacurilor aeriene ale inamicului depășeau zilnic 1.000, în ziua de 14 octombrie*) ele atinseră cifra record de 2.540. Stalingradul se transformase într-un adevărat iad. Totul ardea. Uriașe limbi de foc se ridicau la 800 m înălțime. Depozitul de petrol aruncă în aer și petrolul curgea în riuri de flăcări. Ardea pămîntul, ardea Volga... Torente de foc se abăteau asupra adăposturilor betonate ale statului major al armatei a 62-a. Începusem să ne sufocăm...

După ce am examinat în amănunt situația împreună cu generalul Gurov, membru în Consiliul de Război al armatei, generalul Krilov, șeful statului major, și alți generali și ofițeri, am ajuns la următoarea concluzie: dacă ne rezumăm la defensivă, vom fi înfrînți; trebuie neapărat să-l provocăm pe inamic la luptă, să-i măcinăm necontenit forțele prin contra-atacuri, să nu-i dăm nici o clipă de răgaz; cu alte cuvinte, să ne apărăm, atacînd.

Au trecut mulți ani de la memorabila bătălie pentru Stalingrad, dar și azi încerc o adîncă emoție recitind rîndurile unui document pe care-l păstrez încă. Este vorba de procesul verbal al ședinței comsomoliștilor unei din subunitățile militare care apărau Stalingradul.

„S-a discutat: Despre comportarea comsomoliștilor în luptă.

S-a hotărît: În tranșee e mai bine să mori decît să te retragi în mod rușinos. Și nu e destul ca tu să nu te retragi, ci trebuie să faci în așa fel, încît nici vecinul tău să nu se retragă.

*) Ultimul termen fixat de Hitler pentru ocuparea Stalingradului. Inițial el îl fixase pentru 25 iulie 1942, apoi pentru 25 august și, în sfîrșit, față de rezistența prelungită a orașului, a ordonat trupelor sale să-l ia cu asalt în ziua de 14 octombrie 1942 — cu orice preț.

1 Cei mai mulți au înțeles cu un ceas mai devreme tragicul adevăr: „E o nebunie să te mai bați pentru Hitler. Dacă mai este ceva de salvat, nu viața lui Hitler este aceea — ci viitorul Germaniei. O altă Germanie, cu conștiință, cu alte perspective. Pentru asta, jos armele!" Ofițerii nu se sfiesc să se predea și să discute cu sovieticii predarea unităților pe care le mai au sub comandă. Două feluri de priviri se înfruntă: a învingătorului, dură și acuzatoare; a învinsului, umilă și pierdută...

2 Înainte, eroi ai Stalingradului! Victoria e aproape! Drum de urcușuri și coborîri — de la Stalingrad la Berlin. Drum de speranțe și îmbrățișări cu moartea. Unii au căzut, alții le-au luat locul. Și, neistovit, șuvoiul mîniei sovietice s-a desfășurat mereu mai departe, fără oprire, pînă la porțile Brandenburg-ului. O pîndă de cîteva clipe, o atentă cercetare de-a lungul străzii și ruinelor din față, apoi salt pînă în cuibul inamic... Nu va trece mult și steagul roșu va flutura victorios pe cupola Reichstag-ului învins...

3 Pe vremea cînd visa o intrare triumfală în Moscova, Hitler nici n-ar fi putut concepe că prezicerile sale se vor întoarce împotriva lui însuși. Ruinele acestea ale Berlinului stau mărturie dezastrului provocat de Hitler. Artileria grea sovietică așteaptă să se amplaseze, pentru a da ultima lovitură celor care voiau să înghoape o dată cu ei însăși ființa Germaniei.

FRÎNT MOARTEA LA STALINGRAD

Întrebare: Există oare motive onorabile de retragere de pe linia de foc?
Răspuns: Din toate motivele justificative, unul singur va fi luat în considerare — moartea".

Mi-aduc aminte că în ceasul în care avusese loc această şedinţă, hitleriştii dezlănţuiseră cel de-al doisprezecelea atac împotriva liniei apărate de această subunitate. Atunci comandantul plutonului, vrînd parcă să tragă concluziile, înă cuvîntul: „Trebuie să dau unele lămuriri cu privire la cele spuse de secretarul organizaţiei de bază a Comsomolului. El a vorbit aici despre moarte, spunînd că patria ne cheamă să murim în numele victoriei. Fireşte, el nu s-a exprimat bine. Patria nu ne cere moartea, ci victoria. E adevărat, unii nu se vor întoarce de pe cîmpul de luptă — aceasta-i războiul. Acela care a murit vitejeşte, apropiind ceasul victoriei, este un erou. Acela însă care a ştiut să-l înfrîngă pe duşman şi să rămînă în viaţă este de două ori un erou".

În sectoarele de ceea mai mare răspundere vedeam întotdeauna prezenţi comunişti, iar alături de ei, comsomoliştii.

În zeci şi sute de clădiri se purtau lupte săptămîni în şir pentru fiecare cameră, pentru fiecare colţ, pentru fiecare iespede a scării. Cine n-a auzit de numele sergentului Iakov Pavlov? În fruntea unui mic grup de viteji el a apărat timp de mai bine de 30 de zile, fără somn şi fără odihnă, o casă din centrul oraşului — important obiectiv strategic. Asupra casei s-a abătut potop de bombe şi mine hitleriste. Dar „Casa lui Pavlov" rămînea inaccesibilă inamicului. O apărau oameni sovietici, fii credincioşi ai popoarelor ţării noastre: ruşii Pavlov (azi Erou al Uniunii Sovietice), Aleksandrov, Afanasiev, ucrainenii Sabgaida şi Glușenko, gruzinii Mosiaşvili şi Stepanovvili, uzbecul Turganov, kazahul Murzaev, abhazul Sukba, tadjikul Turdiev, tătarul Romazanov şi alţi tovarăşi de luptă.

Apărînd o singură casă, o mînă de eroi au nimicit atunci mai mulţi hitlerişti decît au pierit la ocuparea Parisului.

Sînt obişnuit cu războaiele. Am avut prilejul să văd destule fapte de eroism, dar mă gîndesc şi azi cu adîncă emoţie la numele eroilor care au încununat de glorie armata noastră.

...Bătălia pentru Stalingrad era pe sfîrşite. Şi iată că în unităţile noastre făcu ocolul o veste mare: generalul feld-mareşal Paulus şi întreg statul său major au fost luaţi prizonieri. Apoi o altă veste nu mai puţin îmbucurătoare — trei ostaşi ai gărzii, în frunte cu comsomolistul Mihail Porter de la transmisiuni, în vîrstă de optsprezece ani, au luat prizonier statul major al diviziei 295 infanterie a inamicului.

Am reuşit oare să redau cititorilor toată măreţia acelor zile de neuitat? De bună seamă că nu! Ceea ce v-am povestit nu este decît a mia parte din ceea ce s-ar fi putut povesti.

Timp de 180 de zile am dus o luptă ce n-are egal în istorie, o bătălie care n-a încetat în tot acest timp nici o clipă, ziua şi noaptea. Şi am învins. Stalingradul a devenit simbol al unei rezistenţe cum nu mai cunoscuse omenirea.

Apărarea eroică a armatei a 62-a pregătise marea ofensivă victorioasă. Cu această armată am ajuns de la Volga, la Berlin. Îmi reînvie în minte un episod din noaptea asaltului decisiv asupra Tiergarten-ului. Purtînd steagul alb, la punctul nostru de comandă a sosit şeful marelui stat major al trupelor de uscat ale Germaniei hitleriste, generalul-colonel Krebs. Ţinea în mînă documentul semnat de Goebbels, care pretuase pentru cîteva ore de la Hitler postul de reichcancelar, şi de Borman, preşedintele partidului fascist.

Krebs venise să ceară armistiţiu.

— Nici un armistiţiu, numai capitularea necondiţionată!

Şi atunci Krebs avu o comportare mai jalnică decît a unui umil cerşetor. El nu mai avea tăria nici măcar să-şi păstreze demnitatea de militar. Era gata să facă orice: să cadă în genunchi, să se tăvălească la picioarele noastre cu capul în ţărînă. Şi aceasta era acelaşi Krebs, celebrul, fălnicul general hitlerist, care abia cu patru ani în urmă vociferase, imitîndu-l pe Hitler, despre invincibilitatea armatei germane!

Telefonistul care urmărea această scenă rosti dispreţuitor, cu jumătate de glas:

— Ia te uită ce se mai văicăreşte!

— Tremură pentru pielea lui, de aia se văicăreşte! — adăugă un alt soldat, un sudor din Stalingrad. Iată unde l-a adus pe „domnul general" Stalingradul nostru!

Acest simplu soldat rus ce străbătuse cu armata lui lungul drum de la Volga la Berlin grăise un mare adevăr istoric. Stalingradul a însemnat apusul armatei germane fasciste. Vor trece ani mulţi, vor trece secole, dar poporul nostru îşi va aduce aminte cu aceeaşi admiraţie şi mîndrie de grandioasa bătălie de la Stalingrad.

(Text prescurtat)

Octombrie 1942. În zilele de foc ale bătăliei de la Stalingrad, N. S. Hruşciov, pe atunci membru în Consiliul de Război al frontului de la Stalingrad, vorbeşte apărătorilor oraşului de pe Volga.

Steagul victoriei fluturã deasupra Reichstag-ului din Berlin. 2 mai 1945.

BERLIN-mai-1945

de Laurenţiu FULGA

Cruzimea fascismului se-ntindea peste Europa ca o pecingine otrăvită. Demnităţile şi virtuţile omeneşti erau strivite fără milă sub cizmele apologeţilor lui. Ţinuturile unde pătrundeau baionetele germane se preschimbau în temniţe şi ţintirime. Niciodată istoria n-a consemnat în paginile ei atît de mîrşave nelegiuiri cîte a putut înregistra în cei şapte ani, din '38 pînă în '45, istoria dominată de tirania lui Hitler.

Ţări care n-aveau altă vină decît de a fi iubit pacea şi independenţa erau înghiţite de gura imensă a acestui Moloch contemporan. Prizonierilor li se înăbuşea în pămînt graiul de pe buze. Mamelor li se răpeau pruncii de la sîn pentru a fi supuşi experienţelor diabolice din camerele de gazare. Plutoanele de execuţie lucrau din plin asupra revoltaţilor ca şi asupra celor lipsiţi de apărare. Orgoliul teutonic, întreţinut de nebunia legiferată a rasei pure, urca în spînzurători, îngropa de viu, arunca în celule reci de închisoare tot ce nu se potrivea gîndului hitlerist despre rasa superioară şi tot ce se împotrivea planurilor sale imperialiste. Noroade întregi şi-au pierdut pe neaşteptate dreptul la viaţă şi la libertate, pentru a deveni roabe dictaturii de la Berlin şi slugilor sale credincioase întru ale crimei.

Nu ştiu ce statistică vastă ar putea cuprinde pînă la amănunt imaginea în cifre a ceea ce a trebuit să îndure umanitatea din partea fascismului, în aceşti şapte ani de beznă şi ruşine aruncate asupra Europei.

Dar ştiu că nici o clipă umanitatea nu şi-a pierdut speranţa că într-o bună zi va fi „sărbătoare şi pe uliţa ei". Au fost înfrînger şi îngenunchieri, s-au vărsat lacrimi multe şi multe steaguri de doliu s-au desfăşurat de la o zare la alta, dar nici o clipă n-a putut fi smulsă din inimile oamenilor nădejdea că toate acestea îşi vor primi răsplata.

De după zidurile temniţelor răzbătea peste ţări clocotul unei mînii nemăsurate, care avea darul nu numai să ţină trează în oameni conştiinţa nesupunerii, dar să-i şi înarmeze pentru lupta ce trebuia dusă cu orice jertfe pînă la victoria finală. Comuniştii şi patrioţii mai găseau timp, în ultimele lor frînturi de viaţă torturată sau înaintea plutoanelor de execuţie, să-şi exprime răspicat credinţa în triumful luminii asupra întunericului. Din ura tinerelor soţii şi mame văduvite de sprijinul bărbătesc al vieţii lor, din furia oarbă a părinţilor care-şi vedeau copiii ucişi sub proprii lor ochi, din încrîncenarea înfiorată a celor care urmăreau de după ferestre scurgerea convoaielor morţii spre fronturi, se înfiripa şi creştea, se manifesta şi se materia-

liza valul cel mai necruțător al mîniei populare împotriva fascismului.

Este adevărat că Hitler anunța cu fanfaronadă intrarea în Leningrad la o anumită zi și oră, la fel de adevărat fiind faptul că generalii fasciști vedeau prin binocluri turnurile strălucitoare ale Kremlinului — anunțînd de asemeni un festin zeesc în Piața Roșie. Dar ei n-au izbutit să intre în aceste orașe decît în chip de prizonieri pricăjiți, iar la Stalingrad le-a fost dat să cunoască gustul amar al celei mai mari înfrîngeri, ce avea să dezlănțuie seria înfrîngerilor capitale, pînă la capitularea fără condiții în însăși inima cetadelei care generase morbul crimei împotriva umanității și-i împinsese la pierzare.

N-a fost de loc ușor drumul străbătut de la Stalingrad pînă la Berlin. Pentru fiecare bucată de pămînt ostașii sovietici s-au luptat cu ghearele și dinții. Sub fiecare brazdă de pămînt a rămas să se odihnească pe veci cîte un erou. Cei care profețeau că forța sovietică va seca la un moment dat au rămas uluiți de cumplita forță pornită la ofensivă și a cărei sursă nu se va mai epuiza de fel. Cei care puneau preț pe niște presupuse răscoale ale popoarelor sovietice au trebuit să se închine în fața unității indestructibile a acestui popor, a cărui uriașă armată aducea mereu în linia întîi rus lîngă uzbec, cazac lîngă tătar, moldovean lîngă siberian — într-o coeziune legitimată de patosul comunismului.

Cei care se legau desperați de strategia retragerii elastice preconizate de Hitler — tot așteptînd cu sufletul la gură ca pe Nipru sau în Carpați resturile armatei hitleriste, angajîndu-se în bătălia ultimă, să-și recîștige faima inițială — au trebuit pînă la urmă să-și dea seama că, muribundul Hitler nu lansa muribunzilor săi decît ultimele baloane cu oxigen.

Astfel miturile au căzut în țărînă. Idolii și-au pierdut strălucirea artificială. Geniul rău al neomeniei și obscurantismului primea mereu lovituri peste lovituri.

Noi înșine am aderat la înmulțirea și duritatea acestor lovituri. Poporul romîn n-a mai putut răbda calitatea de carne de tun pentru Hitler și a întors armele împotriva lui. În condițiunile favorizate de ofensiva sovietică, partidul nostru comunist a gîndit și a înfăptuit actul revoluționar de la 23 August 1944. Angajînd toți factorii patriotici ai țării, Partidul Comunist din Romînia a impus sporirea forțelor antifasciste în această etapă a luptei care urma să ne aducă libertatea și adevărata independență națională.

O sută de mii de romîni au căzut jertfă, alături de sutele de mii de ostași sovietici, înfrățiți laolaltă pe cîmpul de luptă.

Am străbătut o dată cu ei drumuri anevoioase, de la Carpați pînă în Tatra, din pădurile vieneze pînă pe străzile Berlinului fascist, doborît pentru totdeauna. Am auzit armonica rusească legănîndu-și dulcile cîntări alături de cîntarea cavalului romînesc; pe brațele mele și ale altor ostași romîni și-au dat ultima suflare mulți eroi cu stea roșie pe bonetă, după cum pe brațele surorilor ruse și-au spus ultimul dor de țară feciori de pe plaiurile Olteniei sau de prin munții Vrancei. Am cunoscut deopotrivă, în atac, mușcătura glonțului dușman, ca și bucuria bidonului cu vodcă împărțit pe din două, după cucerirea unei cote.

Sînt 13 ani astăzi de cînd au răsunat în lume trîmbițele de aur ale triumfului asupra fascismului. N-a fost îngenunchiată numai o armată, ci mai ales o concepție odioasă de viață. Omenirea a răsuflat ușurată, fiindcă o dată cu această zi omenirea spera să se reașeze pe temeiuri noi și să-și clădească viața pe alte temelii.

Din nefericire, în locul dictaturii fasciste germane a apărut nebunia dictatului atomic. Lumea e iarăși amenințată cu pîrjolul și baionete otrăvite vor să se înfigă din nou în conștiințele oamenilor. Dar negustorii bombei cu hidrogen și ideologii imperialismului american uită că umblă pe urmele lui Hitler. Chiar dacă nu le ard tălpile de pe acum, Stalingradul și lecția de atunci le stau în față ca un grav, neiertător avertisment.

Cei care iubesc lumina de aur a zilei Victoriei nu vor lăsa umanitatea să-și repete suferințele.

↑ În zilele asediului. Berlinezii se hrănesc cu cadavre. Iată unde i-a adus furia hitleristă. Lesul acesta să fie un simbol? Poate! În aceeași măsură în care imaginea lui trebuie să dea de gîndit celor care astăzi vor să întoarcă omenirea, prin arme atomice, la primitivism și barbarie.

Din ordinul lui Goebbels, generalul fascist Krebs a încercat să ducă tratative pentru armistițiu, cu înaltul comandament sovietic. Răspunsul a fost net și categoric: „Nici un armistițiu, capitulare necondiționată!" Iată-l pe generalul Krebs înainte de a se întoarce la cancelaria Reichului, într-o mașină blindată. Misiunea cu care venise a eșuat. Ostașul sovietic privește cu dispreț spre această epavă a Reichului hitlerist. Puțin după aceea, Krebs s-a sinucis... prolog la sinuciderea celorlalte căpetenii fasciste. →

Și iată, Germania hitleristă a capitulat! Nesfîrșite coloane de militari germani se predau trupelor sovietice. Unii privesc cu teamă viitorul, alții îi zîmbesc. A fost o lecție dureroasă, dar învățătura ei cu atît mai adînc le-a rămas încrustată în conștiințe. ↓

SFÎRȘIT DE NOAPTE

de Aurel MIHALE

Ilustrații de N. POPESCU

Aurel Mihale

M-am așezat pe marginea gropii ca într-o prăbușire. Vestea încetării focului mă prinsese nepregătit. Eram atît de istovit, că nici nu mă puteam bucura îndeajuns de pace... Și asta, pentru că la vîrsta primei tinereți pe care o aveam, cînd încă trebuia să dibui drumurile vieții, trecusem prin cel mai îngrozitor război. În loc să bat mai departe, cu pieptul, băncile studenției, bătusem pămîntul întregului Ardeal, de la Mureș la Carei. Asaltasem pozițiile și cazematele nemțești pînă aici, la nord de Praga, înfruntînd — împreună cu alte sute și mii de oameni, rămași sub brazda pămînturilor eliberate — năvălirile turbate ale cotropitorilor și înfricoșătoarele apariții ale tancurilor cu cruce neagră pe blindaj. Trecusem prin vad, de mai multe ori, Mureșul însîngerat și, sub ploaia de obuze, Tisa tulburată, desperasem în hrubele Budapestei și degerasem în munții Tatra, iar la cota 1.008 din munții Boemiei rezistasem încercuirii germane trei zile și două nopți, cu numai nouăsprezece oameni. Cunoscusem urgia cîmpurilor de mine și a prăpădului din fața rețelelor de sîrmă, pînza de foc a mitralierelor inamice și fulgerarea de moarte a baionetelor cu sclipiri de oțel...

— Dom'le sublocotenent!—m-am auzit strigat și am tresărit...

M-am trezit dintr-o dată înconjurat de ostașii mei. Agentul mi-a atins umărul și mi-a întins un bidon de aluminiu cu capacul desfăcut. M-am întors stînjenit și nici nu m-am trezit cu adevărat din gînduri, că alte cincisprezece-douăzeci de bidoane au lăcărit alburiu în întuneric și s-au ciocnit de al meu.

— O mie de ani pace!—a urat cineva și toți am dus bidoanele la gură.

Nu mi-a plăcut niciodată să beau, dar atunci am tras pe nerăsuflate cîteva înghițituri de rom.

Ostașii s-au risipit apoi și un vuiet surd de glasuri porni să plutească peste șanțuri. Șoapta lor creștea treptat, ca un murmur al firii izbăvite de măcel. Cineva cînta, încet și chinuit, lungit lîngă o mitralieră îndreptată încă spre pozițiile germane. Dinapoia noastră, de dincolo de linii, dinspre posturile de comandă, răzbăteau chiote prelungi și ascuțite, de veselie.

— Omul... așa e omul!—a murmurat agentul, care devenise de multă vreme umbra și răsuflarea mea... E ca o strună peste care trece viața... cînd dulce și liniștit ca o adiere, cînd răscolitor și trist ca o furtună... În fiecare om tremură cîte o strună, una singură, care-i numai a lui!...

Agentul a mormăit încă o vreme despre această strună a omului, care plesnește uneori înainte de timp, mîncată pe dinăuntru de rugină. Apoi a rămas gînditor, ascultînd ca și mine trezirea aceea neașteptată a fronturilor.

— La alții însă — a mai mormăit el într-un tîrziu—struna asta e ca de argint, fără de moarte...

L-am ascultat, așa cum îmi plăcuse întotdeauna să-l ascult, ca pe un glas al pămîntului nostru și al oamenilor de la noi. M-am gîndit la vorbele lui,ca de atîtea alte ori, în liniște. Ele cuprindeau o filozofie rustică a lumii, plină de miez, umbrită de duioșie și înfiorată de nădejde și credință. Înțelegerea asta a vieții, cutremurător de simplă, îmi mărise tulburarea. Struna de care vorbise agentul slăbise și nu mai aveam putere s-o fac să tremure iar.

M-am ridicat atunci în picioare, pe marginea gropii. Freamătul ostașilor se pierdea, înăbușit de liniștea nopții și a fronturilor. Timpul își domolise trecerea, picurînd. Priveliștea pozițiilor noastre răvășite, pline de forfota oamenilor, însuflețite de șoapta lor, amintea tot mai puțin de război. Simțămîntul acela al supraviețuirii, bucuria îndoielnică a primelor clipe de pace, uitarea și visul mă încercau din nou. O putere nebănuită creștea treptat în sufletul și în inima mea.

— Cionca!—am strigat eu la agent... Adu cîteva bidoane cu rom, să mergem la nemți!

Agentul a pornit-o în fugă, peste șanțuri, iar eu m-am întors spre pozițiile germane. În partea aceea, licuricii gloanțelor nu mai scînteiau; se stinseseră pentru totdeauna. Rachetele nu mai aprindeau smoala văzduhului și nici tunurile nu mai bubuiau, răsunătoare. O liniște și mai adîncă, înspăimîntătoare, stăpînea întinsurile de dincolo de rețelele de sîrmă. Pozițiile inamice, ascunse și întunecate, căzuseră parcă într-o împietrire.

Departe numai, noaptea tresălta fantomatic într-o rumenire boltită, ca a zorilor. Și rumenirea aceea creștea și pîlpîia uneori, plutind aprinsă peste întunecimi.

— Arde—a mormăit agentul, revenit lîngă mine... Au pus focul acolo!

Și deodată, lumina aceea singerie de amurg înflăcărat a răzbătut, ca stinsă, pînă la noi. Din întuneric au apărut atunci, umbrite, liniile de luptă ale fasciștilor, apropiate și pustii, părăsite.

— Au fugit!—a șoptit agentul, minunîndu-se.

— Nu se poate, că nu mai au de ce...—m-am împotrivit eu și am apucat unul din bidoane, ca să trec peste linii.

Dincolo de zarea nopții, pojarul acela a răbufnit răscolit ca de o furtună și a luminat pentru o clipă întinsurile. Pozițiile germane

ne-au apărut din nou, singuratice. Pustiul și încremenirea însingerată de dincolo de rețele m-au întărîtat pe neașteptate. Înfiorarea primelor clipe de pace — care începuse să-mi înmoaie și mie inima — m-a părăsit. Am fost iarăși cuprins de ura aceea nepotolită, înveninată, pe care războiul mi-o stîrnise împotriva hitleriștilor. Ura asta mă întărea, îmi încingea sîngele... „Ia te uită — îmi spuneam, fierbînd de mînie — am vrut să uit că i-am bătut și să ciocnesc un bidon de rom cu ei, ca să le fie soarta mai ușoară... Și au plecat!... Păi, ce, așa merge? — m-am supărat de-a binelea... Ne batem de atîta timp și acuma, cînd i-am pus cu botul pe labe, nu mai vor să dea ochii cu noi?"

Și uite, așa mă aflîtam singur și nu mă puteam stăpîni, că prea eram sleit de puteri și sălbăticit de război. Nu știu de ce îmi închipuisem pînă atunci că nemții trebuiau să ne aștepte să trecem liniile, ca să-și plece supuși capetele împăunate cu zvastica argintie. Și dacă pînă în clipa aceea îi stimasem cît de cît ca luptători, acuma mă scîrbiseră și mă înfuriaseră deopotrivă.

Tîrziu abia, mi-am dat seama că mai mult decît orice mă aflîta liniștea aceea ireală, lipsită de încordare și zbucium. Trebuia să-mi înfrîng și simțurile, și desfășurarea mocnită a gîndurilor, ca să pot îndura apăsarea ei. Era o liniște care te destrăma, în care te risipeai ca un abur ce se topea. N-am mai putut-o îndura și-am pornit atunci cu pași mărunți și ușori înspre

pozițiile lor. Am sărit peste o tranșee prăbușită, peste cîteva gropi proaspete de obuz, am ocolit o tufă deasă de măceș și am intrat dintr-o dată în țara nimănui.

— Domnule sublocotenent! — m-a oprit Cionca, apucîndu-mi brațul...

— Lasă, n-avem de ce ne teme!—l-am liniștit eu.

Am privit totuși împreună, prevăzători, rumenirea aceea a nopții de dincolo de fronturi. Într-un timp o nouă răbufnire, uriașă, a înviorat-o iar, clătinînd întunecimile. Am deslușit astfel, și mai aproape, rețelele de sîrmă... Am făcut atunci semn agentului și, după ce ne-am tras pistoalele-mitralieră în fața pieptului, am pornit-o iar. Am trecut în liniște o arătură răscolită de obuze, ca de niște rîmători sălbatici, și o semănătură măruntă și rară de secară, pînă la care nu putuserăm ajunge cu nici un chip în ajun. Am intrat apoi în zona tragerilor noastre de artilerie, furișîndu-ne de la o groapă de obuz la alta. În fața rețelelor de sîrmă ne-am oprit. Liniștea stăruia încă, și mai adîncă. Crescuse și rumenirea nopții, aprinsă ca o gură de iad, luminînd sîngeriu, aproape, împrejurimile. Am rămas pe loc, speriați de umbrirea atît de deasă a rețelelor de sîrmă și de pustiul liniilor nemțești. Dincolo de rețele, începea un adevărat tărîm al morții, sinistru și rece, înfricoșător. Noaptea părea o năframă neagră, însîngerată, liniștea împietrea... Un strigăt chinuit a ajuns atunci pînă la noi, îndurerat:

— Kamerad!... Kamerad!...

Am tresărit, înfiorați de strigătul acela de moarte, rătăcitor într-o plutire stranie. Ecoul lui s-a pierdut apoi, ca un geamăt stins, răscolitor. Liniștea a cuprins din nou întinsurile în împietrirea ei. Mi-am auzit apoi urechile vîjîind și tîmplele pocnind de năvala sîngelui...

— Rămîneți aicea!—a șoptit Cionca.

Și a pornit către rețele, în pas ușor, aplecat și cu pistolul întins. În curînd a dispărut în păienjenișul lor și a apărut după un timp, deodată, dincolo de ele, înalt, învăluit în lumina aceea de sînge. Mi-a făcut semn și m-am strecurat și eu pe urmele lui, pînă la el.

La cîțiva pași de noi începeau liniile de luptă. În dreptul cîtorva frînturi de șanț cu parapetul ridicat, am deslușit locurile cuiburilor

Primii pomi care au înflorit în această primăvară au fost... migdalii. În ciuda ploilor și a frigului, livezi întregi au îmbrăcat haina puforoasă a petalelor de migdal. Iar parfumul a îmbătat un ținut întreg. Nu-i vorba însă de vreun ținut din sudul Greciei, al Italiei sau al Crimeei, ci de unul situat... la vreo sută de kilometri de București. Mai precis: lîngă Mizil.

Migdalul, învățat cu soarele subtropical, crește doar în locurile în care se poate bucura de o căldură medie anuală de 14-15 grade și unde-și poate înfige rădăcinile într-un pămînt argilo-calcaros. La noi, deci, doar prin locuri ferite de vînturi.

Astfel de condiții, foarte rare în partea aceasta a Europei, migdalul le-a găsit — și nu-i mult de atunci — numai lîngă ...Mizil: la Tohani, la Vadul Săpat și la Gura Vadului. Trei sute răspîndite printre podgorii care dau două renumite vinuri: unul negru, vîrtos, și altul alb, semilicoros.

Anul trecut, țăranii din Tohani și cei din Vadul Săpat au recoltat 15.000 kilograme de migdale. Oamenii din partea locului speră anul acesta într-o recoltă și mai bună, cu toată vremea proastă de la începutul primăverii.

E bine să știți că recoltarea migdalelor, deși-e înrudite cu piersicile, seamănă mai mult cu cea a nucilor: ele se cojesc, se sparg, se sortează. Apoi, ambalate... se vînd. Se vînd la „Alimentara", în cutii de tiplă sau în pungulițe roșii, la farmacii, în... sticluțe, sub formă de ulei, iar la cofetării... prăjite. Și pentru că migdalele noastre sînt tot atît de gustoase ca acelea din Sicilia, „Fructexport"-ul primește oferte de cumpărare și din partea unor clienți străini.

În anii următori, plantațiile de migdali vor fi extinse și mai mult în jurul Mizilului și spre Buzău, la Dealul Mare. În acest scop, 13.000 de puieți de migdal sînt crescuți acum cu grijă mare, în pepiniera de la Șarînga.

F. URSEANU

de mitraliere. Între ele se înlănțuiau, dese și negre, gropile de trăgători. Și deodată, numai la douăzeci de pași de noi, ne-a apărut în față o țeavă de mitralieră. Agentul mi-a apucat brațul și am îngenunchiat, ferindu-ne... Eu m-am lungit ușor, cu răsuflarea tăiată și degetul lipit de trăgaciul pistolului-mitralieră... Cionca a pornit să alunece pe lîngă șanț, cu o grenadă în mînă... Aproape de mitralieră, a sărit în picioare, cu mîna în care avea grenada ridicată... A coborît-o însă repede. După cîțiva pași s-a oprit pe malul șanțului... M-am apropiat și eu. Mitraliera era părăsită, cu banda de cartușe prinsă la închizător. O cască pătrată și vineție, răsturnată, o mască de gaze, o pătură și o manta cazonă rămăseseră întinse alături. În șanț zăceau cîteva cutii de muniție și o ladă de lemn desfăcută, în care străluceau, ca niște ouă de oțel negrulucios, grenadele „Kisser". În spatele mitralierei, pe marginea unei gropi de obuz, erau azvîrlite șapte-opt pistoale-mitralieră, cîteva carabine, niște foi de cort făcute sul și trei-patru gamele alburii de aluminiu... Am sărit șanțul și ne-am oprit pe marginea gropii. Cionca s-a aplecat și a ridicat de la picioarele noastre o gamelă cu lingura în ea. Pe fundul gamelei mai era un soi de fiertură, care licărea albastru-întunecat.

— Acuma au plecat!—a mormăit agentul.

A lăsat apoi să-i cadă gamela iarăși la picioare. Jos, gamela s-a rostogolit aproape de obuz, pînă ce s-a oprit între pistoalele-mitralieră, zăngănind sinistru. Abia atunci am simțit cu adevărat cît de adîncă și de înfiorătoare era liniștea din jur!...

În clipa aceea am auzit din nou, și mai stins, strigătul acela înțelegător:

— Kamerad!... Kamerad!...

Ne-am întors către adîncul liniilor nemțești, în partea de unde venise geamătul. Într-acolo, noaptea se zbătea în liniște, într-un amestec de lumină sîngerie și de întuneric.

— Trebuie să fie vreun rănit!—a șoptit Cionca mișcat... Se luptă cu moartea!

Am pornit iar, atrași de glasul rănitului acela. Am trecut peste alte șanțuri și gropi, adîncite și răsucite de exploziile bombelor, și am intrat într-o zonă în care pămîntul era cu adevărat tocat și spulberat de artileria noastră. Bombardamentul dezlănțuit înainte de încetarea focului fusese distrugător. Pozițiile arătau aici ca niște cimitire. Zeci și zeci de cadavre, strînse în mundire cenușii, cu petlițe argintii pe umeri și la gît, rămăseseră întinse, sfîrtecate și amestecate cu țărîna, atîrnînd pe marginea șanțurilor sau zgîrcite de chinurile morții pe fundul larg al gropilor. Și peste tot erau aruncate, din fugă, arme și mitraliere, cartușe și grenade, benzi desfășurate, căști de oțel întunecat, cutii cu muniție și măști de gaze... În răbufnirea de o clipă a acelui foc îndepărtat, toate acestea, precum și morții sfîrtecați și însuși pămîntul pîrjolit ne-au apărut scăldate în sînge...

Cionca s-a speriat și m-a apucat de mînă, ca să ieșim dintre morți. Dar tocmai atunci s-a împiedicat de un trup îngropat pe jumătate în țărînă și i-a răsucit cu fața în sus. L-am oprit și ne-am aplecat asupra mortului, căci iar răbufniseră flăcările de dincolo de front... Omul murise cu pleoapele deschise. În apele sticloase și cenușii ale ochilor lui, lumina aceea sîngerie se stingea, rece, fără strălucire. Avea fruntea tînără, senină și netedă, părul blond ca mătasea, buzele subțiri și vinete strînse de parcă ar fi vrut să oprească năvala sîngelui ce răzbise pe la colțuri...

Geamătul rănitului s-a auzit atunci și mai stins, dar atît de aproape, că ne-am înfricoșat. Cionca a păși peste mort, a ocolit cîteva șanțuri și a coborît, grăbit, într-o groapă de obuz... Acolo l-am găsit, îngenunchiat la căpătîiul unui rănit căruia-i desfăcea vestonul la piept. M-am așezat pe marginea gropii, cu sufletul răvășit, încercat din nou de prăbușirea aceea de după încetarea focului... Cionca s-a luptat singur cu rănitul, înfășurîndu-i pieptul în spuma ca de lapte a unui bandaj scos din buzunar...

— Ah!... Ah!..—gemea neamțul, cu ochii închiși și capul lăsat pe un umăr... Ah, Kamerad!... Bruder, lass mich nicht bei den Bolschewisten!

Auzind așa ceva, Cionca nu s-a mai putut stăpîni și l-a plesnit ușor cu palma peste gură. Apoi a mormăit cu ură o înjurătură de dumnezeu și cer. Rănitul a deschis ochii, ca într-o tresărire, dar n-a mai avut putere să deslușească și chipurile noastre...

— Wasser—a îngăimat el... Wasser!

Agentul i-a ridicat capul pe genunchi, și-a desfăcut bidonul cu rom de la șold și, grijulii, i l-a lipit de buze. După cîteva înghițituri, rănitul s-a lăsat moale ca o cîrpă în brațele lui. Cionca l-a cuprins pe după piept și l-a tîrît pînă sus, pe marginea gropii, lîngă mine. Aici a rămas cu el în brațe, încurcat, privindu-mă. Rănitul nu mai gemea, dar răsufla tot așa de neregulat și stins. Pe fața lui, lumina nopții, roșietică, se zbătea ca într-o dogorîre de jar... „Ai tăi au fugit!"—l-am mustrat eu în gînd, cuprins încă de ură, și am întors capul în altă parte. Am încremenit apoi fără de gînd, cu privirile pierdute în pustiul pozițiilor de luptă, luminate și mai puternic de pojarul acela.

Am tresărit însă curînd, căci a apărut pe neașteptate o umbră rătăcitoare de om. Se ridicase dintr-o latură a nopții, chiar de acolo dintre morți, și alerga în neștire, sărind șanțurile și gropile, bulucindu-se singur înspre primele linii. Din cînd în cînd, ridica mîna în care avea pistolul și striga cuvinte fără șir, nedeslușite, ca într-un hîrîit metalic, ruginit. Uneori se oprea, clătinîndu-se, și trăgea cu pistolul în vînt, împușcind liniștea și întunecimea, pacea nopții aceleia însîngerate... Și iar o lua la goană peste șanțuri și cadavre, urlînd, repezindu-se năuc către rețelele de sîrmă... Cînd a trecut prin fața noastră, m-am încredințat că nu vedea nimic din cele ce-i dezvăluia lumina de iad a nopții și că numai în mintea lui zdruncinată se înlănțuiau niște vedenii străine nouă...

O clipă, atît cît s-a oprit să tragă iarăși cu pistolul spre liniile noastre, i-am întrezărit și chipul. Era un ofițer german, subțire și svelt, înalt, cu tunica descheiată, cu fața negricioasă și trasă, uscată, cu capul descoperit și părul vîlvoi, răscolit ușor de adierea care trecea peste fronturi cu miros de pucioasă arsă, de sînge și cadavre...

Cînd a pornit-o iarăși la fugă, urlînd și mai răgușit, sălbatic, sărind mai departe peste gropi și morți, Cionca a lăsat rănitul și a ridicat liniștit pistolul-mitralieră, gata să tragă... I-am apucat țeava pistolului, repede, și i-am îndreptat-o înspre pămînt...

— Lasă-l—l-am îndemnat eu... E nebun!

Atunci am deslușit și țipetele desperate, isterice ale neamțului:

— Die Bolschewisten!... Haltet die Bolschewisten auf!... Vorwärts Jungen!... Juriii!... Juriii!

Și așa a trecut în cealaltă latură a nopții, acolo unde lumina aceea sîngerie nu mai ajungea. Într-o singură clipă a dispărut în pustiul și întunecimea cea mai adîncă a frontului, la fel precum venise: ca o fantomă... Cionca, supărat că nu-l lăsasem să-l culce la pămînt, privea încă pistolul ce-i tremura în mînă... Tîrziu, a ridicat privirile-i de gheață spre mine, mormăind:

— În nebunia asta ar fi vrut ei să împingă toată lumea!

A apucat apoi iarăși rănitul și, cu el în spate, a pornit-o, cu capul în piept, către pozițiile noastre.

În urma noastră lumina aceea sîngerie a început să scadă treptat, stingîndu-se. Întunericul năvălea iar peste liniile încremenite și moarte ale nemților, lacom, ca o umbrire fără de sfîrșit a pămîntului...

Radu BOUREANU

DOBROGEA DE AUR

Dacă Ovidiu a cîntat prea sumbru
În versul lui tot Pontul Euxin,
Dacă în spate, încă, prin mîlenii
Mai duce toga înghețatei mări,
Dacă în versul lui
Mai urlă geții — și hoardele de vînturi dobrogene,
Și stele mari în mare și pe cer
Pulsează
Ca albastre, reci meduze,
Mai vede ochiul lui de bronz
Departe, peste Ciamurlia, peste Topraisar
Aceste învieri de lut,
Aceste așezări lucind constelații agreste,
Sunînd cu ison osmanîlu pe buze,
Aceste înfrățiri de inimi și de brațe
Cu altoirea peste cruce și coran
Sub freamătul de seceri și ciocane
Împletite,
Mîi de brațe-mpletite să cuprindă Dobrogea
Un uriaș și veșnic snop de aur.

Mai vede ochiul lui încremenit în tragic
Aceste răsăriri solare,
Culturi de floarea-soarelui măiastră
Cu nesfîrșite chipuri de sînziene,
Aceste vegetale ornice întoarse
De mersul soarelui ce luminează
Tot lucrul făurit de om, în țara noastră.

Poate-neîncremenit în bronz la Pontul Euxin,
Poate și îie
Nu-și va suna străin și straniu
Cuvîntul ăsta pămîntean, gospodăresc, gospodăric
Colectivă.
Dacă-l rostești cum ai rosti:
Iubire! Aur! Grîu! Transfigurare!
Dacă te-apleci în timp — ai auzi
Un freamăt ca un geamăt lung pe zare
Și i-ai vedea prin cei de azi pe cei de ieri
Ce mai păstrau în brazde, pe față, suferința,
Privirile albite de salamandre lungi
Zvelnind din cozi în noaptea conacelor, atunci;

Azi nu mai vin din larg sau din adîncul cerului
Meduzele albastre, reci, ca niște stele mari,
Sînt stelele pămîntului care răsar
Departe, peste Ciamurlia, peste Topraisar,
Peste tot șesul Dobrogei de aur,
Peste pămîntul înviat
Pe unde hoardele de vînturi cu geții au urlat
Au îngroșit
Poetul Romei surghiunit
Și nins de lebede de nea,
Străpunse de zbor de negre junghiuri,
Cocori în migratoare unghiuri...

S-au stins în val albastru meduzele-amintirii...
Dobrogea lui nunțește colectivității, mirii
Cu firul ariadnic al brazdei ce se-ntoarce
Și suie-n pai de aur și netăiat de Parce...
Și-n Dobrogea-nviată — poete exilat,
Cu un reflex de aur pe toga ta răsfrînt
Cu-mbelșugata Ceres simbolic cununat
Ritmezi, fără cuvinte spre viață, noul cînt.

DOMNUL LUD

FOTOGR

În dimineața aceasta de iunie, Herr Ludwig Angerer s-a deșteptat cu o poftă nebună de lucru. Nici nu-i de mirare. Pofta de lucru a lui Angerer este direct proporțională cu tăria strălucirii soarelui. Iar afară e un soare de toată frumusețea și un cer... un cer cu adevărat divin. Ludwig Angerer presimte că azi va realiza cele mai frumoase fotografii ale sale din timpul petrecut în tîrgul Bucureștilor. În cîteva minute s-a îmbrăcat, și-a luat namila de aparat la spinare și a ieșit pe Podul Mogoșoaiei. Trecătorii îl privesc cu îndreptățită curiozitate. Văd doar pentru prima oară un domn de condiție, cărînd ceva la spinare.

„Domnul" s-a oprit în fața cafenelei de peste drum de Teatrul Național. Pe firmă stă scris cu litere pline: CAZINO și apoi cu greoaie slove gotice: „Burger Kaffeehaus", (Cafenea orășenească).

Angerer sosise în București cu un an înainte, pe urma trupelor austriace care ocupaseră Capitala, și rămăsese aici, impresionat de pitorescul orașului. Privea acum peste drum, spre Teatrul Național, clădirea asta minunată și modernă pe care au sfîrșit-o bucureștenii cu numai trei ani în urmă. Teatrul este o adevărată operă de artă. Nu numai la exterior. Interioarele sînt la nivelul celor mai bune săli din Occident. Construită după planurile arhitectului vienez Heft, clădirea fusese inaugurată în noaptea anului nou 1853. Lui Angerer i s-a povestit că, la inaugurare, iluminarea teatrului s-a făcut cu lumînări de seu. Acum, însă, la rampă ard lămpile cu ulei de rapiță ale dumnealui negustorul Carol Knappe.

Și Angerer își începe ziua fixînd pe placa fotografiei imaginea Teatrului Național. Lasă ochiul obiectivului fotografic deschis și, cît își bea cafeaua, numai bine se și face exponarea. Imaginea e reușită, chiar foarte reușită pentru resursele tehnice ale epocii. (O puteți vedea și dv., în fotografia 1).

— Herr Angerer, să nu cumva să uiți să-mi faci și mie o fotografie a prăvăliei.

Hm! I-a ieșit în față patronul cafenelei. O să-i facă fotografia. Oricum, are datorii pentru dejun. O să i-o facă! Și domnul Angerer își mută aparatul pînă peste drum, în fața Teatrului Național. Lucrează destul de anevoie, pentru că piața din fața teatrului cel mare este prost pavată, cu pietre rotunde. În timpul nopții a plouat și s-au strîns bălți, iar acum pantalonii fotografului s-au și umplut de noroi.

„Acum, să aranjăm aparatul!" În fața cafenelei stau doi ipistați de la Agie.

— Tomnilor! Tomnilor! Plecați de-acolo! Vreți să fiți fotografiați?

— Da! — dau din cap „tomnii".

(Nu e bine să te pui rău cu Agia!)

— Pine! Dar să nu vă mișcați!

Și dl. Angerer ridică pentru a doua oară căpăcelul de pe obiectivul aparatului, surprinzînd (în fotografia 2), o dată cu cafeneaua „Cazino", și un aspect interesant al Podului Mogoșoaiei. Vedeți și dv. ce fălioasă era, în anul 1856, calea principală a Bucureștilor, cu clădirile ei, din care unele cu două caturi.

Din nou la lucru. Ludwig Angerer a dispărut din stradă și — minune mare! — a apărut cocoțat pe acoperișul teatrului. Phii! Ce perspectivă. De pe cea mai înaltă clădire din aceste locuri orașul se vede pînă departe. Să facem o fotografie (în pagina noastră, poartă numărul 3) către biserica Enei. În prim-plan se vede sala Bossel, celebră pentru „dănțurile" ce se încingeau aici. Tineretul urca pe o scară de lemn care scîrțîia la fiece pas, se strecura printr-un coridor îngust, lung cît o zi de post și, în sfîrșit, „dansa" într-o sală de doi stînjeni. Într-un plan mai depărtat Angerer a prins „Biserica dintr-o zi", și „Biserica Enei". De unde se poate vedea că nu numai Podul Mogoșoaiei avea, la 1856, clădiri mai acătării.

Dar noi ne-am luat cu vorba și vrednicul fotograf vienez a întors obiectivul. Acum a prins o altă interesantă vedere panoramică, în direcția opusă (fotografia 4). Strada care taie fotografia în prim-plan se numește azi 13 Decembrie. În fund, clădirea impunătoare care se vede este casa Brezoianu. Peste drum, biserica cu același nume.

Ludwig Angerer a tocmit o birjă și a pornit pe Podul Mogoșoaiei, spre piața Sf. Anton. Și trăsura trece, hurducîndu-se pe strada pavată. În piață și-a proptit bine aparatul, la distanță. I s-a mai întîmplat de cîteva ori ca, apropiindu-se mult, femeile să-l bănuiască de cine știe ce vrăjitorii nemțești și să-l împroaște cu ocări.

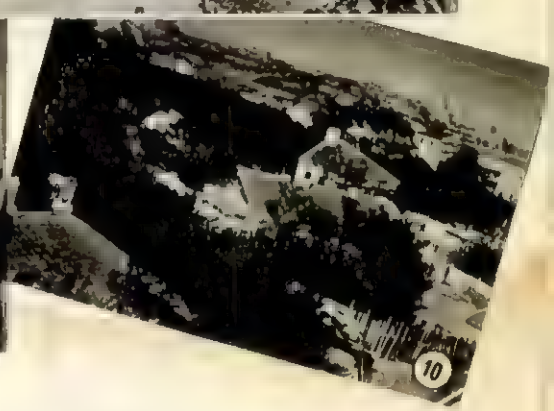

VIG ANGERER

AFIAZĂ

Angerer preferă să surprindă piața în întreaga ei perspectivă, de la... distanță. (La noi, fotografia numerotată 5). În planul apropiat se disting grînărescle care, pe lîngă boabele de colivă, vînd și lucruri țărănești de casă, ceară, lumînări și prescuri pentru parastase. Mai departe se vede impunătoarea biserică Curtea Veche și, în extrema stîngă, biserica Sf. Dumitru.

În drum spre cheiul gîrlei, fotoreporterul nostru a făcut o escală la hanul construit de enigmaticul personaj al începutului de secol, Manuc-Bei. Angerer privește curios aglomerarea fără noimă a căruțelor și chervanelor, rufele întinse între frumoasele colonade ce formau bolțile bine întoarse, arcadele bizantine. La ora aceasta curtea pătrată, nepavată, este aproape pustie. Mulțimea zgomotoasă a surugiilor, negustorilor și slujbașilor încă nu și-a făcut apariția. Nici că se poate moment mai prielnic pentru ca să iei o imagine (fotografia 6).

„Și acum, să fotografiem faimoasa Dîmbovița" — își spune artistul fotograf, pregătindu-și ustensilele. Mai spre vară, în iulie, gîrla va fi locul de petrecere al bucureștenilor. De la ora două după-amiază, pînă seara, ba cîteodată pînă în zori, oameni de toate vîrstele se vor bălăci aici. Frumoasele orașului intră în apă înveșmîntate în cămășile de zi, bărbații utilizează o toaletă de baie mult mai sumară. Dar asta în iulie. Azi vom fotografia Dîmbovița așa cum e ea în cea mai mare parte a anului (fotografiile 7 și 8). Cu casele care parcă se prăvăleau în apa gîrlei, cu fîntînile ale căror cumpene sînt vizibile pe mal, cu cele cîteva poduri existente, din care unul, frumos arcuit peste apă, a fost prins și de obiectivul lui Angerer. Așa arăta Dîmbovița noastră în anul 1856. Pe vremea aceea nu fusese încă strunită și inundațiile ei de primăvară și toamnă dădeau mult de furcă. Încă și azi pot fi întîlnite pe pereții caselor vechi de pe str. Izvor, inelele de fier care foloseau odinioară pentru legatul bărcii, în cazul în care strada căpăta aspectul canalelor venețiene.

Dar ce mai face fotoreporterul nostru? A! Iată-l! A mai făcut cîțiva pași prin uzina de apă (uzina se găsea pe locul unde a fost ridicată mai tîrziu „Casa anticarilor", peste drum de „Vama Poștei").

Înainte vreme alimentarea gospodăriilor bucureștene cu apă se făcea prin cele trei vaduri înșirate pe cursul Dîmboviței. Apa strînsă în vaduri era pusă în vînzare de sacagii, care colindau orașul de la un capăt la altul. În 1846, Gh. Bibescu însărcinase pe inginerul francez Marsillor să facă o uzină de apă care să filtreze apa Dîmboviței și s-o ducă în tot orașul, ca să alimenteze vreo sută de cișmele. După începerea lucrărilor s-a văzut însă că fondurile puse la dispoziție erau prea mici, iar cele vreo sută de cișmele au devenit doar douăzeci, așezate în lungul căii Mogoșoaiei. Iar după alte cîteva luni, filtrele „uzinei" se defectară, devenind inutilizabile și, după cum afirmă Frederic Dammé — cunoscut istoric al Bucureștilor — apa nici nu mai era filtrată.

„Uzina de apă" o puteți vedea în fotografia 9. În stînga, se distinge clădirea Agiei, a poliției vremii, cu turnul ei înalt.

Se lasă seara, dar dl. Angerer aleargă pe dealul Mitropoliei, să facă ultima sa fotografie din acea zi: o vedere generală a Capitalei. Priviți numai ce perspectivă! (Fotografia 10). De la stînga la dreapta, în zare, se disting (cu oarecare greutate, desigur): turnul Agiei, Teatrul Național, Biserica Sărindar, Biserica Doamnei, Biserica Zlătari, Biserica Sf. Dumitru și Biserica Curtea Veche.

Fotograful mai contemplă o dată orașul, care zîmbește amurgului cu turlele sale, scînteind în zeci de nuanțe. Apoi, ostenit, Ludwig Angerer coboară încet coama dealului, printre vii. Un cioban se întoarce cu oile ce au pășunat pe locuri unde, cîteva decenii mai tîrziu, vor circula tramvaie. S-a lăsat noaptea și e întuneric. Niște cîini stîrniți prin mahalale latră de-ți sparg urechile. Apoi răsună chiotele răspîntașilor:

— Care este acolo?

— Straja Brezoianului! Dar voi cine sînteți?

— Straja Colței!

Ludwig Angerer merge încet pe calea Mogoșoaiei, purtînd obosit povara aparatului de fotografiat. Habar n-are că a realizat întîiul fotoreportaj din istoria Bucureștilor.

T. CARANFIL

VĂZUTE PRIN OBIECTIV

Nu știu dacă prietenul meu Ernest Bradu, operator la Studioul „Alexandru Sahia", este un norocos sau numai un bun povestitor. Fapt este că, după fiecare drum făcut în țară, se întoarce cu toiba plină de întîmplări interesante. Și cum dînsul este un timid căruia nu-i place să povestească decît în intimitate, mi-am luat libertatea de a nota cîteva din istoriseliile sale.

Un stilou cam mai complicat

Cariera mea cinematografică a început la o vîrstă la care alții se gîndesc la încheierea ei, își începu istorisirea interlocutorul meu. E drept, aveam o oarecare experiență de amator fotograf și mă bucuraseem de unele prietenești îndrumări primite din partea maestrului Bauh, însă trecerea de la fotografie la film, de la static la mișcare, de la „Zîmbiți vă rog" la viață, era teribil de complicată.

Cu timpul însă mi-am dat seama că aparatul de filmat nu este altceva decît un fel de stilou, pe care însă degeaba îl cunoști, dacă nu știi să scrii. Să scrii cinematografic, firește.

Îmi amintesc, de pildă, că pe la începuturile carierei mele plecasem cu echipa la Timișoara, unde trebuia să realizăm un subiect de jurnal despre schimbul dintre oraș și sat. Depistasem un aspect foarte interesant al problemei: fabrica „Electrobanat" încheiase un contract de colaborare cu o gospodărie colectivă. Gospodăria urma să aprovizioneze cantina fabricii, iar fabrica să electrifice satul.

Ce și cum am filmat? Cred că vă închipuiți, dacă vă spun că lucrurile se petreceau cam prin 1950.

Directorul, fireşte cu şapcă şi bocanci, stă în curtea fabricii şi priveşte o lozincă aşezată pe zid: „Trăiască alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare". Dinspre poartă vine alergînd la dînsul o muncitoare în salopetă (bineînțeles că salopeta, abia scoasă din magazia fabricii, mai păstra încă dungile de la călcat) și îi spune ceva. Directorul se întoarce și.. minune! Pe poarta fabricii pătrund trei care, încărcate cu țărani în costume naționale. În frunte, președintele colectivei. Cele două organe de conducere își dau mîna, obiectivul insistă asupra detaliului și totul se încheie cu o imagine a lozincii de pe peretele fabricii.

Amuzant, nu-i așa? Ei bine, stîngace, așa cum erau documentarele noastre de odinioară, ele reprezintă totuși începutul și la dibuirile începutului te gîndești întotdeauna cu duioșie...

Milioane de profesori

Cine au fost profesorii noștri, de la cine am învățat meseria? Socotesc că au fost și sînt nenumărați. Milioane de „profesori". Iată un exemplu.

Făceam la Sinaia, la uzinele „I.C. Frimu", un subiect industrial. Era vorba de o inovație care permitea tăierea șpanului rezultat de la strunguri în așa fel, încît să ocupe un volum cu mult mai mic decît cel balotat în condiții normale. Îmi făcusem filmările, însă nu eram mulțumit. Îmi lipsea imaginea plastică a deosebirii dintre metoda veche și cea nouă. Din echipă nimeni nu avea nici o idee realizabilă și eram gata să ne lăsăm păgubași

O expediție prin jungla? Nu! Operatorii studioului „Alexandru Sahia" își deschid drum prin ninsori. ←

și să ne întoarcem la București, cînd un muncitor de la transporturi ne-a dat o adevărată lecție de cinematografie.

— Trec prin gară — ne-a spus el — vagoane cu șpan de la Orașul Stalin. Filmați un număr de vagoane cu șpan balotat, alături de un vagon cu șpan de la noi, și gata treaba.

Am făcut așa și n-am regretat. La București am primit felicitări.

Sau o altă dată, la Păușești. Veniserm pentru o nouă filmare.

— Ce vreți să luați? — ne-a întrebat președinta, Maria Zidaru.

— Păi cîteva hambare pline, niște căruțe încărcate cu saci — am început eu să înșir.

— Asta ați mai filmat și data trecută — mă întrerupse Maria Zidaru. Acum v-aș da eu o sugestie, firește, dacă nu vă supărați...

— Să vedem despre ce e vorba.

— Dac-aș fi în locul dumneavoastră — începu Maria Zidaru — aș filma satul. Pe ulița principală sînt acum două rînduri de case noi. Știți ale cui sînt casele? Ale colectiviștilor. Asta nu e o realizare a gospodăriei?

Recunoașteți că dreptatea era de partea președintei...

Cel mai interesant film

Și pentru că veni vorba despre casele noi din Păușești, nu vreau să pierd

---

FARUL 4

— roman —

de Maria ROMAN

CAPITOLUL I.

O „EXECUȚIE"

Cei șase ofițeri SS care formau plutonul de execuție băteau ritmic, cu cizmele, mozaicul curții interioare a clădirii Gestapoului din Berlin.

—Ein-zwei, ein-zwei...

Comenzile ofițerului-comandant cădeau tari și seci, ca niște împușcături.

— Ein-zwei, ein-zwei... halt!

Cizmele se loviră cu zgomot și SS-iștii înțepeniră în poziție de drepți.

— Links!

Pus din nou în mișcare, plutonul se alinie în poziție de tragere, cu fața spre zidul cenușiu al curții, în dreptul căruia stătea nemișcat, îngrozit, cu ochii ieșiți din orbite, un bărbat înalt, între două vîrste, îmbrăcat în uniformă de maior SS.

Era Numărul 3, unul dintre șefii serviciului de spionaj german. Fața îi era schimonosită de groază și mirare: se vedea limpede că nu-și dădea încă bine seama ce se petrece cu el.

— Aufladen!

Palmele loviră paturile armelor.

— Gewehr auf!

Încărcătoarele țăcăniră sec, metalic.

Maiorul se dezmetici în sfîrșit: el era cel care urma să fie executat! Ar fi vrut să strige, să blesteme, să injure, dar un nod îi astupa gîtlejul.

Fulgerător, începură să-i treacă prin fața ochilor întîmplările care-i aduseseră în această situație.

★

Maiorul-șef al secției pentru problemele răsăritene din biroul al doilea al armatei hitleriste începuse încă mai demult să aibă îndoieli: victoria Wehrmachtului în războiul de nimicire, declanșat de Germania hitleristă, nu i se mai părea atît de sigură ca altădată. Ca șef al secției pentru problemele din răsărit, deținea anumite date și informații care ar fi putut să-i facă pe Führer însuși să tremure și, în sfîrșit, să-și revină din nebunia lui. Era însă convins că, îndată ce-ar fi început să vorbească despre asemenea lucruri neplăcute, ar fi atras asupra sa mînia și trăsnetele neiertătoare ale Führerului, astfel că preferase să tacă.

Totuși ideea chinuitoare îi frămînta din ce în ce mai mult și maiorul căuta o soluție care să nu facă dintr-o eventuală înfrîngere punctul final al existenței Germaniei hitleriste. Nu putea spune precis cînd i se formase convingerea că războiul este pierdut și nici nu-și amintea ziua în care îi venise ideea înființării celei mai întinse rețele a spionajului german: „Farul 4". Fusese un proces lent, întreținut de datele și informațiile pe care i le procurau agenții lui; deși luate în parte ele nu păreau deosebit de periculoase pentru desfășurarea generală a războiului, adunate, totuși, la un loc, dovedeau inevitabilitatea pieirii Germaniei hitleriste.

Descoperirea îi dureа cu atît mai mult, cu cît nu avea cui s-o împărtășească. Frămîntîndu-se neîncetat, găsise soluția care să micșoreze efectele dezastruoase ale înfrîngerii: înființarea unei rețele de spionaj, care să intre în acțiune dacă Germania va pierde războiul.

Într-un moment de exaltare patriotică, Numărul 3 se hotărîse să-i comunice lui Himler planul său. Deși, după foarte scurt timp, regretase că făcuse primul pas în acest sens, era totuși prea tîrziu ca să mai dea înapoi. Himler îi acordase imediat audiența cerută; îl așteptă împreună cu Numărul 1, șeful spionajului german.

În drum spre biroul lui Himler, maiorul se gîndise un moment să renunțe la planul său și să justifice cererea de audiență printr-un pretext oarecare.

Își amintise însă că discutase în seara anterioară cu Numărul 1, făcîndu-i aluzii și căutînd să sondeze impresia ce i-ar face-o acestuia proiectul său. Își pregătise astfel terenul pentru întîlnirea cu Himler. Deși nu-i spusese decît puține lucruri, Numărul 1 înțelesese mult mai mult decît lăsase să se vadă. Se ferea însă să-și arate părerea. Cu toate acestea maiorul pricepuse că planul său îi plăcuse șefului și asta îi dăduse curaj. Nu-și dădea seama, însă, cum va reacționa Himler; știa cît e de nebun.

Și, într-adevăr, de ce i-a fost teamă n-a scăpat. Acum, cu o clipă înaintea execuției, îi veneau mai clar în minte amănuntele audienței...

În mașină, în drum spre biroul lui Himler, își făcuse curaj și se hotărîse să vorbească deschis. Dar cînd a intrat în birou și s-a trezit față în față cu Himler, ghemuit ca un tigru gata să sară, hotărîrea începu să i se clatine. Iar cînd s-a văzut în fața ochilor mici și răi ai lui Himler, curajul i-a pierit cu totul. N-a mai reușit decît să îngîne:

— Mein...

Din spatele biroului, Himler, sprijinit în coate și cu trupul aplecat înainte, îl privea fix.

În dreptul ferestrei cu perdelele de catifea întredeschise, stătea în picioare, cu fața spre birou, Numărul 1, șeful biroului de spionaj. Ținea mîinile la spate și picioarele ușor depărtate.

Pierzîndu-se cu totul sub privirile înghețate ale celor doi, maiorul încerca desperat să-și adune gîndurile:

— Știți... mein...

Himler îl întrerupse, fără să-i clătească din ochi:

— Nu știu!...

— Să vedeți...

— Să văd! — răspunse în același mod Himler.

Numărul 3 înghiți în sec și se avîntă eroic:

— Știți, gîndindu-mă la eventualitatea că am pierde războiul...

Începutul fusese dezastruos. Formularea fatală îi scăpase fără voie. Cu totul altceva își pregătise în minte și, acum, auzindu-și propriile buze pronunțînd cuvintele interzise, se cutremură.

Himler se ridică încet:

— După tine, deci, războiul e pierdut...

— N-am vrut să spun asta — bolborosi maiorul și, ca lovit în piept, se dădu un pas înapoi. Adunîndu-și ultimele puteri, încercă să se explice:

— Am proiectat înființarea unei rețele de spionaj care să acționeze după...

— După?... —șuieră printre dinți Himler. După ce?

În tot acest timp Numărul 1, șeful biroului de spionaj al armatei hitleriste, nu se clintise de lîngă fereastră. Îl cunoștea bine pe acest semidement, îi învățase toate hachițele, nu se mai temea de el. Rîdea de multe ori la gîndul că, dacă — doamne ferește — va fi nevoit vreodată să-și schimbe meseria, o va alege pe aceea de infirmier într-un ospiciu de nebuni, dată fiind îndelungata sa experiență în această materie. Care psihopatolog nu l-ar fi angajat, afară că a lucrat ani de-a rîndul cu Führerul celui de-al 3-lea Reich german și cu Himler, mîna lui dreaptă?

Maiorul continua să stea în poziție de drepți, gîndindu-se ce fericire ar fi dac-ar avea aripi să zboare sau dac-ar putea să se cufunde brusc în pod ea.

Începînd din acel moment, n-a mai reținut nimic din cele petrecute în biroul lui Himler. N-a mai auzit și n-a mai înțeles nimic. I-a rămas.

...Şi PE DE LĂTURI

prilejul de a vă face o destăinuire. Şi eu, operatorul jurnalului de actualităţi, sînt un spectator. Filmul care se desfăşoară în faţa ochilor şi obiectivului meu este viaţa.

Văd astăzi un maidan şi, peste un an, trecînd prin acelaşi loc, filmez camioane, descărcînd mobilă într-o casă nouă. Cunosc astăzi un muncitor şi, peste 4-5 ani, îl întîlnesc inginer. Prind încîntat un peisaj, pentru ca peste un timp, din acelaşi loc şi sub acelaşi unghi, să filmez barajul unei hidrocentrale...

Asta îmi aminteşte de o altă întîmplare. Cu ani în urmă, plecaserăm la Cenad să filmez înfiinţarea unei gospodării colective. Ciud am ajuns la faţa locului, nenorocire. Peste noapte, pieziul urechea la şoaptele cîtorva răuvoitori, mai bine de jumătate din cei ce dăduseră aderiuni se retrăseseră. Fireşte, gospodăria nu s-a mai înfiinţat şi nici vorbă nu mai putea fi de filmare. Ne-am întors la Bucureşti, bătînd din buză. După un an, aproape că uitasem povestea cu Cenadul, cînd întîmplarea a făcut să mă întîlnesc în tren, spre Timişoara, cu un ţăran.

— N-aţi fost dumneavoastră să filmaţi anul trecut înfiinţarea gospodăriei din Cenad? — mă întrebă dînsul.

— Ba da.

— Ei, pro stă ispravă am mai făcut atunci — îm spuse omul — dar tot ne-au venit pînă la urmă minţile la cap.

— Aţi înfiinţat gospodăria?

— După o săptămînă.

— Şi merge?

— Încă greu. Aşa e la început. Dar v-am rămas datori o filmare şi nouă ne place să ne plătim datoriile. Să veniţi la anul. O să aveţi ce vedea.

— Am să vin—am făgăduit eu într-o doară şi, bineînţeles, am uitat.

Cam peste un an însă am primit un telefon de la Cenad.

— Ne-aţi făgăduit, tovarăşe, că veniţi la noi cu filmarea. Vă aşteptăm. Acum aveni cu ce ne lăuda.

Ne-am dus şi bine am făcut. Am găsit o gospodărie milionară.

Satisfacţii

Uneori operatorul părăseşte pentru o clipă poziţia sa de spectator al vieţii şi devine el însuşi erou.

Eram o dată la o filmare, în gospodăria colectivă de la Hărman. Terminasem subiectul şi, înainte de plecare, ne aşezasem cu cîţiva colectivişti la un pahar de vin şi la o bucată de pîine cu slănină. Stăteam chiar lîngă preşedinte.

— Frumoase locuri—îi spun. Păcat că n-aveţi aici o livadă. Am văzut o livadă de piersici la... —şi-i pomenesc numele unei gospodării la care filmasem înainte. Ştii ce venituri au?...

Discuţia a continuat apoi despre alte lucruri fără importanţă.

Peste un timp, trecînd prin Hărman, preşedintele colectivei mă ia să-mi arate o livadă tînără, abia plantată.

— Ţii minte că mi-ai pomenit de livadă data trecută? După o săptămînă în-am dus să văd şi eu cum e gospodăria de acolo. Iar concluzia e livada noastră, asta pe care o vezi.

Prietenii jurnalului de actualitate...

...sînt constituiţi, ca să zic aşa, într-un fel de organizaţie de masă fără statut şi fără şedinţe: dar acesta este un amănunt care n-o împiedică să existe. Aparatul de filmat a pătruns peste tot, în oraşe şi în cătune, în pluriri din deltă şi în pădurile de molid de pe culmile Carpaţilor, în fabrici şi în universităţi. Peste tot a lăsat în urmă prieteni. Oameni care ne scriu, care ne povestesc despre viaţa şi munca lor, care ne anunţă de cîte ori socotesc că un eveniment însemnat ar merita să fie prezentat în jurnalul de actualităţi. Dar, în afară de aceşti „corespondenţi voluntari", număr printre prietenii cinematografiei şi pe cei ce ne ajută pe teren. Şi sînt atîţia! Inginerul care ne dă un sfat util în timpul filmării într-o fabrică, ţăranul care-şi înhamă caii la căruţă ca să ne ducă dintr-un sat într-altul, funcţionarul de la biroul de volaj care face adevărată echilibristică ca să ne găsească locurile la expres, cerute în ultimul moment.

Şi iar îmi amintesc de o întîmplare. Aveam o zi grea. Trebuia să fac două filmări într-o dimineaţă. Una, undeva pe la Piaţa Victoriei şi cealaltă la Uzinele Republica. Terminasem tocmai prima filmare şi mă instalasem cu asistentul meu şi cu aparatele în faţa muzeului „Antipa", să aşteptăm maşina care să ne ducă la Republica.

Aici trebuie să fac o indiscreţie şi să vă spun că la studioul „Sahia" toate merg „pe roate", în afară de maşini. Deci, aşteptam. Tocmai cînd ne pierduserăm răbdarea, o maşină stopează lîngă noi. Se deschide portiera şi coboară mult-regretatul dr. Petru Groza.

— Ce-i cu voi, oameni buni?

— Aşteptăm maşina de la studio, tovarăşe preşedinte.

— Şi nu vine?

— Nu prea.

— Unde trebuie să vă duceţi?

— La Uzinele Republica.

— Ia urcaţi tot calabalicul în maşină! Peste zece minute eram la uzină.

— Vă mulţumim, tovarăşe preşedinte...

— Ia mai lăsaţi vorbele, copii! Faceţi treabă bună şi am să fiu mulţumit.

Cum a mai lucrat echipa în ziua aceea!

Şi amintiri mai puţin... plăcute

Lucram la documentarul „Însemnări din Deltă", împreună cu regizorul Mirel Iliescu. Cine n-a fost iarna în Deltă nu poate bănui ce-am pătimit. Plecam dimineaţa pe canalele înghemţate şi parcurgeam zeci de kilometri, ca să luăm cîteva imagini. Aveam de filmat şi o vînătoare de mistreţi. Ne-am înfiinţat cu vînătorii, am stat la sfat şi am stabilit planul de bătaie. A doua zi, înainte de ivirea zorilor, mi-am aşezat operatorii la pîndă, pe gheaţă, şi am trimis hăitaşii să gonească mistreţii. Stăteam aşezat lîngă o copaie şi încercam toate senzaţiile vînătorului pasionat, cu toate că arma mea nu era decît un aparat de filmat.

Şi iată mistreţul. Venea goinind, cu viteza unei locomotive, cu ochii sîngerizi şi cu nişte colţi!... Doamne, în clipele acelea nici măcar o perche de fildeşi de elefant nu m-ar fi impresionat atît! Prima reacţie a fost o teribilă dorinţă de a o lua la sănătoasa, dar, greoi cum sînt, abia m-am mişcat puţin şi... m-am scufundat în apă pînă la brîu.

Am mai apucat să aud două detunături şi m-am trezit în cantonament, înfofolit în pături şi cu colţii mistreţului la capătîi...

M. G.

Regizorul Mirel Iliescu şi operatorul Ernest Bradu în timpul filmărilor pentru documentarul „Plecarea păsărilor".

---

vagă, în minte doar imaginea lui Himler care, înfuriat, scria ceva în mare grabă. Apoi i-a întins Numărului 1 o hîrtie. Acesta a descifrat cu o voce rece: „Ordin de execuţie", şi a murmurat:

— Nemaipomenit!

A fost singurul cuvînt pe care i-a rostit colonelul în tipul audienţei. Himler s-a apropiat cu paşi mari de Numărul 3, s-a oprit în faţa lui şi, legănîndu-se de pe un picior pe altul, i-a vorbit rar, liniştit:

— Iată deci că pentru tine Germania e pierdută... Hm...

Apoi a chemat garda:

— Luaţi-l!

★

Comenzile ofiţerului căzuseră una după alta, cu o regularitate înfiorătoare:

— Vizîren!

Descrlind prin aer o mişcare ameninţătoare, cele şase ţevi de Mauser se îndreptară spre omul ce se afla la zid, unul dintre marii şefi ai spionajului german.

Ofiţerul ridică sabia, gata să dea ordinul fatal. În clipa aceea, însă, năvăli în curte Numărul 1, fluturînd în mîna ridicată o hîrtie.

★

După ce ofiţerii din garda personală a lui Himler îl ridicaseră pe maior, Numărul 1 se îndreptase spre fereastră şi privise afară. El era de fapt de acord cu planul maiorului, dar ar fi fost o nebunie să-i ia faţă apărarea. Aşteptase să-i treacă lui Himler furia. Ar fi trebuit desigur să se grăbească. Calculă minutele necesare execuţiei: formarea plutonului, alinierea, ordinele, focul... Cu totul 10-15 minute. O să se liniştească oare Himler destul de repede, ca Numărul 3 să poată fi salvat?! „La naiba şi maiorul, şi toţi! Doar n-o să-mi risc eu pielea, ca să scap de la moarte un dobitoc".

Trecură cîteva minute.

În sfîrşit, i se păru că e timpul să vorbească. Începu încet şi nesigur, ca pentru sine.

— ...Totuşi... Totuşi... Este ideea aceasta chiar atît de rea?...

Observînd că Himler nu reacţionează, ci priveşte mai departe plafonul, urmă:

— Nu pierdem nimic... De fapt am avea numai de cîştigat...

Îl privi iar pe Himler cu coada ochiului şi, brusc, se hotărî să atace deschis:

—Recapitulez propunerea: organizăm în toate ţările ocupate de Wehrmacht reţeaua de spionaj „Farul 4"... — sau ceva asemănător, în sfîrşit denumirea n-are prea mare importanţă. Scopul ei este să lucreze pentru noi, după plecarea armatei noastre, în cazul, puţin probabil de altfel, al unei înfrîngeri. Deci pentru cei de-ai patrulea Reich german.

Vorbea monoton, neîncercînd să coloreze frazele şi cuvintele, indiferent parcă, ca şi cum ar fi făcut o expunere ştiinţifică. Îşi dădea seama că reuşise să-l potolească pe Himler şi chiar să-l facă atent la ceea ce spune.

Continuă în acelaşi mod vreo zece minute. În cele din urmă, obţinu încuviinţarea să înfiinţeze reţeaua de spionaj „Farul 4", cu condiţia ca lucrurile să se facă în cel mai desăvîrşit secret şi să se folosească cît mai puţini oameni.

După ce în acest chip îşi dovedise încă o dată sie însuşi cît e de abil, şeful biroului al doilea luă de pe masă ordinul de execuţie împreună cu contra-ordinul semnat chiar atunci de Himler, salută şi părăsi biroul.

Se năpusti în curte şi se apropie grăbit de maior, arătîndu-i unul din ordine. Acesta citi cu ochi morţi propria sa condemnare la moarte. După aceea colonelul îi vîri sub nas contra-ordinul: apoi împături cu grijă condamnarea la moarte şi o puse în buzunar. Surîdea.

„Eşti în mîna mea, să ştii!" — părea să spună zîmbetul lui. După ce concedie plutonul, îl spuse sec maiorului:

— Şeful e de acord cu proiectul! Te prezinţi cu un raport amănunţit

asupra acestei chestiuni: împărţirea teritoriilor ocupate — oameni, bani, timp. Apoi, schimbînd brusc tonul: fricos mai eşti, domnule!

★

Şeful secţiei pentru problemele din răsărit se învîrtea într-una, încă de dimineaţă, prin biroul său; acum biestema trîntindu-se în fotoliul încăpător, acum se ridica brusc, nervos, şi cu mîinile la spate începea să măsoare încăperea. După o lună întreagă de pregătiri, reuşise în sfîrşit să convoace pentru ziua aceea prima şedinţă cu agenţii principali. Trebuia să le dea dispoziţiile în vederea organizării reţelei de spionaj „Farul 4".

De ce tocmai acum, cînd totul era pregătit pentru înfiinţarea noii reţele, se simţea abătut şi nervos? Blestema ceasul cînd mintea sa concepuse acest plan, cel din urmă din cariera sa, în caz de nereuşită. De altfel, mai avusese prilejul să blesteme acel ceas, şi chiar cu mai mare furie, în clipele cînd stătuse faţă în faţă cu moartea. Nervozitatea lui de acum nu se datora îngrozitoarei amintiri, cît preaimţirilor negre pentru ceea ce va urma de aici încolo. Nu putea uita ordinul de execuţie scris, iscălit şi ştampilat de Himler însuşi, ordin care se afla acum în buzunarele, de altfel foarte ospitaliere pentru asemenea hîrtii, ale Numărului 1.

Cineva bătu în uşă. Ofiţerul de serviciu îl anunţă pe agentul cu numărul 13.

Înainte de a-l primi, şeful deschise dosarul său secret şi parcurse grăbit o coală acoperită cu coloane de cifre şi nume scrise mărunt de mînă: „Agentul numărul 13 — trimis în ţara X — şef al reţelei — specialist în problemele ţărilor din răsărit".

Abia după aceea ordonă să fie adus înăuntru.

În clipa în care agentul numărul 13 păşi în biroul maiorului, reţeaua de spionaj „Farul 4", menită să lucreze pentru instaurarea celui de-al patrulea Reich german, în eventualitatea înfrîngerii celui de-al treilea, intră în acţiune.

Era într-o noapte din luna decembrie a anului 1943...

★

În aceeaşi noapte întunecoasă şi rece de decembrie, undeva pe coasta Asiei Mici, într-o vilă ultramodernă, în stil cubist, se întîlneau doi oameni.

Un militar înalt, în vîrstă, cu gulerul de la manta ridicat, stringea mîna unui civil tînăr. Duduitul maşinii care aştepta afară cu motorul pornit, precum şi cutia lungulaţă şi îngustă ca un geamantan pe care tînărul o ţinea în mînă arătau că acesta se pregăteşte de plecare. Militarul vorbea englezeşte.

— Ne-am înţeles deci, Jean: pînă în insulele Adriaticii te va duce submarinul. Acolo te vei adresa căpitanului de pe vasul Sfîntul Nicolae. O să te conducă la omul nostru. Bagă de seamă, Jean, nu uita că de şapte ani nu mai sîntem în directă legătură cu el; nu ştiu ce învîrteşte la ora asta. Nu comunici cu nimeni altcineva şi nu uiţi: îndată ce afli cel mai mic indiciu în legătură cu noua reţea germană, ne comunici. Good loock!

Tînărul se aşeză lîngă şofer. Maşina porni cu o viteză nebună, de-a lungul coastei pustii. După vreo oră de mers, se opri într-un peisaj lunar. Doi oameni se ivîră îndată de după o stîncă, se apropiară de maşină şi vorbiră în şoaptă cu tînărul.

Jos, la picioarele stîncilor, într-un golf ferit, se legăna silueta neagră a unui submarin.

★

Două zile după aceste întîmplări, pe o stradă din capitala ţării X, doi bărbaţi, dintre care unul aproape copilandru, mergeau discutînd liniştit. După ce se opriră în faţa unei case cu un etaj, cel mai în vîrstă îi spuse tînărului său însoţitor:

— Casa asta nu-mi place de loc, nu ştiu de ce... dar nu-mi place. Această remarcă nu părea să aibă vreo legătură cu cele întîmplate cu două zile înainte la Berlin şi pe coasta Asiei Mici. Şi totuşi...

(Va urma)

ORĂȘELUL

de **Frantisek RAVEN**
ziarist cehoslovac

La Husirek-Rez, pe malul Vltavei, acolo unde se află azi centrul cehoslovac de cercetări atomice, noaptea de 24 spre 25 septembrie 1957 s-a scurs într-o atmosferă încordată. Oamenii de știință și tehnicienii aflați în fața pupitrelor de comandă urmăreau cu încordare acele indicatoare ale aparatelor. Nu cumva era ceva în neregulă? „Trebuie să realizăm perfect ceea ce ne-am propus" — își spuneau cu emoție cei prezenți. Și într-adevăr, la orele 23,52 primul reactor atomic cehoslovac a intrat în funcțiune.

De atunci centrul de cercetări atomice din Husirek-Rez constituie pentru oamenii de știință cehoslovaci din domeniul fizicii nucleare un ajutor de neprețuit în desfășurarea experiențelor lor. Și este cu atît mai valoros acest ajutor, cu cît activitatea cercetătorilor de aici este pusă nemijlocit în slujba dezvoltării economiei pașnice cehoslovace. Primul reactor atomic cehoslovac, realizat cu ajutorul frățesc al U.R.S.S., produce izotopi radioactivi, care sînt livrați pe de o parte întreprinderilor industriale, agriculturii, institutelor de cercetări științifice, rețelei sanitare și sînt folosiți, pe de altă parte, pentru noi cercetări în probleme de structura materiei.

Mica așezare din valea Vltavei a devenit în scurtă vreme un adevărat orășel. Centrul lui îl formează un complex de numeroase clădiri, hale și instalații tehnice.

Apariția orășelului atomic pe harta Cehoslovaciei noi marchează primul pas al țării mele în era atomică.

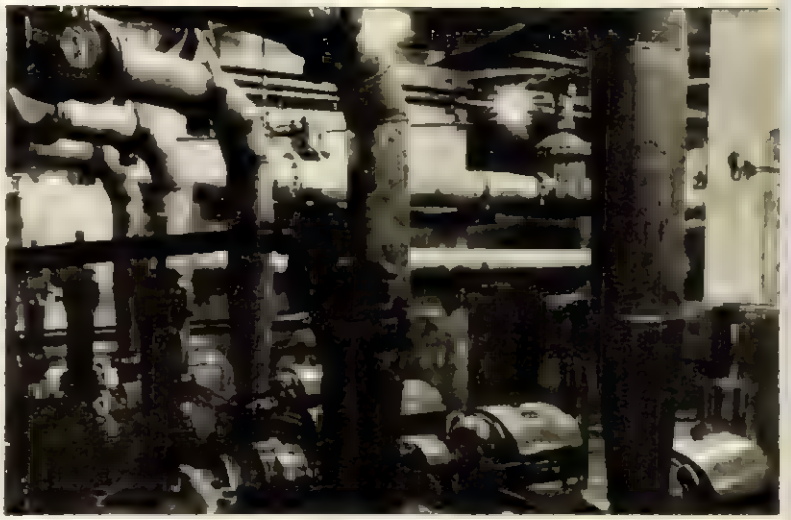

Funcționarea reactorului e urmărită cu ajutorul unor aparate de mare precizie.

Acest „ochi de geam" are o grosime de o jumătate de metru și un diametru de 50 cm. Printr-insul se pot efectua și urmări de la distanță diferitele manevre din sala reactorului.

A intrat în funcțiune primul reactor atomic cehoslovac

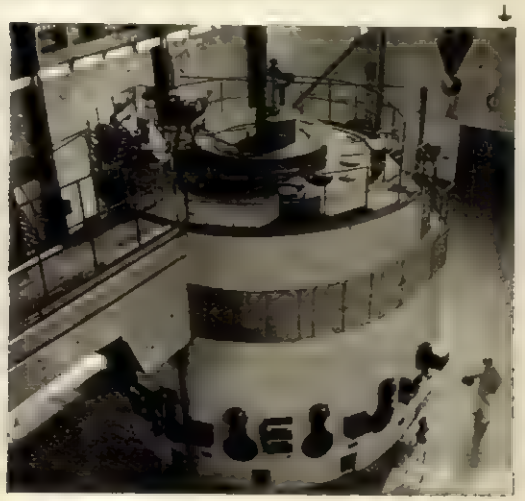

Costume speciale de protecție, pentru securitatea personalului științific și de deservire a reactorului. →

Instalația de răcire a reactorului atomic. Pompele reglementează circulația apei și asigură buna funcționare a instalației de răcire. ↓

În timpul funcționării reactorului, dozimetriștii măsoară intensitatea radiațiilor, asigurînd în acest fel securitatea celor ce lucrează în clădirea reactorului.

ATOMIC

VĂ RUGĂM O SINGURĂ PROPUNERE (III)

REDUCEREA PREȚULUI de COST

Ancheta de George MANOLE

Fotografii de S. STEINER

Fabrica „Kirov" — începe inginerul șef — este de fapt un complex alcătuit din comasarea cîtorva fabrici vechi, cărora li s-au adăugat în ultimii ani o serie de unități nou-construite. Pot spune că, de fapt, avem cinci fabrici. O tăbăcărie de talpă, alta de piele, două fabrici de încălțăminte (una pentru confecție mecanică și alta pentru confecție manuală) și, în sfîrșit, o unitate de marochinărie.

— Este într-adevăr un complex reprezentînd toate ramurile industriei de pielărie — constat eu. Tocmai de aceea v-aș ruga, tovarășe inginer, să ne ajutați să stabilim tema raidului nostru de astăzi.

— Am să vă împărtășesc un fapt care ne îngrijorează în mod deosebit. În ultimul timp, sectorul de încălțăminte-confecție mecanică nu și-a respectat sarcina de reducere a prețului de cost — ba, mai mult chiar, a avut o oarecare creștere la acest indice.

— Totuși, din cît am putut să-mi dau seama din datele globale pe fabrică pe care le-am consultat...

— Ați văzut că fabrica, în întregul ei, a redus prețul de cost cu 0,22 la sută, față de prevederile planului.

— Exact.

— Asta se datorește faptului că celelalte sectoare au avut succese deosebite în reducerea prețului de cost și au acoperit astfel și sarcina sectorului de încălțăminte-confecție mecanică.

— Prin urmare, considerați că ar fi util ca propunerile pe care le vom cere muncitorilor și tehnicienilor din fabrica dv. să se refere la reducerea prețului de cost...

— Cu atît mai mult, cu cît sînt convins că există încă mari posibilități de reducere a acestui indice.

Trăim în prezent, dar privim spre viitor

Tovarășul inginer Czifer, șeful adjunct al sectorului de tăbăcărie-piele, mă privește nedumerit:

— O propunere pentru reducerea prețului de cost?... Pentru acum, sau pe viitor?

— De ce această întrebare, tovarășe inginer? Ceea ce e valabil acum cred că va fi valabil și în viitor.

— Nu prea, dragă tovarășe.

Cer explicații.

— Procesul tehnologic al tăbăcăriei de piele se va schimba la noi radical—îmi spune inginerul Czifer. Foarte curînd va intra în

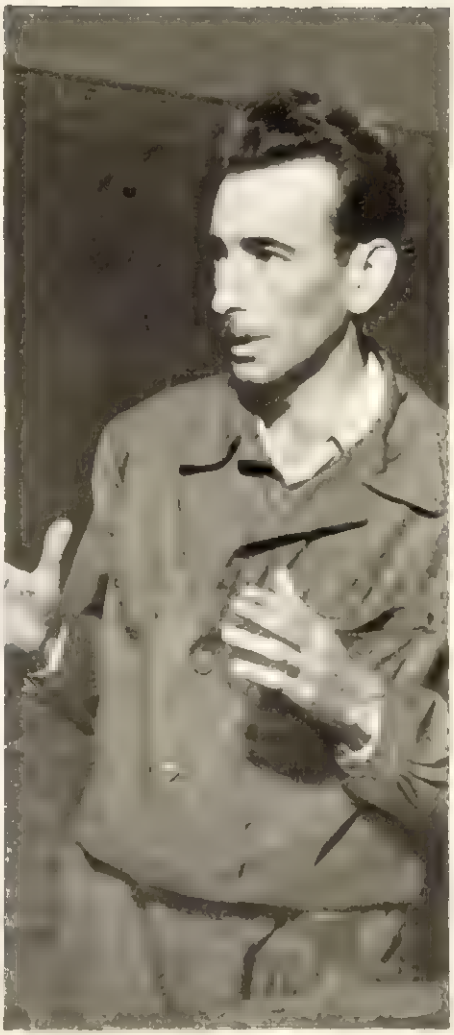

Tovarășul inginer Czifer: „Propun amenajarea unui tunel special de uscare între vopsiri..."

funcțiune o uscătorie automată, pe plăci de sticlă, pentru pielile ieșite din procesul de tăbăcire. Aceasta va asigura ultima uscare, înainte de a începe operațiile de finisaj. Instalația, proiectată de tehnicienii fabricii, prezintă în primul rînd avantajul că, printr-o întindere mai bună a pielii, se mărește suprafața acestora cu 6-10 la sută. Știți ce înseamnă asta? Optzeci de mii de perechi de pantofi pe an, realizate numai din această întindere suplimentară a pielii. De asemenea se reduce durata uscării de la 72 de ore, la 6-8 ore. Noua uscătorie va aduce fabricii o economie anuală de circa 600.000 lei. Firește că uscarea, avînd loc atît de rapid, întregul proces tehnologic trebuie să țină seama de noile condiții. Prin urmare, o propunere pentru reducerea prețului de cost în actuala formulă de producție este prea puțin interesantă, dat fiind că pînă va începe să fie aplicată...

— Atunci o propunere aplicabilă în viitoarea formulă — cer eu, convins de soliditatea argumentelor prezentate.

— Operațiile care consumă cel mai mult timp în tăbăcirea pielii sînt uscările. Pentru uscarea pielii înainte de a li se da vopsirea finală, va exista uscătorul automat de care ți-am vorbit. În timpul vopsirii însă (și la piele se dau mai multe rînduri de vopsea, ca la orice vopsire prin șprițuire), nu se mai poate folosi uscătorul automat, din cauză că pielea vopsită cere alte condiții de uscare. Ca urmare, propun amenajarea unui tunel special de uscare între vopsiri, tunel care nu necesită decît investiții de mică importanță, din fondul de mică mecanizare.

În loc de consumuri medii, consumuri pe modele

Tovarășul Șișu Vasile, de la sectorul de încălțăminte manuală, tună și fulgeră. Cauza: birocrația. Cer lămuriri. Mi le dă:

— Lucrăm aici mai multe modele de pantofi. E la mintea cocoșului că, de la un model la altul, cantitățile de materiale auxiliare care se consumă diferă. Un model are nevoie de mai multă ață, altul de mai puțină. Unul îmi cere 150 gr de cuie, altul numai 100. Înțelegi?

— Înțeleg, dar unde e birocrația?

— Magaziei puțin îi pasă de tot ce ți-am spus eu mai înainte. Magazia are un calcul mediu. Pentru o pereche de pantofi se consumă în medie atîta ață, atîtea cuie, atîtea texturi și așa mai departe. Socoteala asta ar fi bună, dacă noi am lucra cantități egale din fiecare model. Dar nu se întîmplă așa. Contractele pe care le avem cu comerțul prevăd, întîmplător, cantități mai mari tocmai din modelele care necesită mai puține materiale auxiliare. Îți dai seama că, în felul acesta, consumurile reale fiind mai mici decît consumurile medii, se face o risipă inadmisibilă...

— Și ce propui, tovarășe Șișu?

— Simplu! Renunțarea la consumurile medii și stabilirea de consumuri pe modele. Cînd vine lucrătorul după „auxiliare" la magazie, vine cu nota de lucru. Din notă se

Tovarășul Șișu Vasile: „Renunțarea la consumurile medii de materiale auxiliare și stabilirea de consumuri pe modele".

Maistrul R. Riedel: „O zi pe săptămînă secția să lucreze numai cu „auxiliare" economisite"...

vede că el urmează să execute atîtea perechi din modelul A, atîtea din modelul B, atîtea din C ş.a.m.d. Un calcul nu e greu de făcut, aşa ca omul să primească materialele auxiliare după consumul real. N-am dreptate?

Trecînd şi pe la sectorul încălţăminte-confecţie mecanică, tov. Rudolf Riedel, maistrul unei brigăzi, ne face şi el o propunere în genul celei de mai sus, privitoare la reducerea consumului de materiale auxiliare: o zi pe săptămînă, secţia să lucreze numai cu „auxiliare" economisite în întregul sector. Propunerea tov. Riedel, experimentată de dînsul „pe cont propriu", ar putea aduce sectorului o economie de cel puţin 20.000 lei lunar. În esenţă e vorba de o propunere ce vizează acelaşi obiectiv ca şi aceea a tov. Şişu. O preferăm însă pe cea formulată de tovarăşul de la „încălţămintea manuală", ca fiind, după părerea noastră, mai ştiinţifică.

Un „diplomat"

La sectorul de marochinărie, tovarăşul Gheorghe Filipoiu mă ia pe departe:

— Eu, dragă tovarăşe, n-am să-ţi fac o propunere numai pentru reducerea preţului de cost, ci una cu efecte mult mai complexe. Este vorba de îmbunătăţirea, în primul rînd, a calităţii producţiei şi, în al doilea rînd, de ridicarea productivităţii muncii şi, prin aceasta, de reducerea preţului de cost.

— Teoretic, înţeleg. Nu-mi dau seama însă despre ce poate fi vorba.

— Mulţi dintre muncitorii noştri sînt fie tineri abia ieşiţi din şcoala profesională, băieţi buni şi tobă de carte, dar fără experienţă practică, fie vîrstnici, recalificaţi din alte profesiuni, care au prin urmare şi lacune teoretice, nu numai practice. Noi am încercat să le ridicăm calificarea, introducînd în fiecare brigadă unul sau doi muncitori cu experienţă. Însă rezultatele, deşi pozitive, s-au dovedit insuficiente.

— Şi propunerea dumitale?

— Propunerea mea prevede o şcolarizare practică în producţie, cu o durată de trei luni, pentru ridicarea calificării. Aceasta se poate realiza prin încadrarea muncitorilor la care mă refer, în brigăzi speciale, conduse de cîte un muncitor bine calificat, care va avea sarcina de a-i instrui pe membrii brigăzii.

★

Şi iată-mă ajuns la încheierea raidului meu de la fabrica „Kirov". Vasăzică, un scurt bilanţ. *Tăbăcăria de piele* — un tunel de uscare pentru uscările intermediare între vopsiri. *Încălţăminte-confecţie manuală* ca şi *încălţăminte-confecţie mecanică*, economisirea materialelor auxiliare. *Marochinărie* — ridicarea calificării, prin şcolarizare practică în producţie.

E o recoltă bogată,

CÎNTEC DESPRE PARTID

Iasă stele, ca un fast să umbrească
în jurul frunţii mele dragi imagini.
Văd augustul de foc şi-al izbăvirii —
tulăturînd ruine şi păraglai.

Văd sediul de partid trezind oraşul
cu singele focund al energiei.
Colocanei îi eram înaintaşul
drag, tinereţea-n pragul bărbăţiei.

Le lîngă vechii comunişti în luptă
ne adunam primind un crez şi viaţă
cenuşa să schimbe haina ţării — ruptă
visării dîndu-i preţ, măsură-strecugă.

De-atunci cresc rostuim ţeluri bogate
sub cîntecul purpuriu-a vieţii.
Şi în chemările neîntinate
simţim cum bate timpla dimineţii.

Adrian PĂUNESCU

Tovarăşul Gh. Filipoiu: „O şcolarizare practică în producţie, cu o durată de trei luni, pentru ridicarea calificării muncitorilor cu mai puţină experienţă.

ECRANELE NE VOR PREZENTA

În săptămînile următoare cinematografele vor prezenta multe premiere și, dacă ar fi să amintim doar cîteva titluri — „ZBOARĂ COCORII", „LACUL LEBEDELOR", „DUELUL", „DRUMUL SPRE STELE" sau „MARTY" —încă ar fi de ajuns pentru ca pasionații cinefili să declare că „Mai e o lună plină!"

„ZBOARĂ COCORII". Mărturisesc că încerc mari emoții. Doi ani la rînd, la Festivalurile internaționale de la Cannes, sovieticii au stîrnit admirație în lumea cinematografică. Întîi cu „Othello" apoi cu „Ai 41-lea". Au mai rămas oare suficiente semne de exclamare în limbajul juriului de la Cannes, pentru a primi astăzi cum se cuvine „Zboară cocorii"? Pe de o parte filmul merită lauri pentru umanismul lui, pentru tot sublimul și sincerul umanism cu care e îmbibat de la un capăt la celălalt. Pe de altă parte, tînăra Tatiana Samoilova — actrița principală — atinge culmile artei interpretative, ca și Batalov, ca și Merkuriev. Ce omagiu se va găsi oare pentru a răsplăti terțetul format din: Mihail Kalatozov, regizor, Viktor Rozov, scenarist, Serghei Urusevski, operator — inspiratii realizatori ai filmului.

„LACUL LEBEDELOR". Dacă cineva își va rememora marile evenimente ale stagiunii artistice actuale, fără îndoială că va așeza în frunte scripturul turneu al Baletului din Leningrad. Bucureștenii au căpătat pentru Natalia Dudinskaia, interpreta principală din „Lacul lebedelor", un sentiment de adevărată veneratie. Pentru a sublinia ideea că marea artă a baleriniilor sovietici e tradițională, apare acum filmul „Lacul lebedelor" avînd de astă dată în dublul rol Odetta-Odilia, pe Maia Plisețkaia (Teatrul Mare din Moscova).

„DUELUL". Pomeneam mai sus de „Othello" și, implicit, mă gîndeam la interpreții săi. Irina Skobțeva, în Desdemona, era însăși simbolul dragostei fără prihană. În „Duelul", inspirat după o nuvelă de Kuprin, Șurocika-Skobțeva este opusul eroinei venețiene. O femeie meschină, cochetă, mică provincială cu aspirații de doamnă mare. Și cele „Trei surori" ale lui Cehov, vizate să ajungă la Moscova. Dar visurile Șurocikăi trec, fără remușcări, peste un cadavru...

„DRUMUL SPRE STELE". Este cel mai interesant film științifico-fantastic realizat în ultimii ani. În „Lumea tăcerii" comandantul Cousteau investiga adîncul mării, căutînd oarecum în treacăt lumii. Cineaștii sovietici, în „Drumul spre stele", scrutează viitorul. Pornind de la străluciteie realizări sovietice în domeniul lansării de sateliți artificiali ai pămîntului, ei ne invită la cea mai fantastică aventură a timpurilor noastre: un loc de astronaut în caravana navelor, via Pămînt-Lună!

„ZILE DE DRAGOSTE". Doi țărani, Angela (Marina Vlady) și Pasquale (Marcello Mastroianni), se iubesc, dar sînt atît de săraci, încît nici nunta, oricît de modestă, nu și-o pot plăti. Să renunțe la fericire?

Cu un umor prin care răzbat vizibil accentele satirice la adresa societății italiene, talentatul regizor Giuseppe de Santis rezolvă toate încurcăturile.

„MARTY". A luat Premiul de Aur la Cannes, în 1955. Pentru interpretare, lui Betsy Blair i s-a conferit marele „Oskar". Prin ce excelează „Marty"? Cred că tocmai prin faptul că știe să contrazică rețetele Hollywood-ului. „Marty" e viața fără neon a americanilor de rînd. Viața văzută prin lentile impresionant de sincere.

M. MARINESCU-SANDU

Tatiana Samoilova în „Zboară cocorii"

Betsy Blair și Ernest Borgnine în „Marty".

Doi pămînteni fac primii pași în Lună.

Scenă din „Zile de dragoste"

CARNET PLASTIC

EXPOZIȚIA PAUL MIRACOVICI

Cine a urmărit pictura lui Paul Miracovici știe că, atunci cînd intrai într-o expoziție colectivă, tablourile sale se distingeau de ale tuturor celorlalți artiști prin ceva cu totul deosebit. Linia geometrică, simplificată, tăișul contrastelor, cumințenia peisajului, căruia natura îi împrumută liniște și mai ales acea lumină deosebită prin reflexele lăptoase, caracterizau viziunea artistului. Ceea ce înfățișează astăzi pictorul e o surpriză. Pare o confesiune sinceră că realizările din anii tinereții au fost, acum, la maturitate, date de o parte de revelația altor aspecte ale naturii și, mai mult, de o nouă concepție asupra vieții.

„Cea mai mare parte a lucrărilor prezente sînt fragmente, studii făcute în vederea unor compoziții pe care autorul lor speră, viseară să le realizeze. Ele ar putea fi privite deci ca niște lucrări premergătoare ale unei rapsodii picturale, închinate celor ce le-au inspirat", mărturisește artistul în prezentarea pe care și-o face în catalogul expoziției sale. Și nu putem să nu-i credem, cînd îi citim, în pînzele expuse, mai mult decît în declarația programatică, entuziasmul sincer și juvenil pentru geniul artei populare, entuziasm pe care îl dedică evocării chipurilor și grupurilor compozițiilor rustice. S-ar părea că nimic din ceea ce a constituit arsenalul tehnicii lui Paul Miracovici și al inspirației trecute n-a rămas. Cele cîteva lucrări de factură mai veche, așezate parcă înadins în expoziție — ca în experiența de laboratorul „martorul" — ca să indice drumul parcurs, arată totuși îndrumarea dintre viziunea însorită a peisajelor vechi și a basmalei albe care aureolează un cap de țărancă, de pildă. Lumina care-l stăpînea înainte pe artist e acum stăpînită de el. Viziunea, înțelegerea, pătrunderea chipurilor, mișcării sînt adînc realiste, aspre uneori, dar aspre ca o mustrare făcută din dragoste.

Artistul își abordează genul cu curaj, fără vreo ezitare a trăsăturii. La analiza unora din lucrări trebuie ținut seamă și de faptul că, de mai bine de zece ani, el face pictură murală și că, în unele compoziții, își transpune experiența pe pînză, păstrînd o parte din procedeele folosite în picturile pe mari suprafețe. La portrete și grupuri reduse („Două femei" sau „Trei copii de moți", de pildă) se oglindește acea stilizare și acel echilibru al liniei, culorii, armoniei, care caracterizează inspirația ingenioasă a artei populare. În unele compoziții însă (ca în „Tîrguri"), simplificarea, pe alocuri excesivă, lipsa perspectivei, acoperirea întregii suprafețe cu diferite motive de factură decorativă, neliășind nici un petic neatins de culoare vie, arată amprenta și influența lucrării de frescă. Aci trebuie să-i acordăm creditul cerut în pasajul citat din prezentarea cataloguiui și să sperăm că va reuși să realizeze ceea ce-și propune.

Dacă nota dominantă a expoziției o dă viața la țară — cu aspecte multiple, din care unele de actualitate — nu lipsesc nici priveliștile tulcene și peisajele din Gura Humorului, naturile moarte, florile, nudurile, care arată posibilitățile variate de exprimare ale artistului. În toate domnește un optimism sănătos. Chiar dacă uneori culoarea e mai puțin vie, autorul reușește, grație unei analize subtile, să păstreze totuși armonia contrastelor.

Revizuirea concepției picturale și tematice a lui Paul Miracovici dovedește o linie de gîndire în care progresul se afirmă tot atît de sigur ca și în maturitatea sa artistică.

Șt. BANU

OPINII... PE SCURT

LA TEATRUL DE STAT DIN ORAȘUL STALIN

Ceea ce s-a remarcat și în „Liceenii" se remarcă și în „Trei generații", ca o caracteristică a punerii în scenă. Regizorul Mihail Pascal e, în felul lui, un plastician și, dacă ai întrerupe spectacolul în un moment dat, ai descoperi un tablou de o compoziție armonioasă și ponderată. Plasticizarea regizorală nu s-a oprit numai la viziunea actorilor în grupuri, în picioare, în mișcare, ci a intervenit și asupra scenografiei, introducînd în prim-plan o fereastră ce simbolizează granița între două lumi. E granița pe care două generații de femei n-au putut-o depăși și peste care va trece abia femeia celei de-a treia generații.

Dacă regia a reușit să aibă o viziune plastică, globală, ea nu a putut interveni — prin forța lucrurilor — în mod nemijlocit asupra compoziției. Piesa Luciei Demetrius oferă mari posibilități personajului principal, Ruxandra, nu numai caracterologic, dar și în ceea ce privește compoziția. De altfel, chiar dacă textul trece uneori peste complexitatea Ruxandrei, subliniindu-i numai dominanta luminoasă și romantică, e meritul Madei Florian de a fi îmbogățit viața interioară a personajului. Actrița reușește o admirabilă mamă și bunică (actele II și III) creînd două vîrste ce nu se limitează la trunchiul încovoiat și mîna zbîrcită (dar și acestea făcute cu multă plasticăi). Ea e mai întîi o fată visătoare și exuberantă, apoi o femeie nobilă și frumoasă, păstrînd candoarea omului care nu știe să se apere. Și, în sfîrșit, o bătrînă pe care grijile și renunțările au transformat-o, făcînd-o să înșă din ce în ce semnarea ei. Mihăiță Grădănușu (Ilie, fiul judecătorului Ioniță) e într-adevăr, în actul trei, un moș senilizat, a cărui vorbă amintește un behăit, și e purtat de colo pînă colo de niște picioare care par să aibă o viață proprie. Dar mîna puternică ce ține undița, gura voluntară trădează din cînd în cînd vîrsta actorului. Geta Grapă-Țintu înfățișează o „domnișoară Macri cea mică" jalnică și desfrunzită, grotească chiar. Dar și ea dă dovadă de puțină prea multă energie în ultimul act, vorbind cam tare și cu o dicție tinerească. Vera Stiopu e fără îndoială mai bună ca doamnă, decît ca tînără fată și, cu mijloace puține, sugerează oboseala, plictiseala rece, ușorul cinism.

Din păcate, dintre aceste trei generații ultima e cea mai neconvingătoare — și asta se datorește în primul rînd textului. Dar nu e mai puțin și o vină a regizorului, care îl distribuie pe Dan Puican în roluri de muncitori revoluționari, cînd e evident că silueta și aerul efeminat ai acestuia cer altceva.

C. BACIU

Mada Florian și Aristotel Apostol în „Trei generații".

REINTRAREA LUI DON JUAN

Se spune că e aproape imposibil să cunoști într-o viață tot ce a creat Mozart în 30 de ani; dar chiar dacă ai cunoște tot, cu excepția lui „Don Juan", ți-ar fi foarte greu să-ți formezi o părere completă despre marele compozitor. Pentru că în această „drama giocoso" s-au adunat nu numai elementele fundamentale ale dramaturgiei mozartiene, ci și trăsături care par a ține de Beethoven, de Wagner sau... de compozitori care nu s-au născut încă. Să cunoști „Don Juan" este un moment crucial în viața iubitorilor de operă; să-l dai viață pe scenă este un act nu mai puțin crucial în cariera dirijorilor, regizorilor și interpreților săi.

De data aceasta inițiativa de a-l pune în scenă pe Mozart a aparținut Clujului.

Regizorul I. Arbore a căutat în „Don Juan" ecouri profunde și contemporane și, în parte, le-a găsit: „în parte", pentru că arta de a împleti noutatea viziunii cu tradiția stilului aparține marilor experiențe, nesfîrșitelor tatonări. Faptul că spectacolul clujan se desfășoară în decoruri evident simplificate — datorate lui Șiviu Bogdan — nu ar avea în sine nimic reprobabil, dacă n-ai simți pe alocuri, în tablouri ca doilea, de pildă, sau în scena serbării și mai ales în final, un anumit exces de „căutări" care depășesc spontaneitatea, inepuizabila spontaneitate mozartiană.

Spectacolul rămîne însă interesant și de o vădită originalitate. Iar latura muzicală a completat, într-adevăr, ponderea necesară spectacolului.

Orchestra, condusă sobru și autoritar de A. Chiandji, a sunat foarte curat, ausținînd soliști de o valoare de stil egală, cum sînt Constantin Ursulescu (Don Juan, frumos realizat, poate cu insuficientă grijă pentru frază și acuratețe în arii), Traian Popescu (excelent Leporello, adevărată creație scenică și muzicală), Ileana Handrea (o Dona Ana realizată concentrat, cu grijă pentru linia personajului), Lia Anca (depășită puțin de rolul Donei Elvira, pe drumul unei interpretări valoroase), Livia Liseanu (irezistibilă și poate prea temperamentală Zerlina), Cornel Fănățeanu (Don Ottavio), Emil Mureșan (comandorul), Ion Udrescu (Masetto).

Poți să fii sau nu de acord cu unele momente ale spectacolului, dar nu se poate să pleci de la Opera de Stat Română din Cluj fără recunoștință pentru strădania vizibilă de a ne restitui, după atîția ani de întrerupere, această grea și nimitoare dramă muzicală veselă a lui „Don Juan".

I. H.

Cuvinte încrucișate

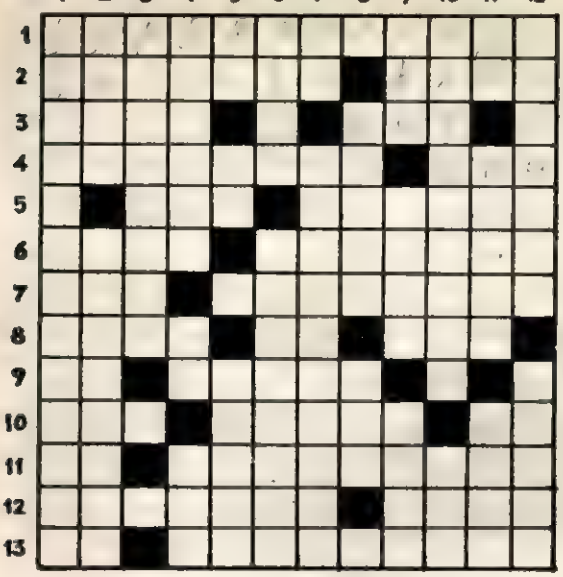

ÎI CARACTERIZEAZĂ...

ORIZONTAL: 1) Oameni pe care îi caracterizează lipsa de aprofundare a lucrurilor și fenomenelor cu care au de-a face. 2) Credințe în forțe mistice, supranaturale, caracteristice pentru oamenii înapoiați — Construcție căreia îi este caracteristică înălțimea deosebită față de dimensiunile bazei sale și față de cea a clădirilor învecinate. 3) Firidă — E caracteristic dormitorului. 4) Cuie mici ce au o caracteristică deosebită: sînt făcute din lemn — O caracterizează cele 60 de minute. 5) În munții Apuseni constituie caracteristica etnografică a regiunii, iar pe capul unei femei, o caracteristică a coafurii — Îl caracterizează pe cel mînios. 6) Vas de pămînt, de lemn sau de metal, caracteristic stării de înapoiere economică în care a fost menținută țărănimea noastră în timpul regimului burghezo-moșieresc — Adjectivul ce-l caracterizează pe cel mîhnit (fem.). 7) Plec afară din casă — Participiul ce caracterizează un corp căruia i s-a înlăturat orice urmă de transparență. 8) O caracterizează dragostea de pace — Îi este caracteristică o rotire completă în jurul soarelui — Nume masculin. 9) Caracteristici: e mic, dar cu el despici butuci mari — Îi este caracteristică transportarea și distribuirea corespondenței. 10) Caracteristic canapelelor, somierelor și fotoliilor (sing.) — ... Iulius Cezar — Pronume. 11) Posed — Can caracteristic bolnăvicios. 12) Adjectiv prin care este caracterizat un om ce comite fapte reprobabile — Lentc. 13) Cămașă caracteristică pentru portul național românesc — Întindere de pămînt caracterizată prin hotare precis stabilite și pe care se exercită o anumită autoritate.

VERTICAL: 1) Emotivitate (pl.) . 2) Caracteristica unui lucru lipsit de frumusețe — Numele general al mai multor boli ce se caracterizează printr-o anormală înmulțire a globulelor albe ale sîngelui. 3) Caracteristicn celui ce privește cu neîncredere viața. 4) Platforma ghilotinei — Eugen Petrescu — La arma de tir sau la șah. 5) Riu! — Teșite! — Can mică îl caracterizează pe cel lipsiți de cinste (pl.). 6) Lipsa lui este o caracteristică a necumpătării — Adjectivul ce caracterizează ceva greu de suportat. 7) Pronume — Viațior. 8) Goloșeni — Sat caracteristic pentru unele regiuni din Caucaz, Crimeea și Asia Centrală. 9) Caracteristică principală: adesea se încurcă (sing.) — Caracterizat prin ostenelune — De unul singur. 10) Împuternicit — Garanție. 11) Ler! — Expresie de oscară, caracteristică spiritului lui Moș Teacă — Culpe. 12) Caracteristica omului cu multă știință de carte — Școală medie.

Dezlegarea jocului „Agricultura mecanizată", apărut în nr. 18

ORIZONTAL: 1) Secerătoare — S. 2) Eliminate — Dst. 3) Mecanice — Sere. 4) Ac — N — V — Lr — Car. 5) Nt — Atelier — T. 6) Arătură — Snc — S. 7) Tiri — S — Cotigi. 8) Of — Imeșuri — Ah. 9) Rid — Tractoare. 10) Icar — In — Un — Nr. 11) Arid — Turații. 12) Prăși — Dilein. 13) Vicinal — Iran.

FILATELIE

FILATELIA ȘI VICTORIA ANTIHITLERISTĂ

Oglindă fidelă a evenimentelor contemporane, filatelia păstrează în imaginile mărcilor poștale o adevărată frescă a tragediei europene dezlănțuite de hitleriști.

Înfrîngerea acestora, în memorabila zi de 9 mai 1945, a fost salutată de toate țările lumii și prin emisiuni poștale. Reproducem aici cîteva exemplare de timbre care oglindesc victoria asupra fascismului.

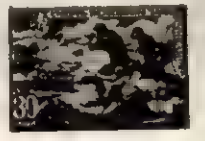

„LAOKOON E AL NOSTRU!"...

Și cînd te gîndești că „revolta" a pornit de la o faimoasă operă de artă, a cărei origine este de multă vreme controversată!

Se știe că celebrul grup statuar Laokoon și fiii săi încolăciți de șerpi, de la muzeul Vaticanului, este o copie. Ea a fost găsită în anul 1488 la termele lui Traian și restaurată în 1500, din ordinul lui Michel Angelo. Originalul însă este mult mai vechi, căci îl găsim menționat de către istoricul Plinius cel Bătrîn, ca operă a trei sculptori greci: Agesandru, Polydoros și Atbenodoros.

Ce s-a întîmplat de fapt?

Inginerul Enno Bellanti conduce lucrările unei șosele de-a lungul coastei, în apropierea satului Sperlonga (Italia). Într-o grotă se descoperă întîmplător 400 de fragmente de marmură ale unei imense sculpturi, care au o izbitoare asemănare cu Laokoon-ul din muzeul Vaticanului. Se întîmplă ca tocmai inginerul Bellanti să fie arheolog amator. El cheamă un grup de specialiști care cer autorizația să transporte fragmentele la Roma, pentru a reconstitui statuia.

Abia acum începe conflictul: locuitorii din Sperlonga se opun! Au trăit atîta vreme în sărăcie și acum, cînd pe teritoriul comunei lor s-a găsit o comoară capabilă să atragă turiști și bani, aceasta să le fie luată? Nu! Și au hotărît să-i apere pe Laokoon cu prețul vieții lor. Cînd au sosit camioanele cu să ridice fragmentele de marmură, pescarii sperlongezi le-au alungat și, o dată cu ele, pe polițiștii veniți să aducă la îndeplinire poruncile stăpînirii. Interesant este că Vaticanul e cel mai nemulțumit de tot ce se petrece în Sperlonga. Copia Laokoon-ului de la muzeul „cetății sfinte" e un puternic punct de atracție pentru vizitatori, astfel încît găsirea originalului nu e de loc binevenită. Aparțin într-adevăr fragmentele găsite în grota de lîngă Sperlonga, grupului autenticului Laokoon? Vor izbuti pescarii să-și păstreze comoara?

Iată două întrebări la care e greu de răspuns astăzi!

R. N.

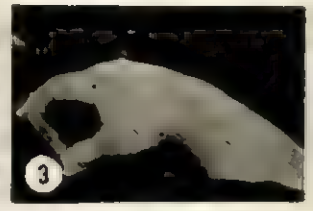

1. Celebrul grup de la Vatican (copia).
2. Unul din fragmente: tors bărbătesc.
3. După dimensiunile acestei mîini, înălțimea lucrării a fost apreciată la 6 m.
4. Zi și noapte cetățenii din Sperlonga păzesc intrarea peșterii unde a fost găsită statuia.
5. S-ar putea ca acest cap să fie al autenticului Laokoon.

SFATURI practice

SĂPUN DE MAI

Cunoșteam „pelinul de mai", „mierea de mai", „cireșile de mai" sau timpurii — dacă vreți — dar de... „săpunul de mai" nu auzisem niciodată. Pînă deunăzi, cînd, mergînd la cinematograf cu două prietene mai în vîrstă, le auzii discutînd înainte de începerea spectacolului:

— Cred că n-am să pot veni săptămîna asta la tine, cum ți-am promis — spuse una.

— Sigur, așa ești tu, nu te ții niciodată de cuvînt — îi reproșă cealaltă.

— Nu, dragă, trebuie să mă înțelegi, am o săptămînă foarte încărcată. În primul rînd, trebuie să-mi fac neapărat săpunul.

— Ei, și dacă ai să-l faci mai tîrziu, ce-o să se întîmple?

— Imposibil. Săpunul de mai se face în perioada cînd pelinul e în plină înverzire. I-am și spus unei femei să-mi aducă de la țară un mănunchi de pelin frumos. Și apoi grăsimile pe care le-am strîns în tot timpul, iernii nu mai rezistă acum, la căldură. Au și început să prindă miros.

— Bagă-le și tu în răcitor.

— Ei, da, chiar asta îmi mai lipsea în răcitor.

Auzindu-le, mă vîrîi și eu în vorbă:

— Cum ai spus? — întrebai nedumerită. Săpun de mai? De ce neapărat de mai?

— Păi, n-auzisi? Din cauza pelinului.

— Și prin ce se deosebește acest săpun de mai, de altul? — mai întrebai.

— În primul rînd, prin culoare și prin miros. Nu rămîne alb, galben sau vînăt ca celelalte, ci capătă o culoare verzuie, frumoasă; de altfel își însușește și parfumul pelinului, pe care-l transmite rufelor spălate cu el.

Spectacolul începu, așa că nu mai avui răgaz s-o întreb și altceva, dar la ieșire aflai de la ea rețeta exactă, care pînă la un punct nu se deosebește cu nimic de aceea a săpunului obișnuit, făcut în casă. Adică: se iau, pentru un kilogram de grăsime, în medie, 300 gr de sodă caustică, 4-5 litri de apă, 150-200 gr de sare și un mănunchi zdravăn de pelin verde. Soda se topește cu o zi înainte în această cantitate de apă. Apoi jumătate din lichidul obținut se pune la fiert și, cînd a dat în clocot, se adaugă grăsimea bine mărunțită și se lasă să fiarbă în continuare, pînă devine o pastă uniformă. În timp ce fierbe, se amestecă necontenit cu un făcăleț și se adaugă, puțin cîte puțin, și restul de apă cu sodă.

— Dar pelinul? — veți spune. Ce faci cu el?

Aici e aici! Trebuie să știi cînd să-l introduci în această pastă. Adică nici prea devreme, nici prea tîrziu, ci atunci cînd închegarea pastei e aproape de sfîrșit. Dacă soda e de calitate bună și elementele de compoziție bine dozate, momentul acesta sosește cam după o oră de fierbere. Se introduc numai frunzele de pelin, nu și cotoarele, și se fierbe în continuare pînă cînd pasta obținută se prinde de făcăleț, iar răcită formează, prin frecare între degete, foițe de săpun. Acesta e semnul că întreaga operație e pe sfîrșite. Înainte de a lua vasul de pe flacără, se adaugă sarea, se amestecă bine și se dă de o porție pentru răcire. Sarea are rolul de a separa săpunul de leșie. În sfîrșit, cînd săpunul s-a întărit suficient, se scoate din vas, se taie în bucăți și se pune la uscat, undeva la umbră. Uscat la soare, săpunul capătă pete.

Cît despre frunzele de pelin, din ele nu vor mai rămîne decît culoarea și parfumul — restul va fi macerat de soda caustică.

Așa cel puțin m-a asigurat gospodina cu experiență, care mi-a mai spus de altfel că, în loc de pelin, pot să pun foarte bine levănțică, rosmarin, garoafe sau chiar esență de vanilie, dar, în acest caz — a subliniat ea — nu mai e... „săpun de mai".

Mă rog, am să încerc și eu și, de nu mi-o place, să vezi ce... săpuneală o să-i trag gospodinei sfătuitoare.

JOSIANA

ŞAH ŞAH ŞAH

Problemă
de *K. Jukovin* (Kiev)
Locul I în meciul R.S.S. Ucraineană
R.P. Bulgaria, 1958

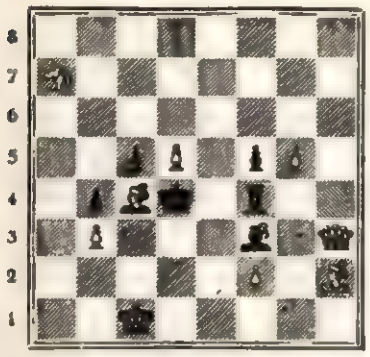

Mat în 2 mutări
(Alb: Rc1, Dh3, Nc4, Nh2, Ca7, Pp. b3, d5, f2, g5. Negru: Rd4, Tf4, Nf3, Pp. b4, c5, f5).

ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ
LAZAR ÖDÖN
TG. MUREŞ

LANSEAZĂ
NOUL
PRODUS
TRANSPERANTE
PENTRU FERESTRE
Rezistente, elastice, estetice, în diferite culori, modele şi dimensiuni, confecţionate din bumbac şi sîrmă de lemn.
La comenzi mari executăm şi montarea cu ajutorul echipelor de tehnicieni.

O.C.L. ALIMENTARA - SIBIU

VINDE ÎN TOATE UNITĂŢILE SALE

CONSERVE DE TOT FELUL, VINURI, LICHIORURI, PRODUSE ZAHAROASE (DULCEŢURI, GEMURI ŞI DIFERITE SORTURI DE BOMBOANE).

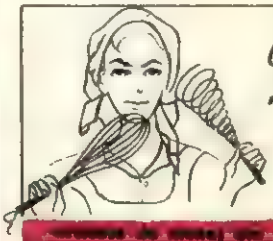

Cooperativa
„METALUL"
Or. Stalin
Execută
[illegible] de metal cu sîrmă şi lucrări mecanice.
De asemenea, prestează orice servicii de specialitate (în ramura metal) pentru deservirea populaţiei.

De vorbă cu medicul

AMIGDALITA

Este o boală foarte răspîndită, care afectează toate vîrstele dar, cu precădere, copiii şi tinerii. Prin ea înţelegem inflamaţia — de obicei acută — a amigdalelor, organe limfatice situate între gură şi faringe. Deşi cu aspect de infecţie locală, amigdalita afectează de multe ori întregul organism, prin bolile la distanţă pe care le poate da (nefrite, reumatism) sau, uneori, prin evoluţia gravă pe care o poate lua (septicemia).

Boala poate fi cauzată fie de virusuri sau microbi (streptococ, difteric, stafilococ etc.) foarte virulenţi, introduşi în gură o dată cu aerul inspirat, fie de microbii sau virusurile care se găsesc în stare naturală în organism şi care, din pricina scăderii rezistenţei acestuia, devin patogeni. În ce priveşte scăderea rezistenţei organismului, ea se produce ca urmare a surmenajului, a diverselor boli, ca rujeola, gripa etc. precum şi sub acţiunea frigului, a umezelii. Boala începe cu senzaţia de jenă în gît, apoi cu dureri, accentuate la înghiţire, cu salivaţie abundentă. Bolnavul are frisoane, temperatură ridicată, dureri musculare, astenie, lipsa poftei de mîncare, greţuri. Amigdalele îi sînt umflate (puţind ajunge pînă la ouşor) roşii, uneori avînd puncte albe de puroi (amigdalita pultacee), alteori fiind acoperite cu membrane de culoarea albuşului de ou (amigdalita difterică) sau, în cazurile grave, prezentînd pe suprafaţa lor ulceraţii.

O dată cu simptomele descrise mai sus, ganglionii din regiunea gîtului se umflă şi devin dureroşi.

Apariţia amigdalitei trebuie, în general, să-i determine pe bolnav să se prezinte medicului, cu atît mai mult cu cît această afecţiune reprezintă uneori un simptom al unor maladii mai grave, cum sînt: difteria, scarlatina, bolile de sînge etc. De cele mai multe ori însă, amigdalita se prezintă ca o afecţiune în sine, care evoluează pe cont propriu.

Care este tratamentul? Bolnavul trebuie să facă regulat gargare cu ceai de muşeţel cald, din oră în oră, trebuie să-şi pună prişniţe locale cu apă alcoolizată, pe care să le schimbe des. O acţiune bună o au gargarele cu antiseptice slabe. Se vor evita însă soluţiile concentrate, deoarece ele irită mucoasa, producînd noi căi de pătrundere a microbului în organism.

Concomitent cu cele de mai sus, tratamentul trebuie să se adreseze microbilor care au produs boala. Pentru aceasta se vor da bolnavului sulfamide (2-8 gr pe zi, în raport cu vîrsta) sau penicilină (4-600.000 unităţi pe zi). De asemenea, pentru neutralizarea toxinei, în cazul amigdalitei difterice, trebuie să se facă neapărat, în începutul bolii, ser antidifteric. Netratată, boala poate da complicaţii locale (flegmoane amigdaliene, otite) sau se poate croniciza, constituind un permanent focar de infecţie. În acest din urmă caz amigdalele trebuie scoase; operaţia nu trebuie făcută însă în anotimpurile reci şi în nici un caz în timp de epidemie (poliomielită, difterie, scarlatină etc.). Prin picăturile de salivă care se răspîndesc în timpul tusei şi vorbitului, bolnavul de amigdalită poate provoca infecţia persoanelor din jur, mai ales în cazul amigdalitelor virotice, scarlatinoase şi difterice. De aceea e indicat ca, atunci cînd apar în colectivităţi, bolnavii de amigdalită să fie izolaţi.

O. C. L. PRODUSE INDUSTRIALE
SIBIU
Pentru sezonul de vară vinde în unităţile sale un bogat sortiment de
ŢESĂTURI IMPRIMATE
Articole de sport, marochinărie şi parfumerie

ÎNCĂLŢĂMINTEA CU FEŢE DIN PÎNZĂ
asigură tuturor un mers comod!
Practică, uşoară, convenabilă.

Stînga: Nu se poate să nu rizi la rîndu-ţi din plin, cînd îl vezi pe M.I. Jarov cu cîtă poftă hohoteşte la auzul unei anecdote — de astă dată din viaţa gazetărească.

Centru: K.F. Rock este într-adevăr fermecătoare...

Dreapta: I.A. Liubeznov, recitind o fabulă.

ÎN VIZITĂ LA FLĂCĂRA

Fotografii de A. LOVINESCU

M.I.Jarov, artist al poporului din U.R.S.S., nu este o cunoştinţă nouă pentru noi, spectatorii romîni. Cine a văzut pe ecranele cinematografelor: „Petru I", „Birjarul aerului", „Ordinul Anna" şi alte numeroase filme în care a jucat şi acest strălucit reprezentant al artei sovietice, nu l-a mai putut uita. Şi, mai ales, a invidiat pe fericiţii care au putut să-şi procure bilete la „Puterea întunericului", la „Lupii şi oile" sau la celelalte spectacole — din păcate prea puţine — pe care marele „Teatru Mic" le-a prezentat la noi.

Este deci de la sine înţeles cu cîtă bucurie au primit redactorii „Flăcării" vestea că M.I.Jarov va vizita redacţia. Şi bucuria a fost cu atît mai mare atunci cînd s-a aflat că interpretul lui Mitrici din „Puterea întunericului" vine însoţit de alţi doi străluciţi actori ai Teatrului Mic, tînăra artistă emerită K. F. Rock, interpreta fetiţei Aniutka din piesa lui Tolstoi, şi I.A. Liubeznov, artist al poporului din R.S.F.S.R., pe care ni-l amintim cu multă dragoste din filmul „Ora 6 după război".

Impresii despre ţara şi publicul nostru, amintiri şi anecdote din viaţa teatrală, o recitare din Serghei Mihalkov — în „rolul titular" I.A. Liubeznov — iată pe scurt „programul" acestei vizite prietenești, din care publicăm cîteva imagini.

...Scenă nu există, cortină aşijderea — spectacolul este deci cu totul improvizat. Dar cînd I.A. Liubeznov interpretează un iepuraş dintr-o fabulă, spectatorii uită că e vorba de o improvizaţie.

Iar de data aceasta nu mai e vorba de un rol, ci de o amintire din viaţa de artist, povestită cu pasiune şi ascultată cu atenţie şi interes. →

Şi iată-l pe M.I. Jarov interpretînd un rol adecvat decorului: rolul de redactor-şef. Pe cît se pare, manuscrisul nu-i este pe plac... ↓

(Urmare din pag. 3)

primul „restaurant", pe strada Marszałkowska. Acolo unde zăceau în ruine resturile cartierului Starowka, se înalță astăzi din nou colțișorul cel mai fermecător al Varșoviei. În fostul cimitir de case transformate în moloz și cenușă pulsează astăzi din plin viața unui mare oraș.

Mulți arhitecți străini, veniți din diferite părți ale lumii imediat după terminarea războiului, ca să vadă unde existase Varșovia, au afirmat că reconstruirea acestui oraș ar reprezenta un act mult prea îndrăzneț și au venit cu ideea de a se începe construcția capitalei pe un loc nou, dincolo de vechea așezare geografică. Dar, dacă s-ar fi dat ascultare acestor sfaturi, am fi avut oare astăzi aceeași Varșovie? Ar fi fost un alt oraș, poate mai frumos și bine planificat din punct de vedere urbanistic, un oraș mai modern, dar nu ar fi existat cartierele Mokotow, Powisle, Ochota, Starowka; pe scurt, nu ar fi fost Varșovia „noastră", pe care au avut-o și au dorit s-o aibă din nou varșovienii.

Trebuia să spun toate acestea de la bun început, pentru că fără atare explicație nu se poate vorbi despre Varșovia de astăzi. Acest punct de plecare a fost necesar pentru a crea o perspectivă, pentru a compara ce a fost în trecut cu ceea ce s-a realizat pînă astăzi, pentru a căuta proporțiile vechi și noi și deosebirile în expresia arhitectonică a orașului. Această introducere a fost necesară pentru a scoate în relief efortul uriaș, început cu atîta curaj în urmă cu 13 ani și dus la bun sfîrșit. Voi vorbi deci acum despre Varșovia de astăzi și despre viața ei de fiecare zi.

II.

Prin larga vale în centrul căreia s-a întins Varșovia trece, purtîndu-și alene apele, fluviul Vistula. Vistula împarte capitala Poloniei în două. Și astfel Varșovia este de fapt formată din două orașe, legate între ele prin cinci mari poduri. Un „oraș" îl formează cartierul Praga—care a scăpat cu distrugeri mai mici — un cartier comercial, plin de mișcare și gălăgie, având alături cartierul Grochow; al doilea, Varșovia propriu-zisă, „orașul" de pe malul sting, care a fost în întregime reconstruit. Cînd vorbim despre Varșovia, avem în vedere tocmai această parte cu strada Marszałkowska, Nowy Swiat, Chmielna și Aleje, și nu întregul spațiu edilitar al orașului.

Varșovia se află în centrul atenției întregii țări. Este firesc ca tot ceea ce privește capitala să fie drag fiecărui polonez, iar lozinca „Întregul popor își construiește capitala", înscrisă pe frontispiciul unei clădiri reconstruite, în care se află acum „Clubul internațional al presei și cărții", nu este o frază goală. Duminicile și în zilele de sărbători Varșovia găzduiește numeroși excursioniști. Vin oameni din întreaga țară. Poți vedea straiele colorate ale țăranilor din Lowicz, hainele de culoare închisă ale minerilor din Silezia și costumele muntenilor din Podhale. Toți vor să vadă Varșovia, iar apoi își împărtășesc unul altuia părerile despre capitală.

Orașul meu este nou și fără îndoială frumos; sînt însă oameni cărora nu le plac unele lucruri în capitala reconstruită. Și e un paradox faptul că acei care o critică sînt de cele mai multe ori chiar arhitecții care au construit-o. În general se critică faptul că nu s-a reconstruit totul pe baza unor planuri urbanistice ultramoderne. Nu sînt un specialist în acest domeniu, dar aș putea afirma și eu că la reconstrucția Varșoviei s-au împletit cel puțin două concepții arhitecturale. Una este reclădirea orașului după planurile vechi, adică reclădirea Varșoviei din secolul al XIX-lea, și alta — un monumentalism care se manifestă prin blocurile de piatră cu aspect sever, așezate în plin centrul orașului, blocuri care adăpostesc nenumăratele birouri ale marilor instituții.

Aspectul orașului nu este încă definitiv format. Trebuie deci să mai avem răbdare, căci nu au dispărut încă toate schelele.

În ceea ce privește centrul, îmi place însă mai mult Bucureștiul cu amestecul său de arhitectură romană a micilor palate și blocurile moderne de pe bulevardele Bălcescu și Magheru. Dar, s-ar putea să fie numai impresia primei întîlniri...

III.

Plimbarea prin Varșovia trebuie s-o încep de la Palatul Culturii și Științei. Aceasta este logica construcției. Corpul uriaș, înalt de 300 de metri, care își ridică spre cer vîrfurile ascuțite, formează profilul orașului. Acest palat monumental, poate prea mare pentru Varșovia, domină orașul. Ai putea spune că el se află pretutindeni, vizibil din toate părțile orașului, și ar putea constitui un indicator de drum pentru un călător rătăcit.

Plecînd de la palat spre sud, trecem prin cartierul de locuințe cel mai reprezentativ, așa-numitul cartier MDM. Marile blocuri din piatră își au stilul lor; aici se află unul din locurile cele mai animate și, totodată, preferate ale locuitorilor Varșoviei. Seara, pe strada Marszałkowska se revarsă mulțimea de oameni care se plimbă sau vizitează marile magazine, din ce în ce mai bine aprovizionate; tot aici se află numeroasele cafenele, locuri de întîlnire pentru locuitorii din toate cartierele.

La Varșovia prin denumirea de cofetărie se înțelege altceva decît la București. Aici lumea vine mai curînd să mănînce prăjituri și dulciuri, pe cînd în Polonia oamenii se duc la cofetărie pentru a consuma cafea. La Varșovia există foarte multe asemenea cofetării-cafenele, în general bune și plăcute, ceea ce face ca mulți să-și petreacă aici o bună parte a timpului liber. Atmosfera propriu-zisă, intimă, a Varșoviei trebuie căutată mai curînd aici, printre oameni, în discuțiile acestora, și nu străbătînd străzile sau examinînd arhitectura clădirilor. Mai ales aici poate fi cunoscut psihicul orașului, laturile pozitive și negative ale vieții, lipsurile mai mari sau mai mici, precum și succesele, bucuriile și necazurile oamenilor. Cine vrea să cunoască Varșovia, trebuie să se amestece printre oameni.

IV.

Noi, varșovienii, ne iubim orașul așa cum copiii iubesc o mamă bună. Cînd ne aflăm un timp mai îndelungat departe de orașul nostru, ne lipsește parcă romantismul varșovian, care de fapt este un optimism tenace. Bucureștiul îmi place, aș putea rămîne aici multă vreme, dar aș vrea în fiecare seară să trec prin Nowy Swiat, să intru într-o cofetărie-cafenea din Varșovia, la „Alhambra" sau la „Pod kurant" și, ieșind de acolo, să văd luna suspendată deasupra străzii.

În romînește de I. KRAMAR

Cele două fetițe, născute în anii de după eliberare, urcă treptele din Marienstat, acolo unde odinioară au bîntuit moartea și distrugerea.

Un tablou tipic al Varșoviei în curs de reconstrucție. Schele, macarale mecanice și ziduri care se înalță.

Cea de-a doua pasiune a Wieslawei Szpondrowska, tînără solistă a operetei din Varșovia, o constituie pictura decorativă.

E primăvară la Varșovia...

ÎN JURUL GLOBULUI

SCRISORI PE ECRAN. Pentru a se înlocui munca manuală de sortare a corespondenței, operație anevoioasă și care necesită mult timp, la Poșta Centrală din Moscova funcționează niște aparate care fac această muncă automat. Pe un ecran apare mărită adresa scrisorii, iar operatoarea, printr-o simplă apăsare pe buton, face ca scrisoarea să ajungă în secția care centralizează corespondența pentru o anumită regiune a Uniunii Sovietice.

DOI PASIONAȚI COLECȚIONARI. Soții Evghenii și Zoia Sagaidacinîi din orașul Kosko, regiunea Stanislav, U.R.S.S., au strîns timp de mulți ani, cu răbdare și perseverență, peste o mie de piese de artă populară huțulă, printre care obiecte de lemn sculptat, ceramică, țesături, broderii, costume naționale huțule etc.

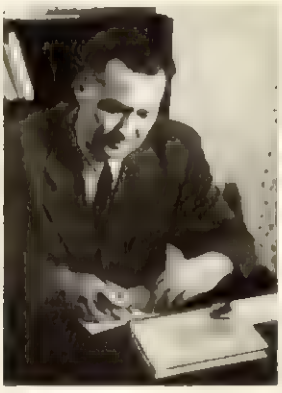

O CARTE LILIPUTANĂ. De 25 de ani Lajos Ehmann din Mohács (R. P. Ungară) se ocupă cu scrierea miniaturală. Recent el a transcris de mînă, pe foi de mărimea 17×17 mm (mai mici decît o marcă poștală) lucrarea lui Imre Madach: „Tragedia omului". El a realizat astfel cel mai mic manuscris din lume. Iată-l, în fotografie, alături de opera sa, așezată pe cartea tipărită.

OBSTACOLE ȘI... CĂZĂTURI. Nici cei mai experimentați jochei nu pot evita căzăturile, atunci cînd sar obstacole mai grele. Uneori, aceste mici accidente se pot solda numai cu rănirea călăreților, ca în fotografia de față, luată în timpul unei curse de pe hipodromul Newbury din Londra. Alteori...

AU UCIS DIN... PLICTISEALĂ. În căutare de „distracții" care să le alunge urîtul, Jean Claude Vivier și Jacques Sermens, doi tineri din „înalta societate" pariziană, au ucis doi oameni. Ziarele pariziene îi numesc pe cei doi asasini „criminalii din plictiseală". Comics-urile, filmele de groază și întreg cortegiul de manifestări ale modului de viață occidental își fac efectul din plin...

SFÎȘIAT DE UN LEU. Comițînd grava imprudență de a se fi strecurat în cușca unui leu din grădina zoologică din Palermo, Giovani Giuliano a avut un tragic sfîrșit. El a fost sfîșiat de leul înfuriat, sub privirile neputincioase ale spectatorilor.

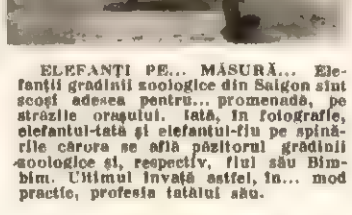

ELEFANȚI PE... MĂSURĂ... Elefanții grădinii zoologice din Saigon sînt scoși adesea pentru... promenadă, pe străzile orașului. Iată, în fotografie, elefantul-tată și elefantul-fiu pe spinările cărora se află păzitorul grădinii zoologice și, respectiv, fiul său Bimbim. Ultimul învață astfel, în... mod practic, profesia tatălui său.

PRIETENIE... Bucățica de zahăr oferită — ce-i drept cu oarecare teamă — contribuie la legarea unei prietenii...

DOUĂ PRISME ȘI DOUĂ OUĂ din lemn, vopsite în alb. Toate acestea se află la Galeriile Hanovra din Londra și fac parte din expoziția „sculptorului" Marlow Moss — care își intitulează această operă: „Sculptură constructivistă prezentată pe bază pentagonală". Noi îi spunem mai simplu: aiureală sadea!

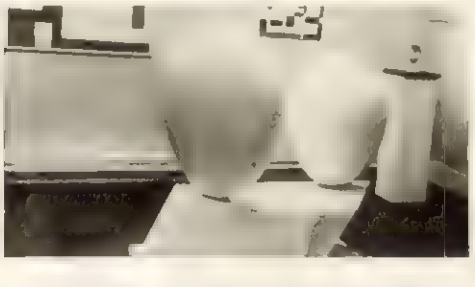

Start!

●Sovieticii Pavel Kolcin și Leontieva Kolcina formează o pereche de mari sportivi. Pavel Kolcin este unul dintre cei mai buni schiori de fond din lume, în timp ce soția sa este de asemenea una dintre cele mai bune schioare de fond. Interesant e că în cadrul campionatului U.R.S.S., Kolcina s-a clasat pe locul 6, dar la mondialele de la Lahti ea a cucerit medalia de aur.

●Finala campionatului mondial de fotbal a și început. E drept că nu pe terenurile din Suedia, unde de-abia se schimbă brazdele, ci în... presă, care găzduiește un interesant duel între antrenorii echipelor participante. Iată un exemplu:

Seep Heberger, antrenorul formației R.F. Germane, care deține titlul mondial, a declarat: „Jocul colectiv al cehoslovacilor și jocul bărbătesc al irlandezilor ne provoacă mai multă neliniște decît strălucirea sudamericanilor".

Răspunsul a venit prompt de la Guillermo Stabile, antrenorul reprezentativei Argentinei:

„Veți vedea în Suedia dacă argentinienii nu sînt decît niște virtuoși ai balonului". Vom vedea!

●S-a petrecut în gara Austerlitz... Controlorul trenului de Tulle, văzînd un călător prinzînd din fugă ultimul vagon, a spus cu ironie: „Și așa se crede vreun campion olimpic?!" Călătorul nu era altul decît campionul olimpic Alain Mimoun.

●La ultimul concurs al „oamenilor puternici" — concurs de forță desfășurat în Spania — s-au înregistrat următoarele performanțe: concurentul Ybargüren a ridicat, în timp de 30 de minute, de 431 ori o piatră de 50 kg, iar principalul său adversar, Ediariez (care cîntărește 104 kg), a tirit pe o distanță de 42 metri o piatră de o tonă. Și aceasta tot în timp de 30 de minute.

●Dl. Lalie, secretarul federației franceze de judo, este un cetățean foarte liniștit. Pînă de curînd era și foarte credul. O întîmplare nepăcută l-a făcut însă mai realist. Dar iată despre ce este vorba: răspunzînd unei invitații oficiale, s-a deplasat în Algeria pentru a arbitra la campionatele de judo de acolo. A doua zi după revenirea la Paris, s-a dus să arbitreze o obișnuită reuniune pariziană de judo. Cînd s-a prezentat însă în sală și se pregătea să se echipeze, a fost arestat. Motivul „subversiva" deplasare în Algeria. Și naivul domn Lalie credea că s-a dus acolo ca arbitru sportiv!

●În Suedia se fac mari pregătiri pentru finala campionatului mondial de fotbal. Interesul stîrnit de această competiție este uriaș. Aproape toate biletele pentru meciuri au și fost vîndute. Unii amatori de sport, mai comozi, și-au propus să urmărească interesantele dispute fotbalistice, la televiziune. O recentă hotărîre a comisiei de organizare i-a pus însă pe gînduri și mai ales pe... drumuri (după bilete!). Meciurile nu vor fi transmise la televiziune, datorită unei prevederi a contractului încheiat de organizatori cu o firmă germană de filme. Toate meciurile vor fi filmate în exclusivitate de această firmă, care s-a angajat ca la 4 iulie să prezinte un film de 2.600 metri cu aspecte de la toate întîlnirile. Pentru acest film 40 de cineaști vor folosi 40.000 metri de peliculă.

Finiș!

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 oț 33 Tel. 7.60.10. Int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei 6 luni: 52 lei un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Vlad Mușatescu — Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Bibl. Rep

TURNEUL TINERILOR TENISMENI. Bucureștiul a găzduit interesanta competiție de tenis care a reunit la start echipele de tineret ale U.R.S.S., Poloniei, Ungariei și Romîniei.

În acest turneu internațional jucătorii noștri au avut o comportare bună, reușind, în primele zile de concurs, două prețioase victorii: R.P.R. - U.R.S.S. 3-2 și R.P.R. - R.P.U. 3-0. Cu acest prilej s-au remarcat tinerii Țiriac, D. Vizitu și Serester. În fotografiile de mai sus sînt surprinși în plină acțiune patru dintre protagoniștii turneului internațional de tenis: 1) Potanin (U.R.S.S.), 2) Jemroz (Polonia), 3) Țiriac (R.P.R.) și 4) D. Vizitu (R.P.R.)

CUPLAJUL DE DUMINICĂ de pe stadionul „23 August" a dezamăgit. În primul meci (Dinamo - Progresul) s-a jucat fotbal de calitate doar zece minute, iar în cea de-a doua partidă (C.C.A. - Rapid), și mai puțin.

În fotografii: Mîndru (stînga) nu a putut opri mingea trimisă de Nicușor, deși a pionjat atît de departe. Stînga jos: Uțu respinge în corner.

DINAMO, CAMPIOANĂ LA VOLEI. Învingînd formația Știința - Cluj, echipa masculină de volei Dinamo a cucerit titlul de campioană republicană. În fotografie, o fază din meci: Păunoiu se pregătește să tragă, în timp ce ↓Cherebețiu e gata să blocheze.

CÎȘTIGĂTOAREA „CUPEI ANGLIEI". Și astăzi finala „Cupei" și-a păstrat tradiția celei mai importante partide engleze de fotbal. Duminică echipa Bolton a învins în finala „Cupei Angliei" formația Manchester-United (scor 2-0). În fotografie: echipa Bolton (în prim-plan: Birch, Stevens, Lofthouse, Parry și Holden; în picioare: Gubbens, Hartle, Hennin, Hopkinson, Higgins, Edwards și Banks). ↓

PREȚUL EXEMPLARULUI: 2 LEI

MEDALIONUL NOSTRU

CONSTANTIN HEROLD

Evoluția victorioasă a baschetbaliștilor Casei Centrale a Armatei în „Cupa Campionilor Europeni" a stîrnit admirația tuturor amatorilor de sport din țara noastră. Neînvinsă în cele patru partide susținute pînă acum la Atena, București și Tel Aviv, valoroasa noastră echipă militară s-a calificat pentru finala grupei a III-a, unde va întîlni redutabila formație Akademik-Sofia.

În situarea echipei C.C.A printre cele mai bune formații europene, un mare merit îl are desigur antrenorul ei — profesorul Constantin Herold. Puțini știu probabil că Herold — „unchiul", cum îl apun jucătorii lui — are o impresionantă carieră sportivă, atît prin performanțele obținute cît, mai ales, prin numeroasele discipline sportive pe care le-a practicat și în care s-a afirmat ca un autentic talent.

Constantin Herold a început să joace fotbal și să practice gimnastica încă din 1925, pe cînd era elev în primele clase ale liceului din Ploești. La vîrsta de 14 ani apare în echipa de juniori „Muncitorul"-Brașov, iar un an mai tîrziu joacă portar în echipa întîia a aceleiași grupări, echipă în care activa și celebrul Bodola. Apoi îl pasionează atletismul, obținînd în diferite probe trei recorduri naționale de juniori (prăjină, triplu-salt și 110 m garduri), un record (decatlon) și un titlu național (110 m garduri) la seniori. Impresionant este faptul că Herold a atins totuși în atletism o asemenea valoare, deși făcea o mare risipă de forță, participînd la 6-8 probe în cadrul aceluiași concurs. Paralel cu atletismul, pe care l-a întrerupt înainte de a ajunge la maturitate, Herold joacă și fotbal la Telefon-Club, echipă care, de la categoria IV-a district, a ajuns pînă în divizia B. Aci joacă alături de Constantinescu-Grecu, Beju, Niculescu-Chinezu, Pop Vasile, Ionescu-Crum și alți fotbaliști de valoare din vremea aceea.

Herold nici nu-și încheiase cariera de jucător de fotbal, cînd înființează, tot la Telefon-Club, o echipă de volei, care ajunge repede printre primele trei formații din București (1933-1940). Deși a practicat cu destul succes gimnastica (evoluînd și la Olimpiada de la Berlin cu o echipă model) și handbalul (fiind component al echipei naționale și jucînd la campionatele mondiale din 1938, de la Magdeburg), inarea pasiune a lui Costi Herold a fost și a rămas baschetul. El a fost unul dintre marii animatori ai acestui sport în țara noastră și rezultatele pe care le obține astăzi ca antrenor la C.C.A sînt strîns legate de marea sa valoare de jucător la echipa „Bonaparte" (campioana țării în 1940) și de jucător și antrenor la Telefon-Club și P.T.T., unde a evoluat alături de talentații săi elevi.

În anul 1951 Herold a trecut antrenor la echipa C.C.A. Pe atunci această formație se afla pe locul VI în campionatul districtului București. După un an de zile echipa a intrat în campionatul divizionar, iar în 1956 a cucerit pentru prima oară titlul de campioană a țării, fiind și astăzi cea mai valoroasă formație din R.P.R.

Cred că foarte puțini dintre amatorii de baschet i-au urmărit pe Herold vreodată în timp ce joacă echipa sa. E și firesc. Jocul spectaculos al lui Folbert, Emil Niculescu și al celorlalți „nepoți" ai „unchiului Costi" te captivează și nu-ți dă răgaz să te mai uiți și în altă parte. Totuși e interesant de știut că, indiferent de scor (favorabil sau nu pentru echipa sa), Herold e cel mai... liniștit observator din sală. Tot timpul concentrat, neschițînd nici cel mai mic gest, el urmărește evoluția elevilor săi cu mult calm, ceea ce îi permite să le dea la „întreruperi" cele mai eficace îndrumări.

„Cu echipa C.C.A. am urmărit în primul rînd să cucerim simpatia publicului pentru acest dinamic și spectaculos sport.

Jucînd bine, știam — antrenor și jucători — că vom cîștiga campionatul și vom ajunge în „Cupa Campionilor Europeni", unde ne străduim să reprezentăm cu cinste baschetul romînesc" — ne-a spus nu demult Costi Herold. Această afirmație, după cum știm, s-a adeverit.

Florin ȘERBAN

05
4-

Al treilea SPUTNIK

1327 Kg!

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 20 (156) — 17 mai 1958

PRIVIȚI CU NOI!

În acest număr:

Pag. 4 — Salut, Bucureștiul
Pag. 5-6 — Vă rugăm: o singură propunere (IV) — anchetă de Gh. Florescu.
— Avionul — poezie de Horváth Imre; În ciuda morții — poezie de Ion Brad; Moartea lui Ion — poezie de Mihail Cosma.
Pag. 7-8 — Iubire, răpire, dezmeticire — pamflet de Sergiu Fărcășan.
— Cap de afiș — de Bogdan Varvara.
Pag. 9 — Logodna — schiță de Anton Alexe.
Pag. 10-11 — Marea familie — de Maria Arsene.
Pag. 12 — Din nou la Cannes! — de M. Marinescu-Sandu.
Pag. 13 — O sticlă de Vichy la gheață — de I. Ludo.
Pag. 14-15 — Buenos Aires — note de drum — de N. Moraru.
Pag. 16 — Al. Cazaban în al nouălea deceniu — de I. Peltz.
— Artă și studiu: De vorbă cu Barbu Slătineanu — de Viorica Filipoiu.
Pag. 17-18-19-20 — Oceanul în flăcări — povestire științifico-fantastică de Radu Nor.
— Farul 4 — roman de Maria Roman (Capitolul II).
Pag. 20-21 — Tutun — de Camil Baciu.
Pag. 22 — Palpitantele aventuri ale lui Ficko, Pletyka și Nimrod — de Katona Istvan, ziarist din R.P.U.
— Vizitînd expozițiile — de Șt. Banu.
— Opinii... pe scurt: „Baron & Comp." la Galați — de C. Coman.
Pag. 23 — Cuvinte încrucișate, șah, sfaturi practice.
Pag. 25 — Sport.
Pag. 26. — Fotocronica Flacării.
Pag. 27 — În jurul globului.
Pag. 28 — Cîntecul păpușilor — poezie de Veronica Porumbacu.

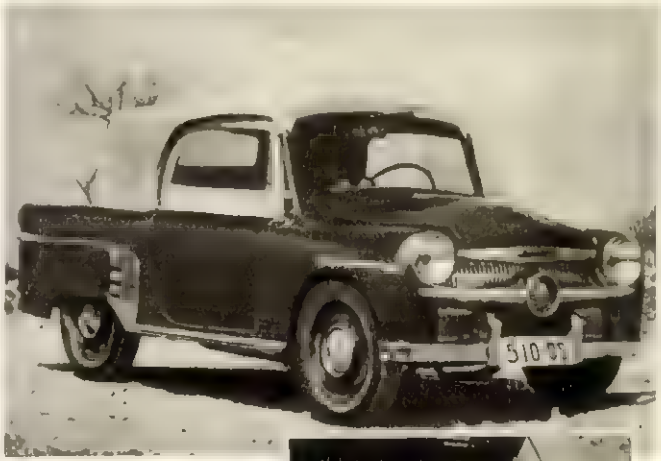

„RODICA" este un automobil construit — de la șasiu pînă la tapițerie — de inginerul Nicolae Lucaci din Orașul Stalin.

Dotată cu un motor de 13 C.P (în dreapta) — conceput de asemenea de ing. N. Lucaci — „RODICA" poate atinge cu viteze pînă la 100 km pe oră. Automobilul a parcurs pînă acum peste 15.000 km dînd bune rezultate.

LOCUL ȘI DATA NAȘTERII: Tg. Mureș, 14 martie 1958.
SEXUL: masculin.
GREUTATEA: 70 kg.

Iată datele de... stare civilă a puiului de cămilă care a văzut lumina zilei pe meleagurile noastre. Mama face parte din lotul de cămile primite în dar din partea R.P. Mongole, pentru grădina zoologică ce urmează a fi organizată în București.

Fotografie de Szász KÁROLY

„OMUL DE PIATRĂ", cum o numesc — de trei generații — locuitorii cartierului, este o statuie a lui Neptun comandată în Italia de către domnitorul Gheorghe Bibescu (1842—1848), dar care a ajuns pe meleagurile noastre după răsturnarea acestuia de către revoluția de la 1848... Și de atunci statuia „bătrînului zeu al mărilor" se odihnește într-o curticică năpădită de viță sălbatică din str. Ștefan Furtună nr. 47, unde a locuit acum o sută și ceva de ani italianul ce fusese însărcinat cu aducerea în țară a statuii.

Fotografie de R. RODA

←

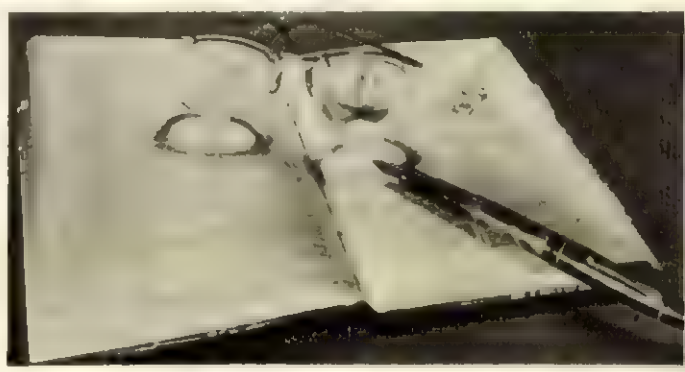

↑OCHELARII NU VĂ AJUTĂ să citiți textul unei pagini din... cartea ce o vedeți prin lentila din dreapta. Este vorba de un dicționar englez-englez care numără 384 de pagini și se consideră a fi cel mai mic dicționar din lume. Textul poate fi citit numai cu ajutorul unei lupe. Dicționarul face parte din colecția de cărți liliputane a Bibliotecii din Cluj.

Fotografie de Al. FLORESCU

„AVARUL" de Capidian Periete. Lucrarea a figurat în expoziția retrospectivă care a avut loc la Cluj, în Palatul Culturii.

LA 24 MAI, statuia aceasta, care se află în București, în fața Ateneului R.P.R., va putea fi văzută în portul Constanța. Ea reprezintă un omagiu adus marelui inginer Anbel Saligny, care și-a dat prețioasa contribuție la construirea portului Constanța, de la a cărui inaugurare se împlinesc 50 de ani.

Opera a fost realizată de sculptorul O. Han. →

Fotografie de Dan BÎRLĂDEANU

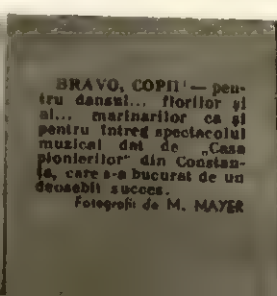

BRAVO, COPII! — pentru dansul... florilor și al... marinarilor ca și pentru întreg spectacolul muzical dat de „Casa pionierilor" din Constanța, care s-a bucurat de un deosebit succes.

Fotografii de M. MAYER

La sosirea delegației de partid și guvernamentale a R.P. Polone pe aeroportul Băneasa din Capitală. De la stînga la dreapta: tovarășii Chivu Stoica, Josef Cyrankiewicz, Wladyslaw Gomulka și Gheorghe Gheorghiu-Dej

O micuță bucureșteană care ține neapărat să ofere și ea flori oaspeților dragi. ↓

PENTRU MAREA CAUZĂ CE NE UNEȘTE

Am venit în frumoasa Dos tară ca să strîngem și mai mult relațiile de prietenie și frăție polono-romîne — a spus tovarășul **Wladyslaw Gomulka, prim-secretar al C. C. al P. M. U. P.,** în clipa cînd punea piciorul pe pămîntul romînesc.

Întreaga desfășurare a vizitei în țara noastră a delegației Partidului Muncitoresc Unit Polonez și a guvernului Republicii Populare Polone a confirmat pe deplin cuvintele rostite de tovarășul Gomulka.

În cursul scurtei lor vizite în țara noastră, înalții oaspeți polonezi au avut prilejul să ia nemijlocit cunoștință de înfăptuirile poporului nostru, de însuflețirea cu care luptă el pentru marea cauză comună a țărilor care — în frunte cu marea Uniune Sovietică — constituie lagărul socialismului. Convorbirile dintre delegațiile celor două țări desfășurate într-o atmosferă cordială și de deplină unanimitate ca și Declarația comună romîno-polonă semnată cu acest prilej au adîncit tradiționalele legături frățești dintre popoarele celor două țări, astăzi unite mai puternic decît oricînd prin marile lor țeluri comune: socialismul și pacea.

Vizita în țara noastră a oaspeților scumpi din Polonia populară, vizită ce va rămîne neștearsă în amintirea poporului nostru, reprezintă încă o puternică verigă în lanțul ofensivei larg desfășurate de lagărul socialismului, pentru pace și prietenie între popoare.

În mijlocul muncitorilor de la uzinele „23 August" din București →

Fotografii de A. LOVINESCU

Salut Bucureşti!

Joi 15 mai a. c. au început lucrările Congresului Organizaţiei Internaţionale a Ziariştilor, care a fost precedat de Reuniunea Internaţională a Reporterilor, organizată de Uniunea Ziariştilor din R.P.R. Cu acest prilej am stat de vorbă cu cîţiva delegaţi la Congresul O.I.Z. şi ziarişti participanţi la Reuniunea Internaţională a Reporterilor. Redăm mai jos cîteva aspecte din discuţiile avute cu ei, precum şi salutările pe care unii dintre aceştia le-au adresat cititorilor revistei noastre „Flacăra".

Cin Ciun-hua, vicepreşedintele Uniunii Ziariştilor din întreaga Chină şi director al ziarului „Vea Hui-bao", ne-a declarat:

— Sper că acest Congres se va bucura de un mare succes şi, la fel ca în trecut, va îngădui O.I.Z. să-şi continue munca în bune condiţiuni. De asemeni cred că acest Congres va avea un mare aport în cunoaşterea popoarelor şi întărirea păcii.

Pentru a întări cele spuse, Cin Ciun-hua ne-a dat în scris cîteva cuvinte — bineînţeles în chineză — ceea ce înseamnă:

„Să ne străduim pentru a întări prietenia frăţească dintre poporul romîn şi

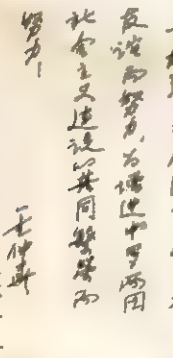

chinez, să ne străduim pentru creşterea prosperităţii şi construcţiei comune a socialismului în R.P. Romînă şi R. P. Chineză.
Cin Ciun-hua"

Jocelyn Luiz Dos Santos, delegat din partea ziariştilor din Brazilia, secretar general al sindicatului ziariştilor din Rio de Janiero, un vechi prieten al ţării noastre, ne-a spus:

— Sînt pentru a treia oară în Romînia; întîi am venit din pură curiozitate de reporter, apoi am dat de gust. De aceea am şi scris un volum în-

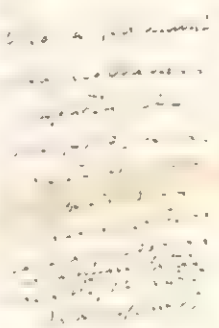

titulat „Romînia azi", dedicat reuniunii internaţionale de la Bucureşti. În această carte am descris frumuseţile naturale ale ţării şi totodată construcţia ei socialistă. Sînt un devotat prieten al poporului romîn şi, de fapt, trebuie să recunosc că la mine în ţară am şi început să fiu socotit un fel de „consul" al Romîniei, bineînţeles că neinvestit cu formule oficiale.

În încheierea acestei scurte discuţii am primit şi de la Jocelyn Luiz Dos Santos cîteva rînduri cu următorul conţinut:

„Mi-e dragă Romînia pentru că este atît de ospitalieră şi atît de simpatic poporul ei, care seamănă atît de mult cu al meu. Îi port o prietenie frăţească şi consider Romînia ca o a doua patrie a mea.
Jocelyn Luiz Dos Santos"

Helene Charlotte Gagnon, colaboratoare la radioteleviziunea canadiană şi redactoare la ziarul „La Reforme", ne-a făcut cunoscut că intenţionează să facă o mică excursie prin ţara noastră şi ne-a înmînat aceste rînduri, pentru a fi publicate în revistă:

„Fără îndoială că puţini canadieni au avut prilejul să cunoască Romînia şi poporul ei simpatic. Sînt fericită să aduc un mesaj

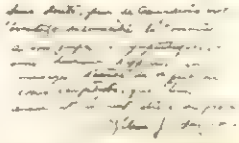

de prietenie din partea compatrioţilor mei, care ar fi fericiţi să fie în locul meu.
Hélène Charlotte Gagnon"

— Ce impresie v-a făcut primul contact cu romînii? — l-am întrebat pe cunoscutul ziarist mexican Renato Leduc.

— Într-un timp aşa de scurt este foarte greu să te pronunţi. Însă mulţumită experienţei ziaristice pe care o am şi dat fiind originea latină a romînilor, am impresia că cunosc acest popor şi această ţară de multă vreme. Şi firesc, sînt copleşit de sentimente şi impresii.

— Ce părere aveţi despre lucrările Congresului?

— În ceea ce ne priveşte pe noi, ziariştii din America Latină, vedem în această întîlnire singura nădejde de a strînge legăturile cu ziariştii din lumea întreagă. Chiar în

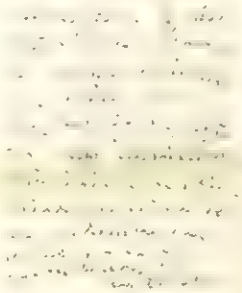

acest an, sindicatul ziariştilor din Mexico, cu ocazia aniversării a 35 de ani de la întemeierea sa, a invitat un grup de ziarişti sudamericani. Cu acest prilej toate delegaţiile care au fost prezente au publicat o declaraţie comună, bazată pe principiile adoptate la Helsinki.

Dat fiind aceste antecedente sînt îndreptăţit să cred că şi Congresul care a început joi o să ne ajute să întărim solidaritatea şi prietenia între popoare.

Pentru revista „Flacăra" Renato Leduc ne-a scris:

„Mulţumesc Republicii Populare Romîne pentru generoasa primire pe care a făcut-o participanţilor la Congresul O.I.Z., care fără îndoială va contribui la înfăptuirea unei şi mai strînse solidarităţi profesionale a ziariştilor din lume şi la apărarea păcii între oameni.
Renato Leduc"

La reuniunea internaţională a reporterilor, ziarista cehoslovacă Maria Sedlakova a expus coreferatul „Ideile umaniste şi oamenii în reportaj". Fotoreporterul nostru a surprins-o în timpul unei pauze

UN ZIARIST SOVIETIC NE SCRIE CU PRILEJUL CONGRESULUI O. I. Z.

D. ZASLAVSKI

despre

PAMFLETE, ARTICOLE, REPORTAJE...

Ziaristul sovietic David Zaslavski, comentator de politică externă al ziarului „Pravda", membru în Comitetul Sovietic pentru pace, răspunzînd la întrebarea pe care „Flacăra" i-a pus-o cu prilejul Congresului O.I.Z., ne-a scris acest scurt articol cu privire la planurile sale de creaţie.

Primul loc, în planurile mele de ziarist, îl ocupă pamfletele şi articolele pe teme de politică curentă. Tematica acestor articole îmi este sugerată de evenimentele zilei, dar, în fond, toate sînt axate pe problema centrală — problema păcii şi a războiului. Mă preocupă îndeosebi problemele coexistenţei paşnice a celor două sisteme sociale, problemele luptei ideologice, polemica dusă cu acei ce văd cauza încordării internaţionale în „comunismul mondial".

Întrucît m-a atras dintotdeauna istoria publicisticii mondiale şi sovietice, mi-am propus să sistematizez şi să adun laolaltă toate lucrările, articolele şi conferinţele mele cu privire la foiletonul rus şi străin, ca şi cele cu privire la unul dintre cei mai de seamă satirici ruşi, Saltîkov-Şcedrin. Recent am publicat un articol asupra talentatului foiletonist sovietic Mihail Koltov şi intenţionez să scriu un ciclu de articole despre creaţia acestui remarcabil ziarist sovietic.

Călătoriile pe care le întreprind an de an pe Volga sau pe alte fluvii din ţara noastră mi-au oferit material bogat pentru mai multe reportaje. La propunerea Studioului de filme documentare, am scris un scenariu despre marele fluviu rus Volga, leagănul puternicelor răscoale ţărăneşti şi al revoluţiilor proletare, pe ale cărei maluri s-au născut şi au crescut cei mai mari oameni ai epocii noastre revoluţionare, Lenin şi Gorki.

În prezent, continui să lucrez la acest scenariu.

REUNIUNEA INTERNAŢIONALĂ A REPORTERILOR

În zilele de 11—13 mai 1958, a avut loc la Casa de Cultură a Sindicatelor din Capitală, Reuniunea internaţională a Reporterilor organizată de Uniunea Ziariştilor din R.P.R.

La lucrările reuniunii au participat reporteri din numeroase ţări, printre care Franţa, R.P. Chineză, Suedia, R.D. Germană, Canada, U.R.S.S., R.P. Polonă, S.U.A., Republica Arabă Unită, R.F. Germană, R.D. Vietnam, Mexic, R.P. Bulgaria, Braziliia, R.P. Ungară, Grecia, R.P. Mongolă, R. Cehoslovacă, Finlanda, R.P.D. Coreeană, R.P. Albania, R.P. Romînă.

În fotografie: un aspect al sălii în timpul Reuniunii internaţionale a Reporterilor.

ING. PETRE LECA: „O grijă deosebită pentru „veteranele" (vezi textul).

Se întîmplă în agricultură o ciudățenie ca o mie și una de explicații: mașini și unelte agricole de același tip, de aceeași fabricație, lucrînd pe aceleași soluri, dau randamente diferite, unele întrecînd cu sută la sută normele planificate, altele abia ajungînd, cu sufletul la gură, cifra de plan. La Consfătuirea pe țară a țăranilor și lucrătorilor din sectorul socialist al agriculturii, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a subliniat ca o mare deficiență în S.M.T.-uri, disproporția aceasta în ce privește randamentul mașinilor și uneltelor agricole, arătînd totodată și cîteva căi pentru îndreptarea situației existente.

Fiind problema numărul 1 din S.M.T.-uri, am socotit-o cea mai potrivită pentru ancheta noastră făcută la Stațiunea Costești, raionul Costești, regiunea Pitești. În ce privește S.M.T.-ul, l-am ales pe acesta, deoarece el deservește și raioane dulcoase, și raioane de șes, mașinile sale fiind deci supuse unui serios examen de rezistență și de capacitate de lucru.

VĂ RUGĂM: O SINGURĂ PROPUNERE! (IV)

MECANICUL AGRICOL IONIȚĂ MIHALACHE: „N-am nici o propunere. Dar dacă vreți, puteți scrie despre inovația mea pentru recondiționarea tuburilor la semănătorile 511 I.A.R."

Anchetă de GH. FLORESCU

Fotografii de M. IVANCIU

Subtitlu: RANDAMENTUL MAXIM AL MAȘINILOR.

Grijă deosebită „veteranelor" agriculturii

Cu gulerul paltonului ridicat, inginerul Petre Leca, mecanicul șef al stațiunii, scruta zarea și făcea mărunțel din buze. Se vede că înjura stăpînit, dar cu năduf, primăvara aceasta ploioasă care-i împiedica munca.

– O anchetă redacțională... îl iau repede. Dați-ne o propunere pentru folosirea la maximum a mașinilor... Ar fi bine dacă v-ați rezuma la problema cea mai arzătoare.

– Pentru mine?

– Da. Ca mecanic-șef, trebuie că vă loviți de o sumedenie de greutăți.

– Să vă vorbesc despre întreținerea mașinilor în cîmp?

– Nu. Mi-am rezervat întrebarea asta pentru un șef de brigadă.

Atunci, despre verificarea amănunțită a solurilor înaintea oricărei lucrări?

– Intrați în patrimoniul inginerului agronom-șef.

– E băiat bun! Atunci să vă vorbesc despre tipurile vechi de mașini. La Consfătuire, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a insistat asupra acestei chestiuni și ne-a cam zis-o. Cu mașini noi, oricine poate scoate randament mare..

Exact. Ce propunere aveți? Probabil nu trecerea la reformă a mașinilor vechi..

Nu! Dimpotrivă. O grijă deosebită pentru veteranele transformării socialiste a agriculturii. Cred că mecanicul șef al unui S.M.T. trebuie să cunoască *amănunțit* (să subliniați: amănunțit) toate părțile slabe, mai uzate ale mașinilor vechi, Lanz-uri, I.A.R.-uri, chiar dacă aceste mașini sînt în cîmp și lucrează. La fiecare drum al atelierului mobil, mecanicii să verifice, în special, piesele supuse mai grabnic stricăciunilor. Pe mașinile vechi să lucreze cei mai buni tractoriști. (Ar fi bine chiar aceiași oameni în toate campaniile. Așa ajung să se cunoască, mașina cu omul și omul cu mașina...) Noi avem în funcțiune astăzi, alături de U.T.O.S.-uri, (cele mai noi tipuri de tractoare – n.a.), 9 Lanz Bulldog-uri (fabricație antebelică – n.a.) și 7 I.A.R.-uri, dintre primele mașini fabricate în țara noastră. Lucrează strașnic. Dar sînt conduse de aceiași oameni, de cînd s-a înființat stațiunea. Ei și le repară, ei le opresc cînd gem, ei le alimentează... Am chiar mai puține griji cu vechiturile astea decît cu unele din cele noi, date pe mîna unor oameni mai puțin pricepuți...

În loc de 23, numai 3 lei!

Ioniță Mihalache, mecanic agricol, verifica forja atelierului mobil. Trecut de 50 de ani, este încă un om voinic, foarte activ.

Ascultă încruntat ce treburi m-au adus la el.

– N-am nici o propunere. Dacă vreți scrieți însă că am făcut o inovație pentru recondiționarea tuburilor la semănătorile 511 I.A.R. Zilele trecute mă gîndeam chiar cum aș face să-mi împărtășesc inovația tuturor mecanicilor din S.M.T.-uri, care vor să recondiționeze aceste tuburi.

Îmi arată apoi un aparat alcătuit din două scîndurele, un ax, o manivelă... Trebuie să-mi recunosc ignoranța în materie.

– Cum să-l descriu?

Cer ajutor inginerului Dumitru Marinescu, agronomul șef, care privește scena cu un zîmbet îngăduitor.

– Oamenii de specialitate vor înțelege despre ce este vorba dacă scrieți așa: un dispozitiv simplu, compus dintr-un ax metalic cu o manivelă, dispus între două scînduri cu o degajare pentru centrare.

Mă execut roșind.

– Inovația este pe linia anchetei noastre, nu?... Folosirea la maximum a mașinilor..

– Și a utilajului agricol. Povestea asta a tuburilor de la semănători ne-a scos destui peri albi.

Cu răbdare, inginerul Marinescu m-a inițiat în chestiune. Fiind fabricate dintr-un oțel prea puțin elastic, la orice izbitură mai puternică a tuburilor în brazdă, oțelul se rupe ori se descentrează, iar tubul întreg trebuie schimbat.

Prin inovația sa, Ioniță Mihalache aduce economii mari S.M.T.-ului, pentru că recondiționarea unui tub cu ajutorul dispozitivului realizat costă doar 3 lei, în vreme ce un tub nou costă 23 lei.

O propunere și... încă una neoficială

Pe drum pînă în comuna Păduret, unde își are „cartierul general" brigada I a lui Oprea Ciocan, inginerul Dumitru Marinescu, agronom șef, ține cu tot dinadinsul să-mi demonstreze că sol mai păcătos decît cel pe care trebuie să-l lucreze S.M.T.-ul Costești nu se află în toată țara românească.

S-a plîns de plugurile P.T. 3-30S care, deși fabricate anume pentru tipul de sol

CONSTANTIN RADU, DIRECTORUL STAȚIUNII: „Întreg personalul de conducere tehnico-administrativ să fie solidar material-iceșteie la îndeplinirea sau neîndeplinirea planului"

al regiunii, nu dau randament maxim din cauza unor defecțiuni în execuție.

— Eheiu! Dacă le-ar trece prin minte celor care le construiesc să îmbunătățească calitatea anumitor piese, n-am mai fi nevoiți să întrerupem mereu lucrul...

Și-a rostit acest gînd cu un ton care mă făcea să cred că povestea plugului P.T. 3-30 S. este suprema lui dorință în viață și — ca o palidă consolare — i-am trecut cu vederea că, de fapt, își consumase dreptul la propunere.

Inginerul s-a arătat mulțumit de îngăduință. Mai ales că dorea să facă o propunere din specialitatea sa, adică din agronomie.

— Ne preocupă foarte mult chestiunea îmbunătățirii fertilității solurilor și există o modalitate ca în răstimp de cîțiva ani să nu ne mai plîngem că lucrăm în soluri grele și foarte grele — podzol-uri cum sînt denumite în agrotehnică. Propunerea pe care o fac e cu atît mai ușor de realizat, cu cît mijloacele materiale se află la îndemîna tuturor tractoriștilor. Lucrarea pe care o propun eu se numește *subsolare* și constă din aplicarea la pluguri a unei piese denumită *subsolier*, existentă de altfel în inventarul fiecărei brigăzi, dar, din păcate, tratată cu indiferență.

Subsolierul are menirea să scormonească agrofondul; aplicîndu-se subsolarea cîțiva ani în șir pe aceleași porțiuni de teren, se poate ajunge ca solurile foarte grele să devină soluri grele, iar cele grele, soluri mijlocii, adică de o structură mai bună, mai ușor de lucrat. De altfel, din această primăvară, noi am impus fiecărui tractorist să aplice subsolarea... Iată-ne și în Pădureț!..

★

Oprea Ciocan este un om cu experiență: a intrat în al doilea an de cînd conduce brigada permanentă de opt tractoare, pe pămînturile gospodăriilor colective și întovărășirilor din comunele Pădureț și Filfani. 8 tractoare, 8 tractoriști și 1.200 hectare.

— Merge, merge? — îl întreb stupid.

— Nu... că plouă. Ar fi grozav să avem unde adăposti mașinile. Îmi bat gura de cîteva luni cu președinții gospodăriilor colective — dar eu spun, eu aud. Dacă cele două gospodării, din Pădureț și din Filfani, ar investi brațe de muncă și ar procura material de construcție s-ar putea face foarte lesne niște remize pentru mașini. S-ar ajuta pe ei înșiși și ar crește și fondul de bază al gospodăriilor. Ne doare inima să ținem mașinile sub cerul liber. Nici nu bagi de seamă cînd ți-a ruginit vreun pinion și pe urmă te întrebi cine pierde dacă tractorul stă degeaba două-trei zile pe brazdă...

AGRONOMUL ȘEF, ING. DUMITRU MARINESCU: „Constructorii plugurilor P.T.3-30S să studieze îmbunătățirea calității pieselor plugului".

ȘEFUL DE BRIGADĂ OPREA CIOCAN: „Neapărat, adăposturi pentru mașini!"

„Asta nu e birocrație!"

Încă tînăr, în ciuda smocului de păr alb ce-i iese de sub basc, contabilul șef Gheorghe Dănescu pare indispus că l-am întrerupt din studierea unei lungi coloane de cifre.

— O singură propunere? Îmi stă cam de mult pe suflet, așa că v-o spun acum, s-o scrieți în revistă. Regulamentul nostru de funcționare prevede imputarea stricăciunilor aduse mașinilor. Se poate imputa chiar și mașina întreagă. Dar șefii de brigadă, mecanicii de sector și chiar mecanicul șef trec cu vederea stricăciunile mici... „Mare lucru acolo 5—10 lei! Birocrație, să faci proces-verbal de imputație pentru orice fleac!" — zic ei. Părerea mea este însă că mai bine faci imputații mici, pentru orice stricăciune decît să ajungi să imputi un bloc de motor sau o cutie de viteză, stricate din neglijența celor care trebuiau să repare din timp defecțiunile mici. Dacă tractoriștii ar ști că nu

CONTABILUL ȘEF GH. DĂNESCU: „Orice stricăciune cît de mică în mașini, să fie imputată..."

li se trece cu vederea nici o neglijență, ar deveni mai grijulii, și-ar verifica mașinile în fiecare seară, iar contabilitatea ar putea înregistra o scădere simțitoare a consumului de piese de schimb și de combustibil...

Să răspundă „material" întregul colectiv

Directorul stațiunii, Constantin Radu, este foarte prompt în răspuns:

— Întreg personalul de conducere să fie solidar la îndeplinirea sau neîndeplinirea planului. Pînă acum doar tractoriștii se resimt materialiceste dacă nu îndeplinesc planul Directorul stațiunii, contabilul șef, inginerul agronom de sector, într-un cuvînt întreaga conducere, primește salariul cu regularitate și neștirbit, chiar dacă în luna respectivă planul n-a fost realizat nici în proporție de 50%...

— Ce propuneți practic?

— Simplu de tot: în lunile în care planul nu a fost îndeplinit, să se rețină automat un anumit procent din salariul personalului de conducere. Măsura respectivă va face ca acesta să urmărească, să se frămînte, să se îngrijească de îndeplinirea ritmică a planului.

— Să spunem că această propunere va fi luată în considerație. Ce se întîmplă în cazul îndeplinirii, totuși, a planului anual?

— Nimic mai lesne decît să se înapoieze oamenilor, reținerile făcute în timpul anului respectiv.

— Vă mulțumesc!

AVIONUL

de HORVÁTH Imre

Țară, avionul
suie-n ceruri line,
dar n-am fost vreodată
mai legat de tine.
Nu privesc deasupră-mi,
nu mă uit spre soare,
dar flăminzi vor ochii
sihla cu răcoare.
Pe cîmpii de nouri,
dorul nu mă lasă;
tot privesc pămîntul:
ce-o fi jos, acasă?
Prinde ăripi omul?
Depărtări îl cheamă?
Și-ntre nori, țărîna
încă-o simte mamă!
Nu doar trupul, teiul,
de pămînt ne leagă.
Dor ni-i și-n văzduhuri,
dor ni-i viața-ntreagă!

în românește de Veronica PORUMBACU

În ciuda morții

de Ion BRAD

Cad peste fruntea nopții
Și-așa destule stele:
De ce să joace moartea
Și-n cîntecele mele?
O bănuiesc pe-aproape.
Mă fac că nici nu știu,
Cînd rîde, plec și seara,
Din cîmp mă-ntorc tîrziu.
La miezul nopții-naltul
Hyperion mă-mbie
Să duc frumoasei zale
O ultimă solie.
Spre zori, grădina voastră,
Ciudate Hesperide,
Larg visurilor mele
De aur se deschide
Același, glasul morții
L-aud: „Iubite domn,
Te prind în dimineața
Cînd vei pica de somn!"
Am cerul tot în față,
Nu pot privi-ndărăt.
Din amfora luminii
Beau mierea și mă-mbăt.

MOARTEA LUI ION

de Mihail COSMA

MOTTO:

„Se închină de spaimă, de se apropie de gard și, printre nuiele, văzu pe Ion, plin de sînge."

(L. Rebreanu — „Ion")

Sub un gard se stinse trist Ion,
Izgonit de vremi, fără speranță
Și sub cerul sur și monoton
Îi păru cîmpia ca o zdreanță.

Năclăit de glod și scorburos,
Sub un nuc bătrîn, printre nuele,
Se topi în beznă os cu os,
Ca un pumn de piclă printre stele...

Alt Ion, mexin sau poate fiu,
Trece-n zori pe ulița tăcută
Și-i surîde cerul străveziu
Și-l îmbie cîmpul ca o ciută.

Ziua-n zări aprins-a policandru...
Prin dumbrăvi mirosse-a păpădie.
Va sădi și meri și coniandru;
Va sorbi din lanuri — apă vie!

Și pe apa asta, ca o barcă,
Alte gînduri noi, într-aripate,
I-or veni — sădi-va și piparcă
Și smochini de aur, poate!...

Și sărutul lui de altădată
Nu l-o da de-acum, lîngă-o ulucă,
Unui pumn de humă-nsîngerată!..
Și Florica-n zare l-o nălucă...

IUBIRE, RĂPIRE, DEZMETICIRE...

Pamflet de Sergiu FĂRCĂȘAN

Fine presei britanice, mireasa Shirley Holmes

„Cînd am plecat din Como și am sosit la Londra — povestește Giulio Comparini — *nu aveam nici cea mai mică intenție de a mă căsători*".

A fost însă răpit de la aeroport, cu o mașină care gonea cu 120 pe oră, sechestrat într-o odaie și... — dar nu! povestea e mult prea sucită ca să-i dați așa, dintr-o dată, crezare. Trebuie mai întîi să vă spun numai două cuvinte despre o anumită presă din Anglia.

În mai fiecare zi poți găsi în marile cotidiene fotografia și istoria completă a unui cline căruia i-au murit stăpînii. Puritanele fecioare bătrîne, ba chiar și măcelarii a căror antipatie față de vizitatorii clini e bine cunoscută, trimit apoi cîțiva gologani la colecta organizată de ziar în favoarea orfanului sirmos. Obiceiul e, într-adevăr, frumos, și sînt convins că fiecare om care iubește clinii nu poate decît să aprecieze pozitiv această tradiție. Răul stă însă în altceva. Priepută, de sute de ani, să facă viața „interesantă", să satisfacă toate preocupările — de la acelea ale fetei bătrîne și puritane care iubește pisicile siameze, pînă la cele ale fetei de șantan, care poartă noilor toalete un interes profesional — presa de acest tip minte, poleiește, creînd o impresie de belșug, lux și fericire, acolo unde există greutăți, suferințe și... dar putem reveni la povestea noastră.

Așadar, nenorocirea a făcut ca în mîna unor astfel de ziare — „Daily Sketch" și „Daily Express" — să încapă scrisorile amical-sentimentale pe care și le trimiteau doi tineri. Ea, bolnavă de inimă, fusese într-un concediu medical în Italia, unde l-a cunoscut pe el, de meserie valet, aflat în armată. S-au cunoscut, apoi ea s-a întors în umeda Anglie, și și-au scris mai departe. Nădejdi de căsătorie nu existau: Giulio Comparini, concentrat în armată, nu cîștiga, iar Shirley Holmes, primind o pensie pentru incapacitate de muncă, la care se adăugau cîștigurile de mică croitoreasă, abia putea să-și asigure din cînd în cînd o odihnă necesară bolii ei de inimă.

Asta era situația. Așa e viața.

Aici a intervenit însă presa engleză, cu mirajele ei. Ce frumos ar fi să arăți croitoreasa englezoaică și soldatul italian — amîndoi copii ai NATO-ului — pășind împreună, scăldați în lumini, în fața altarului, luxos îmbrăcați, încît fiecare fată nemăritată și fiecare soldat aflat sub arme să aibă iluzia că sînt în această situație, că totul e posibil, și să ofteze de plăcere!

Așadar, birourile italienești de cazarmă au început să se umple cu adresele sentimentale ale celor două ziare, furierii de regiment și majorii au devenit dintr-o dată melancolici și înțelegători, coloneii care citeau corespondența au început să clipească înlăcrimați, birocrații și contopiștii au devenit dintr-o dată operativi, iar Giulio, fără să fi cerut, s-a pomenit peste noapte cu un concediu de o lună, cu un bilet de avion gratuit pînă la Londra și înapoi, pașaport și 50.000 lire italiene (adică echivalentul pensiei pe care o primea în trei luni croitoreasa englezoaică).

Intervenise în favoarea sa ziarul „Daily Sketch". „Nu puteam, desigur, să mă gîndesc la căsătorie — spune Giulio despre starea sa de spirit în ajunul plecării la Londra — deoarece trebuia să-mi termin serviciul militar și nu am o muncă pe care să pot conta."

„...De-abia sosisem la Londra, cînd Sheila Walsh, corespondenta lui „Daily Sketch" la Roma, mă vîrî într-un automobil și, cu mare viteză, mă conduse la redacția ziarului. A fost o adevărată sarabandă pe străzile Londrei, cu 120 km pe oră, deoarece vreo 40 de mașini ne urmăreau, iar ziarista voia să facă astfel, încît să ni se piardă urma".

„... Am fost condus într-o cameră unde se aflau alte persoane. Cînd îmi dădui seamă că lucrurile se prelungeau cam prea mult, și că nu eram, nici mai mult nici mai puțin, decît sechestrat pentru scopurile lor personale, am cerut să fie chemată Walsh și..."

Omul n-avea de unde să știe că e ținut „la secret" din cauză că gazeta rivală, „Daily Express", a pus mîna pe prietena lui, pe Shirley Holmes.

După ce descriseseră în cel mai lacrimogen stil boala de inimă a „micuței croitorese", faptul că cea mai mică emoție îi putea fi fatală — chiar cei de la ziar, fără să se sinchisească prea mult de emoțiile fetei, o luaseră brusc de acasă, promițîndu-i că o vor duce la Giulio. Acum Shirley stătea în rochia de organdi alb, o rochie pe care și-o cususe singură, stătea cu părul tuns ca în vara în care îl cunoscuse pe el, și era fotografiată stînd așa și rostind, să zicem, următoarea cugetare romantică: „Armata italiană este un lucru minunat!"

În timp ce îndrăgostiții așteptau, fiecare închis într-un loc secret — „Daily Express" și „Daily Sketch" duceau „tratative la nivel înalt", se tocmeau pentru schimbul în natură: „dă-mi soldatul și îți dau croitoreasa. Îți dau două fotografii, dă-mi trei declarații — îi punem la un loc, dar atunci apărem la aceeași oră" etc. etc.

Tocmeala se prelungea, și atunci fostul valet și actual soldat, presimțind ceva, a chemat-o pe ziarista Sheila Walsh „... și i-am spus limpede că dacă vor să-și facă pe seama noastră interesele lor, n-au decît, dar că atunci înțeleg să cîștig și eu ceva din afacerea asta, ca să fac față cheltuielilor pe care le am de susținut..."

Căci ziarele hotărîseră — simplu! — că cel mai interesant lucru ar fi să-i căsătorească pe cei doi... „Luați-vă iute, cît timp mai sînteți o știre interesantă" — le spuneau, fiecăruia în parte, emisarii celor două tabere.

„Nu doream să mă căsătoresc înainte ca Giulio să-și fi terminat serviciul militar — povestește Shirley — dar cele două cotidiene care ne luaseră sub „protecția" lor ne-au spus, lui Giulio și mie, să nu ne facem griji, pentru că se ocupă ei de tot ce ne este necesar, înainte și după nuntă... Văzînd că oameni atît de generoși rezolvă pentru noi problemele financiare, firește — zice ea, deși lucrul nu e chiar atît de firesc — firește că am acceptat căsătoria cu inima plină de nădejdi".

Generalul NATO, soldatul Giulio Comparini.

O SENZAȚIONALĂ ISPRAVĂ A PRESEI ENGLEZE DIN SECOLUL XX

Pe aeroportul din Milano, cu mănuşi în mînă, petrecut de părinţii săi, cu bilet gratuit, 50.000 lire italiene şi paşapoi, soldatul în civil se duce să execute amabilul ordin: se căsătoreşte.

Aşa se face că, după îndelungate tocmeli, într-o seară romantică, îmbrăcat în civil cu o haină elegantă, Giulio o îmbrăţişa pe Shirley; ea, învăluită în rochia ei albă, îşi lăsa capul pe umărul lui, ascultînd murmurele lui de dragoste, în vreme ce, transpiraţi de dogoarea reflectoarelor, cu mînecile suflecate, zeci de flăcăi vînjoşi mînuiau proiectoarele, strigau „contact!", iar fotografii exclamau: „aşa! Încă o dată! Ţineţi-o de mînă! Mîngîiaţi-i părul cu faţa mai spre noi! Spuneţi-i c-o iubiţi!" Cîţiva reporteri plini de experienţă, cu ochii muiaţi de această romanţă sentimentală — nu ca noi, ziariştii comunişti, care scriem mereu despre Bombă, despre carne şi unt şi care nu fremătăm în faţa amorului şi nu ştim nici măcar să ne strecurăm cu aparatul de fotografiat într-un dormitor! — cîţiva reporteri, aşadar, scriau pe rupte marea istorie sentimentală a veacului XX, care ar putea fi rezumată cam în genul acesta:

— Oh, iubitule Giulio, zise ea, armata e splendidă, dar nu ţi-e greu fără mine?

— Sîntem liberi, răspunse el mîngîindu-i braţul diafan (vezi în exclusivitate clişeul nr. 2 care apare doar în ziarul nostru „Daily Sketch"!), vom merge în păduricea noastră, bătrînii mei îţi trimit complimente, colonelul meu e un tip nostim, datoria înainte de toate, eşti tunsă admirabil. „Daily Sketch" mi-a dat 50.000 de lire.

Au urmat reportaj, nuntă, poze, verighete, electrizarea opiniei publice etc. etc., iar la urmă, epilogul:

Shirley a rămas datoare pentru nuntă 21 lire sterline (circa 40.000 lire italiene, adică aproape suma pe care o primise soţul ei, pentru hotel şi alte cheltuieli, la plecarea din Italia). Avînd în vedere că Shirley s-a măritat, statul i-a retras pensia de incapacitate de muncă. Ea a rămas în Anglia, pentru că soţul, aflat la armată, nu are cum s-o întreţină; dar lipsită de pensie, n-are din ce trăi. Giulio Comparini, mulţumită admirabilului bilet dus-întors, a putut să se reîntoarcă la unitatea sa militară, să înveţe mai departe la instrucţie cum poţi fugi de o bombă scăpată din greşeală. Cele două ziare, desigur, i-au lăsat pe însuraţei înglodaţi în datorii, după ce prezentaseră lumii romantica iubire a soldatului italian NATO cu bolnava croitoreasă britanică.

Dar nu-i nimic, nu contează! Cele două ziare îşi făcuseră treaba, iar toată întîmplarea s-a dovedit folositoare pînă la urmă: un alt ziar, „Sunday Pictorial", a putut să scrie un articol de răsunet, intitulat frumos: „Tragica soţie fără bani"

Şi totul a reintrat în normal: Giulio, la cazarmă, „apără" modul de viaţă occidental, Shirley aleargă după ajutoare, iar ziarele, după alte subiecte.

Cu această poză a nunţii s-a sfîrşit existenţa strălucitoare — în paginile ziarelor — a fericitei perechi

Reclamă à la „DAILY SKETCH"

„Lui Marilyn cu dragoste din partea lui „Daily Sketch" — aşa sună dedicaţia ce însoţeşte bicicleta pe care ziarul englez i-a oferit-o actriţei Marilyn Monroe, după ce aceasta şi-a exprimat într-o conferinţă de presă intenţia de a întreprinde o excursie ciclistă la ţară.

De fapt nu-i vorba nici de dragoste şi nici de ciclism, ci doar de o cvadruplă afacere publicitară. Marilyn face astfel reclamă: a) picioarelor sale; b) casei de modă care lansează modelul respectiv; c) fabricii de biciclete şi d) ziarului „Daily Sketch", care a avut ideea acestei reclame — ieftină nu numai ca preţ de cost... — reclamă care nu e singura în acest gen, după cum reiese şi din reportajul alăturat.

Cum s-ar zice, la aşa ziare — aşa reclamă...

CAP DE AFIŞ

În momentul de faţă Charles Lee Guy, un tînăr ce numără abia nouăsprezece primăveri, se află întemniţat la Santa Monica, în California. Deşi faptul nu ar trebui să fie senzaţional pentru S.U.A., unde, precum se ştie, ultima statistică a poliţiei criminale arată că, la fiecare 23 de cetăţeni sub vîrsta de 21 de ani, cel puţin unul este delicvent, cazul Charles L. Guy s-a bucurat totuşi de o largă publicitate în presa americană.

Tînărul întemniţat la Santa Monica e făptaşul unui foarte banal asasinat: a culcat la pămînt, cu un singur foc de armă, un om suficient de bogat ca să-i fi inspirat furtunoase sentimente adulterine mamei sale, care de-altminteri se afla la a şasea căsătorie. Faptul divers a ieşit din comun pentru că în cursul procesului — pe care ziarele au avut grija să-l relateze cu lux de amănunte — însăşi mama, prin cererea sa, ţinea morţiş să contribuie la condamnarea la moarte a fiului ei, asasinul ultimului ales al polivalentei sale inimi.

Mama şi-ar fi atins nobilul ei ţel — acela de a-şi trimite fiul pe scaunul electric — dacă tînărul asasin nu ar fi fost salvat de elocinţa tatălui său — primul soţ al duioasei mame — şi de prezenţa oportună, printre martorii apărării, a soţului nr. 2 şi a soţului nr. 3, ceilalţi doi lipsind din instanţă, scîrbiţi deopotrivă şi de mamă şi de fiu. În ce priveşte soţul nr. 6, el se numără, alături de mamă, printre martorii acuzării.

Iată tabloul unei familii din aşa-zisa lume bună a Americii.

E, şi acesta, un „mod de viaţă", în jurul căruia presa americană nu se sfieşte să facă tapaj şi în faţa căruia Figaro al lui Beaumarchais s-ar grăbi să rîdă, de teamă să nu-l podidească plînsul.

Bogdan VARVARA

Logodna

Deunăzi, un vechi prieten, întîlnit la o stație de tramvai, mi-a spus vesel:

— Am primit o scrisoare de la Drupka. Din Varșovia. Fata lui s-a logodit cu un medic.

Știrea m-a tulburat. Am renunțat la tramvai. M-am despărțit de amic și am pornit-o pe jos spre casă. Și pentru că era seară și eram singur, am deschis lădița cu amintiri. Erau intacte și de loc prăfuite.

★

1942. Într-un orășel de pe malul Oltului, plin cu polonezi fugiți din fața urgiei naziste. Drupka fusese soldat, proaspăt înrolat într-un regiment de infanterie. Se retrăsese cu unitatea în Romînia și, după cîțiva ani, ajunsese în urbea mică de lîngă rîul cu rezonanță latină.

Își lăsase în capitala Poloniei familia. Soția, mama și copilul — o fetiță, Hanna, în vîrstă de cinci ani. Nu mai primise de doi ani nici o veste; despre ele nu mai știa nimic. Și, totuși, de două ori pe săptămînă, luneа și vinerea, Drupka trimitea cîte o lungă scrisoare recomandată, „acasă", la numărul opt, din străduța aflată în cartierul periferic din vestul marelui oraș.

Între timp, din 1939 și pînă în '42, Polonia fusese înjunghiată cu repetiție de ocupanți și singera din toate rănile ei adînci și deschise. Cetățeni pașnici erau prinși cu arcanul și trimiși la muncă forțată. Lagăre numeroase de exterminare, presărate pe întregul cuprins al țării, își înjeau colții sîrmelor ghimpate. Grăbit și neputînd face față „comenzilor", Gestapo-ul activa pe la colțuri de stradă, prin magazine, prin curțile școlilor și prin lăcașurile de rugăciune, executînd patrioți, copii din leagăn, bătrîni din azil, pe oricine căruia îi strălucea în ochi flacăra urii și a libertății.

Tîrziu, se aflase aceasta și-n orășelul de lîngă Olt.

— Drupka, e inutil să mai scrii. De aproape trei ani nu-ți mai răspund.

Se-ncrunta ca în fața unui dușman:

— Ai mei trăiesc. Nu se poate să fi... (niciodată nu pronunța cuvîntul teribil și ireparabil). Nu. Nu. Niciodată.

Veștile soseau însă tot mai negre. Auschwitz-ul, Maidanekul și Treblinka primeau zilnic marfă vie și proaspătă. Materie primă pentru industria de război hitleristă. Fumul cuptoarelor înnegrise întregul cer al Europei.

— Drupka, nu mai trimite scrisori... Te chinuiești și tu și cei care te văd și care de mult au renunțat să mai creadă, să mai spere în existența familiilor lor...

Își astupa urechile cu palmele.

— Nu! Nu! De zece mii de ori nu! Ai mei trăiesc. Poate că nu pot să-mi răspundă... Poate că au fost ridicați, iar cînd li se va da drumul vor găsi maldărul de scrisori... Poate...

★

În 1943 Drupka a obținut permisiunea să se angajeze în București, ca specialist într-o fabrică de conserve. Acum, pe lîngă recomandatele de luni și vineri, trimitea în fiecare sfîrșit de lună și cîte un mic colet cu alimente. Cînd primul colet i-a venit retur cu mențiunea: „Adresantul părăsit orașul", a urlat, a răcnit, și-a smuls părul din cap, s-a tăvălit pe jos. Dar a continuat să trimeată. Opt scrisori recomandate și un pachet cu alimente. În fiecare lună.

— Drupka, e în zadar... Te sinucizi cu picătura...

A sărit ca un turbat.

AGENDĂ PERSONALĂ

— Nu pot! Înțelegi? Nu pot să bag un colț de pîine în gură fără să nu știu că pentru ai mei călătoresc un pachet, o scrisoare...

★

1945. Eliberarea de către glorioasele armate sovietice. Varșovia, rasă pînă la pămînt de gurile de foc hitleriste, se transformase într-un uriaș șantier.

Printre ruine și ziduri prăbușite, pe lîngă subsoluri și pivnițe înfundate, alergînd năuc pe străzile lărgite sau înfundate de dărămături, Drupka își căuta înnebunit familia. Copilul, mama, soția. Cine-i putea însă da o indicație despre o femeie bolnavă, o bătrînă paralitică și-o fetiță cu năsucul în vînt însemnat de trei pistrui?

Un măcelar a aflat de la un contabil că...

Drupka aleargă, întreabă, cercetează.

Fostul frizer din colțul străzii s-a întîlnit cu un vecin care...

Drupka notează, se informează, insistă, reinsistă și suprarecercetează.

Cumnata vecinei lui știe ceva precis, însă nu e încă convinsă dacă e păcat ori nu...

Drupka aleargă, asudă, transpiră, gîfîie, sughite, plînge și noaptea, frînt de durere și obosealâ, mănîncă cel mai indigest aliment: perna.

În sfîrșit, cumnata vecinei lui de pe vremuri, cuprinsă de căință, i-a mărturisit:

— Familia Drupka, compusă din două persoane...

— Din trei, doamne!

— Ai răbdare. Familia Drupka, compusă din două persoane, a fost trimisă în lotul cel mare de milioane la fabrica de săpun din Auschwitz. Iar fetița...

— Hanna...

— A fost ascunsă, pe rînd, de aproape toți vecinii de pe stradă. Nu i se dădea voie să rîdă și nici să vorbească.

— Și...?

— Asculta din pivnițe gălăgia din stradă a copiilor în joacă; privea, pe furiș, prin geamlîcurile prăfuite din poduri, cîte un crîmpei de cer indiferent și-un fragment de șotron părăsit...

— Și...? — a mai putut întreba doar din ochi tatăl.

— În 1942 ajunsese și pe la mine. Dar ne era frică de hitleriști. Naziștii urmăreau lichidarea completă a familiilor patrioților. Într-o noapte am fugit cu ea pe ascuns din oraș. Am dus-o la mănăstire. S-o apere și s-o pregătească pentru logodna cu Christ.

★

Episcopul are părul alb, fața senină și privirea calmă.

— Exclus. Am cercetat. Nu există nici o fată Hanna în vreo mănăstire de-a noastră.

— Nu se poate. Este. Trebuie să fie!

— Atunci, ca să te poți liniști, îți dau permisiunea s-o cauți. Iar dacă, totuși...

★

Mănăstirea are ziduri groase de cetate. Se ajunge la ea străbătînd pe jos sau cu trăsura 10 kilometri în afara orașului aflat lîngă frontieră.

Sub fîlfîitorul alb care-i acoperă capul, stareței i se văd doar ochii, nasul și buzele.

— Vi s-a făcut o mare favoare... Așteptați în sala trapezului, după coloană... Cînd vor trece logodnicele și cele care se pregătesc pentru marea logodnă, să nu scoateți nici o șoaptă... Priviți doar. Și-apoi, cînd vă veți da seama că fata pe care o căutați nu-i și nu poate fi aci, plecați imediat. Astă-seară în rugăciunile noastre vom cere Domnului și liniștea voastră. E tot ce vă putem face

★

În sala trapezului e liniște. Liniște și răcoare. De pe un perete îl privește o mamă care de două mii de ani își ține cu grijă pruncul în brațe.

Clopotul începe rar și grav cîntecul. Un fîșîit prelung. I s-a oprit inima ori a încetat să mai bată clopotul?

Șirul lung al călugărițelor i se perindă prin față. Își înfige privirea adînc pe fiecare chip... Mai sînt zece.. Opt Șase...

— Hannaaa...!

Un nas cîrn cu trei pistrui a întors capul. Dintr-un salt, Drupka și-a prins fata în brațe și s-a repezit spre ușă.

Stupoare. Țipete. Starețа și cîteva maici aleargă după el. Îl înconjoară, îl amenință, îl roagă, îl blestemă. Paznicul de la poarta din afară e înalt și voinic, dar nu are curajul să-i oprească...

Cu fata în brațe, Drupka merge gîfîind, prin praful șoselei, alături de trăsura care-l urmează, la pas, pînă ce, la îndemnul birjarului, gîtuit de lacrimi, se urcă, cu fata tot în brațe, pe scara trăsurii, și se prăbușește pe perini.

★

S-a logodit fata lui Drupka, polonezul refugiat din Varșovia.

★

Acasă, am ajuns tîrziu

Anton ALEXE

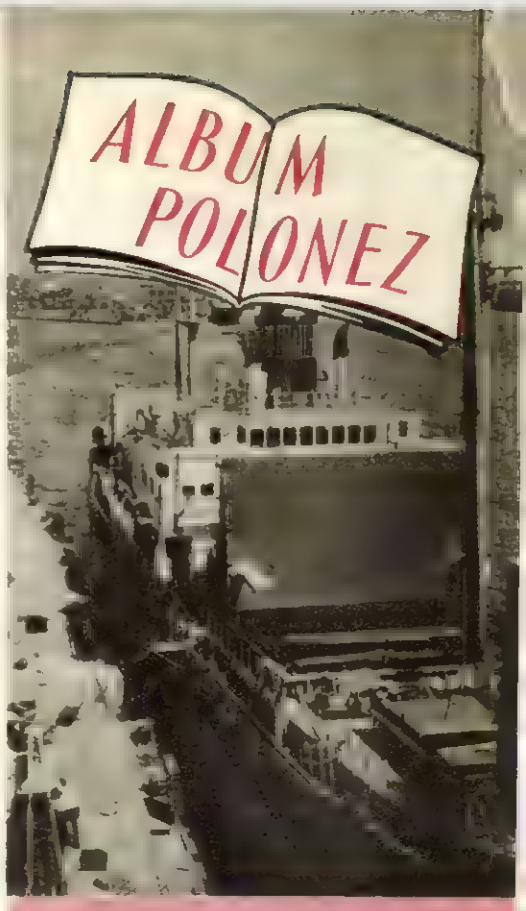

Recent, R. P. Polonă a sărbătorit 15 ani de la reunirea teritoriilor din vest. Fotografia înfățișează un aspect din portul polonez Stettin, una dintre cele mai importante localități din vestul Poloniei.

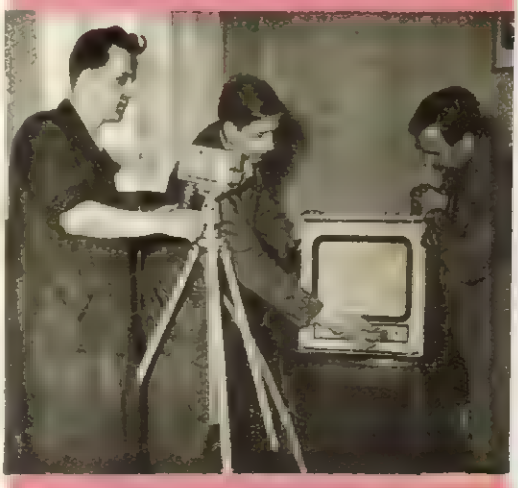

La tîrgul de la Poznan din vara acestui an va fi expus și prototipul noului aparat „Alfa" (în fotografie). Cu ajutorul acestui aparat, realizat la fabrica de televizoare din Varșovia, se poate urmări în întreprinderi, de la distanță, procesul de producție.

Se împlinesc în curînd 15 ani de la crearea armatei populare poloneze. Iată, în fotografie, o unitate a grănicerilor de munte polonezi, în pitorescele și tradiționalele lor uniforme.

MAREA

Unul dintre copii a fost cercetat de miliție pentru vagabondaj. S-a aflat că tatăl, părăsindu-și familia, mama se dedase la băutură și prostituție, alungîndu-și fiul în vîrstă de numai 7 ani. Băiețelul după cîteva luni de hoinăreală a fost cules și trimis la Casa de copii din Miercurea Nirajului (Reg. Autonomă Maghiară).

Altul — un puști vioi și talentat la desen — a fost găsit cu un ghiozdănel — mort de plîns și nesomn, pe un maidan. Orfan de tată, maică-sa s-a remăritat. Noul soț i-a spus-o de la început: „Te iau, dar fără copil!" În lupta care s-a dat — cred totuși că s-a dat — în sufletul femeii, sentimentul de mamă a fost sfărîmat. Cei doi soți s-au mutat într-o dimineață, fără adresă, fără un semn. Poate că părăsiseră orașul. Cînd copilul (8 ani) s-a despărțit de colegii lui și s-a întors acasă, n-a mai găsit decît pe noii chiriași și pe vecinii mirați.

Un băiețaș — are acum 11 ani — a fost abandonat de două ori într-o gară din Ardeal de către o familie de corturari vagabonzi. Se dovedise că fărîma de om, în vîrstă de 6 ani, nu avea nici un fel de aptitudine care ar fi putut determina pe tatăl, învechit în rele, să-l rețină. Nu știa să fure, nu se pricepea să cerșească. Și colac peste pupăză, într-o secetoasă zi de vară o paparudă i-a însămînțat în oase, turnîndu-i pe spinare căldări pline cu apă rece, reumatismul. Miliția și sfatul popular l-au încredințat Căminului unde se află și azi; e sănătos și se numără printre cei mai buni elevi la învățătură.

★

Copiii provin din medii diferite. familii cu membri numeroși, orfani de război și cei cu mame care, remăritîndu-se, și-au abandonat primul născut (la dorința noului soț), cu părinți hoți, recidiviști, care periclitau educația odraslelor... Ori copii din familii de alcoolici, demenți etc.

Dacă familiile i-au abandonat și șters din memorie, copiii nu și-au uitat părinții. Într-una din zile pedagogul de serviciu anunță dispariția a doi pensionari. Unul de șapte, celălalt de zece ani. S-a dat alarma, formîndu-se cîteva grupe de cercetare, cerîndu-se, în același timp, concursul Miliției. Copiii fugari au fost descoperiți abia a treia zi, noaptea, tremurînd de frică și frig într-o pădurice, la douăzeci de kilometri depărtare.

Am stat de vorbă cu cel mai mare. L-am găsit pe coridorul etajului întîi, pedepsit de colectivul clasei cu 3 zile interzicere de a coborî și de a se juca în curte. Era la prima tentativă. Avea fața de ciocolată și ochii, doi stropi de cerneală, jucăuși, ceea ce-i dădea o privire isteață, iscoditoare.

— Cum a fost cu fuga?

La-nceput n-a vrut să-mi răspundă. Stringea în pumni trei pietricele colorate cu care se jucase de unul singur și privea peste capul meu. În cele din urmă am reușit să-l conving.

— Mi-a spus (ăl mic) că are o mamă în București... Poate să ne țină pe amîndoi... Că acolo intri în prăvălie și poți lua orice fel de bomboane fără bani, că fabricile sînt tot de-acolo... Și grădini mari cu jucării, pe care ai voie să pui mîna și să te joci, numai să nu le strici...

Nu mi-a fost greu să-l lămuresc că în parte avea dreptate, dar că mai sînt și sute și sute de „lucruri" minunate pe care el nu le știe și nu le-a aflat. Nu numai în București, ci în toată țara. Și că printre cele mai minunate lucruri sînt și căminele speciale, care primesc copii necăjiți și-i adăpostesc, îi hrănesc, îi îmbracă și-i trimit la învățătură. Ca să ajungă oameni în stare să muncească și să cîștige atîția bani încît să poată cumpăra din prăvălii, și bomboane, și biciclete, deoarece astea deocamdată nu se dau fără bani...

Direcțiunea Casei copiilor se străduiește să înjghebeze și să întrețină cît de cît o legătură cu familiile. Cere relații, amănunte, căci una din regulile instituției este și păstrarea acestor contacte, odată cu creșterea, întreținerea și educarea tinerilor elevi. Însă multe familii nu răspund la scrisori decît foarte rar și cu mari întîrzieri. Și nu o dată plicurile Casei de copii se întorc cu mențiunea în colț și din plaivaz a factorului: „Adresantul necunoscut". Și ce-i mai trist: „Adresantul refuză primirea". Materialul de față se adresează printre altele și acestor „adresanți", ei neputînd de astă dată să-i mai refuze primirea.

★

Z. are 17 ani. A absolvit ciclul doi și a fost trimis la o școală agricolă. Nu i-a plăcut. Lucrează acum la un șantier de construcții.

— Mi s-a spus că părinții mi-au murit pe cînd aveam 3 ani. Nu mai am nici o rudă pe lume. Totuși...

Se freacă pe frunte vrînd parcă să-și stringă gîndurile în căușul palmei.

— ...totuși — reia el cu glasul moale și fraza tărăgănată — cîteodată văd parcă aplecat deasupra mea chipul unui tînăr care mă privește cu drag... Cred că era fratele meu. Poate că mă caută și se gîndește la mine... Poate că ne-am întîlnit pe stradă fără să ne cunoaștem.

Nu mai pot să-nșemnez cu stiloul. Înregistrez mintal. Z. continuă:

— ...Odată... În primăvara aceasta. Eram la gară, în oraș. Încărcam cărămizi în vagon... Văd pe linia alăturată, la fereastra unui compartiment al accceleratului de București, un tînăr care... Eram cu încă un elev. M-am uitat cu luare aminte la călător și am simțit că-i fratele meu. Am vrut să mă reped la el, să-l chem, să-l strig, să-i țip că sînt de la o mamă și-un tată cu el.

Înregistrez... Înregistrez... Și clipesc din ochi...

...M-a cuprins un fel de moleșeală, de spaimă... Dar dacă n-o fi? Și cum să-i spun? Mi-am făcut repede cîteva fraze în cap: „Tovarășe, nu știu cum vă cheamă... Nu vă supărați... Dacă, cumva, căutați un frate, poate că sînt eu..." N-am îndrăznit. A plecat trenul. Toată noaptea am plîns

★

Ioșca factorul stîrnește entuziasm, emoții și tragedii. În fiece zi. În toate lunile. În toți anii, la rînd. Apariția lui în pragul casei este așteptată cu sufletul la gură.

Se împart plicurile și cărțile poștale trimise de cei care nu și-au uitat copiii. Dar grupul celor abandonați de părinți intervine energic, neresemnat, violent. Întrebările curg furtună, uragan:

— Ioșca-baci, eu am?

— Dar eu?

— Nu se poate, Ioșca-baci! Ai pierdut scrisoarea!

— Cum? Nici azi? Ți-a căzut în drum! Sigur, ți-a luat-o vîntul!

Ioșca-baci tace. Tace și privește la copii. Privește la copii și oftează. N-a pierdut nici o scrisoare pe uliță. N-a pierdut, de cînd e poștaș, nici un colț de timbru.

Rămîne, ca de obicei, mut în fața copiilor ăștia cărora nu li s-a șleit speranța că totuși vor primi cîndva, de undeva, de la cineva, o scrisoare, o carte poștală, un rînd, un semn, o semnătură...

V. îmi mărturisește, la sfîrșitul unei discuții, despre literatură:

— Dacă tovarășii scriitori ar fi atît de buni și ne-ar scrie o dată pe an, acceptînd să le răspundem chiar în fiece lună...

Transmit această rugăminte confraților într-ale scrisului și-i rog, în numele celor 150 de copii, să considere o dată în 365 de zile pe cîte unul dintre ei frate sau fiu și să-i scrie. Numele și adresa elevilor le pot afla prin Uniunea Scriitorilor.

★

Pe Rogozan Dumitru, Z. Leibovici și Ardeleanu Dumitru i-am găsit în curtea casei. Pedagogul Fabian îmi spune că aceștia, ca și alți colegi de-ai lor, au absolvit ciclul doi și sînt în producție ori la școli în Tg. Mureș.

— Și ce caută aci? întreb

Sînt în vacanță.

?!

Au venit acasă. Aci, la noi.

Obiecte lucrate de elevi

„Casa de copii" din Miercurea Nirajului (raionul Tg. Mureș)

FAMILIE

Orchestra de mandoline a școlii.

Copiii mai au și alte rugăminți. Unele emoționante, dar cumplit de irealizabile. De pildă: înființarea unui azil pentru cîini vagabonzi...

Dragostea pentru cățelușii, cățeii, cîinii și dulăii vagabonzi din comună este extraordinară. Nu e zi în care să nu se aducă în curtea școlii, pentru hrană și adăpost, cîte un exemplar sau două înconjurate de dragostea întregului efectiv de elevi.

Că directorul are altă părere și tov. Jenei Eszter, bucătăreasa, nu-i întrerupe și permanent de acord, sînt motive destul de serioase pentru ca existența acestor patrupede între zidurile și porțile Casei să se desfășoare în... ilegalitate...

Altă doleanță ar fi în legătură cu epoleții uniformelor. Elevii primesc tunici și pantaloni bleumarin de stofă, model Rezervele de muncă, cu nasturi lucitori și epoleți. Numai că epoleții se dau jos, ceea ce stîrnește proteste, rugăminți și speranțe...

Dacă cele două peticuțe de stofă așezate peste umeri îi pot bucura și stimula — cum de-altminteri nu ne contrazice nici Makarenko — cred că nu trebuie să-i privăm de ele.

★

Ridic o problemă: De ce numai directorul Casei de copii și pedagogii să se ocupe de condițiile de viață ale elevilor? Forurile conducătoare din marile întreprinderi și instituții nu pot colabora cu directorul și pedagogii?

Acestora, autorul rîndurilor de față le supune 3 propuneri, în ordinea importanței lor:

Către tov. din conducerea Ministerului Transporturilor:

În vacanțele de iarnă, de primăvară, dar mai cu seamă în vacanța cea mare din vară, mulți copii fără familii ar fi primiți de către un unchi îndepărtat, un văr, o mătușă de-a cincea spiță sau chiar de vreun fost vecin al părinților.

Pentru copii, invitația, chiar și pentru o săptămînă, în sînul unei familii adevărate, autentice, echivalează cu o comoară descoperită în drum.

Dacă li s-ar acorda foi de drum pe care Direcțiunea Casei de copii să le justifice prin cotor și numai pentru călătoriile elevilor — care, cum propune tovarășa pedagogă Cioba, ar fi însoțiți în grupuri, de pedagogi — dacă li s-ar acorda, repet, acest lucru, n-ar fi un sacrificiu prea mare?

Către tovarășii președinți de comitete sindicale din ministere, instituții și mari întreprinderi:

Invitați-i în vilele, în camerele oficiale, pe cîțiva dintre acești copii, pentru cîteva zile sau o săptămînă din vacanță. Vor mînca la cantina voastră, vor vizita întreprinderea, orașul și le veți procura poate un bilet de teatru și altul la un meci. Un an întreg, la înapoiere, vor povesti ce-au văzut și nu li se vor stinge bucuria și recunoștința.

Și către tovarășul profesor Nicolae Saftu, comandantul veselilor drumeți:

Ce-ar fi să vă abateți și pe la Casa de Copii din Miercurea Nirajului?

Veți găsi acolo: elevi talentați, gata să ia cîte „25 de puncte" în serie, orchestra lor de mandoline și chitare care a luat premiul I (premiu care nici pînă azi nu li s-a înmînat) la un mare concurs. Pentru 100 puncte ați putea acorda — mai mult decît o minge de volei, un rucsac sau chiar o bicicletă — o invitație pentru o săptămînă în sînul unei familii.

★

Sînt înconjurat de un grup numeros de copii, grup care se mărește văzînd cu ochii. Mi se pun întrebări — cu repetiție — mi se cer — ploaie — răspunsuri și sînt asaltat în iureș cu cereri, rugăminți, propuneri și contra-propuneri.

Notez în plină viteză numele solicitanților, propunătorilor și inovatorilor în stil și formulări:

Ungureanu Ion din București are 8 ani și a stat pe strada Traian 111. Fără tată, mama — spălătoreasă. Am fotfinit-o cumva pe maică-sa pe stradă? Nu? Cum se poate? N-am spus eu mai adineauri că sînt din București? Atunci?

Drăgan Marin. Are 7 ani și a stat în București, pe strada Bihor 32. Cum mai e în București? Se mai joacă în bile băieții? Mai înalță cioace și turcalețe? Dar poșta — îi tremură buzișoara de sus — de ce nu cere și ălor de-acasă cîte o scrisoare, ca să i-o aducă Ioșca-baci? Ioșca-baci care nu vrea să se repeadă într-o duminică pînă în strada Bihor și să-i roage pentru cîteva rînduri...

Drăgan Sever — 10 ani, clasa a IV-a, mama — vitregă, tata — șofer. A primit în urmă cu cîteva luni un pachet cu ouă și cozonac. I le-a trimis taică-său (pe „șest") din drum...

Zigu Leibovici, 17 ani, din Bîrlad. Tatăl mort în timpul războiului, mama la fel. Își reamintește că are doi frați mai mari. Unde sînt? Trăiesc? De ce nu-i scriu? De ce l-au abandonat?

Căldăraru Marin, 17 ani, urmează la liceul din Tg. Mureș. Este din Vlădeni, regiunea Suceava. Fără părinți. Are un frate. De ce nu-i scrie? La fel, Deak Traian, din clasa a VII-a, care nu primește decît foarte rar scrisori. Ardeleanu Dumitru ar vrea și el ca cineva dintre rude să-l „omenească" cu vreo scrisoare.

Și alții, și-atîți, și mulți... Se caută mame și tați aflați în viață, se încearcă descoperirea de unchi, veri și mătușe.

Promit, făgăduiesc... Dacă voi întîlni o mamă, un frate, o soră, un unchi, ori chiar vreun fost vecin, le voi pune — și cu sila tocul și hîrtia în mînă, reamintindu-le că statul — oricîte sacrificii ar face pentru copiii aceștia — nu le poate înlocui părinții, familia.

Horia AZIMI

Fotografii de S. STEINER

În pauză, un joc amuzant: „De-a cocoșul".

Cum părinteasră din Liveni Enescu (în medalion)

Din nou LA CANNES!

Cannes... Al XI-lea Festival internațional cinematografic.

Sîntem din nou prezenți, am înscris culorile românești pe lista competiției. Trei titluri în concurs: filmul artistic „Ciulinii Bărăganului", documentarul „Livenii lui Enescu" și desenul animat „7 arte". Ultimele sînt noutăți chiar și pentru publicul românesc, deoarece și-au făcut debutul pe ecranul marelui palat al cinematografiei de la Cannes. Deci, o premieră internațională înainte de a fi avut loc cea națională! De aceea să vorbim tocmai despre cele două necunoscute.

„Livenii lui Enescu"

Regizorul Ion Bostan a încercat — cu mijloacele documentarului — să reînvie în ochii noștri Livenii lui Enescu, satul care a-l întipărit atît de puternic în mintea și sufletul unui copil precoce, inspirîndu-i mai tîrziu melodii unice, cunoscute azi în toată lumea.

Ceea ce pare că a constituit întrebarea de bază a filmului este geneza celebrei Rapsodii Române. Cum s-a zămislit, ce a făcut-o să răsune atît de vibrant, de dulce, de învăluitor și tumultuos? Regizorul ne propune o incursiune, o expediție în trecutul lui Enescu, făcînd cercetările într-un ton simplu și modest. De aci și sentimentul convingător ce emană din film. Îl revedem pe Enescu veghead de mic copil de două ursitoare bune și credincioase: natura și folclorul românesc. Documente: cîntecul mamei ce-și leagănă pruncul, concertul tainic de noapte al privighetorilor, un lăutar prihegi poposind pe ulița satului... Documente ce au început a se materializa de timpuriu, înîi șoptite unei mici și modeste viori de tinc, apoi caligrafiate pe hîrtie, cu o mînă care la cinci ani știa să scrie *Compoziție de Gheorghe Enescu*, omîțindu-i pe „r" din Gheorghe...

Pleiind de la izvoarele universului sonor al celebrului muzician român, documentarul lui Ion Bostan ne conduce către celălalt capăt al existenței lui Enescu. Copilăria se înlănțuie cu deplina maturitate, „Rapsodia" cu „Oedip". Tezaurile mării clocotind dramatic răbufnesc în frazele din Oedip; seninătatea copilăriei se retrage în depărtări, pentru a face loc universului sonor al unui om frămîntat de mările și eternele întrebări ale umanității. Un material de o valoare unică, filmat în 1945 de regizorul Jean Mihail și operatorul Ion Cosma, mi-l readuce printre noi pe marele dispărut. În casa sa din București, dăruit cu totul muzicii, Enescu compune sub ochii noștri...

În cimitirul Père Lachaise din Paris, sub o lespede albă, odihnește de trei ani omul care a pornit din Livenii Dorohoiului și pe care contemporanii l-au numit geniu. Cu filmul „Livenii lui Enescu" studioul „Alexandru Sahia" a dorit să evoce o frîntură din această titanică apariție.

„7 arte"

Gopo e un laconic, un veritabil reprezentant al secolului vitezei. De aceea recurge la desenul animat, e sgîrcit cu sine și cu spectatorii în materie de peliculă și și-a intitulat filmul „7 arte", cu șapte semne cifric, mare și citeț, fără a prinde mult spațiu.

— De ce „7 arte", Gopo?

— Dom'le, uite ce (Gopo vorbește cu „dom'le", indiferent de sexul interlocutorului): în „Scurtă istorie" am încercat să spun care-i rostul omului — după părerea mea — în această lume. Unde și cum trebuie să ajungă. În „7 arte" mi-am pus întrebarea: cum a izbutit omul să-și „amenajeze" universul în care trăiește și cum ar putea face ca să trăiască și mai bine? Articole mi-au apărut imediat o soluție.

— *Amănunte despre „7 arte"?*

— Mai bine îți povestesc ceva despre alt film. Deocamdată numai un proiect. Ulite ce se întîmplă: „omul" meu — care după „Scurtă istorie" și „7 arte" a început să aibă personalitate — stă în ploaie și sîrănută. Și de-aci o serie de descoperiri în legătură cu medicina...

Iartă-mă că te întrerup. Are însă vreo legătură, cînd ne povestești, cu „7 arte"?

— Desigur! Eroul meu este același. Filmul va continua ciclul și va...

— *Te întrerup din nou! E foarte interesant ceea ce-mi spui, însă cititorii noștri sînt acum foarte curioși să știe ce e cu filmul pe care-l prezentăm la Cannes. Cît despre viitorul film, să le promitem că vom mai sta de vorbă în unul din numerele următoare ale revistei. De acord?*

— N-am încotro! Însă nu-i nevoie să povestesc filmul; desenele alăturate îasă să se înțeleagă despre ce e vorba...

— *Atunci ceva despre felul în care l-ai realizat.*

— Bine. Să luăm, de pildă, arhitectura. I-am întrebat pe specialiști ce este această artă, care este definiția și originea ei? Răspuns: arhitectura este muzică înghețată, arhitectura este ritm etc! Ei, în film cu această indicație! Mi-am căutat singur soluția și am ajuns la coloana ionică pe o cale mai simplă și mai la îndemîna omului.

— *Cum?*

— Am spus că nu vreau să povestesc filmul. Pot să-ți spun cum a ajuns Omul meu la literatură. O artă pe care voiam s-o exprim fără cuvinte. Totuși literatură fără alfabet nu se poate concepe. Am apelat la hieroglife. Nu m-am împăcat însă cu ele. Poate fiindcă nu prea cunosc cheile lui Champollion... Ce-i de făcut? Consult cu criticii. Nu l-am crutat nici pe Crohmălniceanu. Dezbateri, discuții și, într-o bună zi, evrika! Am găsit ideea ce o vedeți în film: după mine, literatura se sintetizează foarte bine în două măști — rîsul și plînsul. Cu ele se poate exprima totul.

— ... !!!

— Ce-ți înșir eu aici e valabil numai pentru „7 arte". Nu uita că tot ce se întîmplă în film e caricatură, că n-am nici o clipă pretenția de a da sentințe. Vreau doar ca spectatorii să se amuze bine și să gîndească după poftă.

— *Fiindcă veni vorba, am o nedumerire: am numărat cu multă atenție cele șapte arte din film și am constatat că „cei patru evangheliști sînt trei". Nu sînt decît șase arte!*

— Cu bună-știință am vorbit numai despre șase arte. A șaptea artă — cinematografia — face încă obiectul controverselor. Ca să pun într-un fel capăt discuțiilor, mi-am permis o glumă: am rezervat locul șapte filmului „7 arte"!

M. MARINESCU-SANDU

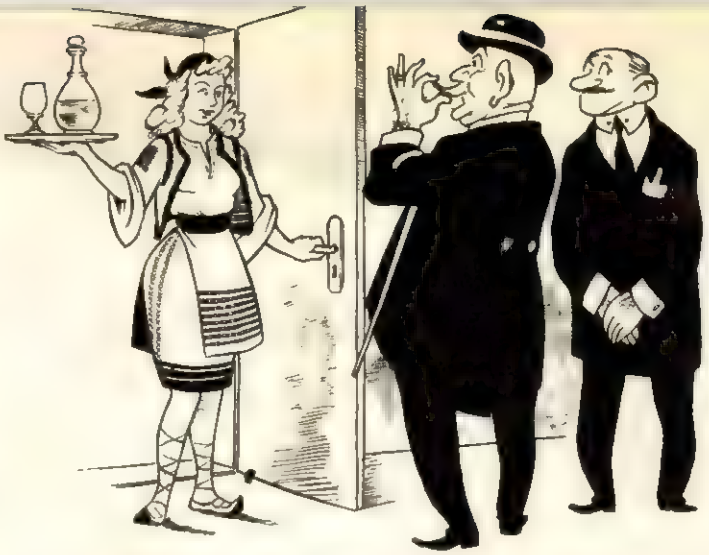

O STICLĂ DE VICHY LA GHEAȚĂ*)

de I. LUDO

Ilustrație de Rik AUERBACH

Zi de sărbătoare — așa cum a poruncit dumnezeu încă de la facerea lumii să fie trecută ziua de Sfîntu-Ilie în calendar — și totuși, muncea! Acum, că muncea, n-ar fi fost nimica, dacă și-ar fi făcut de lucru cel puțin acasă la el, la răcoare. Dar omul și-a găsit să muncească în bătaia cumplită a soarelui — și unde? Pe Bărăgan.

De Sfîntu-Ilie, în arșiță, pe Bărăgan! Era, se vede, nebun, bietul om!

De loc! În primul rînd, bietul „om" nu era un om oarecare, ci un „domn". Și apoi, nu era nici măcar un domn oarecare, ci un domn ministru! Unul dintre cei mai importanți membri ai cabinetului conservator, care dirija cu eroism nava țării în furtuna tot mai impetuoasă a agitației opoziționiste. Era domnul ministru al agriculturii Ion Lahovary! Și un Lahovary, un ministru, de mult ce iubea țara și neamul, uita că-i un Lahovary, uita că-i ministru, uita că-i zi de Sfîntu-Ilie — și muncea pe Bărăgan, printre puieții de salcîm nu de mult plantați acolo din grija guvernului, fără să se vaiete de caznele la care-l supunea cerul cu dușurile lui de plumb topit. Un geamăt să scoată! Un suspin!... Prea era prins domnul ministru de tot ce făcea, ca să-i pese că pîrăiașele de sudoare, care-și fac drum dinspre ceafă înspre gît, îi moaie ca o cîrpă gulerul alb și scrobit. Pășea cu bărbăție înainte și mereu se oprea în fața cîte unui copăcel, ca să spună cu însuflețire însoțitorilor săi:

— Bravo!... Frumos!... Foarte frumos!... Felicitările mele!... Vedeți, domnilor!... Cînd pui dragoste în munca ta, nu poți scoate decît lucru bun!... Țara... neamul...

Și vorbi domnul ministru, printre salcîmi, atîta despre țară și neam, pînă i se întîmplă ceea ce se întîmplase, inevitabil, tuturor marilor săi precursori sau confrați, care vorbiseră sau care vorbeau cu prea multă dragoste de țară și neam: i se uscă gîtul.

— Mi-e sete! făcu el, deodată. Aș bea ceva! Apă aveți pe aici?

— Cum să nu, excelență, cum să nu! îi răspunse cu grabă prefectul. Casa pădurarului e la doi pași de aici!

Și făcu din ochi subprefectului s-o ia înainte.

La casa pădurarului, ministrul uită pentru cîteva clipe de sete, ca să cadă în extaz în fața celor ce-i era dat să vadă. Două odăi încăpătoare, răcoroase, luminoase — simplu, dar cu gust mobilate. Lahovary, cît era el de Lahovary, om care a văzut atîtea lucruri frumoase în viață, păreа tulburat.

— Cine ziceai că locuiește aici? întrebă el pe prefect.

— Pădurarul, excelență!

— Nemaipomenit! strigă, exaltat, ministrul agriculturii. Vezi, în case de felul ăsta am visat toată viața să-i văd locuind pe țăranii noștri. Și acuma, uite... visul a fost împlinit. Dar de cine a fost împlinit, domnule prefect? Te-ai gîndit la asta? De cine?

— M-am gîndit, excelență!... De către noi, conservatorii! Și sînt mîndru, excelență!

— Să fii, domnule prefect! îi zise energic ministrul. Să fii! Pentru că ceea ce tot făgăduiesc liberalii de cincizeci de ani, noi am realizat numai în anul ăsta de cînd sîntem la putere.

Se opri, își plimbă iar ochii împrejur, dar, brusc, făcu o strîmbătură critică:

— Totuși, ceva nu-mi place aici, domnule prefect. De ce n-are casa pridvor?

Prefectul acceptă observația cu o privire umilă.

— Este adevărat, excelență! făcu el, cu glasul stins. Cu pridvor ar fi fost mult mai bine.

Mai e vorbă? Vară, pădurarul n-ar fi silit să se culce noaptea în casă, și ar putea să doarmă afară, în aer liber!

Apoi se întoarse către restul anturajului:

Nici nu vă închipuiți, domnilor, cît de mult bine ar face poporului nostru, dacă ar dormi vara, afară, în aerul proaspăt al nopții... Casa este excelentă... Extraordinară!... Dar țăranul nostru ar fi și mai fericit, dacă i s-ar da și un pridvor!

Prefectul se aplecă către deputatul local și-i șopti:

— Ce crezi, coane Titi? Domnul ministru al nostru e așa de timpit?

— Ei așa! îi răspunse deputatul, din colțul gurii. Știe ca și noi că asta nu-i casă de pădurar, ci de arătat la musafiri și că pădurarul nici nu șade aici, ci în bordeiul de alături... Dar așa-i place domnului ministru să facă pe timpitu'!...

— Nu asta cred, frate!... Pe mine nu mă supără că face pe timpitu'!... Mă supără numai că exagerează. Și cînd exagerează, am impresia că ne crede pe noi mai timpiți decît el

Deputatul îl privi cu un zîmbet șiret.

— Hehei, Nicule! oftă el. Se cunoaște că ești încă prea tînăr spre a fi un conservator desăvîrșit. Adică de unde știi tu că dacă domnul ministru exagerează, nu o face tocmai de teamă *ca noi* să nu ne credem mai deștepți decît el?

Între timp, domnul ministru își aduse aminte că-i este sete.

— V-aș ruga, domnilor... un pahar cu apă!

Nu mai trebui să continue, pentru că în aceeași clipă se arată în ușă o făptură care-l făcu pe domnul Ion Lahovary să-și ducă repede mîna la ochi ca în fața unei lumini orbitoare. Domnului ministru Ion Lahovary fata din prag nu i se păru o ființă reală, ci o făptură de vis: păr bălai ca spicul, ochi mari, albaștri și adînci ca fundul lacului, obrăjiori pictați cu zeamă de trandafir pe un fond de lapte, gurița ca fraga, un zîmbet nevinovat de prunc nou-născut etc. etc. etc. Pînă acum Ion Lahovary nu mai întîlnise asemenea fete, dar citise multe cărți de basme cu zîne și zmei și cîteva din poeziile lui Vasile Alecsandri, așa că știa cum trebuie să fie confecționată o fată rurală care să-ți ia văzul și auzul, indiferent de vîrsta pe care o ai și de partidul politic căruia-i aparții. O scurtă privire — și ministrului agriculturii îi fu mai mult decît destul ca să-și dea seama că în fața lui stătea o Ileană Cosînzeană, sau o Rodică. Rodica din cap pînă-n picioare, numai cu o mică modificare în tablou: fata din ușă, în loc să poarte, ca modelul ei, „o cofiță cu apă rece, pe ai săi umeri albi, rotunjiori", prezenta înaltului oaspete, cu brațele ei albe și rotunjioare, o tavă pe care se afla un pahar de cristal și o sticlă.

Cînd își regăsi glasul, domnul Lahovary strigă celor din prejur, cu o emoție nespus de patriotică:

— Țărancele noastre! Mîndrele noastre țărance!

Unul dintre inspectorii silvici îl întrebă discret pe prefect:

— Coane Nicule, asta nu-i fata generalului Fluture?

— Păi, ce mai întrebi? E domnișoara Nini Fluture!

Inspectorul silvic rîse cu aceeași discreție:

Noroc că nu știe domnul ministru!

— Cum să nu știe! îi replică prefectul care părea plictisit. Dacă-i nepoată-sa!

Ministrul agriculturii, după ce-și împărtăși toate gîndurile și sentimentele bune ce le nutrea pentru „mîndrele" lui „țărance", întrebă cu interes pe subprefect:

— Dragă, a cui e fata asta?

Excelență! răspunse subprefectul. E fata pădurarului!

— Ooo! exclamă cu satisfacție ministrul. Așa pădurar zic și eu!... Nu ca sub liberali!... Nu-i așa, domnilor?

Și înșfăcă sticla, care fu, pentru el, o nouă surpriză:

— Ce-i asta? Vichy-Célestin!... În plin Bărăgan, Vichy-Célestin? Și încă la gheață?... Domnilor, domnilor!... Progresăm cu pași repezi, domnilor!... Dacă ar afla liberalii că sub regimul conservator se poate bea în plin Bărăgan apă de Vichy-Célestin la gheață, s-ar spînzura de necaz!... Vichy-Célestin la gheață!... În plin Bărăgan!... Colosal!... Ia spuneți-mi, domnilor! Pădurarul are ghețărie?

Prefectul îi răspunse, cu năduf abia reținut:

— Nu, domnule ministru!

Puțin descumpănit, ministrul își reveni repede:

— Foarte rău! strigă el, supărat. Cît se poate de rău. Fiecare pădurar trebuie să aibă pe lîngă casă o ghețărie. Notează, te rog!... O ghețărie!... De ce să bea omul vara apă caldă, cînd poate bea apă rece? Doresc... țin.... cer... și stărui să mi se facă în cel mai scurt timp un raport că ordinul a fost executat.

Apoi îl luă de braț pe deputat, cu care se depărtă foarte nervos de ceilalți:

— Ce e cu prefectul ăsta al vostru?

— Domnule ministru, răspunse deputatul. În ultima vreme îmi pare suspect. Tare mă tem că s-a dat cu liberalii.

Atunci de ce ai tăcut? Să-l schimbăm!

N-avem cu cine!

În tren spre București, Ion Lahovary, cu gîndul la prefectul, care, în slujba conservatorilor are nerușinarea de a se scălda în apele liberale, îl întrebă pe secretarul său general:

Dar în definitiv, ce leafă are un pădurar?

Opt lei pe lună, excelență!

Opt lei! se minună Ion Lahovary. Numai cu opt lei pe lună... și-ți poate oferi apă de Vichy-Célestin la gheață! Atunci ce mai poate vrea țara aceasta de la guvernul conservator!

Se priviră lung în ochi și izbucniră amîndoi într-un prelung și sănătos hohot de rîs.

— Așa! zise ministrul după ce-și șterse lacrimile cu colțul batistei. Ca să știi ce să spui lumii la București. Situația este excelentă! Excelentisimă... În țara întreagă!... Zic în țara întreagă pentru că, dacă în plin Bărăgan, unde... cine n-o știe?... pînă acum un an și ceva, cînd am venit la putere, noi conservatorii, domneau pustietatea, praful, dezolarea... astăzi găsești presărate, peste tot, case moderne și confortabile, în care te întîmpină fete frumoase, în costume naționale elegante, cu sticle de apă de Vichy-Célestin la gheață, e ușor să-ți închipui cum o duc milioanele de țărani din regiunile bogate în grîne, în păduri, în livezi și așa mai departe. Ai înțeles?... Așa că, să mai poftească liberalii să-și bată joc de expoziția din Parcul Carol.... Expoziția noastră nu este o fantezie din o mie și una de nopți și nici nu poate fi comparată cu satele lui Potemkin, ci se sprijină pe realități... Un pahar de Vichy-Célestin la gheață în mijlocul Bărăganului!... Asta-i expoziția noastră! Un pahar de Vichy la gheață în plin Bărăgan!

*) Fragment din volumul „Ilustrul N. N. din N. N.", în curs de apariție la Editura Tineretului.

BUENOS A

— note de drum —

de N. MORARU

Avionul atinse pămîntul o dată cu umbrele serii. Ne îngrămădirăm nerăbdători la ușă, apoi coborîrăm perind scările înguste ce duceau spre asfaltul aeroportului. Un fulger, [illegible] unul și [illegible] care [illegible] mă orbiră. Nu pricepeam ce se întîmplă. Abia după cîteva clipe [illegible] dezmeticit: niște fotoreporteri [illegible] foloși fotografiau pe fiecare pasager care [illegible] cobora.

...și cîștigă și ei existența cum pot, mă lămuri bine-voitorul nostru ghid, un regizor argentinian, [illegible] cu care mă împrietenisem [illegible] timpul [illegible].

Sala de așteptare mică, strîmtă. Așteptarea — îndelungată și plictisitoare. Și, pe deasupra, spre surprinderea mea, străinii sînt lăsați mai la urmă, iar eu, se pare, sînt chiar ultimul. În sfîrșit, aud:

— Senor Moraru.

Ajuns în fața vameșilor zăresc însă și alte cîteva persoane. Deodată mîini calde, prietenoase, mă strîng cu putere și după multe săptămîni în care n-am auzit un cuvînt românesc, mă încîntă urarea:

— Bine ați venit sănătos!

Sînt [illegible] de la Legația română. Veniți să primească și să salute un compatriot. Uită de ce cercetarea sîcîitoare a bagajelor (n-am totuși decît o valiză destul de mică) nu-mi pare atît de îndelungată și abia de prind de veste să răspund la noianul de întrebări. Nu-i glumă — 15.000 km departe de patrie! Gazetele sosesc aici cu mare întîrziere. Iar radio București se aude doar pe undă scurtă și deseori destul de prost.

În sfîrșit, automobilul pornește cu toată viteza. Mărturisesc că m-a impresionat aeroportul Ezeiza, cu pistele sale uriașe de aproape 3.000 m, special amenajate pentru aterizarea cvadrimotoarelor. Chiar și după ce am lăsat mult în urmă aeroportul, am mereu impresia că mă aflu în afara orașului; nu se văd decît asfaltul și pomii marginali; atît. E de vină și întunericul. Obișnuit cu luminile multicolore, feerice, din Rio de Janeiro, întreb contrariat:

— Aici nu există lumină pe străzi?

— Nu, e altceva. Se face economie de curent. Pînă la zece seara lucrează marile întreprinderi. Abia începînd de la zece și jumătate se luminează orașul. Pînă în zori.

Rămîne să văd toate a doua zi...

Hotelul Alvear Palace e impozant, monumental chiar. Ușierii galonați se reped spre portierele mașinii ca niște ulii. (Mai tîrziu am aflat că pentru asemenea servicii se obișnuiește să oferi o „mică atenție" de 10 pesos. Nu e chiar mult, dar „dacă nu curge, pică"). Scări late, mari, acoperite cu covoare. Funcționarii sînt înduioșitori, atenți, gata să dea orice informații [illegible] mai multe limbi. Însă totul te costă. Așa e obiceiul. Doar hîrtia și plicurile se oferă gratuit. Și asta cu o nuscaiva largheță sufletească, ci pur și simplu din calcul comercial. Scrie pe frontispiciu înscrisul „[illegible] din America de Sud". Serviciul însă cu adevărat ireproșabil. Holul mare e luminat ca ziua. Pasagerii, o lume cosmopolită, vorbind cele mai diferite limbi, intră și ies, discută despre afaceri sau artă, fluieră să se cheme, sorb liniștiți o cafea sau, dimpotrivă, apostrofează nerăbdători oamenii de serviciu. Îndeplinirea formelor [illegible] durează cîtă știe cît; bagajele îți sînt preluate cît ai clipi, cheile îți se înmînează o dată cu urarea de a petrece vremea cu folos. Și iată-mă la etajul patru. Camera — ca toate camerele de hotel. Scumpă — șapte dolari pe zi. Cum un dolar este echivalent — la cursul zilei — cu 40 pesos, rezultă că plătesc 280 pesos, cam a cincea parte din salariul mediu al unui muncitor.

...E început de primăvară la Buenos Aires. Dar e destul de cald, așa că pot dormi cu fereastra deschisă. Obosit, nu-mi arde nici de mîncare. Cît ai clipi din ochi adorm și visez că mă aflu la București și că, nu știu de ce, mă plimb prin Parcul Libertății. Este atîta timp de cînd n-am mai fost pe acolo!..

Dimineața deschid ochii buimac și de-abia mă dumiresc unde mă aflu. Treptat, toate se așază la locurile lor. Trag perdeaua și mă ascund de razele soarelui, care se înverșunează să-mi amintească că este tîrziu. Înciudat, sînt gata să mă culc din nou. Dar ochii mi se opresc deasupra unui ziar strecurat pe sub ușă și zăbovesc asupra titlului: „La Nacion". Gazeta de dimineață! Doar o ridic și rămîn înmărmurit. Un titlu uriaș: „Sputnik". Blestem sumarele mele cunoștințe de limbă spaniolă și buchisesc iar și iar titlul, subtitlul, apoi textul primei telegrame. Nu încape nici o îndoială: la Moscova a fost lansat primul satelit artificial al pămîntului!!... Smulg receptorul:

— Legația română, vă rog!

Pas de vorbește! Uitasem de grevă. Dar peste cîteva clipe sînt anunțat că mă așteaptă cineva jos, în hol.

— Cu mașina, precizează funcționarul.

Zboară mașina, zboară gîndurile, cîntă inima! Șoferul, român, nu vorbește nici el altceva decît despre „sputnik". Și-mi cere mie amănunte, ca și cum eu aș fi constructorul. Așa e acolo, la 15.000 km: dacă vii din țară trebuie să știi totul.

La legație nu-l las în pace pe atașatul de presă pînă nu-mi trage cuvînt cu cuvînt comunicatele și comentariile apărute. Și apoi pornim la drum.

Încotro? Vizităm orașul. E într-adevăr un drum de făcut. Cei Buenos Aires-ul e mare. Mare și ca număr de locuitori - 3.500.000 de suflete (fără suburbii), mare și ca suprafață 192 km², mare și ca număr de străzi — 1.912, și ca lungime a acestora — unele ating 23-30 de kilometri. Dintre ele, artera cea mai importantă este Avenida Rivadavia, care străbate orașul de la răsărit spre apus, măsurînd 65 km.

Sîntem siliți să ne încadrăm în cursa nebună a vehiculelor care, aici ca și la Rio de Janeiro, parcă ar fi mînate de niște șoferi isterizați. Și, pe deasupra, nu vezi nici polițiști care să reglementeze circulația, și doar în două locuri am observat semnalizatoare. Încolo ca lava dezlănțuită de o erupție vulcanică, așa se scurge fluviul nestăpînit al autovehiculelor de toate formele, de toate culorile.

Și nu se întîmplă nimic?

— Ba bine că nu! — surîde șoferul. Au la accidente într-o lună, cîte avem în țară într-un cincinal.

Se pare că aici totul e să cîștigi timp. De aceea șoferii se și înjură atît, încercînd fiecare să scape din cleștele mereu în mișcare al celorlalte vehicule. Pînă și păstrarea regulii: ține dreapta! este foarte aproximativă.

— Și cum vă descurcați?

— Ne dăm și noi după ei. Te salvează doar numărul corpului diplomatic. Impune puțin respect. Altfel, ia priviți!

În mijlocul pieței de Mayo, în plin centru, deslușim ceva ce pare a fi fost cîndva o mașină. Acum seamănă mai mult cu o armonică. A fost lovită simultan și din față și din spate.

— Și mașina cine o plătește?

— Dumnezeu din cer.

— Dar pe vinovați cine îi trage la răspundere?

Șoferul dă din umeri semnificativ. Nu insist. Decît că... aș prefera să mergem mai încet...

Buenos Aires este așezat pe malul La Platei. Apele ei line îl scaldă dinspre sud-est, hotărnicindu-l cam pe a treia parte a centurii care-l înconjoară. Granița nord-estică și nord-vestică e marcată de prelunga Avenida General Paz, largă, frumoasă, bogată în grădini și parcuri; această cale-bulevard asigură scurgerea sutelor de mii de vehicule dinspre oraș către provincie, și totodată ușurează circulația dintr-o parte în alta a orașului.

Izbitoare e în oraș și numărătoarea caselor de pe străzi; nu e mare minune să întîlnești case cu numărul 6.000 sau 7.000.

Străzile se succed una după alta. Șirurile de imobile înalte de zeci de etaje se succed și ele, piețele și grădinile se fugăresc de asemenea. Hotărît lucru, așa nu poți înțelege nimic! Am și amețit. Aici totul trebuie vizitat sistematic, pe raioane, după importanță, după frumusețe, după pitoresc. Și așa, treptat, cunosc cartierul Belgrano de pe malul La Platei, relativ mai liniștit și unde te întîmpină liniile tradiționale ale arhitec-

Un colț mai liniștit al orașului. Dar aici nu locuiesc muncitorii sau funcționarii, ci oamenii avuți.

Ca oriunde, și aici copiii... cască gura. Nu atît la mașini însă, cît la oameni.

Una din piețele

IRES

Fotografiile autorului

În fața noastră apare conturul înalt al obeliscului, centrul Capitalei.

turii argentiniene. În centrul orașului se află raionul Flores, care te primește cu iureșul mașinilor, cu mișcarea vie, caracteristică locurilor unde se află magazine multe și unde totul e numai comerț și iar comerț. Nu te trage nimeni de mînecă aici, dar vînzătorii și-ar putea schimba cu ușurință îndeletnicirea lor cu profesiunea de avocat. Vorbesc incontinuu, își laudă marfa în tot felul și nu se lasă pînă nu te fac să cumperi ceva, fie cît de puțin. Înspre extremitatea sudică a orașului se întinde cartierul San Telmo, unul din cele mai vechi; aici fiecare stradă e legată de evenimente însemnate din istoria orașului și aproape fiecare locuitor îți poate povesti despre luptele din trecut, ascultătorului rămînîndu-i să deosebească cu greu faptele autentice de completările fanteziei bogate care dau celor narate aspecte de legendă. În centrul orașului se mai află și raionul Doeta care seamănă mult cu cartierele limitrofe Boca și Barracas: aici se află și întreprinderile industriale cele mai mari și tot aici locuiesc și mare parte dintre muncitori și funcționari.

Orașul poartă amprenta unei vieți „cu sufletul la gură". E un du-te-vino continuu, de parcă oamenii ar fi mereu goniți de la spate de cineva. Fețele sînt preocupate. Zîmbetele destul de rare. În fața vitrinelor se opresc îndeobște numai femeile elegante. Și nici ele nu zăbovesc multă vreme. Peste tot întîlnești nenumărate cafenele, restaurante, baruri. Masivele clădiri nu par a fi prea vechi. Consult un mic ghid cumpărat chiar aici, în stradă. Buenos Aires a fost întemeiat... de două ori. Prima dată, în 1536, de către Pedro de Mendoza. Distrus și ars pînă în temelii, orașul a fost întemeiat pentru a doua oară în 1580 de către Juan de Garay. De data aceasta definitiv, cu toate că Buenos Aires avea să mai treacă, împreună cu întreaga țară, prin împrejurări istorice complicate, să cunoască lupte grele, să parcurgă un drum dificil.

Argentinianul este îndeobște brun, cu ochi negri, mari, cu fața ovală și nasul proeminent. Dar să nu-l cauți pe argentinianul tipic pe bulevardele largi ale Buenos Aires-ului. Capitala nu e țara, iar dintre locuitorii ei, mulți nu reprezintă poporul argentinian propriu-zis. Statistica oficială arată că cel puțin 20% din populația orașului este formată din străini, adică oameni veniți relativ recent din alte țări, străini care, chiar dacă au primit cetățenia argentiniană, nu pot fi considerați ca argentinieni. Pe de altă parte, diferitele materiale de propagandă turistică subliniază mereu, cu oarecare snobism chiar, caracterul cosmopolit al orașului și populației sale, vrînd parcă să te liniștească: „n-ai grijă, domnule, la Buenos Aires nu ești chiar în mijlocul argentinienilor get-beget!" În mare parte acest lucru e adevărat. Dar numai în parte. Căci, așa cum aci locuiește și o „veche și tradițională" aristocrație creolă, tot aici viețuiesc și muncesc, din generație în generație, și sute de mii de muncitori legați de pămîntul țării, de fiecare pietricică a Capitalei. Această capitală care, deși a fost deseori vitregă cu soarta lor, purtîndu-se cu ei după bunul plac al celor avuți, le-a fost totuși scumpă inimii lor, le este și le va rămîne. Căci acești oameni nu se duc să-și petreacă la Paris, la Londra sau la Roma cea mai mare parte a anului. N-au nici cu ce, n-au nici cum. Și, de fapt, nici nu vor. Înțelegători și prietenoși față de străinii care vin aci în căutare de lucru, argentinienii privesc cu neîncredere și dușmănie neprefăcută pe oamenii de afaceri care se adună în țara lor ca păsările de pradă: doar, doar vor mai putea jumuli și de-aici ceva. Și cît i-a fost dat poporului argentinian să fie jumulit în trecut, prin cîte încercări a trecut și mai trece, am aflat treptat și, desigur, numai în parte, în puținele zile petrecute în mijlocul oamenilor care știu să muncească în tăcere și să vorbească din inimă numai prin cîntecele lor triste, răscolitoare.

Orașul îmi descoperă mereu cîte ceva nou, mereu un colț sau o stradă cu un specific al său, propriu. Iată Avenida de Mayo, de pildă. De ambele-i părți se întind nenumărate cafenele primind ospitalier o lume anume. Aci se întîlnesc cu precădere ziariști, scriitori, oameni de teatru, artiști plastici, muzicieni. Avenida Corrientes, cu barurile și cofetăriile ei, cu desele-i restaurante, trăiește zi și noapte, o viață intensă ca și Avenida Santa Fè. În schimb Avenida Florida cunoaște un trafic comercial intens, atît de intens, încît circulația vehiculelor este interzisă aci. Mi-a adus aminte de Lipscanii noștri. La intersecția străzilor Avenida 9 de Julio, Avenida Roque Saenz Pena și Avenida Corrientes, neam oprit în fața unui monument cu totul deosebit: este obeliscul Buenos Aires-ului, centrul orașului și punctul său cel mai atractiv. De aci se răsfiră nenumărate străzi; spre obelisc converg majoritatea drumurilor care brăzdează orașul. Construcția este și ea interesantă, arhitectura sobră și originală — obiect de mîndrie al localnicilor

După atîta alergătură se simte nevoia unui popas. Mai admirăm masiva clădire a teatrului Colon (care adăpostește opera argentiniană) și edificiul tribunalelor din piața Lavalle, zăbovim puțin în Plaza del Congreso unde se află parlamentul și apoi ne oprim în frumoasa grădină botanică din preajma lui Plaza Italia. Aci continuăm discuțiile asupra capitalei și cu acest prilej aflu noi și interesante date

Buenos Aires este cel mai mare oraș al Americii de Sud și totodată, cea mai mare metropolă din țările în care se vorbește limba spaniolă. Portul este foarte mare și poate adăposti dintr-o dată vase cu un tonaj total de peste 17 milioane tone. Spre el converg toate liniile ferate care brăzdează țara (proprietate a monopolurilor engleze în trecut, ele au fost răscumpărate de guvernul argentinian după cel de al doilea război mondial, la un preț foarte piperat). În oraș circulația e deservită de tramvaie, troleibuse, omnibuse, taxiuri. Pe acestea din urmă le vezi circulînd, de prins însă nu le prinzi niciodată. În mod teoretic există și stații speciale. Practic însă n-am văzut nici un taxi așteptînd în stație. Oameni alergînd cu limba scoasă după un taxi am văzut însă cu sutele.

Mi-a reținut atenția numărul mare de teatre — patruzeci. Colonul are 3.700 de locuri. Cervantes — 1.200. De asemenea există un mare număr de cinematografe — peste două sute. Și cîteva dintre ele cu o mare capacitate. Gran Rexul, bunăoară, are 3.300 de locuri. În capitală se mai află unsprezece stadioane, dintre care cinci pot cuprinde între o sută și o sută cincizeci de mii de persoane.

...Iată-mă, deci, la primul contact cu Argentina. Sau, mai bine-zis, cu capitala acestei țări. Sublinierea e necesară. Căci, așa cum aveam să văd mai apoi, cu toate că citadela și suburbiile sale cuprind de fapt o cincime din populația țării, Buenos Aires nu e totuși Argentina tipică, acea Argentină care-și croiește drumul viitorului.

Buenos Aires-ului.

AL. CAZABAN ÎN AL NOUĂLEA DECENIU

de I. PELTZ

Alexandru Cazaban a împlinit 85 de ani.

Scriitor și vînător, mînuind ironia și puşca, acest contemporan al nostru şi-a risipit, de-a lungul a peste şase decenii, schiţele, portretizările, articolele de gazetă, în diferitele publicaţii ale timpului.

Literatura lui e plină de implicaţii. Sub aparenţa povestirii obişnuite, a relatării cu mijloace de expresie reduse la prea-strictul necesar, a faptului divers, a întîmplării curente, scriitorul ştie să spună mult şi multe. Ţi se pare că a scrie aşa de simplu — cuteză a spune: aşa de firesc — e foarte uşor. O distracţie. Un joc inofensiv. Şi, totuşi, a scrie simplu pretinde omului de condei o deosebită măiestrie, o deplină stăpînire a tuturor uneltelor acestui atît de gingaş meşteşug care deschide cititorului ferestre spre orizonturi largi, îl obligă să reflecteze la împrejurările prin care trece, să rîdă sau să zurlă de lipsurile unora, de încăpăţînarea altora, să iubească dreptatea şi adevărul şi să urască strîmbătatea şi minciuna, să devină un luptător în slujba marii cauze a progresului.

Apreciat la scara timpului, Al. Cazaban a ştiut să vadă absurditatea unei rînduieli proaste în care biruiau necinstiţii, demagogii, vicioşii — legiunea îmbuibaţilor, a exploatatorilor celor mulţi, de la sate şi de la oraşe. A ştiut să vadă şi, înlocuind puşca de vînătoare cu condeiul, a ştiut să stigmatizeze, în schiţe şi în nuvele pline de substanţă, aspectele detestabile oferite de o societate în vădită decadenţă.

Tipul moşierului răpace, floros în egoismul lui fără hotar, a suscitat, cum e firesc, ironia şi revolta scriitorului. El l-a fixat în diversele sale cărţi ca pe un exemplar trist de înumanitate din vremurile pentru de-a pururi moarte. Tot aşa a imortalizat — ca şi alţi scriitori progresişti din trecut, pe care ororile de atunci l-au îngrozit — figura, dacă figură e, a jandarmului, a şefuiul de post tartor şi satrap al satelor, îngropate în întuneric.

Cu aceeaşi pricepere şi abilitate a fixat chipul politicienilor care, în condiţiile orînduirii burghezo-moşiereşti, în nădejdea votului, ameţeau cu vorbe umflate satele. Mediocri sau şterşi cu totul, lipsiţi de orice însuşire creatoare — găligăioşii de pe vremuri au prilejuit scriitorului pagini de ascuţită critică şi de amară ironie.

Alexandru Cazaban, azi, la 85 de ani, e tot atît de vioi şi de pornit pe glume ca acum aproape patru decenii cînd l-am cunoscut. Mersul lui e aproape tineresc. De altfel, precum ne-a mărturisit într-o fermecătoare zi de vară la Băiceşti — vînătorii nu se prea pot ţine după ei, pe cîmp. I se zice: „picior de drac".

Al. Cazaban a fost un client fidel al cafenelei literare. Îl întîlneam adesea la fosta „Capşa", unde se adunau scriitori şi pictori, muzicieni şi actori şi o legiune întreagă de pretinşi boemi care îşi măcinau zadarnic vremea în aşteptarea unui miracol: fără talent şi fără muncă s-ajungă şi ei scriitori, pictori, muzicieni, actori.

Al. Cazaban nu-i cruţa.

Despre unul dintre aceştia observa:

— Cutare pretinde că a scris şi că va scrie: acum însă nu scrie! Dar cum totdeauna pretindea că a scris şi că va scrie... se-nţelege...

Lui Alexandru Teodor Stamatiad, autor de poezii facile, îi arunca din cînd în cînd mănuşa. Acesta, pe cît era de temperamental, pe atît era de lipsit de... cum să-i zicem? darul replicii. Într-o zi Stamatiad intră vijelie în cafenea şi cu o voce tunet i se adresează lui Cazaban:

— Îmi stă mintea în loc...

— De mult! — îi tăie Cazaban, în nasul tuturor.

Altădată, văzîndu-i pe Condrus, un vînător înalt de doi metri, totdeauna sigur de virtuţile lui cinegetice, îl abordează:

— Ei, ai împuşcat ceva ieri?

— Nu, răspunse celălalt.

— Nu mă mir, nu mă mir de loc!

— De ce?

— Păi, am fost şi eu ieri prin locurile pe care le baţi dumneata. Şi am dat de o mulţime de iepuri. Stăteau grămadă — nici nu le păsa de primejdie. I-am întrebat: Cum de staţi aşa grămadă? Nu vă e frică?

— Nicidecum, mi-au răspuns iepurii în cor. Pînă să vii dumneata n-a fost pe-aici nici un vînător: *doar Mîţu Condrus!*

Altădată un tînăr vorbăreţ, care perora zgomotos ameninţîndu-şi ascultătorii, se întrerupse din „pledoarie" şi se adresă lui Cazaban:

— Dta parcă n-auzi bine?

— Nu! Am urechea astupată

— Aaa... aţi cîrli în ureche. De ce nu te duci să ţi-l scoată?

— Mă duc: după ce termini d-ta vorba!...

Alexandru Cazaban e azi tot aşa de spiritual, tot aşa de activ, scrie, vînează, într-un cuvînt, e mereu *prezent*.

Îi spunem din toată inima:

— Nene Alecule, la mulţi ani!

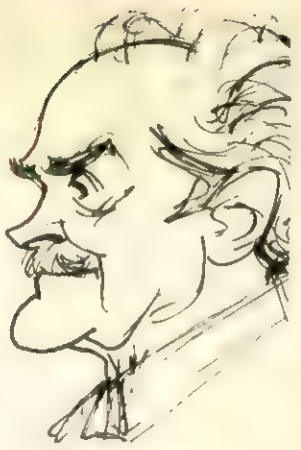

Al. Cazaban

Desen de Cik DAMADIAN

ARTĂ ŞI STUDIU

De vorbă cu BARBU SLĂTINEANU

Muzeologul Barbu Slătineanu la biroul său de lucru.

Străbătînd într-o miercuri după-amiază străzile liniştite ale Cotrocenilor, am aflat la grilajul unei case mari din str. Dr. Obedenaru o tăbliţă, pe care am citit: „*Muzeul Slătineanu. Deschis pentru vizitatori miercuri şi vineri 16—20*". Mai mult n-am stat să descifrez: am intrat. Însă de cum am urnit uşa grea din lemn sculptat, cît pe ce să-mi cer iertare şi să ies. În primele minute am socotit că pătrunsesem din greşeală într-o casă particulară, al cărei locatar ar fi fost mare iubitor de obiecte de artă. Mă aflam de fapt, într-un muzeu rînduit după un plan mai deosebit. Într-adevăr, pe cît mi-am putut da seama din primele priviri, obiectele expuse aici la vedere nu sînt aşezate nici după categorii, nici în serie, nici după epocă sau şcoală şi nici după vreun alt criteriu referitor la spaţiu sau timp. Între două chipuri vechi româneşti, iată o gravură originală de Van Gogh. Un Crist sculptat în lemn are drept vecin de peste drum o arhiereţă şi lănci africane. Un pat „empire" e străjuit de o scoarţă oltenească... Şi nici un obiect (în afară de reliefele preistorice sau antice-greceşti ale colecţiei de ceramică) nu poartă vreo inscripţie, astfel încît orientarea mea ar fi fost aproape cu neputinţă dacă n-ar fi fost prezent şi un ghid. Şi a fost norocul meu să-mi fie călăuză însuşi Barbu Slătineanu, directorul colecţiei cu acelaşi nume (deschisă publicului din 1928, dăruită Statului Popular al Capitalei în 1961). Cînd l-am întrebat: „După care criteriu a fost organizat muzeul dv?" — primul răspuns a fost scurt: *„Fantezia mea!"* A urmat însă şi un al doilea, de astă dată serios: *„Criteriul studiului comparativ"*. Şi maestrul Barbu Slătineanu mă conduse în faţa unei vitrine, unde sînt rînduite fel de fel de fărfurii de ceramică rară

— *Iată, alături de o ceramică persană, o ceramică de Delft, o farfurie chinezească şi o ceramică românească din Hurezu. Poate sta lucrarea ţăranului român alături de cele mai preţioase specimene universale? Poate! Se vădeşte aşadar incontestabilul nivel al ceramicei noastre. Am aşezat chipurile de-a dreapta şi de-a stînga gravurii lui Van Gogh; le leagă aceeaşi concepţie de masivitate. Rezistă chipurile noastre alături de opera marelui olandez? Rezistă! Iată, în ceea ce mă priveşte, adevăratul criteriu pentru aprecierea valorii operei de artă: comparaţia! Şi ţine seama de încă ceva olarul, meşterul sătesc sau artistul cult nu făuresc obiectul de artă ca să fie aşezat în serti, în muzeu, pe specii, ca umbrelele în rafturi, ci ca să se compună, să se armonizeze, într-o locuinţă omenească. De aceea am căutat să nu răpesc colecţiilor mele valoarea estetică conferită de artist".*

Mi-am luat îndrăzneala să pun o întrebare de ordin mai puţin general: „Maestre, de unde — şi ce este această pasiune a colecţionarului?"

— *În ceea ce mă priveşte, o rezultantă a două linii de forţă ştiinţă-artă. E punctul de întîlnire al cercetărilor mele de istoric şi arheolog şi al căutărilor mele de ceramist şi specialist în artă decorativă. Pune la socoteală şi mediul familiar în care am crescut: mama era pictriţă şi tata medic, el însuşi colecţionar de stampe şi cărţi. Am avut de mic atracţie spre desen şi la 16 ani revelaţia ceramicei populare româneşti, a cărei valoare era pe atunci puţin cunoscută. Am început să cutreier ţara, adesea pe bicicletă şi pe jos, ca să adun de pe la meşteri bucăţi alese. Mi-am dat seama curînd că în vederea studiului comparativ aceste specimene izolate nu erau îndestulătoare. Şi de aici, necesitatea de a colecţiona „ansambluri". Ansamblurile fac importanţa, interesul şi greutatea unei colecţii. Nu un singur rubin — oricît de mare şi sträluritor — desprins dintr-o coroană, ci înşiraţi coroana.*

— După cîte am aflat, cea mai frumoasă coroană a muzeului Slătineanu este colecţia de ceramică, căreia, adăugindu-i-se şi cioburile găsite în săpături — „cioboteca", după cum o numiţi dv — reprezintă o epocă de 5.000 de ani. Oare celelalte ansambluri ale colecţiei formează şi ele „coroană"?

— *Da. Colecţia de gravuri (cuprinzînd lucrări de la 1500 pînă astăzi) ar fi a doua „coroană", iar colecţia de icoane, a treia.*

— Şi cum aţi adunat asemenea colecţii?

— *Printr-o muncă de o viaţă, prin nenumărate peregrinări în străinătate şi mai ales prin ţară*

— Cu eforturi băneşti mari?

— *Uneori. Adesea însă nu după preţul pe piaţă al obiectului, ci după valoarea pe care singur criteriile mele i-o recunoşteau. Icoana asta românească la zugrăvirea căreia a participat poate şi o concepţie apuseană, am găsit-o în timpul primului război mondial într-un grajd; folosea drept despărţitoare de cai nărăvaşi. Cu alt prilej, mă aflam la faţa locului, într-un vagonet, spre a fi dusă la topire, statueta aceasta de bronz. Am putut verifica atunci instinctul frumosului la muncitorii noştri, după bucuria ce au arătat-o văzîndu-mă gata să aduc bronz cumpărat undeva în oraş, pentru a salva de la foc acest Buda ceritabil din dinastia Ming. După un sistem echivalent pe cît se poate de economicos, încerc astfel să fac achiziţii pentru Muzeu.*

Nu-mi puteam lua ochii de la veritabilul Buda din dinastia Ming. Şi m-am încumetat să pun o ultimă întrebare: „Cum capătă oare colecţionarul discernămîntul — parcă fără greş, atît de ultimitor pentru profani — prin care un obiect este nu numai precis situat în istoria artelor, ci deosebit de propria lui copie sau meşteşugită imitaţie tîrzie?"

— *O să-ţi răspund printr-un cuvînt german: „Uhburg (exerciţiu). Nu e nici lucru învăţat, nici învăţat din cărţi. Este o lungă deprindere. Te prăjeşti o dată, te arzi a doua oară, te păcăleşti a treia oară şi apoi înveţi. Una din vechile mele dorinţe este de a organiza pe lîngă „Muzeul de antichităţi" o „sală a falsurilor". Punînd alături de un original copii, bachiar iscusite invenţii tîrzii în acelaşi stil, marele public va izbuti să-şi formeze discernămîntul.*

Discuţia cu pasionatul colecţionar şi specialist a continuat pe... concret. Adică, legată de numeroasele piese ale colecţiilor. Dacă sînteţi curioşi s-o cunoaşteţi, cea mai bună soluţie e să vizitaţi Muzeul.

Viorica FILIPOIU

Ceramică oltenească

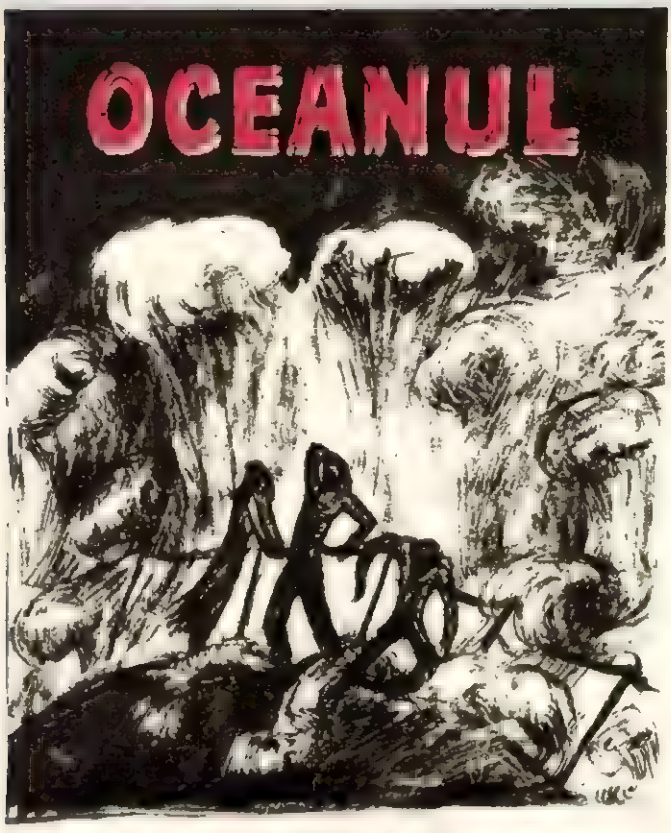

ÎN FLĂCĂRI

— povestire ştiinţifico-fantastică —

de Radu NOR

Ilustraţii de Pita RUBIN

Vestea explodă ca o bombă şi făcu în mai puţin de o oră înconjurul globului. Toate posturile de radio, din Kamciatka pînă în Barcelona, îşi întrerupseră emisiunile şi dădură comunicate speciale, iar toate ziarele, de la „New York Herald" pînă la „Journal de Tumbuktu", publicară ştirea în prima pagină.

„OCEANUL ÎN FLĂCĂRI"! „EXPLOZIE ATOMICĂ SAU CUTREMUR SUBMARIN"?

Relatările erau lapidare, nu dădeau amănunte din care să reiasă proporţiile catastrofei.

„La 27 februarie, ora 23,45, în Oceanul Pacific, în apropierea insulelor Mariane, pe o suprafaţă de cîteva sute de kilometri pătraţi, apele au început să clocotească şi trombe uriaşe s-au înălţat către cer. În cele cîteva minute cît a durat neobişnuitul fenomen, au fost distruse toate navele aflate în zona respectivă".

Dar ziarele şi posturile de radio nu dădeau publicităţii radiograma care fusese transmisă ceva mai tîrziu de serviciul maritim japonez tuturor porturilor şi navelor din Pacific:

„Apele din groapa Bonin puternic radioactive! Primejdie!"

„Evitaţi apele între Japonia şi insulele Mariane. Primejdie!"

A doua zi începură să vină veşti noi. Un cargobot sub pavilion porto-rican, „Silver Star", pierise cu tot echipajul. De asemenea se scufundase vasul oceanografic japonez „Tana-maru". Erau semnalaţi, cu totul, trei supravieţuitori: doi marinari şi Nomo Okava, sora cunoscutului biolog, conducătorul ştiinţific al expediţiei de pe Tana-maru.

Salvarea celor trei persoane avuse loc în condiţiuni de-a dreptul miraculoase. În momentul catastrofei, tot echipajul sărise peste bord, fără să ţină seama de temperatura ridicată a apei. Numai fata şi cei doi marinari, neştiind să înoate, rămaseseră pe covertă. Atunci apăruse un helicopter cu doi tineri americani, Leech şi Porter, care îi ridicaseră de pe epavă.

Un reporter al ziarului „Morning Standard", care zburase cu primul avion la Nagasaki pentru a lua un interviu eroilor acestei întîmplări, nu se putu lăuda cu un rezultat prea strălucit; relatările sale se rezumau la cîteva constatări generale, destul de plicticoase pentru cititorii marelui cotidian. Iată un exemplu: „Pe Fredy Leech l-am găsit, după lungi peregrinări, la hotelul „Palace" din Nagasaki, împreună cu tînăra japoneză pe care o salvase. După toate aparenţele, doreau să rămînă nestingheriţi. Ca reprezentant al ziarului M. S., mereu în slujba cititorului, nu le puteam satisface această dorinţă. La întrebările mele cu privire la catastrofă, domnul Leech m-a sfătuit foarte amabil să mă adresez serviciului maritim japonez; cît despre fapta de eroism, domnul Leech m-a îndrumat către domnul Porter, pe care însă nu l-am găsit. În cele din urmă, ca încheiere la acest interesant interviu, răspunzînd la o întrebare asupra planurilor sale de viitor, domnul Leech a declarat textual: „Domnişoara Okava şi cu mine vom porni în curînd într-o nouă expediţie!" Leech mai declarase: „Scopul acestei expediţii va fi să epurăm apele gropii Bonin, radioactivizate în mod criminal. Ne vom folosi de metoda biologică a profesorului Okava, căzut la datorie, şi îi vom duce opera la bun sfîrşit".

Aceste ultime cuvinte nu apăruseră însă în reportajul din „Morning Standard".

★

Fredy Leech era hidrolog pe vasul oceanografic japonez Tana-maru. Şezlongul de pe covertă, pe care stătea tolănit mai toată ziua, era incomod; era cald, iar de plictiseală recitea acum pentru a patra oară numărul din „Readers Digest". În schimb, pe Tana-maru era domnişoara Nomo Okava...

Întunericul coborîse brusc. Nomo-san stătea rezemată de balustradă. Era frumoasă micuţa japoneză, cu obrazul ca piersica şi cu ochii negri, migdalaţi. Îi amintea lui Fredy de bibelourile de Sèvres pe care le văzuse cîndva într-un muzeu. Dar, în ciuda aparîţiei încîntătoare, Nomo-san era prea puţin amuzantă. Cu firea ei voluntară şi cu veşnicele ei preocupări pentru analize chimice, contoare Geiger-Müler şi radiaţii, era departe de a fi o parteneră pe gustul lui Fredy. Sărmanul băiat era în mare încurcătură: epuizase întreaga gamă de complimente, dar în zadar. Domnişoara Nomo părea să nu le audă, să nu le priceapă şi schimba subiectul cu uşurinţa şi dezinvoltura unui diplomat.

Totuşi, Fredy Leech nu se dăduse bătut Ori de cîte ori o vedea singură, iniţia un nou atac. Ceea ce, de altfel, se întîmpla şi acuma. Sări de pe şezlong cu sprinteneala jucătorului de base-ball şi se înclină adînc:

— Bună-seara, Nomo-san!

— Ah, mister Leech, aci eraţi? Desigur că şi dumneavoastră aţi ieşit să admiraţi frumuseţea fără pereche a acestei nopţi... Cerul nu vi se pare de catifea?

— Aşa e, Nomo-san, iar catifeaua ar fi veşmîntul cel mai potrivit pentru dumneata. La noi la Creston, la un bal mascat, o fată, Geen îi spunea, a purtat o dată aşa o rochie, cu paiete. Dar golanii i-au desprins paietele cu o lamă de ras!

Fata se încruntă. Acest băiat înalt şi bine făcut îi plăcea — şi cu atît mai mult o supărau grosolăniile lui. Schimbă deci la repezeală subiectul şi-l întrebă cu răceală:

— Spuneţi, mister Leech, ce rezultate v-au dat ultimele măsurători? Pînă la ce adîncime se întinde curentul rece? Mîine-dimineaţă am de gînd să iau cîteva probe de apă, să măsor radioactivitatea...

— Radioactivitatea? Dar, draga mea Nomo-san, crezi că acum e momentul pentru a vorbi despre radioactivitate?

— ... Ştiu, nu poţi pricepe şi te plictisesc veşnicele noastre preocupări pentru radiaţii. Dar înţelege, domnule Leech: Japonia este ţara Hiroshimei, este ţara în care mai mor şi astăzi oameni atinşi de necruţătoarea molimă atomică. Ţi-am arătat la Nagasaki pescari cu sîngele otrăvit de radiaţii şi ai întors în silă capul. Noi nu putem întoarce capul Au trecut mulţi ani de la Hiroshima, dar mările din jurul insulelor noastre mai sînt radioactive, iar experienţele cu bomba atomică continuă să infecteze aerul şi apa Niponului. Pentru noi, cercetările care au ca scop înlăturarea radioactivităţii înseamnă însăşi existenţa noastră.

Nomo-san se înflăcărase şi ochii îi străluceau... Fredy privea în jos şi se simţea prost. În general, era de părere că japonezii exagerau. Aşa scriau ziarele pe care le citea, aşa spuneau de cîteva ori pe zi crainicii radioului şi ai televiziunii. Hiroshima?... Da, cu Hiroshima lucrurile se întîmplaseră în plin război. Dar astăzi? Nu, nu era cu putinţă să existe oameni atît de lipsiţi de scrupule! Văzuse cu ochii lui pe cei atinşi de radiaţii... Arătări fantomatice, personaje din Infernul lui Dante. Nu, desigur că japonezii exagerau. Trebuia s-o convingă pe domnişoara Okava, să-i demonstreze că viziunea ei era deformată. Şi asta acum...

Sosirea pe neaşteptate a profesorului Okava, fratele domnişoarei Nomo, îi făcu să-şi amîne intenţia. Okava era tînăr, însă cunoscut biolog şi faima lucrărilor sale trecuse de multe graniţele Japoniei. Dar avea aceleaşi idei ca şi sora sa şi, împotriva a doi adversari de această talie, Fredy Leech nu se simţea în stare să lupte. Renunţă deci şi rămase în aşteptare. Savantul îi întinse mîna cu multă efuziune şi începu:

Dragă domnule Leech, ce bine-mi pare că vă găsesc aici. Vă aduc o veste colosală Ascultă tu, Nomo...

Apoi începu să povestească, luînd-o de la începutul începutului, cum observaţiile din ultimii ani dovediseră că, atunci cînd o apă este infectată de substanţe radioactive, aceste substanţe pot fi absorbite şi fixate într-o mare măsură de fito şi zooplancton.

— Ca să vă dau un exemplu, continuă el, acum cîtva timp, oceanografii de pe vasul Suakotsu-maru au găsit, în apropierea atolului Bikini unde... hm, se făceau experienţe cu bomba atomică, copepozi vii, care erau de o mie de ori mai puternic radioactivi decît apa în care trăiau. După cum ştiţi, domnule Leech, eu mă ocup de specia monocelulară Afanocapsa Roordersi. Terminînd azi o nouă serie de experienţe, a 84-a, am ajuns la concluzia că Afanocapsa are o capacitate de absorbţie a radioactivităţii infinit mai mare decît cea a copepozilor. După ce a absorbit radiaţiile, acest plancton moare şi cade la fund unde nu mai poate provoca nici un rău. Pe scurt... vreau să încerc decontaminarea pe scară largă a apei infectate de substanţe radioactive. Ce părere ai, domnule Leech?

Lui Fredy cuvintele pline de avînt ale profesorului îi dădură noi îndoieli. Nu ştia dacă trebuie să-şi exprime admiraţia pentru descoperirea lui Okava sau să afirme inutilitatea ei... Mai stătea încă pe gînduri, cînd de la proră răsună strigătul unui marinar

— Opriți mașinile! Naufragiat la prora!

Alergară spre capătul vasului. În întuneric, la cîțiva metri de Tana-maru, se zărea, licărind slab, un colac de salvare. Cineva aprinse un reflector. La lumina lui văzură, albă, groaznic schimonosită, figura unui om.

★

Necunoscutul fu adus pe bord. Timp de cîteva ceasuri se străduiră să-l readucă la viață. Își recăpătă pentru puțină vreme cunoștința și putu să răspundă la întrebările căpitanului. Muri la patru dimineața, ușor, fără chinuri, cu o expresie aproape fericită pe chipul său desfigurat.

Declarațiile lui fură consemnate și întărite prin semnăturile a trei martori. Iată ce declarase:

„Mă numesc Harry Taylor și sînt originar din Detroit. Nu am meserie. Făceam de toate ca să nu mor de foame. În ultimii doi ani am fost șomer. Cineva mi-a povestit că, în Mexic, la Vera-Cruz, se caută lucrători și am plecat într-acolo. Am fost angajat pe cargobotul „Silver Star", fără să mi se spună ce voi avea de făcut. Totul pe acest vas era secret. Nu se știa ce încărcătură transportă și care îi este destinația. Două săptămîni am stat degeaba, lenevind și încasînd în fiecare sîmbătă douăzeci de dolari. Într-o noapte însă, am fost treziți din somn. În port sosise o coloană de autocamioane cu încărcătura noastră. Din ele am descărcat cîteva sute de lăzi din metal. Nu s-au folosit macaralele și totul s-a desfășurat într-o tăcere deplină. Spre dimineață, lăzile fură depozitate în cală și vasul a pornit în larg. Oamenii de pe bord se temeau, se suspectau între ei. Am răbdat cîteva zile, dar n-am putut să-mi înfrînez firea. Am întrebat într-o doară, pe un camarad, ce încărcătură transportam. M-a privit cu ochii măriți de groază și mi-a șoptit: „dacă ți-e dragă viața, ține-ți gura!" Apoi a dispărut. Alte cîteva încercări au rămas de asemenea fără rezultat. A trecut o săptămînă. Într-o noapte ni s-a poruncit să scoatem toate lăzile din cală și să le aruncăm în mare. N-am mai putut rezista. Taina lăzilor mă atrăgea cu o putere irezistibilă. Am dat pe undeva de o daltă și am coborît în fundul vasului. Într-un ungher mai ferit, m-am apucat să forțez o ladă. De-abia dădusem primele lovituri, cînd am fost surprins de un om din echipaj. Acesta, în loc să mă împiedice, a scos un urlet de spaimă și a fugit. Peste cîteva clipe, cineva m-a strigat de sus, poruncindu-mi să ies fără zăbavă pe coverta. M-am conformat. Aci mă așteptau căpitanul, secundul și cîțiva marinari. Prima întrebare a fost: „ai deschis lada?" Cînd am răspuns negativ, toți au răsuflat ușurați. Apoi m-au luat la bătaie. M-au lovit cu tot ce le cădea în mînă, m-au trîntit pe jos și m-au călcat în picioare. Nu știu cît a durat chinul... Îmi pierdusem cunoștința. Cînd m-am trezit, zăceam în același loc, toată fața mi-era năclăită de sînge și trupul o singură rană. Înnebunit de durere și de frica unor noi maltratări, m-am tîrît spre babord, am desprins un colac de salvare și am sărit. Nu știu cîte ore sau zile m-au mînat valurile pînă m-ați pescuit. Asta-i totul..."

★

Fredy Leech era de nerecunoscut. Îl părăsise calmul și liniștea. Se gîndea necontenit la bietul Taylor și la pățaniile lui, încerca în fel și chip să și le explice. Ce conțineau oare lăzile? De ce erau transportate în secret și scufundate în mare? De ce Harry Taylor plătise cu viața o nevinovată curiozitate? În loc să-și petreacă timpul ca de obicei, tolănit pe șezlongul cel incomod, măsura cu pași mari puntea de la un capăt la altul. „Readers Digest" zburase de mult peste bord. Pipa, în schimb, nu i se mai stingea de fel, scoțînd valuri de fum albastru.

Nomo-san îi aruncă priviri îngrijorate, profesorul Okava îi apucase de cîteva ori mîna, cu intenția vădită de a-i număra pulsul. Dar purtarea lui Fredy rămînea un mister.

Și într-o dimineață, cînd vasul se afla la cîțiva kilometri de Kagoșima, un marinar veni să-i comunice îngrijorat profesorului Okava că lipsea mica barcă cu motor. Ceva mai tîrziu se descoperi că o dată cu ea dispăruse și hidrologul Fredy Leech.

★

Pentru Fredy fu destul de ușor să se angajeze pe „Silver Star". Era în preziua plecării vasului și echipajul nu fusese încă completat. Primi arvuna și, la întrebarea prefect prietenoasă a căpitanului, spuse că avea de gînd s-o transforme de îndată în whisky. Acest răspuns îi cîștigă încrederea căpitanului, un anume Fortunato, precum și a secundului Morris. Căuta ce-i fusese rezervată o împărțea cu Rob Porter. Acesta era un om de vreo patruzeci de ani, slab, cu părul blond spălăcit și cu ochii veșnic umezi. Fusese pilot, dar din pricina beției i se retrăsese brevetul. Decăzuse repede, coborînd treptele spre mizerie, cu o viteză uluitoare.

Era la a treia cursă pe „Silver-Star". Hrana era acceptabilă, munca puțină și banii suficienți pentru băutură. Cu o sticlă de whisky, Fredy îi cîștigă repede simpatia.

— Dacă ești om cu scaun la cap, îi spuse într-o bună zi Rob între două înghițituri, n-ai să regreți că ai venit cu noi. Numai una să știi: nu-ți vîri nasul unde nu-ți fierbe oala! Hai noroc! A fost pe bord unul... Taylor, dumnezeu să-l ierte...

Rob Porter tăcu brusc și se uită înspăimîntat în jur. Fredy nu insistă și-l lăsă în plata domnului. Era convins că fostul pilot știa și mai puțin decît el și, deci, n-avea nici un rost să-l descoasă.

Lucrurile se petrecură întocmai cum le relatase Taylor. Veni ziua încărcării lăzilor, apoi ridicarea ancorei. Munca pe bord era ușoară. Fredy se învîrtea toată ziua printre marinari, trăgînd cu urechea, încercînd să surprindă discuții, dar fără folos. Se scurseră cîteva zile și Fredy Leech căuta cu desperare un mijloc de a descoperi ceva în legătură cu lăzile din cală. Într-o noapte, după ce fusese de cart, în loc să se întoarcă în cuiută și să se culce, rămase pe coverta. Era cald și ferestrele rotunde ale cabinei căpitanului erau deschise. Dinăuntru răsunau voci. Căpitanul

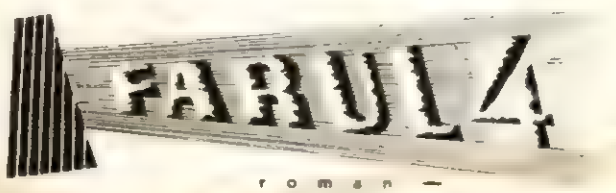

roman

de Horia ROMAN

Capitolul II.

(Urmare din numărul trecut)

Alex, un băietan slăbuț, în vîrstă de abia șaptesprezece ani, părăsi, mimînd indiferent, salonul în care rîdeau și vorbeau zgomotos cîteva grupuri de tineri. Se strecură pe coridorul îngust și lung care lega holul de bucătărie. După cîțiva pași se opri. Era chiar în mijlocul coridorului, în fața ușii dincolo de care se găsea biroul stăpînului casei: Roni S. Ușa din stînga acesteia dădea în bibliotecă. Se pregătea tocmai să deschidă ușa biroului, cînd auzi chiar în spatele lui, o voce de femeie:

Tu, nu dansezi, Alex?

Nu, doamnă, răspunse el pripit. Nu-mi place. Voiam Voiam să citesc ceva în bibliotecă

Era Nora S., soția lui Roni, o femeie înaltă arătînd mult mai puțin decît cei patruzeci de ani pe care-i avea

★

Alex primise misiunea nu demult, într-o după-amiază în timp ce se îndrepta spre casa lui Roni îl întîlnise pe Ali. Acesta se oprise brusc în fața lui și privindu-l cu ochii săi negri, puțin reci și ironici, îl întrebase

— Ce e mutra asta pe tine? Parcă te duci la o înmormîntare, nu la o fată!

Alex îl privise stînjenit, fără să-i răspundă

— Lasă, lasă. Știu eu. O să mi-o spui că n-ai nimic cu fata, că nu-i ce mi închipui eu și așa mai departe

Au mers cîteva timp unul lîngă altul tăcuți. S-au oprit în fața casei lui Roni

Casa asta nu mi place de loc, începu Ali, devenit dintr-o dată serios. Nu știu de ce, dar nu-mi place.. Se petrece aici ceva ciudat. Tu n-ai observat?

— Ce să observ?

— Am auzit unele lucruri curioase despre tatăl Helenei. Ia, fii mai atent. Nu poți să știi...

Alex nu bănuia în clipa aceea că simpla și aparent nevinovata discuție avea să-l vîre într-o treabă primejdioasă...

★

...Alex mai șezu un timp pe divan, cu cartea în mînă, fără să citească. Din ziua în care Ali îi atrăsese atenția asupra acestei case, începuse să observe la Roni lucruri într-adevăr foarte ciudate: acesta făcea foarte dese călătorii în străinătate, în biroul lui apăreau din cînd în cînd persoane suspecte. Totul părea să indice că Ali avusese dreptate.

Afacerea începuse să-l intereseze pe Alex. Amîntindu-și lecturile lui în materie de spionaj, căuta să găsească firul de care să apuce pentru a înțelege despre ce este vorba.

De la un timp îi intrase în cap că dezlegarea misterului e în biroul lui Roni și anume în casa lui de bani. Ca să găsească această dezlegare, trebuia mai întîi să descopere cifrul casei de bani. Șarada pe care și-o propusese singur îl pasiona. Obsedat de rezolvarea ei aproape că uitase scopul pe care-l urmărea. Nu-l mai interesa ce va găsi în casa de bani; îl preocupa numai s-o deschidă.

Din spusele Helenei, fata lui Roni, aflase că trebuie format un cuvînt anume și apoi apăsat pe butonul de deschidere. Reușise de două ori să rămînă singur în biroul lui Roni; încercase tot timpul combinînd diferite litere în cuvinte, dictoane, nume de rîuri și de munți; inutil însă: mecanismul nu voia să-l asculte. Dar iată că în seara aceasta, pe cînd se plictisea în salon, îi veni deodată în minte că nu încercase niciodată cuvîntul „Reich". Tentativa era prea atrăgătoare ca s-o amîne mult.

Alex se ridică, puse cartea la loc, își trecu degetele prin părul negru, creț, tuns scurt, stinse lumina, și ieși precaut pe coridor. Cînd plecase din salon, de unde continua să se audă muzica, își închipuise că nu fusese observat. În realitate însă, cineva îi urmărise toate mișcările. Dar el nu știa. Se apropie de ușa biroului lui Roni și apăsă clanța. Ușa se deschise fără zgomot. Alex intră. Stătu un timp nemișcat, cu spatele sprijinit de ușa închisă, pînă cînd, în întuneric, începu să distingă conturul obiectelor.

În vîrful picioarelor, se duse spre casa de bani care se afla în stînga ușii. Ca să-și reamintească ordinea literelor și cifrelor pe cadranul de aramă îl privi la lumina unui chibrit. După ce bățul arse pînă la capăt, Alex începu să apese pe butoane, învîrtind cadranul în așa fel încît să aducă la același nivel literele care formează cuvîntul „Reich". Abia termină cînd auzi cu bucurie un țăcănit metalic. În aceeași clipă însă se aprinse lumina...

Fortunato discuta cu secundul Morris și cu armatorul Jibarez. Spiritele erau agitate.

— Trebuie să mai schimbăm ruta, domnule Jibarez, spuse căpitanul. Ne vor lua la ochi și cred că asta nu-ți convine nici dumitale...

Jibarez trase nervos din țigară și-l măsură pe căpitan, încercînd să-i ghicească gîndurile ascunse. Era negricios, cu fața puhavă și cu o mustăcioară subțire ce părea desenată cu tuș. Cînd vorbea i se zăreau, printre buzele subțiri, două șiruri de dinți galbeni, ascuțiți.

— Desigur că nu-mi convine, Fortunato. Dar n-am ce face. Am și eu indicațiile mele, ordine pe care trebuie să le execut întocmai. În contract scrie: „lăzile vor fi scufundate în groapa Bonin". Așa că de ce să am neplăceri?... Am și așa destule pe cap! Numai eu știu ce am pătimit din pricina individului care s-a apucat să spioneze. Mi-au poruncit să însoțesc de acum înainte toate transporturile și să supraveghez în permanență echipajul — și asta fiindcă dumneata nu știi să-ți alegi oamenii, Fortunato.

Căpitanul își șterse cu podul palmei sudoarea de pe frunte și ripostă cu desul de puțină convingere:

— Asta se poate întîmpla oricui. Important este că l-am prins și l-am pus cu botul pe labe. Dar ruta tot ar trebui s-o schimbăm... Am putea arunca lăzile și în altă parte. Lîngă Filipine, de pildă. Parcă au cum să ne controleze?

— Vorbești prostii, Fortunato! Atomic Corporation are antene peste tot. Ea știe în orice clipă ce faci dumneata, eu sau Morris. Dar spune sincer: de ce ții atît de mult să aruncăm lăzile în altă parte?

Fortunato se codi să răspundă, Morris însă sări de pe scaun, se apropie de Jibarez și urlă:

— Căpitanul are motive serioase! Nu-i numai de teamă să fim văzuți ci... ci... din cauza primejdiei de moarte care ne paște!

— Ei, acum iar veniți cu primejdia. V-am explicat doar de atîtea ori: lăzile nu lasă să iasă radiațiile. Sînt dintr-un aliaj de plumb, beriliu și mai știu eu ce. Și groapa Bonin are o adîncime de peste 9.000 de metri. De acolo, reziduurile radioactive nu mai pot face nimănui nici un rău.

Morris, cu fața congestionată, zbieră și mai tare, dînd din mîini ca un bezmetic:

— Dar mai e ceva ce nu știi dumneata, domnule Jibarez. Regiunea asta e bîntuită de cutremure submarine. Lăzile vor fi turtite ca niște cutite de tablă și reziduurile se vor răspîndi. Totul va fi infectat! Totul! Eu unul aș prefera să navighez pe un ocean de nitroglicerină. Pînă vom ieși din zonă, radiațiile se vor fi strecurat în trupurile noastre, în sîngele nostru. În al meu, în al căpitanului și în al dumitale, domnule Jibarez. Asta înseamnă o moarte groaznică, lentă, un fel de lepră...

Fredy auzise totul, cuvînt cu cuvînt. Simți un gol în stomac și o ceață îi împînzi privirile. Se sprijini cu mîna de peretele metalic, gata să cadă. Se produse un zgomot, care făcu să înceteze brusc vocile din cabină.

Căpitanul Fortunato sări în picioare și răcni:

— Care ești acolo?

Leech își recăpătă sîngele rece. Din cîțiva pași ajunse la scară și coborî spre caiută. Nu observă însă că-și pierduse baticul, care se agățase de un cîrlig și flutura acum în bătaia vîntului, ca un steag.

Rob Porter ședea pe marginea patului și fredona un cîntec marinăresc, cînd Leech pătrunse val-vîrtej în cabină.

— Rob, ascultă-mă, am aflat totul. Știi ce transportă „Silver Star"? Reziduuri radioactive!

Porter căscă lung și întrebă plictisit:

— Ei și?

Cum „ei și"? Noi aruncăm reziduurile radioactive în apă..

— Și ce-i ? Știi bine că pe mine apa nu mă interesează...

— Porter! Rob! Ești idiot sau te prefaci? Păi, ăsta-i lucrul cel mai mîrșav din lume. Ascultă, să-ți explic. În uzinele atomice, în urma procesului de fabricație, rămîn reziduuri, deșeuri, ce nu pot fi utilizate. Dar ele sînt puternic radioactive, aduc moarte oriunde se găsesc. Infectează pămîntul din care iarba își trage seva și iarba devine radioactivă; o vacă mănîncă această iarbă și laptele ei devine radioactiv. Copilul care bea laptele se îmbolnăvește, se chinuiește cîțiva ani și sfîrșește printr-o moarte groaznică...

— Atunci foarte bine fac că le aruncă în apă.

— Porter, nătărăule... Reziduurile se depozitează de obicei în pivnițe adînci, betonate, care apoi se zidesc. Se vede însă că proprietarilor uzinelor atomice nu le mai convine procedeul.. E prea costisitor. Și au găsit „soluția" cu scufundatul în mare. Dar nu îndrăznesc și nu vor s-o facă în apele lor și de aceea vin aici, în Pacific, între Mariane și Japonia...

— Și...?

Trezit din indiferență, Porter ascultă acum cu concentrare cuvintele lui Leech.

— Regiunea asta este bîntuită de cutremure submarine. La primul, lăzile vor fi turtite. Apele se vor infecta și apoi... Nu, nici nu pot să mă gîndesc! Populația tuturor insulelor, inclusiv a Japoniei, milioane de oameni vor fi în pericol de moarte! Porter, trebuie să facem ceva! Să-i împiedicăm!

— Să-i împiedicăm? Prostule... Dar cum?...

— Arătînd lumii ceea ce știm! Atunci nu vor mai îndrăzni să continue.

— Bine, dar lăzile scufundate pînă acum?

Pe aeroportul civil din capitala X ateriza un avion de pasageri tip „Junkers". Patru oameni din personalul aeroportului alergau spre avionul care abia atinsese pămîntul. Doi dintre ei împingeau spre avion scara cu roate. Peste cîteva clipe ușa se deschise și pasagerii începură să coboare.

Cel dintîi coborî un ofițer german, însoțit de o nemțoaică grasă și veselă, apoi un bărbat cu servietă; nici unul dintre ei nu atrăgea atenția în chip deosebit. Cei din urmă coborîră doi bărbați care surprindeau prin contrastul izbitor dintre ei. Unul era înalt, uscățiv, cu părul rar, blond și lins, celălalt aproape scund, cam rotofei, cu păr bogat, negru și creț. Nu se asemănau decît prin tîmplele lor ușor albite. Coborîră împreună discutînd cu însuflețire. Hamalul le încărcă geamantanele în port-bagajul unei mașini negre care-i aștepta. După ce rotofeiul îl concedie pe șofer, urcară amîndoi în mașină, trîntind portierele. Rotofeiul se așeză la volan și mașina porni în viteză spre oraș.

În același timp mai pleca de la aeroport încă o mașină.

...Orașul se afla în cel de al patrulea an al ocupației hitleriste. Rotofeiul privea încruntat pe deasupra volanului șoseaua palid luminată de farurile camuflate ale mașinii. Din cînd în cînd în bătaia slabă a farurilor putea citi lozincile scrise pe zidurile caselor. Se poate presupune că rotofeiul era încruntat din pricina textului acestor lozinci despre care într-adevăr nu s-ar fi putut spune că-i urau „bun venit".

Își regăsi totuși curînd buna dispoziție. Conducea mașina fluierînd, fără să se mai uite la loxincile de pe zidurile caselor. Străbătură în viteză străzile orașului, trecură prin piața centrală, cotind la dreapta și intrară într-o străduță lăturalnică; se opriră în fața unei mici prăvălioare cu obloanele trase. Bărbatul cel înalt și uscățiv coborî primul, scoase din buzunarul pantalonilor o legătură de chei, alese una și, deschizînd lacătul, surise și își ură singur: „Bine am venit!" Rotofeiul izbucni în rîs. Intrară amîndoi în prăvălioara pe a cărei firmă scria cu litere negre șterse de timp: „Schmith Iohann-Expert în tutun".

O clipă mai tîrziu, de după colț se ivi o altă mașină, din care coborî un bărbat gras cu fața rotundă. Bărbatul se îndreptă cu pași ușori spre prăvălie.

★

Helene, fiica lui Roni, îl urmărea pe Alex cu ochi neliniștiți, încercînd în același timp să nu fie observată. Îl vedea gînditor, plictisit, necăjit, aproape.

Helene și cu Alex locuiau în același cartier și crescuseră împreună. Se obișnuiseră atît de mult unul cu altul, încît deveniseră inseparabili. Helene, dacă aceasta ar fi fost posibil, ar fi petrecut toată ziua cu el; îi plăcea să-l audă vorbind, să joace cu el table sau șah. De multe ori îl compara fără să vrea cu ceilalți tineri, băieți sau fete, pe care îi cunoștea. De toți aceștia se plictisise de mult; ifosele lor de intelectuali îi deveniseră încetul cu încetul insuportabile.

De cînd Helenei i se întîmplase, la vîrsta de numai 12 ani, accidentul care o imobilizase în pat pentru trei ani și de pe urma căruia rămăsese cu o ușoară invaliditate, Alex venea în fiecare zi s-o vadă.

Pentru că umbla greu, fata nu prea ieșea pe stradă. Cu toate acestea, prin ferestrele casei lor, ecoul străzii răsculate străbătea în fiecare zi pînă la ea. Se auzeau împușcături, megafoane anunțau toată noaptea știrile de pe fronturile antifasciste și încurajau poporul în lupta împotriva nemților.

Abia în ultimele luni însă, mulțumită discuțiilor pe care le avea cu Alex, aflase Helene adevărata situație, ceea ce se petrecea în realitate în lume.

De la un timp fata era stăpînită de presimțirea stranie că-l pierde și pe acest ultim prieten. Alex continua să vină încă pe la ei, dar era foarte tăcut, părea abătut și dădea impresia că examinează cu un ochi critic și lucid tot ce vede în jur. De pildă, chiar în seara aceasta, pe cînd toți ceilalți vorbeau și dansau în jurul ei, sărbătorindu-i onomastica, el ședea nemișcat pe un scaun, adîncit în gînduri.

După ce îl văzuse ridicîndu-se, Helene așteptă cîteva clipe, apoi se ridică, urmărindu-l. În ușa camerei se întîlni cu mama ei, care aducea prăjiturile.

— Nici tu nu dansezi ?

— Nu pot, sînt obosită, mamă... merg să mă întind puțin.

De sub ușa bibliotecii răzbătea o dîră de lumină. „Poate că citește", își spuse fata. Nu se hotărî să intre, ca să nu-l tulbure. Un timp rămase acolo, pe coridor. Auzi o mișcare în bibliotecă și imediat lumina de sub ușă dispăru. În același timp văzu clanța mișcîndu-se încet. Helene se ascunse după cotul coridorului. Nu voia ca s-o zărească și să-și închipuie că-l spionează. Îl urmări cum intra cu mîi de precauții în biroul lui Roni și-și stăpîni cu greu un strigăt de uimire Ce căuta Alex noaptea în biroul tatălui ei ? Nu cumva...?

Se apropie și ea de ușa biroului, și trase cu urechea.

Auzi fîșîitul caracteristic al chibritului care ia foc; și înțelese că Alex n-a aprins lumina. Se temea probabil să nu fie surprins. Dar ce făcea acolo ?

Helene apăsă ușor clanța și intră în cameră

Cînd se aprinse lumina, Alex întoarse capul, pălind. În ușă, albă și cu buzele tremurînde, stătea nemișcată Helene

(Va urma)

Primejdia există! Nu mai poate fi înlăturată!

— Ba da, Porter. Cunosc eu pe cineva, care ar putea curăți apele infectate. Crimele nu trebuie însă să continue. Tu ești pilot! Pe bord există un helicopter. Ce-ar fi ca la noapte... Fredy tăcu, căci ușa se deschise brusc și secundul apăru, ținînd în mînă baticul lui galben.

— Al tău e? — Privirea i se pironi în ochii lui Fredy. Nu-l slăbi pînă ce acesta nu dădu afirmativ din cap.

Atunci Morris făcu un pas înainte, scoase pistolul, desfăcu piedica și strigă:

— La căpitan, înainte marș!

Fortunato îl aștepta, mușcîndu-și buzele. Jibarez, livid la față, îi aruncă căpitanului priviri ucigătoare.

— Alt spion, șuieră el. Ai să mi-o plătești, Fortunato.

Căpitanul se ridică greoi și se apropie de Leech. Strînse pumnul și-l păli drept în față. Acesta se clătină, își recăpătă însă echilibrul și dintr-o lovitură îl lipi pe căpitan de perete

Morris însă, aflat în spatele lui Leech, apucă pistolul de țeavă și-i pocni în moalele capului. Fredy simți o durere ascuțită. Aruncă mîinile în lături, căutînd parcă un sprijin, apoi genunchii i se muiară și se prăvăli pe podea. Ca să se răcorească, Fortunato îl mai lovi de cîteva ori cu piciorul, apoi porunci lui Morris să-l scoată din cabină.

★

Cînd Fredy își veni în fire, în jur domnea o beznă compactă. Deasupra lui străluceau stelele, la fel ca în seara aceea pe Tana-maru, cînd Nomo-san....

Un zgomot îl făcu să-și ridice capul. O umbră apăru, se aplecă deasupra lui și îi șopti la ureche:

— Leech, eu sînt, Porter. Ți-ai revenit? L-au pus pe Wilkins să te păzească, dar l-am tratat cu whisky și a adormit. Uite, zace acolo și sforăie. N-avem timp de pierdut. Am pregătit totul. În rezervorul helicopterului e combustibil suficient. Sprijină-te de mine... așa... și acum, haide.

Leech încercă să se ridice, dar gemu de durere. Rob îl luă însă de subsuori și-l trase pînă la aparat. Totul nu ținu decît cîteva zeci de secunde. Rob îl instală pe Fredy în cabină și porni motorul. Elicea orizontală se puse duduind în mișcare.

Marinarii de cart nu intervenira, căci pe bordul lui „Silver Star" nimeni nu se băga în treburi care nu-i priveau. Pînă ce căpitanul și Jibarez se dezmeticiră și ieșiră pe coverță, helicopterul, aidoma unui gigantic bondar, se afla la mai bine de 100 de metri deasupra vasului.

Focurile de revolver slobozite după cei doi fugari nu-și atinseră ținta și, în curînd, helicopterul dispăru în noapte...

★

Nu trecură nici cinci minute de cînd decolaseră, și marea prinse să fremete, să clocotească în bulboane. Un zgomot îndepărtat urca din străfunduri, creștea în intensitate și se transformă în cele din urmă într-un bubuit de tunet. Marea dogorea ca un torent de lavă și căldura se ridică pînă la înălțimea la care zburau. Din loc în loc, exploziile submarine aruncau în văzduh trombe de apă, înalte de cîțiva zeci de metri, care recădeau sub forma unei ploi subțiri și calde. Aburi albicioși țeseau o pînză deasă peste întreaga întindere a oceanului, învăluind-o parcă în vată.

Leech se simțea ceva mai bine și privea prin geamul cabinei imaginea apocaliptică a talazurilor fumegînde. În depărtare văzu luminile vasului „Silver Star" cu prora înfiptă în cerul de noapte. Una cîte una aceste lumini se stingeau, înghițite de valuri. Mai rămase o luminiță albă ca o stea stingheră, care dispăru și ea. „Silver Star" porni în călătoria cea fără de întoarcere.

După cîteva minute de zbor, Rob observă semnalele luminoase ale unui alt vas, și el pe cale să se scufunde.

Helicopterul coborî în viteză, făcu un viraj deasupra epavei și Rob aprinse un reflector La lumina lui văzură oameni disperați aruncîndu-se în valurile arzătoare. Dar pe puntea de comandă, care se mai ridica cu cîțiva metri deasupra apei, se țineau încleștate trei siluete

Aparatul coborî din ce în ce mai jos. Sîngeau prin pereții cabinei dogoarea valurilor încinse de lavă.

Fredy recunoscu vasul. Era Tana-maru Tana-maru cu profesorul Okava și cu.. Nomo-san. În jurul vaporului se iveau trupurile neînsufletite ale marinarilor. Mai erau doar cei trei de pe puntea de comandă. Și puntea se înclina din ce în ce mai mult. În cîteva secunde, totul avea să se sfîrșească

Cu vaga speranță în suflet că printre cei de pe epavă ar putea fi Nomo-san, Fredy îi făcu semn lui Rob să coboare și mai mult Helicopterul nu se mai afla decît la vreo zece metri deasupra vasului.

În ciuda durerilor Leech se ridică și aruncă scara de frînghie. Cineva de jos o prinse din zbor și începu să urce, apoi al doilea și, în cele din urmă, al treilea. Prin aburii albicioși Fredy nu putu să-i recunoască. Aparatul sălta și prinse din nou înălțime, se smulse din îmbrățișarea morții... Trupurile celor trei atîrnau între cerul cel negru și apele învolburate. Urcau încet, cu greutate. Fredy Leech se aplecă și văzu fața primului dintre salvați. Era Nomo-san! Întinse brațele, o cuprinse și o trase înăuntru. Apoi sărută buzele arse ale fetei, care-și pierduse cunoștința.

★

În laboratorul vasului oceanografic „Okava-maru", Fredy Leech și tînăra lui soție stăteau aplecați deasupra contorului Geiger-Müller. Verificau ultima probă de apă, luată de la o adîncime de 7.000 de metri. Stăteau încordați, privind acul indicatorului, care tremura încet pe cadran...

— Aproape curată, spuse Fredy, cu ochii strălucitori. Apa nu mai este periculoasă.

— Și sper că nu va mai fi niciodată, răspunse Nomo Leech, în timp ce privirile ei lunecară departe, spre orizont

DOI ANI ȘI JUMĂTATE!

Atît are tînărul Balaur Dionis pe care-l vezi... în brațe ospătarul. Vîrsta i-a confirmat-o recent Tribunalul pentru repetatele acte de huliganism, dintre care ultimul a fost săvîrșit la bufetul „Cerna" din str. Bănari.

ULCIORUL NU MERGE DE MULTE ORI ..

...dar nici Constantin Petre zis „pușcuț" (specialitate: port-vizite, portofele, cenușnice, sifoane și alte articole de barmaniat) nu se va mai plimba multă vreme cu autobuzul

MOTTO

Preumblîndu-se, Mohamed dădu peste un șarpe înțepenit de frig. Profetul se mîhnise de rîsetele și ridicînd-o, o încălzi la sînul său.

— Știi că te voi mușca? — spuse șarpele reînsufletit. Neamul tău e dușmanul neamului meu

— Tu însuți și semenii tăi omoriți în fiecare zi mii de oameni — spuse profetul Eu însă ți-am salvat viața. Ai putea fi mîit de nerecunoscător "

— Recunoștința nu e din lumea asta — răspunse șarpele. Dacă te-aș crede, tu ai unul dintr-ai tăi, m-ați ucide mîine Pe Alah, am să te mușc!

Atunci Mohamed spuse

— Fiindcă ai jurat pe Alah, nu vreau să te silesc să-ți calci jurămîntul. Iată, mușcă-mă.

Și întinse brațul în care șarpele își înfipse colții plini de venin.

Pălind de durere, profetul își supse rana și scuipă otrava în pămînt În locul acela crescu o plantă ce ascundea în ea veninul șarpelui și nețărmurita milă a profetului.

Oamenii numiră planta aceea tutun.

(Legendă arabă)

Jaloane

Se pare că între 2 și 5 noiembrie 1492 Rodrigo de Xerez d'Ayamonte și Luis de Torres — amîndoi necunoscători ai folclorului arab — descoperiră tutunul în Cuba, aproape de Gibara. Întrucît nu mai fumaseră de mult, s-ar putea spune aproape de mileniî, gustară puțină „cohiba (sau „coiba" sau „coviva"), tușiră și scuipară. Dar pe locul unde căzu saliva lor nu mai răsări nimic. În schimb ei se obișnuiră cu tuleiana cu mustăți dublu, în formă de Y ale cărei capete se înfigeau în nări, ba chiar și cu țigările de foi numite „tabacos". Cert e că tutunul intră în buzunarul spaniolilor, apoi în cel al Spaniei și pătrunse în Europa ca bizarerie. Pînă atunci europenii mai fumaseră podbeul trav prin „țeavă de trestie" — dacă Plinius nu minte — puțin bălegar, cînepă și multe alte produse agro-vegetale care aveau darul de a-i ameți și de a le orea o nouă patimă. Tutunul însă conținea gudroane, puțin cesiu și rubidiu, zaharuri, nicotină și acestea toate, trecînd în plămînii, ficații și în venele fumătorilor, le procurară delicii de nebănuit.

Vracii văzură în el un panaceu, vrăjitoarele o iarbă de farmece, vicioșii — o sursă de plăceri, negustorii — o afacere. Ultimele două categorii se înțeleseră de minune și trecură mai departe, în istorie, ținîndu-se de mînă.

În același timp la Paris, Balliard declara într-o lucrare închinată lui Bourdelot că „tabacul conservă vederea, vindecă de astm, tuberculoză, febre intermitente, reumatism, surzenie, gută, alopecie și epilepsie. Închide rănile și curarisește colicele nefritice și hepatice, cancerul, carbonul pestilențial, mușcăturile de șerpi și turbarea". 1)

Așa nu-i împiedică pe papa Inocențiu al X-lea să interzică fumatul printr-o bulă, pe care însă papa Benedict al XIII-lea o revocă. Întrucît el însuși prizа tabac. Tutunul căpătă adversari și prozeliți, apărură dispute etimologice în legătură cu însuși cuvîntul „tabac". unii atribuindu-i unei insule, alții unui mare cacic 2) mexican. Femeile hotentote, a căror picanterie e recunoscută pretutindeni, salutară disputa amestecînd tutunul cu semințe de cînepă în pipele lor de corn de gazelă. (Rețeta fu preluată mult mai tîrziu de fabrica de țigarete de la Tg. Jiu, care înlocui însă cînepa cu iută, pe care o extrăgea din saci).

Apărură pe lume mari fumători — așa cum existaseră pînă atunci mari magicieni și mari călători. Aceste virfuri aromate ale umanității purtînd mici fumuri în jurul creștetului deveniră nemuritori prin pastoneea ce-i consu-

1) D. I. Gavriliu „Contribuțiuni la istoricul tutunului etc". — pag. 158

2) Șef, conducător.

TUN

:

mase în timpul vieții. Celebrul fumător olandez Van-Klăes, care băuse în viața lui cîte 150 gr tutun pe zi,ceru ca la înmormîntarea lui să la parte toți fumătorii țării, fumînd în timpul slujbei și scuturîndu-și pipele pe cosciugul lui. Voința-i fu îndeplinită, ceea ce demonstrează marea solidaritate a fumătorilor. Parafrazîndu-i pe Ilf și Petrov, am putea spune: „Fumătorii trebuie iubiți. Ei reprezintă cel puțin o jumătate a umanității".

Pasiunea pentru tutun prinse teren și la noi. În momentele de tristețe sucevenii începură să cînte „m-a lălă, dar n-am cu cine" .Tutunul porni deci să țină locul vinului.

Întrucît însă era sursa a prea multe satisfacții, apărură și campaniile antitabagice. Buletinul domnului Decroix declară la sfîrșitul secolului trecut următoarele: „un om de 35 de ani care încetează să fumeze constată că într-un singur an circonferința capului i se mărește cu un centimetru" 3). Iar pe alți de sobrele scene ale „cafe-concert"-urilor se cînta:

D'puis qu'nous savons ce qu'il est
Des savants dis'nt qu'il devrait
Remplacer la guillotine
Car il tue plus proprement
Que ce vulgaire instrument. 4)

Beregata omenirii era amenințată de tăișul pipelor și țigaretelor — care acum se fabricau în serie, cu mașina, datorită unui inginer rus. Triburile Quasi-Kwé (sau Buşmene), din Australia, care pînă atunci fumaseră fiecare, se hotărîră să-l transforme în galeți și-și înlocuiră pasiunea rușinoasă prin rondelul unor prăjiturele.

Dar știința progresa. Ea emise ipoteza tutunului cancerigen, îl declară cauză a cataralor, a anghinei pectorale, a infarctului miocardic, a gastritei, a bolilor hepatice. Respectiv, folosi însirarea lui Baillard, dar în sens invers. Panica ce urmă atinse asemenea proporții, încît... suprafețele cultivate cu tutun crescură de la un an la altul cu șase pînă la șapte procente. Iar cînd se bănui că radioactivitatea tutunului (datorită rubidiului și cesiului) transformă pe fumător, după douăzeci de ani de activitate, într-o mică pilă atomică, groaza... nu mai avu limite. Femeile începură să fumeze în masă. Era prea mult ca bărbații, pe lîngă toate, să fie singurii radioactivizați.

★

Eminentul farmacolog polonez Modrakovski consideră că în timpul fumatului creierul lucrează mai ușor și mai repede. Schopenhauer numea fumatul „înlocuitor al gîndirii" (Ersatzmittel der Gedanken) și însuși dicționarul universal apărut la Paris în 1841 apunea că tutunul (din Spania) „limpezește vederea, întinerește creierul și înveselește inima".

După cum se vede, blestemata plantă bănuită a fi cancerigenă stimula într-atît inteligența, încît ar fi putut gîndi singură. Dar cum gîndul nu-i sperie pe toată lumea, ei fu servit fumătorilor în ambalaje.

Astfel apărură zecile de sorturi de tutun, zecile de metode, de preparate, miile de țigări: papirosele rusești, țigările ovale egiptene, cele rotunde turcești, „negrele" franțuzești și, la fel cu antitetrul, apăru antițigara sau țigara denicotinizată. Tutunul fu tratat cu glucoză, glicerină, extract de mere, extract de lemn dulce, sirop aromatizat și parfumat cu uleiuri eterice pe bază de cumarină și vanilie... Pentru definirea gustului țigărilor fură folosiți degustătorii. Ei trăgeau cîte un fum, apoi își clăteau gura cu cafea turcească, și iar trăgeau din țigară...

Între timp narghilelele fuseseră înlocuite prin lulele, lulelele prin țigări, țigările prin țigarete, țigaretele prin lulele și s-ar putea promova tendința de revenire la narghilele, purtîndu-le eventual pe umăr ca niște termosuri. Astfel, alături de industria de automobile și filme, industria tutunului, a port-țigaretelor și pipelor se arăta a fi o mare educătoare de venituri.

Probleme

Se pare că, mai întîi, la noi au apărut lulelele roșii de pămînt cu țeavă scurtă, iar la țară lulelele de lut neard. Reintroducerea lor ar scuti pe fumătorul de azi de așa-zisele „poșete" —pachetele de țigări—care pleznesc în buzunar și în care țigările se îndoaie și se scuturâ. Tendința e, pretutindeni, în a înlocui poșeta cu cutia de carton. La noi asta se întîmplă destul de rar. Ambalajul e adeseori urît și bun pentru ardei uscați, praf de stranutat sau insecticide. Dar fumătorul nu alege după pachet, ci după gustul țigării. Căci, spre deosebire de băutorul de vin care alege un sol pentru antreuri, altul pentru desert, al treilea pentru sarmale, al patrulea pentru micii fripți — fumătorul alege țigara numai și numai pentru el — așa cum face și cu doamna visurilor sale. El știe acum că țigaretele Mureș, Mărășești, Miner fabricate la Tg. Jiu sînt inferioare țigaretelor Mureș, Mărășești, Miner fabricate la Sf. Gheorghe, dar că, în general, între Mureș și Naționale, între Miner și Mărășești e cam tot atîta deosebire ca între sandvișul cu pîine și salam și sandvișul cu salam și pîine. Bietul om însă n-are încotro — ce lipsește gustului, mai completează cu titlul și cu pictura de pe pachețel. La un moment dat însă gustul țigării se schimbă —scrie Mureș, dar ar putea să-i spună Topolog, Piugar — și pînă în urmă îi-e indiferent ce scrie, pentru că gustul nu ți-l poate înșela.

---

3) Georges Guyonnet „Revue des tabacs" nr. 214 ete 1956.

4) „Revue des tabacs". În traducere. De cînd știm cine este, savanții spun că el ar putea înlocui ghilotina,căci ucide mai curat decît acest instrument vulgar.

Această schimbare poate avea un substrat banal: fabrica nu respectă rețeta. Dar poate fi și subiectivă. Adică, gustul țigării rămîne același, însă preferința fumătorului variază. El și-a început cariera cu Lux și Victoria, pentru a prezenta fetelor alături de cravata naturală și un pachet în celofan, imparfumat, ce aduce a țigări străine. Apoi, dînd de plăcerea tabacului, a trasși cîteva Carpați, care sînt mai tari. Învrăjbindu-se în senzații tutunice, și-a gargarisit pieptul cu Mărășești și, dacă nu s-ar fi rușinat, s-arfi oprit la Naționale. Dar iată că pîlminii, bine afumați, se umflă de tuse și băutorul de nicotină se retrage ușurel spre Carpați și urcă înapoi spre Specialități. Dacă în drum a încercat vreodată un Pall Mall ori un Luky Strike — la care procentul de nicotină e de trei, patru, cinci ori mai mare decît la Specialități — retragerea lui a fost mai rapidă. Iată dar că ciclul s-a închis și fumătorul s-a dovedit un amant infidel al țigării tinereții sau maturității.

Dar, trecînd peste aceste capricii foarte... omenești, să revenim la variația gustului obiectiv al țigărilor. Într-o mică măsură el se poate datora foiței — uneori iute, alteori amărui, rareori dulceagă — mai totdeauna de calitate îndoielnică. Fundamental însă, gustul se datorește tutunurilor componente, al căror număr ajunge adeseori pînă la 24, peste care se suprapun aroarea și aromatizarea. Nici prepararea celei mai fine cafele turcești nu se apropie de prepararea celei mai ieftine țigări. Dacă unul din componenți lipsește, cerul gurii, gîtlejul argăsit al fumătorului sesizează imediat schimbarea. Dar ca să poți respecta asemenea rețete riguroase, ai nevoie de rezerve de la un an la altul. Iar la noi s-a întîmplat următorul fenomen: în 1938 se consumau ceva peste șapte sute de grame de tutun pe cap de locuitor. Acum se consumă cam una mie și trei sute de grame. Suprafețele cultivate cu tutun au crescut de atunci cam de două ori și jumătate, dar producția de țigări aici de două ori. De ce? Ani defavorabili și o productivitate scăzută au împiedicat facerea de rezerve — iar fără rezerve industria tutunului e înfrînată .În 1957 producția de tabac a întrecut însă toate așteptările și nesperata rezervă s-a constituit. Dacă și acum Carpații vor avea gust de Tomis, Naționale de București, Oltul de Victoria — aceste grave greșeli se vor datora numai fabricilor. Și fără îndoială că vor fi aspru sancționate, pentru că au greșit rețetele dînd țigări superioare în locul celor inferioare. Să sperăm însă că asemenea erori nu se vor produce.

Dar chiar cu rezerve, cu ani în care cele șapte vaci grase vor fi umplute cu tutun, productivi tatea rămîne limitată. Cumva din lipsa cointeresării ? Nu Cultivatorul de tutun e stimulat. E adevărat că la un hectar de grîu un om lucrează sub patruzeci de zile, iar la unul de tutun peste trei sute de zile. E adevărat că la grîu munca agricolă se termină la recoltare, pe cînd la tutun abia începe: înșirarea foilor, uscarea pe gherghef, păpușitul, ambalatul etc. Dar munca aceasta e bănoasă căci e o cultură intensivă, care cere multe zile muncă și dă de lucru întregul an. Și la ea pot lua parte și babele, și moșii, și nepoții înșorși în vacanță.

În ce constă totuși cerența? De ce nu crește productivitatea? Din cauza uscătoriilor. Sau, mai bine zis, din lipsa uscătoriilor. Fenomenul e cu totul particular și... tabagic. În regiunile noastre de tradiție între „nicotiana tabacum", fiecare gospodărie are o polată, un pod, un șopron unde se usucă foile de tutun. Colectivele, întovărășirile nu au așa ceva — construcția unor uscătorii mari ar fi cerut investiții. Și atunci, în lipsa uscătoriilor, se neglijează cultura tutunului. Evident, ar fi o soluție: munca la tutun, pe ogor, să se facă în comun. Uscarea, păpușitul etc., să le facă fiecare pe lîngă gospodărie. Dar statutul gospodăriilor cooperatiste nu consemnează nicăieri așa ceva. Ici și colo, președinții cei mai activi ai G.A.C.-urilor aplică soluția de mai sus, pe tăcute,'și gospodăriile respective cu și colectiviștii, cîștigă bani buni. Căci tutunul se predă la bază, se iau banii și aceștia se convertesc în zilemuncă sau se traduc la paritate în produse. Ceea ce, în ultimă instanță, revine la același lucru. E ci simburele unei metode care ar scoate productivitatea din impas. Ea ar putea fi dezbătută în presă — cum s-a făcut în R. P. Bulgaria unde, în urma discuțiilor, s-a ajuns la așa-numitul „acord familial" · familia răspunde de o porțiune însămînțată cu tutun, recolta se predă la bază, gospodăria oprește o cotă parte din banii luați, iar pentru rest colectiviștii primesc zilemuncă. Acordul familial pune în mișcare zute, mii de mîini de bătrîni, rezolvă problema uscătoriilor și, în ultimă instanță, poate ieftini prețul țigaretelor.

Industria tutunului nu reprezintă numai un furnizor al pieței interne. E și un furnizor al pieței externe —din păcate, în mare măsură, numai furnizor potențial. Căci trecînd peste poșetuțele triste ale țigărilor Olt, peste folia puținel ardelată, peste gustul labil al Carpaților —să nu uităm că producem țigara București, care poate concura cu cele mai bune țigări bulgărești, să nu uităm că tutunul Virginia cultivat la noi e foarte bine primit în Occident. Nu cu prea mare efort, am putea produce pentru export, în terenurile nisipoase ale Olteniei, trei mii tone de Virginia anual. Fără a mai pomeni de marea cerere de export pentru tutunurile de Ialomița, Banat, Ghimpați pe care nu le putem prelucra așa cum ar trebui. Ce ne împiedică s-o facem? Din nou lipsa de mecanizare, lipsa de uscătorii mari și mici. Dar nu polatele și șoproanele, ci uscătoriile moderne, care cer într-adevăr investiții și în schimb aduc devize. Adică importante cîștiguri.

★

Pentru a sublinia obiectivitatea problemelor mai sus ridicate, menționăm că autorul e nefumător. În preajma unui degustător de Virginia, prima lui reacție e de a cere o țigară aromată spre a o mesteca. Și dacă prin poziția sa jurnalistică, e preocupat de „contractul familial", exportul de „Virginia" și ambalajul țigaretelor — pe planul gusturilor personale nu regretă deci fapt că tutunurile se amestecă doar cu esențe dulci și nu și cu susan, alune și năut prăjit.

Camil BACIU
Fotografii de E. IAROVICI
și S. STEINER

La fabrica de țigarete „București", împachetarea țigărilor se face cu ajutorul unor moderne mașini. Iat-o în fotografia pe Elena Petrache, lucrînd la o astfel de mașină.

PALPITANTELE AVENTURI ALE LUI FICKO, PLETYKA și NIMROD

Articol scris pentru „FLACĂRA"
de KATONA István
ziarist din R. P. Ungară

Ficko prepeliciarul, Pletyka erețele și Nimrod șoricarul au trebuit să coboare cu parașuta dintr-un avion ale cărui motoare s-au defectat. Ei sterizează în uriașul păpuriș de la Kisbalaton, iar de acolo în urma unor palpitante aventuri, toți trei reușesc să revină la stăpînul lor. Acesta este subiectul noului film de știință popularizată intitulat „Prietenie" al lui Homoki Nagy István.

Animalele „vorbesc" în acest film prin intermediul vocilor artiștilor Kiss Manyi și Kállai Ferenc. Pentru realizarea acestui film, au fost folosite 40 de kilometri de peliculă.

Încă din faza de pregătire, acest film a dat multă bătaie de cap realizatorilor lui. Prepeliciarul Ficko, selecționat dintr-un număr de o sută de exemplare identice prezentate la concurs, a fost supus unor variate probe. Cît privește pe micul erete Pletyka, lucrurile au mers și mai greu, deoarece trebuia să se obișnuiască să țină aripile ridicate în sus, chiar cînd cobora cu parașuta. Adeseori probele la care au fost supuse animalele au fost mai pasionante decît filmul însuși.

„CORRIDA" PE LINIA FERATĂ

Astfel, bunăoară, în clipa cînd 70 de „artiști de cinema" sub înfățișarea unor bivoli pe jumătate sălbatici, descindeau din vagon la locul filmării, unul dintre ei, cîntărind 800 de kilograme, cuprins de furie, o zbughi din turmă, făcu țăndări bariera căii ferate și se aruncă cu toată puterea asupra unui automotor care venea în viteză. Bineînțeles că monstrul de fier l-a svîrlit cît colo pe furiosul animal, care scăpă nevătămat; în schimb automotorul a trebuit să stea în reparație două zile...

CÎINELE SCAFANDRU

Într-o secvență a filmului, Ficko trebuie să-i salveze pe Pletyka dintr-o baltă adîncă de patru metri, unde acesta căzuse închis în cușcă, pe cînd era lansat cu parașuta. Secvența aceasta dramatică a fost pregătită timp de trei luni și filmată în cinci zile. Creatorii erau cît pe-aci să renunțe la această scenă, întrucît cîinele refuza să facă pe „scafandrul" și să se afunde. În ultimul moment însă, cîinele fu cuprins de „chemarea sacră" a artei și se cufundă.

„DRAGOSTEA, BAT-O VINA!"

Momentul cel mai palpitant l-a constituit acela cînd, într-o zi de vară, cei doi cîini și erețele dispărură de parcă l-ar fi înghițit pămîntul. Căutările s-au dovedit zadarnice, pînă ce, într-o bună zi, s-a întors mai întîi erețele, puțin cam jumulit, apoi Ficko prepeliciarul, obosit și slab, iar în cele din urmă și Nimrod, cu coada între picioare. Secretul dispariției nu mai fu un secret, cînd realizatorii văzură haitul în care se întovărășiseră „vedetele"...

ÎN SICRIUL DE PLUMB ÎNCINS

Ce-am putea spune despre regizor? La sfîrșitul filmului există o scenă care arată păpurișul cuprins de flăcări. Animalele speriate caută să se salveze. Închis într-un glob de plumb prevăzut cu o ferestruică, regizorul Homoki Nagy István urmărea din fundul locului operațiunile de filmare. Vîntul își schimbă deodată direcția și flăcările cuprinseră partea de păpuriș de unde se filma. Bineînțeles că oamenii nu au mai putut lucra și s-au retras, urlînd de regizor. Abia în ultima clipă, cineva își aduse aminte de ei și îl salvă din sicriul de plumb, care se încinsese în apă.

LA REVEDERE, SUB PĂMÎNT!

După ce a terminat filmul și l-a prezentat cu mare succes spectatorilor budapestani, echipa e gata să pornească la o nouă muncă de patru ani, mai bine-zis la o aventură și mai palpitantă. Noul film va începe cu o secvență în care Ficko se prăbușește într-o grotă. Ce se va întîmpla cu el, prin ce situații dramatice va trece, cum va reuși să scape din adîncul pămîntului — toate acestea reprezintă deocamdată taine ale realizatorilor.

cîți pe protagoniștii filmului. Ficko, cruciatul prepeliciar; Pletyka îndrăzneața erețe și Nimrod, [illegible]

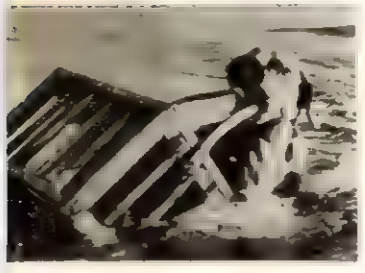

Ficko, curajosul [illegible]

Ficko [illegible]

Vizitînd EXPOZIȚIILE

Mimi Saraga-Maxy a strîns în ultimii ani un buchet de uleiuri, în care tinerețea își manifestă tumultuos prezența. Această talentată artistă ne-a obișnuit să ne prezinte viziunea ei plastică sub aspectul unor compoziții în care pulsul vieții actuale capătă forme vibrante de o adîncă intensitate emoțională.

Foarte personală în „punerea în pagină" a compoziției, îndrăzneață în surprinderea unei mișcări, voit neglijentă în schițarea celui de al doilea plan, îți lasă o clipă impresia nedesăvîrșirii, a grabei de a reîmproviza plastic natura. Un examen mai atent însă te lămurește că există totuși multă stăruință pe o suprafață redusă, că fiecare linie și pată de culoare sînt rezultatul unui efort îndelungat, urmarea unui zbucium pentru găsirea armoniei celei mai potrivite.

Capetele de expresie, nota cea mai personală a artistului, trădează că modelul servește de pretext unei viziuni personale. Figurile par bizare și grimasele duse uneori pînă la schimonoseală. E limpede însă că se citește intenția satirizării, ridiculizării unor expresii negative pe care artistul le-a surprins și interpretat. Ele nu au nimic ieftin, caricatural. O fină ironie străbate toate compozițiile și în unele figuri apare chiar o sclipire strengărească; dar și această ironie este de multe ori amară.

Trebuie remarcat că în pînzele ei, lumina se refuză deseori paletei, ca și cum s-ar teme de culoare; e parcă intimidată, în special în peisaje.

De asemenea regretăm, că între pînzele expuse în sala „Victoriei", numai una singură, „Cizmarii", abordează tema muncii; alei dovedește incontestabile calități și posibilități, ca și — de altfel — în celelalte compoziții: flori, peisaj, natură moartă, grup de case, dansatoare, nud, portret, gingașă siluetă și mai ales capete de expresie, în care s-a străduit să găsească un nou mod de exprimare.

★

Același lipsă de preocupare în legătură cu temele sociale își face loc și în expoziția Vilmei Badian. Printre cele treizeci de picturi ea prezintă doar chipul a două muncitoare, iar într-o compoziție reușită înfățișează mizeria țărănimii care a dus la răscoalele din 1907. Realismul tragic al acestei picturi dă dovada posibilităților artistului, care din punct de vedere al formei de exprimare e pe calea cea sigură a împlinirii. Se constată o creștere a discernămîntului plastic, chiar dacă culoarea mai prezintă pe alocuri unele șovăieli.

Vilma Badian e o poetă timidă, care deapănă pe pînză un lirism reținut, cu o pudoare care transformă construcția într-o imagine uneori exagerat trecută prin cerebralitate. Povestirile care se degajă din cadre au onestitatea stilului direct, fără înfloriturl inutile, și sînt convingătoare prin sinceritatea emoției. În „Pețișorul sub zăpadă", paradoxal, căldura te învăluie. În „Fata cu bereta galbenă" se simte visarea copilăriei și se citește nerăbdarea privirii; „Băiatul în cojoc alb" vorbește despre ultimele zăpezi. Poezia se afirmă cel mai avîntat în florile picturi în culori vii, de o gingășie și sensibilitate deosebită. Peisajele din Măcin, în special acela cu aspect carnal al stîncilor, ca o obsesie de vis și totuși de o realitate desăvîrșită, arată posibilitatea desfășurării în spațiu a unei plastici sigure și ascendente. Ce păcat totuși, că în ansamblu ai o impresie de amărăciune, uneori ușor ironică! Surîsul unui copil, de pildă, are gingășia nevinovăției, dar ochii au o melancolie precoce. Vilma Badian ar trebui — atunci cînd se simte alunecînd spre tristețe — să-și privească florile pictate și să le răspundă cu același zîmbet. Sau, mai bine, să privească viața.

Șt. BANU

OPINII...PE SCURT

„BARON & COMP." LA GALAȚI

S-ar putea ca totul să se datorească intenției de a face o „comedie dramatică". Noțiunea aceasta, în aparență labilă și foarte personală, are, pare-se, un conținut de ajuns de încăpătînat. Aplicat cu strictețe la ce nu-i convine, sare și pocnește ca acidul sulfuric turnat în apă. E de ajuns să spunem că la comedia lui Miroslav Stehlic e vorba de doi vagabonzi ce se dau drept agenți parașutați, spre a fascina un chiabur și ericine va pricepe că „drama" l-ar umaniza pe chiabur, pe nevastă-sa, pe fiica lui, pe cumătrul său etc. Comedie satirică, da! Căci autorul ne arată cum, împins de ura sa anticomunistă, chiabarul devine de o naivitate prostească. Ura o orbește și pe socoteala, vicleana Baruțka, nevastă-sa. Iar fumurile de parvenire o amețesc pe Milena, fiica lor, care, hrănită cu romane proaste și zguduită de amorul propriu, cade în brațele Baronului — logodnic de meserie. De altfel caracterul pamfletar al piesei trece mult dincolo de pereții casei lui Doudera, vizînd individualismul micului proprietar agricol, în general, cărula îi oferă o dublă morală: „chiaburul e mai neom decît hoțul", și „țăranii, nu vă furați singuri cățeaua, ascultîndu-l pe cuiac". Figura lui moș Iakub, membru de partid — supra-naiv care vrea să întărească lupta de clasă în sat — tinde prin cinism și naivitatea sa, să scoată și mai mult în relief nocivitatea membrilor familiei Doudera, a morarului Hybes, veșnic setoși de sînge. Elementele „dramatice" pe care Stehlic le-a introdus în piesă — o fată exploatată, împușcată la sfîrșit de un agent veritabil — nu stau în picioare. Se pare că unele teatre au sesizat aceasta și au creat un spectacol satiric de bună calitate. Galații însă a încercat o „comedie dramatică" și n-a prea reușit. Și asta nu fiindcă ar fi aplicat cu perseverență „drama comică" sau „comicăria dramatică" în concepția regizorală, dar pentru că a întrovertit elementele, punînd cîte puțin din fiecare și, ici și colo, parfumînd cu aromă de vodevil. Căci cum să înțelegem pe Baron (vagabond cinic, lucid, un soi de Ostap Bender) în clipele cînd în sunetele muzicii, vede jucînd în jurul său bancnote trase pe sfori? Cum să înțelegem momentul în care Baronul vorbește de inexistențele sale moșii, amețindu-l pe chiabur — scenă în care vraja vorbitorului trebuia să devină aproape hipnotică — dacă tot timpul se aud melodii și totul e auto-șarjat? Și, în sfîrșit, ce caută într-o „comedie dramatică" un cearșaf cu care patru oameni își șterg ochii, fiecare la cîte un colț, ce caută hățaia cu salamul pocnit în creștet, ce caută slăninile purtate după gît? Dacă e „dramatică", comedia, s-o știm și noi, fără muzică despre dovlecei și fără clamare a urii anticomuniste de către Doudera, chiaburul, în clipa în care minuiește bucățile de costiță.

Din păcate neînțelegerea caracterului satiric al piesei s-a răsfrînt și în decor. În locul unei odăițe de patru paiane, împodobită într-un colț cu poze și obiecte de bilci (așa cum cere autorul) — care odăiță, sugerînd o colibie, ar fi subliniat caracterul pseudo-subversiv al acțiunii — avem de a face cu o cameră spațioasă, luminoasă, indiferentă. Deși lucrat curat, decorul semnat de Ovidiu Mașinschi e străin de ceea ce se întîmplă pe scenă.

Concepția regizorală a lui Ion S. Bologa se răsfrînge însă în primul rînd asupra jocului actorilor, sărăcindu-i de veritabilele elemente satirice. Ion Lazu (Antonin Doudera) e bun cînd e crud și singuratic, dar e prea puțin viclean. Tanți Romée (Baruțka Douderova) aspră, lucidă, ar fi trebuit să pară ceva mai rea de mușcă. Dora Stoenescu în Anicika oscilează între o fată proaspătă, spontană și o aricrată. Alexandru Năstase (moș Iakub) care reușește oarecare compoziție, dovedește o blîndețe cam inconsistentă. Damian Bozianu (morarul Hybes) e fals în permanență. Leonard Calea (František Novotny, teroristul) cu tupeu, dar, e lipsit totuși de răceala reținută pe care o cer logica piesei și autorul. Șerban Bogdan (Ian Stanlek) e complet deservit de textul pe care, din păcate, nu-l prea depășește, avînd însă o ținută frumoasă și mișcări fireșt. Leni Ștefănescu (Milena) amintește o doamnă Bovary transplantată în satul ceh, dar e puțin prea agresivă (șarjat) în „amoare" și prea puțin romantioasă. În rolul Baronului, Aurel Gheorghiu e nonșalant și corupător, mai mult decît Septimiu Pop, care chiar cu oarecare grație în mișcări și cinism în atitudine, afectează adesea și e neunitar. Paradoxal pare faptul că unicul „dilletant" din distribuție, profesorul Mișu Gheorghiu, debitează replicile cu cel mai firesc umor, și dacă autorul și regizorul nu l-ar fi împins către melodramă, ar fi menținut neîntrerupt un comic gras și ponderat.

În general, actorii par a fi fost frînați de ideea „comediei dramatice" jucînd această piesă a lui Stehlic sub nivelul posibilităților lor. Evident, revenirea la comedia satirică se poate face și din mers, ca și respectarea decorului cerut de autor, ca și subilinerea caracterului de farsă modernă ce satirizează pe împăciuitorist și-l biciuiește pe chiabur, arătîndu-i mult inferior moralmente infractorului de drept comun.

C. COMAN

Cuvinte încrucișate

CULINARĂ

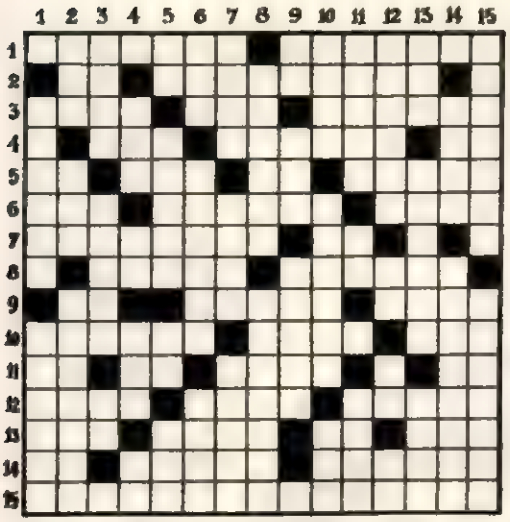

ORIZONTAL: 1) Cunoscut gastronom francez, autor al „Fiziologiei gustului" — ... și cel de al doilea nume al său, ce ne amintește de o delicioasă prăjitură. 2) Pană — Tradițională mâncare românească. 3) Îi poartă gospodinele la bucătărie — Nu e bună — Contrar logicii. 4) Eugen Octav Popescu — O găsești la ușile bucătăriilor din Moldova (sing.) — De la (od.). 5) Notă — Emblema produselor farmaceutice românești — Pronume — Editura de Stat pentru Literatură și Artă. 6) În aspic — Necesar pentru gătit mâncarea — Fără ele nu poți face omletă... la Berlin. 7) Se face cu cuțitul — Bidiviu. 8) Material ce are proprietatea de a cimenta între ele alte materiale —Specialitate culinară turcească constînd din carne pregătită cu mirodenii și friptă la frigare. 9) Soare — Nu vorbea — Se prepară din mărunțaie de miel. 10) Răcitură — Nume grecesc — În căruță. 11) Gust particular — E bun în ciorbă — Zeamă de carne — Așa e castronul după ce l-ai spălat. 12) Mai bun e cu nuci — Mișcarea apelor mării după o furtună — Verbul cumpărătoarelor din piețe. 13) Fire — Nu lipsește din nici o sufragerie — Conjuncție — Nume arab. 14) Net! — Cîrnat — Mușchi în sînge. 15) Mâncare specific românească (2 cuv.).

VERTICAL: 1) Preparat culinar din amestecuri de legume cu oțet și untdelemn — Condimentat. 2) Intră în denumirea mai multor fluvii sudamericane — Adverb de mod — Specialitate culinară italiană pe bază de orez. 3) Specialitate pescărească — Orez a la turcă — Notă muzicală. 4) Onomatopeia tocătorului din bucătărie — Pronume — Pește asemănător păstrămidei, foarte gustos sub formă de pastramidei, foarte gustos sub formă de pastramă — Pronume. 5) Locul sigiliului — Centru de aprovizionare alimentară — Sînt — Insulă în Marea Irlandei. 6) Riu în Elveția — Partea cea mai bună dintr-un întreg (fig.) — Piață alimentară. 7) Depășesc un obstacol — Poate fi și culinară — Semințe pentru covrigi. 8) Mămăligă (pop.) — Mîncare preparată din făină fiartă cu lapte și unt, la care se adaugă și bucățele de carne. 9) Pronume — Balaur mare — Stoarce lacrimi femeilor la bucătărie. 10) Aliment incomplet... — Abator sau restaurant cu anumite specialități culinare — Fluviu în Siberia. 11) Un vinaț din care nu se prepară nici o specialitate culinară — Bucate... pe sfîrșite — Un cîntec în trei. 12) Vasole verzi cam trecute, care fac necazuri gospodinelor — Barbu Dumitrescu — Literă grecească — Fin! 13) Singurul lucru pe care-l mai fac vițele la abator, cînd ajung în fața cuțitului — A potrivi gustul unei mîncări cu ajutorul unui anumit condiment — A chema pe cineva înaintea unei instanțe judecătorești. 14) Ambarcațiuni sportive — Se mănîncă fierbinte și... pe stradă. 15) Băutura divină din cupele de aur ale zeilor, la ospețele de pe Olimp (pl.) — Și acum, la sfîrșit, un desert preparat din orez sau grîu.

Dezlegarea jocului „Îl caracterizează..." apărut în nr. 19

ORIZONTAL: 1) Superficiali. 2) Eresuri - Tum. 3) Nișa — I — Pat V. 4) Știfturi — Ord. 5) I — Mot - Otărît. 6) Blid — Amărîtă. 7) les - Opaciaat. 8) Lume An — Dan. 9) Ic — Poșta — I — L. 10) Tal — Caiuș — Vi. 11) Am — Patologic. 12) Ticăloș — Line 13) Ie — Tentoria

SOLUȚIA PROBLEMEI DE ȘAH de K. JUKOVIN

Soluția acestei probleme este *1. Dh3 –g3!* după care negrul se află în zugzwang. Toate mutările sale permit albului să dea mat la mutarea următoare de exemple: 1... Te4 2.Cb5 mat: 1. . Ne4 2.Ceb mat: 1... Nc4 2.De3 mat etc

SFATURI practice

MERSUL PE CĂLDURĂ

Vecina mea, care se plîngea nu de mult de invazia diferitelor insecte trezite la viață de primele raze ale soarelui, și-a adus aminte deunăzi că mai are ceva de reproșat sezonului călduros.

— Picioarele, dragă — îmi spunea ea — mă fac să sufăr întotdeauna vara. Cum merg ceva mai mult pe timp de căldură, amîndouă picioarele mi se umflă și mă ard de parc-aș călca pe jeratic. N-am nimic altfel — mi-a spus-o și medicul pe care l-am consultat — numai că nu-mi prieție căldura.

— E îndeobște cunoscut — *i-am răspuns* — că mersul pe căldură obosește mai mult picioarele oricărui om, mai ales pe ale femeilor, care uneori mai poartă și tocuri înalte. Totuși această oboseală — dacă nu depășește limita normală — se poate ușor combate cu băi calde, în care s-a adăugat sare de bucătărie în proporție de două țînguri de supă la un litru de apă, urmate de frictiuni cu alcool camforat.

— Am încercat, dar în zadar. Mie nu-mi ajută...

— Am spus că băile acestea pot fi de folos dacă efectul oboselii nu depășește normalul, adică dacă nu se constată și umflături, congestionări, dureri de încheieturi etc.

— Vezi însă că mie mi se umflă picioarele cînd umblu prea mult. Nu mai și transpir, indiferent cît de ușoară ne-ar îmbrăca așa purtăminte. Nu mai vorbesc că, în contact direct cu razele soarelui — că aș e moda acum, să umblăm fără ciorapi — pielea genunchilor mei devine aspră și roșie. Ce părere ai?

— Desigur, e dezagreabil — am spus — dar nu știi de greu de combătut. Dacă susții că medicul la care ai fost nu ți-a găsit nici o deficiență organică și că toate aceste neplăceri provin numai din cauza căldurii, te sfătuiesc să încerci, pentru umflături, comprese cu apă caldă la care ai adăugat oțet în proporție de trei linguri la un litru. Dacă umflătura e în jurul gleznelor, folosești de asemenea comprese, dar nu calde, ci reci. Iar dacă observi cumva că picioarele îți sînt și congestionate cel mai indicat este să faci, o baie mentolată, care se prepară punînd 125 gr de mentă în doi litri de apă fierbinte. Masezi apoi timp de cinci minute cu o pomadă descongestionată, pe care ți-o procuri de la oricare farmacie, iar dimineața faci un mic exercițiu, umblînd cîteva minute pe vîrful picioarelor.

Cît despre pielea aspră a genunchilor, aceasta își recapătă repede aspectul normal, dacă o săpunești bine dimineața și seara, frecînd-o cu o perie de baie și masînd-o apoi cu o cremă compusă din: 20 gr lanolină, 20 gr vaselină, 5 gr camfor și 2 gr extract fluid de hamamelis.

— Nu mi-ai spus nimic contra transpirației.

— Tocmai aici voiam să vin. Sînt multe rețete cunoscute. Eu îți voi da una pe care am reținut-o din revista franceză „Heures Claires" și pe care o girează profesorul specialist Török. Iat-o:

În fiecare zi, atît dimineața cît și seara, faci cîte o baie de un sfert de oră în care pui alaun în proporție de 50 gr la un litru de apă. Iar după fiecare baie, aplici pe toate porțiunile expuse transpirației o pudră specială compusă din:

5 gr acid salicilic.
10 gr acid tartric.
10 gr acid boric;
25 gr oxid de zinc.
50 gr talc.

Și încă ceva — am adăugat — cînd mergi la strand sau la mare, caută să umbli cît mai mult cu picioarele goale prin nisip. E cea mai bună metodă de a le obișnui cu căldura.

De vorbă cu medicul

ARSURA

Un accident întîlnit atît în activitatea casnică, cît și în cea profesională este arsura. Ea nu este, așa cum se socotește adeseori, o afecțiune localizată numai la nivelul pielii sau al mucoaselor, ci interesează întregul organism, avînd o mare influență asupra lui.

Arsurile sînt în majoritatea cazurilor produse de căldură care acționează prin flacără (foc, lichide inflamabile etc), prin gaze sau vapori supraîncălziți, prin lichide fierbinți (apă fiartă, ulei, smoală topită), prin metale înroșite sau prin radiații (razele solare etc.). Arsurile pot fi provocate și de anumite substanțe chimice — și în cazul acesta ele se vindecă greu — precum și de electricitate, cînd pot merge pînă la carbonizare.

Simptomele pe care le prezintă o persoană arsă sînt în raport cu durata de timp în care căldura a acționat asupra sa, cu natura căldurii, precum și cu suprafața arsă. În general arsurile sînt de trei grade.

Gradul 1 este caracterizat prin durere, prin roșirea pielii și prin infiltrarea acesteia cu lichid din sînge. Tipică pentru acest grad este arsura produsă de razele solare. Cînd căldura este mai mare și durează mai mult timp, pe lîngă eritem (roșeață) și durere, apar flictene (băsici), pline cu un lichid gălbui sau roșiatic. Acestea caracterizează arsurile de gradul 2. Dacă sînt rupte, flictenele lasă descoperite straturile profunde ale pielii, provocînd dureri foarte mari și prezentînd posibilități de infectare. În cadrul acestei a doua grupe, atunci cînd arsura depășește 10% din suprafața corpului și flictenele sînt numeroase, se produc mari tulburări în organism. Bolnavul are mîinile și picioarele reci, este somnolent, apatic, își poate pierde cunoștința. De asemenea, tensiunea arterială îi scade, pulsul îi este foarte accelerat și slab bătut.

În ce privește arsura de gradul 3, ea este caracterizată prin carbonizarea pielii, a mușchilor și uneori chiar a oaselor. La marginea regiunii carbonizate găsim arsuri de gradul 1 și 2. Bolnavul prezintă simptomele de mai sus, însă mult accentuate.

Primul ajutor dat unui om ce a suferit o arsură trebuie să fie foarte urgent, imediat. În ce constă el? În cazul arsurii de gradul 1 se vor pune la început, pe regiunea afectată, comprese reci curate, pentru calmarea durerii, apoi se va unge regiunea arsă cu o substanță grasă de preferință Jecolan sau unguent sulfamidat. Dacă arsura e provocată de smoală topită, aceasta nu trebuie îndepărtată; pansamentul se va aplica pe deasupra, pînă la căderea pojghițelor de smoală.

În cazul arsurilor de gradul 2 nu se vor sparge flictenele. Se va curăța regiunea arsă cu antiseptice slabe și se va unge de asemenea cu un ulei gras, cu Jecolan, sau cu unguent sulfamidat. Pansamentul se va face strîns, pentru a nu permite flictenelor să crească și pentru a împiedica apariția altora. Totodată se vor da bolnavului medicamente care să-i atenueze durerea ca: Algosedin, morfină precum și vitamine, în special vitamina C.

Cei cu arsuri care depășesc 10% din suprafața corpului, precum și cei cu arsuri de gradul 3, trebuie transportați de urgență la spital, pentru tratament de specialitate. Pînă la spital, bolnavul nu va fi dezbrăcat, iar suprafețele arse care se află descoperite, vor fi învelite într-un cearșaf curat, proaspăt călcat.

Pînă la internare, pentru calmarea durerilor e recomandabil să se facă bolnavului morfină sau Pantopon (de către un medic).

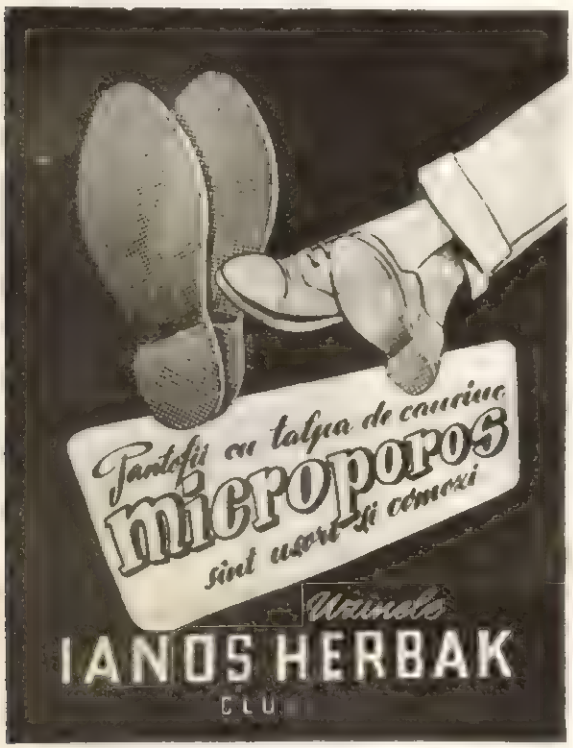

ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ

NU UITAȚI:
LA 5 ȘI 20 ALE FIECĂREI LUNI
REVISTA **REBUS**

Abonați-vă la revista „Flacăra". Abonamentele se fac la toate oficiile poștale precum și la toți factorii poștali.

T.A.P.L.
Orașul Stalin

PETRECEȚI O SEARĂ MINUNATĂ
LA
GRĂDINA RESTAURANT
STADION
Bd. Voroșilov 12

SPECIALITĂȚI CULINARE ȘI LA GRĂTAR
VINURI SELECȚIONATE
Muzică — Dans — Antren

T.A.P.L. **SIBIU**

ÎN MIJLOCUL NATURII
LA
GRĂDINA RESTAURANT
Sub-arini

PETRECEȚI O SEARĂ DE VIS
Variate sortimente culinare, grătar special, băuturi alese
MUZICĂ — DANS

Cei 10 campioni văzuți de Neagu Rădulescu:
Puiu Nicolae, Toma Constantin, A. Farcaș, V. Czegely, C. Dumitrescu, I. Dragnea, D. Rizea, P. Popescu, Gh. Negrea și V. Mariuțan.

CAMPIONATUL „SURPRIZELOR"

SPORT

Ca și la fotbal — și în box, după meciurile respective, se găsesc destui amatori să pledeze pentru rezultatele „normale" care s-au înregistrat. Cine ar fi putut spune însă, cu zece zile în urmă, că în locul lui Dobrescu, Șchiopu, Mihalic, Done, Stoian, Tiță, Linca, Gheorghiu și Ciobotaru — vor apare pe lista campionilor: Puiu, Toma, Farcaș, Czegely, Dragnea, Rizea, P. Popescu și Mariuțan. Și, totuși...

Finalele ediției 1958 a campionatelor de box s-au încheiat într-un chip pe cît de surprinzător, pe atît de strălucit. Și strălucirea, dacă nu a fost generată întotdeauna de măiestria protagoniștilor, a fost invariabil dată de ardoarea disputelor, de ambiția pugiliștilor și de excelenta organizare.

La ultima gală aproape toate deciziile au fost pe... muchie de cuțit. Victor Șchiopu a fost sensibil egal lui Constantin Toma, Andrei Farcaș recuperează handicapul în ultima repriză, Nicolaie Linca și Ilie Dragnea sînt „numărați" pe rînd la podea, Dumitru Rizea a fost doar cu puțin mai agresiv ca Șerbu Neacșu, iar decizia în favoarea lui Mariuțan a surprins. Clar a cîștigat doar Puiu prin agresivitate, Czegely prin stilul său de veritabil scrimer, C. Dumitrescu prin tehnică, eleganță și uluitoarea sa viteză, și Negrea prin boxul său cu adevărat complet.

Am făcut aceste precizări pentru a sublinia valoarea apropiată a finaliștilor. Deocamdată învinșii au ieșit din grațiile spectatorilor, trecînd pe lista creditorilor față de fidelul și pasionatul public al reuniunilor pugilistice; revenirea lor n-ar putea fi decît aplaudată, așa cum aplaudată este victoria noilor campioni.

Florin ȘERBAN

Fotografii de A. LOVINESCU

ÎN JURUL RINGULUI... Printre mille de spectatori care au asistat la cele trei reuniuni din ultima etapă a campionatelor republicane de box s-au aflat și jucătorii echipei de fotbal Dinamo-Moscova, care joi — în nocturnă — pe Stadionul Republicii și-a inaugurat turneul din țara noastră.

... ȘI ÎN RING. Cea mai mare surpriză a finalelor de box a fost furnizată de Vasile Mariuțan care i-a învins pe Dumitru Ciobotaru, nepermițîndu-i astfel acestuia să cucerească pentru a zecea oară titlul de campion al țării la categoria grea.

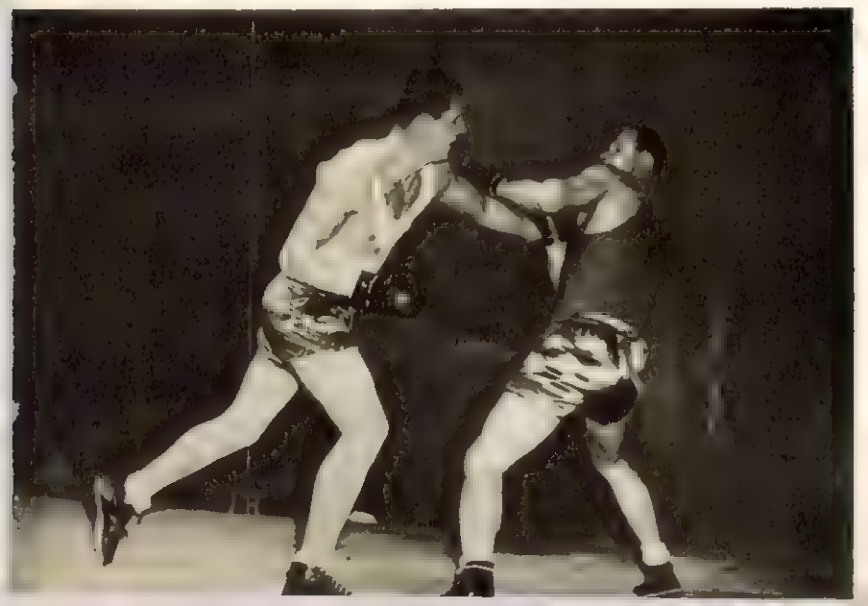

CURSA PĂCII

1

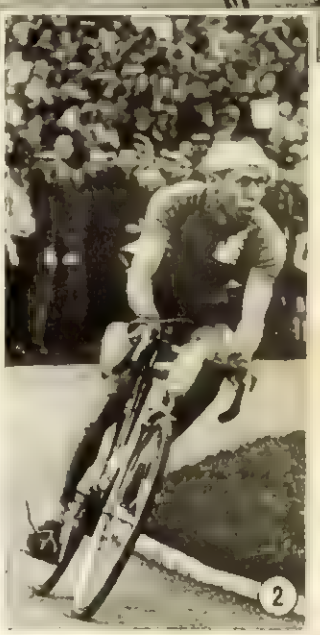

2

Joi s-a desfășurat ultima etapă a impunătoarei competiții cicliste „Cursa Păcii" (Varșovia - Berlin - Praga). Pretutindeni cicliștii participanți la această întrecere închinată păcii și înfrățirii între popoare au fost întîmpinați cu entuziasm. La Berlin, sosirea caravanei cicliste pe Stadionul „Walter Ulbricht" a prilejuit o grandioasă și însuflețită manifestare. Iată-i pe fruntașii plutonului rulînd pe pista marelui stadion (foto 1).

Vă prezentăm în continuare și pe doi dintre animatorii întrecerii, care au reunit la start pe mulți dintre cei mai buni cicliști amatori din Europa: sovieticul Kapitonov (foto 2) și germanul Tăve Schur (foto 3).

Formată din alergători tineri și după un start nesatisfăcător echipa noastră a reușit totuși să ocupe un loc mulțumitor în clasamentul general. Dintre componenții ei, curajoase acțiuni au întreprins C. Dumitrescu și Ludovic Zanoni. Iată-i surprinși de fotoreporteri în fața hotelului „Continental" din Leipzig (foto 4).

3

4

La deschiderea Expoziției economice a R. P. Romîne de la Pekin a luat parte și o delegație guvernamentală a țării noastre, condusă de tovarășa Ana Toma (stînga), ← adjunct al ministrului Comerțului.

fotocronica FLACĂRII

La invitația Comitetului american al veteranilor întîlnirii de pe Elba, o delegație a veteranilor de război sovietici a făcut o vizită în S.U.A. În fotografie: conducătorul delegației, scriitorul Boris Polevoi, eroul Uniunii Sovietice A. P. Maresiev și ambasadorul U.R.S.S., Menșikov, întreținîndu-se cu un conducător al Comitetului american al veteranilor întîlnirii de pe Elba.

În zilele grevei celor peste 50.000 de conducători de autobuse, mii de londonezi au fost siliți să recurgă, în lipsă de autobuse, la mijloace de transport dintre cele mai diferite.

În pofida protestelor opiniei publice din întreaga lume, Khosrow Ruzbeh, luptător de frunte pentru interesele poporului iranian, condamnat la moarte de tribunalul militar trădător, a fost executat în zorii zilei de 11 mai. Khosrow Ruzbeh a căzut, dar cauza pentru care a luptat și s-a jertfit va triumfa prin lupta celor mai largi mase ale poporului iranian.

Recent, la Tokio, la Ministerul de Externe al Japoniei, a avut loc semnarea unui acord comercial polono-japonez. În fotografie: un aspect de la solemnitate.

Teatrul „Smetana" din Praga în care a avut loc, în ziua deschiderii Festivalului, tradiționala audiție a ciclului de poeme simfonice „Patria mea" de Smetana. În această sală au avut loc zilnic, în prima săptămînă, concerte simfonice prezentate de laureații concursurilor de orgă, de ansamblul simfonic al Armatei populare cehoslovace, orchestra Radiodifuziunii din Praga și Filarmonica de Stat din Sofia.

PRIMĂVARA LA PRAGA 1958

Interviu cu dr. Vilem POSPISIL

— Prin telefon de la corespondentul nostru Pavel Soltesz —

Duminică 11 mai s-a deschis în capitala R. Cehoslovace Festivalul muzical internațional „Primăvara la Praga 1958", una dintre cele mai importante manifestări artistice mondiale ale anului.

Cu acest prilej, ziaristul ceh Pavel Soltesz a luat — pentru cititorii „Flăcării" — un interviu secretarului general al Festivalului, dr. Vilem Pospisil.

— *Ce aduce nou acest festival în comparație cu anii precedenți?*

— Festivalul „Primăvara la Praga" își are tradiția sa și n-a părăsit-o nici de astă dată. Spre deosebire de festivalurile muzicale din multe țări, acest Festival are întotdeauna o anumită temă. Anul acesta, Festivalul este consacrat operei lui Leoș Janacek, unul din principalii continuatori moderni ai școlii naționale ceh.

— *Cum s-a desfășurat deschiderea Festivalului?*

— Festivalul a-s deschis în aula străvechiului edificiu Karolinum al universității din Praga. Cu acest prilej, directorul înaltei școli de muzică din Brno, prof. Ludwig Kundera, a vorbit despre viața și opera marelui Janacek. Apoi s-a cîntat cvartetul de coarde nr. 2 de Janacek, iar seara, potrivit tradiției Festivalului, orchestra simfonică din Praga (FOK) a interpretat ciclul de poeme simfonice „Patria mea" de Smetana.

Cel mai important eveniment al acestei săptămîni a fost prezentarea operei lui Janacek „Jenufa", luni la Teatrul Național. Al doilea eveniment important l-a constituit concertul simfonic cuprinzînd lucrările lui Janacek: „Simfonietta", „Taras Bulba" și „Messa slavă".

— *Cum s-a desfășurat concursul internațional pentru orgă care a avut loc în preajma Festivalului?*

— Organizarea unui concurs internațional de interpretare muzicală a intrat în tradiția Festivalului. Concursul de orgă s-a ținut la un nivel foarte înalt. Pînă azi, (14 mai — N. R.) rezultatele sînt încă necunoscute. În etapa finală, au fost admiși 11 participanți printre care și organistul romîn Helmuth Plattner.

— *Ce muzică nouă este programată în cadrul acestui festival și ce tendințe exprimă ea?*

— Muzica programată în cadrul Festivalului aparține în general tradiției muzicale europene. În acest sens, printre evenimentele cele mai de seamă ale Festivalului se numără premiera oratoriului „Dulhamé" de compozitorul Martinu și prima audiție a Simfoniei a XI-a de Dmitri Șostakovici. De asemenea vor fi prezentate lucrările compozitorilor Benjamin Britten, Vaughan Williams, Pipkoff, Bartok, Ivanov, Sibelius, Kabalevski și alții. Rapsodia Romînă a lui George Enescu va fi interpretată sub conducerea dirijorului romîn Mircea Cristescu.

Organizatorii au inclus în programele Festivalului lucrări care oglindesc viața de azi, actualitatea, și care corespund aspirațiilor de pace, tradițional Festivalului și exprimat prin motto-ul: „*Muzica aproape popoarele; arta și prietenia nu cunosc granițe*".

— *Care este semnificația Festivalului „Primăvara la Praga"?*

— La această întrebare se poate răspunde prin cuvintele directorului Conservatorului de Muzică din Praga, dr. Vaclav Holzknecht: „Esența Festivalului *Primăvara la Praga* constă în ideea că toți oamenii de bună-credință se întîlnesc pe tărîmul artei și că prin eforturile lor comune, prin simpatia și stima reciprocă, ajută și sprijină frontul celor ce iubesc pacea în lume și doresc consolidarea ei creatoare".

Bruno Rossi transmite de la Roma

ÎN AJUNUL ALEGERILOR DIN ITALIA

32 de milioane și jumătate de italieni se vor prezenta la 25 mai în fața urnelor pentru a alege 596 deputați în Camera Deputaților. În același timp, cetățenii care au împlinit vîrsta de 25 de ani vor alege pe membrii senatului.

Mitingurile organizate în aceste zile de Partidul Comunist, la care participă mari mase de oameni, dovedesc puternica afirmare a partidului în viața politică a Italiei. Oratorii comuniști, ca și activiștii care popularizează, casă cu casă, programul electoral al forțelor progresiste dau mult de lucru partidului democrat-creștin și în general întregii reacțiuni italiene coalizate împotriva comuniștilor, a socialiștilor și tuturor celorlalte forțe progresiste.

În fotografie: un uriaș miting organizat la Bologna de Partidul Comunist Italian. La tribună, Nilde Jotti.

ÎN JURUL GLOBULUI

METROU LA KIEV. Nu va trece multă vreme și în afară de metrourile din Moscova și Leningrad, va intra în funcțiune și cel din Kiev. Lucrările primei centuri au început și continuă într-un ritm rapid.

DEZGROPAT DUPĂ 2400 ANI. Peste 2400 ani vechime are acest splendid vas pictat, ce a fost descoperit recent la Spina, în Italia, cu prilejul unor săpături arheologice. Aceste săpături au scos la iveală, numeroase și minunate vestigii etrusce, care au stat îngropate sub pământul mlăștinos al regiunii.

CAFEA FIERBINTE PENTRU... VIZITATORI. Printre numeroasele exponate din pavilionul R.P. Ungare la Expoziția Universală de la Bruxelles se află și un frumos aparat pentru prepararea cafelei, confecționat în întregime din porțelan. În R.P. Ungară cafeaua se prepară în aparate care o fierb în aburi, sub presiune. Amatorii de astfel de cafele pot fi serviți pe loc, convingîndu-se astfel de calitățile aparatului.

COPIII LUPTĂ ALĂTURI DE PĂRINȚI. „Tineretul luptă pentru dreptul la muncă și pentru pace!" „La muncă egală, salarii egale!" Sub aceste lozinci manifestează copiii din orașul italian Biella, participînd astfel la lupta grea pentru existența a părinților lor. Grija pentru ziua de mîine întunecă adesea joaca nevinovată a copiilor din țările capitaliste.

DUO MACABRU. Artistei australiene Pamela Buck i s-a dat ca „partener" în piesa „Doctor în casă", un schelet. Iată-o în cursul unei repetiții, îmbrățișîndu-și grațiosul „partener". Ce nu face omul de amorul artei!...

A SIMȚIT VENIND PRIMĂVARA și de aceea leul de mare, pensionar al grădinii zoologice din Berlin, a ieșit la suprafață să respire aerul cald și fumiresmat.

DOI SUB O UMBRELĂ... O ploaie neașteptată a surprins doi micuți care păsteau liniștiți. Noroc de umbrela pe care au găsit-o, ca prin minune și sub care, adăpostindu-se, și-au păstrat „blănițele" uscate ↓

UN ACT DE MARE CURAJ a săvîrșit tînărul Massimo Bianchi, fiul unui muncitor din orășelul italian Villa Di Gargano. El a salvat de la înec cinci copii. Iată-l în fotografie, însoțit de cei cărora le-a salvat viața.

GONG!

PUBLICUL APLAUDĂ:

● noua comedie polițistă a dramaturgului berlinez Hans Lucke, autorul „Cauțiunii", jucată și pe scenele din țara noastră. Titlul noii piese: „Domnul din Zürich";

● emoționanta interpretare a eroinei lui Brecht „Măicuța Curaj" de către Ida Kaminska, directoarea Teatrului Evreiesc de Stat din Varșovia, care deține și direcția de scenă a acestei admirabile lucrări dramatice;

● înscrierea în repertoriul Teatrului Feroviarilor din Sofia a delicioasei comedii fanteziste germane „Doi îngeri picați din cer" de Gustav Weissenborn, în care eroinele sînt două vizitatoare... din Sirius!

● ultima realizare a valorosului regizor moscovit Nikolai Petrov, care a pus în scenă la Teatrul Puskin, pentru prima dată în U.R.S.S., piesa contemporană chineză „Taifun" de Cia Iu;

● premiera dramei lui Priestley „Visul unei zile de vară", în care dramaturgul englez se ocupă de conflictele de clasă din sînul societății engleze. Piesa, în regia lui Leon Epp, a fost montată pe scena Teatrului Popular din Viena;

● inițiativa Teatrului Tineretului din Sofia de a monta unica piesă a poetului erou Nicola Vaptarov, „Al nouălea val", în regia lui Kristu Mirski.

PUBLICUL CRITICĂ:

● revoltătoarea „piesă" a americanului Morton Wishengrand intitulată „Persecutații", care e o înșiruire de grosolane calomnii antisovietice. Opinia publică și presa engleză au criticat aspru postul de televiziune englez care a retransmis această dușmănoasă falsificare a realității sovietice;

● nereușita adaptare a comediei lui Becque „Pariziana" de către Fridolin Tschudi, care a transformat-o într-o comedie muzicală revuistică, pe scena Teatrului Municipal din Zürich, cu Käthe Gold în rolul titular;

● insuccesul Teatrului Guild de pe Broadway, care a prezentat spirituala satiră a lui Shaw „Înapoi la Mathusalem", într-o regie lipsită de fantezie și cu o distribuție criticabilă, cuprinzînd pe Celeste Holm și James Daly, nepotul unui celebru interpret al teatrului shaw-ian. Din păcate, doar nepot... nu și continuator.

GONG!

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10, int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Ion Vulpescu — Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Cîntecul păpuşilor

Cu capul de cîrpă, cu trupul de lemn,
în mijlocul lumii ni-i rostul.
Uşor de pe scenă vă facem un semn,
noi, suflet din sufletul vostru.

Rămînem un zîmbet, ori poate suspin,
un dor, un regret, o culoare.
Din vremi de demult amintirile vin,
şi sufletul păpuşii tresare.

Treceam cu chervanul prin uliţi odat',
la bîlciuri, păpuşă pribeagă.
Voi sufletul vostru atunci ni l-aţi dat,
primiţi-ne viaţa întreagă.

Rîdea Vasilache de domni în giubea,
şi n-avea de nimeni frică.
Şi copilăria rîdea şi plîngea
cu veşnicul nou Ţăndărică.

Cu voi împreună avem bucurii,
cu voi, cei scăpaţi de oprelişti...
Priviţi-ne-n ramele strîmtei cutii,
cu joc de culori şi privelişti.

Cu capul de cîrpă, cu trupul de lemn,
în mijlocul lumii ni-i rostul.
Uşor de pe scenă vă facem un semn,
noi, suflet din sufletul vostru..

Veronica PORUMBACU

Fitil, de profesie .. bulevardist la Teatrul Ţăndărica şi artista minunioare Brînduşa Zaiţa
Fotografie de A. IOVINESCU

PREŢUL 2 LEI

BRAVO TATIANA!

Tînăra și frumoasa actriță sovietică Tatiana Samoilova a fost distinsă cu mențiunea pentru interpretare a rolului Veronikăi din filmul „Zboară cocorii", încununat cu Marele Premiu (PALME D'OR) al celui de-al XI-lea Festival Cinematografic Internațional de la Cannes. Iat-o, în timpul supeului pe care l-a oferit cineaștilor străini, ciocnind un pahar cu actrița americană Jayne Mansfield.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 21 (157) — 24 mai 1958

PRIVIȚI CU NOI!

În acest număr:

Pag. 4-5 — „Macaz" inovatorul — reportaj — de Rodica Nedelea
— Vreau să vă vorbesc — fragment de poem — de Janis Rițsos
Pag. 6-7 — Japonia împotriva morții (I) — note de drum — de Eugen Jebeleanu
Pag. 8-9 — Expo'58 — foto-reportaj
— Zboară cocorii, Marele Premiu al festivalului de la Cannes
Pag. 10-11 — Nu departe de catedrala din Palermo — de Diana Vlădescu
Pag. 12 — Plouă — schiță — de Haralamb Zincă
Pag. 13 — Scriitori și cărți: „Un scriitor care știe de glumă" de Florin Mugur; „Pe apele de legendă ale mării" de Traian Stoica; „Consemnări literare" de L. Voita
Pag. 14-15 — Strănepotul lui Mister Clown — de Silvia Roșculeț
Pag. 16 — Fără „zîmbiți, vă rog!"
— Poezii — de Szemlér Ferenc, Rusalin Mureșanu și Constantin Ilie
Pag. 17-18-19 — O lecție practică — reportaj — de T. Caranfil
— Farul IV — capitolul III
Pag. 20-21 — Al doilea Bărăgan — reportaj — de F. Urseanu
— Muzeul „N. Bălcescu" — de E. Cerbu
Pag. 22 — Oaspeți din Philadelphia — de Andrei Tudor
Pag. 23-24 — Dacă nu-ți plac romanțele — reportaj — de Sanda Faur
— Un om posac — schiță — de Rik Auerbach
Pag. 25-26 — Fotocronica externă
Pag. 27 — În jurul globului
Pag. 28 — Sport

PENTRU MUNCITORII HUNEDORENI a fost construit un nou teatru. În holul noii clădiri se află expoziția „10 ANI DE PUTERE POPULARĂ ÎN REGIUNEA HUNEDOARA"

COLECTIVUL TEATRULUI DE STAT, SECȚIA MAGHIARĂ, din Oradea interpretează operete „Lăsați-mă să cînt" de Gherase Dendrino, cu artista Rász Ana în rolul Bertei Gordun și Belengi Ferenc în rolul lui Ciprian Porumbescu.

O EXPOZIȚIE DE JUCĂRII din R.D. Germană s-a deschis în Capitală, sub auspiciile I.R.R.C.S.

Ambasadorul R.D. Germane la București, Georg Stibi, a anunțat că, după închiderea expoziției, jucăriile expuse vor intra în patrimoniul palatelor și caselor de pionieri din țara noastră, ca un dar al R.D. Germane oferit Ministerului Învățămîntului și Culturii.

MAISTRUL PĂSTRĂVAR Valeriu Antonovici și inginerul Aurel Neacșu efectuează mulgerea artificială a unei lostrițe de sex masculin. Icrele, mulse de la exemplarele femele, după fecundarea cu lapții masculini vor fi depuse în incubatoare speciale. În felul acesta, se vor obține puieții necesari repopulării apelor de munte cu lostrițe, pește pe cale de dispariție.

Fotografie de F. MICHITOVICI

VAGOANE GERMANE? NU! Sînt vagoane fabricate în R.P.R. pentru R. D. Germană. Ele sînt destinate transportului minereului și fac parte dintr-o comandă executată de uzinele „Gh. Dimitrov" din Arad.

Fotografie de L. WEISS

UN „APARTAMENT" ÎNTR-O ... NUCĂ! Da, da! Un apartament compus dintr-o bucătărie și o cameră țărănească, cu utilajul și mobilele necesare: vatra cu plita pe care se află niște vase minuscule, o masă cu trei picioare pe care abia a fost răsturnată mămăliga, un blidar cu 11 străchini de diferite mărimi, dar nici una mai mare de 1,5 mm în diametru etc. etc.

Interiorul țărănesc numără nu mai puțin de 28 de piese... Toate acestea au fost lucrate cu migală de miniaturistul Florin Rădulescu din Cîmpina.

Fotografie de Al. FLORESCU

ÎN CASA DE LA MIRCEȘTI — azi Muzeul memorial „Vasile Alecsandri" — poate fi vizitată și camera de lucru a marelui scriitor.

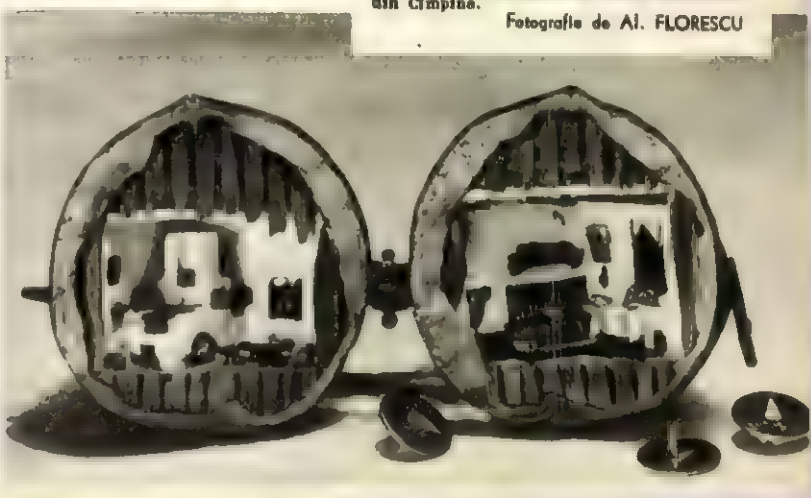

LABORATORUL COSMIC transmite!...

Schema orbitelor celor trei sateliți artificiali sovietici.

Observatorul Astronomic, stația de observare a sateliților... Șapte oameni stau cu mîinile pîlnie la urechi, în fața unui radioreceptor. O expresie de concentrare adîncă, de emoție și tensiune nervoasă este întipărită pe figurile lor.

Ce ciudat!... Oamenii aceștia sînt astronomi. Au avut toată viața de-a face cu planete, cu lumi stelare, cu însuși universul. Obiectul studiului le-a impus răbdare. Mille de ani-lumină i-au făcut calmi. Și iată-i acum nerăbdători, emoționați, în fața unor semnale radio.

— El este! Oprește-te!

Degetele celui ce manipulează aparatul încremenesc pe buton. Și, deodată, în încăpere răzbat victorioase, din cosmos, semnalele celui de-al treilea satelit artificial sovietic:

— Ti-ti-ta-ti! Seamănă cu litera L din Morse... El este!

Toți aprobă, clătinînd capul. Nimeni nu vrea să mai scoată o vorbă. Nu vrea să piardă nici un mesaj. Semnalele se întăresc, scad în intensitate, pentru ca să crească iar.

Au trecut doar cinci minute de la primul „Ti-ti-ta-ti" recepționat acum. În timpul acesta, străbătînd vastitatea cu peste 8.000 m pe secundă, voinicul pămîntean trimis în cosmos a parcurs peste 2.000 km! Dar asta înseamnă distanța București-Paris! Dar asta înseamnă...

N-are rost să fac eu, un profan, aprecierile. Să-l rugăm pe prof. universitar Călin Popovici, șeful Stației A.G.I., din București, de observare a sateliților, să ne vorbească d-sa despre cel de-al treilea satelit artificial sovietic.

— V-am ruga să ne spuneți, tovarășe profesor, cum se explică mărimea și greutatea actualului satelit?

— Foarte simplu: prin bogăția și complexitatea aparaturii științifice existente la bord. O parte din energia necesară funcționării acestei aparaturi e furnizată de baterii solare. Se știe că bateriile chimice se epuizează destul de repede. Durata celor solare este, în schimb, nelimitată. Aceasta înseamnă că de pe cel de „al 3-lea" — cum îi spunem noi abreviat — se vor putea primi date, tot timpul viețuirii sale. Dimensiunile și greutatea de 1.327 kg arată că, pentru lansarea noului satelit, s-a folosit o rachetă extrem de puternică. O asemenea rachetă — după cum a declarat însuși Werner von Braun, cunoscutul constructor de rachete din S.U.A. — nu există încă în Statele Unite, unde s-au lansat doi sateliți de cîte 14 kg și unul doar de 1,5 kg.

— Dacă savanții sovietici sînt stăpîni pe o rachetă atît de puternică, nu s-ar putea oare trimite un corp în lună?

— Ba da, un corp mai ușor, de ordinul a cîteva zeci de kilograme. Acest lucru nu a fost însă deocamdată întreprins, deoarece nu prezintă o rentabilitate științifică asigurată: cu un corp de numai cîteva zeci de kilograme nu pot fi expediate instrumentele de cercetare științifică necesare.

— Dar cînd credeți că va putea începe explorarea „pe concret" a satelitului nostru... natural?

— După cele mai optimiste pronosticuri, peste un an se va putea trimite un satelit care să înconjoare și pămîntul, și luna. El ar fi înzestrat cu dispozitive de televiziune care ar putea transmite situația de la „fața locului". În felul acesta vom putea vedea, în sfîrșit, fața lunii, care e veșnic ascunsă privirii noastre.

— Și acum, ultima întrebare: „al 3-lea" va putea fi văzut de toată lumea?

— Datorită mărimii lui, el este extrem de strălucitor și va putea fi văzut cu ușurință de pe aproape întreaga suprafață a pămîntului, înainte de răsăritul soarelui și după asfințit, cînd este încă luminat de razele astrului. În ce privește țara noastră, orele de vizibilitate vor fi comunicate din timp, de către Observator. De asemenea, emisiunile satelitului pot fi ușor recepționate, deoarece postul de emisie e destul de puternic, iar lungimea de undă de 15 m, pe care emite, există la mai toate aparatele de radio din comerț...

I-am mulțumit profesorului și, de la Observator, am pornit-o spre tramvai. Soarele asfințise și o boare plăcută se așternuse peste pămîntul încălzit. Cînd am ajuns în stație, am găsit acolo un grup mare de oameni. Toți priveau cerul în tăcere, cu emoție. Deodată, cineva a strigat: „El este!" Și pe cerul vast, la orizont, printre nori, am văzut cu toții, zburînd cîteva clipe, o stea strălucitoare.

Constanța COPORAN

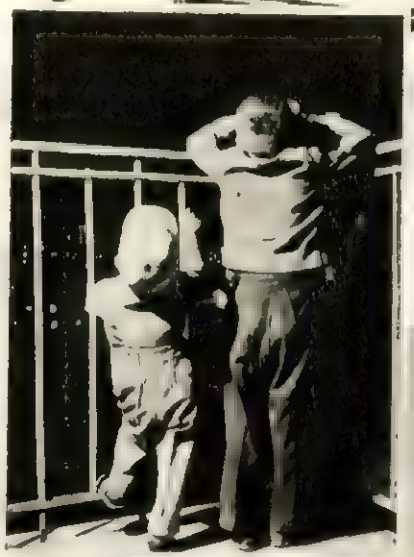

Uite-ti

Fotografie de D. CERNOV-Moscova

București: „El este!"

„MACAZ INOV“

Școala medie serală a uzinelor „23 August“... Pe coridoare e forfotă. Cu toate că recreația e pe sfîrșite, în cîteva grupuri se discută cu multă însuflețire. Îmi fac loc printre elevi, spre cancelarie. Deodată aud un glas pițigăiat:

— Mă' Nae Macaz, cum îți mai merge „marea descoperire“?

Cel întrebat nu răspunde. E un tînăr puțintel la trup, cu obraji de copil, cu ochi mari, sfioși.

Prin faptul că e neobișnuit, numele „Macaz“ îmi stîrnește curiozitatea. Întreb un elev, un băiețandru cu cîteva tuleie drept mustață, care trage zdravăn dintr-o țigară:

— Așa îl cheamă pe el, Macaz?

— Nu, Macaz îi zicem noi, de cînd a făcut inovația pentru I.T.B. O să ia din nou bani...

— Pentru ce?

— Pentru o inovație.

— Dar a mai luat vreodată?

— Da, pentru alta!

Sună. Gălăgia se mută de pe coridoare în clase, apoi se face liniște.

Inovatorul e un „puști“

În minte îmi stăruie imaginea băiatului acela slăbuț, a ochilor lui cuminți și timizi... Un elev al școlii serale a făcut o inovație! Dar cum și ce fel de inovație a realizat? Ca să fiu sincer, la început numele Macaz m-a surprins și m-a amuzat; acum însă mă interesează tînărul care poartă acest nume ciudat.

Intru în cancelarie și aflu aici cîteva amănunte, chiar de la dirigintele clasei a VIII-a C, în care este elev autorul „marii descoperiri“.

— Numele lui nu e Nae Macaz — îmi spune zîmbind dirigintele clasei — ci Drăgan Nicolae. Inovația lui e un macaz automat pentru tramvaie, pe care I.T.B.-ul l-a pus în experimentare. Pînă acum rezultatele sînt foarte bune...

— Dar, după cîte am văzut, elevul dv. e foarte tînăr...

— Într-adevăr, are numai 18 ani. Adesea, cînd vorbim de el, îi zicem „puștiul“.

Profesorul Nicolae Nistor îmi povestește apoi că lui Drăgan Nicolae îi place mult mecanica. În ce privește cunoștințele în domeniul acesta, e un autodidact dar, dîndu-și seama de lacunele lui teoretice, se străduiește din răsputeri să le împlinească.

Interviu pe coridorul școlii

Pe coridorul îngust, luminat de un bec obosit, se revarsă din nou larma recreației. Printre elevii care se îndreaptă spre ieșire, îl zăresc pe Drăgan Nicolae.

— Nu te superi dacă te reții cîteva clipe? Dumneata ești inovatorul?...

— Da, eu...

Zîmbește încurcat, clipind des.

Inovatorul mi-a explicat, pe machetă de lemn, principiul de funcționare al macazului automat.

Am în față un băiat mai mult scund, cu ochi căprui, cercetători, cu păr castaniu, dezordonat, prin care își trece adesea degetele răsfirate. Sfiiciunea lui mă surprinde în așa măsură, încît o clipă mă îndoiesc dacă e adevărat că băiatul acesta a putut face o inovație, după cît se pare importantă.

— Spune-mi, te rog, cum ai realizat macazul automat? — îl întreb. Ai îmbunătățit cumva sistemul macazurilor electrice pe care le are C.F.R.-ul?

— Cînd am făcut inovația, nu știam dacă există sau nu macazuri electrice... Și pe urmă, eu nu am intenționat să fac un macaz automat... Dar, știți, a fost așa... dintr-o vorbă aruncată...

— Cum, adică?

— Acum o jumătate de an, lucram la strung. De cîte ori schimbam viteza, trebuia să frînez. M-am gîndit atunci să fac un mecanism automat, care să schimbe singur viteza. L-am meșterit cam două luni de zile și am făcut apoi o schiță pe care am dat-o la cabinetul tehnic. Tovarășii de acolo mi-au spus însă că e mai bun sistemul de schimbare a vitezei, așa cum e la strung. Că al meu nu merge.

— Și ce-ai făcut atunci?

Drăgan Nicolae saltă ușor din umeri, în vreme ce își trece mîna prin păr.

— Nu puteam să renunț, voiam totuși să fac ceva. Într-o zi, un coleg de la cursul seral, după ce aflase că mi s-a respins inovația, mi-a spus mai mult în bătaie de joc: „Mă Nae, automatul ăsta al tău ar merge să schimbi macazu' la I.T.B.!“

Din ziua aceea toți băieții i-au spus lui Nicolae, „Nae Macaz“ — și așa îl strigă și astăzi. Dar tot

din ziua aceea el s-a gîndit că ironia colegului său conține în fond o idee care nu e de loc rea. A pus totul la punct, fără nici un calcul, ci numai mintal, gîndind și concretizîndu-și ideile în machete de lemn. A depus apoi o schiță de principiu la cabinetul tehnic al I.T.B.-ului și, după cîtva timp, inovația i-a fost aprobată. Experimentarea a reușit.

La 18 ani aceasta este o adevărată victorie. Și, unde mai pui că începutul îl făcuse cu trei ani în urmă, cînd realizase inovația care îmbunătățea sistemul de funcționare al pompelor centrifuge! Aceasta fusese aplicată la uzinele „23 August", iar inovatorul primise drept premiu, la vîrsta de numai 15 ani, suma de 4.900 de lei.

După realizarea celei de-a doua inovații, Drăgan Nicolae a fost repartizat să lucreze pe lîngă mecanicul șef al uzinelor. În același timp, direcția uzinelor i-a creat toate condițiile de experimentare a proiectelor de inovație în laboratorul uzinelor, sub îndrumarea unui inginer.

Un secret

După aproape o oră de discuție, Nicolae Drăgan îmi destăinuie un „secret": în cursul dimineții primise o înștiințare de la ministerul de resort, prin care i se aproba, spre experimentare, o nouă inovație.

de Rodica NEDELEA

Fotografii de S. TOMESCU

— A treia?!... — întreb uimită.

Un zîmbet abia perceptibil îi flutură în colțul buzelor. Îmi dă o explicație din cele mai simple: după realizarea macazului automat, directorul uzinelor i-a recomandat să se gîndească la o mașină automată de bobinat motoare electrice mari, foarte necesară întreprinderii

— M-am apucat să citesc — spune Nicolae. Mi-am făcut capul calendar... Numai cărți despre bobinaje și mașini de bobinat. Mă gîndeam zi și noapte numai la asta. Și într-o zi, pe cînd eram la școală, mi-a venit o idee. Am conturat-o, am concretizat-o și am depus un proiect la cabinetul tehnic. Cînd m-au chemat tovarășii să le explic schița, eu m-am dus cu machetele mele de lemn. (Aci tînărul Drăgan zîmbește). Știți... eu nu prea mă pricep să vorbesc... mă-ncurc... Tovarășii de la cabinetul tehnic mi-au respins schița, o dată cu alte 36 care fuseseră depuse. Mi s-a spus că „asemenea mașină nu există și nu va exista". Pînă la urmă, însă, proiectul a ajuns la minister. Tovarășii de acolo au spus că „asemenea mașină nu există, dar va exista". Și acum mi s-a aprobat experimentarea...

Benzina va fi înlocuită cu apa!

Îl rog să-mi destăinuie planurile sale de viitor, proiectele sale. Zîmbește, plecîndu-și ochii ca un copil

— Ce rost are să mă laud cu ce-o să fac? Poate n-o să-mi iasă nimic...

— Totuși, probabil că mai ai vreo idee...

După ce stă puțin pe gînduri, se hotărăște și-mi spune:

— Am făcut acum două săptămîni o experiență... Am introdus într-un cilindru de mașină, hidrogen și oxigen și pe urmă am dat „scînteie la bujie". A fost o explozie așa de mare, încît s-a spart corpul cilindrului...

Tace puțin, apoi urmează:

— Mă gîndesc că în loc de benzină, la motoare ar putea fi utilizată apa. Prin electroliza ei se obține doar hidrogen și oxigen... Și acestea ar putea fi folosite foarte bine în locul benzinei. În sfîrșit, e o chestiune foarte complicată... Trebuie să știu multe lucruri, să cunosc fizică, chimie, să mă fac inginer și pe urmă... Acum m-am gîndit doar așa, cam cum ar veni... principiul.

Casa „puștiului"

Copilăria lui Nicolae a fost tristă, plină de sărăcie și lipsită de dragostea părinților.

— Am suferit foarte mult — îmi spune — și de aceea am vrut totdeauna să fac ceva bun, să fiu folositor. Mama mea a murit la bombardament, iar tata, după război, din cauza unei schije de pe front. Eu am rămas singur și am trăit greu. Vă-nchipuiți...

Și ajungînd la viața lui de astăzi, tînărul îmi face o revelație: undeva, pe o stradă din apropierea uzinelor „23 August", începe în curînd să se înalțe o casă. Costul construcției va fi plătit din suma de 30.000 lei pe care, cu cîteva luni în urmă, un tînăr a depus-o la C.E.C. Banii aceștia sînt răsplata pentru o inovație foarte importantă, realizată în urmă cu aproape un an. Casa va fi a „puștiului", a inovatorului „Nae Macaz"...

ATORUL

Janis RITSOS

VREAU SĂ VĂ VORBESC

La 13 mai a venit la București, în cadrul unei delegații de oameni de cultură din Grecia, poetul Janis Ritsos, unul dintre cei mai reprezentativi poeți ai Greciei luptătoare pentru o viață mai bună, pentru drepturile omului, pentru idealurile permanente ale umanității: pacea și fericirea tuturor.

Primul său volum, *Tractor*, apărut acum aproape un sfert de veac, vădește sufletul clocotind de dragoste al poetului pentru lumea celor umiliți. Dar poezia care-i va impune în conștiința proletariatului ca pe un purtător de mesaj al acestuia este *Epitafiul*, scrisă în 1936, în care, cu o excepțională măiestrie, cu mult dramatism liric, este evocată o scenă din lupta muncitorilor greci pentru pîine și pace.

În anii cruzi 1941-1944, Janis Ritsos, deși bolnav și hăituit, a scris intens, demascînd cu vigoare fascismul.

După război, suferințele sale nu încetează. Dar poetul rămîne credincios idealurilor sale și continuă să scrie. Eliberat din închisoare, Ritsos scrie, între altele, poemul *Omul cu garoafa*, închinat lui Nikos Beloiannis. Recitarea operelor sale l-a adus, în cele din urmă și în ciuda tergiversărilor, Premiul Național de poezie pe 1957. Publicăm mai jos un fragment din poemul *Nesupusul oraș*.

Cu dragoste vreau să vă vorbesc.
Nimeni nu crede-n dragoste.
Nu știu cum să-mi ascund dragostea ca să pot vorbi.
Stau la poarta nopții,
mă uit în ochii voștri,
cu toate luminile mele aprinse,
cu toate steagurile mele desfășurate,
ca un vas într-un port sovietic. Nu mă vedeți.

Trebuie deci să-mi sting luminile,
trebuie să-mi înfășor steagurile.
Prea mult a durat dușmănia. Ia-mi mîna-n mîinile tale.
Ating rana ta cu palma mea! Uite-o și pe-a mea. Pace!

O lună a rămas deasupra orașului,
ca pămătuful cu clăbucul uscat
uitat pe masa șomerului. N-avem timp să ne bărbierim.
N-avem timp să ne culcăm. E numai oboseală
și mînia pentru a zdrobi această oboseală,
să-ți stringi bine-bine șireturile,
să mergi, cu pași lați, zgomotoși, în lume. Ține-mă de mînă.

Nimeni noaptea nu poate fi singur,
să umble-n frig, printre lătrăturile umbrelor,
cînd toate autobusele s-au oprit,
cînd numai lampioanele farmaciilor luminează orașul
în regiunea fricii străzilor și-a numerelor,
iar în piață, foarte puține taxiuri așteaptă
cu șoferii-adormiți,
eventualitatea unei crize de neurastenie sau a unui deces.

Nimeni nu vrea să fie singur
cînd vîntul prădă străzile lăturalnice-ale groazei,
cînd opiomanii urlă căzuți cu burta pe trotuar
în fața obloanelor închise-ale dragostei.

Lăzile din port puse claie peste grămadă
sînt un munte de racle cu morții tuturor războaielor.
Pace! Pace!
Și macaralele sînt spînzurători sigure.
Și craniul lunii-nfipt la catarg
Și cîinele de bord mestecînd o falcă de [illegible]. Nimeni
în întuneric nu vrea să fie singur. Aprindeți luminile.
Întoarceți întrerupătorul central. Nimeni.

Toți caută prin străzi, pe scările exterioare și interioare
în jurul gratiilor, pe sîrma ghimpată,
toți își caută căluțele,
toți caută cu degetele însingerate coastele enorme
ale zidurilor nopții
ca să găsească întrerupătorul. Aprindeți luminile.
Aprindeți în oameni speranța. Toți așteaptă.

Noi știm că toți așteaptă.
Niciodată nu sîntem singuri. Ei nu știu.
Faceți primul pas și-al doilea. Vă veți întîlni. Pace!

Pace! Pace! Să sune trîmbițele
mobilizarea generală a grînelor și-a trandafirilor.
Nimeni nu poate fi singur. Frate al meu, strînge-mi mîna.

În românește de Ioan VEAKIS și Ștefan POPESCU

În fața Statuii Păcii de la Nagasaki.

JAPONIA

— note de drum —

de Eugen JEBELEANU

împotriva

Piatră, sudoare și sînge...

Înconjurat de canaluri pe care a lunecă lebede, palatul mikadoului se ridică, masiv, în chiar inima capitalei Japoniei. Spui palat și te gîndești la o clădire cu foarte multe săli, odăi, coridoare, lucarne și colonade. Reședința imperială din Tokio e altceva. Ridicată acum cinci sute de ani, ea se întinde pe 261.750 metri pătrați de pămînt și e, de fapt, o cetate ciclopică. Meterezele ei sînt făcute nu din pietre, ci din adevărate stînci, tăind apa oblic. Cenușii, stîncile sînt despicate cu o artă perfectă. Ele se îmbucă ireproșabil, dînd imaginea de ansamblu a unor ziduri destinate să se împotrivească asaltului unor oștiri de titani și de elefanți.

Privită din parcul Hibya, unde, ud leoarcă, mă adăpostisem în acea dimineață de august care vestea începutul sezonului taifunurilor, cetatea imperială mi-a apărut prin perdelele de ploaie la fel cum va fi arătat pe vremea shogunatului lui Tokugawa, acum o jumătate de mileniu. Pe vremea aceea, Tokio cel de azi se numea Yedo și shogunii erau șefii militari, generalissimi cari disputau sau împărțeau domnia cu mikadoul.

Stam sub rafalele ploii, privind cetatea aceea, cu parcuri imense, ale căror alei nu pot fi atinse de pașii muritorilor de rînd decît de două ori pe an: de anul nou și la 29 aprilie, ziua împăratului. Palatul pare mort de veacuri și, totuși, stă neclintit, masiv, nostalgic și anacronic, în inima Tokio-ului.

Dar ploaia se oprește tot atît de repede cum s-a pornit, și zeița soarelui, Amaterasu, împinge încet norii spre ocean. Bulevardele capitalei vuiesc de răsuflarea precipitată a vieții. E o circulație uriașă. Autobuse, mașini, motociclete, troleibuse, scutere, rikșe (trase de japonezi asudați leoarcă sau puse în mișcare cu ajutorul bicicletelor) și biciclete, un număr imens de biciclete, se întretaie fără încetare, ocolind cetatea severă, palatul imperial.

Cei care folosesc bicicletele sînt, bineînțeles, oamenii săraci. Legați cu o batistă la frunte sau adăpostindu-și-o de infernala căldură umedă, sub o pălărie uriașă de rafie, oamenii aceștia, aproape goi, pedalează, pedalează cu o tenacitate fără pereche, zburînd ca săgețile, cu încărcături care te uimesc, spre treburi. Greutățile cărate în circă, purtate pe cap, ținute în mîna liberă, sînt uluitoare. Însă privind stîncile gigantice ale meterezelor palatului imperial, stînci legate între ele atît de armonios, fără ajutorul mortarului, acum 500 de ani, de strămoșii acestor oameni, înțelegi cum de are poporul japonez atîta energie. Sudoarea milenară s-a transformat în forță.

Pentru a-și cîștiga viața, japonezii duc o luptă fără oprire. De pe vremea shogunilor și a samurailor și pînă astăzi, cînd, în locul săbiilor acelora, sclipesc pe pămîntul Japoniei armele generalilor d-lui Dulles...

„...Însă poporul japonez (îmi spune poetul Shigeji Tsuboi) a învățat între timp cîte ceva. El luptă. E o luptă grea, dar e o luptă în care va triumfa".

E simplă înfățișarea poetului Shigeji Tsuboi. Am fi putut lua masa la Akasaka Prince Hotel, unde locuiam, dar am preferat ambianței europene a hotelului, pe aceea pur japoneză a unui restaurant modest.

„Catastrofa de la Hiroșima și Nagasaki (continuă confratele meu), experiențele cu bomba cu hidrogen făcute de americani în atolul Bikini, tragedia marinarilor japonezi de pe vasul „Fukuryu-Maru", atins de cenușa radioactivă, bazele militare cu care americanii împînzesc Japonia sînt pentru noi tot atîtea semnale de alarmă. Noi am cunoscut cea mai cumplită dintre tragedii și nu vrem ca ea să se repete..."

Poetul Shigeji Tsuboi are 58 de ani. Deosebindu-se de majoritatea japonezilor, el nu zîmbește. Știe că drumul meu pînă în Japonia și înapoi însumează zeci de mii de kilo-

Miting pentru pace, pe țărmul oceanului, la Kamakura.

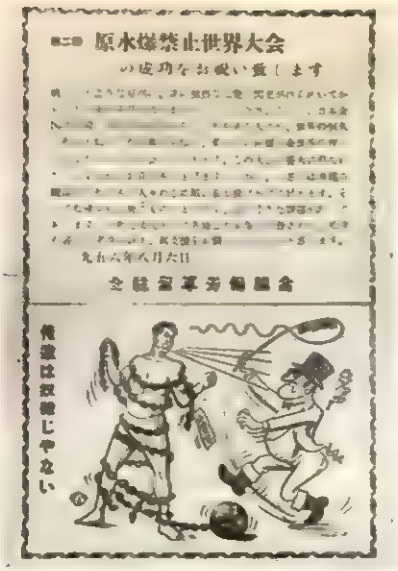

„Nu vrem să fim sclavii yankeilor!" (Foaie volantă a partizanilor păcii din Japonia.)

Eugen Jebeleanu. la Tokio, cu poetul Shigeji Tsuboi.

mizeriilor, spre desfătarea unui pumn de făpturi cinice.

Am căutat să fac din mîinile mele un cuib cît mai blînd pentru mîna mutilată a muncitorului Nakahara, care m-a întîmpinat pe aeroportul Haneda din Tokio. E o cinste să atingi mîna unui erou, şi Nakahara este unul dintre eroii marelui romancier japonez Tokunaga. Mîna îi este zdrobită, ochii umezi şi surîsul timid şi bun ca al unui copil, dar Nakahara are o voinţă dură atunci cînd apărarea păcii e în joc.

La Osaka, enormă cetate industrială, plină de bănci, de magazine şi de americani nepoftiţi, te-ai crede într-o cetate yankee. Dar te întîmpină surîsurile dulci şi mîinile ferme ale prietenilor şi — chiar fără de interpret — începi să te înţelegi.

În oraşul celor 8.000 de fabrici de textile, poetul Matsuoka, împreună cu care am petrecut o după-amiază, n-are decît o biată cămaşă — una singură, dar albă ca un suflet de prunc.

„Ziua muncesc în fabrică şi noaptea scriu. Ce mă bucură e că distanţa dintre cititori şi poeţi a început să dispară. Au început să ne îndrăgească poeziile — şi asta-i tot ce dorim".

Poeta Kiyoko Minatono e măruntă cît o păpuşă, are chipul unei fetiţe, cu sprîncenele veşnic ridicate, ca în aşteptarea unui răspuns — însă are 4 copii şi-mi spune: „Vreau să-i apăr pe ei şi pe toţi copiii lumii... cu dinţii! Dinţii mei — versurile..."

Şi pe volumul pe care mi-l oferă, scrie: „Pentru bucuria pămîntului..."

Pentru bucuria pămîntului luptă şi ea, şi muncitorul Nakahara, cel cu mîna zdrobită, şi poetul Matsuoka, şi poetul Shigeji Tsuboi, şi alţi zece milioane de japonezi.

În preajma zidurilor ciclopice ale palatului imperial din Tokio se ridică palatul Ministerului de Justiţie şi, lîngă acesta, clădirea prefecturii de poliţie.

„Uite (îmi arată poetul Tsuboi), vezi? E un „hotel" în care am fost adus nu o dată... În partea cealaltă, în piaţa aceea de lîngă palatul imperial, acum doi ani, de 1 Mai, poliţia a tras în manifestanţi. Au fost peste 200 de răniţi..."

Privesc caldarîmul pieţii. Nu se vede nimic. Sîngele se şterge iute de pe faţa pietrelor. Dar focul lui nu dispare. El încălzeşte inima poporului japonez în lupta lui împotriva morţii.

Şi poporul japonez este sigur că inima aceasta e cea care va birui...

metri şi, de aceea — îmi mărturiseşte — ar vrea să-mi împărtăşească unele lucruri esenţiale din lupta pe care poporul japonez o duce pentru independenţa patriei sale şi pentru asigurarea păcii.

„O să vă dau cîteva exemple. Cînd americanii au început invazia în Coreea, agenţia de presă „Kyodo" a concediat 600 de ziarişti progresişti. Patronii îşi închipuiau că, astfel, îi vor dezarma. S-au înşelat. Ziariştii continuă lupta, chiar dacă adeseori mijloacele represive sînt sîngeroase. O bună parte dintre acei ziarişti lucrează astăzi la o agenţie progresistă, care se ocupă cu informarea cititorilor asupra ţărilor socialiste".

Poezia în slujba păcii

„Un mijloc de a duce, cu eficacitate, lupta pentru pace este, în Japonia, poezia — îmi

morţii (I)

bombelor atomice". Numele lui? Sankitshy Toguë".

„Un alt poet şi romancier în acelaşi timp, Tamishi Hară, victimă de asemenea a bombardamentului de la Hiroşima, unde a fost rănit, s-a îmbolnăvit grav de nervi. Declanşarea de către americani a războiului din Coreea a fost pentru nervii lui lovitura de graţie. Tamishi Hară s-a sinucis. Despre opera şi viaţa acestui scriitor, scrie un studiu criticul Sasaki, membru al Asociaţiei Scriitorilor Progresişti, fost cumnat al lui Hară"

No more Hiroshima!

„No more Hiroshima" — „Niciodată să nu se mai repete ceea ce a fost la Hiroşima!" — e strigătul patetic al mulţimilor japoneze.

Luptînd cu infinite greutăţi, scriitorii, artiştii, compozitorii, intelectualii progresişti ai Japoniei caută să multiplice în toate chipurile acest strigăt şi să-l transforme într-o puternică armă împotriva duşmanilor păcii. Scriitorii progresişti japonezi se află în mijlocul poporului lor. Ei îşi aleg eroii din mijlocul acestor mulţimi, care astăzi, ca şi acum 500 de ani, sînt silite să poarte stîncile tuturor

mărturiseşte poetul. E fantastic cîte versuri se scriu astăzi la noi în ţară. E şi explicabil: ele transmit ideile şi emoţiile mai rapid şi poporul nostru nu poate să aştepte. Feroviarii îşi tipăresc, cu sacrificii, prin subscripţii personale, revistele lor. Iată, această revistă intitulată „Poşta poeţilor" este o revistă exclusiv de poezie, editată de sindicatul muncitorilor P.T.T. din Osaka. Reviste puse în slujba unei literaturi care apără pacea, tipăresc şi funcţionarii de bancă. Oamenii simpli vor să-şi spună cuvîntul şi şi-l spun — în graiul poeziei mai ales. Uneori, e drept, faptul acesta costă..."

Ochii poetului japonez, înfundaţi în orbite, privesc în gol.

„Poeziile lui Heine (continuă Shigeji Tsuboi) le-am învăţat la închisoare. Am avut timp destul. În cei patru ani, cît am stat închis, între 1932-1936, i-am învăţat tot acolo şi pe Whitman, şi pe Baudelaire. Am fost arestaţi atunci mulţi scriitori. Poliţia ne-a torturat groaznic. Pe unul dintre noi, pe Takiji Kobaiashi, comunist, un romancier plin de talent, secretarul general al Uniunii Scriitorilor Progresişti din Japonia, l-au distrus. El a murit în închisoare".

„Apoi... Apoi a venit războiul şi, la sfîrşitul lui, Hiroşima şi Nagasaki... Aveam un prieten. Poate cel mai bun. În ziua de 6 august 1945 se afla la Hiroşima. N-a murit atunci. Însă boala atomică nu l-a iertat. Şi-a dat sfîrşitul în 1952. Avea 37 de ani şi scrisese un poem de mari frumuseţi: „Poemul

La Nagasaki...

Pavilionul U.R.S.S.

EXPO '58

În interior vizitatorii sînt întîmpinați de o uriașă statuie în bronz a lui V. I. Lenin, înaltă de 8 metri, creație a sculptorului sovietic M.G. Manizer.

„Ceaika" — ultimul tip de autoturism sovietic, cu 7 locuri și o viteză de 160 km pe oră este mult admirata de vizitatori.

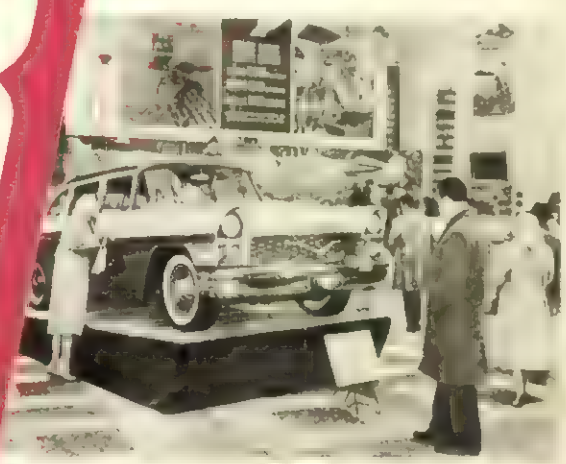

Omul și progresul reprezintă ideea centrală a Expoziției Universale de la Bruxelles. Și poate nici un alt pavilion nu ilustrează cu mai multă forță decît pavilionul sovietic uriașul progres făcut de om în cei aproape 20 de ani de la ultima expoziție de acest fel (New York, 1939) și pînă azi.

Din prima zi a deschiderii expoziției, pavilionul sovietic a cunoscut o mare afluență de public, fiind asaltat de zeci de mii de vizitatori. Redînd în imagini vii impresiile culese cu prilejul primei vizite a pavilionului sovietic, corespondentul ziarului belgian „Le Soir" scrie: „Acest palat este, fără îndoială, splendid și grandios, contrastînd puternic cu vecinul său — pavilionul rotund al S.U.A. Interiorul pavilionului sovietic este la fel de impresionant ca și exteriorul. Aici sînt oglindite cu adevărat toate laturile vieții sovietice, de la cel de-al doilea sputnik — „clou"-ul expoziției pînă la obiectele de artizanat, fără să mai vorbim de operele de artă. Sînt expuse aici, bunăoară, picturi minunate, de a căror existență noi, cei din țările apusene, nu știam nimic..."

Clădirea pavilionului, construită din oțel, sticlă și aluminiu, atrage atenția prin frumusețea ei sobră și majestuoasă, prin eleganța liniilor, zvelte în ciuda dimensiunilor (înălțime 22 m, volum 250.000 metri cubi). În interior, exponatele celor 18 compartimente consacrate diferitelor teme oferă o uluitoare trecere în revistă a rezultatelor muncii pașnice a poporului sovietic.

Vizitatorilor li se prezintă cele mai variate tipuri de mașini moderne, care ușurează munca omului, ultimele tipuri de autoturisme, machete de avioane de pasageri și elicoptere, macheta centralei atomoelectrice, cea a primului spărgător de gheață atomic din lume, imaginea viitoarei stații cosmice și cîte și mai cîte alte exponate, panouri, diagrame care reflectă viața, munca, odihna și cultura oamenilor sovietici, strălucitele succese obținute de ei în industrie și agricultură, în știință, tehnică și arhitectură.

Modelele în mărime naturală ale celor doi sputnici, cu aparataj autentic, sînt, bineînțeles, în centrul atenției generale.

Panouri cu peisaje pitorești îi plimbă pe vizitatori prin întinderile fără de sfîrșit ale Țării Sovietice.

În contrast izbitor cu exponatele secției de artă a pavilionului S.U.A., care abundă în mostre ale abstracționismului, arta sovietică impresionează prin veridicitate și realism.

În afara pavilionului național, Uniunea Sovietică mai prezintă o serie de standuri în pavilioanele internaționale: Palatul Științei și Palatul Artei.

Numărul imens al vizitatorilor și aprecierile lor entuziaste înscrise în cartea de impresii, ca și relatările presei locale, sînt mărturii ale interesului viu și ale succesului de care se bucură exponatele Uniunii Sovietice.

Participînd la Expoziția Universală de la Bruxelles, Uniunea Sovietică contribuie nemijlocit la o mai bună cunoaștere și o mai strînsă colaborare între popoare. În același timp, acolo, la Bruxelles, pavilionul sovietic deschide o ferestruică luminoasă spre marea țară a socialismului biruitor, demonstrînd uriașele progrese realizate în toate domeniile de către poporul sovietic, sub conducerea P.C.U.S.

Stațiunea științifică în derivă „Polul Nord-4" în miniatură.

Succesul răsunător al pavilionului sovietic la Expoziția Universală de la Bruxelles a găsit un puternic ecou chiar și în presa occidentală. În reportajul amplu consacrat inaugurării expoziției, revista franceză „Paris Match" dedică pagini întregi pavilionului U.R.S.S. Reproducem aici pagina din „Paris Match" referitoare la Sputnik-ul II expus în mărime naturală de sovietici la Bruxelles, care a constituit senzația expoziției.

Comentînd fotografia sub titlul *„Sputnik cîștigă cu zece contra unu"*, revista pariziană recunoaște că, din prima zi, pavilionul U.R.S.S. a atras de zece ori mai mulți vizitatori decît cel american. *„Pentru a intra în pavilionul lor* — precizează „Paris Match" — *trebuie să faci coadă timp de două ore"*.

ZBOARĂ COCORII

MARELE PREMIU AL FESTIVALULUI DE LA CANNES

Încă o dată, cinematografia sovietică și-a adăugat o nouă victorie la palmaresul strălucitelor sale succese internaționale: filmul „Zboară cocorii" a fost distins cu Marele Premiu al Festivalului de la Cannes.

Acest film, care uimește lumea, s-a născut din piesa lui Viktor Rozov „Mereu vii". Pe platou, un colectiv de entuziaști îndrăgostiți de scenariu i-au dat viață. O tînără actriță ca Tatiana Samoilova, aproape debutantă, un tînăr actor ca Aleksei Batalov, încercat cu succes în „Neamul Jurbinilor" sau în „Cazul Rumeanțev", un eminent artist ca V. Merkuriev au dăruit publicului 96 de minute de înaltă desfățare artistică.

Și nu numai atît. De la un capăt la altul al filmului, spectatorul este supus unui adevărat bombardament emoțional. Glandele sale lacrimale sînt suprasolicitate — și nu prin mijloace ieftine de melodramă. Conștiința sa este zgîlțîită, silită să se confrunte cu cea a eroilor dramei, la înălțimile supreme ale celei mai pure și înalte morale.

Privești filmul și vibrezi de dragostea lui Boris și a Veronikăi, sîngerezi la rana mortală a ostașului căzut cu ochii plini de imaginea iubitei; ai vrea să oprești cu mîna rotirile amețitoare ale copacilor uriași între care se deapănă agonic ultimul vis de dragoste al eroului; de acolo, din fotoliul tău de spectator, ai vrea s-o împiedici pe Veronika să-și terfelească iubirea; ai vrea s-o mîngîi pe ea și pe toți copiii, și pe toate mamele care, în ziua cea mare a Victoriei, cu un ochi rîd de bucurie, iar cu altul îi plîng pe cei ce nu se vor mai întoarce niciodată.

De unde atîta forță de convingere, atîta putere de influențare a spectatorului?

Mai întîi, din simplitatea clasică a povestirii. O poveste simplă, cunoscută parcă și, pe alocuri, chiar autobiografică, comună fiecărui spectator contemporan epocii crîncene a războiului. Un băiat iubește o fată. Vine războiul. El pleacă voluntar pe front. Cade eroic, vrînd să-și salveze tovarășul rănit. În acest timp, fata nu rezistă singurătății, și nici asalturilor unuia care se va dovedi laș, dezertor și nedemn. De acesta se va despărți însă, dedicîndu-se memoriei curate a primei iubiri, și se va alătura luptei unanime pentru tămăduirea rănilor războiului.

Filmul are mai mulți eroi, însă are un singur personaj: poporul, care a luptat — cu cîte sacrificii! — pentru salvarea omenirii de ciuma fascismului. Și întîlnim acest personaj pretutindeni: în fetițele care aduc flori tînărului voluntar, în oamenii în alb care-i repun pe picioare pe schilozi, în femeile cernite care duc în refugiu o viață aspră,

Tatiana Samoilova, distinsă cu mențiunea pentru interpretare la Festivalul de la Cannes.

în figurile anonime, atît de expresiv alese, atît de emoționant filmate, pe peroanele despărțirilor și revederilor.

Și, ciudat lucru, deși întreg filmul evocă o tragedie — istoria suferințelor atroce îndurate în anii aceia de către poporul sovietic — atmosfera sa, suflul său, mesajul său respiră optimism, dragoste frenetică de viață, de patrie, de pace.

★

Cînd ești în fața unor mari creații artistice, le recunoști îndată personalitatea, căci nu poți confunda un Repin cu un Rembrandt, sau pe Șostakovici cu Enescu. De aceea recunoști cu ușurință în filmul „Zboară cocorii" mîna de maestru a lui Mihail Kalatozov — aceeași care a creat filmele despre Cikalov și Dzerjinski, sau „Complotul condamnaților" și „Prieteni credincioși" — după cum recunoști aci unghiurile brutale sau imaginile pline de poezie ale lui Serghei Urusevski, operatorul filmelor „Învățătoarea din Șatrii", „Lecția vieții" sau „Al 41-lea"; aparatul de filmat devine în mîna sa un fel de aparat Roentgen, care te poartă în adîncimile sufletești ale personajelor.

Creatorii filmului „Zboară cocorii" sînt zgîrciți cu metrii de peliculă, cu descrierile lungi și cu conversațiile care-ți trec pe lîngă ureche — balasturi de care nu pot scăpa unii dintre cineaștii noștri. Kalatozov și Urusevski se exprimă concis, în imagini concentrate, întotdeauna vibrant. De aceea filmul lor este sută la sută artă.

După ce ai văzut o dată „Zboară cocorii", vrei să-l mai revezi iar și iar, ca pe un lucru drag, o simfonie, o iubită sau un poem care-ți aparține pe veci, ca *Luminile orașului*, *Hamlet* sau *Crucișătorul Potemkin*.

Andrei BART

NU DEPARTE DE CATEDRALA

În 1956 a apărut în Italia o carte răscolitoare. Îndrăzneață, dreaptă, ea aduce un cumplit rechizitoriu în cifre și fapte. Cartea este încununată cu premiul Viareggio, iar autorul ei, Danilo Dolci, cu Premiul internațional Lenin pentru pace.

La întrebarea: „cine e Danilo Dolci?", cei ce se tem de popor au răspuns cu ură și dispreț.

— Un Gandhi italian — au spus unii.

— Un agent al Moscovei — au spus cei ce ascultă glasul Maffiei siciliene.

— Un protestant plătit de americani — susțineau preoții.

— Un individ înclinat spre crimă — pretindeau judecătorii nedrepți care l-au tîrît în fața tribunalului, spre a-l arunca în închisoare.

Dar Danilo Dolci e iubit de toți oamenii simpli, căci a luptat și luptă pentru ei. El a pornit la luptă printr-o carte, un document zguduitor intitulat *„Anchetă la Palermo"*

O mie de șomeri își povestesc viața

În ce constă ancheta întreprinsă de Dolci și colaboratorii săi voluntari, în rîndurile a o mie de șomeri din orașul și regiunea Palermo? Cei anchetați au răspuns la întrebările unui chestionar și și-au povestit viața, aducînd împreună o tragică mărturie colectivă asupra unuia din aspectele cele mai de necrezut ale epocii contemporane. La întrebările: „Ai o meserie? Cîte clase ai făcut?" oamenii răspund astfel:

„Nici una. Eu nu știu nimic. Ca să sapi, nu-i nevoie să înveți. Am suferit și așa am învățat multe".

„Am învățat de la tatăl meu — el știa. Tatăl meu a stat 40 de zile la închisoare, pentru ocuparea pămînturilor. Tot ce știu, știu de la tatăl meu".

„Eu nu știu nimic despre viață... Trăim așa... Guvernul nu ne dă școală și învățăm pe stradă".

„Ca pescar, am învățat pe mare, cu prietenii".

„Am învățat prin educația politică a partidului comunist".

„Cînd nu lucrezi, cum faci ca să trăiești?"

La această întrebare unii răspund cu o dureroasă resemnare: „Cînd cresc ierburile de salată, le culegem și le mîncăm acasă — cînd nu putem face nimic, ne culcăm".

Un altul răspunde printr-un scurt episod din viața lui, povestit cu o cinstită rușine, cu dreaptă obidă. Într-o jumătate de pagină de carte, se îngrămădesc și jale, și revoltă:

„Mă duc să cerșesc la unchii mei, la tata... O dată, eram atît de disperat, că nu știam ce să mă fac: copiii plîngeau că nu mai pot îndura foamea, nevasta la fel; la un moment dat, m-am hotărît să mă duc să fur. Mi-am îmbrățișat nevasta, copiii și am început să plîng. Ei n-au înțeles nimic, n-aveau habar cu ce intenții plecam, că era o îmbrățișare de adio, pentru că, știți dv., atunci cînd cei mari fură nu-i arestează nimeni, dar un nenorocit e arestat înainte de a face vreo mișcare..."

Iată deci metodele de procurare a mîncării: „mă duc să culeg ierburi sălbatice"; „mă duc să culeg melci"; „te înveți să furi". Furtul devine obsedant pentru oamenii aceștia, care, în desperarea lor, nu pot și nu știu cum s-o scoată la capăt. Alții răspund: „String cureaua, ce altceva pot să fac?" sau: „Mă plimb prin piață, cu burta goală".

Întrebări ca: „De ce ești șomer? Dumnezeu vrea să fii șomer?" — provoacă reacții foarte deosebite la cei anchetați.

Unii parcă se trezesc buimăciți din nepăsarea lor resemnată, deoarece cu timpul au renunțat să mai spere, alții fac din întrebare un prilej de a-și spune păsurile, alții izbucnesc, revoltați. Iar alții par de-a dreptul îndobitociți: „Ce știu eu? Eu sînt șomer. Mă plimb prin piață, nu știu nimic". Alții spun: „Ascult la radio și înțeleg că în Italia sînt destule miliarde, dar sînt ținute pentru o mînă de licăloși". Sau: „E vina politicii greșite. A capitaliștilor, a Maffiei"

↑ Un aspect din piața Fonderia.

În fund, se vede catedrala... →

← O vedere din Palermo, 1956.

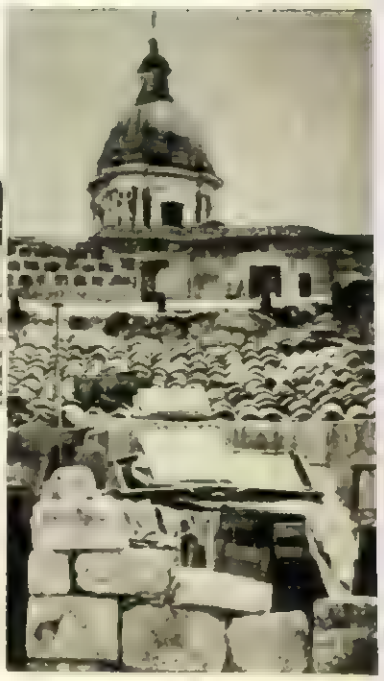

Cartea lui Dolci aduce în sprijinul anchetei o serie de cifre și date statistice referitoare la șomerii parțiali, la casele locuibile, la cele nelocuibile și totuși locuite etc.

Statistica mizeriei

Citești cifrele referitoare la condițiile de locuit: 69 din locuințele cercetate se compun dintr-o singură încăpere; în ele trăiesc 96 de familii, numărînd 449 persoane, în medie 6,5 oameni într-o încăpere; numai două din aceste locuințe au closet, numai 16 au bucătărie. Pe stradela Vannucci nr. 16, trei familii totalizînd 15 persoane trăiesc într-o singură încăpere. În strada Rocca nr. 22, trăiesc într-o magherniță 4 persoane: o bătrînă, o femeie de vîrstă mijlocie și doi copii tuberculoși. În magherniță lor nu intră nici un strop de lumină, iar pereții absorb în permanență lichidele ce mustesc din canale.

Cîteva exemple luate la întîmplare din volumul lui Dolci relevă degradarea fizică și morală a celor care trăiesc într-o Italie contemporană, în condiții feudale, aidoma populației coloniale din țările cele mai crunt exploatate. Concluzia se desprinde din cifre și se impune în mod necesar. Nu vorbește Dolci, nu vorbesc colaboratorii săi la anchetă. Vorbesc cifrele, faptele, realitatea. Cele 200 de pagini ale părții a doua a volumului cuprind material pentru zeci de romane, zeci de tragedii. Ele trebuie numai scrise. Își așteaptă scriitorii.

Ignazio P. din Cortile Cascino spune: „Aici noi n-am avut niciodată de lucru... Acum șapte ani au murit aici de tifos zece oameni... ...Murdărie, noroi, resturi zvîrlite de puturile negre; gunoaiele și excrementele sînt aruncate pe linia ferată sau lîngă balta de apă stătută... Mor de tifos mai ales copiii... Majoritatea caselor sînt podite cu pămînt. În case oamenii stau jos pe pietre sau pe cutii de conserve. Păduchi găsești cu miile. Cînd au murit oamenii aceia de tifos, erau atît de plini de păduchi, încît te înspăimîntai... Ne-au evacuat. Ne-au dus în niște case goale din piață. Sute de inși laolaltă, ca niște cai în grajd. Bărbații într-un loc, femeile într-altul. Dormeam pe pămînt... Dimineața ne duceam să ne facem nevoile pe calea ferată. Uneori ne mai și amendau pentru asta: 2.500 de lire. Acum șase luni un copil a fost călcat de tren. Toate astea se petrec la două sute de metri de catedrală, în centrul orașului Palermo".

Istoria frizerului, a samsarului, a traficantului de țigări, a celor cinstiți, a celor înrăiți, a hoților produși de mizerie, a celor exploatați de Maffia — apărătoarea intereselor marilor latifundiari care „fac" alegerile prin bătăi, șantaj, incendii sau asasinate și care la alegeri dăruiesc macaroane acestor nefericiți cu burți goale — iată niște documente comunicate epocii noastre prin vorbele simple, îndurerate, cinice sau pline de mînie ale celor ce încearcă să trăiască. Povestea acestor oameni fără sărbătoare este strigătul de protest al lui Dolci.

Aci a făcut Dolci greva foamei

Danilo Dolci, arhitect, poet, gazetar, are 34 de ani. Și-a întrerupt studiile, a renunțat la liniște,

DIN PALERMO

Palermo - Cattedrale

şi-a închinat munca acestor desmoşteniţi din Sicilia. Timp de 8 zile Danilo Dolci a făcut în Cortile Cascino, la Palermo, greva foamei. Au venit să-l vadă mari personalităţi din Italia şi din lumea întreagă. A venit la Cortile Cascino şi cardinalul, ca să vadă cocioabele pentru a căror ştergere de pe suprafaţa pămîntului (cu scopul de a se construi un cartier nou) făcea Dolci greva foamei. Cardinalul a ţinut aici predici ce chemau la resemnare, dar n-a vrut să intre în cocioabele oamenilor. Se temea de tuberculoză. Însă palermitanii atîta aşteptau: l-au obligat şi a fost nevoit să le viziteze. A venit aici şi preşedintele partidului laburist englez, a venit aici şi a luat cuvîntul Carlo Levi, celebrul scriitor şi pictor italian, autor al volumului „Christos s-a oprit la Eboli", tradus şi la noi, precum

CITTADINI

siamo 300 famiglie e viviamo nel Cortile Cascino e nel Passo della Morte.
Al Cortile Cascino, ed al Passo della Morte, in case cadenti, senza acqua senza cessi, in mezzo agli scarafaggi viviamo ... 397 bambini ... continuamente dagli sbadigliamenti, da crolli, dal nevrosismo delle legne dal blo.
Sono anni che viviamo questa vita, in attesa da 4 anni di avere una casa vera.
Il Cortile Cascino e al centro di Palermo, 100 metri da Cattedrale e questa vergogna ... testimonianza delle nostre condizioni. Le ... invemo abbiamo avuto ... primi allagamenti.
NON POSSIAMO PIU ASPETTARE.
VOGLIAMO UNA CASA CON IL TETTO ED I MURI ASC...

SIA DISTRUTTO IL CORTILE CASCINO ED IL POZZO DELLA MORTE

Un alţi în care strigătul de alarmă cheamă la solidaritate:

„Cetăţeni!

Sîntem 300 de familii şi trăim în Cortile Cascino şi Puţul Morţii.

În Cortile Cascino şi Puţul Morţii, în case ce se prăvălesc, fără apă, fără closete, în mijlocul gîndacilor, trăim cu cei 397 de copii ai noştri, neîncetat ameninţaţi de inundaţii, de prăbuşirea acoperişurilor, de revărsarea canalului, de tifos.

Sînt ani şi ani de cînd trăim această viaţă. Aşteptăm de patru ani să avem o casă adevărată.

Cortile Cascino e în centrul oraşului Palermo, la 200 metri de catedrală, şi această ruşine e cunoscută azi întregii lumi...

Nu mai putem aştepta...

Stim că nu sîntem singurii care trăim în condiţii atît de triste la Palermo, dar vă spunem Să începem cu Cortile Cascino...

Studenţi, intelectuali, ziarişti, lucrători, ajutaţi-ne!...

şi a numeroase volume de reportaje. Au venit aici preoţi francezi, care au strigat lumii că în cocioabele din Cortile Cascino nu se poate trăi.

L'Abbé Pierre a scris aici poezii. Citez:

„Grăbiţi-vă, veniţi
sau
fugiţi.
Dar unde să fugi?
Ascultaţi
tunînd
acolo
blestemul!
De noi îşi bate joc dumnezeu!"

Claudia şi Gianni Marchello publică o carte cu imagini din „Palermo văzut de jos", din care reproducem aici cîteva fotografii.

Am vizitat la Palermo casa în care Danilo Dolci a făcut greva foamei. E atît de scundă, încît acoperişul ei atinge pămîntul. E rece şi întunecoasă. Vedeam un om şi solidaritatea lui cu oamenii din jur, din cocioabele de acolo. Mi-l imaginam acolo, pentru că ştiam că acolo a fost. Altminteri, era greu de crezut. Un Gandhi? Un San Francesco? Un ascet? Priveam uimită. Un erou, da, un erou al zilelor noastre, un luptător de elită, o inimă a oamenilor.

„Spune lumii ce vezi!"

Cînd intri în Cortile Cascino cartier situat la 200 de metri de splendida catedrală din Palermo te izbeşte un miros îngrozitor Am intrat în unele „case". Într-o încăpere de patru metri pătraţi locuiesc zece persoane. Nici o fereastră. Pe jos, pămînt. Într-un pat mare. Oamenii gătesc în mijlocul uliţei. Se spală pe picioare în ligheane, tot pe uliţă (chiar şi iarna, pe frig). Miroase puternic a mîncare prăjită şi a fecale. E noroi, frig şi ploaie. Cîntă un gramofon şi se aude în tot Cortile Cascino. Cîntecul trece vesel pe lîngă oamenii trişti. Pe uliţă îşi duc ei traiul. În case nu încap. Voiam să ştiu cum pot dormi zece oameni într-o cameră de patru metri pătraţi. Şi mi s-a explicat: „Şase în pat, restul pe mîndire aşternute pe jos".

Uliţa e în pantă. Urc şi tot urc. În vîrful ei e cocoţată o casă în faţa căreia stau nişte femei. Le-am adresat cîteva cuvinte în italieneşte: mi-au răspuns în siciliană. N-am înţeles ce spuneau, dar din strigătele lor răguşite, din ameninţările lor cu pumnii, reieşea limpede: „Spune lumii ce vezi, faceţi ceva!" Despletite, furioase, dezlănţuite, păreau nişte drepte Erinii ale vremurilor noastre. Şi iată, eu spun azi, aici, ce-am văzut în Cortile Cascino. Le-am promis atunci în gînd că am să spun şi mă ţin de cuvînt.

N-am uitat chipurile lor înnegrite, zbîrcite, mîinile deformate, şorţurile lor negre. Şi nici pe ceilalţi, pe tinerii aceia zdrenţăroşi, cu gălăgia şi jocurile lor triste, pe bărbaţii aceia înjosiţi şi umiliţi pentru că stau de pomană, şomeri trişti cu feţe brăzdate de viaţa lor nedemnă, de nevoi.

Cottone, un palermitan mărunţel, roşu la faţă, locuind aici cu nevasta şi copiii, îmi arată la intrarea în cartier o stîncă joasă, cu o uşă săpată în ea: „Vezi, groata asta a fost locuită Prin lupta partidului (se referea la comunişti) am reuşit s-o scoatem din folosinţă".

Lucrul cel mai ciudat şi de necrezut este că pentru aceste aşa-zise locuinţe se plăteşte şi chirie. Şi încă bună: opt, zece sau cincisprezece mii de lire — după calitate! Într-adevăr, există în Cortile Cascino locuinţe rele, mai rele şi foarte rele...

O „universitate" într-o odăiţă

În fundul uliţei, într-o încăpere rece, cu ziduri de piatră, mobilată doar cu un pat de scînduri şi o masă de brad, l-am cunoscut pe Alberto, unul dintre discipolii lui Dolci, un tînăr de 24-25 de ani, blond, frumos, sănătos. Într-o despărţitură a încăperii se mai află o masă lungă, cu bănci, abecedare, o mică bibliotecă şi nişte hărţi agăţate pe pereţi. Aici e „universitatea" din Cortile Cascino. Aici învaţă carte localnicii. Aceasta e lupta lui Alberto contra mizeriei palermitanilor din Cortile Cascino. Pe adulţi îi scoate din întuneric, din analfabetism, pe cei mici îi creşte întru cunoaştere, deci spre luptă. Luptătorii pe care-i educă Alberto la lumina cărţii îşi spun şi-şi vor mai spune cuvîntul. După ce învaţă să citească prin străduinţa şi hărnicia lui Alberto, ei pot continua aici, la „universitate", să studieze mai departe; pe perete e lipit articolul 4 din Constituţia italiană:

„Republica italiană e întemeiată pe muncă. Republica recunoaşte tuturor cetăţenilor dreptul la muncă, promovează toate condiţiile care fac ca acest drept să fie efectiv. Orice cetăţean are datoria să desfăşoare după propriile-i posibilităţi şi la propria-i alegere o activitate, o funcţie,. care să contribuie la progresul material şi spiritual al societăţii".

Citind aceste prevederi constituţionale netraduse în viaţă, palermitanii din Cortile Cascino învaţă. Învaţă care e războiul lor: războiul contra şomajului, pentru muncă, pentru apărarea drepturilor lor la viaţă.

Diana VLĂDESCU

PLOUĂ

— schiță —

de Haralamb ZINCĂ

ilustrația de M. POPESCU

Plouă... o ploaie măruntă, deasă, pătrunzătoare. Drumurile s-au desfundat. Toamna a smuls copacilor ultimele frunze și le-a îngropat în tină. De trei zile ploaia nu mai contenește. Prin sat nu se mai aude lătrat de cline; ai zice că dulăii și-au pierdut speranța de a mai vedea vreodată luna.

Plouă.

Prin mijlocul drumului, călcînd anevoie prin noroi, trece un tînăr nu prea înalt. Îmbrăcat într-un loden verde îngreunat de ploaie. Șapca, trasă bine pe cap, s-a strîns din pricina umezelii ca o cîrpă. Cînd și cînd omul se oprește, răsuflă greu, se uită înciudat în jurul său; satul zgribulit de toamnă îl înfurie. S-a oprit și acum. Oftează. Apoi, privindu-și parcă cu reproș trusa medicală, pornește mai departe, obosit de muncă, dar mai ales de gînduri. Ar vrea să ajungă cît mai repede acasă, să găsească focul făcut în sobă, să-și lepede hainele, să se întindă pe pat la căldură și să stea multă vreme cu ochii închiși, legănat de oboseală. Știe că n-ar putea să adoarmă imediat; cînd este prea ostenit, somnul îl ocolește. Numai focul de l-ar găsi făcut; n-o să se culce imediat, dar o să asculte nestingherit trosnetul sec al lemnelor, ca pe un cîntec trist, dar liniștitor.

Plouă.

Stropii reci, apăsarea norilor grăbesc înserarea.

A ajuns. Intră în casă și, deodată, tînărul doctor încearcă o mare bucurie. În cameră-i cald; focul mocnește în sobă. Flacăra lămpii, pîlpîind tremurător, luminează slab încăperea. Grija gazdei îl înduioșează și-i amintește de bătrîna lui mamă. „Trebuie să-i scriu!"

Se apropie de lampă și-i ridică fitilul. Camera se luminează mai mult. Și primul lucru pe care îl sărește este fotografia unei fete. Se încruntă pe dată. I se pare că fata îi aruncă priviri ironice și dojenitoare: „N-ai vrut să mă asculți, Tiby!" Supărat, își ia ochii de la fotografie și începe în grabă să se dezbrace, lîngă sobă. Își rînduiește cu grijă lucrurile la uscat, apoi se bagă în pat, sub pătura aspră, gemînd ușor. Închide ochii și simte deîndată greutatea tăcerii care-l înconjoară. Și, fără să vrea, aude stropii de ploaie cum bat în geam, ca niște degete amenințătoare. Speriat, deschide ochii, lovindu-se din nou de privirile ironice ale fetei din fotografie. „Ce vrei? — se răstește el în gînd. Ce te uiți așa la mine? N-ai dreptul ăsta! Înțelegi? Tu nu ești decît o fotografie, pe cînd eu..." Se întoarce furios pe partea cealaltă și închide ochii. Somnul însă nu se prinde de el, iar gîndurile îl hărțuiesc într-una. Paisprezece ore a stat lîngă căpătîiul unui copilaș. Avea anghină difterică. Paisprezece ore nu s-a clintit de lîngă trupul firav al bolnavului. L-a salvat. El, cu hotărîrea sa de a birui moartea, a salvat viața unui copil. La plecare, mama i-a luat mîna și i-a sărutat-o fierbinte. El a roșit, dar inima i s-a umplut de o mare fericire...

Tîrziu, doctorul Sava adoarme, cu fața la fotografie. Iar prin somn i se pare că fata, ascultîndu-i chemările nemărturisite, a coborît din cadrul auriu, venind lîngă el, și că acum, mîngîindu-l, își lipește obrazul catifelat de al lui.

Afară o noapte umedă și neagră a încătușat satul. Plouă într-una. O umbră se oprește la fereastra casei unde locuiește Tiberiu Sava. Se ridică în vîrful picioarelor și-l vede pe doctor dormind. O clipă, umbra ezită; să bată în geam, ori nu? Se hotărăște. Ciocănește:

— Don' doctor!... To'rășe doctor! Auzi, to'rășe doctor!

Doctorul aude bătăile în fereastră, chemările îndepărtate ale necunoscutului. Își dă seama că ar trebui să se scoale, să răspundă omului de afară, dar, în același timp, dorește din toată inima să-și continue somnul, visul.

— Don' doctor!

Deschide ochii și se uită încruntat spre fereastră.

— Mă auzi, to'rășe doctor?

Vocea i se pare cunoscută. A cui o fi?

— Ce vrei?

— Vă cheamă la Borzici... I-i rău omului... trage să moară Borzici...

Tiberiu Sava se ridică în capul oaselor. Borzici? Cine o mai fi și ăsta? N-a auzit de el.

— Veniți, don' doctor?

Doctorul se îmbracă încet, fără chef, ferindu-se de privirile fetei din fotografie. Pantalonii ,la manșete, încă nu s-au uscat. Ciorapii sînt și ei uzi. Pantofii, la fel. La atingerea lor se înfioară. Îl înfioară și gîndul că dincolo de ușă îl așteaptă o noapte rece, dușmănoasă. În cele din urmă, resemnat, își ia trusa și părăsește supărat căldura încăperii.

Plouă.

Omul de lîngă fereastră îl așteaptă zgribulit într-o manta veche, soldățească. Tiberiu Sava îl recunoaște. E Toma — o ființă nenorocită care trăiește din mila satului.

— E departe, Tomo?

— V-o doi kilometri d-aici... dincolo de moară.

— Și-i rău lui Borzici?

— Rău, don' doctor... mi-a zis să vă spun că trage să moară. Pornesc.

Ici și colo, ferestrele luminate ale caselor clipesc ca niște ochi galbeni, suferinzi. Tiberiu Sava înaintează anevoie prin noroi și înjură. Toma îl urmează. Lipăie prin tină cu picioarele desculțe și răsuflă greu, de parcă ar avea în piept niște foale uriașe. Mai au încă mult de mers. Un dulău plouat iese dintr-o curte, le taie calea și intră tăcut în altă curte.

Ochii doctorului s-au obișnuit cu bezna. Merge și nu se gîndește la nimic. Totuși, după o bucată bună de drum, își amintește de fotografie și oftează. Își mai amintește că astăzi e duminică, că-și propusese să-și petreacă ziua revăzîndu-și însemnările. Dar...

— Don' doctor!...

— Ce-i, Tomo?

Toma tace. Îl urmează pe doctor, întocmai ca o umbră.

— De ce taci, Tomo?

— Don' doctor...

Tiberiu Sava se oprește. Se oprește și Toma. De departe, tăcerea nopții le aduce la urechi cîntecul vesel al unor lăutari.

— Ei, hai, vorbește o dată, omule! — se răstește doctorul.

— Eu... mătăluță mergi drept... acolo de unde se aud lăutarii... Acolo-i...

Tiberiu Sava ar vrea să-l întrebe cine-i Borzici, ce se ocupă, dar, spre marea lui surprindere, descoperă că Toma a dispărut în noapte.

— Tomo, unde ești?

De departe Toma îi strigă:

— Nu sînt eu de vină, don' doctor... o să vezi mata acolo...

Doctorul rămîne uluit. „E nebun, săracu'! Unde naiba a dispărut?"

Cîntecul lăutarilor se aude din ce în ce mai clar. Curînd, deslușește și chiotele unor cheflii. În ciuda oboselii, doctorul își grăbește pasul. O casă se conturează în beznă. Trebuie să fie gospodăria lui Borzici. Dar ce-o mai fi și veselia asta? Omul trage să moară, iar... O umbră, care pare să-l fi așteptat, îi iese în întîmpinare și-l întreabă:

— Tovarășu' doctor?

— Eu...

— Pe aici... după mine!

Doctorul Sava ar vrea să întrebe ce-i cu veselia asta necuviincioasă în casa unui om suferind, dar simte cum puterile îl părăsesc. Apăsat de aceleași presimțiri confuze, intră în curtea lui Borzici. Umbra i-o ia înainte. Îi deschide în grabă o ușă și, din pragul ei, dă de știre celor din casă:

— Fraților, a venit don' doctor!

Brusc, cîntecul lăutarilor se potolește. Mesenii încremenesc. Doctorul întîlnește fețele lor aprinse de petrecere și, neînțelegînd mai nimic din ceea ce se întîmplă cu el în noaptea asta ploioasă, întreabă răstit:

— Unde-i bolnavul?

— N-avem bolnavi printre noi, tovarășe doctor, ci numai nuntași — răspunde o voce groasă și autoritară.

Izbucnesc rîsete. Sava se uită mirat în jur. Fețele aprinse ale oamenilor îi joacă pe dinaintea ochilor, ca niște mingi roșii. I se pare că trăiește un vis îngrozitor.

— Cum? N-aveți nici un bolnav? Atunci de ce m-ați chemat? — bîiguie el, stăpînindu-și cu greu nervii.

— Don' doctor, azi e nunta Ilenii... și te-am poftit să ciocnești cu noi un pahar cu vin... că, zău așa, prea trăiești în singurătate... nu ieși din casă decît numai atunci cînd auzi de boală... de bolnavi...

Doctorului îi vine să urle. „Nu-i treaba voastră!" Dar, în aceeași clipă, întîlnește ochii plini de lacrimi ai miresei. Și parcă începe să înțeleagă cîte ceva. Mireasa-i frumoasă și se uită la el ca și cînd ar vrea să-și ceară iertare. Ochii înlăcrimați ai fetei îi șoptesc rugători: „Eu știu cît ești de obosit, dar tata a vrut să te afli și mata printre noi, la nunta mea". Mireasa își lasă privirile în jos.

Un om mai în vîrstă — tatăl — se apropie de doctor și-i întinde o cană cu vin.

— Fii binevenit, don'le doctor! Bea, don'le doctor!

Pe Sava îl încearcă plînsul. „Auzi vorbă! Trăiesc în singurătate!" Îi vine mult prea greu să înțeleagă bunăvoința sătenilor. I se pare că invitația lor aduce cu o glumă neizbutită. Dar tot el îi iartă, spunîndu-și că nuntașii n-aveau de unde să știe cît era de istovit. Înciudat, apucă cu mîinile tremurînde cana de vin pe care o golește dintr-o sorbitură.

Ca la o comandă, lăutarii încep să cînte „Mulți ani trăiască". Nuntașii aplaudă. Numai mireasa se uită iar la doctor cu aceiași ochi rugători: „Iartă-ne!" Doctorul își amintește de Toma, de fuga lui în noapte, și simte cum îl copleșește o mare tristețe. Mai cere o cană de vin. O golește la fel de înciudat. Apoi, brusc, ca și cum vinul i-ar fi strecurat în inimă curaj, întreabă:

— Mă rog, și unde mi-e locul la această masă?

Nuntașii aplaudă. Lăutarii cîntă „Mulți ani trăiască"! Iar afară plouă... o ploaie măruntă, deasă, pătrunzătoare.

Scriitori și CĂRȚI

UN SCRIITOR CARE ȘTIE DE GLUMĂ*)

Octav Pancu-Iași

Ca mai toți scriitorii serioși pentru copii, Octav Pancu-Iași știe de glumă. Glumește cu atîta farmec și candoare, încît micii cititori ai volumului său nici nu-și dau seama că scriitorul e un pedagog în exercițiul funcțiunii. Și aceasta-i un lucru important: copiilor nu le place să fie moralizați. Pancu-Iași e unul dintre puținii scriitori pentru copii care fac pedagogie fără să moralizeze. Pedagogia lui e pedagogia glumei.

Pancu-Iași nu scrie numai pentru copii. Poveștile lui, aparținînd unui adolescent sentimental și plin de spirit, se adresează și amatorilor de poezie (Pancu e un liric), și oamenilor inteligenți — în scrisul său Pancu le dă de gîndit. Pentru două categorii de oameni ele sînt contraindicate: pentru cei sărac cu duhul și pentru cei care nu știu de glumă. În deosebi pentru aceștia din urmă lectura poveștilor poate fi de-a dreptul primejdioasă.

Scriitorul pentru copii redescoperă lumea o dată cu copilul — cîte un nou continent la fiecare pas — și o descrie așa cum o vede acesta. Pancu se preface că gîndește așa cum gîndesc copiii: „săptămîna trecută (joi, mi se pare), neavînd ce face, am plecat în India să-i fac o vizită prietenului meu". Așa spun și copiii. Nu pentru că n-ar ști că în India nu se poate ajunge așa de repede, ci pentru că asta nu-i interesează. În lumea copilăriei aproape totul e cu putință, cînd corespunde unei anume logici proprii. Pancu intuiește perfect logica acestă, care spune, de pildă, că e foarte normal ca pe un elefant-pui să-l ducă tata la doctor, dar că ar fi ilogic ca hîrtia pe care doctorul scrie rețeta să aibă proporțiile obișnuite: nu, hîrtia trebuie să aibă întinderea unui cearșaf, iar condeiul să întreacă în lungime un stîlp de telegraf. Numai așa poate arăta — în închipuirea copiilor — o rețetă pentru un elefant, fie el și pui.

Farmecul povestirilor din volum are și alte surse. Întîlnim uneori cîte o comparație aparent banală, care dezvăluie cititorului mai atent (copilului, mai puțin) cîte un înțeles inedit, surprinzător: „Toată lumea — chiar și copiii — trebuie să știe că pămîntul e rotund ca un măr. Numai că nu-i așa dulce". Se ascunde în observația aceasta un simbet puțin trist, pe care-l privești cu simpatie. Cu aceeași simpatie amuzată conștiderî ingenioxitatea scriitorului care găsește pentru personajele sale nume atît de potrivite, încît pot înlocui cu succes un portret conturat cu migală: doctorul Dovleac-are pentru-toate-leac; fiul lui Elefantescu-elefant-cît-un-munte-de-înalt se numește Elefantescu-Elefantel-cît-un deal-de-mititel. Soția lui Ala-Bala-Portocala va fi, bineînțeles, Ala-Dina-Mandarina. Glumele lui Pancu-Iași au mai totdeauna finețe și măsură. Pancu nu se arată de loc surprins că moșneguțul de portelan de pe soba de acasă îi dă telefon la instituția unde lucrează. Se miră doar de unde a aflat acesta numărul de telefon, pe care altfel se străduia să-l ascundă, acasă.

Subiectele istoriocarelor sînt în fond destul de simple. Micul elefant n-a reușit să capete poftă de mîncare, pînă n-a fost adus să mănînce la aceeași masă cu Alexandru și Bogdan, „băieții mei", și s-a lăsat molipsit de apetitul acestora. Sau: șoarecii se revoltă împotriva unui băiețel care roade tot ce-i cade în mînă. Povestirea intitulată „3×2=4" se adresează mai mult educatorilor, decît celor mici. Un copil cade, se lovește și nu se vaită. Vestea „eroismului" lui ajunge pînă departe. Sfatul înțelepților se gîndește ce demnități să-i ofere ca răsplată. Bătatul nu înțelege ce vor de la el înțelepții: el ar dori doar o porție de înghețată — și aceea o să i-o cumpere tata, cînd o să ia salariul.

Ala-Bala-Portocala și Ala-Dina-Mandarina „potiră la nuntă (spune scriitorul) pe toți cunoscuții. Numai pe scriitorii pentru copii nu-i poftiră. Ei nu sînt cunoscuți". Octav Pancu-Iași face parte dintre acei scriitori pentru copii care nu merită în nici un caz să fie ignorați. El îi învață pe copii să nu facă mofturi la mîncare, să se spele pe mîini, să-și lustruiască pantofii. În treacăt —sau poate nu așa în treacăt — îi mai învață să fie prieteni unul cu altul și să iubească. Și să viseze. Și să devină oameni adevărați.

Florin MUGUR

*) Octav Pancu-Iași: „Ala-Bala-Portocala" —Ed. Tineretului.

PE APELE DE LEGENDĂ ALE MĂRII*)

Al. Mitru, un scriitor constant pentru copii, prilejuiește micilor cititori, cu volumul său recent apărut, *„Basmele mării"*, o minunată călătorie pe apele și pe țărmurile Mării Negre.

Valurile mării argintate de lună sau aurite de soare, liniștite sau înspumate de furtuni, uriașe palate de cristal și marmură trandafirie — înconjurate de „pajiști de alge verzi și roșii" — ale căror vaste încăperi aveau prinse pe pereți „în ținte de aramă, stelușe galbene de mare", scoicile risipite multicolor prin nisipul scînteind ca viu, domoalele deșuri dobrogene, iată cîteva din elementele decorului în care se petrec multe din întîmplările basmelor cuprinse în paginile cărții. Folosind motivele folclorice cu circulație în regiunea dintre Dunăre și mare, Al. Mitru dezvăluie curiozități lui cititori originile legendare ale unor localități precum: Constanța, Mangalia, Sulina, Techirghiol, sau ale unor rîuri, insule ori stînci. Prelucrînd și organizînd substanța folclorică, autorul s-a îngrijit să nu se piardă nimic din poezia și forța de sugestie a materialului original. E aici un prim merit al scriitorului. Povestirile sale antrenant gradate sînt învăluite într-o delicată aură poetică. Al. Mitru nu se sfiește a se adresa copiilor într-un limbaj cu scînteieri de poezie; frasa amplă a basmelor sale, colorată de imagini și metafore bine plasate, plasticitatea evocării peisajului sau a prezentării chipurilor de oameni sînt menite a contribui la formarea gustului pentru frumos al viitorilor lecturi de mîine. Astfel, cei doi pirați din basmul „Te Kir-Bey" se transformă în doi flamingo „cu picioare înalte, roșii, parcă încălțate în cizme de safian moale și scump". Iar „lacul părea în acea zi ca o minune. Plopii se oglindeau în el ca niște luminări subțiri de aur, încununate cu flăcări verzi, tremurătoare. Și iebede, ca o ninsoare, în rochii albe de prințese, pluteau ușor, foșnind. Buchete de iasmin creșteau pe maluri și răsfrîngeau în apă lumini fermecătoare și gălbui din cerul palid".

Cum o și firesc, și *„Basmele mării"* conțin o doză masivă de miraculos; pești năzdrăvani, pomi cîntători, transformări de oameni în animale și păsări, duhuri bune și rele, zîne binevoitoare, și cîte altele abundă ca în orice basm; lupta dintre rău și bine e prezentă și aici; răul este răpus, cîteodată chiar cu sacrificiul vieții reprezentantului binelui. În basmele lui Al. Mitru elementul fantastic e struns și îndreptat lucid spre un scop bine determinat. Găsim, în această trăsătură, prezent — fără ostentație — caracterul moral-educativ al povestirilor sale. Din

Al. Mitru

ele se degajă clar necesitatea înfrîngerii răului, a luptei cursjoase împotriva piedicilor și greutăților ce stau în calea înfloririi virtuților și a vieții, a cultivării generozității și prieteniei devotate cu cei buni și morali. Poveștirile din viața geților ce luptă cu abnegație împotriva invadatorilor romani înaufiă un sentiment de avîntat patriotism viitorilor cetățeni ai patriei noastre.

Cartea lui Al. Mitru îmbină armonios latura educativă morală cu cea estetică.

Traian STOICA

*) Al. Mitru: „Basmele mării" — Ed. Tineretului.

Consemnări literare

ÎN RECENT APĂRUTUL „Album cu poze", Otilia Cazimir, scriitoare cu multe inflexiuni duioase care amintesc de nordica Selma Lagerlöf, a adunat cîteva mici drame din viața copiilor dintr-un trecut nu prea îndepărtat, ai cărui martori am fost, dar pe care, din fericire, l-am depășit.

Majoritatea eroilor din acest „album" sînt surprinși în perioada cea mai critică a existenței lor, cînd conștiința incipientă începe să scruteze lumea înconjurătoare, căreia îi descoperă strîmbătățea. În loc de rîs, glume și jocuri, o sumbră lume a încrustat pe figurile copiilor un rictus tragic. Eroii Otiliei Cazimir rîd arareori, iar duioșia — atît de necesară vlăstarului în creștere — o suplinesc prin prietenia cu necuvîntătoarele, cu ai căror destin se identifică de multe ori. Așa bunăoară, Culai, orfanul, rătăcește flămînd prin lume, însoțit de un cîine la fel de hămesit; Hani îngrijește o plăicuță bolnavă, fiindcă și el este condamnat prin boală la o viață închisă; o fetiță rătăcită în pădure nimerește acasă datorită unui dulău hoinar, care-i arată multă prietenie chiar din clipa întîlnirii.

Alți copii ai „albumului" sînt puși în fața unor probleme grave: izgoniți din sînul familiei, văduviți de orice strop de dragoste, ei trebuie să-și cîștige existența în condiții umilitoare, ca acea „fată din mănăstire" al cărei chip și soartă stăruie prelung în sufletul cititorilor, sau ca Tăchiță, răzvrătitul care nu vrea, și pe bună dreptate, să împartă rodul muncii lui cu mașterа care-i goniae de acasă.

Din evocări de genul acesteia din urmă se înalță cîteodată o atitudine protestatară și se naște sentimentul solidarizării cu ființele nevinovate, chinuite de orînduirea nedreaptă. Toate acestea, însă, învăluite într-un dulce suflu liric, specific sufletului vibrînd de sensibilitate al autoarei.

„Albumul cu poze" este un caleidoscop trist al vieții pe care o duceau copiii trecutului întunecat. Autoarea nu a dat în volumul ei aici o replică acestui trecut, ci ne-a lăsat pe noi, cititorii, să-l confruntăm cu prezentul. Și din această confruntare se naște un sentiment de satisfacție, stenic. De aceea așteptăm din partea autoarei și un „album" al vieții de azi a copiilor, album care, fără îndoială, oferă multă poezie luminoasă.

CĂRTICICA LUI HORWÁTH IMRE „TAINA APEI" (în transpunere românească de Doina Sălăjan) este și ea străbătută de o idee morală. Autorul nu recurge la o povestire, ci ne prezintă cîteva animale în ale căror caracteristici descoperă trăsături morale pozitive sau reprobabile. Bunăoară, struțul „*nu știe cînta, n-are glas de fel*", însă e plin de îngîmfare; capra behăie asemenea unui elev care se bîlbîie cînd nu știe lecțiile; oaia simbolizează pe omul slab, care se împacă cu ceea ce-i oferă întîmplarea oarbă; iepurele, deși fricos, are curajul de a produce strănicuri roxînd copacii, ursul, în schimb, e grav și serios, merităd admirația omului. De aci, micul cititor învață ce este rău și ce este bine în viață, cum trebuie și cum nu trebuie să se comporte cu semenii lui. Ținînd de tehnica fabulei, din care a păstrat numai morala, poezia lui Horwáth Imre caută să prindă adeseori, în metaforele ei extinse, înțelepciunea proverbelor populare. Astfel, cunoscutul dicton „ceea ce înveți la tinerețe îți folosește la bătrînețe" este reliefat în „*pădurea și rîul*"; „*mult zgomot pentru nimic*", caracteristic spiritului demagogic, este plasticizat prin ironizarea vrăbiilor guroase care fac să țiuie văzduhul pentru niște simple firimituri ș.a.m.d.

Am avea totuși de făcut o remarcă la acest volum, remarcă mai mult adresată edituri decît autorului: cartea, prin prezentarea grafică, prin ilustrațiile inspirate ale Ilonei Adam, este destinată preșcolarilor. Or, în acest caz, simbolica unor poezii depășește capacitatea de înțelegere a cititorului. Titlul volumului ni se pare puțin atrăgător și într-un fel neadecvat, neținînd vorba — așa cum ușor s-ar putea deduce — de vreo „taină a apei", ci de cu totul altceva.

În ansamblu, însă, lucrarea lui Horwáth Imre cucerește, prin concizia versului și inspirația fericită.

O INTENȚIE LĂUDABILĂ de a îmbogăți literatura pentru copii întîlnim în cele patru basme ale lui George Nestor, reunite în volumașul *„Rața cu mărgele"*. Autorul narează, într-un stil care are încă nevoie de șlefuire, cîteva întîmplări despre un leu și un pisoi, despre un mînz isteț (care, în realitate însă, apare mai degrabă ignorant), despre prostia gîștei și fanfaronada unei rățuște împodobite cu mărgele de împrumut. Tendința moralizatoare este evidentă în fiecare din aceste basme, însă ne-am fi așteptat din partea autorului la o combinație mai abilă de elemente fantastice, ceea ce ar fi salvat volumașul de impresia unei oarecare monotonii, după cum un mai accentuat simț al ritmului epic ar fi putut duce la o gradație a acțiunii.

La prima sa încercare de a scrie pentru cei mici, George Nestor a surprins totuși datele esențiale ale basmului; pentru o mai bună reușită în acest domeniu, autorul trebuie să fie pe viitor mai exigent, să-și modeleze fraza și să-și îmbogățească limbajul.

I. VOITA

1) Noroc, amice! Ce-ai păţit? Cîntul îţi e cam anemic astăzi! Cum? Eşti îndrăgostit? De cea neagră şi zveltă, spui? Merită! 2) Aha, el e de vină! Individul cel antipatic din curtea vecină! 3) Cum? Şi ea a acceptat? Nu pot crede! 4) Ce nenorocire, ce nenorocire! Să mori din dragoste! Şi pentru cine .. Nu merită, nu!

Stră

MISTER C

Oleg Popov, clovn, echilibrist şi jongler de prima clasă. ↓

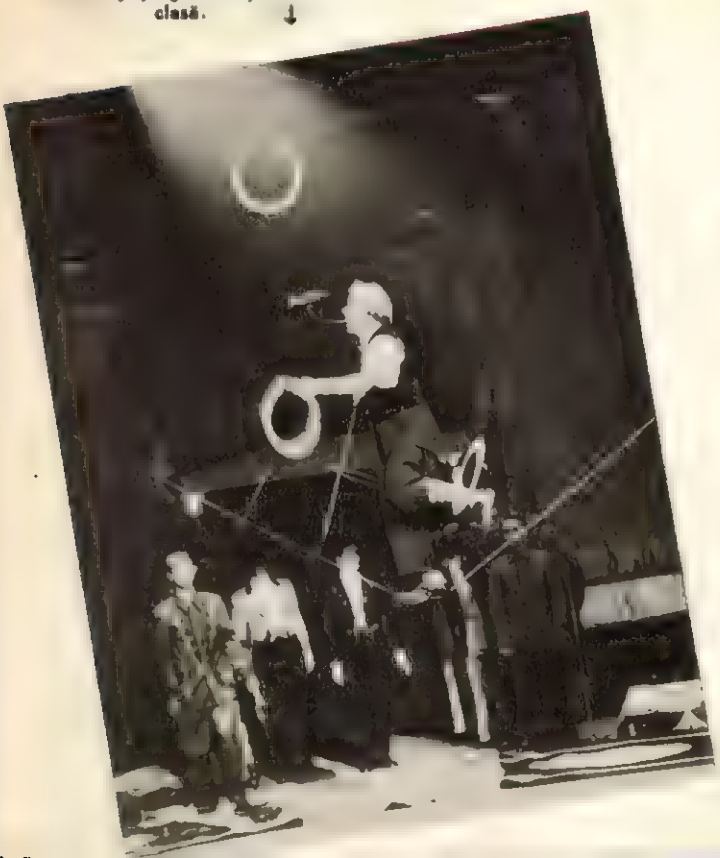

Într-o cărticică editată la Paris în 1816, se pomeneşte pentru prima oară de un oarecare „domn Clown", născut în Anglia într-o epocă necunoscută, un aşa-zis comic ecvestru.

Şi de atunci, spectatorii care vin la circ ca să rîdă — nu ca să studieze istoria circului! — botează pe oricine apare ca să le ţină de urît în timp ce se strînge covorul din arenă, clovn...

Şi Fratellini, şi Grock, Ciniselli sau fraţii O'Conor, şi Vladimir Leonidovici Durov, toţi au fost clovni. Primii făceau publicul să rîdă fără să scrîşnească din dinţi, ultimul îşi colora numărul cu înţepături şi aluzii la funcţionarii ţarişti. Riposta autorităţilor nu se lăsa însă mult aşteptată: după aplauze, clovnul pornea la închisoare.

★

În circul sovietic, comicul de arenă, ridicol prin costumul său grotesc, acela care primeşte palmele, care este stropit cu frişcă şi spălat cu găleţi de apă, „augustul prost" şi gălăgios, a dispărut. În locul lui a apărut Popov. A debutat fără mască şi perucă, doar cu un nas puţin îngroşat. Tînărul clovn minuieşte satira şi biciuieşte, de cîte ori are prilejul, birocraţia şi incapacitatea. Şi el, ca şi predecesorii săi, primeşte aplauze, numai că pe el nu-l aşteaptă închisoarea, ci gloria.

— Permiteţi?... Popov Oleg, fost lăcătuş la combinatul „Pravda" din Moscova, în vîrstă de 26 ani, căsătorit cu o violonistă. Cum am devenit clovn? O veche şi banală poveste: eram artist echilibrist. Într-o zi s-a îmbolnăvit clovnul. Era nevoie de un înlocuitor. Eu am fost acela. Asta se întîmpla la Saratov, în 1949. Dacă am avut succes? Cred că da. Eu nu mi-am dat bine seama: eram cam emoţionat. De atunci am fost la Londra şi la Berlin, la Paris şi la Bruxelles şi sper să fi plăcut. Urăsc fardul şi iubesc glumele... A-propos: cunoaşteţi anecdota cu americanul care cere încetarea experienţelor atomice?...

UN CLOVN POET

Trapezul, inelele, barele, paralelele, prăjina suspendată umplu spaţiul de sus al circului; animalele exotice şi caii de rasă ocupă

...epotul lui CLOWN

ul. Spațiul critic între cele două reprize este ocupat de comicii ui, clovnii. Misiune grea și ingrată. Clovnii apar după consumaui succes, îi prelungesc efectul, pregătesc publicul pentru nurmător.

a face și Oleg Popov. La fiecare apariție el parodiază numărul lent, intrînd în spectacol în funcție de ordinea programului oticînd toate disciplinele unui artist de circ.

năruł blond cu șapcă mare, pantaloni cu dungi late, vestă sau de catifea, lavalieră și baston noduros, face salturi mortale ralele după plecarea gimnaștilor, întreprinde zboruri la trapez icesta este aproape demontat, umblă pe sîrmă, poartă umbrele ful nasului, cîntă, parodiază, face scamatorii — și toate acestea mai adorabil zîmbet de copil.

sigur că cel mai greu număr al său este cucerirea publicului. face cu măiestrie: nu numai la marele circ din Moscova, ci și în , în Belgia și chiar în Franța, patria circurilor, demonstrînd a clovnului nu-i în declin, că circul nu este îngropat sub amini păreri de rău...

Moscova spune anecdote; la Paris face mimică, la Londra ții și echilibristică. Pretutindeni obține aplauze furtunoase. sul — care în această materie se apreciază prin cozile la casă n „n-aveți un bilet în plus?" — a consacrat în toată lumea sovietic și pe clovnul său — Popov.

leg Popov este cel mai nostim și, în același timp, cel mai pro- echilibrist pe sîrmă. E un mim remarcabil, un Chaplin de ou" („Le Soir" — Belgia). „Un clovn-poet pe care nimeni nu-l uita..." („Les beaux arts" — Bruxelles).

scos din minți Parisul" („L'Humanité")

cul rus cu ochi albaștri, păr blond și un surîs admirabil, a eșat inimile spectatorilor britanici („Daily Mirror").

*

npăturiți programul și fiți atenți la draperia de plus de sub a orchestrei: Oleg Popov continuă dialogul cu cocoșul îndrăgostit. vestea se numește „Tragedia din ograda de păsări" și v-o istoșește un fotoreporter care a văzut-o.

Silvia ROȘCULEȚ

Poiana... neoficiala.

Fotografie de M. TOMOZEI

SZEMLÉR Ferenc

Amiază

sufletul meu

Pecete brună soarele ți-a pus,
și bruni sîntem ca zeități hinduse.
Pe sînii tăi rotunzi cădu lumina,
asemeni unui juvaer,
pe care-nfiorat l-ating cu mîna,
și să-l ating mai cer...

Ca focu-n pustă împrejur vibrează,
și-apoi pe trup, arșița de amiază.
Precum zărea un credincios odată,
pe cer, strălucitor, un sfînt,
te văd acum aseară-apropiată,
tu ești acest pămînt!

În tine de nu cred, nu cred în bine,
de nu te văd, eu orb sînt fără tine.
Nu ești? Mă bate vîntul rău de iarnă.

Stai lîngă mine, așa,
cît vrea amiaza razele să-și coarnă,
cît încă arzi, nădejdea mea!

Rămîi fierbinte pururi lîngă mine!
Tu-mi dai credința dragostei virgine.
Și dacă-n seri de gheață se strecoară
vreun gînd de moarte-ori nenoroc,
mereu să mi te-arăți ca prima oară
tu, față de pămînt și foc!

În românește de
Veronica PORUMBACU

Rusalin MUREȘANU

Pastel

Un singur om și un colos de fier
Adîncurilor mari petrol le cer!
Țîșnește din adînc spre ei în val
Subpămînteanul sînge mineral,

Un sînge cald și atît de firesc
Încît îmi pare viu și omenesc.

Deasupra trec cocori și rîndunici
Și nori înalți și argintii și mici.

Și e atîta soare împrejur
Încît cuvîntul capătă contur
Și-i soare multișor-i nefiresc de cald
Și-i Prahova cu valuri de smarald.

Sondoru-ascultă-ntins pe troițoțel
Cum geme slab colosul lîngă el,
Cum susură țițeiul cald și brun
Și cum încep cintezii-ntr-un alun

Să ciugulească liniștea din jur.
Cu pliscul lor nevinovat și pur.
Și-ntregul cîmp, cu vrăbii mari în stol,
Miroase-a grîne coapte și petrol.

Constantin ILIE

Într-un amfiteatru, la universitate

Lumina părului, ca un apus,
Umple balconul, năsuind în sus.

A apărut mirată și tăcută,
De la parter toți ochii o sărută.

Ea stă plecată lîn peste caiet
Cu părul blond curgînd pe parapet.

...Balconul tot e-un joc nebun de linii
În tremurarea galbenă-a luminii...

Pisica albă

Uite-o cum vrea să se dezmierde,
Pisica albă-n iarba verde.
Se-ntinde-n fața mea, lingușitoare,
Și-i strălucesc gîtul și pieptul în soare.

Cu lăbuțele, cînd o atinge,
Iarba o minte, o saltă, o-mpinge,
O trîntește-n joacă printre mireasme o mie.
...S-a-ncolăcit torcînd, fără să știe,
Ca un fular la gîtul Primăverii...

În așteptare..

Fotografie de E. DASCĂLU

În târg, la Rădăuți.

Fotografie de F. MICHITOVICI

ică Săndulescu s-a opri în prag, îmbrăţişînd dintr-o privire neorînduiala camerei. În colţ, răsturnat pe spate, zăcea cadavrul însîngerat al victimei. Cu cîteva ceasuri înainte, Stelli Ulpian era un tînăr plin de viaţă, în vîrstă de 22 de ani, student la Facultatea de ştiinţe juridice. Cine să-i fi pus capăt vieţii?

Dinu Armăşescu îşi urmărea atent maestrul, cu privirea. Deodată, descoperi pe masă un bilet. Îşi puse mănuşile de cauciuc şi îl ridică.

„Nu învinuiesc pe nimeni de moartea mea" – citi Dinu. *Am iubit şi am fost trădat. Sper că voi găsi în mine tăria să mă sinucid. Stelli"*

Spuse apoi către Săndulescu:

— Lucrurile sînt clare. Ne aflăm în faţa unei sinucideri clasice. Un tînăr descreierat, care nu cunoaşte încă preţul vieţii.

Spui că totul e clar? — repetă îngîndurat Săndulescu. Să nu ne pripim. Cheamă, te rog, fotograful.

O sclipire de-o clipă a blitzului şi Constanţa Brăescu a înregistrat pe film planul general al camerei. Realiză apoi fotografiile poziţiei corpului victimei şi ale altor cîteva detalii ale dezordinii.

↑ În colţ, răsturnat pe spate, zăcea cadavrul însîngerat al victimei...

O sclipire a blitzului... ←

— Şi acum, la lucru – hotărî anchetatorul. Biletul trimiteţi-l la analiza grafologică şi chimică. Mă îndoiesc că aparţine victimei. Poziţia victimei infirmă de la bun început posibilitatea unei sinucideri. Corpul acestui tînăr nu a căzut, a fost împins. A fost împins de cel care i-a împlîntat cuţitul în piept.

Dinu ridică cuţitul şi-l privi atent.

Un fir de păr, maestre.

Un fir de păr? Este tot atît de important ca şi o amprentă. Nu există în lume doi oameni cu aceleaşi urme digitale şi acelaşi aspect biologic al firului de păr. Un fir de păr, spui dumneata? Dar acest fir îţi poate spune, după praful care e depus pe el, cine e asasinul, ce profesie are, pe unde a trecut înainte de a veni la locul crimei. Lasă-l în eprubetă şi-l vom duce la analiză. Dar înainte de aceasta, fotografiaţi cuţitul prin măsurare la scară. Apoi treceţi la analiza urmelor de pe lama cuţitului.

Strecurîndu-se cu prudenţă prin cameră, anchetatorii luau amprentele de pe pahare şi cărţi, ştergeau pe lamele urmele de sînge găsite.

Săndulescu se opri la fereastră, aprinzîndu-şi ţigara.

– Da! – zise el, zîmbind cu satisfacţie. Fereastra este desigur deschisă. Vezi? – arătă el. Asasinul a sărit pe aici, pe fereastră. Pămîntul era umed şi, în forţa căderii, a lăsat o urmă. Numai o urmă, dar nouă ne ajunge. Te rog, ia proba mulajului. În general, putem considera mobilul crimei ca şi cunoscut. Un furt. Criminalul a devastat dulapul, în căutarea banilor. Rămîne numai să aflăm acum cine e asasinul.

Şi asta în cîteva ore, pentru ca să nu dăinuiască vreme să dispară. Poate că răspunsul ni-l vor da analizele de laborator. Dinule, te rog piesele şi du-le la analiză.

Lui Dinu Armăşescu îi plăcea să urmărească desfăşurarea analizelor de laborator. Stătea acum lîngă Eugenia Ştefan care aprinsese lampa ultravioletă, pentru a analiza prafurile găsite lîngă corpul victimei. Razele ultraviolete îl transportau în domeniul invizibilului. Culori perfect asemănătoare se dovedeau, la lumina difuză a lămpii, ca fiind diferite, datorită diferitelor proprietăţi de fluorescenţă. De fiecare dată era uluit de faptul că razele făceau ca grămăjoara omogenă şi amorfă de praf să prindă deodată un spectru de culori pe cît de vii, pe atît de diverse. Dar ceea ce pentru Dinu era contemplare estetică, pentru laboranta Eugenia Ştefan devenea indiciu şi mărturie.

– Nici nu mai e nevoie de analiza microscopică sau de cea chimică – spuse laboranta. Pe firul de păr am găsit praf de cărţi.

Gabriela Dinescu realizase analiza sîngelui de pe cuţit.

Foarte interesant – spuse ea, agitînd buletinul de analiză. Pe lama cuţitului sîngele provine din două grupe sanguine di-

Oare şi acest mucegai de ţigară ascunde în el indicii?

— ORION, SAU SINUCIDERE? — CE SPUNE UN FIR DE PRAF — VOCEA CARE ADUCE LUMINĂ —

O lecţie PRACTICĂ

ferite. Una din grupe aparţine victimei. Cealaltă, probabil asasinului.

Cînd Săndulescu intră în laborator, analizele erau încheiate.

— Iată amprentele — spuse Maria Cozma. Căutînd în fişierele noastre, am descoperit că ele sînt identice cu cele ale cunoscutului răufăcător Demeter Koraci, care se află de cîteva luni în libertate. De altfel mandatul de aducere a şi fost emis, aşa încît individul va fi aici dintr-o clipă într-alta. Pînă atunci, nu pot decît să întăresc presupunerile dumneavoastră, că biletul nu aparţine victimei. Analiza grafică ne-a dovedit-o.

— Mulţumesc. Aţi lucrat foarte bine.

Peste puţin timp, pe uşă fu introdus Demeter Koraci. Palid, ascunzîndu-şi nervozitatea, el protestă vehement:

— De ce m-aţi adus aici? Sînt nevinovat! M-aţi ridicat din mijlocul familiei mele.

— Bine! Bine! — spuse Săndulescu. O să vedem.

Cu o mişcare rapidă, tăie o şuviţă subţire din părul lui Koraci.

— La analiză! Eşti bun să ne dai puţin haina?

Fură recoltate cîteva fire de praf. De asemenea, cu o seringă i se luă pe o lamelă o probă de sînge.

— Dacă eşti nevinovat — îl lămuri Săndulescu — fii sigur, vei fi eliberat chiar azi. Pînă atunci, povesteşte-ne cum ţi-ai petrecut ziua.

Alibiurile lui Koraci erau elaborate cu grijă. Părea că n-a avut la dispoziţie nici un moment pentru crima care se săvîrşise. Totuşi... Din laborator începură să sosească bileţelele.

— Citeşti mult, Koraci?

— N-am pus în viaţa mea mîna pe o carte — se apără el.

— Ciudat. Foarte ciudat! — zîmbi Săndulescu. Atunci de unde praf specific cărţilor pe hainele dumitale?

Şi, după o pauză:

— Spune drept, unde eşti rănit? Ne va fi uşor să aflăm, dacă tăgăduieşti.

— Dar nici nu ascund — făcu celălalt. La umăr! M-am tăiat azi dimineaţă într-un ciob.

Curînd, laboratorul va da rezultatele analizelor şi, poate, însăşi dezlegarea enigmei.

Săndulescu zîmbi din nou.

— Într-un ciob? Grupa dumitale de sînge corespunde cu grupa găsită pe lama cuţitului cu care a fost ucis Stelli. Pe lamă se află două grupe de sînge: a lui şi a dumitale. Pesemne că el te-a izbit, înainte de a-i da lovitura fatală.

Pe fruntea lui Koraci o venă albastră tremură uşor.

— O simplă... întîmplare.

— Desigur, poate fi o coincidenţă în ce priveşte grupa de sînge. Cu firul de păr însă coincidenţele sînt foarte rare. Şi pă-

FARUL

— roman —

de Mario ROMAN

Capitolul III.

(Urmare din numărul trecut)

— Şeful e înăuntru?

— Te aşteaptă de vreo oră. Te previn că-i nervos.

Cel care întrebase ridică din umeri plictisit.

Ofiţerul de serviciu, care-l prevenise, observă abia acum că nou venit avea la ochiul stîng o vînătaie de toată frumuseţea. Rise.

— Văd că te-au aranjat binişor, grăsunule.

— Ei, m-am lovit şi eu... — răspunse celălalt în doi peri.

Bătu apoi la uşa pe tăbliţa căreia scria cu litere aurite „Şeful poliţiei". Cineva strigă tare dinăuntru. „Intră!" Matahala înaintă cu o timiditate care contrasta cu toată făptura sa.

— Ei, ai! — îl luă în primire, nervos, adjunctul şefului poliţiei.

— A venit...

— Care?

Grăsunul scoase din buzunar trei fotografii. Arătă una din ele.

— Asta.

— Curios, noi aşteptam altul...

Grăsunul nu răspunse. Adjunctul se supără de-a binelea:

— Da'ce-i cu tine, te-ai tîmpit? Vrei să-ţi scot răspunsul cu cleştele?

— Păi... ce să vă spun? A venit, l-am urmărit...

— Unde s-a dus?

— La Gestapo.

— Eşti nebun, te-ai îmbătat! Ce să caute acolo?

— Acolo s-a dus — se încăpăţînă grăsunul.

— Să nu fie secretă sosirea lui?... Să fi venit cu alte treburi?... întrebă adjunctul mai mult pentru sine.

— O fi avînd şi el pe-acolo vreo „freulein" — glumi grăsunul.

— La bordel să faci bancuri de astea, nu aici! — i-o tăie răstit adjunctul. Pleacă! Te prezinţi mîine!

Grăsunul ieşi, pipăindu-şi fără voie vînătaia. Scăpase basma curată şi de data asta, dar, hotărît lucru, n-avea noroc. Adevărul era că lucrurile se petrecuseră cu totul altfel decît le povestise...

★

Uscătivul ridicase obloanele dughenei cu firma „Schmidt Iohann — Export de tutun" şi cei doi bărbaţi intrară înăuntru. Străbătură o cameră mică, murdară, tixită cu rafturi goale. Apoi uscătivul aprinse lumina într-o altă încăpere, la fel de mică, fără nici o fereastră, dar îngrijit aranjată. După felul în care uscătivul se învîrtea prin încăpere, se vedea că e un obişnuit al casei.

— Şezi, Roni! — îţi poftì el însoţitorul.

— Deci, iată-ne iar împreună, Schmidt...

— Pesemne că numai munţii nu se întîlnesc — rise Schmidt. Cînd mi s-a vorbit despre afacerea asta, nici prin gînd nu mi-a trecut c-o să colaborăm iarăşi. Te ştiam arestat din '39.

— Ei, ce-a fost a fost!... — făcu Roni evaziv.

— Ai cam îmbătrînit... — spuse Schmidt cu un fel de regret.

— Şi tu. Ce vrei, se duc anii...

Se priviră cîteva clipe tăcuţi, apoi Schmidt se aşeză dincolo de birou. Începu, cu vocea schimbată, ironic şi dojenitor:

— Mă obligă să constat lucrul ăsta faptul că ţi-ai pierdut spiritul de observaţie.

Roni îl privi mirat, încercînd să ghicească la ce face aluzie.

— Taci, Roni? Vezi c-ai îmbătrînit? Mă întreb dacă în anumite împrejurări mai eşti în stare s-o scoţi la capăt...

— Dar ce s-a întîmplat? La ce te referi?

— De la aeroport pînă aici, am fost tot timpul urmăriţi de o maşină. Sînt sigur că şi acum sîntem spionaţi. În sfîrşit, o să rezolv eu asta cevа mai tîrziu. În ce te priveşte, trebuie să ai în vedere în special un lucru: afacerea în care intri acum este un secret chiar şi pentru contraspionajul nostru. N-avem dreptul să ne dăm pe faţă, aici măcar dacă sîntem arestaţi de Gestapo. Înţelegi? Trebuie să evităm cu tot dinadinsul ca vreun german să cunoască această afacere; moralul armatei este destul de scăzut; dacă s-ar afla că ceea ce se-a pus în mişcare este posibilitatea înfrîngerii, s-ar duce dracului cu totul!

Roni nu mai asculta explicaţiile lui Schmidt. De altfel, le mai auzise o dată, şi tot de la el, imediat după ce se întîlniseră. Incidentul cu maşina îi fritese. Să fi fost într-adevăr filaţi? Cum de nu observase nimic tocmai el, care simţea şi zborul unei muşte? Poate că Schmidt are dreptate: a îmbătrînit!... Dar nu! Alta era pricina! Tot timpul drumului, şi în avion, şi în maşina care-l ducea spre oraş, îl preocupase un singur gînd nemţii organizează o reţea care să acţioneze după o eventuală înfrîngere, aceasta înseamnă că şefii cei mari şi-au pierdut speranţa atît în victorie, cît şi în posibilitatea unei înţelegeri, foarte mult discutată în ultimul timp cu englezii. Îl mai îngrijora şi caracterul extrem de periculos al noii sale misiuni: după cum înţelegea el, i se cerea să se fereacă nu numai de serviciile de contraspionaj ale puterilor aliate, ci şi de serviciul german de contraspionaj. Problema este deci să se descurce în aşa fel, încît să nu cadă în mîinile nimănui, dar mai ales în ale nemţilor, care sînt desigur cei mai periculoşi. Pe de altă parte, trebuie să ţină seama şi de frontul de eliberare, şi mai ales de comunişti, care conduc acest front...

— Acum, că ne-am lămurit, hai să vedem ce-i pe-afară — propuse Schmidt. Ai revolver?

— Am.

Ieşiră. Schmidt coborî obloanele cu mişcări nepăsătoare. Nimic nu te lăsa să bănuieşti că se simte supravegheat.

Porniră de-a lungul trotuarului. N-apucaseră să facă nici doi paşi şi Schmidt tresări, dar se stăpîni imediat, recăpătîndu-şi înfăţişarea indiferentă. Zărise o siluetă pitită în umbra unui gang.

— Mergem, bătrînule! — se adresă cu o veselie ciudată lui Roni, ca şi cînd ar fi vrut să-i amintească discuţia lor dinainte.

Mai făcură cîţiva paşi. Ajuns în dreptul gangului în care se ascunsese urmăritorul lor, Schmidt sări fulgerător la stînga şi, prinzîndu-l pe necunoscut cu amîndouă mîinile de reverul hainei, îi lovi puternic cu capul în bărbie. O clipă mai tîrziu îi scoteа revolverul dintr-un buzunar şi îi spuse printre dinţi:

— Ţine-ţi gura! Urmează-ne!...

Omul, luat prin surprindere, n-avu timp decît să scoată un strigăt de durere. Cînd se dezmetici şi dădu să întoarcă lovitura, era prea tîrziu.

Schmidt descuie dscatul. Cînd ajunseră în camera fără ferestre, Schmidt izbucni într-un hohot de ris:

— Ei, bătrîne? Ţi-am spus eu?

Apoi înfundă într-unul din buzunarele sale revolverul pe care i-l luase necunoscutului şi adăugă:

— Ia loc! Vai, ce vînătaie! Ce-o să zică patronul, cînd o să te prezinţi în halul ăsta?

rul dumitale este identic cu firele de păr găsite la locul crimei. De ce l-ai ucis pe Stelli, Demeter Koraci? Continuînd să negi, îţi îngreunezi situaţia.

Cercul dovezilor se strîngea tot mai mult în jurul asasinului. Fiecare bilet sosit din laborator însemna o lovitură în plus. Descumpănit, Koraci bîiguia buimac:

— Nu sînt vinovat! N-am ucis!

— Vrei să-ţi spun ceva? O să-ţi dau un amănunt pe care poate nici dumneata nu-l cunoşti. La vîrful ghetei stîngi ai un colţ de placheu lipsă. Priveşte!

Koraci ridică piciorul şi îngălbeni. Colţul lipsea.

— De unde aţi ştiut? — nu se putu împiedica să întrebe.

— Foarte simplu — răspunse Săndulescu. Am luat mulajul urmei lăsate pe pămînt de gheata dumitale, atunci cînd ai sărit de pe geam. Acum recunoşti totul?

Cercul dovezilor se strînge mereu.

„Sînt două grupe sanguine diferite..."

Koraci lăsă capul în jos.

— Nu sînt vinovat. N-am ucis pe nimeni — mormăi obosit.

Pînă la urmă criminalul ar fi mărturisit totuşi, dacă o voce sonoră n-ar fi pus capăt anchetei, clarificînd situaţia:

Destul! Jocul s-a sfîrşit! Criminalul nu mai trebuie să recunoască, iar mortul poate să se trezească.

Şi „mortul" se ridică, scuturîndu-şi grijuliu praful...

— Cum a ieşit, tovarăşe profesor?

— V-aţi descurcat bine, băieţi! — spuse profesorul universitar Camil Suciu, şeful laboratorului de criminalistică al Facultăţii de ştiinţe juridice de la Universitatea „C. I. Parhon". Locul infracţiunii a fost pregătit cu imaginaţie şi anchetatorii au rezolvat problemele cu perspicacitate.

N. R. Cititorul a înţeles, desigur, că scenele relatate de noi nu sînt reale. Toate acestea fac parte dintr-o temă de lucru a studenţilor anului IV al Facultăţii de ştiinţe juridice. Tinerii au la dispoziţie un minunat laborator de criminalistică, înzestrat cu aparate de tip modern, cu microscoape, cu lămpi ultraviolete şi infraroşii, un laborator fotografic şi substanţele necesare analizei chimice a diverselor materiale. Într-un laborator atît de bine utilat, studenţii desfăşoară zilnic lucrări practice, învăţînd să rezolve complicatele probleme pe care le pune criminalistica. Aici, în cele trei săli mari ale laboratorului, se consumă în fiecare zi asasinate şi furturi, echipe de detectivi pornesc după răufăcători, au loc urmăriri palpitante şi demascări pline de perspicacitate. Şi nu-i o joacă de adolescenţi. E practica celor care mîine vor păzi viaţa şi avutul oamenilor muncii.

T. CARANFIL

Fotografii de M. PAIUC

Scoase o batistă şi se duse la chiuveta ascunsă după un paravan, s-o ude. I-o aplică grăsunului pe ochiul vînăt.

— Aşa. Ţine-o apăsată — îi spuse. Apa rece o să-ţi facă bine. Şi acum e momentul să încheiem un armistiţiu.

Desigur, condiţiile unui armistiţiu între un om care-şi ţine pe ochiul lovit o batistă udă şi doi bărbaţi înarmaţi nu pot fi de loc favorabile pentru cel dintîi. Ştiind prea bine asta, prizonierul aştepta.

— Şezi şi tu, bătrîne! — îi oferi Schmidt pe Roni, după ce se aşeză într-unul din fotolii. Acum, frumosule, să recapitulăm. Tu stai şi m-asculţi; de vorbit, vorbesc eu. Dacă n-o nimeresc, dai din cap. S-a înţeles? Deci te-a trimis şeful tău, de la Intelligence Service, să ne aştepţi la aeroport. Noi ne-am urcat în maşină fiar tu ne-ai urmărit. Întrebarea este: ştiai cine-o să vină, sau aşteptai pe cineva la întîmplare?

Drept răspuns, grăsunul scoase din buzunar trei fotografii.

— Perfect! Deci, n-aveaţi date precise. Aţi presupus că e vorba de unul din ăştia trei? E în ordine! El, bine, băiatule, să ştii că a venit ăsta — hotărî Schmidt, arătîndu-i una din fotografii. De altfel nici nu spui cine ştie ce minciună pe mine, oricum, nu puteai să mă recunoşti. Fotografia mea e atît de veche, că nici nu-mi mai seamănă. Aşa. Deci, a venit ăsta; l-ai urmărit şi a-a dus... să zicem la Gestapo.

Prizonierul aprobă imediat, dînd din cap. Era hotărît să se învoiască la orice: cu individul ăsta nu era de glumit.

— Îmi place că eşti cuminte — declară Schmidt satisfăcut. Aşa... Acum dă-mi te rog frumuşel actele tale. Sigur, pe toate... Bătrîne, la transcrie tu numele şi adresele pe care le vei găsi aici...

Pînă să termine Roni, Schmidt se îndeletnici cu studierea fotografiilor pe care prizonierul le scoase din portvizit. Erau poze de familie.

— Dragul meu, regret, dar sînt obligat să reţin aceste fotografii în amintirea primei noastre întîlniri. Mi-ar pare rău să ai ceva împotrivă...

Între timp, Roni copiase tot ce i se păruse interesant.

— Înainte de a ne despărţi — spuse Schmidt — trebuie să mai punem la punct ceva. Nu, nu te speria! Nu e decît o formalitate...

Schmidt se duse de partea cealaltă a biroului, scoase dintr-o despărţitură o maşină de scris portativă şi dactilografie următorul text: „Mă oblig să furnizez serviciului de spionaj german toate informaţiile ce mi se cer, garantîndu-le exactitatea cu viaţa mea şi a familiei mele".

După ce termină, Schmidt îi întinse textul grăsunului:

— Iscăleşte aici. Nădăjduiesc că nu aştepţi bani de la noi; doar te plătesc aşţi!

Grăsunul iscăli, mulţumit că scăpase teafăr din neplăcuta întîmplare. Deocamdată era salvat; ce o să facă mai tîrziu, o să vadă el.

— Danke schön! — spuse reverenţios Schmidt, apoi schimbă tonul: Ia-o din loc! Cînd o să avem nevoie de tine, te găsim noi. Şi încă ceva, pe strada asta ai trecut viu pentru ultima dată. S-a înţeles?

Grăsunul se ridică şi se îndreptă spre uşă.

— Stai puţin! — strigă Schmidt în urma lui.

Grăsunul se opri, speriat, avînd o presimţire rea.

— Ce te-ai îngălbenit aşa?... Plecai fără să-mi înapoiezi batista?...

★

Micul vas „Sfîntul Nicolae" ancoră la unul din cheiurile portuiui. Aducea o încărcătură de alimente destinate comerţului negru.

Un tînăr stătea pe punte, sprijinit de balustradă, şi privea portul pustiu. După ce asigură paza vasului, căpitanul îi strigă:

— Domnu' Jean, eu zic să pornim! Te las la casa stăpînului şi mă duc şi eu la nevastă.

Jean intră în cabina lui, îşi luă de acolo geamantanul cel negru, de o ciudată formă prelungă, şi coborî pe chei în urma căpitanului. Peste puţin, un taxi cu farurile camuflate gonea pe şosea spre capitală.

★

După plecarea grăsunului, Schmidt îşi pierdu dintr-o dată aerul vesel şi ironic. Îi spuse neliniştit lui Roni:

— Trebuie s-o ştergem imediat.

— Tipul ăsta n-o să fiecarească — replică mai calm Roni.

— Se poate, dar, pînă una alta, e bine să fim atenţi. Şi-apoi, n-am nici un chef să dorm noaptea asta aici, singur în gaura asta de şoareci.

— Atunci vino şi stai la mine pînă mîine dimineaţă — îi propuse Roni. Mă gîndesc chiar dacă n-ar fi indicat să locuieşti la mine un timp.

Schmidt se înseninâ imediat, de parcă abia ar fi aşteptat această invitaţie.

— E în regulă, să mergem.

În drum spre casa lui Roni, ucigaşul se posomorî iarăşi.

— Îţi dai seama? Ei ne cunosc proiectele.

— S-anunţăm centrul — opină Roni.

— Ceea ce ar fi totuna cu a ne sinucide — rise galben Schmidt. Dacă anunţăm că am fost descoperiţi şi urmăriţi, ne achită imediat. Deodată Schmidt îşi dădu cu palma peste frunte. Exclamă.

— Dobitoc ce sînt! Trebuia să-l lichidez pe grăsunul ăla!

— Dacă îl lichidai şi nu se mai prezenta la şef, aveau cea mai sigură dovadă că am venit. Dar dacă el tace, totul o să meargă bine — Schmidt îi privi atent.

— S-ar părea că nu te-ai ramolit încă cu totul.

Adevărul era că Roni nu se ramolise de loc. Acum, după ce primul trac îi trecuse, reflexele lui, adormite din cauza răslimpului îndelungat cît au mai lucrat ca agenţi, începuseră să funcţioneze din nou.

Acasă la Roni îi întîmpină soţia acestuia.

— Te caută cineva — i se adresă ea. L-am poftit în birou.

După ce dădu dispoziţie să se pregătească o cameră pentru Schmidt, Roni îi ură ucigaşului noapte bună şi se îndreptă spre birou.

La intrarea lui, tînărul care-l aştepta se ridică în picioare.

— Domnul Roni?

— Eu sînt — spuse Roni mirat. N-am avut plăcerea să vă cunosc.

— Numele meu e Jean. Dar asta nu vă spune nimic; tocmai de aceea tutorele meu mi-a dat ceva pentru dumneavoastră.

Tînărul scoase din buzunar jumătate dintr-o sfoară de aluminiu. Roni se dădu brusc înapoi, ca în faţa unui pericol neaşteptat. Îşi reveni totuşi şi spuse precipitat:

— Poate mă confundaţi cu cineva.

— Exclus — spuse sec tînărul. Tutorele meu, prevăzînd că memoria ar putea să vă trădeze, mi-a sugerat să vă amintesc de un număr — de numărul „8", mi se pare — şi să vă spun că stelele sînt la modă.

Roni schimbă brusc atitudinea: n-avea de ales.

— Ce doriţi de la mine?

— Înainte de toate, să-mi arătaţi cealaltă jumătate a stelei.

Roni se duse la casa lui de bani şi, după ce o deschise, trase un mic sertar de fier. Scoase din el a doua jumătate a stelei de aluminiu. I-o întinse tînărului. Acesta compară cele două bucăţi.

— Şi acum? — ceru Roni o explicaţie. Cu ce vă pot fi de folos?

— Tutorele meu m-a asigurat că voi putea locui cîtva timp la dumneavoastră — spuse tînărul. În ceea ce priveşte latura materială a chestiunii, vă rog să fiţi fără grijă ne vom înţelege cum veţi dori.

— Perfect. Rămîneţi deci aici. Soţia mea o să vă conducă într-un mic oficiu care se află lîngă camera mea. E cam strîmt, în schimb e izolat. Noapte bună! Mîine, o să vorbim mai pe larg...

Schmidt nu se culcase încă. Îl aştepta pe Roni, ca să-i întrebe cine-l căutase. Roni îi răspunse liniştit.

— Un negustor. M-a rugat să-i obţin o autorizaţie, ca să poată aduce făină în oraş.

În sinea lui, Roni se bucura că avusese atît de repede prilejul să-i plătească lui Schmidt pentru dispreţul cu care îl numise „bătrîn". „Nu, n-am îmbătrînit — se gîndi el. Mă simt mai tînăr ca niciodată"...

Sosirea lui Jean refăcea o veche legătură. Roni rise la gîndul că în seara aceea dormeau în casa lui agenţi a două servicii de spionaj opuse şi rivale, fără ca vreunul dintre ei să bănuiască măcar existenţa celuilalt. Partida căpăta astfel un caracter dublu, extrem de riscant, dar, cine ştie, poate şi deosebit de fructuos!...

(Va urma)

Tînăra muncitoare Ecaterina Culeţu ne întîmpină cu un coş de... ceapă verde recoltată în primăvara asta pe plantaţiile G. A. S. „Ovidiu".

Fotografie de Gh. CIOROBEA

AGRARA

• Plantaţii de căpşuni în Deltă. • Regiunea Constanţa, grînar. • 1.500.000 de oi şi 4.000.000 de kilograme de lînă fină.

Nu demult au apărut în presă informaţii asupra planului privind dezvoltarea agriculturii regiunii Constanţa în următorii ani. Acest plan — subliniat şi în expunerea tovarăşului Gh. Gheorghiu-Dej, la consfătuirea pe ţară a ţăranilor şi lucrătorilor din sectorul socialist al agriculturii — a fost elaborat de organele regionale de partid şi de stat ale acestei regiuni, pe baza unor studii ştiinţifice. O dată cu pornirea muncilor agricole de primăvară, în regiunea Constanţa a început şi lupta pe frontul îndeplinirii acestui plan.

Bătrîna Dobroge a primit în această primăvară o nouă infuzie de tinereţe: planul de dezvoltare a agriculturii în următorii ani. Colectiviştii de aici au pornit acţiunea entuziastă şi curajoasă de transformare a ţinutului dintre Dunăre şi mare într-un nou grînar al ţării.

Fac aceste însemnări de pe „un front de luptă" deschis — pare-se — sub deviza: Dobrogea nu-i un ţinut arid; bogăţiile ei n-au fost exploatate raţional!

★

...Am sub ochi planul. O lucrare vastă, cu multe cifre, grafice, însemnări — dar, în special, cu cîteva date concludente: în următorii ani, producţia medie la grîu a regiunii va depăşi cu 55 la sută media ultimilor şapte ani, iar media la porumb va fi cu 37% mai mare decît media anului 1955. În anul 1960, gospodăriile agricole colective din regiunea Constanţa vor putea valorifica 10.500 vagoane de grîu şi porumb.

Va fi posibilă o astfel de performanţă în domeniul agriculturii?

— Da! — răspunde inginerul Iancu Ţucra, de la staţiunea I.C.A.R. Valul Traian. Pentru aceasta este însă necesar să se ţină seama de agrotehnica avansată şi de stricta respectare a asolamentelor. Aici, la staţiune spune mai departe inginerul — experienţe pe sol dobrogean se fac de 25 de ani. Şi acest sfert de veac de încercări confirmă azi că cifrele prevăzute în plan pot fi atinse. Exemple? Chiar în ani mai puţin favorabili, cum a fost 1956, s-au obţinut aici 2.210 kg grîu la hectar. Deci cifrele care prevăd ca în raionul Medgidia să se obţină 2.000-2.500 kg grîu la hectar nu-s greu de realizat. La fel şi cu porumbul.

★

...Acelaşi plan l-au avut în faţă şi membrii colectivei „Drum Nou" din Mangalia. L-au consultat, l-au analizat, l-au discutat şi apoi au stabilit: „de acum încolo producţia noastră de grîu trebuie să fie de 1.700-2.000 kg grîu la hectar, iar la porumb, media să fie cel puţin 4.000 kg ştiuleţi la hectar". Atît poate fi smuls din pămîntul lor şi aşa au decis ei într-o adunare generală a colectivei. La fel au socotit şi agronomii.

G.A.C. „Drum Nou" are acum şi 400 de oi. În 1960 va avea 1.200. Are şi 30 de porci. În 1960, potrivit planului, va avea 200 de porci. Mai are şi 200 de păsări. Peste trei ani, va avea 4.000.

La proporţia acestei modeste gospodării colective, realizarea unor asemenea cifre nu va constitui oare un salt substanţial? Fără îndoială!

★

...Despre saltul întregii regiuni ne-a vorbit tovarăşul Vasile Vîlcu, primul secretar al comitetului regional de partid Constanţa

Mai întîi, despre grîne. I-am întrebat:

Care a fost producţia medie de grîu, în anii 1934-1938?

— 450-500 kg la hectar.

Şi care va fi în 1960?

Trebuie să ajungă la 1.500 kg la hectar!

Porumbul?

În anii 1934-1938 era de 750-800 kg la hectar.

— În 1960?

— 2.200 kg la hectar!

Ceva despre o altă bogăţie a regiunii Constanţa: animalele.

— Avem acum 1.080.000 de oi—ne spune tov. Vîlcu

— Şi cîte vor fi în următorii trei ani?

Tov. Vasile Vîlcu, prim-secretar al comitetului regional de partid Constanța.

— Un milion și jumătate! Saltul mare va fi însă la efectivul de porcine! Avem acum 134.000 de capete, iar peste trei ani numărul lor trebuie să crească la 830.000. Vom putea astfel livra statului cîte 4.600 kg carne de porc, de fiecare sută de hectare de teren.

★

Să ne întoarcem la oile noastre... dobrogene. Drumul nostru e mai scurt decît al legendarilor argonauți. Berbecii cu „lînă de aur" i-am găsit tot pe țărmul Mării Negre, însă în saivanele stațiunii zootehnice de la Palas. Aci s-a născut și de aci se răspîndește faimosul merinos românesc. Din lîna fină a acestor oi se țes stofele cele mai bune.

Stațiunea zootehnică Palas-Constanța a subscris și ea la reușita planului. Doctorul Savu Timariu, directorul stațiunii, ne prezintă un calcul care oglindește în cifre perspectiva viitorilor trei ani: în 1960 regiunea va avea un milion și jumătate de oi și, cum de la fiecare oaie se capătă în medie 2,6 kg lînă, înseamnă că industria textilă va primi numai din regiunea noastră aproape 4 milioane kilograme de lînă fină sau semifină.

Problema necesită însă o întrebare:

Practic, cum se poate face saltul de la un milion de oi (cîte sînt azi), la un milion și jumătate?

- Știința a devenit mai practică decît natura... — sună răspunsul. Vom face și însămînțări artificiale. În felul acesta, un singur berbec poate fi „întrebuințat" la 2.000-2.500 de oi. Dar și natura ne ajută! — spune mai departe omul de știință. În această primăvară avem cea mai mare prolificitate de miei. Ca niciodată, la fiecare sută de oi s-au născut 145 de miei. Noi zicem că am pășit cu dreptul în planul pentru următorii ani.

★

Delta Dunării poate deveni fertilă ca o vale a Nilului? Se va dovedi că e posibil. În această privință, planul de dezvoltare a agriculturii regiunii în următorii ani face primii pași în țara apelor și a stufului. Măsurile ce se iau pentru aducerea la viață a Deltei sînt categorice. Iată cîteva din ele: acum încă, în 1958, două mii de hectare de teren arabil din Deltă, necultivat pînă azi, se vor da în folosință unor gospodării colective și de stat, iar pe viitor toate terenurile scăpate de sub inundații vor trece în aceeași folosință. Se va introduce cultura căpșunilor pe terenurile gospodăriilor colective din Deltă, plantîndu-se 30 de hectare pînă în 1960. Grindurile — acele locuri ridicate cu cîțiva metri peste nivelul canalelor și bălților, bogate în pămînt gras și supuse permanent soarelui — sînt locuri minunate pentru cultura acestor gingașe fructe.

Și fiindcă Delta trebuie să devină producătoare de vinuri, tot anul acesta va începe plantarea în mod organizat a viței de vie. Soiul „Zaibăr 1.001" se va extinde în primii trei ani pe o suprafață de 300 de hectare. Iar gutuiul, care din toți pomii este cel mai „agreat" de pămîntul nisipos al Deltei și de oamenii de aici, se va extinde și el cam pe vreo sută de hectare.

Dar hotărîrile luate recent în legătură cu trezirea la viață a Deltei nu-s îndreptate într-o singură direcție: planul își îndreaptă atenția și către oamenii de aici. În următorii trei ani, din sumele prevăzute în bugetul regiunii pentru învățămînt, cultură și sănătate, se va acorda prioritate Deltei.

★

Dobrogea nu-i un ținut arid. Realizarea planului printr-o exploatare rațională a tuturor bogățiilor de aici va confirma acest lucru, transformînd Dobrogea într-un al doilea Bărăgan, al doilea grînar al țării.

Dar această exploatare rațională — în mod special în domeniul agriculturii — nu-i posibilă decît în zilele noastre. Adică acum, cînd întreaga regiune Constanța este complet colectivizată.

F. URSEANU

Muzeul N. BĂLCESCU

Două sute optzeci de ani de la înființarea multrenumitului Colegiu de la Sf. Sava. Aproape trei veacuri, de cînd stolnicul Constantin Cantacuzino a pus bazele primei școli superioare românești.

În cinstea acestui eveniment, profesorii și elevii liceului „N. Bălcescu" de azi au deschis în incinta școlii un interesant și impresionant muzeu.

Pe filele îngălbenite ale vechilor cataloage, vizitatorii pot descifra numele cîtorva dintre cei mai de seamă înaintași ai poporului nostru, foști elevi ai școlii: Nicolae Bălcescu, Ion Ghica, Nicolae Filimon, Alexandru Odobescu...

Dindărătul vitrinelor ne privesc primele manuale școlare din țara noastră. Prima carte de fizică de la noi din țară, creația ieromonahului Nichita Teototis. Manuscrisul de aritmetică al lui Gheorghe Lazăr, matematica tradusă de Eliade, gramatica grecească și multe alte manuale figurează în cadrul muzeului. Standurile cu grafice, hărți, planșe, sînt impresionante prin varietatea mărturiilor din viața acestei școli. Cărți, la prima vedere prozaice, acte administrative, matricole, vestigii numeroase oglindesc atîtea etape din istoria învățămîntului românesc. Nu lipsește din galeria muzeului istoricul manifest al lui Gheorghe Lazăr pentru înființarea școlii în limbă română, adevărată piatră de temelie a învățămîntului românesc de astăzi. Programa școlară de la 1840, plină de pedanterie și didacticism, stă alături de programul de învățămînt al guvernului revoluționar de la 1848. Emoționante sînt fotografiile și scrisorile foștilor elevi ai liceului. Găsim astfel de mărturii de la marele pictor Theodor Aman, scriitorii Barbu Delavrancea, Sihleanu, Depărățeanu. Apoi de la marele savant Danielopolu, de la actorul Mihai Popescu și scriitorul Alexandru Stănescu-Sahia.

Alexandru Stănescu-Sahia nu este prezent numai în acea bine cunoscută fotografie a tînărului miop și stîngaci. Prezența lui este semnalată, încă din acea epocă, ca a unui combatant viguros în coloanele revistei liceului, cu schița „Schele-tul", admirabilă pledoarie împotriva războiului.

Ritmul nou al școlii de astăzi este și el prezent în muzeu. Exemple proaspete, smulse din viața liceului „N. Bălcescu", arată că elevii lui se străduiesc să fie la înălțimea unei școli cu un trecut atît de glorios.

E. CERBU

Localul liceului Sf. Sava, în 1853. În fund, se vede clădirea universității din actuala piață Mihai Viteazu.

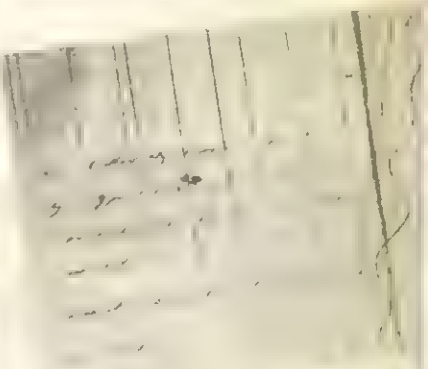

Matricola elevului Nicolae Bălcescu

Clasa a opta clasică modernă, 1928. În rîndul doi, al doilea din stînga este Alexandru Stănescu-Sahia, în ultimul rînd, al doilea din stînga, Mihai Popescu.

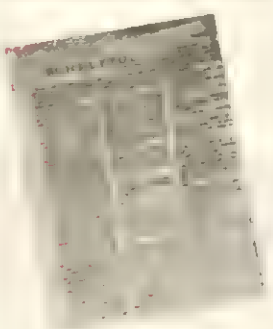

Schița „Scheletul", scrisă de Al. Sahia, în timp ce era elev în clasa a opta.

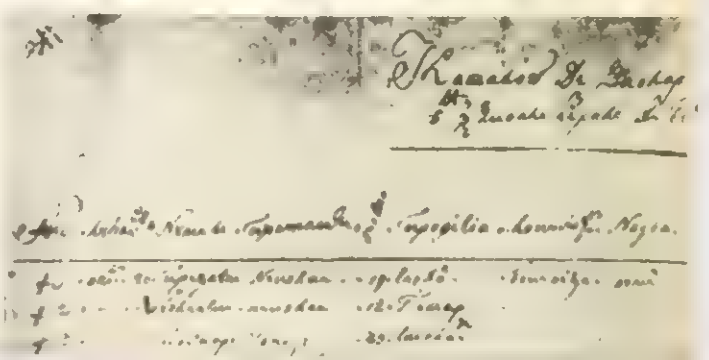

O pagină din catalogul școlarilor ce urmau geometria, clasa a patra, în anul 1832. La nr. 3 este înscris elevul Ghica Ion.

OASPEȚI din PHILADELPHIA

de Andrei TUDOR

Zilele acestea concertează sub cupola Ateneului R. P. R. Orchestra Simfonică din Philadelphia, în frunte cu Eugene Ormandy.

Deși se află pentru întîia oară în țara noastră, această orchestră e bine cunoscută iubitorilor de muzică de la noi, care au avut adeseori prilejul să asculte — în cadrul emisiunilor posturilor românești de radio — excelentele interpretări din muzica clasică și contemporană, realizate sub conducerea lui Leopold Stokovski și Eugene Ormandy, printre care și Rapsodia română nr. 1 de George Enescu. Marele compozitor român a avut cuvinte de admirație pentru orchestra din Philadelphia, cu care a cîntat la 5 ianuarie 1923 Concertul de Brahms, sub conducerea lui Stokovski, și pe care a dirijat-o, la 14 mai 1939, în cadrul unui concert dat la „Metropolitan Opera House" din New York, cuprinzînd un întreg program de muzică românească, în care au figurat lucrări de George Enescu, Mihail Jora, Nona-Ottescu, Alfred Alessandrescu și Dinu Lipatti.

Dirijorul Eugene Ormandy la o repetiție.

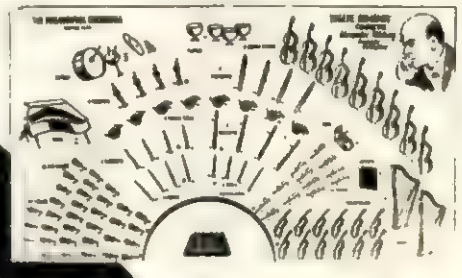

O schemă a aș plasamentului Orchestrei Simfonice din Philadelphia →

Amintind aceste concerte, ne exprimăm dorința ca vizita marelui ansamblu simfonic american să contribuie la continuarea durabilă și rodnică a relațiilor artistice dintre popoarele noastre, stabilite acum cîteva decenii de către marele George Enescu.

Deși nu este atît de veche ca „New York Philarmonic Orchestra", înființată în 1832, sau ca orchestrele simfonice din Boston și Chicago, „Philadelphia Symphony Orchestra" și-a cucerit totuși, în decursul celor aproape 60 de ani de existență, un loc de prim rang printre marile orchestre din Statele Unite și din întreaga lume.

Întemeiată în 1900 de către dirijorul Franz Scheel — un excelent muzician, prieten cu Brahms, Ceaikovski, Rubinstein și Bülow — trecută din 1907 sub conducerea lui Carl Pohlig, orchestra din Philadelphia s-a lovit de la începuturile ei de indiferența publicului și a avut mult de luptat pentru ridicarea nivelului muzical al acestuia. Socotită multă vreme o formație muzicală de mîna a treia, Orchestra Simfonică din Philadelphia își începe adevărata ei istorie, impunîndu-se în conștiința lumii muzicale, abia din momentul în care dirijorul Leopold Stokovski a preluat conducerea ei.

Din 11 octombrie 1912, cînd Stokovski a apărut pentru întîia oară la pupitrul ei, și pînă astăzi, orchestra din Philadelphia a înregistrat numeroase succese, care au marcat continua ei ascensiune. Muncind neobosit, împunînd o disciplină riguroasă orchestrei, Stokovski a știut totodată să lupte pentru a obține din partea societății care o subvenționa numărul de repetiții necesare pentru o bună execuție. Astfel, prin munca și capacitatea sa artistică, Stokovski a izbutit să facă din orchestra din Philadelphia una din cele mai bune orchestre din lume, renumită pentru virtuozitatea și frumusețea sonorității ei.

De-a lungul anilor orchestra din Philadelphia a cîntat nu numai marile lucrări ale repertoriului clasic, dar a militat și pentru cunoașterea și popularizarea muzicii contemporane, oferind numeroase prime audiții ale lucrărilor celor mai de seamă compozitori din zilele noastre, de la Skriabin, Sibelius, Rahmaninov, Szymanovski și De Falla, pînă la Stravinski, Prokofiev, Schönberg, Șostakovici și Alban Berg. În aceeași măsură orchestra a impus publicului american lucrările unor compozitori de seamă americani, ca Roy Harris, Aron Copland, Roger Sessions, Carpenter, Mason, Varese etc., contribuind prin aceasta la dezvoltarea și popularizarea creației muzicale naționale.

Continuatorul operei lui Leopold Stokovski, Eugene Ormandy, s-a născut la Budapesta, la 18 noiembrie 1899. A început să cînte la vioară de la vîrsta de 3 ani. La 6 ani a fost primit, în mod excepțional, la Conservatorul din Budapesta, unde a fost elevul lui Jenö Hubay. La 7 ani a dat primul concert public, iar la vîrsta de 14 ani și-a terminat în mod strălucit studiile muzicale. În anul 1919 Ormandy a fost numit profesor la clasa de perfecționare a Academiei de Muzică din Budapesta. În anii următori, el făcu cîteva turnee în diferite orașe din Europa, apoi plecă în America. Aici, însă, lucrînd cu un impresar sărac și fără relații, nu izbuti să organizeze nici un concert. Lipsit de mijloace, Ormandy fu obligat să accepte un post de violonist în orchestra unui mare cinematograf, unde, după o săptămînă, remarcîndu-se prin excepționalele sale calități, fu înaintat la postul de concert-maestru, iar după puțină vreme, la cel de dirijor al orchestrei cinematografului. În scurt timp, concertele dirijate de Ormandy la cinematograful „Capitol" din New York deveniră din ce în ce mai căutate de iubitorii de muzică. Fostul concertist-violonist, care venise să-și continue cariera în America, deveni dirijorul Ormandy, care conducea numeroase concerte la posturile de radio. Curînd fu invitat să conducă cîteva concerte ale orchestrei „New York Philarmonic", iar în 1931 fu numit prim-dirijor al Orchestrei Simfonice din Minneapolis, pe care a condus-o pînă în 1936, cînd a fost chemat să ia locul lui Stokovsky, în fruntea Orchestrei Simfonice din Philadelphia.

Printre calitățile principale ale lui Ormandy, criticul american Olin Downes subliniază „sănătosul său simț muzical, temperamentul și știința sa de a mînui efectele orchestrale". De-a lungul activității sale, Ormandy a marcat o continuă creștere și adîncire a interpretărilor sale. După cum notează criticul David Ewen, „interpretările sale se caracterizează printr-o mare intensitate de simțire, printr-o adîncă pătrundere muzicală și printr-o desăvîrșită stăpînire a stilului". Execuțiile sale se disting de asemenea prin reliefarea minuțioasă și plastică a detaliilor, prin vitalitatea și dinamismul interpretării.

Dintre dirijorii americani de astăzi, Eugene Ormandy este acela care anual dă cele mai multe concerte, între care numeroase prime audiții. Dotat cu memorie excepțională, el conduce totdeauna pe dinafară și dovedește o desăvîrșită și minuțioasă cunoaștere a partiturii. Succesele sale au fost confirmate și în Europa, unde a avut prilejul să conducă Filarmonica vieneză, cu care a executat un program consacrat lui Gustav Mahler; la Linz — la Festivalul Bruckner — el l-a înlocuit în ultimul moment pe marele Bruno Walter, care se îmbolnăvise, și a dirijat întregul concert pe dinafară.

Astăzi Eugene Ormandy — conducătorul orchestrei din Philadelphia — se înduiește printre marii dirijori ai vremii noastre. De aceea prezența sa și a orchestrei sale în București se înscrie printre evenimentele de seamă ale vieții noastre muzicale.

Consemnîndu-l, nu ne putem opri de a nu sublinia semnificația turneelor întreprinse de vestita orchestră. În frunte cu șeful ei, în U.R.S.S., în țara noastră și în alte țări de democrație populară. Și sîntem bucuroși să vedem în aceste turnee o manifestare a intensificării legăturilor culturale internaționale, importantă contribuție la pacea și cultura umanității.

Cu prilejul turneului marelui violonist sovietic David Oistrah în S.U.A., Orchestra Simfonică din Philadelphia a înregistrat pe discuri strălucitele interpretări ale concertelor pentru două viori și orchestră de Bach și Vivaldi. În fotografie, de la stînga la dreapta: David Oistrah, Isaac Stern și Eugene Ormandy. →

Pentru cei ce l-au ascultat — fără a-l și vedea — iată-l pe Grozuță cîntînd „Hai le-le-le"

Dacă nu-ți plac ROMANȚELE...

de Sanda FAUR

Fotografii de Eugen IAROVICI

Nu-mi plăceau romanțele. Și aveam grijă s-o afirm răspicat, acuzînd, cu suveran dispreț, de sentimentalism siropos pe cei ce lăcrimau auzind „Inimă, de ce nu vrei să-mbătrînești?". Zîmbeam cu superioritate și îngăduință, văzînd cine știe ce om serios și grav devenind melancolic și suspinînd discret cînd asculta la radio „Într-o seară de vară o vioară cîntă"...

Plătesc acum scump atitudinea-mi de odinioară. De două zile fredonez într una „Mi-e dor de ochii tăi adînci", alternînd-o cu „Mîndra mea de altădată". Cînd sînt acasă, am curaj și cînt cu voce tare, ba mă încerc și la acute. Pe stradă, pun surdină vocii, iar în autobusul 32, dată fiind supraaglomerația, fredonez doar în gînd.

Ce s-a întîmplat? — mă veți întreba. Oftez și răspund: nimic special. Nu am devenit mai sentimentală, dar... am luat un interviu lui Alexandru Grozuță, artist emerit al R.P.R. Era punctul III din planul tematic al secției de artă, intitulat „Cîntăreți de muzică populară românească", și — disciplinată am pornit să-l realizez, cu un entuziasm temperat. Rezultatul l-ați aflat mai înainte. La care trebuie adăugat materialul prin care vă comunic cele ce am aflat despre și de la Grozuță. Interviul a fost cum nu se poate mai... pe note (Grozuță îmi răspundea de preferință în cîntec), iar transcrierea pe care o săvîrșesc acum sper să fie... în notă.

★

Spuneam că Grozuță ne-a oferit, mie și colegului meu fotoreporter, un întreg concert în exclusivitate. Îl priveam, îl ascultam și gîndeam cît de mult pierd cei ce-l ascultă la radio, fără a-l putea și vedea. Grozuță nu cîntă numai cu vocea, vocea lui caldă, puternică, limpede; întreaga lui ființă cîntă: ochii, figura, mîinile. Dacă-l întîlnești pe stradă, poți foarte bine să treci pe lîngă el fără să-l remarci: statură obișnuită, trăsături obișnuite, expresie obișnuită. Cînd începe însă să cînte, totul se însuflețește în el: observi deodată că are ochi albaștri, foarte albaștri, care se înnegurează a tristețe cînd cîntă o doină, sau își aprind luminițe șăgalnice, șirete, cînd „îi zice" un cîntec de lume. În asemenea ocazii chipul său capătă brusc o mobilitate plină de expresie, sprîncenele se zbîrlesc și-i subliniază cu două linii graiul ochilor. Mîinile au și ele vorbirea lor proprie: se strîng sentimental la piept, se desfac larg, generos, cheamă, se frămîntă.

Ca să poți fi un cîntăreț de muzică populară, îți trebuie un glas bun, dar mai ales temperament. Grozuță suspină sincer de dorul „Titianei, nume mîndru" și al „Rariștei de lîngă vii", se bucură intens, sincer, în „Hai, iu-iu-iu" și reproșează amarnic iubitei în „Vezi mîndruțo cum ești tu". Grozuță își trăiește cîntecele. Și pasiunea lui sinceră pentru cîntec e contagioasă. De aceea e îndrăgit de public.

★

De-ar fi să credem în basme și, prin ele, în ursitoare, aș zice că Grozuță a fost ursit să devină cîntăreț. Pentru că, în afară de ele, nimeni nu i-a menit o asemenea soartă. Taică-său, învățătorul din Cornea — om de lume, vesel și zurbagiu de-l știau oamenii cale de șapte sate — voia să-și vadă fiul popă (să facă măcar Șani pace cu dumnezeu!). Dar dumnealui, Șani, parc-ar fi vrut mai curînd să devină aviator. S-a apucat și de una, și de alta, dar tot la conservator a nimerit. Ce mai, vocea ursitoarelor! (Și... vocea lui.) În clasa a opta de liceu, la concursul de cîntece populare pe care l-a gîndit și iscat între elevi profesorul de muzică Ignaton, Grozuță a luat premiul I. Cîntase atunci:

Foaie verde, foi de nuc, Leano,
Se duc oile, se duc, Leano,
Și se duc și nu mai vin
Pîn' la sfîntul Constantin.

... și „Mi-e dor de ochii tăi adînci"...

O mică pasiune extramuzicală: cafeaua turcească

Și-i „zisese" atît de frumos, încît directorul școlii normale din Deva i-a dat, din partea lui, un premiu de 500 de lei. S-a amețit atunci toată ciasa a opta din butoiul de bere pe care l-a cumpărat Șani. Și dulce a mai fost gustul berii cîștigate cu dulcele viers al cînteculuí ardelenesc!

Numai că uitarea e o însușire cum nu se poate mai omenească; drept care Șani al nostru a uitat de melodiile populare pe care, serile, le țingîna la pridvor împreună cu taică-său, de șirgul cu care își scria în caietul de dictando cîntecele auzite de la bătrînii satului; a uitat și de gustul berii cîștigate cu „Leana" și a ținut morțiș să devină cîntăreț de operă. A studiat trei ani la conservatorul „Gh. Dima" din Cluj, s-a înfuriat pe el profesorul Crișan și l-a dat afară (era cam „boem" studentul nostru), s-a înscris la conservatorul maghiar și nu s-a lăsat pînă nu a cîntat, la Opera maghiară din Cluj, în anii 1933 și 1934, în „Liliacul", în „Țara surîsului", în „Dunărea albastră". Pe urmă, împrejurări vitrege l-au făcut să se lase de operă și să devină funcționar. Unii oameni se dau bătuți de viață, se resemnează. Grozuță nu-i dintre aceștia. Tot era salariat al Radio-ului, ce-ar fi fost dacă ar fi încercat să cînte, din cînd în cînd, vreun cîntec popular, de pe la el de-acasă?

O dată formulată, această idee i-a „intrat în cap". Nu a trecut multă vreme și l-a cunoscut compozitorul Mihail Jora. De atunci Grozuță s-a dăruit muzicii populare; a ascultat sfatul competent al muzicianului, a dat ascultare îndemnului din inimă ce i dădea mereu ghes spre cîntecul de-acasă și, răsfoind colecțiile de cîntece populare ale lui Brediceanu, Emil Monția, Sabin Drăgoi, Dima, Filaret Barbu, a cules de acolo melodiile ce i se potriveau mai bine. Atunci, în 1938, a putut fi ascultată la radio, cîntată de Grozuță, doina:

Mugur, mugurel,
Ia fă-te mai mărice!
Că ne-am săturat de iarnă
Și de greutăți în țară,
Bate-i doamne pe ciocoi,
Cum ne bat și ei pe noi
Vino, scumpă primăvară,
Și ne adă bine-n țară.

Iar mai apoi, tot Grozuță a lansat unul din cîntecele populare care aveau să cucerească întreaga țară: *„Pe Mureș și pe Tîrnave"*...

■

Grozuță a călătorit mult. Cunoaște țara — din turneele pe care le-a făcut de-a lungul și de-a latul ei — cu detalii care ar stîrni invidia celui mai încercat reporter. A colindat și străinătățile. Anii 1946 și 1947 nu l-au văzut în țară: a cîntat și a imprimat cîntecele noastre populare în Cehoslovacia, în Italia, în Austria, în Ungaria, în Germania și în Elveția. De curînd a poposit și în Bulgaria. Dar în ce privește oamenii și locurile străinătății, are preferințe foarte precise: „Nimeni nu știe să îți asculte cîntecul de la inimă, mai cu inimă ca rusul"

Amintirile îi sînt foarte proaspete: în urmă cu un an și ceva, a cîntat timp de 40 de zile, împreună cu Maria Lătărețu, la restaurantul „Dunărea" din Moscova. Apoi a făcut un lung turneu în orașele Uniunii. „Cînd începeam să cînt „Ochii tăi frumoșii și limpezi", se făcea dintr-o dată liniște, o liniște adîncă; nimeni nu se mai mișca prin sală, iar în uși se agățau ciorchini de oameni care nu mai aveau loc pe la mese. Cînd terminam de cîntat eu sau Maria, nu știau cum să ne arate mulțumească cu aplauze, bisuri, invitații la mesele lor. Nu mi-a plăcut niciodată să cînt prin restaurante, dar la localul moscovit aveam în fiecare seară senzația că dau un recital extraordinar. Să știți: nimeni nu știe să îți asculte cîntecul de la inimă mai bine ca rusul".

★

Cîntăreț de operă ar fi vrut să fie Grozuță. Dar niciodată nu s-a gîndit să devină actor de film. Și totuși, de curînd, a apărut cu remarcabil succes în filmul de scurt metraj „Cîntece de nuntă ardelenești", în care interpretează cîteva din piesele lui de rezistență.

Îi urăm succese și mai mari, de aci înainte.

UN OM POSAC

de Rik AUERBACH

Sînt un om posac, și gata! N-am ce face! Nu sînt rău din fire, nu sînt rănchiunos, nu sînt nici măcar invidios. Sînt numai posac. Așa-i felul meu! Răspund cuviincios, salut la rîndul meu pe cine se cuvine și cedez întotdeauna locul în tramvaiele mai vîrstnici. Dar, nu știu de ce, le fac toate cu sprîncenele încruntate și gura boțită. Am în schimb un suflet tare bun, plinea lui dumnezeu. Nevastă-mea spune însă că asta nu se vede și că, posac cum sînt, reușesc să îndepărtez oamenii de mine. Spusele astea m-au cam pus pe gînduri. Așa o fi? Pentru că, ce-i drept, deși stăm în plin centru, deși liftul nu e niciodată defect, deși dulcețurile nevestii-mi sînt renumite, la ușă nu ne sună nimeni, decît factorul poștal și administratorul, pentru întreținere. Pînă și soacră-mea... Dar ce să mai vorbim!

Mi-am amintit însă într-o zi de Mițu, vechi coleg de pe băncile școlii, pe care-l cunosc de treizeci de ani bătuți. Mițu are un băiețaș, un înger, cel puțin așa îmi amintesc de cînd am fost ultima oară pe la ei. Ei la noi nu vin! Nu! Nevastă-mea spune că se sperie copilul de căutătura mea.

- Nu mai merge așa, dragul meu! Trebuie musai să te schimbi! Trebuie neapărat să faci ceva! Nu vezi că nu ne mai vine un om în casă? Îi gonim pe toți, cu răceala ta. Ascultă-mă pe mine, pe soția ta care te iubește, trebuie neapărat să iei o hotărîre, trebuie să faci ceva!

Vorbele ei m-au pus pe gînduri. Ce-i drept, nu le auzeam pentru prima oară, dar începuse să mă enerveze și pe mine faptul că, de multă vreme, nici măcar pe cinci noștri de la trei nu avui dăscălesc semne de viață. Or fi găsit altundeva să joace pietre! Ce să mă necăjesc eu pentru atîta? Bine — îmi spuneam tot eu - dar Mițu, dar Fănel? Au uitat ei atît de ușor anii de liceu, de studenție, primele noastre iubiri sau... cine știe, poate totuși eu... cu mutra mea... te pomenești că asta-i fi!

„Trebuie să faci ceva!"

îmi spunea mereu nevastă-mea. Dar ce să fac? Tărie de caracter am, voință am, dar ce să fac? Cum să fac? Mă uit în oglindă și încerc să dau altă traiectorie sprîncenelor mele; zadarnic! Cred că mai ușor m-aș lăsa de fumat!

Totuși, nu mai merge așa! Toată iarna nu ne-a sunat un om la ușă! Vara mai merge, dar iarna, se poate? Nu putem nici noi să mergem în vizită la prieteni, dacă aceștia ne-au uitat!

În sfîrșit, e bine, ce să vă mai spun!...

Hotărît, nevastă-mea are dreptate! Trebuie să găsesc o soluție, trebuie să fac ceva! Ce dracu, sînt cîrpă sau bărbat?

★

Nu, nu sînt cîrpă! Vă spun asta după numai două săptămîni. Tare-s bune nevestele, cînd vorbesc cu temei!

Nici nu-mi mai recunosc casa. Și Mițu, și Fănel, și tanti Eloira, și Gigi, plină și soacră-mea... Și-au amintit de noi cu toții. Ca să nu mai vorbesc de vecinii din bloc, dintre care pe unii nici nu-i cunoșteam înainte și care astăzi ne dovedesc o caldă amiciție.

Asta viață, zic și eu! Deși toate s-au schimbat în numai două săptămîni, nu pot totuși pricepe cum am putut trăi atîta timp singuri, ca niște pustnici! Nu zău, nu pot pricepe!

Uite, acum cinci minute mi-au telefonat Simona și Florin, că deseară sînt la noi. Și-s drăguți, foc! Ne-au rugat stăruitor să nu ne mai deranjăm cu pregătiri speciale. Ce s-o găsi în casă și atît! Altfel... se supără, zău așa!

Na! Sună telefonul! Fac prinsoare că-s alți musafiri... Sigur! Nora și cu Petrică. M-au rugat să le dau voie să aducă cu ei niște prieteni pe care i-au cunoscut la Mamaia, niște oameni adorabili. Poți refuza un oaspete? Mai ales cînt toți te înconjoară cu atîta simpatie...

Zilele acestea trebuie să stau serios de vorbă cu nevastă-mea. Trebuie să găsim un schimb de locuință. Nu stăm prost, nu, dimpotrivă! Dar dacă pentru un om posac garsoniera noastră era destul de încăpătoare, pentru niște oameni simpatici, drăguți, înconjurați de atîtea semne de dragoste, spațiul e cu totul necorespunzător.

Uite așa se petrec cotiturile în viața unui om! Eram un om acru, posac, ocolit de prieteni și de rude, iar acum ne e casa plină aproape zi de zi.

Pentru asta trebuie să mulțumesc sfatului înțelept al nevestii-mi, care-mi spunea că trebuie neapărat să mă schimb, că trebuie să găsesc o soluție! Îmi amintesc de nopțile albe cînd îmi frămîntam mintea să găsesc o soluție... Și am găsit-o!

Am luat televizor.

Forțele de stînga, hotărîte să bareze calea fascismului, își string rîndurile. Iată una din numeroasele mani festații antifasciste de la Paris, din aceste zile

FRANȚA SE APĂRĂ!

Articol scris pentru „Flacăra"
de Jean-Maurice HERMANN

Războiul purtat de burghezia franceză în Algeria durează de mai bine de trei ani. Situația se agravează tot mai mult, în ciuda presiunii unei armate de 500.000 de oameni. Lumea întreagă a urmărit cu neliniște nesfîrșitul lanț de masacre, atentate, represalii și torturi. Dorința de a ieși din acest „cerc infernal", de a lichida războiul sîngeros și fără sfîrșit, a devenit unanimă.

Dar recentele evenimente strîns legate de războiul din Algeria au tulburat viața politică franceză și au zguduit, fără îndoială, opinia publică mondială.

Următoarele cîteva reflecții ar putea înlesni înțelegerea evenimentelor.

Cauza instabilității guvernelor franceze

De ani de zile viața politică franceză este dominată de un fapt. De la punerea în aplicare a planului Marshall, toate celelalte partide politice s-au înțeles să excludă Partidul Comunist Francez de la participarea la guvern sau la majoritatea parlamentară. Nimic n-a putut împiedica însă ca P.C.F. să dețină o pătrime din numărul mandatelor în Adunarea Națională și să-și spună cuvîntul cu fermitate. De aici s-a ivit necesitatea pentru toate guvernele care s-au succedat în anii aceștia, de a-și constitui majoritatea în mod exclusiv din cadrul celorlalte grupări parlamentare. Aceasta a dus nemijlocit la coaliții eterogene, sudate doar prin anticomunism, dar divizate prin multe contradicții. Coaliția burgheză își estompa uneori anumite contradicții, recurgînd la ajutorul financiar american și evitînd să rezolve — cu mijloace proprii — anumite probleme economice. Dar pentru asta, era nevoie de cîteva zeci de voturi ale dreptei, care exercitau un „veto" asupra politicii guvernelor și se bucurau astfel de o influență disproporționată față de forța lor reală.

Iată deci că majoritățile presupuse sînt cauza unică a vizibilei incoherențe și netrăinicii a guvernelor franceze. Regimul parlamentar are, desigur, foarte mari lacune, dar nu el poartă vina acestei situații, ci faptul că aplicarea lui a fost în permanență falsificată.

Sciziunea majorității

Forțe din ce în ce mai puternice s-au pus încetul cu încetul în mișcare, pentru a obține sfîrșitul ostilităților în Algeria. Este vorba de presiunea populară alimentată de dificultățile economice provocate de război; de poziția adoptată de S.U.A. — suspectată de întreaga lume arabă pentru alianța cu o țară care luptă contra musulmanilor algerieni cu arme americane; de presiunea bisericii catolice care, avînd experiența războiului din Vietnam, se desolidarizează de colonialism și se teme, aidoma americanilor, ca nu cumva prelungirea războiului să dea mișcării de eliberare națională algeriană un conținut din ce în ce mai politic și mai progresist; și, în sfîrșit, de presiunea cercurilor „Micii Europe", ale căror planuri de exploatare a Africii pot fi zădărnicite în cazul unui eșec al Franței.

Astfel de presiuni au determinat pe dl. Felix Gaillard să accepte „bunele oficii" anglo-americane. Și tocmai acceptarea aceasta a făcut să sară în aer guvernul său. Trebuia, oricum, să se ajungă aici!

Ultra-reacționarii dreptei, ostili oricărei negocieri, adepți ai represiunilor colonialiste și răspunzători de continuarea războiului, rup cu elementele care acceptau ideea încetării focului, ca și cu acelea care erau de acord cu mediația americană.

În ce privește stînga, aceasta dorește — ca totdeauna — negocieri directe cu poporul algerian, fără intermediari care ar fi gata să-și ia „partea leului" pentru „bunele lor oficii".

Nu belliciștii formează majoritatea

Eșecul d-lui Bidault a demonstrat că nu se poate înjgheba o majoritate reprezentînd politica de continuare a războiului. Dl. Pflimlin, lider al M.R.P., catolic și „european" fervent, își propune să reia tentativa lui Gaillard. Ultra-reacționarii din Algeria își dau seama de aceasta și declanșează mișcarea pentru a-l sorti eșecului. Pflimlin capătă totuși investitura mulțumită poziției comuniștilor.

Teama față de Frontul Popular

Din acest moment, Pflimlin, ca și liderul socialist Guy Mollet (care, prin slăbiciunea sa față de reacționari, este responsabil în cea mai mare parte de situația la care s-a ajuns) caută o cale pentru a duce politica sa fără comuniști, de a căror influență se teme cel mai mult. Din 1936 burghezia franceză trăiește cu adevărat terorizată de ideea unei victorii a Frontului Popular.

Fără îndoială că nu poți însă respinge amenințările dreptei, decît sprijinindu-te pe masele populare. În ce privește complotiștii din Algeria, dacă nu vor avea ajutorul metropolei, desigur că nu vor putea continua mult timp războiul și nu vor putea aproviziona Algeria și trupele de ocupație. Lovitura lor de forță nu poate avea nici o șansă, decît dacă ei ar putea pune mîna pe putere în cel mai scurt timp și în Franța.

Ce face De Gaulle?

După o încercare nereușită de a se lansa, fostul șef al „Franței libere" se retrăsese de mai multă vreme din viața politică. Tăcerea sa dădea loc la diferite interpretări. Iată însă că fasciștii din Algeria îl cheamă acum la putere. Dar clasa muncitoare se opune venirii lui De Gaulle la putere.

Unii membri ai guvernului parizian ar dori însă aceasta, pentru a-și putea astfel declina responsabilitățile. Totodată, ei nutresc speranța că De Gaulle va reuși să unească o parte a rebelilor din Algeria cu elemente ale dreptei din Franța, pentru a putea fi continuată politica de izolare a comuniștilor.

Și generalul care-și pune candidatura se pare că este de acord cu aceasta.

În țară însă — ca și în timpul rebeliunii fasciste din 6 februarie 1934 — se organizează spontan un front republican și antifascist, în care se grupează laolaltă sindicatele, intelectualitatea, militanții de toate tendințele. Aceasta nu face decît să agraveze îngrijorarea guvernului, care se teme că a mers prea departe.

Acestea sînt cărțile cu care se joacă partida complicată din Franța. Jocul se desfășoară cu cărțile pe masă. Miza poate fi pacea sau războiul în Algeria, dar mai ales trezirea conștiinței democratice franceze, sau înăbușirea ei. Și de aceasta depinde nu numai liniștea Franței...

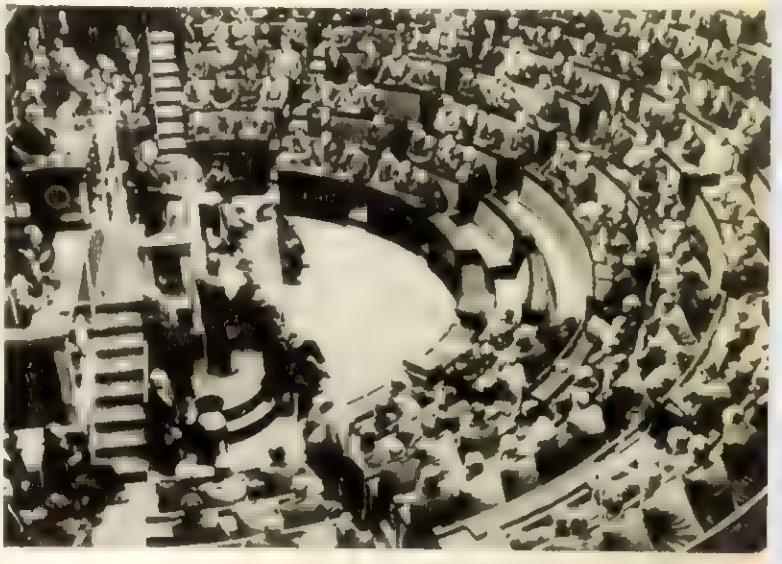

Republica e în primejdie. Zile de mare tensiune în Adunarea Națională Franceză.

TURNEUL EȘECULUI

Vicepreședintele S.U.A., Richard Nixon, a întreprins un turneu politic în mai multe țări ale Americii Latine. Peste tot, însă, el a fost întîmpinat cu violentă ostilitate. La Montevideo, studenții uruguieni l-au primit strigînd: „Afară cu Nixon!" În Argentina, domnul vicepreședinte a fost fluierat, huiduit „Cară-te acasă, Nixon! Argentina nu este de vînzare". În Lima (în Peru), a fost primit cu... pietre. Hotelul din Bogota, în care a locuit Nixon, a trebuit să fie păzit de poliția călare. La sosirea în capitala Venezuelei, mașina în care se afla Nixon a fost bombardată cu pietre. Incolo, turneul n-a avut nimic spectaculos. Numai că, la încheierea precipitată a călătoriei sale, Nixon a mărturisit cu amărăciune: *„Nu este un lucru ușor să îndur, cum ce a trebuit să îndur eu astăzi. Nu este plăcut să scuipat din cap pînă în picioare..."*

În fotografie: nici mașina bine închisă, nici pălăria trasă pe ochi nu l-au putut apăra pe Nixon de furia mulțimii.

CONGRESUL ORGANIZAȚIEI INTERNAȚIONALE A ZIARIȘTILOR

Duminică 18 mai a.c. și-a încheiat lucrările cel de-al IV-lea Congres al Organizației Internaționale a Ziariștilor. La lucrările Congresului au participat, în calitate de delegați și observatori, ziariști din 27 de țări. De asemenea, au mai luat parte, în calitate de invitați, reprezentanți ai U.N.E.S.C.O., Federației Sindicale Mondiale, Consiliului Mondial al Păcii și Organizației Internaționale de Radio.

Rezoluțiile adoptate de cel de-al IV-lea Congres al O.I.Z. sînt mărturii ale fermității cu care ziariștii cinstiți din toată lumea subscriu pentru unitate și prietenie. Ele confirmă hotărîrea nestrămutată de a milita și mai departe pentru adevăr, pentru libertatea presei și împotriva monopolurilor, împotriva războiului, pentru pace și prietenie între toate popoarele lumii.

În cele cîteva imagini care urmează, vă prezentăm aspecte de la lucrările Congresului O.I.Z.

1. *Stelios Iacovides, redactor-șef al ziarului „Haravgi" din Cipru, vorbește la lucrările Congresului O.I.Z. despre condițiile de viață și lupta pentru eliberare a poporului cipriot de sub jugul colonialismului britanic.*

2. *Tovarășul Anton Moisescu, membru în Consiliul General al F.S.M. și vicepreședinte al C.C.S. din R.P.R., salută pe congresiști*

3. *Obiectivul fotoreporterului a surprins într-un colț al sălii pe ziariștii M.A. Petrov (U.R.S.S.), M. Hofman (R. P. Polonă), J.M. Hermann, Charles Ricci și J.F. Dominique (Franța).*

4. *Renato Leduc și Jean-Maurice Hermann în timpul unei pauze*

SCRISOARE DIN ATENA

SEMNIFICAȚIA UNUI SCRUTIN

de Ioanis THEODORIDIS

După cunoașterea rezultatelor scrutinului din Grecia, se poate afirma cu certitudine că aceste alegeri au constituit un adevărat referendum popular împotriva instalării de baze pentru rachete și arme nucleare pe teritoriul Greciei.

»Așa cum am arătat și în scrisoarea mea precedentă (apărută în „Flacăra" la 22 martie a.c.), cu mult înainte de alegeri exista o puternică mișcare împotriva bazelor și armelor nucleare. Ea a luat o și mai mare amploare în cursul campaniei electorale, iar partidele politice s-au văzut nevoite, unul după altul, să-și precizeze atitudinea. De altfel poziția adoptată de diferite partide față de această problemă vitală s-a oglindit în înseși rezultatele alegerilor. Din cei 3.800.000 de alegători care s-au prezentat la urne, 2 200.000 de alegători, adică un procent de 59 la sută, s-au pronunțat fățiș împotriva instalării de baze atomice. În ce privește voturile date Uniunii naționale radicale, ele nu pot fi totuși socotite în întregime ca fiind în favoarea bazelor atomice, deoarece și acest partid a fost nevoit să adopte, în cadrul campaniei electorale, o poziție oarecum echivocă față de problema rampelor atomice.

Unul din cele mai semnificative aspecte ale alegerilor parlamentare din Grecia îl constituie marele succes repurtat de Partidul democrat unit de stînga (E.D.A.) și de personalitățile patriotice care au colaborat cu el. Cu cele 78 de mandate obținute, E.D.A. și-a sporit forța parlamentară de peste patru ori, devenind al doilea partid din țară. Pronunțîndu-se cu hotărîre împotriva rampelor atomice și prezentînd un program de renaștere națională, de respectare a independenței naționale a țării, E.D.A. a reușit să ocupe locul întîi la Atena, Pireu, Salonic și în alte orașe mari, situîndu-se totodată în frunte și în regiuni întregi, ca de pildă în Tessalia. De asemenea, coaliția de partide P.A.D.E. (Uniunea progresistă agrariană democrată) a întrunit 450.000 de voturi, tocmai pentru că s-a pronunțat categoric împotriva instalării de baze atomice, împotriva subjugării economice și politice a Greciei, pentru lărgirea legăturilor economice și culturale cu țările socialiste. Dimpotrivă, liberalii și-au pierdut din influență, datorită politicii lor de echivoc în unele probleme vitale pentru poporul grec. De asemenea, Uniunea națională radicală, cu toate că și-a asigurat majoritatea mandatelor, favorizată de sistemul electoral în vigoare, se află doar în slab progres în comparație cu alegerile din 1956.

Deși campania premergătoare alegerilor s-a desfășurat în principal în jurul importantei probleme a bazelor, un loc deosebit l-a ocupat și problema relațiilor cu Uniunea Sovietică și țările socialiste din Balcani. Sentimentele de prietenie și dorința de colaborare manifestate de popoarele țărilor socialiste față de poporul grec au fost larg subliniate în campania electorală și au exercitat o influență pozitivă. Interviul acordat de premierul sovietic Hrușciov ziaristului grec Lambrakis a avut un uriaș răsunet în Grecia, iar inițiativele de pace și de colaborare ale Rominiei au fost scoase deseori în evidență de către organe de presă și de candidați.

Alegerile din 11 mai au arătat că Grecia are nevoie de o politică lucidă și realistă, că poporul grec vrea să trăiască în pace, prietenie și colaborare cu toate popoarele și în primul rînd cu vecinii săi din Balcani.

ERUPȚIA *antiamericană din Liban*

Puternica erupție antiamericană din Liban a avut caracterul unei adevărate răscoale populare. La Beirut și Tripoli au avut loc mari manifestații împotriva politicii proamericane, duse de actualii conducători ai țării. Au fost ridicate baricade și zile în șir, între populație și armată s-au dat lupte de stradă, soldate cu morți și răniți. Conducta petroliferă ce străbate țara a fost tăiată. În fața ambasadei americane și a Misiunii de informații a S.U.A. din Beirut, manifestațiile s-au ținut lanț; atașatul militar american a fost fugărit cu pietre. Greva generală a cuprins întreaga țară.

Față de amploarea mișcării populare, conducătorii proamericani ai Libanului pretind că țara ar fi „obiectul unui atac din afară" și cer intervenția puterilor occidentale. Dar o nouă încercare de a reedita agresiunea imperialistă de la Suez ar primi, fără doar și poate, o ripostă hotărîtă atît din partea întregii lumi arabe, cît și din partea U.R.S.S. și a altor țări iubitoare de pace.

În fotografie: lupte de stradă la Beirut.

ÎN JURUL GLOBULUI

AICI A COMPUS CEAIKOVSKI. După terminarea recentului concurs internațional „Ceaikovski", concurenții au vizitat locuința de la Klin, în care și-a petrecut Ceaikovski ultimii ani ai vieții și a compus — între altele — celebra simfonie a 6-a „Patetica". În fotografie: pianul la care compunea Ceaikovski.

COAFURĂ... CU ASISTENȚĂ. La Praga a avut loc recent un concurs internațional de coafură artistică, la care au luat parte specialiști din R.D. Germană, R.P. Polonă, R.P. Ungară, R.P.F. Iugoslavia și R. Cehoslovacă. În timpul a 45 de minute maiștrii coafori au trebuit să-și demonstreze îndemânarea lor în fața unui numeros și exigent public. Premiul întîi a fost cîștigat de doi coafori cehi.

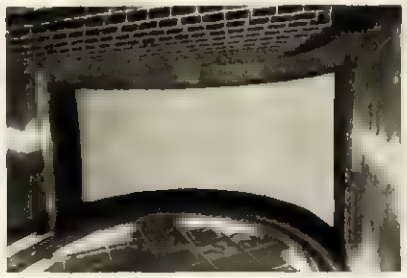

ECRANUL PANORAMIC. După Moscova, alt mare oraș sovietic — Kiev, capitala R.S.S. Ucrainene — are un cinematograf panoramic. Noul cinematograf dispune de șase aparate de proiecție, două filmofonografe și 30 de amplificatoare. Ecranul, dintr-un material plastic, este lung de 22,5 metri și înalt de opt metri.

↑ MORMÎNTUL" JULIETEI. Acum 20 de ani, s-a anunțat la Verona „identificarea" mormîntului secular al eroinei lui Shakespeare, Julieta. De atunci, zeci de mii de tineri au venit să viziteze mormîntul, pentru a-și jura aici dragoste veșnică. Municipalitatea orașului a avut însă grijă să exploateze această „mină de aur", a cărei autenticitate nu s-a gîndit s-o verifice nici un vizitator. Numai în 1957, biletele de intrare la mormînt i-au adus suma de 3 milioane lire!...

ÎN LOC DE... SALI DE EXPOZIȚIE. Oficialitățile nu găsesc fonduri pentru sprijinirea artiștilor plastici. De aceea mulți pictori sînt nevoiți să-și expună tablourile pe străzi — așa cum face și bătrînul pictor din fotografie, care și-a etalat lucrările pe bulevardul St. Michel din Paris. După cum se vede, cumpărătorii nu se prea îmbulzesc...

ȘI-A HIPNOTIZAT... ELEVII. Exasperat de slabele răspunsuri ale elevilor săi, un profesor american de liceu a avut stranie idee de a le examina... subconștientul, recurgînd la ajutorul unui hipnotizator. În stare de hipnoză, elevii au răspuns totuși mai bine decît în mod obișnuit.

...Nu erau probabil sub influența filmelor cu gangsteri și a spectacolelor televiziunii.

EXPORT DE... COPII. Mii de copii italieni sînt părăsiți de părinți, din cauza grelelor condiții de trai. Autoritățile democrat-creștine au găsit o „soluție": să autorizeze expatrierea acestora. Micuții Giancarlo, Annamaria, Mirella și Marcella din fotografie vor fi trimiși în S.U.A. Deci, nu numai mărfurile se exportă...

LA 6.000 METRI ALTITUDINE a văzut lumina zilei fiul unei tinere franceze de 24 ani, Liliana Shaw Ramos, în timpul unei călătorii cu avionul. Copilul, deși născut prematur, este sănătos, ca și mama sa. Iată-i fotografiați la aterizarea avionului.

→

↑ GIGANT... ÎN LUMEA EI. Interesanta faună a insulelor Galapagos — de care s-a ocupat și marele Darwin — cuprinde, printre alte specii, și o broască țestoasă uriașă, pe care patru oameni abia o pot urni din loc.

Eroinele mult discutatului roman gruzin „Destine de femei" apar și pe ecran, pledînd pentru dreptul la fericire și egală răspundere în muncă cu bărbații. Lucrarea lui M. Djavanișvili a găsit în scenaristul și regizorul N. Șanișvili un entuziast susținător, care a demonstrat, prin filmul în culori nou-creat de studiourile georgiene, valorosul mesaj al originalului.

Cunoscuta legendă a lui Orfeu a fost adesea dramatizată și ecranizată. Anul acesta, cinematografia braziliană ne oferă o nouă interpretare modernă a mitului. Filmul, creat de Sergio Gordine după piesa lui De Morais „Orfeu negru", îi transpune pe eroi în epoca noastră, devenind un emoționant protest împotriva rasismului.

Regizorul francez Roger Pigault, soțul actriței Betsy Blair, a terminat de curînd cea dintîi coproducție chino-franceză, filmul „Zmeul de la capătul lumii", pe care l-a turnat în studiourile din Șanhai și Canton.

Anul acesta a fost realizat primul film artistic de lung metraj al cinematografiei Republicii Populare Mongole. Poporul de păstori, smuls din feudalism de elanul Revoluției din Octombrie, și-a închinat acestei pagini luminoase a istoriei primul său film, intitulat sugestiv „În pragul vieții". Cu acest film, regizat de S. Ghenden, noua cinematografie mongolă a pășit într-adevăr în viață.

Numele actorului Bourvil este azi extrem de popular în Franța. Apreciatul comic de music-hall, operetă și cinema, s-a dovedit în ultimele roluri — cel din „Străbătînd Parisul" și al lui Thénardier din „Mizerabilii" — un excelent actor de dramă. Ceea ce a dus la două noi oferte pentru viitor: un film cu Michèle Morgan, „Două fețe", și unul cu Danielle Darrieux, „Într-o duminică oarecare".

Un afiș „tare" nu înseamnă totdeauna și un film bun. Aceasta a dovedit-o de curînd și filmul italian regizat de Camillo Mastrocinque, „Trei bărbați și o doctoriță". În care cele trei roluri masculine le-au interpretat reputații actori Toto, Rascel și Vittorio de Sica, iar în rolul feminin a apărut foarte populara Tittina de Filippo, sora lui Eduardo. Și, totuși, filmul a avut o răsunătoare cădere.

La Hollywood a avut loc un ciudat spectacol, care demonstrează mercantilismul împins pînă la neomenie al business-man-ilor: într-una din cele mai mari săli de cinematograf, au fost proiectate fragmente din cîteva filme de succes de acum 30 și 40 de ani, în prezența interpreților de atunci ai rolurilor. Pentru a încasa suma dinainte stabilită, necesară întreținerii azilului foștilor actori, aceștia au fost siliți să apară pe scenă în costumele din film, cîntînd cupletele sau jucînd scenele din respectivele filme. Și așa, actrițe și actori bătrîni, sleiți de puteri și din ai căror farmec de demult nu a mai rămas nici urmă, au trebuit să apară, ridicoli, în scene de exuberanță sau ingenuitate, în holurile unui public care se credea la un panopticum... Sărmani foști idoli!...

REDACȚIA: București, Piața Scînteii. Căsuța Poștală 5507 of. 33, Tel. 7.60.10 int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni 26 lei; 6 luni 52 lei; un an 104 lei.

Prezentarea grafică: Vlad Mușatescu. Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

AȘTEPTATE CU INTERES, meciurile jucătorilor noștri de rugbi, în compania cunoscutei formații britanice Swansea, au fost urmărite de mii de spectatori care au avut prilejul să admire fazele de o rară spectaculozitate. În primele două meciuri, formațiile noastre — C.C.A. și Dinamo — au reușit să dispună de echipa din Țara Galilor cu scorurile de 12-6 și respectiv 9-5. În clișeu: o fază de luptă pentru balon din meciul C.C.A.-Swansea.

În campionatul categoriei A la fotbal lupta pentru primul loc a devenit acerbă

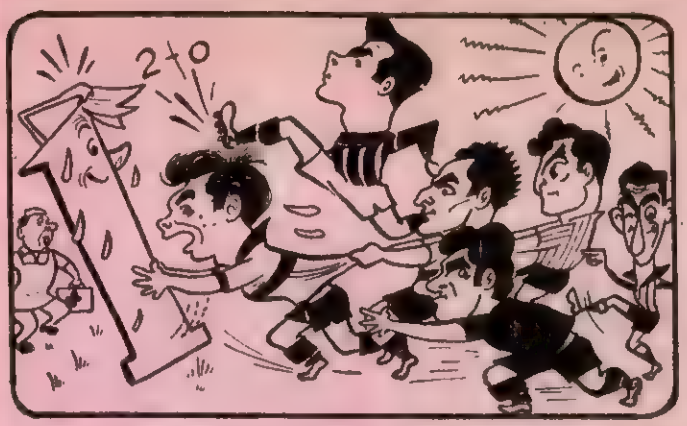

În cursă: Pahonțu (Petrolul-Ploești), Ene II (Rapid), Zbîrcea (Știința-Timișoara), Onisie (C.C.A.), Ghibea (Jiul) și Ozon (Progresul).

Văzuți de Neagu RĂDULESCU

SPORT

ECHIPA DE FOTBAL a Angliei, care a reușit să termine duminică la egalitate (1-1) cu formația Uniunii Sovietice.

↑ TERMINÎND VICTORIOS partida revanșă, Mihail Botvinnik a dobîndit titlul de campion mondial la șah. Iată-l, imediat după victorie, împărțind autografe admiratorilor săi.

← ȘTRANDUL „DANTE GHERMAN" cunoaște o vie activitate. Aci se desfășoară antrenamentele, precum și concursurile înotătorilor și jucătorilor de polo din cluburile și colectivele sportive din Capitală. De curînd a început și campionatul republican de polo. După primele două etape, doar echipele Dinamo și C.C.A. au rămas neînvinse. În clișeu: un aspect al bazinului de la complexul „Dante Gherman", în timpul desfășurării campionatului de polo.

CONCURSUL INTERNAȚIONAL de parașutism va începe pe data de 30 mai. În vederea acestei întreceri campioana absolută a R.P.R., Angela Nastase, se pregătește cu multă atenție. ↓

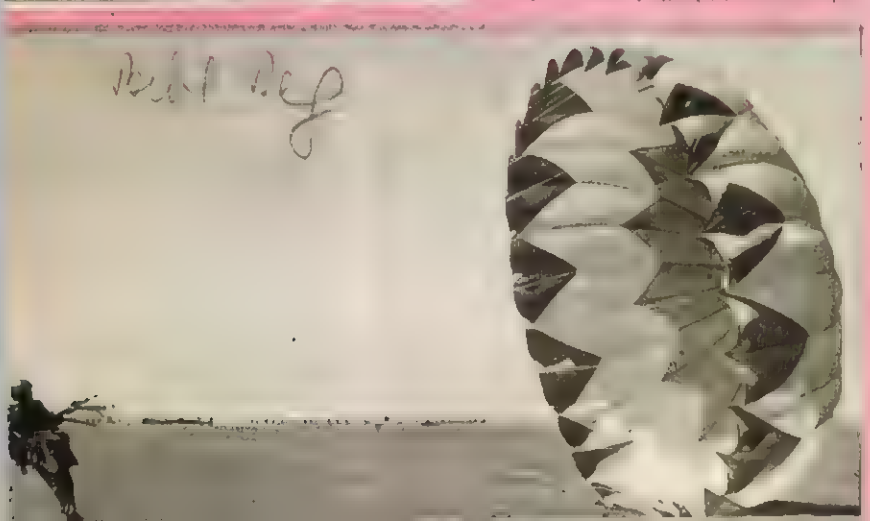

ÎN ACTUALITATE

Din nou despre fotbal

Am asistat în ultimul timp la mai multe meciuri de campionat și la evoluția celor două selecționate și trebuie să mărturisim că de cele mai multe ori am rămas cu un gust amărui.

Campionatul mai oferă doar satisfacții legate de curiozități... statistice: cine mai realizează două puncte, cine va ajunge — tot pe bază de punctaj — echipa Petrolul, care echipă nu va reuși să obțină cele 24 de puncte calculate pentru evitarea retrogradării etc., etc. Singurii care nu-și mai pun nici măcar această problemă sînt jucătorii de la C.S. Oradea, reușind poate — tocmai prin aceasta — să țină în șah formații rutinate. Ce mai așteaptă însă spectatorii de la un meci de campionat? Din păcate, au început să se mulțumească cu satisfacția mirară a înfrîngerii „favoritului" sau a realizării unor scoruri de rugbi. Un meci încheiat cu scor alb (0-0) cred că ar stîrni proteste împotriva prevederii regulamentare în legătură cu *obligativitatea* celor 90 de minute de joc.

Ultimele două etape ne oferă suficiente exemple pentru a ilustra cele de mai sus. Echipa U.T.A. a fost învinsă la București cu 7-0, într-un meci în care am admirat doar cîteva... șuturi. Dinamo-București și C.C.A. au cîștigat — în ultima etapă — partide cu o desfășurare complet anostă, în care au abundat greșeli elementare, plictisind astfel un public altfel entuziast.

Jocurile făcute de cele două selecționate ale noastre în compania formațiilor Canto de Rio și Dinamo-Moscova ne-au nemulțumit de asemenea. În opoziție cu fantezia și tehnica brazilienilor și cu jocul modern și eficace al sovieticilor, cele două selecționate ale noastre păreau formate pur și simplu din începători. E dificil, desigur, să alcătuiești o selecționată. Dar la ora actuală dificultățile nu sînt legate de selecția propriu-zisă (datorită sensibil egalei... lipse de „formă"), ci de randamentul pe care îl poate da o astfel de echipă. Încăpățînarea cu care a fost menținut Ciosescu în linia de înaintare a C.C.A. (la meciul cu Canto de Rio), ca și strîngerea izolată a cinci înaintași din Ploești, București, Petroșani, Tg. Mureș și Iași (pentru meciul cu Dinamo-Moscova) sînt lucruri care surprind. E adevărat că, după patru zile de pregătire, o selecționată constituită în astfel de condiții nu putea da un randament superior, dar nu atît din cauza lipsei de omogenitate, cît mai ales din cea a clasei inferioare a jucătorilor triați.

Pentru anul acesta, ni s-au promis multe măsuri menite să ducă la redresarea fotbalului. Dar, pînă la urmă, ni s-au oferit doar... momente de joc atletic. Nici nu se poate face mai mult, pentru că, într-o astfel de situație, singura soluție o constituie măsurile de perspectivă legate, de exemplu, de transformarea juniorilor de valoare pe care îi avem, în buni jucători divizionari. Credem că numai o atare poziție este eficientă și nu goana după rezultate imediate.

Florin ȘERBAN

PREȚUL 2 LEI

05
7/

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 22 (158) — 31 mai 1958

RÎD COPIII...

Fotografie de M. PAIUC

(Reportajul în pag. 4-5)

În acest număr:

Pag. 4-5 — Rîd copiii — mic fotoreportaj despre farmec de C. Bozbici și M. Paiuc.

Pag. 6 — O poveste cu ciocolata — fotoreportaj de R. Roda și A. Lovinescu.

Pag. 7 — Ne vin prieteni de pe țărmul Baltic.

Pag. 8-9 — Japonia împotriva morții (II). La Hiroșima — note de drum de Eugen Jebeleanu.

Pag. 10 — Sfîrșitul frumosului album — schiță de Sen Alexandru.

Pag. 11-12 — Vă rugăm: o singură propunere. Reducerea timpului de imobilizare a locomotivelor și vagoanelor — anchetă de F. Urseanu.

— Poezii de Tania Lovinescu.

Pag. 13 14 - Către culmi — de Radu Nor.

Pag. 14-15 — Josephine Baker și familia ei... universală fotoreportaj de Ilse Steinhoff, ziaristă germană.

Pag. 16 — Carnet plastic: Expoziția Tia Peltz — de Marcel Breslașu.

Pag. 16-17 — În lumea filmului pentru cei mici — de M. Marinescu Sandu.

— Mai multe săli pentru expozițiile de artă plastică.

Pag. 18-19 — Comoara — povestire de Constanța Coporan

— Farul 4 — capitolul IV — roman de Maria Roman.

Pag. 20 - La Prigoreni, pe urmele lui Ion Necu ce — de Lascăr Sebastian.

Pag. 21-22 De ce a ucis Cheryl? — Subiect banal de film american de Al. Gîrneață

— Opinii... pe scurt: Cînd autorii încurcă treburile eroilor... — de Mariana Pîrvulescu.

Pag. 23 — Poezii pentru copii — de Teofil Dumbrăveanu și Elisabeta Costin.

— Caricaturi.

Pag. 24 - Modă. sfaturi practice.

Pag. 25 — Cuvinte încrucișate.

Pag. 26 — În fostul han al lui Ciapiru... — de S. Păstorescu.

— Fotocronica „Flacăra".

Pag. 27 — În jurul globului.

LAOLALTĂ SPRE SOCIALISM ȘI COMUNISM

Recenta Consfătuire a reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești din țările participante la Consiliul de Ajutor Economic Reciproc are o importanță istorică — așa cum reiese și din Comunicatul acestei consfătuiri — în dezvoltarea legăturilor economice dintre țările socialiste, în adîncirea cooperării și specializării producției în ramurile interdependente ale economiei lor, în lărgirea formelor reciproc avantajoase de colaborare dintre țările frățești.

Consfătuirea a elaborat o serie de măsuri menite să ducă la întărirea puterii economice a fiecăreia dintre țările socialiste și a lagărului socialist în ansamblu.

Țara noastră, membră a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, pășește, laolaltă cu celelalte țări frățești, pe drumul luminos al construirii socialismului și comunismului, spre victoria sistemului economic socialist mondial.

Un aspect al colaborării dintre țările socialiste: pachebotul sovietic „Orel" descarcă în portul bulgar Stalin, mașini și utilaje industriale destinate construcțiilor uzinei „Karl Marx" și bazinului minier din Rodopi.

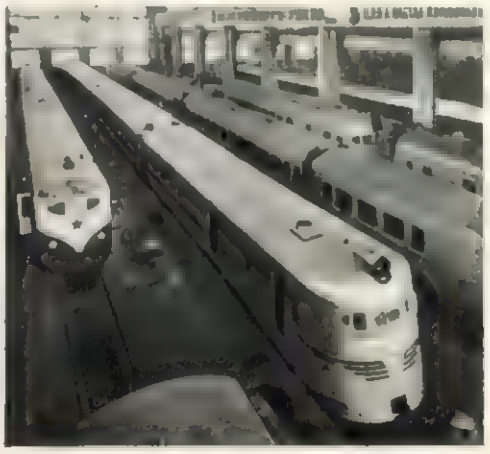

Uzinele „Ganz" din Budapesta livrează Republicii Cehoslovace, moderne și aerodinamice trenuri automotoare.

Întreprinderea socialistă Promassolwerk din Erfurt (R. D. Germană) exportă medicamente în numeroase țări socialiste — printre care și țara noastră

Expoziția economică a R.P.R. de la Pekin se bucură de o mare popularitate. În fotografie: un grup de tineri de la Institutul de Petrol din Pekin studiază noile utilaje petrolifere „made in R.P.R"

Țel unic: PACEA

Intr-o după-amiază a acestui însorit sfîrșit de mai, în Palatul mare al Kremlinului a fost semnat un document de o importanță covîrșitoare pentru destinderea încordării internaționale: reprezentanții a opt țări socialiste întruniți în Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor membre ale Tratatului de la Varșovia de prietenie, colaborare și asistență mutuală și-au reafirmat prin noi propuneri concrete și realiste — năzuința sinceră spre consolidarea păcii și securității în Europa și în întreaga lume, dorința fierbinte de a determina o cotitură în direcția încrederii și a colaborării pașnice între state.

Declarația statelor participante la Tratatul de la Varșovia — care face o analiză științifică, lucidă, a actualei situații internaționale și arată popoarelor Europei calea spre salvarea păcii — a reînnoit în inimile oamenilor cinstiți de pretutindeni nădejdea că „războiul nu este inevitabil, că războiul poate fi preîntîmpinat" și convingerea fermă că „prin forțele unite ale popoarelor pacea poate fi apărată și consolidată".

Nici un om de bună-credință nu poate asista cu mîinile încrucișate la primejdioasa politică „de pe poziții de forță" pe care o desfășoară cercurile conducătoare ale puterilor occidentale și în primul rînd ale S.U.A. — răspunzătoare de neîncetata cursă a înarmărilor; nu poți privi cu indiferență cum țările N.A.T.O. cheltuiesc în numai șapte ani 400.000.000.000 de dolari pentru pregătiri militare, cum se dublează forțele armate ale N.A.T.O. aflate la dispoziția generalului Norstad, cum într-o serie de țări N.A.T.O. se instalează rampele morții, cum sînt înzestrați cu arma nucleară membrii blocului nord-atlantic, inclusiv Republica Federală Germană. E cu neputință să asiști cu inima ușoară la jocul de-a moartea pe care-l fac avioanele americane zburînd încărcate cu bombe A și H peste regiunile arctice, în direcția Uniunii Sovietice, sau la monstruoasele ciuperci nucleare americane și engleze care au reapărut în zilele acestea deasupra zbuciumatului Pacific, ca un cinic răspuns la încetarea unilaterală de către U.R.S.S. a experiențelor cu armele atomică și cu hidrogen. Cum să asiști fără îngrijorare la amestecul puterilor coloniale în treburile interne ale țărilor Asiei și Africii, la oribilele vărsări de sînge din Indonezia, Yemen, Oman, la monstruosul război dus de colonialiștii francezi în Algeria, la primejdioasele uneltiri americane împotriva poporului libanez?

Și toate aceste atentate ale cercurilor imperialiste la viața și libertatea popoarelor se desfășoară sub semnul răsuflatei goroțe a „primejdiei" comunismului, cu care și Hitler a încercat, și temporar a reușit, să orbească unele popoare, orbire care a costat scump, foarte scump. E o lecție tragică din care popoarele știu să învețe. Ele știu de unde vine pericolul războiului și unde e pavăza păcii. Oamenii cinstiți de pretutindeni știu că țările unite în Tratatul de la Varșovia nu au și nu pot avea motive să atace alte țări, să cotropească alte teritorii; că ele dispun de uriașe întinderi de pămînt și resurse naturale; că principala lor bogăție o constituie oamenii, pe veci descătușați, entuziaști constructori ai unei vieți noi.

Țările socialiste sînt cele care au demonstrat bunăvoința lor și dorința de a colabora cu celelalte state în interesul consolidării păcii între popoare. Dovezi? Nenumărate: repetatele reduceri ale efectivelor forțelor armate ale participanților la Tratatul de la Varșovia; actul istoric al încetării unilaterale de către Uniunea Sovietică a experiențelor nucleare; retragerea voluntarilor chinezi din Coreea; planul polonez de a se crea o zonă denuclearizată în Europa centrală; propunerea guvernului R.D. Germane cu privire la crearea unei Confederații germane; nenumăratele inițiative ale guvernului sovietic în vederea convocării unei conferințe la nivel înalt între conducătorii statelor din Răsărit și Apus.

Acestea sînt fapte și nu vorbe. Sînt acțiuni concrete în folosul păcii, pe care țările socialiste le întreprind cu consecvență. Ele spun și acum guvernelor din Apus: să ne întîlnim la nivel înalt, să discutăm despre soarta omenirii; să nu luăm în deșert avertismentele savanților cu privire la bolile pe care le generează experiențele nucleare și la groaznicele consecințe ale unui război nuclear; să creăm în cele două Germanii, în Polonia și în Cehoslovacia o zonă liberă de armele morții atomice; o putere neeuropeană ca S.U.A. să înceteze de a mai exercita presiuni asupra partenerilor ei europeni în vederea respingerii planului Rapacki și de a mai pune bețe în roate convocării acestei conferințe prin ticluirea așa-numitei „situații din țările Europei răsăritene"; să se termine cu amestecul în treburile interne ale popoarelor, inclusiv în treburile poporului german!

Iată deci, o serie de fapte pe care blocul N.A.T.O nu le poate nesocoti fără a se demasca încă o dată ca dușman al păcii. În același timp țările socialiste, prin documentele semnate la Moscova, aduc noi dovezi ale politicii lor consecvente de pace: *reducerea în 1958 a forțelor armate ale țărilor participante la Tratatul de la Varșovia cu 419.000 oameni și inițiativa guvernului sovietic, pusă de acord cu guvernul R.P. Romîne, de a se retrage de pe teritoriul țării noastre trupele sovietice staționate în conformitate cu Tratatul de la Varșovia.*

Și, în sfîrșit, Consfătuirea de la Moscova a prezentat întregii lumi un document care poate fi asemuit cu o oglindă fermecată în care, privindu-te, îți vezi chipul de mîine, așa cum îți l-ai dori, într-o Europă pașnică, devenită „o zonă a păcii, a liniștei și securității": este proiectul Pactului de neagresiune între statele participante la Tratatul de la Varșovia și statele participante la Pactul Nord-Atlantic. Prezentînd acest proiect țărilor N.A.T.O., țările socialiste oferă o modalitate practică de evitare a unui război pustiitor, de rezolvare pe calea tratativelor a tuturor problemelor litigioase

Fără să-și slăbească nici o clipă simțul vigilenței și grija pentru securitatea popoarelor lor — date fiind repetatele respingeri ale inițiativelor lor pașnice de către blocul occidental — țările socialiste adresează puterilor apusene și lumii întregi o răspicată chemare la coexistență pașnică și colaborare internațională.

Socialismul spune NU morții atomice!

Oamenii muncii din țara noastră au citit cu mult interes Declarația statelor participante la Tratatul de la Varșovia și Comunicatul cu privire la Consfătuirea reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești din țările participante la Consiliul de Ajutor Economic Reciproc. În fotografie: un grup de muncitori de la „Grivița Roșie" citind aceste documente.

RĂZBOIUL NU ESTE INEVITABIL, RĂZBOIUL POATE FI PREÎNTÎMPINAT. PRIN FORȚELE UNITE ALE POPOARELOR PACEA POATE FI APĂRATĂ ȘI CONSOLIDATĂ.

RÎD COPIII...

Oriunde te-ai duce, copii îţi ies în cale. Cu zîmbetul lor fermecător te întîmpină în creşe şi cămine, în şcoli, pe stradă, în parcuri. Copiii rîd. Asta înseamnă că sînt fericiţi. Şi oare de ce nu ar fi aşa, cînd întreaga atenţie a statului nostru democrat, a părinţilor, a educatorilor se îndreaptă spre aceste fiinţe minunate, viitorul de aur al ţării! (foto 1).

Am încercat să prindem în cîteva imagini surîsul lor. Iată-i în Cişmigiu pe cei mai mici elevi ai liceului „Gh. Lazăr". Ei au venit să cunoască florile, statuile. Apoi, ţinîndu-se de mînă, se îndreaptă veseli spre casă (foto 2).

„Uţa! Uţa! Uţa! Uite, nene, noi ne jucăm în fiecare zi" (foto 3). Am regretat copilăria noastră nefericită, dar veselia acestor copii ne-a mîngîiat. Într-adevăr, ei sînt fericiţi...

— Puteţi prinde mingea? (foto 4) ne întreabă fetiţa.

Ne oprim puţin. Puţin, pentru că ne aşteaptă şi alţi copii.

Ne-am oprit la magazinul de jucării. Înăuntru e forfotă.

Cîte glasuri, tot atîtea dorinţe. „Vreau iepuraşul ăsta, mămico!" „Nu-i prea mare pentru tine?" (foto 5).

Mai tîrziu am văzut cum iepuraşul părăseşte magazinul, în braţele copilului.

Tot hoinărind cu aparatul fotografic am ajuns tîrziu la creşă. Fetiţele şi băieţii ne zîmbeau de parcă ne-am fi cunoscut de cine ştie cînd (foto 6). Numai la dispensar unde se făcea controlul medical periodic, toată lumea era serioasă (foto 7).

Ei, dar s-a înserat. Ne-am despărţit de micii noştri prieteni. Fotoreportajul închinat surîsului, veseliei şi copilăriei fericite se încheiase.

MIC FOTOREPORTAJ

DESPRE FARMEC

de C. BOZBICI (text) și M. PAIUC (fotografii)

O poveste cu ciocolata

— fotoreportaj —

de R. RODA (text) și A. LOVINESCU (fotografii)

Mînjită toată pe obraz și cu o bucată de ciocolată în gură, (foto 1) Ancuța îmi spuse într-o zi:

Tare-i bună!... Îți dau și ție... (sîntem prieteni buni!) Da'... îmi spui cum se face?...

Să-ți spun cum se face ciocolata?

Da...

Păi .. să-i spun, mă gîndesc. Dar cum s-o fi făcînd oare? Ia stai... (și mă reped la telefon):

Alo! Fabrica de produse zaharoase „București"?

(Îmi amintisem că am un prieten la fabrica asta. El trebuie să știe, cu siguranță, cum se face ciocolata. E doar conducătorul tehnic al fabricii... Deci...)

(urmărită îndeaproape de aparatul fotoreporterului nostru) (foto 2), îmi povestea — ea, mie — cum se face ciocolata:

— Mai întîi și întîi se iau niște fasole mari... mari de tot... (foto 3).

— Chiar fasole?

Nu chiar fasole.. Boabe de cacao. Da' zău că seamănă cu fasolele... Nu-i așa, mămico?

— Așa-i, dragă!

— Se iau fasolele... adică boabele de cacao și se prăjesc într-o tingire tot mare care se învîrtește mereu... După aceea se pun într-o mașină unde se macină...

— Și iese praf de... fasole...

— Nu de fasole, de cacao!... Da' nu iese

pe omul acela cu ochelari care punea ciocolata cu o lopățică în tăviță ca ale mele?

— Ioniță Marin, de la mulaje.

— Da, da, nenea Ioniță umplea tăvițele cu ciocolată și le punea pe o masă (foto 6) care tremura toată...

— Tremura masa? De ce?

De ce tremura, mămico?

Ei și tu!... Tremura!... Masa vibra ca să intre bine crema de ciocolată în formele de tablă, în tăvițe...

— Ai auzit de ce masa... făcea cum spune mama? După aceea, tăvițele cu ciocolată au fost puse în niște răcitoare mari... cît casa asta...

— Și gata, ciocolata!

— Alo! Tovarășul Kiss? Noroc, tovarășe... Ești bun să-mi spui din două vorbe cum se face ciocolata?

După o clipă de tăcere aud:

Ce ți-a venit? Ori trebuie să scrii un reportaj și vrei să te documentezi... telefonic?

— Nu, domnule... Vreau numai să-i explic Ancuței...

— Ancuței?!...

— Da. Anca Ionescu, o fetiță drăguță, de șase ani, care...

— Am înțeles, Anca vrea să știe cum se face ciocolata... Bine... Trimite-o aici. O să-i explicăm noi.. pe concret. Cu bine! Și pac, telefonul. Tov. Kiss era decepționat — probabil — că nu scriu un reportaj despre fabrica „lui", care, de!, e fruntașă pe ramură...

După cîteva zile, Ancuța, care vizitase fabrica de produse zaharoase „București" praf... curge o cremă... Eu am crezut că-i gata ciocolata... Și am gustat... Vai ce amară era!... (foto 4).

— Amară? De ce? Ciocolata e doar dulce.

— Dulce, da' stai să-ți spun... Acolo nu era încă ciocolată .. După aceea, la altă mașină, se amestecă crema de cacao cu zahăr. Nenea... nenea... cioco... Cum îl chema, mamă?

— Ciocolatierul Ioan Anton.

— Da, nenea *Ciocolation* Anton... mi-a dat voie să gust... Mie mi-a fost frică să nu fie și asta amară... Știi, mi-a dat el în gură (foto 5). Am luat și era dulce.. Da' nu mi-a plăcut prea tare... era caldă... Da' știi tu cînd am văzut că se face ciocolata de-adevăratelea?

— Nu știu!

— Cînd nenea... Cum îl chema, mămico,

— Stai, nu-i gata... Acuma-i interesant... Tovarășa Surica... nu-i așa, mămico?

— Surica Páll, inginer tehnolog...

— ...care m-a plimbat prin fabrică și mi-a arătat tot, m-a dus într-o sală mare, plină... plină pînă sus cu ciocolată adevărată... Nici nu-mi venea să cred că-i numai ciocolată acolo (foto 7): pachețele mici cu povești pentru copii, cutii cu năsturei de ciocolată, pitici, cărucioare, ursulești și mandoline, toate, toate de ciocolată... Mi-au dat și mie o bucată mare da' n-am putut s-o mănînc pe toată... Am lăsat și pentru Mihaela (sora cea mică a Ancuței — n.a.).

— Ai mîncat, deci, ciocolată, chiar în fabrică?...

— Ihîî!... Și la plecare toate tovarășele m-au poftit să mai viu (foto 8).

— Și acum știi cum se face ciocolata?

— Păi... nu ți-am spus?

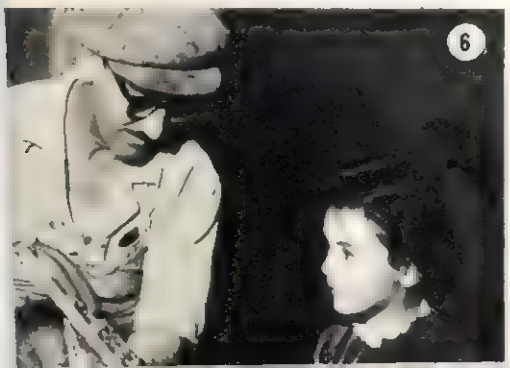

Terminarea culesului recoltei este sărbătorită în toate colhozurile letone. În fotografie, un grup de tinere colhoznice, îmbrăcate în splendide costume naționale, culeg cele mai frumoase mere pentru tradiționalul ospăț.

Ne vin prieteni de pe țărmul Balticii

În acest început de iunie se desfășoară în țara noastră Decada Culturii Republicilor Sovietice Baltice

Aparținînd marii familii a popoarelor sovietice, Letonia, Lituania și Estonia cunosc astăzi o înflorire și transformare nemaicunoscute.

După ce au plătit un greu tribut de sînge și pagube materiale invaziei hitleriste, popoarele celor trei țări baltice și-au pus energiile descătușate în slujba uriașei construcții socialiste. În Lituania au fost construite sau reconstruite 200 de mari uzine; jumătate din industria letonă fabrică mijloace de producție; în Estonia s-au făurit noi industrii, ca, de pildă, uzina de gaze de la Kohtla-Iarve, care alimentează cu gaze ieftine orașele Tallin și Leningrad. Sînt binecunoscute și apreciate pe piața mondială: remorcherele, pescadoarele, trenurile electrice, centralele telefonice automate și aparatele de radio produse în R.S.S. Letonă; vapoarele, puternicele turbine, motoarele electrice și aparatele de precizie produse în R.S.S. Lituaniană; sînt unanim apreciate țesăturile fabricilor estone „Krengolmskaia" și „Baltiiskaia", tricotajele și marochinăria fină, elegantele mobile și piane produse în R.S.S. Estonă.

Anii puterii sovietice au însemnat pentru cele trei țări baltice un uriaș avînt și în domeniul culturii. S-au creat academii de științe cu numeroase institute de cercetări. Sînt prețuite în întreaga lume operele dramaturgului eston August Iakobson, ale romancierului leton Vilis Lațis, mari scriitori pe care popoarele lor i-au ales conducători ai republicilor respective. Iubitorii de muzică de la noi prețuiesc lucrările compozitorului lituanian B. Dvarionas, Simfonia lui Iuzeliunas, opera „Marite" a lui A. Raciunas și atîtea alte opere strălucite create în anii puterii sovietice.

Cinefilii din țara noastră își amintesc de filme emoționante ca „Fiul pescarului" sau „Spre țărmuri noi" și vor avea prilejul să vizioneze în cadrul Decadei noul film artistic „Rita". Iar iubitorii de cîntece și dansuri vor putea admira măiestria marelui Ansamblu emerit de stat din R.S.S Lituaniană și a soliștilor care ne vor vizita țara

Decada Culturii Republicilor Sovietice Baltice va constitui un nou prilej de cunoaștere reciprocă și cimentare a prieteniei dintre poporul romîn și popoarele sovietice

Bun sosit solilor artei și culturii Republicilor Sovietice Baltice!

Basul eston Tiit Kuuzik, de la opera din Tallin, artist al poporului din U.R.S.S., strălucit interpret al lui Boris Godunov, va putea fi admirat de spectatorii romîni în operele „Tosca", „Rigoletto" și „Bărbierul din Sevilla"

Tînăra soprană Iadvigei I. Petraskeviciute, artistă emerită a R.S.S. Lituaniene, va cînta în fața spectatorilor romîni în rolurile Floriei din „Tosca", Lizei din „Dama de pică" și Natașei din „Rusalka"

„Dansul miresei", creație populară lituaniană evocînd momentul plecării miresei din casa părintească, dans interpretat de colectivul Ansamblului emerit de stat de cîntece și dansuri din R.S.S Lituaniană

La HIROŞIMA

JAPONIA

O supravieţuitoare... D-ra Watanabe, paralizată, este adusă pe braţe la conferinţa contra bombelor A. şi H., de la Nagasaki.

Hiroşima. . Cetatea morţii Deşertul atomic . (fotografie luată la 20 august 1945)

note de drum

de Eugen JEBELEANU

Clopot de alarmă şi de oroare, cuvîntul Hiroşima a trezit şi ţine strînse laolaltă conştiinţele cinstite de pe faţa întregii noastre planete. Hiroşima a devenit, astfel, dintr-un simplu oraş japonez, un simbol al luptei pentru viaţă.

Oroarea de la Hiroşima unde - iată, se vor împlini curînd 13 ani... — prima bombă lansată de militariştii americani a ucis pe loc 260.000 de oameni, rănind 100.000 dintre care o mare parte a murit între timp, iar alta agonizează — n-a dat rezultatul moral scontat de ucigaşi. Un vaiet a străbătut continentele, dar asupra sufletelor omeneşti nu groaza a pus stăpînire, ci o milă, o solidaritate nesfîrşită pentru victime şi o infinită silă şi ură împotriva asasinilor.

Ca să ajung şi ca să revin din Japonia, am trecut printr-o seamă de ţări: prin Liban şi Siria, prin India şi Tailanda, prin Filipine, Pakistan şi Egipt. Pretutindeni, cuvîntul Hiroşima aprinde în ochii oamenilor simpli aceeaşi flacără: a amintirii ororii şi a hotărîrii ca oroarea să nu se repete niciodată.

În avionul care mă ducea de la Tokio la Fukuoka, pentru a ajunge la Nagasaki, răsfoiam un album cu fotografii: vederi din Hiroşima, dinaintea dezastrului şi după.

Iată centrul comercial al oraşului, fotografiat înaintea cataclismului. Maşini, biciclete, rikşe, pietoni străbat străzile străjuite de lampadare şi lampioane.

O agitaţie, care este a vieţii însăşi... Şi iată aspectul aceloraşi locuri, după. Unde sînt piteştile şi fragilele prăvălii? Unde-s stîlpii lampadarelor, stîlpii de fier purtînd fiecare cîte şase lămpi ca şase uriaşe mărgele albe? Unde-i viaţa dinainte?

Neant..

O altă vedere: un colţ din Hiroşima de dinaintea dezastrului, străjuit de biserica metodistă Nagare Kawa. Fotografia a fost făcută, probabil, în zori, căci străzile sînt încă deşarte. Cu toate acestea, se zăresc doi japonezi care intră în curtea bisericii. Soarele luminează acoperişurile caselor şi turla bisericii străpunge, zveltă, văzduhul. Asta înainte de lansarea bombei.

Şi, iată o altă fotografie, făcută după dezastru. Din clădirile atît de luminoase în liniştea matinală n-a rămas nimic. Din biserica metodistă, cîteva ziduri calcinate.

...Un splendid castel feudal se afla cam la un kilometru de centrul exploziei. Iată cum arăta castelul înainte de 6 august 1945: măreţ şi graţios în acelaşi timp, cu cele patru pălării suprapuse ale pagodei. O mare de lotuşi îl împrejmuie. Şi iată-l după: neant... Arborii pletoşi au chelit, din castel n-a mai rămas decît temelia făcută din stînci cioplite... Atît.

Dar care-i înfăţişarea de astăzi a Hiroşimei?

Întrebarea mi-o puneam cu înfrigurare eu însumi. În noaptea în care barca cu motor, străbătînd apa Mării Interioare a Japoniei, mă lăsa la o depărtare de cîţiva kilometri de Hiroşima, pe ţărmul micii minuni care este insula Miyajima.

Am intrat în Hiroşima a doua zi, pe la amiază. E infinit mai uşor să-ţi faci o idee despre ceea ce a fost catastrofa abătută de lava şi cenuşa Vezuviului asupra Pompeiului şi asupra Herculanum-ului, decît să-ţi poţi da seama de proporţiile dezastrului Hiroşimei. Acoperite de lavă, Pompei şi Herculanum s-au conservat. Hiroşima a dispărut propriu-zis, s-a volatilizat în proporţie de 92%.

Cum era Hiroşima înainte? E greu să-ţi dai seama numai după fotografii. Cert e că se număra printre cele mai înfloritoare oraşe ale Japoniei.

Cum arăta după aceea?

O „cetate a morţii", „deşert atomic" spun japonezii. Acum Hiroşima se numeşte „oraşul păcii"

Nu există colţ din Hiroşima pe care să nu fie gravat numele păcii. Pacea este astăzi, acolo, zeitatea tutelară, iar cultul victimelor bombei lansate de militariştii americani la 6 august 1945 este viu în inima japonezilor

Am străbătut Parcul Memorial al Păcii cu strîngere de inimă : cenuşa celor 260 000 de oameni ucişi s-a amestecat cu pămîntul. Fiece pas ţi se pare o profanare

Podul nou, construit după desenul artistului de faimă mondială Isamu Noguchi, te înfioară ca un avertisment solemn: la capetele lui, balustradele de beton se ridică spre cer terminate în enorme tampoane albe.

Ai spune: copitele unor armăsari ridicaţi în două picioare. Materia însăşi spune parcă un Nu! solemn dezastrelor. Căci şi materia neînsufleţită a suferit chinuri cumplite în căldura infernală degajată de bomba atomică. Cele 300,000 grade Celsius au topit fierul, au degradat granitul

La Muzeul Memorial al Păcii

O vizită la Muzeul Memorial al Păcii îţi oferă probe şi sugestii cutremurătoare asupra proporţiilor dezastrului. Privesc o fotografie stranie: pe un pod, umbrele a nouă oameni surprinşi de explozia bombei.

Fantezia lui Adalbert von Chamisso, părintele „Omului care şi-a pierdut umbra", este umilită. Iată ceva care-i depăşeşte imaginaţia: *umbra* care şi-a pierdut omul. Cei nouă oameni aflaţi pe pod în ziua de 6 august 1945, la ora opt şi un sfert dimineaţa, s-au volatilizat pur şi simplu.

Într-o altă vitrină, ceva ca un sul de hîrtie albă învelit într-o masă compactă. E un os omenesc prins în masa fierului, devenit în clipa exploziei lichid.

Dragonii de piatră aflaţi în faţa templelor şi-au schimbat şi ei chipul. Mă privesc cu răutate, desfiguraţi: erau cenuşii, acum sînt negri.

Mai încolo, un ceas mic, de mînă. Sau mai bine zis, ceea ce a fost cîndva un ceas Sticla s-a topit, a rămas numai cadranul Ceasul arată ora catastrofei cu precizie: s-a oprit la opt şi un sfert, exact în secunda în care „eroii" avionului în care se afla bomba îşi priveau calmi cronometrele şi lansau proiectilul deasupra oraşului de abia trezit din somn

O haină numai petece, haină sărmană de muncitor, stă etalată într-o altă vitrină. Razele „micului soare" atomic au dungat-o parc mai de departe, o piele de leopard. Mai încolo, sînt expuse nişte obiecte părînd, la prima vedere, nişte galoşi transparenţi care

ÎMPOTRIVA MORȚII

(II)

La Hiroșima, după catastrofă ... →

și-au pierdut forma. Sînt doar sticle, recipiente obișnuite. Căldura le-a schimonosit forma. Lichefiindu-se, materia s-a prelins peste dopuri, ferind de evaporare conținutul buteliilor.

...Dar Hiroșima se reface. De la periferia orașului pînă-n centru, sînt peste 10 kilometri. Ciudat, dar — după cîte mi s-a spus cu toate că bomba a fost lansată în centrul Hiroșimei, cei mai mulți morți i-a dat periferia. Suflul fantastic și iradiațiile n-au întîlnit în casele de la periferie mici, șubrede, făcute din material ușor, nici cel mai mic obstacol.

Nu știu cum vor fi arătat înainte casele de la marginea Hiroșimei. Acum, însă, ele sînt uniforme. Case umile de lemn, unele nu cu mult mai mari decît un coteț.

Clădiri mai impunătoare s-au ridicat în centrul orașului, dar ruinele clădirii Expoziției Industriale, dominate de coiful cupolei calcinate, se înalță, dezolante, la fel ca îndată după catastrofă

Podul Yorozuyo din Hiroșima, păstrînd umbrele oamenilor ce se aflau pe el în clipa exploziei

Atsuko Nomura, cu fotografia prietenei sale

Întinsul Bulevard al Păcii este, încă, de abia un teren viran

„Hiroșima — îmi spune un supraviețuitor — era plină de sălcii seculare. Acum, vezi... am plantat alte sălcii... sînt mici... O să crească..."

Surîsul copiilor japonezi

Da, o să crească și sălciile, cresc și lotușii din nou plantați, orașul se va reînfrumuseța, o să crească și acești copii, care ne-au întîmpinat la monumentul ridicat în amintirea victimelor

O să crească și copiii, mai ales ei, cu toate că atîția sînt orfani, cu toate că atîția dintre ei văd murind și acum împrejurul lor părinți și rude și prieteni...

...Erau mulți copii în ziua aceea cînd mă aflam la ceremonia închinată victimelor, în fața cenotafului din Parcul Păcii, la Hiroșima. Copiii zîmbeau, dulce, delicat, așa cum știu copiii japonezi să zîmbească, dar zîmbetul era atît de trist...

Așa zîmbea și *Atsuko Nomura*, o fetiță de 13 ani, care m-a întîmpinat ținînd în brațe un portret imens, înrămat. Un portret imens, o fotografie a unei fetițe cu breton. Fetița din fotografie zîmbea și ea, și zîmbetul ei se asemăna mult cu al lui Atsuko Nomura.

L-am rugat pe *Akira Ezawa*, tînărul japonez care mă însoțea, să mă lămurească despre ce este vorba.

„E o prietenă a ei. O chema *Sadako Sasaki* și a murit anul trecut, din cauza radiațiilor atomice Atsuko îi poartă fotografia pentru ca oamenii să-și amintească totdeauna".

Oamenii își amintesc, oamenii își vor aduce aminte întotdeauna. Cu trei zile înainte de a o fi văzut pe trista fetiță de la Hiroșima, care purta în brațele sale nu doar o fotografie, ci amintirea vie a micii sale prietene, cunoscusem la Nagasaki o altă victimă, tot din Hiroșima. *Etsuji Yamada*, tînăr de 24 de ani, căruia i-au pierit părinții în dezastru, mi-a spus la despărțire „N-am pe nimeni. Rănile s-au cicatrizat, dar cele din inimă nu se pot vindeca".

Ne-am îmbrățișat la plecare și Etsuji Yamada a plîns pe umărul meu.

Depășind moartea...

Plînsesem și eu mai înainte — și nu cred să fi existat vreunul dintre cei 4000 de delegați din Japonia și din multe țări ale lumii care să nu fi plîns — auzind-o vorbind pe sublima *Chieko Watanabe*, victimă a exploziei de la Hiroșima. Watanabe, grav atinsă de radiațiile atomice, e condamnată. Va mai trăi, după avizul medicilor, un an, doi, trei.

Cîți ani să aibă domnișoara Watanabe? Poate 20. Paralizată, ea a fost adusă la tribună pe brațe, ca un copil. Este atît de tînără, dar a vorbit ca un înțelept. Se află în preajma morții, dar ochii ei enormi sînt — deși scăldați în lacrimi — surîzători și plini de speranță pentru toată lumea.

Nimeni nu a vorbit, nimeni nu poate vorbi mai frumos despre pace decît domnișoara Watanabe, care — sortită morții — îndeamnă cu glasul ei slab la luptă pentru viață. În lupta aceasta, Chieko Watanabe are, alături de ea, milioane de japonezi și sute de milioane de oameni din lumea întreagă. Invocarea cuvîntului Hiroșima naște în ochii oricărui japonez cinstit o sclipire tragică Japonezii nu vor uita niciodată monstruozitatea de la 6 august 1945, repetată la 9 august la Nagasaki. Dar nu tristețea este cea care apare cu mai multă expresivitate în ochii japonezilor, ci hotărîrea.

La întîlnirea cu victimele primei explozii atomice, m-au izbit chipul energic și statura voinică a unuia dintre supraviețuitori. Nu mi-am dat seama că mă aflu în fața unei victime, decît în clipa în care bărbatul bine legat și-a ridicat brațul spre a-și mîngîi evantaiul: degetele îi sînt monstruos mutilate *Kiyoshy Kikku-Kawa* — acesta îi este numele — are 40 de ani. „Înainte ca americanii să ne fi nenorocit (mi-a spus Kikku-Kawa) eram funcționar la o întreprindere agricolă din Hiroșima. Acum vînd mărunțișuri, amintiri, chiar pe locul deasupra căruia s-a produs explozia. Soția mea, victimă și ea, zace-n spital. Am suportat 16 operații. Cum le-am suportat? Le-am suportat pentru că nu vreau să mor. E drept că nu-i ușor să trăiești, dar trebuie. Sînt multe victime care își cîștigă existența muncind în timpul zilei, noaptea reîntorcîndu-se la spital. Ce vreți? Cu o mie de yeni, cît este pensia unei victime, se poate trăi, și aceasta ca vai de lume, cel mult două zile, dar nu o lună

Multe victime sînt, aparent, sănătoase Însă organele interioare sînt grav compromise. Hemoptiziile sînt dese. Americanii au înființat la Hiroșima un centru „A.B.C.C.", pentru studierea efectului radioactivității asupra supraviețuitorilor. Au dus-o și pe soția mea acolo. O supun la nenumărate examene și experiențe, dar nu vor s-o salveze tratînd-o. Din interese propagandistice, au trimis nouă victime, nouă fete, în America, pentru a le supune unor operații de chirurgie plastică Le-au readus după aceea înapoi în Japonia, nevindecate. E greu să ceri militariștilor americani omenie. Nu-i vorbă, nici guvernul japonez nu le este mai prejos. Fondurile sînt date pentru înarmare, nu pentru ajutorarea victimelor. Am fost împreună cu alte victime la Ministerul Ocrotirilor Sociale Nu ne-a ajutat. Dar nu ne lăsăm. Acum, lucrăm noi la organizarea ajutorării victimelor. Altfel, nu se poate...

Vrem să trăim și nu se poate alt fel...Nu vrem să se repete nenorocirea".

Și Kiyoshy Kikku-Kawa din Hiroșima îmi strînge tare, tare cu mîna-i mutilată, mîna, iar în ochii lui nu lucește nici o lacrimă; doar speranță, încredere și hotărîre

Sfîrșitul frumosului album

— schiță —

de SEN Alexandru

Ilustrații de Tia PELTZ

M-am surprins deunăzi gîndindu-mă la tristețea lui Dănuț, fiul vărului meu Laurențiu. Nu l-am văzut vreodată rîzînd sau zbenguindu-se. Mă privește totdeauna cu niște ochi înnourați și-mi trebuie mult curaj să suport lumina cenușie din ochii copilului trist. Poartă undeva, în adîncurile ei, o tîmpurie înserare.

Dănuț este un copil liniștit. Cînd vine de la școală, se așază imediat la lecții. Apoi, își ia cutia cu mărci poștale și poate să stea ore întregi pierdut în contemplarea și orînduirea acelei mici lumi multicolore. Sau recitește — pentru a cîta oară? — una din puținele sale cărți. Altele noi, nu primește.

Tatăl lui, vărul meu Laurențiu, nu este nici vesel, nici trist. E stringător. Are un apartament cu jaluzelele veșnic coborîte pe jumătate, huse pe fotolii și prești peste covoare. Vărul meu pare și el învelit în ceva. Cred că în ghips.

Vărul meu Laurențiu nu există printr-un complex de trăsături ca alți oameni, ci printr-o unică preocupare: să nu consume. Folosește o îndărătnicie de termită împietită cu arta celui mai subtil dansator pe sîrmă ca într-o epopeică luptă cu timpul. Vărul Laurențiu este veșnic preocupat să nu roadă, să nu subțieze, să nu uzeze, să nu mototolească, să nu tocească, să nu împuțineze, să nu taie, să nu topească, într-un cuvînt să nu diminueze cu ceva realitatea materială pe care o stăpînește. Nu-ți întinde niciodată mîna. O scurtă înclinare a capului revine mai ieftin. Cînd vorbește, nu riscă tonuri mai înalte sau modulații, ca să nu-și uzeze coardele vocale. La el, sunetele sînt aliniate ca soldații în frontul aceleiași tonalități, vocea curge egală și monotonă. Are un mers — numai al lui, mai mult alunecare decît mers, desigur pentru a limita frecarea.

Venind să-i fac o vizită și văzînd că nu mi se deschide, am apăsat repetat și prelung pe sonerie. Repede mi-a deschis vărul Laurențiu care a făcut o glumă despre lipsa mea de răbdare, dar ținînd prinsoare că socotea că curentul electric s-a consumat. Familia vărului Laurențiu sună o singură dată și scurt.

Vărul Laurențiu n-are blazon, dar are o deviză: banul e rotund! De aceea Dănuț n-a primit de cînd e el jucării de la tatăl său. Nu-i cere niciodată, de frică să nu declanșeze rostogolirea banului. Nimic nu-l sperie mai mult pe vărul meu Laurențiu care, dacă asta ar fi stat în puterea lui, făcea banii pătrați și cu găuri pentru lanțuri.

În universul posomorît al prietenului meu Dănuț, strălucea totuși o stea luminoasă, un vis drag: să aibă un album de mărci poștale. Dorința foarte firească, deoarece băiatul era colecționar și un colecționar fără album este ca un fotoliu de-al vărului Laurențiu fără husă, adică ceva în esență incomplet. Dorința era justificată, deoarece Dănuț era un copil minunat. L-am surprins odată în fața vitrinei de la „Filatelia" și privirile grele de jind cu care mîngîia albumele expuse acolo mi-au descoperit visul lui. M-am apropiat și băiatul s-a mărturisit. L-am încurajat să-și spună dorința tatălui, făgăduindu-i că-i voi sprijini. Cred că mă cuprinsese o criză de sadism.

Mi-am dat seama cît de autentică este dorința lui Dănuț, cînd l-am văzut peste cîteva zile palid și ușor tremurător, bîruind cu vitejie tirania și deprinderea de a nu cere nimic. M-a încercat un simțămînt de milă pentru Dănuț, dar și ceva din așteptarea chinuitoare a cercetătorului în punctul culminant al experienței, auzindu-i vocea nesigură ca un mers de convalescent în timp ce-și formula cererea: îl roagă pe tatăl său... adică... da, îl roagă, în fine, dacă ar putea... să-i cumpere un album de mărci. Chiar și pe cel mai ieftin.

Vărul Laurențiu a ridicat capul cu o mișcare neobișnuită la el, consumînd energia planificată pe o săptămînă la capitolul „mișcări zilnice". Și-a privit fiul cu îngrijorare și curiozitate, parcă ar fi auzit un grai de pe alte tărîmuri, cu ciudate inflexiuni. Am socotit că este momentul să arunc în luptă, ca un aliat credincios, argumentele mele:

— Să știi, vere, că merită. Am vorbit cu dirigintele lor, care mi-e coleg, și mi-a spus că Dănuț o să fie și anul acesta tot primul.

Privirea fierbinte de recunoștință cu care m-a răsplătit băiatul mi-a făcut tot atîta plăcere ca și cea înspăimîntată a tatălui. Eram nerăbdător să văd cum o să se descurce vărul Laurențiu. Un pesimist și un optimist se luaseră la bătaie în mintea mea și schimbau tot felul de supoziții. Cîștigă totuși optimistul, căci, deodată, se auzi vocea încoloră a vărului Laurențiu. Și ea rosti:

— Să vedem cum stăm cu notele pe-al doilea și o să ne mai gîndim.

(Vărul Laurențiu vorbește totdeauna la plural. Este singura risipă pe care și-o îngăduie.)

Oricum zarul era aruncat. Vărului Laurențiu îi plăcea să se prezinte pe sine ca un om ce-și respectă angajamentele, ceea ce de altfel era adevărat: nu-și lua niciodată angajamente.

Acum începu o luptă ciudată. Vărul Laurențiu își regretă curînd clipa de slăbiciune, așa că încercă să scape. Ce nu făcu el ca să scape? Se sfîrși trimestrul al II-lea. Dănuț veni cu note minunate. Vărul Laurențiu păli și spuse: „Să vedem media la franceză pe al III-lea". Apoi: „să vedem nota la teza de algebră". Apoi ceru să se aștepte nota la desen. Într-o zi veni triumfător cu o condiție perfidă: va cumpăra albumul numai pe baza notei de la muzică, deoarece știa că fiul său nu are ureche muzicală. Dacă ar fi putut ar fi împărțit anul în 10 felii și ar fi băgat în planul de învățămînt dansul pe sîrmă, dresura de lei sau călăria de înaltă școală.

Dar n-avu noroc. Cu cît se apropia sfîrșitul anului, cu atît creștea neliniștea vărului Laurențiu. Căci era învins pe toată linia. Dănuț luă media zece la franceză și tot atît la matematică. Cîteva desene l-au fost alese pentru expoziția școlii. Profesorul de muzică, mulțumit de cunoștințele teoretice ale lui Dănuț, îi dădu aceeași notă. Și cînd se anunțară rezultatele sfîrșitului de an, vărul Laurențiu află că fiul lui va fi clasificat tot întîiul.

Veni așadar acea zi memorabilă în care vărul Laurențiu intră însoțit de fiul său la magazinul „Filatelia" și începu cu vocea lui cenușie interogatoriul unei vînzătoare foarte răbdătoare:

— E pentru mărci?

— Da, tovarășe! (De altfel scria pe album.)

— Copertele sînt de carton presat?

— După cum se vede.

— De ce nu sînt de piele?

— Nu-i nevoie, că sînt pînzate. Țin foarte bine.

— Dar de ce are așa de puține file?

— Sînt groase și nu încap mai multe în legătură.

Ce întrebări să mai pună? Oricum, întrebarea fatală nu mai putea fi amînată:

— Și cît costă?

— Cincizeci și cinci de lei.

Ce vîziune de infern o fi pedepsit în clipa aceea sufletul vărului meu Laurențiu? O fi avut aievea diavolească nostalgie a bănuților aurii, părăsindu-l veseli pentru totdeauna? Sau poate că, mintea sa, neobișnuită cu o cifră atît de mare la capitolul „ieșiri", s-o fi înțepenit, refuzînd să funcționeze, aidoma automatelor în care introduci o monedă prea mare? Nu știu ce s-a-ntîmplat. Fapt este că și-a trecut mîna peste fața galbenă ca o lămîie și a ieșit urmat de cel mai deznădăjduit colecționar de mărci de pe fața pămîntului. Dar se pare că însăși divina zeiță a filateliei, înduioșată de suferințele smeritului ei închinător, hotărîse ca el s-o slăvească precum se cuvine într-un sanctuar pe măsura ei. Căci peste o săptămînă, tocmai cînd mă hotărîsem să-i cumpăr eu albumul mult dorit, se-ntoarse de la Berlin inginerul Teodorescu, prieten din copilărie al mamei lui Dănuț. Adusese și un dar pentru băiat: cel mai minunat, cel mai încîntător album pe care și l-ar fi putut visa în cele mai îndrăznețe vise un filatelist pasionat care mai avea și nenorocul să fie fiul tatălui său. Nu un album primi Dănuț, ci un miracol în coperte de piele ghintuite cu șuruburi strălucitoare; o fantezie din o mie și una de nopți, cu pagini de hîrtie satinată, împodobite cu reproducerile timbrelor ce trebuiau lipite. Solemnă a fost clipa cînd vărul Laurențiu a înmînat fiului său albumul, sfătuindu-l cu autoritate:

— Să-i mulțumești lui nenea ingineru' și să-i înveliești cu hîrtie albastră.

Dănuț a făcut îndată așa cum i s-a spus: a mulțumit cu o voce de om fermecat lui „nenea ingineru'" și a pregătit învelitoarea. Apoi a început să cerceteze albumul cu atîta adorație, încît Teodorescu și cu mine am întors capul, roșiniați, ca să ne ascundem ochii umezi. Dar precauția era inutilă. Vărul Laurențiu urmărea preocupat manevrele lui Dănuț cu albumul.

Cîtăva vreme, o rasă plăpîndă de fericire s-a strecurat în casa cu jaluzelele coborîte pe jumătate, rătăcind stingheră printre fotoliile acoperite cu huse. Ea începea să strălucească însă atunci cînd Dănuț își lua albumul și începea să-și orîndfiască așa cum se cuvine colecția. Vai! fericirea micului meu prieten a fost de scurtă durată. Fericirea omenească era într-adevăr stingheră în casa vărului Laurențiu. Albumul cel fără seamăn avea, cum se spune, defectul propriilor sale calități, și, de aceea, scris îi era să piară prin el însuși. Căci tocmai deosebita lui înfățișare îl așezase de la început în registrul cu coloane de profit și pierdere care-i ținea vărului Laurențiu, loc de inimă și de creier.

Așa a început pentru bietul Dănuț coșmarul care i-a transformat albumul din prieten în dușman. Cînd îl folosea, vărul Laurențiu îi urmărea grijuliu fiecare mișcare. Întors de la birou, cerea în fiecare zi albumul, supunîndu-l unei inspecții amănunțite. Dacă venea cineva în vizită, Dănuț era chemat cu albumul și trebuia să-i arate ca pe un „număr" nou de circ. Onorariile albumului le făcea aidoma unui ghid zelos chiar vărul Laurențiu. Sub privirile îndurerate ale lui Dănuț, albumul era deschis, închis, controlat, pipăit, cîntărit, sucit pe toate părțile. Sub conducerea vărului Laurențiu se făceau complicate transformări din mărci în lei, pentru a se stabili valoarea albumului mai pe înțelesul tuturor. Dacă i se părea că a descoperit o zgîrietură, vărul Laurențiu o netezea grijuliu cu palma. Apoi albumul era înapoiat lui Dănuț cu sfatul de a-l păstra cît mai bine „căci cu așa ceva, nu te vei mai întîlni".

La început, Dănuț era mîndru de admirația pe care o manifestau toți față de albumul său. Dar cu timpul deveni din ce în ce mai abătut. Lua în mîini albumul cu tot mai multă amărăciune. Se părea că se vindecase de pasiunea filateliei. Cînd totuși o făcea, simțea de undeva ochii tatălui său, urmărindu-l îngrijorați. De altfel, ca dovadă a rangului deosebit pe care-l căpătase în ierarhia inventarului familial, albumul stătea acum în vitrina unde se păstrau lucrurile cele mai prețioase și în locul învelitoarei de hîrtie căpătase uniforma tuturor lucrurilor din casa lui Laurențiu o husă de pînză cenușie.

Deznodămîntul veni pe neașteptate. Într-o seară, pe cînd mă aflam la vărul meu Laurențiu, Dănuț își luase albumul și, înarmat cu pensete și hîrtie de lipit, meșterea fără chef la colecția de timbre. Alături, pe o farfurioară, îi aștepta o prăjitură cu umplutură de vișine. Curînd, Dănuț închise albumul și luă prăjitura. O vișină se desprinse din umplutură și căzu pe coperta de piele, împodobind-o cu o pată violetă. Dănuț privea nepăsător, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

Dar vărul Laurențiu observă imediat catastrofa. Aruncînd băiatului o privire inexpresivă, luă albumul și începu să șteargă pata cu o bucată de miez de pîine.

Dănuț a ridicat capul și l-a privit. I-am văzut ochii, am văzut nevroza sclipind în ei, dar n-am mai putut face nimic. Băiatul a sărit ca împins de un resort. A smuls albumul din mîinile tatălui și a început să-l distrugă cu furie. Călca în picioare frumoasa copertă de piele, smulgea cu mîinile tremurătoare paginile satinate, zdrobea cu îndărătnicie cotorul, jucînd, peste rămășițele frumosului album, un fantastic dans de război. Plîngea și tremura sub ochii vărului Laurențiu, care nu izbutea să priceapă ce se întîmplă...

Așa s-a sfîrșit frumosul album. Privindu-i rămășițele, îmi spuneam că ar fi trebuit să existe neapărat în codul penal un articol care să pedepsească pe cei de felul vărului Laurențiu, pe cei care picură nestingheriți în sufletele copiilor otrava venușie a meschinăriei și tristeții.

Vă rugăm: O SINGURĂ PROPUNERE

Anchetă de F. URSEANU — Fotografiile autorul

Subtitlu: REDUCEREA TIMPULUI DE IMOBILIZARE A LOCOMOTIVELOR ŞI VAGOANELOR

Nu toţi ceferiştii sînt şefi de gară, impiegaţi de mişcare, conductori de tren sau acari. Există şi o lume a ceferiştilor de dincolo de terasamentul căii ferate: armata de muncitori, tehnicieni şi ingineri în sarcina cărora cade grija pentru „sănătatea" a mii de vagoane şi a tot atîtea locomotive. Pe toţi aceştia îi găsim în „Atelierele C.F.R.," adică în întreprinderile industriale ale drumului-de-fier.

Ştiţi care-i indicele de plan de cea mai mare importanţă într-un astfel de atelier? Este „reducerea timpului de imobilizare a vehiculelor, aflate în reparaţie". Sau, pe înţelesul celor care nu-s ceferişti, locomotivele şi vagoanele „atinse" de bătrîneţe, boală sau accident, să reintre cît mai grabnic în circulaţie.

★

Un adevărat „institut de geriatrie" pentru locomotivele grele şi pentru vagoanele de marfă de mare capacitate, sînt şi Atelierele C.F.R. „Ilie Pintilie" din Iaşi. Patru propuneri ale ceferiştilor de aici, în legătură cu reducerea timpului de imobilizare — iată subiectul sondajului din acest număr.

Mai întîi o precizare: în ultimii ani, la atelierele din Iaşi, timpul de imobilizare a scăzut. În 1956, norma medie la reparaţia unui vagon era fixată la 15 zile; s-a realizat în 12 zile. În anul următor norma a fost de 11,99 zile, s-a efectuat în 11,52 zile; iar acum, în primul trimestru al anului 1958, un vagon se repară în medie în 10 zile şi cîteva ore. Deci sîntem aici în plină ofensivă a reducerii timpului de „spitalizare" a materialului rulant.

Mai multe femei în turnătorie...

„Cît mai multe piese de schimb!" — cere meşterul Vasile Popa, „şef de partidă" (cum se spune la C.F.R.) în turnătoria de bronz şi deputat, pentru a nu ştiu cîta oară, în Sfatul popular al oraşului Iaşi. Omul acesta, care-şi creşte simultan ucenicii, şi la şcoala tehnicii, şi la aceea a tradiţiilor de luptă muncitorească, se bucură şi de alte două merite. Unul: aici la Iaşi, a îndreptat spre meseria de turnător primele femei; al doilea: caută cele mai bune soluţii pentru turnarea în serie a pieselor de bronz.

INGINERUL MIRCEA ŞTEF: „... Productivitatea ar creşte cu 30%!"

În ambele probleme, meşterul îmi dă exemple... concrete:

— V-o prezint pe Aurica Constantinescu... miezuitoare... prima femeie în turnătorie... Lucrează mai bine decît un bărbat... Aurica a dovedit că la plămădirea miezului pentru turnat piese, femeile sînt cele mai potrivite (plămădirea pămîntului este o operaţie delicată). De aceea, propun: pentru cît mai multe piese — cît mai multe femei în turnătorie!

La cele spuse de maistrul Popa, adaug: dacă vreodată auziţi la radio, la magnetofon sau pe placă, cunoscutul cîntec „Aurica, turnătoarea", al compozitorului ieşean Ionel Şerban, să ştiţi că nu-i vorba de altă Aurică decît de aceea de care v-am vorbit mai sus.

Să revenim la piesele de schimb. În acest scop să-l lăsăm pe meşter să ne prezinte şi al doilea exemplu: primele forme de aluminiu pentru turnat piese de bronz, în serie mare. Este o inovaţie a sa, care înlocuieşte modelele din lemn ce aveau dezavantajul de a scoate din turnare numai cîte un exemplar.

Deci, meşterul propune să se înceapă turnarea a cît mai multe piese de bronz, în modele de aluminiu..

Şi tijele pot fi matriţate..

La forjă, uriaşele ciocane automate nu sparg... nuci, ci turtesc fierul; îl turtesc pe toate feţele, cu putere şi cu zgomot. Aşa că să nu vă mire dacă singurul loc din această secţie, unde — oarecum — se poate lega o conversaţie, e biroul şefului. Şi fiindcă ne-am oprit aici, să începem chiar cu el: tînărul inginer Mircea Ştef.

Mai întîi el ne-a mărturisit că urmăreşte cu interes desfăşurarea prezentului reportaj-anchetă şi-l caracterizează: „preţios schimb de experienţă".

În vederea reducerii şi mai mult a „imobilizării", inginerul Ştef face o propunere în legătură cu tija de la cîrligul de tracţiune. Desigur că nu-i o piesă pe care o cunoaşte fiecare. Dar mii de ceferişti ştiu cu siguranţă despre ce e vorba. Ei bine, inginerul propune ca tija aceasta, care se „trage" acum la nicovală, să fie pe viitor matriţată, adică presată la cald, în forme; aşa cum se întîmplă şi cu cîrligul. Avantajele? Mari! Se reduce astfel timpul, faţă de forjarea simplă se pot folosi la această operaţie muncitori mai puţin calificaţi, iar productivitatea creşte cu 30 la sută.

Şi dacă matriţele vor fi ştiinţific făcute şi din oţel special, ele pot furniza sute şi sute de tije.

Se poate pune frînă zgomotului?

Meşterul Petre Şargu îşi petrece viaţa între două pasiuni: frîna automată şi... vînatul prepeliţelor. Cînd nu-i în atelierul mecanic, să ştiţi că-i în pădurile din jurul Iaşului. Şi din cînd în cînd, are grijă să mai „toarne" şi cîte o inovaţie. Despre inovaţii nu scoţi o vorbă de la el. În schimb e gata să-ţi „vîndă" ultimele isprăvi vînătoreşti.

MEŞTERUL VASILE POPA: „Cît mai multe femei în turnătorie!"

Cui credeţi că-i cîntă la ureche Gheorghe Modoran, melodia „Aurica turnătoarea"? Chiar eroinei!

Moș Petrache — cum îi spun prietenii — „a prins" în urmă cu ani secretul fărmoaselor frîne automate „Westinghouse" și „Hildebrand-Knorr". De atunci e „doctorul" frînelor, iar în atelierul condus de el se lecuiesc multe defecte. Atelierul acesta este obiectul propunerii pe care ne-o face maistrul Șargu.

— S-ar livra într-un timp mai scurt, mai multe frîne recondiționate dacă... s-ar recondiționa puțin și atelierul, împărțindu-se în trei. Adică, s-avem un atelier cu trei încăperi în loc de una. Și în fiecare să se facă cîte una din cele trei operațiuni diferite: degresarea frînelor uzate, repararea lor și controlul la standuri. În actualele condiții de lucru nu se poate obține maximum de randament, din cauza zgomotului. Gălăgia de aici începe s-o concureze pe cea de la forje. Și dacă la forje nu se întîmplă nimic din cauza zgomotului mare, aici, în schimb, o singură scăpare la control, care se face și acustic, poate provoca neplăceri.

Să-l sprijinim pe maistrul Șargu să pună „frînă" zgomotului. Va da, în schimb, mai multe frîne reparate.

MECANICUL PETRE ȘARGU: Mai multe frîne recondiționate prin... „recondiționarea" atelierului.

În loc de concluzie... cazane

Cum se poate reda cît mai grabnic în circulație o locomotivă? Soluția ne-o dă un specialist cu multă experiență: inginerul Gheorghe Păun, șeful secției locomotive.

Timpul de imobilizare, deși mereu redus (de la 43 zile, în medie, în 1956, la 40 de zile acum, în '58), poate fi și mai mult scurtat dacă

Dacă — spune inginerul Păun — ar exista cazane de rezervă, gata pregătite. Adică locomotivele venite pentru renovare să nu aștepte pînă li se vor repara cazanele sau pînă, eventual, li se vor confecționa altele noi!

Deci, cazane de rezervă! La fel ca și cu celelalte piese de schimb. Să avem rezerve cît mai multe, și pentru locomotive, și pentru vagoane!

Prin cuvintele de mai sus inginerul Păun a pus, de fapt, concluziile. Exact aceleași concluzii practice la care au ajuns și meșterul turnător în bronz, și inginerul de la forje, și mecanicul de frîne automate. Cu toții au demonstrat necesitatea unei rezerve bogate în piese de schimb, de la șaibă pînă la cazanul de aburi. Numai așa se poate reduce și mai mult „imobilizarea" — cum îi spun într-un cuvînt meșterii ceferiști, celei mai importante probleme de circulație feroviară.

INGINERUL GHEORGHE PĂUN: „Cît mai multe cazane de rezervă pentru locomotive!"

Tania LOVINESCU

Partidului

Ce-ar fi fost viața mea fără tine?
Ostroave singuratice de ape tomit,
Clopot singuratic de oțel legănat,
Rădăcină în pămînt nisipos,
Fîntînă seacă la margine de sat,
Livadă fără de rod.

Tu ai înălțat un pod peste maluri,
Ai dat armonie clopotului stins,
Rădăcinile au pătruns în pămînt roditor,
Apele s-au înălțat în fîntînă pînă la buza cerului,
În ramuri s-au toit mugurii oțelor fecunde...

Atît de plină mi-e viața de tine
Cum e de plină de ape fîntîna.
Să te cînt nu mi-ar ajunge
Toate clopotele lumii.

Mai adîncă e credința în tine
Decît rădăcina stejarului.
Înalt și îndrăzneț mi-e gîndul
ca puntea ce urcă spre soare.

...Primește
cuvintele simple
ale celui ce nu e poet
și nu știe să-nșire
pe ața gîndului
Mărgelele colorate ale cuvîntului.

Acuarelă

Nisipurile mai păstrează răcoarea nopții
Și sub boltă răsună tot mai stins
acordurile întunericului.

În cătifeaua depărtată a pomilor,
s-au ascuns fîșiile de noapte...

Valurile însă,
valurile se zbat,
Liniștea nu a atins fruntea lor nici acum
Parcă se tem
atît de sălbatică este neputința lor de a
mușca țărmul

În adîncuri, în fluidele-i brațe,
marea înfășură cu grije
uriașul glob al soarelui
Da, îl presimt
e acolo sub ape
și luptă să scape,
să fugă spre boltă

În zare
după zborul rotat, pescărușii
și-au găsit legănata odihnă pe creasta de val,
punctînd marea cu ghiocurile lor mici și albe
Oare ei știu ce se-ntîmplă în adînc?...

. . . . . .

De unde, de unde
Bolta a luat purpură, ca să oopsească albele caleștl,
de unde, valuri
aduceți spre mine, crîmpeie de lumină tăinuită?!
Vîntule, vîntule,
de ce îmi atingi cu palmele-ți reci
umerii goi!

Mai lasă-mă să sorb din oraja marelui preludiu.
hai pescărușl, veniți mai aproape,
și voi scoici mici, ascuțiți-oă urechile.
Să ascultăm...
Imnul de slavă al firii,
solemnele acorduri ale răsăritului.

„Știința sovietică realizează în legăturile ei cu practica, cu viața. Caracteristicile ei principale sînt spiritul colectiv, proporțiile gigantice ale lucrărilor științifice, legătura cu producția, servirea cu credință a intereselor poporului care construiește comunismul".

Acad. A. Topciev
prim-secretar științific al Prezidiului Academiei de Științe a Uniunii Sovietice.

Noi și interesante cercetări și experiențe se fac mereu în Uniunea Sovietică, în legătură cu felul cum se comportă organismele vii în spațiul cosmic. În fotografie: fiziologul Ada Kotovskaia (dreapta), care a pregătit cățeluşa Laika pentru zborul ei cosmic, se ocupă acum de „educația" altor viitori călători în spațiul cosmic.

Către culmi

Trăim în epoca victoriilor răsunătoare ale omului. Uluitoarele realizări tehnico-științifice se succed într-un ritm de-a dreptul amețitor; utopii de-acum 2 — 3 ani au devenit azi realități de netăgăduit; omul dezvăluie tainele naturii, aruncă priviri iscoditoare nu numai în nucleele atomilor, ci și în galaxii, aflate la distanțe de milioane și milioane de ani lumină.

Mereu și mereu ne vin vești noi din Uniunea Sovietică. Recent omenirea a primit cu o nespusă surpriză și bucurie știrea lansării celui de al treilea satelit. Țara socialismului victorios a început să culeagă roadele unei munci constructive de 40 de ani. Ceea ce părea de neimaginat în urmă cu decenii, s-a înfăptuit: știința sovietică a izbutit să-și asigure primul loc în ierarhia mondială. Vom alege astăzi din varietatea problemelor științifice de care se preocupă savanții sovietici cîteva, pentru a le prezenta cititorilor noștri.

Noi centrale atomo-electrice

În anii următori, în Uniunea Sovietică vor fi construite noi centrale atomo-electrice. Astfel, în apropierea Moscovei, se va ridica o centrală cu o putere de 400 mii kW, iar în Urali, alte două, cu o putere de 1 milion kW. În total, puterea instalată a noilor centrale atomo-electrice va fi de aproape 2 milioane și jumătate kW.

Deocamdată, mai există o disproporție între prețul combustibilului atomic și cel al cărbunelui necesar centralelor termoelectrice. Tehnicienii afirmă însă că la centrale atomice de mare putere, această diferență tinde să dispară. Construirea unor asemenea mari centrale are două scopuri: acela de a furniza energie în regiunile unde lipsește combustibilul sau forța hidraulică și de a continua experiențele pentru aflarea celor mai economice sisteme de exploatare.

Inimă, ficat, stomac — artificiale

În curînd, datorită muncii neobosite a savanților sovietici, transplantarea organelor va deveni o metodă uzuală în medicină. Încă în 1949, P. M. Cepov a grefat la loc laba unui cîine, la 40 de minute după tăierea acesteia. Pe linia străduințelor de a spori intervalul de timp între un accident și intervenția chirurgicală, S. G. Lapciucki a reușit să grefeze o labă de cîine ținută 25 de ore în frigider. Medicul sovietic a efectuat, de asemenea, grefe de rinichi.

Doctorul V. P. Denuhov este autorul unei serii de transplantări neobișnuite. El a înlocuit la cîini, inima, ficatul, stomacul și chiar părțile superioare (capul cu labele din față) și inferioare ale corpului. Iar inginerul A. A. Malinin a construit și experimentat o proteză de inimă cu ajutorul căreia s-a putut menține în viață un cîine, timp de 3 ore, după ce propria lui inimă fusese oprită. Acest aparat permite izolarea inimii bolnave, operarea ei fără grabă și repunerea treptată în funcțiune, pe măsura vindecării.

În momentul de față, oamenii de știință sovietici studiază prepararea unor seruri cu ajutorul cărora organismul să fie pregătit pentru transplantări. Într-un timp nu prea îndepărtat, medicul va avea la îndemînă o nouă și puternică armă împotriva morții.

Rachetoplanul

În Uniunea Sovietică se proiectează acum un nou tip de navă aeriană care să întrunească calitățile rachetelor și ale avioanelor. Rachetoplanul va decola ca o rachetă, avînd o viteză de 15.000 km pe oră, va atinge înălțimi de cîteva sute de kilometri, iar coborîrea o va efectua într-o curbă, aidoma unui proiectil. Cînd va ajunge din nou la straturile mai dense ale atmosferei, el își va mări automat deschiderea aripilor și va începe să salte pe suprafața acestor straturi, la fel ca o piatră plată, aruncată paralel cu oglinda unui lac. În acest fel, Rachetoplanul va putea parcurge, fără combustibil, alte mii de kilometri. Se crede că Rachetoplanul va constitui ultima treaptă a avioanelor, pe calea transformării lor în nave interplanetare.

O revoluție în biologie

În lumea științifică, lucrările biologului sovietic prof. Astaurov au stîrnit senzație. Făcînd experiențe pe viermi de mătase, el a izbutit să obțină atît partenogeneza fluturelui (nașterea numai de viermi femele), cît și andro-

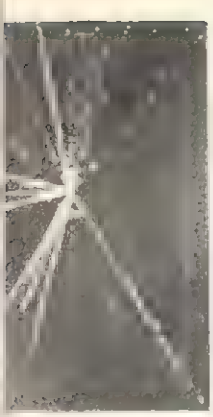

Un atom se descompune

geneza (naşterea numai de viermi masculi)

Pe lîngă valoarea pur ştiinţifică a acestor experienţe, se impune marea ei importanţă economică viermele de mătase masculi produce cu 30 la sută mai multă mătase decît femela.

Noutăţi despre spărgătorul de gheaţă atomic

Vara aceasta se vor termina şi ultimele lucrări de finisare a spărgătorului de gheaţă atomic „Lenin". Caracteristicile acestui vas sînt cunoscute: lungimea 134 metri, lăţimea maximă 27,6 metri, greutatea 16.000 tone, viteza 18 noduri (32 km pe oră).

Acum se cunosc şi amănunte: energia produsă de turbogeneratori va pune în funcţiune cele trei motoare mari şi mai bine de 500 de motoare mai mici. Echipajul va fi apărat împotriva radiaţiilor radioactive, printr-un blindaj gros de metal şi ciment, aşezat în jurul reactorului. Comenzile acestuia vor fi complet automatizate şi telemecanizate. Consumul de combustibil al spărgătorului de gheaţă va fi de 45 grame uraniu pe zi, adică 17 kg pe an. Aceasta este şi perioada de navigaţie fără escală a vasului. Este demn de menţionat că vasele cu cărbune nu pot lua combustibil decît pentru 20 de zile. De asemenea, buncherele (depozitele de cărbune) imense, care la un vas obişnuit ocupă aproape jumătate din tonaj, vor putea fi utilizate pentru montarea celui mai perfecţionat instrumentar ştiinţific şi pentru confortul sporit al echipajului. Spărgătorul de gheaţă „Lenin" constituie începutul unei noi ere în transporturile navale.

Pînă la 10 milioane de fotografii pe secundă

E ştiut că la studierea diferitelor fenomene rapide se foloseşte în mod curent fotografierea. I. I. Krijanovski, de la Institutul de optică şi mecanică de precizie din Leningrad, a realizat un aparat de filmat universal, care permite obţinerea de 1000 pînă la 200.000 clişee pe secundă. Aparatul este înzestrat cu un dispozitiv de telecomandă şi de sincronizare a momentului începerii fotografierii cu momentul începerii fenomenului. Clişeele se înşiră pe film ca rîndurile unui text tipărit. La acelaşi institut se elaborează acum un model şi mai perfecţionat, cu o viteză de funcţionare de 500.000 clişee pe secundă

La „Casa cinematografiei" din Leningrad a fost expus recent aparatajul modern pentru foto şi cinematografierea foarte rapidă. În afara aparatului descris mai sus, s-a prezentat şi macheta unui aparat de filmat ultrarapid (autor ing. L. A. Samurov) care va permite sporirea vitezei de fotografiere pînă la 10.000.000 clişee pe secundă.

Ceasuri moleculare

Experienţele au arătat că generatorii moleculari au anumite proprietăţi foarte valoroase. Una din ele este marea constanţă a frecvenţei de emitere a radioundelor. Această constatare a dus la realizarea unor dispozitive de mare precizie, necesare în radionavigaţie, radiolocaţie, radiogeodezie etc. Pe baza generatorului molecular pot fi construite, de asemenea, ceasornice de mare precizie, care indică ora cu o eroare de cel mult o secundă în 100 de ani.

Un atom se descompune

La Centrul de cercetări atomice de la Dubno, savanţii au reuşit pentru prima oară să fotografieze descompunerea unui atom. Imaginea pe care o vedeţi reprezintă o mărire de cîteva zeci de mii de ori a procesului.

La ciocnirea unui proton puternic accelerat cu nucleul unui atom de brom sau de argint, apar în nucleul atomic particule elementare noi, aşa numiţii mezoni. O parte din aceşti mezoni sînt captaţi de către nucleu, se ajunge la o concentrare enormă de energie într-un spaţiu infim, nucleul se încălzeşte la cîteva zeci de miliarde de grade şi în cele din urmă se descompune.

Radu NOR

Savanţii sovietici N. Basov şi A. Petrov, ţinînd sub observaţie un grup de generatori moleculari pentru ceasuri moleculare.

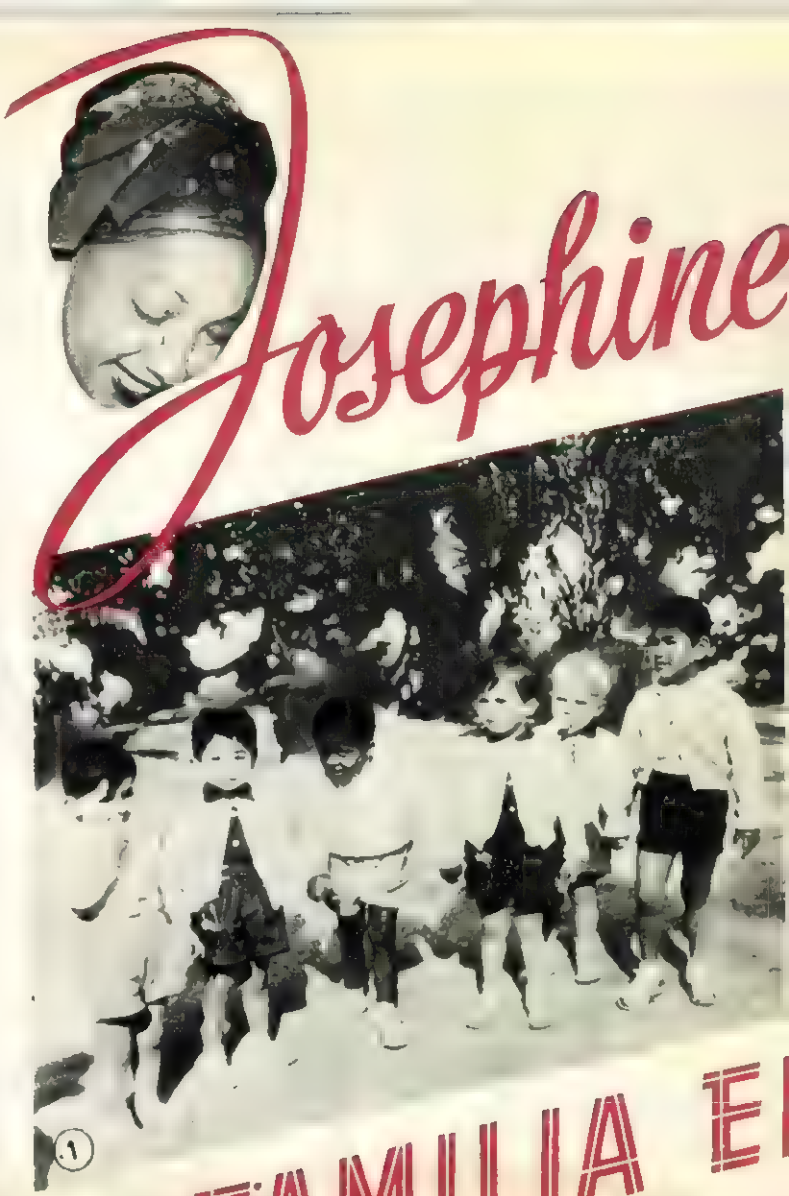

Josephine

ŞI FAMILIA EI

— fotoreportaj —
de Ilse STEINHOFF
ziaristă germană

Ani şi ani, decenii chiar, artista de culoare Josephine Baker a fost cap de afiş al celor mai renumite săli de varieteu din marile metropole. S-a bucurat vreme îndelungată de un succes şi o faimă pe care puţini artişti au cunoscut-o. Dar pînă a ajunge aici...

Mizeria, foamea, frigul le-a cunoscut de la cea mai fragedă vîrstă. Copilăria — în casa părintească din cartierul sărac al oraşului american St. Louis — nu i-a adus nici una din bucuriile cărora le dau tîrcoale. Şi, pe deasupra, mai avea şi pielea de culoare neagră... Doar un singur lucru îi făcea plăcere: să danseze. Cînd dansa uita şi de foame, şi de frig, şi de alte necazuri. Cînd a devenit mai măricică a intrat ca figurantă la un teatru. Se ştie de cele mai mari greutăţi ca şi de răutatea şi meschinăria „concurenţei". Dar avea o hotărîre de nezdruncinat şi o mare încredere în viaţă. A luptat, a ajuns să joace mai întîi roluri mici, ici-colo, pînă cînd, în sfîrşit, o dată cu apariţia ei într-o mare revistă montată în 1925 la Paris, a păşit pe treptele gloriei.

Încă din tinereţe Josephine ura discriminarea rasială. Suferise şi ea adeseori de pe urma rasismului în S.U.A. Ajunsă în plină celebritate, n-a uitat aceasta. De aci şi dorinţa ei de a adopta copii de rase diferite, de a le dărui toată dragostea. Mica „familie universală" a Josephinei Baker are în ochii ei tocmai acest simbol al luptei pentru înfrăţirea oamenilor, indiferent de culoarea pielii lor. Dragostea sa pentru oameni, pentru viaţă, a determinat-o să ia adeseori atitudine împotriva rasiştilor precum şi împotriva acelora care visează să distrugă cu ajutorul armelor nucleare omenirea şi valorile ei culturale, acumulate de milenii

După ani şi ani de succese pe scenele din Philadelphia, New York (Broadway), Paris, Berlin etc. celebra dansatoare neagră a părăsit scena şi s-a retras la Les Milandes, localitate din sud-vestul Franţei, căreia Josephine i-a dat denumirea de „Satul universal". Aici, pe o colină dominînd satuleţul, se înalţă un vechi castel datînd din secolul al XIV-lea şi pe care Josephine l-a transformat în reşedinţa celor nouă copii pe care i-a adoptat în ultimii ani. Nouă copii de diferite rase şi naţionalităţi, cărora ura şi războaiele le-au răpit dragostea părintească. Sînt opt băieţi şi o fetiţă

1) Akio, din Coreea, născut în 1952
2) Luis, din Columbia, născut în 1953
3) Teruya, din Japonia, născut în 1953
4) Jari, din Finlanda, născut în 1953
5) Jean-Claude, din Franţa, născut în 1954
6) Moses, din Israel, născut în 1954.

După aceştia şase, care sînt cam de aceeaşi vîrstă, urmează doi copilaşi, singurii supravieţuitori ai unui masacru din Palestro (Algeria): Brahim (berber) născut în 1956 şi Anne-Marie (franceză) născută tot în 1956. Cel mai mic dintre copii este Kuffi, născut în 1957, un mic negru dintr-o familie de africani din Abidjan, şi pe care Josephine l-a salvat de la moarte, familia lui vrînd să-i ofere ca jertfă zeilor.

Copiii aceştia trăiesc fericiţi în vechiul castel francez, sub oblăduirea grijulie a Josephinei Baker. Sînt crescuţi şi educaţi în spiritul fraţiei adevărate, indiferent dacă au pielea galbenă, albă sau neagră. Cînd vor fi mai mari, fiecare dintre ei va învăţa limba sa maternă şi obiceiurile poporului respectiv.

Baker ...UNIVERSALĂ

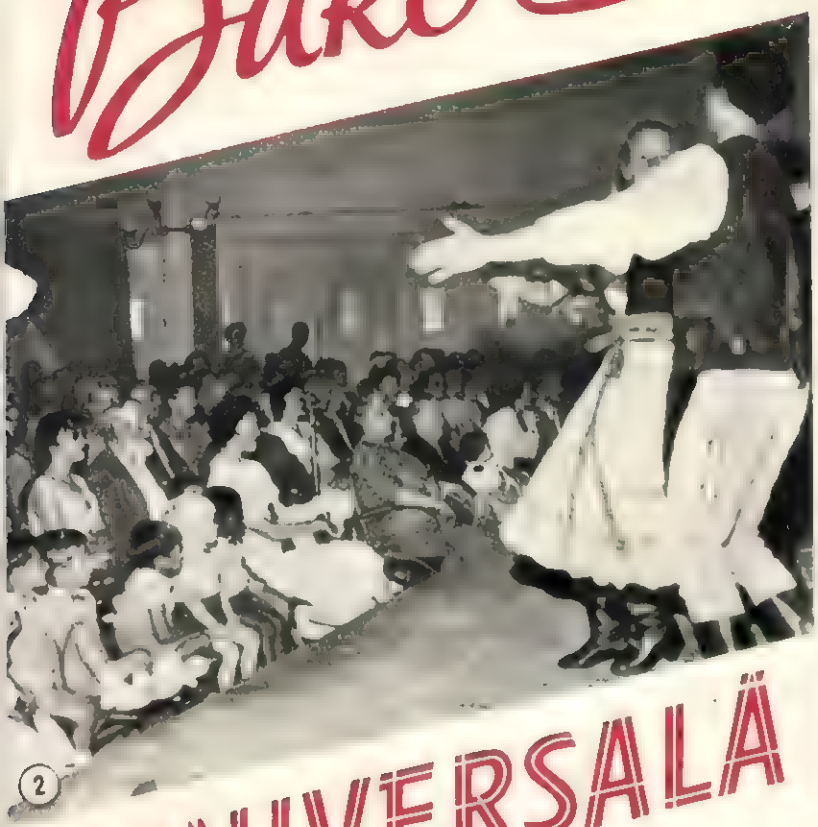

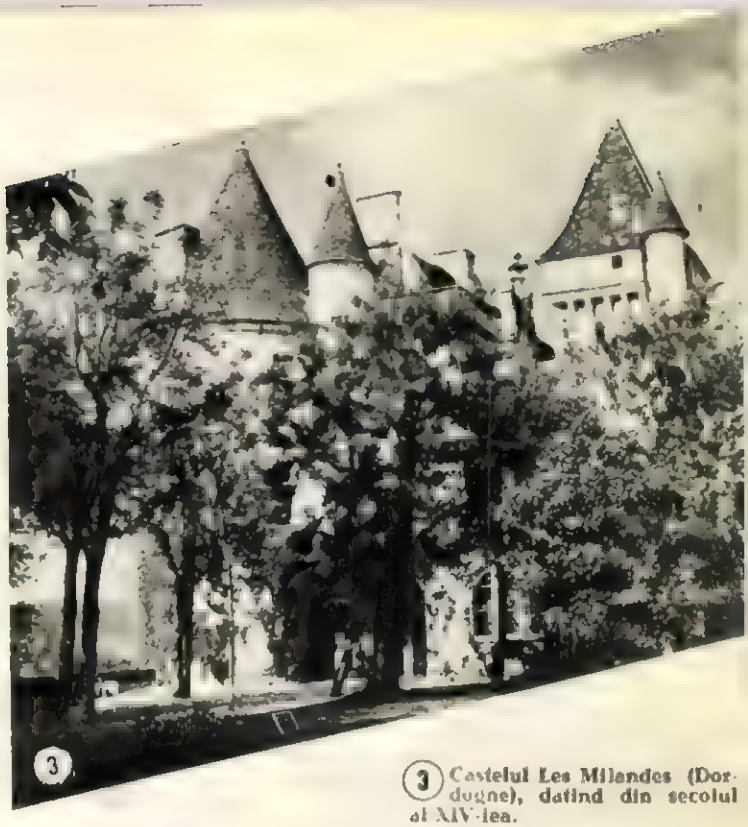

(1) Cei șase băieți „mai mari" (de la dreapta la stînga) Akio, Jari, Jean-Claude, Luis, Teruya, Moses.

(2) Copiii Josephinei (în primul rînd) la un spectacol dat de dansatori cehoslovaci la teatrul din Les Milandes.

(3) Castelul Les Milandes (Dordogne), datînd din secolul al XIV-lea.

(4) Jari, Luis, Teruya s-au trezit...

(5) Jari, blondul finlandez, mănîncă tot numai cînd îl hrănește „mama Josephine".

(6) Josephine și Kuffi mezinul

Limba comună va fi franceza. Fiecare copil va fi trimis la vîrsta de 11—12 ani în țara sa de origine, unde va trăi timp de patru ani în mijlocul unei familii, pentru a nu pierde contactul cu țara natală. Deocamdată, copiii sînt de vîrstă preșcolară. Cum se va desfășura oare în viitor această experiență? Nimeni nu poate să prevadă. Cert este că în momentul de față ei se bucură de căldura unui cămin cu adevărat părintesc. Nu le lipsește nici tradiționala bunicuță cu părul alb și figura plină de blîndețe, care le spune povești și basme pline de farmec. Căci Josephine și-a adus la Les Milandes întreaga familie. Bătrîna Baker, care cu pielea sa tuciurie și înfățișarea sa impunătoare pare coborîtă din „Coliba unchiului Tom", se ocupă în special de cei trei mai mici. În afară de ei, bunica mai are însă un preferat, pe Carălin, fiul nepotului său Georges Murtin și al tinerei germane Johanna din Swinemünde.

Josephine își petrece aproape toată dimineața în mijlocul copiilor, spălîndu-i, îmbrăcîndu-i, alintîndu-i, jucîndu-se cu ei și, uneori, cînd e cazul, chiar... certîndu-i. La prînz copiii mănîncă împreună cu Josephine și educatoarea. La masă la parte — firește — și micul și blondul finlandez Jari, care de obicei rămîne cel din urmă și care mănîncă cu plăcere numai atunci cînd îl hrănește „mama Josephine".

Cînd reușește să-și facă puțin timp, Josephine obișnuiește să deschidă maldărul de scrisori sosite zilnic. Pachete întregi vin din toate colțurile lumii, aducînd călduroase urări Josephinei și celor nouă copii ai săi. Și copii din cele mai diferite țări îi scriu și adeseori trimit copiilor ei jucăria preferată.

... De la vizita mea la Les Milandes au trecut luni. „Castelana" Josephine călătorește din nou prin lume pentru a-și putea susține „Satul universal" al celor nouă copii și marea idee a vieții sale, ideea înfrățirii între popoare.

Carnet plastic

EXPOZIȚIA TIA PELTZ

(Sala „Nicolae Cristea")

de Marcel BRESLAȘU

Cea dintîi expoziție „individuală" este pentru un tînăr pictor ceea ce este întîiul volum de versuri pentru tînărul poet: o confruntare cu criticii, cu colegii de breaslă, cu marele public — și mai ales cu sine însuși.

Tia Peltz este departe de a fi o debutantă și expoziția ei rezumă o etapă de căutări și realizări de ani și ani de zile — de mulți ani din puținii pe care îi numără. Astfel înmănunchiate — și alese cu o matură rigoare dintr-o vastă și variată operă — desenele și tablourile artistei ne prilejuiesc o primă viziune de ansamblu asupra activității ce se risipește în publicații, în ilustrații de cărți și în expoziții colective. Din trăsături uneori aparent contradictorii, derutante, se desenează cu un puternic contur personalitatea ei, așa cum profilul sufletesc al tînărului poet, greu identificabil în strofele împrăștiate prin reviste, se înfiripă limpede din filele primei lui cărți.

Care e nota dominantă a pictoriței noastre? Fără îndoială marele, insațiabilul ei interes pentru chipul uman, cercetat în amănunțime dar regăsit întotdeauna în ceea ce este esențialul: reflexul vieții interioare. Fie că este vorba de portret, în care excelează, sau de studii cum sînt ciclurile „victime ale războiului" sau cele cvasigrotești ale unei tipologii umane văzută în contextul asemănării cu animalele tutelare, Tia Peltz pătrunde pînă în miezul personajului pentru a-l reda într-o notație adesea aspră, de o simplitate și o duritate surprinzătoare la o femeie.

O înclinare polemică, un simț al ridicolului, al insolitului — în contemplarea activă a oamenilor, au dus-o la caricaturizarea micilor cusururi și a marilor năravuri. Dar așa cum se întîmplă cu toți umoriștii — în căutarea pîrghiilor lăuntrice care provoacă ridicolul — a descoperit și ea patheticul, dramaticul, tragicul și le-a transcris pe pînză ori pe hîrtie, cu aceeași vigoare, mînată însă de o viziune mai completă a lucrurilor. Undeva — în meandrele unui contrapunct abia întrezărit — mijește duioșia, supremă formă a umorului și a înțelegerii vieții. Dar această duioșie se mai sedimentează în măcinarea contrariilor.

Sîntem — era cît pe aci să spun „la primul volum" — la prima expoziție individuală a unei artiste care și-a găsit drumul și care va mai avea fericirea să repurteze numeroase victorii.

Mac-Mac Rățoiul e, ca de obicei, o victimă! Nici patinajul nu l-a determinat pe purceluș să fie mai activ.

Față cunoștință: celebrul Bimbaș I, exercitînd profesia de pescar.

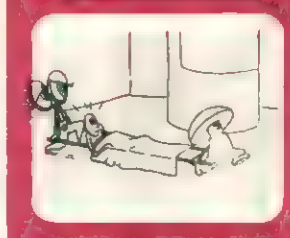

Foarfecele și ciuperca de cîrpit ciorapi s-au transformat pe loc în brancardieri, fiindcă... „Termometrul are febră!"

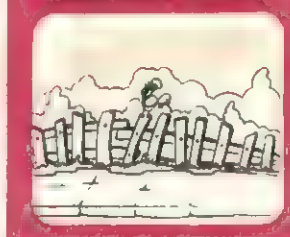

Cocoșelul are ceva de cîntat în „Alfabetul lui Tonîtza": litera C.

ÎN LUMEA FILMULUI PENTRU CEI MICI

Să ne închipuim un tablou de familie, dintre acele care eternizează o nuntă sau ziua cînd primul nepot din noua generație aduce acasă diploma de absolvire „cu merite' a clasei întîi' În asemenea ocazii se cheamă ori se merge neapărat la fotograf'

Intrînd în secția de filme de desene animate, am încercat și de astă dată sentimentul că regăsesc o familie. Unită nu neapărat prin legături de rudenie — decanul acestei secții, Constantin Popescu, este tatăl celebrului Gopo — ci, mai ales, prin anii de muncă petrecuți laolaltă deasupra blocului de desen, a hîrtiei de calc, a celuloidului gingaș, lîngă aparatul lui Rud Codrean ce înregistrează o fotogramă după alta, la montaj sau la laborator, veghind nașterea peliculelor ce aduc atîta desfătare micilor — și de ce n-am recunoaște-o? — și marilor spectatori.

Care vă săzică, iată-mi eroii

„Decanții".

...Așa-mi voi permite să-i numesc pe cei doi prieteni nedespărțiți Pascal Rădulescu și Constantin Popescu. De cîți ani se cunosc? De o jumătate de secol! Să spun acum și ce vîrstă totalizează fiecare în parte? Motive de justificată discreție mă împiedică. Esențialul e că amîndoi par mai tineri decît sînt, au ochiul ager, mîna talentată și capul plin de idei valoroase. „Decanții" au visat să facă film, încă de pe vremea cînd Disney era inexistent pe arena internațională. Pe atunci însă nu aveau alt capital decît talentul. Era prea puțin pentru vremea aceea...

Dorințe lor s-a realizat tîrziu, la vremea cînd alții se dedică nepoților. Eroii mei au hotărît alt fel, să-și trăiască a doua tinerețe. Iată-i — la o vîrstă ce v-am prevenit că n-o voi divulga — autori de filme de desene animate, regizori și scenariști prețuiți de toată lumea. Poate că, fascinați de imaginile de pe ecran, micuții spectatori n-au avut niciodată timp să se gîndească la cei care le-au istorisit povestea fluierașului fermecat, a iepurașilor Puf-Alb și Puf-Gri, a altor ursuleți, vulpoi și păsărele nărăvașe. Spuneți-le dumneavoastră, cei mari, cu cîtă dragoste au lucrat pentru ei doi virtuoși ai desenului animat românesc. Constantin Popescu și Pascal Rădulescu. Doi bunici care trimit și vor continua să trimită daruri de preț nepoțeilor... Căci „decanții" noștri sînt în plină creație. Constantin Popescu a terminat de curînd filmul Rățoiul și purcelușul la pulimaj" —

Ucenicul și vrăjitorul repetă scena, ascultînd docili explicațiile date de Elena și Constantin Iacrulescu minuitoarea și operatorul.

o istorioară nostimă în care din nou Mac-Mac Răţoiul se dovedeşte un model de bună purtare, spre deosebire de purceluşul bolnav incurabil de lenevie.

Pascal Rădulescu nu s-a hotărît încă în privinţa titlului noului film la care lucrează. Caută ceva senzaţional, care să se asorteze cu micul roman de aventuri pe care-l transpune pe ecran. Dar nu titlul e atît de important, cît mărturisirile despre caracterul personajului principal: răspunde la numele de Bimbuş I, de profesiune e cîine — nu în carne şi oase, ci pe hîrtie; mare amator de joacă şi pus oricînd pe năzdrăvănii, Bimbuş are şi serioase aptitudini de detectiv. De unde se va vedea că un hoţ care...

...Dar asta veţi afla personal vizionînd filmul.

Bob Călinescu într-o convorbire cu Vrăjitorul...

Un termometru febril, un urs leneş şi un ceas cu cuc...

În depozitele Direcţiei Difuzării Filmelor şi-au ocupat de curînd locurile două cutii nou-nouţe. Pe una scrie „Termometrul are febră", pe cealaltă — „Tolănici".

În „Termometrul are febră" se întîmplă nişte lucruri uluitoare. Priviţi: s-a îmbolnăvit termometrul! Nu mai ştie ce face, şi-a uzvîrlit cît colo cutia, tuşeşte, strănută... Caritabilă din fire, o ciupercă de cîrpit ciorapi îi ia pulsul. Acul de cusut dă alarma, tubul cu aspirine declară război microbilor. Rezultatul? Un film amuzant şi trepidant pentru care trebuie să-i mulţumim lui Iulian Hermeneanu, regizorul care face acum încă un film ce ni se pare deosebit de interesant. Citîm doar sursa de inspiraţie: o serie de desene ale cunoscutului pictor romîn Tonitza. „Alfabetul lui Tonitza" — aşa se va numi filmul — îşi propune ca, prin prezentarea literelor din alfabet sub chip de lucruri, animale şi păsări, să întipărească mai uşor în memoria copilului caracteristicile fiecărei litere. „F" devine astfel corabie şi, cum orice corabie trebuie să aibă marinari şi călători, „G" se preschimbă în cîrmaci, „H" şi „I" — pasageri, „J" devine un marinar care cercetează cu binoclul orizontul... Original să pleci la drum pe o astfel de navă, nu?

Autorul lui „Tolănici", regizorul Jan Moraru, e şi el mare amator de expediţii curajoase. De aceea, probabil, şi-a trimis eroul — pe Tolănici — în împărăţia lui Moş Gerilă, pentru ca zăpezile veşnice, viscolul şi ceaţa să-l satur pe ursuleţ de prea îndelunga lui poftă de hibernare. Revenit din călătoria cu Tolănici, Jan Moraru a poposit acum în lumea proverbelor. Şi fiindcă găseşte foarte înţeleaptă zicala „Cine sapă groapa altuia cade singur în ea", o ilustrează pe peliculă printr-un conflict aprig la care participă

Vrăjitorii au cuvîntul!

Trecem la secţia de filme de păpuşi a studioului „Bucureşti". Uşa se deschide scîrţîind lung, lung. Prima constatare: beznă. Cînd ochii mi se obişnuiesc, descoperim pereţi înalţi, cenuşii, o vatră cu rămăşiţe de jeratic, o lavită pe care — după zgomot — ai zice că doarme cineva. Mai departe, o masă cu cărţi, o măturică ca toate măturile veghind lîngă un ceaun. Sus de tot, prin împărăţia păianjenilor, parcă ar privi doi ochi de bufniţă care nu pare amabilă şi nici dispusă de conversaţie. Atunci? Atunci ne rămîne zgomotul dinspre lavită.

— Hei, e cineva pe aici?

Nici un răspuns. Totuşi zgomotul, care seamănă grozav cu un sforăit, continuă să se audă. Curaj, să ne apropiem! O mogîldeaţă s-a răsucit, cineva căscă, întrebă:

— Ai şi venit, meştere vrăjitor?

Ne grăbim să ne declarăm identitatea, scopurile. Interlocutorul nostru — care pare să fi dormit bine şi se află, deci, într-o excelentă dispoziţie — ne ascultă binevoitor. Apoi ne face următoarele declaraţii:

„Desigur, aveţi pentru ce să-mi luaţi un interviu. Sînt doar vedetă! Adică, rectific — mi s-a spus să nu mă mai exprim astfel. Sînt, aşadar, actorul principal, „ucenicul vrăjitor" din filmul lui Bob Călinescu. Sînt o păpuşă, dar nu din aceea cu care se joacă orice copil. Eu ştiu să mă mişc aşa cum îmi spune tata — adică Bob Călinescu — pot să merg, să scriu, să citesc, să fac chiar şi vrăjitorii! Cine m-a învăţat? A, sînt lucruri tare de demult. Prima oară s-a gîndit la mine marele poet german Goethe. Mai tîrziu, citindu-mă şi tot recitindumă, un celebru compozitor francez — Paul Dukas — a scris pentru mine un poem simfonic. Acum, iată-mă, actor de film. Încăperea în care vă aflaţi e platoul pe care turnez şi reprezintă locuinţa meşterului. Meşterul de la care învăţ eu vrăjitoriile. O demonstraţie? Imediat! Mătură, la mine!

— Nu, rogu-te, ucenicule, lasă vrăjitoriile. Ne amintim biografia ta, ştim cum ai inundat odată casa meşterului. Şi noi stăm cam prost cu inotul...

Vorbăreaţa noastră gazdă a cedat stăruinţelor şi, pentru a ne convinge mai bine de vastele şi multilateralele-i cunoştinţe, ne-a spus totul despre „filmul său": că e în culori, că e făcut imagine după imagine, conform muzicii lui Paul Dukas, că Silvia Chicoş i-a împrumutat vocea pentru acest film, că el, ucenicul, a fost înzestrat de tatăl său cu mai multe capete, fiecare cu o altă expresie, după cum cere acţiunea; că, în sfîrşit, s-a împrietenit cu partenera sa mătura şi că bucuria lui cea mai mare e clipa cînd operatorul Iscrulescu declară: „filmez cu ucenicul!"

Cerîndu-ne scuze că am tulburat odihna atît de preţioasă unei vedete, (aţi înţeles, desigur, că şi sforăitul face parte din rol) am mulţumit eroului nostru pentru amabilitate şi ne-am pregătit de plecare. În pragul uşii ne-a muşcat încă o dată şarpele curiozităţii.

— Nu cumva ne poţi da veşti şi despre alte filme de păpuşi?

— Cum de nu. Tăticul meu, intenţionează să mă abandoneze în perioada Festivalului Internaţional al Teatrelor de Păpuşi pentru a-i filma pe oaspeţi. Gheorghe Şaidel se pregăteşte să ecranizeze „Iarna pe uliţă" — frumoasa poezie a lui Coşbuc. Şi Olimp Vărăşteanu are o surpriză.

— ...???

— Vă spun numai atît şi asta strict confidenţial: e un film cu hîrtiuţe decupate în care va fi vorba de Ştefan cel Mare. Sssst!

M. Marinescu-SANDU
Fotografii de M. PAIUC

Pictorul Florian Anghelescu face un ultim retuş decorului.

Mai multe săli pentru expoziţiile de artă plastică

Arta plastică e făcută să fie privită. Pictorul, sculptorul, graficianul, sau creatorul de artă decorativă, vor să-şi expună opera judecăţii publicului... Iar publicul iubitor de frumos e dornic să vadă, să admire, să laude (sau să respingă dacă e cazul) lucrările artiştilor noştri. El vrea să se vadă oglindit în plastica nouă, cu trăsăturile sale noi, cu profilul său moral, în peisajul nou care-l înconjoară.

Nimic mai simplu, s-ar părea, la prima vedere: artiştii expun — iar publicul vine la expoziţie. Dar nu e chiar atît de simplu. Fiindcă în Bucureşti nu există suficiente săli de expoziţii. Trei săli în care se organizează expoziţii personale de lucrări originale, la care, în lunile cu vreme frumoasă, se adaugă pavilioanele din Parcul de Cultură şi Odihnă „I.V. Stalin", sînt — trebuie să recunoaştem, cam puţine pentru cei peste 1000 de artişti plastici ai Capitalei, care muncesc şi creează în condiţiile favorabile ce le-au fost asigurate de partid şi guvern, condiţii care se concretizează prin sprijinul acordat de Fondul Plastic (ajutoare de creaţie nerestituibile şi împrumuturi pe termen lung), case de creaţie ca aceea din str. Pangratti — una din cele mai moderne şi bine organizate din Europa — sau cascle din pitoreştile noastre staţiuni, printre care şi Peleşorul de la Sinaia; asigurarea de materiale şi culori cu ajutorul Combinatului Fondului Plastic etc. etc. Toate acestea nu puteau să nu ducă la creşterea numărului creatorilor plastici şi a fecundităţii lor artistice.

Numai că, din păcate, n-a crescut în aceeaşi măsură şi preocuparea pentru sporirea numărului sălilor de expoziţii. Ba numărul lor este chiar mai mic decît acum cîţiva ani, datorită schimbării destinaţiei unor vechi localuri consacrate expoziţiilor, ca, de pildă, clădirea fostelor „Galerii Kretzulescu" (unde sînt astăzi nişte frumoase magazine de textile, articole de menaj, jucării, dulciuri) etc. Pe de altă parte, sala Dalles e folosită mai mult pentru retrospective sau expoziţii străine. Tot ca o consecinţă a lipsei de săli, Galeria Naţională de la Muzeul de Artă al R.P.R. este în fiecare an demontată pentru a adăposti expoziţiile interregionale, ceea ce duce şi la deteriorarea comorilor clasice româneşti. Din aceeaşi cauză unele categorii de creatori, ca, de pildă, cei din domeniul artei decorative, nu pot prezenta decît foarte puţine dintre lucrările lor în cadrul expoziţiilor colective anuale.

Oamenii muncii din Bucureşti ca şi oaspeţii din provincie sau de peste hotare doresc să cunoască noile opere ale artiştilor noştri plastici, iar aceştia vor să şi le confrunte cu publicul. În afara unor noi săli centrale ce ar putea fi destinate expoziţiilor, ar fi de mare folos amenajarea cîtorva săli în noile cartiere ale Capitalei — Ferentari, Crivitei, Floreasca etc.

Ştim că problema nu e uşor de rezolvat, dar nici imposibil. Iar soluţionarea ei ar fi spre folosul creaţiei plastice naţionale, ca şi al educării artistice a maselor.

Invităm Sfatul Popular al Capitalei să dea atenţie acestei probleme.

A. B

Comoara

Povestire de Constanța COPORAN

Ilustrație de N. HILOHI

Am cunoscut toamna trecută, în Dobrogea, un bătrîn colectivist turc. Îl chemă Ali Amet Achif. Am stat mult de vorbă cu dînsul, în casa lui cea nouă, în timp ce afară, toamna își cernea ploaia. Mi-a istorisit cum a intrat el cu „sufletele" lui, în gospodărie. Mi-a enumerat toate bucatele și banii primiți pentru 725 zile-muncă, făcute împreună cu ai săi. Mi-a povestit cum și-a construit casă și cît de trainic a durat-o. Mi-a destăinuit apoi că-i mulțumit de rostul copiilor lui și mi-a spus: „Am o bătrînețe fericită. Dacă n-ar fi venit vremurile astea, nu știu ce-aș fi ajuns la anii mei și mai tîrziu."

Vorbele acestea mi-au trezit în suflet o amintire tristă, din anii copilăriei. L-am întrebat:

- Spune-mi, moș Ali, ai cunoscut cumva, în viața dumitale, un vînzător de bragă, pe nume Ibrahim Haerulă?

Ali Achif a ridicat din umeri.

— Nu-mi mai aduc aminte... Dar de ce?

— Pentru că eu l-am cunoscut.

★

. Jonctiunea cu „hoarda" o făcusem la două zile după stabilirea noastră în tîrgușor. (Poate că 0 era pe atunci numai un sat). Ceremonia unirii se desfășurase sub podul de lemn, suspendat peste Sărata secată și fusese asistată doar de un cîrd de giște. Eram eu cu frate-meu, Edu, pe de o parte și „hoarda", pe de alta. Noi eram intrușii; ei, stăpînii de drept ai coclaurilor. Ne evitasem și ne suspectasem reciproc două zile și, totuși, nu știu cum se făcea că ne nimeream mereu în aceleași locuri..

În după-amiaza aceea, tot trăgînd cu praștia, tot concurîndu-ne cu bilele, am cedat și ne-am cunoscut. Și-n timp ce de sus, de pe pod, cădeau peste capetele noastre țărînă și paie, ne-am împrietenit. „Hoarda" — cum aveam s-aud că ne spuneau vecinii înnebuniți de gălăgie — crescuse, dintr-o dată cu noi, pînă la șase: Bursucul, Mazăre, Strat, Ciușcă, Edu și cu mine..

Soarele scăpătase, înroșind șuvițele de apă ale pîrăului. Aerul mirosea a fum, în semn de mămăligă pentru seară, iar pe pod, treceau mugind leneș, vacile întoarse de la pășune. Ne-am așezat pe niște bolovani și am stat un timp în tăcere. Eram stînjeniți. Joaca ne apropiase dintr-o dată, fără să ne cunoaștem, și acum, cînd bilele dispăruseră prin buzunare, ne simțeam străini și nu știam ce să ne spunem. Și, totuși, nu ne îndurăm să plecăm. Strat frămînta în tăcere nămolul, între degetele picioarelor. Mazăre ne iscodea sfios, cu coada ochiului. Edu își cerceta coaja unei julituri din cot. Doar Bursucul tușea din cînd în cînd, dîndu-ne parcă ghes la vorbă. Dar nici unul nu îndrăzneam, și-atunci, tot el luă inițiativa. Se ridică de pe piatră, privi conspirativ în jur și, venind către noi, se adresă celorlalți din „hoardă":

— Să le spunem și lor?

Se lăsă tăcerea. O tăcere ciudată în care mi se părea că nu există decît ochii fratelui meu, măriți de curiozitate.

Băieții clătinară capetele și Bursucul, așezîndu-se pe vine, începu să povestească:

— Este la noi unul... Moș Ibrahim îi zice... un turc... Are o dugheană, dincolo de gară... Vinde bragă, și acadele, și cocoșei de zahăr... Nu vorbește cu nimeni...

— De frică... — șopti Strat.

— Da, de frică... Umblă în zdrențe ca să creadă lumea că-i sărac... Dar lumea zice că dincolo, în odaia lui, are o comoară .

Cuvîntul acesta ne înfioră pe toți Mi se păru dintr-o dată că e frig și că salcîmul înfipt sus, în mal, despică parcă luna răsărită.

— O comoară adevărată... — auzeam vocea Bursucului — cu pietre scumpe pînă în tavan, și cu aur... Dacă vreți, mîine dimineață, vă ducem la el... Să aveți bani de bragă...

În noaptea aceea n-am închis ochii nici eu, nici Edu. Spre zori, cînd au început să cînte cocoșii, am auzit din patul de-alături: „Cîte pietre scumpe încap pînă la tavan?" Dar n-am răspuns pentru că voiam să-ntreb și eu același lucru.

A doua zi dimineața, am pornit-o cu „hoarda". Eram emoționată cum nu poți fi decît la șase ani. Nu mai văzusem niciodată pînă atunci un turc „adevărat". Pe cei de prin pozele cărților de citire ale vărului meu, îi cunoscusem veșnic încruntați și-i bănuiam întotdeauna cu iataganul la brîu. Peste imaginea aceasta, suprapuneam mirajul unei imense grămezi de pietre scumpe și-mi apărea în față un Ibrahim straniu și în același timp cutremurător.

Am străbătut două străzi, mai degrabă ulițe, am trecut de brutărie, de gară și-am intrat în împărăția unor bălării imense, în care ne pierdeam, cu cărare cu tot. Bursucul ne-a făcut semn. În dreapta noastră, din pădurea aceea de buruieni, răsărise o magherniță. O așezare jalnică, din scîndură, nu mai înaltă de un stat de om, căzută într-o rînă,

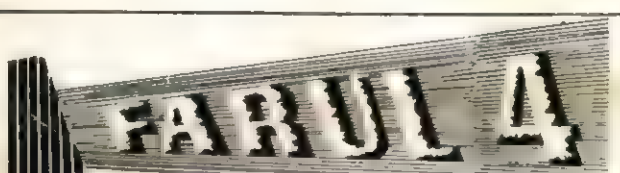

roman

de Maria ROMAN

Capitolul IV.

(Urmare din numărul trecut)

Era o zi mohorîtă de sfîrșit de februarie. Alex rămăsese acasă. Cînd auzi soneria citea, trîntit pe pat. Se duse să deschidă și se trezi față în față cu Helene. Helene, de emoție i se aprinseră urechile. Din seara în care îl surprinsese umblînd la casa de bani a tatălui ei, Alex nu mai îndrăznise să treacă pe la ea. Alex o pofti înăuntru. Ea se grăbea; venise să-i ceară, trimisă de tatăl ei. Nu cumva i-a spus ceva despre casa de bani?... gîndi îngrijorat Alex.

— Fii liniștit, Alex, spuse fata, înțelegîndu-i neliniștea. Tata nu știe nimic. Și adaugă cu vocea scăzută: Îți închipui că aș putea să fac așa ceva? Am venit chiar eu să te iau, tocmai pentru ca să nu crezi că am vorbit ce nu trebuia. Ai fi fost în stare să nu mai dai niciodată pe la noi, nu-i așa? Ei, hai să mergem, te așteaptă tata.

Acum, în drum spre casa lui Roni, Alex își memora încă o dată penibila scenă din ziua de naștere a Helenei.

... Cînd a întors capul și a văzut-o în ușa biroului, i s-au tăiat picioarele. Dîndu-și seama că fata era la fel de tulburată ca și el, s-a apropiat de ea și a ajutat-o să se așeze pe un fotoliu. A rămas lîngă ea în picioare. Au stat multă vreme așa, fără să-și vorbească. La gîndul că fata putea să-i creadă hoț, lui Alex îi venea să se omoare. Dar cum să se apere? Cum să se justifice? Să-i mărturisească Helenei tot ce bănuiește despre tatăl ei? Nu avea dreptul să-i dea o asemenea lovitură. De aceea continuă să tacă

Mergînd pe stradă alături de Alex, Helene se gîndea la aceeași întîmplare. Și ea tăcuse în noaptea aceea. Nu-și închipuise nici măcar o clipă că Alex ar fi avut intenția să fure. Îl cunoștea de mult, era convinsă că așa ceva nu era cu putință. Totuși, ce căutase în casa de bani? Pe Helene o năpădiseră dintr-o dată propriile-i îndoieli în privința îndeletnicirilor tatălui său. Nevoită să stea mereu acasă din pricina bolii, zărea pe mulți dintre acei care veneau acolo să trateze cu tatăl ei fel de fel de afaceri. Încetul cu încetul ajunsese să prevadă relațiile acestor oameni, să le ghicească gîndurile. Astfel descoperise, spre dezamăgirea ei, proasta calitate umană a prietenilor și vizitatorilor lui Roni.

De la un timp, fără să vrea, începuse să-i examineze mai circumspect pe propriul ei tată. Recunoscu cu groază la ei atitudini ipocrite, false. Numai ochii lui neliniștiți, eschivîndu-se mereu de la o înfruntare directă, mărturiseau o preocupare secretă, ceva ce trebuia ascuns tuturor. Nu cumva Alex căuta în casa de bani a tatălui ei tocmai ce acesta încerca să ascundă?...

Pe amîndoi i-a trezit din gîndurile lor Nora care striga pe coridor

— Haideți, copii! Toată lumea acasă. Peste un sfert de oră nu se mai poate circula. Îmbrăcarea!

— Trebuie să plec, i-a spus atunci Helene și vocea ei era stinsă.

Au ieșit amîndoi din birou. În hol, ceilalți își puneau paltoanele. La despărțire reținuse o clipă mîna fetei în mîna lui, implorînd-o.

— Pentru dumnezeu, să nu-ți treacă prin minte că voiam să fur!

Fata l-a privit cu ochii ei negri, triști.

— Din nenorocire, mă tem de ceva mult mai rău.

N-a mai apucat să-i explice că nu se referea la ei, ci la ocupațiile ascunse ale tatălui ei, fiindcă în acea clipă se apropiase mama-sa:

Helene, de ce nu-i lași pe Alex să plece? Du-te, dragă Alex, o să mai vorbiți și mîine. Abia dacă o să aibă timp să ajungă acasă...

Din seara aceea, fata observa cu și mai multă suspiciune comportamentul tatălui ei, tot ceea ce se petrecea în casă.

Și se întîmplau într-adevăr lucruri ciudate. Aveau doi musafiri permanenți: unul dintre ei, Schmidt, locuia într-o cameră la parter; celălalt, căruia Helene nu-i aflase nici măcar numele, stătea într-o cămăruță mică, lîngă dormitorul tatălui ei. Deosebirea dintre ei era că, în vreme ce primul se învîrtea într-una prin casă, intrînd în odaia lui numai dacă venea vreun străin, celălalt rămînea ascuns toată ziua și apărea doar seara, cînd ieșea pe stradă cu să se plimbe cîteva minute. Helene vedea toate acestea din balconul unde-i fusese așezat șezlongul.

Simțindu-se obligat să-i dea o explicație, tatăl ei i-i recomandase pe Schmidt ca pe un vechi prieten de-al lui, fost negustor, iar pe celălalt, ca pe un partizan urmărit de nemți. Helene nu crezuse o clipă în versiunea aceasta, deși, în aparență, ea însăși o recunoștea — era plauzibilă. Convingerea ei însă era că adevărul era cu totul altul, urît și periculos.

Toi drumul spre casă, Helene și Alex merseră fără să și vorbească. Fata nu se putea hotărî să-și mărturisească temerile, iar Alex ghicea că ea nu va avea putere să suporte bănuielile lui.

De îndată ce ajunseră, Roni îl chemă pe Alex în biroul său

— Te rog stai jos, Alex, îl pofti el. Vreau să-ți vorbesc.

În timp ce se așeza pe un scaun, băiatul simți că Roni îl măsoară din cap pînă-n picioare. Ridică și el ochii, privindu-și țintă interlocutorul. Era un bărbat de vreo patruzeci și cinci de ani, potrivit de statură, al cărui păr negru și creț albise la tîmple. Tenul închis, sau poate ochii negri, foarte vii și strălucitori, îi dădeau un aer străin, oriental. După ce-l cercetă din priviri, Roni se apucă să măsoare încăperea cu mersul lui nervos.

— Ia spune-mi, Alex, te-ai pricepe să... șpionezi?'

Alex roși pînă la rădăcina părului. Să-i fi pierit totuși Helene tatălui ei? Să-i fi mințit cînd l-a asigurat că a tăcut?... Nu! Nu era cu putință' Roni îl văzu pe Alex prăbușit și începu să rîdă.

★

În biroul colonelului Nicol, adjunctul șefului poliției, intră o matahală de om, înalt, solid, buzat, cu fața arsă de soare. Colonelul, un bărbat subțirel, cu pielea albă și chelie pronunțată, îl invită să ia loc, apoi deschise discuția:

— Vasăzică, ai vrut să mă vezi...

— Am vrut, dom'le șef. Fiindcă am și eu ceva de vînzare, spuse celălalt cu un aer nevinovat și cu o voce răgușită de negustor ambulant.

— Aici nu-i tîrg, interveni tăios adjunctul.

- Chiar tîrg nu e, reluă cu aceeași nevinovăție matahala, dar cînd e vorba de marfă bună, mai cumpărați și dv. cîte ceva.

— Pretinzi deci că ai marfă bună?

— O dată co-o să vă coste zece lire pe lună....

— Dă-i drumul'

— Dar avansul? Măcar unul mic, vă rog, dom'le șef...

— Ascultă: ori scuipi totul, ori te cari! se răsti adjunctul.

— Păi, vedeți, dom'le șef, spuse plîngăreț matahala. Eu vorbesc frumos, liniștit, iar dv. strigați la mine. Mă întreb: cu ce-am meritat eu asta?

— Mă Todor, se mai muie adjunctul, doar nu ne cunoaștem de azi, de ieri... Spune ce ai de spus, că de plecat tot ai să pleci mulțumit.

— Așa-mi place și mie, dom'le șef' căzu imediat la învoială celălalt. Uitați cum stau lucrurile mi-au oferit un post de profesor și m-am gîndit că n-ar fi rău să mă sfătuiesc cu dv. ce să fac.

— Ce fel de post? se miră adjunctul. De profesor?

Todor prelungea dintr-adins explicațiile: voia să ațîțe curiozitatea.

— De profesor, da, dar nu din ăla „unu și cu unu fac doi". Ați văzut că în ultimul timp m-am cam lăsat de prostii. M-am angajat telegrafist pe un mic vas de marfă. Și iată că vine într-o zi patronul și îmi propune să mă avanseze profesor. Asta-i tot. Acum eu ce să fac?

Adjunctul începuse să înțeleagă

— Pentru cine lucrezi?

— Dracu' știe... răspunse cinstit Todor. Pare-se că pentru nemți, dar poate că pentru americani sau pentru ruși... Patronul mi-a pus în vedere că-i

cu două ferestre ce aveau în loc de geamuri, tablă și ziare îngălbenite. Vederea ei mă intriga și-mi întărita curiozitatea.

Am păşit pragul, în urma „hoardei", cu frică. Mizeria din exterior căpăta aici, în spaţiu limitat, o materializare vecină cu spaima. În dreapta era o tejghea. Mai bine zis, o închipuire rudimentară din cîteva scînduri, găurite şi soioase. Pe tejghea era „marfa": cîteva cutii de carton cu cocoşei roşii de zahăr, înfipţi în beţe lungi, cu copii albi, cretoşi, vopsiţi grosolan, cu bucăţele de susan, acoperite de praf. Lîngă peretele din fund era un butuc, pe care sta o doniţă.

— Braga... — şopti Bursucul, iar eu mă-nfiorai de dezgust.

Deodată, uşa scundă din stînga se deschise şi apăru moş Ibrahim. Am tresărit cu toţii. Era ca o arătare. Zdrenţele şalvarilor din pînză de sac, strînşi cu un brîu decolorat, şi cămaşa peticită, aproape neagră de murdărie, acopereau un trup ca de copil, puţin şi numai oase. Încadrată de o barbă albă, figura lui palidă ca pergamentul era brăzdată de zeci de cute, ca şi cum un sculptor, într-un zel neînţeles, ar fi scrijelit-o la nesfîrşit. Sub fesul decolorat avea o frunte înaltă, ca de gînditor, făcută parcă anume pentru ochii aceia adînci şi trişti ca nimic pe lumea asta.

Cei vechi din „hoardă" n-au dat bineţe şi n-am dat nici noi. Bursucul a cerut şase pahare de bragă şi moş Ibrahim ni le-a dat în tăcere. Era în absenţa lui, în gesturile lui încete, o resemnare de altă lume, pe care atunci n-am înţeles-o, dar am trăit-o ca pe ceva neobişnuit.

Am pus mărunţişul pe tejghea şi am plecat, din nou fără bună-ziua.

De atunci n-a existat o singură zi în care să nu trecem prin magherniţa moşului Ibrahim. Totul se petrecea cu acelaşi ritual mut, în aceeaşi tăcere ciudată pe care simţeam că bătrînul nu ne-ar îngădui s-o destrămăm. Mergeam la el cu curiozitatea veşnic aţîţată a pietrelor scumpe de dincolo de perete şi plecam de acolo, în fiecare zi, mai contrariaţi şi mai dornici să dezlegăm misterul. Bătrînul turc începuse să exercite asupra noastră o atracţie irezistibilă şi devenise cu vremea, un personaj fantastic de care legam cei mai ciudat miraj al existenţei noastre.

Aşa a trecut un an, a venit toamna şi ne-am dus la şcoală. De-abia aşteptam să sune clopoţelul de ieşire, ca să mergem la moş Ibrahim. Au început apoi ploile şi-au apărut tufănelele. Pe urmă au căzut frunzele, s-au întors oile la iernatic şi peste tîrguşor s-au aşternut frigul şi bruma. Într-o bună zi, cînd ne-am dus la moş Ibrahim, am găsit uşa încuiată. Ne-am uitat unul la altul, miraţi, şi am bătut. O presimţire tristă ne stringea inima de copii. Uitasem de comoară; ne gîndeam la bătrîn. Ne obişnuisem cu el.

Am ciocănit şi în fereastra de la odaia comorii. Dar nimeni nu ne răspundea. Pe urmă, Strat cu Bursucul au alergat la vecini, să-i cheme. Am aşteptat tăcuţi, în vînt şi-n ploaie, pînă au venit. Dănilă, brutarul, a îmbrîncit uşa şi ea s-a prăbuşit. Totul era în dugheană ca în fiecare zi, ca şi cum ne-ar fi aşteptat pe noi. Şi, totuşi, pustietatea era înfricoşătoare.

Pe urmă, Dănilă a deschis uşa odăiţei din stînga. Stăteam toţi, înşiraţi în spatele lui, cu răsuflarea întretăiată. Nu mai ştiu dacă ne gîndeam la comoară sau numai la bătrîn. Ştiu doar că atunci cînd uşa s-a dat de perete, am împietrit. Odăiţa era goală, şi-n fundul ei, într-un colţ, pe o rogojină, chircit sub o cergă, zăcea bătrînul Ibrahim. Era mort.

De atunci am încetat să mai cred în comori aflate în magherniţe.

★

Ali Achif a continuat mult timp să privească tăcut pe fereastră. Într-un tîrziu, a spus.

— Îmi pare rău pentru el. A plecat prea devreme. Măcar cîţiva ani buni să fi apucat...

---

o treabă secretă, periculoasă şi foarte urgentă. De ce naiba se grăbeşte să-i înveţe pe muceniţi să mînuiască aparatul, dracu ştie!" – repetă el. Eu, ca prostul, m-am gîndit că poate pe dv. să vă intereseze educaţia elevilor mei. Ce-o altă parte unde să mă duc? La ministrul învăţămîntului?"

Adjunctul se gîndea. Apoi îl întrebă pe Todor discret

— Cît ceri?

— Zece lire pe lună, răspunse la fel de concis celălalt.

— Cu încă zece cît ai de dincolo, fac douăzeci. Nu eşti în pierdere.

— Ce să-i faci? Dac-a dat norocul peste mine!... spuse modest Todor De lu ei zece lire, ca să-i fac pe unii mai deştepţi, iar de la dv., ca să-i prostesc. Iar cu mă îmbogăţesc cu douăzeci de lire şi cu vreo sută de ochi cîţi o să am nevoie ca nu cumva să mă calce din întîmplare vreo maşină... Cunoaşteţi dv. foarte bine procedeul...

— Vorbe, spuse coloneiul, concediindu-l pe Todor. Deocamdată n-ai nimic de oferit, pentru că nu ştii nimic. Nu pot să-ţi dau mai mult de două lire. Iar dacă mai tîrziu o să ne fii de folos, ştii bine că n-o să regreţi.

Todor oftă. Ştia că n-o să scoată de la adjunct nici o leţcaie în plus. Se băgase totuşi într-o afacere foarte primejdioasă. Fiecare pas putea să-i fie fatal. Era de ajuns ca unuia din şefii cei mari să nu i se mai pară mulţumitoare serviciile lui, pentru ca pe o străduţă dosnică să-i şteargă o maşină...

Hotărît să se vîndă cît mai scump, Todor plecă din biroul adjunctului cu gîndul ca înainte de a se prezenta la noua slujbă să mai treacă pe undeva.

Nu închisese însă bine uşa cînd Nicol îi şi chemă pe ofiţerul de serviciu

— Ordonă grăsunului să-i urmărească. Mîine, raportul.

Todor ieşi din clădirea poliţiei nemulţumit. Se aşteptase să obţină mai mult. Acum, cînd se angajase în această afacere, era obligat să se ducă aiurideva pentru ca s-o completeze şi să realizeze suma la care se gîndise... Însinte însă de a coti după colţ, întoarse brusc capul şi-l văzu pe grăsun oprindu-se ca un prostănac, chipurile că să-şi lege şireturile de la pantofi. „Dobitoc mai eşti!" gîndi cu glas tare Todor. Înveselit, începu să fluiere. Ar fi putut să-l deruteze poate uşor pe grăsun, dar îl ispiti gîndul să se distreze pe socoteala lui, făcîndu-i să asude. Coti pe o stradă la dreapta, ieşi repede în bulevard şi străbătu parcul. Apoi, brusc, ca şi cînd şi-ar fi adus aminte de ceva, o luă înapoi pe drumul spre clădirea poliţiei. Grăsunul se ţinea scai de el. Todor îl auzea cum gîfîie în spatele lui, îl şi văzu de vreo două ori scoţînd batista şi ştergîndu-se pe ceafă. „Ei, iubitule, acum îţi dau voie să te odihneşti!" zîmbi pentru sine şi sări din mers într-un autobus care tocmai trecea. De pe scara autobusului, întoarse capul spre grăsun şi flutură mîna: „la revedere!" Buimăcit, celălalt rămase pe trotuar.

Gîndindu-se ce păcat o să înghită grăsunul de la şef fiindcă-şi pierduse prada, o clipă lui Todor i se făcu milă de el. Dar se liniştî imediat. „Nu-i asta omul să raporteze că l-am scăpat! Se descurcă el; găseşte el ceva de spus".

Într-adevăr, grăsunul îşi pregătise la repezeală o explicaţie: individul a intrat la Gestapo. Totuşi, în timp ce îşi ştergea faţa de sudoare, constată cu amărăciune: „Hotărît lucru — n-am noroc în treburile astea şi pace".

Telegrafistul coborî din autobus cîteva staţii mai departe. Sună la uşa unei case severe, în care locuia un general pensionar. După o discuţie asemănătoare celei pe care o dusese cu Nicol, ieşi în stradă mulţumit şi, cu paşi grăbiţi, se îndreptă spre locul unde avea întîlnire cu şeful său.

★

Roni trase un fotoliu alături de scaunul pe care şedea abătut Alex, se aşeză şi începu să-i vorbească — cu un aer părintesc, dar în acelaşi timp cu exigenţa omului mînat de o mare emoţie patriotică

— Să-ţi explic ce aştept eu de la tine. Ştiu că îţi iubeşti patria şi îmi închipui că faci şi tu parte dintr-o organizaţie de eliberare...

Vorbi multă vreme despre patrie şi patriotism, despre datoria sfîntă a cetăţeanului de a se afla în primele rînduri ale luptei pentru eliberare.

Discuţia dintre Roni şi Alex se datora faptului că şefii comandamentului îşi exprimaseră dorinţa de a folosi, în reţeaua abia înfiinţată, cît mai mulţi oameni noi. Agenţii vechi, cu experienţă, nu mai voiau nici două parale: aproape toţi erau cunoscuţi de serviciile inamice de contraspionaj. Roni se gîndise să întrebuinţeze tineri din două motive: vîrsta îi face în primul rînd mai puţin pretenţioşi, şi în al doilea rînd, mai credulii. Celor care simpatizau cu englezii le va da a înţelege că e vorba de a-i ajuta pe aceştia, iar celor care simpatizau cu comuniştii, fiind amestecaţi direct în lupta contra nemţilor, le va povesti despre armata rusă, despre partizanii ruşi, despre Uniunea Sovietică... Bineînţeles că pe toţi îi va pune de la început în gardă că vor participa la o acţiune foarte secretă. În legătură cu care nu trebuie să transpire nimic, ceea ce va motiva pentru el şi modul său de a nu spune niciodată nimic clar.

Printre alţii se gîndise şi la prietenul fiicei sale, pe care-l băncuia membru în organizaţia de tineret a frontului de eliberare.

— ... Nădăjduiesc că am fost destul de explicit, Alex! Este vorba de o acţiune de maximă seriozitate şi extrem de secretă. Scopul nostru suprem este binele patriei. Să nu mă înţelegi greşit, Alex. dacă este cazul poţi să anunţi organizaţia şi pe conducătorii tăi. În eventualitatea că ai vrea să asculţi sfatul meu, eu sînt totuşi de părere să n-o faci. În ultimul timp au intrat în organizaţiile de eliberare sute de mii de oameni şi niciodată nu poţi şti cu cine ai de-a face.

Alex tăcea. Mintea lui lucra cu iuţeală. Se stăpînea cu greu, ca să nu i se citească pe faţă simţămintele încîlcite. Roni trebuia să rămînă cu impresia că are încredere în el. La o astfel de propunere nu se aşteptase. Nu se putea decide ce atitudine să la. Intrase în toată această combinaţie din întîmplare, stîrnit de bănuiala lui Ali, şi încă nu ştia nimic precis despre ea. Se întrebă acum cu febrilitate dacă este cazul să-i dea lui Roni un răspuns afirmativ, fără să se fi sfătuit în prealabil cu Ali. Evident, ar fi putut să-i ceară timp de gîndire pînă a doua zi. Dar asta nu l-ar face oare suspect în ochii lui Roni? Nu crezuse nici un moment în poleiala patriotică sub care Roni îşi prezentase acţiunea. Alex înţelegea imediat că este vorba de reţeaua de spionaj a unei puteri străine, creată în folosul acelei puteri, nicidecum în folosul patriei lor. Vorbăria patriotardă a lui Roni nu făcuse decît să-i întărească această convingere. În organizaţia lor el lucrau pentru eliberarea patriei, dar nu trăncăneau, aşa ca Roni, despre patriotism.

După ce cîntări toate posibilităţile, hotărî ca deocamdată să accepte propunerea lui Roni; imediat ce va putea, va vorbi cu Ali şi vor vedea împreună ce-i de făcut. În fond, ce-l împiedica — dacă va fi cazul — să se retragă de la cursul de telegrafişti?

— Dominule Roni, am deplină încredere în dumneavoastră. Nu-mi rămîne decît să vă încredinţez că voi face orice îmi veţi cere.

În vocea lui Alex se simţea totuşi o nuanţă de ezitare.

— Te văd îngrijorat, îi spuse el.

— Dacă aş fi reacţionat alt fel, m-aţi fi considerat neserios... Doar ceea ce-mi propuneţi dv. nu este o joacă de copii! — o întoarse Alex.

Roni admise, ba chiar îl întrebă dacă nu are nevoie de o zi de gîndire.

Alex fu încîntat de răgazul pe care-l obţinuse pe neaşteptate. În felul acesta avea timp să-l pună şi pe Ali la curent cu cele întîmplate.

Roni îi întinse mîna.

— Bate palma aici, bărbăteşte! Nu mai e nevoie să-ţi repet că discuţia aceasta rămîne între noi.

Alex se fîstîci. Cum o să stringă mîna acestui om? Cum o să-i promită c-o să păstreze secretul pe care avea de gînd să-l divulge îndată ce va putea? Degeaba îşi spunea Alex că scrupulele lui erau deplasate, simţea că nu-i va putea întinde mîna lui Roni. Din fericire, în clipa aceea tocmai între mama Helenei, Nora, care-şi anunţă soţul:

— Te caută Todor, Roni!

— Să poftească, spuse Roni şi-l conduse spre uşă pe Alex, spunîndu-i

— Aşa, atunci mîine aştept răspunsul tău.

Todor intră, aplecîndu-se exagerat:

— Bună-ziua!

Roni i-l arătă pe Alex, care ieşise afară, şi-i spuse:

— Asta e cel mai bun dintre toţi băieţii noştri. Să-i înveţi repede meseria.

Todor îşi întoarse lenevş capul spre Alex şi-i privi nepăsător.

Roni reluă

— N-am timp de pierdut. Trebuie să începem lecţiile. Esenţialul este ca elevii să nu afle nimic. Nu discuţi cu ei decît chestiuni profesionale.

Îi spunea aceasta deoarece hotărîse ca elevii să nu se întîlnească între ei, ceea ce însemna ca fiecare să-şi ia lecţia la o altă oră. Mai rămaseră un timp împreună, punînd la punct programul cursului

(Va urma)...

LA PRIGORENI

PE URMELE LUI I. NECULCE

Dacă te mînă trebile, vara, pe la Tîrgul Frumos, nu încape îndoială că te vei întoarce ars de soare și plin de praf, iar mintea ta se va chinui cu o întrebare: „De unde pînă unde ăstui tîrg părăginit i se zice frumos?" Drept este că pe aici, nu o dată au fost bătălii îndîrjite. Nu mai departe decît în războiul din urmă, cînd tîrgul a trecut prin hărțuială cumplită care nu-i putea aduce decît pustiire. În zilele noastre, tîrgul se află în plină refacere: nu numai că se repară ceea ce merită a fi reparat, dar simți și vezi o mare trudă creatoare între zidirea din nou a tîrgului părăginit de vremi și de războaie. Avem temei, deci, a crede că, într-un viitor apropiat, tîrgul se va face iarăși vrednic de numele lui străvechi. Căci, iată, acum aproape două sute și cincizeci de ani, Dimitrie Vodă Cantemir în a sa *Descriptio Moldaviae* ne spune că în Ținutul Cîrligăturii nu-i nimic vrednic de însemnat decît *Tîrgul Frumos*, după cum îl arată numele, un tîrg frumos .. tîrg nu de disprețuit, cu un palat domnesc de piatră peste care este pus un pîrcălab.

Satul, deocamdată, de praf și buimăcit de arșiță, poți cobori către miazăzi dîmbul pe care-i așezat tîrgul, și la vreun sfert de poștă depărtare, dai de valea verde cu umbră și răcoare în care, de veacuri, și-a făcut vatra satul întins și bogat numit în vechime Avrămeștii, iar mai apoi și pînă azi Prigoreni.

Aici începi a-ți da seama că vestitul în lume voievod cărturar n-a avut deplină dreptate cînd a spus că, afară de Tîrgul Frumos în Ținutul Cîrligăturii nu-i nimic vrednic de luat în seamă. Căci Ținutul Cîrligăturii pare a fi fost una din cele mai binecuvîntate părți de țară. Altfel cum s-ar putea oare lămuri faptul că tocmai în acest ținut au avut ocini sau au făcut cumpărături de moșii și și-au statornicit reședința, cei mai de seamă dintre veliții boieri ai Divanului țării?

Aici a moștenit cea mai dragă a lui moșie cronicarul Ion Neculce: moșia Prigoreni. Avem destule date care ne îndreptățesc a crede că minunatul cronicar și-a petrecut aici copilăria. Citim în cronică acele rînduri din care răzbate îndurerarea sa, în vremea podgheazului invaziei leșești de la 1686, cînd cronicarul n-avea decît 14 ani. Căii însetați ai năvălitorilor au secat cu desăvîrșire „helețeul cel mare de la Prigoreni", și că „atunci au ars leșii și tatarii multe curți boierești la țară și la Iași", printre care și curtea de la Prigoreni, cum mai aflăm că tot atunci s-a prăpădit ucis de leși Enache Neculce, cămărașul de ocnă, părintele cronicarului. Știm dintr-o jalbă de mai tîrziu a Sandei, sora lui Neculce, că familia — adică bunica, mama, cele două surori, cumnatul și însuși cronicarul — își avea gazdă (reședința) în Prigoreni cînd s-a făcut împărțeala averii părintești. Iar în 1720, după ce se întoarce din pribegie, Ion Neculce vine înaintea Domnului Mihai Racoviță Voievod, pentru a se plînge că, în lipsa lui din țară, fostul velvornic Lupul Costachi, care prin viclenie pusese stăpînire pe moșia Boianul a cronicarului, „încă i-au mai luat multe ce au mai aflat în casa dumisale la Prigoreni". Tot la Prigoreni s-au adăpostit prin curți o seamă de soldați suedezi dintr-aceia ce-au luat parte la bătălia de la Poltava. Atunci călărașii Moldovei erau gata-gata să dea foc caselor din Prigoreni ca să-i scoată afară pe șfezi, dacă nu venea poruncă de la vodă (poate la intervenția lui Neculce însuși) să renunțe la incendiere. În sfîrșit, numai cu doisprezece ani înaintea morții, bătrînul cronicar primește ași pe Grigore Ghica Vodă, carele „îndemnatu-s-au... anume că merge la plimbare la Prigoreni la vornicul Ion Neculce".

Așadar, de nici una din moșiile cronicarului — și Neculce a avut multe — nu se pomenește atît de stăruitor nici în propria lui cronică, nici în hrisoavele și ispisoacele rămase, cît se pomenește de acești Prigoreni.

Cu toată însemnata lui avere, cuprinzătoare de zeci de moșii care, desigur, fiecare ispitea în felul ei, inima cronicarului înclina totuși cu precădere către Prigoreni. Și într-un nimic nu-i de mirare. Pămîntul, aici, e fecund, izvoarele, bogate în pește; dealurile prielnice viței de vie și livezilor cu pruni și meri; șesul Rătului dă pline aleasă: pășunile sînt grase, locuri de prisacă prisosesc; dumbrăvile sînt adînci și întinse.

Pe meleagurile acestei moșii preferate, rămas-a oare vreo amintire de la Neculce, unul dintre cititorii limbii noastre literare?

Acum 23 de ani, un învățător din Tîrgul Frumos, Ioan Stupcanu, astăzi răposat, scria în ziarul „Universul" (nr. 118—1935) un articol intitulat: *Unde e mormîntul cronicarului Neculce?* Autorul susținea în articolul său că, făcîndu-se niște săpături lîngă vechea biserică de lemn de la Prigorenii Mici de către doi țărani, s-a găsit o raclă și într-însa un inel pe care erau gravate inițialele cronicarului, cum și o bucată de giubea cusută cu fir de aur și o frîntură de luminare. Articolul era ilustrat cu cîteva fotografii ale relicvelor și ale țăranilor care au făcut săpătura. Învățătorul Stupcanu afirma cu tărie că relicvele sînt ale lui Neculce și că acolo e mormîntul cronicarului, și făgăduia să revină cu amănunte. Dar n-a mai revenit. Din anul 1935, cînd i-a apărut articolul, și pînă în 1941, cînd s-a prăpădit învățătorul, n-a mai dat nici un semn în această privință. Articolul lui mare ecou n-a stîrnit, măcar că, la bibliografie, este citat de „Istoria literaturii române vechi" a lui N. Cartojan și de cea a lui G. Călinescu. Cum s-ar spune, discuția s-a închis fără să se poată hotărî nimic.

Și, totuși...

Nu demult, mînat de o țintă anume — ticluirea unei cărți despre viața cronicarului — am colindat dealurile și văile Prigorenilor. Mai întîi am poposit la Tîrgul Frumos. Trebuia să dau ochi cu văduva Stupcanu. Să aflu unde se găsesc acum relicvele descoperite la vechea și mica biserică de lemn. Eram încredințat și dinainte bucuros că, astfel, voi putea redeschide discuția. Dezamăgire! Relicvele au dispărut. Învățătorul le pusese cu grijă într-o cutie de catifea vișinie și le păstra ca pe ochii din cap. Preotul Plesca, paroh al satului Buznea, sat învecinat cu Prigorenii, mi-a confirmat că a văzut acea cutie cu relicve, pe care învățătorul i-a arătat-o cîndva. Dar a venit războiul, oamenii și-au părăsit casele și au fugit din tîrg. Cînd s-au întors, ia cutia de unde nu-i! Așa mi-a relatat văduva. De ce învățătorul n-a stăruit în descoperirea sa și a tăcut pînă s-a prăpădit? Din pricina tocmai a descoperirii sale — susține văduva — căci începuse a fi persecutat. Chiar Nicolae Iorga, pasămite, s-a arătat invidios pe dînsul cum că de ce să descopere el, un învățător, ceea ce se cuvenea să descopere un savant. Așa că s-a lăsat păgubaș.

Poate. Vorba e că, la ceasul de față, nu mai e nici urmă din relicvele care ar dovedi că mormîntul lui Neculce e la Prigoreni...

Însă la Prigoreni, pe un deal, lîngă o bisericuță de lemn, se află un mormînt sărac, cu o biată cruce de brad, presărat cu flori de cîmp, pe care-l îngrijește plin de evlavie parohul Ursaciuc. E mormîntul lui Ion Neculce! Așa știu toți. La Tîrgul Frumos, la Buznea, la Ciucești, la Cristești, pe Bulturul, pe toată valea uscată a Bahluețului. Nu mai vorbesc de Prigorenii înșiși. Nu-i om, dacă-l întrebi, să nu-ți spună cu legitimă mîndrie și mai ales cu neclintită certitudine că acolo-i mormîntul marelui om al trecutului nostru. Mărturisesc că față cu adînca lor încredințare, am început și eu a crede.

Dar, vai! la întoarcerea din Prigoreni, în trenul către Iași, demonul îndoielii și strașnicul burghiu al unor întrebări nemiloase, mi s-au înfipt în inimă, mi-au risipit emoția și mi-au clătinat credința. De bună seamă — îmi spuneam — că e cum nu se poate mai plauzibil ca mormîntul lui Neculce să fie la Prigoreni. Aici a copilărit; aici i-au trăit tatăl, mama, bunica, surorile, cumnatul; aici și-a statornicit garda; aici a primit pe înaltul oaspete către sfîrșitul vieții. De ce, adică, bătrînul gospodar, după o viață atît de frămîntată, acum departe de cinuri și de politică, să nu-și fi scris ultima filă a cronicii și să nu fi închis ochii pentru vecie tot aici, la moșia lui preferată? E posibil, e probabil, e aproape cert. Dar unde e *dovada*? Preotul Ursaciuc m-a încredințat, fără să clipească măcar, că bisericuța de lemn e ctitoria lui Neculce, deși nici o inscripție, cît de ștearsă, nu ne vorbește despre așa ceva. Mai mult: hrisoave vechi ne pomenesc, la Prigoreni, de o „besearecă de piatră". Și dacă din această „besearecă de piatră" n-a mai rămas astăzi nici urmă, greu să crezi că una din lemn s-a păstrat intactă. Preotul Ursaciuc, ca și atîția alți oameni din partea locului — m-au încredințat că acolo e mormîntul. Dar... pe ce temei? Pe temeiul săpăturilor întîmplătoare de acum 23 de ani, care n-au lăsat altă urmă decît niște fotografii ale unor relicve îndoielnice, astăzi volatilizate? ..

Mă bate gîndul că e cazul ca specialiștii în meserie să intervină. Poate Ministerul Învățămîntului și Culturii. Poate Academia. Poate Monumentele istorice. Poate toți laolaltă. Dacă vreme de două decenii de cînd umilul învățător a făcut „descoperirea" nu s-a întreprins nimic, nu e de loc un temei să se continue cu lăsarea lucrului în plata domnului. Să hotărîm, cu mijloacele științifice care ne stau azi la îndemînă: *este ori ba la Prigoreni mormîntul lui Neculce?*

Loscăr SEBASTIAN

DE CE A UCIS CHERYL?

— SUBIECT BANAL DE FILM AMERICAN —

de AL. GÎRNEAȚĂ

Cheryl Crane—asasină la 14 ani.

Victima „omuciderii justificate"—Johny Stompanato →

Vraja s-a risipit... Hollywood-ul, cetatea zinelor și a feților frumoși, orașul tuturor miracolelor, fabrica de stele și de glorii, apare în toată goliciunea sa: o citadelă a desfrîului, a alcoolismului, a crimelor. Între subiectele filmelor de serie, cu gangsteri sau prostituate, și viața reală a cetății californiene, e tras semnul identității. Așa a apărut Hollywood-ul cînd a izbucnit scandalul provocat de articolele publicate în „Confidential", așa l-au dezvăluit cancanurile răspîndite în cele patru vînturi de Elsa Maxwell, mahalagioaica en titre a lumii selecte americane, așa l-a înfățișat crima unei tinere de 14 ani, fiica stelei de cinema Lana Turner.

Am în față patru fotografii. Dintr-una surîde o femeie atrăgătoare, încă tînără, mai mult dezgolită decît îmbrăcată. În alta, o fetișcană, mult prea matură pentru vîrsta sa, cu o figură de om chinuit, rănit, convulsionat. O a treia înfățișează un police-man privind perplex un cuțit. În sfîrșit, cea de-a patra reprezintă un bărbat prăbușit — după expresia clasică a reporterilor de fapte diverse — într-o băltoacă de sînge. Sînt fotografiile ce-i prezintă pe eroii celui mai recent scandal de la Hollywood.

O femeie, o fetișcană, un mort și un cuțit!

Femeia atrăgătoare este Lana Turner fetița în sveter de acum douăzeci de ani, simbolul sexualității americane. „Fetița în sveter" a avut o viață demnă să figureze în colecția „Amantelor celebre". Cinci căsătorii, fiecare având durata zorelelor, plus un șir întreg de legături temporare, expresie a capriciilor unei femei care se scaldă în viciu cu aceeași ușurință cu care se scufundă în baia parfumată.

Bărbatul din băltoaca de sînge este Johny Stompanato, exemplar specific al mocirlei morale în care se bălăcește „lumea bună" americană. Johny și-a început „cariera" ca vagabond, fiind pedepsit de două ori de poliție pentru haimanalîc. Chipeș de felul lui și posesor al unei cărunți atletice, Stompanato a promovat repede în postul de gardă personală a lui Mickey Cohen, proprietar de tripouri dubioase și de case de toleranță frecventate de lumea Hollywood-ului. Cu aceste antecedente glorioase lui Johny nu i-a fost de loc greu să pătrundă în lumea filmului, să se căsătorească cu o starlet, să devină asociatul lui Mickey Cohen în afacerile acestuia, să-și extindă boom-ul în comerțul clandestin cu brațe de muncă și să devină mai apoi amantul de inimă și întreținutul unor vedete renumite. Ultima a fost Lana Turner.

Legătura lor dura de un an. Johny o însoțea pe Lana ca o umbră, pretutindeni unde interesele o chemau. Au fost împreună în Mexic, împreună la Londra. Din cauza cazierului încărcat și a scandalurilor pe care le provoca, Johny a trebuit să părăsească Anglia. De cîte ori se îmbăta, o „alinta" cu bătaia pe Lana. În cele din urmă actrița se cam plictisise de atîta alintare și-l reclamase de cîteva ori poliției. Johny însă nu voia să plece. Banii Lanei Turner aveau o largă valoare de circulație. (După moartea lui Johny mai sosesc încă, pe adresa Lanei Turner, notele pipărate și... neachitate ale unor cabarete din diverse colțuri ale lumii). Dar tocmai această încăpățînare l-a costat în cele din urmă cam scump pe gangster.

Fetița cu chipul maturizat prea de timpuriu este Cheryl Crane, rodul întîmplător al uneia dintre căsătoriile efemere ale Lanei Turner, cea care a fost cîndva codana cu sveter. Odrasla-i a avut parte de o copilărie tristă. Lăsată pe mîna mamei, aceasta s-a

Lana Turner, împreună cu soțul nr. 4

debarasat de ea fără vreo mustrare de cuget, trimițînd-o într-un pension de pe lîngă Hollywood. Pensionul aducea însă mai degrabă a orfelinat, căci aici erau trimiși copiii unor stele care nu voiau ca acei pe care i-au adus pe lume să le încurce viața dezmățată. Atmosfera pensionului era apăsătoare. Posomorîtă ca și viața copiilor de aici, copii abandonați, lipsiți de căldura unui cămin, de înțelepciunea unui sfat părintesc. Cu un an în urmă, Cheryl, sătulă de pension ca și de faptul că de cîte ori venea acasă maică-sa îi prezenta un alt tată, a fugit din școală și a vagabondat cîteva zile prin împrejurimile Hollywood-ului. Ca să înăbușe scandalul, Lana începu s-o ia des acasă, ceea ce a făcut ca Cheryl să devină martorul legăturii dintre Johny Stompanato și mama ei. Această viață a sucit și sensibilizat sufletul lui Cheryl, aflată la o vîrstă cînd banalul ia proporții tragice.

Cel de al patrulea erou, cuțitul, e o unealtă de treabă atîta vreme cît nu i se dă o destinație ticăloasă. El a intervenit în dramă întîmplător, neexistînd la îndemîna fetei un mijloc de ucidere ceva mai modern.

...Drama s-a petrecut.

într-o noapte, neagră și tainică — nici nu se putea alt fel — cu un plus de întunecime, pentru că acțiunea a avut loc în fabrica de filme de groază. Lana Turner se certa cu amantul loc în fața fetei. Lana și-a împins iubitul în dormitor unde discuția a continuat pe un fond de răcnete.

Cheryl, speriată de amenințările lui Johny, care de altfel se repetau pentru

Cuțitul care l-a trimis pe Stompanato pe lumea cealaltă

Lana Turner, la proces, față-n față cu corpul delict

ei, care nu voia să priceapă că „amorul" s-a stins. Johny nu se lăsa înduplecat, crezînd încă în inspirata și poetica dedicație gravată pe o brățară dăruită de vedetă „Tăticului John, dragostei mele scumpe. Aceasta este o amintire a inimii mele, din care o parte va fi totdeauna cu tine, Lanita". Dar Lanita își refăcuse între timp inima, luîndu-și înapoi fragmentul dăruit pe veci lui Johny. Acesta încerca s-o înduplece, murmurîndu-i drăgăstos printre dinți. „Dacă mă părăsești, eu am să te găsesc chiar de ar fi nevoie de ani de zile. Am să te ciopîrțesc în așa hal, că nimeni n-o să te mai recunoască". Schimbul acesta de vorbe gingașe avea a nu știu cîta oara, s-a dus în bucătărie, s-a înarmat cu un cuțit și, cînd șantajistul a ieșit furios din dormitorul maică-si, i l-a împlîntat în abdomen. Gangsterul s-a prăbușit și a murit probabil fără să afle de proverbul „cine sapă groapa altuia cade singur în ea". A venit poliția, s-a făcut risipă de lacrimi, leșinări și regrete, a izbucnit scandalul.

Cheryl a fost judecată, dar instanța a absolvit-o de pedeapsă, calificînd crima drept „omucidere justificată". E drept că, în timpul ședinței, unul dintre amicii răposatului a încercat să tulbure mersul cercetărilor, insistînd că „totul e minciună" dar aceasta n-a schimbat cu nimic verdictul de achitare. Și tot același amic a declarat ziariștilor, după achitarea lui Cheryl, că el e informat precis că și fata ar fi avut legături intime cu Johny și că a comis crima nu atît din spaimă și din dorința de a-și apăra mama, cît mai ales din gelozie.

Toate acestea însă nu schimbă cu nimic datele problemei. Nu înfrumusețează faptele comise, după cum nu absolvă pe nici unul dintre eroii dramei și nici lumea în care trăiesc.

★

La Hollywood a fost comisă o crimă. Un gangster, o persoană onorabilă în America — atît de onorabilă încît poate fi intim al celor mai înalți demnitari ai statului, așa cum a fost Costello cu Truman — a fost ucis de un copil pentru că-i amenințase cu moartea mama, al cărei amant fusese sau poate din alte pricini. Toate cele întîmplate puteau fi la fel de bine subiectul a zeci de filme americane, trase în serie după șablonul verificat al crimei și jafului. Lana Turner în persoană toarnă acum un film cu un subiect asemănător, dar scenaristul a dovedit mai puțină imaginație și eroina și-a permis să-l mai corijeze...

Drama de la Beverly Hills putea să constituie subiectul unui film, dar n-a fost decît realitate, o realitate tristă, pe care societatea americană o oferă destul de des. Eroii erau considerați persoane onorabile după legile protocolului în vigoare în Statele Unite.

Lana Turner este o figură proeminentă a lumii artistice, un exemplar tipic al acestei lumi, prin urmare o persoană susceptibilă de a fi bănuită de preocupări serioase, mai ales că activitatea ei urma să fie încununată cu premiul „Oskar", suprema distincție americană pentru artiști. Conform acelorași principii ale modului de viață american, Johny Stompanato nu era nici el de aruncat. Căci de cînd presa a dovedit că gangsterii își pot da contribuția la fabricarea de președinți, așa cum s-a întîmplat cu Costello și Truman, că pot fi oaspeți de frunte la recepțiile lui Averell Harriman și că pot sta la masă cu vicepreședintele Nixon, ei nu mai sînt socotiți undeva la marginea societății, ci în fruntea ei.

Victima acestei drame nu este cel ucis, ci fetița ucigașă. Cheryl a acționat în virtutea unui impuls izvorît din viața ei nefericită, anormală. În sufletul ei sensibil va rămîne pentru totdeauna deschisă o rană ce va sîngera mereu și-și va pune amprenta pe întreaga desfășurare a vieții sale.

...La Hollywood un copil a săvîrșit o crimă, dînd astfel la o parte cu brutalitate perdeaua de tămîieri și miresme ce acoperă viața societății americane. Imoralitatea, putreziciunea și perversitatea lumii de la Hollywood, nu constituiau un secret pentru nimeni. Nu i se spunea însă pe nume pentru că morala ipocrită, ce și-a pus pecetea pe întreaga viață publică americană, se înroșea cu pudicitate și ghilotina fără milă pe cei care aveau imprudența să nu tragă perdelele la ferestre. Lana Turner a uitat însă fereastra deschisă și perdeaua netrasă. Și cu acest prilej o lume întreagă a privit înăuntru. Îngerii Hollywood-ului au fost zăriți smoliți cu catran, fără suflet, fără rușine, complet dezumanizați. Persoane „onorabile" au fost surprinse în intimitatea lor. Lana Turner va plăti probabil imprudența.. Ziarele spun că nu i se va mai decerna „Oskar"-ul, că i se vor rezilia contractele că i se va sfîrși cariera actoricească. Iar morala publică americană va răsufla ușurată.

Dar cu aceasta nu va fi mai curată!

Zilele de neuitat petrecute de Johny lîngă Lana au fost precedate de altele, tot de neuitat, în dosul gratiilor. Iată-l, alături de cunoscutul șef de gangsteri Mickey Cohen (în stînga), pe vremea cînd erau deținuți amîndoi la închisoarea din Los Angeles.

OPINII...PE SCURT

CÎND AUTORII ÎNCURCĂ TREBURILE EROILOR...

Cînd, acum cîteva vreme, dramaturgii noștri mai tineri sau mai virstnici — în majoritatea lor destul de tînăr mesteșug — au început să scrie în piesele lor eroi de dragoste, lucrul mi s-a părut pozitiv.

Dar dacă este îmbucurător fenomenul ca autori prin abordarea acestei teme într-o serie de piese prezentate în actuala stagiune, ca „Romanticii" de Petru Dumitriu și Sonia Filip, Microbii de Dan Negreanu, Scara, o comunistă a lor de Sidonia Drăgușanu, Umbra baronesei de Petru Vornic sau Visul nopților noastre de Ana și Eugen Nuna, totuși felul în care în multe din aceste piese apare dragostea a fost pentru puțini dintre cronicarii dramatici prilej de înaltă meditație. Și aceasta pentru că scriind despre dragoste dramaturgii în cauză nu reduc o latură sau alta a sentimentului uman, ci sublimează mediocrul.

Ceea ce a prilejuit unui cronicar dramatic o serie de articole intitulate „Pericolul mediocrului" ceea ce a făcut pe cîțiva critici sentimentale să lăcrimeze pe umerii unor colective de teatre să joace cu sală aproape goală. Ceea ce ne face pe noi să ne amuzăm la Microbii de pildă, un banal manuscris românesc inițial în economia piesei asistînd atît de multă lume și mai multă dragoste evazi-amoroasă, evazi-moralizatoare, care se termină, desigur cu bine și mai ales — spre fericirea spectatorului — se termină în Umbra baronesei, dramoleta este de factură boulevardieră. O femeie este înșelată și trădată de un bărbat, focul cel mai mare fiind probabil adeptul teoriei. Istoria se repetă, este înșelată și trădată de fiul acestui bărbat. La pentru ca nu cumva doamnele scumpetoare să plece neconsolate din sală, fiul se întoarce cade la picioarele tatălui său și ia brațele fetei și face mea culpa, în timp ce maică sa, geniul rău al piesei, este odată și pentru totdeauna pusă la punct. Visul nopților noastre se desfășoară mai confuz, dar în schimb mai mieștănos și mai urîțel.

Și totuși, nu orice poate scrie o eroină. Romeo și Julieta — mi s-ar putea răspunde. De acord. Dar e necesar oare, ca atunci cînd în viață există atîția oameni frumoși sufletește, atîta dragoste frumoasă care trece nepătată prin greutăți și necazuri, să vedem pe scenă oameni care ori nu au încredere unul în altul (ca Irina lui Dan Negreanu) ori se vaită demn ca femeile din Umbra baronesei dar care sînt în schimb înveșmîntați cu tot felul de pelaje, re ar trebui să simbolizeze demnitatea și umanismul, ntransigența și cinstea sufletească și care pe scînă se dovedesc în desfășurarea piesei, a fi doar niște podoabe prost lipite?

În asemenea piese cupte de problematica majoră a timpului nostru se vede cît colo cum autorii caută să realizeze în mod artificial un fel de colorătură socială, o motivare socială a evenimentelor, dar aceasta e atît de șubredă, încît nu motivează nimic, nici caracterele, nici acțiunea, nici existența piesei. Și e într-adevăr păcat ca să se găsească dramaturgi care trec cu atîta superficialitate peste adevăratele și marile aspecte ale vieții.

Mariana PÎRVULESCU

PENTRU CEI MICI...

Teofil DUMBRAVEANU

Cu-cu! Cu-cu!

Zise baba: — Măi moşnege,
Ia mai ieşi şi tu-n ogradă
Să asculţi ce mindru cîntă
Păsările prin livadă.

Uite colo, verde-i nucul
Şi în nuc, auzi-l, cucul.
Iar din vişini îi răspunde
Altul, parcă s-ar ascunde.

Iaca şi al treilea
Cuc se-ntrece mai încoa,
Parcă-n mărul din cărare,
Parcă în cireşul mare...

Şi cum moşul stă degeaba.
Iese ca să-mpace baba
Şi ascultă cu mirare,
Pînă rîde-n gura mare.

— Babă, rău ai auzit!
Nici nu ştiu ce ţi-a venit.
Cucii tăi din pomi, cu toţii,
Tu n-auzi că ţi-s nepoţii?

Pădurarul

Pădurarul moş Istrate
A plecat cu puşca-n spate
Să mai vadă ce fac fagii
Şi ciupercile şi fragii.

Fagii-s mîndri şi umbroşi,
Fragii au căciule roşi,
Iar ciupercile, copii,
Au pe cap, de parcă-s vii,
Fel de fel de pălării.

Mult se miră veveriţa
De-aşa moş cu plete sure
Ce vorbeşte şi vorbeşte
Toată ziua prin pădure.

Elisabeta COSTIN

Are raţa cinci răţoi

Are raţa cinci răţoi
Încălţaţi cu cizme noi.
Tare-s chipeşi şi vioi.

Lipa-trop, ca la paradă
Trec vitejii prin ogradă.
Ce mai chiot, ce mai joacă,
Bună-i baia în băltoacă
Patru fraţi cu toţi de-o seamă
Zburdă lîngă raţa mamă,
Cel de-al cincilea răţoi
Şade trist pe un pietroi,
Şade trist şi necăjit
Astă-noapte a răcit
Şi de şapte ori pe clipă
Nasu-şi şterge c-o aripă;

„Hapciu! Să trăieşti! Noroc!"
Îi urează taica soare
Din bălaiele pridvoare
Şi dintr-un mănunchi de foc
Îi trimite-o rază-n pripă
Şi mi-l lecuie de gripă.

Ce mai chiot, ce mai joacă,
Bună-i baia în băltoacă.

Cinci răţoi cu toţi de-o seamă
Zburdă lîngă raţa mamă
Şi din sus din depărtare
Din bălaiele pridvoare
Îi dezmiardă taica soare.

...ŞI DESPRE CEI MICI

— Dacă doriţi însă un tratament „serios", poftiţi la cabinetul meu particular!

Desen de ARNO

PEDAGOGIE

În asemenea cazuri e mai bine să te faci că nu-l observi.

Desen de STEM

Jucăriile lui Puiuţu.

Desen de A. POCH

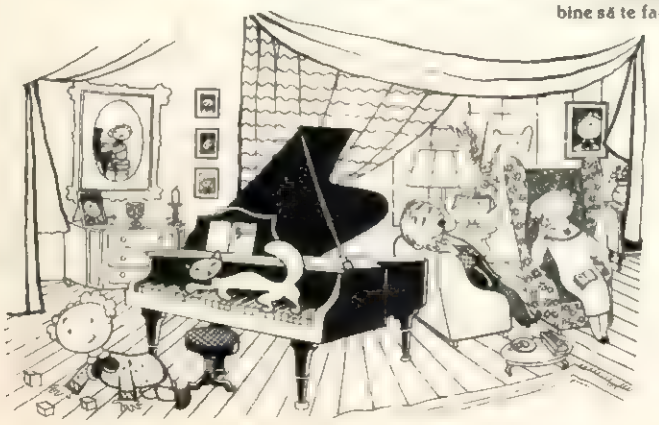

— Să mai spună cineva că Dănuţ al nostru nu e genial. Auzi ce acorduri... ce armonie!..

Desen de George VOINESCU

— Tăticu' întreabă dacă d-na Popescu a plecat, că vrea să vie acasă...

Moda

Desene de Martha VIDA

CE VOM PURTA ÎN ZILELE CĂLDUROASE?

1) Rochie în dungi din poplin sau mătase, croită cu dungile în lungime. Decolteul este încheiat cu o bandă așezată cu dungile pe lat, dedesubtul cărela pornesc crețuri ușoare. O fentă uni, de culoarea dungilor, închele corsajul cu 3 nasturi.

2) Talor de dimineață din șantung. Jacheta, foarte puțin cambrată, are un rever original, tivit cu o bentiță albă, legată în fundă. Fusta îngustă.

3) Din mătase cu buline, o rochie de după-amiază cu fusta plisată. Garnitura de benzi ce se leagă la spate în funde mici este din ciré în culoarea bulinelor.

4) Rochie pepit din bumbac sau mătase. Corsajul, încheiat la două rînduri de nasturi pe linia pensetor, este ușor prelungit în talie, continuîndu-se în fusta încrețită. Funda mare din picheț alb subliniază nota tinerească a rochiei.

5) Alt model de rochie în buline, original încheiată. Să ne îngrijim de nasturi de sidef decorativi.

6) Din șantung, o rochie din două piese. Bluza scurtă, puțin cambrata, cu gulerul degajat de gît, este încheiată la patru nasturi, avînd butoniere late, marcate cu tighele. Fustă plisată.

ÎNCĂLȚĂMINTEA CU FEȚE DIN PÎNZĂ

asigură tuturor un mers comod!

Practică, ușoară, convenabilă.

SFATURI practice

CIREȘELE SE MAI POT MÎNCA ȘI ALT FEL...

Să vă spun drept, nu m-am gîndit niciodată să mănînc cireșele alt fel decît crude sau, cel mult, făcute dulceață ori compot. Pînă într-o zi cînd, asistînd întîmplător la discuția dintre două gospodine mai în vîrstă, am aflat că fructele acestea sînt foarte bune și conservate, fie prin uscare, fie prin fierbere sau congelare.

Dacă pentru congelare e necesară o instalație mai pretențioasă, care să păstreze tot timpul temperatura scăzută, în schimb uscarea și sterilizarea nu mi s-au părut de loc complicate.

— E simplu — spunea una dintre gospodine, care-și afișa propria-i experiență. Le usuci la aer cald, ca pe orice alte fructe. În general e mai bine să nu le scoți sîmburii, dar dacă vrei totuși să-i scoți, faci aceasta după ce le-ai uscat cam pe trei sferturi. După aceea, le presezi puțin și le pui din nou la uscat. Din cireșele albe, fără sîmburi, obții în modul acesta un minunat înlocuitor al stafidei.

— Am încercat și eu — obiecta cealaltă gospodină — dar nu mi-au reușit. Cireșele au plesnit în aerul cald și toată zeama li s-a scurs în cuptor.

— Asta fiindcă n-ai știut cum să procedezi — observă interlocutoarea — le-ai băgat deodată de la început într-un aer prea cald. Toate fructele zemoase, nu numai cireșele, plesnesc dacă nu le lași cîtăva vreme la o temperatură mai joasă. Ridici temperatura numai după ce pulpa fructelor a început să se zbîrcească, să prindă crustă pe partea exterioară. Te asigur că, dacă ții seama de această recomandație, cireșele nu vor mai plesni la uscare. Și le vei păstra timp îndelungat, dacă le vei pune apoi în pungi de pînză neagră și le vei agăța într-un loc ferit de umezeală.

Ca să nu rămînă mai prejos, cealaltă gospodină a indicat, la rîndul ei, o rețetă pentru conservarea prin sterilizare și alt pentru sirop.

— Pentru conservarea în borcane — a spus ea — aleg cireșele cele mai sănătoase și mai cărnoase (sînt de preferat cele pietroase), le spăl bine, le storc codițele, le așez în borcane, fără să le scot sîmburii. În modul acesta, fructele își păstrează mai bine arma și aspectul.

— Și le fierbi apoi în sirop de dulceață?

— Nu. După ce le-am așezat în borcane, le presar cu zahăr: 100-200 gr de zahăr în un kg fructe, astup ermetic borcanele și le fierb timp de 30-35 de minute pentru sterilizare. Siropul se capătă singure din zahărul care se topește în timpul fierberii.

Gospodina mea a trecut apoi la rețeta siropului pentru băuturi răcoritoare.

— Spăl cireșele — a spus ea — le curăț de sîmburi, le tercuiesc și le las peste noapte la un loc răcoros. A doua zi, le storc printr-o pînză, las balul cîteva ore ca să se limpezească și răstorn apoi cu băgare de seamă, în alt vas, numai partea limpede. Adaug la un litru de zeamă 400-500 gr de zahăr, o bucată de scorțișoară și un cuișor și pun la fiert timp de 25-30 de minute, avînd grijă să curăț spuma ca și la dulceață. După ce se răcește, torn siropul în sticle, pe care le astup și le ceruiesc numai după două zile, ca să nu explodeze.

...Firește, în discuția lor interminabilă, cele două gospodine și-au mai dat reciproc și alte rețete practice, dar eu nu le-am reținut decît pe acestea, fiindcă sînt ... în actualitate.

JOSIANA

Dezlegarea jocului „Culinară" apărut în nr. 20.

ORIZONTAL: 1) Brillat Savarin. 2) Ie — Sărmăluță — I. 3) Sort — Rea — Ilogic. 4) A — Eop — Ciampă — Ot. 5) La — Cif — Il — Espin. 6) Asp — Aragaz — Eier. 7) Tăietura — Al — P — E. 8) A — Lianț — Chebap. 9) Ra — Tăcea — Drob. 10) Piftie — Ianț — Aru. 11) Iz — Os — Supă — R — Ud. 12) Corn — Hulă — Tocmi. 13) Aie — Masă — Or — Ibn. 14) Ni — Salam — Biftec. 15) Tocană na (nouă).

Cuvinte încrucișate

DE ZIUA COPILULUI

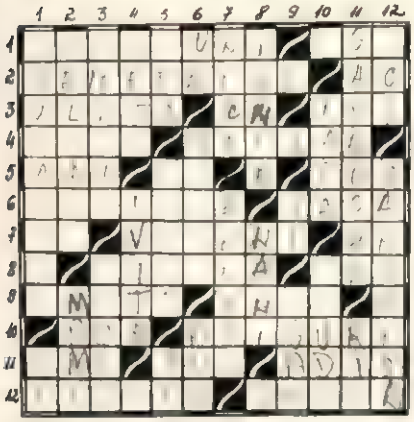

ORIZONTAL: 1) „Noapte bună, copii", „Trăiește cu povești", „Recreația mare" etc. — Aproape dragă. 2) Scriitoare, autoarea piesei „Trei generații" — În armura ariciului. 3) Stradă rurală descrisă de Coșbuc într-o poezie pentru copii — În centru — A apare. 4) Înălțimi — „Arkadie..." scriitor sovietic, autorul lui „Timur și băieții lui". 5) Adriana cea mică — Cetate din antichitate — În penarul școlarului. 6) Jucărie pentru cei de-o șchioapă — Furnizează lapte pentru cei mici. 7) În sfîrșit copii... — Îi au unii de mici — Har!... 8) Fetița eroină din filmul „Mîine va fi prea tîrziu" — Ustensil pentru desen. 9) Pui în circulație — Cinste. 10) E mic, mititel și înțeapă frumușel — (pl.) — Încredințezi și convingi. 11) Acum (mol.) — Pînă nu ai adunat nouă, nu poți deveni pionier — La revedere. 12) „...olandeză", operetă de Kalman — Pasăre cu pene cenușii.

VERTICAL: 1) Așa cum sînt cărțile pentru copii — Al fine (muz.). 2) Le cîntă și Corul de copii radio — Își iubesc copiii, ca lumina ochilor. 3) Verb conjugat adesea de copii — Copilandru. 4) Ardoare (fig.) — Apărute. 5) Diminutiv feminin care... se încurcă — Se fac și cu ocazia zilei de 1 iunie, sărbătoarea celor mici — Printre jucăriile copiilor. 6) Udrescu Radu — Dificile — Nume feminin. 7) Eroul unui roman pentru copii de Nina Cassian — Plini de zel. 8) Luna în care se sărbătorește Ziua internațională a copilului — Cuvînt cu care mama își adoarme pruncul. 9) Valentin Teodorescu — Cîine de vînătoare. 10) Uite — Efort. 11) Copilul Parisului pe ecran într-un film sovietic — Apă curgătoare. 12) Ici — Vehicul pentru cei mai mici dintre cei mici.

NU UITAȚI:
LA 5 ȘI 20 AL FIECĂREI LUNI
REVISTA REBUS

COOPERATIVA „OGLINDA"
OGLINZI,
GLAMURI ȘLEFUITE,
PERVAZURI, GLOBURI
pentru POMI de IARNĂ și
Articole tehnice din sticlă.
Tg.-Mureș.—Str. Arany János Nr. 18
Telefon: 2146

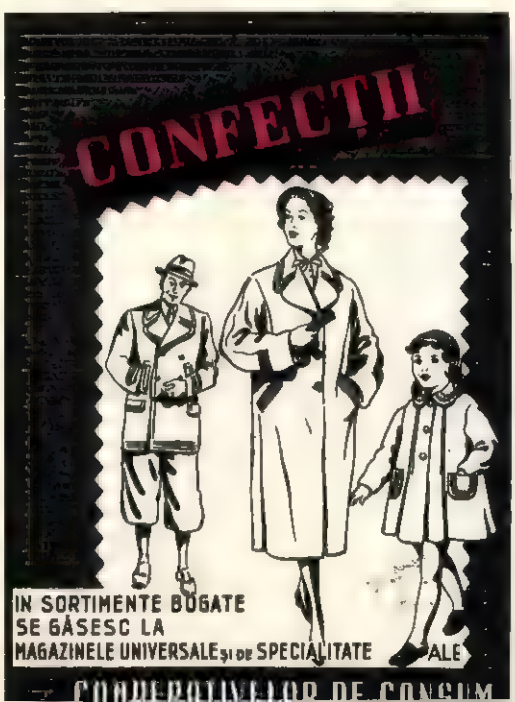

Cooperativa „Textila Mureș"
TG. MUREȘ

PRODUCE
Confecțiuni pentru bărbați și femei, costume, paltoane, raglane, balonsolde, cămăși etc., după ultimele jurnale.

Primește comenzi cu materialul clientului și al cooperativei
la centrele de lux din Piața Stalin nr. 38

ÎN FRANȚA

ELEMENTELE DE EXTREMĂ DREAPTĂ din Franța își intețesc uneltirile împotriva națiunii pentru lichidarea libertăților republicane, pentru instaurarea dictaturii militare. Reforma constituției poate constitui, după cum se exprimă agenția France Presse — „o haină de gata pentru generalul De Gaulle". În fața șovăielilor și nehotăririi manifestate de cercurile burgheziei franceze, care au culminat cu demisia lui Pflimlin Biroul Politic al Partidului Comunist Francez a dat publicității o declarație în care, după ce cere să se folosească toate mijloacele pentru a se înăbuși complotul, cheamă partidul socialist și toate celelalte partide și grupări democratice la unitate.

Acțiunile întreprinse de forțele democratice, care în multe locuri au stabilit unitatea cu comuniștii în pofida directivelor conducerii partidului socialist și a altor partide, reflectă tocmai hotărîrea maselor de a se opune, în măsura forțelor lor, complotului dușmanilor republicii. Iată un aspect din zilele de mare tensiune din Franța: muncitorii din Boulogne, adunați într-un miting, votează o moțiune prin care se pronunță pentru apărarea libertăților democratice

fotocronica FLACĂRII

LUPTA POPORULUI LIBANEZ împotriva guvernului aservit imperialiștilor și „doctrinei Eisenhower" continuă cu intensitate, în ciuda tuturor încercărilor acestuia de a înfrînge răscoala cu ajutorul tancurilor, artileriei și avioanelor. În sudul Libanului, la Sidon - - acolo unde se află punctul terminus al conductei petrolifere care vine din Arabia Saudită au avut loc cele mai violente lupte de pînă acum.

În fotografie: un aspect din orașul Beirut, transformat în cîmp de luptă între forțele populare și cele guvernamentale.

ÎN LIBAN

Fostul han al lui Ciapîru transformat în muzeul memorial „Hristo Botev"

ÎN FOSTUL HAN AL LUI CIAPÎRU

În fiecare an, la 2 iunie, oaspeți din cele mai îndepărtate colțuri ale Bulgariei vin la Brăila să se recunoască acolo unde, cu opt decenii în urmă, a bătut inima fierbinte a neuitatului erou revoluționar al poporului bulgar, Hristo Botev. În fostul han al lui Ciapîru, el însuși originar din Kalofer, orașul de baștină al lui Botev, mîini pioase au adunat la un loc relicvele care amintesc trecerea marelui poet și revoluționar bulgar prin meleagurile comunești. Hanul lui Ciapîru a devenit în anii noștri muzeul memorial „Hristo Botev". În una din odăile mizere ale hanului, poetul a locuit și s-a zbuciumat pentru cauza poporului său, dînd grai înaripat cutezătoarelor sale visuri. S-au păstrat și patul pe care el și-a culcat capul frămîntat de idei îndrăznețe, și masa la care și-a înșelat adesea foamea doar cu o coajă de pîine, și sfeșnicul de aramă sub a cărui lumină pîlpîitoare, în nopți înfrigurate, a țopit în versuri avîntate aurul aiminirii sale, și presa tipografică a lui Panicikov la care tînărul Botev a tras cu mîna lui „Zurile Dunării" — „Ziar pentru bulgarii liberi", scos de învățătorul, poetul și dramaturgul L.N. Voinikov — și, în sfîrșit, cărțile și scrisorile pe care el și-a pîlpîmbat privirile nesățioase în căutarea adevărului sfînt. „Adevărul e sfînt, libertatea e scumpă", aceasta avea să fie lozinca luptei sale, pînă în clipa cînd, pe cîmpiile patriei sale, l-a doborît glonțul cotropitorului, pe care l-a înfruntat cu o mînă de viteji, în fruntea cărora Botev pășea în uniformă de roșior romîn. Cu o zi înainte, sechestrase vaporul austriac „Radețki" și silise pe comandant să-i debarce pe țărmu' bulgar, deoarece revoluționarii erau atît de săraci, că n-au avut cu ce să-și plătească biletele de drum.

La 1867, cînd Botev a descins la Brăila, n-avea decît 19 ani. Dar venea de la Odesa, unde își făcuse studiile și unde citise pe marii revoluționari democrați ruși: Hertzen, Dobroliubov, Cernîșevski. Venea să-și caute printre compatrioții de la Brăila sprijin pentru lupta lui. Preferase Brăila, fiindcă aici era un vechi centru al revoluționarilor bulgari; aici se juca teatru în limba bulgară, exista o tipografie bulgărească și se puseseră bazele unei mișcări culturale care s-a transformat mai tîrziu în Academia Bulgară, aici era un punct al frontierei ruso-romîne, pe unde se vînturau aumedenie de revoluționari ruși. Contactul cu aceștia a jucat un rol hotărîtor în activitatea revoluționară a lui

Monumentul lui Hristo Botev la Brăila

Botev, după cum nu fără folos trebuie să fi fost și contactul lui cu luptătorii pentru progres de la noi: doctorul Russel, N. P. Zubcu-Codreanu, Dobrogeanu-Gherea, Zamfir Arbore ș.a.

Printre cei ce-au venit anul trecut să se desfete în amintirea acestor scumpe vestigii aflate la muzeul din Brăila, a fost și bătrînul Panicikov, fiul tipografului bulgar de la Brăila. Și poate că n-a existat un simbol mai impresionant al jertfei lui Botev, decît prezența în acea clipă solemnă, alături de mușenegul Panicikov, în aceeași reculegere pioasă, a unor pionieri brăileni, cărora magistralul poet și revoluționar le este tot atît de drag cît și bătrînului venit tocmai de dincolo de Dunăre...

S. PĂSTORESCU

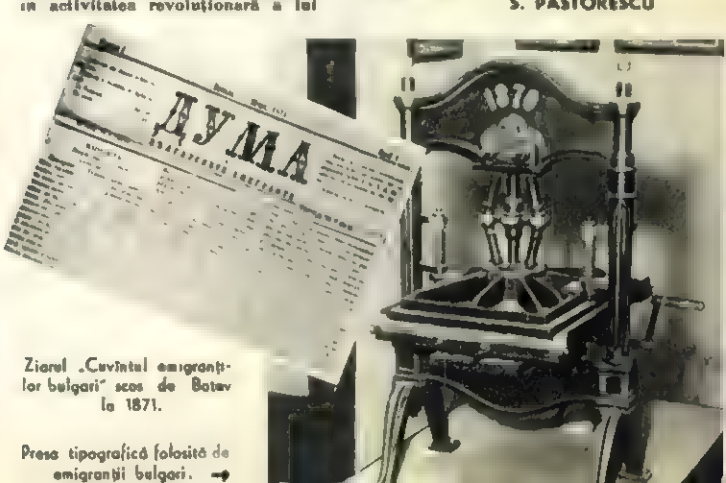

Ziarul „Cuvîntul emigranților bulgari" scos de Botev la 1871.

Presa tipografică folosită de emigranții bulgari. →

ÎN JURUL GLOBULUI

„SPUTNICII ASALTEAZĂ CERUL" este titlul unei noi opere chinezești reprezentată de curînd, în premieră, pe scena „Teatrului Național de Operă" din Pekin și inspirată, bineînțeles, din istoricul eveniment al lansării primilor doi sputnici sovietici. În fotografie: o scenă din operă, în care se remarcă elemente ale milenarei arte coregrafice chineze.

NU E CETATE MEDIEVALĂ, ci niște stive de lemne de foc aranjate însă cu multă artă de către fermierul elvețian Roethlisberger, dintr-un sat de lîngă Berna.

UN DAR DE LA HANOI. În lungul său drum de la Hanoi la Berlin, puiul de elefant trimis în dar copiilor berlinezi a trecut peste mări și țări...

AUTOMOBILUL ZBURĂTOR. Așa este supranumit noul helicopter sovietic Ka-18" cu patru locuri, care poate servi la transport de pasageri și de poștă pe liniile locale, transport de bolnavi, ca și mijloc de luptă împotriva dăunătorilor semănăturilor. Motorul helicopterului este de 250 c.p., iar viteza medie, 120 km pe oră.

„REGELE ANIMALELOR"... ECHILIBRIST. Nu-i așa că e nespus de greu să mergi pe sîrmă? Totuși — după cum se vede din fotografie — Neron pășește cu destulă siguranță pe sîrma întinsă în arena Circului din Moscova. Măiestria și-o datorește îmblînzitoarei Irina Bugrimova, artistă emerită a R.S.F.S.R.

RĂZBOI CHIMIC? Nu. Ci doar o intoxicație în masă cu vapori de amoniac într-o fabrică de înghețată din Sidney. Urmările 400 locuitori evacuați din preajma fabricii, 29 persoane intoxicate, dintre care nouă în stare gravă. În fotografie: două dintre victime — cuprinse de convulsiuni — în drum spre spital.

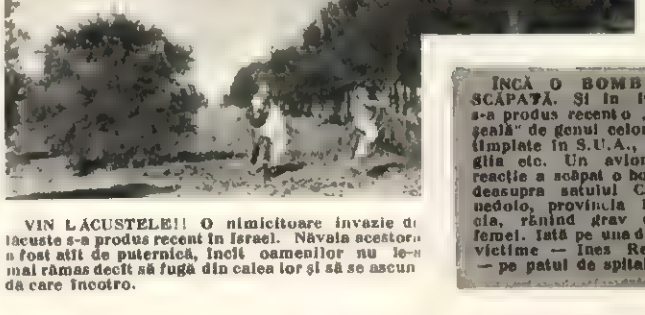

VIN LĂCUSTELE!! O nimicitoare invazie de lăcuste s-a produs recent în Israel. Năvala acestora a fost atît de puternică, încît oamenilor nu le-a mai rămas decît să fugă din calea lor și să se ascundă care încotro.

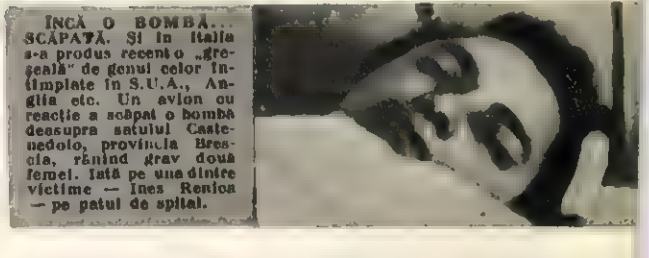

ÎNCĂ O BOMBĂ... SCĂPATĂ. Și în Italia s-a produs recent o „greșeală" de genul celor întîmplate în S.U.A., Anglia etc. Un avion cu reacție a scăpat o bombă deasupra satului Castenedolo, provincia Brescia, rănind grav două femei. Iată pe una dintre victime — Ines Renica — pe patul de spital.

GONG!

PUBLICUL APLAUDĂ:

● progresele înregistrate de dramaturgia contemporană vietnameză. Pe lîngă personajele legendare ale dramelor clasice tradiționale, încep să apară pe scenă și oameni ai zilelor noastre, ca eroii piesei „Ei au rămas la Hanoi" de Cua Hay, care se petrece în anii furtunoși ai războiului de eliberare;

● apariția pe scenă a lui Ostap Bender, faimosul erou al romanelor satirice „12 scaune" și „Vițelul de aur" de Ilf și Petrov. Dramatizarea acestui din urmă roman va fi montată pe scena Teatrului de Satiră din Moscova;

● debutul tinerei actrițe engleze Vanessa Redgrave. Ea este fiica marelui actor londonez Michael Redgrave, pe care publicul românesc l-a putut vedea în filmul „Sufletele împietrite". În piesa lui N. C. Hunter „Un strop de soare", tatăl și fiica au apărut laolaltă, împărțindu-și aplauzele;

● reîntîlnirea publicului ceh cu o veche cunoștință. E vorba de piesa „Virineia" de Seifulina, care l-a prilejuit încă acum trei decenii prima cunoștință cu dramaturgia sovietică. Piesa a fost prezentată de un teatru praghez acum 30 de ani, iar în stagiunea aceasta, regizorul Z. Vyskocil a reluat-o, pe scena teatrului din Mlada Boleslav;

● montarea de către Teatrul Universitar din Geneva a „Băii" lui Maiakovski într-o curajoasă formulă scenică, datorată regizorului Guillaume Cheneviere. Anumite cercuri au fost „profund indignate" de ideea de a însoți unele scene cu proiecții din jurnalele de actualitate elvețiene, pentru a se marca similitudinea dintre birocrații maiakovskieni și cei ai administrației federale elvețiene de astăzi.

PUBLICUL CRITICĂ:

● nefericita inspirație a unei respectabile actrițe suedeze, Inga Tidblad, din Stockholm, care a acceptat să joace pe scena din Göteborg rolul Rosalindei din „Cum vă place" de Shakespeare, într-o viziune regizorală extravagantă, care obligă, de pildă, pe eroină să se cațere pe copaci, să sară de pe un pod de la o apreciabilă înălțime, ș.a.m.d. Nu putem încheia fără să menționăm că sus citata actriță are aproape 60 de ani!

● stranie concurență dintre două comedii muzicale, în Germania Federală. Și prima, new-yorkeză, „Sărută-mă, Kathe", și cea de a doua, vestgermană, „Kathy Knie", sînt de fapt niște adaptări muzicale revuistice ale excelentei comedii shakespeariene „Femeia îndărătnică". Care însă, nu se joacă pe nici o scenă, în timp ce ieftinele spectacole își disputa primatul în numele bietului Will...;

● ultima piesă a spaniolului Antonio Buero Vallejo, „Cu cărțile pe față", care intenționează să ilustreze o pretinsă fidelitate a intelectualilor spanioli față de regimul franchist. Trebuie spus că autorul nu se dovedește sincer decît în titlul piesei, căci lucrarea mărturisește, „cu cărțile pe față", în slujba cui și-a pus condeiul.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 oj. 33 Tel. 7.60.10, int. 1744 ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei, 6 luni: 52 lei, un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Ion VULPESCU — Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

JOSEPHINE BAKER ȘI FAMILIA EI ...UNIVERSALĂ

(Citiți reportajul în pag. 10-11)

Josephine Baker cu cei trei mezini: micul berber, Brahim, Anne-Marie, franțuzoaica albă, (amîndoi supraviețuitori ai unui masacru din Algeria) și în mijloc drăgălașul Kuffi, un negru din Abidjan, pe care Josephine l-a salvat de la moarte.

Bibl Reg

PREȚUL 2 LEI

Stăpîna fabricii

Fotografie de Eugen IAROVICI

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 23 (159) — 7 iunie 1958

În acest număr:

Pag. 4-5 — Acum zece ani — fotoreportaj de C. Bozbici și E. Iarovici
— Istorice jobene — poezie — de Mihai Cosma
Pag. 6-7 — Japonia împotriva morții (III): „Clopotele de la Nagasaki" — note de drum — de Eugen Jebeleanu
Pag. 8 — Vapoare în loc de bărci — reportaj — de F. Urseanu
— Superba Dunăre... — poezie — de Horia Aramă
Pag. 9-10 — Prometeu — reportaj — de Grigore Mihai
— Al treilea creier
Pag. 11 — Un patron modern — reportaj — de Ilarie Murgu
Pag. 12 — Prezențe românești peste hotare
Pag. 13 — Scrisoare din S.U.A.: „Cînd zeii Wall-Street-ului oferă „supape de siguranță" — de Albert Kahn
— Jacqueline și Abdel-Kader — de Andrei Bart
Pag. 14-15 — Cine știe... cîștigă! — fotoreportaj — de Jack Berariu, Florin Șerban și Aurel Mihailopol
— Firul de păr alb — poezie — de Fan-Pin
— Balerina — poezie — de Kara Seitlier
Pag. 16 — Soborul păpușilor
— Interviul nostru: „Cu Perahim despre coperte"
Pag. 17-18-19 — Prin cafenelele literare de altădată — de Bogdan Varvara
— Farul 4 (Capitolul V) — roman — de Maria Roman
Pag. 20 — „Mondena" și „Melomanul" — schițe — de Liviu Maior
Pag. 21-22 — Cu Ioana Radu, între noi femeile... — reportaj — de Silvia Roșculeț
— Piesaje pe mătase... — de Viorica Filipoiu
Pag. 23-24 — Joc; sfaturi practice; filatelie; de vorbă cu medicul; publicitate
Pag. 25 — Sport
Pag. 26 — Decadă nouă, prieteni vechi — de M. Mirza
— Pe țărmul mării — poezie — de Ellen Niit
Pag. 27 — În jurul globului

PRIVIȚI CU NOI!

DIN SEMINȚE de floarea-soarelui și din bețe de chibrituri „elevii" Grădiniței de copii nr. 15 din Arad au construit macheta unei gospodării țărănești.

Fotografie de L. WEISS

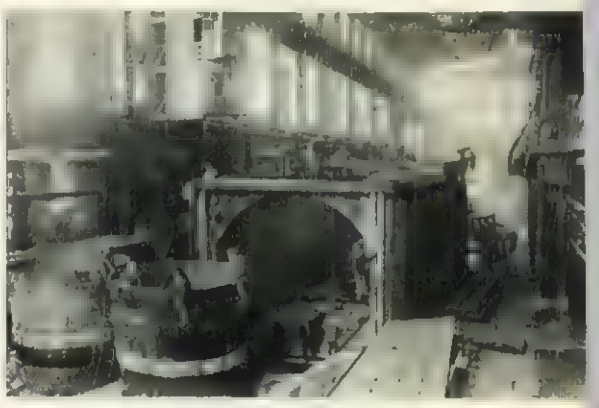

OALE se numesc aceste gigantice vase care întrec de cîteva ori înălțimea unui om. Dar sînt oale speciale, de șarje, care au intrat de curînd în funcțiune, transportînd metalul fluid al noii oțelării de la Hunedoara.

← DUMINICĂ 25 MAI A. C., împlinindu-se un an de la moartea lui George Bacovia, a avut loc dezvelirea plăcii memoriale de la locuința poetului.

Cu acest prilej strada Frăsinetului — unde se află casa poetului — a luat numele de stradă George Bacovia.

În fotografie: camera de lucru a lui George Bacovia.

↑ ATENȚIE LA START, COPII! Este vorba de tradiționalele întreceri care au loc în fiecare an în preajma zilei de 1 Iunie. În fotografie, puteți vedea un aspect de la faza raională a acestor întreceri, care s-au bucurat de un mare număr de spectatori.

URA! VINE VACANȚA MARE! În fiecare an elevi de toate vîrstele o întîmpină cu entuziasm și bucurie. La școala Gh. Lazăr din București ei au ținut să „imortalizeze" vestea și pe zidul clădirii.

↓ Fotografie de AL. FLORESCU

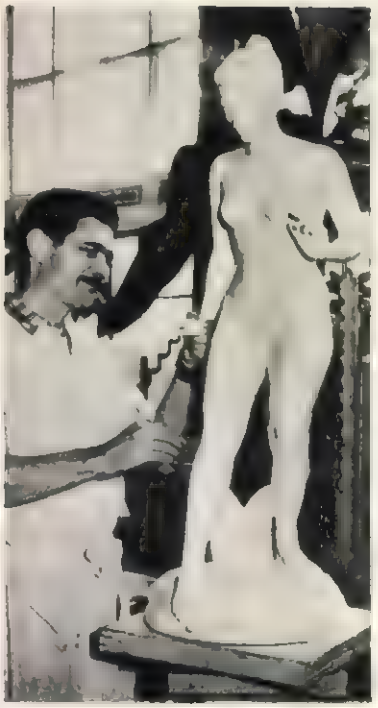

COIF DE AUR SCITIC, găsit la Poiana (reg. Ploești). Piesa se află expusă în Muzeul de antichități din Capitală.

← STATUETE ȘI BIBELOURI din faianță, modelate de mîna meșteră a lui Arpád Fekete de la fabrica „Faianța" din Sighișoara, vor lua în curînd drumul magazinelor de specialitate.

UN AUTOBUS MODERN ar putea circula în voie între șirul de butoaie și peretele hrubei ce se află de-a latul străzii Cetății din Brăila, între imobilele de la numerele 30 și 31, la 3 m sub nivelul solului... Hruba aceasta, înaltă de 4,75 m și lată de 6,75 m, face parte dintr-un sistem de subterane — vechi de cîteva sute de ani. Butoalele sînt însă... din zilele noastre și aparțin întreprinderii „Vinalcool"-Brăila, care folosește străvechea hrubă în scopuri pașnice: depozit de vinuri! →

Fotografie de R. PETROVICI

25 de ani PACE

CORESPONDENȚĂ DIN LONDRA

de Lyonel W. WIDE

A doua zi după ce la Londra începuse greva celor 50.000 de conducători de autobuse, în ziarul „Times" a apărut o fotografie înfățișînd aspectul neobișnuit al Pieții Trafalgar. Aceasta — scria ziarul — oferă acum o vizibilitate perfectă automobiliștilor, deoarece voluminoasele autobuse care o aglomerează de obicei se află în garaj. „Poate — continuă ziarul — ar fi cazul să ne gîndim acum la o soluție care să permanentizeze aceste avantaje pentru traficul londonez". Firește, ziarul se referea la avantaje pentru cei care au automobile proprii... În fotografia publicată de „Times" nu apărea însă furnicarul imens de pietoni care se îndreptau grăbiți spre locul lor de muncă.

Cred că această reacție a ziarului conservator este într-o oarecare măsură tipică pentru felul în care presa noastră tratează principalele probleme la ordinea zilei. Nu nemulțumirea milioanelor de pietoni și exasperarea conducătorilor de autobuse, constrînși să declare grevă, îi preocupă pe anumiți comentatori, ci satisfacția posesorilor de limuzine și autoturisme că vizibilitatea străzilor a-a îmbunătățit!

Cam în același fel a reacționat presa de mare tiraj din Anglia și față de propunerile făcute de recenta conferință de la Moscova cu privire la încheierea unui pact de neagresiune între țările semnatare ale Pactului de la Varșovia și țările N.A.T.O. „Prevederile Cartei O.N.U. — caută să lase din încurcătură purtătorii de cuvînt ai posesorilor de limuzine — sînt suficient de clare pentru a nu mai necesita să fie întărite prin noi pacte". Pentru a nu merge totuși împotriva curentului opiniei publice, ei se dedau la tot soiul de speculații menite să semene confuzie. Astfel se afirmă că „un pact de neagresiune ar putea fi util în cadrul unui acord general care s-ar referi la ansamblul problemelor de fond actualmente în suspensie între Est și Vest". Ceea ce înseamnă de fapt o nouă tentativă de a îngrămădi la olaltă nouă de probleme pentru a împiedica destinderea internațională.

Dar oamenii simpli din Anglia n-au uitat că atunci cînd Harold McMillan, primul ministru englez, dorind să consolideze pozițiile conservatorilor în apropiatele alegeri generale, a propus el însuși încheierea unui astfel de pact de neagresiune, această propunere a fost dată imediat uitării sub presiunea S.U.A.

Exprimînd adevăratele sentimente ale oamenilor simpli din Anglia, ziarul „Daily Worker" își intitula, pe bună dreptate, corespondența din Moscova „Statele Pactului de la Varșovia propun pace pentru 25 de ani". Există oare om de bună-credință care să nu prețuiască astfel de propuneri?

Iată ce a spus un docher din Londra, îndată după ce a citit relatările în legătură cu deciziile de la Moscova „U.R.S.S. își retrage trupele din Romînia .. Armatele țărilor socialiste demobilizează un număr însemnat din efectivele lor. Aceasta nu este numai o dovadă de încredere în propriile lor forțe. Oamenii eliberați din armatele respective vor fi afectați muncii pașnice, iar progresul economic al acestor țări va face pași și mai mari".

În general, omul de pe stradă, așa cum i se spune în Anglia omului simplu, vede în Declarația țărilor socialiste încă o dovadă a dorinței lor de pace și înțelegere între popoare. Declarația este primită cu simpatie de toți englezii care în aceste zile își manifestă sub cele mai variate forme ostilitatea față de politica „războiului rece" și hotărîrea de a lupta pentru zădărnicirea unui nou război, care ar însemna o îngrozitoare catastrofă nucleară. De aceea, în toată Anglia oameni care în general nu se interesează de politică participă acum la acțiuni tot mai viguroase pentru pace. Marșuri ale păcii la baza de cercetări nucleare din Aldermaston, la baza americană din Brize Norton și alte manifestări similare sînt organizate de oameni cu cele mai diferite păreri politice, animați însă de dorința fierbinte de a face totul ca să scape de coșmarul nuclear. Iată ce mi-a spus văduva Hellen Hinter, croitoreasă, mamă a trei copii, participantă la marșul păcii spre baza americană Brize Norton: „Noi nu putem uita că din cele trei puteri care posedă arme atomice, numai U.R.S.S — un stat membru al Pactului de la Varșovia — a luat hotărîrea de a înceta unilateral experiențele nucleare. Atunci cînd este în joc viața copiilor mei și a milioanelor de copii de pe suprafața globului, datoria mea de mamă și de englezoaică îmi cere să las la o parte grijile mele personale și să mă gîndesc în primul rînd la soarta omenirii. Tocmai de aceea, am venit aici".

Felul acesta de a gîndi cîștigă pe zi ce trece tot mai mult mințile acelor englezi pentru care greva conducătorilor de autobuse nu este numai o problemă de „estetică urbanistică"

Una din recentele și impunătoarele manifestații ale populației engleze împotriva bombelor nucleare, pentru încheierea unui acord între Anglia, S.U.A. și Uniunea Sovietică.

La Moscova au sosit membrii trupei franceze de balet „Grande Opera", care întreprinde un turneu în U.R.S.S. Iată-i pe artiștii francezi vizitînd Kremlinul

În pofida măsurilor represive ale autorităților libaneze, lupta patrioților continuă să se desfășoare cu intensitate în Liban. În fotografie: pe străzile Beirutului, răsculații ridică obstacole și baricade în calea deplasării trupelor și poliției.

Chiar și după acordarea investiturii lui De Gaulle, mii și mii de francezi au continuat să manifesteze pentru apărarea republicii, împotriva pericolului dictaturii militare.

ISTORICE JOBENE

Rătăceam posac printre dughene,
Într-un vechi și straniu iarmaroc —
O tarabă plină de jobene
Mă opri — deodată — într-un loc.

Mici, mai mari, cu bureri ca de zgură,
Ca un stol de corbi croncănitori,
Arborînd sinistra lor gravură
Nu-și găseau de loc cumpărători.

Și deodată, nu știu ce-ntîmplare
Mi-a stîrnit în minte vesel gînd:
Îmi părea că văd pe-un cîmp, spre zare,
Mii jobene luate ca de vînt.

Un taifun hidos de clopuri negre,
Mici și mari, goneau sub cer, în gol —
Un vîrtej ciudat, cum doar în febre
Poți trăi cu gîndu-n rostogol.

...Clipa asta-mi pare că-i legată
De un prag de vară, legendar,
Cînd izbirăm halta jobenată,
De bancheri, patroni și cămătari.

Fabricanți cu auru-n orbite
Și zarafi cupizi cu ochi de morți
Și-au văzut jobenele trîntite
Peste scări de marmură și porți.

Mătura un vînt imens din piață
Mușuroiul negrului Baal;
Vai-vîrtej goneau în dimineață
Peste cîmp jobenele în val.

Și-a-nceput o zi cu zori senine,
Fără capăt zi de Cireșar —
Țara toată-atunci păși-n uzine
Cu cireșe-n inimi ca de jar.

1958

Mihail COSMA

După zece ani

Fotoreportaj de C. BOZBICI (text) și Eugen IAROVICI (fotografii)

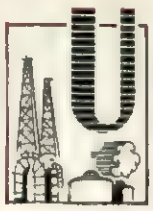

Un om, la vreo cincizeci de ani, străbate de o oră drumeagurile nebănuit de lungi ale rafinăriei. De sus, soarele revarsă o căldură înăbușitoare, dar omul n-o bagă în seamă, cu toate că broboane de sudoare îl năpădesc. Merge cu încăpățînare prin praf și căldură, înfrîngîndu-și oboseala. E datoria lui doar să vadă ce se întîmplă prin rafinărie, cum merg lucrările la construcția instalației de cracare sau la desalinizarea electrică...

De zece ani duce aceeași muncă plină de răspundere: aceea de director de întreprindere. Manea Ionescu a fost unul dintre miile de muncitori care în 1948 au luat parte la istoricul act al naționalizării. Emoționante au fost ceasurile acelea!

...Era seară și se îndrepta spre județeana de partid. Nici nu bănuia că pașii îl poartă spre un destin nou.

— Mîine dimineață, o să preiei conducerea rafinăriei „Unirea" — îi spuse secretarul.

— Cum?...

Era zăpăcit și nu înțelegea nimic. „Cum, el, un maistru, să dirijeze uriașul organism industrial?..."

— Mîine se naționalizează și trec în posesia statului toate întreprinderile industriale mari. E clar?

Totul se petrecea uluitor de repede, așa că nici nu avu timp să se gîndească prea bine.

A doua zi: 11 iunie 1948. În cabinetul inginerului englez Wilson, liniște de mormînt. Lăsat ușor pe spate, Wilson privea grupul de muncitori în frunte cu maistrul șef Manea Ionescu.

Și ce vreți să spuneți, domnule Ionescu, prin naționalizare? — întrebă englezul.

— Nimic mai mult decît că acestea sînt bunurile poporului romîn, ale celor ce muncesc și, așa fiind, se cuvine să le gospodărim noi înșine.

Englezul îl privea consternat.

— După cît înțeleg... trebuie să plec.

— Da... și chiar acum...

. . . . . .

... Au urmat nopțile de insomnie. Ca din pămînt se iveau mii de probleme ce trebuiau rezolvate. Apoi veniră și zilele pline de bucurie, de muncă rodnică: se măriră halele, se construi un pod rulant pentru granice etc. Așa s-au petrecut lucrurile la început...

Apoi, din anul 1950 pînă în 1955, fostul maistru de la „Unirea" este numit director, rînd pe rînd, la mai multe unități: unitatea de investiții din cadrul petroliferei „Muntenia", Rafinăria nr. 3, Trustul de prelucrare a țițeiului... Din 1955, este directorul Rafinăriei nr. 1 din Ploești, loc unde cu 38 de ani în urmă muncea ca simplu lucrător.

Cu prilejul acestui fotoreportaj, i-am pus directorului Manea Ionescu o întrebare:

— Care a fost problema cea mai grea pe care a trebuit s-o rezolvați în cei zece ani de directorat?

— Nu una de producție. Procesul tehnologic îl cunosc de pe vremea cînd eram lucrător. Cea mai multă bătaie de cap mi-a dat-o... contabilitatea! Ca să nu semnez o hîrtie fără să știu ce reprezintă ea în fond, am fost nevoit să învăț contabilitatea și planificarea.

Aceasta fusese cea mai dificilă problemă a ultimilor zece ani. Și acum, iată cîteva imagini din viața de toate zilele a directorului Manea Ionescu.

Pînă și fiii muncitorilor îl cunosc pe „nenea directorul". El le face uneori vizite la cămin și se interesează de viața lor →

„Totdeauna m-am străduit să creez condiții cît mai bune de trai tovarășilor care lucrează în rafinărie" — ne spune directorul Manea Ionescu. Peste 800.000 de lei s-au cheltuit pentru construcția și amenajarea unei clădiri-dormitor, în care vara aceasta se vor muta o sută de tineri necăsătoriți. ↓

Nu e treabă ușoară să fii director. Oricît de mărunte și aparent neimportante ar fi problemele, trebuie să le cunoști. Uneori ședințele îți răpesc mult timp, totuși ele sînt laborioase... Iată-l pe directorul Manea Ionescu discutînd, în cadrul sfatului tehnic al rafinăriei, problemele investițiilor cu caracter social.

Un dar pentru tovarășul Kim Ir Sen, cu prilejul vizitei pe care a făcut-o la Rafinăria nr. 1, însoțit de tovarășul Chivu Stoica.

Sînt patru ani de cînd Manea Ionescu este director la Rafinăria nr. 1 din Ploești. În acest răstimp, s-au montat noi instalații menite să ridice producția. Actualmente se desfășoară mari lucrări pentru punerea în funcțiune a unei noi instalații de cracare și a uneia de desalinizare electrică. În fotografie directorul a venit să controleze noul cazan IPROM instalat.

Messă în amintirea victimelor bombelor atomice: japoneze catolice rugîndu-se în biserica de la Nagasaki.

JAPONIA ÎMPOTRIVA MORȚII (III)

Clopotele de la NAGASAKI

— note de drum —

de Eugen JEBELEANU

Amintirile își au viața lor. Ele ne populează sufletul și le simțim uneori venind fără voia noastră, ca niște umbre ce de-abia alunecă pe undeva, pe un fundal atît de uitat, încît te întrebi dacă nu cumva aparțin altui om; alteori învie datorită unui efort de voință, ca să dispară o dată cu epuizarea efortului. Sînt însă, în afară de amintirile-umbre și de amintirile-copii ale unei sforțări de voință, amintiri care nici nu te părăsesc, nici nu le poți părăsi. Ele sînt cu tine, fac parte din tine și — deci — nici nu se mai poate spune că te însoțesc. Se poate spune oare că sîngele care-ți pulsează în artere te însoțește? Sau că bătăile inimii tale *te însoțesc*?

Zilele și nopțile petrecute în Japonia, ca delegat al Comitetului de luptă pentru pace din R.P.R și al Organizației internaționale a ziariștilor la conferința împotriva bombelor nucleare, mi-au lăsat asemenea amintiri.

★

Trenul care ne ducea spre Nagasaki se oprise în gara localității Haiki.

...Noapte, sunete ritmice de tobă. În fruntea populației care ne primea — preoții budiști. Rași în cap, în picioare cu sandale de lemn, drapați în mătase galbenă. Alături de ei, grupuri de tineri: preoții de mîine. Rași și ei în cap și foarte gravi. Bat cu niște bețișoare într-un fel de tamburine. Bat în tamburine și cîntă cu toții un cîntec. Cîntecul e monoton și straniu, vocile guturale. Întreb pe interpret ce fel de cîntec este cel intonat. „Un cîntec sacerdotal — mi se răspunde — pentru izbînda păcii".

Dar în gară ne primesc nu numai preoți, ci și valuri compacte de cetățeni de toate condițiile sociale și de toate credințele politice. „Nici la Hiroșima, nici la Nagasaki — ne explică orice japonez — bombele n-au ales. Curios, dar așa e: bombele atomice n-au simțul văzului; ele au ucis fără alegere, și pe oamenii săraci, și pe cei bogați".

În gara localității Haiki, așadar, înainte de a ajunge la Nagasaki, ne întîmpinau pe noi, delegați ai țărilor din întreaga lume, preoții budiști. Preoții erau budiști, iar noi, delegații, eram de toate confesiunile, și unii de nici un fel de confesiune. Aceasta nu ne împiedica să ne simțim foarte aproape unul de altul.

Dar în gara aceea veniseră să ne salute nu numai preoții învesmîntați în auriile lor togi de mătase. Erau și valuri dese de cetățeni. Cîntau și cetățenii un cîntec un pic straniu, dar cît de nobil, zguduitor pînă la lacrimi și în care — fără să fi cunoscut un cuvînt japonez — simțeai vibrînd o hotărîre, aș spune aproape feroce.

Preoții budiști cîntau cu vocile lor monotone, guturale; bețigașele loveau tobele ritmic și — alături de cîntecul preoților și depășindu-l prin ampioare — răsuna cîntecul cunoscut în întreaga Japonie: „Niciciad a doua Hiroșimă!" „Nu vom lăsa să se repete!"

Preoții intonau o rugă pentru pace și ceilalți cetățeni un cîntec-legămînt de luptă — dar amîndouă cîntecele erau cîntece de pace, cîntece invocînd pacea și în care răsuna jurămîntul de a o apăra.

...Cînd trenul s-a pus în mișcare, alunecînd mai departe, spre Nagasaki, am auzit un ropot de sandale de lemn. O femeie mai în vîrstă, îmbrăcată în kimonou, s-a apropiat de fereastră și a început să vorbească precipitat. „Știu — mi-a tradus interpretul cuvintele japonezei — știu că veniți de la foarte mari depărtări. Vă mulțumim, vă mulțumim... în numele nostru și al celor pe care nu-i mai avem..."

Nici glasul acela, nici privirea femeii, nici felul în care ne-a salutat, punîndu-și palmele pe genunchi și închinîndu-se pînă la pămînt, nu pot fi uitate.

Nu-l pot uita nici pe acel preot, care a început să alerge și el pe lîngă tren, rizînd din toți lungii-i dinți, luîndu-mi mîna și strîngîndu-mi-o tare-tare, și spunîndu-mi cuvinte pe care, bineînțeles, nu le pricepeam, dar care — am simțit atît de bine atunci și la fel de bine simt și azi — erau cuvinte de speranță, de încredere și de adîncă solidaritate umană.

Testamentul doctorului Nagai

...Sînt atîtea lucruri de văzut la Nagasaki, al doilea oraș din lume (după Hiroșima) victimă a bombei atomice. Nu însă aspectele cele mai pitorești — ale naturii — mi-au rămas mai adînc întipărite în minte. Nici portul, care de altfel este măreț și adăpostește unul din cele mai mari șantiere navale din lume. Nici clădirea bisericii catolice, în preajma căreia misionarii au instalat un bazar pios, unde se vînd statuete de ghips, reprezentînd sfinți și madone: 100 de yeni sfîntul sau madona... Nici casa doamnei Butterfly, dominînd apele golfului, care — atinse de ultimele pensule ale soarelui — își schimbau miraculos culorile...

Vizitasem în cursul după-amiezii Palatul Național al Culturii, construit pe locul deasupra căruia a explodat cea de-a doua bombă atomică. E un edificiu cu mai multe etaje. De pe terasa lui, poți cuprinde cu privirea amfiteatrul orașului, îmbrățișînd cu munții-i înverziți golful. De acolo, călăuza ne-a arătat o casă: „Vedeți, acolo a trăit și a murit doctorul Nagai".

Am coborît și am văzut, în aceeași liniștită după-amiază de august, casa doctorului Nagai. E o casă simplă, o casă oarecare. De imaginea acelei case modeste se leagă însă una din acele amintiri sortite să dăinuiască într-o inimă toată viața.

Numele doctorului Takashi Nagai din Nagasaki este cunoscut azi în lumea întreagă. Catolic fervent, doctorul Nagai, tată a doi copii — o fată și un băiat — se afla la Nagasaki în ziua de 9 august 1945, cînd a fost lansată cea de-a doua bombă atomică. Catastrofa i-a răpit soția.

Scăpat în aparență teafăr, doctorul Nagai a murit în 1951, victimă a bolii atomice. Victimă, dar și erou, căci — pentru a limpezi și mințile cele mai sălbatice — doctorul Takashi Nagai a lăsat, scrise cu mîna-i de bolnav condamnat la moarte, cîteva docu-

mente științifice și umane (mai ales umane), zguduitoare. Cărțile scrise în cei șase ani pe care doctorul Nagai i-a mai trăit după catastrofă, în chinuri, sînt semnalele de alarmă ale unui savant și ale unui om care au trăit Infernul.

„Părăsindu-mi copiii...", se intitulează cea din urmă carte a sa. „Clopotele de la Nagasaki" este alta.

Niciodată mesajul cuprins în „Clopotele de la Nagasaki" n-a fost mai actual decît în aceste zile cînd, încă o dată, Uniunea Sovietică dă semnalul, pentru salvarea umanității de la catastrofă.

Observator scrupulos, conștiință profesională exemplară, doctorul Nagai a trăit catastrofa ceas cu ceas și clipă de clipă.

Infernul

Cînd avionul american, un B 29, lansa bomba, doctorul Nagai se afla într-una din odăile situate deasupra dispensarului din Nagasaki. Clădirea fu distrusă — însă doctorul scăpă ca prin minune. „Rănit în regiunea ochilor — povestește el — crezui la început că hemoragia pornea din globurile oculare și mă orbea; în curînd, însă, îmi dădui seama că mai puteam să-mi mișc ochii. Constatînd că n-am orbit, realizai pentru prima dată oroarea situației mele: clădirea trebuia să se fi prăbușit în întregime și eu eram îngropat de viu".

În acest timp, dezastrul ia proporții fantastice. Izbutind să se smulgă de sub dărîmături, doctorul Nagai aleargă în ajutorul victimelor.

Și autorul „Clopotelor de la Nagasaki" povestește mai departe: „Trecuseră douăzeci de minute de la explozie. Întregul cartier Urakami ardea cu flăcări uriașe. Chiar și centrul spitalului ardea. Dar aripa de răsărit, de-a lungul colinei, sta încă în picioare. Însă nu mai exista nici material, nici personal; nu puteai face altceva, decît să lași să se propage incendiul și să contempli oribilul spectacol: trupuri goale continuau, clătinîndu-se, împiedicîndu-se, să urce colina, spre a scăpa din pîrjol. Doi copii trecură tîrîndu-și părintele mort. O femeie tînără fugea, strîngînd la sîn un copil decapitat. Doi bătrîni urcau, ținîndu-se de mînă. O altă femeie, cu veșmintele ce s-aprinseseră deodată, se rostogoli la poalele colinei, ca un ghem de foc. Un bărbat, care-și pierduse mințile, dănțuia și cînta pe un acoperiș, înconjurat de flăcări...

Pe de altă parte, căldura de 9.000 de grade, stîrnită de fenomen, arse totul în cale. Iar schijele bombei, căzînd sub forma unei ploi de metal incandescent, provocară pretutindeni incendii".

Supraviețuitori în aparență perfect sănătoși se prezintă doctorului și-l asaltează cu întrebări:

— Doctore, o fi din cauza suflului exploziei? Sînt bolnav și nu pot sta-n capul oaselor...

— Doctore, am fost îngropat de viu, dar nu m-am ales cu nici o rană. Cu toate acestea, azi am impresia că o să mor.

Un om se afla la 1,5 km depărtare de locul unde a explodat prima bombă atomică. Spinarea lui a devenit o pioagă monstruoasă.

Copii japonezi, victime ale bombei atomice.

Eu însumi (relatează doctorul Nagai), cu prilejul turneelor mele de consultații, încercam simptome analoage... un fel de „rău de mare": sfîrșeală în întregul trup, dureri de cap, greață, vărsături, amețeli, slăbiciune...

Cunoșteam efectele razelor gama și ale neutronilor. Știam, de asemenea, că aceste efecte nu se vădeau decît după o perioadă de incubație; neputința în care mă aflam, de a le prevedea exact, mă neliniștea.

„Iată, așadar—îmi spuneam—că un nou fel de boală a fost născocit de însuși omul".

Doctorul Nagai își mai poate pune sufletul și știința în slujba bolnavilor vreo două luni. Asta — între 9 august 1945, ziua bombardamentului de la Nagasaki, și sfîrșitul lui septembrie al aceluiași an. Pe urmă, cade la pat pentru ca — după cum el însuși scrie — „să nu mă mai ridic niciodată".

Clopotele bat pentru pace

„Clopotele de la Nagasaki", cartea doctorului japonez martir și erou, va rămîne însă. Ea e un document zguduitor, avertisment și îndemn la solidarizarea tuturor oamenilor cinstiți pentru împiedicarea unor catastrofe infinit mai mari.

Am ascultat acele clopote în zilele petrecute la Nagasaki. Clopotele sunau în amintirea sutelor de mii de victime ale bombardamentelor de la Hiroșima și Nagasaki. Era, în sunetul lor grav, multă jale pentru cei morți. Cei vii descifrau însă, în graiul clopotelor, cuvîntul speranței și îndemnul încrederii în forțele cinstite ale umanității.

Forțele cinstite ale umanității, sutele și sutele de milioane de oameni de pe fața întregului pămînt, au nevoie, mai mult decît oricînd, de pace. Ele vor să asculte clopotele legănînd pe întinsurile planetei noastre un cîntec al păcii, al unei păci adevărate în care să nu se mai fabrice bombe atomice, ci creșe, universități, palate ale culturii și baloane pentru copii, așa cum erau cele care se înălțau la Nagasaki, în ziua în care — alături de zeci de mii de oameni din Japonia și din întreaga lume priveam grandioasa Statuie a Păcii din Nagasaki.

Hotărîrea Uniunii Sovietice de a înceta unilateral experiențele cu armele atomice și cu hidrogen este salutată de oricare om care iubește copiii, soarele, primăvara, viața.

Clopotele de la Nagasaki, împreună cu toate clopotele umanității cinstite, împreună cu toate aceste sute de milioane de mici clopote vii care sînt inimile omenești, o salută.

VAPOARE în loc de BĂRCI

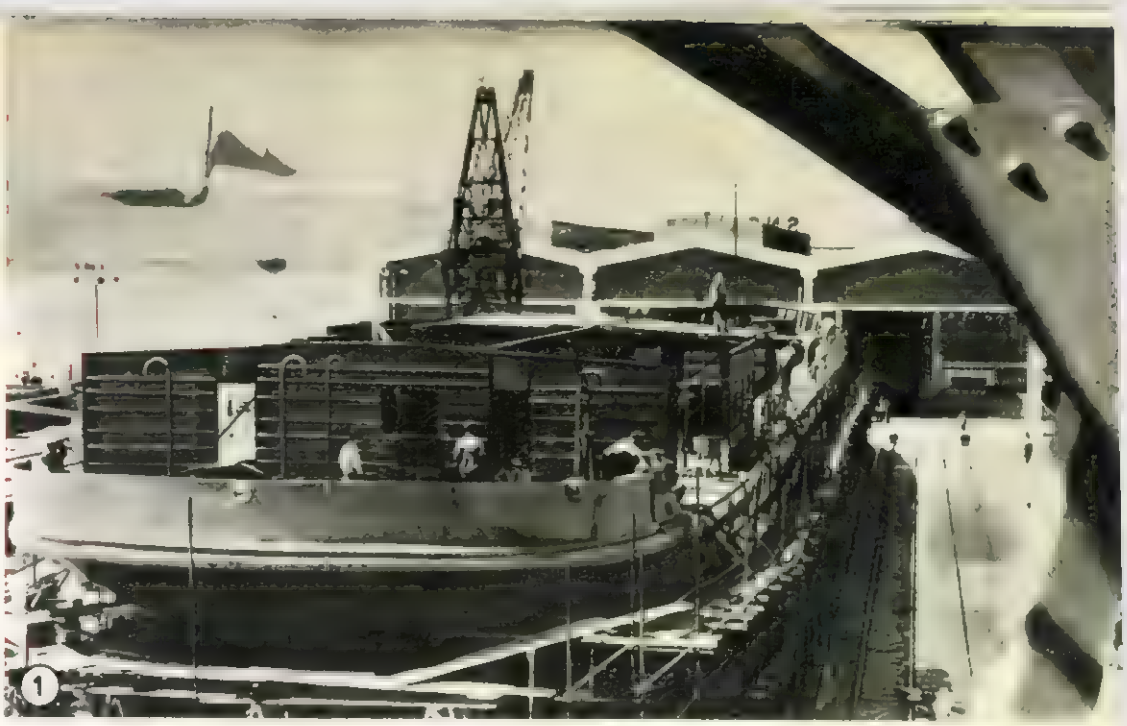
1

—reportaj—
de F. URSEANU
Fotografiile autorului

2

3

La două ore depărtare de București, se construiesc vapoare. În dreptul Olteniței, în ultimii zece ani, o porțiune din malul Dunării a luat înfățișarea caracteristică marilor șantiere navale.

Din totdeauna, în timpul iernii, micul port dunărean era închis navigației; în celelalte anotimpuri era vizitat — la ore fixe — doar de navele poștale ce făceau curse în susul și în josul Dunării, sau de șlepuri remorcate, oprite temporar pentru a-și lua caricul de cereale. Dar în ultimii ani portul acesta mic și pitoresc, în condicile căruia se-nregistrau doar bârcile pescarilor, și-a schimbat cu totul fața.

Nici n-au visat cei din Oltenița că vor ajunge constructori de vapoare. Sute de pescari, care pînă nu demult umblau după știucile și crapii din Dunăre, au abandonat lotca și au pus mîna pe ciocan și pe daltă, apoi pe scule moderne și mașini-unelte, devenind constructori de vapoare. Nici unul dintre acești foști pescari de pe malul fluviului nu și-a făcut ucenicia în faimoasele șantiere navale de la Genova; totuși, de cîțiva ani, multe remorchere, vase de pescuit, șlepuri pînă la o mie de tone, iar în ultimul timp moderne motonave de 2.000 tone și ambarcațiuni de tot felul au ieșit din mîinile lor și plutesc, fie pe apele noastre, fie pe ale unor fluvii și mări îndepărtate. Repetăm: numai în zece ani. Adică în anii care au trecut de la naționalizare.

Am exagera dacă am spune că printre actualii constructori de nave nu au fost și oameni de meserie, meșteri care în ultimii ani au îndrumat masa mare a lucrătorilor, veniți din diferite profesiuni și îndeletniciri, spre o treabă care a fost și a rămas meserie pînă.

1. Pînă la 11 iunie, în cinstea împlinirii unui deceniu de la naționalizare, această motonavă de 2.000 tone, aflată în construcție, va pluti pe fluviu.

2. Așa arătau „șantierele navale" din Oltenița, înainte de naționalizare.

3. Și iată, după zece ani numai, o singură hală a lor.

Dar cine sînt meșterii de azi, din Oltenița? Nici unul n-a urmat vre-o școală de specialitate înainte; dacă ei au prins bine meseria, treaba aceasta s-a întîmplat abia cînd, prin naționalizare, după 11 iunie 1948, s-au creat condiții și pentru dezvoltarea lor, și pentru dezvoltarea șantierului pe care lucrează acum. Am în față un număr de fotografii care reprezintă cele mai variate aspecte ale șantierului de azi, precum și o fotografie de acum zece ani, așa cum a fost surprins șantierul și de naționalizare, și de obiectivul unui fotograf amator...

Iată-o: niște magazii vechi, necorespunzătoare, din scînduri, vara copleșitor de călduroase, iarna adevărate ghețării, proprietate a unei „societăți anonime". Aci munceau în condiții grele 132 de oameni, la fabricarea sau repararea unor bărci mai mici sau mai mari. Se lucra cu hurta și se mînca o dată pe zi, fie pe digul Dunării, fie pe vreun pietroi din curte. Unii dintre cei care au supraviețuit condițiilor de muncă și de viață oferite de acționarii din trecut sînt meșterii de care vorbeam mai sus, cei care au transformat mulți pescari din bălțile Dunării, în constructori de vase. Ion V. Cristea, trasator și constructor de nave în vechea și rudimentara întreprindere a „societății anonime" de altădată, este acum directorul modernului șantier naval de la Oltenița. Este director din ziua cînd vechea șandrama a intrat în proprietatea statului — și director a rămas și în ziua de azi, cînd șantierul e o întreprindere mare și modernă. Sub ochii acestui om modest și activ, sub îndrumarea lui, an de an, de la naționalizare încoace, un maidan cu cîteva magazii s-a transformat într-un mare șantier naval. În ziua cînd l-am vizitat pentru prima dată, l-am găsit într-o ședință. Nu o ședință cu oamenii de pe șantierul său, ci cu oaspeți din Giurgiu, port mărișor și cu tradiție. Veniseră aici giurgiuvenii să învețe cum să construiască și ei vapoare. O dată cu ei, am trecut prin vastul platou de asamblare a vaselor, prin atelierele utilate modern, de la turnătorie la secția de încleiere electrică, de la tîmplăria mecanică, unde se fabrică mobila elegantă a unui vas, pînă la atelierele în care se confecționează gingașele instrumente de bord necesare navigației. Zeci de strunguri, raboteze, ciocane pneumatice, poduri rulante și compresoare, parte în ateliere separate, parte într-o nouă hală, care măsoară în suprafață 4.000 metri pătrați. Printre mașini, am întîlnit și muncitori vechi, dintre acei care au pus temelia șantierului naval, dar și constructori de vapoare mult mai tineri în meserie. Constantin Chioșea este șef de echipă la lăcătușerie. Și el a apucat vremea patronilor. Acum, pentru cele suferite, se... răzbună: în ultimii zece ani a scos zeci de lucrători calificați. Meșter nituitor a ieșit și fostul pescar Grigore Chiricea, care abia acum șase ani a părăsit lotca și, împreună cu fiul său Gheorghe, care atunci avea 23 de ani, a venit să construiască vase. Ca și ei, un alt fost pescar, Tone Slujitor, este astăzi șlemuitor, și încă fruntaș!

Așa s-a trecut de la lotcă, la construcția de vase.

Superba Dunăre

de Horia ARAMĂ

Ca într-o palmă tăiată de linia vieții,
În inimă calea Dunării mi-am încrustat.
Iat-o adolescentă, senină, curată,
Din stîncă în stîncă pășind, plină de liniște.

Dar labirintul de piatră și codri o sperie.
Imperturbabile porți calea i-ațin.
Unde-i ieșirea? Se zbate plină de patimă,
Însîngerîndu-și picioarele-n lespezi ascunse.

E tinerețea. Mari întîlniri o așteaptă.
Jiul cel oacheș apare, și Oltul bălan.
Cu-ndărătnicia lor de fii ai pădurii
Se năpustesc și o sugrumă de dragoste.

Frumoasa-și continuă mersul mai gînditoare.
Descoperindu-și în inimă noi duioșii
Pentr-un ostrov pe care îl mîngîie-n treacăt,
Pentru o pasăre care-o sărută din zbor.

Noi voluptăți presimte în lenea crescîndă.
Ca pe-un divan oriental se întinde pe bălți,
Cu un nesaț suprem, cu vibrații grave.
C-o gelozie crudă, de adolescent.

Căci se vestesc îngrijorările anilor:
E cotitura cea mare, venind implacabil.
Maturitatea superbă, scînteietoare,
Trădează întîile gînduri ale sfîrșitului.

Pe nesimțite, Dunărea curge spre mare.
E în amiaza splendorii și măreției.
Lutul fertil prefăcîndu-l în țară de basm
Cu-mbrățișarea ei imensă și darnică.

Iată, coboară negura bătrîneții.
Dunărea însă refuză giulgiul de ceață.
Ea se aruncă adînc și puternic în mare,
În apogeul dragostei și măreției.

PROMETEU

— reportaj —

de Grigore MIHAI

Fotografii de M. PAIUC

Mitul prometeic, transmis omenirii din generație în generație prin scînteia smulsă din focul cel veșnic al Soarelui, a fost cîntat pe toate meridianele pămîntului. Am ascultat o simfonie Prometeu, am citit versuri închinate eroului, am văzut picturi și sculpturi. Nu cunosc însă nici un reportaj despre Prometeu.

Este poate o lipsă de modestie din partea mea, că îmi propun să înlătur această lacună, dar faptul că nici unul dintre colegii cu pană mai măiastră nu s-a gîndit pînă acum să o facă, mă absolvă dintru început, de jumătate de vină.

Așadar...

Un reportaj despre Prometeu

Pe Prometeu l-am cunoscut cîndva, cu ani în urmă, la Galați. De fapt, mi-a spus că se numește Iorga Simion, dar nu mai încape îndoială că încerca să mă amăgească. Voia să rămînă incognito. Ascuns sub înfățișarea unui om de rînd, pe stradă, la restaurant sau acasă, Prometeu devenea el însuși doar în hala laminorului de tablă subțire, unde n-aș putea spune că lucra, ci mai degrabă că oficia zilnic, în afara sărbătorilor legale...

O hală în care lumina zilei se transforma în întuneric — atît de violent te izbea strălucirea incandescentă a gurilor cuptoarelor. „Păzea!" — se auzea un strigăt din beznă și, ca o nălucă, un om despuiat pînă la brîu trecea în goană, trăgînd după el, ca pe un cățel în lesă, o bucată de metal roșu. În drumul lui, fiecare se dădea cu deferență la o parte.

Trecea majestatea sa focul!

Singurul care rămînea nemișcat, singurul care îl aștepta cu mușchii încordați sub pielea lucind de sudoare, era Prometeu. Aici nu mai putea fi dubiu. Iorga Simion era un pseudonim.

Încovoindu-se cu o mișcare bruscă, Prometeu smulgea fierul înroșit, îl juca o clipă în clește la înălțimea umerilor, cumpănindu-i parcă greutatea și, lăsîndu-l apoi pradă foamei neostoite a cajei de laminare, ridica brațele în sus, ca într-o închinăciune a unui rit barbar. Sus apărea tabla. Un nou efort, o nouă mișcare mlădioasă și precisă, și tabla trecea încă o dată prin cajă. Roșul viu, orbitor, al metalului incandescent se închidea, ajungea aidoma vișinei putrede și se stingea. Se născuse o foaie de tablă, o bucățică de acoperiș deasupra unui leagăn, o cratiță care ascunde mîncarea preferată a unui om venit înfometat de la lucru...

Ei, bine, pentru aceste lucruri mărunte, pentru aceste lucruri atît de obișnuite, pe care cei mai mulți dintre noi, tocmai datorită banalității lor, nici nu le considerăm ca fiind rezultatul unui efort, Prometeu dădea opt litri de sudoare pe zi. Nu opt picături, ci opt litri!

Prometeu a plecat la școală

După vreo doi ani, l-am reîntîlnit pe Prometeu la Timișoara. Era neschimbat. Tot atît de modest și de sobru în hainele lui de oraș, doar că pe frunte i se săpaseră cîteva cute în plus și arăta puțin obosit. Bineînțeles că o ținea morțiș pe-a lui.

— Fii, omule, serios! Nu sînt nici un fel de Prometeu. Mă numesc Simion Iorga și atîta tot!

Cum nu eram omul care să se lase „dus" atît de ușor, el a rămas la ideea lui, iar eu la a mea.

Ce făcea la Timișoara?

Studia. Urma cursurile Politehnicii.

— Și cum merge?

— Ei... La început a fost afurisit de greu. Îmi venea să arunc în Bega toate: cărți, compasuri, caiete — și să mă întorc la laminorul meu.

— Și?

— N-am avut curaj. Între calculul vectorial și glumele prietenilor, parcă mai ușor de suportat era tot primul.

— Înțeleg...

— Și mai e ceva. Ai auzit ce se construiește acum la Galați?...

— Vorbești de laminorul cel nou?

— De cele trei laminoare noi. Păi, o să se compare astea cu vechitura care o știi, rămasă de la Auschnit? Gîndește-te că o să fie complet automatizate! Va fi nevoie de ingineri metalurgiști la Galați!

— Și acum te descurci mai bine?

— Acum mai m-am obișnuit. Lucrez 14 ore pe zi, asud mai rău ca în fața cajei de laminare, dar la ultimele examene am luat de două ori „foarte bine".

— Atunci e într-adevăr foarte bine — conchisei. Data viitoare cînd ne vom vedea, ai să mă conduci poate să vizitez laminorul cel nou...

— Pentru asta, o să trebuiască să mai aștepți vreo trei ani, pînă termin.

— Nu-i nimic, am răbdare.

Prometeu s-a ținut de cuvînt

Zilele trecute, cînd am vizitat laminorul „Nicolae Cristea" din Galați, tovarășul Stoian, directorul întreprinderii, mi-a spus:

— Te va conduce tehnologul de la laminorul nou.

— Mă scuzați, tovarășe director, eu am o veche cunoștință aici și aș prefera...

N-am apucat să spun ce aș prefera (lucru pe care dumneavoastră sînt convins că l-ați ghicit) și în birou intră Prometeu. Prometeu în carne și oase.

— Tovarășul Iorga... — încercă directorul să facă prezentările, dar își dădu seama că e inutil. Vă cunoașteți?

— De secole! Ce spun? De milenii! Dînsul e Prometeu!

— Nu te lași de ideile dumitale!

O fază de lucru ce va dispare →

Aşa se încarcă platinele la laminorul nou. Nici urmă de Prometeu. S-a dus poezia...

— Nu! Îmi amintesc însă că în capitolul precedent al reportajului, mi-ai făcut o făgăduială. N-ai vrea să ţi-o ţii?

— Cu plăcere! Mergem la laminorul nr. 3 (este primul din seria celor trei laminoare noi, prevăzute să intre în funcţiune). Din motive greu de înţeles, numărătoarea a început de-a-ndaratelea: laminorul trei lucrează; în luna mai intră în probe tehnologice laminorul doi, iar prin luna august, laminorul unu!

Plin de amintirile trecutei vizite, intru în hala laminorului nou. Aici mă pîndesc însă cele mai amarnice deziluzii poetice:

Tovarăşul Iorga Simion (mijloc), fost odinioară Prometeu autentic, are şedinţă.

unde este lumina aceea, dominată de sclipirile incandescente ale gurilor cuptoarelor? Unde sînt oamenii aceia, pe jumătate goi, care alergau trăgînd după ei, ca pe nişte căţei în lesă, platinele incandescente de metal? Unde este Prometeu, cel care oficia zilnic ritualul focului?

Oare omul acesta oarecare, aşezat la un pupitru cu tot felul de manete şi resorturi, să fie acel Prometeu care m-a impresionat atît? Bine, dar omul ăsta nici nu mai asudă!

O comandă — şi gurile cuptoarelor s-au deschis. Alta — şi platina înroşită alunecă la cajele de laminare. Încă una — şi iese tabla purtată pe un pat de role.

Totul a devenit prozaic şi modern... S-a terminat cu Prometeu!

— Şi... îţi pare rău? — mă întreabă, ghicindu-mi gîndurile, tehnologul Iorga, în curînd inginerul Iorga, fost odinioară Prometeu.

Sincer să-ţi spun... da!

— Bine, dar asta înseamnă de două ori mai multă tablă, mai multe cratiţe, aragazuri şi cutii de conserve, înseamnă autobuse şi maşini agricole, înseamnă mai puţine eforturi din partea muncitorilor, înseamnă...

— În sfîrşit, îl recunosc pe Prometeu, prietene... Acum, nu mai regret.

— ???

— Prometeu înseamnă iubire de oameni.

AL TREILEA CREIER!

S-a născut la Bucureşti un nou creier electronic. Al treilea. Această complicată maşină de calculat cu mijloace electronice a văzut lumina zilei acum, în primăvară, într-un laborator al Institutului Politehnic. Iar constructorii ei sînt doi studenţi: Nelu Lupu şi Sanda Lotru.

Tipul acesta de maşină electronică de calculat, aşa-numitul „tip analogic" — cum este cunoscut în specialitate — a fost construit la noi pentru a doua oară. El poate fi utilizat în laboratoare, pentru rezolvarea problemelor tehnice sau ştiinţifice care cer calcule extrem de greu de dus la capăt pe alte căi — toate operaţiunile făcîndu-se în cîteva clipe; noul creier electronic poate fi, de asemenea, folosit cu succes în industria constructoare de maşini, precum şi ca material didactic la cursurile de matematică. Ceea ce cu greu calculează un matematician în două ore, atunci cînd este vorba de soluţii complicate, de ecuaţii diferenţiale cu coeficienţi variabili, „creierul" rezolvă în cîteva secunde. Şi este prima dată cînd constructorii unui astfel de „creier" sînt doar nişte studenţi.

Maşina a fost premiată la sesiunea cercurilor ştiinţifice ale Institutului Politehnic. Recent, lucrarea a primit aprecieri unanime la conferinţa pe ţară a cercurilor ştiinţifice studenţeşti.

„Naşterea" noului creier electronic ne-a prilejuit o scurtă convorbire cu profesorul Edmond Nicolau, şeful catedrei de tuburi electronice şi tehnică nucleară.

„Maşina — ne spune profesorul — constituie un progres al învăţămîntului nostru superior; este o realizare a doi tineri şi ea dovedeşte atît aprijinul de care se bucură azi tineretul studios, cît şi pregătirea temeinică şi aptitudinile sale creatoare".

Noua maşină electronică construită de studenţii Nelu Lupu şi Sanda Lotru rămîne la Institutul Politehnic pentru uzul facultăţii de electronică şi tehnică nucleară.

F. U.

Studenţii Nelu Lupu şi Sanda Lotru, lucrînd la maşina electronică pe care au construit-o.

UN PATRON modern

Cîțiva dintre bătrînii muncitori ai uzinei, cu care am stat de vorbă pentru a scrie reportajul alăturat.

Cei care au văzut acum trei ani excelentul film american „Sarea pămîntului" reține, fără îndoială, memorabila scenă în care minerii greviști descoperă într-un ziar fotografia marelui lor patron. Ziarul îl înfățișa într-un costum de vînătoare și așezat pe un uriaș leu împușcat. „Multimiliardarul X Y își petrece timpul vînînd lei în Africa ecuatorială". Muncitorii greviști află așadar întîmplător că patronul lor vînează lei în Congo. Pînă atunci ei nu-i cunoscuseră chipul, deoarece sportivul și frumosul rege al dolarului își dirija de la depărtare marea sa mașină de exploatare, cu două unelte nevinovate: un stilou și un carnet cu cecuri.

★

Romînia burgheză a avut zeci de tipuri de patroni. Nu ne-a lipsit nici micul proprietar de fabricuță, bătăuș ca un mujur, nici proprietarul diplomat, înarmat cu discursuri și idei socializante, nici marele capitalist modern, conducîndu-și întreprinderea de la depărtare, ca pomenitul miliardar din „Sarea pămîntului".

Un patron ca Marcu Rohrlich de la „Standard"-Timișoara înțelegea să-și dirijeze exploatarea introducînd paralel măsuri teroriste, supraveghindu-și muncitorii pînă și în W.C.-uri. Altul, ca domnul Casasovici (Filatura Casasovici — Pucioasa), tîmind pangilicării oratorice și „fraternizînd" cu muncitorii. Ion Costinescu din Sinaia s-a dorit însă un exploatator modern.

Fără să aibă averea colosală a miliardarului din film, el și-a putut permite în schimb luxul de a locui la București și de a guverna mersul întreprinderii prin reprezentanți plătiți.

Domnia sa sosea de cîteva ori pe an la uzină, aducînd de la București o figură senină și binevoitoare, un surîs candid și multă înțelegere pentru nevoile lucrătorilor săi. Anula cu abilitate pedepsele, promitea schimbări și reforme, lăsînd să se înțeleagă că vina mizeriei se datora conducătorilor direcți ai uzinei.

Însoțindu-și cuvintele cu un zîmbet ironic, bătrînii muncitori ai Uzinelor „I.C. Frimu" de azi mi-au spus că unii îl socoteau pe fostul lor patron drept un om „blînd și înțelegător".

În fapt, fizionomia morală a patronului reflecta cît se poate de bine situația economică la care întreprinderea ajunsese la un moment dat. Și ca să fiu mai explicit, voi face o mică incursiune în istoricul uzinelor.

Povestea „Întreprinderilor Costinescu" (azi Uzinele „I.C. Frimu") reprezintă în schemă istoricul dezvoltării industriei noastre metalurgice capitaliste. Proprietarul lor ridică întîi o fabricuță de cherestea (1875), apoi una de var (1878), apoi, una de var hidraulic (1886), una de cuie (1890) și, în sfîrșit, una de șuruburi (1906). Toate în Sinaia, înșiruite de-a lungul Prahovei. Emil Costinescu (barbă, gambetă, vie activitate politică) întrunește în persoana sa cele două figuri ale zilei: boierul pe cale de dispariție și prosperul industriaș romîn.

Întreprinderea avansează, se dezvoltă cu pași repezi. În 1913 devine pe neașteptate „Societate Anonimă". Șmecheria e cunoscută și nu suscită prea multe comentarii: o societate anonimă prezenta mai multe avantaje, printre care și acela de a feri averea personală a acționarului în cazul unui faliment. Firma Costinescu rămîne însă și pe mai departe individuală, acțiunile întreprinderii împărțindu-se numai în familie. Noul proprietar principal devine Ion Costinescu, fiul precedentului. Noile condiții economice impun schimbări și în persoana proprietarului. Dezvoltarea uzinei nu-l obligă să stea toată vremea la Sinaia. Poate locui la București, la Paris, sau unde-i place. Conducerea directă a întreprinderii cade în atribuțiile altora. El poate sosi zîmbitor și radios la Sinaia, de cîteva ori pe an, fără să fie nevoit să poarte personal biciul, să înjure, să amenințe. Există oameni angajați pentru aceasta.

— Vă plîngeți de domnul director Arghir?... Ei, să vedem ce se poate face...

Dar domnul director Arghir rămîne și în continuare bunul prieten al patronului. Cît e ziua de lungă, colindă uzina, spionează, cercetează, primește informatori. Pentru cel mai mic fleac, amendează. La sfîrșitul celor 12 ore de lucru (atît se muncea) angajatul se vede lipsit de orice cîștig. Iată ce mi-au povestit despre Arghir și munca în întreprindere muncitorii Ioan Cristocea, Traian Chiornița, Silviu Pană, Constantin Dragomir, Nicolae Supeală...

— Munca era un iad — îmi spune tovarășul Chiornița. Murdari, rupți, înghesuiți într-o sală joasă, lucram cîte 12-14 ore pe zi. Cei din localitate ne numeau „țiganii lui Costinescu". Iarna, o singură sobiță de tablă încălzea întreaga hardughie. Ne înghețau mîinile pe mînerele strungului. Eu, cu toate că eram printre lucrătorii cu cel mai bun cîștig, m-am înfățișat într-o zi la Arghir ca să-i spun că mi-e imposibil să trăiesc cu salariul pe care-l am. S-a aruncat asupra mea ca o fiară și m-a lovit cu pumnii în față. Am fost cu toate acestea mulțumit: scăpasem numai cu bătaia; în alte împrejurări ar fi asemănătoare, alții erau concediați.

— Eram ucenic — povestește Silviu Pană — într-o zi, am fost pus împreună cu Dragomir, să curăț cu furtunul un motor. Tineri, aproape copii, am început să ne stropim în joacă. Ne-a văzut șeful. Ne-a așezat față în față și ne-a obligat să ne lovim reciproc cu pumnii. „Dă-i un pumn lui Dragomir!... Acum tu, Dragomire, dă-i un pumn lui Pană!" Și tot așa, pînă ne-am făcut lac de sînge. Altădată (eram muncitori în vîrstă) am fost condamnat să stau trei zile la carceră. Da, întreprinderea avea și carceră! O gheretă cu patru încăperi, fiecare încăpea strîmtă cît să încapă un om stînd în picioare. Cînd santinela venea să deschidă ușa după două-trei zile, deținutul, leșinat, se prăbușea ca o bucată de lemn.

La sfîrșitul lucrului, directorul apărea în curte fluierînd în schimb o figură zîmbitoare:

— Aveți sticlele cu vin pregătite în bucătărie — le spunea el, lucrătorilor.

Ei bine, care dintre muncitori nu era tentat să cumpere vin pe datorie?! Omul nu se gîndea în acele clipe că la salariu nu va mai primi aproape nimic. De unde era vinul? De pe mosia domnului Ion Costinescu. Adică tot a patronului. Arghir asigura desfacerea recoltei aci, în uzină...

Ce făcea cam în aceeași vreme patronul întreprinderii? Stă la București, primind telefonic informații despre producția uzinei sale, și își calcula beneficiile. Fără să poată fi însă un capitalist cu totul modern, domnul Costinescu era nevoit să se deplaseze din cînd în cînd și la Sinaia.

În această privință un grup de cercetători ai Academiei R.P.R. au făcut, într-o monografie dedicată Uzinelor „I.C. Frimu", o interesantă statistică. Luînd perioada anilor 1919-1926, ei au socotit numărul tuturor ședințelor consiliului de administrație. S-a văzut atunci că patronul și principalii acționari soseau la Sinaia cam de 4-5 ori pe an. S-a calculat apoi cît au încasat numai membrii consiliului de administrație, pentru „munca" depusă în ședințele consiliului în acest interval de timp. Pentru osteneala de a fi stat o oră la ședință — s-a stabilit în concluzie — un acționar a primit în medie 7.433,34 lei. Ce muncitor încasa în patru luni cît revenea unui membru al consiliului de administrație pentru o oră?

— În 1920 — mi-a spus muncitorul Nicolae Supeală — cîștigam zilnic opt lei. Kilogramul de mălai costa 16 lei!

Ședințele acestea anoste (tocmai de aceea punctate cu glume și stropite cu coniac) se terminau cam în două ore. Pe urmă acționarul își plimba surîsul prin uzină, devenind cîteva minute bun și popular cu muncitorii. După care, recompensat pentru truda sa cu 15.000 lei, pleca.

Cum se împărțea cîștigul general între patron și muncitori? Hîrtiile anilor 1946 aduc lămuriri precise. Valoarea însușită în acest an de acționari se ridică la frumoasa sumă de 9.880.805.595 lei. Salariul mediu al unui muncitor pe întregul an — 3.778.681 lei. Plus-valoarea produsă de același muncitor, pe aceeași perioadă: 8.423.534,18 lei. Socotiți la cei peste o mie de muncitori ai întreprinderii. Și nu uitați că aceste beneficii sînt doar cele ce apăreau în registre. Afacerile „la negru", care trebuiau să fie ascunse de ochii fiscului și ai muncitorilor, aduceau, probabil, sume și mai mari!

Da, domnul Costinescu a fost un patron modern, afabil, blînd, surîzător. N-a bătut, n-a înjurat, n-a amenințat niciodată pe nimeni. Dar hîrtiile întreprinderii sale, confiscate la 11 iunie 1948 de muncitori, i-au înfățișat adevărata configurație sufletească. Un suflet compus din cecuri, acțiuni și dividende grase. Muncitorii surîd cu amărăciune povestindu-ne azi toate acestea.

Micuții din creșa uzinei sînt într-o continuă vrăjitură. Locuiesc doar la Sinaia!...

★

Rîndurile de față apar cu ocazia unui eveniment festiv: zece ani de la naționalizarea principalelor întreprinderi industriale din țara noastră. De ce am ales pentru scrierea reportajului Uzinele „I. C. Frimu"? Din trei motive:

1) Muncitorii „Întreprinderilor Costinescu" au cunoscut una din cele mai criminale exploatări din întreaga istorie a industriei capitaliste romînești.

2) Uzinele „I. C. Frimu" de azi sînt socotite una din întreprinderile cele mai moderne, mai productive și mai bogate în realizări sociale din întreaga republică.

3) Muncitorii și tehnicienii uzinelor i-au asigurat pe redactorii noștri că se vor strădui anul acesta să la steagul de întreprindere fruntașă în producție pe întreaga țară.

Ilarie MURGU

Fotografii de M. IVANCIU

PREZENȚE ROMÎNEȘTI PESTE HOTARE

Dan Iordăchescu.

Dan Iordăchescu

în ANGLIA, FRANȚA, ELVEȚIA și AUSTRIA

Aeroportul Băneasa, marți 20 mai. Cu greu izbutesc să străpung baricada de rude, prieteni, valize și flori, apropiindu-mă de Dan Iordăchescu:

— Spre Londra?

— Da. Și avionul pleacă peste 18 minute. Așa că...

— Știu: scurt. Programul?

O serie de imprimări cu Orchestra Philarmonia, un spectacol la televiziune și, la invitația specială a londonezilor, voi cînta suita simfonică cu solo de bariton „Locotenent Kije" de Prokofiev. Voi rămîne la Londra circa 10-15 zile. În funcție de cîteva audiții, ale căror date nu au fost încă fixate.

— Și apoi?

— Apoi la Paris, unde voi face imprimări pentru cunoscuta firmă „Pathé-Marconi". Sper că liedurile lui Enescu le voi cînta acompaniat de Valentin Gheorghiu. Și aici sînt programate o serie de concerte, de programe la radio și televiziune.

— „Numai" atît???

— Nu. În drum spre țară mă voi opri în Elveția și Austria. Voi cînta un program de muzică germană și un altul de muzică romînească și franceză modernă.

— Compozitorii?

— Enescu, Jelescu, Jora, Fauré, Duparque, Debussy. Ați notat? Vreau să adaug că mă bucur nespus la gîndul revederii cîtorva prieteni dragi și doroși: Lotte Schöne (cu care voi și studia de altfel), Henri Mollet (pe care l-am cunoscut la Geneva, ca președinte al Comisiei de concurs), prim-solist la Opéra Comique din Paris, și mulți alții...

— Iertați-mă, dar numai trei minute ne despart de plecare; să nu pierdeți cumva avionul din cauza mea...

— Nici o grijă; nu obișnuiesc să pierd decît trenul și am pățit-o de 3-4 ori: la Zürich, la Mulhouse... La Lucerna am alergat în ultimul moment să cumpăr niște pastile contra emoției. Am ajuns la gară exact în clipa în care ultimul vagon depășea peronul.

— Și, desigur, ați folosit pastilele...

Prin megafoane, călătorii sînt invitați să-și ocupe locurile. La ora fixată, avionul a decolat. Spre norocul londonezilor care-i așteaptă concertele, Dan Iordăchescu nu a plecat de astă dată cu trenul...

R. P.

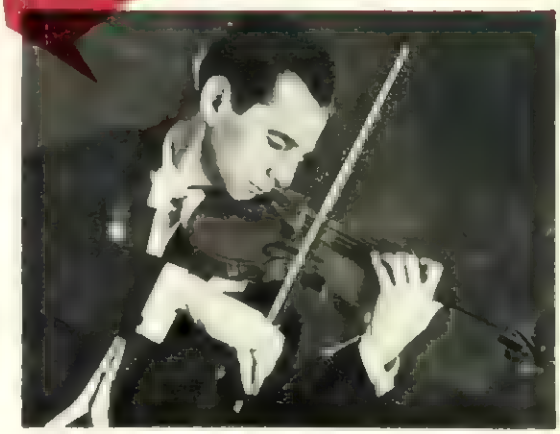

Artistul emerit Ion Voitu va duce solia artei romînești în Grecia, unde va da o serie de concerte. Programul se va axa pe piese de concert de Paganini.

Ligia Macovei

VOM PREZENTA LA VENEȚIA

— Alo! Pot vorbi cu tovarășa Ligia Macovei? Din partea revistei „Flacăra"... Da, aștept.

— Alo! Da...

— Tovarășa Macovei? Am aflat că sînteți numită comisar la Expoziția bienală de artă de la Veneția și vă rog să ne dați cîteva lămuriri. În primul rînd, ce se înțelege prin calitatea ce o-a fost atribuită?

— Fiecare țară își numește un comisar care răspunde de pavilionul țării respective și face parte din juriul internațional. Acesta este fie un artist, fie un critic de artă, în sfîrșit un om de specialitate care se ocupă de organizarea pavilionului, colaborează la alegerea lucrărilor, are grijă de publicitate etc.

— Ce artiști ne reprezintă anul acesta la Veneția?

— Un grup format din cîțiva artiști talentați, foarte diverși ca personalitate și manieră: I. Jalea, D. Ghiață, H. Catargi, Vida Geza, S. Szönyi, V. Kasar și Mariana Petrașcu.

— Vă urăm tuturor, mult succes.

Ion Jalea: „Nud"

D. Ghiață: „Patinaj"

M. Petrascu: „Bunica și nepoata"

Și alte vești

În luna iunie, se organizează în Bulgaria o expoziție de pictură la care țara noastră va trimite lucrările a 14 artiști plastici, printre care: Iosif Iser, Marius Bunescu, M.H. Mazy, Dan Hatmanu, Petre Feier, Teodor Harția, Ion Pacea, Constantin Pauleț.

●

Țara noastră participă de asemeni cu lucrări de grafică la expoziția trienală din Elveția și la concursul de la Grenchen. Cei 25 de exponeți romîni vor trimite 75 de lucrări.

●

După Festivalul de la Cannes au avut loc două gale de filme romînești la Marsillia și la Paris, unde au fost prezentate filmele „Ciulinii Bărăganului", „Erupția", „7 arte" și „Liveniî lui Enescu".

●

Mircea Cristescu a fost invitat să dirijeze o serie de concerte în cadrul tradiționalei întîlniri „Primăvara la Praga".

●

În luna iunie se vor desfășura în Anglia lucrările Congresului tehnicii cinematografice, la care participă și o delegație a țării noastre.

●

Vara aceasta se va desfășura la Karlovy-Vary, în cursul lunii iulie, cel de-al XI-lea Festival internațional al filmului. Cinematografia romînească va fi prezentă prin filmul artistic „Bijuterii de familie" și un film de scurt metraj — „Luchian".

Artiștii circului romînesc sînt, pe timp de două luni, oaspeții Moscovei. Iat-o pe artista emerită Dina Mihalcea, cu unul dintre elevii săi, așa cum va putea fi văzută și de către publicul moscovit.

Prin CAFENELELE LITERARE de altădată

de Bogdan VARVARA

Ilustrații de ISER

Mica istorie literară vorbește adesea de unele cafenele din trecut cu o stăruință ce se cere explicată. Într-adevăr, multe din aceste cafenele erau locul de întîlnire nu numai al scriitorilor, al poeților și dramaturgilor, ci al tuturor creatorilor de artă, în general. Erau, de bună seamă, necesare aceste cafenele care erau botezate, pentru circumstanță, „literare". Își meritau uneori și acest nume, pentru că se găseau scriitori, tineri și chiar mai vîrstnici, care, negăsindu-și tihna așternerii pe hîrtie a gîndurilor în casa de unde adesea erau izgoniți de proprietari, și nici răgazul unei reculegeri, scriau pe colțul unei mese de cafenea. Toți aceștia nu se bucurau de un loc potrivit unde să-și împărtășească gîndurile. Da, scriitorii tineri de azi ar trebui să afle condițiile în care erau siliți să lucreze mulți dintre înaintașii lor — să afle că nu existau nici „case ale scriitorilor", aceste minunate locuri de întîlnire și de rodnice discuții de care se bucură poeții și prozatorii noștri, nici case de creație, nici „Fond literar". Iată de ce în trecut se putea vorbi de necesitatea unor „cafenele literare", în care atît de puțini erau acei care izbuteau să realizeze ceva și atît de mulți cei osîndiți ratării...

Fără a putea fi, desigur, comparate cu mijloacele pe care regimul de democrație populară le-a pus la dispoziția creatorilor din zilele noastre, aceste cafenele au jucat totuși un rol important în viața noastră literară și artistică din trecut. Tocmai de aceea, socotim că evocarea lor nu ar fi lipsită de interes.

★

Dacă pomenim de vechi cafenele zise literare, ale căror nume nu stăruie decît doar în amintirea celor care au agonisit din belșug zăpada anilor pe tîmple, drept este să începem cu cafeneaua lui Kübler, dispărută de multă vreme, după ce s-a bucurat de o efemeră strălucire. Se găsea pe calea Victoriei, în fața Ateneului, acolo unde azi se află un colț din aripa Palatului Republicii. Cei care au cunoscut-o — înainte ca proprietarul ei, urmărit de creditori și ruinat se pare de creditele acordate propriilor săi clienți, poeți și pictori, să și-o fi mutat în strada Academiei — vorbesc de mesele așezate printre canapelele de la ferestre, asemenea unor compartimente. Aici veneau clienții obișnuiți — cei care asigurau, cu alte cuvinte, veniturile normale ale întreprinderii. În mijlocul cafenelei însă, lîngă un stîlp ce parcă susținea edificiul, se afla o masă mare. În jurul ei nu se așezau decît scriitorii, poeții, pictorii, sculptorii și gazetarii consacrați ori aflători pe drumul consacrării. Această masă constituia, de bună seamă, pentru Kübler, un factor strict publicitar. Pentru că din punct de vedere pur comercial ea nu aducea, cert, decît copioase deficite. Aici veneau atunci Ramiro Ortiz, Dragoslav, Ilarie Chendi, muzicianul Alfons Castaldi pictorii Iser, Steriade, Camil Ressu, precum și alții mai tineri, care, sfioși, luau și ei, uneori, loc în jurul mesei. Se numărau, printre ei, Mihai Cruceanu, Al. T. Stamatiad, Mihail Sorbul Al. Cazaban, Corneliu Moldovanu, toți sorbind parcă vorbele lui D. Anghel, cel care purta mereu cravată violetă. (Este locul să amintim că violetul era culoarea preferată a simboliștilor care, o bună bucată de vreme, au dat cu acest amănunt vestimentar, tonul modei în rîndurile unui tineret cu veleități literare). Acolo, în jurul acelei mese, se purtau discuțiile cele mai aprinse, care, bineînțeles, nu duceau la nici un rezultat; acolo Ion Minulescu, cu voioșia glumelor și a povestirilor sale, cu verva sa inepuizabilă, pe care avea s-o mute apoi din cafenea în cafenea, izbutise să ocupe un loc de primă violină.

S-a vorbit multă vreme de un revelion petrecut la cafeneaua lui Kübler. Potrivit obiceiului, sîndrofia a durat pînă în zori. Au luat parte la ea aproape toți obișnuiții mesei. Regretatul pictor Iser le-a făcut tuturor caricatura și credem că ar fi de preț să fie strînse aceste creionări ale marelui nostru artist, făcute într-o noapte de petrecere, prin anul 1909.

★

Cînd Kübler s-a mutat din calea Victoriei pe strada Academiei, pe același loc s-a deschis „Imperialul", care a devenit beneficiara moștenirii literare și artistice a răposatei cafenele. S-a schimbat oarecum decorul — devenit mai elegant. A rămas însă aceeași clientelă în fața unei mese așezate pe vechiul loc de lîngă stîlp. Cu adăugirea că aici erau nelipsiți grupul criticului obsedat de teorii sterile, Mihail Dragomirescu și, cu intermitență, Al. Macedonski, urmat invariabil de I. Peltz, pe care „maestrul" îl îndrăgea în mod deosebit și căruia, de altminteri, i-a făcut cinstea să-l ia mai tîrziu redactor-șef al revistei sale „Literatorul". Singurul lucru ce s-ar cuveni consemnat este faptul că printre tinerii a apărut aici, la „Imperial", pentru prima oară, Victor Eftimiu. Este necesar să precizăm că această apariție s-a produs înaintea succesului cu „Înșir-te mărgărite" — deci înainte ca autorul feeriei să fi arborat eleganța cu care a înspăimîntat apoi Bucureștiul dintre Capșa și Palat.

★

Ne-am oprit asupra configurației cafenelei „Imperial", ca să o opunem unei cafenele situate nu prea departe, pe locul unde azi se află Telefoanele. Este vorba de „Terasa Oteteleșanu" — sau, pe scurt, „Terasa".

După primul război mondial, „Terasa" a cunoscut o „vogă" ce a durat cîțiva ani, devenind fieful tuturor celor care țineau, cu sau fără îndeminare, un condei, un penel sau o daltă în mînă și, bineînțeles, al actorilor. De aceea proprietarul cafenelei instituise un drept al acestor obișnuiți: acela de a nu plăti decît 40% din tariful consumațiilor; și chiar dreptul — de data aceasta însă numai pentru unii — de a consuma „pe credit", ceea ce de foarte multe ori se traducea prin a consuma „pe gratis". Fauna era variată: artiștilor li se adăugau toate soiurile de afaceriști, de samsari, de intervenționiști și de politicieni — bineînțeles de dimensiuni mai reduse, cei de la „haute" aflîndu-se la „Capșa".

Dar printre obișnuiții cafenelei erau nelipsiți la anumite ore unii poeți — printre ei, Ion Minulescu și, cînd venea de la Iași, G. Topîrceanu; ei luau loc la „masa poeților". Adesea puteau fi văzuți alături de ei și actori, în frunte cu N. Leonard și V. Maximilian. Era cunoscută această „masă a poeților" și puțini cutezau să se așeze la ea fără să fi fost poftiți.

La „Terasă" însă nu se afla numai o „masă a poeților". Nu departe de ea era și aceea, oarecum impropriu numită, „a artiștilor", deși în jurul ei nu luau loc decît actori. Numai actori de la „Național" și de la operetă. Printre ei putea fi întîlnit un om care, pînă atunci cel puțin, nu avusese nici o legătură cu vreo manifestare artistică. Se știa doar că venise din Teleorman, din Alexandria dacă nu ne înșelăm, unde fusese judecător și de unde a fost mutat la București, grefier la Casație. Bun jurist, dar mai ales pasionat de literatură și de muzică. Chipul lui puțin arămiu, cu părul negru ce cădea pe o frunte neobișnuit de îngustă și, parcă, asimetrică, întrunea tot ce se cere pentru a nu putea fi socotit ceea ce numim în mod curent, un om atrăgător. Și, totuși, acest om, „acceptat" de actori la masa lor, era deosebit de prețuit de „amfitrioni". Cuvintele îi erau sorbite de toți cei care-l înconjurau și multe din ele nu întîrziau să facă și ocolul „mesei poeților". Acesta era Demetru Demetrescu-Buzău, pe care mulți îl cunosc azi sub numele de Urmuz, autor al unor scrieri absurde și neinteligibile — totuși un om mult apreciat aci, la cafenea. Ce, oare, făcea farmecul lui Urmuz? Fără îndoială felul lui de a vorbi și de a găsi, speculînd absurdul, forme neașteptate în ironizarea banalităților din gîndirea vremii și a oamenilor de atunci, felul cum sublinia, printr-o ironie ca o împunsătură de floretă, clișeele aceleiași gîndiri și locurile ei comune. În „glume", cum le numea însuși autorul, se cheltuia Urmuz la „Terasă", în nesfîrșite „șuete", ce se prelungeau adesea pînă tîrziu în noapte sau pînă în zori, se realiza el. Unii numeau vorbele lui „glume"; alții le socoteau absurdități, pur și simplu — și în adevăr ele aveau această înfățișare. Dar, sub aceste „glume", la adăpostul acestor „absurdități", se ascundea un om plin de sensibilitate, care suferea din cauza concepțiilor impuse întregii societăți de pretențioasa mediocritate care stăpînea societatea burgheză. Din păcate, nu s-a realizat decît la cafenea...

★

Este necesar să adăugăm că aceste prezențe literare și artistice de la „Imperial" și „Terasă" nu erau fixe. De aceea, aceiași scriitori, poeți, pictori, sculptori și gazetari treceau din cafenea în cafenea, păstrîndu-și doar la cafeneaua preferată un fief vremelnic. Aceeași clientelă putea fi văzută, cu intermitențe, și la cafeneaua „Boulevard", aflătoare pe locul unde azi se găsește o Alimentară și o parte din Librăria Academiei. Caracteristica acestei cafenele era că printre credincioșii ei se numărau G. Coșbuc, St. O. Iosif și Al. Mace-

Al. Vlahuță

V. Maximilian

A. Castaldi

I. Minulescu

D. Anghel

I. Al. Brătescu-Voinești

Al. Cazaban

I. L. Caragiale

donski, acesta din urmă mutîndu-și mai tîrziu sediul la „Corso" și „High-Life".

Cafeneaua „Corso" și, mai ales, „High-Life" — așezată pe locul unde azi se află Oficiul de voiaj din calea Victoriei, în fața Palatului Republicii — erau, într-adevăr, dominate de prezența lui Al. Macedonski.

Va rămîne întipărită figura lui Macedonski în amintirea unui tineret pe care poetul „Nopților" a știut să-l adune în jurul lui și în fața căruia el cheltuia o amețitoare fantezie.

Macedonski s-a risipit cu generozitate în discuții nesfîrșite din jurul unei mese de cafenea și singurul păcat săvîrșit de acei care-l ascultau este de a nu fi strîns măcar o parte din vorbirile lui, așa cum, de pildă, André Gide a strîns cîndva parabolele rostite de Oscar Wilde tot în jurul unor mese de cafenea.

Macedonski nu jignea niciodată pe nimeni. Convorbirile lui cu ceilalți din juru-i erau de o politețe ce, desigur, distona cu decorul fumuriu al cafenelei. Era nespus de înțelegător față de oameni, plin de umanitate în fiecare gest. Oricît de greu o ducea — avea cinci copii și foarte adesea era lipsit de strictul necesar — nu se lînguia niciodată. Dimpotrivă: făcea unele gesturi de mărinimie ca și cum ar fi fost bogat, ajutînd pe tinerii aflați în nevoie. Și trebuie să adăugăm că asemenea gesturi le făcea cu atîta discreție, încît nu credem să fi fost cineva care, beneficiind de ele, să nu-și aducă recunoscător aminte de cel care le-a făcut.

Nutrea un dispreț total pentru monarhie. Era mîndru că însuși tatăl său, generalul Macedonski, deși purtînd haina militară, afișa același dispreț și că, din pricina atitudinii lui, suferise mult în viață. Îi plăceau în general orice acțiuni îndreptate împotriva lui Carol I.

În jurul mesei de cafenea — sau foarte adesea la el acasă — lui Macedonski îi plăcea să asculte pe cîte un tînăr citindu-și lucrările. Dovedea o răbdare pe care mulți dintre scriitorii noștri de azi ar putea-o lua drept pildă. Asculta bucățile de proză prezentate — ca și versurile — cu o nespus de încurajatoare atenție. Căuta să descopere fiecăruia cîte o calitate și găsea, plin de delicatețe, cele mai potrivite formule să nu descurajeze pe debutanți. Cînd, odată, cineva l-a dojenit că se arată prea binevoitor, chiar atunci cînd nu e absolut necesar, Al. Macedonski i-a servit un raționament ce se cuvine amintit tocmai pentru folosul pe care el l-ar aduce unor critici prea grăbiți și sentențioși: „La ce poate să strice lauda mea? — a răspuns Macedonski. Dacă tînărul are talent, el trebuie încurajat, el trebuie sprijinit, el trebuie susținut pentru ca, în felul acesta, să dea tot ce poate da el mai desăvîrșit, să realizeze tot ce-i mai bun. Iar dacă nu are talent, încercările lui literare nu strică nimănui".

Erau, la acea masă de cafenea, clipe de adevărată sărbătoare atunci cînd „maestrul" recita versuri. Adesea, știindu-se că-i face plăcere, i se cerea să citească din propriile lui versuri — ca, de pildă, „Nopțile" ori unele lucrări mai recente, ca „Vasul", „Mănăstirea", „Moartea lui Dante". Se făcea atunci liniște. Cu o voce voit solemnă, Al. Macedonski accentua rar, vers cu vers, păstrînd o cadență uniformă, care făcea ca lectura să pară uneori monotonă. Cu timpul însă, fiecare ascultător, cucerit de muzica versurilor cărora Al. Macedonski le dădea modulații neașteptate, trebuia să admită că

FARUL 4

- roman

de Mario ROMAN

Capitolul V.

(Urmare din numărul trecut)

Între aceste întîmplări și noaptea în care Alex veghea culcat pe divanul din cămăruța de lîngă bucătăria lui Roni, se scursese mai bine de o lună. Casa era cufundată în întuneric. Dormeau cu toții de mult. Totuși el nu se putea hotărî să pornească la acțiune. Aștepta încă un timp, pînă ce, dîndu-și seama că zorile erau aproape, se sculă, prost dispus, de pe divan. Fără să-și pună pantofii, se duse la ușă, o descuie și ieși pe coridor. Porni, pipăind cu mîinile ca să nu se lovească de ceva, spre biroul lui Roni. Ticăitul monoton și ritmic al ceasului din hol făcea liniștea și mai adîncă. Numai la răstimpuri se auzea trosnetul ușor al parchetului. Alex străbătu încet coridorul și deschise ușa biroului lui Roni. Curentul care se iscă îi arătă că fereastra odăii care dădea spre stradă era deschisă. O clipă incidentul acesta i se păru suspect. Doar Nora înainte de culcare obișnuia să treacă prin toate camerele și să verifice dacă ferestrele sînt bine închise! Să se fi întîmplat ceva în seara trecută? Să fi renunțat Nora la turul obișnuit! Sau a deschis altcineva fereastra? Dar cine, oare? Alex se rușină de această presupunere care i se păru ridicolă. De cînd intrase în această afacere, vedea un mister în spatele lucrurilor celor mai banale. „Asta înseamnă să fii de meserie spion..." — își spuse el batjocoritor. Explicația e simplă: doamna Nora, probabil obosită, n-a mai făcut ocolul întregii case. Lăsînd deci de o parte orice bănuială cu privire la fereastră — fapt pe care de altfel avea să-l regrete — se îndreptă spre casa de bani și începu să minuiască literele pe micul cadran.

Deodată auzi în spatele lui un scîrțîit foarte ușor. N-avu însă timp să se ridice, deoarece cineva se năpusti dintr-o parte asupra lui, cu o iuțeală fulgerătoare. Parcă niște degete de fier îi încleștară beregata.

★

După cîteva săptămîni de cursuri, Alex se deprinsese atît de bine cu aparatele, încît Todor îl puse să lucreze cu cei rămași în urmă, precum și cu unii din noii veniți. Ali se arătă și el mulțumit de evoluția lui Alex, socotind că în felul acesta vor descoperi o mare parte din rețea.

Chiar a doua zi după discuția cu Roni, Alex se dusese la Ali, pentru a-i cere instrucțiuni. Ali înțelese imediat seriozitatea situației și îl felicită pe Alex pentru spiritul de prevedere de care dăduse dovadă. El însuși nu putea să-l sfătuiască nimic înainte de a se consulta cu cineva din conducere.

Ali era un bărbat la treizeci de ani, negricios, slab, cu părul rar. Avea o față expresivă, cu ochi negri și triști, o tristețe care nu dispărea nici măcar atunci cînd Ali rîdea sau privea ironic. Alex îl iubea nu numai pentru că îl adusese în organizația de eliberare, ci și fiindcă simțea pentru omul acesta o adevărată dragoste de frate. Nu-l auzise niciodată spunînd vorbe mari despre patrie și datorie, deși în ultima vreme tot felul de presupuși patrioți, răsăriți ca ciupercile după ploaie, obișnuiau să sporovăiască despre patriotism. În acești trei ani de luptă împotriva nemților, trăiseră de multe ori aceleași primejdii. Manifestaseră împreună pe stradă, și tot împreună atacaseră coloane izolate de nemți care treceau prin cartierele mărginașe sau chiar prin centrul orașului. Îl văzuse adeseori acționînd,

totdeauna la fel de tăcut și de liniștit, fără să-și piardă vreodată prezența de spirit, ca un om care știe bine ce trebuie să facă. Lîngă el, Alex simțea cum devine curajos. Atît de liniștitoare era prezența lui Ali, încît, dacă stătea de vorbă cu el, Alex nu-și dădea seama cum trece timpul. Nici măcar atunci cînd, ascunși într-o curte sau sub un pod, așteptau orele tîrzii de după miezul nopții, în timpul cărora se duceau cu grupul lor să atace o patrulă de nemți sau să ia prin surprindere un cuib de jandarmi.

Foarte rar i se întîmpla să-l vadă pe Ali supărat. Atunci ochii i se micșorau, privirea lor se ascuțea, iar fața i se înnegrea și mai tare. Cu această expresie, îl întîmpinase la întîlnirea din seara zilei cînd îi adusese la cunoștință discuția lui cu Roni.

— Ce să-ți fac, băiete? Trebuie să intri în gura leului — spusese deschis Ali. Știm că însărcinarea asta nu-i pentru tine, că e foarte periculoasă și că tu ești încă un copil. Nu te supăra — adăugase el repede, văzînd gestul de împotrivire al lui Alex. Știi doar că așa e și ar trebui să fii mîndru de asta. Noi dorim să te gîndești bine și să iei singur hotărîrea cea mai chibzuită. Într-o împrejurare de o asemenea gravitate, ultimul cuvînt nu poate depinde de altcineva, decît de tine. Îți atrag însă atenția că, dacă accepți să lucrezi cu acest Roni, trebuie să rupi orice legătură cu noi. O să-ți vină foarte greu, dar dacă prietenii noștri nu te-ar considera un trădător, am avea și noi, și tu dificultăți mult mai mari. Înțeleg deci și singur ce înseamnă asta: vei avea de înfruntat nu numai disprețul alor noștri, care te vor crede un transfug, dar și multe primejdii, pentru că nimeni n-o să le poată spune băieților: „lăsați-l în pace, e un om cumsecade; noi l-am trimis acolo..." Asta este situația. Hotărăște!

Alex se gîndise că drumul pe care o apuca acum era deosebit de periculos. Dar nici nu bănuise măcar că va avea de suportat disprețul prietenilor săi, ai oamenilor cu care lucrase alături trei ani la rînd. Totuși, n-avea dreptul să se comporte altfel, deoarece el era singurul care reușise să cîștige încrederea lui Roni și nimeni altul n-ar putea face treaba pe care o va face el.

Cînd Alex îi confirmă lui Ali că va merge mai departe, acesta îl luă pe după umeri.

— Bine, Alex. De cîte ori o să-ți vină greu, o să stăm de vorbă. Știi, cu mine o să ții legătura. O să ne vedem o dată pe săptămînă, ca să mă ții la curent cu ce se întîmplă, iar dacă o să fie nevoie, o să ne întîlnim mai des. Încă o dată, Alex, nici un cuvînt nimănui!

★

Și de astă dată profesorul veni la cursuri puțin băut. Ochii îi luceau, se vedea cît de colo că are poftă de confidențe.

— Dom'le, cînd omul e murdar, e murdar! Degeaba-l speli trei luni, să nu-l scoți din apă și tot o să pută. Nu mă contrazice! Am cunoscut eu, pe un vas unde am lucrat, unu' care a făcut o baie de colonie. Și ce crezi? Tot putea. Bunăoară uite-te la șefui nostru: pute ca peștele! Nu mă contrazice! Cît despre mine... Cînd mi s-a spus: „vrei să intri într-o rețea de spionaj?", puteam eu să răspund „nu vreau"? Vai de capul ăluia pe care s-au gîndit ei să-l folosească. Nu poate să le spună decît „da". Nu mă contrazice! Ca să nu te duci să le divulgi secretul, îți dau te omoară ca pe o caracatiță.

De fapt, nu-l contrazicea nimeni. Singurul lui interlocutor era Alex, care, după ce la început se distrase, dîndu-și seama că Todor avea dreptate, se gîndi în propriul lui caz. Abia acum înțelegea ce s-ar fi petrecut dacă ar fi respins propunerea lui Roni.

Între timp profesorul își reluase atitudinea de toate zilele și striga.

— Ia vezi-ți de treabă, rechinule! Heil Hitler! Lucrează acolo! Îți arăt eu ție, dacă nu găsești cheia criptogramei aștela... Doar n-ai vrea să mă spionezi tu pe mine!

Deși avusese de multe ori asemenea discuții cu Todor și, descosindu-l, aflase că e însurat și are două fetițe, pentru care spunea că face treaba pe care o face, Alex nu putuse scoate de la el nimic despre afacerea în care erau băgați amîndoi. Cum ceilalți elevi veneau fiecare la altă oră, ca să nu se întîlnească unii cu alții, un timp Alex nu-l văzuse la curs decît pe Todor. De două zile, de cînd, ca să-i ajute pe Todor, preda și el lecții, cunoscuse doi tineri și reușise să le afle numele. I le comunicase îndată lui Ali, cu care ținea legătura săptămînală, așa cum conveniseră.

Ion Slavici

Al. Macedonski

B. Delavrancea

St. O. Iosif

acest fel de a rosti versul sublinia perfect înțelesul lui exact. Cei obișnuiți cu această tehnică a lecturii începeau să îndrăgească tot mai mult ședințele de la „High-Life", prelungite adesea în casa sa din Dorobanți.

★

Imediat după primul război mondial cafeneaua „Capșa" — pînă atunci refugiu al marilor proprietari — își capătă subit celebritatea în lumea politică, literară și interlopă. O cafenea mică, dreptunghiulară, cu canapele și mese așezate pe cele două laturi și doar în fund o masă la care puteau fi văzuți, printre alții, invariabil între zece și douăsprezece dimineața și șase și opt seara, scriitorii Liviu Rebreanu, Corneliu Moldovanu, iar mai tîrziu „vînătorul de idei" care era Camil Petrescu, pictorii N. Tonitza, Szatmary, mai rar Iser, cînd venea din Paris, gazetari talentați și de cultură ca H. St. Streitman, toți realizîndu-se în acea vreme mai puțin în opere, cît în discuții.

În afară de acești scriitori, poeți, pictori, sculptori și gazetari, „Capșa" mai prezenta și o faună destul de bogată, alcătuită desigur din cei care, fără temei, erau socotiți atunci oameni de condei și de carte, după care urmau cei oficial recunoscuți ca fiind oameni fără profesie pseudointelectuali îndeletnicindu-se cu misitia și intervenționismul, diurniști și sinecariști de ministere, protejații regimurilor trecute, samsari de lux sau simpli afaceriști „pe picior" proprietari urbani și mari proprietari funciari în trecere prin București

Nu trebuie însă confundată cafeneaua propriu-zisă cu cofetăria și nici cu restaurantul. Spunem aceasta, pentru că de numele „Capșa" este legată o întreprindere cu cvadruplu scop lucrativ: cafeneaua, cofetăria, restaurantul și hotelul aflător deasupra cafenelei.

Cofetăria era locul de întîlnire al protipendadei feminine și al demi-monde-ului bucureștean care, firește, căuta să imite cît mai fidel protipendada.

În ce privește restaurantul, sala cea mare nu prezenta nimic deosebit: oameni de bursă, intervenționiști de diferite calibre de la intervenționistul de percepție la intervenționistul de minister — secretari generali, directori generali și influenți directori de departamente, apoi acel „monde" și „demi-monde" care dădeau aspectul obișnuit al unui restaurant oarecare de lux, cu chelneri stilați și dibaci. Dar caracteristica restaurantului o constituiau „camerele separate"—„les chambres séparées", sau, într-o românească de circumstanță, „separeurile". Aici, miniștrii vechilor partide, vîrfurile politice și administrative organizau „inocente" reuniuni cu femei foarte libere, în care nu numai că se chefuia, dar se puneau la cale sau se încheiau tranzacții comerciale, mici și mari „lovituri" de bursă, împrumuturi și furnituri mănoase. Nu arareori aci își aveau rădăcina unele interpelări cu tîlc și se regizau furtunoase dezbateri parlamentare. Foarte adesea dintr-un asemenea „separeu" ieșea chiar și cîte o demisie senzațională ori cîte o demascare a unei afaceri veroase.

Dar pe noi ne interesează îndeosebi cafeneaua „Capșa", frecventată și de oameni cu adevărat mari, care au realizat nemuritoare pagini de literatură, deopotrivă de valoroase opere de artă, însă și de personaje azi dispărute fără să fi lăsat vreo urmă. așa era cafeneaua „Capșa", cu opulența unora și mizeria celor mai mulți, cu izbutirile cîtorva și cu ratări fără număr.

Alex continua să se ducă în fiecare zi în casa lui Roni, dar nici acolo nu izbutise să descopere vreo indicație mai importantă. Știa numai că Roni ascunde un neamț și încă o persoană, despre care însă nu aflase încă nimic. Nemaiputînd rezista, Alex o pusese la curent pe Helene cu cîtudatele ocupații ale tatălui ei. Regretase gestul imediat ce-l făcuse, pentru că fata își pierduse pe dată și urma de bună dispoziție pe care o mai avea. De atunci, era mereu tristă și parcă și mai tăcută ca înainte.

Încă în noaptea cînd fusese prins de Helene umblînd la casa de bani, lui Alex îi venise ideea că s-ar putea ca cifrul pe care-l căuta să fie numele ei. Încă de atunci dorea grozav să-i poată încerca măcar o dată. Dar prilejul nu i se ivi decît o lună mai tîrziu. Atunci cînd Roni, plecînd în provincie cu niște treburi, îi rugase pe Alex să vină să doarmă la el...

Scurta călătorie a lui Roni era nu numai pentru Alex un motiv de agitație. Astfel colonelul Nicol stătea de vreo oră închis în biroul lui, împreună cu grăsunul, care avea o mină abătută. Cînd adjunctul se hotărî să sune și porunci să mai fie chemat cineva la el, grăsunul se pleoști cu totul.

Noul venit era un om scund și slab, care răspundea la porecla de Minutar. Intrînd, spuse vesel.

— Ordonați, don'șef!

— Măi Minutar, te duci cu fricosul ăsta la o spargere. Tu rămîi jos să-l aștepți și, la nevoie, să-l aperi.

Se întoarse spre grăsun:

— Dar înțelege că n-ai de ce să te temi! Totul o să meargă perfect.

Grăsunul tăcea încăpățînat. Toate misiunile ce i se încredințaseră în ultima vreme dăduseră greș. De aceea ar fi preferat să moară pe loc, decît să se ducă în această nouă misiune. Dar domnul Nicol era categoric. Îi achițase și planul conform căruia urma să pătrundă în casa unde trebuia făcută spărgerea. De poliție n-avea de ce se feri; era de ajuns ca Minutar să arate ordinul pe care-l băgase în portofel și orice polițist i-ar fi lăsat în pace.

— În ceea ce privește locatarii casei — repetă Nicol, pentru Minutar — stăpînul, singurul bărbat de acolo, e plecat, iar înăuntru au rămas trei femei: nevastă-sa, fiică-sa și servitoarea.

În realitate Nicol avea bănuieli despre existența în casă a încă unei persoane, dar nu considera util să le comunice celor doi.

— La miezul nopții, să fiți acolo — încheie colonelul. Hai, marș!...

Grăsunul și Minutar, care nu-și pierduse nici veselia, nici cheful de vorbă, stătură în clădirea poliției pînă tîrziu noaptea. Înainte de a pleca grăsunul trecu pe la secția de urmărire a spărgătorilor, de unde luă o trusă mărișoară din piele conținînd toate uneltele necesare pentru forțarea unei case de bani. Puțin după miezul nopții, porniră spre adresa ce le fusese dată.

Grăsunul observă că fațada casei corespunde întocmai descrierii pe care i-o făcuse Nicol. Era într-adevăr foarte ușor să te cațări pînă la cea de-a doua fereastră de la etaj, întrucît de-a lungul burlanului de scurgere, care cobora pînă la trotuar, erau înfipte niște gheare de fier pentru uzul muncitorilor care ar fi reparat acoperișul. Grăsunul îi avertiză pe Minutar:

— Mă, stai cu ochii în patru! Să fii atent la mine, să mă auzi cînd strig, că dacă nu, te fac praf!

Apoi începu să suie, gîfîind ușor. Burlanul trecea printre primele două ferestre, așa încît grăsunului nu-i fu greu să ajungă pe pervazul celei indicate de Nicol. Prin fereastra închisă, lumină răstimp de o clipă încăperea, ca să se convingă că era aceea pe care o căuta. Raza lanternei descoperi într-un colț o casă de bani. Grăsunul scoase din trusă diamantul și tăie din dreptul minerului o porțiune din geam. Strecură cu atenție mîna înăuntru și deschise fereastra. Așteptă cîteva clipe, trăgînd cu urechea. Se uită încă o dată jos, în stradă, pentru a se asigura că Minutar e la postul său, apoi încălecă pervazul și coborî pe podeaua încăperii, ușor, fără să facă zgomot.

Se îndreptă spre casa de bani, scoase sculele și începu să opereze. După un timp, se întrerupse brusc din lucru. I se păruse că aude un scîrțîit. Ciuli urechile. La intervale rare, ajungea pînă la el un fîșîit înăbușit, de parcă ar fi umblat cineva descult și cu băgare de seamă. Grăsunul scoase revolverul. Fîșîitul se repetă, de data asta foarte aproape de ușă. Grăsunul se retrase precipitat în colțul de la fereastră și se tupilă după un fotoliu mare de piele. Pîndea, cu respirația aproape oprită. Peste puțin timp, văzu

că ușa se deschide și că o umbră se strecoară în birou. Ochii lui, obișnuiți cu întunericul, deosebiră un băiețandru în pijama, care se apropia de casa de bani. Fără să se gîndească prea mult, ieși din ascunzătoare și se năpusti dintr-o parte asupra băiețandrului, strîngîndu-i capul cu brațul său puternic.

La început Alex aproape își pierdu cunoștința, dar senzația primejdiei îi făcu să-și recapete imediat controlul Mișcă încet mîna care-i rămăsese liberă, apoi își lovi brusc adversarul cu cotul drept în stomac. Grăsunul, care nu se așteptase la un contraatac atît de prompt, gemu și, surprins, slăbi strînsoarea. Alex, simțindu-se mai la îndemînă, repetă lovitura Grăsunul își reveni, însă prea tîrziu. Alex sărise de partea cealaltă a biroului și socotea grăbit ce trebuie să facă. Să strige după ajutor? Dar cum să explice faptul că se găsea la o asemenea oră în biroul lui Roni? În sfîrșit, la asta o să se gîndească mai tîrziu. În clipa aceea își văzu adversarul ochindu-i cu revolverul și-i auzi șoapta hotărîtă:

— Nici o vorbă, că te ucid!

Alex simulă că ridică mîinile, dar coborînd una din ele apucă un scaun și-l repezi cu putere spre grăsun. Acesta se feri de lovitură, apoi, cu ochii din minți, se năpusti din nou asupra băiatului. În aceeași clipă ușa se deschise și încăperea se lumină toată de șuvoiul de raze țîșnit dintr-o lanternă puternică. În birou răsună vocea apră a lui Schmidt.

— Sus mîinile!

Le ridicară amîndoi. Schmidt se întoarse spre comutator. Grăsunul se gîndi fulgerător că Minutar, văzînd de jos lumina, își va da seama ce s-a petrecut și se va duce să anunțe șefului noul eșec.

— Nu aprindeți... —îl imploră pe Schmidt. O să vă explic... Nu aprindeți!

Schmidt îndreptă lanterna spre ei și începu să rîdă.

— Cum, grăsunule, tu ne întîlnim? Bine, fie, nu aprind. Ne lămurim noi îndată.

Apoi se întoarse spre Alex.

— Dar dumneata ce cauți aici?

— Mă pregăteam tocmai să mă culc, cînd am auzit zgomot în birou. Am venit să văd ce se întîmplă.

Schmidt roti lumina lanternei. Peste tot se vedeau urmele luptei.

— Ei, dar aici a fost o adevărată bătălie! Bravo, băiete! Iar tie, grăsunule, să-ți fie rușine! Întîi, că te dă gata un copilandru și pe urmă pentru că tremură pielea pe tine să nu prindă de veste cei de jos că ai fost agățat. Vai de tine! Hai să trecem în altă cameră, să vorbim.

Între timp, în hol se auzise mișcare. Prin coridor se putea vedea că cineva aprinsese acolo lumina.

În noptile în care stăpînul lipsea de acasă, Jean îi ținea de urît nevestei acestuia. Așa se face că erau împreună, cînd liniștea casei fu sfîșiată de niște zgomote violente, venind de undeva de pe coridor.

Jean tresări speriat:

— Nemții!

— Nu te alarma, iubitule. Treci în camera la și eu mă duc să văd ce s-a întîmplat —îi spuse Nora, care era mai liniștită, știind că pentru casa lor nemții nu reprezentau nici un pericol.

Jean nu urmă sfatul Norei ci, deschizînd ușa balconului, se strecură acolo, pentru ca, la nevoie, să poată cobori direct pe stradă.

Nora îmbrăcă un capot și se îndreptă spre biroul lui Roni. Pe coridor se întîlni cu Schmidt și cu Alex, care duceau un necunoscut.

— Ce-i cu dumneavoastră? Ce se petrece aici? —întrebă ea, speriată.

— Nimic grav, doamnă —spuse Schmidt—nu vă neliniștiți. O veche cunoștință de-a mea, care a ținut să ne viziteze.

Apoi îi bătu pe Alex pe umăr.

— Știați că tînărul acesta este un erou? Se luptă ca un tigru. Dacă n-ar fi fost el, individul pe care aveți neplăcerea să-l vedeți ne-ar fi lăsat doar cu pijamalele de pe noi. Așa, însă, puteți merge mulțumită la culcare.

După ce luă cunoștință de acestea, Nora se retrase. Alex plecă și el, iar Schmidt și grăsunul rămaseră singuri în hol. Sau cei puțin așa se părea. Un ochi mai atent ar fi observat mișcarea draperiilor care o ascundeau pe Helene.

(Continuare în nr. viitor)

Două schițe
de Liviu MAIOR

Mondena

Coafură paj. Pentru buze, ruj Max Factor, bluză și fustă din jerse. Palton teddy ber. Pantofi escarpen din piele de lezard.

Așa se poartă...

Întreține cu tact o mină obosită, gesturi moi, lenește, ochi rătăciți cu gene adormite. Ne arată că e sensibilă la zgomote, neputincioasă la eforturi, alegătoare la mîncăruri.

Așa se cuvine...

A făcut liceul la „Notre-Dame", de aceea a rămas fără să vrea cu acest „r" gutural. A terminat la facultate secția de engleză și citește chiar și în tramvai — nu poate altfel — romane englezești.

Așa se cade...

Frecventează cu regularitate Ateneul și expozițiile de pictură. Mozart e o dantelă de Valenciennes, Bach e catedrală gotică, Debussy un faun rătăcit.

Așa simte...

Cunoaște personal pe Gogu, Radu și Septimiu. Adică pe George Georgescu, Radu Aldulescu și Septimiu Sever. Unii dintre ei i-au făcut și curte.

Așa e frumos...

O preocupă și sportul, dar numai cînd joacă în țară echipe ca Harlequins, Olympique-Marseille, sau Lutton Town.

Îi sînt prezentat de trei ori, dar de fiecare dată se scuză cochetă, fiindcă mi-a uitat cu desăvîrșire numele și figura.

Așa se face...

Mă privește atentă, ascultînd cu un surîs binevoitor tot ce-i vorbesc. Nu-mi dau seama: ceea ce îi spun o încîntă, o interesează sau o plictisește la culme? Mutra pe care o regizează se potrivește la toate. O invit la dans și acceptă numai după un moment de nedumerire. E bine să înțeleg că mi se acordă un favor.

Așa trebuie...

O chem pentru a doua zi la un spectacol și-mi răspunde prompt că invitația e de prisos. Se răzgîndește peste o oră, anunțîndu-mă îngîndurată: „Poate trec mîine pe acolo... Tu așteaptă".

Așa e bine...

Sosește întîrziind trei sferturi de oră. Ca să o conduc în sală, mă lupt cu portarii, cu plasatorii, cu publicul. Spectacolul o indispune în curînd. Artiștii joacă prost, lumea-i incultă, cucoanele îmbrăcate fără gust.

Așa se obișnuiește...

În pauză îmi cere un pahar cu oranjadă. Soarbe doar cîteva picături. Vrea țigară, dar trage numai cîteva fumuri. E obosită, plictisită, o doare capul. Trebuie să alerg să-i aduc piramidon.

Așa se cuvine...

Plecăm după actul doi. Pe bulevard, se însuflețește subit. Strigă, adresîndu-se cuiva.

— Ei, tu, ce faci, tigrule? La dracu', nu mai vezi lumea?

Se oprește un tînăr înalt și corpolent. Surîs lăbărțat, palton de urson, cîine rasa Setter-lawrach. Cîinele are nume omenesc: Victor. Stăpînul său, nume de cîine: Pixy, Rixy, sau Kixy.

Se apropie salutînd larg și rîzînd gros ca Bing Crosby. Apucă mînușița însoțitoarei mele, dăr o sărută lung, duios, pe obraz. Fără să mă privească, îmi întinde și mie o mînă moale, moartă. Mai precis, o îndreaptă spre locul unde simte vag că există. Vorbesc romînește, dar aproape nu sînt în stare să-i înțeleg.

Din atenția lor scad, dispar, mă volatilizez, ca o bucată de camfor.

Pleacă amîndoi, îndrugînd ceva la despărțire. Rămîn mut și năucit, privindu-i din urmă.

Melomanul

Concert pentru pian și orchestră, de coarde în re minor, de Iohan Sebastian Bach.

În fața mea, puțin spre stînga, Melomanul...

Om între două vîrste. Chel, cu un nas acvilin și ochii roșii, bulbucați, ca de buldog francez. Mai mult ca orice, mă obsedează urechea lui. Mare, fleșcăită, neobișnuit de păroasă. Cum pot intra sunetele divine ale concertului prin urechea aceea păroasă?

Stă țeapăn, privind în gol cu ochii pe jumătate închiși. Orchestra coboară spre un pianissimo lent. Atunci, pot distinge limpede

vocea lui groasă, care însoțește partea melodică a concertului. Înaintea unui crescendo, mîna sa desenează în aer o linie ascendentă, dovedindu-ne că știe pe de rost pasajele care urmează. În pauza dintre părți, nu tușește ca alți muritori, ci fredonează pentru toți cei din jur motivul tematic al finalului.

În răstimpuri, privește la stînga. Spre un domn slab cu pince-nez. O clipă amîndoi își întîlnesc privirile zîmbind nedefinit. Solista cîntă excepțional, bine, slab sau execrabil. Toate se pot cuprinde în zîmbetul acela scurt. Nici unul n-a ghicit sentimentele celuilalt, dar fiecare în parte se simte mulțumit, socotind că celălalt îl consideră stăpîn pe o opinie precisă.

Domnul Pince-nez întoarce capul spre stînga, la o cucoană durdulie. Același zîmbet.

Cucoana durdulie întoarce capul tot spre stînga, schimbînd surîsul cu un tînăr slab, cu o figură palidă, ștearsă, ca ultima copie a unei litografii.

Tînărul întoarce și el capul, ochind un domn voluminos care stă la poalele primului rînd de loji.

Într-o lojă apropiată de el șade, gînditor și neatent la ceea ce se petrece în jur, un cunoscut dirijor al țării. În spatele său, pe scaune sau în picioare, un grup masiv de bărbați și femei. Papilioane, pălării cu voaletă, lorgnioane, evantaie, binocluri de concert. Se observă ușor că toți au poposit aci neinvitați de nimeni. Atrași doar de prezența maestrului.

Scurtă pauză. Solista atacă primele acorduri ale finalului. „Melomanii" sînt în derută. S-au scurs două părți din concert, fără ca dirijorul din lojă să schițeze vreun gest. De la început și pînă acum, mereu aceeași imobilitate dezarmantă, aceeași mimică înghețată, aceleași priviri lipsite de vreo sentință lămurită.

A, nu, în sfîrșit! Pe figura maestrului a apărut o ușoară grimasă, urmată de un zîmbet vag. Statul major din spatele său înregistrează totul într-o clipă. Fețele melomanilor devin numai grimasă și zîmbet.

Rîde cu condescendență și rotofeiul din stal, care întoarce capul spre tînărul palid, care se uită la doamna grasă, care-l privește pe domnul Pince-nez, care transmite noutatea Melomanului:

„Solista cîntă mizerabil".

Din clipa aceea auditorul cu urechea păroasă devine plictisit, enervat, nerăbdător. Tușește fără jenă, își face vînt cu programul, se întoarce pe scaun.

Pauză.

Nimeni nu s-a gîndit pînă azi să înființeze concerte compuse numai din pauze. Cincizeci la sută dintre „melomani" i-ar rămîne veșnic îndatorați. Nu există nimic mai sfîșietor decît țîrîitul soneriei. O adevărată sirenă de alarmă. Omul e obligat să intre în sală, ca apoi, aici, timp de o oră, să-și supravegheze cu barbarie chipul, să-și anchilozeze mișcările, să-și pună lacăt la gură. Căci muzica simfonică are dezavantajele ei: dacă-ți lași gîndurile să zboare aiurea, mutra-ți preparată se răvășește în cîteva clipe și poți fi ușor observat; dacă te lași copleșit de plictiseală, mai rău: figura capătă o expresie jalnică, vecină cu tîmpenia; iar dacă încerci să închizi ochii, făcînd pe transportatul, riști să adormi și să sforăi zgomotos la cel mai sensibil pianissimo.

La plecare Melomanul e dator să transporte pe față, pînă la intrarea Ateneului, impresia definitivă asupra concertului.

În cazul de față, Melomanul cu urechea de porc pleacă ducînd cu sine o figură deznădăjduită. Vorbește tare, tulburat, ca să poată fi auzit în jur.

— Nu, domnule, sînt singur de vină. Așa-mi trebuie! Pe viitor, voi ști cum să-mi aleg concertele. Nu! Nu mi-am cîștigat sănătatea la tombolă.

Iar a doua zi citește în ziar cronica concertului semnată chiar de maestrul dirijor din lojă: „Interpreta a cîntat sublim".

1

CU IOANA RADU

Între noi femeile...

de Silvia ROŞCULEŢ

Fotografii de P. POPESCU şi M. PAIUC

Încercaţi şi dumneavoastră: formaţi numărul 9.65.92, cereţi pe Ioana Radu şi dacă veţi putea sta de vorbă cu ea, meritaţi felicitări.

Întotdeauna, la celălalt capăt al firului, răspunde cineva, oarecum jenat că nu vă poate fi agreabil.

— Nu! Nu este acasă. E plecată de dimineaţă la Dalles unde imprimă pentru „Electrecord"... Nu! Nici după-amiază n-o puteţi găsi. Dă autografe la magazinul „Muzica"... Cînd? Deseară? Îmi pare rău, nici deseară. E... „Între noi femeile", la Estradă... Cum? La noapte? Cam indiscretă întrebare. Totuşi, vă răspund: noaptea e în programul muzical al restaurantului „Cina"...

Dar cum perseverenţa este una din calităţile reporterului, cu ea şi cu puţină strategie am prins-o pe Ioana Radu în drum de la teatru la „Cina". Nemaiavînd nici o scăpare, mi-a fixat o întîlnire la ea acasă. De altfel, chiar dacă vă destăinuiesc acest secret, tot nu faceţi nimic. E vorba de ora cinci după-amiază, cînd „pentru toată lumea" Ioana doarme.

Mărturisesc că nu mi-a displăcut locul întîlnirii. Cine n-a dorit să cunoască în intimitate, în acel consacrat „halat şi papuci", un artist?

Adio, clipe fericite...

— E titlul unei romanţe populare la care mă gîndeam aşteptîndu-te să vii. Adio somn, adio vise... — mă întîmpină glumind Ioana Radu.

Halatul şi papucii nu-mi prilejuiesc nici o decepţie. Este aceeaşi cu cea din faţa microfonului: o statură destul de impunătoare, înfăţişarea puţin frustă, păr roşcat şi ochi albaştri, o bună-dispoziţie cuceritoare.

Interiorul nu este nici pe departe aşa cum mi-l imaginasem eu, asociindu-l cîntului popular: încărcat cu ulcele şi ştergare ţărăneşti. Dimpotrivă, este un interior modern, peste care artista şi-a pus amprenta: ghivece cu flori, multe flori, fotografii şi discuri.

Interiorul, buna-dispoziţie a gazdei şi aburul cafelei te îmbie la discuţie. Vorbim despre teatru, muzică, pasiuni şi, firesc, despre debut şi, legat de el, despre oraşul copilăriei...

...Şiruri lungi de case arătoase, prăvălii şi dughene, strada principală pavată, mahalale inundate în zăpadă sau noroi, oameni cu bani mulţi de pe urma negoţului, săraci visînd pîine, cîteva cafenele în care craiovenii evoluau în jurul biliardului şi tabinetului, şi multe circiumi. Într-o casă din spatele unei circiumi, pe care o ţinea tatăl ei, s-a născut, acum patruzeci şi unu de ani, Ioana Radu.

De la lăutarii şi ţambalagiii care ştiau să-i tragă la o adică o bătrînească sau un cîntec de inimă albastră, şi-a împrumutat Ioana repertoriul cu care a venit, după terminarea liceului, să cucerească Bucureştiul.

Nu ştiu dacă lăutarii sînt în întregime vinovaţi că toţi copiii familiei au ajuns cîntăreţi; sigur este însă că toţi patru cîntă. Printre ei, Ioana Radu şi Mia Braia.

„Dorule şi-o boală grea"

De ce nu şi-ar încerca norocul la Bucureşti? Era întrebarea ce şi-o punea mereu în serile de iarnă, cînd oraşul părea adormit sub zăpadă, toamna, cînd cîntecul şi vinul curgeau generos, dar mai ales primăvara, cînd totul este un dor nelămurit şi o chemare...

Şi a plecat. Şi-a spus în sinea ei că vocea şi repertoriul ei pot însemna o carieră sau o întoarcere jalnică. S-a împlinit prima ipoteză.

Se prezintă la un concurs de muzică populară organizat de Radio şi este remarcată de compozitorul Teodor Rogalski. Debutează cu cîntece ţigăneşti. „Dorule şi-o boală grea" şi „N-am să trăiesc cît pămîntul" vor fi mulţi ani pietrele ei de rezistenţă. Începe să se facă cunoscută printre amatorii de muzică populară românească. Dar, după cum spune ea, în nici un fel încurajată de forurile oficiale. Şi atunci urmează circiuma. Acesta era destinul din acea vreme al cîntăreţilor de muzică populară! Aici vin s-o asculte obişnuiţii cheflii, îndrăgostiţii şi nefericiţii, aici vin s-o asculte cei ce îşi consu-

2

1. Una din temele concursului „Cine ştie... cîştigă!" ţinut la Fabrica de confecţii Gheorghe Gheorghiu-Dej" a fost „Romanţe româneşti". Cu această ocazie auditoriul a avut prilejul să aplaude nu numai răspunsurile exacte date, ci şi pe neîntrecuta interpretă, artista emerită Ioana Radu.

2. Ochelarii au fost puşi doar pentru mărturisirea din finalul reportajului.

Pînă şi ei îi plac romanţele cîntate de Ioana Radu.

ma, antrenul în localuri de lux și spre dimineață îi se făcea de „Of și inimă albastră". Dragoste de muzică românească, asociată ciudat cu ciorba de burtă... Și lor le cîntă Ioana Radu. Pentru că-i place să cînte, dar mai ales pentru că trebuie să trăiască....

Anii trec. Și deși numele ei este din ce în ce mai popular, ea nu izbutește să treacă pragul circiumii. Ba mai mult, cînd a încercat, îndrăzneala ei s-a transformat într-un proces. „Procesul guristei Ioana Radu" — care a alimentat rubrica de scandal a ziarelor. Iar în final a fost obligată să plătească patronilor cîteva milioane lei despăgubiri, pentru că „a absentat două seri de la local".

Și anii trec

...Și anii trec. Intervine războiul. În viața noastră, a tuturor, se petrec apoi schimbări fundamentale. Anii de după război nu mai seamănă cu cei dinainte.

Muzica românească, muzica populară își face loc cu mult brio „spre centru". Ea nu mai este socotită o artă a mahalalelor, ci dimpotrivă, specificul național, cum este și firesc — cum ar fi fost firesc să fie și în trecut — stă la loc de cinste. Și o dată cu repunerea muzicii populare în drepturi, sînt repuși și interpreții ei. Printre ei, și Ioana Radu.

Anii aceștia de după război i-au schimbat viața. Cîntăreața circiumii de mahala a dispărut. În locul ei — încurajată, solicitată — a apărut Ioana Radu, căreia i s-a conferit și titlul de artistă emerită a R.P.R., una dintre interpretele de frunte ale cîntului românesc. Cauți cu febrilitate butonul aparatului de radio atunci cînd se anunță „romanțe și muzică populară românească: cîntă Ioana Radu".

De atunci, nu este colț de țară pe care să nu-l fi bătut Ioana Radu. Nu este cîntec, indiferent de specificul regiunii, pe care ea să nu-l cunoască. Elevă fiind, mărturisea că nu poate suferi geografia; artistă, o cunoaște pe de rost.

Dar nu numai în țară este cunoscută. Datorită imprimărilor pe discuri, cîntecele ei sînt ascultate deopotrivă la București ca și la Moscova, Berlin, Paris, Praga sau New York. Din toată țara și de peste hotare primește scrisori. Unele în versuri. Naive, adeseori greșit ortografiate, emoționante însă prin conținutul lor: felul ei de a interpreta merge la inima românului de aici, ca și a celui de aiurea, trezindu-i în suflet nostalgii.... Această femeie, care prin înfățișarea ei de om obișnuit ar putea trece neobservată pe stradă, atunci cînd cîntă, cucerește. Vocea ei este vibrantă, tristă sau răscolitoare. E dragoste, e gelozie, e dor...

Pasiuni... pasiuni

Spuneam la început că am discutat și despre pasiuni. Știți care este pasiunea ei cea mare? Aproape de necrezut: matematicile.

— Dacă n-aș fi ajuns cîntăreață, dacă întoarcerea mea de la București ar fi fost jalnică, astăzi mă găseai profesoară de matematici — mă asigură Ioana Radu.

Urmează, în ordinea pasiunilor, motocicleta și cîinii lupi. Este o excelentă motociclistă, iar în ce privește pasiunea pentru cîinii lupi, o înlocuiește deocamdată cu cea pentru o mică lăvruță pe nume Codiță, extrem de simpatică, deși cam poltronă. La vederea aparatului fotografic, cu greu a putut fi scoasă de sub pat.

În orele libere, Ioana Radu brodează. Banal, dar teribil de feminin.

Între noi, femeile

Subtitlul acesta nu ține de subiectivismul autoarei care scrie despre o femeie. Este, precum știți și dv., titlul unui spectacol al Teatrului de Revistă „Constantin Tănase". Numele Ioanei Radu este înscris pe afiș printre vedetele spectacolului.

— Vă veți dedica teatrului de revistă și, implicit, cupletului? — am întrebat-o în seara premierei, după ce ropotul de aplauze s-a potolit.

— Aș!— mi-a răspuns zîmbind malițios. Cred că este un accident. Și apoi, la vîrsta mea?...

Am început să-mbătrînesc
Deși mai cred că mi se pare,
Ce bine-ar fi să fie așa
Dar mi-e cărunță inima
Și-am început să-mbătrînesc...

Sînt versuri din ultimul succes al Ioanei Radu. Romanța „Am început să-mbătrînesc" este un succes care — spunea ea — se împletește cu o mărturisire.

Publicul o ascultă, îi place, o aplaudă și... nu o crede.

Ei e Codiță.

Peisaje pe mătase...

Iar au fost dezamăgiți grecii din strada Răsuri; prinseseră de veste — înaintea noastră — că pe-aci, într-una din curțile adînci și pline de verdeață, cineva pictează cu mătase și au crezut că va fi rost „de-o firimă cît de mică" din aleasa trufanda, dacă nu cumva vor fi chemați la adevărate agape artistice...

Însă Victoria Beldiceanu își învăluiește cele 180 de lucrări ale sale cu mare grijă în urieșe coli de hîrtie, umbrește ferestrele și alungă fumătorii, iar pentru acea viitoare expoziție, care odată ne va da prilej tuturor să-i cunoaștem meșteșugul, plănuiește ocrotirea cu semicristal a tablourilor celor mari.

Dar Victoria Beldiceanu pictează cu mătase — îndrăznește încercare de a înălța meșteșugul

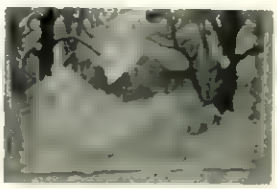

Peisaj — una din picturile cu mătase ale Victoriei Beldiceanu.

broderiei la exigențele picturii. Ca să ajungă la această măiestrie, i-au trebuit artistei 50 de ani de muncă îndărătnică, uneori de cîte 10-12 ore pe zi.

— Îndărătnică — spune Victoria Beldiceanu — dar niciodată amară, căci am lucrat din pasiune, pentru plăcerea mea, cu desăvîrșire singură (fiecare punct din broderie e mărturia acului meu purtat de gînd, ducînd uneori cîte 15 firișoare de nuanțe diferite, ca să-mi ajutească drept penel) și fără altă îndrumare decît cea a soțului meu, scriitorul N. Beldiceanu — care mi-a descoperit chemarea la vremea logodnei, pe cînd priveam un asfințit de soare.

Tulburătoare coincidență! Aproape toate compozițiile Victoriei Beldiceanu — azi în vîrstă de 79 de ani — înfățișează un peisaj la asfințit de soare...

Dar, oricît se-ar ispiti ilicul cel sentimental, să nu uităm că mătasea e chemată să redea tocmai acele clipe ale zilei cînd lumina e mai învăpăiată și mai strălucitoare...

Îmi amintesc, scriind acestea, de o „Primăvară la Mangalia": un colț de sea, o împrejmuire cu pietre dobrogene și, în primplan, un zarzăr înflorit. După cum artista obișnuiește să dea lucrărilor sale numele stării de spirit care le-a creat, aceasta pe drept cuvînt s-ar putea chema: „Încîntare". E aici o exuberanță, o lumină trandafirie, pe care n-o cunoaște decît primăvara la supremul ei moment de biruință.

Dar firul de mătase-i buclucaș: necontenitele reflexe sînt ca o armă cu două tăișuri și Victoria Beldiceanu a fost nevoită să născocească o adevărată tehnică a punctului, care, schimbîndu-și structura, dar mai ales direcția, ademenește sau respinge lumina. Prin acest joc peisajele cu mătase au dobîndit o particularitate interesantă: ele par văzute mereu la altă oră a zilei și își schimbă accentul afectiv, după cum tabloul e privit din față, din extremitatea stîngă sau din cea dreaptă. Trei stejari pe un colnic — după felul în care mătasea captează lumina — ne apar, rînd pe rînd, în primele ore ale unei calde după-amieze de toamnă, în vîlvătaia roșie ce urmează asfințitului, în liniștea cenușiu-albăstrie a începutului de seară...

„Să exteriorizezi cu un vîrf de ac o sumă de senzații coloristice din natură, să le echilibrezi și să le armonizezi, dînd naștere unui ce complet și melodic — scria în 1919 pictorul Tonitza despre lucrările Victoriei Beldiceanu — este o încercare aproape temerară, în care n-a putut izbuti decît un temperament înzestrat cu o extraordinară putere de viziune și un mare dar de analiză coloristică". Și cu o memorie vizuală deosebit de persistentă — îndrăznim noi să întregim. Căci compozițiile cele mari — executate după schițe originale în creion — se lucrează pe fragmente, partea gata brodată fiind cu grijă rulată sub pianșetă. În felul acesta, artista își continuă mult nuanțata compoziție coloristică numai pe temeiul memoriei, neputînd controla armonia întregului decît la sfîrșit, cînd orice părere de rău ar fi de bună seamă tîrzie...

George Enescu și Octav Băncilă (care — de ce n-am spune-o? — i-a fost unchi) au fost dintre primii cunoscători ai măiestriei Victoriei Beldiceanu.

Lucrările în mătase ale Victoriei Beldiceanu, puse la dispoziția marelui public, în cadrul unei expoziții, ar putea dărui nu numai prilej de desfătare, ci și pilda unei mari perseverențe, a unei munci însuflețite, întotdeauna egală cu sine însăși.

Viorica FILIPOIU

Artista brodînd un peisaj.

Cuvinte încrucișate

ACVATICĂ

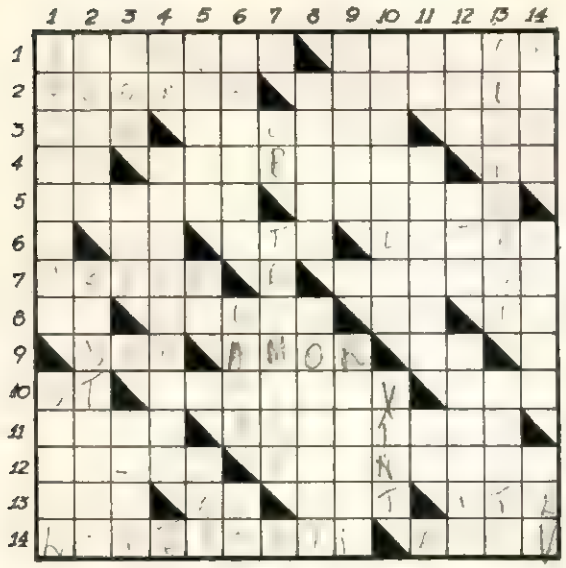

ORIZONTAL: 1) Nu sînt în apele lor — Apă mare. 2) Apă de sus — Multă apă. 3) Invitație pentru boi — Lin — Curat ca apa. 4) Ren! — E rac și totuși nu stă în apă — Prepoziție. 5) Au... apă la cap — „Apa trece, pietrele rămîn" și „Ulciorul nu merge de multe ori la apă". 6) Cuore! — Fir — Măsuri pentru apă. 7) Sursă de apă — Fără coadă. 8) Pronume — Animal acvatic nevertebrat — Sud la est și vest!... — Unire! 9) Apa basmelor — Iubire — Schimbă traseul. 10) Ut — Fabrică un produs zaharos — Măsură și pentru apă. 11) Din gură — Rime imperfecte. 12) Apa morților — Șuvoiul de apă după ce a fost folosit în procesul industrial. 13) Curs — Campion — Curelușă — Sfori. 14) Drepturi cetățenești — Mare în U.R.S.S.

VERTICAL: 1) Răsărită din senin, cu apă în cap... — Lin. 2) Lin — Închideri. 3) E haos. și-a pierdut capul — Oropsitul biblic — Trăiește pe malul Mării Roșii. 4) Cută — Somn. 5) Mirat — Literă grecească — Poate fi potolit cu apă. 6) Bătînd apa în piuă se obține cea a chibritului (pl.) — Curge din vulcani — Sete. 7) Lin Barbu — Expediate. 8) A învinovăți — Lin. 9) Plini cu apă — Accidentări. 10) Sabia lui, pericol public — Ajută la înaintarea pe apă. 11) Alifie — Zina apelor — Nichel. 12) Gulie — Măsură redusă pentru apă — E preferabil fără apă. 13) Răsar după ploaie — Apă în aer. 14) Ifose — Îngheață apele — Ideal.

DEZLEGAREA JOCULUI „DE ZIUA COPILULUI" APĂRUT ÎN NR. 22

ORIZONTAL: 1) Emisiuni — Aga. 2) Demetrius — Ac. 3) Ulița — Cn — Ivl. 4) Cote — Gaidar. 5) Ada — Ur — E — Toc. 6) Titirez — Vacă. 7) Îl — Talent — Hr. 8) V — Mirela — Teu. 9) Emiți — Onor — C. 10) Ace — Asiguri. 11) Amu — Ani — Adio. 12) Fetița — Graur.

NOUTĂȚI FILATELICE

Republica Indoneziа a emis una din cele mai reușite serii de mărci poștale de pînă acum, care-și vor găsi locul mai ales în colecțiile filatelice cu tema „flora".

Iată care sînt cele cinci valori ale seriei:

10 S + 10 S (bleu, verde și galben) reprezintă o floare de Kembodja,

15 S + 10 S (verde-închis, verde-gălbui și portocaliu) înfățișează o floare de Tjempaka Kuning;

35 S + 15 S (violet, verde și galben) are în desen o floare de Matahari;

50 S + 15 S (verde, verde-gălbui și bleu) reprezintă o floare de Melati.

75 S + 50 S (roșu, galben, roz și verde) înfățișează în desenul ei o floare de Larat.

Suprataxele sînt afectate operelor de binefacere.

De vorbă cu MEDICUL

Gastrita acută

Gastrita acută este una din afecțiunile des întîlnite ale stomacului, ea reprezintă iritația, inflamația mucoasei gastrice.

Care sînt cauzele care produc această boală? În primul rînd alimentele alterate, alimentele incomplet mestecate, masa luată în grabă, mîncărurile prea reci sau fierbinți, abuzul de condimente, de conserve, murături, băuturile alcoolice luate în cantități mari, pe stomacul gol. Gastrita mai poate fi cauzată de diferite boli infecțioase acute sau cronice (hepatita epidemică, scarlatina, tuberculoza etc.) precum și de unele medicamente luate în doze prea mari (digitalin, salicilat etc.)

Care sînt simptomele prin care se manifestă gastrita? La început bolnavul are o senzație de rău în regiunea stomacului, care se accentuează treptat, transformîndu-se uneori în dureri foarte mari, cu caracter de colică. Bolnavul are grețuri, vărsături, valuri de căldură și, uneori, temperatură. Pofta de mîncare este scăzută, limba încărcată și de multe ori gura urît mirositoare. Prezența acestor simptome trebuie să determine bolnavul să consulte medicul.

În formele ușoare și obișnuite ale gastritei acute, bolnavul trebuie să stea 2-3 zile în repaus la pat. Se va încerca în primul rînd golirea stomacului de alimentele care au produs gastrita (prin vărsături provocate, sau prin spălături gastrice) și se vor pune comprese calde pe abdomen. Bolnavul va ține un strict regim alimentar. Astfel, în primele 24 de ore, va bea numai ceaiuri slabe (mentă, mușețel), puțin dulci, și bulion de legume, strecurat. După aceste 24 de ore se trece treptat (1-2 zile) la: paste făinoase fierte, supe de legume, biscuiți, pîine albă prăjită, apoi preeuri de legume, compoturi, brînză de vacă proaspătă. Alimentația se completează apoi, zi de zi, cu: iaurt, lapte cu făinoase, lapte simplu, unt, supe de carne, carne slabă, fără tendoane, fiartă, ouă moi etc. Se vor evita cruditățile tari (mere, pere, salată de legume verzi etc), mîncărurile prăjite, sosurile cu rîntaș, condimentele, conservele, carnea afumată, salamurile, murăturile, fasolea boabe, varza acră. Este interzis alcoolul, sub orice formă.

Pentru calmarea durerilor, bolnavul va lua: Spasmoverin (2-3 pastile pe zi), Tinctură beladon (15-20 picături de 2-3 ori pe zi), Belafit (2-3 pe zi). În cazul cînd durerile sînt mari, se recomandă injecții cu Papaverină (1-3 injecții intramusculare pe zi).

O gastrită acută tratată bine și din timp se vindecă în 3-7 zile: netratată la timp, boala se cronicizează, necesitînd pentru vindecare un tratament îndelungat

PLOI DE CENUȘĂ ȘI SÎNGE

Ziarele care apăreau în anul 1928 în țara noastră pomenesc despre o ploaie de cenușă care a căzut în acel an în Moldova. După încetarea ploii, solul, plantele și casele fuseseră acoperite de un strat gros de cenușă. Din relatările oficiale rezultă că pulberea ce îmbîcsea atmosfera fusese adusă de departe, încît multă vreme pe un larg teritoriu al Moldovei domnise întunericul, deși ploaia de cenușă se produsese în cursul zilei. Această ploaie neobișnuită — șiroaie de substanță vîscoasă cafenie — era socotită de populația mărginașă ca un semn prevestitor.

Cronicile vechi arată că un fenomen asemănător a mai avut loc — în Moldova — în anul 1689. În acel an s-a abătut asupra Moldovei o ploaie de „sînge". Cum ploaia aceasta era însoțită de un cînt puternic, pereții tuturor caselor au fost acoperiți de pete roșii.

Asemenea ploi de cenușă sau de „sînge" nu s-au produs numai în țara noastră. Așa, de pildă, ziarele franceze din anul 1926 pomenesc despre o ploaie de „sînge" care a căzut la 30 octombrie asupra localității Isle sur Serein din departamentul Yonne. Stratul de materie roșiatică așternut pe solul, plantele și casele din Isle sur Serein totaliza, după calculele oficiale, 525 de tone de materie vîscoasă, respectiv trei trenuri a cîte 27 vagoane fiecare.

Știința a stabilit că aceste ploi neobișnuite sînt rezultatul purtării în atmosferă a unor nisipuri provenile fie din deșerturile Africii, fie din craterele unor vulcani în erupție. Norii de praf cenușiu, cafeniu sau roșiatic care se formează sînt duși de cicloane puternice la sute de km depărtare de locul lor de origine.

SFATURI PRACTICE

Băuturi răcoritoare

Vom arăta de data aceasta cum se prepară în casă cîteva băuturi răcoritoare indicate pentru zilele călduroase ale verii:

MAZAGRAN

Se fierbe o cantitate mai mare de cafea — cam două cești pentru un pahar de mazagran — la care se pune mai mult zahăr ca de obicei. Se lasă să se răcească. Într-un pahar — de preferat paharul-sondă — se introduc bucăți de gheață artificială bine spălate și peste ele se toarnă cafeaua rece. Se soarbe puțin cîte puțin, de preferință cu ajutorul unui pai de orez. E o băutură pe cît de răcoritoare, pe atît de tonică.

SUC DE FRAGI

Se aleg 150-200 gr fragi bine coapți și se terciuiesc într-o strecurătoare deasă. Zeama care se scurge se subțiază cu puțină apă — sau cu sifon — și se îndulcește cu zahăr. Se ține la gheață pînă se răcește și se bea imediat. Nu se păstrează mai multă vreme, fiindcă fermentează. Dacă vrem să păstrăm acest suc, îl fierbem după ce l-am trecut prin strecurătoare, adăugîndu-i tot atîta zahăr cîtă cantitate de fructe am avut, și-l turnăm în sticle, pe care le astupăm ermetic. În acest caz, îl diluăm cu apă sau cu sifon numai în momentul cînd îl bem.

MUST DE FRUCTE DIFERITE

Se presează sau se terciuiesc în strecurătoare fragi, zmeură, mure, coacăze, afine sau struguri — după sezon. Zeama obținută se răcește la gheață, apoi se subțiază cu apă minerală sau cu sifon și se îndulcește cu zahăr după gustul fiecăruia.

SIROP DE VIȘINE

Se curăță vișinele de codițe și de sîmburi, și se terciuiesc în strecurătoare. Zeama care se scurge se pune la fiert, adăugîndu-i, la un litru de lichid, un kg de zahăr. Se ține pe flacără slabă pînă se topește zahărul, apoi se dă pe foc iute și se fierbe timp de 15-20 minute, curățindu-se mereu spuma de deasupra. În timpul fierbutului se adaugă puțină zeamă de lămîie. Înainte de a se îngroșa prea tare, se ia siropul de pe foc și se toarnă cald în sticle. Ca să nu plesnească sticlele, le încălzim în prealabil în cuptor.

La fel se prepară și siropurile de fragi, de zmeură sau de mure.

ZEAMĂ DE ROȘII CU MERE

Se fierb într-un litru de apă 150 gr de roșii și 150 gr de mere tăiate în felii. După răcire, se strecoară printr-o bucată de tifon și se pune la sticle. Se îndulcește cu zahăr numai atunci cînd se consumă. Este o băutură foarte plăcută și înviorătoare.

IOSIANA

Cooperativa „Textila Mureș"

TG. MUREȘ

PRODUCE

Confecțiuni pentru bărbați și femei, costume, paltoane, reglane, balonsolde, cămăși etc., după ultimele jurnale.

Primește comenzi cu materialul clientului și al cooperativei la centrele de lux din Piața Stalin nr. 38.

Execuție ireproșabilă.

Nu uitați! La 15 și 20 ale fiecărei luni revista de probleme distractive

REBUS

T.A.P.L. Piatra-Neamț

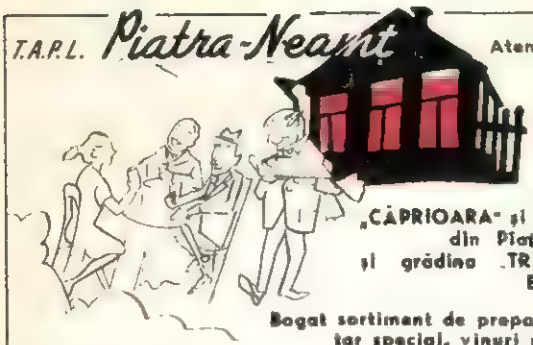

Atențiune vizitatorii!

Petreceți o seară plăcută la grădinile de vară

„CĂPRIOARA" și „PARCUL COZLA" din Piatra Neamț și grădina „TRANSILVANIA" din Bicaz.

Bogat sortiment de preparate culinare, grătar special, vinuri selecționate.
Muzică — Dans.

Cooperativa „STEAUA ROȘIE" - BUZĂU

desface prin unitățile sale:

bogate sortimente de prăjituri, produse zaharoase și de patiserie.

Primește comenzi pentru acasă. Serviți cu încredere produsele noastre.

Cooperativa „Mecanochimica" Bacău

execută OGLINZI (tanteziuri, populare)

Paturi de copii și lavoare metalice
CUIERE METALICE GEN POM
Articole de menaj din tablă neagră, zincată și cositorită.
Forme de prăjituri, diferite modele
CORPURI DE ILUMINAT (LUSTRE
Luminări și unsoare de căruțe.

APE MINERALE

Un pahar de apă minerală, un izvor de sănătate!

Cereți la magazinele de specialitate ape minerale de masă și medicinale.

Cooperativa „MUNCITORUL" - BUZĂU

EXECUTĂ
păpuși din carton presat — dimensiunea 30 și 50 cm
MANECHINE PENTRU VITRINE
TOT FELUL DE JUCĂRII DE CARTON.
Primim comenzi și livrăm produsele noastre în toată țara, la prețuri convenabile.

Cooperativa „DRUM NOU" Buzău

EXECUTĂ PRIN UNITĂȚILE SALE SPECIALIZATE

lucrări în arta fotografică

în stadioanele proprii. De asemenea primește comenzi pentru fotografii în exterior și la diverse evenimente familiare.

SERVICII FOTO ÎN STAȚIUNILE BALNEO-CLIMATERICE

La comandă specială, executăm măriri după fotografii și reproduceri fotografice după desene în cărbune sau în culori.

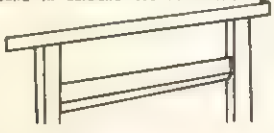

Cooperativa „TEHNICA CONFECȚIEI" Buzău

Execută prin centrele sale de comandă:

CONFECȚIUNI PENTRU FEMEI, BĂRBAȚI ȘI COPII DUPĂ ULTIMELE JURNALE DE MODĂ.

Primește comenzi pentru secțiile: botangerie, spălătorie chimică, pălării de damă și remaiaj de clorapi.

COOPERATIVA „MUNCITORUL" - BUZĂU
execută

Flori artificiale,

în-o gamă bogată de forme și culori

ÎNCHIRIAZĂ
cu prețuri convenabile
diferite toalete de zi și seară pentru nunți.

FLACĂRA vă prezintă

TURNEUL FINAL AL CAMPIONATULUI MONDIAL de FOTBAL

16 din cele 52 echipe care au luat anul trecut startul în cea de-a VI-a ediție a campionatului mondial de fotbal își vor disputa titlul suprem pe stadioanele Suediei între 8 și 28 iunie... Interesul stîrnit de acest turneu este uriaș. Și, răspunzînd cererii numeroșilor cititori care ne-au scris, publicăm astăzi o succintă prezentare a turneului final din Suedia și a echipelor participante.

CALIFICAREA. În jocurile preliminare au participat 52 de echipe, împărțite în 18 grupe (patru zone) și s-au calificat pentru finale 16 formații, împărțite în următoarele patru grupe.

Grupa I: Argentina, R.F. Germană, Irlanda de Nord, Cehoslovacia.

Grupa a II-a: Iugoslavia, Franța, Paraguay, Scoția.

Grupa a III-a: Ungaria, Suedia, Mexic, Țara Galilor.

Grupa a IV-a: U.R.S.S., Brazilia, Anglia, Austria.

Pentru sferturile de finală se califică primele două echipe din fiecare grupă, după următorul program de joc: 1 A-2B, 1 B-2 A, 1 C-2 D, 1 D-2 C. Semifinalele se vor disputa astfel: 1 cu 3 și 2 cu 4.

LOCUL DE DESFĂȘURARE. Meciurile vor avea loc pe stadioanele din următoarele 12 orase suedeze: Stockholm (capacitate 55.000 locuri), Götteborg (53.000), Malmoe (35.000), Norrköping (35.000), Helsingborg (35.000), Boras (28.000), Halmstadt (24.000), Sanviken (23.000), Vesteras (21.000), Orebro (21.000), Eskilstuna (21.000) și Uddevalla (20.000).

Capacitatea totală a stadioanelor: 371.000 locuri.

PROGRAMUL ȘI ARBITRII JOCURILOR.

8 iunie. Malmoe: R. F. G. - Argentina (Leafe-Anglia), Halmstadt. Irlanda-Cehoslovacia (Seipelt-Austria), Norrkoping: Franța-Paraguay (Gardeazabal-Spania), Vesteras: Iugoslavia-Scoția (Visling-Elveția), Stockholm: Mexic-Suedia (Latîșev-U.R.S.S.), Sanviken: Ungaria-Țara Galilor (Codesal-Uruguay), Uddevalla: Austria-Brazilia (Guigue-Franța), Gotteborg: Anglia-U.R.S.S. (Zsolt-Ungaria).

11 iunie. Helsingborg: Cehoslovacia - R.F.G. (Ellis-Anglia), Halmstadt. Argentina - Irlanda (Ahlner-Suedia), Norrköping: Scoția-Paraguay (Orlandini-Italia), Vesteras: Franța-Iugoslavia (Griffits-Anglia), Stockholm: Țara Galilor-Mexic (Lemesici-Iugoslavia), Götteborg: Brazilia-Anglia (Dusch-R.F.G.) Boras: U.R.S.S.-Austria (Jorgensen-Danemarca).

12 iunie. Stockholm: Suedia-Ungaria (Mowat-Scoția).

15 iunie. Malmoe: R.F.G. - Irlanda (Campos-Portugalia), Helsingborg: Argentina-Cehoslovacia (Ellis-Anglia). Orebro. Franța-Scoția (Brozi-Argentina), Vesteras Paraguay-Iugoslavia (Macko-Cehoslovacia), Stockholm. Suedia-Țara Galilor (van Nuffel-Belgia), Sanviken: Mexic-Ungaria (Erikson-Finlanda), Götteborg: Brazilia-U.R.S.S. (Guigue-Franța), Boras: Anglia-Austria (Assusen-Danemarca).

ECHIPELE PARTICIPANTE

La acest capitol publicăm numele antrenorului, lotul și caracteristicile echipei respective

GRUPA I

R.F. GERMANĂ: (Sepp Herberger) Herkenrath, Juskowiak, Schmidt, Erhardt, Szymaniak, Kelbassa, F. Walter, Schäffer, Wevers, Klodt, Rahn, Sturm, Seeler, Schnellinger, Stollenwerk.

După surprinzătorul succes de la Berna (1954) echipa lui Sepp Herberger a pierdut meci după meci. Acest declin a fost urmat însă de o puternică revenire (1-0 cu Ungaria, 2-0 cu Spania, 1-0 cu Suedia...). Acum echipa este în maximum de formă. Punctul forte: apărarea. Cel mai bun realizator: Al. Schmidt (Borussi-Dortmund)

ARGENTINA: (Guillermo Stabile) Carrizo, Lombardo, Dellacha, Vairo, Rossi, Varacka, Corbatta, Prado, Menendez, San Filippo, Zarate.

În ediția din 1954 nu a luat parte. În 1957 a cîștigat campionatul Americii de Sud. La ora actuală este una din cele mai bune echipe din lume.

IRLANDA DE NORD: (Peter Doherti) Gregg, Bingham, D. Blachflower, Mc. Adams, Keith, Mc. Parland, Cunningham, Cush, Mc. Mihael, Casey, Mc. Morran, Mc. Illroy, Peacok, Cumings, Haverty.

Neașteptat calificată în dauna Italiei (2-1 la Belfast), echipa Irlandei este pentru prima oară în turneul final. Are o misiune grea în grupa respectivă, mai ales că ultimele rezultate nu au fost prea favorabile (2-2 cu Polonia și 1-3 cu Austria).

CEHOSLOVACIA: (Kolschi) Dolejsi, Stacho, Nowak, Hertl, Cadek, Masopoust, Pluskal, Gajdos, Pesek, Farajzl, Borovicka, Kraus, Molnar, Moravcik, Mayer.

Ca și în 1934, cînd în finala de la Roma a pierdut într-un meci dramatic titlul, echipa cehoslovacă se prezintă acum în mare revenire. Jocul atletic, sobru în apărare, cu atacuri prin surprindere ca și excelenta pregătire fizică sînt caracteristici de bază ale acestei formații, alcătuite din elemente tinere, la înaintare, și din rutinații Nowak, Pluskal și Masopoust, la apărare.

GRUPA a II-a

PARAGUAY: (Gonzales) Mageregger, Arevalo, Echague, Villalba, Lescano, Achucaro, Agüero, Parodi, Romero, Aguilera, Amarilla.

„Vom alcătui o echipă nouă, tînără, și voi arăta că avem multe talente" — a spus în 1953 antrenorul Gonzales, după ce întreaga echipă a Paraguayului (plus antrenorul) a fost racolată. Și într-adevăr... 5-0 cu Uruguay (în preliminariile C.M.) și iată reprezentativa Paraguayului (vîrsta medie 22 ani) în turneul final.

FRANȚA: (Albert Batteux) Remetter, Mouynet, Marche, Hnatow, Lafont, Leroné, Wisnieski, Douis, Kopa, Piantoni, Rahis (sau Vincent). În lot mai sînt: Colonna, Abes, Kaelbel, Jonquet, Marcel, Hilard și Fontaine.

Conducătorii francezi sînt puțin în panică: jucătorii algerieni au fugit, echipa a mers slab, calificîndu-se cu greu, iar rezultatele ultime sînt mediocre: 2-2 cu Spania și Bulgaria (pe teren propriu), 0-0 la Bruxelles, cu Belgia, 0-4 cu Anglia, la Londra.

IUGOSLAVIA (Tirnanici) Beara, Krivokucea, Trnkovici, Tomici, Milutinovic, Sijakovici, Santek, Kristici, Boskov, Rajkov, Zebek, Veselinovici, Sekularat, Pasici, Petakovici, Ognenovici, Liposinovici.

Cartea de vizită pentru Stockholm: 5-0 cu Anglia, rezultat care trece echipa iugoslavă în categoria „favoriților". Locul renumiților Bobek, Vukas, Cejkovschi (din 1954) a fost luat de elemente tinere, în frunte cu eficacele Milutinovici.

SCOȚIA: (Matt Busby) Younger, Caldow, Hewiw, Turnbull, Evans, Cowie, Leggatt, Murray, Mudie, Collins, Imlach și rezervele Brown, Parker, Haddock, Doherty, MacColl, MacKay, Baird, Coyle, Robertson, Ewing și Scott.

O echipă curioasă. După ce decenii nu a pierdut pe teren propriu, a venit acel 0-4 cu echipa Angliei. După două săptămîni vechii jucători au fost înlocuiți cu alții tineri. Se pare că experiența a reușit: 1-1 cu echipa Ungariei.

GRUPA a III-a

UNGARIA: (Lajos Baroti) Grosits, Iiku, Matrai, Karpati, Sipos, Szigeti, Sarosi, Szojka, Berendi, Bozsik, Sandor, Budai, Machos, Tichi, Hidegkuti, Bencsics, Fenivesy, Giliicz, Bundzsak, Friedmanschi, Vasa, Lahos.

O formație tînără, fără pretențiile din 1954, pentru că jucătorii sînt lipsiți de experiență și echipa nu este încă suficient de sudată. Calificarea pentru sferturile de finală se pare că nu va fi prea dificilă.

MEXIC: (Nacho Trellez) Carbajal, Morellos, Gutierez, Izuguirra, Romo, Najera, Villegas, Belmontes, Calderon de la Barca, Hermansez, Hermosillo.

Prin împărțirea în grupe pe zonă, formația Mexicului se califică cu regularitate, datorită inferiorității adversarilor (S.U.A. și Canada). În linia de înaintare sînt doi jucători de mare valoare: excelentul șuter Belmontes (extremă dreaptă) și centrul înaintaș Calderon de la Barca.

SUEDIA: (G. Raynor) K. Svenson, T. Svenson, Arvidson, Bergmark, Johanson, Axbom, Rakanson, Parling, Nyman, Borjeson, Hamrin, Sandberg, Gren, Skoglund, Liedholm, Jeepson, Simonson.

Ca țară organizatoare (avînd avantajul terenului), poate spera la un loc în sferturile de finală. Doi jucători de bază, „italienii" Lindskog și Palmer, nu au primit autorizația să joace.

ȚARA GALILOR: (Jimmy Murphi) Kesley, Williams, Hopkins, Harington, Mel Charles, Bowen, A. Aichurch, John Charles, Medwin, Ivor Aichurch, Jonnes.

Vedeta nr. 1 a echipei galeze este „italianul" (pentru... 65.000 lire) John Charles. Ca valoare, este a patra echipă britanică (după Anglia, Scoția și Irlanda). S-a calificat în urma meciului-baraj cu Israelul.

GRUPA a IV-a

UNIUNEA SOVIETICĂ: (Gavrii Kacialin) Iașin, Belealev, Maslacenko, Cesarev, Krijevski, Kuznețov, Erohin, Ostrovski, Voinov, Netto, Masliokin, Tarev, Apuhtin, A. Ivanov, Simonian, Salnikov, Ilin, V. Ivanov, Babukin, Gusarev, Fedosov, Fahlin.

Echipa sovietică se află pentru prima oară în turneul final în care, dacă manifestă constanță, are cele mai mari șanse la titlu. Cu forța ei de joc, cu excelenta ei pregătire fizică, reprezentativa U.R.S.S. a făcut meciuri senzaționale (10-0 cu Finlanda, 3-2 cu R.F.G.,...). Lotul este foarte bine pregătit și Kacialin, avînd la dispoziție un mare număr de jucători, poate jongla în alcătuirea echipei.

BRAZILIA: (Polmeo) Gilmar, Nivaldo, Do Santos, N. Santos, Zozimo, Roberto, Belino, Altair, Formiga, Joel, Garincha, Tite, Luisinho, Didi, Evaristo, Dino, Indio, Mazzola.

Și de data aceasta brazilienii se prezintă ca mari favoriți. Virtuozitatea — mai puțin jocul colectiv — a lui Didi și a celor doi Santos, vedetele fotbalului sud-american — fac pe antrenorii celorlalte echipe să-și pună destule probleme pentru meciurile cu Brazilia.

AUSTRIA: (Molzer) Schmied, Zeman, Hasenkopf, Kozlicek I, Stotz, Happel, Barschandt, Haia, Swohoda, Hanappi, Koller, Kozlicek II, Haummer, Körner I, Körner II, Buzek, Dienst, Wagner, Riegler, Walzhofer.

„Grupa noastră este foarte dificilă — a declarat de curînd Hanappi. Brazilia ne lasă o șansă pentru că echipa sa este vulnerabilă — din cauza slabei apărări. Dar este și echipa U.R.S.S. Echipe de tipul Dinamo, puternice, fără greșeli, sînt redutabile. Și apoi echipa Angliei! Douglas este din aceeași „școală" ca și Mathews..."

ANGLIA: (Walter Winterbottom) Hopkinson, Howe, Langley, Clayton, Wright, Slater, Douglas, Charlton, Kevan, Haynes-Finney — plus rezervele: McDonald, Hodginson, Flowers, Clamp, Lofthouse, Brooks, Robeson.

Anglia dispune de un lot valoros, însă nu are încă o echipă la nivelul aceleia de la sfîrșitul anului 1957. Alături de U.R.S.S. și Brazilia, formația lui Bryan Douglas (denumit „Kopa fotbalului englez") va avea un cuvînt greu de spus în calificarea celor două echipe din grupa a IV-a.

ULTIMELE REZULTATE MAI IMPORTANTE: Argentina-Paraguay 2-1, 1-1, Brazilia-Paraguay 5-1, 0-0, Brazilia-Bulgaria 4-0, U.R.S.S.-Anglia 1-1, Anglia-Scoția 4-0, Iugoslavia-Anglia 5-0!, Ungaria-Scoția 1-1, Ungaria-Iugoslavia 2-0, Austria-Italia 3-2, R.F. Germană-Spania 2-0, Franța-Spania 2-2, Cehoslovacia-R.F. Germană 3-2, Brazilia-Bulgaria 3-1.

CÎȘTIGĂTORII „CUPEI MONDIALE JULES RIMMET"

1930 *Montevideo: URUGUAY (cu Argentina 3-1) Ballesteros, Mascheroni, Nazzari, Andrade, Fernandez, Gestido, Dorado, Scarone, Castro, Cea, Iriarte.*

1934 *Roma: ITALIA (cu Cehoslovacia 2-1, în finală) Combi, Monzeglia, Allemandi, Ferraris, Monti, Bertolmo, Guaita, Meazza, Schiavio, Ferrari, Orsi.*

1938 *Paris: ITALIA (cu Ungaria 4-2, în finală) Olivieri, Foni, Rava, Serantoni, Andreolo, Locatelli, Biavati, Meazza, Piola, Ferrari, Colaussi.*

1950 *Rio de Janeiro: URUGUAY (cu Brazilia 2-1, în finală) Maspoli, Gonzales, Teiera, Gambetta, Varela, Andrade, Ghiggia, Perez, Miguez, Schiaffino, Moran.*

1954 *Berna: R.F. GERMANĂ (cu Ungaria 3-2, în finală) Turek, Posipal, Kohlmeyer, Eckel, Liebrich, Mai, Rahn, Morlock, O. Walter, F. Walter Schäffer.*

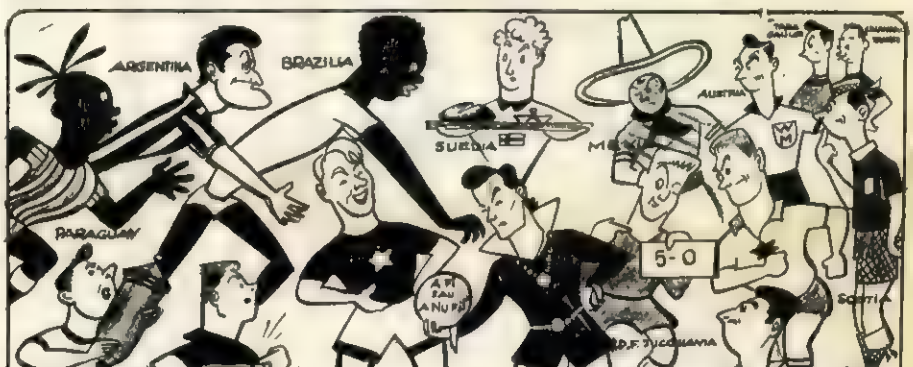

1. Echipele participante la turneul final.

2. Fără a fi o capodoperă a sculpturii, această statuetă stîrnește cele mai mari pasiuni în lumea sportivă de pe toate meridianele globului. Este „Cupa Jules Rimmet"

3. Tragerea la sorți a grupelor pentru turneul final. În afara membrilor comisiei de organizare, au participat și delegații F.I.F.A. : K. Thommen (Elveția), Lorenzo Villizio (Uruguay) și O. Barassi (Italia)

Minunat îmi apărură atunci cheiul Daugavei și clădirile orașului Riga...

DECADĂ NOUĂ, PRIETENI VECHI

Nu știu de ce, dar pe mine mă impresionează cel mai mult versurile. Cînd aud sau citesc o poezie, mă opresc dintr-o dată din orice activitate. Mă fură rima firească și mă farmecă nespus lumea cu clocotul de sentimente pe care măiestria poetului le-a încrustat cu cerneala simțirii sale pe acea minunată și prozaică invenție omenească, numită simplu: hîrtie.

De curînd, în timp ce vorbeam cu un prieten, am văzut pe masa lui de lucru, scrise cu litere de mașină, strofele unei poezii. Și, credincios slăbiciunii mele, am început a citi:

„Soli voioși de primăvară
Vor veni curînd la noi:
Vînt călduț, săgalnic zboară
Și ne bate-n geam cu ploi".

Și încă o strofă:

„Toată lumea-i bucuroasă
Vîntul ne-a scăpat de frig!
Cei mărunți i-îmbie-n casă:
— Vîntule, poftește-un pic".

Frumos!—mi-am zis. Cîtă naturalețe! Ce viorăiune! Citind, am avut impresia că revăd nievea zilele primăverii abia trecute. Autorul, sau mai bine zis autoarea îmi era necunoscută. Salomeea Neris din Republica Sovietică Socialistă Lituaniană.

Desigur că era vorba de o poezie tradusă cu prilejul Decadei Culturii Republicilor Sovietice Socialiste Baltice.

Mi-am făcut, în gînd, o scurtă recapitulare... geografică: R.S.S. Estonă cu capitala Tallin; R.S.S. Letonă cu capitala Riga. R.S.S. Lituaniană cu capitala Vilnius. Am încercat să-mi închipui valurile înspumate ale Mării Baltice scăldînd țărmurile celor trei republici surori. Și mi-am amintit de un film: „Fiul pescarului"; și apoi de altul: „Spre țărmuri noi". Văzusem și două filme documentare, care mă impresionaseră în mod deosebit. Minunat îmi apăruseră atunci cheiul Daugavei și clădirile orașului Riga, care se profilau în zare aidoma creneliurilor unei cetăți medievale. Universitatea din Vilnius a fost pentru mine o adevărată surpriză. Măiestria constructorilor ei mi s-a părut cu totul remarcabilă. Finețea coloanelor, proporțiile arhitectonice și ansamblul statuar amintesc de Palatul Dogilor, după cum teatrul de vară din Tartu (R.S.S. Estonă) amintește de Arenele romane.

Atunci am făcut cunoștință pentru prima oară cu formațiunile de dansuri populare din R.S.S. Estonă, R.S.S. Letonă și R.S.S. Lituaniană. Costumele aveau coloritul unui cîmp de flori în care predomină macii. Iar cîntecele, cîntecele erau ca ale noastre: unele duioase și tînguitoare, asemenea doinelor, altele pline de foc, ca sîrbele. Îmi notasem atunci și niște cuvinte ciudate cu explicațiile lor. „Lumzdelis" era denumirea fluierului, „trimitas", un fel de corn cu sunet foarte melodios, „kankles" era un interesant instrument cu coarde — și altele pe care nu le mai reții. Desigur că le voi reîntîlni, și încă fără intermediul filmului, la spectacolul Ansamblului emerit de stat de cîntece și dansuri din R.S.S. Lituaniană, care ne vizitează cu prilejul decadei.

Costumele estone au coloritul unui cîmp de flori, în care predomină macii. →

...Decada Culturii Republicilor Sovietice Socialiste Baltice, iată un eveniment cultural foarte important! Important nu din pricină că putem să ne satisfacem curiozitatea pe care o avem față de cultura unui popor. Nu numai pentru că variatele manifestări culturale, pe care le prilejuiește decada, ne îmbogățesc cunoștințele și lărgesc orizontul nostru intelectual, nu numai spre a ne putea întări convingerea despre talentul unor scriitori de valoarea lui Vilis Lațis, ai unor dramaturgi ca August Iakobson sau ai unor artiști ca Tiit Kuuzik și Iadviga Petrașkeviciute. Nu! Aici este vorba de ceva mai mult și mai de preț. Este vorba de prietenie; de prietenia ce ne leagă de poporeie sovietice și de adîncirea acestei prietenii pe baza cunoașterii reciproce. Și ce mijloace pot fi mai potrivite, mai cuprinzătoare decît arta, cultura?

Cînd aud despre o nouă decadă a culturii, nu pot să nu mă bucur. Și în fiecare an adaug încă una. Am avut întîi decada R.S.S. Moldovenești, apoi, în 1956, decada R.S.S. Ucrainene, în 1957 decada R.S.F.S.R. și acum a Republicilor Sovietice Socialiste Baltice. Și de fiecare dată fac noi cunoștințe cu prieteni vechi.

★

Am citit de curînd o poezie:

„Soli voioși de primăvară
Vor veni curînd la noi:
Vînt călduț, săgalnic zboară
Și ne bate-n geam cu ploi".

Știți, cu toate că nu mai citisem nimic de Salomeea Neris pînă atunci, eram vechi prieteni.

M. HÎRZA

Numărul mare de cărți editate dovedește uriașa înflorire a culturii republicilor baltice sub regimul sovietic.

Ellen NIIT

poetă din R.S.S. Estonă

Pe țărmul mării

Nu-i chipeșă de loc la-nfățișare
Această neguroasă parte-a țării.
Adesea vin furtunile-n plimbare
Sau fioros mugind, prin ierburi sare
Convoiul de talazuri ale mării

Prin furiosul baltic vînt, drumețul
Cu greu și pas cu pas pe țărm pătrunde.
Cum să-i înfrunte vîntului disprețul
Din dosul tufei de ienupăr, scunde?

Dar oamenii de aici de-așa necazuri
Își rîd, cînd merg pe țărmurile lor;
Căruntele sau negrele talazuri,
Fără trufie-acum și fără nazuri,
Se-ntind cuminți în față-le, covor.

În românește de V. KERNBACH

ÎN JURUL GLOBULUI

ARTA APLICATĂ se dezvoltă necontenit în R.P.D. Coreeană, bucurîndu-se de frumoase aprecieri şi în străinătate. În fotografie, o tînără coreeană şi cîteva din lucrările realizate de ea.

CEI MAI CITIŢI AUTORI. Birourile U.N.E.S.C.O. au publicat rezultatele unui interesante statistici cu privire la autorii ale căror opere au fost cel mai mult traduse în ultimul an, în lumea întreagă. Pe primul loc se situează operele lui V.I. Lenin (cu 331 traduceri), urmate de cele ale lui Jules Verne (148 traduceri), Lev Tolstoi (134 traduceri) şi Maksim Gorki (107 traduceri).

NOU ŞI ULTRAMODERN. Autobusul cehoslovac „Skoda 706 RTO" este o îmbinare fericită a tehnicii, cu eleganţa şi confortul. 24 de locuri; viteză 86 km pe oră; bufet, radio, magnetofon, televizor — iată cîteva din caracteristicile sale. Noul autobus a fost încercat pe ruta Praga-Bruxelles, cu prilejul Expoziţiei Universale '58.

DUPĂ 11 ANI DE PEREGRINĂRI, s-a întors în R.P. Ungară actorul de teatru şi film Jávor Pál, cunoscut în întreaga lume. Iată-l — după reîntoarcerea în ţară — interpretînd un rol pe scena unui teatru budapestan.

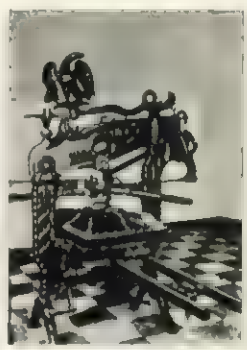

AICI A TIPĂRIT... PETŐFI. Într-un muzeu din Budapesta se păstrează această presă de imprimat cu care marele poet revoluţionar maghiar Petőfi Sandor şi-a tipărit acum 110 ani în sute de exemplare poemul său „Sculaţi maghiari!" cu care a dat semnalul începerii în Ungaria a marilor răscoale populare din 1848.

RECLAMĂ TIP '58. Actriţa engleză Sheree Winton a acceptat să facă reclamă sacului produs de una din fabricile londoneze, doar, doar şi-o face şi sie însăşi reclamă. Privirile nedumerite ale trecătorilor nu sînt însă de loc încurajatoare...

„SANHAI-58" este denumirea dată noului aparat de fotografiat, executat în R.P. Chineză.

NAVIGATORI SUI-GENERIS. Cetăţeanul englez Jim Wharram din Manchester, însoţit de două tinere germane, a întreprins o temerară călătorie, traversînd Atlanticul pe bordul unei piroge construite de el. După multe peripeţii, ei au ajuns la Port of Spain (Trinidad), de unde — dacă „nava" lor va mai rezista — se vor întoarce în Europa.

CARE PE CARE?! În Sarawak, colonie britanică din nordul insulei Borneo, luptele de cocoşi sînt considerate „sport naţional". Fotograful a surprins momentul culminant al unei astfel de lupte şi pe spectatorii care-şi încurajează „favoriţii".

PE POANTE

Vă informăm că...

● recentul laureat al premiului Lenin, balerinul gruzin *Vahtang Ciabukiani*, artist al poporului din U.R.S.S., va prezenta în anul viitor în Anglia şi Franţa noua sa creaţie, baletul „Othello" de *Maciavariani*, a cărui coregrafie şi rol titular îi aparţin.

● *Werner Egk*, cunoscutul compozitor german, creator al operei „Revizorul" inspirată de comedia lui *Gogol*, a terminat recent un balet fantastic, „Abraxas", ale cărui personaje centrale sînt eroii dramei lui Goethe: Faust, Margareta şi Mefisto.

● *Harald Kreutzberg*, dansatorul expresionist care acum mai bine de un sfert de veac a dat un ciclu de recitaluri şi la Bucureşti, a pornit de curînd prin toată Europa cu un program care cuprinde o interpretare coregrafică a fanteziei „Călătorul" de *Schubert*, ca şi cîteva pantomime inspirate din arta music-hall-urilor.

● coregrafui danez *Niels Bjoern Larsen* a creat un nou balet după basmul lui *Andersen* „Povestea unei mame", pe muzica talentatului compozitor britanic *Benjamin Britten*.

● la Moscova, pe marele stadion Lenin, au avut loc spectacolele ansamblului vienez de balet pe gheaţă, care a prezentat „Silvia, micuţa vienezâ", o feerie pe muzică de cei trei *Strauss*, *Lanner* şi *Niko Dostal*.

● tot la Moscova au sosit, ca invitaţi ai coregrafilor sovietici, cei 100 de dansatori şi muzicanţi ai trupei de balet de la Opera Mare din Paris, în frunte cu primele balerine *Yvette Chauviré* şi *Marjorie Tallchief*, pentru a înfăţişa spectatorilor moscoviţi opt spectacole pe muzică din *Glück*, *Chopin*, *Debussy*, *Ravel* şi *Stravinsky*.

● un asamblu folcloric din *Columbia*, condus de coregrafa *Delia Zapata Olivella*, care a vizitat anul trecut mai multe ţări europene, printre care şi Republica Democrată Germană, a anunţat că intenţionează să revină în 1959 pentru o serie de reprezentaţii în ţările de democraţie populară.

REDACŢIA: BUCUREŞTI, PIAŢA SCÎNTEII, Căsuţa Poştală 3507 of. 33, Tel. 7.60.10, Int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

PREŢUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei, 6 luni: 52 lei, un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Vlad MUŞATESCU — Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Rafinăria nr. 3
Teleajen

Fotografie de
Andrei LOVINESCU

PREȚUL 2 LEI

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Nr. 24 (160)
Anul VII
14 iunie 1958

ÎN DELTĂ
(pag. 5-6)

Fotografie de
Ing. M. BOTZAN

PRIVIȚI CU NOI!

În acest număr:

Pag. 4 — Artă plastică, muzică, cinema.

Pag. 5-6 — Cuzmin Feodor a părăsit năvoadele — de Horia Liman. — Poezii de Ion Brad, Dimos Rendis, H. Grămescu.

Pag. 7 — Oppenheimer contra Teller — de Maria Lovinescu.

Pag. 8-9 — Simplu dar complicat — reportaj de anticipație despre o problemă actuală — de Viorel Burlacu.

Pag. 10 — Două povestiri și o eroină — de A. Finoghenov.

Pag. 11-12 — Vă rugăm o singură propunere — anchetă de Gh. Florescu.

— Trei poeți francezi tălmăciți de Maria Banuș.

Pag. 13-14 — Autocritica — sau o întîmplare pe nedrept uitată de povestitor — schiță de Vasile Bolocan.

Pag. 14-15 — Farul 4 — capitolul VI — roman de Maria Roman.

Pag. 15 — Bloc-notes: Elvis pleacă militar — de Saşa Georgescu.

Pag. 16-17 — Ah... zgomotul! — de Radu Nor.

Pag. 18-19 — Cairo — fotoreportaj de Cik Damadian.

Pag. 20 — Sfaturi practice.

Pag. 21 — Litoralul vă așteaptă.

— Cuvinte încrucișate.

Pag. 22 — Sport.

Pag. 23 — În jurul globului.

Pag. 24 — Anul Geofizic Internațional în caricatură de Adrian Lucaci.

Planșe — Desene satirice de Dumitru Negrea.

— Tia Peitz: portrete — fabulă.

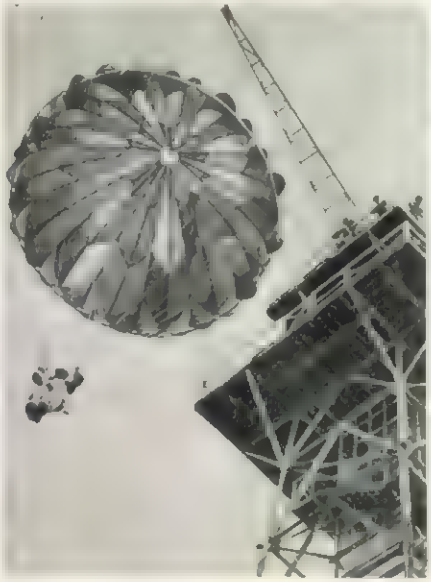

PENTRU ÎNCEPĂTORI emoția este tot atît de mare ca și cînd s-ar arunca în gol fără cablul care nu-i lasă să se prăbușească. Dar antrenamentele pe care viitorii parașutiști clujeni le fac, zi de zi la „turn", îi învață cu „căderea" în gol. Și, într-o bună zi, ei nu vor mai avea emoție nici cînd vor sări din avion...

Fotografie de C. RADU

BARONUL MÜNCHAUSEN pe scena Teatrului Tineretului. De data aceasta însă interpretarea a fost încredințată „artiștilor" grădiniței de zi cu orar redus nr. 19, raionul 1 Mai din București. După cum se vede „artiștii" nu par a fi intimidați, cu excepția „turcului" din primul plan care... a aținut. Aplauzele publicului însă l-au trezit la realitate.

Fotografie de Dan BÎRLĂDEANU

CASA E ÎNTR-UN MUZEU: Muzeul Satului din București — iar artiștii, niște amatori: elevi ai Școlii populare de artă. Dar din asemenea exerciții, pictorii de mîine vor deprinde multă îndemînare.

Fotografie de C. RADU

PETROL ÎN BĂRĂGAN? Răspunsul îl vor da lucrările de prospecțiuni și de explorări geologice ce se fac în Cîmpia Română pentru descoperirea de zăcăminte petrolifere. În acest scop a fost pusă în funcție o instalație românească de foraj — A.L.D. — realizată de Uzinele 1 Mai Ploiești.

ȘI-A LUAT... „ZBORUL" UN NOU TROLEIBUS construit în Atelierele centrale I.T.B. din Capitală. În același timp, sectorul montaj-vagoane, fruntaș pe ateliere, lucrează la o nouă serie de remorci pentru tramvaie care vor contribui la îmbunătățirea transportului în comun al bucureștenilor.

ACOPERIȘURI DE BURG MEDIEVAL și nu numai acoperișuri, ci și case, și străzi, și cartiere întregi... Ați recunoscut peisajul? Este cel care poate fi admirat din turnul străvechii cetăți a Sighișoarei.

Fotografie de C. RADU

UN LOCUITOR din planeta Marte? Nu! O sculptură suprarealistă din zilele noastre? Nici asta! E o figurină din lut ars, datînd din epoca neolitică (aproximativ 5.000 de ani î.e.n.). Idolul acesta, care reprezintă schematic chipul feminin, poartă pe cap un disc asemănător unei... pălărioare.

Descoperită în cartierul Brăiliței cu prilejul unor săpături arheologice, această piesă, unică în țara noastră, se află în muzeul de istorie al orașului Brăila.

Fotografie de B. PETROVICI

UN NOU PRODUS al fabricii de produse zaharoase „București": ciocolata dietetică în care zahărul a fost înlocuit cu zaharina. Deci, diabeticii pot și ei să consume, fără grijă, ciocolată...

Fotografie de R. RODA

fotocronica FLACĂRII

Primul automobil de fabricație chinezească, „Vîntul de răsărit", realizat în cinstea celei de a doua sesiuni a Congresului al 8-lea al Partidului Comunist Chinez, a fost prezentat delegaților la Congres. În fotografie: președintele Mao Tze-dun admirînd eleganta limuzină.

O VIBRANTĂ CHEMARE LA LUPTĂ CONTRA UNUI RĂZBOI ATOMIC

Sînt în viață astfel de clipe în care simți că toate inimile bat într-o singură inimă, mare și bună. Astfel au fost cele din noaptea de 5 iunie cînd în Sofiensaal din Viena, în fața reprezentanților a 78 de țări ale lumii, Congresul F.D.I.F. și-a încheiat lucrările cu vibrantul „Manifest către toate femeile, către toate mamele lumii"

Acest document a fost făurit de cele mai sfinte năzuințe ale femeilor din lume, de îngrijorarea și simțul lor de răspundere față de problemele majore ale vieții. „...Experiențele nucleare seamănă moartea lentă în rîndul copiilor noștri... Condamnăm guvernele care continuă încă aceste experiențe și cerem ca ele să fie de îndată încetate... Împreună cu toate popoarele cerem dezarmarea..."

După cele cinci zile și cinci nopți de muncă, de discuții, de frămîntată analizare a celor mai importante chestiuni privind rolul și răspunderea femeii în societate, apărarea păcii, educația copiilor, Congresul a exprimat hotărîrea femeilor lumii, care reprezintă jumătate din omenire și de care depinde în mare măsură preîntîmpinarea unui război atomic și instaurarea păcii!...

Cuvintele solemne ale Manifestului de la Viena sună clar și răspicat: „Declarăm ca dușmani ai copiilor noștri și ai întregii omeniri pe cei care pregătesc războiul atomic".

T. L.

Aspect din sala Congresului

ARTA APROPIE POPOARELE

Recent s-a încheiat cu succes, în capitala Republicii Cehoslovace, Festivalul muzical internațional „Primăvara la Praga 1958", la care au participat numeroase personalități muzicale din întreaga lume.

În sala Smetana (foto 1), în cadrul tradiționalului concert de încheiere a Festivalului, filarmonica cehă, sub conducerea dirijorului Dean Dixon (S.U.A.), a interpretat Simfonia a 9-a de Beethoven.

În cadrul turneului său în U.R.S.S., dirijorul american Leopold Stokovski (foto 2) s-a bucurat pretutindeni de o frumoasă primire. Marele dirijor și-a mărturisit, într-un interviu acordat unui ziarist român, sentimentele de prietenie pentru Uniunea Sovietică și dorința de a vizita Romînia.

Artiștii romîni de circ aflați în turneu în U.R.S.S. au fost întîmpinați cu căldură de către publicul moscovit. În fotografie (3): după una din reprezentații, artiștii romîni sînt felicitați de colegii lor sovietici.

PENTRU CA LUMEA SĂ NU AFLE...

În urma judecării apelului în procesul Danilo Dolci, ministerul de interne al Italiei a luat hotărîrea de a retrage pașaportul scriitorului italian pentru „vina" de a fi vorbit, în cursul unei călătorii întreprinse în Occident, despre mizeria înspăimîntătoare a sărăcimii siciliene. Represaliile contra lui Dolci au fost determinate și de faptul că ancheta sa asupra mizeriei din Sicilia a trezit un ecou atît de puternic, în Suedia de pildă, încît — după cum afirmă Agenția Italia — la Stockholm a luat ființă o „Asociație a prietenilor lui Dolci", ai cărei membri intenționează să viziteze Sicilia, pentru a se convinge personal de aceste grozăvii (cunoscute și cititorilor „Flacării" din reportajul „Nu departe de catedrala din Palermo", apărut în nr. 21).

NEDUMERIRI...

Am încercat, în ultimele zile, să privesc expozițiile de pictură nu cu ochiul cronicarului, ci cu al unui vizitator care caută să-și facă, pe lîngă educația artistică, și o părere despre ceea ce reprezintă astăzi pictura românească. E interesant—nu-i așa ? — să fii din cînd în cînd omul de pe stradă care judecă fără părtinire produsul minții și simțirii celor care exprimă artistic ceea ce trăiești și tu. Am văzut destul de multă plastică, frumoasă, interesantă, diferențiată ca fel de exprimare de la artist la artist, și am văzut și talente certe. Dar am văzut mai ales multe flori, peisaje, naturi moarte, portrete, nuduri... Și așa, tot privindu-le, gîndul mi-a pornit spre un alt vizitator al muzeelor noastre, prin anul 2000; parcă l-am și auzit exclamînd: „Ia te uită cum și-au trăit cei de la mijlocul secolului trecut!... Nimeni nu muncea, treabă nu se făcea, toți priveau în extaz cîmpuri sau vase cu flori, femei goale, portocale frumos așezate pe mese... Idilic, nu?" Și dacă vreunul dintre tinerii talentați de astăzi va ajunge eventual să fie întrebat de acel vizitator ce făcea lumea pe vremea cînd el picta aceste pînze, probabil că va da din umeri, neînțelegînd întrebarea, sau supărat că „omul anului 2000" n-a știut să aprecieze „mărețul său talent" care trece peste preocupări mărunte ca, de pildă... viața.

Dar să nu mergem neapărat atît de departe. Să ne oprim puțin și astăzi în expoziții, la orele cînd sînt mai aglomerate și cînd observi cu satisfacție ce diferită e compoziția vizitatorilor din punct de vedere al preocupărilor și vîrstelor. Pe toți aceștia vor să-i convingă unii dintre artiștii noștri că nu există decît ceea ce s-a născut singur, fără ajutorul omului: natura? Să fim serioși! Nu-i vor convinge, căci ei *știu* că mai există și altceva, pentru că ei trăiesc viața, munca, satisfacțiile ei. Nu se cere în artă „consemnare" în sensul gazetăresc, dar e posibil să nu consemnăm ceea ce există esențial în jurul nostru și deci și în *noi*? E cinstit să înăbușim ceea ce există, pentru a exprima — și de multe ori stîngaci — ceea ce am văzut la alții și în special în reviste cu iz estetizant? A nu ține seama că trăim acum, aici, astfel, înseamnă a ne minți și a ne trăda pe noi înșine.

Nu poți să nu fii de acord cu acei care susțin că simt nevoia să se exprime plastic într-un anumit fel. Firește: fiecăruia stilul său. E vorba însă nu numai de *felul* în care spui — ci și de *ce* spui.

Iată-l, de pildă, pe Marin P. Constantin, Vreo 40 de rame te îmbie să le privești conținutul, în genere sumbru, cu un colorit destul de lipsit de armonie, cu linia pe alocuri nehotărîtă, uneori pierdută într-un cenușiu (ca „Peisajul pe ploaie") care nu mai seamănă cu nimic. Lipsa de optimism se vădește și mai clar acolo unde mișcarea ar permite să se întrezărească viața (de pildă, „Femeie cosînd" sau „Spălînd rufe"). Într-un colț de expoziție, iată că artistul își amintește că ar putea face și compoziție („Răzvad 1907"). Și-i gata alibiul dacă-l întrebi cumva de ce nu a abordat și acest gen.

Alături de el, Maria Manolescu expune și ea peste 40 de gravuri, litografii, laviuri și desene. Cu un frumos simț al proporțiilor, redă o serie de „instantanee", de cele mai multe ori bine inspirate. Dar ce contrast între titluri și lucrări! „Uscatul cînepii", „Țărani la tîrg", „Mulsul oilor", „Gospodărie din Ceahlău" etc. N-ai zice că o preocupă aspecte esențiale ale vieții noastre? Este vădit însă că a căutat numai pitorescul. Din „Gospodărie" se văd numai niște dărăpănături. „Joc în doi", „La vie", de asemeni nu au reușit să pună accentul pe reprezentativ. Iar peisajele din Herculane — mai multe la număr — nu ne aduc ce am fi așteptat: omul nou, omul muncii, stăpîn pe frumusețile patriei, beneficiar al minunatei stațiuni.

Eugen Gîscă lucrează și el, ca și Marin P. Constantin, pe o partitură sumbră, dar reușește mai bine să... lase la lumină. În cele vreo 30 de lucrări, unele mai optimiste, s-a strecurat de asemeni o compoziție, dar cu temă istorică („Horia, Cloșca și Crișan") și un peisaj care pretinde să înfățișeze și munca („Strînsul fînului"), dar nereprezentativ. La Ioana Olteș, care reușește să dea lucruri gingașe pentru copii, pictura pare să fie un lucru chinuitor, obsedant, în care trece în revistă gînduri necăjite, îmbrăcate în forme și culori corespunzătoare unor stări sufletești subiective.

Despre tînărul Ion Nicodim ar fi multe de spus, și cu mai multă dojană încă, deoarece talentul lui deosebit îl diferențiază de cei mai mulți din generația sa. Cu o asemenea sensibilitate și simț al proporțiilor, cu o asemenea stăpînire a tonurilor armonioase, ce n-ar putea da el pentru artă, dacă nu s-ar lăsa antrenat pe un drum care nu-i aparține? Crede oare tînărul pictor cu adevărat în magia formelor deformate și a culorilor decolorate? Crede el că joaca abuzivă cu albul înseamnă calea spre exprimarea sinceră a optimismului juvenil? Pictorul n-a găsit oare nimic între pînzele sale care să reprezinte altceva decît îmbrățișarea pătimașă a formelor cu lumină? A dat înainte lucrări care au stîrnit admirație, ca „Enescu cîntînd lui Luchian" sau ca „30 Decembrie 1947". N-a mai realizat nimic pe această linie?

Iată nedumeririle unui vizitator și unele întrebări pe care firesc și le pune. De pildă: un inginer, un tractorist, un profesor, un muncitor din uzină, lucrînd pe linie profesională, își au angajată și conștiința. Oare un artist nu are nici un fel de răspundere față de epocă, de societate, de lumea în care trăiește?

Aceste probleme trebuie dumerite, spre a nu-l lăsa pe vizitatorul expozițiilor încărcat cu prea multe întrebări care-și așteaptă răspunsul. Dar nu numai unul teoretic!

C. NEAGU

Cronica melomanului

„BOEMA" LA IAȘI

Boema este un spectacol dificil de realizat, deși frecvența lui pe scenele atîtor teatre muzicale pare a dovedi contrariul. Amestecul de lirism italian și comedie amară franceză, împletirea sentimentalismului cu unele elemente de dramă realistă, cer — pentru a nu părea hibridă — un bun dozaj al muzicii și mijloacelor scenice. Și dacă teatrul de operă din Iași n-ar avea încă vîrsta care se înscrie de obicei în capitolul „începuturilor", am putea spune că spectacolul *Boema* a însemnat pentru acest colectiv o adevărată probă de maturitate, trecută de altfel cu deplin succes.

Premiera Operei ieșene se înscrie printre acele spectacole, atît de rare, în care criticul devine pe nesimțite un participant docil al acțiunii scenice, dornic să afle — pentru a suta oară — ce se va întîmpla cu Mimi și Rodolfo.

De altfel observatorului „obiectiv" nu i se oferă nimic cu ostentație. Deși nu lipsit de îndrăzneală, spectacolul este armonios, echilibrat, fără aporturi prea vizibile ale realizatorilor săi — cu excepția poate a viziunii scenografice, care încadrează fiecare tablou într-o ramă cu o ușoară oblicitate, creînd un fericit inspirat simțămînt de evocare, fără a dăuna intensității dramei. 4) regie (Tăbăcaru Dumitru și Zaharescu George) care s-a preocupat, pe bună dreptate, de tratarea interioară a conflictului, evitînd cu orice preț grandiloc vența — și un mănunchi de interpreți sinceri, dăruiți rolurilor, contribuie la realizarea acestui spectacol în care simplitatea nu dăunează adîncimii și veridicului — ci, dimpotrivă, le pune în valoare.

În rolul Mimi, tînăra soprană Bernadola Mirza a dovedit că frazarea și nuanțarea inteligentă, îngrijită, constituie una din calitățile de preț ale cîntărețului, mai ales cînd sînt dublate de un joc de scenă sincer. Partenerul ei, Ion Forguiescu, posesor al unui glas viguros, poate prea dramatic pentru rol, a oferit — în special în al treilea act — momente de elevație muzicală. Ștefan Vasile în Marcello, desfășurîndu-și poate prea mult resursele vocale într-un rol ce se cere tratat mai ușor, Ion Prisăcaru în Colline, glas masiv, dublat de talent actoricesc remarcabil (mai ales în vestita arie a paltonului), Ella Urma cu unele stîngăcii, dar în general veridică și convingătoare, Costel Simionescu sigur și derînvolt în Schunard — împreună cu alți interpreți episodici — au închegat acea diversitate de caractere, unite totuși sub aspectul mizeriei și al disperării mute, caractere care dau viață spectacolului, ferindu-l de tentaculele melodramei.

Dar, dacă este întotdeauna adevărat că dirijorul are o contribuție esențială la realizarea unui spectacol muzical, în cazul lui Radu Botez, se poate vorbi despre o omnipotență a sa, care—de la cizelarea și dozajul fiecărei fraze a soliștilor, pînă la admirabila echilibrare sonoră a orchestrei — a impregnat *Boemei* muzicalitate și gust.

Faptul că tinerețea interpreților poate întineri întregul spectacol este dovedit — și nu pentru prima oară —de colectivul Operei din Iași.

I. H.

ÎN SALA „Nicolae Cristea", sculptorul A. Revess a prezentat, printre alte lucrări ale expoziției sale personale, și această sculptură în lemn intitulată „Alianța".

ÎN PROGRAMUL VIITOR PE ECRANE:

MINCIUNA

Consacrat vieții tineretului studențesc, viitorilor intelectuali și artiști, filmul cehoslovac *Minciuna (Viața ușoară)* al regizorului Milos Makovec are la bază un scenariu scris de Milena Tobolova. Mediul căminului studențesc în care se petrece acțiunea este descris cu multă sinceritate de nuanțare, care-l cunoaște cît se poate de bine, ea însăși fiind încă studentă a Institutului de Cinematografie. În fotografie, doi dintre interpreții principali ai filmului, Alena Marjinovska și Vladimir Menšik.

Cuzmin Feodor A PĂRĂSIT NĂVOADELE

de Horia LIMAN

— Mola! Gata de plecare!

Liberă de țărm, șalupa s-a desprins încet și a pornit în larg. În urma ei, valurile au zbucnit în volburi spumoase. Iar Tulcea — bătrînul Aegyssus, despre care Ovidiu vorbea ca de o veche cetate — a rămas suspendată pe dealurile ce străjuie Dunărea, închipuind un peisaj de port mediteranian. Am lăsat în urmă fostul ceair al negustătorilor din veacurile trecute — azi, frumoasă grădină publică — și bazarul oriental, amintire a stăpînirii otomane — azi, din lipsa de grijă a sfatului popular, o paraginâ, cu toate că e monument istoric.

Șalupa împinge puternic în larg.

Acolo unde ceatalul aruncă un dinte de pămînt spre farul pe jumătate inundat de ape, marele fluviu își desface brațele către întinderile albastre ale Pontului Euxin, „marea cea mare". Acolo începe împărăția fără de sfîrșit a stufului, vestita și tainica Deltă a Dunării. Este împărăția miraculoasă a apelor, a hățișurilor încă necălcate de piciorul omului sau de lotcile pescarilor, este împărăția smîrcurilor, a cotloanelor umbrite, a torentelor care imaginează cascade și a piraielor care țîșnesc în cotituri fulgerate sau mor în meandre. Acolo, stăpînă atotputernică este apa.

Și, totuși, Cuzmin Feodor a părăsit năvoadele.

— M-am născut la Periprava. Tăiam și stuf, dar în aprilie, cînd suliga[1]) venea mare, plecam la pescuit.

E o veche așezare de nisipuri și de aluviuni, Periprava. Turme de oi, porumbiște cu știuleți cît cofele, fîn, și orz, și grîu, dar parcă tot mai multă apă, ari întinderi de apă zbuciumîndu-se de jur împrejur, ca un descîntec plin de-o adîncă neliniște. Apă! Visul și coșmarul pescarilor, aerul și pîinea și mormîntul lor.

— Era la noi, înainte de război, un primar liberal, unul Nichifor Ditco. Și în Rosetti, tot el era primar. Avea peste șase sute de oi, vreo patruzeci de vite și cai, și case, și slugi multe. Avea și copii, dar ei erau domni. Pămîntul i-l lucrau oamenii din sat, vitele i le creșteau tot oamenii din sat. Dar nu-i ajungea. Și a construit o cherhana. Pentru el au muncit și au murit mulți pescari destoinici. Și pentru Cuprian, fiul lui, care în anii războiului a jefuit colhozurile sovietice, de s-a îmbogățit și mai mult.

Generos om, Ditco ăsta. O inimă — ca o pîine caldă. Cuzmin Feodor iubea o fată. Dar amîndoi erau săraci ca grîndurile pustiite de ape și de nisipuri. Și cherhanagiul s-a oferit să le fie naș. Numai că, în schimbul banilor cheltuiți pentru nuntă, i-a făcut argați la conacul lui. Coseau și cărau amîndoi fînul, grijeau de vite, de casă — fără o cămașă pe ei. Finul și fina se băgaseră iobagi la naș. În Periprava. Acolo unde vietățile apelor și ale văzduhului zburdau în libertate.

— Dar, în 1951, cînd cherhanaua nu mai era a lui Ditco, ci a statului, am devenit paznic. Pentru puțină vreme. Eram tînăr și puteam să fac ceva mai bun. M-am apucat de pescărie.

E greu să părăsești gîrliciurile înguste, gîtuite de nămolul tulbure și lipicios, de stufărișuri sălbatice și încîlcite, jepșile în care nuferii mătăsoși își desfac petalele alături de ciulinii întunecați ca tăunii și țepoși ca mistreții. Aici caracuda are reflexele mate ale aramei coclite. Spuma virtejurilor de apă și a puhoaielor ascunde șerpuirile repezi ale știucilor neastîmpărate, ale ciortanilor pîntecoși, ale linului mărunt și subțire și ale crapului cu solzii strălucitori. Pari de vintire sau de taliane[2]), ca niște puieți abia plantați sau ca vîrfurile unor stîlpi de telegraf, își semnalează prezența pe la cotituri și ațin calea cîrdurilor de pește.

— Mult, mult pește îi în Deltă. Cîte unul care avea mai multe vintire, prindea și zececincisprezece mii de chile-n săptămînă. Aducea la cherhana, dar negustorul îl lăsa să putrezească. Așa îi obliga pe pescari ca să-i dea peștele mai ieftin, iar ei îi rămîneau totdeauna datori. Cînd ieșeam cu năvoadele, contam pe șapte-opt sute de lei pe lună, dar dacă primeam o sută... Azi, pes-

[1]) Tulpina stufului.
[2]) Unelte pescărești.

... Și minunea s-a săvîrșit: mașinile au pătruns în Deltă.

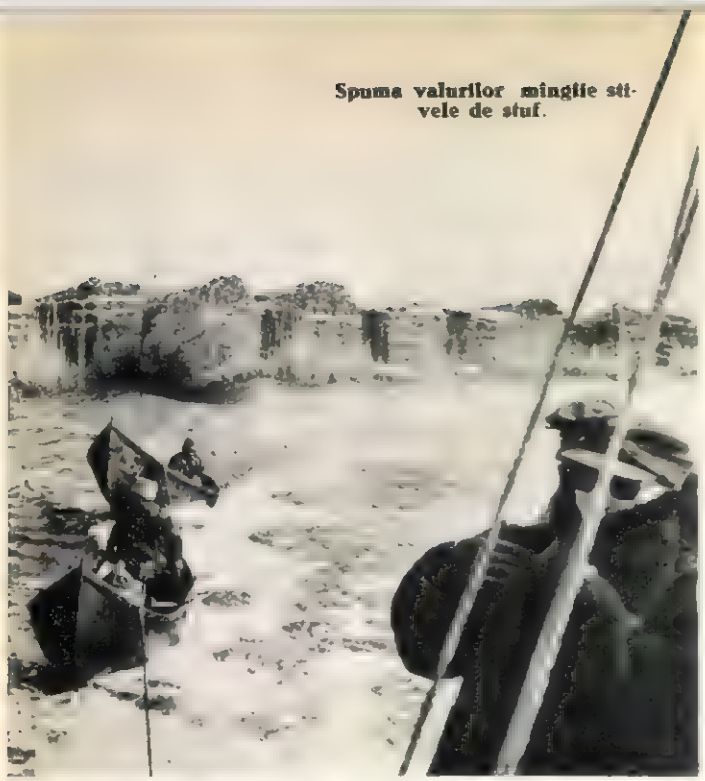

Spuma valurilor mîngîie stîrvele de stuf.

carul e asigurat cu barcă, echipament de protecție, scule, încartiruire, salariu de bază. Și în unele luni unii pescari cîștigă între trei și cinci mii de lei, dacă nu mai mult. În satul meu, înainte abia de erau zece pescari; azi se numără mai bine de-o sută. Numai chiulangiii nu cîștigă bine. Să nu chiulească..

Cuzmin Feodor are obrazul prelung și ars de soare, de furtuni. Palmele noduroase, crăpate, amintesc de bătrînele trunchiuri de salcie ale bălților, noduroase și ele, aspre și crăpate. Cînd vorbește, undeva în ochii vii și fără tihnă parcă țîșnesc fără veste cîrdurile de păsări stîrnite ale Deltei. Iar în vocea lui se simte văpaia stufărișurilor, incendiate pentru a se regenera din propria lor cenușă. Cuzmin Feodor este un om al Deltei, dar un om din vremurile noastre. Loc călduț, el nu cunoaște. Unde-i greu? Acolo să mă trimiteți. E plămadă nouă din anii aceștia de vifor și de lumină.

— La cherhana nu m-am ținut. Am plecat cu lotca în baltă. Dar nici în baltă n-am rămas. Am pornit spre Constanța și m-am angajat la trust. Trustul m-a trimis la Sf. Gheorghe, cei de la Sf. Gheorghe m-au propus apoi pentru o școală de partid la Tulcea. După ce am absolvit cursul, m-am ocupat de gospodăriile colective din raion. După aceea am intrat în atelierul întreprinderii „Plasa" din Galați; eram și achizitor, lucram și în atelier la repararea sculelor pescărești. Din ianuarie 1956 sînt tehnician de fabricație și apoi brigadier la I.E.M.S.—întreprinderea pentru exploatarea mecanizată a stufului, din Tulcea. Mi-am adus familia în ostrovul Maliuc, iar nu de mult ne-am mutat în blocul cel nou construit de întreprindere la Tulcea. Mi se pare că încep să mă fixez.

În 1956 a fost fruntaș. În 1957 s-a mutat la mila 26, unde a construit bараci și ateliere, după care a instalat bараci-tip la sectorul Ciobanu-Girla, cu baie, cu cantină. Și-a purtat neliniștea la Pardina, la Păpădia, unde l-am găsit împletind gard de stuf în jurul sectorului.

— O să plantăm plopi, gutui și multe flori. Să fie ca o grădină, sectorul.

— Dar cum de te mai ții aici, neastîmpăratule? Ai colindat întinderile Deltei, ai fugit din loc în loc, ca o pasăre, ca vîntul. Sînt doi ani de cînd ești brigadier la recoltarea stufului. Nu te bate gîndul să o pornești din nou la drum?

Cuzmin Feodor m-a privit lung, cu un freamăt ciudat în pupile.

— Da, să știi că parcă aș porni. Ca păsările și ca vîntul, cum spui. Dar și păsările, cînd pleacă toamna, nu rămîn în depărtările lor din lumile în care poposesc, ele știu că o să revină în Deltă. Delta e mama lor și a noastră. Iar eu am aflat acum că se află în ea o bogăție mai mare chiar decît păsările și peștele: stufui. Pînă acum îl tăiam cu tarpanul[3]), ca țăranii care cosesc fînul. Acum, coasa rămîne în urmă. Îi ia locul mașina. E ceva nou și interesant. Cum să-ți spun? Parcă ne întreabă cineva: „Vrei să pleci la București cu căruța, sau cu avionul?" Ce poți să răspunzi? Desigur: cu avionul! Că doar nu mai sîntem pe vremea lui Ditco. Grozav îmi plac mașinile! Poate pentru că sînt comunist?...

Cuzmin Feodor a descoperit viitorul. Fără îndoială, pentru că este comunist. Și a părăsit năvoadele. Îi plac mașinile — și .. pescuitul încă nu s-a mecanizat. Cine știe, poate că în visurile sale vede și asemenea mașini.

Îmi amintesc că, atunci cînd am zăbovit cu el, în inima de necuprins a Deltei, piclele depărtărilor se despicau undeva, în zarea abia ghicită. Era o lumină intensă acolo, cum numai lumina din ochii comuniștilor poate să fie...

[3]) Un fel de coasă mică.

La Maliuc, capitala stufului.

Ion BRAD

Solilocviu elementar

Ajutați-mă să vorbesc, line coline,
La care zilnic soarele revine,
Dealuri furate din lună, de-argilă de aur,
Cu vii razachii sute ca visul, pe orice coclaur.
N-am ascultat destul iarba și colilia de-argint,
Ptraiele veșnice, care niciodată nu mint,
Cucuruzul ce ține locul brazilor, ascuțindu-și săbiile,
Privighetoarea limpede și chiuietele — vrăbiile,
Nici plopul care-nalță un obelisc în lună
Din fața casei noastre bătută de furtună,
Străvechiul vin ce-n adîncime fierbe,
Bătaia ploii aspre iradiind în ierbe.
De pildă plopul spune: Să fii înalt și drept!
Gorunul spune și el: Să iei furtuna-n piept!
Lumină dă — îți zice o stea — în noaptea blîndă!
Sublim, privighetoarea te-afiță veșnic: cîntă!

Dimos RENDIS

Fantezie

Pomul se-nalță spre cer
cînd cazne și trudă
i-a cerut înălțarea!
A pornit uimit, stingher,
apoi
a luptat cu ger și cu lavă,
bolovani i-au ținut calea,
vîntul
îi răsucea trupul firav,
iar el, oștean brav,
a țîșnit sus, în slavă!

Fumul
ușor se înalță spre cerul cel larg!
E mîndru,
e falnic:
Se crede catarg!...

H. GRĂMESCU

CÎNTEC DE TAINĂ

Întunecat, amurgul pătrunde-acum în casă..
Prin praful lui de aur tu vii ca o mireasă,
Tăcută ca o umbră, și-atîta de ușoară
Că nu mai știu: ești seara în care se-nfășoară
Această așteptare, sau ești numai lumină
Abia închipuită, din ce-ar putea să vină?
Îmi întinzi mîna; gura surîde și mă cheamă..
Ca-n vrajă, universul se strînge, se destramă,
Și iar se împreună, și iar se risipește...
Tu torci încet lumina, sucind-o între degete,
Și ești în încăpere o altă bucurie,
Ivită pentru mine din pulberea tîrzie.
Să spun ceva? Mi-e teamă să nu se stingă totul.
Ci haide: lasă-ți fruntea pe pieptul meu. E seară
Această fericire e dulce și amară.
Nu peste mult prin storuri, ușor, ca-ntotdeauna,
Albindu-ți fruntea albă se va ivi și luna.

Savantul american J. R. Oppenheimer.

OPPENHEIMER CONTRA TELLER

de
Maria LOVINESCU

Un om înalt, uscățiv, cu ochii de culoarea violetelor și care privesc întotdeauna undeva departe. I s-a spus în America „părintele bombei atomice". Îl însoțește pretutindeni faima unui destin în care se împletesc deopotrivă pasiunea cercetătorului și drama unei conștiințe.

La Princeton, studenții Institutului de înalte studii fizice i-au spus, se pare, atunci cînd a venit să-și ia rămas bun înainte de a pleca în Europa: „Domnule profesor, veți povesti și în Europa despre deruta savanților americani?"

În cazul lui J. Robert Oppenheimer nu poate fi vorba de derută! Cel mult de o insuficient de perspicace viziune de perspectivă asupra evenimentelor și a evoluției lor. Așa se explică cum a putut să creadă în 1944, atunci cînd a fost de acord cu experimentarea bombei atomice, iar mai tîrziu cu aruncarea ei deasupra orașelor Hiroșima și Nagasaki, că descoperirea unei arme cu o asemenea putere distructivă ar putea să servească... umanitatea, intimidînd pe cei ce ar intenționa să dezlănțuie un nou război. Dezmințirea a venit însă curînd. În ziua cînd i s-a cerut să se ocupe de producerea bombei cu hidrogen — deși avertizase asupra consecințelor ei — Oppenheimer a înțeles că începe — așa cum a numit-o el — „cursa către Apocalips" și a refuzat să devină unul dintre antrenorii ei.

Drama de conștiință a savantului se ivise însă cu mult înainte. De cînd cu munca sa la Los Alamos.

Cînd Roosevelt a fost informat, în 1942, de fizicianul italian Fermi, că naziștii se pregătesc să construiască o bombă bazată pe puterea explozivă a atomului, a hotărît ca oamenii de știință americani să se ia la întrecere pe acest tărîm cu atomiștii din Germania. Patru mii de savanți, dintre care numeroși deținători ai premiului Nobel, au fost atunci invitați să înceapă investigațiile, iar în fruntea lor fu numit fizicianul Oppenheimer.

El nu fusese numai cel mai bun student în fizică al Facultății din Harvard, iar apoi profesor și șef de catedră la vîrsta de 32 de ani, dar se bucura și de reputația de a avea ceea ce se numește conștiință. Și, într-adevăr, această conștiință s-a dovedit sensibilă la problema răspunderii savantului în fața umanității. Nu o dată Oppenheimer a mărturisit că nu și-a iertat niciodată consimțămîntul la aruncarea bombei peste Hiroșima și Nagasaki. „La 16 iulie 1945, cînd s-a ridicat spre cer prima „ciupercă atomică", eu nu știam încă pînă unde merge forța de distrugere a bombei. Am descoperit-o, îngrozit, la 6 august, în același an, asistînd la dezastrul care s-a abătut în cîteva minute asupra Hiroșimei. Atunci am spus colaboratorilor mei: E o zi foarte tristă pentru noi. Oare n-am pus acum dinamita în mîinile unor copii?"

... În anul 1951 amiralul Strauss l-a invitat pe șeful laboratoarelor de la Los Alamos, președintele Comisiei pentru energia atomică din S.U.A., savantul Oppenheimer, să înceapă experimentarea bombei cu hidrogen. Partizanii războiului total acceptaseră deja proiectul. Savanții se împărțiră atunci în două grupe. Oppenheimer răspunse *nu* și susținu cu argumente zdrobitoare teza celor ce se împotrivesc să pună în mișcare niște forțe pe care, asemenea ucenicului vrăjitor, într-o zi nu le vor mai putea stăpîni.

Se pare că Oppenheimer a reușit să întîrzie cu patru ani fabricarea bombei cu hidrogen. Între timp, acuzațiile se string împotriva sa. Este acuzat de simpatii și idei progresiste pe care de altfel savantul nu le renegă. Comisia infamantă a lui McCarthy îl învinuiește de lipsă de lealitate și cere îndepărtarea sa de la Los Alamos și din fruntea Comisiei pentru energia atomică.

De atunci savantul cu ochii de culoarea violetelor explică studenților de la Princeton misterele atomului și propovăduiește ideea că stăpînirea științei asupra acestei uriașe forțe nu trebuie să fie folosită decît pentru înflorirea continuă a vieții. *„Sînt om de știință și nu fabricant de arme"* — spune savantul Oppenheimer, socotind că nu mai poate sta izolat de lupta politică ce însoțește istoria cercetărilor atomice. El se ridică împotriva partizanilor „bombei curate". Dar între zidurile sumbre de la Los Alamos, cei fără conștiință își continuă opera.

Într-un recent articol apărut în „New York Herald Tribune", cunoscutul gazetar american Walter Lippman scrie: *„Teller și amiralul Strauss ne oferă un dar strălucitor. Ei propun să ne acorde o superioritate nucleară absolută. Aceasta ar consta în arme nucleare ofensive capabile de a distruge adversarul și arme nucleare defensive care urmează să fie inventate și care ne-ar apăra de adversari. Ei afirmă că, dacă continuăm experiențele și dezvoltarea armelor atomice, am putea atinge starea utopică în care am putea lovi cu efect absolute și nu am putea fi loviți în mod primejdios. Deci, după ei, nu are nici un rost să participăm la o conferință la nivel înalt."*

Iată dar, fața celeilalte Americi — America unei minorități, America lui Edward Teller, creatorul bombei americane cu hidrogen, America cercurilor din jurul d-lui Dulles, susținătoare ale politicii „războiului rece", ale cursei înarmărilor atomice, ale refuzului oricărui act menit să pacifice lumea. Și ce vrea această Americă? „Bomba curată"!—spun ei, bomba care să omoare elegant și igienic.

În descrieri lirice și în același timp idilice. Edward Teller vorbește despre viitorul război atomic, care va fi dus cu ajutorul unor asemenea bombe. Dr. Willard Libby, colegul său din Comisia pentru energia atomică, face socoteala procentului de radiații — în fine, precizează el — pe care le va obține dacă va fi lăsat să continue experiențele nucleare. Mai mult decît atît: circulă în S.U.A. și spusele unor militari și ale unor așa-ziși specialiști în probleme de fizică nucleară citez din cartea apărută în Franța, a lui Robert Jungk, intitulată „Plus clair que les soleils": *„se pare că moartea atomică nu este chiar atît de dezagreabilă"*! Iar generalul-maior William Creasy, comandantul corpului chimic al armatei americane, elaborează un program concret de pregătire a războiului chimic, program ce-și propune să descopere arme care să provoace la milioane de oameni, pierderea minții și, temporar, a vederii.

Dar cealaltă Americă nu tace.

„Crimă și fraudă"! — răspunde cunoscutul savant american Linus Pauling. În cadrul unor declarații făcute la postul american de televiziune, el i-a acuzat pe Teller și Libby că fac declarații necinstite, inexacte, de natură să inducă în eroare. „Mult lăudata bombă cu hidrogen este numai relativ curată" — declară eminentul om de știință Albert Schweizer, laureat al premiului Nobel. Și mai departe: „Cuvîntul hotărîtor în privința pericolului care se naște în urma exploziilor nucleare nu trebuie să-l aibă acei fizicieni care se ocupă numai de radioactivitatea existentă în atmosferă, ci și biologii, și medicii, care se ocupă cu studierea efectelor radiațiilor asupra organismului. Nu ne putem lua răspunderea asupra faptului că, din cauza indolenței, se vor naște în viitor mii de copii cu cele mai îngrozitoare infirmități fizice și psihice".

Și, în sfîrșit, cuvîntul celui care a pus primul în formulă și calcul explozia atomului, cuvîntul lui J. Robert Oppenheimer. La întrebarea corespondentului săptămînalului italian „Europeo", el a răspuns: *„Eu știu prea bine ce înseamnă puterea distructivă a depozitelor de arme atomice deja existente. Am ajuns într-un punct de groază... În ce privește „curățenia" unei bombe care ucide milioane de oameni în afară de faptul că am dubii în ce privește obținerea ei — nu este, desigur, ceva în care cineva ar fi demn să speri".*

Dr. Edward Teller (în centru) pledează în fața unei subcomisii senatoriale a S.U.A. pentru accelerarea pregătirilor în vederea războiului nuclear.

Cele două Americi stau față în față, cele două puncte de vedere în știința occidentală se înfruntă. Omul de știință J. Robert Oppenheimer continuă să servească prin exemplul lui cauza nobilă a omenirii, în vreme ce la Washington și Los Alamos campania pentru continuarea experiențelor atomice și perfecționarea armelor de distrugere se duce cu isterie crescîndă. Deviza celor ce spun „știință în folosul umanității" cîștigă bătălia în tot mai multe țări, în straturi tot mai largi, în minți tot mai diferite.

Oțelul clocotește și se revarsă în șuvoaie de foc

SIMPLU DAR COMPLICAT

—REPORTAJ DE ANTICIPAȚIE DESPRE O PROBLEMĂ ACTUALĂ—

de Viorel BURLACU

Am vrut să plec într-un centru metalurgic pe la sfîrșitul anului 1967, dar alte treburi urgente m-au oprit. Abia în primele luni ale lui '68 am vizitat uzinele de mașini-unelte „Cutezătorii". Așa cum se știe, această întreprindere complet automatizată a fost construită în 1966, o dată cu combinatul alimentar „Gloria", din economiile de metal dobîndite de toate uzinele metalurgice din țară în primii cinci ani ai acestui deceniu.

M-am întîlnit aici cu Chirilă Nicolae, proaspăt inginer, fost responsabil de brigadă la turnătoria de oțel din Reșița, și mi-am dat seama cît de repede trecuseră anii, cei 10 ani de cînd, în 1958, reșițenii porniseră cunoscuta lor acțiune de a chibzui fiecare gram de metal, legînd demnitatea de metalurgist de felul în care știau să gospodărească acest „corp simplu bun conducător de electricitate și căldură".

Am luat masa împreună la el, acasă. După o vreme gazda se ridică și, răscolind într-un sertar, scoase un ziar pe care mi-l întinse

— Reportajul de atunci, din iunie 1968. L-am păstrat ca nou

Cu oarecare emoție l-am recitit

DESPRE „LINIA TINERETULUI" ȘI NECAZURILE UNUI SECRETAR DE U.T.M.

La secția laminatoare orele trec ca oriunde în lume, oamenii lucrează în fiecare zi ca în ziua precedentă, șerpii încandescenți de metal ies din cuptoare și se zbat în gura laminorului ca să ajungă apoi pe partea cealaltă cuminți, liniștiți. Cîteodată oamenii se enervează — dacă scade cumva tensiunea și nu mai e curent — iar atunci prăjesc slănină la fiarele încinse și suduie de mama focului. Aici există o „linie a tineretului". Este vorba de un loc de muncă, dar nu numai de atît.

— De aici pornesc întrecerile, acțiunile de muncă voluntară, concursurile „cine știe, ghicește" .

— Să nu înțelegi cumva că doar acolo-s fruntași — intervine inginerul Zimbran, care, hotărît lucru, ține la faima secției întregi. Nu numai la linia tineretului o să aflați entuziaști ca Gonda Zoltan sau Kovacs Ladislau. Notați-vă în carnet și pe Gociu Mircea de la „linia de tablă" și pe Onofrei Vasile de la „profile grele"

★

Afară, lîngă secție, cîteva fete răsădesc flori, chicotind de cine știe ce vorbă de duh

— Cu cîteva flori nu facem noi primăvara — rostește însă oftînd secretarul de U.T.M., plecîndu-se și ridicînd de jos o piuliță. Cu cei de la lăcătușerie stăm prost Piese — și astea destul de multe - care s-ar mai putea folosi, se aruncă; zale de lanțuri, la fel: piulițele astea. din prea multă domnie, în loc să se deșurubeze, se taie. Nu știu ce face tovarășul Hîrșovescu — e vorba de secretarul U.T.M. de acolo. De ce să fi avut noi numai 110 tone de metal economie pe mai, cînd se putea mai mult?

Într-adevăr, de ce?

DESPRE UN „INVIDIOS" ȘI O PROBLEMĂ POLITICĂ

Ferindu-mă de încărcătoarele care ridicau vagoanele cu fier vechi ca pe niște piulițe, fac cunoștință cu Miu Gheorghe, secretarul de U.T.M pe schimbul doi. Îmi vorbește cu oarecare invidie de Pomătaru Iordache. a cărui echipă făcuse 44 de procente peste plan, și de Mihăilescu Alexandru, cu 42 procente. Îl privesc nedumerit.

— Nu vă uitați așa. Știți ce-s eu? (nu știam) Tehnician oțelar Și știți ce fac? (nici asta nu știam) Scriptologie, asta fac

Ei și?

— Cum „ei și"? De cînd is aici, nu-i zi să nu mă cer în producție, nu-i zi să nu mă mănînce palmele astea. de mult ce s-au domnit. Și nu mă vreau nici maistru, nici șef de brigadă. Oțelar mă vreau. Oțelar de rînd. Să scrie și altul despre mine: „Miu Gheorghe și-a depășit planul cu 1 la sută". Auzi dumneata? Numai cu 1 la sută!

Să vrei să fii oțelar și să trebuiască să „te mulțumești" cu o slujbă de birou — iată un lucru care merită să fie consemnat

— Și mai e ceva. O „problemă politică acută", adăugă vecinul meu. La noi, utemiștii sînt împărțiți în trei organizații. Pe schimburi. Membrii de partid, tot în trei, dar pe locurile de muncă. Eu cred că așa e mai greu să asigurăm consultarea organizației de partid în problemele tineretului și că ar trebui ca cei din comitetul orășenesc U.T.M. să se ocupe de treaba asta.

Ne despărțim. Îi urez să ajungă oțelar, iar el își aduce aminte că e ziua lui și mă poftește după schimb (pe la miezul nopții) la onomastică.

UN PRIETEN NOU, O FATĂ ȘI CÎTEVA VISURI

N-am mulți prieteni și nu-i obiceiul meu să mi-i fac la orice colț. Dar de Chirilă Nicolae m-am simțit apropiat din prima clipă de cînd l-am cunoscut la comitetul orășenesc U.T.M. Reșița Am aflat apoi că-i secretarul de tineret al turnătoriei de oțel, responsabil de brigadă, membru în comitetul regional U.T.M. Timișoara, și că se ocupă în mod deosebit, pe combinatul

metalurgiștilor reșițeni, cu acțiunea de gospodărire a metalului. M-a poftit la el, la lucru.

A doua zi, o dimineață ploioasă, m-a adus tocmai în Mociur — un cartier care începe chiar acolo unde ai crede că se termină Reșița — la turnătoria de oțel. Chirilă m-a întîmpinat cu o bucurie copilărească și m-a recomandat tuturor. În hala mare totul respira a nou, se simțea că e vorba de o turnătorie modernă, largă, să poată să se minuneze oricine, cu acoperișul undeva sus, departe, acolo unde o macara enormă se plimba domol, ducînd o piesă de 20 de tone.

Inginerul Ion Grasoi — păzitorul calității la turnătorie — începe să-mi explice cum se fac economiile și, fără multă trădanie, am înțeles problema maselotelor duble de la turnarea penelor de ramificație a locomotivelor, care aduceau o economie de 400 la sută și metoda maselotelor izotermice, care înlăturau la fiecare roată de locomotivă peste 200 de kg de metal.

Apoi „ieșim pe teren", acolo unde tineretul (peste 80 la sută din totalul turnătorilor de oțel) se ia — fără nici o figură de stil — la trîntă cu formele, acolo unde mîini îndemînatice modelează lăcașurile în care zbucnirile înstelate de oțel aveau să sălășluiască, liniștindu-se și să dea naștere pieselor banale, care nu trezesc nimănui atîtea întrebări și răspunsuri ca celor care le făuresc.

În laboratorul de nisip, unde se creează condițiile zămislirii unor forme perfecte, care să slujească din plin piesa turnată, am cunoscut-o pe Luiza Risto — o laborantă cu ochii căprui care se visa aviatoare. Era chiar de pe acum motoristă de gradul I, și nici în ruptul capului n-ar fi renunțat la visul ei.

L-am cunoscut și pe timidul responsabil de brigadă Chira Ion — al cărui mănunchi de tineri, alături de cei ai lui Chirilă, ai lui Pop Ștefan ori ai lui Nedelcu Nicolae, au pus umărul și sufletul la cele 53 de tone economie pe luna mai. Și el visa — visa plastic, silindu-se să facă pictură în ulei.

Și alt tînăr visa. Visa să sculpteze o statuie pe care s-o admire toți reșițenii și care să poarte jos o inscripție micuță cu numele creatorului: „Doboș Gheorghe — metalurgist".

Am părăsit Reșița (alcătuirea aceasta de case și străzi crescută în însăși inima clocotindă a combinatului de parcă și bisericile sînt în curtea uzinei) la ora prînzului. Am trecut pe lîngă turnătoria de oțel. Mi s-a părut că văd la o ferestruică o mînă fluturînd o batistă. Să fi fost a lui Chirilă Nicolae?

★

În orașul unde se ridicase uzina „Cutezătorii" am mai rămas o zi. Am aflat de la prietenul meu că tablourile lui Chira Ion ajunseseră la expoziția interregională sindicală, că Miu Gheorghe era primtopitor, că Doboș Gheorghe lucra încă la statuia lui, iar Luiza Risto — laborantă cu ochi căprui — era de cîțiva ani pilot pe liniile de pasageri. Și că toată țara socotea inițiativa din 1958 a reșițenilor un act patriotic. Se vedeau de altfel cu ochii rezultatele gospodăririi cu grijă a acestui element care este metalul, și care, fiind totuși un corp simplu, pune cele mai complicate probleme.

Acolo unde oțelul și fonta se transformă în mașini, unelte, piese.

Fotoarafii de A. MIHAILOPOL

DOUĂ POVESTIRI...

1) Leila Abașidze.
2) ... în „Ghimpele".
3) ...și în „Libelula".

de A. FINOGHENOV

O să vă istorisesc o povestioară. Cadrul e de basm oriental. Flori de migdal și piersic cu parfum amărui, vinuri rubinii băute în cupe largi, djighiți zburînd ca vîntul pe cai mărunți și iuți. Deci, culoare locală gruzină. Povestea e însă modernă. S-ar putea intitula, banal dar atractiv: „Cum a devenit actriță de film..." Eroina are nouă ani. Se numește Leila și e excesiv de zvăpăiată. Mătușa ei o adoră, drept care o vrea celebră. Prilejul se ivește: studiourile din Tbilisi caută o fetiță vioaie pentru personajul Kato din filmul „Kadjan". Cu Leila de mînă, mătușa pornește să cucerească gloria. Dar... Fetițe vioaie se găsesc cu sutele, iar mătuși ambițioase, la pătrat. Cînd a venit rîndul Leilei, examinatorii i-au spus, sec și obosit (trecuseră în revistă toți copiii teribili din Tbilisi), că nu mai au nevoie de ea: eroina fusese găsită. Dezamăgită a fost, cum se poate ușor înțelege, mătușa, nu fetița. Leila a încălecat frumușel pe balustrada scării (se aflau la etajul III) și scoțînd un fluierat voinicesc, își dete drumul. Cînd ajunse în josul scării, fetița se lovi de un bărbat pe care era cît pe-aci să-l răstoarne.

— Ce ești fetiță, ori capră? — îi strigă el furios. Apoi o măsură cu privirea, o apucă de mînă și o tîri după dînsul, sus pe scară. Speriată, Leila izbucni în plîns, îi ceru iertare, dar bărbatul nu-i dădu drumul. O duse pe fetiță în sala unde avea loc examenul.

— Am găsit-o, în sfîrșit, pe Kato a noastră! Iat-o, spuse bărbatul, arătînd-o cu mîna pe Leila care nu-și venise încă în fire și se uita în jur cu ochii înotînd în lacrimi.

Bărbatul era Konstantin Pipinașvili, regizorul viitorului film „Kadjan". În aceeași zi, soarta micuței Leila fu pecetluită: va deveni actriță de film. La nouă ani, primea primul rol principal.

De la Kato la Libelula și Ghimpele

Pe Leila o cunoașteți bine și dv. E tot sprințară, vioaie, plină de farmec și temperament. Numai că a depășit cei nouă ani cu încă... (ne oprim, cu discreție: actrițele au întotdeauna doar vîrsta pe care o arată). Se numește Leila Abașidze și ați văzut-o cînd sub înfățișarea de ... Libelulă, cînd sub aceea de... Ghimpe. Adică, în filmele sovietice cu același nume, întruchipînd pe rînd, fie o fată veselă, inteligentă dar cam nepăsătoare și ușuratică (asemenea unei libelule), fie o șoferiță energică, niței îndrăgostită, care nu poate suporta lipsurile și indolența unora din jur (drept care îi înțeapă cu ironii și critici asemenea unui ghimpe).

Pipinașvili s-a dovedit a avea mult fler artistic: fetița descoperită de el și-a confirmat, de la prima apariție pe ecran, generosul talent actoricesc. Acea micuță Kato — fetița de la țară care nu-și pierde niciodată buna dispoziție, în ciuda vieții amărîte și mizere pe care o duce — a cucerit toate inimile.

Mai tîrziu, abia cînd a ajuns elevă în clasa a VIII-a, Leila a fost din nou invitată să filmeze, de astă dată în rolul tinerei țigănci Iuta din filmul „Poteca de aur". Înainte de a-și termina școala medie și a se înscrie la Institutul de Teatru, Leila noastră interpretase și cel de-al treilea rol cinematografic al său: cel al gingașei Nazibrolu, eroina poemului „Leagănul poetului", aparținînd unui clasic al literaturii gruzine, A. Tereteli.

În „Curtea noastră", film distins cu un premiu internațional în cadrul celui de al VI-lea Festival Mondial al Tineretului, Leila Abașidze creează un personaj cu totul deosebit de cele realizate pînă atunci, dovedind astfel bogăția și varietatea personalității ei artistice: Manana e o fată tînără care a suferit mult din pricina unei deceptii în dragoste, dar care a reușit pînă la urmă să-și întîlnească credinciosul tovarăș de viață. Și, ca și în Libelula sau Ghimpele, Leila cîștigă de partea Mananei pe toți spectatorii.

Încă o poveste adevărată...

De astă dată e o istorioară de dragoste și se termină, spre mulțumirea noastră, a cititorilor, cu un happy-end (și, după cum singură mărturisește Leila, ar putea servi drept admirabil pretext pentru scenariul unei comedii). Eroii ei sînt Leila Abașidze, actriță de film, și Gheorghi Danelia, chirurg.

.. Emoții, bătăi de inimă, apoi aplauze nesfîrșite: Leila jucase cu mare succes în spectacolul de deschidere a Institutului de Teatru. După căderea cortinei, cînd Leila mai stătea încă în cabină, pe un colț de scaun, frîntă de emoții și fericire, i se aduce un pachet mare. Îl desface cu febrilitate: în el se afla un foarte frumos costum de schi.

— E exact lucrul pe care l-am visat! — exclamă fericită Leila. În același timp văzu un bilet în care scria: „Dragă Leila! Îți urez fericire și succese în viitoarea dumitale activitate creatoare..." Biletul nu era semnat.

„Desigur că e de la vreo rudă sau vreun prieten" — își închipui Leila. Îi întrebă pe toți, fără a reuși însă să afle cine-i făcuse darul.

Peste cîteva zile Leila plecă să schieze. Dar n-apucă să lase pe pistă că prin fața ei trecu în zbor un schior. Leila băgă de seamă că o clipă privirea lui se oprise cu insistență asupra ei. Puțin mai tîrziu, schiorul se apropie de ea și, înclinîndu-se politicos, îi spuse: „Costumul de schi vă prinde de minune!"

„Nu cumva mi l-a trimis chiar el?" — se întrebă Leila, gata-gata să se indigneze. Dar schiorul era un brunet frumos, foarte bine făcut, așa că Leila nu mai spuse nimic. Se cunoscură. Pe noul ei prieten îl chema Gheorghi și era un sportman pătimaș. Cînd sosi clipa despărțirii, Gheorghi își conduse prietena acasă și își dădură adresele. Aducîndu-și aminte de costum, Leila spuse

— Îți mulțumesc foarte mult!

— Pentru ce?! — întrebă mirat Gheorghi.

— Știi pentru ce... — răspunse Leila și se făcu nevăzută în spatele ușii.

Între Leila și Gheorghi se legă o strînsă prietenie. Peste un an se căsătoriră. Acum au un băiat, Ramaj, în vîrstă de cinci ani. Tatăl vrea ca fiul său să devină medic, dar mama... Mama, firește, îi ține parte lui Ramaj, care de pe acum declamă frumos versuri, imită cu mult talent orice voce și visează să fie artist...

Soții rîd cu poftă amintindu-și povestea prieteniei lor, și mai ales de costumul de schi, care a jucat un rol atît de important în viața lor. Și cum să nu rîzi? Mai tîrziu s-au lămurit că Gheorghi nu-i trimisese nici un costum de schi. Iar Leila nu a aflat nici pînă în ziua de azi cine i-a trimis cadoul în ziua spectacolului de absolvire a Institutului...

...ȘI O EROINĂ

Vă rugăm (v) o singură propunere

Primul căruia ne adresăm: inginerul şef. Tînăr ninse, uşor accent moldovenesc. Numele, ciudat: Nicolae Vantrup.

— Îndeletnicirea de bază în gospodărie?

La întrebarea aceasta se încruntă.

— Îndrumez, coordonez, umblu prin secţii şi... dezleg şarade.

— Vă obligă cineva la o asemenea distracţie?

— Da. Din păcate însă, nu vreo revistă de specialitate, ci două institute foarte serioase: I.C.C.P. şi I.C.M.E.A.

— Adică?

— Institutul de cercetări pentru cultura porumbului şi Institutul de cercetări pentru mecanizarea şi electrificarea agriculturii. De vreo cîteva zile încerc să găsesc un mijloc pentru a împăca şi „capra şi varza", cum se spune. Toată lumea ne îndeamnă să facem din unitatea noastră o unitate rentabilă. Pînă şi dumneavoastră, prin ancheta de faţă. Este de altfel şi cea mai mare dorinţă a noastră. Ni s-au creat condiţii de lucru dintre cele mai bune. Avem de toate: şi specialişti, şi maşini, şi seminţe de soi, şi oameni inimoşi. Dar... şi greutăţi. Iată, de exemplu, una: I.C.C.P.-ul recomandă să semănăm porumbul pe o distanţă de 1 metru între rînduri. S-a dovedit că această distanţă este cea mai indicată pentru sporuri mari de recolte. Pe de altă parte, departamentul Gostat a aprobat, după experimentări, o maşină de recoltat realizată de I.C.M.E.A., care însă dă maximum de randament numai pe ogoarele de porumb semănat la distanţă de 80 de centimetri între rînduri... Dacă ţinem seama de indicaţiile I.C.C.P.-ului, putem face mecanizat, cu maşinile, toate lucrările de semănat şi de întreţinere. Asta înseamnă o simţitoare economie. Dar tot ce cîştigăm în primăvară şi în vară se iroseşte la toamnă pentru că recoltatul, lucrarea cea mai costisitoare în cultura porumbului, trebuie să-l facem cu mîna...

— Şi?... Propunerea dumneavoastră?

— Propunerea mea este ca I.C.M.E.A.-ul să caute cît mai grabnic mijlocul de reglare a maşinilor de recoltat porumb, pentru ca ele să poată fi folosite pe distanţa între rînduri indicată de I.C.C.P. Altfel, vorba ceea: ne furăm singuri căciula.

... Inginerul şef nu se dezminte că este de prin părţile de pe unde Anton Pann şi-a cules „Povestea vorbii".

Inginerul şef Nicolae Vantrup: *„Rezolvarea grabnică de către I.C.M.E.A. a problemei maşinilor de recoltat porumb".*

Două stropitori

Pe şeful secţiei „Movila", inginerul Ştefan Vasilescu, l-am găsit la grădina de legume, supraveghind trecerea răsadurilor, din răsadniţe, în cîmp. Gingaşele plante tremurau înfiorate de vîntul primăverii capricioase.

Scopul vizitei noastre nu pare să-l surprindă pe şeful secţiei. Ne duce într-un fel de magazie şi ne arată două stropitori. Nu înţelegem. Şeful secţiei „Movila" rîde.

— Pînă astăzi nici eu n-am priceput de ce un şef de secţie cu 80 de hectare de grădină trebuie să stropească răsadurile numai cu două stropitori... Orice flecuşteţ, care aparent poate fi trecut cu vederea, îşi dă roadele negative la sfîrşitul anului. Noi avem tot interesul să reducem cheltuielile de producţie. Dar iată că din lipsa unui număr suficient de stropitori, trebuie să ne descurcăm cum putem. Aşadar, am fost nevoit să pun un număr mai mare de femei să stropească răsadurile cu... găleata şi cu mătura. Iată, dintr-un condei, cum preţul de cost al legumelor, în loc să se reducă, s-a scumpit cu cîţiva bani la kilogram.

— Dar de ce nu vă procuraţi stropitori?

— Pentru simplul motiv că stropitorile nu pot fi cumpărate prin virament. Nici o întreprindere industrială de stat nu produce stropitori. Iar cu bani gheaţă nu avem voie să cumpărăm.

— Soluţia?

— Propun mai multă libertate de iniţiativă şefilor de secţii din gospodăriile agricole de stat. Noi nu putem face nimic, dar absolut nimic, fără aprobarea centrului, a directorului, a inginerul şef, a contabilului şef. Dacă aş avea o cît de mică independenţă, să-i zic autonomie, aş putea să-mi construiesc şi singur stropitorile. Dar pentru a cumpăra o foaie de tablă îmi trebuie atîtea aprobări şi para-aprobări încît mai bine mă las păgubaş... Din păcate, povestea cu stropitorile nu este singurul exemplu. Dar mi se pare destul de concludent...

Ing. Ştefan Vasilescu: *„Mai multă libertate de iniţiativă şefilor de secţii din Gostat-uri".*

Dilema achizitorului

Filip Cîmpeanu, achizitorul gospodăriei, era la grajduri şi se certa cu şoferul autocamionului. Trebuia să încarce într-un singur transport doi boi şi trei tuburi de oxigen, pentru Bucureşti. Boii la abator, tuburile la fabrică. Şoferul susţinea că nu poate transporta în acelaşi timp şi boii, şi tuburile. Drumul e prost, tuburile se rostogolesc şi vai de picioarele boilor.

Filip Cîmpeanu se frămînta neputincios.

Intervenţia noastră l-a îndemnat să-şi descarce tot năduful:

— Mare bătaie de cap cu reglementarea asta a transporturilor, pe care a făcut-o Trustul regional Gostat. Spuneţi şi dumneavoastră: cum să ne descurcăm? După hotărîrea trustului nu avem voie să facem, săptămînal, decît un singur drum la Baza regională de aprovizionare (Bucureşti). Şi într-un singur drum trebuie să ne rezolvăm toate treburile. Nu zic că măsura nu este bună. Era o adevărată risipă ca pentru două kilograme de cuie să porţi maşina de 3 tone, cale de 60 de kilometri pînă la bază. Dar se întîmplă adesea să nu ne putem rezolva toate nevoile gospodăriei într-un singur transport săptămînal şi încă şi fără certitudinea că vom găsi la baza de aprovizionare din Bucureşti materialele care ne trebuie. Aşa că drumul pînă acolo, îl facem de multe ori de pomană. Aş propune ca, săptămînal, fiecare gospodărie de stat din regiune să pună la dispoziţia Bazei regionale de aprovizionare Gostat, o

Achizitorul Filip Cîmpeanu: *„Fiecare Gostat din regiune să pună săptămînal la dispoziţia Bazei de aprovizionare, o maşină..."*

ANCHETĂ de Gh. FLORESCU
FOTOGRAFII de A. LOVINESCU
SUBTITLUL: mijloace pentru creşterea rentabilităţii.
RĂSPUND: lucrători din Gospodăria Agricolă de Stat Periş, regiunea Bucureşti.

Contabilul șef Mircea Popa: *„Să se sistematizeze și să se reducă formularistica!"*

mașină. Baza să încarce în această mașină materialele cerute de toate gospodăriile din regiune, pe care apoi aceasta să le descarce la sediul fiecăreia. Astfel, fiecare gospodărie ar economisi de trei ori pe lună deplasarea achizitorului, a doi încărcători, a șoferului... Iar într-un an de zile s-ar vedea o simțitoare scădere a cheltuielilor pentru aprovizionarea cu materiale... Vă repet, problema asta a reglementării transporturilor a fost soluționată doar pe jumătate. Nu trebuie decît foarte puțin pentru a fi într-adevăr rezolvată...

Formularul „Méagré"!

— Într-un ceas, formularul „Méagré" să fie gata!

Contabilul șef Mircea Popa, mi se pare extrem de autoritar și de acesa nu înțeleg zîmbetul funcționarei solicitată să întocmească „într-un ceas" formularul „Méagré".

Cer deslușiri.

— Noi, cei din conducerea gospodăriei — îmi spune contabilul șef — avem, printre altele, datoria de a controla cît mai des pe teren felul în care se muncește, cum sînt respectate dispozițiile conducerii. Asemenea controale au menirea de a preveni fel de fel de greșeli, abuzuri, risipe — toate aceste deficiențe ducînd la scăderea rentabilității. Or, practic, posibilitatea controalelor ne este împiedicată de o sumedenie de lucrări de birou, lucrări de multe ori inutile, dar care ne răpesc o groază de timp. Iată, de pildă, acest faimos formular „Méagré", adică formularul statistic al Ministerului Agriculturii și Silviculturii, pe care trebuie să-l înaintăm în fiecare lună, pe ziua de 5.

Rubricile acestui formular sînt în majoritatea lor aceleași, dar absolut aceleași, cu rubricile „situației economico-financiară" cerută la fiecare 10 ale lunii, de același ministeri. Dintr-un condei, în primele 10 zile ale lunii, noi, personalul administrativ, avem de lucru pînă peste cap, întocmind și iar întocmind situații și formulare care se dovedesc a fi de prisos, tocmai pentru că se repetă...

— Propunerea dumneavoastră?

— Să se sistematizeze și să se reducă formularistica, în așa fel încît să ne rămînă mai mult timp pentru problemele practice ale gospodăriei. Mai precis, pentru urmărirea în toate sectoarele a mijloacelor pentru scăderea prețului de cost, operație prin excelență contabilă...

Amortismente

Vizita în gospodăria agricolă de stat „Periș" mi-a dovedit că de „chestiuni contabile" se preocupă din plin și directorul gospodăriei, Mihai Jiteanu. L-am găsit privind cu ciudă o hardughie de construcție arhaică, un fel de seră-muzeu-depozit-magazie — totul de o supremă șubrezenie.

— Pentru harabaua asta plătim 14.000 lei pe an amortisment — îmi spune directorul.

În continuare tov. Jiteanu îmi vorbește apoi despre o grea piatră de moară agățată de gîtul bugetului gospodăriei: chestiunea amortismentelor, adică a sumelor pe care gospodăria trebuie să le plătească statului pentru mașini, clădiri, utilaje, într-un cuvînt pentru tot ceea ce înseamnă fondul de bază al unității. Anual, aceste amortismente se ridică la suma de 1.500.000 lei, dintre care cel puțin 500.000 lei sînt bani plătiți pe bunuri nefolosibile și care încarcă prețul de cost al produselor.

Sînt în gospodărie multe clădiri, mașini și utilaje, care de-a lungul anilor au fost plătite prin amortismente. Însă din pricina unei proaste evidențe a amortismentelor — evidență ținută de departamentul gospodăriilor de stat — nimeni nu poate ști la ora actuală cît s-a plătit și cît mai este de plătit pentru fiecare bun în parte.

— Iată, de pildă, aceasta, (și-mi arată din nou hardughia despre care pomeneam mai sus). La origine a fost o seră. Cînd a fost preluată, la naționalizare, era deja deteriorată. Pentru nevoile crescute ale gospodăriei, care aprovizionează cu zarzavaturi și legume Capitala, noi am construit o altă seră, mult mai mare și modernă, dar continuăm să plătim amortisment și pentru hardughia aceasta care nu produce nici un sfert din ceea ce trebuie să plătim pentru ea. Sînt sigur că valoarea ei a fost de mult, achitată. Însă evidența acestor plăți este foarte încîlcită. Mi se pare de-a dreptul paradoxal ca noi, unitate de *stat*, să plătim *statului*, pentru bunuri care nu ne aduc nici nouă, unității, nici nimănui altcuiva, vreun folos...

— Ei,și atunci? Propunerea dumneavoastră?

— Simplu de tot: să se facă ordine odată pentru totdeauna în evidența amortismentelor. Altfel, plătind *statului*, bani grei ai *statului* pentru bunuri care nu produc, păgubim *statul*. Și toată lumea, inclusiv noi, dorim să ajutăm statul, fiind cît mai rentabili.

Directorul gospodăriei, Mihai Jiteanu: *„Să se facă ordine în evidența amortismentelor!"*

TREI POEȚI FRANCEZI*)

Joachim du BELLAY
(1522 — 1560)

Mi-e scurtă noaptea

Mi-e scurtă noaptea, ziua lungă-mi pare,
Fug de iubire și-o urmez cînește,
Sînt crud cu mine, mila-ți cer fierește,
Tortura-mi zămislește desfătare.

Ce-i bine văd, chem răul cu-nfocare,
M-aprinde dorul, spaima mă-mpietrește,
Să fug mă-ndemn, nimic nu mă clintește,
Mi-e bezna zi și ziua-ntunecare.

Al tău sînt și nu pot să fiu al meu,
Mi-e trupul slobod și cu lacăt greu
Am sufletul în ocnă ferecat.

Să capăt vreau, să cer nevolnic sînt.
Răneşte, dar să vindece nici gînd,
Arcașul mic și orb și despuiat.

Alfred de MUSSET
(1810 — 1857)

Cîntecul lui Fortunio

Voi credeți că de fata dragă
Pot să vorbesc.
Nici pentru-o-mpărăție-ntreagă
N-am s-o numesc.

De vreți, cîntăm pe rînd ori droaie
La un atacan,
Că o ador și că-i bălaie
Ca grîu-n lan.

Fac orice i se năzărește
Și-o porunci.
Și viața mea dac-o rîvnește
I-o pot jertfi.

Chiar dacă răul ce ni-l lasă
Dor neștiut
De moarte sufletu-mi apasă,
Eu sînt tăcut.

Prea dragă mi-e, să spun în lume,
Ce îndrăgesc,
De dragu-i pot să mor dar nume
Eu nu rostesc.

Jacques PRÉVERT
(n. 1900)

Pentru tine dragostea mea!

Am fost la tîrgul de păsări
Și-am cumpărat păsări
Pentru tine
dragostea mea
Am fost la tîrgul de flori
Și-am cumpărat flori
Pentru tine
dragostea mea
Am fost la tîrgul de fiare vechi
Și-am cumpărat lanțuri
Lanțuri grele
Pentru tine
dragostea mea
Apoi m-am dus la tîrgul de sclave
Te-am căutat
Dar nu te-am găsit
dragostea mea.

Talmăciri de Maria BANUȘ

*) Din volumul în pregătire „Din poezia de dragoste a lumii"

Noul Narcis

Desenele satirice ale lui DUMITRU NEGREA

Desenul lui D. Negrea — cunoscut nouă şi din recenta sa expoziţie personală — este interesant atît prin tematica vastă pe care o îmbrăţişează — satirizarea unor cusururi omeneşti şi sociale — cît şi prin soluţiile grafice pe care le găseşte.

Cum înfăţişează el hoţul? O siluetă care, văzută de la spate, păşeşte tiptil, cu două braţe lungi ce atîrnă, sfîrşind cu nişte palme deschise, imense, şi peste întreaga imagine se proiectează profetic gratiile. Pe noul Narcis? Bulevardistul, aşa cum îl cunoaştem, admirîndu-şi chipul ridicol în apă, aşezat într-o poziţie corespunzătoare cu toată comportarea lui. Îndărătnicul, omul pe care un măgar se sileşte să-l împingă de la spate...

Umorul este bine dozat, caricatura atingîndu-şi ţinta la fiecare lovitură. Iată, de pildă, „Un rege în New York", unde Charlot calcă cu piciorul gigantic peste măruntele personaje ale fabricanţilor de arme nucleare şi alţi valeţi ai dolarului, care fug în dezordine.

Actualitatea se revarsă din plin în tot ce creează. Imaginea îmbracă forme potrivite ideii pe care o exprimă, linia se lungeşte, se scurtează sau se deformează după o logică precisă şi corespunzătoare, iar satirizarea izbucneşte din înmănuncherea gîndirii şi exprimării plastice.

Caricatura capătă aci un sens mai larg, i se deschide o perspectivă mai amplă; înfăţişarea temei în cadru nu se sfîrşeşte cu satisfacţia contemplării, ci porneşte după tine, vibrantă, ţi se strecoară în suflet, îţi stăruie în minte şi îşi continuă povestirea. Aceasta este de altminteri rolul artei militante, acela de a te face să cugeţi, să înţelegi mai bine realităţile. Desenul satiric se află în primul eşalon al acestei arte şi D. Negrea dovedeşte că ştie să-l stăpînească. De altminteri e de presupus că artistul, cu toate că a ajuns destul de departe cu dezvelirea cusururilor contemporanilor, nu prezintă decît începutul unei fresce. Căci cu bisturiul îmbrăcat în culoare neagră — pentru a scoate mai bine în evidenţă albul — mai are serios de operat!

St. BANU

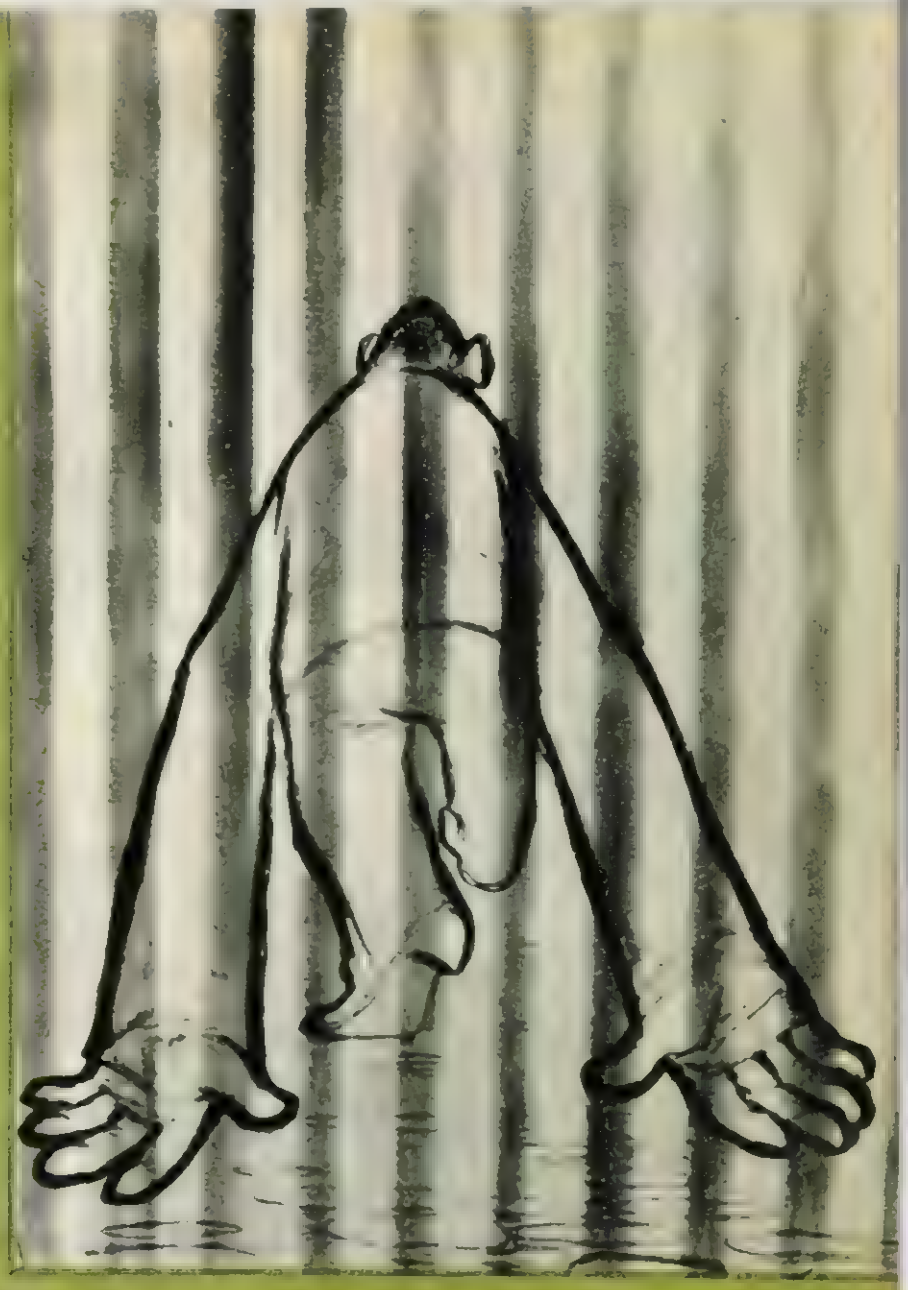

Hoţul

Mînca-l-ar mama!

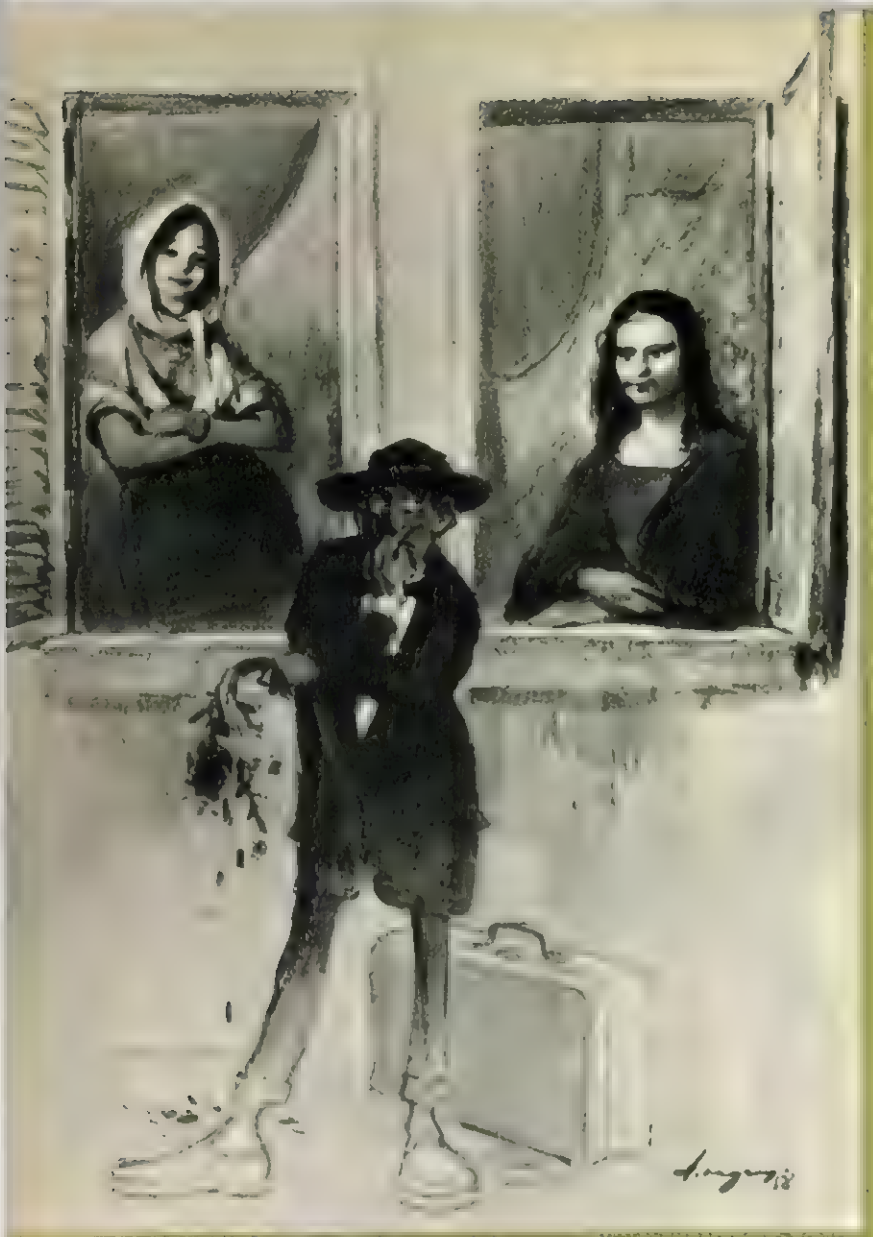

Nehotăritul

←

Un rege la New York

Neînțelesul

Îndărătnicul

TIA PELTZ: *portrete-fabulă*

— Şi uliul! Foarte bine, elev! Da' o altă pasăre răpitoare mai ştii?...

— Mie unul nu-mi plac oamenii care se maimuţăresc!

— Omul să fie om, pricepi? Nu cîine!

În ilustraţiile Tiei Peltz, detaliul liniei şi al umbrei au uneori frăgezimea spontaneităţii, alteori vigoarea şi pateticul studiului adîncit, dar mai întotdeauna acea analiză care dezgroapă fin, din vîrful creionului, cutele sufleteşti cele mai ascunse. În capetele animaliere — prezente şi ele în expoziţia personală pe care a avut-o de curînd artista — apare însă o altă latură a inspiraţiei şi exprimării ei plastice. Acest desen caricatural satiric dezvăluie cu aspră luciditate dar şi cu umor ceea ce caracterizează imaginea lumii interioare a unor fosile sociale. Nu ne aminteşte oare de o bufniţă chipul femeii care oftează după „altădată", închisă în ea, neîncrezătoare, cu ochii bulbucaţi, care sub pălăria mare se ascund parcă de lumină? Sau de o maimuţă, degeneratul sceptic, care lasă să-i cadă de pe buze „adevăruri" importate o dată cu bascul din „pachet"? Nu aduce cu un buldog de pază chipul celui care-şi apără cu îndîrjire poziţiile „principiale" de speculant?

Tentaţia de a asemui chipul uman cu cel al altor vietăţi nu e nouă. Ilustraţiile fabulelor au servit deseori ca pretext unor artişti pentru a împrumuta chipului unor animale trăsături omeneşti, sau de a cocoţa un cap de patruped pe un corp omenesc. Numeroşi pictori s-au servit de pretextul asemuirilor pentru a reda în imagini halucinante chipul unor vietăţi despre care nu-ţi dai seama dacă sînt animale sau oameni, atît de multe expresii fiind comune unora şi altora. Şi în caricatură procedeul a fost întrebuinţat adeseori, dar întotdeauna pentru a ridiculiza o anumită *persoană*.

Ceea ce constituie nota originală a acestei galerii de desene satirice este că Tia Peltz stigmatizează nu persoane, ci trăsături morale comune unor *categorii* de tipuri. Ea reuşeşte, cu îndemînare şi simţ artistic, să frămînte chipurile înrudite şi să le renască într-unul care lasă ambelor vietăţi esenţialul, astfel încît să se recunoască şi tipul de om, şi animalul cu care aduce portretul său moral.

St. S.

— Am fost la circ. Cel mai mult mi-au plăcut elefanții...

— Uhu-huuu! Pe bufnița aia de Ioneasca n-o pot suferi!...

— A spus că sînt un măgar! Închipuiește-ți: eu și... „măgar"!...

— ...și nu te mai uita la mine ca vițelul la poarta nouă!...

Autocritica

sau o întîmplare pe nedrept uitată de povestitor

de Vasile BOLOCAN

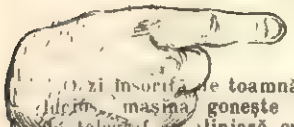

O zi însorită de toamnă tîrzie. Pe asfaltul [illegible] mașina gonește necontenit. Stîlpii de telegraf se aliniază cu repeziciune. Seamănă dăștepșnic, cu niște pari de gard care așteaptă doar să li se încolăcească nuielile. Dincolo de ei, ochii străpung aerul străveziu. Și nimic nu-i oprește să ajungă pînă la întretăierea munților — nebuloși în depărtare — cu seninul albastru al cerului.

Nu poți fi decît vesel într-o zi ca asta. Cu surîsul pe buze, dau binețe strengărește, de după parbrizul mașinii, trecătorilor.

Da! Nu poți fi decît vesel într-o zi ca asta. Vesel, firește! Dar, vai, flămînd!

Intrăm tocmai într-o comună. Șoferul oprește brusc, de parcă ar avea o pană.

— Ce s-a întîmplat? întreb neliniștit.

— Nimic! îmi răspunde el. Ar fi bine să înbucăm ceva. Ne apucă noaptea flămînzi!

Coborîm. Restaurantul Cooperativei exală un miros acru de țuică. Valuri opace de fum de țigară se revarsă, lenește, prin ușa deschisă. Pășim în prima încăpere, cu mese golașe, ca niște găini de rasă, și scaune pătate. Trecem în încăperea din stînga. Cu lăcomia și neliniștea oamenilor flămînzi, cercetăm galantarul de la un capăt la altul. Dar în afară de-o farfurie cu pește prăjit și acela de-o vîrstă respectabilă, nu mai descoperim nimic. Pe chipul șoferului deslușesc aceeași dezamăgire care mă încearcă și pe mine.

— Eu am un prieten aici, în comună. Dacă vreți, veniți cu mine! S-o găsi cîte ceva și pentru noi la el, în cămară.

Ispititoare propunere! Dar te poți duce la oameni străini, așa, pe nepusă masă? Hotărît, nu! Rămîn deci nelnduplecat la rugămințile tovarășului meu de drum și-l las să plece singur.

Fac cale întoarsă și, tocmai cînd eram pe punctul de a părăsi localul, mai descopăr o ușă. Deasupra ei, o inscripție șchioapă avertizează: „Masa se servește aici!" Fericire!!!...

Urc două trepte, apăs pe clanță și iată-mă în încăperea în care ar urma să-mi potolesc foamea. Înfățișarea acestei camere e atrăgătoare și... promițătoare. Fețe de masă albe, scaune cu echilibru stabil, flori... Am senzația evaziunii în alt... continent alimentar.

Mă simt bine. Nefiresc de bine. Liniștea camerei n-o tulbură nimic. Nici măcar vreun ospătar. Aștept cît aștept și, deodată, geamul care comunică cu bucătăria se lasă, energic și tranșant, în jos. În locul lui apare chipul unei femei. Bonetă albă, ochi negri surîzători, față tînără și totuși blajină. Sînt întrebat dacă mă servește cineva.

— N-a venit încă nimeni pe aici! — îi răspund.

— Avem supă de zarzavaturi. Altceva nimic...

De obicei supele nu-mi plac. Ca să fiu cinstit, recunosc că le mănînc doar cînd n-am încotro. Mai cu seamă cele de zarzavat. Făptura din ochiul ferestruicii îmi ghicește, parcă, gîndul. De aceea caută să îndulcească impresia ce-o deslușește pe chipul meu:

— Veniți mîine! Vă servim cu un cotlet de porc sau cu un grătar, cum nici la oraș n-o să găsiți! Carnea ne-a sosit chiar azi. E la gheață, în pivniță...

— O! mă bucur eu. De vreme ce aveți carne, atunci treaba e simplă. Îmi faci la repezeală o friptură!... Dacă și bucatele, continui pe ton de glumă desperată, sînt pe-atît de gustoase pe cît de luminoși îți sînt ochii, atunci sînt nerăbdător să gust din ele. Ce zici, tovarășă? rîd eu.

— Cu dragă inimă, îmi răspunde tot rizînd. Numai să se învoiască și tovarășul responsabil!

Tînăra bucătăreasă se ferește din ochiul micii ferestre și-mi dă putința să privesc în interiorul bucătăriei. Lîngă ușă se înalță, masivă, o făptură roșie la față și dolofană la trup. E responsabilul restaurantului, care intrase nu demult. Înfățișarea acestui om nu-mi prevestește nimic bun. Îmi dau seama că nu-i dintre cei care să-i înțeleagă pe flămînzi. Totuși încerc cu glas timid și încărcat de umilă speranță:

— Ce zici, tovarășe responsabil? Îmi gătiți și mie o friptură? Că mă arde o foame de lup!... De dimineață colind drumurile, fără întrerupere!

— Tovarășe, îmi spune el grav și sentențios, la bufet avem pește prăjit, iar la bucătărie, supă de zarzavaturi!

— Pește nu mănînc, zic. N-am nevoie! Iar în ce privește supa, mi-e că mai de grabă o să-mi întărîte foamea decît s-o potolească!

— Asta-i ce se vede! Veniți mîine și vă servim friptură...

Glasul nelnduplecat, de om sătul, al responsabilului, începe să mă enerveze. Pofta de mîncare mă părăsește, brusc. Îi iau locul exasperarea și indignarea.

— Deci, dumneata, tovarășe responsabil, nu vrei să ții seama de gusturile consumatorilor! Ți spun, străduindu-mă să-mi păstrez cumpătul și căutînd un limbaj, cum să zic — mai oficial.

— Îmi cunosc destul de bine meseria! se răstește el.

Apoi începe să monologheze vehement. Replicile mele se lipesc ca nuca de perete. În cele din urmă, văzînd că acest — să-i spunem — schimb de păreri nu duce la nimic bun, îi cer condica de reclamații.

Asta îl scoate definitiv din sărite pe agresivul responsabil. Mă săgetează cu o privire plină de ură și-mi spune, sec:

— Cereți-o bufetieruhui sau vreunui ospătar!

- Tovarășe! îi spun tragic. Dumneata ești responsabilul restaurantului și ai datoria să-mi pui la dispoziție condica. Nu mă purta de la Ana la Caiafa!

Nu are încotro. Se duce în căutarea condicii. Încerc să-l însoțesc, dar el face semn să stau pe loc.

După aproape o jumătate de ceas, în care timp, răbdarea mi-a fost pusă la grea încercare, ușa se deschide pe neașteptate și în cameră apare un alt ins. Crezîndu-l și pe el flămînd și cunoscîndu-i destinul aici, mă cuprinde un început de compătimire. Dar pașii lui, răsunători pe podele, se îndreaptă chiar spre mine:

— Sînt cenzor al acestei cooperative! Vă rog să-mi spuneți și mie dacă aveți dreptul de control la cooperative și în ce calitate!

— Ați fost chemat de acasă de tovarășul responsabil sau v-a găsit chiar aici, în local? îl întreb eu cu zîmbet apatic.

— Tovarășe, se oțărăște cenzorul la mine, nu mă lua, te rog, peste picior! Dumneata cu ce drept te amesteci în treburile cooperativei? Ai?... Vreau să știu cine ești!

— Dacă te interesează, chiar într-atît, ți-oi spune! Ar trebui însă să fiți mai grijulii de felul cum își duce responsabilul munca și nicidecum să vă legați de cei care vă vizitează.

Cenzorul mă apucă de braț. În timp ce vorbește, din gura lui țîșnesc tot felul de mirozne. Se impune aceea de alcool.

— Uite ce-i, tovarășe! Una și cu una fac două! Ori îmi arăți buletinul, ori te ducem la miliție! mă amenință el cu glas răstit.

Mă revoltă tonul și purtarea acestui individ și încerc să protestez.

— Ia mîna de pe mine, tovarășe! Ce înseamnă toate astea? Ce, ești de la miliție ca să mă legitimezi? Cu ce drept îmi pretinzi actele?

Sînt cenzor și răspund de securitatea bunurilor cooperativei! Am dreptul să știu cine calcă pragul acestui local. N-ai să pleci de aici, pînă nu-mi arăți buletinul!

— Și, dacă vi-l arăt, îmi dați condica?

— Ți-o dăm!

Nu mai am încotro. Scot buletinul și delegația.

După ce le cercetează atent, mă ia din nou la zor:

— Dar dumneata nu vrei să știi de miliție? Ai! De ce n-ai trecut să ți se vizeze buletinul la noi în comună? Sau, poate, nu ți-o fi plăcînd să dai ochii cu cei în uniforme? zîmbește el triumfător și cu ochii înfipți într-ai mei.

Sînt gata să izbucnesc. Ascult ce mai spune, cu pumnii încleștați:

— ...Și, mă rog, ce te rățoiești în local de parcă ai fi cine știe ce director sau inspector?! Ba că nu-ți place una, ba că nu-ți place alta!...

Părăsesc camera, trîntind ușa în urma mea, și mă duc glonț în căutarea responsabilului.

Acesta stă, nestînjenit, la bufet, de parcă și uitase de mine.

— Condica de reclamații, tovarășe!

Uimit că am curajul să-i mai cer condica, deși trimisese cenzorul la mine, începe să bolborosească:

Co... condica e luată de tovarășul pre... președinte!

Îi întorc spatele și părăsesc localul.

Întreb unde e sfatul popular și-l caut pe tovarășul președinte. În cîteva cuvinte îl fac să înțeleagă despre ce este vorba. Nu mă lasă să aștept mult și o pornește, alături de mine, spre restaurant.

Responsabilul, care aflase între timp, de la cenzor că nu sînt cine știe ce inspector de la Centrocoop sau din altă parte, mă tratează și acum de parcă nici nu s-ar cădea să stea de vorbă cu unul ca mine.

— Tovarășul n-a venit să ia masa la noi! spune el. A venit cu alte gînduri...

Ciulesc urechile. Ce-ar putea să născo-cească oare? El continuă netulburat:

îi place bucătăreasa! Asta-i! L-am stînjenit tocmai cînd încerca să-şi aranjeze pioile... Cum m-a văzut apropiindu-mă de ei, a strigat că vrea friptură. Da, ce mai friptură! ..

Şi rîde gros.

Privirile noastre se întîlnesc. El nici nu clipeşte, măcar. În ochii lui întrezăresc o sclipire răutăcioasă şi nu lipsită de ironie. Îmi dau seama că este dintre cei care nu dau înapoi de la nimic, numai şi numai pentru a-şi ajunge scopul. Pe buzele lui stă minciuna ca roata la car şi părul pe ţeastă

Ochii preşedintelui mă cercetează acum de sus pînă jos, nu fără dezgust. Simt că, dacă nu intervin chiar în clipa asta, va da crezare la tot ce auzise de la responsabil. Încep să vorbesc, cu privirea atentă la chipul preşedintelui. Dar nu deslueşesc nici o schimbare. Spusele gestionarului, deci, găsiseră la el mai multă crezare. Şi e firesc să fie aşa. responsabilul vorbise calm, stăpîn pe sine, dînd aparenţa sinceritătii, iar eu mă agitasem răstit şi pătimaş

De ce nu-i faci o friptură, tovarăşe responsabil? intervine preşedintele cu voce plictisită, absentă. Şi terminaţi odată toate astea! Ce dracu'!... De asta ne arde nouă? Noi construim doar socialismul şi...

Nu-i vorba de friptură, tovarăşe preşedinte, îi spun nemulţumit. I-am cerut condica de reclamaţii. E obligat să mi-o dea! Şi totuşi, refuză!...

Discuţiile noastre s-ar mai fi lungit dacă în faţa restaurantului nu s-ar fi auzit o maşină stopînd, brusc. Cu chipul zîmbitor şi satisfăcut de om sătul, şoferul meu intră în local şi zărindu-mă, îmi spune vesel:

Sătul? Gata de plecare?

String prosteşte şi mecanic, mîna preşedintelui şi-l urmez pe şofer.

În drum spre casă gîndurile mi se răsucesc în fel şi chip, minate de clocotul unei revolte nestăpînite. Plănuiesc ce anume voi face ca responsabilul şi cenzorul să aibă parte de ceea ce li se cuvine. Torc răzbunări cumplite, dantești

Cum ajung acasă, îmi spun, îl caut la telefon chiar pe preşedintele Uniunii Regionale a Cooperativelor de Consum. Să afle şi el ce fel de oameni are! Ce fel de cenzor o mai fi şi ăsta care se lasă cu atîta uşurinţă dus de nas de responsabilul restaurantului? Hotărît lucru: e primejdios individul de la cooperativă! Ar trebui scos!

Farurile maşinii străpung cu înverşunare pînza neagră a nopţii. Foamea şi mînia mă chinuiesc cumplit.

Ajuns acasă, schimb cîteva cuvinte cu soţia şi dau buzna la telefon:

Reveniţi peste un ceas, mi se răspunde. Tovarăşul preşedinte lipseşte!...

— Mănînci? mă întreabă nevasta.

— Mai încape vorbă?! Mă arde o foame de lup!

Dar ce-i cu tine? mă cercetează ea îngrijorată.

— De ce? o fac pe surprinsul.

— Eşti încruntat şi, parcă, schimbat la faţă.

Ca să nu-i stric buna dispoziţie, mă hotărăsc să nu-i povestesc deocamdată nimic. De aceea îi răspund evaziv:

N-am nimic, dragă. Îs obosit şi mi-i foame!

Mare lucru n-am gătit azi... Am supă de zarzavaturi şi peşte prăjit!

Am impresia că soarta îşi bate joc de mine.

Bine s-a mai brodit! zic. La restaurant peşte şi supă. Acasă, supă şi peşte!

Au mai rămas de ieri şi nişte fasole. Le-am păstrat pentru că ştiu cît preţuieşti tu peştele

Ca niciodată, supa mi se pare gustoasă. Chiar delicioasă! Chiar grozavă! Chiar extraordinară! Chiar nemaipomenită! Chiar...

Această constatare mă face să reflectez asupra temeiniciei vechii zicale: „Foamea e cel mai bun bucătar!" Îmi revin apoi din nou în minte scenele de la cooperativă. De data asta, însă, asprimea cu care îl judecasem pe responsabil începe să slăbească, să se estompeze!

La urma urmelor, îmi zic, de ce n-am mîncat supă de zarzavat la restaurant? Nici n-am gustat-o măcar! Nu cumva la mijloc e o toană, o pornire nesăbuită din parte-mi?... O atitudine boierească?... Să fac atîta tărăboi pentru atît de puţin lucru!

Dar nu! Îmi continui gîndul. Acasă, treacă-meargă, te împaci cu ce se găseşte, că n-ai încotro! (Noroc că gîndurile nu-s sonore! Ce-ar spune nevastă-mea?) Dar îndată ce intri într-un local, doreşti să găseşti acolo, tocmai ceea ce nu ai acasă! Şi-apoi, de vreme ce aveau carne, trebuia s-o servească! Nu s-o ascundă pentru ca mai tîrziu s-o dea celor pe care îi favorizează! Responsabilul e vinovat! Nici vorbă!

Soţia îmi aduce o farfurie mare cu fasole. Termin cu înfulecatul şi mă întind, comod, pe pat. De data asta, totul din jur pare înveşmîntat în culori mai luminoase. Oprindu-mi privirea asupra unui punct ales la întîmplare, surîd îngăduitor şi mulţumit. Frumoasă e viaţa!!! Nimic de spus! Parcă niciodată n-aş fi ştiut ce înseamnă să fii chinuit de foame. Parcă, de altfel, există foame?! Şi, ca să fiu sincer, cele întîmplate la restaurant mi-se par acum situate la o depărtare incomensurabilă. De altfel nici nu ştiu dacă au existat cîndva! Nu, hotărît, nici n-au existat...

— Nu telefonezi preşedintelui Uniunii Cooperativelor? îmi reaminteşte soţia, dornică să-mi fie de ajutor.

— O să-l caut mîine! îi răspund obosit şi indiferent. E tîrziu acum...

Dar au trecut de la această întîmplare nu zile şi nici săptămîni. Au trecut luni şi chiar... ani. De telefonat, nici pomeneală!

Despre cenzor nu am nici o ştire. În schimb, tovarăşul responsabil al restaurantului din comuna cu pricina e tot acolo. Stăpîneşte fără drept de apel. E putere legislativă, judecătorească şi executivă, totodată! Şi în toate împrejurările face aşa cum îi place. Adică, de capul lui, cap pătrat. De urmările activităţii sale la cooperativă mă socotesc şi eu vinovat.

Oameni buni, puneţi-mă la stîlpul infamiei!

O să mă bucure! Zău!

Ilustraţii de F. MILETIN

FARUL 4

— roman —

de Maria ROMAN

Capitolul VI.

(Urmare din numărul trecut)

— Acum, că am rămas singuri, deşartă-sacul! îl invită răstit Schmidt pe grăsun. Ce căutai aici? Parcă ţi-am interzis să te mai ţii după mine... O să am grijă ca întîlnirea noastră de astă-seară să fie ultima.

— Vă jur că habar n-aveam despre ce e vorba! M-a trimis şeful, fără să-mi explice nimic. Dac-ar fi după mine, mai bine aş rămîne fără picioare decît să vin să vă spionez! Pe cinstea mea!

Disperarea grăsunului era atît de sinceră, încît Schmidt îl crezu imediat. Era convins că se va putea oricînd folosi de acest individ cum va găsi de cuviinţă. Nu strica totuşi să-l mai sperie puţin.

— Ia mai lasă-te de minciuni! N-o să-mi spui tu mie că nu ţi-ai făcut rugăciunea înainte de-a porni spre casa asta.

— Vă implor, aveţi încredere în mine! Sînt gata să fac tot ce-mi cereţi. Dar pentru numele lui Dumnezeu, spuneţi repede deoarece jos mă aşteaptă cineva şi dacă mai întîrzii o să pricapă că am fost prins.

— Bine, du-te, conveni în cele din urmă Schmidt. Mai e nevoie să-ţi amintesc că am oameni pe urmele tale şi că n-ai cum să scapi de mine? Mîine seară să vii aici, să stăm de vorbă. Şefilor tăi le spui că n-ai găsit nimic în casa de bani, sau că n-ai putut s-o deschizi şi de asta ai întîrziat. Găseşti tu ceva...

Grăsunul, fericit că pentru a doua oară scăpase întreg din mîinile neamţului, străbătu alergînd coridorul, întră în birou şi, de la fereastră, îi făcu semn lui Minntar, aprinzînd de două ori lanterna. De jos veni pînă la el o înjurătură:

— Lua-te-ar dracu' de elefant! Ce-ai făcut atîta timp?!

Helene, copleşită de cele auzite, de-abia se tîri pînă la dormitorul ei.

Alex, necăjit că nici de astă dată nu reuşise să încerce noul cifru, îşi frămînta mintea să găsească legătura dintre Roni şi Schmidt pe de o parte, şi grăsunul pe cealaltă parte, căci era limpede că se cunoşteau.

În camera lui, Schmidt se gîndea la ce să-l folosească pe dobitocul acela care se lăsa întotdeauna prins.

Iar îndormitorul stăpînului, Nora îl îmbrăţişa pe Jean:

— Ţi-am spus eu, dragule, că nu poate să fie nimic...

Casa, cufundată în întuneric, era iar liniştită, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic.

★

Cursurile conspirative se ţineau la etajul întîi al unui bloc din centrul oraşului, într-un apartament de patru camere, aranjat simplu, cu mobilă obişnuită. Atrăgeau atenţia numai mesele acoperite cu aparate, cîte una de fiecare odaie. La blocul acesta cu foarte mulţi locatari, era greu să te ocupi de vecini, aşa că putea să intre şi să iasă oricine.

Cei zece elevi care frecventau cursurile sunau fiecare în alt fel. Dacă se întîmpla să vină vreunul în timp ce altul se afla înăuntru la lecţie, sau nu i se deschidea — şi atunci el înţelegea că trebuie să revină mai tîrziu — sau se ducea la uşă Todor. De cînd începuse să predea lecţii, i se întîmpla şi lui Alex să facă asta; în asemenea cazuri îl poftea pe noul venit într-una din cele două camere goale.

Ajutînd la prinderea grăsunului, Alex îşi cîştigase noi poziţii în reţea. Acum se bucura nu numai de încrederea lui Roni, dar şi de aceea a lui Schmidt. De cînd acesta îi văzuse — cum spunea el — „la lucru", crescuse considerabil în ochii lui. Aşa se explică de ce Alex avea una dintre cheile apartamentului, cealaltă fiind la Todor.

În ultimul timp Alex rămînea adeseori singur în apartament pînă noaptea tîrziu. Cu casca la urechi, asculta aproape în fiecare seară posturile Moscova, New York şi Londra şi alcătuia un buletin de ştiri. După ce termina de scris buletinul, dacă era tîrziu şi se hotăra să doarmă acolo, punea casca deschisă într-un pahar fin de cristal şi, întins pe canapea, asculta melodiile care ieşeau discret amplificate dintre pereţii auditori.

În seara aceasta, ştirile recepţionate erau foarte bune. Armata Roşie eliberase Odesa şi începuse o nouă ofensivă pe frontul Crimeei şi la graniţa Romîniei. De bucurie Alex nu mai avea răbdare să stea pe scaun. Transcrise repede ştirile, puse coala de hîrtie în buzunar şi plecă vai-vîrtej s-o predea.

În grabă uită însă pe masa de lucru a lui Todor notiţele după care întocmise buletinul de ştiri.

★

Ali avusese dreptate atunci cînd îl prevenise pe Alex că va avea de furcă cu unii dintre membrii organizaţiei de eliberare. Retragerea sa neaşteptată din detaşament fusese aspru comentată de tovarăşi. Unii dintre foştii lui prieteni îl considerau trădător. De două ori ajunseseră chiar să propună măsuri de pedepsire, dar de fiecare dată intervenise cu o indiferenţă prefăcută Ali:

— Lăsaţi-i în pizda domnului! Ne descurcăm noi şi fără ei! E tînăr, i-o fi speriat sau i-o fi obosit lupta şi s-a tras în cotlonul lui! Dar de trădat nu cred să ne fi trădat!

Mai mult nu putea spune în apărarea lui Alex, fără să devină el însuşi suspect. Dar băieţii parcă puseseră la cale un complot, acţionau tacit peste capul conducătorului de detaşament.

La început, cînd îl întîlneau pe Alex se mulţumeau să-i înjure şi să-şi bată joc de el. Astfel, într-o zi, pe cînd acesta se îndrepta spre casă, văzu la colţul străzii pe doi dintre foştii săi tovarăşi. Înţelese că pe ei îl aşteptau şi roşi. Trecu pe lîngă ei fără să salute, ştiind dinainte că nu i se va răspunde. Cei doi se lăsară întrecuţi, măsurîndu-l dispreţuitor din ochi, apoi o porniră la doi paşi în urma lui. Vorbeau amîndoi tare, cu intenţia vizibilă de a fi auziţi:

— L-ai văzut, mă, cum i-a îngrăşat popota friţilor?

— Ce te miri? Era cam porc din fire.

— Lasă porcul în pace! Ce ţi-a făcut bietul animal să-l compari cu ăsta?

— Mă, pui de Hitler! De tine vorbim, auzi?!

Alex auzea, auzea chiar prea bine şi simţea că inima o să-i spargă pereţii pieptului şi-o să zboare spre băieţi. Pentru prima oară în viaţa lui îi încerca o durere atît de nemeritată şi de grea. Îi venea să alerge spre ei, să le explice, să-i îmbrăţişeze. Să lase dracului misiunea asta blestemată!

Dar n-o făcu. Ochii i se umplură de lacrimi.

În aceeaşi seară i se plînse lui Ali:

— Nu mai pot!... Nu pot să îndur gîndul că mă cred trădător!

BLOC-NOTES

Elvis pleacă militar

Recent, un eveniment epocal s-a petrecut dincolo de Ocean. Deşi n-a fost consemnat în nici una din periodicele conferinţe ale d-lui Hagerty — şeful serviciului de presă al Casei Albe — el s-a înscris totuşi în nemurire cu ajutorul a 88 de fotoreporteri şi 28 de ziarişti care, sezisînd însemnătatea deosebită a evenimentului, i-au acordat atenţia meritată: Elvis Presley, regele Rock'n Roll-ului, a plecat militar.

Cînd zorii vesteau începutul unei zile însorite, Presley a păşit pragul cazărmii, condus de o ceată de admiratoare cu chipurile răvăşite de durere. Cîteva ore mai tîrziu — aşa cum consemnează patetic reporterul unei reviste de mare tiraj — tînărul de 23 de ani şi-a jertfit pe altarul patriei frumoasele bucle negre. Şi cu siguranţă că, pentru fiecare fir de păr secerat de odioasa foarfecă a frizerului cazon, o boabă de mărgăritar s-a prelins pe faţa chinuită de nesomn a unei tinere adepte a „ritmului secolului".

În acest moment de grea cumpănă, animat de cea mai înaltă conştiinţă civică, regele Rock'n Roll-ului nu s-a gîndit la propria sa persoană, ci doar la binele patriei: „stagiul meu militar — a murmurat el cu amărăciune — va aduce guvernului american o pagubă anuală de 500.000 dolari, echivalentul impozitelor plătite de mine."

Splendidă atitudine cetăţenească, sublim altruism patriotic!

Dar dacă stagiul militar al lui Elvis poate fi concretizat în cifre sub aspectul pagubei materiale, cum s-ar putea oare calcula nepreţuita daună adusă operei de culturalizare a tineretului american prin întreruperea vremelnică a activităţii cîntăreţului-vedetă?

Acest tineret nu va mai putea auzi decît prin intermediul discului armonioasele melodii ale lui Presley ce generau suavul dans american constînd în trîntirea partenerei pe podea, aruncarea ei în tavan sau izbirea ei de toţi pereţii, în funcţie de talentul dansatorului.

În plus, admiratorii lui Elvis vor fi lipsiţi de minunatele texte ale cînteecelor sale, cum ar fi, de pildă, această mică bijuterie literară intitulată „*Blue suede shoes*": „Te iubesc atît de mult drăguţă, încît n-am nimica contra dacă-mi iei portofelul şi-mi dai foc la casă. Dar să nu te pună cumva dracul să mă calci pe pantofii mei noi, cei albaştri".

Şi mai reuşit este textul altui mare succes al lui Presley pe care îmi permit să-l redau în versiune originală pentru a nu-i ştirbi frumuseţea:

„Tutti frutti au rutti
Wop-bob-a-loom-bop-a-loom-bam-boom
tutti frutti

Au rutti tutti frutti au rutti tutti frutti", ceea ce în tălmăcire românească s-ar exprima astfel:

„Tutti frutti au rutti
Wop-bob-a loom-bop-a loom-bam-boom
tutti frutti etc...".

Ei bine, pentru un timp — din fericire limitat — noi capodopere ale genului nu vor mai apare pe firmamentul culturii universale. De aceea, cu profundă nedumerire, aflăm dintr-un ziar că un măturător care asista la îndepărtarea podoabei capilare a lui Elvis Presley a răpit superbele bucle negre disputate cu îndîrjire de admiratoarele şi ziariştii prezenţi la trista ceremonie... şi le-a aruncat într-o ladă de gunoi!

Ca să vedeţi pînă unde poate duce pe unii lipsa de ataşament faţă de relicvele culturale ale contemporaneităţii!

Saşa GEORGESCU

Momente grele pentru adepţii Rock'n Roll-ului: o dată cu îmbrăcarea uniformei s-au dus milioanele.. Şi frumoasele sale bucle negre...

— Ce să-ţi fac, băiete? Să le spun adevărul, ar însemna să risc acţiunea. Tot ce am dreptul să fac, este să încerc să-i îmbunez puţin şi asta vezi cum merge.

— Trebuie să ies din şcoală, Ali! Izbucnai Alex. Ajută-mă!...

Ali îl privi un timp cu înţelegere şi părere de rău.

— Cum vrei... spuse apoi. Dar înainte de a ne hotărî răspunde-mi la o întrebare: ce te interesează pe tine mai mult: ceea ce faci tu sau ceea ce cred ceilalţi despre tine?

— Şi una, şi alta, afirmă imediat Alex, ridicînd din umeri.

— Vezi că nu ne înţelegem, reluă blînd Ali. Tu faci ceea ce faci pentru ca ceilalţi să spună despre tine că eşti un erou, sau pentru că aşa simţi tu că trebuie?

Alex roşi pînă în vîrful urechilor. Ali avea dreptate: la urma urmelor, nu-şi făceau decît datoria. Iar ceea ce astăzi trebuia să rămînă nelămurit, avea să se lămurească mai tîrziu.

— N-am vrut să te necăjesc, urmă Ali. Într-un fel, fiecăruia dintre noi îi e greu. Hai mai bine să vorbim de treburile noastre obişnuite. Mi s-a transmis de sus o informaţie pe care e bine s-o ai în vedere: un marinar de pe „Sfîntul Nicolae" a anunţat Frontul de eliberare că vasul pe care lucrează se ocupă cu tot felul de afaceri suspecte; nu e vorba numai de bursă neagră, dar, se pare, şi de transporturi de spioni. Astfel, nu de mult au adus în mare secret pe cineva în oraş. Un spion, se pare. Vezi dacă afli tu ceva... Ne interesează în mod special. Ştii că în ultima vreme viu din străinătate tot felul de emisari ai regelui...

Involuntar, Alex făcu legătura între spionul adus de vasul necunoscut şi misteriosul individ care se ascundea în casa lui Roni. Ipoteza aceasta vagă i se păru însă atît de puerilă, încît nu i-o împărtăşi lui Ali.

Înainte să se despartă, Ali îi atrase atenţia lui Alex pe un ton glumeţ:

— Vasăzică totul e în ordine, Alex. Numai de băieţi să te fereşti, să nu-ţi tragă vreo bătaie!

În aceeaşi seară, acasă, o găsi pe maică-sa plînsă. Locuiau împreună la etajul al doilea al unei case vechi dintr-un cartier central, într-o cameră şi bucătărie. Tatăl lui Alex fusese ucis pe front încă din primele zile ale războiului. Atunci băiatul părăsise liceul, ca s-o poată ajuta pe maică-sa, o femeie blajină şi necăjită care mai mult decît orice pe lume dorea ca fiul ei să-şi continue studiile. Dar Alex nu admitea s-o lase să muncească peste puterile ei.

În seara asta maică-sa nu-l sărută cu căldura cu care-l săruta de obicei. Abia-i atinse obrazul cu buzele, ferindu-şi privirile de ale lui. Alex înţelese imediat că s-a întîmplat ceva. Se aşeză pe un scaun şi o urmări cum se învîrteşte fără rost cu cîrpa în mînă, chipurile ştergînd mobila de praf. De fapt nici nu prea avea ce să şteargă. Un dulap vechi, un pat de fier, un divan şi o masă cu trei scaune din lemn vopsit — asta era tot ce se găsea în cameră.

— Ce ai, măicuţă dragă? o întrebă Alex neliniştit într-un tîrziu.

Un timp bătrîna îl privi fără să răspundă. Apoi, cu mişcări stăpînite, dar fără să izbutească să-şi ascundă tremurul mîinilor, se duse la dulap şi scoase dintre rufe o hîrtie. I-o întinse tăcută.

Alex luă hîrtia şi citi: „Moarte trădătorilor! Frontul de eliberare".

— Unde ai găsit-o? reuşi el să îngîne.

— Au vîrît-o pe sub uşă.

— O fi vreo greşeală... murmură fără convingere.

Nu-şi mai vorbiră nimic. Noaptea tîrziu, frămîntat de gînduri care nu-l lăsau să doarmă, Alex simţi că nici mama sa nu poate dormi. Ba la un moment dat i se păru chiar că o aude plîngînd. Inima îi bătea cu putere: iată unde ajunsese, pînă şi maică-sa credea acum că el a trădat. Asta nu mai putea s-o îndure. Cel puţin ei să-i explice, pe ea s-o liniştească, s-o aibă de partea lui. N-apucă să deschidă gura, căci o auzi cum îl şopteşte din pat

— Mă asculţi, băiete? De unde sînt banii pe care-i aduci tu?

Banii despre care vorbea mama lui Alex erau leafa lui de la cursuri. Roni îi spusese lui Alex că organizaţia nu are posibilitatea să-şi finanţeze toţi membrii, dar că lui, în mod special, i se acordă, pentru serviciile deosebite pe care le aduce, un mic ajutor. Cu explicaţia aceasta Roni împuşca doi iepuri dintr-o lovitură: pe de o parte înlătura bănuiala că gruparea ar fi subvenţionată din afară, lăsîndu-se să se înţeleagă că este vorba de o organizaţie de eliberare fără fonduri, cum sînt atîtea altele, iar pe de altă parte, în felul acesta lirele pe care le primea pentru salarizarea oamenilor îi intrau lui în buzunar.

După ce încasase prima leafă, Alex alergase la Ali să-i spună că banii aceştia îi frig. Ali zîmbise posomorît:

— N-ai încotro, trebuie să primeşti... Eşti tot timpul ocupat cu treaba asta şi n-ai cînd să lucrezi. Firesc ar fi fost să-ţi dăm noi ceva, dar ştii prea bine că n-avem de unde; trebuie să întreţinem mii de familii de deţinuţi şi de urmaşi ai celor ucişi.

Alex oprea pentru el şi pentru maică-sa numai jumătate din suma primită, atît cît să le ajungă să trăiască, iar tot restul îl preda lui Ali, căpătînd în schimb bonuri ale Frontului de Ajutorare a Deţinuţilor. În felul acesta Alex se simţea ceva mai împăcat.

Nu se aşteptase însă ca maică-sa să-i ceară vreodată socoteală de unde aduce bani. Sări de pe divan, se apropie de patul ei şi, îngenunchind, îi căută mîna în întuneric.

— Spune-mi, mamă, doar tu mă cunoşti mai bine decît oricine. Mă crezi în stare de ceva rău?

Alex vorbi atît de sincer şi de rugător, încît bătrîna şi-l simţi iarăşi aproape. Şi se linişti. Pesemne că la mijoc era vreo încurcătură doar şi băieţii de la organizaţie pot să greşească.

Îi ciufuli lui Alex părul:

— Du-te repede de te culcă, băiete. Se poate să nu dormi la ora asta?

Alex îi sărută mîna.

— Mulţumesc, măicuţă. Noapte bună... şopti el înduioşat.

Totuşi, în noaptea aceea Alex rămase încă multă vreme cu ochii deschişi. Recunoscuse după scris pe cel care vîrîse biletul sub uşă. Era un prieten care, la fel ca alţii, se lăsase înşelat de aparenţe. Ce-ar fi să scrie şi el nişte bilete pe care să le bage în fiecare seară sub uşă? Bilete ce vor fi adevărate buletine cu ultimele ştiri ale zilei. Aparatele de radio ale populaţiei fiind modificate de nemţi în aşa fel încît să nu prindă decît postul naţional, nici unul dintre băieţi nu asculta posturile pe unde scurte pe care ei avea posibilitatea să le audă la şcoală.

De atunci, în fiecare seară, în drum spre casă, Alex strecura pe sub uşa prietenului său un bileţel cu ultimele ştiri. La trei zile după ce lăsase primul bilet, îi căzu în mînă unul din buletinele multiplicate la şapirograf răspîndite în dimineaţa aceea în cartier. Era întocmit pe baza ştirilor comunicate de el.

Despre această iniţiativă nu-i comunicase nimic nici măcar lui Ali. Era secretul lui, şi nu voia să-l divulge nimănui. Acum participa şi el într-un fel la lupta fostului său detaşament.

În acest timp însă, băieţii, care n-aveau de unde să cunoască frămîntările lui Alex, puseau la cale un nou atac împotriva lui. Şi tot mai primejdioasă devenea pentru Alex chiar munca lui în reţeaua lui Roni, lucru de care avea să se convingă foarte curînd din pricina întîmplării stupide care-l făcuse să uite pe masa de lucru a lui Todor notiţele după care redactase ultimul buletin de ştiri.

(Continuare în nr. viitor)

Fotografie de A. LOVINESCU

AH... ZGOMOTUL!

• ÎNTR-O ZI, OMUL VA TREBUI SĂ LUPTE ÎMPOTRIVA ZGOMOTULUI, LA FEL DE DÎRZ CĂ ÎMPOTRIVA CIUMEI ŞI HOLEREI.

• ŞOARECII EXPUŞI UNOR UNDE SONORE PUTERNICE MOR ÎN 60 DE MINUTE.

• NUMAI ŞOAPTELE A DOI ÎNDRĂGOSTIŢI ÎNREGISTREAZĂ 20 DE FONI.

În întreaga lume, zgomotele se află în plină ofensivă!

Populaţia oraşelor nu mai trăieşte ca odinioară căsuţe mici, împrejmuite de grădini. În locul acestora au apărut case cu numeroase etaje, cu ferestre îndreptate spre bulevarde, case construite din fier şi beton, care captează zgomotele şi le amplifică aidoma unor cutii de rezonanţă. Oamenii nu mai lucrează în mici ateliere meşteşugăreşti, ci în uzine cu strunguri carusel şi cu uriaşe ciocane automate, în mine cu perforatoare electrice, pe şantiere cu excavatoare şi macarale portal...

Totul în jurul nostru duduie, freamătă, vibrează...

E melodia secolului nostru! veţi spune. E drept, doar că această melodie este... puţin cam zgomotoasă...

CE SPUN MEDICII ŞI FILOZOFII

Să consultăm un medic specialist, pe doctorul Tremolières, membru al Academiei de medicină din Paris, şi să-i cerem părerea. „Există o boală a zgomotului", afirmă doctorul Tremolières şi explică: omul nu se poate apăra împotriva zgomotelor. Putem închide ochii, dar nu şi urechile. Chiar dacă eliminăm anumite zgomote din sfera noastră de percepere, nu avem nici o influenţă asupra sistemului nervos vegetativ (care asigură funcţionarea inimii, stomacului vaselor sanguine) şi care înregistrează zgomotul, dincolo de voinţă... Chiar şi la zgomotele de 80—90 foni, corpul nostru reacţionează printr-o funcţionare defectuoasă a stomacului, prin deranjamente în circulaţia sîngelui, printr-o intensificare nefirească a tensiunii musculare. Asta se întîmplă chiar şi atunci, cînd, în aparenţă, zgomotul „nu deranjează".

Deşi au trăit în vremuri mai puţin zgomotoase decît noi, oamenii deceniilor şi ai secolelor trecute împărtăşeau părerile doctorului Tremolières. Robert Koch, de pildă, spunea: „Într-o zi omul va trebui să lupte împotriva zgomotului, la fel de dîrz ca îm-

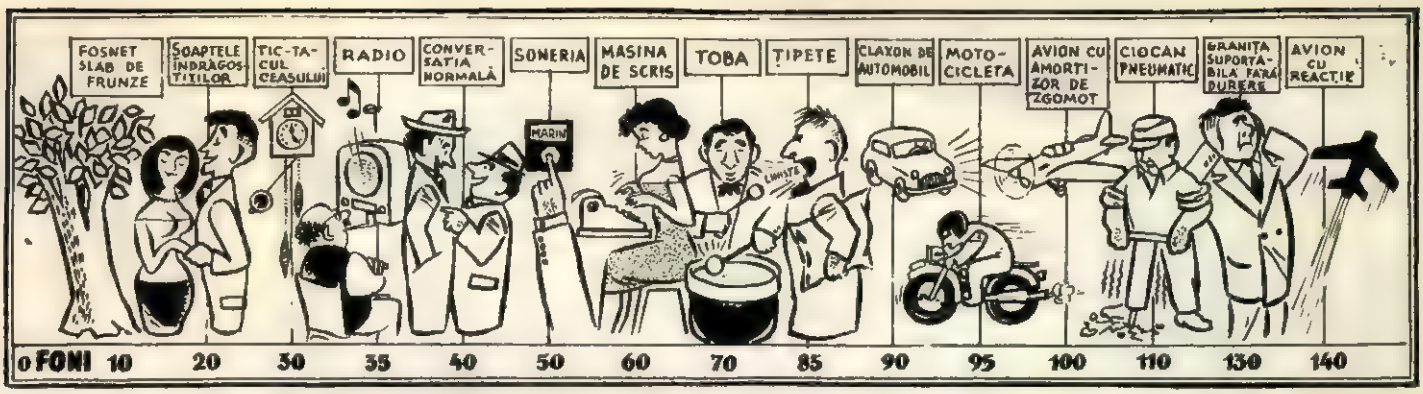

Scara fonică

potriva ciumei şi holerei"; la rîndul lor, diferiţi filozofi de valoare au arătat că multe cugetări mari au fost înlăturate din lume din pricina zgomotului. Ce-ar mai fi zis Koch şi filozofii respectivi dacă ar fi trăit în anul de graţie 1958?!

CE ESTE „FON"-UL?

Înainte de toate: ce este un „fon"? După dicţionarul tehnic

Aparatul înregistrează, în centrul Berlinului, 100 de foni.

este: „Unitatea de măsură pentru intensitatea zgomotelor".

Un foşnet slab de frunze înregistrează 10 foni, şoaptele a doi îndrăgostiţi, 20 de foni; zgomot de stradă, 50 de foni; un claxon de automobil, 90 de foni; un avion cu elice, de la cîţiva metri — 120 foni.

Limita pe care o suportă urechea noastră fără a avea o senzaţie de durere este de 130 de foni.

Să nu ne închipuim cumva că adunînd intensitatea zgomotelor, intensitatea auditivă creşte de asemenea în proporţie aritmetică. Dacă o fanfară sporeşte de la patru gornişti la şaisprezece, urechea noastră va percepe numai un zgomot de două ori mai intens. Ceea ce oamenii de ştiinţă formulează: intensitatea auditivă creşte cu logaritmul intensităţii sonore.

Aceasta spre norocul nostru. Vă închipuiţi ce s-ar întîmpla dacă am aduna zgomotul străzii (un tramvai de 70 foni + un camion cu cai de 70 foni + un difuzor de 50 de foni + un claxon de 90 de foni = 280 foni). Nici un timpan n-ar rezista acestei avalanşe acustice.

SÎNTEŢI PENTRU SAU CONTRA?

Se pune pe drept cuvînt întrebarea: ce-i de făcut? În primul rînd, ca şi în lupta împotriva microbilor, duşmanul trebuie studiat. Pentru aceasta nu avem nevoie de microscoape electronice, ci doar de noul instrument pentru măsurarea intensităţii sunetului, construit în R. D. Germană. Acest instrument nu înregistrează numai intensitatea, ci determină şi calitatea sunetului. Acest lucru este important, căci vocea de bas a unui camion ne deranjează mai puţin decît sopranul ascuţit al unei motorete. Aparatul nu înregistrează însă şi pe „autorul" zgomotului. Păcat, căci e ştiut că propriul nostru aparat de radio ne supără mult mai puţin decît cel al vecinului... De aceea, pe lîngă aparatul de măsurat zgomote, multe foloase ne-ar aduce unul ajutător, pe care l-aş numi „bunsimţometru".

În multe ţări, lupta împotriva zgomotului constituie o preocupare permanentă. Există legi şi ordonanţe împotriva celor care tulbură liniştea; există numeroase publicaţii, cum sînt cele ale Institutului de protecţia muncii din Leningrad, cum sînt „Lärmbekämpfung", „Noise Control" din R. D. Germană etc., care se ocupă de combaterea zgomotelor. La congresele internaţionale de acustică de la Leningrad şi Dresda s-a discutat, de asemenea, pe larg această problemă şi s-au propus soluţii practice.

Printre cele mai simple soluţii se numără interzicerea claxonării. La Moscova, la Praga, la Budapesta, claxonatul e interzis. Deşi s-ar părea curios, statisticile au arătat că această măsură nu numai că n-a sporit numărul accidentelor de circulaţie, dar l-a redus considerabil. E şi normal: ştiind că nu se poate claxona, şi şoferii, şi pietonii sînt mai atenţi. În centrul Berlinului, unde se înregistrează în orele de vîrf ale circulaţiei peste 100 de foni, s-au luat măsuri ca zgomotele de eşapament şi de motor să nu depăşească 80 de foni. Tot în R.D. Germană a luat fiinţă o asociaţie pentru apărarea împotriva zgomotelor. Ea revendică, printre altele, suprimarea difuzoarelor permanente de pe străzi şi din localurile publice şi folosirea lor numai în mod ocazional.

Acesta este doar un prim pas. Cuvîntul greu îl au de spus tehnicienii. Arhitecţii vor trebui să se gîndească serios la izolări fonice, chimiştii la materiale de construcţii absorbitoare de zgomote, inginerii la vehicule mai... tăcute, cu claxoane mai discrete, iar noi toţi, la vecinii noştri de care ne desparte uneori numai un perete de cîţiva centimetri.

Soluţii pot fi găsite! S-a propus, de pildă, aşezarea noilor clădiri cu o latură spre stradă şi nu ca pînă acum, cu faţada. S-a calculat că astfel va pătrunde în locuinţe cu 75 la sută mai puţin zgomot. Cunoscînd această cifră, ce părere aveţi? Sînteţi pentru sau contra faţadei la stradă?

DAR BUCUREŞTIUL?

Asupra zgomotelor Bucureştiului, părerile sînt împărţite. Unii susţin că e un oraş liniştit, alţii că-i printre cele mai zgomotoase. Realitatea e că se mai găsesc numeroase colţuri liniştite, chiar şi în inima Capitalei noastre. Dar acest lucru nu trebuie să ne facă să privim cu nepăsare problema combaterii zgomotelor. Consultaţi un locatar oarecare de pe b-dul Magheru şi veţi afla ce părere are el de zgomotul tramvaielor, al automobilelor şi motocicletelor...

Nici combaterea zgomotelor industriale nu trebuie neglijată. Iar cercetătorii noştri în materie de acustică au înţeles acest lucru şi sînt preocupaţi intens de problema izolării fonice în industrie. Astfel, un colectiv de la Institutul pentru Protecţia Muncii a construit o cască, capabilă să anihileze zgomotele maşinilor şi care permite totuşi conversaţia între cei ce o poartă. Acum se studiază posibilitatea îmbrăcării pereţilor halelor de fabrică cu un material absorbant de zgomote.

Pentru combaterea zgomotelor oraşelor s-a făcut însă prea puţin. S-au obţinut, ce-i drept, rezultate valoroase în acţiunile de cercetare, dar puţine dintre aceste rezultate au fost puse în practică. La cele mai multe blocuri de curînd construite, problema fonoizolării a fost neglijată. Şi trebuie avut în vedere că Bucureştiul este în plină dezvoltare, că numărul automobilelor, al motocicletelor, al tramvaielor şi al autobuselor creşte pe zi ce trece.

Cercetătorii şi constructorii trebuie să ţină seama de acest fapt şi trebuie să-şi îndrepte eforturile şi în această direcţie. Căci nu încape îndoială că reducerea zgomotului sporeşte capacitatea de muncă a omului, contribuie la menţinerea sănătăţii lui.

Radu NOR

Un colţ liniştit în Bucureşti.

CA

— fotoreportaj

de Cik DAMADIAN

Banane, sandale, nuci de cocos, fesuri, iaurt, icre roşii uscate, tăvi cizelate, roşcove. Arabi în cămăşi de noapte cu dungi verticale multicolore, fiecare cu cîte o tarabă pe roţi, se agită şi strigă în piaţă. În spatele lor se înalţă o superbă moschee cu minarete dantelate.

Scot din buzunar exponometrul, ca să nu ratez fotografia. Dar ce se întîmplă? Sînt înconjurat. O mulţime iritată îmi arată pumnii, vociferează. Situaţia devine încordată. Nu văd nici o scăpare şi... o şterg englezeşte.

Trebuie să precizez că scena se petrecea în cartierul vechi al oraşului Cairo, unde, împreună cu profesorul Stanciu Stoian, venisem în calitate de observatori la Conferinţa ţărilor afro-asiatice.

Am fost cu siguranţă confundaţi — ne-am zis.

Ca să nu avem nici un dubiu că ar fi o simplă întîmplare, oprim maşina după cîteva sute de metri, într-o piaţă nu mai puţin pitorească decît cea precedentă.

Nu mai consult exponometrul. Deschid aparatul. Sîntem iarăşi înconjuraţi. Cum prudenţa este mama înţelepciunii, am aplicat cu folos experienţa cîştigată mai înainte. Totul era clar. Nimic nu era deci întîmplător.

— Aţi avut noroc, îmi spuse după cîteva zile un egiptean căruia îi relatasem întîmplarea. Acum cîtva timp, cînd atmosfera era mult mai încordată, un american şi soţia sa au avut, în acelaşi loc, o aventură asemănătoare. Numai că povestea lor s-a terminat cu un... epitaf.

În ochii acestor arabi simpli imaginea crudă a imperialismului era mult prea vie şi orice străin de culoare albă era luat drept spion. De altfel ura împotriva imperialismului şi a jugului colonial nu este o caracteristică exclusivă a poporului egiptean.

În ziua închiderii festive a lucrărilor conferinţei care a avut loc în sala Universităţii din Cairo, ca răspuns la ştirea apărută în ajun în presă cu privire la participarea lui John Foster Dulles la Conferinţa de la Bagdad, studenţii au început să scandeze lozinci antiimperialiste la care participanţii celor 51 de ţări reprezentate au răspuns prelung ca un ecou.

Este adevărat că din cele 51 de ţări nu puţine mai sînt încă ţări coloniale. Dar, precum spune preşedintele Gamal Abdel Nasser, „sămînţa libertăţii a început să dea fructe".

★

Să nu vi se pară curios dacă vă voi spune cîteva cuvinte despre bacşiş, cu toate că acest termen nu pare a avea nevoie de precizări suplimentare.

Dar mai bine să vă dau cîteva exemple concrete.

Maşina opreşte în faţa hotelului. Ca din pămînt răsare un arab şi-ţi deschide smerit uşa, întinzînd mîna după bacşiş. Scena se repetă şi în alte împrejurări. După cîteva zile ar părea normal să te obişnuieşti, mai ales dacă ai o fire adaptabilă. Imposibil! Te conformezi, dar eşti indignat.

Într-o zi însorită mă plimbam cu un egiptean prin bazarul oraşului vechi. Cînd mi-am exprimat dorinţa de a vizita magazinul unui mare anticar, un tînăr arab s-a oferit imediat să ne conducă. Trebuie să recunosc că fără ajutorul ghidului nostru improvizat nu numai că nu l-am fi găsit pe anticarul căutat, dar ne-ar fi fost imposibil, la întoarcere, să ne descurcăm în labirintul de străzi şi străduţe ale imensului bazar.

Nu mică mi-a fost mirarea cînd la gestul meu de a-i da recompensa binemeritată, tînărul refuză să primească. Observase pe pieptul meu insigna de delegat la Conferinţă (pe care avusesem grijă, de astă dată, să n-o uit la hotel).

— Sînteţi oaspetele nostru, nu pot să primesc nici un bacşiş de la dumneavoastră, îmi spuse cu mîndrie tînărul arab.

În clipa aceea am înţeles că nu poţi cumpăra supunerea unui arab cu cîţiva piaştri, că adevăratul egiptean era acela căruia îi strîngeam mîna şi spre care se îndreaptă astăzi privirile tuturor fraţilor lui din Siria, Yemen şi alte ţări arabe.

De altfel Republica Arabă Unită este spiritul în acţiune al solidarităţii tuturor popoarelor din Africa şi Asia.

„Nu ne vom considera cu adevărat liberi — spunea doamna Rameshwari Nehru, delegata Indiei — decît în clipa în care toate popoarele de pe continentul Africii şi Asiei îşi vor cîştiga independenţa".

IRO

(1) Delegat la Conferința de la Cairo a popoarelor din Asia și Africa.

(2) Moscheea Ibn Tulun din cartierul vechi al orașului Cairo.

(3) Profesorul Stanciu Stoian, observator la Conferința de la Cairo, împreună cu delegații Senegalului și Etiopiei.

(4) Sfinx aflat în muzeul de la Cairo.

(5) Sfinxul de la Ghizeh în fața piramidei lui Kefren. În fund (la stînga), piramida lui Mikerinos

(6) Muncitorii fabricii de bumbac din Mehalla El-Kubra întîmpinînd delegații Conferinței de la Cairo

(7) O tînără frumusețe africană

SFATURI practice

DIN PETALE DE TRANDAFIRI...

Răspundem prin rețetele de mai jos mai multor cititoare, care ne-au întrebat ce pot face cu petalele trandafirilor:

APĂ DE TRANDAFIRI

Se aleg 125 gr de petale de trandafiri, se scutură bine de polen și se lasă să se macereze timp de 3-4 zile, într-un litru de apă caldă. Se strecoară după aceea printr-o bucată de tifon, stoarcind petalele între degete, ca să-și lase tot sucul.

Dacă vrem să păstrăm această apă mai multă vreme, îi adăugăm 250-300 gr de alcool.

Apa de trandafiri se folosește mult la curățirea și întreținerea tenului, ca și la unele creme și loțiuni pentru față.

OȚET DE TRANDAFIRI

Se iau 20-30 gr de petale uscate la umbră, se introduc în 200 gr oțet de vin — amestecat eventual cu 50 gr de apă de trandafiri — și se lasă să se macereze timp de trei săptămîni, după care se filtrează printr-o bucată de tifon și se pune la păstrat într-o sticlă astupată.

Oțetul de trandafiri e un preparat răcoritor indicat pentru fricțiuni la dureri și migrene.

DULCEAȚĂ DE TRANDAFIRI

Se aleg 250 gr de petale proaspete și parfumate, cărora li se rup cotoarele albe. Se scutură de polen și se freacă bine cu zeamă de lămîie (sau cu sare de lămîie pisată). Se lasă cîteva ore la rece. În acest timp, se prepară siropul pe flacără, din două pahare de apă și 1 kg de zahăr. Cînd siropul începe să lege, se introduc în el petalele bine stoarse și se lasă să dea cîteva clocote, curățind de fiecare dată spuma ce se formează deasupra. Se retrage de pe foc, se lasă să se răcească și se pune în borcane, ca oricare altă dulceață.

ȘERBET DE TRANDAFIRI

Ca și pentru dulceață, se aleg și se scutură de polen 250 gr de petale proaspete, care se fierb apoi într-un litru de apă, timp de 10-15 minute. Se adaugă zeama de la o jumătate de lămîie și după ce s-a răcit, se trec printr-o strecurătoare deasă. Se adaugă la întreaga cantitate 1,500 kg de zahăr, care e lăsat să se topească la rece. Se pune apoi la fiert, curățind spuma, pînă ce siropul se leagă. Proba de legat se face turnînd cîteva picături din sirop într-un pahar cu apă rece. Dacă picăturile se dizolvă în apă e semn că siropul nu e legat și că mai trebuie fiert. Dacă însă picăturile puse în apă rămîn întregi, solidificîndu-se, avem semnalul că trebuie să încetăm fiertul. Se retrage deci, de pe flacără și, după ce se răcește, se freacă insistent și într-o singură direcție cu un făcăleț sau cu o lingură de lemn, pînă ce devine o pastă consistentă. În timp ce se freacă astfel, i se mai poate adăuga zeamă de lămîie, după cum vrem să-l facem de acrișor. Cînd servim, introducem linguriția cu șerbet în paharul cu apă rece. Apa rece întărește pasta și îi dă o crustă plăcută.

IOSIANA

T.A.P.L. Galați

PETRECEȚI O SEARĂ PLĂCUTĂ LA RESTAURANTUL

Bucegi

Sortiment bogat de preparate culinare
— VINURI ALESE —

VIZITAȚI RESTAURANTUL

Pescărus

Specialități variate de pescărie. Vinuri selecționate.

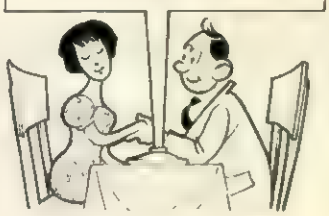

O.C.L. PRODUSE INDUSTRIALE Galați

VINDE PRIN TOATE UNITĂȚILE SALE

bogat sortiment de:

CONFECȚIUNI PENTRU BĂRBAȚI, FEMEI ȘI COPII; ÎNCĂLȚĂMINTE DE VARĂ DIFERITE MODELE. ARTICOLE DE MAROCHINĂRIE ȘI PARFUMERIE.

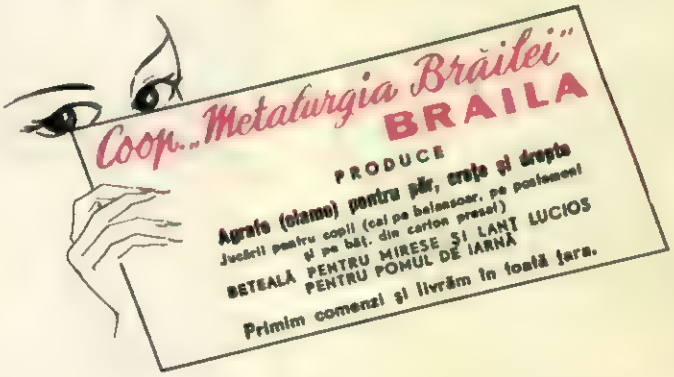

O.C.L. Produse Industriale
BRĂILA

vinde prin toate unitățile sale
— ÎNTR-UN BOGAT SORTIMENT —
Țesături imprimate din bumbac și mătase
Confecțiuni pentru bărbați, femei și copii.
Articole de marochinărie și parfumerie.

Dați copiilor cît mai multe dulciuri

PRODUSE ZAHAROASE
(dropsuri, drajeuri, rahat, caramele etc.)

CONSERVE DE FRUCTE
(gemuri, dulcețuri și sucuri naturale de fructe)

BOGATE ÎN ZAHARURI ȘI VITAMINE

LITORALUL VĂ AȘTEAPTĂ

Pe întreg litoralul începe sezonul de vară. Pe cei care vin aci pentru prima oară, privelistea și frumusețea mării îi vor copleși; iar celor care au mai fost, litoralul le rezervă anul acesta o frumoasă surpriză prin amenajările țărmului și construcțiile noi ridicate aici.

Arhitecții, inginerii și muncitorii s-au străduit să ofere construcții frumoase și confortabile, care, prin armonia liniilor și prin folosirea lor în mijlocul unor spații verzi, să fie o încîntare pentru ochii vizitatorilor stațiunilor Eforie, Mamaia și Vasile Roaită.

★

Prin întărirea țărmului și construirea de diguri se vor mări plajele. Foto 1 — digul nou de la Eforie.

★

Mai multe blocuri și vile, ridicate la Eforie, sînt gata să-și primească oaspeții (foto 2).

★

Tot la Eforie va sta la dispoziția vizitatorilor un elegant și modern restaurant nou (foto 3).

★

Un mare număr de copii își vor petrece vacanța în noua colonie de copii de la Vasile Roaită (foto 4).

★

Și la Mamaia s-au construit noi case de odihnă. Iată terasa uneia dintre ele (foto 5).

Fotografii de Martin MOSCOVICI

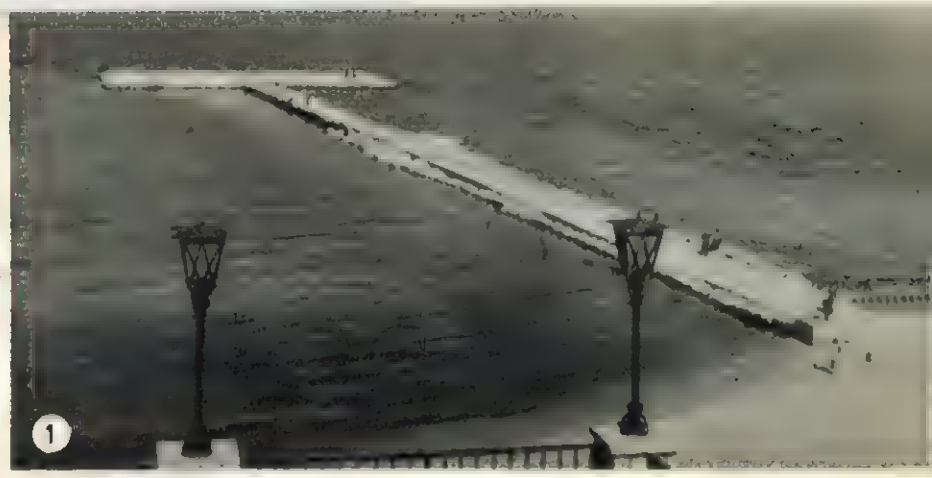
1

2

3

4

5

Cuvinte încrucișate

DIN OPERA LUI VASILE ALECSANDRI

ORIZONTAL: 1) Gen de poezie ce ocupă un loc important în opera lui V. Alecsandri, în care poetul cîntă cu măiestrie frumusețea naturii patriei — „... și lăcrămioare", primul volum de poezii al lui V. Alecsandri. 2) Perioade de timp — „Ștefan Vodă și Codrul". 3) „Și pe ele se așază bolta cerului senină, / Unde... își aprinde farul tainic de lumină" („Miezul iernii") — „Dar...! Sus pe-un frasin un iin freamăt se aude!" („Concertul în luncă"). 4)... Negri (poetul îi dedică poemele care formează ciclul „Lăcrămioare") — Însă — În „Mioriță" sînt brazii și pătinații (sing). 5) Înfricoșată. 6) Pronume — Îndeminatică — Pronume posesiv. 7) Octav Niculescu — „Sînt bătăile de... ale-ntregu-i neam al nostru" („Oda ostașilor romîni")—Talaz. 8) Mantie argintie descrisă de poet în poeziile: „Iarna", „Gerul", „Viscolul", „Sania" — Fir — Pronume. 9) Zgîrcit la culme — Alecsandri, Eminescu, Topîrceanu. 10) Negație — „Ghioaga lui...", una din legende — Diminutiv feminin., 11) „Mioriță... bucălae" — „Visul lui Petru..." o altă legendă. 12) „Copii! Zor înainte l-ai patrulea asalt!"... răspund ostașii, iar ei pe calu-i-nalt („Căpitanul Romano") — Mașină grîul — Pronume. 13) „... Vodă", dramă istorică de V. Alecsandri — „Copila varsă lacrimi; uimită, ea simțește / Că inima-i ferice în sînu-i se topește/ Ca ziua cea de vară cînd razele se scurg/ Topindu-se în umbra adîncă din..." („Legenda Ciocîrliei").

VERTICAL: 1) Oraș în Sicilia unde V. Alecsandri a compus poezia „Lăcrămioare"—Oraș în Ardeal. 2) „...1855", poezie de V. Alecsandri—A înnoi — Notă muzicală. 3) Pușile haiducilor în poezia lui V. Alecsandri — Pronume — Fricos. 4) Măsuri de timp—„Un fir de... verde, o rază-încălzitoare/ Un gîndăcel, un fluturaș, un clopoțel în floare", („Sfîrșitul iernii"). 5) Eugen Bărbulescu — Iubit — San... oraș în Italia. 6) Întins — Fluviu siberian — 3,14 — De la (od.). 7) „La Veneția mult duioasă". 8) Revistă redactată de V. Alecsandri (2 cuv.). 9) Poezii în care poetul cîntă viteția ostașilor noștri — Pronume posesiv — Cal dobrogean — Ramură poetică. 10) „Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iar" — Uneori se mai încurcă. 11) Pronume — De exemplu, Mircești — Mare pictor romîn contemporan, recent încetat din viață. 12) Epocă — „Tu, care ești pierdută în neagra veșnicie/ Stea dulce și iubită a sufletului meu!" — Argint.

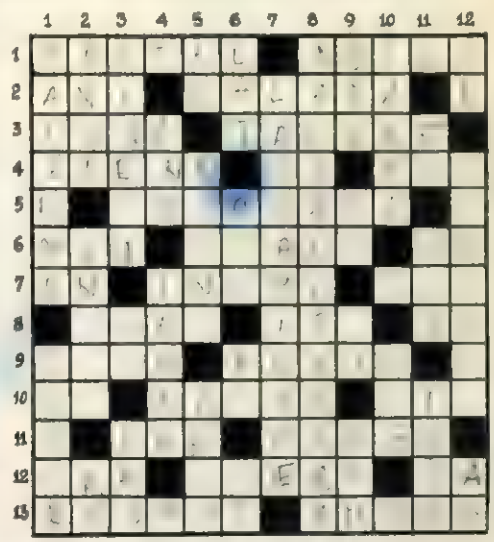

SPORT

1,78 m. Doar un centimetru peste vechiul record mondial. Dar cită muncă plină de pasiune, cită energie i-au trebuit Iolandei pînă la executarea acestei sărituri perfecte!

IOLANDA BALAŞ: 1,78 m — NOUL RECORD MONDIAL

Fotoreportaj de I. WELBER

În cîteva minute vestea a făcut ocolul Bucureştiului, pornind apoi spre toate colţurile lumii: Iolanda Balaş deţine din nou recordul mondial la săritura în înălţime. Cifra este de-a dreptul impresionantă: 1,78 m. Şi totuşi

NE VORBEŞTE IOLANDA BALAŞ

„De cînd a apărut pe lista recordurilor mondiale acel 1,77 m al prietenei mele Cen Fen-lun din îndepărtata Chină, a crescut în mine dorinţa de a readuce recordul la Bucureşti. Am reuşit! E greu să vă destăinuiesc toată bucuria care m-a cuprins. Noua cifră este rezultatul a sute şi sute de ore de antrenament şi al îndrumării date de antrenorul meu. Vă asigur că voi face însă totul ca 1,78 m să nu însemne decît o etapă spre un rezultat şi mai valoros".

Iolanda

O comisie de arbitri, în frunte cu tov. Andrei Săvescu, secretarul general al Federaţiei Române de Atletism, verifică înălţimea ştachetei, în vederea întocmirii formelor de omologare a noului record.

A doua încercare la 1,81 m. După felul în care a fost „dărîmată" ştacheta (cu mîna, în ultimul moment), se pare că acest 1,81 va fi curînd cifra ← unui nou record...

Noua recordmană mondială povesteşte, chiar pe stadion, pentru ascultătorii posturilor de radio, ceva din scurta dar frumoasa istorie a realizării noului record ↓

LA TOKIO S-A DESFĂŞURAT de curînd o nouă ediţie a Jocurilor pan-asiatice, în cadrul cărora s-au înregistrat cîteva rezultate de mare valoare. Printre acestea se numără şi recordul mondial obţinut de înotătorul japonez Tsuyoshi Yamanaka în proba de 400 m liber cu timpul de 4:23,9.

☆

DUMINICĂ DIMINEAŢA, pe Stadionul Constructorul, a avut loc un concurs moto pe pista cu obstacole. În fotografie: un moment din cursa rezervată motocicletelor clasa 250 cc. — cîştigată de Gh. Voiculescu-C.C.A. →

Fotografie de Dan BÎRLĂDEANU

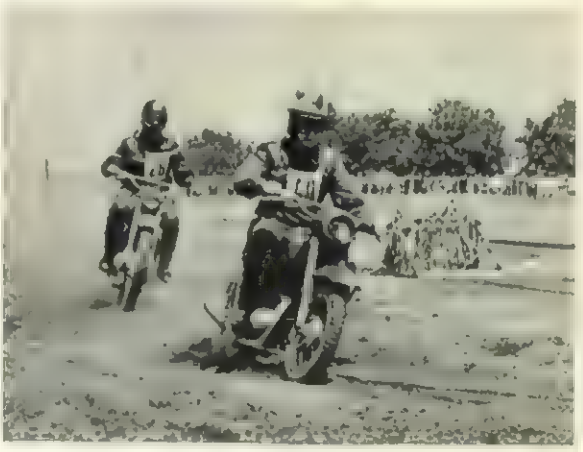

TURNEUL FINAL al campionatului mondial de fotbal din Suedia. În primul meci din cadrul grupei a IV-a s-au întîlnit redutabilele formaţii ale Uniunii Sovietice şi Angliei. După o luptă dîrză, partida s-a încheiat cu un rezultat de egalitate (2—2). Pentru sovietici au marcat Simonian (al şaselea din rîndul de jos, foto 1), şi V. Ivanov (al 14-lea din rîndul de sus), iar pentru englezi Finney (al cincilea din rîndul de sus, foto 2) şi Kevan (al 9-lea din acelaşi rînd).

ÎN JURUL GLOBULUI

COPII... COLECTIVIȘTI. În provincia Kveiho din R.P. Chineză a luat ființă încă în anul 1955 o cooperativă agricolă formată din școlari între 7 și 14 ani. Cooperativa, care numără în prezent 44 de membri, a obținut de atunci numeroase succese, printre care mărirea veniturilor de 4,5 ori față de 1956. Iată o brigadă a micilor cooperatori, la lucru; în stînga, Iau Tien-tai, în vîrstă.... de 12 ani, președintele cooperativei.

CORRIDA LA... MOSKOVA! Fotografia noastră nu reprezintă o luptă de tauri la Madrid, ci... dresorul sovietic Viktor Tihonov de la Circul de Stat din Moscova. Taurul, însă, e la fel de bătăios ca și în celebrele „corridas".

SUCCESUL ARTIȘTILOR AMATORI. În Republica Democrată Germană, cercurilor artistice ale amatorilor li se acordă o deosebită atenție. Iată în fotografie cercul dramatic al școlii medii din Berlin — Pankow care a stîrnit entuziasmul publicului prezentînd piesa lui Schiller „Turandot".

ÎN R. CEHOSLOVACĂ s-a construit la uzinele „V. I. Lenin" din Pizen, locomotiva cu turbină din fotografie, prima de acest gen fabricată în țara vecină și prietenă.

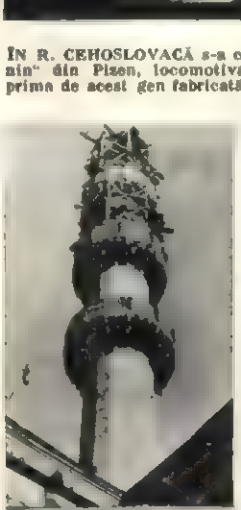

STRĂVECHILE MINARETE din Turcia sînt de oliva timp în renovare. Lucrători pricepuți cățărați la înălțimi amețitoare redau acestor monumente aspectul pe care le-au avut cu sute de ani în urmă. În fotografie, unul din minaretele în reconstrucție din Istambul.

DISCRIMINARE. Imitînd metodele colegilor lor de peste ocean, vameșii englezi au supus-o pe celebra cîntăreață de culoare Ella Fitzgerald,cu prilejul sosirii acesteia în Anglia, la o îndelungată și jignitoare percheziție

PÎINE LUNGĂ... MINTE SCURTĂ. Cu prilejul unei conferințe pe care urma s-o țină la Theatre de l'Étoile, „pictorul" Salvador Dali și-a confecționat această nouă „operă" de artă plastică — o pîine uriașă. Ea exprimă probabil ideea: decît 12 metri de pîine, mai bine un milimetru de creier sănătos. Însă cum spune proverbul: de unde nu e, nici dumnezeu nu cere!...

SUPRAVIEȚUITORII „TITANICULUI". Numai patru persoane au supraviețuit tragicului naufragiu suferit de vasul „Titanic", în Oceanul Atlantic în 1912. Iată-i în fotografie pe cei patru supraviețuitori, adunați la o agapă într-un restaurant din Londra.

GONG!

PUBLICUL APLAUDĂ...

● ...prodigioasa activitate a artistei poporului *Iabloc'kina*, de la Teatrul Mic din Moscova, care în toamnă va apare într-un nou rol, cel al bătrînei din minișoare Crawley din dramatizarea „Bîlciului deșertăciunilor" cunoscutul roman al clasicului englez Thakeray. Cu acest prilej venerabila actriță sovietică va fi sărbătorită pentru împlinirea a trei sferturi de veac de teatru și 90 de ani de viață;

● ...dramatizarea minunatului roman „Calvarul" de *Alexei Tolstoi*, de către regizorul *I. Budakov*. După cum se știe, același roman a fost transpus și pe ecran, cîștigînd astfel, pe lîngă cititori, mulțimea spectatorilor de teatru și film. În stagiunea aceasta, dramatizarea „Calvarului" se va juca și în Cehoslovacia, pe scenele din *Brno* și *Hradec Kralove*

● ...strădania tinerei echipe a teatrului din *Kecskemet* (R. P. Ungară) care a izbutit să înfățișeze publicului un prim spectacol shakespearian cu „*Otello*". Regia plină de vigoare și admirabilele decoruri se datoresc lui *Nemeth Anthal* și *Celenyi Iozsef*, care au fost unanim elogiați de presa budapestană;

● ...varietatea și ascuțimea satirică a ultimului program al teatrului de miniaturi „Scînteile", care activează în Berlinul răsăritean. După cum arată și titlul — „Dragoste și baze pentru rachete" — acest spectacol satirico-muzical se situează în plină actualitate.

PUBLICUL CRITICĂ...

● ...năstrușnica idee a regizorului vestgerman Axel von Ambesser, care a prezentat pe o scenă münchenează o piesă intitulată „Scandal la Bamuc", al cărui pretins autor ar fi... clasicul spaniol Lope de Vega. În realitate s-au luat personaje și scene din mai multe comedii, care au fost amestecate și lipite într-un mod bizar, pentru ca să justifice titlul. Curat balamuc!

● ...prelungirea peste măsură a procesului „Annei Frank" în Statele Unite. E vorba de procesul dintre dramaturgii Mayer Levin pe de o parte și Goodrich și Hackett pe de alta, care își atribuie unii altora paternitatea dramatizării răscolitorului jurnal. Tribunalele americane modifică din instanță în instanță hotărîrea, dînd pe rînd dreptate fiecărei părți, în timp ce publicul newyorkez e nevoit să aștepte reluarea spectacolelor pînă la sfîrșitul procesului;

● ...originalitatea cu o lipsă de preț a actriței engleze Margaret Rawlings, care a prezentat pe pista circulară de dans de la „Mahatma Gandhi Hall" din Londra, tragedia lui Racine „Fedra", într-o adaptare personală care nu mai păstrează din originalul decît latura excesiv îngroșată a pasiunii incestuoase a eroinei pentru fiul ei vitreg

GONG!

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 oi 33 Tel 7.60.10, Int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 26 lei 6 luni: 52 lei un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Ion VULPESCU și Dan BÎRLADEANU. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

ANUL GEOFIZIC INTERNAȚIONAL în caricatură

de Adrian LUCACI

Hidrologie.

Expediție polară.

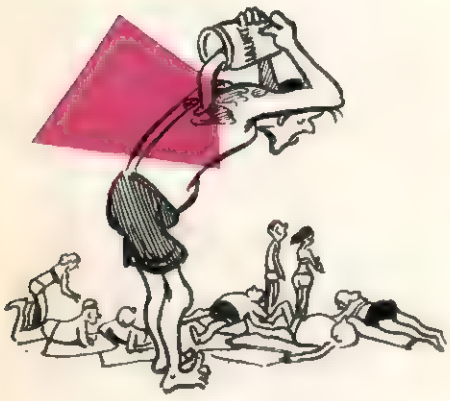

Pete solare.

Observator

Legea gravitației.

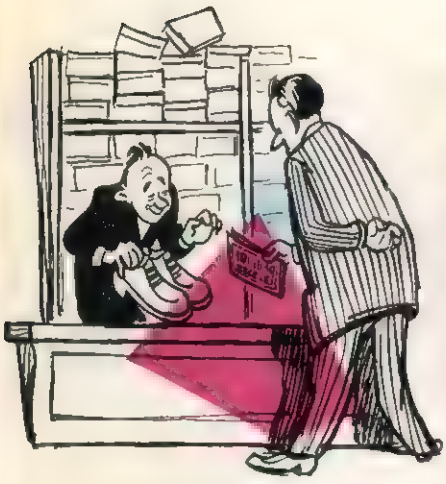

Polul magnetic

Legea atracției universale.

PREȚUL 2 LE

Cine învață... știe
Studenții în examene
pag. 14-15-16

Fotoreportaj din Bielorusia
pag. 8-9

Mărturiile unui ziarist din Algeria arestat și schingiuit de colonialiștii francezi
pag. 20-21

Congresul Internațional al Modei
pag. 25

Nr. 25 (161)
Anul VII
21 iunie 1958

La plecare
Fotografie de D. F. DUMITRU

Pe veci împreună!

Proletari din toate țările, uniți-vă!
FLACĂRA
REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

PRIVIȚI CU NOI!

În acest număr:

Pag. 4 — Ambasadorii porumbelului — de George Ciudan
— Expoziția de afiș și caricatură — de Șt. Banu
Pag. 5-6 — Comoara de sub apă — reportaj de Gh. Florescu
— Patru argumente — poezii de Cezar Drăgoi
Pag. 7-8-9 — Matematica noastră cea de toate zilele... — reportaj de George Manole
— Aceasta este Bielorusia! — reportaj de Petro Vasilevski
Pag. 10 — Opinii: Cînd poezia este greșit înțeleasă — de Traian Stoica
— Inactualitate — de N. Radomir
Pag. 11 — Prin București, pe urmele lui Eminescu... — de L. Voita
Pag. 12-13 — Călătorului îi șade bine cu drumul — note turistice de S. Păstorescu
— Scrisoare din Paris: Moara care macină oameni — de D. Anghel
Pag. 14-15-16 — Cine învață... știe — fotoreportaj de A. Mihailopol și Petre D. Luca
— Poezii de: Darie Novăceanu, Stelian Cucu, Mariana Ionescu-Oltea, Violeta Zamfirescu și Ion Horia Crețianu
Pag. 17-18-19 — Cîntă, țigane! — reportaj de Ștefan Helmoș
— De mirarea lumii... — schiță de Silviu Georgescu
— Farul 4 (Capitolul VII) — roman de Maria Romanu
Pag. 20-21 — Tortura — de Henri Alleg
Pag. 22 — Gînguriți sub lună — de Camil Baciu
Pag. 23-24 — Cuvinte încrucișate; sfaturi practice; de vorbă cu medicul; filatelie; publicitate
Pag. 25 — Congresul Internațional al Modei — fotoreportaj
Pag. 26 — Sport
Pag. 27 — În jurul globului

PLOAIE ARTIFICIALĂ. G.A.S. „Dunărea" (regiunea Galați) este una din primele gospodării de stat din țara noastră care au folosit irigarea prin aspersiune (ploaia artificială).
Instalația este formată dintr-o serie de agregate produse pentru prima oară în țara noastră de Centrul mecanic Arad (aspersoarele), Șantierul Naval Giurgiu (conducta) și Uzinele „Steagul Roșu" (pompa VR-100)

Fotografie de B. PETROVICI

LAMA GLAMA L este numele științific al *lamei* (animal din Peru).
În Parcul Libertății din Capitală pot fi admirate două lame, asemenea celei din fotografie, primite din R. P. Bulgaria. Ele au văzut lumina zilei în Grădina zoologică din Sofia.

Fotografie de R. RODA

ÎN FIECARE DUMINICĂ dimineața amatorii de păsărele își dau întîlnire în piața Obor din Capitală. Aici, în aute de colivii, păsărele cu penaj multicolor înstrună triluri... Iar amatorii ascultă și aleg pe cea care le place mai mult.

Fotografie de I. CORIBAN

NISETRUL nu a fost surprins de aparatul fotografic înotînd în fundul mării, cum s-ar părea (fotografia 1). El a fost fotografiat printr-una din vitrinele acvariumului „Prof. Ion Borcea", deschis de curînd la Constanța (fotografia 2). Vasul românesc „Dimitrov" a adus cu sine — la înapoierea dintr-o cursă făcută cu mărfuri — un transport neobișnuit: 30.000 de litri de apă limpede din Mediterana, care va alimenta acvariumul unde viețuiesc soiurile de pești mediteraneeni.

Fotografii de F. URSEANU și M. MAYER

MATEI CORVIN LA PORȚILE VIENEI. O lucrare din anul 1800 a pictorului Koroknai, la care a lucrat șase ani. Pictura se află în muzeul regional Oradea.

UN SUCCES al șantierului naval din Galați: prima motonavă de 2.000 de tone construită în țara noastră. Ea este destinată transportului pe fluvii și lacuri de acumulare

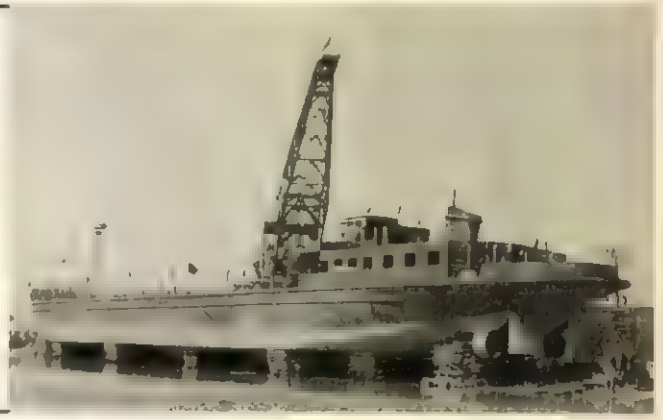

VASE ȘI... VASE fabricate de combinatul „Karl Marx" din Tîrnăveni.
Vase de gresie antiacidă, de 1.000 litri pentru industria chimică, (foto 1), și vase ornamentale, de artă populară, din ceramică și faianță, pe care Doina Gheocu le pictează cu multă măiestrie (foto 2).

Fotografie de M. MAYER

Mii de oameni ai muncii din Galați au venit să-și ia rămas bun de la militarii sovietici.

PE VECI ÎMPREUNĂ!

Pe șoseaua dintre Brăila și Galați, dincolo de Baldovinești, am întîlnit un țăran bătrîn ce-i aștepta pe ostașii sovietici care se reîntorc în patrie. Brațele îi erau încărcate cu flori. Flori culese de pe cîmp. Le-a oferit flăcăilor din mașinile blindate și a murmurat cîteva cuvinte, puține la număr, din care vreo două în rusește. Unul dintre flăcăii aceia bronzați și-a trecut degetele peste clapele armonicii, făcînd să răsune ca un mesaj emoționant, o melodie populară românească. Era un „mulțumesc", rostit cu delicată simțire.

Nu cunosc amănunte biografice despre eroii acestei întîmplări. Am impresia că nici nu sînt necesare. Faptul, înregistrat din viteza mașinii, exprimă perfect ceea ce s-a manifestat duminică în mii de forme, atunci cînd oamenii muncii din Galați, Brăila, Iași, Focșani și Rîmnicul Sărat și-au luat rămas bun de la ostașii sovietici, cu prilejul plecării în patrie a primelor lor eșaloane. Esența tuturor acestor manifestări o constituie dragostea și recunoștința poporului nostru față de poporul sovietic și armata sa, hotărîrea de a întări neîncetat prietenia dintre Uniunea Sovietică și republica noastră populară.

Sînt momente în care amintirile te solicită, ți se impun impetuos, reînviind întîmplări peste care au trecut anii.

Stăteam în zorii zilei de duminică în piața centrală a Brăilei, iar cîteva ore mai tîrziu mă aflam într-o tribună, pe stadionul „Portul Roșu" din Galați. În clipele acelea îmi defilau prin minte imagini vechi: dimineața aceea de sfîrșit de august 1944, cînd pe Șoseaua Colentinei intrau primele tancuri sovietice; zidarul pe care l-am întîlnit pe o stradă din Moscova și care îmi arăta rănile căpătate în lupta pentru eliberarea Iașului; bătrînul din gara Vapniarka, care se interesa amănunțit de progresele noastre în munca pașnică... În jurul meu erau mii de oameni și mulți dintre ei evocau zilele cînd ostașii sovietici împărțeau cu ei bucata de pîine, cînd vasele sovietice ancorau în porturile dunărene aducînd hrană pentru oameni și materii prime pentru industria noastră. Ei n-au uitat că oamenii sovietici nu numai că și-au vărsat sîngele pentru libertatea patriei noastre, dar că ne-au dat și ne dau un ajutor frățesc, sincer, în munca noastră pentru construirea socialismului.

Un buchet de flori, un dar modest, o fotografie... Fiecare își lua rămas bun de la prietenii sovietici. Un militar român din

O strîngere de mînă prietenească.

Iași a realizat în clipele libere o statuetă. A oferit-o tovarășilor sovietici. Pionierii și-au dăruit cravatele lor roșii. Covoare de flori se întindeau în drumul militarilor sovietici.

Pe pista stadionului din Galați, pe care au loc de obicei întreceri sportive, trec unități de ostași sovietici și români împreună. Simbol viu al unei prietenii pe care popoarele noastre o consolidează neîncetat.

Locuitorii orașelor românești s-au despărțit de militarii sovietici ca de niște rude apropiate, ca de niște frați, ca de membrii unei aceleiași familii, marea familie a socialismului.

M. RAMURĂ

Fotografii de Dumitru F. DUMITRU

La Baldovinești, țăranii muncitori oferă flori ostașilor sovietici. ←

Un dar modest. →

Ambasadorii PORUMBELULUI

de George CIUDAN

Văd mîna patriei, uriaşa şi sfînta mînă a patriei, cum îmi face semn de îndemnare la viaţă lungă şi o mie de ani pace. Văd ochii patriei cum rîd, cum îşi trimit zîmbetul peste marile împliniri, visate de strămoşi şi materializate de poporul nostru condus de comunişti, în anii aceştia din urmă. Văd fruntea patriei, descreţită şi înţelenită, văd chipul strălucitor al patriei. Văd mîna patriei, alături de toate mîinile nemurdărite de pe pămînt, aplecate peste leagănul în care doarme un pui de om.

Văd, văd, văd...

Văd de aici, din inima patriei, unde s-a deschis Conferinţa Naţională a Mişcării pentru Pace din R.P.R., zborul porumbelului. Văd cum delegaţii la Conferinţă, reprezentînd voinţa unui popor, apără cu străşnicie aripile imaculate filfîind sub un soare căruia poporul i-a poruncit să nu apună niciodată. Da, aici, în sala Conferinţei, sînt aproape 1.000 de oameni. Sînt trimişii poporului. Sînt ambasadorii poporului. Sînt ambasadorii porumbelului. Nu ştiu cu de-amănuntul ce vor cuvînta. Ştiu că, în genere, vor vorbi despre viaţă şi despre moarte. Ştiu că efuziunea lirică va fi înlocuită cu cifre ale prezentului pozitiv şi ale viitorului luminos şi cu amintiri mai îndepărtate, legate de răni şi de pierderi ce nu se pot uita. Dacă vor fi lacrimi în sală, să nu vă miraţi. Pentru fericirea şi libertatea noastră de azi şi-au pierdut viaţa mulţi dintre cei ce ne-au fost dragi. Şi fericirea noastră nu se poate despărţi de amintirea şi lupta lor, chiar dacă ei sînt anonimi pentru istoria universală.

De bună seamă că aici, la Conferinţa Naţională a Mişcării pentru Pace, alături de personalităţi marcante ale lumii noastre ştiinţifice, culturale, artistice, alături de numeroşi meşteşugari, clerici, gospodine, vor fi apărători ai porumbelului care scriu cu strungul: PACE; vor fi ţărani care adună spicele pentru ca pita să fie cît roata carului şi pacea să fie doamnă peste holdele fără răzoare; vor fi mame pentru care pacea e un imperativ de prim ordin; vor fi tineri îndrăgostiţi, care visează să cucerească spaţiile cosmice pentru a aduce logodnicelor de pe pămînt pudra de argint a lunei.

Ştii, tovarăşe, că evenimentului de azi i-au premers nenumărate întîlniri în cîtu-i ţara? În adunări populare, în sfaturi ale păcii, oamenii şi-au poruncit: nu putem iubi viaţa decît urînd moartea şi luptînd împotriva acelor ce se silesc să-i ascută dinţii. Da, aşa au spus 7.000 de oameni din regiunea Craiova care au luat cuvîntul la adunările populare închinate păcii. Da, aşa au spus mii şi mii de oameni din diverse regiuni ale ţării. Da, aşa a spus un preot din Chitila, pe care l-am văzut lăcrimînd în barbă cînd şi-a amintit de prăpădul bombardamentelor din '44. Da, aşa a spus un ţăran din Baia Mare la recenta conferinţă regională pentru apărarea păcii. Acest ţăran a salutat pe delegaţi în versuri şi tot aşijderea a vorbit despre ieşirea la lume a lucrătorilor de pămînt.

Da, aşa vor spune şi azi cei aproape 1.000 de ambasadori ai porumbelului la conferinţa naţională. Cuvîntul lor se va adăuga marelui glas al reprezentanţilor popoarelor, care se vor întruni curînd la Stockholm pentru a cere în numele întregii omeniri progresiste: dezarmare, încetarea experienţelor cu arma nucleară, coexistenţă paşnică.

Azi se deschide Conferinţa Naţională a Mişcării pentru Pace din R.P.R. Văd în sală o mamă de la ţară care şi-a lăsat fetiţa acasă, grijind de fraţii mai mici, păzind oile, culegînd flori şi zîmbind. Văd în sală 2.000 de mîini care dau calea liberă porumbelului. Văd în sală un popor. Văd în sală patria mea, tînără şi voinică, fericită că poate să ia parte cu drept de semnătură la paşaportul porumbelului pentru zborul său în cîtu-i pămîntul.

Afiş de Algazi Moscu din Expoziţia de afiş şi caricatură din sala Dalles.

Desen de Ion Ţuculescu: „Creşte fauna Saharei"

Expoziţie DE AFIŞ ŞI CARICATURĂ

Afişul, într-o ţară socialistă, îşi are un rol bine determinat. El nu este destinat să obsedeze pe cumpărător cu reclama unui produs a cărui vînzare trebuie să sporească beneficiile unor trusturi. La noi, afişul e conceput mai ales spre a ne ţine permanent treaz un gînd care există în orice caz în noi, pentru a menţine vie conştiinţa noastră politică, pentru a ne aminti în permanenţă că orice muncă depunem, orice efort al nostru foloseşte cauzei socialismului, păcii, deci viitorului. Afişul este o artă în formă plastică cea mai combativă pentru mobilizarea conştiinţei cetăţeneşti. I se cere în consecinţă: conţinut mobilizator, sugestiv, inventivitate, varietate în exprimare şi, în genere, o asemenea forţă de atracţie care să

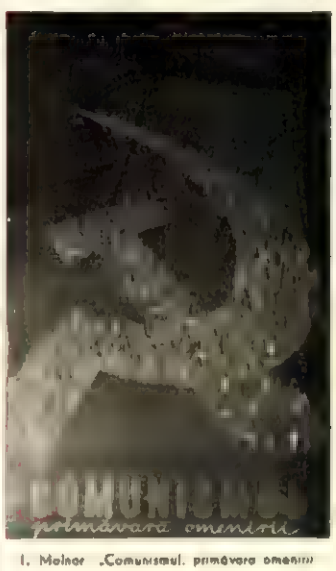

I. Molnar „Comunismul, primăvara omenirii"

păstreze vie în memoria celui ce-l priveşte ideea pentru care militează afişul.

Ţinînd seama de rolul afişului în creşterea conştiinţei cetăţeneşti, e greu de spus că expoziţia actuală din sala Dalles a dat tot ce putea să dea. E drept, se observă efortul conştient al artiştilor de a-şi axa lucrările pe probleme actuale, sau, mai bine zis, pe unele momente şi evenimente festive de actualitate. Expoziţia numără afişe de calitate închinate marilor noastre sărbători — 7 Noiembrie, 23 August, 1 Mai. Sînt prezente şi unele lucrări care celebrează aniversări importante în istoria construcţiei socialiste în ţara noastră, cum ar fi de pildă 10 ani de la naţionalizare. Foarte mulţi dintre expozanţi — şi semnalăm faptul ca extrem de pozitiv — îşi închină creaţiile luptei pentru pace. (Însă mulţi dintre artişti au mers pe linia minimei rezistenţe, imaginînd aceeaşi rezolvare plastică pentru acelaşi subiect; de exemplu repetarea obositoare a motivului mama cu copilul în braţe). Dar artiştii noştri au lăsat descoperite multe sectoare de viaţă, acolo unde prezenţa lor artistică ar fi fost utilă: de pildă, afişul satiric este foarte slab reprezentat în expoziţie. Nu se poate spune că nu este just conţinutul afişelor, dar expoziţia vădeşte sărăcia inspiraţiei, lipsa de varietate tematică şi de mijloace sugestive de captare a atenţiei. Există, incontestabil, şi o serie de afişe reuşite, ca de pildă cele ale lui I. Molnar, Petre şi Irina Grant, I. Cova, N. Alămaru, Algazi Moscu, în care, în special la primii doi, conţinutul se armonizează frumos cu forma şi culoarea. Din păcate, despre celelalte afişe ar fi puţin de spus; ele se pierd în monotonie — exceptînd totuşi cîteva mai sugestive aparţinînd lui A. Nestorescu, W. Muller, Irène Rischkeakov, sau, mai ales, L. Lessen. În genere, omul e prea puţin prezent în afişe.

Sala de caricatură oferă mai multă varietate, vervă, originalitate, inventivitate şi umor. Unii dintre caricaturişti, ca de pildă: Eugen Taru, Cik Damadian, Rik Auerbach, Neil Cober ş.a., au ştiut să găsească în actualitate — în jurul lor, ca şi în viaţa internaţională — pretext de satiră, pe care au transpus-o cu talent într-un desen viu, sugestiv şi combativ. De asemenea sînt de relevat L. Darian în „Pisica şi cîinele", foarte potrivit pentru o serie de gură-cască, N. Spirescu în „Documentare", A. Poch în „Casa plăteşte", G. Voinescu în „Cum se aranjează la ţuteală un program cu „conţinut" etc. Alţii, cu vioiciune şi meşteşug — ca Ion Doru în „Parfumul preferat" — au ştiut să dea unei teme destul de mult exploatate, o notă de originalitate. Revenim în mod special asupra lui Eugen Taru, care în ilustraţiile pentru „Povestea vorbei" dă măsura talentului său printr-o concepţie şi un desen care se ridică peste comic, la patetic, iar în caricatură reuşeşte o foarte sugestivă satirizare a amestecului american în treburile Africii, prin „Creşte fauna Saharei". De asemenea sugestiv şi într-o formă originală se exprimă Traian Vasai în „Împotriva platitudinii în artă" şi „Unul care învaţă pe toţi".

Este regretabil că proporţia între biciuirea unor năravuri de la noi şi atacurile, convingătoare în genere, împotriva politicii imperialiste, este, s-ar putea spune, net în favoarea politicii externe. Ar trebui, mai ales într-o asemenea expoziţie, să se pună un accent mai mare pe satirizarea unor categorii de oameni înrăiţi, care umbresc construcţia socialismului. Demascarea lor prin satirizare aduce un aport educativ şi contribuie la creşterea vigilenţei cetăţeneşti. Să se manifeste oare aici, unde se cere spirit muşcător şi mare combativitate, o uşoară lene în a critica? Acest lucru e greu de crezut, căci fiecare caricaturist luat în parte dă dovadă de contrariu. Atunci? Poate vom afla răspunsul într-o viitoare expoziţie.

Şt. BANU

Cik Damadian „Ipocrizie"

Comoara DE SUB APĂ

Reportaj de Gh. FLORESCU

Rîul acesta grăbit și sălbatic, larg pe unde nu te aștepți și strîmtorat acolo unde părea să-i fie prielnică lărgimea, e negru. Se învîrtorează în răstimpuri cu spume cenușii, blestemîndu-și soarta se aruncă orbește, cu desperare, în pereții de stîncă și-și sapă tenace albia în paturi de cărbune.

De-a lungul anilor oamenii i-au cîrmuit vîltorile, i-au așezat în cale stăvilare, l-au făcut spălătoreasă de cărbune, l-au silit să le dea curent electric, să mîne gatere și pietre de moară, i-au pus altea frîie și zăbale, încît rîul, înfricoșat, a început să tremure... Dincolo de Tîrgu-Jiu, la Rovinari, Jiul și-a plătit dinainte tributul datorat oamenilor și, rupîndu-și malul stîng, și-a scos la iveală comoara peste care alunecă de milenii: cărbunele...

În subteran cărbunele se cere cucerit. Aici, afară, se dăruie. Cu atît mai amăgitoare a fost deci lupta omului care a pornit întreprinderea neobișnuită de a aduna rodul milenar al pămîntului, scos pe neașteptate în calea lui. Ceea ce părea la început o treabă de cărăuși s-a dovedit în timp o trudă extrem de complicată și costisitoare, pămîntul apărîndu-și cu zgîrcenie ceea ce întîmplarea îi scoase la suprafață. Istoria minei de la Rovinari și-ar putea avea începutul în aceste neîntrerupte și încordate strădanii ale oamenilor pentru a găsi mijloacele cele mai bune și mai rentabile de exploatare a neobișnuitei cariere de lignit. Reportajul de astăzi îl socotesc o modestă contribuție la scrierea de mai tîrziu a acestei istorii...

Specialiștii în cumpănă

„Valvaric". Inginerul cu trăsături aspre, bărbătești, își rostește numele într-un chip ciudat, grăbit și totuși limpede, să-i înțelegi fiecare consoană. Între a-titea noțiuni neașteptate ca: „elinde", „păsitoare", „hidromonitor", „dragline", „șpan de marnă", „descopertare", „tranșee", „intercalații sterile", „elevator", „batal" etc., numele șefului serviciului tehnic de la întreprinderea minieră Rovinari pare firesc — Valvaric: inginer-Rovinari!

Deși n-o mărturisește, se vede la el cunoașterea exploatării acestei mine „de zi", pînă în cele mai mici amănunte. Specialist în lucrări subterane, neașteptata și surprinzătoarea dezvelire a imenselor zăcăminte de la Rovinari i-a răsturnat pentru mulți ani rosturile străpungerii pămîntului în adîncuri și l-a silit — cu soarele în creștet, cu ploile și frigul în spate — să-și descopere cunoștințele din ceea ce cercetase în vremea facultății doar fugar. Exploatarea minelor „de zi" nefiind o chestiune frecventă, practică pentru zăcămintele de cărbuni ale Romîniei, studenții ca și profesorii trecuseră cu ușurință peste acest capitol de curs. Dar viața i-a arătat lui Valvaric, ca și celorlalți 15 ingineri adunați aici de prin întreaga țară, că bazinul carbonifer Rovinari este o realitate românească și că, deci, ei trebuie s-o fructifice cu mijloacele și cu puterile pe care Romînia, țara aceasta ce-și serbase pe atunci doar un deceniu de libertate, le poate pune la îndemînă. Bazinul carbonifer Rovinari le-a deschis acestor ingineri probleme cu atît mai complicate și mai greu de rezolvat, cu cît exploatarea la suprafață a cărbunelui părea extrem de ușoară. Părea!...

Ce trebuia făcut? Nimic mai simplu decît să dai de o parte — adică să descopertezi — un strat de 6-8 metri de steril (pămînt argilos), pentru a ajunge la cărbune. Apoi, pe măsură ce vagonetele, camioanele, trenurile, excavatoarele adunau și transportau miile de tone de cărbune, uriașele halde — grămezi de steril — trebuiau aruncate în golul lăsat.

Ingineri de exploatare, ingineri mecanici, electricieni mașiniști, excavatoriști, mineri tineri și bătrîni, șoferi, vagonetari, chiar și mînă necalificată, au pornit asaltul, cu înflăcărarea tuturor pionierateloc.

Asupra șeoalei a practicii

Nu lipsea entuziasmul. Chiar și încruntatul Bocancios Emanoil (mecanicul șef al sectorului Rovinari, care a venit aici ca specialist de exploatare, după o amănunțită și serioasă practică la o mină asemănătoare din Republica Democrată Germană) umbla vesel și parcă întinerit pe șantier.

Trustul de construcții hidrotehnice, specializat în lucrări uriașe de excavație pe marile șantiere, s-a înfățișat la Rovinari hotărît să biruie toate greutățile. Cu utilajul greu pe care îl avea, părea în stare să deschidă și să exploateze nu una, ci șapte mine de suprafață.

Dar ce-ar mai face oamenii, dacă n-ar exista întotdeauna cîte un „dar"?... S-a întîmplat anume că excavatoarele păsitoare călcau prea greu solul argilos; că manevrarea uriașului braț pentru excavarea sterilului era prea costisitoare; că, de unde nici nu te așteptai, țîșnea cîte o vînă de apă din vreun bazin artezian nebănuit; că pe drumurile mocirloase, tractoarele erau pur și simplu înghițite de nămol; că elindele (niște excavatoare anume construite pentru asemenea terenuri) își înfigeau tăișurile cupelor într-o marnă afurisită, care nu se lăsa desprinsă...

Uriașele elinde au intrat în funcțiune...

Poate nicăieri ca aici, imaginația și cutezanța novatoare a inginerilor și tehnicienilor nu a fost supusă la atîtea neîntrerupte examene. Mecanicul șef Galtoi Atila, tînăr și temerar, s-a învîrtit pe lîngă elinde pînă le-a găsit „hiba": a schimbat unghiul de înclinare al brațului excavatorului, a redus grosimea șpanului de marnă (stratul de steril săpat de cupele elindei), a trecut elindele pe acționare electrică (acționarea termică se arăta a fi mai puțin rezistentă la șocuri); pe urmă, ca o supremă destindere după această biruință, s-a fotografiat zîmbitor lîngă uriașul supus...

S-a început cu autocamioanele

Pe la începutul anului 1956, transportul cărbunelui continua să se facă cu mașinile... Autocamioane de toate tipurile își înghesuiau boturile în spatele celor din față și înaintau în șir neîntrerupt să-și primească încărcătura, din cupa excavatoarelor. Apoi, fără nici un popas și gemînd din greu, își purtau prețioasa povară la locurile de descărcare. Dacă se întîmpla o singură defecțiune (de motor ori de cauciuc) drumul se bloca. Inginerul șef Gheorghiu Grigore răguși la telefon cu Bucureștiul; dactilografele băteau adrese peste adrese. O singură chemare se auzea, prin 1956, dinspre Rovinari: „Dați-ne vagonete! Cu autocamioanele nu putem face față sectorului de exploatare!"

Și după o vreme, li s-au dat vagonete.

De la vagonete, la cratere

Vagonetele erau însă prea mici. Liniile, greu de mutat după pașii uriași ai excavatoarelor. Locomotivele, gata oricînd să deraieze.

„Dați-ne cratere!" — s-a auzit alt strigăt, cîteva luni mai tîrziu. Li s-au dat și cratere. Ministerul se arăta cît se poate de binevoitor cu acești descoperitori ai unui nou sistem de exploatare a cărbunelui și cererile lor, făcute în rate, nu puteau fi puse pe seama unei lipse de prevedere sau a unei proaste organizări. De altfel, s-a văzut curînd că aici craterele nu corespundeau. Ele erau făcute pentru mine de adînc, pentru tuneluri și terenuri drepte. La Rovinari n-au dat randament.

Benzile rulante în primejdie

În 1957, sfatul comuniștilor a hotărît încercarea transportării cărbunelui, de la locul excavat pînă în depozite, pe benzi rulante.

Combinatul chimic din Jilava a întocmit pentru această ciudată mină de suprafață cîteva benzi rulante, de cîte 300 metri lungime.

Dar (iarăși, dar!), benzile, prea lungi, patinau din pricina argilei lipicioase. În vreme ce colectivul de conducere dădea din colț în colț pentru a ieși din impas, inginerul Sitaru, șeful raionului producție, a venit cu o inovație: întinderea acestor

Pe bandă rulantă, cărbunele face o călătorie lungă, de aproape un kilometru...

Grigore Gheorghiu

Atila Gallot

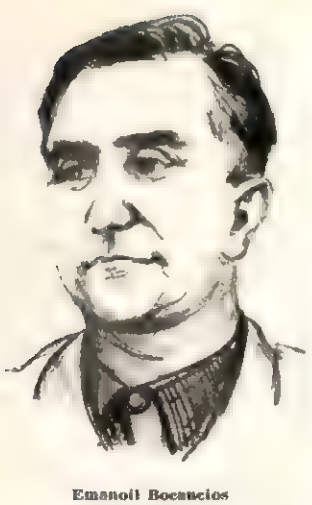

Emanoil Bocancios

benzi, după principiul contragreutății...

Răul părea, cel puțin pentru moment, înlăturat. Dar (iarăși dar...), supuse la o tensiune mai mare decît cea normală, benzile acestea, destul de scumpe, începeau să dea semne de degradare timpurie. Alte expertize, alte încercări. Specialiștii Combinatului chimic Jilava, chemați grabnic la Rovinari, au preconizat prin februarie 1958 punerea în fabricație a unor benzi speciale, cu inserții din material plastic. Sîntem doar în pas cu tehnica modernă.

Greutăți la tot pasul

În acești ani de continue căutări, zile de liniștită producție au fost puține la Rovinari. După introducerea transportului pe bandă, mecanicii de sector se arătau nemulțumiți de felul în care se făcea descărcarea materialului excavat. Niște bunchere mici — rezervoare pentru depozitarea materialului aruncat din cupele excavatoarelor — așezau ritmic pe bandă cărbune și steril, în grămezi neuniforme. Și grămezile acestea supuneau benzile la eforturi peste puterile lor.

Tehnicianul Bocancios, într-o ședință de partid anume ținută ca să dea de capăt acestui nou neajuns, și-a luat sarcina să repare răul. Împreună cu inginerii Gheorghe Bitiri și Grigore Popescu, a inițiat construcția unui buncher dozator. Pusă la treabă, această mașină i-a făcut pe oameni să răsufle ușurați: materialul excavat a început să fie repartizat uniform pe bandă.

Dar (...?!), iată că și benzile mari le-au dat de lucru specialiștilor, pentru că s-au dovedit a fi foarte greu de instalat după excavatoare! Acest nou neajuns a făcut să apară pe șantier niște micuțe benzi „Pionier", lungi de numai 20-30 metri, care se răsucesc perpendicular pe banda principală și care sînt — evident — mult mai ușor de mutat după excavatoare...

Savanții în ajutorul exploatării

Adevărata exploatare rațională a cărbunelui nu s-a înfăptuit încă la Rovinari. Aceasta se va realiza, după toate calculele, prin 1960. Pînă atunci Rovinarii trec prin faza experimentală. Cărbune se scoate zilnic, cu excavatoarele, cu elindele, cu tot aparatajul complicatei exploatări. Cărbunele pleacă zi și noapte spre Doicești — la termocentrală — ori spre depozitele mari ale căilor ferate. Dar producția realizată este încă de o calitate inferioară. Se fac încercări necontenite pentru îmbunătățirea ei. Pe lîngă straturile acestea neobișnuite de cărbune, Institutul de Cercetări Miniere și-a construit un mare laborator. Profesorul universitar Dumitru Hrisanide, ajutat de specialiști și tineri asistenți, caută, cu răbdarea și tenacitatea cercetătorului, mijlocul cel mai sigur și mai ieftin pentru spălarea de steril a cărbunelui mărunt și brichetarea lui.

O instalație semiindustrială, creată de colectivul de ingineri al minei din Rovinari și bazată pe principiul spălării lignitului pentru a-i scădea procentul de cenușă, a și intrat în funcțiune.

Se lucrează intens, cu seriozitate și — să nu ne ferim de vorbe mari — cu dramatism. Exploatarea Rovinarilor nu este o joacă de copii. S-au investit aici sute și sute de milioane, au fost trimiși aici cei mai buni specialiști, cele mai moderne mașini.

Prelucrarea aceasta stranie și tăcută a necunoscutului pămînt se desăvîrșește astăzi sub ochii noștri. La capătul unui ciclu extraordinar, cele două forțe, natura și omul, s-au întîlnit. Și, după toate semnele, la Rovinari biruitor este omul.

Ilustrații de N. HILOHI

PATRU ARGUMENTE

1907 de Cezar DRĂGOI

— Mi-e foame, tată!...
— Taci!... Au nu auzi că-n satul nostru pînă și cumpăna fîntînii
scheaună a foame?!... Of, bată-l dumnezeu de arendaș să-l bată!

— Tată, făgăduiește-mi, tată, că — de-o să crească, odată și odată,
cucuruzul, cum cresc pe geam crenguțele de gheață —
noi — amîndoi — o să-nvîrtim o mămăliguță, într-un ceaun cît nici
Zmeul-Zmeilor nu-l poate cuprinde în brață!

— Taci cu tata, măi băiete!... Au nu vezi că nici luna nu e decît
un boț de mămăligă-amară —
în coșcogeamite ceaunul, ce-acopere o țară?!

— Tată, tată, oare ce șuieră atît de înfricoșător în noaptea
sticloasă?!...

— O coasă!

1933

— Plop frumos cu trup subțire, Făt-Frumos cu trup de fum —
mama a purces aseară la drum.

Și nu știu cine bate, cu degetele de plumb, în darabana cerului
și nu știu de ce sirena despică bolta înghețată
cu țipăt de pasăre săgetată!

Oare, mama — bătută de grindini și clătinată de vînt —
a răzbătut pînă la tata cu bucata de pîine neagră, ca o bucată
de pămînt?!

— Pe taică-tău nu l-am mai aflat!...
Că l-au trimis domnii să caute dreptatea pe tărîmul celălalt
și dusu-s-a dus, la scăpătat!

1940

— Mamă, unde ne duce trenul ăsta negru și ne duce și ne tot duce?...
Oare unde ne duce?...
Mamă, dar dacă — prin nu știu ce bortă de beznă — către celălalt
tărîm o s-o apuce?!

— Fiule, ca să despici în două bezna aceasta ticăloasă, ai să crești
de pe tărîmul cestălalt —
paloș răzbunător și înalt!

— Dar mi-au înțepenit genunchii și mi-e foame și ce sete mi-e, mamă!
— Răzbunarea — drept ca o flăcără — te cere și te cheamă!

— Dar, mamă, nu vezi că, la atîta noapte, ne-a rămas doar o palmă de cer,
însîngerată de sîrma ghimpată și atît?!
Mi-e foame, mamă, și sete, și urît!

— Dar, fiule, pe fîrîma de cer care ne-a rămas, iată meiul de aur,
al stelelor boabe de mei!...
— Dar trenul negru-al morții s-a oprit într-o gară neagră!... Au nu
auzi cum scrîșnesc pe roată saboții frînelor, grei?!

— Fiule, fiule, trezește-te, fiule, că or să rămînă spicele cerului
nesecerate!...
— Mamă, mi-au căzut neputincioase brațele — ca două crengi uscate!

1941

— Străine, cîrjă de lemn nevopsit, cine te-a poftit la casa noastră,
cine te-a poftit?!
— Apoi m-a poftit taică-tău, cînd de primirea ordinului de chemare
a iscălit!...

Ehei, nici nu sunase goarna a mobilizare
și nu un stejar, și nu o pădure de stejari, și nu o cîrjă — ci o pădure
de cîrji striga: „vrem om!"... Și-n vînt se clătina amenințătoare!

— Of, cîrjă de lemn nevopsit, cu lacrimile mele te ud și în fața ta
îngenunchi!...
Fă-te stejar cum ai fost, iar tata, ca altădată, să mă dea ușa pe un
genunchi!

AZI

Oare, aceste patru argumente cui îi mai îngăduie să-mi pună această
întrebare:
De ce lupți sub steagul roșu al clasei muncitoare?

MATEMATICA *noastră cea de toate zilele...*

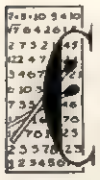

Călăuzit de academicianul profesor Grigore Moisil, am făcut pentru dumneavoastră o incursiune în matematica abstractă. Totul a început cu o demonstrație. Materialul didactic: o cutie de chibrituri. Să presupunem un conductor electric care are o întrerupere.

Acesta se aseamănă uimitor cu o judecată care poate fi adevărată sau falsă. Dacă judecata este valabilă, contactul este stabilit și curentul circulă. Dacă judecata este falsă, contactul este întrerupt.

Două asemenea contacte puse în

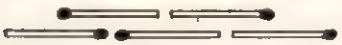

serie par a fi două judecăți legate prin conjuncția „și". De pildă, „stau la masă și mănânc". Pentru ca întregul să fie valabil, este necesar ca fiecare judecată în parte să fie corectă.

Așezînd contactele în paralel, pentru ca circuitul curentului să fie stabilit, este suficient ca numai unul din

contacte să fie închis. Este frapantă în acest caz similitudinea cu două judecăți, legate prin locuțiunea conjuncțională „sau", cel puțin. De pildă, „a știi" sau cel puțin „a crede".

Ajunși aici, mi-am permis o observație.

— Bine, tovarășe academician, dar asta seamănă a logică

— Nu seamănă, ci este chiar logică. Logica matematică, o ramură a matematicii moderne. Înțelegi?

— Cred că mi-ar fi mult mai ușor dacă aș putea să-mi dau seama de aplicațiile ei practice...

— Perfect. În cazul acesta, îți propun o plimbare.

— O plimbare?

— Da. Mergem să vedem mai întîi creierul electronic, construit de inginerul Victor Toma

— Și care este legătura între logica matematică de care ați vorbit și creierul electronic?

— Una foarte intimă, asemănătoare aceleia dintre mamă și copii: creierul electronic este produsul logicii matematice, care și-a unit eforturile, în acest scop, cu o altă ramură a matematicii moderne, teoria algebrică a mecanismelor.

Creier gigantic, sau creier în miniatură?

Automobilul s-a oprit în fața laboratoarelor Institutului de fizică atomică al Academiei, de pe șoseaua Măgurele.

— Ai mai văzut creierul nostru electronic? — mă întreabă profesorul la coborîre.

— Da. E gigantic!

— Nici vorbă de gigantism! Cel mai perfecționat creier electronic nu are mai mult de cîteva mii de tuburi electronice, în timp ce creierul omenesc are circa 14 miliarde de neuroni. Pe de altă parte, trebuie să iei în considerație și faptul că mașina nu este capabilă să „gîndească" decît în limitele unui program de lucru stabilit de om și că ea nu poate îndeplini nici pe departe complicatele funcțiuni ale creierului. Prin urmare, în ciuda dimensiunilor ei impresionante, mașina rămîne un creier în ...miniatură.

— Și totuși... un creier.

— Ai dreptate. De altfel, vom întîlni aici un grup de studenți care, după ce îl vei cunoaște, îți vor întări această convingere.

În sala creierului electronic se fac prezentările.

Dr. X, dr. Y, dr. Z...

Observ că nu am de-a face cu studenți. Primesc lămurirea.

— Da, doctori în medicină, nu în .. matematici — îmi spune tov acad Moisil. Au simțit necesitatea matematicilor superioare în profesiunea lor și, să-ți spun drept, îi înțeleg foarte bine. Sînt și ei veniți aici în vizită, ca și dumneata. De altfel și pe mine mă interesează într-o oarecare măsură anumite chestiuni de anatomie și fiziologie a sistemului nervos. Colaboratorii mei mai tineri însă, și în special excelentul matematician M. Rosenblatt Roth, au făcut o adevărată pasiune pentru neurologie. După cum vezi, matematicienii și neurologii se întîlnesc în preocupări. Trebuie să-ți mai spun că lucrăm într-o strînsă colaborare și cu prof. dr. Emil Repciuc, șeful unei catedre de anatomie de la universitatea din București și...

Va îmbrăca creierul electronic halat alb?

— Și perspectivele practice ale acestei colaborări?

— Vezi dumneata, creierul electronic poate face o sumedenie de lucruri Trebuie să știi numai cum să-l... întrebi. Cum să-i alcătuiești programul.

Deocamdată îl folosim la tot felul de calcule complexe. Peste puțin, îl vom pune să facă traduceri din, și în limba română. În acest scop, alcătuim împreună cu academicianul Rosetti un program de lucru. Mai știi... poate că în cîțiva ani vom solicita creierului electronic să pună diagnoze medicale . La Kiev se și lucrează în această direcție. Ceea ce nu izbutesc uneori medicii să facă, în cazurile complicate, va

Acad. prof. Gr. Moisil.

putea face matematicianul, cu ajutorul creierului electronic. Se vor introduce fișele cuprinzînd datele clinice, traduse într-un sistem special de cifraj, și mașina va pune diagnosticul, prompt și precis.

Probleme curioase

Părăsim creierul electronic și ne continuăm plimbarea... matematică. Revenim în oraș. Ochii roșii, galbeni și verzi ai stopurilor se amuză pe socoteala noastră. Automobilul abia apucă să înainteze cîteva sute de metri, că sîntem obligați să oprim. Stăm un minut, două, cinci, în sfîrșit pornim. După alte cîteva sute de metri, din nou stop. Alte minute pierdute. Pe mine chestia asta mă calcă pe nervi dar profesorul se arată din ce în ce mai bine dispus.

— Vezi ce se întîmplă dacă oamenii nu cunosc destulă matematică?

— Ce legătură poate să aibă circulația cu matematica?

— Are. Gîndește-te, de pildă, la următoarea problemă: un vehicul, mergînd cu viteză medie de 20 kilometri pe oră, trebuie să parcurgă distanța de la statuia Kogălniceanu, pînă la statuia Rosetti. El are de trecut, prin urmare, trei stopuri principale: Liceul Lazăr, Calea Victoriei și Piața Bălcescu. Ce culori trebuie să arate în același moment aceste stopuri, pentru ca vehiculul să nu aibă nici o oprire în mers?

— Mă scuzați, tovarășe profesor, dar problema asta îmi amintește de o alta cu care îmi păcăleam prietenii în copilărie...

— Anume?

— Un vapor are 80 de metri de la prova la pupă și 25 metri înălțimea antenei de radio. Ce vîrstă are căpitanul?

— Există o diferență absolută între aceste două probleme. În timp ce vîrsta căpitanului n-o pot afla decît dacă-l întreb pe dînsul, ritmul de succesiune al culorilor la stopuri — pentru ca vehiculele să parcurgă distanțe mari fără oprire iar pietonii să aștepte cît mai puțin — se poate calcula. Mai mult, se poate stabili cu precizie un sistem de comandă al circulației, unic pe Capitală sau, eventual, pe ansambluri de artere — și asta numai cu ajutorul matematicii.

— Pot nota că vă preocupă acest lucru?

— Desigur. Probleme de acest tip sînt numeroase, iar studiul lor duce la concluzii importante. La noi în țară avem destui oameni pregătiți în acest domeniu, care au realizat și, mai cu seamă, sînt pe cale să realizeze cercetări valoroase.

— Spuneați că sînt mai multe probleme de acest tip...

— Într-adevăr. Povestea cu stopurile este o aplicație practică a unei noi teorii matematice, foarte interesante de altfel, denumită „teoria deservirii în masă". Această teorie rezolvă probleme cum ar fi stabilirea celui mai bun program de aterizare a avioanelor pe marile aeroporturi, sau calcularea celui mai bun sistem de planificare a consultării bolnavilor în policlinici...

Uzine automate

— Totuși — reluă academicianul Moisil discuția, după ce ne așezarăm în confortabilele fotolii din biroul

Acad. prof. Gr. Moisil a format un cerc de matematicieni care studiază teoria mecanismelor automate. În fotografie: ședință a cercului, la Casa oamenilor de știință. ←

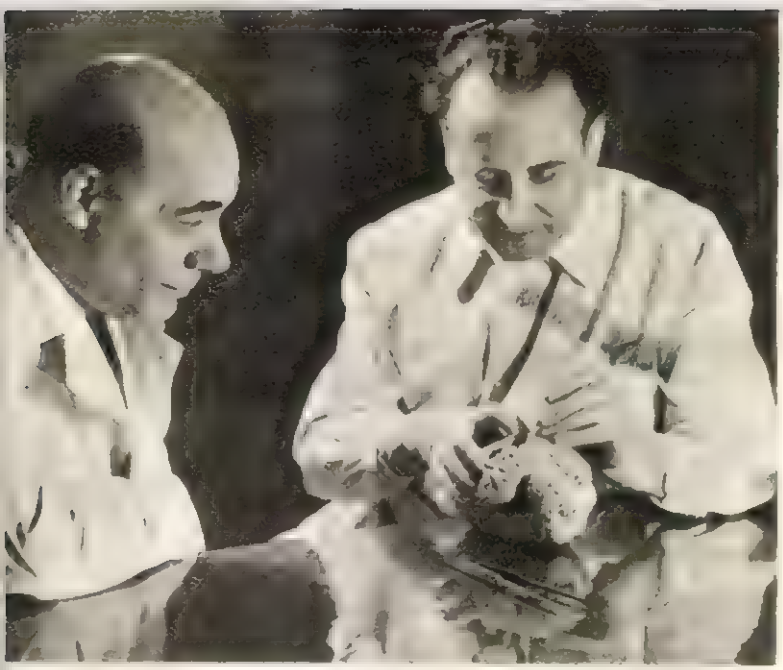

De data aceasta, pe cunoscutul nostru matematician îl preocupă un creier... automatic și nu unul electronic. Iată-l la Facultatea de Medicină, alături de prof. dr. Emil Repolnc (dreapta) studiind un creier omenesc.

Matematica, pe teren... „Și, cum zici, tovarășe milițian? La ce interval de timp se pune stopul?"

După cum se vede, o înaltă teorie de matematică abstractă poate fi exemplificată cu niște banale chibrituri.

d-sale — mi se pare că n-am vorbit încă despre lucrul cel mai important.

— ?

— Nu te speria... L-am păstrat anume „pour la bonne bouche". E vorba de automatizarea industriei; aceasta înseamnă o revoluție, de aceleași proporții cu trecerea de la producția manufacturieră la cea industrială. Organizînd producții de mare serie pe sistemul benzii rulante, poți înlocui omul de la mașină cu un mecanism automat, dat fiind că operația de executat este mereu aceeași. Automatizarea poate merge atît de departe, încît chiar dirijarea procesului de producție poate fi încredințată, în anumite limite, mașinilor, respectiv unor creieri electronici cu programare specială.

— Bine, dar atunci omului ce-i rămîne de făcut?

— În primul rînd, programarea lucrului mașinilor. Și apoi unde scrie că ziua de muncă trebuie să rămînă mereu la fel de mare? Se va reduce. Ai văzut, în U.R.S.S. s-a și făcut începutul... Omul va avea mai mult timp să gîndească, să se bucure de viață... Și acum să-ți dau cîteva date despre un aspect interesant al automatizării. O ușină automată funcționează asemeni unui organism viu. Mă refer, în special, la sistemul nervos. De la periferie — respectiv de la mecanismul activ care execută o anumită operație — pleacă în permanență informații la creierul electronic care trimite mecanismului activ, pe baza acestora, ordine de lucru. Pentru aceasta, matematicienii au studiat limba și au ajuns la concluzia că în vorbirea se face o teribilă risipă de cuvinte. Informația propriu-zisă reprezintă abia 20% din cantitatea de vorbire folosită pentru transmiterea ei... De aici s-a născut o nouă ramură a matematicii, teoria informației, care se ocupă de transmiterea informațiilor și de codificarea limbajului, pentru a se elimina balastul. Este ceva extrem de interesant și care, în acest moment, pasionează pe mai mulți dintre matematicienii noștri.

— Matematica românească se ocupă așadar de cele mai moderne probleme ale matematicii mondiale...

— Se ocupă e prea puțin spus. Fără a renunța la modestia care stă bine unui om de știință, consider că școala matematică românească se află în primele rînduri. De altfel, aceasta nu este numai o părere personală. Iată un grafic al cercetărilor matematice în domeniul automatizării, efectuate în lume în ultimul timp. După cum vezi, România se află pe locul 3, cu mult înaintea Angliei, Franței și a altor țări.

*

Mă uit la ceas: nouă fără un sfert.

— Cred că este cazul să vă las... V-am reținut atîta...

— Eu te-am ținut — răspunde amabil profesorul. Chiad încep cu teoriile...

George MANOLE

Fotografii de Liana GRILL

Aceasta este

de Petro **VASILEVSKI**

Cînd delegația Republicii Sovietice Socialiste Bieloruse la O.N.U. a pus pentru întîia oară piciorul pe pămîntul descoperit de Cristofor Columb, niște gazetari, a căror cultură nu depășea romanele criminale ale lui Mike Spillane, exclamară uimiți: „Cum? Există un stat bielorus?"

...Da, domnilor, fie că știți sau nu, fie că vreți sau nu, există pe fața pămîntului un stat bielorus, o republică sovietică bielorusă înfloritoare, cu un popor harnic și talentat care din timpuri străvechi muncește și luptă vitejește împotriva dușmanilor săi, un popor care s-a trezit la noua sa viață acum patru decenii.

Țara Bielorusă? Poftiți s-o vedeți! E străjuită de apele repezi ale Niprului, Pripiatei, Dvinei Apusene și Bugului, de lacurile limpezi ale Braslavei și de undele calde ale majestuosului Neman. Cît vezi cu ochii se întind șesurile mănoase ale colhozurilor cu recolte-minune, codrii seculari în care sălășluiesc zimbrii, lacuri cristaline, bogate în pește; fostele mlaștini ale Polesiei sînt azi 300.000 ha pămînt fertil; dintr-o industrie care avea drept fruntașă la Minsk o uzină cu o mașină de aburi de ...35 C.P., s-a dezvoltat o puternică industrie socialistă.

La Volkov se înalță coșurile celei mai mari fabrici de ciment a republicii. (Căci e nevoie de ciment, nu glumă, ca să construiești într-un an 480.000 mp de spațiu locuibil și, pe deasupra, atîtea fabrici și uzine noi!) De energia electrică au grijă centralele de la Vasilievici, Smolevici, Moghilev și Grodno, cărora în curînd li se va adăuga cea de la Berezovo. La Minsk se produc tractoare, automobile, motociclete, mașini-unelte, aparate de radio și televizoare, ceasornice, aparate de precizie, stofe fine de lînă, încălțăminte și cîte și mai cîte. Pe toate, aceeași ștampilă: „Fabricat la Minsk".

Vreți să fumați o țigară bună? Încercați țigările Grodno. Vă plac cupele, vazele, carafele și pahărelele de cristal lucrate în filigran? Cereți sticlăria fină a fabricii „Neman". Faima ei a depășit hotarele Bielorusiei.

Dacă vreți să vă faceți o idee despre agricultura R.S.S. Bieloruse, vizitați pavilionul ei de la Expoziția Agricolă Unională de la Moscova. Veți afla acolo și despre cele 500 tone de lapte produse anual de către colhozul „Cervonaia Zmena", condus de vestitul K. I. Șapliko, Erou al Muncii Socialiste și deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S., și despre minunatele fibre de in obținute de echipa Evei Karacian, și ea Erou al Muncii Socialiste, și despre bogatele recolte de sfeclă prelucrate de fabrica de zahăr din Skidel.

Și dacă e vorba de cultură, cred că nu-i puțin lucru să spui despre o țară — în trecut deținătoarea unui trist record de analfabetism — că are astăzi 11.433 școli cu 1.218.000 elevi, 24 institute de studii superioare cu 111.000 studenți, 40 institute de cercetări științifice, 14.000 ingineri și aproape 30.000 tehnicieni, numai în capitală, 6 teatre, un studio cinematografic care produce anual 10 filme de lung metraj, o pleiadă de talentați scriitori ca: Ivan Șemiakin, Petrus Brovka, Pilip Pestrak, Mihas Linkov, Petro Glebko, A. Kuleșov, Kandrat Krapiva și mulți alții, ale căror opere sînt cunoscute și peste hotarele Uniunii Sovietice.

Așa e viața în Bielorusia: creație fecundă într-un peisaj generos. În timpul liber oamenii vînează în bătrînele păduri din Bielovejie, pescuiesc la lacul Naroci — care pe timp de furtună seamănă cu o mare — sau se odihnesc în fostele palate ale prințului Radzivyl. Într-unul din fostele parcuri princiare, la Stalino, se află o casă pentru bătrînii colhoznici. „Destul ați muncit în viața voastră; munciți acum aruncînd cu zarurile la table. Vă urăm bătrînețe tihnită..." — murmură, parcă, pletoasele coroane ale copacilor de pe malul lacului.

Iată cum arată Bielorusia Sovietică, despre a cărei existență n-aveau habar reporterii americani.

...Poftiți la noi, domnilor, să vedeți Bielorusia cu proprii dv. ochi. Ușile noastre sînt deschise cu ospitalitate tuturor celor ce ne vizitează cu gînduri pașnice.

Minsk. Mai 1958.

Noi construcții se înalță la Minsk.

BIELORUSIA!

Fotografii de M. MINKOVICI

↑ În timpul războiului hitleriștii prefăcuseră capitala Bielorusiei într-un morman de ruine. Iată o imagine a Minskului de azi: elegante bulevarde, frumoase blocuri de locuințe.

Tineretea colhoznicilor bieloruse...

OPINII

Cînd poezia este greșit înțeleasă

E necesar, credem, ca autorul unor consemnări mai tardive despre o carte să țină seama de aprecierile făcute anterior de diferiți recenzenți; aceasta, pentru a se evita unele repetări iscate dintr-o simplă coincidență a unor puncte de vedere sau, dacă e cazul, a se infirma unele afirmații false, eronate. Și, cum rîndurile de față sînt venite după ce o bună parte din critica noastră și-a spus cuvîntul asupra ultimei cărți a lui Marcel Breslașu, *„Dialectica poeziei"*, socotim că nu e de loc deplasat a aduce în discuție și unele referințe enunțate înaintea noastră. Oprindu-ne deci la cronica literară semnată de Ion Oarcăsu (Tribuna nr. 12, 13 a.c.), o facem nu dintr-o stearpă pornire, cu orice chip certăreață, ci pentru a restabili un adevăr care i-a scăpat criticului din vîrful condeiului său, prea fugos citeodată.

Fără a lua în considerație și creația lirică anterioară a lui Marcel Breslașu, criticul, referindu-se numai la *„Dialectica poeziei"*, atribuie, în esență, poetului comentat, „o evidentă lipsă de vibrație lirică". Și spune d-sa: „De aceea poeziile sale de pură fantezie sînt întotdeauna anemice". Nu știm ce înțelege Ion Oarcăsu prin poezii „de pură fantezie" și cum ar fi posibilă o asemenea poezie, în afară de cazul unor extreme exhibiționisme poetice, dar credem că o asemenea lirică ar sucomba de anemie sub pana oricărui poet. Mai ales în ceea ce-l privește pe Marcel Breslașu, care, după cîte am înțeles, e departe de intenția de a ne fi dat în *„Dialectica poeziei"* o producție lirică, rezultat numai al unei „pure fantezii". Ne-o declară răspicat chiar poetul, într-o poemă de subtile tîlcuri, cînd, printr-o bogată și plină de fantezie asociație de imagini, avertizează pe contemplatorii chipului lunii, răsfrînt în fîntînă: *„Un singur lucru aș mai vrea să-ți cer/ Să nu uiți luna — luna de pe cer!"*.

De altfel „invitația la azi" (e titlul unei poezii din *„Dialectica poeziei"*), la realitate, e prezentă în întreg volumul și e unul din postulatele scumpe poetului. Și oare versurile următoare nu sună tocmai ca o dojană la adresa acelor poeți care se mulțumesc numai cu propria lor „pură fantezie": *„Nu știi, poete, ce plictis/ e să trăiești în paradis,/ să-adormi în vis,/ Să te trezești în vis/ în cercu' închis/ și dinainte scris"*?

Așa că, a atribui lui Marcel Breslașu o poezie care nu-i stă în intenție și a-l mai învinui de anemia unei poezii care nu se află în sumarul cărții e, neîndoios, o „pură fantezie" a criticului. Cît privește vibrația lirică, noi am găsit-o acolo unde ea trebuie să fie, însoțind multe pagini din *„Dialectica poeziei"*. Amintim, în acest sens, *„Ursitoarele"*, o antologică bucată lirică în care umorul, duioșia și optimismul organic al poetului se îmbină armonios într-un emoționant poem. Dar contestata vibrație lirică se află și în unele fabule, în care „anecdoticul" primează. Astfel, această vibrație se află și în *„Cerbul"*, din care criticul citează chiar un fragment prin excelență liric; dar, fidel unei vederi preconcepute asupra poeziei lui Breslașu, d-sa pune sub semnul întîmplării coexistența suflului liric cu tîlcul fabulistic al poemului, interzicîndu-i poetului de a se extinde în alte „zone improprii vocației de fabulist". Faptul că în *„Cerbul"* liricul e „convertit" în anecdotic nu ni se pare de loc a fi rezultatul unei infirmități lirice, ci e, mai degrabă, un procedeu ținînd de inteligența artistică a poetului.

Cînd Marcel Breslașu, după cîteva voltije lirice, concede în *„Cerbul"*: *„...Dar fabulistul vine să mă cheme/ să-mi pipăi iar pămîntul sub călcîi"*, aceasta nu înseamnă o lucidă recunoaștere (așa cum ar dori-o criticul) a unui minus de capacitate emoțională, cît exprimă într-un fel original, nu lipsit de umor, scopul poetului de a mai scrie o fabulă; constatarea noastră e lipsită, fără îndoială, de o spectaculoasă speculație critică, dar credem că e conformă cu intenția poetului.

Firește, *„Dialectica poeziei"* are și părți vulnerabile și e de datoria criticii să nu le escamoteze. Marcel Breslașu e un virtuos al versului; diversitatea ritmurilor, rimele neașteptate, ingeniozitatea jocurilor de cuvinte au darul să ne ofere dese surprize. Are dreptate Paul Georgescu cînd scrie: „Numai contribuția bătrînului breslaș la versificația românească și încă ar merita o mai mare atenție". Numai că aceste calități de bun meșteșugar se transformă, uneori, în vizibile deficiențe. Și, spre o deplină obiectivitate, sîntem în acest sens de acord cu criticul clujan, cu rezerva, însă, a exagerărilor și a prea multor exemple nejustificate pe care domnia sa le dă și pe această linie. Fără a le discuta prea pe larg, atragem totuși atenția „bătrînului breslaș" asupra unui joc prea insistent al cuvintelor și asupra unei frîne pe care va trebui s-o pună vivacității sale verbale care duce — în unele cazuri — la lungimi inutile și la umbrirea clarității ideilor. Astfel, deși cu unele frumusețe fragmentare, poemul *„Marsyas și Athena"* își dezvăluie prea greu sensul. De asemenea și în fabula *„Măgărușul"* se ajunge la tîlc după un ocol cam mare. După cum o prea accentuată abstractizare a versului închide uneori ideea într-o nerecomandabilă armură ermetică, așa cum se întîmplă, de pildă, în *„Migrații"* (*„În dublu sens"*): *„Îți judeci metafora — prinsă pe viu — cînd contrariile-n ea se conjugă/ ...cum își judecă oglinda răsfrîntul crochiu/ în simetricul punct de fugă./ S-au dus cele paseri cu foșnet domol/ ca frunze pe aripa vîntului./ Acum pleacă frunzele, stol după stol,/ către țărmul mai cald al pămîntului"*.

Dar, pentru că în cadrul restrîns al prezentării de față nu avem posibilitatea de a discuta, în totalitatea lor, fațetele *„Dialecticii poeziei"*, ne vom mulțumi a recomanda cartea lectorilor, tocmai pentru modul inteligent în care Marcel Breslașu reușește a fi pedagog și moralist. Cartea se adresează, aproape în întregimea ei, confraților întru poezie ai autorului; sînt cuprinse în paginile ei o seamă de precepte poetice, exprimate prin variate mijloace: lirism, ironie, umor. Convertite în proză, învățămintele și îndemnurile sînt multiple: trăirea stihuitorilor în miezul vieții, cadu-citatea turnului de fildeș, confundarea — pînă la dăruire — a poetului cu interesele și lupta poporului, visul să-și tragă seva din realitatea patriei, din *„Acum, Aici și Acasă"*, antenele creatorului să fie permanent întinse pentru sezisarea noului, la elaborarea expresiei trebuie *„migală, cumpăt și măsură"*, șlefuirea cuvîntului, meșteșugul nu sînt scopuri în sine etc. etc.

Privită însă numai din acest unghi de vedere, cartea își pierde din complexitatea mesajului ei; prevenind această apreciere unilaterală a volumului său de poezii, poetul își exprimă temerea în *„Prefață la tabla de materii"*: *„Asta-i marea-mi încercare:/ omul, omul Oarecare/ să citească/ dintre gînduri,/ să citească/ printre rînduri,/ el — și nu numai poeții!"*

Cititorul (*„omul, omul Oarecare"*) va găsi în *„Dialectica poeziei"* răspunsuri și îndemnuri pentru înfrumusețarea vieții, a relațiilor lui cu tovarășii săi de muncă, pentru lepădarea unor tare aparținînd stihiei mic-burgheze, nepotrivite cu traiul nou pe care-l făurim. De aici și semnificația mai largă, moralist-umană, a *„Dialecticii poeziei"*.

Traian STOICA

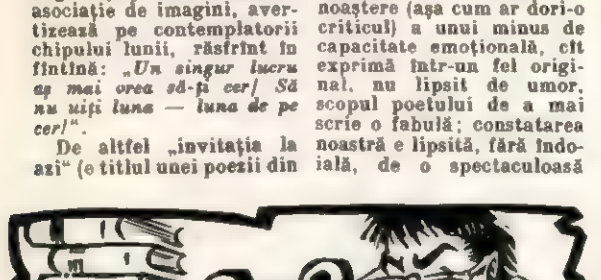

ACTUALITATE

De cîțiva ani încoace spectatorii bucureșteni s-au obișnuit să primească, la începutul verii, oaspeți din teatrele țării. Decade ale dramaturgiei originale, concursuri ale tineretului sau alte forme de manifestare a artei teatrale au prilejuit, an de an, constatarea activității bogate a teatrelor patriei noastre.

Vara aceasta, deși nu s-a organizat vreo asemenea întrunire oficială, au sosit ori și-au anunțat sosirea la București, printre altele, toate cele trei teatre naționale din țară — din Iași, Cluj și Craiova — teatre frunțașe, venite aci ca să înfățișeze publicului Capitalei o imagine a activității artistice a unei stagiuni.

Primul contact cu repertoriul amintitelor teatre l-am luat privind afișele apărute pe zidurile bucureștene. Și, pentru că ne-a izbit un fapt, n-am mai așteptat spectacolele. Căci afișele ne-au adus la cunoștință ce fel de spectacole prezintă publicului bucureștean cele trei teatre naționale. Sînt paisprezece spectacole (Iași și Cluj cîte cinci, Craiova, patru) care cuprind: șase piese clasice ale dramaturgiei universale, de la Euripide la Sheridan, trecînd prin Shakespeare, Schiller și Goldoni; două piese clasice românești, ambele drame istorice („Despot-Vodă" și „Viforul"); cîte o piesă de Bertolt Brecht și G.B. Shaw, deci din dramaturgia contemporană occidentală; două lucrări din tezaurul dramaturgiei clasice sovietice: „Uraganul" și „Tragedia optimistă" și... Și nici o piesă actuală românească (cu excepția Teatrului Național din Craiova care, și el însă, a introdus în repertoriu, în ultimul moment și oarecum „strict confidențial", „Colivia cu sticleți"). Fiindcă, bineînțeles, nu poate fi luată dramatizarea lui „Ivan Turbincă" de către Sandu Teleajen, drept o lucrare reprezentativă a dramaturgiei zilelor noastre.

Așadar, trei teatre naționale — cu excepția citată — și nici o piesă care să exprime realitățile noastre, lupta poporului nostru pentru socialism! Trei teatre naționale din R.P.R. și nici o piesă care să înfățișeze spectatorilor problemele cotidiene, nici de la noi, nici din întregul lagăr socialist (căci „Uraganul" și „Tragedia optimistă" sînt, după cum se știe, piese care oglindesc anii furtunoși ai Marii Revoluții; dar de la Marea Revoluție au trecut patru decenii, iar de cînd trăim și înfăptuim socialismul în Republica Populară Română, peste un deceniu!).

Cele paisprezece piese pe care le-au ales cele trei Naționale pentru a le reprezenta la București — recolta stagiunii lor — se expediază cu predilecție în trecut, cu osebire în veacurile al XVI-lea și al XVII-lea, epoca creațiilor shakespeariene, dar și a domnilor lui Despot Eraclidul, Ștefan IV cel Tînăr, Maria Stuart și Gustav-Adolf, paladin al războiului de 30 de ani, din a cărui cauză își pierde copiii Anna Fierling, eroina piesei lui Brecht. (Cum o întreagă jumătate din duzina de piese pe care le aduc cele trei teatre se petrec în această perioadă, putem crede că vara aceasta s-a inițiat o întrunire a teatrelor, pe tema istorică a secolelor amintite...)

Deși e aproape inutil — căci nimeni nu ne va suspecta de lipsă de stimă pentru marea operă shakespeariană sau pentru vijeliosul avînt schillerian — subliniem că ne bucură și prezența, după aproape 20 de ani, a lui „Hamlet" pe afișele Capitalei, și primul pas, făcut de Naționalul ieșean, în cunoașterea dramaturgiei brechtiene, și satira lui Shaw, și reluarea — în noi viziuni regizorale, despre care se discută aprins — a dramelor lui Alecsandri și Delavrancea. Dar ne-ar fi bucurat ca toate aceste spectacole să însoțească (și nu să fie însoțite) realizările artistice ale celor trei Naționale, pe textele dramaturgilor actualității din patria noastră, ca și pe textele unor dramaturgi sovietici ca Stein, Leonov și Korneiciuk, care scriu despre omul zilelor noastre, făuritor al societății noi.

N. RADOMIR

P. S. Cineva, știindu-se peste număr în timp ce scriu, îmi amintește că poate teatrele naționale din regiuni au ținut seama de orientarea, în problemele repertoriului, a fraților lor mai mare, Naționalul bucureștean. Și dacă stăm și ne gîndim la premierele ultimei stagiuni, parcă e cam așa... Numai că la Naționalul din București s-a schimbat, de curînd, ceva...

Prin Bucureşti, PE URMELE LUI EMINESCU...

Cu vreo 13-14 ani în urmă, bucureştenii puteau vedea cum tîrnăcoapele plătite de o aşa-zisă „societate anonimă" dărîmau, pe strada Biserica Enei, o casă bătrînească ce-şi ascundea ridurile pereţilor în spatele unui covor de iederă întins pînă la acoperiş.

Cunoscătorii istoriei Capitalei noastre au simţit atunci o strîngere de inimă. Dispărea ultima casă, din multele în care locuise Mihail Eminescu în popasurile lui, fără bucurii şi cu sfîrşit atît de tragic, prin Bucureştii veacului trecut.

Poetul apare pentru prima dată în Capitala ţării prin anul 1867, ca sufler şi copist de manuscrise în trupa lui Iorgu Caragiale. Avea 17 ani şi era *„un băiat de o frumuseţe rară"*, cum avea să scrie despre el marele Ion Luca, dar şi sărac, atît de sărac încît îi îndoioşă pe actorii lui Iorgu Caragiale, care nici ei nu se puteau făli cu prea multă bogăţie.

Serile stă în cuşca scenei, ziua copiază pe nerăsuflate zeci şi zeci de texte. În primăvara anului următor, ajunge la Teatrul Naţional, unde jucau cei mai mulţi actori din trupa lui Pascaly. O cunoaşte aci pe Eufrosina Popescu şi, îndrăgostit de ea, scrie poeziile *Veneră şi Madonă*, *Amorul unei marmure* şi *La o artistă*.

Eminescu locuia în vremea aceea în casa lui Pascaly, în apropierea hotelului „Hugues", adică aproximativ pe strada numită azi A. Briand. Era o casă veche, cu un gang întunecos, la al cărui capăt se afla camera poetului. *„Odaia lui Eminescu* — scrie fabulistul Ştefan Cacovianu — *numai cu o fereastră, era în lăţime cam de 4 paşi, iar în lungime cam de 5 paşi... Întrînd pe uşă, de-a stînga în colţul odăii era un cuptoraş făcut din cărămizi. De două palme de la cuptoraş, de-a lungul păretelui din stînga, o canapea mică, care servea de pat; în el dormea, cu picioarele la foc, fără alt aşternut. Canapeaua fusese odinioară roşie, dar acum era de tot decolorată. Înaintea canapelei era o masă mică de brad, iar lîngă masă, de cealaltă parte, era un scaun de brad, nevăpsit, ca şi masa. Aceasta era tot mobilierul din odaie. Cărţile şi le ţinea întinse pe jos, de la fereastră pînă la masă, pe podiment. În odaie nu se ştergea, nu se mătura, pe sus şi prin unghiuri se ţesuse păienjeniş"*.

Această icoană a mizeriei, acest tablou deprimant îl va însoţi pe poet în tot locul în Bucureşti, fiindcă niciodată salariul mizer de gazetar nu-i va permite să se gîndească la vreun confort cît de mic.

Dar să urmărim cursul faptelor.

În 1877, la insistenţele lui Slavici, vine din nou la Bucureşti, ca redactor al ziarului „Timpul", care-şi avea sediul în palatul Dacia, pe podul Mogoşoaiei colţ cu strada Lipscani. Din acest imobil, mai există azi o parte, aceea din curte. Etajul era ocupat de birourile redacţiei. Şi de data aceasta Eminescu soseşte, cum îi scrie lui Slavici, cu *„bagaje: cărţi, manuscrise, ciubote vechi, lăzi cu şoareci şi molii, populate la încheieturi cu deosebite naţionalităţi de ploşniţe"*.

Slavici îi găseşte o locuinţă în strada Speranţei, aproape de întretăierea cu strada Italiană, casă de mult dispărută, care era *„în mijlocul unei curţi pline de verdeaţă şi avea un frumos cerdac aşezat pe stîlpi ciopliţi, făcută parcă anume pentru dînsul"*. Proprietăreasă era baba Safta muscălăgioaica, căreia Eminescu îi plătea o chirie de 45 lei noi lunar. Şi aci, peisajul camerei este acelaşi: masa de brad, lada, manuscrisele şi cărţile întinse pe jos. Uşa, cu precauţie încuiată cînd pleca de acasă.

Cineva, care-l vizitase odată acolo, îl descrie astfel: *„purta un halat vechi peste cămaşa de noapte; iar în picioarele goale, nişte pantofi de pîslă, tot aşa de vechi. Figura-i plutea într-un nor de fum, de d-abia i-o puteai distinge, cu toate că feresurele dinspre curte erau deschise"*.

Dar, fie că chiria i se păru prea mare (o plătea totuşi cu regularitate), fie că nu se împăca cu baba Safta, după scurt timp se mută în curtea mănăstirii Caimata, pe strada azi cu acelaşi nume, într-o chilie, mai mult o dărîmătură.

Sîntem în epoca în care o cunoaşte pe Mite Kremnitz, căreia îi preda lecţii de limba română şi pentru care a nutrit platonice sentimente de dragoste, pînă în acea zi în care, simţindu-se umilit de faptul că ea îi oferise 200 lei pentru lecţii, poetul rupe banii şi izgoneşte din sufletul său imaginea ei. Înainte de această întîmplare, ea îl convinsese pe Maiorescu şi acesta, în lipsa poetului, îi mută mizerele lucruri într-o cameră din locuinţa sa, de pe strada Mercur 1 (astăzi, str. Pictor Verona). Contrariat, Eminescu acceptă situaţia, dar numai după două săptămîni fuge de acolo pe neanunţate, neputînd suporta atmosfera aristocratică din casa criticului. Se mută în strada Biserica Enei nr. 1, într-o cameră nu prea diferită de aceea din str. Speranţei. Şi aci tronau cîteva bătrîne curioase, bănuitoare; ele nu se împăcau cu ciudatul chiriaş care noaptea nu prea dormea iar ziua nu le permitea pentru nimic în lume să pătrundă în camera lui. În scurtă vreme, se mută şi de aci, probabil în str. Segmentului nr. 9, la un oarecare Ştefan Chiriţescu, unde nu rămîne decît o jumătate de an, cînd Slavici se hotărăşte să împartă cu poetul acoperişul locuinţei sale de pe Podul Mogoşoaiei, imediat lîngă Biserica Albă, iar de aci în piaţa Amzei, într-o casă cu etaj, lîngă o brutărie.

Sîntem în anul 1881.

Slavici ne relatează că aci ar fi scris Eminescu *Scrisorile*, *Luceafărul* şi *Mai am un singur dor*, în acele nopţi cînd *„citea cu glas tare ceea ce îi plăcea, mai ales poeziile, şi făcea multă gălăgie cînd scria, se plimba, declama, bătea cu pumnul în masă, era oarecum în horă cu toată lumea, la care se adresa"*. Cu toate acestea, tot Slavici ne spune că era *„om de o rară disciplină intelectuală, el ţinea să fie disciplinat şi, în practica vieţii lui, se ferea de excese"*.

În zilele de răgaz, însoţit de Slavici şi de alţi prieteni, poetul vizitează împrejurimile Bucureştiului, mănăstirile Cernica, Snagov, Ţigăneşti, dar în special parcul şi castelul Oteteleşanu de la Măgurele, pe care-l îndrăgeşte. Adesea rămîne pînă noaptea tîrziu acolo, şi-n lumina lunii admiră lacul şi castelul. Poate aci i-au răsunat în suflet pentru prima oară acordurile:

Stă castelul singuratic, oglindindu-se în lacuri,
Iar în fundul apei clare doarme umbra lui de veacuri
Se înalţă în tăcere dintre rariştea de brazi,
Dînd atîta întuneric rotitorului talaz.

Altă dată îşi petrece serile în birtul „La idee" din strada Ştirbei Vodă, unde-l vede N. Petraşcu: *„... cum sta el la masă, părea absent, se gîndea aiurea. Din vreme în vreme aprindea o ţigară... Lăutarii cîntau un cîntec bătrînesc, pe care el îl asculta cu multă băgare de seamă"*.

Dar semnele necruţătoarei boli se înmulţesc. În ziua de 10 iulie 1883, în zori, întunericul coboară pentru prima oară pe lumina geniului. Slovele misivei trimise de soţia lui Slavici lui Maiorescu: *„Domnu' Eminescu a înnebunit. Vă rog faceţi ceva să mă scap de el, că e foarte rău"* pătrund ca un fulger de durere în inimile amicilor. Poetul se apropie de sfîrşitul peregrinărilor din casă în casă. Spitalul „Caritas" al doctorului Şuţu, din strada Plantelor, îl redă pentru un timp vieţii. Cinci ani lipseşte din Bucureşti. La 1888 însă revine cu Veronica Micle şi se mută în Piaţa Teatrului Naţional, într-o chilioară la etajul III, mănîncă şi scrie prin birturi, la „Duro" pe Academiei, la „Şerbănescu" în pasajul Kiriazi. Cîteodată intră la „Hugues", unde, în primele zile ale anului 1889, îl întîlneşte pe Petraşcu. *„Intră zîmbind* — scrie acesta — *se aşează la masă... ceru o cafea cu rom şi, fără nici o legătură aparentă de idei, începu să istorisească un prim sentiment al lui pentru o cîntăreaţă vieneză „cu părul galben ca de aur şi cu glasul ca clopotul" zicea dînsul. Îşi aminti de aria germană ce ea cînta pe atunci pe scenă şi porni să cînte din ce în ce mai tare. Se opri, ieşi afară, unde-i veni rău, apoi plecă, uitîndu-şi servieta. Se întoarse trist şi posomorît, luă servieta şi zise „uitasem tîrtaţii". Îmi strînse mîna din nou, privi ceaşca cu cafea din care băuse, clătină din cap şi porni"*.

Scurt timp după aceasta intervine tragica întîmplare de la baia „Mitraszewski", după care e internat din nou la spitalul din strada Plantelor. Ultima sa locuinţă, tristă, tragică.

În dimineaţa de 15 iunie cere un pahar cu lapte, vorbeşte cu dr. Şuţu, apoi se culcă, iar în somn trece vămile văzduhului.

Iar în ziua de 17 iunie 1889, pe o zi cu ploaie mărunţă, în ultima lui călătorie prin Bucureşti, străbate Calea Victoriei — Calea Rahovei — cîmpia Filaretului — Bellu...

Cum intri în cimitir, pe prima alee din dreapta, se află mormîntul său, cu monumentul de piatră. Sub el, locuinţa ultimă, eternă: *„Mihail Eminescu, 15 ianuarie 1850 — 15 iunie 1889"* şi mai jos, versurile:

Reverse dulci scîntei
Atotştiutoarea,
Deasupra-mi crengi de tei
Să-şi scuture floarea.
Nemaifiind pribeag
De-acum înainte
Aducerî aminte
M-or trece cu drag

★

S-a stins aci, în mijlocul acestei capitale ai cărei diriguitori de pe vremuri nu au găsit timp să-i ridice un monument. Acum, însă, poporul — pe care Eminescu l-a iubit atîta, poporul care a zdrobit *„orînduiala cea crudă şi nedreaptă"* — pregăteşte monumentul demn de genialitatea autorului „Luceafărului". Şi nu peste mult, imaginea lui, săpată în piatră, pentru eternitate, va străjui în Bucureştii vremurilor noi.

I. VOITA

Statuia lui M. Eminescu, în viziunea lui C. Baraschi, va împodobi în curînd una din pieţele Capitalei. →

CĂLĂTORULUI ÎI ȘADE BINE CU DRUMUL

Note de itinerar turistic pentru cei ce se deplasează pe teren

Te-am auzit deunăzi cum te lamentai între prieteni, cerșind compătimirea lor pentru plictiselile ce-ți cășunează deplasările pe teren.

— M-am săturat! Mîine plec iar la Brăila. Știu ce mă așteaptă: iar ciorbă pescărească, saramură de obleți, o plimbare cu barca la Ghecet sau cu tramvaiul la Lacul Sărat... Le cunosc; pentru alții ar fi plăcut — pe mine, însă, nu mă mai ispitesc.

Ascultîndu-te, mi-am adus aminte de peregrinările unui amic, nevoit ca și dumneata să bată țara în lung și lat „în interes de serviciu". El nu se plictisește niciodată la drum. Adevărat este că, de cînd e lumea și pămîntul, călătorului îi stă bine cu drumul. Dar sînt călători... și voiajori. Călător adevărat nu-i decît acela care nu se întoarce niciodată de la drum cu mîna goală. Să nu vorbim de drumeții fără sensibilitate pentru ceea ce este atrăgător în drumeție: peisaj, culoare locală, specific geologic, profil social-economic, rezonanțe istorice și cîte încă altele. De la un astfel de călător nu e nimic de așteptat. În felul lui cunoaște și el particularitățile locale: cînd se-ntoarce de la Buzău, aduce prune afumate, de la Vâleni vine cu țuică, la Brăila caută telemea, la Timișoara lenjerie, iar de la Constanța va aduce ca trofeu cel puțin o cutie cu rahat...

Știu că nu faci parte din categoria acestor drumeți. Dar nici nu te pot asemui amicului meu, care în felul lui e un original. Cînd se întoarce de la drum, nu aduce nici prune afumate, nici numuliți din munții Vrancei, nici fotografii de artă. Are caiete cu „note de drum"; pleacă cu foile albe și le aduce pline de însemnări — manie cu totul nevinovată, dacă ții seamă că nu aspiră la notorietatea tiparului.

Amicul meu a fost la Brăila de zece ori, cel puțin. Ca și dumneata. Și de bună seamă că nevoile slujbei îl vor mai duce în orașul cu salcîmi. Te încredințez că nu se va plictisi niciodată. Ciorba de pește și saramura de obleți îi plac și lui. Dar în timp ce dumneata te temi de monotonia unei plimbări repetate pe Dunăre, el n-are asemenea spaime. Cînd pleacă la drum, așa cum are grijă să-și pună în ordine paperaseria oficială, tot astfel își aranjează, ca să zic așa, programul pentru timpul liber, hotărît să-l întrebuințeze cît mai bine. Îi place peisajul exotic din balta Brăilei, dar cînd plutește cu barca prin locurile acestea, e atent și la ecourile istoriei. Și, dacă nu mă crezi, hai să frunzărim împreună prin caietele lui de drum. Să ne oprim chiar la impresiile cu care s-a întors prima dată de la Brăila:

„Am trecut cu barca la Ghecet. E o călătorie scurtă, dar plină de poezie. La un cot al Dunării vechi, am văzut scheletul unui submarin scufundat în timpul primului război mondial. Nu prea departe de aici este locul unde bateriile rușești au scufundat în 1877 cuirasatul turc *Lufti Gelil*. Mi s-a spus că, în anumite perioade, cînd scad apele, epava barabaftei își arată colțurile. Va trebui să mai încerc cîndva".

Într-alt caiet de drum: „Am vizitat o casă turcească veche de cel puțin 200 de ani, cu pridvor și streașină lată, pe dinăuntru cu plafoane din lemn șindrilat — o arhitectonică specifică pînă în veacul trecut țărilor orientale. Casa e complet modernizată în interior, cu *tout-à-l'égout* și baie de faianță. Aici a fost reședința pașalei care guverna raiaua Brăilei acum 150 de ani. Așezat pe acest pridvor, sorbind cafea din filigean și mestecînd mușțiucul narghilelei, pașa plîndea cu ochi de vultur apariția pe Dunăre a corăbiilor ce veneau goale de la Țarigrad, ca să încarce grîne la schela Brăilei. În oraș nu mai sînt decît trei asemenea case. La prima ocazie mă voi duce să le văd. Mă atrag ca niște autentice monumente istorice".

Altă însemnare: „Casa în care a locuit Panait Istrati după întoarcerea lui din Franța este pitită în fundul unei curți de mahala îndepărtată. E atît de scundă, că ajungi cu mîna la streașină. Fusese înainte un bordei și aparținuse frizerului Constantinescu, prieten din tinerețe cu Istrati. Găz-

La Brăila, pe strada Mihai Bravu 385 se află casa în care a locuit Panait Istrati.

Acestă fotografie, făcută la Nisa în 1921, se poate vedea în albumul aflat în casa din str. Mihai Bravu.

Canalul Filipoiu, aflat pe Dunărea veche, este de o frumusețe neobișnuită.

duindu-l pe Istrati, frizerul a împărțit casa cu ei; una din cămăruțe a devenit cabinetul de lucru al autorului Kirei, acolo a plăsmuit acesta cîteva din romanele lui devenite celebre. Între altele a scris aici *Casa Thüringer*, reimprospătîndu-și documentația chiar în oraș. Despre acest lucru mi-a vorbit un localnic care l-a condus pe scriitor să identifice locurile primelor sale ucenicii. Tot de la acest localnic am aflat că Istrati a cheltuit mulți bani, ca să facă din bordeiul frizerului Constantinescu o căsuță modernă, cu tot confortul necesar. Acum însă, dacă n-ai ști dinainte că aici a locuit Panait Istrati, ai trece prin fața ei fără nici un interes".

Și încă una: „Am coborît în port. În peretele colnicului care străjuiește grădina publică, am văzut gura unui tunel istoric. Este intrarea în șanțul de comunicație care străbate vechea raia a Brăilei. În 1828, cînd armata rusă, sub comanda marelui duce Mihai, a început asediul raialei Brăila, aceste subterane au fost folosite de turci ca rețele secrete de aprovizionare. Pe aici se strecurau care cu grîu și turme de berbeci, tîrîndu-se ore întregi pînă ajungeau în inima cetății. Cartierul vechii cetăți se mai vede încă și azi, cu multe urme ale trecutului".

Urmează un *post scriptum*: „De văzut data viitoare urmele podului construit de Traian pentru necesitățile războiului cu sciții și

Supraviețuind anilor, se mai găsesc vechi case, ca aceasta din fotografie, care datează încă din timpul raialei. Pe ceață...

În albumul pe care îl păstrează vechii prieteni ai regretatului scriitor se întîlnește și această imagine care îl înfățișează pe Panait Istrati la mormîntul mamei sale.

La această măsuță, cu ani în urmă, regretatul Panait Istrati a scris „Casa Thüringer".

Scrisoare din Paris

MOARA CARE MACINĂ OAMENI

de D. ANGHEL

Fotomontajul mi se pare o artă indicată pentru a da cea mai fidelă imagine a Parisului: totul fragmentar, totul trecător — glorie ca și oprobiu, totul ameițitor ca într-o prăbușire. Progresul devine — o clipă — modă; dar numai o clipă, pentru ca, de îndată, în cea următoare, să apară desuet ca o crinolină. În Paris simți pulsul secolului al XX-lea: viteza, efemerul în ritm de 100 pe oră; „grandeur et décadence" de tobogan într-o cadență pe care o poate da numai un aparat cinematografic dereglat.

Și totuși e, undeva, în viața culturală și artistică, un enorm, straniu și inexplicabil paracox. Omul „modern" de-aici nu mai are timp de citit, de ascultat, de văzut. Nici nu vrea să aibă. A pierdut obișnuința. Nu mai are timp decît pentru a-și da seama că nu mai are timp pentru nimic și trebuie să alerge cu viteze industriale și forțe motrice, ca să nu fie ajuns din urmă de o fantomă.

Și totuși apar ziare în cîte 30 de pagini pe care nimeni nu le citește, fiindcă numai pentru lectura titlurilor îți trebuie trei ceasuri; apar zeci de reviste, funcționează numeroase teatre, cinematografe, muzee.

Dar cine și cînd are timp să vadă totul? Cine și cînd citește?

Manifestările oamenilor, întrerupte, grăbite, sînt multiple. Fiecare ocupație tipic umană își are oamenii ei, profesioniștii ei fideli, ca să o perpetueze, să o ducă mai departe, să o treacă altora, celor care vin, ca într-o ștafetă. Unul aleargă, trece un sul literar altuia, și cade. Celălalt ține cursa pînă cade la rîndul său. Françoise Sagan a pornit cu 120 pe oră, a trecut ștafeta, a căzut. Brigitte Bardot la fel; Bernard Buffet idem, ca și juna Drouhet anul trecut, ca și aiștea mii de alte stele căzătoare. La Paris, cerul e plin de perseide...

Și nu numai de perseide, ci și de o puzderie de stele care mor înainte ca să răsară. Legea grea și nemiloasă a concurenței, legea de fier a egoismului, a luptei pentru viață înăbușe, distruge, stinge, prăbușește, nu lasă să se înalțe. Lupta pentru viață nu este în Paris o teorie, o expresie. E concretă, ca un meci de *catch*, ca o luptă fără nici o regulă, în care adversarul e în drept să-ți scoată ochii, să-ți rupă degetele, să-ți mănînce urechile. Care pe care!

Poate că aici oamenii fug atît de repede, cu orice mijloace de locomoție, cu iluzia că în felul acesta scapă de această lege, că nu-i va ajunge din urmă, că pot să uite de ea.

Și atunci, loviturile, în milioane de exemplare, sînt repezi: nu poți decît să reproduci o mînă care lovește, un revolver care fumegă, un trup care cade, un rînjet.

Aici, de pildă, a fost un magazin de lux. Ieri ai admirat în vitrină un pardesiu cu tăietură englezească sau un pantof italian. Azi: lichidare generală — 50 la sută reducere. Mîine un paravan de scînduri: șantier. Poimîine, ca din senin, un străluciitor magazin de discuri. Prin ușa deschisă se aude un jaz, o cîntăreață, o simfonie de Beethoven. Moară! „Le roi est mort, vive le roi" își are o explicație generală de cînd nu mai sînt regi care să verifice dictonul. Ziceia s-a democratizat. O poartă pe un blazon decăzut și cei din urmă comercianți cu „butică".

Și, totuși, alt paradox: sînt glorii, chiar gloriole care rezistă, ba chiar care revin. Mi se pare că și în astronomie sînt stele care un timp nu se văd și deodată iarăși apar. Aici, de pildă: Maurice Chevalier, Edith Piaff, Serge Lifar.

Dar vedeta artelor nu-i azi, la Paris, nici arta dramatică, nici cea muzicală, nici chiar cea specific franceză, a șansonetelor, ci pictura. Montparnasse-ul e un Parnas adevărat al pictorilor. Pe colinele lui, la propriu și la figurat, evoluează mii de pictori. Dar cum?

Allain Jouffray arată în revista „Arts" că a vrut să facă o anchetă printre tinerii pictori parizieni și s-a adresat unui număr de 28 de directori de galerii, ca să-i dea cîteva nume. Răspunsul stereotip a fost: „Nu cunoaștem nici un tînăr pictor. Nu-i expunem". Negustorii de tablouri îi tratează ca pe niște cerșetori.

Epoca boemei și-a trăit traiul. Ca să capete o cameră de bonă la etajul șapte, junele pictor trebuie să plătească un million de franci francezi filodormă. Azi nu se mai poate nici muri de tuberculoză, dacă n-ai bani.

Cei mai talentați dintre pictori nu devin celebri pe cont propriu, ci pe contul unui speculant de tablouri — membru al unei clici internaționale, care face naveta de la Paris la New York și înapoi — pentru care tabloul cotează la bursă ca o acțiune oarecare.

Filmul „Montparnasse '19", care rulează acum cu mare succes și în care este evident romanțată viața pictorului Modigliani, prezintă cu brio aceste ploșnițe ale pictorilor de la Paris, pe care nici un DDT nu le-a stîrpit încă.

Tînărul pictor care a scăpat de această pacoste concretă, materială, vie, cu chip de om, e pîndit de alte, subtile, ireale, insezisabile, care se cheamă: *gustul zilei* sau *moda*.

Cine nu i se supune moare.

În expozițiii, în galeriile de tablouri, mișună negustorii ca într-un iarmaroc. Dar acasă, în atelierele cu dușumelele desfundate, fără lumină electrică în Parisul neonului, tablourile, îngrămădite, rezemate de pereți, poartă poate sămînța unui triumf nou în plastica lumii.

Dar ce eroism și cîte jertfe cere asta?!

Ultimul răcnet al decadentismului parizian „pictura" *Tinerețe și foc* de Jacques Villon.

urmele podului ridicat de împăratul Constantin, cu vreo 300 de ani mai tîrziu, în vestita lui campanie contra goților".

★

...Așadar, va trebui să fii de acord cu mine și cu prietenul meu, că sînt destule motive să nu te plictisești la Brăila și să n-o judeci numai sub raportul artei culinare a bucătarilor din restaurantele locale. Iar ceea ce e valabil la Brăila se aplică pretutindeni.

Mă opresc aici. Bănuiesc că ai înțeles bine ceea ce am vrut să-ți demonstrez; iar dacă nu, sînt dispus să reiau agenda amicului meu, care a vizitat nu numai Brăila. Ai putea să-ți întocmești, după exemplul lui, cel mai ispititor program turistic pentru deplasările tale profesionale...

S. PĂSTORESCU

Panait Istrati într-o vizită la Brăila, alături de cîțiva prieteni, printre care îi distingem pe Topîrceanu și pe Mihail Sadoveanu.

— Nu mai vine o dată „4" asta!... (Cel aşteptat e, desigur, *tramvaiul* 4 şi nu *nota* 4...) Ei, şi pentru că tot au vine tramvaiul, poate mai „prindem" ceva la pedologie...

CINE ÎNVAȚĂ ... ȘTI

„Mode femei"... Şi studentele tot femei sînt... Da, dar acum sînt în examene...

Problemă de matematici superioare (şi sentimentale): ţinînd seama că examenul va avea loc peste o oră şi 45 de minute, să se calculeze cu cît se va reduce spaţiul de pe bancă dintre cei doi, peste patru ore şi 45 de minute.

Nu-i întrebaţi ce au mîncat la cantină, că tot n-o să ştie... Sau, în cel mai bun caz, o să vă spună că au mîncat... cursul...

FOTOREPORTAJ MAI MULT SAU MAI PUŢIN FANTEZIST

Din lumea studenţilor, a examenelor şi a emoţiilor...

Fotografii de A. MIHAILOPOL
Text de Petre D. LUCA

E cald, teoria cuantelor grea... iar fotoreporterul în discret şi denunţător...

E

Mai sînt zece minute, nouă, șapte, trei... Scad minutele, cresc palpitațiile...

↑ E vis frumos!... Se făcea că profesorul îl felicită pentru răspunsurile date... Și mîine? Mîine ce va fi?...

...Și, în sfîrșit, marea confruntare... →

De unde se vede că nota „10" nu este numai pentru profesori. ↓

↑ Teribil ghinion ai avut, domle... Dacă te asculta din cele 30 de pagini pe care le-ai citit...

Cine învață știe. Cine știe răspunde Cine răspunde trece. Cine trece se bucură. *Gaudeamus igitur...* ←

Examenele s-au terminat, dar emoțiile încă nu. Iată doi fericiți în fața Comisiei guvernamentale de repartizare a absolvenților. Cei doi s-au cunoscut din primii ani ai studenției, tinerețea și-a spus cuvîntul, iar acum, ca să nu fie repartizați unul la Giurgiu și celălalt la Baia Mare, au venit în fața comisiei... gata căsătoriți. ↓

Flori de nufăr

Își leagănă albastrul ud al apei
Covor de nuferi albi și parcă
În clipa asta cerul mai aproape-i
Decît oricînd de mine și de barcă.

Lopețile-s uitate-n furci
Și barca șade precum o vorbă-n cumpene de gînd
Cu degete de foc amurgul cade
Prin părul sălciilor curgînd.

Darie NOVĂCEANU

Dilemă

— reminiscență —

Amicul Plato, vechi învățător,
Îmi spune cum că lumea cea reală
E-o copie caducă și banală
A unui prototip nepieritor.

Deci, dacă silogismul nu mă-nșeală,
Atunci și chipul tău fermecător
Tot copie-i cu rostul trecător,
După o formă pură, ideală.

Ci, cînd în calea mea te întîlnesc,
Mă farmecă privirea-ți adorată,
Și-n grea nedumerire mă găsesc.

Dar, Evrica! Surîzi! Ai rezolvat-o:
Eu copia ta caldă mi-o opresc,
Iar prototipul rece-l las lui Plato!

Stelian CUCU

Am să viu...

Puiul de negru și-a întins mîinile peste leagăn,
Să prindă șuvița din părul negru al mamei,
Sau poate o rază de soare...
În închisoare,
Tatăl strivește sub limbă oftatul sălciu
Și parc-ar răspunde la jocul șglobiu
Al fiului.
Am să viu,
Am să viu alături de semenii mei,
De oamenii albi și negri ca abanosul,
Să ocrotim raza de soare,
Ca s-o prindă copiii în mîinile mici,
Ca pe un fir de arnici,
Ca pe șuvița din părul negru al mamei.

Mariana IONESCU-OLTEA

Lunecînd peste prăpăstii...

Lunecă peste prăpăstii amețiți jugaștri.
Țăpinarii slobozesc noi stele printre aștri?
Uite-i, uite-i, ca pe mine îi împinge dorul
Să tot pipăie sănătoși norii cu piciorul.

Ce putere! Să învingi împărăția firii!
Ce beție! Doar să cînți din fluierul iubirii
Trezind dorul zborului în puii de ieruncă,
Și păduri înnebunite-n brațe ți se-aruncă.

Violeta ZAMFIRESCU

Fericită fii, copilărie!

Mă crescură lacrimile mamei,
Foamea și obida și amarul.
Uneori simțeam o cruntă sete
Să lovesc cu pumnii și cu parul...

Unsprezece mii au fost cu taica
Vînturați de plumbii stăpînirii
Șingele lui nouă sute șapte
Înflori pe jos ca trandafirii...

După ani, cu șoimii laolaltă
Zbor vijelios făcui din mine,
Nelnvins să lupt și să mă dărui,
Părintească vatră, pentru tine...

Azi în casa noastră luminoasă
Fericită fii, copilărie!
Visurile tale-ntr-aripate
Le-om turna-n poem de veșnicie...

Ion Horia CREȚIANU

Cîntă, țigane!

Cîntă, bătrîne lăutar, cîntă! Să-ți lunece arcușul nebunește pe corzi! Cîntă țigane cu foc, că grofui vrea să petreacă! Cîntă țigane cu tot sufletul, de nu vrei să simți ce tare ustură cravașa!...

— Porc bătrîn, stai într-un picior, că-ți crăp capul! — urlă baronul Bakos Zsiga, cu cravașa ridicată deasupra capului, către primașul tarafului de țigani.

Un hohot de ris cutremură castelul Világos.

Mihaika își deschide ochii. Atipise cu vioara în mînă, dar, la urletul baronului, se trezise. Copilul primașului Samu își rotește privirea prin sala largă a castelului. Razele soarelui mingîie ferestrele largi. E dimineață, dar boierii nu s-au săturat de petrecere. Ei, greu e să mulțumești vreo două duzini de grofi, veniți la vînătoare la castelul din Világos al lui Bakos Zsiga, baronul. Tata și taraful lui au cîntat toată noaptea. Nici unul nu se mai ține pe picioare. Ce să mai vorbim de el, Mihaika, încă un biet copil!...

Bătrînul privi masa murdărită de mîncare și pătată de șampanie, bășicile de vin de pe jos, cioburile paharelor și ale sticlelor sparte, cuconițele frumoase întinse moale în brațele cheflilor. Strașnic știe să mai petrecă consulul Zsiga! Dar în brațele cărei cuconițe s-o fi ascuns mîrșa sa baronul?

Copilul nu-l observă decît în clipa cînd bicioiuca lovește în plin obrazul răvășit de oboseală al tatălui său, primașul.

— Într-un picior, porc bătrîn!

Acolo, într-un colț din marea sală a castelului Világos, stăteau țiganii vlăguiți, sfîrșiți de oboseală după o noapte albă în care fuseseră la cheremul capetelor zmeițite de șampanie ale 25 de grofi și ale droaiei de cuconițe.

Cu ochii ieșiți din orbite, Mihaika văzu cum tatăl său, primașul, își duce vioara sub bărbie, de parcă instrumentul ar fi fost de plumb, își îndoaie un picior și, întorcîndu-se cu fața spre el, strigă cu glasul înecat în lacrimi:

— Huzd rá cigány! Trago-i, țigane!

*

Mare petrecere pe moșia lui Purgli Ianczi din Arad, cumnatul amiralului de uscat Horty Miklos. Boierul nu-și mai încăpea în piele de plăcerea petrecerii. Toată noaptea topăine ca un urs de bilci în jurul țiganilor, îi chinuise pe bieții muzicanți pînă la epuizare. De o sută de ori li ceruse primașului să-i zică la ureche — la urechea lui mare și clăpăugă, de măgar — cîntecul preferat.

Acum găsise pricină tarafului în cîntecul „Țiganii din Pecica". Capul sărmanului primaș Bogdan Iosef se umflase cu un cimpoi de atîtea pleznituri de cravașă. Fir-ar să fie de cîntec! Îl încercaseră pe toate tonurile și boierului Purgli tot nu-i plăcea.

— Nu e bine, cîine! Tu n-auzi că nu e bine?! De cîte ori să-ți spun?! „Doamne, cum să-i „mai cînt? O să-mi crape capul diavolul ăsta" — se gîndea bietul Ioanka, cînd, deodată, îi veni o idee. Se întoarse către ai lui și le șopti zîmbind:

— Pais, băieți, cîntați cît mai fals! Pe loc porniră viorile, țambalul și [illegible]

Fața moșierului se lumină ca o lună plină.

— Așa, țigane, așa! Vezi că știi, cîine, dar nu vrei! De ce nu i-ai zis așa de la început?

*

Anul 1916. Undeva, în liniile austro-ungare, viteazul grof Csáki, ofițer al armatei imperiale, sosise pe front, smuls din viața frumoasă a castelului; acum era scîrbit de praful drumurilor, asurzit de bubuitul tunurilor și de zgomotul grapnelelor. Plictisit și amărît, el ordonă ca țiganii muzicanți să fie scoși din linia întîi. A comandat vin și femei și a întins o petrecere de pomină. I-a ținut isonul tînărul primaș Bogdan Iosef, care încropise un taraf cu alți cîțiva țigani, ieșiți din tranșee mai mult morți decît vii. Spre dimineață țiganii se prăvăleau la pămînt: ajunseseră la capătul puterilor.

Dar viteazul ofițer al armatei imperiale, grofui Csáki, nu se mai sătura. Își agita sabia în mînă, urlînd:

— Cîntă, viperă, că te împușc! Aici ești pe front, nu la mă-ta acasă!

Grofui țopăia cu cizmele lăcuite peste trupurile întinse ale soldaților țigani, îi călca în picioare și-i frămînta. Și țiganii cîntau întîiul pe joc, unii pe burtă, alții pe spate.

Spre prînz, ordonanța a reușit să-l îndese în caleașcă. Viteazul ofițer al lui Frantz Iosef sforăia de zor în drum spre castel. Și zîmbea în somn. Se gîndea ce frumos cîntaseră țiganii...

Păcat că le-a dat numai 10 zile de carceră. Trebuia să le dea 20!...

*

Truzskai Ferenc are 61 de ani. Tatăl său, bunicul, străbunicul și pînă în negura vremurilor au fost țigani lăutari. Țigani care să nu fie lăutari din moși-strămoși nu există pe aici. Cînd casa unui țigan lăutar e binecuvîntată cu sosirea unui nou-născut — ceea ce se întîmplă destul de des — ritualul botezului este următorul: puiului de om i se pune în mînă un arcuș.

Acest obicei dăinuie și azi.

Truzskai Ferenc, ca toți țiganii lăutari, a colindat o viață întreagă din comac în comac, din moșie în moșie, a cîntat în cafenele și restaurante, a cerșit cu vioara în gări, în piețe și în trenuri.

Nici o artă n-a cunoscut atîta umilință, atîta batjocură, ca arta țiganului lăutar.

Și, totuși, în casa țiganului lăutar, cînd se năștea un prunc, i se dădea în mînă arcușul — unealta cu care toți ai săi, din moși-strămoși, își cîștigaseră o pîine amărîtă.

★

„Aici radio București. Cîntă orchestra populară „Danko Pișta" din Oradea"...

Nenumărate concerte a dat orchestra orădeană de țigani, de la înființarea ei și pînă azi. Au colindat artiștii țigani sate și orașe. Zeci de turnee, succese multe cu arcușul lor fermecat. I-au înveselit și i-au făcut să plîngă pe oamenii fabricilor, ai satelor și ai pustei. Ei sînt chemați adesea în fața microfoanelor posturilor noastre de radio. Arta lor, batjocorită și umilită în trecut, a învins, a cîștigat prețuire, stimă și considerare.

★

Dar cine este acest „Danko Pișta", al cărui nume îl poartă virtuoasa orchestră? Danko Pișta este un Barbu Lăutaru al pustei maghiare. Se împlinește un veac de cînd în mahalaua țigănească din Seghedin s-a născut acest Pișta, fecior lui Danko țiganul, care avea să ducă faima muzicii țigănești departe, peste mări și țări. Născut și crescut în mizerie, botezat cu arcuș de țigan, Danko Pișta a apucat pe drumul străbun. La 16 ani a început să compună cîntece țigănești. A lăsat țiganilor o moștenire de neprețuit: 400 de bucăți, care au căpătat numele de „Cîntecele lui Danko Pișta". Era un vîrtoș de prima clasă. Toată viața lui a fost hoinar, ca toți țiganii lăutari. Era însă un

Prim-concertmaistrul Mezei György, mîndria țiganilor lăutari de prin părțile Oradiei.

Țambalagiul Samu Bela, nepotul primașului bătut de baronul Bakos Zsiga.

Bătrînul Truzskai Ferenc, lăutar din tată-n fiu, nu mai colindă ca odinioară [illegible], restaurantele și cuhniile mogulilor ci l-a adunat laolaltă pe cei mai talentați muzicanți în orchestra populară „Danko Pișta" din Oradea.

lăutar de frunte, primit cu cinste în toate casele. Trecea dintr-o țară în alta, cu un pașaport ce-i deschidea toate frontierele: cîntecul de țigan

★

Acum, să vă povestesc cum s-a născut orchestra de țigani care poartă numele lui Danko Pișta.

Imediat după eliberare, bătrînul țigan lăutar Truszkai Ferenc s-a apucat să-i adune pe lăutarii țigani împrăștiați prin sate și răspîndiți pe la restaurante. Au început repetițiile și pregătirile de programe. Artiștii au avut sprijin. Primele reprezentații nu s-au dat în localuri de petrecere, ci în locuri de grea suferință: țiganii cîntau prin spitale, răniților. Cîntau acelora care-și vărsaseră sîngele în lupta împotriva fascismului, aceiora care le aduseseră și lor o altă soartă. Era o priveliște zguduitoare. Ciungi, ologi, orbi, răniții se strîngeau cu toții în jurul țiganilor supți de mizeria războiului și îi ascultau.

Asta se întîmpla cu 14 ani în urmă. De atunci orchestra populară „Danko Pișta" din Oradea a devenit o formație artistică apreciată, căreia îi poartă de grijă poporul, statul.

★

În centrul Oradiei, pe malul Crișului neastîmpărat, într-o clădire de lîngă pod, își are sediul orchestra populară de țigani „Danko Pișta". De aici foarte des se revarsă peste oraș zvon de cîntece țigănești, românești, sovietice, maghiare și din repertoriul clasic universal. Repetă țiganii. Cîntă viorile, țambaiurile, violoncelele și contrabasăii pe malul Crișului. Cîntă țiganii, repetă, pregătesc noi cîntece.

Să deschidem pentru cîteva clipe ușa.

Iată orchestra. Arcușurile aleargă într-un dans îndrăcit pe corzi: zîmbesc țiganii primașului tînăr.

Colo, în față, în rîndul vioriștilor, un bătrîn cu fața ascuțită. N-o fi cumva Samu Mihai? Ba chiar el, Mihaika, cel care și-a văzut tatăl bicluit și pus să stea într-un picior la o petrecere vînătorească a baronului Bakos Zsiga, castelanul de la Világos. Fiul său, Bela, e tot aici în orchestră, la țambal.

Dar lăutarul acela care pare cel mai bătrîn dintre toți n-o fi cumva Bogdan Iozsef? Sigur că e el, primașul peste care s-a plîmbat eroic viteazul grof Csáki în '916, cînd a venit pe front să cucerească cota 754. Feciorul său, Gheorghe, e concertmaistru secund al filarmonicii din oraș. Iar celălalt băiat cîntă din violoncel ca solist al filarmonicii din Arad.

Cel mai tînăr dintre toți pare puștiul acela cu ochii negri: Gustav Pászkui. Are 17 ani. În ochii săi adînci licărește talentul moștenit din străbuni. Botezul sfînt al arcușului! Tatăl său, Pászkui Andrei, are cea mai veche vioară din orchestră, un „Till" de 220 de ani, care a colindat multe țări, din țara taliaanului — unde s-a născut — pînă-n acea a muscalului, unde a fost reparată, în cetatea Kievului, de renumitul Silovar Valentin.

Primașul e un put de țigan chipeș, Mezei György, care nu se mai numește primaș de țarat țigănesc, ci prim-concertmaistru de orchestră. De la 6 ani ține vioara sub bărbie acest vrednic urmaș al lui Danko Pișta. Mezei György, de nenumărate ori ascultat la posturile noastre de radio, e mîndria țiganilor lăutari de pe aceste meleaguri.

Aici e și Truszkai Ferenc, aici sînt toți foștii greieri lipsiți de speranță ai puștei, umilîții de ieri ai orgiilor din castele, deveniți azi oameni, artiști, cîntînd cu foc și zîmbind prim-concertmaistrului, animatorul orchestrei.

Cîntă țiganii vechile cîntece ale lui Danko Pișta, hoinarul, și Crișul neastîmpărat duce zvon de cîntec nou în jos, către vale.

★

Cîntă, țigane! Cîntă, țigane, din toată inima, căci scump ne e glasul arcușului tău! Cîntă, țigane, cu sufletul plin, că ești de-al nostru, tovarăș drag în clipe de bucurie și desfătare. Cîntă, țigane, cu foc și vioara-ți să plîngă, să ne aducă aminte de o viață de cîine care a fost și nu mai este... Cîntă, țigane, cum n-ai mai cîntat niciînd. Hei, cîntă, țigane!

Ștefan HALMOȘ

Fotografii de S. STEINER

De mirarea LUMII...

de Silvia GEORGESCU

Desene de F. MILETIN

— Baci Aroanee!... Aron și mai cum? Ce?

Se-nțoarse tot din fugă flăcăul. Și mai răcni o dată:

— Mă, bace Aroane, măăă!

Fata spuse un nume ce se mistui cît ai clipi în tarna și praful coloanelor care apucaseră dincolo de tribune.

O ceată de feciori călări de la gospodăria din Ineu mai-mai să dea peste ei. Sărira într-o parte și-n clipa următoare un autocamion cu sportivii de la „Filatura" îi lipi de rîdul înalt al unei clădiri.

— No, amu ce fac, dară? —ouspină fata înălțindu-se pe vîrful cîrmuliților și încercînd să afle undeva, în forfota nesfîrșită de capete, steaguri și placarde, pe cei căutați.

— Baci Aroane, baciule! — se țînguie ea, ridicînd niște ochi care-i făcură pe flăcău să-nghită în sec de cîteva ori.

— Și mai dă-l în frac' de baci Aron! — se răsti totuși, mai mult ca să-și ascundă într-un chip tulburarea. Vezi dar că nu-i!

Și-n gîndul lui: „Mă, că fainâ-i, fuc-o!"

Era sigur c-o mai întîlnise el pe undeva. Unde, asta nu-și mai amintea; fără decît astăzi, aici, cu defilarea, poate.

O porniră încetișor, cu pași osteniți, amestecîndu-se într-un grup de cetași și dansatori de la căminul din Pîncota.

O floricică albăstruie, plutind pe sus de la ferestrele copcților de flamuri și ghirlande de brad, se aninâ tremurînd în părul auriu al fetei.

„Fainâ-i, eh!..." — holări pentru a doua oară flăcăul și-și făcu de lucru, sălțîndu-și pe celălalt umăr placarda gătită cu foiță tricolorâ și flori.

Începu să calce mai legănat, apăsînd anume pe locuri ca să atragă luarea aminte că, vezi, doar-doar s-o găsi cerva de la ei să ducă vestea cu cine s-a-mplimbat el azi.

Măcar ludu'cela de Nuț, de la Tîrneț, de l-ar fi zărit. Că acu'nu-i nici jumătate de ceas de cînd s-or întîlnit și l-o văzut toi oingur... zice către el:

— Tu tăi ca cucu', mă Viorel, dragă! Drac'ori ce au, mă, fetele de nu le mai tiau în seamă?...

Hei, doamne, acu'ni, de l-ar vedea Nuț!... Că și de-a lui Gomboș, de văduvoaie, i-a zis pareă ceva.

Asta atunci cînd își rezemaseră amîndoi placardele de uluca unei școli, ca să dohănească țigări din tabachera cu poze a lui Nuț

— Dumneaei cine-i? — arătase Nuț spre chipul de pe placarda lui Viorel.

— O văduvoaie de la noi. Veronica Gomboșului. Fruntașă, mă! O făcut cinci sute zile de muncă...

— Așa, așa!? — îi tăiase în baițocuri Nuț. Eu în locul tău, mă, făceam oarece și alejam o alta mai tinără. Mi-a fecior, mă, cum dracu'!

Se întîmplase ca tocmai atunci să aibă ceva treabă cu Viorel tovarășul Apolzan de la raion. Îl strigară oamenii și, cînd se ridică, răsturnă amîndouă placardele. Tropotul de cizme și bocanci care grăbeau de colo-colo pe trotuarul lîxit ameninția dintr-o clipă-ntr-alta să le sfîșie, să le facă zob. Nuț se repezise să le ridice și se lovise cap în cap cu Viorel.

— Ho, mă, ho! Că nu-ți ia nimeni văduvoaia!

Și-i întinsese placarda.

Acum soarele era de mult sus și de acolo fierbea ca-ntr-o cadă mulțimea care fremînta încoace-ncolo.

De baci Aron, nici pomeneală. Pînă la urmă, aflînd că bilețele toate și dele-

— r o m a n —

de Maria ROMAN

Capitolul VII.

(Urmare din numărul trecut)

Abia în dimineața următoare își aminti Alex de notițele uitate pe masă. Omisese să le ardă, așa cum obișnuia să facă în fiecare seară. Era prea tîrziu însă ca să se mai întoarcă la școală și să le distrugă. La ora asta Todor era de mult acolo și, cum lăsase notițele pe masa lui, desigur că le descoperise.

Alex simți că înnebunește. Cum să procedeze acum? Să se prezinte la cursuri ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat? Cît de periculoasă ar fi fost o asemenea soluție? Alex nu izbutise să-și dea seama ce fel de om era Todor: ar fi fost sau nu în stare să-l trădeze? Exista și o altă alternativă, foarte comodă și mai puțin riscantă: să nu se mai ducă la școală de loc, să rupă orice legătură cu rețeaua. Dar asta ar fi însemnat să lase baltă munca încredințată de Ali, deci de organizație, de Frontul de Eliberare, tocmai în momentul cînd era mai multă nevoie ca el să rămînă acolo. Astfel, dintr-o neglijență a lui, s-ar fi pierdut posibilitatea de a supraveghea primejdiosul cuib de spioni.

Din fericire, în ziua aceea nu avea de lucru la școală. Se gîndi să se ducă la Roni să sondeze terenul. Plecă de la Roni și mai neliniștit. I se păruse că șeful se purtase suspect de reservat cu el. Să fi fost într-adevăr așa, sau fusese doar o impresie?!

Toată noaptea nu închise ochii, iar dimineața, cînd porni spre cursuri, trupul îi durea de oboseală.

Ajuns pe palierul etajului întîi, descuie tulburat ușa și intră în apartament. Toate încăperile erau goale. Firește, pe masa de lucru a lui Todor nu se mai afla nici urmă de notițe. Le căută și prin sertare, dar nu le găsi nici acolo. Cine să le fi luat?

Se așeză, așteptînd nervos să-i vină elevul. Alex lucra cu doi tineri, dar, întrucît programul îl întocmea Todor, nu știa care dintre ei urma să se prezinte în ziua aceea. Într-un tîrziu țîrîi soneria. Se duse să deschidă și îl trecu un fior. Se trezi față în față cu Toni, un translator al Gestapoului, cărula-i mersese bubui ca unuia dintre cei mai cruzi colaboratori ai nemților. Alex nu-l întîlnise niciodată la cursuri, deși aflase că are legături cu rețeaua. Auzise vorbindu-se despre el în organizația de eliberare și apoi îi sărise de ochi de cîteva ori. Dacă a fost trimis pentru cercetări? Sau poate nu e decît o coincidență, pur și simplu. Todor a aranjat ca Toni să în lecții de morse cu el, Alex.

Încercînd din toate puterile să-și stăpînească emoția, îl pofti înăuntru. Acesta intră fără să spună un cuvînt, se îndreptă spre masa pe care erau aparatele, se lăsă pe un scaun și-și puse casca. Alex se așeză de partea cealaltă a mesei, își puse și el o cască și, hotărît să se poarte cum s-ar fi purtat cu

orice alt elev, începu să apese pe manetă, transmițînd timp de un minut un text oarecare, pentru a-și da seama cîte litere poate recepționa celălalt. Apoi îi ceru lui Toni să încerce să facă și el o transmisie. Cu casca la ureche, Alex recepționă semnalele transmise de translator.

C-U-M-I-N-E-N-U-T-I-M-E-R-G-E...

Simți cum sîngele i se trage din obraji, înțepat și de nestăpînit. Se îngălbenise atît de tare, încît se temu să ridice capul și să-l privească pe translator, ca nu cumva acesta să-i vadă culoarea feței. Continuă să recepționeze. Fraza întreagă suna astfel: „Cu mine nu-ți merge! Dacă nu mă cunoști încă, vei avea curînd această fericire..."

Alex ar fi vrut să facă ceva, să spună ceva, să se repeadă la translator sau poate doar să-i ceară lămuriri, dar înțepeni pe scaun și buzele lui uscate ca lasca nu fură capabile să formuleze nici un singur cuvînt. În sfîrșit, se concentră ca să articuleze cît mai clar cu putință.

— Presupun că ați vrut să transmiteți literele „r" și „e", adică punct-linie-punct, și încă un punct, ca să alcătuiți sfîrșitul cuvîntului „fericire"; dar le-ați transmis greșit, fără pauza necesară, și s-a obținut prin lipire litera „l". Fiți atent la pauze...

Efortul pe care-l făcu ca să rostească lunga frază îl calmă complet. Îl privi pe Toni drept în luminile ochilor. Acesta își scoase ochelarii și îi șterse încet cu batista. După ce isprăvi, se deschele la haină cu mișcări lenețe, parcă plictisit, și din locul de piele agățat de cureaua de la pantaloni scoase un revolver mic. Îl aruncă pe masă, printre aparate. Apoi duse mîna la buzunarul din spate al pantalonilor. Cînd mîna reveni în raza de vedere a lui Alex, ținea între degete un browning, de astă dată cu țeava îndreptată spre el.

★

În ziua dinaintea acestei întîmplări, Todor venise foarte prost dispus la lucru. Atît Nicol, cît și generalul cereau informații despre rețea, iar el nu aflase încă nimic precis; deocamdată nu le putuse indica altceva decît numele elevilor. Roni nu se prea grăbea să treacă la acțiune. „Dracu' știe ce e asta: rețea de spionaj — se enervă uneori Todor — sau școală pentru sugari?" Dac-ar fi fost de capul lui, nu l-ar fi interesat nimeni și nimic din ceea ce avea o cît de vagă legătură cu școala. Ar fi preferat să fie o mie de ani telegrafist pe o barcă cu pînze, decît să intre în vrăjeala asta de șerpi. Ceea ce îi mărturisise lui Alex în legătură cu recrutarea sa era adevărul adevărat: l se propusese să intre în rețea și, dacă ar fi refuzat, ar fi fost lichidat imediat, pentru că, pus în curent cu existența rețelei, devenise primejdios. Cunoștea el prea bine, încă de pe vremuri, metodele servicilor de spionaj, ca să-și facă iluzii. De altfel acestea nu evoluaseră de loc. Pînă și spionajul german din țările ocupate de Wehrmacht lucra cu procedeele vechi. Nu se considera potrivit ca un spion să fie arestat și executat de Gestapo sau de S.S., acțiune extrem de lesnicioasă, întrucît țările respective erau sub ocupația germană. O asemenea practică era socotită vulgară, putînd fi adoptată cel mult de polițiile în raporturile ei cu hoții de rînd. La nivelul unei categorii de oameni care se respectă unii pe alții, cum sînt spionii, părea mai indicat să fie folosite alte sisteme, printre care cei aflți de verificări ai accidentului de circulație, deveniți frecvent după înmulțirea automobilelor.

Todor intră în biroul lui. Observă îndată, pe masa de lucru, între aparate, cîteva foițe acoperite cu caractere mărunte. Le luă în mînă, încercînd să le descifreze. Scrisul era grăbit, frazele lăsate la jumătate și presărate cu cuvinte prescurtate sau abia sugerate prin semne convenționale. Era limpede că cineva asculta posturile străine, notînd știrile recepționate.

Todor, rămas în picioare lîngă masă, examina cu aviditate foițele. Nu-i fusese prea greu să recunoască scrisul lui Alex, pe care-l observase adeseori cînd băiatul înregistra semnalele morse. Ceea ce îi frămînta însă era întrebarea dacă Alex le uitase întîmplător acolo, sau le lăsase dinadins, conform instrucțiunilor primite de la șef?

O eventuală confirmare a celei de-a doua ipoteze l-ar fi obligat pe Todor să admită că șeful își pierduse încrederea în el și voia să-i verifice. Or el știa ce înseamnă, într-o asemenea combinație, să nu mai aibă șefii încredere în tine. Apoi, chiar în cazul cînd incidentul nu era regizat, pentru ce avusese

gația-l la el, Viorel o îndemnă să dea pe la gară și să-ntrebe la ce oră au tren.

Ei, și din asta, mai una, mai alta, află c-o cheamă Livia (de la Olivia, pesemne), că pe Vereș, primașul lor, l-o oprit medicul să mai bea și că se dă jos la Țiteuș-haltă.

— Cum, la Țiteuș-haltă? — se miră el, oprindu-se o clipă locului și cumpănind-o parcă dacă glumește ori nu.

— Păi, că d-acolo mi-s!

— De la „Gospodărie"?

— Ie!

— Și-l știi și pe vărmeu Nuț?

Pe fată o pufni rîsul.

— Pe Nuț, pe viețelar?... D-apăi cum drac'?!... Mira-s-ar lumea de el! Vai, că șod îi! Știi? Pe tăți îi ciufulește!... Acum numai ce-o făcut una iar!...

Și fata îi povesti despre unul Crufu, cantorul de la ei, care a băgat plîngere pe viețelar, pe Nuț, și a scris că se trage din colectivă dacă nu schimbă 'mediat numele la rîfică, unde, mă rog, pe fie-sa mare toț Rozina o cheamă, de nice că se mai știe cînd vorbești de vîfică și cînd de Rozina cantorului.

Poceștea și ridea totdeodată, pocnindu-și palmele cu altfa voioșie și haz copilăros, că flăcăul trebui să-și muște mustața să nu rîdă. Mai ales cînd o auzi lăudîndu-se că „umblă" pe al nouăsprezecelea an.

„Se fălește!" — cugetă el simplu. Și încercă să-i prindă mîna. Placarda greoaie îl stingherea. Furios, trase o înjurătură:

— ... de văduvoaie!...

Privi din nou chipul drăgălaș, aproape copilăros, al Liviei și abia acum își dădu seama că ea, de la un timp, nu-și mai dezlipea ochii de la placardă.

— Da'cu al cui chip te-mplimbi'mneatale în spate? —o auzi el pe neașteptate.

Și după tremurul abia stăpînit al buzelor, se vedea limpede că e gata să se prăpădească de rîs.

Feciorul simți că-l înecă un nod amărui și, ca să-i facă pe voie, trebui să-i dea o mulțime de explicații în legătură cu fotografia văduvoaei, Veronica Gombosului, fruntașă în gospodăria lor: cinci bute de zile-muncă.

De la gară se înșiră drept pe o stradă largă și, de aici, toț pe sub bolta de curînd înfrunzită a castanilor, intrară într-un părculeț îmbobocit, în forfota alb-roșie a bluzelor de pionieri, și se pomeniră pe malul Mureșului.

Lume multă, orășeni și țărani de prin apropiere, cîți se trăseseră încoace după manifestație, standurile cu dulciuri și mai cu seamă zvonul îndrăcit al „învîrtitelor" îi făcură să uite cu totul de baci Aron și de placarda cu văduvoaia, care-i rupsese umărul.

Un tînăr blond, cu două decorații la cheuțoarea hainei, le făcu loc la o masă trasă la umbră. Vîntul ușor, adîind dintr-o parte peste zăduful amiezii, aducea miros umed, răcorindu-le obrajii aprinși. Mîncară vîrtîi și omenită cîte o iagă de bere de la „bufet", se prinseră amîndoi într-o „haițeană" cu niște tineri de la fabrica de mobilă, se-mplimbară pe pod, hăulind după vîslașii care se-ntreceau în bărcile lungi ca niște sulițe și abia tîrziu, cînd ceasornicul din turla catedralei bătu de cinci, se lăsară trudiți la umbra unei sălcii.

Între timp, flenduriță și purtată de colo-colo, placarda arăta ca vai de ea. E drept că, de cîteva ori pînă acum, băiatul se gîndise s-o uite undeva, ori să-i facă seama în Mureș. Mai ales că mereu îl ciufulea fata: „Și-i harnică văduvoaia? ...Da?... Și frumoasă?... No, auzi, auzi!.. Și tînără?... Drăguța de ea!"

Încercase ea să afle și mai mult... Să-l ia pe departe, așa...

Se scuturase hotărît: ba! El îi om serios... Scrie aici c-o făcut armata? (Și-i arătase Liviei livretul). Scrie. La tancuri a făcut-o. Cu Giorge-mic, rotarul din Pecica, cu Adămuț, care, acesta din urmă, nici măcar fruntaș nu s-o 'liberat. Nu ca el, sergent mecanic... („Drac' să bage-n ea de placardă, că nici nu-și mai simțește umărul!")

— Frumos aici, văduvoaie! Așa, ni, să-mi stai! —glumi, despovărîndu-și în sfîrșit umărul și rezemînd placarda de trunchiul scorburos al sălciei.

— Grîji numai să n-o bată soarele! — îl iscodi pe furiș fata.

Apoi, rîzînd și amenințîndu-l cu degetul:

— Dejeaba zici c-așa și-ncolo! Văd eu că îi-i dragă văduvoaia!

Băiatul se întoarse repede:

— Cine mi-e dragă, ha?... Spune! Hai, spune o dată!

Îi prinse neîndemînatic mîinile, încercînd să le rețină într-ale sale.

Deasupra lor, un balonaș scăpat cine știe cum din mînuțele neastîmpărate ale unui copil se zbătea ușor, închipuind o floare mare, gălbuie, în pletele abia împletite ale sălciei.

— Livie, tu, dragă... zău, pă ce vrei, jură-mă... N-am nimic, tu, cu văduvoaia!...

Se apleca atît de tare asupră-i, încît aproape că-i atingea obrazul. Atîta-i mai lipsea, s-o strîngă-n brațe. Și-ar fi strîns-o cu siguranță, dacă-n clipa aceea, chiar, zăduful de vînt, placarda nu i-ar fi căzut în spate.

Totul se petrecuse atît de neașteptat și cu atîta iuțeală, că feciorul se răsuci năuc, pomenindu-se dintr-o dată cu fotografia în brațe.

La rîndu-i, fata, ca și cum s-ar fi temut de cele ce aveau să se întîmple, zvîrni de pe bancă și-o rupse la fugă rîzînd.

...Nu știu. Poate că gestul acesta neașteptat îi-o fi fulgerat flăcăului gîndul să-și mai arunce o dată ochii asupra chipului drăgălaș, aproape copilăros, de pe placardă. De aici și marea uimire ce se așternu pe fața lui: „Vaszăzică asta a fost... Cînd s-or lovit cap în cap... Din repezeală, Nuț i-a luat placarda lui, cu văduvoaia... Și el? Pe a lui Nuț, cu fata cu care se-mplimbase... Și ea... Livia, loi fruntașă-i!" Un chiot însoți pălăria nouă, trîntită pe prundiș, tinga

sălciei...

De aici poate și mirarea lumii că ce căuță el, om serios, azi, duminică, la Țiteuș-haltă... Și zvonul că se-nșoară...

De aici... da' lumea cîte nu zice!...

Alex nevoie de știri? Nu era imposibil să le trimită comuniștilor. Poate că avea legături cu ei, ceea ce presupunea că rețeaua le era cunoscută sau, în orice caz, ar putea oricînd să le fie. Pentru a păstra o singură șansă ca numele său să nu fie trecut pe lista neagră, trebuia să-l toarne pe Alex.

Todor nu apucă să se descurce între aceste alternative contradictorii, pentru că se auzi soneria de la intrare. Băgă repede foițele în buzunar și se duse să deschidă. Pe palier aștepta Toni, un tînăr de vreo douăzeci și cinci-douăzeci și șase de ani, al cărui aer plin de mulțumire nu se datora numai hainelor elegante sau ochelarilor fini, fără rame.

— Intră, domnule Toni — îl pofti Todor.

Cei doi nu erau în relații prea bune. Anton îl disprețuia pe profesor, ceea ce nu-i scăpa acestuia din vedere. La rîndul său, Todor nu putea să-l sufere pe tînărul despre care obișnuia să spună că e umflat ca o țiitoică în perioada reproducerii. Conversația lor se limita la frazele strict necesare pentru buna desfășurare a cursurilor. De altfel de vorbit, vorbea numai Todor: „Mai transmiteți o dată; ați recepționat greșit" etc. Încetul cu încetul, fără să se fi certat măcar o singură dată, ajunseseră să se urască cu o ură tacită, mută, îndărătnică. Todor îl înjura în sinea lui, îndelung, complicat, cum nu știu să înjure decît marinarii. Îl considera asasin, părere care, după toate datele, era perfect îndreptățită. Pe listele negre editate clandestin de Frontul de Eliberare, apărase deseori numele lui Toni. În explicațiile care-l însoțeau, translatorul era prezentat ca unul dintre anchetatorii cei mai barbari ai Gestapoului; de altfel fusese condamnat la moarte de Tribunalul popular clandestin din cartierul unde locuise la începutul carierei. Tocmai din această pricină, Toni nici nu mai avea domiciliul stabil, deși condamnarea nu făcuse decît să-i sporească fumurile. Se socotea o personalitate importantă; doar nu i se întîmplă oricui să fie condamnat la moarte! În același timp însă frica ce-l intrase în oase îi mărise ura de oameni, pînă la a-l îndepărta de cei mai apropiați colaboratori. Știa că detașamentele populare de pedepsire nu iartă și că ar putea fi omorît chiar în birourile secrete ale Gestapoului.

— Nu vă supărați — îi comunică Todor cu deferență — astăzi nu ținem curs. În schimb, de mîine o să luați lecțiile cu alticineva, care vă va sta la dispoziție oricînd veți dori.

Voind cu orice preț să scape de elevul acesta periculos, Todor se hotărîse să-i-l treacă lui Alex.

Toni nu spuse nimic. Se ridică și, fără să salute, ieși din cameră.

— Du-te la dracu și să te întorci de acolo cînd te-oi chema eu! —se înfurie Todor.

După ce încuie de două ori ușa în urma translatorului, se așeză pe un scaun și continuă să se gîndească la foițele pe care le găsise pe masa lui de lucru.

★

— Puneți, vă rog, revolverele la loc. Aici nu sîntem la Gestapo și nu ne jucăm în felul acesta. Avem ocupații mai serioase...

Alex singur nu putea pricepe cum de rostise asemenea cuvinte. Translatorul însă nu reacționă cu violență. Puse liniștit revolverele în buzunar și constată

— Nu pari prost... Ai să mori tînăr.

Acestea fură singurele cuvinte pe care Alex le auzi din gura lui, în tot timpul cît lucrară împreună.

După plecarea translatorului, Alex rămase să-l aștepte pe Todor. Era mult mai liniștit acum: întrevederea cu Toni, cerîndu-i un mare efort de voință, îl ajutase să-și revină. De îndată ce veni, Todor îi chemă pe Alex la el, scoase foițele din buzunar și i le întinse:

— Ce sînt astea, mă arhispionule?

— Păi... niceam să aud și eu ce spun posturile străine.

Da' de scris, de ce le-ai scris? Te pomenești că voiai să le înveți pe dinafară? Mă, grădinarului îi vinzi tu castraveți? Cine te-a pus să mi le lași pe masă? Zi, voiai să mă încerci...

Înțelegînd de ce se temuse Todor, Alex întrezări primejdia prin care trecuse: vrînd să recîștige încrederea lui Roni, Todor ar fi putut încă de ieri să se ducă să-l denunțe. Deocamdată însă, se comporta de parcă nu i-ar fi comunicat șefului nimic. Mintea lui Alex lucra cu febrilitate: trebuia să procedeze în așa fel, încît Todor să nu mai pomenească niciodată despre neplăcuta întîmplare.

— Iartă și dumnezeu, dom' Todor... — spuse el regător. Nu mă pîrî la șef, că doar n-am făcut o crimă.

— Nu cumva le-ai dat știrile astea comuniștilor?...

— Doamne ferește! — se apără cu o grozavă prefăcută Alex. Da' ce, am înnebunit? Ce-am eu cu ei?

— Mă, au mințit, mă! — îl apucă Todor de reveruri hainei și-l scuturâ ușor. De unde știu eu că nu te-a pus șefu'?

— Ei, șefu'!... El habar n-are de toată treaba asta — spuse sincer Alex. Uite, dacă vrei să știi adevărul, mi-au cerut de la organizația regaliștilor să le dau în fiecare zi un buletin. Mai ciupesc și eu un ban...

Explicația era perfect plauzibilă. Deoarece cu organizația regaliștilor colaborau toți trădătorii, folosindu-se de numele ei, Alex inițiatura orice bănuială.

— Așa o fi — admise ceva mai liniștit Todor. Vedem noi. Deocamdată foițele astea rămîn la mine. Și tu, hai, șterge-o, că aștept pe cineva.

Oricît ar părea de ciudat, Alex consideră acest sfîrșit de discuție mai mult decît mulțumitor.

★

Peste tot pluteau miresmele fierbinți ale verii. Din balconul casei, Helene vedea oamenii trecînd voioși pe stradă, aproape fără să-i mai ia pe nemți în seamă. De altfel, în ultimul timp aceștia își pierduseră cu totul aerele de stăpînitori ai lumii: umblau grăbiți, cu automatele „Sten" în poziție de tragere, uitîndu-se bănuitor în jur. Erau zile pline de speranță pentru cei care suferiseră în anii de chin ai ocupației.

Helene stătea în balcon întinsă pe un șezlong și, atunci cînd nu privea strada, visa. Nopțile de vară, care destășurau deasupra orașului un cer albastru întunecat, însemnat cu milioane de puncte aurii, o ajutau să viseze. Era singurul ei mod de evadare din casa pe care ajunsese s-o urască, din propria ei viață, pe care întîmplările din ultima vreme o făcuseră să-și piardă orice farmec.

Știa de totdeauna că-l iubește pe Alex și se gîndise de nenumărate ori la clipa cînd i-o va spune. Dar acum simțea că nu mai are dreptul s-o facă. Era convinsă că Roni trebuie pedepsit pentru neîngăduințele pe care de la un timp i le cunoștea foarte bine, dar totodată i se părea că nu se cuvine să-și lege viața de cea a lui Alex care, deschizîndu-i ochii, o străsese fără să vrea în complotul împotriva tatălui ei. Era hotărîtă să răscumpere faptul de a-și fi trădat părinții, sacrificînd ceea ce avea mai de preț: dragostea ei pentru Alex.

Iată de ce socotea că nu i-a mai rămas decît visul...

★

Într-o casă conspirativă, ascunsă în fundul unei curți, membrii detașamentului din care nu demult mai făcea parte și Alex se adunaseră pentru a-l judeca și o-l trece pe lista neagră pe colaboraționistul din cartier. Încăperea mică era plină de fum gros de țigară. Cei zece-doisprezece oameni îngrămădiți acolo arătau cu toții stîngheriți, vorbeau fără chef, cu jumătăți de frază. Într-adevăr, cazul pe care-l discutau astăzi nu era simplu: doar era vorba de un fost prieten și tovarăș. Îl disprețuiau pe Alex pentru că-i părăsise, dar nu puteau uita că fusese un timp în care era de-al lor, împărtășind cu ei mîi și mîi de primejdii, luptînd alături de ei și cu ei împreună răbdînd foamea și chinurile.

— Cum a putut face una ca asta? — exclamă cineva, cu o voce mai mult îndurerată decît disprețuitoare.

Nu-l răspunse nimeni, pentru că nimeni nu știa răspunsul la întrebarea care-i frămînta pe toți.

Într-un colț al încăperii, Ali, așezat jos pe podea, stătea tăcut. În cîteva rînduri pînă acum, reușise să-și convingă tovarășii să amîne examinarea cazului lui Alex, încă înainte de a se trece la votarea numelor propuse spre discutare. De astă dată, însă, zadarnic se împotrivise din răsputeri; detașamentul hotărîse fără consimțămîntul conducătorului său ca numele lui Alex să fie pus pe listă. Ali se întreba dacă are sau nu dreptul să dezvăluie adevărata situație a băiatului. Dispozițiile primite de la conducere erau extrem de categorice, dar puteau fi ele respectate, cînd era în joc viața lui Alex, a unuia de-ai lor? Nesiguranța și grija îl înnebuneau pe Ali.

(Va urma)

Mărturiile zguduitoare ale lui Henri ALLEG

TORTURA

CONFISCAT

În lemnăria din Alger — Un ziarist în mîinile paraşutiştilor diviziei a zecea — Magnetoul are cuvîntul — O „lecţie" de înot — Gégène cea mare — „Sălbăticiunile" se amuză — Cînd deţinutul continuă să tacă — Întîlnire cu comandantul schingiuitorilor — „Nu-i rămîne decît să te sinucizi"..

Henri Alleg

În urmă cu cîteva luni a apărut la Paris, în editura „Minuit", cartea „La question" a lui Henri Alleg, directorul ziarului „Alger Républicain" (deţinut şi în prezent în mod samavolnic de către colonialiştii francezi în închisoarea civilă din Alger).

Cîteva publicaţii franceze, „L'Express", „Les Temps Modernes" şi „France-Observateur" — din care, în treacăt fie spus, nici una nu are vreo contingenţă cu Partidul Comunist Francez — au fost confiscate de către autorităţile franceze de pe atunci, pentru „vina" de a fi reprodus extrase din această carte, care dezvăluie ororile comise de către colonialiştii francezi în Algeria, metodele gestapoviste folosite de către paraşutiştii generalului Massu, pianurile lor cu privire la tăierea monstruoasului război colonialist şi la lichidarea regimului republican din Franţa.

Avertismentul lui Alleg: „Atenţie, fasciştii se pregătesc să atace Franţa!" — a fost atunci înăbuşit. Astăzi, după ce putch-ul fascist din Algeria este un fapt împlinit, cartea sa are o dureroasă şi arzătoare actualitate. Ea dezvăluie întregii lumi faţa hidă a fasciştilor francezi, „discipoli ai lui Hitler" — cum se intitulează ei înşişi — şi arată cine sînt duşmanii de moarte ai libertăţii şi independenţei popoarelor.

Reproducem în aceste pagini fragmentele cenzurate din zguduitoarea carte a lui Henri Alleg.

Electrozii se terminau cu nişte cleşti mici de oţel, alungiţi, frumos cizelaţi, din cei folosiţi la instalarea liniilor telefonice, cunoscuţi sub porecla de „crocodili". Mereu surîzător, Ja... mi-i flutură pe dinaintea ochilor şi apoi mi-i prinse pe unul de o ureche şi pe altul de un deget.

După cîteva secunde — aşa legat fedeleş cum eram — tresării violent şi urlai din toate puterile. Cha... îmi trimisese în corp prima descărcare electrică. La un milimetru de urechea mea ţîşnise o flacără lungă, şi-n clipa aceea simţii deodată cum mi se umflă inima, parcă gata să crape. Cha..., cu magnetoul în mînă, îmi trimitea ritmic, neîntrerupt, o descărcare după alta, iar eu mă răsuceam urlînd, întinzîndu-mă cît mă lăsau frînghiile întrate adînc în carne. În acelaşi ritm neîntrerupt, Cha... scanda mereu aceeaşi întrebare, accentuînd silabele:

— Un-de ai fost as-cuns?

Eu tăceam. La un moment dat, în pauza dintre două descărcări, mă întorsei spre el ca să-i arunc în faţă:

— Vă înşelaţi, o să vă căiţi voi pentru asta!

Furios, Cha... fixă reostatul magnetoului la maximum şi-mi strigă:

— Ori de cîte ori o să-mi faci morală, o să-ţi trimit o descărcare!

Şi cum eu continuam să urlu, el îi spuse lui Ja...:

— Dumnezeule, ce gură mai face şi ăsta! Bagă-i un căluş!

Ja... execută ordinul. Îmi smulse cămaşa şi, în timp ce mi-o înfunda în gură, supliciul reîncepu... Eu strîngeam cîrpa în dinţi cît puteam şi găseam în asta aproape o uşurare.

Deodată simţii ceva asemănător cu muşcătura sălbatică a unei fiare care-mi sfîşie carnea în bucăţi. Cu rînjetul său neschimbat, Ja... îmi conectase cleştele la organul sexual. Descărcările deveniseră atît de puternice, încît curelele ce-mi strîngeau picioarele plesniră. Cei doi se întrerupseră pentru o clipă, ca să-mi lege la loc curelele, şi apoi îşi văzură din nou de treabă.

Nu mult după aceea, locotenentul îl schimbă pe Ja... El dezveli un fir al cleştelui şi mi-l plimbă pe toată lăţimea pieptului. Eram scuturat de convulsiuni tot mai violente, iar şedinţa continua. Aruncară pe mine o găleată cu apă, pentru ca să mărească şi mai mult intensitatea curentului şi pentru ca, în intervalele dintre descărcări, să tremur şi de frig.

Aşezaţi pe nişte baloturi în jurul meu, Cha... şi prietenii săi dădeau pe gît sticle cu bere. Eu îmi muşcam mereu căluşul, ca să-mi înăbuş durerile ce-mi scormoneau trupul. Dar era zadarnic.

Într-un tîrziu, se opriră. Unul strigă:

— Hai, dezlegaţi-l!

Prima „şedinţă" luase sfîrşit.

Mă sculai împleticindu-mă. Îmi pusei pantalonii şi haina. Ir... era în faţa mea. Luă cravata mea de pe masă, mi-o înnodă ca pe o frînghie în jurul gîtului şi, acompaniat de hohotele de rîs ale colegilor săi, mă tîrî după el ca pe un cîine dus de zgardă.

Ne oprirăm în biroul de alături.

— Ei, asta nu ţi-a fost de ajuns? N-avea nici o grijă, că n-o să te lăsăm numai cu atît! — îmi spuse el; apoi vocea i se prefăcu într-un urlet: în genunchi!

Cu labele sale enorme, mă pălmuia din toate puterile. Căzusem în genunchi, dar nici aşa nu mai eram în stare să mă ţin drept. Mă clătinam într-o parte şi alta şi-mi păstram echilibrul numai datorită loviturilor care se succedau ritmic pe ambii obraji.

— Ei, vrei să vorbeşti? — îmi strigă furios Ir... Eşti pierdut, pricepi? Eşti un mort cu scadenţa aminată!

Cha..., care asista la spectacol şezînd pe o masă, făcu un semn şi spuse încet:

— Aduceţi-l pe Audin. E în clădirea cealaltă.

Între timp Ir... continua să mă lovească. Ochelarii îmi zburaseră de mult de pe nas. Miopia mă cufunda şi mai mult în impresia de ireal, de coşmar, care punea tot mai insistent stăpînire pe mine şi căreia mă împotriveam din răsputeri, de teamă ca ei să nu reuşească să-mi înfrîngă voinţa.

— Hai, Audin, spune-i ce-l aşteaptă. Scapă-l de distracţia pe care ai avut-o aseară!

Vorbise Cha... Ir... mă apucă de păr şi-mi îndreptă capul. Deasupra mea văzui faţa vînătă şi descompusă a prietenului meu Audin. Ochii săi, înfundaţi în orbite, mă fixau, în timp ce eu mă clătinam în genunchi, ca bătut de vînt.

— Hai, spune-i — zise Cha...

Audin se execută:

— E greu, Henri...

Şi fu luat de acolo.

Ir... continuă să mă bată, pînă cînd, la un moment dat, se întrerupse şi mă trase în sus. Îşi ieşise din fire. Povestea asta care dura prea mult începuse să-l enerveze.

— Ascultă, nenorocitule! Eşti pierdut! Ai să vorbeşti! Auzi? Ai să vorbeşti!

În timp ce striga, se apropiase atît de mult de mine, încît mi se atingeau feţele. Continuă să urle ca o fiară:

— Ai să vorbeşti! Toţi cei care vin aici trebuie să vorbească! Noi am făcut războiul în Indochina şi ne cunoaştem meseria şi vă cunoaştem şi pe voi. Aici e Gestapo, mă înţelegi? Ştii ce-i aia Gestapo?

Apoi adăugă ironic:

— Tu ai scris nişte articole despre interogatorii şi torturi. Ah, canalie! Ei bine, acuma le cunoşti din experienţă. Ţi le aplică paraşutiştii diviziei a zecea.

Auzeam în spatele meu risetele echipei de închizitori. Ir... mă pocnea peste faţă cu palmele şi-mi trăgea cu genunchii în burtă. Între timp îşi continua logosul:

— Ce facem aici, o să facem şi-n Franţa. Ce păţeşti tu, o să păţească şi Duclos al tău, şi Mitterand al tău, şi curva ta de republică. Şi pe ea o s-o aruncăm în aer! Ai să vorbeşti! M-auzi?

Luă de pe masă o bucată de carton tare şi începu să mă plesnească pe unde nimerea. Fiecare lovitură mă ameţea şi mai mult, dar în acelaşi timp îmi întărea hotărîrea: să nu cedez în faţa acestor brute care se lăudau că sînt discipolii Gestapoului.

— Bine — interveni Cha... Să nu zici că nu ţi-ai făcut-o singur. O să te dăm sălbăticiunilor.

„Sălbăticiunile" erau tot schingiuitorii pe care îi cunoscusem cu puţin înainte, dar care aveau să-şi desfăşoare talentele mai pe larg.

Ir... mă tîrî în prima încăpere, aceea în care se aflau planşa şi magnetoul. Apucai să văd un musulman gol, pe care-l ridicară cu lovituri de picioare şi-l luară la goană înspre culoar. Înţelesei imediat că, în timp ce Ir..., Cha... şi ceilalţi se ocupau de mine, restul echipei „lucrase" în continuare cu planşa şi magnetoul. Ca să n-aibă timpi morţi, ei luaseră un algerian „la întrebări".

Lo... mă legă de planşă: începea o nouă şedinţă de electricitate.

— Asta e Gégène cea mare — îmi zise el.

Văzui în mîinile „sălbăticiunii" un aparat mai mare decît cel pe care-l cunoscusem şi, de la primele descărcări, simţii o diferenţă de calitate. În locul muşcăturilor rapide şi ascuţite care-mi sfîşiaseră trupul la prima „şedinţă", acum simţeam o durere enormă, care mi se înfigea adînc în carne, în toţi muşchii, şi mă răscolea mai îndelung. Crispat în frînghii, cu ochii închişi, strîngeam căluşul în fălci. Deodată ei se opriră. Eu continuam să fiu scuturat de spasmul acela nervos.

— Ştii să înoţi? — îmi zise Lo... aplecat peste mine. Dacă nu ştii, o să te învăţăm. Hai la robinet.

Săltîndu-mă cu planşă cu tot, mă duseră în bucătărie. Acolo ei proptiră pe chiuvetă capătul scîndurii pe care mi-era fixat capul. Vreo doi-trei paraşutişti ţineau celălalt capăt al planşei. Era aproape întuneric, doar cîteva

slabe fîşii de lumină răzbăteau de pe culoar. Abia îi distingeam pe Ir..., pe Cha... şi pe căpitanul De..., care părea că luase conducerea operaţiunilor. Lo... fixă un tub de cauciuc la robinetul nichelat care strălucea deasupra mea. Îmi înfăşură apoi capul cu o cîrpă. Căpitanul ordonă:

— Puneţi-i ţăruşul în gură.

Cu o mînă Lo... începu să mă strîngă de nas prin cîrpă, ca să fiu silit să deschid gura, iar cu cealaltă încercă să-mi împingă în gură o bucată de lemn. Asta ca să nu pot închide gura în timpul „lecţiei de înot". O dată treaba isprăvită, Lo... îmi spuse:

— Cînd te hotărăşti să vorbeşti, n-ai decît să mişti degetele.

Deschise robinetul. Cîrpa se îmbibă repede. Apa curgea peste tot; îmi intra în gură, în nas, în urechi. O bucată de timp reuşii să mai apuc cîteva înghiţituri de aer. Contractîndu-mi gîtul, încercam să înghit cît mai puţină apă şi să rezist la asfixie, reţinînd cît mai mult timp posibil aerul în piept. Aveam senzaţia neculuiului şi o spaimă groaznică — însăşi spaima morţii — mă sugruma. În mod reflex, toţi muşchii trupului mi se zbăteau zadarnic, ca să mă salveze. Fără voia mea, mîinile începură să mi se mişte nebuneşte.

— Vrea să vorbească — auzii o voce.

Robinetul fu oprit şi mi se scoase căluşul. Respiram. În obscuritatea încăperii desluşii chipurile ofiţerilor care, cu ţigările în colţul gurii, mă izbeau cu picioarele — cu schimbul — ca să-mi scoată apa din pîntece. Îmbătat de aerul pe care-l respiram cu nesaţ, abia dacă simţeam loviturile.

— Ei? — mă întrebară ei.

Dar eu tăceam.

— Şi-a bătut joc de noi. La duş cu el!

De data asta, strînsei pumnii pînă cînd unghiile îmi intrară în carne. Eram decis să nu mai mişc degetele, fie ce-o fi. Mai bine să mor de la început, decît să mai îndur senzaţia aceea oribilă din clipa cînd ştii că treci la inconştient, în timp ce te zbaţi din răsputeri ca să nu mori. Reuşii să-mi ţin pumnii încleştaţi, dar trecui încă de trei ori prin senzaţia aceea oribilă, insuportabilă. În penultima secundă ei închideau robinetul şi mă lăsau să-mi recapăt suflul.

La ultima încercare îmi pierdui cunoştinţa. Deschizînd ochii, îmi trebuiră cîteva secunde ca să mă dumiresc unde mă aflu şi ce-i cu mine. Eram întins pe jos, dezlegat şi gol, iar în jurul meu, paraşutiştii. Îi văzui pe Cha... aplecat deasupra mea.

— Merge — le spuse el celorlalţi. Îşi revine.

Şi apoi, adresîndu-mi-se:

— Ştii, era cît p-aci să te duci pe copcă... Eşti naiv dacă-ţi închipui c-o să poţi leşina la nesfîrşit... Hai, ridică-te!

Fui ridicat în picioare. Mă clătinam ca beat. Ca să nu cad jos, mă agăţam de orice, pînă şi de uniformele călăilor mei. Cu palme, ghionţi şi lovituri de picioare, ei mă aruncau ca pe o minge de la unul la altul. Schiţai un vag gest de apărare.

— Mai are reflexe, vita — remarcă cineva.

Între hohote, auzii:

— O să-i dăm foc.

— Ei, să ştiţi că asta-i bună. N-am mai văzut niciodată figura asta...

Vorbise Cha..., cu tonul unuia care are de gînd să întreprindă o experienţă nouă.

Îmi dădură brînci în bucătărie şi acolo mă întinseră pe duşumea. Lo... îmi înfăşură gleznele într-o cîrpă udă şi le legă strîns cu o frînghie. Apoi cu toţi mă ridicară pentru a mă lega cu capul în jos de bara de fier de deasupra unui grătar. Numai degetele mi-ajungeau la pămînt. Cîteva clipe se distrară balansîndu-mă ca pe un sac de nisip. Îl văzui pe Lo... aprinzînd încet o torţă de hîrtie în dreptul ochilor mei. El se ridică şi deodată simţii flacăra plimbîndu-mi-se pe organul sexual şi pe picioare, în timp ce părul îmi lua foc sfîrîind. Mă săltai cu o mişcare atît de violentă, încît îl lovii pe Lo... El îşi reluă operaţia o dată, de două ori, apoi începu să-mi ardă sfîrcul unui sîn.

Dar cum eu nu mai reacţionam îndeajuns de spectaculos, ofiţerii se îndepărtară.

În sfîrşit, văzui două cizme îndreptîndu-se din fundul culoarului spre mine. Recunoscui cu susul în jos figura lui Cha... aplecată spre mine, fixîndu-mă:

— Ei, vorbeşti? Nu ţi-ai schimbat părerea?

Îl priveam în tăcere.

— Dezlegaţi-l.

Lo... dezlegă frînghia care mă fixa de bară, în timp ce celălalt mă apucă de mîini. Căzui pe ciment.

— Ridică-te!

Nu izbutii s-o fac singur. Sprijinit de ambele părţi, îmi simţeam tălpile atît de umflate, încît aveam impresia că fiecare pas mi se afundă într-un nor. Îmi aruncară haina şi pantalonii şi mă rostogoliră pînă la capătul scării. Acolo un alt paraşutist mă ridică şi mă întoarse cu spatele la perete, ţinîndu-mă de ambele mîini. Tremuram de frig şi de epuizare nervoasă. Îmi clănţăneau dinţii. Una dintre sălbăticiunile care se „ocupaseră" de mine la bucătărie veni la palier.

— Mişcă-te! — strigă.

Mă împinse înainte şi mă azvîrli la pămînt cu o lovitură de picior.

— Nu vezi că e sfîrşit? — zise celălalt cu un accent parcă neobişnuit acolo. Dă-i pace!

Erau primele cuvinte omeneşti pe care le auzeam.

— Ticăloşii ăştia ar trebui măcelăriţi pe loc — îi răspunse închizitorul meu.

Tremuram ca varga şi, ca să nu cad, mă sprijineam cu palmele şi cu fruntea de peretele culoarului. El mă legă cu mîinile la spate, îmi strînse pumnii într-o frînghie subţire şi apoi mă aruncă într-o celulă.

. . . . . .

În curînd, pe culoare circulaţia deveni mai intensă: clădirea se însufleţea şi mă pregăteam să-mi revăd călăii. Dar Ir... apăru singur. Mă apucă de umeri ca să pot sta în picioare şi mă conduse pînă la palier:

— Iată-l, comandante — rosti el.

În faţa mea se afla un comandant al paraşutiştilor, în uniformă de „camuflaj" şi cu bască albastră. Era foarte slab, lung şi deşirat. Cu o mutră blîndă şi ironică, îmi zise:

— Sînteţi ziarist? Atunci trebuie să înţelegeţi că noi vrem să fim informaţi. Va trebui să ne informaţi.

El voise numai să mă cunoască. Apoi fui condus în temniţa mea. Nu rămăsei prea mult timp singur, căci Ir... reapăru. De data asta era însoţit de Cha... şi de un om care ducea magnetoul. Încă din pragul uşii ei mă luară în primire:

— Tot nu vrei să vorbeşti? Să ştii că sîntem hotărîţi să mergem pînă la capăt.

Tăceam. Eram cu spatele la perete şi cu faţa la uşă. Ei intrară, aprinseră lumina şi se instalară în semicerc în jurul meu.

— Îmi trebuie un căluş — îl auzii pe Cha...

. . . . . .

După un timp, se opriră. Pe dinaintea ochilor îmi mai jucau linii şi puncte luminoase, iar în urechi îmi mai răsuna zgomotul acela făcut parcă de burghiul dentistului.

După o clipă, reuşii să-i desluşesc pe toţi trei stînd în picioare în faţa mea.

— Ei? — întrebă Cha...

Eu tăcui.

— Dumnezeule — zise Ir... şi, din toate puterile, îmi arse o palmă grea.

— Ascultă — spuse Cha... de astă dată calm — la ce-ţi foloseşte toate astea? Nu vrei să spui nimic? Bine. Atunci o să-ţi luăm soţia. Crezi că ea o să poată rezista?

La rîndul său Ir... se aplecă insinuant deasupra mea:

— Crezi că puştii tăi sînt la adăpost, pentru că sînt în Franţa? O să-i aducem cînd o să vrem.

. . . . . .

Cînd, după un răstimp, uşa se deschise din nou, îl văzui pe Ir... intrînd întovărăşit de doi ofiţeri pe care nu-i mai văzusem pînă atunci. În întuneric, unul dintre ei se aplecă spre mine şi-mi puse mîna pe umăr, ca pentru a-mi da încredere:

— Eu sînt aghiotantul generalului M. (cred că era locotenentul Ma...). Îmi pare rău că te văd în halul ăsta. Ai 36 de ani. Eşti tînăr şi ar fi păcat să mori la vîrsta asta.

Apoi, întorcîndu-se spre ceilalţi doi, le spuse să iasă.

— Vrea să-mi vorbească numai mie — le explică locotenentul.

Uşa se închise şi rămaserăm singuri.

— Ţi-e frică să nu se afle c-ai vorbit? Nimeni n-o să afle nimic despre asta şi o să te luăm sub ocrotirea noastră. Spune-mi tot ce ştii şi-am să dau ordin să fii transportat imediat la infirmerie. Peste opt zile vei fi în Franţa, acasă, la soţia ta. Ai cuvîntul nostru. Dacă însă refuzi să vorbeşti, eşti pierdut.

Aştepta răspunsul. I-l dădui pe singurul care-mi veni în minte:

— Cu atît mai bine!

— Ai copii — reluă el. Poate c-o să-i văd vreodată, cine ştie... Vrei să le spun că l-am cunoscut pe tatăl lor?... Ei? Nu vrei să vorbeşti? Dacă mă laşi să plec aşa, îţi trimit pe colegii mei! Şi de data asta n-o să se mai oprească.

Eu continuam să tac. Locotenentul se ridică şi, înainte de a pleca, adăugă:

— Nu-ţi mai rămîne decît să te sinucizi.

Ilustraţie de Radu DRĂGAN

Ia continuare de Andrei BART

GÎNGURIT SUB LUNĂ

Am putea spune că prima imagine care se desprinde din unele texte de muzică ușoară e aceea a unui adolescent îmbătrînit care se împiedică și gîngurește, un soi de porumbel cu papion, dulce ca șerbetul și care, pînă la treizeci și cinci de ani, n-a iubit decît... din mers.

„Nu știu vorbe care nu s-au spus nicicînd — scrie Aurel Storin — *Dar din cîte știu și cîte sînt, ți-am cules cu dor fierbinte/ cuvinte de... dor (!)*" Apoi: *„Și chiar de nu știu vorbe care încă nu s-au spus/ te iubesc și asta-i mai presus*". Și, în sfîrșit: *„Eu nu pot în vorbe să adun ce port în gînd, ce vreau să spun*". („Nu știu vorbe care nu s-au spus", vals lent, muzica H. Reiningher).

Oh, sărman îndrăgostit — veți zice — atît de simțitor și atît de mut! Iată cum un accident la laringe poate curma o mare pasiune! Dar înainte de a vă mărturisi compătimirea, veți auzi „E de ajuns să te privesc" al lui H. Reiningher, pentru care a scris G. Mihalache gingașele versuri: *„... Prea multe cuvinte nu am putut s-adun/ și-ți spun: E de ajuns să te privesc/ și-ai să-nțelegi că te iubesc*".

„Cînd ne-ntîlnim noi doi/ tăcem un ceas/ și-apoi tăcem din nou"... se aude slow-foxul lui Șt. Kardoș. Iar, de mai încolo, aparatul de radio transmite „Dansează doar o dată și cu mine" de E. Deda, pentru care H. Șerbănescu a notat, cu toată candoarea: *„Dansează doar o dată și cu mine,/ că pînă acum n-am îndrăznit./ De fiecare dat' m-am încurcat,/ ca un copil m-am fîstîcit*".

Pînă și în sambă, îndrăgostitul spune, aruncîndu-și picioarele în tact: *„Cîndva nu știam dragostea ce-nseamnă/ dar totuși gîndeam să te-ntîlnesc/* (sic! — n.a.) *să știi tot ce vrea inima mea,/ să-mi citești în priviri ce doresc*". („Din o mie de motive" de N. Demetriad).

Dar opriți-vă, va spune, terifiat, ascultătorul. Un accidentat, un arierat care nu-și poate aduna gîndurile în cuvinte ajunge. Citit în priviri, ghicit din ochi, semnalizare cu inima într-un Morse sentimental — pentru ce codul acesta de surdo-muți? Doar folosiți tot timpul imagini care se pretează la o nebănuită plasticitate: dragostea mea, dorul meu, vis strălucitor, iubita mea... De zece ori, de cincizeci de ori, de o sută de ori aceeași metaforă care a căpătat lustru și se lipește, moale, de orice, ca o bucată de plastilină.

Bietul ascultător însă nu cunoaște dragostea. El crede că, îndrăgostit fiind, trebuie să fie și spontan. El își închipuie că se mai poate spune și altceva iubitei decît „visule, cățelule, dulceață". El își închipuie, caraghiosul, că trebuie să spui *ceva*, că trebuie să gîndești. Din fericire, apare lîngă el textierul: *„Una e să-ți placă oricine,/ și alta e norocul să dai de-un om ca tine.../ Dar una-i gluma din idile/ și alta-i o iubire de ani și ani de zile./ Vezi tu?/ Ce credeam eu altădată că-nseamnă „iubit"/ și astăzi cum s-a-ntors* (sic! — n. a.) *povestea toată,/ fiindcă ne-am întîlnit. Așa-i? Ei vezi?/ Cît nu știi ce-i aia* (dragostea — n. a.), *nu vezi!/ Of! Cum, nu?"/ Păi cine-i de vină?/ Nu tu? Of?*" („Cine n-a iubit măcar o dată", mambocalipso, muzica de H. Mălineanu, versuri Jak Fulga) *„Dar cu dragostea azi nu mă mai tocmesc*" — spune Noru Demetriad (samba „Din o mie de motive").

„Stai acolo și nu mă deranja: am de lucru!

Desen de Rik AUERBACH

Cum s-ar zice, una e să iubești și alta e să ai norocul să ți se cînte ăn cîntec despre „aia", cu care oricît ai fi de versat, nu face să te tocmești, căci: of! Cine-i de vină? Of!...

După prezentarea îndrăgostitului, al cărui creier proaspăt spălat în licoarea dragostei a fost curățat de cuvinte, ni se arată că, pe undeva, sub „cravata cu buzunar" sau în „pantofii cu intrare separată", acesta adăpostește o filozofie despre „aia" (dragostea), care-l umple de fiori și inhibiții.

Mai rău e cînd poetul, contorsionat de pasiuni, își varsă în vorbe tot focul. Pînă și timidul Florian Nicolau, care nici el nu știe cuvinte ce nu s-au mai spus, le descoperă citeodată: *„Visul ce ne-a unit pe amîndoi,/ e-n cîntecul pentru noi./ Pe el zările, depărtările, l-au adus pînă la noi*". Recapitulăm: visul ce ne-a unit e în acest cîntec pe care zările și depărtările ni l-au adus. Și apoi: *„Undeva vîntul adie blînd, ecouri din cer adunînd./ Iară mările,/ depărtările/ l-au tot purtat murmurînd./ Pînă-n zori, pînă-n zori,/ noaptea de-a-tîtea ori/ dragostea mea te-a visat*". De astă dată „dragostea mea" nu mai e iubita, ci un organ intern al amorezului, în care se produc visurile. Dar mai departe e mai frumos: *„Nouă, zările, depărtările,/ ne sînt gînd luminos./ Pe amîndoi cîntecul minunat,/ vraja lui ne-a fermecat*". Nu știm cum să savurăm delicios „Pe noi cîntecul minunat, vraja lui ne-a fermecat", dar cînd sîntem totuși gata s-o facem, auzim de alături fox-ul moderat al lui Radu Șerban „Se vorbește", pe versuri de Aurel Storin: *„O-ho!/ De vecinul meu Săndel/ se vorbește/ că-n parc se-ntîlnește/ cu Catrinel./ Au fost chiar văzuți de trei ori,/ la braț, strîngărește./ Să vezi,/ chiar la nuntă/ ei s-au certat./ Îi privește./ Auzi! El e foarte brutal/ și ea nu-l iubește./ Și acum să vă spun un cuvînțel./ Numai unul: că eu n-am nici un vecin Săndel./ Dar nici unul!/ Nu zău, ce plăcere-o avea un om cînd bîrfește!*"

Aha! — va exclama ascultătorul, după audierea acestui poem satiric — e vorba de copii! Degeaba mustățile, vocea groasă, nu se prinde! De aceea atîta fîstîceală, gîngurit, tăceri, strîngeri de mînă, bateri de pleoape! Tot timpul n-a fost vorba decît de Săndel și Catrinel, care o fac pe oamenii mari, imitîndu-i cu „dragostea mea", „vis lucitor", „dorule fierbinte", „te iube-e-e-esc!" De aceea simulacrul de candoare, simulacrul de iubire, simulacrul de idei! E o parodie pe care textierii, acești oameni de spirit, o fac la adresa... la adresa... Dar, la adresa cui?

Și raționamentul, atît de frumos încropit după ascultarea fox-ului moderat al lui Radu Șerban, se risipește. Căci bietul amator de muzică ușoară nu înțelege la adresa cui sînt publicate aceste parodii, goale de cel mai palid conținut, plate și otova, trase în serie. E derutat, mai ales fiindcă a ascultat și texte pline de duh în „Bucureștiul rîde, cîntă și dansează" și nu poate uita „Cînd dansez cu el", valsul lui Florentin Delmar, pentru care a scris versurile E. Mirea. Își mai amintește și de cîntecul „Două biciclete la șosea", (în care Aurel Storin dovedește că știe să scrie texte inteligente și spirituale) și de altul, și de altul...

Nu, ascultătorul nu poate fi lăsat la ananghie. El trebuie orientat în hățișul acestor mambe, biguine, habanere, slow-uri, romanțe, din care — de ce să n-o spunem? — multe au muzica reușită. Socotind că în mare măsură el va putea deosebi muzica pentru contemporanii noștri îndrăgostiți, care au totdeauna ceva de spus, care nu se împiedică, nu amuțesc, nu semnalizează cu cordul, ci care gîndesc, ne permitem a propune ceva Uniunii Compozitorilor. Și anume: să editeze o carte poștală, pentru Săndel, cel cu pantalonii lungi, posesor de dor fierbinte, de visuri și gînd luminos, cît și pentru Catrinel, iubita, draga, dorul, pentru care dînsul simte atîta „aia" (dragoste, — n. a.). Cartea poștală va putea fi trimisă și la domiciliu, va avea formatul 9 × 12 și va cuprinde următorul text în proză:

„Te aștept (iubesc, doresc) sub lună (copac, cerul senin) la (în) Șosea (Cișmigiu).

Dragostea nu e (este) o glumă (ceva serios, o întîmplare, un fruct). Iar depărtările (zorile, ploile, merele) și zările.../ Vino, vis strălucitor (iubito, draga mea, dorul meu, un om ca tine)./ Să umblăm pas cu pas pe același drum (stradă, grădină)/ și fără cuvinte/ (vorbe, gînduri)./ Te iubesc/ Te iubesc/ Te ra ra re re (ri ra ram, ro, ro, rum, rimrammrora) Te iubesc/ (aștept, doresc, visez) Mereu (e-e-e-eu).

Drept care cumpărătorul va tăia ce nu-i place, obținînd texte — asemeni celor citate aci — și aparținînd lui Florian Nicolau, Aurel Storin, Cristian Demco, Jak Fulga, Noru Demetriad, G. Mihalache, Titi Piperea — și alții, mulți alții. Și, sperăm, tot la prețul de doi lei, cum se vînd și în prezent rumbele și romanțele, ale căror melodii sînt adesea frumoase.

Camil BACIU

MODA 1958

Mîța-n sac...

Desen de V. CRIVĂȚ

PRO...

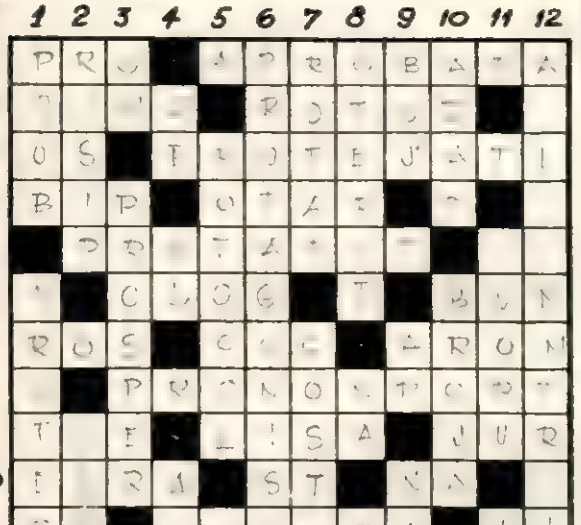

ORIZONTAL: 1) Pentru — Acceptată. 2) Vierme — Parte a unei mașini de forță. 3) În schelet — Rudă la Ierusalim. 4) Jumătatea dinainte a unui diptan... — Notar (pop.). 5) Teapăn (fig.) — Vitamină. 6) Fără picioare — Conform cu tema. 7) Uzat — Coafură. — Voievod moldovean. 8) Competiție... sportivă duminicală. 9) Prefix — Bară așezată între stîlpii unei balustrade — Pe legea mea! 10) La șah sau la plimbare — Interjecție tăcută — Ia. 11) În problemă — Părți laterale ale unei figuri geometrice — Conjuncție. 12) Cam.

VERTICAL: 1) Integru — Ca la 3 oriz., dar altfel exprimat. 2) Risipă... cu zgîrcenie — Rup din poezia lui Eminescu. 3) În virful scării zoologice — Cu stare inferioară. 4) Apel! — Oală — Apel telefonic. 5) În formă de cerc — Oaie. 6) Interpreții rolurilor principale dintr-o piesă. 7) Masa de depănat tortul — Haină. 8) Furios — Pronume — Soare egiptean și rebusist. 9) Masă de tăbăcărie — Anton Pann — Cui turtit. 10) Oglindește realitatea în imagini artistice — O făcea domnul Jourdain fără să știe. 11) La vapor — Cal vapor. 12) Înțelepciunile lui Citibi Moise.

DEZLEGAREA JOCULUI „DIN OPERA LUI V. ALECSANDRI"

ORIZONTAL: 1) Pastel — Doina. 2) Azi — Balada — V. 3) Lana — Tăcere. 4) Elena — Ci — Nas. 5) R — Timorată — T. 6) Mie — Abilă — So. 7) Os — Inimi — Val. 8) Omăt — Ita — Tu. 9) Avar — Poeți — T. 10) Ba — Briar — Tia. 11) R — Lac — — Rareș. 12) Ura — Moara — Ea. 13) Despot — Amurg.

DE VORBĂ CU MEDICUL

DESPRE EPILEPSIE

Din inițiativa Institutului de neurologie „I. P. Pavlov" — al cărui colectiv condus de acad. A. Kreindler a făcut deosebit de fructuoase studii fiziopatologice și terapeutice în epilepsie — s-a pornit o întreagă acțiune de luptă împotriva bolilor convulsivante, organizîndu-se un punct specializat de consultații pentru aceste boli, la Spitalul de stat nr. 9, cu scopul de a da bolnavilor îndrumări competente în legătură cu regimul de viață și tratament, în funcție de forma pe care o îmbracă boala la fiecare dintre aceștia.

Poate un bolnav de epilepsie să nu mai facă crize?

Trebuie să spunem că, astăzi, la cea mai mare parte a bolnavilor, suprimarea sau, cel puțin, considerabila rărire a crizelor este posibilă. Aceasta depinde însă, în mare măsură, de disciplina de tratament a bolnavului.

Ținînd seama de importanța deosebită a diagnosticului precoce, o mare piedică în lupta împotriva epilepsiei o constituie atitudinea unor părinți care privesc cu ușurință convulsiile copiilor lor, punîndu-le pe seama viermilor intestinali, febrei, lipsei de calciu etc. și care foarte rar consultă un specialist neurolog. Pe de altă parte, mulți bolnavi, dezorientați de o serie de versiuni în legătură cu o pretinsă toxicitate a medicației anticonvulsivante (fapt cu totul ireal) au tendința de a suprima medicația sau de a o lua numai atunci cînd au crize. Această atitudine este profund greșită, întrucît medicația luată numai după crize are un efect treător; pentru a împiedica apariția crizelor, ea trebuie luată permanent. În tratamentul epilepsiei există astăzi o gamă de medicație destul de largă, permițînd aplicarea unei medicații strict legate de forma particulară a bolii.

Sînt și bolnavi care solicită sau care ți aplică o medicație neindicată formei lor de boală, numai pentru că au auzit de la alți bolnavi despre eficacitatea unui anumit medicament sau pentru că îl consideră un „medicament nou". Ei trebuie însă să știe că un medicament care poate fi deosebit de eficace într-o formă a bolii este cu totul fără efect într-o altă formă. Este bine însă să arătăm aci că, indiferent de forma de boală, luminalul rămîne tratamentul de bază la care, de la caz la caz, se adaugă o altă medicație.

Neglijența bolnavului în aplicarea tratamentului este agravată de lipsa unui regim alimentar și de activitate adecvat. Alimentația epilepticului trebuie să fie compusă din alimente proaspete, cu evitarea toxicelor și excitanților (alcoolul sub orice formă, condimentele, vinatul, racii, brînzeturile fermentate, ouăle, ciupercile, căpșunile, zmeura). Fumatul este contraindicat.

Munca este posibilă și indicată, cu condiția ca ea să fie făcută în mod rațional, fără eforturi fizice sau intelectuale excesive și fără a fi dusă în condiții de pericol sau la temperaturi înalte. Trebuie să arătăm că bolnavii tratați corect, care respectă indicațiile medicale, pot munci în cele mai bune condițiuni. Ei pot fi muncitori frunțași în industrie, agricultură sau în activitatea intelectuală. Excepție fac numai un număr redus de bolnavi, care prezintă tulburări mintale.

Cert este însă că, în condițiile unui tratament corect, bolnavii de epilepsie pot avea o viață socială și de familie din cele mai bune, nedeosebindu-se cu nimic de persoanele cu deplină sănătate.

dr. Grigore CARACAȘ

Sfaturi practice
Pentru cei care pleacă la mare

Discuția se închegase în trenul care ne ducea spre Constanța și animatoarele principale erau două femei — una tînără și alta mai în vîrstă — care mergeau să-și petrecă zilele de concediu pe litoralul mării.

— Nu știu de ce — spunea cea tînără — dar nu reușesc niciodată să profit din plin de concediul meu. Drept să spun, mai mult mă necăjesc decît mă recreez în acest timp...

Și, cum toți ceilalți din compartiment o priveam nedumeriți, ea a continuat să ne explice.

— Da, în primul rînd, pînă mi se obișnuiește pielea cu soarele pierd 5-6 zile, în care nu profit ca lumea nici de plajă nici de mare. Apoi urmează o serie întreagă de neplăceri: mi se irită fața, mi se usucă și mi se decolorează părul, pielea o dată bronzată capătă pete și se cojește; adesea mi se deranjează și stomacul, din care cauză slăbesc, devin de nerecunoscut. Și totuși trebuie să fac plajă și băi de ghiol, pentru un păcătos de reumatism de care sufăr.

— Neplăcerile de care vorbești — observă călătoarea mai în vîrstă și, deci, cu mai multă experiență — pot fi ușor evitate, dacă îți iei măsuri de precauție.

— Te rog să mă crezi că nu exagerez cu nimic și dozez băile de soare așa cum scrie la carte.

— Asta nu e suficient. Dimpotrivă, fiind obligată să începi expunerea la soare cu prudență, pierzi cele 5-6 zile de care vorbești. Or, ca să eviți acest lucru, e indicat să-ți obișnuiești pielea cu expunerea la soare înainte de a veni la mare. Cîteva băi la oricare țărm din București le vor pregăti să rămîi de la început timp de o jumătate de oră sau chiar o oră, pe plaja mării. Să nu-mi spui că e greu de făcut acest lucru, oricît de ocupată ai fi... Apoi, ca să prevîntîmpini celelalte neplăceri, ca iritația și cojirea pielii sau uscarea și decolorarea părului, trebuie să aplici un tratament foarte simplu. Cît timp stai la soare, îți ungi fața cît și restul corpului cu ulei de nucă. Ai să-mi spui: „asta o știe oricine". Da, dar nu oricine o face cu regularitate. Iar dacă vrei să obții o bronzare uniformă, fără pete și fără cojiri, folosești următorul unguent:

50 gr ulei de nucă
20 gr ulei de cocos
40 gr ulei de palmier
60 gr ulei de parafină
5 gr tinctură de șofran

Apoi, pentru menținerea părului suplu și nedecolorat, îl periți la rădăcină dimineața și seara cu o perie aspră și-l pulverizezi cu briantină, cu untdelemn de măsline sau cu un amestec făcut din: 10 gr unt de ricin și 20 gr tinctură de chinină — soluția din urmă întărește și rădăcina. În sfîrșit, ca să-ți mențiî tenul, îl cureți bine seara de grăsimi și impurități și-i aplici timp de 5-10 minute o mască simplă, făcută dintr-un gălbenuș de ou amestecat cu jumătate din albuș. Îl cureți apoi din nou cu apă de trandafiri și-l maseri cu o bucată de pepene galben — fructul acesta se găsește din belșug la mare. La urmă îl ștergi iar cu apă de trandafiri.

Cît despre deranjamentul de stomac de care te vaiți, am un singur sfat: evită îngurgitarea sandvișurilor și a fructelor pe plajă, unde nu poți respecta condițiile de igienă necesare; evită abuzul de răcoritoare și, în special, braga. (În paranteză îți spun: dac-ai ști cum prepară braga negustorii particulari, n-ai mai bea în viața dumitale!).

*

Și acum, ca să fim sinceri, vă vom spune că toată această discuție din tren a fost inventată. Personajele sînt imaginare. Dar sfaturile rămîn valabile pentru toți acei care pleacă la mare și care, neavînd suficientă experiență, în loc să profite din plin de fiecare zi însorită, își creează neplăceri prin propria lor neglijență.

IOSIANA

CUM AM REZOLVAT O PROBLEMĂ DE SEZON

— fotoreportaj despre o pereche de sandale —

Mai devreme decît era așteptată, vara a poposit în București, cu soare torid și asfalt încins. Mi s-a pus deci o importantă problemă de sezon: sandalele.

Dar din care?

M-am hotărît să dau o raită prin oraș, ca să mă orientez „pe teren".

Iată-mă în piața 1848, la capătul Lipscanilor. Deasupra străzii, o reclamă uriașă pe lîngă care

nu poți trece indiferentă: „Preferați încălțămintea cu fețe din pînză" (foto 1).

Din proprie experiență m-am convins că sfaturile reclamelor comerciale nu sînt lipsite de înțelepciune, mai ales că am văzut pe stradă o mulțime de oameni — femei, bărbați și copii — purtînd sandale de pînză. De aceea m-am oprit în fața vitrinei primului magazin de încălță-

minte, pe partea dreaptă a străzii. Erau expuse acolo o mulțime de sandale, care de care mai drăguțe și mai practice (foto 2). Am intrat cu speranța că voi găsi numărul meu (căci la încălțămintea de piele se mai întîmplă cîteodată și altfel).

M-am adresat vînzătoriului: „Aș vrea niște sandale cu fețe de pînză". Îndată, acesta mi-a prezentat cîteva modele și am început să le examinez (foto 3). Erau într-adevăr practice, ușoare și igienice (nu *higienice*, așa cum e scris în reclame). Cît despre preț — care este aproape derizoriu — văzu că nu e o pro-

Fotografii de M. IVANCIU

blemă de... disprețuit în bugetul unei gospodine. Deci mi-am ales o pereche de sandale. Le-am probat (foto 4) și îmi veneau de parcă fuseseră comandate pe piciorul meu. Mă zîmbeam atît de bine în ele, încît am cerut să mi se ambaleze pantofii cu care veniserm încălțată. Cînd am ieșit (foto 5), parcă nici nu mi le zîmbeam în picioare, atît erau de ușoare sandalele. Și uitîndu-mă mai bine la ele, am remarcat că nu sînt nici lipsite de o oarecare eleganță. (Firește, depinde și de picioare — iertați-mi modestia).

Și iată cum am rezolvat o importantă problemă de sezon.

Vă sfătuiesc să faceți și cîne. Nu veți regreta.

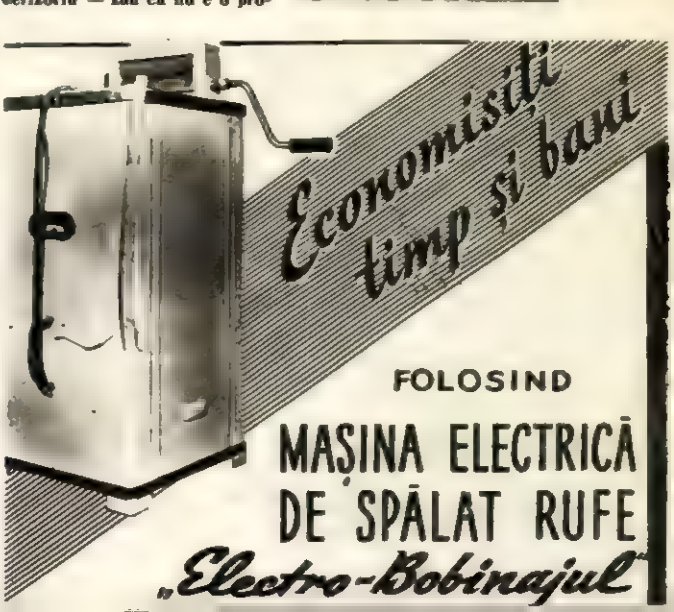

FILATELIE

Mărcile centenarului

Cu prilejul centenarului primelor mărci poștale românești și al centenarului poștelor ca instituție de stat, va fi pusă în circulație o emisiune jubiliară, care cuprinde opt valori.

Primele patru reproduc sugestiv drumul mărcii poștale, de la imprimare până la predarea ei către destinatar.

Valoarea de 35 bani reproduce mașina acționată manual, de la mica tipografie din Iași „Ateliu Timbrului"; valoarea de 55 bani redă în desenul ei modul în care mărcile erau detașate din coală; desenul valorii de 1,20 lei aduce în primul plan tipul cel mai reprezentativ al funcționarului poștelor de odinioară, surugiul, pe care Blomaire de Hell, unul dintre străinii ce-au descris țările române, îl asemăna cu muschetarii francezi. În planul doi este o „diligență" trasă de șase cai, clasic mijloc de transport al poștelor pe atunci. Ultima valoare, de 1,30 lei, are drept subiecte un „călăreț" și un curier, care, ca și factorul de astăzi în unele sate, își anunță sosirea sunând din goarnă.

Celelalte patru valori ale emisiunii jubiliare reproduc în desenul lor central primele patru mărci poștale românești, celebrele „Cap de bour", emise de poșta moldovenească; ele sînt reproduse după clișeele originale aflate la Imprimeria de Timbre din București. Valorile nominale sînt de 1,55 lei (pentru 27 parale), 1,75 lei (pentru 54 parale), 2 lei (pentru 81 parale) și 3,30 lei (pentru 108 parale).

O coliță cu valoarea nominală de 10 lei (poștă aeriană) are drept subiect al desenului central cea mai rară din piesele primelor noastre mărci poștale, un „fâte-fâche" de 27 parale, din care este cunoscut un singur exemplar stampilat, aflat în colecția filatelică de la British Museum din Londra.

V. T.

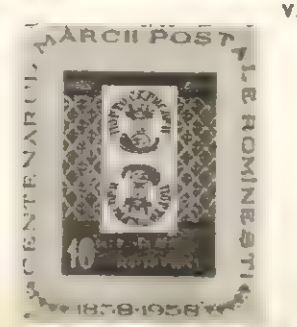

Dați copiilor cât mai multe dulciuri

PRODUSE ZAHAROASE
(drajeuri, drajeuri, rahat, caramele etc.)

CONSERVE DE FRUCTE
(gemuri, dulcețuri și sucuri naturale de fructe)

BOGATE ÎN ZAHARURI ȘI VITAMINE

În timpul verii!

PURTAȚI ÎNCĂLȚĂMINTE CÎT MAI UȘOARĂ

MAGAZINELE COMERȚULUI DE STAT AU PUS ÎN VÎNZARE NOI SORTIMENTE de

ÎNCĂLȚĂMINTE din FETE TEXTILE

De vînzare la toate magazinele de specialitate ale comerțului de stat

SEZONIȘTI!

În toate unitățile alimentare din Constanța și de pe litoral, găsiți:

LICHIORURI FINE, VINURI, PRODUSE ZAHAROASE

și diferite alte articole alimentare

COOPERATIVA „MAREA NEAGRĂ" CONSTANȚA

Sezoniști!

În toate unitățile noastre găsiți:

PRĂJITURI DE CALITATE, ÎNGHEȚATĂ CASATE, PARFAIT-URI, BOMBONERIE, PLĂCINTARIE, CAFEA CU LAPTE etc.

O.C.L. „Comerț mixt"
TULCEA

Vă invită să vizitați restaurantele

„DELTA" Tulcea — „DUNĂREA" Tulcea — „MAREA" Sulina

unde se servesc zilnic preparate și specialități din pescărie, în sortimente variate, calități superioare

Excursioniștii și grupurile științifice pot reține din timp mese pentru oricare din localități.

O. C. L. PRODUSE INDUSTRIALE CONSTANȚA

SEZONIȘTI!

La unitățile din Constanța, Mamaia, Vasile Roaită, Eforie și Tekirghiol găsiți un sortiment bogat de CADOURI variate.

Congresul Internațional al MODEI

↑ U. R. S. S.

R. Cehoslovacă ↓

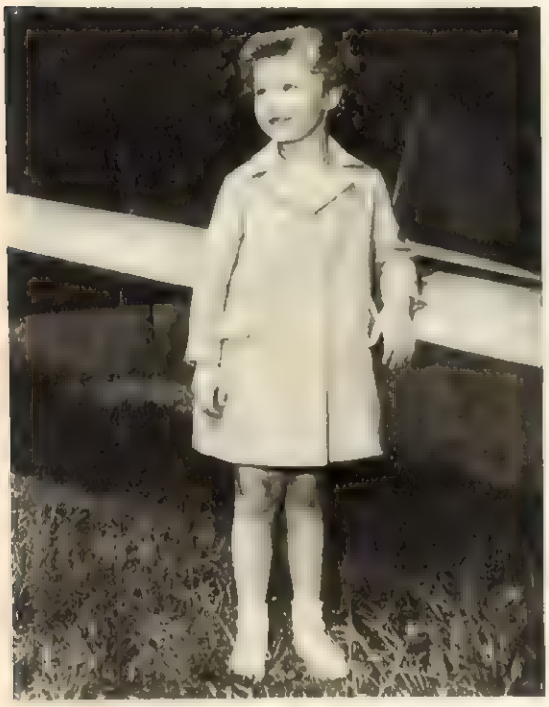

R. P. Polonă

R. D. Germană

Incercați un mic calcul: înmulțiți cifra 56 (cîte modele cuprinde fiecare colecție națională) cu 7 (adică numărul țărilor participante la Congresul Modei), adunați cu alte cîteva zeci de creații vestimentare pe care le-a prezentat — în calitate de observator — R. P. Chineză, grupați apoi pe teme — îmbrăcăminte de stradă, de lucru, de ocazie, de sport — sutele de modele prezentate și veți obține o imagine statistică a Congresului Modei, ce s-a desfășurat săptămîna aceasta în București. Dar cifrele nu vă vor spune prea mult. De aceea sînt poate de preferat cîteva fotografii: cîte o imagine din colecțiile prezentate de U. R. S. S., R. P. Polonă, R. D. Germană, R. Cehoslovacă, R. P. Ungară. Pentru amatorii — mai precis: pentru amatoarele de modă — prea puțin sau, poate, o invitație îmbietoare la Parada Modei, ce are loc în zilele de 23 și 24 iunie.

Linia modei se impune: comodă, elegantă, decentă, modernă.

R. P. Romînă

R. P. Romînă

R. P. Ungară

U. R. S. S.

CINE VA CUCERI TITLUL SUPREM AL FOTBALULUI?

Ne aflăm înaintea semifinalelor campionatului mondial de fotbal. Din cele 52 de echipe care au luat startul în preliminariile actualei ediții a celei mai mari competiții de fotbal, au mai rămas doar patru. Ele vor continua întrecerea, iar în finala de la Stockholm echipa învingătoare va înscrie numele țării ei, după Uruguay (1930), Italia (1934 și 1938), Uruguay (1950) și R. F. Germană (1954), pe lista campionilor mondiali.

Pînă atunci însă, turneul final al acestui campionat mondial ne va mai oferi rezultate „surpriză", vom mai asista la răsturnări de pronosticuri, vom mai auzi despre partide care au electrizat tribunele, așa cum s-a petrecut pînă la etapa semifinalelor.

Amintiți-vă cît de acerbă a fost lupta pentru calificarea în sferturile de finală. Un simplu (pentru noi!) rezultat de egalitate a răsturnat toate calculele, a încurcat drumul altor echipe spre etapele superioare. Înaintea ultimei etape a jocurilor din serii (optimi de finală), echipa Franței își vedea pericilitată calificarea. După etapa de duminică, această formație s-a aflat în fruntea clasamentului final al seriei.

O luptă epuizantă pentru calificare s-a dat în cadrul seriei a IV-a. Dacă echipa Braziliei a avut mai puține emoții, formațiile Uniunii Sovietice și Angliei și-au disputat calificarea cu o dîrzenie rar întîlnită. În meciul decisiv de baraj jucătorii sovietici au aruncat totul în luptă: îndemînare și tenacitate, elan și măiestrie. Eforturile lor au fost încununate de succes. A doua calificare (prima în preliminarii și următoarea în serii) a fost asigurată.

Iată acum și cîteva imagini de la turneul final din Suedia. Mai întîi, două fotografii de la partida care s-a ... repetat: U.R.S.S. — Anglia.

Toți jucătorii sovietici au luptat cu hotărîre. În numeroase acțiuni s-a remarcat și excelentul portar Iașin, pe care-l vedeți intervenind la o mișcare (foto 1).

Și în primul, dar mai ales în al doilea meci, rapidul înaintaș Hitchens — care a marcat golul calificării — a pus de mai multe ori în pericol poarta apărată de McDonald (foto 2).

Jucătorii brazilieni au întîlnit în primul meci din cadrul turneului final formația Austriei. Deseori cunoscutul N. Santos a pus în dificultate apărarea echipei austriece, depășind chiar cu duritate pe adversarii direcți (foto 3). Deși învinși cu 3-0, austriecii au dovedit o bună pregătire tehnică. (De altfel în meciul cu Anglia și-au dovedit din nou valoarea). Iată-l în acțiune pe Hanapi (foto 4).

Și acum — în legătură cu întrebarea cine va cuceri titlul suprem al fotbalului? — e bine să vă gîndiți cît de dificil e de apreciat cine va cîștiga la noi campionatul, care oficial s-a și încheiat, rămînînd doar cîteva restanțe de disputat. Deci răspunsul exact îl vom putea cunoaște numai după ziua de 29 iunie.

Florin ȘERBAN

SPORT

ÎN PLIN SEZON DE NATAȚIE

DOI PERFORMERI. Cu prilejul ultimului concurs de natație, tînăra înotătoare Sanda Iordan (Dinamo) a reușit să realizeze un nou record în proba de 200 m bras junioare (3:06,8). În același concurs, Nicolaie Rujinschi a egalat recordul republican la 200 m liber (2:15,4). În fotografie: cei doi tineri performeri.

ÎN JURUL GLOBULUI

ARTA UNEȘTE POPOARELE. Ansamblul Operei din Pekin a întreprins recent un turneu la Paris, unde a dat cîteva reprezentații care s-au bucurat de un mare succes. Iată patru tinere dansatoare din acest ansamblu, fotografiate la Paris.

POVESTIND COPIILOR... În satul Peredelkino din regiunea Moscovei s-au deschis un club și o bibliotecă pentru copii. Iată-l pe scriitorul Kornei Ciukovski — care a sprijinit activ înființarea acestui lăcaș de cultură — povestind micuților ascultători cîteva amintiri din viața sa.

CHIMPY LA DEJUN. Doar 18 luni numără ca vîrstă cimpanzeul Chimpy, „adoptat" de englezoaica Maureen Curtis. Mîncărurile preferate ale cimpanzeului: slănină, ouă, pește și cartofi prăjiți. La micul dejun, însă, Chimpy bea cu plăcere o ceașcă de cafea fierbinte...

PRECOCITATE!... O mare senzație a stîrnit în cercurile artistice londoneze expoziția „pictorului" Romany de Villiers în vîrstă de... 3 ani, ale cărui mîzgăliturі au fost calificate de către o anume parte a criticii plastice drept... geniale. Lucru posibil în cadrul unei anumite școli plastice în care creațiile artiștilor maturi vădesc că atît autorii, cît și admiratorii nu sînt prea departe de mintea copiilor...
Cît despre micul pictor, imită și el ce vede la maeștrii abstracționismului, futurismului și suprarealismului.

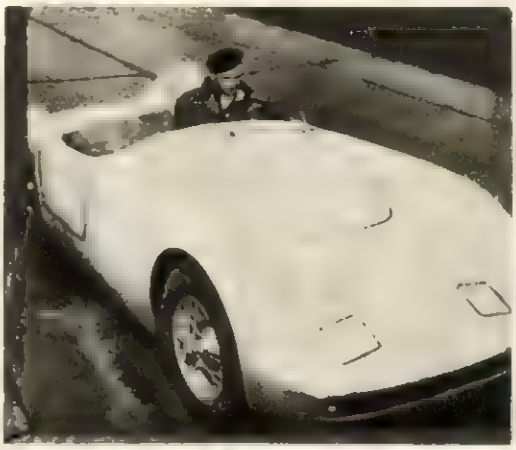

DIN LAMINAT DE STICLĂ (material plastic) este construită mașina cehoslovacă de curse din fotografie. Înzestrată cu un motor de 1100 cmc. și cu o putere de 90 C.P., noua mașină cehoslovacă de curse este totuși mai ușoară decît alte tipuri de mașini străine similare, avînd o greutate de numai 550 kilograme.

CĂRȚI DE JOC, JOBENE, PORUMBEI ȘI ALȚI ȘTICLEȚI constituie recuzita numărului de „prestidigitație" al cofoirului parizian Brossier.

„TERIBILUL CIANDR" a fost poreclit micul pui de tigru din grădina zoologică din Moscova, în ciuda faptului că este încă hrănit cu biberonul... Are totuși timp să-și transforme porecla în renume.

↑ MR. GROCK LA PENSIE. Timp de decenii celebrul clovn Grock a distrat publicul din toată lumea. Astăzi, în vîrstă de 78 ani, el își lasă loc celor mai tineri.

UN „STAR" CU EXPERIENȚĂ... De cîtă dezinvoltură și siguranță scenică dă dovadă „artista" Charlotte în vîrstă de... 5 luni, în studioul cinematografic din Copenhaga! Unde mai pui că în acest film ea joacă în „travestirolul unui băiat!... →

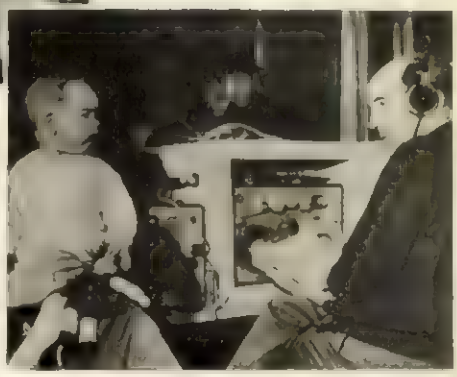

E greu să găsești în Moscova pe cineva, cînd nu-i cunoști adresa. Aceasta ne-o va dovedi și noua comedie muzicală pe care o realizează *E. Riazanov*, pe baza scenariului cunoscutului umorist *Leonid Lenci*. Spumosul film în culori se bucură și de inspiratele melodii ale compozitorului *Lepin*, ca și de un buchet de valoroși actori de comedie, în frunte cu artistul poporului *V. Toporkov*, care joacă rolul unui garderobier ce caută prin imensa capitală pe „Fetișcana fără adresă".

Cincizeci de ani de activitate în cinematografie împlinește anul acesta regizorul francez *Abel Gance*, neobosit căutător de noi căi de exprimare în arta filmului. Pentru a sărbători acest eveniment, veteranul cinematografiei franceze pregătește realizarea unui film închinat puterii pașnice a atomului. Filmul „Pămîntu-i o împărăție" va fi turnat după un procedeu nou, de poliviziune, preconizat de Gance, care este, de altfel, cel care a realizat acum trei decenii primul film pe ecran lat.

Realizarea unei versiuni americane a lui „Don Quijote" era proiectată de *Michael Todd*. După accidentul mortal al acestuia, ideea a fost preluată de actorul și regizorul *Orson Welles*, care a renunțat la distribuirea lui *Fernandel*, vizînd pentru interpretarea ilustrului hidalgo pe actorul mexican *Francesco Reyguerra*.

A luat ființă în Polonia o nouă grupare de producție cinematografică, denumită „58", alcătuită dintr-un mănunchi de cineaști tineri și entuziaști. Primul lor film va fi „Dezertorul", inspirat din anii luptei antihitleriste. Scenariul aparține lui *Stefan Szlawinski*, iar regia tînărului *Witold Leszewicz*, care nu a lucrat pînă acum decît filme documentare.

Numărul festivalurilor internaționale ale filmului se mărește în acest an cu unul, cel din cadrul expoziției de la Bruxelles. Printre filmele care vor fi prezentate, spicuim: „Pe Donul liniștit" (U.R.S.S.), „Bătrînul și marea" (S.U.A.), „La miezul nopții" (R.P. Ungară), „Fortunella" (Italia) și „Fără familie" (Franța).

Un anume *Mister Jo* este cel mai recent film francez, în care apare cunoscutul actor *Michel Simon*. Marele actor interpretează pentru prima oară rolul de... cîntăreț de jaz. Regia aparține lui *Rene Jolivet*.

Lui *Gérard Philipe* i s-a încredințat rolul titular al noului film pe care îl regizează *Claude Autant-Lara*, după nuvela „Judecătorul" de Dostoievski. Adaptarea pentru ecran a fost făcută de scenariștii *Jean Aurenche* și *Francis Boyer*.

REDACȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII — Căsuța Poștală 3507 of. 33 — Tel. 7.60.10, int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei; 6 luni: 52 lei; un an: 104 lei

Prezentarea grafică: Vlad MUȘATESCU și Dan BÎRLĂDEANU — Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Ultimul retuş la unul din modelele prezentate de F.C. „Gh. Gheorghiu-Dej" la Congresul internaţional al Modei.

Fotografie de E. IAROVICI

FLACĂRA

05
5 -

Obiectivul nr. 1:
P A C E A!
(pag. 3-4)

Misterul grotelor de pe țărmul Mării Moarte
(pag. 19-20)

Reportaj la minus 40°
(pag. 17-18)

În curînd pe ecranele lumii
(pag. 14-15)

Nr. 26 (162)
Anul VII
28 iunie 1968

Prof. ing. Dimitrie Leonida

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Entuziasmul și perseverența

(reportajul în pag. 10-11)

Proletari din toate țările, uniți-vă!
FLACĂRA
REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

PRIVIȚI CU NOI!

În acest număr:

Pag. 3-4 — Obiectivul nr. 1: Paceal — de Maria Arsene.
— Poezii de Ioan Meițoiu.
Pag. 5-6-7 — Indonezia acuză! — fotoreportaj.
Pag. 8-9 — Lucruri mărunte? — fotoreportaj de E. Iarovici.
Pag. 10-11 — Entuziasmul și perseverența — de Radu Nor
—Imagini de pe șantier — poezii de Florin Mugur.
Pag. 12—„Îmi amintesc"... — cu Zoe Vermont despre Nicolae Vermont — de Viorica Filipoiu
Pag 13 — Scriitori și cărți: Opiniile cititorului; Mărturiile unui scriitor — de Traian Stoica; Și aceasta e poezie? — de L. V.
Pag. 14-15 — În curînd pe ecranele lumii.
Pag. 16 — Cannes 1958 — de Florin Piersic.
Pag. 17-18 — Reportaj la minus 40° — de F. Urseanu.
— Bucuria copiilor — I. Avian.
Pag. 19-20—Misterul grotelor de pe țărmul Mării Moarte — de L. Voita.
—Sanitarese—fotoreportaj de Tiberiu Lupu.
Pag. 21-22 — Jucătorul — schiță de Frank Hardy.
Pag. 22-23 — File din trecutul orașului Tg. Mureș — de Ștefan Izsák
—Farul 4—capitolul VIII — roman de Maria Roman.
Pag. 24 — Te văd!... Te văd!... — Noutăți filatelice — Sfaturi practice — Modă.
Pag. 25 — Cuvinte încrucișate.
Pag. 26 — „Genul ușor" nu înseamnă facilitate și prost gust! — De vorbă cu Eugen Mirea; Opinii... pe scurt — de Mariana Pîrvulescu.
Pag. 27 — În jurul globului.
Pag. 28 — Actualități sportive.

DANSEZI... PLUTIND în această elegantă sală de dans... Pentru că ea se află pe unul dintre cele mai elegante și moderne vase de pasageri din bazinul Mării Negre și Mării Mediterane: pe motonava „Transilvania".

UF! CĂLDURILE! Pentru... „combaterea" lor, fabrica de băuturi răcoritoare „Bucureștii Noi" a introdus o nouă linie tehnologică de turnare, permițînd fabricarea a opt sortimente de băuturi răcoritoare. Să tot bei!...

TUDORICĂ, PRIETENUL COPIILOR! este unul dintre cei cinci ursuleți expuși pe noua platformă, frumos amenajată din Parcul Libertății din Capitală.

Fotografie de R. RODA

ȘTIȚI CE ADĂPOSTESC aceste trei blocuri impunătoare construite de curînd pe strada Pangrati din Capitală? Sînt atelierele de creație ale Uniunii Artiștilor Plastici, în care lucrează artiștii Corneliu Baba, Boris Caragea, Al. Ciucurencu, Ion Irimescu, Cornel Medrea, Eugen Pop, George Saru, Ion Vlad și alți sculptori și pictori.

Fotografie de Rodo HOROVEANU

„SIRENA" ȘI „PESCARUL" din dansul „Pescarul" (muzica de Mac Dowel, coregrafia, Tilde Urseanu), executat pe scena Teatrului de Operă și Balet de către Eugenia Olteanu, elevă a clasei de absolvire a școlii de coregrafie, și Gh. Constantinescu, de la Teatrul de Operă și Balet în cadrul spectacolului dat cu prilejul absolvirii examenului de diplomă a celei de a III-a promoții a școlii.

Fotografie Șerban Șt. IOSIF

PENTRU AMBALAJE METALICE se fac imprimări pe tablă... Operațiunea... se petrece în secția litografie a Întreprinderii de ambalaje metalice din Constanța.

PE MARGINEA MĂRII... la Constanța, a fost amenajat un scuar cu pergole și flori care înfrumusețează bulevardul, încîntînd ochii vizitatorilor.

Fotografie de F. URSEANU

UN INTERIOR SĂSESC din comuna Cața, raionul Rucăr, datînd din secolul al XIX-lea se află expus în muzeul Brukental din Sibiu.

Prezidiul și sala în timpul Conferinței naționale a mișcării pentru pace din R.P. Romînă.

Obiectivul nr. 1: PACEA!

... Pentru ca toți pruncii să fie legănați în brațele mamelor; pentru ca eu și tu, noi precum și voi, toți oamenii de pe acest bătrîn pămînt să putem întîmpina soarele în fiece dimineață zîmbind, ne-am hotărît să ne adunăm, să propunem, să cerem și să impunem Pacea!

„În zilele de 21-22 iunie 1958, a avut loc în sala Ateneului din București, Conferința națională a mișcării pentru pace din R.P. Romînă..."

Așa ar trebui să înceapă acest scurt reportaj. Așa ar trebui. Dar nu pot. Mai mult ca oricînd în cele ce urmează să scriu este vorba de mine și de familia mea, de prietenii mei, de noi toți. De libertatea lor și a mea de a trăi ori de a pieri arși, pîrjoliți, carbonizați sau volatilizați de cea mai minunată și cea mai cumplită descoperire a frămîntatului nostru secol: forța nucleară.

Privesc în sala circulară a Ateneului, de zidurile căruia s-au răsfrînt attea melodii minunate izvorîte din corzile mîngîiate de maeștri și virtuoși ai muzicii. Mă uit la podiumul pavoazat în culorile albastru odihnitoare, la masa de oameni veniți din toate colțurile țării ca să trimită în lume pe

Un vot unanim și entuziast pentru pace. ←

Academicianul Mihail Ralea, citindu-și raportul intitulat: „Forțele unite ale păcii pot bara calea războiului". →

Burhan Shahidi, președintele asociației islamice chineze, membru în Consiliul Mondial al Păcii, a adus salutul luptătorilor pentru pace din întreaga Chină.

Sculptorul Ștefan Csorvassy, ales în Comitetul Național pentru Apărarea Păcii din R.P.R

Minerul Hajdu Iuliu, Erou a

Varga Rozalia din GAC „Encsel Maurițiu" — reg. Timișoara.

Duculeț Elena — muncitoare țesătoare la fabrica „Partizanul" Bacău.

Academicianul Tudor Arghezi, ales în Comitetul Național pentru Apărarea Păcii din R.P.R.

Academicianul Geo Bogza, ales în Biroul Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din R.P.R.

albul crainic cu ramura de măslin.

Iată-l la tribună pe minerul Hajdu Iuliu, Erou al Muncii Socialiste. Vin apoi pe rînd, petrolistul Dumitru Arjan, și el Erou al Muncii Socialiste, colectivistul fruntaș Nicolae Hudițeanu, Milan Iovanovici, președintele G.A.C.-Moldova Veche — Timișoara, academicienii Cezar Petrescu, Tudor Arghezi, Mihai Beniuc, Geo Bogza, Mihail Ralea, reprezentanți ai clerului, gospodine, pensionari, artiștii poporului Lucia Sturza-Bulandra, Costache Antoniu, Kovacs György, George Vraca și mulți alții.

Mineri, strungari, ceferiști, colectiviști, academicieni, profesori universitari, gospodine, studenți... Alături de ei stau delegați din U.R.S.S., India, Anglia, Bulgaria, Ungaria, Polonia Austria, Australia etc. Cu toții înfierează războiul și cer interzicerea experiențelor nucleare.

★

Se perindă la tribună muncitori, academicieni, țărani, scriitori și ingineri...

Vorbesc cu toții în numele nostru, despre interesele noastre vitale, despre noi, despre familia și despre copiii noștri.

★

Generația din care fac parte a trecut prin trei războaie. Îmi reamintesc vagoanele cu holerici din 1913 păzite de strașnice santinele, care a doua zi intrau la rîndul lor printre cei bolnavi.

Revăd fosta Piață Mare de pe cheiul Dîmboviței, atacată de „Taube"-le (porumbeii), avioanele Kaizerului în toamna lui 1916. Șiruri de morți cu mădularele sfîrtecate. Tramvaie cu cai răsturnate, pasageri ciuruiți de schije. În grilajul de fier al spitalului Brîncovenesc, un copil de școală a fost proiectat și terciuit cu ghiozdănelul la spinare și cu o felie de pepene încă strînsă între degete.

Și mai văd bombardamentele „covor" din sîngeroasa primăvară a lui '944. Iar actele de piraterie hitleristă din zilele lui august ne sînt și mai vii în minte.

★

Cocoțați pe registre secrete în care fabuloasele cîștiguri sînt obligator echivalente cu moartea, mizeria și pustiirea, stăpînii-negustori ai pădurilor de coșuri și furnale din țările apusului croiesc planuri ucigașe.

Dar aici, la tribună, vorbesc muncitorii-tați, muncitoarele-mame, inginerii-soți, academicienii-părinți, gospodinele-soții... Vorbesc în numele meu și al tău, despre pericolul războiului atomic.

★

În zilele de 21-22 iunie a.c. a avut loc la Ateneul din Capitala țării, Conferința națională a mișcării pentru pace din R. P. Română. A fost aleasă delegația care ne va reprezenta la Conferința de la Stockholm, care se va ține pentru ca:

...toți pruncii să poată fi legănați în brațele mamelor; pentru ca eu și tu, noi precum și voi, toți oamenii de pe acest bătrîn pămînt, să putem întîmpina zîmbind în fiece dimineață soarele...

Maria ARSENE

Fotografii de A. LOVINESCU

Gordon Schäffer, ziarist, președintele Comitetului englez pentru Apărarea Păcii, membru în Consiliul Mondial al Păcii.

← Stan Ion Pătreș, com. Săpînța, reg. Baia Mare.

Pastorul Erwin Koch — reprezentant al mișcării pentru pace din Austria. →

Ioan MEIȚOIU

Pe-aici trecu războiul

... Pe-aici trecu războiul. Scrum și jale.
Stătea livada pustiită-n vale.
Cu crengile culcate la pămînt
Plîngea livada-nsîngerată-n vînt.

Trecea bătrînul grădinar s-aline
Durerea ei ascunsă în tulpine;
Din trupul pomilor scotea cu grijă
Cu un cuțit cîte un vîrf de schijă.

Tăcut și-nfrigurat lucra-nainte
Tămăduind prin dragostea-i fierbinte
Ca muguri noi să crească iar din mladă
Pe rănile de schije din livadă.

Dar, cum se-oprea-n răstimp la fiecare,
Se clătina de-atîta-ndurerare
De parcă schijele cu zimți verzui
Erau înfipte-adînc în carnea lui...

Miting în fața unei placarde din Piața Smolensk

... Imaginile morții din placarde
Parcă-mpietrise totul împrejur:
Ruine, morți, văpăi, negre stindarde...
Citeam, citeam: Lidice, Oradour...

Apoi. Berlin, Varșava, Hiroșima,
Brest, Coventry, Maidanek, Stalingrad.
Sus, un copil sever arăta crima:
„Să nu se mai repete-al morții iad!"

...La Moscova eram. O lume-ntreagă
Privea placarda — cerul ei ucis —
„Priviți, priviți, ce poate să se-aleagă
Din flori, din cînt, din oameni și din vis!"

Tăcere-un timp; apoi — o cine-mi spune
Cum a pornit și de-unde acel cînt?! —
Un cîntec revărsat ca-ntr-o minune
Ce ne-aduna-ntr-același tînăr rînd?

Izvor a fost întîi; apoi rîu sprinten,
Un fluviu-apoi, o mare, un ocean...
Un făt-frumos ce strînge roibu-n pinteni,
Un codru-adînc, un aprig uragan.

Cîntam pentru-amintiri și pentru-o rază
Pentru chemări și pentr-un ram plăpînd;
Pentru iubiri ce-n inimi cald vibrează
Și suferințe-alungă, vindecînd.

„Doar focuri pașnice sub cer să ardă:
Cîntam: „Nu vrem, nu vrem un nou război!"
... Copilul coborîse din placardă:
Ne surîdea.
Cînta în rînd cu noi...

O manifestare caldă de dragoste față de Uniunea Sovietică, apărătoarea cea mai de nădejde a păcii, a constituit-o primirea cu vii aplauze făcută scriitorului sovietic Evghenii Efimovici Popovkin, reprezentant al Comitetului Sovietic pentru Apărarea Păcii.

INDONEZIA ACUZĂ!

Fotografii de Hilmar PABEL (R.F.G.) și „KEYSTONE" (Anglia)

Sînt 13 ani de cînd — după ce a apărut pe harta politică a globului ca stat independent — Republica Indonezia a fost și continuă să fie ținta atacurilor tățișe sau ascunse ale dușmanilor ei. Dar în toți acești ani poporul ei dîrz a știut să zădărnicească tot ce s-a uneltit împotriva sa. Așa cum a procedat și în fața rebeliunii juntei militare din Sumatra și Sulavesi (Celebes) de nord. Oraș după oraș, insulă după insulă, au fost recucerite de armata națională sprijinită de forțele populare, strîns unite în jurul guvernului Djuanda și al președintelui Sukarno.

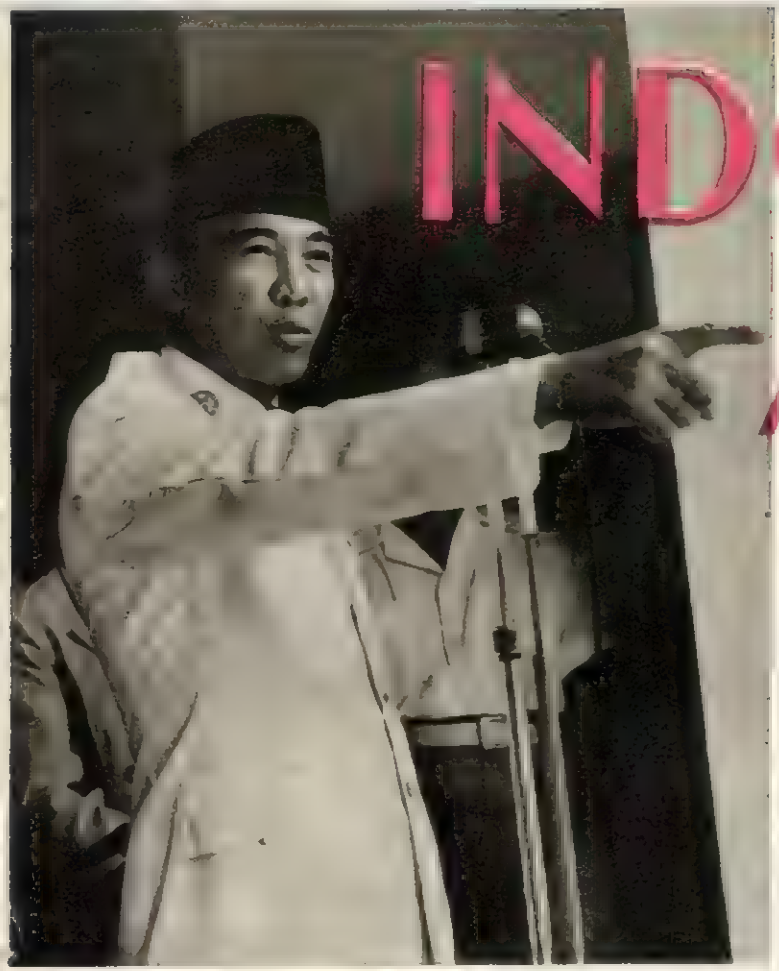

„Sîntem ferm hotărîți să respingem atacul imperialist. Pentru aceasta dispunem de o armă puternică: unirea noastră și moralul nostru ridicat", a declarat recent președintele Sukarno, cu prilejul unui mare miting de protest împotriva amestecului străin în treburile interne ale Indoneziei. „În lupta noastră — a subliniat Sukarno — nu sîntem singuri. Egiptul, India, U.R.S.S., R. P. Chineză și alte țări condamnă pe intervenționiști".

Iată-l pe ex-locotenent-colonelul Sumual, unul dintre conducătorii rebelilor (primul din dreapta, stînd jos). El, ca și toți ceilalți membri ai clicii complotiștilor — fostul colonel Hussein, Safruddin, „premierul" guvernului uzurpator, membru de seamă al partidului reacționar Mașumi, fostul colonel Simbolon, care a fost implicat în tot felul de afaceri scandaloase și a trebuit să se ascundă din această cauză în Sumatra, și alții — sperau să rupă Sumatra de restul țării și să forțeze guvernul de la Djakarta să accepte condițiile lor datorită greutăților provocate de pierderea unei importante surse de valută străină: comerțul bogatei Sumatre cu firmele străine, în special cu cele din Singapore. Socoteala de acasă, însă...

După zdrobirea rebeliunii din Sumatra, unitățile guvernamentale continuă cu succes operațiile pentru lichidarea totală a forțelor rebele.

Petrolul ca și alte bogății ale Indoneziei au constituit un obiectiv de seamă al rebelilor. De aceea ei au încercat să pună stăpînire pe diferite depozite petrolifere printre care și cel de la Menado (în Sulavesi), pe care îl puteți vedea în fotografia alăturată. Dar armatele guvernamentale au reușit să smulgă din mîinile trădătorilor de patrie a-
← ceste importante bogății.

☆

Marinari și ofițeri olandezi pe bordul unui vas al rebelilor indonezieni... După cum relata la o recentă conferință de presă locotenent-colonelul Pieters, comandantul districtului militar al Molucelor și Irianului de Vest, soldații rebeli luați prizonieri în cursul luptelor, din insula Halmahera, arhipelagul Molucelor, au confirmat faptul că marina militară olandeză a acordat ajutor rebelilor în operațiunile purtate în Moluce →

La Djakarta, cu prilejul zilei independenței... O mulțime imensă a venit să asculte glasul adevăraților conducători ai Indoneziei și să exprime încă o dată hotărîrea de nestrămutat a poporului indonezian ca, în colaborare cu guvernul și cu forțele armate ale Indoneziei, să continue lupta pentru o republică independentă, unită, în ciuda comploturilor imperialiste și a ajutorului camuflat acordat de S. U. A. rebeliunii. ←

☆

Ei luptă pentru o cauză sfîntă, cauza apărării libertății și independenței unui popor care a cunoscut, de-a lungul a generații întregi, exploatarea și asuprirea. De aceea pretutindeni, în cursul operațiunilor desfășurate împotriva rebelilor susținuți de americani și olandezi, trupele guvernamentale au avut sprijinul activ al populației și chiar al multora dintre unitățile rebele care li s-au alăturat. →

☆

Banditi de drumul mare — iată pe cine se bazează rebelii! Fotografia ni-l înfățișează pe un asemenea nou „recrut" (dreapta) al rebelilor. Spune-mi cu cine te aduni ca să-ți spun cine ești!... - →

LUCRURI

Meșterul MILITARU împreună cu Victoria Puiu, una dintre cele mai recente „achiziții" în brigadă.

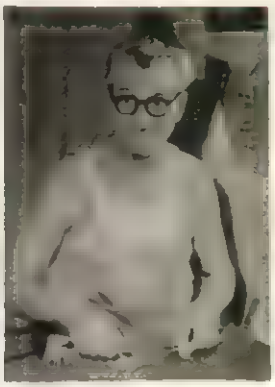

VASILIEV GOSPODIN, veteranul brigăzii, va fi în curînd bunic. Îi place cîntecul „Inimă, de ce nu vrei să-mbătrînești"?

DINU ION. Al doilea în clasament după Militaru. Mare amator de box, nu numai cu piele, ci și pe ring.

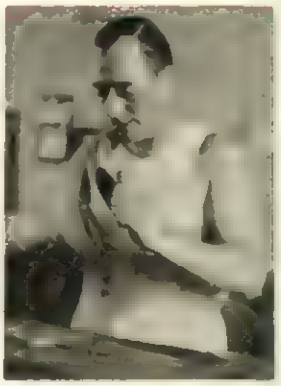

AURELIAN TEMELIE. Își iubește cu pasiune fiica, Gabriela, în vîrstă de patru ani, căreia îi va face cei mai frumoși pantofi de mireasă.

ELENA GAVRILA. A venit fără vreo pregătire, a fost calificată de Militaru și acum face cinste brigăzii.

Cine, în țara noastră, n-a auzit de Nicolae Militaru? Ba chiar și peste hotare! De cinci ani numele lui și ale tovarășilor din brigada sa apar în ziare, în titluri cu litere de toate mărimile, anunțînd noi succese, noi economii, schimburi de experiență, prelegeri despre metoda sa și mereu noi îmbunătățiri și aplicări ale acestei metode în alte ramuri ale industriei ușoare.

Ce mai minuni o fi făcînd acest om că nu-i dau pace reporterii? Ce lucru năstrușnic a descoperit el?

Dacă vreți, puteți să spuneți că n-a descoperit nimic. Acum, după ce metoda lui e aplicată în toate marile fabrici de încălțăminte, de către aproape toți croitorii de piele din țară, s-ar putea spune despre această metodă ceea ce s-a spus și despre... oul lui Columb. Dacă analizezi însă mai adînc diferitele faze ale elaborării metodei, lupta îndărătnică pentru îmbunătățirile de pe parcurs și ingeniozitatea diferitelor amănunte, îți vei da seama de marea însemnătate a metodei lui Nicolae Militaru.

După cum un grafolog priceput poate să desluşească firea unui om din scrisul lui, am putea să-l caracterizăm și pe Militaru după metoda lui: bun meseriaș și gospodar, inteligent, cu o minte iscoditoare mereu în căutarea noului, nu aleargă după succese răsunătoare, ci știe să dea valoare mare lucrurilor mărunte; luptător dîrz, nedînd înapoi în fața greutăților, are tenacitatea unui maratonist; un foarte dezvoltat spirit de colectiv.

Cînd îl cunoști pe Nicolae Militaru, constați că este și un om foarte simpatic,

Cîteodată, duminicile sau după-amiezele, tovarășii din brigadă vin pe la „nea Militaru", pe rînd.

VICTORIA, fiica lui Militaru, își pregătește lucrarea de diplomă pentru absolvirea politehnicii, secția construcții.

care te cucerește prin voioșia și modestia lui, prin bunătatea și sinceritatea lui.

Metoda lui este uimitoare prin simplitatea ei și universalitatea ei și tocmai prin aceste calități se explică succesul și larga ei aplicare.

Ca atîția alți muncitori comuniști, Militaru știe că, în afara muncii rutiniere de zi cu zi, mai sînt atîtea alte probleme care îl privesc personal și care trebuie să fie rezolvate de el, după specificul muncii lui: calitatea produselor, prețul de cost, productivitatea, economiile de materie primă și cîte altele.

Pe Militaru îl durea inima cînd vedea cîte bucățele

MĂRUNTE?

—fotoreportaj—
de E. IAROVICI

NICULAE BICĂ. Are mînuirile cele mai scurte şi precise din brigadă. Citeşte mult, mai ales cărţi tehnice.

CONSTANŢA POPESCU. Utilizează din plin cele 480 minute de lucru. Dă economii mai mari decît mulţi bărbaţi.

TRIFAN OANEA. Lucrează cît doi. În ultimii zece ani, şi-a clădit din economii o casă de mai mare dragul.

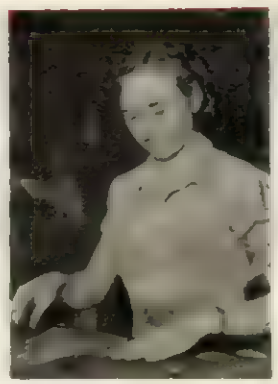

MARIA NICULAE. Venită în brigadă abia de un an. Proaspăt căsătorită. Nu este întotdeauna punctuală.

ION GIUGLAN. Mezinul brigăzii. Unul dintre numeroşii tineri calificaţi de Nicolae Militaru.

de piele rămîn fără întrebuinţare după ce decupa tiparele dintr-o piele întreagă. „Ce e de făcut?" Întrebarea aceasta nu-i dădea pace nici noaptea. „Dacă încep de la mijloc, nu e bine. De la margine e mai bine, dar tot nu se îmbină perfect tiparele şi mai rămîn multe fîşii pe care trebuie să le arunc. Dar dacă pe o piele aş combina tipare bărbăteşti cu tipare de copii, sau tipare de ghete cu tipare de pantofi?..."

Acesta a fost începutul. Dar cu atîta nu s-a mulţumit Militaru. A început să citească broşuri tehnice. Cititul lor, mai ales al celor sovietice, îi deschidea orizonturi noi, îi sugera căi noi. A aflat despre brigăzile de calitate ale lui Alexandru Ciutkih, despre economiile de piele şi aducerea tuturor muncitorilor la nivelul fruntaşilor din broşura lui Vasilii Matrosov, despre metoda inginerului Kovaliov privitoare la rolul mişcărilor în timpul unei faze de lucru a procesului de producţie şi altele. Problema pe care şi-o punea, citindu-le, era întotdeauna: „cum aplic asta la munca mea?"

A început să lucreze în brigadă, a organizat mai bine locul de muncă, a modificat masa de lucru şi înclinarea scîndurii de tăiat, a cerut ca brigada să fie deservită de personal auxiliar, a îmbunătăţit tehnica mînuirii cuţitului — a analizat fiecare rezultat cu pricepere şi răbdare, ca un savant care urmăreşte o experienţă ştiinţifică complicată, şi a ştiut să tragă concluziile cele mai folositoare şi practice.

A îndemnat şi a învăţat şi pe alţii să muncească cum muncea el, a convins şi a dovedit prin exemplul personal că metoda lui dă cele mai bune roade, a organizat întreceri între fabricile din toată ţara, şi azi, după cinci ani, el tot mai este în fruntea celor peste o mie de muncitori care îi aplică metoda.

Dacă am face o socoteală aproximativă a roadelor metodei lui Militaru pe ţară, în ultimii cinci ani, am ajunge la o cifră impresionantă: aproape două milioane şi jumătate perechi de încălţăminte confecţionate din economii de piele! Nu mai punem la socoteală creşterea productivităţii muncii şi nici îmbunătăţirea calităţii.

2.500.000 perechi încălţăminte din economii! Nicolae Militaru, după cinci ani, îşi continuă munca modest, în fruntea clasamentului. De frămîntat însă tot se mai frămîntă. Ce surpriză ne mai pregăteşte el?

Pînă vom afla, să facem cunoştinţă cu maistrul de la „Nicolae Bălcescu", cu tovarăşii şi cu familia sa.

„Pînza de păianjen" sau ce rămîne dintr-o piele întreagă după ce se decupează diferite forme.

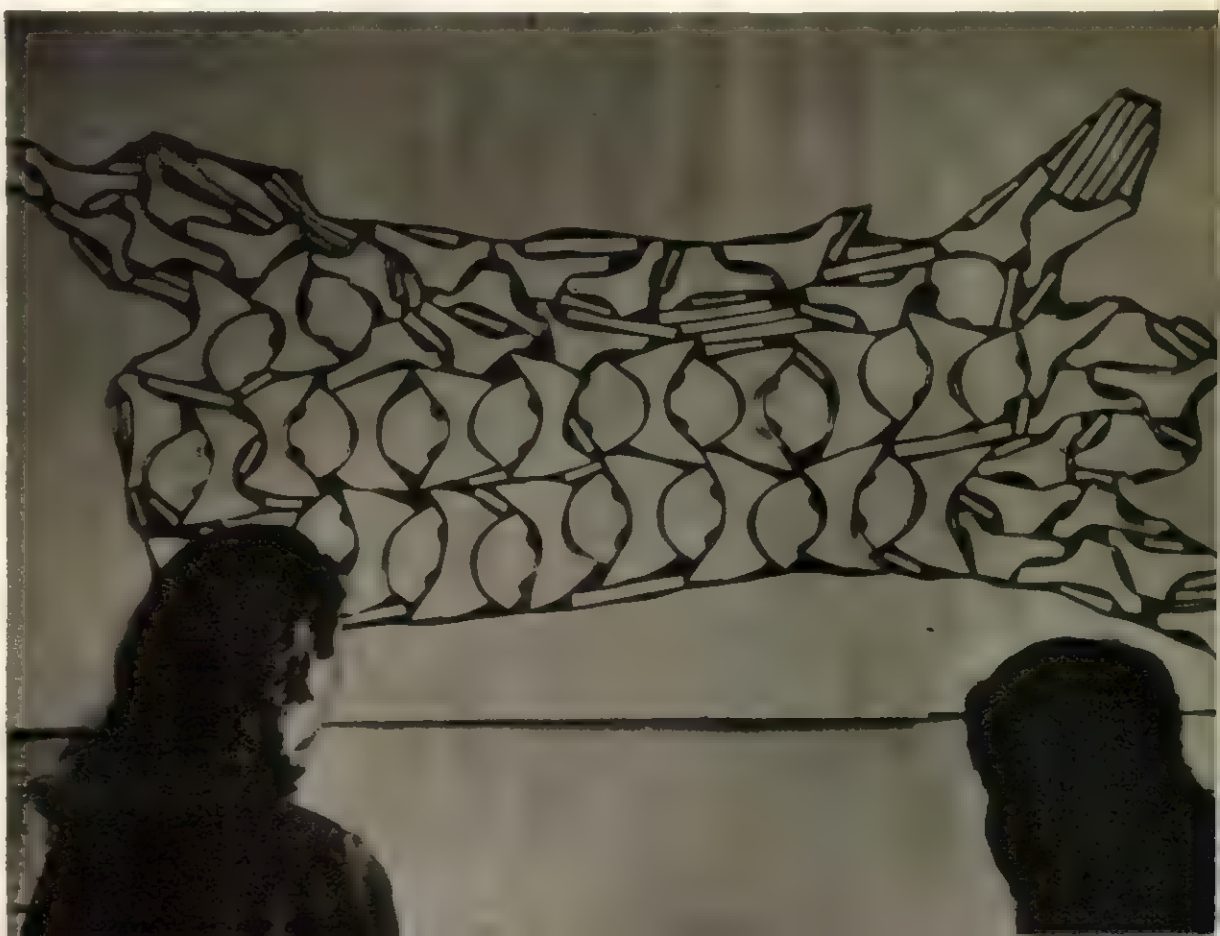

Personalul de deservire al uzinei electrice Grozăveşti din anul 1912, format din absolvenţii şcolii de electricieni şi mecanici condusă de inginerul Leonida.

ENTUZIASMUL ŞI

de Radu NOR

Dirdîiai de frig în odăiţa de la marginea Berlinului, căci brichetele se plăteau gazdei cu bucata, iar studentul Dimitrie Leonida era nevoit să-şi drămuiască cu strășnicie puţinii bani primiţi de acasă. De bine, de rău, ajungeau pentru chirie şi pentru o masă pe zi la restaurantul şcolii. La bibliotecă în schimb, era lumină şi căldură şi tot acolo erau comorile cele mai de preţ, revistele tehnice şi cărţile. Cîte nu găseai în ele! Şi mai ales descrierea unor lucrări gigantice care transformau pustiurile în pămînturi roditoare, văi în lacuri şi lacuri în ogoare, legau oraşele cu fluviile şi alungau pentru totdeauna secetă. Aceste descrieri de baraje, de lacuri de acumulare, de lucrări de irigaţie, de căi navigabile, îl pasionau pe tînărul student român.

La noi, în ţară, despre asemenea minunăţii nici nu se pomenea. O minusculă hidrocentrală la Sinaia — asta era tot ce puteai afla în acest domeniu. Studentul Leonida şi-a procurat hărţi precise şi cărţile lui Hepites despre precipitaţiile din România. Urmărind pe îndelete hărţile, curbele de nivel ale bazinelor hidrografice de la Turnu Severin pînă sus la Dorna, a rămas surprins de numărul mare de regiuni favorabile creării unor hidrocentrale.

Îşi întocmise o hartă a României, care ciudată pentru un neiniţiat. În dreptul viitoarelor baraje şi hidrocentrale erau bolduri, a căror înălţime corespundea puterii instalate. Cînd harta a fost terminată, un singur bold depăşea pe toate celelalte: era cel înfipt în dreptul Bistriţei, iar toate laolaltă formau viitoarea reţea electrică naţională.

Se scria anul 1906...

Primăria Municipiului Bucureşti caută un inginer electrician...

Profesorul Walter Reichel de la Charlottenburg aflase mai demult despre preocupările studentului Leonida. De aceea i-a sfătuit să-şi dea lucrarea de diplomă la catedra de hidraulică, cu proiectul barajului şi centralei de la Bicaz. Djimitrie Leonida l-a ascultat. A muncit săptămîni întregi pînă noaptea tîrziu şi mult înainte de terminarea celui de al patrulea an şcolar, proiectul era gata. Dar nu numai acest proiect, ci şi unul pentru catedra de tracţiune electrică, intitulat „Metropolitanul Bucureştiului". Făcuse planul reţelei subterane care să lege Gara de Nord cu Tîrgul Moşilor, trecînd prin piaţa Sfîntul Gheorghe şi avînd o ramificaţie pînă la Filaret.

Terminînd facultatea i se oferă un angajament strălucit la proiectarea unei mari centrale hidroelectrice din Norvegia. Totodată e chemat să rămînă la Charlottenburg în calitate de asistent. Dar Romînia avea nevoie de tehnicieni, de ingineri. Şi îl chema Bistriţa cu apele aurii...

Tatăl său îi scrisese: ...„am citit în „Universul" că primăria caută un inginer electrician. Cred că ar fi postul cel mai nimerit pentru tine".

Se prezintă la Bucureşti, la primăria municipiului. I se fixează leafa de 250 lei pe lună şi i se comunică îndatoririle: trebuie să verifice contoarele şi instalaţiile electrice din casele particulare. Şi inginerul Dimitrie Leonida, absolvent al şcolii politehnice de la Charlottenburg, autorul proiectului unui complex hidroenergetic ce ar fi urmat să se construiască la Bicaz, începu să întocmească procese-verbale de contravenţii pentru instalaţii electrice defectuoase.

Se scria anul 1908...

Într-o zi a anului 1908, la „Bursa Muncii" — un fel de oficiu de plasare ce-şi avea sediul prin apropierea actualului Circ de Stat — se adunase lume multă. Se zvonise că aci va fi deschisă o şcoală pentru muncitorii doraici să înveţe. Iniţiatorul, tînărul inginer Dimitrie Leonida, izbutise să obţină o cămăruţă în clădirea „Bursei Muncii" şi cîteva bănci şi pupitre de la şcoala industrială. Aparent, asta era totul. Dar aci, în cămăruţa prost luminată, totul prinde viaţă datorită entuziasmului tînărului inginer. Dimitrie Leonida deschide cursurile şcolii de electricieni şi mecanici cu conferinţa: „Avîntul tehnicii".

Un an mai tîrziu, inginerul Chiru lasă prin testament primăriei Bucureşti o frumoasă clădire pe strada Primăverii, cu condiţia ca aceasta să fie destinată instruirii muncitorilor. Nimic mai bun pentru cursurile inginerului Leonida. Mutarea în noul local se face în pripă, peste noapte, cu ajutorul elevilor, ca nu cumva moştenitorii să atace testamentul. La parter, în camerele neutilizate, se depun primele piese care aveau să constituie nucleul muzeului tehnic înfiinţat astăzi în Parcul Libertăţii.

Cursurile erau gratuite şi înscrierile se făceau verbal ca să se economisească elevilor cei 20 de bani pentru petiţie.

Nimeni nu subvenţiona şcoala. Toate cele trebuincioase erau cumpărate din banii directorului şi nici unul dintre profesori nu era plătit pentru munca lui. Cei ce urmau cursurile aduceau mereu piese noi pentru muzeu, şi după absolvire dăruiau muzeului lucrările lor de diplomă.

În fiecare an şcoala era ameninţată cu evacuarea; i se intentase chiar un proces care ajunsese pînă la Curtea de Casaţie. Totuşi, în ciuda tuturor greutăţilor, şcoala supravieţuieşte şi funcţionează fără întrerupere timp de 40 de ani, dînd ţării mii de cadre tehnice medii bine pregătite.

De la tramvaiele cu cai, la cele electrice

Te burducau vagoanele trase de cai prin străzile Capitalei, dar în afară unei singure linii, de la Cotroceni la Obor, tramvaie electrice nu s-au pus. Motivul? Un trust francez avea concesiunea gazului, unul beligan cea a tramvaielor cu cai. Ca să introduci tramvaie electrice, trebuia să construieşti uzine electrice. Construind aceste uzine, puteai foarte uşor să introduci şi iluminatul electric al străzilor. Şi atunci ce se făceau francezii cu felinarele lor cu gaz? Ca să se prevîntîmpine o asemenea „nenorocire" au fost cumpăraţi cîţiva funcţionari de la Societatea tramvaielor, care, falsificînd cifrele statistice, au arătat un randament de zece ori mai mic decît cel real. Nu avea deci nici un rost să introduci tramvaie electrice, dacă liniile bucureştene nu aduceau suficiente beneficii.

Dintr-o dată, inginerul Leonida devine un asiduu călător al tramvaielor cu cai. Parcurgea aceleaşi linii de nouă ori, calculează, verifică, întocmeşte grafice şi ajunge în cele din urmă la concluzia că tramvaiele sînt rentabile, că introducerea vagoanelor electrice se impune cu cea mai mare grabă.

Preconizează reţea de tramvaie electrice comunale, instalaţii de pompare electrice, iluminatul străzilor, toate alimentate de către o centrală termoelectrică.

E trimis în străinătate ca să studieze organizarea tramvaielor. Întors în ţară, îşi completează proiectul, schiţînd totodată centrala electrică de la Grozăveşti.

Lucrurile par să meargă bine. În curînd vor putea începe lucrările de construcţie...! Dar mai există şi comisia de examinare a proiectului, care, după ample dezbateri, dă verdictul: proiectul se respinge! Cum erau să-l aprobe, cînd membrii comisiei aveau gata pregătit un alt proiect, propriu, care prevedea construirea a 5 centrale electrice mici cu motoare Diesel, menite să alimenteze numai o reţea destinată tramvaielor, nicidecum una mai vastă, care să asigure şi iluminatul străzilor!

Tîmbălău mare! Expertiză străină! Sînt chemaţi în grabă Reichel şi Klingenberg de la Berlin. Răspunsul lor e fără echivoc: proiectul Leonida este mai bun, mai avantajos, din toate punctele de vedere. Uneltirile diverşilor afacerişti sînt înfrînte. Se construieşte şi începe să funcţioneze uzina de la Grozăveşti. Toţi personalul e aleătuit dintre absolvenţii ai şcolii de electricieni şi mecanici.

Se scrie anul 1912...

Inginerul Dimitrie Leonida înconjurat de primele piese ale muzeului tehnic.

În slujba electrificării ţării

Dar tot Bistriţa îl atrăgea mai mult. Cum are o fărîmă de timp, se duce să vadă locurile, modifică unele date culese din cărţi, pe care le constată a fi eronate, şi face măsurători de debite. Era ca şi cînd ai fi vrut să răsturni un munte, scormonind la picioarele lui cu o ac de lemn.

De abia în 1918 izbuteşte să obţină fonduri pentru cercetări temeinice şi un colectiv de colaboratori preţioşi ca: prof. Macovei, Jean Athanasiu, Cristea Nicolescu, Fundăţeanu, Burghele şi alţii. Au fost primele studii de lungă durată şi de un nivel corespunzător proiectării unor lucrări mai ample pe cursurile noastre de apă.

Încă de pe atunci Dimitrie Leonida susţinea cu stăruinţă ideea că apele Bistriţei trebuie să fie utilizate nu numai în scopul producerii de energie electrică, ci şi pentru amenajarea unui complex hidrotehnic care să asigure suprimarea inundaţiilor, irigaţii, navigaţia pe Siret, piscicultura şi altele. De asemenea, a preconizat folosirea integrală a potenţialului hidroenergetic prin construirea unui baraj la

Centrala electrică de la Botoşani în anul 1913.

Toance şi a treptelor inferioare între Ştefan şi Bacău.

Din pricina opoziţiei cîtorva politice a Brătienilor, neinteresaţi în realizarea acestui proiect, efectuarea lucrărilor a fost zădărnicită.

Din an în an, activitatea inginerului Leonida devine tot mai amplă, mai rodnică: el construieşte centrala electrică de la Botoşani, colaborează la pregătirea primei Legi a apelor, votată în 1924, şi elaborează textul Legii energiei. De atunci face parte din Consiliul apelor pînă la desfiinţarea acestuia.

Mai tîrziu studiază împreună cu inginerul Canela şi cu un grup de constructori străini canalul Argeş-Bucureşti-Dunăre, lucrare legată de electrificarea liniei ferate Bucureşti-Braşov şi de electrificarea Capitalei — a căror realizare a fost de asemenea împiedicată de luptele politice din acea vreme.

Din 1937, ca director tehnic al Societăţii de gaz şi electricitate, a condus exploatarea instalaţiilor electromecanice ale oraşului Bucureşti şi a tuturor lucrărilor pentru mărirea şi modernizarea acestor instalaţii, în special a uzinei Grozăveşti, unde urmau să se instaleze cele mai mari cădări Loeffler de mare presiune, existente pe atunci.

1949... Inginerul Leonida dă una din cele mai valoroase lucrări din întreaga sa carieră: el prezintă guvernului rezultatele studiilor făcute cu un colectiv de colaboratori, studii la baza cărora stătea concepţia că electrificarea ţării este condiţionată de stăpînirea şi gospodărirea raţională a apelor noastre. Aceste studii au adus o preţioasă contribuţie la elaborarea planului de electrificare a ţării noastre, iniţiat de partid şi guvern. Şi încep lucrările hidrocentralei „V.I. Lenin" de la Bicaz, pe principiile elaborate de profesorul Leonida cu cinci decenii în urmă.

1955 ... inginerul Leonida este numit în Comisia Guvernamentală pentru hidroamelioraţii şi prezintă, în urma unei activităţi laborioase, propuneri pentru organizarea hidrotehnică a ţării.

1957 ... inginerul Leonida este numit membru permanent la Comitetul de Stat al Apelor de pe lîngă Consiliul de Miniştri, unde i se încredinţează studiul celor mai importante probleme.

Ca un revers al medaliei pare acum rîndurile scrise despre acest om de către Tudor Arghezi în „Săptămîna C.F.R." din 29 noiembrie 1942

„Profesorul Leonida e în tehnicitate un vizionar înseninat, cu o căutătură care zăreşte departe, peste timpuri. El lucrează cu elementele, ca natura, organizîndu-le riguros şi silindu-le să la direcţia unui scop, impus matematic pentru utilităţi de gigantism".

Şi mai departe:

„Pînă ce conspiraţia tăcerii, organizată în jurul personalităţii sale (a profesorului Leonida — n.r.), se va sfărîma de la sine, publicul prevenit se va duce spontan să la contact cu admirabilele rezultate din Muzeul tehnic, să le vadă cu ochii lui, să le pipăie cu mîinile lui. Pilda profesorului Leonida e o lecţie de geniu şi de bărbăţie, făcută să ne orienteze încrederea într-o cinstită şi mare speranţă românească".

Conspiraţia tăcerii a fost sfărîmată!

1958 ... Întreg poporul i-a sărbătorit pe profesorul Leonida. I-a fost conferit ordinul „Steaua Republicii" clasa I.

Dar pentru profesor, suprema mulţumire o constituie faptul că, astăzi, vechile lui vise şi proiecte prind viaţă. Este biruinţa entuziasmului şi perseverenţei.

PERSEVERENŢA

Dar visul din tinereţe nu putea fi uitat. Dimitrie Leonida readuce în discuţie construirea complexului de la Bistriţa şi împreună cu colaboratorii săi studiază principalele ruri cu potenţial energetic ca: Siretul, Oltul, Mureşul, Bistra-Mărului, Riul Mare, Lotrul, Drăganul şi altele. Se preocupă totodată de linia navigabilă inferioară Someş-Mureş-Olt menită să transforme un mare număr de oraşe transilvănene în porturi direct legate de Dunăre.

Unul după altul, toate aceste planuri avîntate sînt îngropate între scoarţele prăfuite ale dosarelor. Inginerul Leonida însă nu renunţă: aşteaptă ziua înfăptuirii visurilor sale.

Şi această zi soseşte:

După o viaţă de muncă

1944... Inginerul Leonida studiază amenajarea rîului Moldova prin barajul de la Prisaca Dornei şi a hidrocentralei de la Vama.

În mijlocul unor foşti elevi şi actuali colaboratori. În dreapta: ing. Anton Dumitrescu (promoţie 1910); în stînga: ing. Ştefan Sericu (promoţie 1953) şi ing. Ilie Dobrescu (fost muncitor la I.R.E.B.). În al doilea plan, o hartă cuprinzînd reţeaua de electrificare a ţării.

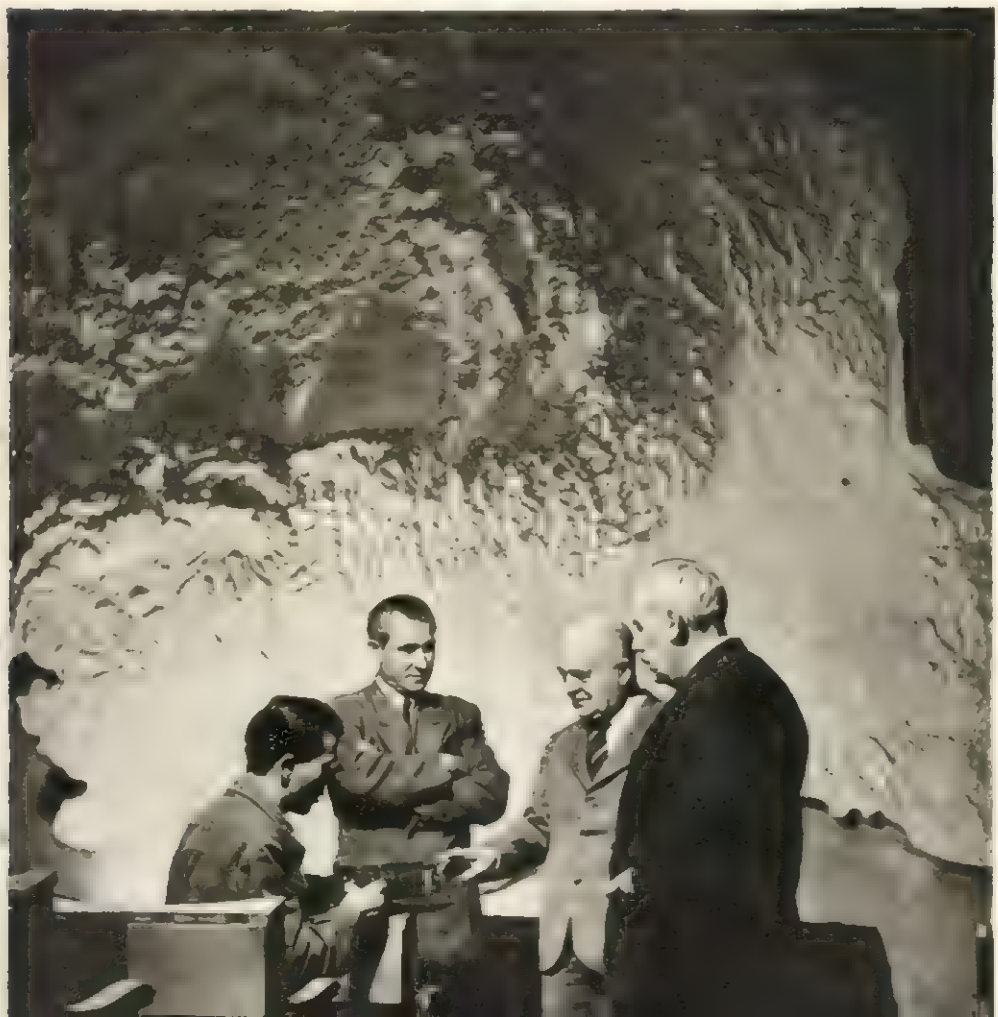

Florin MUGUR

Imagini de pe şantier

MÂNUŞILE

Simţind căldura cum le intră-n oase,
îşi dezbrăcau cu grijă, pe-ndelete,
mănuşile decolorate, groase,
mănuşile diforme şi cu pete —
şi se-ndesau mănuşile-aburind,
unele-ntr-altele, la cald, cu jind;
se destindeau, trudite de străduinţi,
suflînd încet, cu trupul rece, ud,
ca nişte animale mici şi străine
care-au muşcat din carnea iernii, crud.

LA CLUB

La club rula un film cu copii —
o mie de zmee suiau
şi era o duminică de aprilie.
Şi o fetiţă se da în leagăn,
cîntînd.
Şi-n sală, un constructor dormea, obosit.
Iar cineva îi făcea semn fetiţei
de lîngă cel care dormea,
un semn cu mîna groasă,
un semn uşor ca o frunză:
„Cîntă mai încet: fratele meu doarme".
Şi fetiţa a cîntat mai încet.

JULIETTA

Fata care lucrează la macara
vrea să fie frumoasă.
Ia trenul şi se duce la oraş.
Valsează trenul fericit, purtînd-o
spre ţara jucăriilor, departe.
În magazine urcă scări, coboară,
cu ochii-nchişi coboară, urcă scări,
şi-i tremură lungi trepte sub sandale,
ca aripile fluturilor, moale.
Fata care lucrează la macara
vrea să fie frumoasă.
Şi-şi cumpără rochii albastre.
Fata care lucrează la macara
are vîrsta Juliettei.

DIMINEAŢA

Dimineaţa copilul şopteşte-n somn ceva
nedesluşit.
Poate marele secret al lumii.
Mîinile tremură: ele-nţeleg.
Dimineaţa aerul ne atinge obrazul cu
buzele reci.
Povesteşte: poate noaptea, poate numai
roua.
Mîinile tremură: ele-nţeleg.
Dimineaţa ne închinăm în faţa copacilor,
să ne spună ce-au mai visat.
Mîinile tremură: ele-nţeleg.
Apoi, ziua întreagă, mîinile înalţă ziduri
şi zidurile se umplu de visurile copacilor
şi de povestea pe care a spus-o aerul
şi de vorbele grave pe care le-au şoptit
în somn copiii.
Şi zidurile,
seara cînd rămîn singure,
cîntă.

Nicolae Vermont

„Îmi amintesc..."

- CU ZOE VERMONT DESPRE NICOLAE VERMONT -

Pe Zoe Vermont, fiica neuitatului pictor Nicolae Vermont de la dispariția căruia comemorăm trecerea unui pătrar de veac, am cunoscut-o în sălile Muzeului de Artă al R. P. R. Și, în fața unor tablouri create de mîna celebrului său părinte, am legat o prietenie care, mai tîrziu, mi-a dat prilejul să adun amintirile de mai jos:

„...Tata! Îl adoram pe tata! Era atît de dăruit, de harnic... Picta cu atîta har, cu atîta ușurință... Îmi amintesc că, dimineața, înainte de a porni la școală, intram în atelierul lui să-i spun „la revedere". La ora aceea, Dena, țiganca, sta cuibărită lîngă foc: sorbind dintr-un potir mare de cafea aromată, răsucindu-și nenumărate țigări din foiță, poza... Tata și aruncase pe pînză primele semne de contur. La prînz, cînd mă întorceam acasă — cu note proaste și cu voie bună, după cum făcuse și tata la timpul său — Dena, în toată strălucirea coloritului ei, era întreagă „scoasă pe pînză": tabloul era gata!

Da! Tata era „voievodul țiganilor"... și mai ales al țigăncilor. Pe acestea le admira pentru încheieturile lor gingașe, pentru grația lor trupească și pentru simțul lor plastic înnăscut. „Nici o femeie nu știe să pozeze ca țiganca" — spunea tata... Dena, Safta, Leanca aflau singure atitudini firești și încîntătoare și le puteau păstra, fără crispare, ore întregi... Cînd tabloul era gata, plecau legănîndu-și fustele cu grația nepăsătoare cu care veniseră și fără să arunce o singură privire operei pe care o mijlociseră...

Se vede treaba că „pitorescul" subiectului nu avea darul să le impresioneze: erau singurele! „Țigăncile" lui Vermont au cunoscut un mare succes de public, prea mare chiar. Plecînd de la admirația pentru trupul vibrant al femeilor acestui neam, tata atinsese o coardă prea sensibilă: nevoia de exotism a burgheziei. De la o vreme nu mai putea vinde, nu mai putea picta decît țigănci. „Cumpărați-mi, vă rog, un peisaj, cumpărați-mi o compoziție!" — se ruga la expoziții. Degeaba! A fost prins și strîns în mreaja propriei sale predilecții...

Pe de altă parte, „cucoanelor celor mari" tatei nu-i plăcea să le facă portretul. Era taică-meu un bărbat corpolent, comod, cazanier și plin de tabieturi: nu suferea, în timpul lucrului, tensiunea mondenă, convorbirea peltică, gulerul tare, haina butonată ceremonios. Și nici nu se putea urni de acasă, „dregele Vermont" — cum îi spuneau copiii de pe stradă — fără să nu-și umfle buzunarele redingotei măcar cu o parte din prea-iubitele lui scule: vreo duzină de bricege, de două ori atîtea creioane, sumedenie de cuișoare și nasturi, vreo șapte batiste pentru nădușeală și nelipsita sticlă rotundă de rom din care-i plăcea să cinstească pe bunele lui prietene cu floare la ureche și fustă creață...

Poate de aceea tata, deși foarte bun desenator și mare meșter în a găsi asemuirea, n-a putut îmbrățișa deplin genul, monden pe atunci, al portretisticii. Rămîn de la el cîteva portrete, înfățișîndu-ne mai cu seamă pe noi, cei ai casei, și cîteva excelente autoportrete, pictate la vîrste diferite, după pilda maestrului slăvit: Rembrandt".

În casa în care a trăit Vermont se mai păstrează vechiul atelier al pictorului: o încăpere mare, puțin mansardată, jumătate pod — jumătate salon, pardosită cu dușumea, despărțită de restul casei prin panouri de lemn... Nicolae Vermont a înghețat aici ierni de-a rîndul, a nădușit și s-a sufocat în diminețile de vară. Temperament de vizionar, fire sentimentală, artistul era prea puțin înzestrat cu simțul realității: în pofida bunelor sfaturi și-a construit atelierul — rod al muncii unei vieți întregi — după un model întrezărit în tinerețe la Paris...

„Ceartă, neînțelegeri, vorbe grele — povestește Zoe Vermont — n-am pomenit în casa părinților mei, decît cu un singur prilej: o dată pe an, cînd mama, luîndu-și inima în dinți, se încumeta să deretece în atelier. Nerăbdător să ne vadă părăsind această „sfîntă a sfintelor", al cărei singur oficiant se dorea, îmi amintesc cum tata înșfăca vreo „Țigancă" sau vreo „Femeie adulteră" și aduna la repezeală maldărul de hîrtii de aruncat, dînd tabloului întrebuințare de fără...

Spre deosebire de alții, tata nu avea evlavia propriei opere. Picta ușor, dăruia, răspîndea și vindea cu și mai mare ușurință. Ferească sfîntul, însă, să se fi atins cineva de vreo pensulă, de vreo culoare, de vreun creion, de vreun cuișor!! Tata era un fluviu de imagini și credea că unda inspirației va curge neîncetat. Însă uneltele de muncă deveniseră parte din organismul lui și-n orișice știrbire tata vedea o amputare..."

★

După moartea maestrului, Zoe Vermont a găsit în vălmășagul atelierului, pitite într-o cutie de carton, cîteva file volante pe care pictorul începuse să-și scrie amintirile. Am rugat-o pe Zoe să-mi îngăduie să transcriu unul din primele pasaje ale acestei mărturii inedite.

...„Sînt născut la Bacău. Casa noastră... mai adevărat bordeiul în care părinții mei locuiau cu chirie, se afla pe vremea aceea peste drum de biserica Sfîntul Nicolae... În cele două odăițe din dreapta tindei ședea familia mea, tata, mama, sora mea Fanchette (mai tîrziu actrița Vermont-Ventura) ... eu și încă un frățior... Eu eram de patru ani. Alături, despărțit de tindă, ședea pictorul Nicolae Grigorescu... În cercul familiei era des vorba de Grigorescu, tata îi lăuda manierele și nu mai tăcea de minunatele lucruri care îi ieșeau din penel ca prin farmec. De multe ori îl rugasem pe tata să-mi înlesnească și mie accesul în paradisul întrevăzut... Grigorescu, foarte gentil, și se vede iubitor de copii, a acceptat și, o, moment de fericire!... eram în paradis. Deliciul pe care l-am simțit atunci sînt departe de a-l putea descrie, fericirile astea se simt, se miros, se văd, dar prin literă moartă s-o descriu... încercare zadarnică.

...De atunci, nu mai aveam liniște, trebuia să încerc să fac și eu lucruri de astea frumoase, dar cum, dar cu ce? Într-o zi, tot bîjbîind prin prejurul ușii lui Grigorescu, zăresc pe jos o bucată de cărbune de desen, sau o fi fost vreun soi de creion, în sfîrșit. De atunci începui să mîzgălesc toți pereții, toate ușile... Într-o zi, maestrul Grigorescu găsindu-mă acolo întins cu burta în jos, deseînd pe un petic de hîrtie... mă duse în casă, la părinți, recomandîndu-mă: „Iată colegul meu, l-am adunat de pe stradă, era să-l calce o căruță"...

„Povestind aceste amintiri — povestește la rîndul ei Zoe Vermont — tatei îi plăcea să adauge că Grigorescu, prinzîndu-l desenînd pe pereți la vîrsta de patru ani, ar mai fi proorocit: „și să știți că o să fie pictor de frescе..."

Într-adevăr, tata a avut toată viața obsesia marilor compoziții murale; îl ducea către aceasta și un fel de viziune dramatică, patetică uneori, asupra vieții, o preocupare de psihologie, o tendință de a pune în pagină într-un chip aproape scenic. Există, într-adevăr, în familia noastră o puternică vînă teatrală.

★

În ultimii ani ai vieții, tata, care păstrase totdeauna o discreție aproape absolută în ceea ce privea tentativele sale artistice, a început să mi se mărturisească: „Zoe, aș vrea să pictez moartea lui Abel. Vreau să zugrăvesc înmărmurirea Evei și a lui Adam în fața straniului eveniment: Abel e primul mort pe care Omul l-a văzut..."

Bietul tata! Era greu bolnav, nu mai vedea să picteze, ideea morții îl urmărea și, cu toate astea, fluviul imaginilor curgea cu același spor ca înainte...

„Zoe — mi-a spus altădată — cînd m-am dus să-l văd pentru ultima oară pe Nicolae Grigorescu la Cîmpina, bătrînul meu maestru picta cu două rînduri de ochelari și mă ruga pe mine să-i duc lădița cu vopsele... Zoe, eu nu mai văd să pictez nici cu două perechi de ochelari!... Nu vrei să preiei tu lădița cu culori?!"

La jalea noastră, pe care nu o mai puteam ascunde, tot bietul tata, care își păstrase liniștea și înțelepciunea, ne mîngîia pe patul morții, încercînd să ne convingă că în viață nu a fost atît de nenorocit.

Nu era cu totul adevărat... Tata s-a stins prea devreme. Anii grei din tinerețe, sacrificiile istovitoare pe care le-a făcut pentru a putea învăța, i-au măcinat sănătatea de timpuriu... Tata n-a avut puterea, n-a avut răgazul să ducă la bun sfîrșit marile sale compoziții, pe care le concepea și le schița într-un chip atît de strălucit. A trebuit să facă concesii gustului unui anumit public. El, care și-a început cariera pictînd „Lupta pentru existență" și „Muncitori", a fost nevoit să multiplice tablourile de agrement.

A avut însă forța să-și păstreze pînă la urmă sănătatea morală, dragostea de viață și de oameni și să rămînă, în artă, pe linia realistă, pe care a moștenit-o de la marele său maestru și prieten, Nicolae Grigorescu."

Viorica FILIPOIU

Nicolae Vermont în atelierul său.

Opiniile cititorului

TOVARĂȘUL FLOREA PĂSCULESCU, RMDELAR LA ATELIERELE C.F.R. - „GRIVIȚA ROȘIE", NE TRANSMITE URMĂTOARELE APRECIERI DESPRE ROMANUL „AN NOU" DE ASTALOS ISTVAN

Deunăzi am citit romanul scriitorului maghiar Astalos Istvan, „*An nou*", a cărui lectură m-a impresionat în mod deosebit.

Deși acțiunea se petrece într-un sat unguresc, înainte de cel de-al doilea război mondial, prezentîndu-ne traiul plin de necazuri și silnicie al unei familii de țărani nevoiași, dacă se schimbă numele personajelor, povestirea aceasta se potrivește aidoma cu soarta atîtor familii de țărani romîni din trecutul nostru.

Astfel, lipsurile și umilințele pe care le îndura tînăra văduvă Kicsi Kati cu cei doi copii ai ei, Andras și micul Sandri, le găsim înrudite cu soarta atîtor personaje întîlnite în scrierile lui Mihail Sadoveanu (Mitrea Cocor), Zaharia Stancu (Desculț), Marin Preda (Moromeții), ș.a.m.d. Aceasta pentru că metodele de asuprire și exploatare sînt aceleași, lăcomia moșierească cu instrumentele ei de constrîngere (jandarmerie, primari, ispravnici și vătafi) nefăcînd deosebire între o naționalitate și alta.

Și acest mic sat unguresc din pustă, frate bun cu atîtea altele romînești, a cunoscut aceeași arzătoare sete de pămînt și dreptate pe care o rostește cu amară înțelepciune bătrînul Karács Mihály atunci cînd este întrebat de învățătorul Laci: „*Aci în sat cum stăm cu dreptatea?*"

— *Are mare căutare. Cine are cu ce, o cumpără, cine nu, tace; prăvălia unde se vinde se numește Primărie.*

Cartea, după părerea mea, reușește să demaște adevăratele cauze ale înapoierii, care l-au ținut pe țăran atîta vreme în întunecimea misticismului, așteptîndu-și izbăvirea ca pe o pomană a soartei, de la un anotimp la altul, așa cum, potrivit, autorul și-a împărțit romanul în cele patru anotimpuri ale anului.

Un episod care lasă să se întrevadă ce înseamnă tăria solidarității țărănimii muncitoare împotriva „grangurilor" satului este frămîntata dezbatere de la adunarea generală a cercului agricol „Claca", în conducerea căruia se lăfăiau uneltele moșierimii exploatatoare.

„*An nou*", romanul scriitorului Astalos Istvan, este o carte plină de învățăminte și îndemn la solidaritate pentru păstrarea cu strășnicie a pozițiilor cucerite de clasa muncitoare, pentru ca vremurile de crîncenă exploatare și neagră mizerie să nu mai reînvie niciodată.

Scrisă într-un stil curgător și clar, cartea te atrage și-ți reține atenția pînă la sfîrșit.

Scriitori și CĂRȚI

MĂRTURIILE UNUI SCRIITOR*)

Prozatorul experimentat, puternic evocator al evenimentului observat și trăit, reporterul, atent la faptul viu și semnificativ al realității, impunînd nouă cu vervă și nerv de polemist, omul de cultură informînd și generalizînd dintr-un unghi de vedere avansat asupra vieții, în conformitate cu mersul înainte al istoriei, își dau mîna, într-o deplină frățietate, în paginile recentei cărți a lui *Cezar Petrescu*: „*Însemnări de călător, reflecții de scriitor*"

Cartea însumează în prima ei jumătate relatările a trei călătorii făcute de autor în Uniunea Sovietică în anii 1946, 1956, 1957; a doua jumătate a cărții fiind constituită din studii și reflecții asupra unor mari scriitori clasici ruși și sovietici. Referindu-se, după propria sa declarație, de abstracte și sterile teoretizări, de aparatura unei greoaie și uscate erudiții, Cezar Petrescu a ținut să ne dea în „*Însemnări de călător, reflecții de scriitor*", o carte cu un pronunțat accent personal de mărturie directă, ale cărei concluzii să fie trase din „aspectele concrete ale realității, din tumultul lor complex ca și din amănuntul lor plastic, ce se impune imperios ochiului și cugetului, dincolo de considerentele dogmelor general-abstracte și abstract-infailibile". Și tot din propria confesiune a scriitorului, cartea mai înseamnă ceva. Contactul cu realitățile primei țări a socialismului, cu strălucitele și ultimoarele ei realizări în toate domeniile de activitate omenească, a avut darul să-l ajute „*la unele clarificări mai mult decît cea mai răbdurie și minuțioasă lectură a sute de tomuri cu creionul roșu în mînă pentru a sublinia cutare sau cutare fenomen caracteristic, cutare sau cutare cifră de o inconfundabilă elocvență și cutare sau cutare nouă etapă a realizărilor*". La capătul celor trei călătorii, autorul e în măsură să delimiteze, fără echivocuri, „lagărul celor cuprinși de panică", înspăimîntați în fața viitorului, de acela „*unde se zămislește irezistibil lumea de mîine, care începuse a se făuri în dureri și abnegație dar cu un nezdruncinat optimism creator încă de acum patru decenii, încă din octombrie 1917*".

Dominată de această notă a confesiunii, „*Însemnări de călător, reflecții de scriitor*" se urmărește cu un interes mereu crescînd; atenția lectorului e neîncetat întreținută de prospețimea și spontaneitatea relatărilor.

La începutul acestor rînduri se afirma că în paginile cărții coexistă, în bună frățietate, prozatorul, reporterul și omul de cultură. O analiză a cărții — fie ea cît de sumară — va scoate în evidență prezența acestui interesant triptic. Prozatorul de valoare care este Cezar Petrescu asigură ritmul epic al cărții din nararea unor amintiri prilejuite de un fenomen sau altul întîlnite, din povestirea, nu lipsită de sfătoșenie și haz, a unor evenimente și fapte observate

Cezar Petrescu la masa de lucru

de ochiul ager al scriitorului. Iată-l, de pildă, pe autor vizitînd „*micul crucișător Aurora, ancorat pe Neva ca un muzeu viu și permanent al Revoluției din Octombrie 1917*". E călăuzit în această vizită de unul dintre foștii matelоți de pe vasul care prin salvele sale a deschis în istoria lumii o eră nouă, de lumini nebănuite. Foștul matelot e acum directorul, ghidul și conservatorul micului muzeu care, „*cu o sclipire ștrengărească în ochi, ne lasă să descoperim printre fotografiile matrozilor de atunci, figura din tinerețe a flăcăului osîrdar, care a luptat pentru revoluție și a crezut în izbînda ei.*" Ghidul e urmat, pas cu pas, de un copil, nepoțelul lui care de bucurie „*tropăie din ghetuțe*", atunci cînd constată că „*am izbutit să-i identificăm bunicul în marinarul cu fața smeadă și o mustață abia înfiripată, printre imaginile pale și decolorate ale acelor tovarăși toți așa de tineri, toți așa de simpli și neteatrali la înfățișare, dintre care mulți au căzut atunci sau mai tîrziu în războiul civil, răpuși de gloanțele mitraliereor*". Reporterul notează vioi, cu plasticitate, întîlnirile, de-a lungul celor trei călătorii, cu oamenii sovietici aparținînd diferitelor categorii sociale și cu variatele peisaje observate și vizitate. În aceste pline de vervă notații, autorul prinde specificitatea vieții noi sovietice care constă în setea nepotolită a oamenilor sovietici de a crea, construi și transforma natura în scopul fericirii poporului, al înfloririi patriei. „*Depășirea e legea organică a acestor înfăptuiri ca însăși legea vieții. În fiecare zi, alt pas nou, în alt domeniu*", concheie scriitorul. Pentru demonstrarea acestei concluzii, Cezar Petrescu aduce o sumedenie de exemple extrase din concretul realizărilor care, firește, „*n-au luat ființă printr-o baghetă magică*", ci, toate: „*fluvii redate navigației, canaluri, linii de cale ferată, orașe răsărite din pămînt, străvechi șanțuri de irigație dezgropate din pămînt și nisipuri, uzine, porturi, artere de navigație aeriană, stațiuni meteorologice, cîmpuri de experiență, mine, sonde, săpături arheologice, prospectări geologice, hidrocentrale, electrificări, urbanism, școli, spitale, centre administrative au fost durate trepiat în etape de planificări, au crescut și s-au articulat organic pe o imensitate geografică pînă mai deunăzi în faza agricolă și pastorală...*"

Și tot pentru demonstrarea superiorității sistemului socialist, autorul nu uită a polemiza — cu umor și sarcasm — cu scepticii, falșii profeți și cu detractorii, mai vechi sau mai recenți, ai statului sovietic, care, în ciuda evidenței și pentru interesele ignobile ale unei minorități privilegiate, au răspîndit și continuă încă a răspîndi injurii și calomnii la adresa primului stat din lume fundat pe cele mai înaintate, generoase și umane principii de viață.

Dacă omul de cultură apare și în însemnările de călătorii prin referirea documentată la unele izvoare ce atestă superioritatea statului sovietic, dar neuitîndu-le nici pe acelea care, inconștient sau din rea voință, prezentau denaturat realitatea și asupra cărora se revarsă indignat verva polemică a autorului, acesta — adică omul de cultură — se înfățișează în toată plenitudinea lui în partea a doua a cărții; reflecțiile de scriitor ale lui Cezar Petrescu vădesc indiscutabilă marea și vechea lui pasiune pentru titanii literaturii ruse și universale: Tolstoi, Gogol, Cehov, Dostoievski, Turgheniev, Scedrin, Gorki, acesta din urmă fiind creatorul realismului socialist.

Prin cunoașterea noii literaturi sovietice, pasiunea cărturarului crește și se întregește; pătrunderea acestei noi creații literare, bazată pe metoda de necontestat a realismului socialist, face din Cezar Petrescu un ardent popularizator al scriitorilor sovietici. În articolul „*Din experiențele unui traducător de literatură sovietică*", el își mărturisește bucuria de a fi fost talmacitorul în romînește al lui Solohov, Alexei Tolstoi, Ajaev, Gladkov, Grosman, Sedih. Sînt de-a dreptul emoționante declarațiile acestui scriitor, ajuns la „vîrsta timpiilor cărunte", în legătură cu învățămintele și satisfacțiile de ordin estetic pe care le-a avut, talmăcind operele scriitorilor sovietici și cunoscînd o nouă literatură, al cărei „*umanism se confundă cu însăși rațiunea sa de existență*".

Antrenantă și instructivă, rod al unei îndelungate și fructuoase experiențe și practici scriitoricești, cartea „*Însemnări de călător, reflecții de scriitor*" e hărăzită să ocupe un loc de cinste în opera scriitorului și cetățeanului Cezar Petrescu.

Traian STOICA

*) Cezar Petrescu „Însemnări de călător, reflecții de scriitor"—Ed. Cartea Rusă — 1958.

ȘI ACEASTA E POEZIE?

Însemnări literare

S-a insistat adeseori, cu justificată mîndrie, asupra succeselor înregistrate de literatura noastră din ultimul deceniu, expresie a realităților noi statornicite în viața de toate zilele. Mai mult ca oricînd, astăzi, scriitorii noștri formează un front larg care apără principiile noii vieți socialiste. Succesele realizate de minuitorii condeielor sînt rezultatul unei vigoroase ancorări în temeie ample ale contemporaneității, ale actualității, care exclud ambiguitățile, jumătățile de măsură.

O literatură care să înfrunte vremurile a crescut sub ochii noștri. Scriitorul înarmat cu adîncă conștiință partinică, atașat sincer năzuințelor celor mulți, și-a găsit azi nu numai mențiea adevărată, dar și mijloacele cele mai potrivite pentru a-și realiza mesajul și de a-l transmite maselor.

În ciuda acestor succese, înregistrăm uneori manifestări stridente, în special în poezie, și mai ales la unii poeți tineri, caracterizate prin cultivarea exagerată a imaginii, prin goana după o originalitate greșit înțeleasă, dusă pînă la o simbolistică vagă, combinații bizare de cuvinte și imagini, notații impresioniste. O asemenea poezie este natural să alunece pe panta estetismului îngust, sterp, inactual, pe panta care duce spre șarade literare ca în această strofă din poezia poetului Alexandru Lungu: „*Nu-ți pot ierta / șoapta goliciui tău de liniște tîncedă — / deși în primejdia catargelor frînte / și în zarea mereu a altor tărîmuri / îmi voi aduce, poate, aminte / cu surîsul tristeții / de privirile tale pustiite de viață*".

Poezia se intitulează „Sirena corăbiei" („Tribuna" nr. 8/958) și este, prin tematica ei, în întregime lipsită de o preocupare majoră, ca să nu mai vorbim de mijloacele de realizare, pescuite din repertoriul poeziei decadente, ca, de pildă, imaginile de felul următor: „*cuib de lumină în inimă / sclipindu-și nufărul trist în mătasea subțire a serii*".

Alteori, unii poeți cultivă imaginismul extravagant, în care-și dau întîlnire sărăcia de idei cu fraza contorsionată care, chipurile, ar crea „muzicalitate". O atare poezie este cea semnată de Aurel Gurghianu și apărută în „Steaua" nr. 2/1958 sub titlul „Pomul

În această poezie fiecare frază vrea să fie o imagine, dar pînă la urmă totul se înecă în ilogic. Poetul imaginează o femeie creată din „*fumul acru*" *(ce se) tîrăște pe străzi / Ca-n urma unei albe procesiuni*", cu care dorește „*să ne înțelegem ca arborii / Fără cuvînt.*"

De altfel, aceeași obsesie a contopirii cu lumea vegetală manifestă și poetul Petre Stoica în versurile sale evazioniste, încărcate cu o simbolistică cețoasă, de șaradă: „*Cîteodată sufletul mi-a fost trist — poate mai trist / ca un copac fără coaja sa bună / alb așezat în soare: să fie scîndură trainică*" („Steaua" nr. 8/1958).

Este greu de imaginat ca poezii cu o atmosferă atît de intimistă, inactuală, să poată trăi chiar și atît cît durează clipa în care ele au fost așternute pe hîrtie. Istoria literară cunoaște sute de asemenea creații născute moarte.

Viața cu problemele ei, tensiunea înaltă la care se înfăptuiește profilul nou al țării și al oamenilor, cer tuturor poeților să depășească asemenea atitudini de concesie față de spiritul poeziei burgheze, să pătrundă în clocotul vieții și să asculte pulsul puternic ritmat al actualității.

In curînd...

Nu, să nu credeţi că după formula „în curînd pe ecrane"... vor urma nişte titluri de filme noi, aşteptate de cinefilii nerăbdători. Dimpotrivă, aci va fi vorba despre un colectiv de 800 de tineri care pînă acum nu s-au impus cu nici o realizare, dar care vor prilejui, nu peste multă vreme, desfătarea iubitorilor de cinema din lumea întreagă. Sînt studenţii Institutului Unional de Cinematografie din Moscova. Este

generaţia imediat următoare de actori, operatori, regizori, scenarişti şi scenografi, care vor duce mai departe ştafeta lui Pudovkin, Eisenştein şi Dovjenko, spre gloria cinematografiei sovietice.

Şi nu-i de loc simplu să devii un bun interpret sau creator de filme. Tînărul candidat la apariţia pe ecran — în imagine sau pe generic — trebuie să ştie o mie de lucruri: să cunoască legile opticii şi arta călăriei, tainele filmărilor combinate şi măiestria dansului, montajul în laborator şi conducerea unui automobil, mînuirea aparatului de filmat şi a spadei — ca să nu pomenim decît cîteva din sumedenia de cunoştinţe necesare unui cineast. Şi pentru ca studentul să şi le însuşească, Institutul îi pune la dispoziţie totul: laboratoare minunat utilate, ateliere de pictură, biblioteci, săli de vizionare, o filmotecă înzestrată cu mii de pelicule, aparataj modern, săli de dans şi de gimnastică şi, ceea ce este mai important, un studio-

...pe ecran

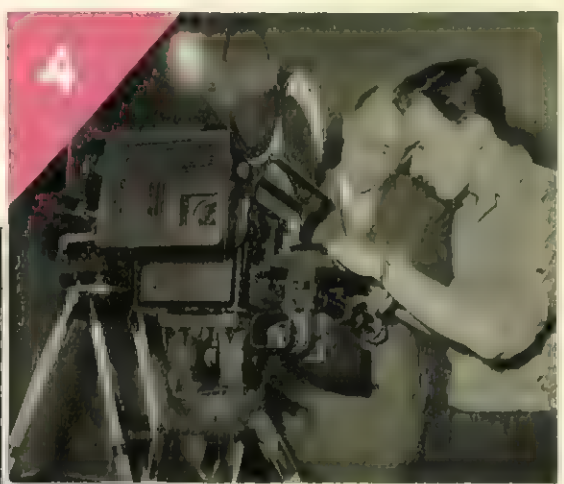

şcoală, în care viitorul artist aplică, încă în timpul celor 4-6 ani de studiu, cunoştinţele căpătate, creînd pelicule dintre care unele ajung chiar pe „marele ecran".

Şi acum să vă prezentăm cîteva imagini din viaţa de zi cu zi a acestei uzine de cineaşti.

Întîi şi întîi trebuie să recunoaşteţi — privind fotografia 1 — că acest vesel buchet de viitoare

...ele lumii

actrițe de film nu este în deficit nici cu fotogenia, nici cu grația și nici cu frumusețea. Trei motive pentru a nu ne îndoi că în curînd le vom vedea pe ecrane...

Mulți dintre tinerii învățăcei în ale filmului sînt încă de pe acum artiști cunoscuți, ca, de pildă, talentata studentă Liudmila Gurcenko, pe care ați admirat-o în „Noapte de carnaval" și veți mai avea prilejul s-o vedeți în noul film muzical „Fata cu ghitara" (foto 2) care se turnează, în prezent, în studioul „Mosfilm"; în cursul unei repetiții regizorul Aleksandr Feințimmer i-a spus Liudmilei: „Aproape toți sîntem crescuți în Institutul de Cinematografie; și dumneata, Liuda, și Sașa Timerin, operatorul nostru, și eu..."

Știți cum se face o filmare combinată? Macheta modestului sătuc din Urali (foto 3) va apare în fața spectatorilor noii ediții a filmului în culori „Floarea de piatră", ca un sat în mărime naturală. Viitorii operatori Frango, Sultanov și Belokopitov, se inițiază, sub conducerea profesorului B.F. Plujnikov, în tainele trucajelor cinematografice. În același timp ei învață (foto 4) să mînuiască o *camera* de ultimul tip, marca „Rodina".

În studioul Institutului se turnează o mulțime de filme pentru... uz intern. Adică, un fel de lucrări de seminar. Vietnamezul Le Dang Thîc, student în anul II la regie, lucrează la transpunerea în film a unui episod din lupta de eliberare a poporului său (foto 5, în dreapta); colegii săi de an au început să ecranizeze romanul lui Erich Maria Remarque „Iubește pe aproapele tău" (foto 6), în care viitorii operatori lucrează sub conducerea profesorului R.N. Ilin (dreapta).

Fotografia 7 nu reprezintă o... idilă într-o pauză dintre două ore de curs, ci repetiția unei scene pe o temă dată de regizor. Interpreții „idilei": Svetlana Drujinina și Pavel Arsenov.

Ura! Victorie! Filmul vesel de aventuri „Tambu-Lambu", realizat de studentul Vladimir Bicikov, a trecut de la „uz intern" pe „marele ecran". El merită din plin felicitările colegilor și ale primilor spectatori (foto 8, în centru).

Pe toți acești tineri talentați, entuziaști și, plini de viață, îi așteptăm cît de curînd pe ecrane, spre bucuria cinefililor de pretutindeni.

Seara lui 2 mai. Gazda festivalului, Danielle Darrieux (în prim-plan) anunță: „La Roumanie présente Florin Piersic" (primul din stînga). Toți ochii ațintiți asupra mea. Și ce emoție!

Delegația română la Cannes, avînd în mijlocul ei pe Louis Daquin, regizorul „Ciulinilor Bărăganului". Filmul nostru a fost bine primit de către participanții la Festivalul Internațional al Filmului de la Cannes.

CANNES 1958

de Florin PIERSIC

Un băiat cît un brad, 22 de ani abia împliniți și o nesecată sursă de voie bună. Acesta e Florin Piersic, în cel mai succint portret al său. Institutul de Teatru și Cinematografie l-a absolvit [redacted] un an. Poate că l-ați văzut și dv. pe scena Studioului experimental al Institutului de Teatru și Cinematografie „I. L. Caragiale" întruchipînd fie pe Chiriac din „Noaptea furtunoasă", fie pe Peer Gynt, fie pe directorul din „Copacii mor în picioare". Jocul său plin de poezie și sensibilitate cucerește din primul moment. Filmul „Ciulinii Bărăganului" l-a făcut cunoscut nu numai lui noi. La Festivalul internațional al Filmului de la Cannes, Florin Piersic a fost cel mai tînăr dintre oaspeți. Întors de curînd din Franța cu un bagaj doldora de amintiri, l-am rugat să deserte și în revista noastră cîteva dintre ele. Iată-le:

Ce să aleg mai întîi? La fel s-ar întreba oricine ar fi în locul meu. Zilele Festivalului Internațional al Filmului de la Cannes și cele ale Săptămînii filmului românesc în Franța au trecut. Au rămas în urma lor fotografiile, ziarele, autografele, impresiile și, mai ales, amintirile. Se îmbulzesc una într-alta ca niște oameni nerăbdători și, ca să fiu sincer, mi-ar părea rău să las pe vreuna neîmpărtășită, deși sînt convins că nu voi putea să redau nici pe departe măcar pe cele mai importante.

...Seara lui 2 mai — așteptată cu mai multă emoție decît nerăbdare — a deschis Festivalul. În sală erau mai toți actorii pe care-i văzusem jucînd în diferite filme, regizori, ziariști. Cei mai cunoscuți au fost invitați pe scenă. Urma prezentarea lor. Emoția care m-a încercat atunci nu poate fi măsurată în cuvinte. Părea că s-au strîns acolo toate numele pe care m-am obișnuit să le citesc în ziare, să le văd pe genericul filmelor. Danielle Darrieux a început să prezinte: Sophia Loren, Julietta Greco, Mari Törőcsik, Pierre Cressoy. Numele următor a stîrnit imediat un murmur în sală. Tatiana Samoilova. A fost primită cu ropote de aplauze. „Zboară cocorii" era cunoscut din auzite și fata aceea cu părul negru și ochii migdalați i-a cucerit din prima clipă pe toți participanții la Festival. Timp de două săptămîni a fost în centrul atenției cineaștilor și cinefililor. Am auzit-o apoi pe interpreta reginei din „Ruy Blas" anunțînd: „La Roumanie présente Angela Chiuaru et Florin Piersic". Toți ochii ațintiți asupra noastră! Nici nu-mi venea să cred. Mi-era teamă că tocmai în clipa aceea am să fac ceva ciudat, nici eu nu știu ce. Cînd a fost prezentat următorul actor, am răsuflat ușurat, dar hopul cel mare nu era încă trecut.

Și zilele au început să se scurgă una după alta. Prietenile se legau cu ușurință. Legenda vedetelor inaccesibile s-a sfărîmat. Charles Boyer — căruia, în copilărie, îi sorbeam fiecare mișcare de pe ecran — s-a schimbat mult. Cînd l-am fost prezentați nu-mi venea să-mi cred ochilor. În locul tînărului frumos, cu părul bogat — un om matur, puțin obosit. A fost însă de ajuns să începapă a-și depăna amintirile, pentru ca în ochi să-i joace lumînițe. Nu mă mai îndoiam. Îl aveam pe Charles Boyer în fața mea.

Tatiana Samoilova e simplă. Reținută și modestă, așa cum am văzut-o și în film, părea puțin jenată de succesul enorm pe care l-a avut, iar Mari Törőcsik — interpreta filmului maghiar „Călușeii" — atrăgea atenția prin vioiciunea ei naturală. Mă simțeam ca acasă. Întreaga delegație, în tovărășia proaspeților noștri prieteni, vizitam diminețile Coasta de Azur; seara vizionam filme. 50 de pelicule au rulat în timpul celor două săptămîni. Era ca un torent în care cu greu te poți agăța de ceva, dar situația ne-a fost compensată de faptul că delegația noastră s-a bucurat de una din cele mai calde primiri. „Scurtă istorie" a făcut încă de anul trecut numele lui Ion Popescu-Gopo mai mult decît cunoscut. Toată lumea aștepta cu nerăbdare seara cînd crainicul va anunța în palatul festivalului: „Sept arts" de Gopo. Actorii care ne-au vizitat țara au ținut să-și ia revanșa pentru primirea de la București. Betsy Blair povestea tuturor despre entuziastul public bucureștean, iar Henri Verneuil cu Michele Morgan și Charles Boyer ne-au invitat să asistăm la ultimul tur de manivelă al viitorului film „Maxime".

Dintre serile pe care nu le voi uita niciodată, prima a fost cea a prezentării filmului laureat „Zboară cocorii". Cinematograful din lumea întreagă se adunase în sală. Tatiana se afla în fața unei probe grele. Eram la fel de emoționat cum am fost cînd s-au prezentat „Ciulinii". Cu fiecare secvență bucuria ne creștea. Veronica de pe ecran își trăia intens drama. Și atunci cînd lumina a inundat sala, nimeni nu s-a sfiit de faptul că în timpul rulării plînsese. La Tania nu se putea ajunge. Fotografii se îmbulzeau s-o fotografieze.

Despre ziua prezentării „Ciulinilor Bărăganului" nu pot vorbi fără să mă treacă un fior. Nu-mi mai găseam locul și acele ceasului se mișcau atît de încet. „De-ar începe odată!" Toată delegația noastră era cuprinsă de aceeași febră. Louis Daquin — regizorul — împreună cu tovarășul George Macovescu — conducătorul delegației — povesteau cînd de una cînd de alta, prefăcîndu-se calmi. Și iată, proiecția a început. Primele ropote de aplauze au salutat furtuna ciulinilor rostogoliți. Parcă ne mai venise inima la loc. În momentul cînd pe ecran se desfășura hora Tudoriței, sala părea electrizată. Filmul fusese bine primit. Eram cam ametit. Nu pot să uit momentul în care am scris cu mîna tremurîndă primul autograf pe prima fotografie „Avec sympathie..."

Pe nesimțite am ajuns la capătul Festivalului.

Primul oraș francez care a găzduit zilele filmului românesc a fost Marsilia. „7 arte" și „Ciulinii", prezentate aici, au constituit întîiul succes în fața publicului larg. Marsiliezii au ovaționat bocetul mamei cîntat de Maria Tănase. Vocea ei puternică, gravă, a fost ascultată cu sufletul la gură.

De portul acesta se leagă amintirea întîlnirii cu Fernandel. Marsiliez de origine, popularul comic era acasă. Nu ne-a lăsat să plecăm pînă n-am mîncat vestita „buiabesă" — făcută din toate felurile de pești, pius scoici, languste și crabi — mîncarea tradițională a portului. Și la despărțire, în loc de „Adieu", ne-a spus — sînt poate indiscret, dar bucuria mă va scuza — „Au revoir, à Bucarest". Ca într-un film cu secvențe rapide au urmat apoi vizitele la Avignon (unde nu m-am putut opri să nu fredonez „Sur le pont D'Avignon") Tarasconul, care-și datorează faima cetățeanului Tartarin, și, în sfîrșit, moara unde Alphonse Daudet și-a scris vestitele scrisori. La Nimes, toreadorul Dominguin, soțul actriței italiene Lucia Bose, ne-a demonstrat o veritabilă luptă cu tauri.

Ultimul popas: Parisul. În sala cinematografului „Raimu" pe Champs Elysées alături de filmele prezentate la Marsilia, au putut fi văzute „Erupția" și „Scurtă istorie". Din nou succes. Aici l-am cunoscut pe Georges Sadoul, cronicarul și istoricul cinematografic. Felicitările lui au completat buchetul cules la Cannes și Marsilia.

Și iată-mă, iarăși, la București. Amintirile sînt însuflețite de prietenille proaspete ce nu pot fi cuprinse în limitele unui articol. Bucuria bunei primiri făcute filmului nostru mărește greutatea scrisului, dar cititorul să fie convins: masele largi ale publicului francez vorbesc despre România ca despre un bun prieten.

A fost greu să ajungi să dansezi cu Tatiana Samoilova. Era mereu invitată. Este explicabil, atunci, de ce acest moment trebuia prins într-o fotografie

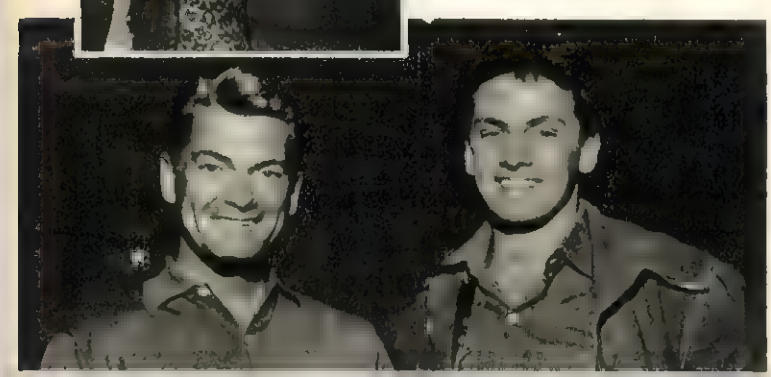

Fotograful ne-a spus că semănăm. Se pare că și pe Jean Marais îl amuză acest lucru..

Acesta este Verdi? Chiar el! Numai că fără machiaj îl cheamă Pierre Cressoy. În zilele festivalului s-a dovedit un prieten bun. Se putea să ne despărțim fără o fotografie?

Reportaj LA MINUS 40°

Legume, legume, la vînzare cu de-amănuntul

Nu-i masă de biliard! E cea mai modernă „combină" de control a ouălor. Într-un singur minut 70 ouă sînt controlate dacă-s proaspete; sînt sortate după greutate și mărime, iar apoi ștampilate. Combina aceasta de tip „Skoda" este condusă de doctorul Ilie Șoimu.

de F. URSEANU
Fotografii de S. STEINER

Bucureștiul are stomac de balenă; nu se satură niciodată. Nu-i vorba de o simplă metaforă, ci de o realitate caracteristică marilor orașe. Gîndiți-vă că în fiecare zi, de fapt de mai multe ori pe zi, aproape două milioane de oameni — bucureșteni și flotanți — trebuie să se hrănească. Gîndiți-vă că pentru această hrană sînt necesare rezerve uriașe și că toată această materie primă care alimentează viața, trebuie veșnic împrospătată.

Ce-ați spune de-o scurtă incursiune reporterească prin „cămara" Capitalei? De o incursiune în vastele hale centrale — acolo unde-i izvorul principal al... hranei noastre cea de toate zilele. Facem astfel o plimbare și prin cea mai mare „piață" din țară și, dacă vreți — lăsînd la o parte modestia — printr-una din cele mai moderne hale din Europa.

În frigiderul Bucureștiului

...Așadar, să pătrundem în „cămara" marelui oraș. Liftul coboară vertiginos. O dată cu el și temperatura: de la plus 35 (afară-i canicula) la minus 40 de grade. În cîteva secunde am trecut de la ecuator la pol. Și astfel iată-ne într-un... oraș subteran. Un oraș luminat „a giorno"... (chiar și ziua) cu străzi asfaltate, pe care aleargă mașini sau căruțe, pe care merg oameni; cu canalizare etc. — într-un cuvînt construit după toate legile urbanisticii.

— Am ajuns? întreabă dîrdîind (nu de frică, ci de frig) tovarășul meu de hoinăreală, fotoreporterul.

Și are dreptate: micul oraș care „se-ntinde" pe sub Halele Centrale de la Obor n-a cunoscut pînă azi căldura. Cauza? Fiecare colț, fiecare încăpere, sînt străbătute de conducte — toate purtătoare numai de frig. Fiindcă aici „aerul condiționat" e numai frigul. Pînă să sosească „pufoaicele pentru oaspeți", apar primele junghiuri intercostale; aerul rece începe să ne taie respirația, iar aparatul fotografic pare să intre în defect. Explicabil: sîntem în tunelul de congelare a cărnii și în preajma silozurilor frigorifice. Exact în locurile unde pot fi păstrate „la rece" aproximativ 700-800 vagoane de alimente. O mare uzină instalată aici furnizează în fiecare oră nu mai puțin de 2.300.000 kilocalorii-frig.

— Antarctica... — filozofează colegul meu.

O înghițitură de... balenă

Orașul subteran nu-și încetează activitatea niciodată. Tot timpul sosesc trenuri cu alimente; vin și pleacă mașini încărcate; lifturile electrice încarcă și descarcă... Chiar și în zilele de sărbătoare aci se lucrează; dacă ne-am gîndi numai la armata de oameni care „fabrică" și întreține frigul — și tot ar fi suficient ca să înțelegem acest lucru...

Prin tovarășul Iosif Micloș, directorul halelor și piețelor din București, am cunoscut, aici, în „Antarctica" pe omul care are... în păstrare cheia de la „cămara de provizii" a Capitalei: merceologul Petrache Drăgoi. Cred că-i omul cu cea mai complicată răspundere. De la o săptămînă la alta îi trec prin „cămară" cam vreo 30-40 de vagoane de carne, vreo 5-10 milioane de ouă, vreo 10-20 vagoane de brînzeturi, mezeluri sau altele, pe care I.C.R.A. (Întreprinderea comercială care asigură alimentarea întregii Capitale) sau „Aprozarul" i le trimit în „păstrare la rece". O „bagatelă" pe care „balena" o înghite foarte ușor. Dar pînă s-o înghită „balena", merceologul trebuie să-i poarte de grijă.

Să nu vă surprindă cifrele și cantitățile de mărfuri enunțate. Anul trecut, comerțul alimentar de stat, gospodăriile agricole colective și cele de stat, precum și producătorii individuali au vîndut numai în halele și piețele Capitalei aproape cinci milioane kilograme carne și peste 26 milioane ouă. Și aceasta nu-i toată porția intrată în stomacul Capitalei. Carne și ouă — în cantități și mai mari — s-au vîndut și în magazine. În magazinele de desfacere din tot cuprinsul orașului.

Coșnița gospodinei...

Și tot numai din piețele și halele Capitalei, într-un singur an, gospodinele bucureștene și-au umplut coșnița cu... peste 27 milioane kilograme cartofi, cu 4 milioane și jumătate kilograme ceapă, cu mai mult de opt milioane kilograme varză și cu aproximativ patru milioane kilograme fructe (un milion sînt numai struguri — dacă vă interesează). În aceleași piețe s-au vîndut, de asemenea, aproape două milioane litri de lapte.

După acest scurt intermezzo foarte prozaic, să lăsăm cifrele pe seama merceologilor și cartofii pe seama gospodinelor, și să ne întoarcem în Halele Centrale.

Din orașul subteran, liftul ne urcă la... parter, adică în imensa hală, în piața de unde se aprovizionează consumatorii. N-o să vă descriem hala cu de-amănuntul. Cu toate că merită și cu toate că, nu toți bucureștenii o cunosc.

Știți desigur: nu toți locuitorii Capitalei își fac coșnița zilnică în Halele Centrale; mai sînt încă alte 42 de piețe și hale pe întinsul orașului. Găsiți totuși foarte

Întîlnirea cu merceologul Petrache Drăgoi a avut loc la un colț de stradă. E o stradă cu foiinare și, bineînțeles, cu intensă circulație (inclusiv circulație auto). Numai că strada aceasta „n-a văzut" încă pînă acum lumina soarelui.

rar un bucureștean care să nu fi vizitat măcar o singură dată hala de la Obor. Hala aceasta seamănă mai curînd cu un mare studio decît cu o piață. Aici legumele, carnea și fructele se vînd pe „tarabe" de marmură, faianță sau mozaic și, de la vînzătorul magazinului de stat și pînă la țăranul care a adus la tîrg produsele gospodăriei sale, comerțul se face numai în halat alb. (E vorba, bineînțeles, de halatele pe care administrația le pune la dispoziția celor ce vînd la compartimentele din interiorul Halelor)

Război bacteriilor...

Vizitînd ultimele etaje ale Halelor Centrale ocupate de birouri și laboratoare, am prilejul să vă prezint „o instituție unică în Europa". Aprecierea aparține unei delegații străine (R. F. Germane) și se referă la Laboratorul Central de Analize Alimentare.

Aici trec pe sub microscop probe din absolut toate alimentele puse în vînzare; aici se dă bătălia împotriva bacteriilor și a alimentelor falsificate. Doi medici bulgari, specialiști în problemă, entuziasmați de instalațiile laboratorului, au exclamat: „Dacă noi am avea acest laborator, așa cum este el utilat, am declara că avem cel mai bun laborator din lume". Iar un profesor de la facultatea de medicină din Ulan Bator, vizitînd recent laboratorul, a făcut o apreciere similară: „Dacă se va pune în Mongolia problema unui laborator de control al alimentelor, vom ști să-l alegem ca model pe acesta!"

Luptînd pe frontul apărării sănătății publice, laboratorul a executat în ultimul an aproape 60.000 analize și a găsit metodele cele mai bune pentru combaterea trichinozei și antraxului. Iar acum lupta se dă ca nici un ou vechi să nu pătrundă în hale și piețe. Cum? Cele mai moderne ovoscopuri au început a controla sute de mii de ouă pe zi. Fiecare ou primește o ștampilă de garanție și data controlului. Iar operația aceasta se face chiar în laboratoarele din Halele Centrale.

— Așa apărăm noi „stomacul" Capitalei! — ne-au împărtășit, cu prilejul vizitei în Halele Centrale, cei ce se ocupă de calitatea și controlul alimentelor.

Iată un exemplar aproape unic de femeie: nu se teme de șoricel... Ea „răspunde" de sutele de rozătoare din laboratorul de analize alimentare. Micile animale au aici o sarcină importantă: li se dă să „guste" din unele alimente, verificîndu-se și în felul acesta dacă nu sînt alterate.

La cinci minute după ce se închid porțile Halelor Centrale...

De la producător la consumator!

Dar stomacul Capitalei mai e apărat și de un alt soi de bacterii. De fapt, de niște bacterii, care nu pot fi identificate la microscop. Acestora le vine de hac doar .. miliția economică. Desigur, nu în laboratoare, ci în ..piețe și hale. Acolo unde mai supraviețuiesc resturile unei vechi faune: speculanții și intermediarii.

Lupta aceasta împotriva speculei nu încetează un singur minut. Intermediarii sînt azi ușor descoperiți. Primo: ei nu pot dovedi cu acte emise de sfaturile populare sătești că sînt producători direcți. Secundo: mulți dintre ei — recidiviști — sînt cunoscuți. Reapariția lor pe piețe este legată de „achiziționarea" de mărfuri de cele mai multe ori de la producători și, uneori, prin intermediul unor vînzători necinstiți, într-un mod și mai „simplu", direct de la... magazinele comerțului de stat. Faptul că statul vinde mai ieftin decît producătorul creează speculantului calculul că poate realiza diferențe de preț. Miliția economică îi răstoarnă însă socotelile...

În momentul de față, statul — în speță Direcția Halelor Capitalei — aplică o metodă interesantă de simplificare a legăturilor dintre producător și consumator: încheie sute de convenții cu gospodăriile colective și cu producătorii din regiunile limitrofe. Cum s-ar spune, îi cheamă pentru desfacerea mărfurilor în piețele și halele Bucureștiului, creîndu-le condiții optime. „Vă oferim locuri de vînzare în orice piață a Bucureștiului doriți! — propune Direcția Halelor. — Vă punem la dispoziție cîntare și haine de protecție (halate albe)! Veți fi ajutați de măcelarii noștri, la distribuirea cărnii! Veți avea magazii pentru depozitarea produselor! Dormitoare pentru găzduirea voastră noaptea, în piețe, și chiar... autocamioane cu care să vă aduceți mărfurile în Capitală!"

Pe scurt, această invitație sună cam așa: poftiți la tîrg pe drumul cel mai drept; la bariera Capitalei nu vă mai întîmpină intermediarul speculant.

Și la invitația aceasta au început să răspundă tot mai mulți producători.

SECURITATEA COPIILOR

În timpul verii, dintre toate refugiile răcoroase ale Bucureștiului, eu aleg totdeauna pe cel dinspre Herestrău, fiindcă e cel mai apropiat ca înfățișare de o stațiune climaterică.

De aceea ne-am înțeles, eu și soția, să prilejuim o bucurie copiilor: duminică dimineața îi ducem la Parcul de Cultură și Odihnă să-i plimbăm cu vaporașul. Dintr-un început, soția n-a fost de acord, îi era teamă să nu capete copiii rău de mare. Pînă la sfîrșit am convins-o.

Iată-ne, așadar, duminică dimineața, eu, nevasta, Lucica și Antonel, așteptînd autobusul 31 în dreptul Teatrului Armatei. După cîteva minute apare. Înăuntru, șoferul, taxatorul și încă vreo ... 70 de călători. Toți către Parc, în călătorie de plăcere.

— Așteptăm autobusul următor, chibzui soția. Nu suim copiii în înghesuiala asta.

Nu i-am suit nici în înghesuiala următoare. Alt autobus. A venit și a plecat. El a plecat, noi am rămas. Pînă la sosirea lui ne aflam în stație opt cetățeni. După plecare, ne aflam zece. Doi au rămas afară, că nu se mai putea închide ușa. Antonel, în vîrstă de trei ani, prinse a scînci:

— Vreau să mă dau în vaporaș' Hă-hă-hă-hă!

— Ai răbdare, puișor! Să încercăm mai întîi să ne dăm în autobus.

— Prea puține autobuse pentru duminică, oftă o mamă purtînd un copil în brațe și altul de mînă. În zilele de sărbătoare ar trebui o planificare mai bună a autobuselor.

— Păi, mai plimbați-vă și în timpul săptămînii, rosti unul de alături.

Bănuiesc că era de la I.T.B.

În sfîrșit, am izbutit să pătrundem într-unul. Eu și Antonel prin ușa din spate, soția și Lucica prin față sau pare-mi-se prin parbriz. Mă uit la copii: cămașa umezită de tot, cozorocul șepcii întors spre ceafă, iar moțul lui blond, moțul, mîndria familiei, răvășit pe frunte.

— Antonel, te bucuri că mergi la Parc?

— Mă bucur, tăticule, scînci copilul, numai să coborîm mai repede.

Din partea cealaltă a autobusului aud glasul Lucichii:

— Mămico! Dac-o să fiu cuminte nu-i așa că n-o să mă duci la Parc cu autobusul, ca să mă bucur?

Parcul. Coborîm. Am păstrat un minut de reculegere în amintirea celei care a fost bluza nouă de mătase a soției și am pornit spre debarcader. Copiii treamătă de bucurie și nerăbdare. Antonel mai cu seamă, fiindcă nu visează altceva, decît să ajungă marinar.

— Eu o să stau la prora' hotărî Antonel.

— Eu o să stau la mămica în brațe, ciripi Lucica.

După aceea n-a mai ciripit nimic, fiindcă, prinsă într-e valul de călători ce coborau și cei care urcau, s-a răsucit pînă la celălalt capăt al debarcaderului. Așa că, pînă să i se facă, sărmana de ea, rău de mare, i s-a făcut rău de uscat. Cu chiu cu vai am reușit să-i culeg și să fac apelul familiei. Nu lipsea decît pălărioara Lucichii. Ne-am strecurat pe punte. Ajunși pe vaporaș, ne-am dat seama că-n autobus era un rai... Antonel, înghesuit între doi călători, scînci:

— Tăticule, vreau să văd lacul.

— Cînd o să coborî. Acum nu se poate, că sîntem pe vaporaș. Stai cuminte acolo sub bancă. Un marinar trebuie să facă față oricărei situații.

Ce e drept, de sub bancă, băiatul nu putea admira decît dușumeaua, dar stătea totuși mai comod. Pe punte n-aveai unde să arunci nici măcar un ac. Pesemne că cei în drept au hotărît să depășească planul de încasări. Iar grămada de oameni înghesuiți, mai-mai să depășească vaporul, și să treacă de-a dreptul la cursa de înot. Se încrucișează toi felul de discuții. O voce de femeie.

— Gheorghe, unde ești Gheorghee?

— Aici sînt, draga' Stau cu Mariana la pupă.

— Cum ? Nu ți-e rușine? Eu mor aici în înghesuială și tie-ți arde de pupă?

— Tăticule, ce-i aia sirenă?

— Sirenă e un personaj mitologic, jumătate femeie, jumătate pește.

— Tăticule, și cînd vaporul sună din sirenă, fluieră pe gura femeii sau prin coada peștelui?

O voce cu inflexiuni de bariton

— Ia ascultă, tovarășe, pentru ce vindeți bilete peste numărul de locuri? Ia privește ce înghesuială!

— N-avea teamă, tovarășe, răspunse cineva din personal. E vapor de mare tonaj. Mai intră încă vreo 50 de pasageri. Îi încărcăm la celălalt debarcader. Ce? Ați vrea să vă bucurați numai dumneavoastră de plimbare?

Pe la mijlocul parcursului, Antonel prinde glas

— Tăticule, știi, mi-am schimbat hotărîrea. Nu mă mai fac marinar'

— De ce, puiule?

— Pentru că n-o să pot să străbat oceanele înghesuit sub bancă.

După un sfert de oră, călătoria de plăcere s-a sfîrșit. Respir ușurat. Nevastă-mea nu mai respiră de loc. E istovită, sărmana. Pe vaporaș nimerise un loc de-a dreptul nenorocit: pe colacul de salvare, cel cu muște asculțită.

Acum, ori de cîte ori Antonel și Lucica se dovedesc prea neastîmpărați, nici eu, nici soția nu-i mai amenință cu „bau-bau" sau cu moșneagul cel rău. Am găsit ceva mai eficace

— Dacă nu vă domoliți, îi chem pe „Bau-bau" de la ITB să vă ducă duminica pînă la Parc cu autobusul, și dacă mai faceți vreo boacănă o să vă plimbe și cu vaporașul.

Și se potolesc, adormind liniștiți.

Ar trebui totuși cineva să se trezească!

I. AVIAN

Ilustrație de ARNO

MISTERUL GROTELOR DE PE ȚĂRMUL MĂRII MOARTE

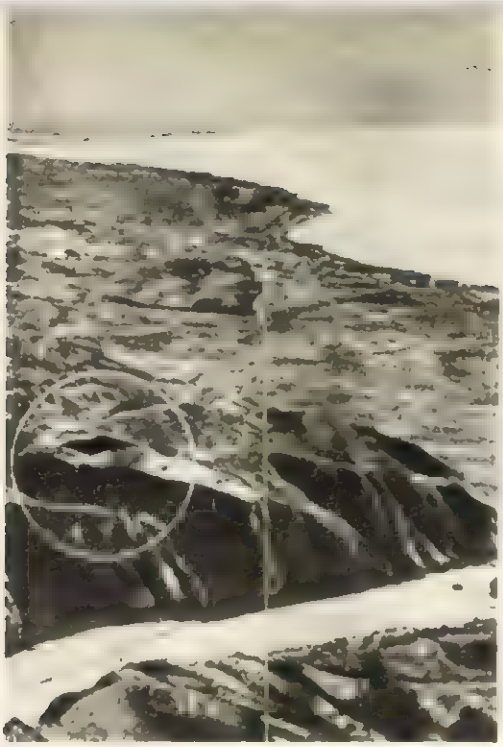

Vedere din avion a mănăstirii din Chirbet Qumrim.

Întreaga poveste a început într-o dimineață de primăvară a anului 1947. Și a stîrnit-o o capră... În ziua aceea, nu departe de ruinele străvechiului oraș Ierichon, pe malul Mării Moarte, un ciobănaș păștea turma sa de capre. Moleșite de căldura toridă, animalele căutau puținele fire de verdeață, ivite printre pietre. Într-o clipă de neatenție a ciobănașului, o capră mai zglobie o zbughi din turmă și o luă pieptiș, pe stînci în sus. Alergînd s-o prindă, băiatul ajunse în fața unei grote. Se uită în jur, voi să intre, dar ezită. Dacă e cineva înăuntru? Zvîrli o piatră în căscătura stîncii, apoi încă una. Deodată auzi un clinchet ciudat, ca atunci cînd lovești un vas gol. Speriat, copilul rămase o clipă țintuit locului; apoi o luă la fugă și nu se opri decît în clipa cînd își întîlni un tovarăș, care rătăcea și el pe acolo. Îi povesti întîmplarea. Reveniră împreună și se strecurară în peșteră. În fața lor se înșirau mulțime de amfore din lut ars și din piatră, rînduite parcă de o mînă grijulie. Din gura uneia ieșeau capetele a șapte suluri de piele, învelite în pînză îmbibată cu smoală.

O descoperire uluitoare

Ce-au făcut copiii după aceea, cui i-au vorbit de descoperirea lor, nu se știe. Destul că, la scurtă vreme, un negustor de antichități — cum sînt mulți în Orient — se prezentă la Universitatea din Ierusalim și oferi spre vînzare tocmai sulurile pe care le descoperiseră copiii. Puțin intrigat, un arheolog începu să descifreze documentele. Cu fiecare rînd, uimirea lui creștea tot mai mult. Se convinse că-n fața lui se află niște manuscrise vechi de peste 2.000 de ani, cu totul nebănuite pînă atunci, scrise în ebraică și aramaică, vechiul grai al locuitorilor din jurul Mării Moarte. Era o descoperire epocală; era vorba nu de niște documente oarecare, ci de cele mai vechi manuscrise ale Bibliei, cu 1.100 de ani mai vechi decît cele existente pînă atunci. Primul manuscris ebraic, complet, al Vechiului Testament, data din secolul al X-lea. Și iată că arheologul descifră acum, de pe un sul de dimensiunea 7,35 m lungime și 0,30 m lățime, textul complet — original — al „Cărții lui Isaia"!

Ca un fulger, vestea se răspîndi în lumea întreagă. Începură să sosească la Ierusalim scrisori din toate țările, de la arheologi, filologi, istorici care se ofereau să participe la descifrarea celor mai senzaționale documente găsite în vremurile noastre.

Goana după documente

Începu o febrilă acțiune de explorare a grotelor din jurul Mării Moarte. 267 de peșteri fură cercetate minuțios, dar numai în 37 din ele se găsiră vase, amfore de lut și piatră, precum și urme despre o veche așezare omenească. La sfîrșitul expediției, care dură peste doi ani, arheologii numărară cîteva zeci de mii de fragmente de manuscris, unele în stare mai bună, altele deteriorate, cerînd o migăloasă muncă de reconstituire. Cercetările erau anevoioase, perspectivele întunecate. Pînă cînd o nouă descoperire veni să arunce lumină asupra misterului ce înconjura existența manuscriselor din grote.

Ce este Chirbet Qumrim?

Cam la un kilometru depărtare de grota în care intraseră cei doi păstori, un alt grup de arheologi începuseră, imediat după sfîrșitul războiului, săpăturile pentru dezgroparea unei vechi așezări omenești. Despre aceasta, cu o sută de ani în urmă, un călător francez, declarase că ar putea fi biblica Gomora care, potrivit legendei, ar fi pierit, o dată cu Sodoma, distrusă de foc și pucioasă. Ruinele acestea poartă azi numele de Chirbet Qumrim.

Înlăturînd valurile de nisip depuse de-a lungul veacurilor, arheologii dădură peste o clădire solidă de piatră, în bună parte nevătămată. Era un soi de mănăstire cu peste 30 de încăperi și numeroase rezervoare în care odinioară se păstra apa. Între clădire și țărmurile Mării Moarte se întindea un cimitir antic, cu peste o mie de morminte.

Toate indiciile arătau că ciudata mănăstire nu putea fi decît rămășița coloniei unei relativ necunoscute secte ebraice a esenienilor, despre care pomenesc unele documente din primul veac al erei noastre.

Cine sînt esenienii?

Istoria, și în bună parte legenda, afirmă că esenienii erau acei locuitori antici din Qumrim care, scîrbiți de corupția, imoralitatea și nedreptatea socială ce puseseră stăpînire pe oraș, se retrăseseră în peșterile de pe țărmul Mării Moarte, unde trăiau după principii comunitare, unindu-și bunurile sub o administrație comună, șezînd la masă împreună, sărbătorind în comun toate marile aniversări. Esenienii luaseră cu ei, în retragerea lor voluntară din orașul pierzării, toate textele religioase, adică Vechiul Testament. Cam pe la începutul erei noastre, unul dintre conducătorii esenienilor, al cărui nume nu s-a putut afla pînă acum, era cunoscut sub numele de „Învățătorul despre instaurarea dreptății". Așa reiese dintr-unul din documentele găsite și descifrate de arheologii din Ierusalim.

Intervin savanți din diferite țări

Între timp, numeroși oameni de știință din apus, se alăturară cercetătorilor locali, mai ales după descifrarea textului în care se vorbea de ciudatul „Învățător despre instaurarea dreptății". Printre aceștia se aflau Edmond Wilson, scriitor și critic literar american, profesorul Dupont-Sommer, fost preot catolic, și orientalistul englez dr. John M. Allegro de la Universitatea din Manchester. Fiecare încerca să contribuie prin cunoștințele sale la elucidarea misterioasei existențe a „Învățătorului". Prima ipoteză fu lansată de Wilson în cartea sa: „Sulurile de manuscrise din grotele Mării Moarte" și anume că originile creștinismului trebuie căutate în cadrul sectei esenienilor. De ce? Soluția urma s-o dea profesorul Dupont-Sommer.

A existat Cristos?

Într-adevăr, cercetînd cu atenție manuscrisele, profesorul Dupont ajunge la concluzia că tot ce se povestește în textele esenienilor despre viața „Învățătorului" lor prezintă uluitoare asemănări cu ceea ce Biblia afirmă despre Cristos. Între altele, într-unul din cele

Amfore descoperite în grotă.

Cîteva grote explorate de arheologi ↓

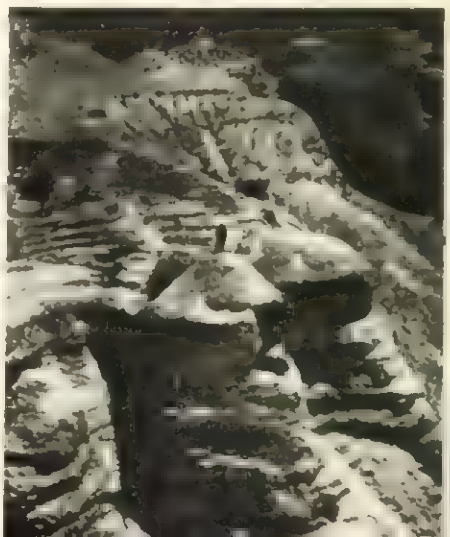

Sulurile cu textul „Cărții lui Isaia".

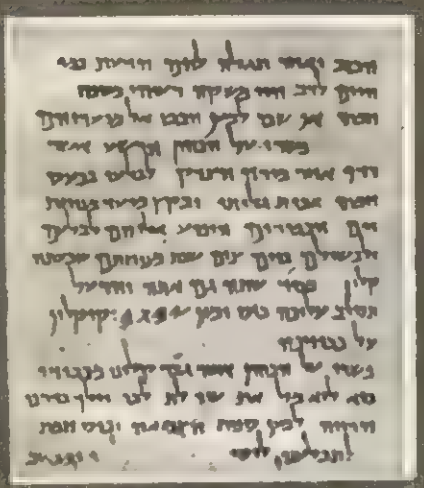

Textul în care se vorbește despre „învățătorul" esenienilor.

șapte documente se află consemnată și faimoasa predică de pe munte, pe care Biblia o atribuia lui Cristos.

Reluînd această idee, prof. Allegro duce cercetările mai departe și ajunge la concluzia că „învățătorul" esenienilor a murit crucificat în fel ca și „nazarineanul". Bazat pe acest adevăr, profesorul britanic își construiește următoarea argumentație: Cristos nu a existat în realitate, iar pe la anul 300 al erei noastre, cînd a fost scris Noul Testament, cei care au redactat textul, păstrînd amintirea „învățătorului" esenian, l-au transformat pe acesta în... Fiul lui Dumnezeu. În consecință, așa cum spune și Wilson în concluziile cărții sale, „nașterea creștinismului nu este decît un simplu episod în istoria omenirii și nu rezultatul dogmei revelațiilor divine".

Consecințele unor asemenea afirmații temerare n-au întîrziat să se arate. Și ele l-au afectat, în primul rînd, pe profesorul Allegro, care, întors în Anglia, după o aprigă discuție cu superiorul său, prof. Rowley, rectorul Universității din Manchester, s-a pomenit după scurt timp destituit din învățămînt sub acuzația că este „incapabil". Cel lovit nu se dădu însă bătut. Începu să scrie articole, să țină conferințe la radio și televiziune, să polemizeze cu cercurile clericale, declarînd că va reveni cu argumente și mai puternice, îndată ce vor fi descifrate și restul documentelor.

Deocamdată discuțiile s-au oprit aici, fiindcă munca de descifrare nu este tocmai ușoară: ea necesită cîțiva ani. Oricum însă, descoperirile din grotele de pe țărmul Mării Moarte sînt menite să deschidă căi cu totul noi în istoria civilizației și a culturii umane.

Și cînd te gîndești că la această răscruce s-a ajuns numai din cauza unei capre zglobii!

L. VOITA

Examen teoretic.

SANITARELE

După cum se vede „pacientu lui" nu-i displace situația.

Un examen practic.

Trecerea de obstacol ↓

Abia la prima am reușit să aflăm de ce, în timpul concursului, fețele erau atît de concentrate.

„Eram hotărîte să le întrecem pe cele de la Berveni — spune responsabila echipei de la Tiriam, Györkei Margareta. Una din cele mai importante sarcini în timpul acestei munci este disciplina, pe care concurentele noastre au cam neglijat-o. Juriul pe drept cuvînt nu a iertat nici o greșeală".

Despre organizarea concursului faze raionale a echipelor de Cruce Roșie sectorul agricol din raionul Carei, se pot spune numai lucruri bune. Totul a fost pregătit din vreme: datele privitoare la activitatea anterioară a echipelor de Cruce Roșie ce urmau să se întrecă; locurile „contaminate" au fost marcate vizibil; „rănițli" și „bolnavii" au primit bilețele cu întrebări și așa mai departe. Fiecare medic și asistent își cunoștea perfect rolul de conducător sau examinator al concurenților. Răspunsurile date la examenul teoretic despre educația sanitară, îngrijirea copiilor, a mamelor lehuze, igiena casnică, echipamentul sanitar la arie, precum și primele îngrijiri în diferite accidente sau îmbolnăviri la locul de muncă etc. au dovedit o pregătire temeinică.

Un cuvînt de laudă în plus pentru echipa cîștigătoare, G.A.C. „Înfrățirea" Tiriam, raionul Carei, condusă de Dr. Mîndra Ioan, care a dat dovadă de o bună pregătire practică și teoretică, un simț de răspundere dezvoltat, o disciplină bună, obținînd media 18,40 și locul I pe raion. Și acum iată cîteva aspecte de la acest concurs.

Text și fotografii de Tiberiu LUPU

Binemeritata apreciere. Drapelul de fruntaș pe raion îl primește Györkei Margareta, responsabila echipei de Cruce Roșie G.A.C „Înfrățirea" din Tiriam, raionul Carei.

FAVORIT

de Frank HARDY

Se ghemuise în întunericul de iarnă de pe veranda din spatele casei bătrînești și se apucase să repare încălțămintea. Era un bărbat între două vîrste, înalt, bine legat, lat în umeri. Părul îi încărunțise înainte de vreme, dar sprîncenele stufoase îi rămăseseră negre ca pana corbului. Trăsăturile fine ale feței contrastau ciudat cu restul înfățișării. Era doar în ciorapi; purta o flanelă ruptă și niște pantaloni de dril prost. Unul dintre ciorapii săi negri se găurise la călcîi. O gheată aștepta pe calapod, iar de jur împrejur, alte ghete și pantofi de forme și mărimi diferite: ghete de băieți, pantofi de fetițe și o pereche de ghetuțe de copil. Toate erau peticite, cu tocuri scîlciate și vîrfurile jupuite.

În lipsă de piele nouă, întrebuințase pentru petice tălpile și căpuțele încălțărilor ce nu mai erau bune decît de aruncat.

Acum pingelea gheata de pe calapod: lua pe rînd cuiele pe care le ținea în gură și le bătea cu dibăcie în talpă.

Unul dintre cele trei picioare ale calapodului era rupt și trebuia să-l sprijine cu o mînă, în timp ce cu cealaltă bătea cu ciocănașul.

O femeie ieși din bucătărioara de la capătul verandei, ținînd în mînă o cratiță mare, înnegrită. Era îmbrăcată sărăcăcios cu o rochie veche, decolorată, dar pe care o purta cu multă demnitate. Pe fața ei zbîrcită se mai vedeau urmele unei frumusețe trecute. Părul argintiu îl avea strîns într-un coc, la spate. Mergea aplecată ușor înainte, ca și cînd ar fi dus în spinare o mare greutate. Păși peste mormanul de încălțări și se duse să umple cratița la cișmeaua de afară, aflată chiar lîngă verandă. Cișmeaua părea că se reazimă de casă și împrejurul ei întreaga curte era prefăcută într-o mocirlă neagră și mîloasă. Omul bătu cu ciocanul, apoi se ridică și se duse în bucătărie după femeie. O găsi frămîntînd niște aluat pe marginea mesei ce ocupa jumătate din încăpere.

— Merge bine ceasul, Winnie? o întrebă el.

— Azi dimineață era înainte cu zece minute.

— Probabil că acum e cu și mai mult, spuse el stînd în fața plitei și frecîndu-și mîinile.

Un singur lucru avea bun bucătărioara asta: era călduroasă iarna. Se îndreptă spre ușa camerei de locuit ce da tot pe verandă. Ușa n-avea clanță. O împinse și o trînti cu zgomot în urma lui. Străbătu cu băgare de seamă camera întunecoasă și ridică puțin storurile.

Deși pe masă se mai vedeau încă urmele dejunului, odăița era curată. Întreg mobilierul se compunea din cîteva scaune de același fel și două canapele. Cărămizile căminului erau de un roșu posomorît, iar tapetul de hîrtie de pe pereți fusese lipit ici și colo cu petice de nu se potriveau de fel între ele.

Se așeză pe scaunul din colț, unde se afla și mașina de cusut, își puse casca și începu să se joace cu butonul unui învechit radio cu galenă. Cu mișcări delicate îl răsuci, căutînd să recepționeze postul pe care îl știa el.

În clipa aceea o fată tînără intră de alături, din odaia de dormit. Era înaltă, cam stîngace, nici fată, nici femeie, conștientă totuși de viața nouă ce-nmugurea într-însa.

Începu să strîngă farfuriile ciocnindu-le zgomotos.

Plictisit, îi făcu semn cu mîna.

— Incet, Mag, încet! Nu vezi că încerc să prind prima cursă?

— Am vrut să strîng, răspunse ea fără să-i privească.

— Întotdeauna faci asta tocmai cînd vezi că încerc să prind postul. Ai și tu răbdare pînă isprăvesc. Numai un minut.

Fata lăsă farfuriile și se întoarse în dormitor bombănind:

— Nici să strîngi nu poți în casa asta.

Mai răsuci butonul cîteva minute, apoi se lăsă pe spătarul scaunului. Scoase un carnețel din buzunar și-l deschise. Erau trecute acolo cursele de cai, curat, deslușit, precum și numele echipelor Ligii Clubului de fotbal cu rezultatele alături.

Dincolo, în bucătărie, femeia pregătea niște turte. Se învîrtea în spațiul strîmt, îngînînd o melodie tristă. După cîteva minute bărbatul ieși afară pe verandă cu carnetul în mînă. Făcu cîteva însemnări cu creionul, îl puse în buzunar, apoi se așeză iar să repare încălțămintea.

Fata se tot vîntura încoace și încolo, ieșind și intrînd în odaie, aducînd farfurii, în timp ce femeia se pregătea să le spele. Peste vreo jumătate de ceas bărbatul cu păr cărunt prinse din nou cu multă greutate postul și ascultă timp de cîteva minute.

Cînd ieși iar, nevastă-sa trecea la cișmea, de data asta ca să umple cu apă un ceainic. Întorcîndu-se, se opri în ușa bucătăriei:

— Ar trebui să vorbești cu Jim, spuse ea cu voce potolită.

— De ce? Ce-a mai făcut?— întrebă bărbatul, aplecîndu-se asupra calapodului.

— A plecat la meciul de fotbal cu toți copiii după el, afară de Mag; l-a luat și pe cel mic. Și cum n-au bani, au să se furișeze prin gard. Asta au să facă. Trebuie să vorbești tu cu el, Tom. Pe mine nu m-ascultă.

— Dar mi-a cerut voie, Winnie, și nu văd de ce l-aș fi împiedicat!...

— Cum, Tom, ai uitat ce s-a întîmplat cu băieții lui Jackson cînd au fost prinși săptămîna trecută? Polițaiul cel nou e foarte al dracului!...

— Pe Jim n-au să-l prindă, fii pe pace!... Mai lasă-i să aibă și ei un dram de bucurie, Winnie. N-au nici o plăcere. N-au cu ce să meargă nici la cinema, nici în altă parte. Lasă-i să se bucure măcar de fotbalul lor.

Ea stătu o clipă pe gînduri, apoi intră din nou în bucătărie.

Bărbatul își petrecu toată după-amiaza cînd la calapod, cînd la radio, cu casca pe urechi. Tocmai cînd se chinuia iar să prindă postul, fata ieși din odaia de culcare, întinse pe masă o pătură veche și începu să calce o rochie.

— Incet, Mag! Numai puțin, pînă-l prind.

— Lasă-te păgubaș, tată. Nu putem să mai facem nimic în casa asta, din pricina curselor și meciurilor tale de fotbal.

— Îi am pe primii trei cîștigători în amîndouă buletinele, iar cursa a patra e gata să pornească, spuse el nerăbdător.

— Am mai auzit eu povestea asta — bodogăni dînsa, dar, ascultătoare, încetă călcatul și ieși din odaie. După cîteva minute el intră în bucătărie.

— Bem cîte o cană de ceai, Winnie? — întrebă el vesel și agitat.

— Ceainicul fierbe — spuse ea, neluîndu-i în seamă emoția — și turtele sînt aproape gata.

— Am să torn eu ceaiul, spuse el luînd ceainicul de pe sobă.

Ea deschise cuptorul și scoase o tavă cu turte rumene, în timp ce el turna ceaiul. Apoi se așezară la masă.

— Ce-ar fi să punem puțin unt pe turtele astea fierbinți Winnie? — întrebă el cu ochii strălucitori.

— Știi bine că acum nu ne putem permite asemenea lux, Tom, îl mustră dînsa.

— Poate că săptămîna viitoare o să avem și unt, spuse el scoțînd carnețelul din buzunar și începînd să amestece ceaiul cu ochii la însemnările făcute cu creionul.

— De ce? întrebă ea într-o doară.

— Fiindcă îi am pe primii patru cîștigători în amîndouă buletinele.

— A, da — spuse dînsa fără pic de entuziasm.

— Sînt numai șase curse, insistă el și au ieșit pînă acum numai doi favoriți. Așa că am șanse serioase să cîștig.

— Chiar așa să fie, tot n-am putea decît să ne plătim datoriile.

— Dacă ne-am plăti datoriile, am avea iarăși credit: e și asta ceva. Și poate că izbutesc să capăt de lucru. Trebuie să mă duc la oraș. Acolo trebuie să găsesc neapărat de lucru.

— Nu-i de lucru la oraș — răspunse ea sorbindu-și ceaiul. Cei de peste drum chiar acum s-au întors de-acolo. Nu-i nicăieri de lucru. Mor oamenii de foame cu miile.

— Ei bine, cel puțin o să avem cu ce ne plăti datoriile, și mai ales chiria. Doamna Plant n-o să ne mai ție mult aici dacă nu-i plătim.

— Bineînțeles că trebuie să-i plătim. Nu mai putem amîna.

— Dacă ies caii pe care i-am indicat eu, ne achităm datoriile și mai punem și ceva deoparte.

— Asta dacă pui mîna pe cîștigul de 100 de funzi — spuse ea cu același glas liniștit.

— Trebuie să cîștig, Winnie. Și îi puse carnețelul înainte.

— Uite! Îi am pe primii patru cîștigători în amîndouă buletinele. Dacă iese ăsta în cursa a cincea, în ultima am doi cai.

— Sigur, ai o șansă mare, Tom, dacă ăsta cîștigă cursa dinainte — spuse ea cercetînd buletinele și părînd, pentru prima oară în atîtea luni, că le acordă o oarecare atenție.

El o privi lung, ca și cînd ar fi încercat să ghicească dacă interesul ei era sincer sau prefăcut. Apoi sorbi cu lăcomie ceaiul din cană și intră din nou în odaie. Trecînd pe lîngă Mag, care călca, îi spuse:

— Du-te să-ți bei ceaiul, fetițo. Sînt și turte.

Mag se duse în bucătărie și el începu din nou să învîrtească nerăbdător butoanele.

Mama și fata luară ceaiul fără să schimbe o vorbă. După puțin, el năvăli pe ușă agitîndu-și carnețelul:

— A cîștigat! A cîștigat cu patru lungimi — strigă el vesel.

Fata nu arătă nici un interes, dar femeia păru că se însuflețește.

— Doamne! Poate cîștigi, Tom.

Interesul ei, de astă dată vădit sincer, îl umplu de bucurie.

— Vezi, Winnie. Am calculat bine. Mi-am spus că va ploua și am ales caii care țin la fugă și prin noroi. În schimb, buletinele de fotbal nu sînt bune. Afurisita lor de minge m-a întors pe dos toate socotelile. Dar la curse am nimerit-o. Îți am pe primii cinci cîștigători în amîndouă buletinele.

— N-ai greșit cumva la scris?

— Nu. Întotdeauna controlez de două ori. Ascultă-mă pe mine, Winnie. Avem șanse mari. Am mai fost și altădată aproape de noroc, dar niciodată ca acum. Dacă ieșim și la ultima cursă, am dat lovitura.

Își mai turnă o ceașcă de ceai și continuă:

— Primul lucru pe care-l fac dacă cîștig: cumpăr un cristal nou pentru bătrînul nostru radio. Ăsta e tare uzat. Se aude tare greu cu el. Și ce-am să mă mai bucur cînd copiii or să poată merge la fotbal în fiecare duminică și să plătească intrarea — asta e ceva. Și-or să poată merge și la cinema din cînd în cînd. Și noi o să mergem la cinema. Alegem un film bun. Unul cu muzică. Ție îți plac filmele cu muzică. Și-o să ne plătim toate datoriile, absolut toate... și-o să punem și ceva deoparte.

— Nu zice hop, pînă nu sari, tată — rosti fata inconștientă de cruzimea vorbelor ei.

El o privi cu imputare și se întoarse din nou spre nevastă-sa.

— Nu-ți face prea multe iluzii, Tom, îi spuse și ea.

El se posomorî.

— Mă duc la radio să văd ce mai spune. Nu trebuie să pierd cursa.

După plecarea lui, fata scurse ultimele picături din ceașcă.

— Mai bine nu mai calc pînă nu se termină cursa, spuse ea. Mă duc pînă la d-na Wilson, să văd, dacă mi-a terminat puloverul.

Se ridică de pe scaun, ieși din casă și printr-o spărtură a gardului trecu în curtea vecină.

Femeia rămase la masă, nemișcată, pîndind ușa camerei. Stătea puțin aplecată înainte, cu mîinile încleștate de marginea mesei pe care se zărea turta din care mușcase și o ceașcă de ceai băută pe jumătate. Dincolo, în odaie, soțul ei aștepta cu casca pe urechi, jucîndu-se cu carnetul și cu un căpețel de creion.

Deodată se îndreptă, într-o încordare ce făcu să-i tresară toți mușchii. Dinții i se încleștară și ochii i se holbară, în sforțarea pe care o făcea ca să urmărească vocea slabă din cască.

Femeia nu se mișcase. Stătea cu ochii ațintiți la ușa camerei, ca hipnotizată. Urmă obișnuita smucitură a ușii și ea se aplecă și mai mult înainte. Ușa se deschise și el intră. Încet, cu capul în piept, trecu pe lîngă dînsa fără o privire. Străbătu veranda și se așeză iar la calapod. Femeia se ridică în picioare. Începu să adune cu gesturi mecanice cești și farfurioarele și le puse în ligheanul de spălat vase. Trupul i se gîrbovise parcă și mai mult.

Bărbatul cu păr cărunt luă cîteva cuie din cutiuța de tinichea și le puse în gură. Apoi înfipse unul în peticul de talpă al ghetei și izbi în el cu putere. Cuiul se aplecă într-o parte și el îl lovi încă o dată sălbatic.

— Cui blestemat! — ocări el printre dinți. Dar în glasul lui nu era numai desperare, ci și mînie.

FILE DIN

„...in metis tatariae... foro siculorum" — „La marginea țării tătărești, la locul de tîrg al secuilor, se află mănăstirea călugărilor franciscani" (se afla încă în anul 1205) — se spune într-un document în limba latină, datînd din 1316.

Dacă te avînți în cetatea de pe platoul ce se ridică deasupra întinsei terase a Mureșului, care adăpostește orașul Tg. Mureș, cea mai mare așezare secuiască, și te urci în turnul bisericii reformate, îți se desfășoară de jur împrejur o panoramă încîntătoare.

Colindînd apoi străzile pe care le-ai văzut din turn, vei întîlni nenumărate monumente care ne fac să medităm asupra trecutului plin de urgie și să ne gîndim cu satisfacție la prezentul care dă cinstea cuvenită relicvelor vremurilor apuse.

Să ne oprim pentru o clipită chiar în cetatea pe care am amintit-o la începutul articolului (fotografia nr. 1).

FARUL 4

— roman —

de Maria ROMAN

Capitolul VIII.

(Urmare din numărul trecut)

Dintre cei adunați să-l judece pe Alex, numai doi păreau mai porniți împotriva lui. Unul dintre ei, scund, cu părul vîlvoi și o bărbie încăpățînată, era foarte nerăbdător.

— Ce mai atîta discuție? strigă el. Moarte trădătorilor! Nu e asta legea de fier a detașamentului?

Ceilalți însă păreau să nu poată lua cu același sînge rece o asemenea hotărîre. Sigur, și ei îl condamnau, unul dintre ei îi și trimisese acasă un bilețel de amenințare, alții doi îl urmăriseră pe stradă și-i adresaseră cuvinte jignitoare, dar nu se gîndiseră niciodată că Alex trebuie să moară. Îl cunoșteau prea bine și, în ciuda aparențelor care plădau împotriva lui, în sinea lor le venea greu să-l considere trădător. Erau mai degrabă înclinați să creadă că aveau de-a face cu un om laș care, acum, cînd se pregăteau mari acțiuni împotriva bitleriștilor, se temuse și fugise de luptă.

— Prea multe scrupule pentru un trădător ordinar! sări iar cel scund. Adevărat, a fost în detașament, dar a dezertat ca să colaboreze cu dușmanul. E clar?

Nimeni nu răspunse. Ali strivi de podea țigara doar pe jumătate fumată.

— Cine știe ce s-a întîmplat în realitate, interveni el cu o voce limpede, liniștită, și-și frecă ușor tîmplele. Viața e foarte complicată. Tocmai atunci cineva își aminti de misteriosul buletin de știri care de cîtva timp le parvenea regulat, din două în două zile. La început verificaseră informațiile, dar după ce constataseră de două-trei ori că sînt exacte, se hotărîseră să le difuzeze chiar fără un control prealabil.

— Cine o fi necunoscutul care le trimite? Și de ce ține să rămînă anonim? întrebă cineva, cînd glas nedumeririi colective.

Discuția se abătu pe alt făgaș. Se enumerară diversele categorii de oameni capabili să procedeze astfel. Poate că cel care trimitea buletinul era un fricos care voia să ajute Frontul de Eliberare, fără să se lase recunoscut, pentru a nu se „compromite" în cazul unor eșecuri ale mișcării antifasciste. De asemeni era posibil să individul să aibă un post oarecare în administrația bitleristă; situația extrem de riscantă, care justifica pe deplin adoptarea anonimatului. Această ultimă ipoteză explica și proveniența aparatului de radio. Ali sugeră că nu-i exclus să fie vorba de un caz de modestie rău înțeleasă.

Deși nimeni nu se gîndise că misteriosul necunoscut ar putea fi chiar Alex, schimbul de păreri vesel și însuflețit dispuse pe oameni în favoarea lui.

Acum Ali nu mai era atît de sigur că băieții vor hotărî în ziua aceea soarta lui Alex. Și cînd discuția reveni asupra acestei probleme, el opină cu gravitate:

— N-avem nici o probă că Alex lucrează cu nemții. Dimpotrivă, faptul că pînă acum nu i s-a întîmplat nimic nici unuia dintre noi dovedește contrariul. Și apoi nu e vorba numai de Alex. Vă dați seama ce ar însemna pentru mama lui o asemenea lovitură?

— Asta-i bună! se supără scundacul. Acum o să ne ocupăm și de rudele lui!...

Dar de astă dată vocea lui părea mai puțin convinsă. Ali se grăbi să încheie discuția, ca nu cumva aceasta să ia din nou o întorsătură proastă.

— Propun amînarea hotărîrii pentru lipsă de probe, spuse el.

Se trecu imediat la vot. După ce numărară voturile, Ali sări în picioare răsuflînd ușurat.

— Se aprobă cu două voturi contra! spuse el vesel.

Văzîndu-l pe scundac agitîndu-se nemulțumit și ridicîndu-se pe vîrfuri să șoptească ceva la urechea celuilalt acuzator al lui Alex, Ali adăugă repede, privindu-i pe amîndoi drept în ochi.

— Se știe că nimeni nu are dreptul să acționeze în afara detașamentului.

Scundacul protestă printr-o strîmbătură. Totuși, pînă la plecare nu deschise gura. Afară îi spuse enervat prietenului său:

— Oamenii ăștia sînt neserioși, se codesc ca muierile cînd se taie o găină. Ce zici — îl lichidăm noi cortul?

— De ce nu?... aprobă celălalt.

— Mergem chiar astă-seară să-l așteptăm pe stradă lui. Ai revolverul la tine?

Fără să răspundă, prietenul scundacului duse mîna la spate, la buzunarul umflat al pantalonilor.

★

Tensiunea în care trăia în ultima vreme îi devenise Helenei de nesuportat. De aceea se hotărîse să-i ajute mai activ pe Alex. Ar fi vrut ca acesta să ducă cît mai repede la capăt misiunea pentru care, bănuia ea, acceptase să intre în legătură cu tatăl ei. În seara aceasta îl aștepta întinsă, ca de obicei, pe șezlongul din balcon. Imediat ce-l văzu apărînd de după colț, se grăbi să coboare să-i deschidă.

— Repede' îi porunci ea de cum închise ușa. Hai cu mine'

Alex o urmă fără să înțeleagă prea bine ce se întîmplă. Cînd ajunseră în balcon, Helene îi arătă fereastra unei camere alăturate.

— Intră acolo, poate găsești ceva care să te intereseze.

În casă nu erau decît ea și Alex. Fereastra pe care i-o indicase, răspundea în camera lui Jean. Cum acesta tocmai ieșise ca în fiecare seară la plimbare, Helene se gîndi să folosească acest prilej pentru a-i întinde lui Alex să facă o percheziție. De aceea băiatul înțelese imediat că Helene se hotărîse, în sfîrșit, să-l ajute. Văzînd-o însă cum se lasă tristă și palidă în șezlong, se simți ispitit o clipă să nu-i urmeze îndemnul. Dar camera aceea îl atrăgea prea puternic: poate că acolo era ascunsă cheia enigmei.

Privi în stradă. La ora asta trecătorii erau rari. Așteptă să se depărteze o pereche care se ivise de după colț, apoi se sui pe balustrada balconului. Se întinse să apuce cu mîna marginea pervazului — abia de-o atinge cu degetele. Totuși nu putea să lase să-i scape o asemenea ocazie. Se agăță cu vîrfurile degetelor de muchia zidului și printr-un efort care-i făcu tîmplele să zvîcnească, reuși să ajungă cu piciorul stîng pe pervaz. Peste puțin sărea de pe fereastră pe jumătate deschisă pe podeaua încăperii.

Deși era noapte, la lumina lunii pline se vedea perfect dezordinea de nedescris din odăița pe care, de altfel, Alex abia de-o observă. Privirea îi fu imediat atrasă de o măsuță așezată într-un colț. Pe măsuță se afla tocmai ceea ce prevăzuse el: un aparat de telegrafie fără fir, deschis, pregătit pentru lucru, sau poate părăsit tocmai atunci. Ceea ce îl interesa în primul rînd pe Alex era marca aparatului. Examină îndelung modelul mic, lunguieț, de fabricație americană, aleătuit din trei corpuri, fiecare de mărimea unei cărți de trei-patru sute de pagini. Apoi, dîndu-și seama că pierduse prea mult timp cercetînd aparatul, se apucă febril să caute printre hîrtii, doar va descoperi cifrul. Nu găsi decît o coală de bloc, acoperită de sus pînă jos cu coloane lungi, formate din rînduri de cîte cinci litere scrise grăbit, așezarea cea mai comună în textele cifrate. Era probabil o telegramă de curînd recepționată și încă nedescifrată. Jean s-o fi gîndit, bănui Alex, că înainte să se ocupe

TRECUTUL ORAȘULUI TG. MUREȘ

Text: Ștefan IZSÁK

Fotografii: MEISZTER Pinkász

Biserica gotică din cetate, de proporții neobișnuite (57 m lungime, 14,5 m. lățime maximă), construită pe la mijlocul secolului al XV-lea, pe vremea humanizilor, a aparținut la începul călugărilor franciscani.

Intre anii 1557—1559, cu prilejul reformei, biserica incepe pe mîinile reformaților, care predomină în acele vremuri în intreg orașul.

La începutul secolului al VXII-lea (între 1602—1653), cetățenii străvechii urbe știu martorii unor mari construcții. Pe platoul înverzit din nord-estul orașului se ridicau ziduri de cetate și puternicele bastioane. Aceste bastioane au o poveste, pe cît de interesantă, pe atît de caracteristică orașelor feudale.

Breșele mai importante din oraș patronau cîte un bastion. Asta însemna că breșele respective li era încredințată paza și apărarea bastionului său. Bastioanele au păstrat pînă azi vechile lor denumiri: bastionul

tăbăcarilor, al dogarilor (cel din fotografia nr. 1), al curelarilor, al măcelarilor; al croitorilor. De bastionul tăbăcarilor se leagă o amintire tristă. Aici au fost închiși înainte de execuția lor din 10 martie 1854, martirii secui Török János, Gálffy Mihály și Horváth Károly, fruntașii mișcării antihabsburgice din secuime, de după revoluția din 1848.

Ceva mai jos de cetate, în micul scuar ce se deschide tocmai la poalele platoului, se află faimoasa casă Teleki, construită în 1803 de către Teleki Domokos fost „ispân" principal (prefect) al județului Turda (fotografia nr. 2). Această casă cu poarta și vestibulul boltite i-a adăpostit în noaptea spre 30 iulie 1849 pe generalul Bem, care a pornit de aici, însoțit de poetul Petőfi spre Cristur, de unde a luat apoi calea Albeștilor.

17 ani mai tîrziu, un alt mare visător a sosit la Tg. Mureș. Drumețul care a tras la hanul „La calul alb" din str. Kossuth Lajos nr. 14, nu era altcineva decît marele nostru poet Mihail Eminescu. Ce-i drept, de atunci clădirea a fost reconstruită și în locul hanului se găsește aici azi un magazin. Dar placa comemorativă de pe frontispiciu (fotografia nr. 3) va vesti posterității vizita lui Eminescu în orașul în care mașele muncitoare române și maghiare s-au înfrățit pe vecie.

Și, în sfîrșit, iată una dintre cele mai frumoase case de locuit din Ardeal, construită în stil baroc. Este vorba de casa Toldalaghi din centrul orașului Tg. Mureș (fotografia nr. 4). Ea a fost ridicată între anii 1759—1762 de către arhitectul Schmidt Pal, pe baza proiectelor constructorului francez Jean Luidor. Casa Toldalaghi a fost ornată de sculptorul Schuchbauer Antal. Este de menționat că, începînd din anul 1786, în această clădire a funcționat prima tipografie din Tg. Mureș.

Am răsfoit doar cîteva file din istoria orașului. Astăzi reliefele trecutului se bucură de o înaltă prețuire. Statul nostru se îngrijește de restaurarea monumentelor vechi și ridică în același timp monumentele noi, întru amintirea acelor oameni, care au luptat pentru înfăptuirea năzuințelor seculare de libertate ale poporului, vis îndeplinit abia astăzi, sub soarele oerotitor al regimului de democrație populară.

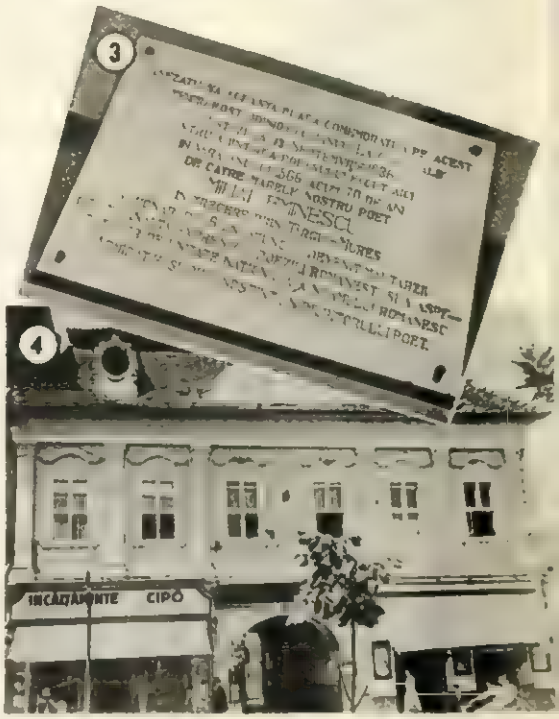

de treaba asta monotonă și neplăcută, să se plimbe puțin. Cîrnul trebuie să fie și pregătit undeva pe masă. Alex continuă să caute grăbit. În sfîrșit, sări pe jos un dreptunghi de hîrtie cam mototolită. Îl ridică și se duse în fereastră să-l vadă mai bine. Dreptunghiul era rupt dintr-un caiet cu pătrățele în capul foiței; Alex citi: „Victoria finală va fi a noastră". Dedesubt cineva începuse să scrie un text; mîzgălise vreo cîteva cuvinte pentru ca apoi, după cît se părea, să mototolească hîrtioara și s-o arunce. Alex dădu s-o arunce și el cînd, la lumina lunii, observă că literele din capul foiței erau scrise fiecare într-un pătrățel. Înțelese imediat că ele alcătuiau prima propoziție a cifrului, pe baza căreia se aranjau literele textelor de transmis. Nu era decît un indiciu slab, dar era totuși ceva. Cuvintele descoperite de el constituiau partea de cifru care rămînea mereu aceeași, celelalte schimbîndu-se o dată cu textul. O persoană cu experiență ar fi putut, pornind de la ele, să descifreze telegrama fără prea mare greutate. Mai trebuia doar să determine prin încercări succesive gruparea de litere din textul recepționat care conținea cifrul de și al transmisiei.

Deodată Alex auzi dinspre balcon vocea Helenei care-i chema. Probabil îi văzuse pe locatarul odăii venind. Îndesă hîrtiile în buzunar și din doi pași fu la fereastră. Se pregătea tocmai să se cațere pe pervaz cînd își aminti de ceva. Se repezi înapoi în colțul unde era aparatul. Se aplecă peste corpul emițător să citească numărul cristalului, dar din pricina întunericului nu reuși. Încercă să scoată cristalul care rezista. Din direcția scării străbătea acum pînă la el scîrțîitul treptelor urcă cineva. Totuși n-avea voie să piece fără număr. O dată intrat în posesia lui, ar fi putut să calculeze lungimea de undă pe care transmitea postul. În cele din urmă reuși să smulgă cristalul. Se duse repede la fereastră numărul era 2459. Pașii se auzeau tot mai aproape. Înfipse cristalul la loc în priza aparatului. În timp ce era încă pe pervaz, o cheie se învîrti în ușa de la intrare. Sperînd, sări precipitat spre balcon. Helene scoase un țipăt ușor.

O clipă după ce Alex ajunse pe balcon, Jean apăru la fereastra camerei sale.

Helene nu-i întrebă nimic pe Alex. Stătură un timp tăcuți pe balcon. După ce socoti că Alex s-a odihnit și și-a revenit, Helene se ridică.

— Acum să mergem, murmură ea.

Alex porni ascultător după Helene. Fata o apucă de-a lungul coridorului și se opri în fața biroului lui Roni.

— Caută și aici, spuse ea uscat, cu un fel de nepăsare ciudată.

Alex îi cercetă fața albă ca varul și înțelese ce se petrecea cu ea: își trădase tatăl... Sub privirile lui, fata începu să tremure ca și cînd i-ar fi fost frig. Alex coborî ochii.

— Nu, lasă, Helene, spuse încet. Nu-i nevoie.

— Să taci! izbucni ea. Trebuie să se termine odată cu povestea asta! Să se termine, că nu mai pot!

Și o luă la fugă de-a lungul coridorului, îndreptîndu-se spre balcon. Alex urmări cu inima strînsă mica siluetă adusă de spate.

Stătu mult timp în fața casei de bani, fără să aibă curajul să încerce. În sfîrșit, începu să învîrtească literele: forma numele fetei. Imediat după ce numele apăru pe cadran, se auzi un ușor clănțănit metalic. Alex întoarse mînerul spre dreapta. Și casa de bani se deschise în fața lui.

După cum ce se vedea, Roni n-avea de ce să se plîngă de lipsă de bani. Raftul de sus era plin de pachete de bancnote noi, abia scoase de la bancă, iar într-unul din sertarele de jos se vedeau cîteva lingouri de aur și un morman întreg de lire sterline. Alex deschise și celălalt sertar. Era tiesit cu acte și hîrtii. Le răsfoi grăbit. Într-un vraf de chitanțe pe care iscălise, pentru primirea a diverse sume în lire sterline, Todor și alte cîteva persoane ale căror nume îi erau necunoscute lui Alex, găsi o hîrtie scrisă la mașină, stampilată. Era un act de proprietate, pe numele lui Roni, asupra vasului de transport „Sfîntul Niculae". Alex își aminti informația pe care i-o dăduse Ati cu mult în urmă. Vasăzică și firul acesta ducea tot aici, în casă! Continuîndu-și investigațiile, găsi sub cartonul așternut pe fundul sertarului metalic o foiță de hîrtie de orez, împăturită. O desfăcu. Era o legitimație. În dreapta ei, în colțul de sus, era lipită o fotografie a lui Roni în uniformă

de locotenent al armatei germane. Textul arăta că Roni este membru al organizației „Farul 4", în care calitate îi poate obliga pe generalul Von Mann, comandantul armatei de ocupație din țară, să-i îndeplinească orice ordin.

Alex închise ușa grea de fier și, după ce amestecă literele de pe cadran, stinse lumina și ieși.

Helene îl aștepta în balcon, așezată pe un scaun, cu capul culcat pe brațele încrucișate pe balustradă. Cînd îl simți în spatele ei, întoarse repede capul. Ochii feței îi implorau s-o liniștească, să-i explice că n-a găsit nimic grav, că tatăl ei nu-i implicat în nici o afacere suspectă. Cît ar fi vrut să stea lîngă ea împreună și să rîdă amîndoi de gîndurile lor copilărești, iscate de lectura a prea multor romane polițiste!

Alex înțelese sensul căutăturii ei, dar nu stătea în puterea lui s-o ajute. O privi o clipă, nehotărît și întunecat, apoi întoarse ochii spre strada pustie, cufundată în întuneric. Helene își lăsă iar capul pe braț. De undeva din cartier se răspîndeau deasupra caselor îndemnurile unui megafon al organizațiilor de eliberare care chemau populația la luptă împotriva nemților și a colaboraționiștilor. Ascultară un timp în tăcere, apoi fata șopti fără să ridice capul:

— Ar trebui să te duci, Alex. Ureză-mi o noapte bună...

În aceeași clipă, făcu colțul o mașină care se opri în fața casei lor. Întîi coborî Schmidt și imediat după aceea Roni cu nevastă-sa.

— Ia-o pe scara de serviciu... adăugă cu greutate Helene, ca obosită de un prea mare efort.

★

Alex părăsise casa posomorît. Adunase probe zdrobitoare împotriva tatălui Helenei. Încercă să le recapituleze. Roni era deci agentul unei rețele germane de spionaj cu numele conspirativ „Farul 4". În același timp însă, găzduia un spion al Inteligence Service-ului și era proprietarul vasului misterios care-l adusese pe acesta din urmă în țară. Pe de altă parte lui i se prezentase ca făcînd parte dintr-o organizație de eliberare. Era limpede că Roni lucra pe mai multe fronturi. Dar în interesul cui acționa el cu adevărat?

Gîndul lui Alex se întoarse la Helene. De cîte ori îi revedea în minte fața străvezie, simțea un gol în inimă. Fata suferea cumplit din pricina tatălui ei, dar nu pregetase să-l ajute să descopere adevărul. Această atitudine o înălțase nespus în ochii lui. Alex o iubea pe Helene mult, dinainte ca viața să-i fi amestecat în afacerile tatălui ei. Doar copilărirăra împreună. Anii frumoși, chiar dacă nu la fel de ușori pentru amîndoi, îi apropiaseră încetul cu încetul unul de celălalt. Era hotărît să-și dezvăluie sentimentele tocmai în ziua aceea cînd Roni îi propusese să intre în școala de telegrafiști. În noua situație nu-și mai putea permite să-i vorbească Helenei. Chiar dacă fata complota împotriva tatălui ei, ceea ce era exclus, ar fi trecut peste faptul că el, Alex, se temea ca ea să nu creadă că vrea doar s-o folosească drept paravan. De aceea se resemnase să tacă. Mărturisindu-și în sine că mica lui dramă era neînsemnată în comparație cu sacrificiile eroice despre care se vorbea atît în ultima vreme, Alex ar fi preferat totuși să i se ceară orice altceva.

★

Două umbre stăteau lipite de zidul casei, în capul străzii pe care locuia Alex. De puțină vreme intrați în detașament și de aceea necunoscîndu-i pe Alex, scundaculul și prietenului său nu le venea prea greu să-și pună în aplicare hotărîrea. După ce încercaseră să-i găsească acasă la el, unde însă maică-sa le spusese că n-a venit încă, se așezară la pîndă, jos în stradă, și-l așteptau. Trecu mult timp fără ca Alex să apară. Cînd erau pe punctul să renunțe și tocmai se pregăteau să plece, îi recunoscură, în sfîrșit, silueta venind prin întuneric. Se lipiră și mai tare de zid, scoțînd revolverele. Alex se apropie de poarta curții în care locuia. În clipa în care întinse mîna s-o împingă, cei doi trăseră deodată.

Răsunară două împușcături.

(Continuare în numărul viitor)

TE VĂD!... TE VĂD!...

LA BRĂILA...

...călătoria pe scara tramvaiului este admisă numai pasagerilor cu mușchi, care-i pot îmbrățișa cu ușurință pe cei mici...

Fotografie de B. PETROVICI

25. PUNCTE...

... pentru cine glăcuiește a cui e firma și 10 puncte celui care glăcuiește a cui e negustoria...

(vezi Bodega Gambrinus București)
Fotografie de N. STOIA

HALAL SĂ LE FIE!

Cum înțeleg unii GOSPODARI să contribuie la „ființescul" străzii lor...
(Str. Călușei nr. 75, colonul 23 August).

Fotografie de R. RODA

NOUTĂȚI FILATELICE

Sărbătorirea unor ilustre figuri ale culturii universale — din inițiativa Consiliului Mondial al Păcii — a prilejuit punerea în circulație a unei emisiuni poștale cu șapte valori. „Mari aniversări culturale 1957" (emisă, ce e drept, cu multă întârziere) aduce în bogata tematică a filateliei figurile lui Gh. Lazăr (10 bani, culoare verde-deschis), A. Comte (20 bani, culoare brun-roșcat), W. Blake (40 bani, culoare violet), M. I. Glinka (55 bani, culoare albastru-închis), H. Longfellow (1 leu, culoare roșu-vișiniu), C. Goldoni (1,75 lei, culoare albastru-roșcat) și J. Komenski-Comenius (2 lei, culoare măslinie).

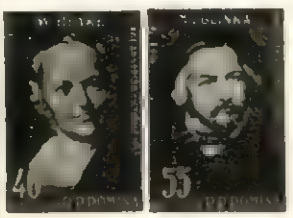

Pentru plajă

de Nadia LUPU

(1) *Vă recomandăm, pentru zilele petrecute la mare, acest ansamblu format din cîteva piese: peste costumul de baie, fără bretele și prelungit în formă de fustiță, un bolero confecționat din același material cu fusta mulată pe corp.*

(2) *Un pantalon trei sferturi cu manșete mari și o bluză în dungi, iată o ținută comodă pentru mare.*

(3) *O fustă roșie sau albastră foarte amplă, presărată cu buline mai mari sau mai mici, care se încheie la tiv cu o bordură de franjuri, aceleași care formează și garnitura costumului de baie.*

SFATURI practice

APĂ DE PLOAIE

Cînd eram copil, îmi plăcea să mă joc în ploaie. Mi-am adus aminte de acest lucru deunăzi, cînd am văzut-o pe o vecină a mea ieșind pe terasa casei și stînd în ploaie fără ca cineva sau ceva s-o fi obligat să facă acest lucru. Își pusese costumul și boneta de baie și se învîrtea, ca sub un duș, savurînd parcă prin toți porii picăturile reci de apă ce cădeau din norii înveseliți.

— Te răcorești, te răcorești, — i-am strigat de la fereastră.

— Mai mult, mă tratez — mi-a răspuns cochetînd-și mișcările.

Curioasă, i-am făcut o vizită și m-am interesat îndeaproape de acest neobișnuit tratament.

— Am citit ultimele sfaturi ale esteticienei franceze Jeannine Joy — m-a lămurit ea — și încerc să le aplic. După teoria ei, acest duș filiform natural cu apă de ploaie activează circulația cutanee, destupă și spală porii epidermei, masează și împrospătează pielea.

— Dar pentru asta — ar trebui să fie mereu timp ploios. Ați fel ce te faci cu tratamentul?

— Nici o grijă, — mi-a răspuns ea arătîndu-mi un vas de pe terasă. După cum vezi, fac rezerve. String apa de ploaie în acest vas și o folosesc în zilele cînd nu plouă. Pe lîngă că e foarte indicată pentru spălarea părului și chiar a rufelor fine, îmi ajută și la continuarea tratamentului. Pentru aceasta se cere însă să fie preparată după anumite rețete — de altfel foarte simple. Iată:

Într-un litru de apă de ploaie introduc un săculeț cu tărîțe de grîu și las să se macereze timp de două ore. Scot săculețul cu tărîțe pe care-l storc bine, apoi iau cîteva linguri de supă din această apă, le amestec cu tot atîtea picături de tinctură de benjoin și cu lichidul astfel preparat îmi spăl fața în fiecare seară.

— Asta pentru un ten normal ca al tău, dar dacă ai o piele grasă sau deshidratată?

— Pentru tenurile grase și cu porii dilatați, adaugi la 6 linguri de apă de ploaie, o lingură de lapte crud și o lingură de miere lichidă. Lași să se usuce pe față și speli apoi cu apă de ploaie curată. Iar pentru epidermele deshidratate, fierbi într-un litru de apă de ploaie 100 gr rădăcină de nalbă tăiată în bucăți mici. O fierbi pînă ce din întreaga cantitate nu rămîne decît jumătate. Lași să se răcească și o amesteci după aceea cu o lingură de miere lichidă și două linguri de amidon (pe care îl dizolvi mai întîi în apă de nalbă călduță). Aplici timp de o jumătate de oră o compresă cu acest amestec, după care îți speli fața cu apă de ploaie curată.

— Interesant — am exclamat. Nu mi-am închipuit că apa de ploaie ne-ar putea fi atît de folositoare!

— Da, da — a concluzionat vecina mea — și cît de greșit poate fi expresia „apă de ploaie" pentru a indica ceva fără conținut, fără valoare.

IOSIFAIA

APE MINERALE

Un pahar de apă minerală, un izvor de sănătate!

Cereți la magazinele de specialitate ape minerale de masă și medicinale.

Cuvinte încrucișate

Dulciuri

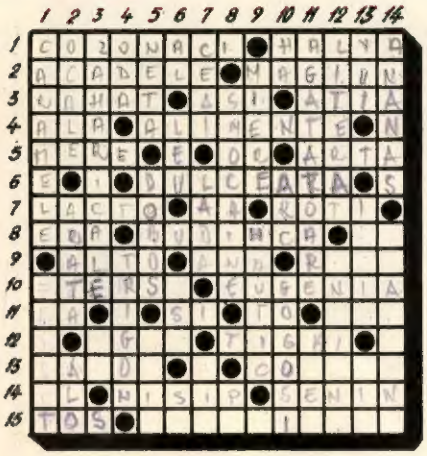

ORIZONTAL: 1) Plinea dulce a sărbătorilor (pl.) — Specialitate dulce, originară din Orient, preparată din tahîn sau floarea-soarelui. 2) Bomboane — Este dulce și făcut din prune. 3) Pastă dulce de origine turcească — Mereu în frunte — Comună în raionul Sîn Giorgiul de Pădure (R.A.M.). 4) Balaur — Zahăr, marmeladă, biscuiți, cacao etc. 5) Fructele din plăcintă — Conjuncție — „...cofetarilor", cooperativă de producție din București, ale cărei produse sînt bine cunoscute amatorilor de dulciuri. 6) Rămîne la alegerea dv.: puteți să o faceți din toate fructele începînd cu caisele verzi și terminînd cu gutuile. 7) Prefixul unui aliment indispensabil preparării deserturilor din griș și orez — Exclamație — Le găsești la căruță, mașină și tren. 8) Epocă — Preparat făcut din lapte, ouă, orez sau griș, ce se servește cu sirop de fructe, sos de ciocolată sau de vin — Sodiu. 9) Voce între sopran și tenor — Nume feminin — Tact. 10) Insipide (fig.) — Nume de fată dat unor gustoase pișcoturi cu cremă. 11) Pronume — Puțin sirop! — Jumătate de tonă! — Prepoziție. 12) Piatră scumpă — Vase în care se prăjesc clătitele. 13) Poate fi de ciocolată sau de vanilie—Un dulce... salvator! (pl.). 14) În orice peltea! — Materie primă pentru „prăjiturile" pregătite de cei mici pe plajă — Fără nori. 15) Zahăr pisat — Dulciuri de origine italiană.

VERTICAL: 1) Bomboane pătrate din lapte, zahăr ars sau ciocolată — Pastă dulce cu aromă de fructe, cacao, zahăr ars sau ciocolată. 2) Greutăți — A indica — Chemare telefonică. 3) Fondante, fursecuri, geleuri, gemuri, praline etc — Cal dobrogean. 4) Veche poemă cîntată — O prăjitură... geometrică. 5) Ciară — O prăjitură sau tort, cu foi, cremă de ciocolată și pe deasupra zahăr ars — Arbore. 6) Un pic de alviță! — Monedă — Punct cardinal — Comună savarinei și saraliilei. 7) Îi bei cu zahăr și lămîie — Cutie mai mare — Pentru ținut siropul, vinul, lichiorul (mold.). 8) Fructe dulci suculente, importate din țările mediteraneene — Apă în Italia. 9) Produsul dulce al stupăriilor — Referitor la navigație. 10) Măsură agrară — Element geometric și... sportiv. — Dulci și înfuriate. 11) Atîrnătoare — Comună în Franța. 12) Om de litere — Prăjitură sau tort... din țara lui Gandhi. 13) A vîjîi — La început — Rang. 14) Fruct exotic foarte aromat — Varietate de prăjituri cu ciocolată.

DEZLEGAREA JOCULUI „PRO"...
apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) Pro — Aprobată. 2) Rima — Rotor — P. 3) Os — Protector. 4) Bip — Otar — A — O. 5) Protăpit — PP. 6) P — Olog — T — Pro. 7) Ros — Coc — Aron. 8) O — Pronosport. 9) Pre — Lisa — Zău. 10) Tura — St — Na — R. 11) Em — Laturi — Ci. 12) Aproximativ.

Sezoniști!

UN CADOU ȘI O AMINTIRE PLĂCUTĂ DE LA MARE

vă oferă

Cooperativa „DRUM-NOU"

CONSTANȚA

Articole de artă populară din scoici într-un sortiment bogat de forme și culori

se vind

ÎN TOATE STAȚIUNILE DE PE LITORAL

Plecați la mare?

Nu uitați să vizitați

CAZINOUL DIN CONSTANȚA și CAZINOUL DIN VASILE ROAITA

Bogat sortiment de preparate culinare,

PESCĂRIE, GRĂTAR, VINURI DIN CELE MAI RENUMITE PODGORII (MURFATLAR)

MUZICĂ — DANS — ANTREN

T. A. P. L.-ORAȘUL STALIN

EXCURSIONIȘTI, REȚINEȚI:

LA PREDEAL

VIZITAȚI

RESTAURANTELE T. A. P. L.

VÎRFUL cu DOR și PREDEALUL

BOGAT SORTIMENT DE PREPARATE CULINARE. VINURI SELECȚIONATE

Consumați noile sortimente de Vinuri

De vînzare la toate magazinele alimentare și la unitățile de alimentație publică

O.C.L. Comerț mixt-TULCEA

vinde prin toate unitățile sale din Tulcea, Sulina, Sf. Gheorghe, Crișan (Deltă):

Confecții pentru bărbați, femei și copii

TEȘĂTURI IMPRIMATE

Încălțăminte de vară cu fețe de pînză, variate modele

Articole de parfumerie, marochinărie și de menaj într-un bogat sortiment

ARTICOLE ALIMENTARE, BĂUTURI FINE, LICHIORURI ȘI PRODUSE ZAHAROASE

„GENUL UȘOR" nu înseamnă facilitate și prost gust!

— De vorbă cu Eugen Mirea —

Eugen Mirea e acasă.

— Poftiți, intrați! ne invită el.

— Ne primiți la o cafea?

Amfitrionul ne face cu ochiul.

— Și pentru asta aveți nevoie de aparat fotografic?

Ne-a prins. Însoțitorul meu, fotoreporterul, roșește încurcat.

— Așadar un interviu! ne salvează prompt și definitiv din încurcătură Eugen Mirea.

Și cu aceasta, socotind c-am terminat cu introducerea, începem să ne căutăm locurile. Din obișnuință mă așez lîngă birou. Încerc să pun prima întrebare:

— Spuneți...

— Spuneți, întreabă în aceeași clipă și fotoreporterul, plecați undeva? (Și arată spre geamantanul deschis din mijlocul camerei).

— La Tg. Mureș! încuviință celălalt. Și ne povestește c-a fost invitat la Teatrul Seculesc să participe la sărbătorirea celei de a 50-a reprezentații a piesei „Ultimul tren", pe care a scris-o în colaborare cu cunoscutul artist al poporului Kovács György.

— Am auzit. Succes mare!... (Tot fotoreporterul). Se joacă și la Satu Mare, nu?...

Un fulger brăzdează în același timp încăperea. E tot din partea fotoreporterului. De astă dată prin intermediul aparatului său.

— Mulțumesc!...

Între timp au sosit și cafelele. Sorb o înghițitură, mă așez mai bine în scaun și...

— Spuneți, tovarășe Mirea, care este părerea dv. despre actualitatea spectacolului de estradă?

— O părere actuală, zîmbește interlocutorul meu, deși ea nu datează tocmai de azi. Amintiți-vă de revistele lui Constantin Tănase, atît de iubite publicului de atunci, tocmai pentru că erau inspirate din actualitatea acelor vremi. La fel și spectacolul satirico-muzical: a devenit unul dintre cele mai iubite genuri, tocmai pentru că, prin mijloacele sale specifice, combate ceea ce este înapoiat, dăunător și totodată scoate în relief și stimulează tot ce este nou și înaintat în actualitatea noastră.

— Există uneori tendința unei tratări facile, adeseori vulgară, atunci cînd e vorba de combaterea acelor rămășițe înapoiate, dăunătoare — cum le-ați numit — din viața noastră. Ce părere aveți despre aceste tendințe?

— Tendințe? E puțin spus! În unele dintre spectacolele noastre satirico-muzicale vulgaritatea s-a conturat prin manifestări destul de palpabile, care din păcate influențează în chip negativ gustul spectatorilor. Mă gîndesc cînd spun aceasta la cîteva pseudo-spectacole satirico-muzicale prezentate în sala Dalles (nu mă refer la „N-aveți un bilet în plus?", ci la altele), care printr-o reacție sănătoasă a publicului au fost pe rînd eliminate de pe afiș. Totuși nu trebuie subestimat pericolul pe care aceste improvizații le pot avea asupra educației artistice a publicului și în special a tineretului. Ca să nu mai vorbim de plaga șușanelelor, cu prilejul cărora o seamă de impostori împrăștie prin regiunile noastre cele mai dezgustătoare producții, chipurile artistice, pesculte din zonele periferice ale artei. Și aceasta sub egida spectacolului satirico-muzical de estradă...

— Și care ar fi, după dv., cauza că în spectacolele noastre de estradă apar și unele lucruri lipsite de conținut, de un gust îndoielnic?

Pauză... Cîteva momente de gîndire, după care interlocutorul meu intervine.

— Vezi, dumneata, eu n-aș spune „cauza", ci „cauzele", deoarece sînt mai multe motivele care generează anume apariții necorespunzătoare în spectacolele noastre de estradă. Aș găsi prima cauză în aceea că în general noi, autorii, nu pătrundem cu toată perspicacitatea în ritmul vieții noi pe care o trăim, nu ținem pasul cu succesiunea evenimentelor mereu noi ale realității noastre sociale. A doua cauză aș afla-o în aceea că noi nu avem întotdeauna încredere suficientă în publicul nostru nou, în exigențele lui, și căutăm să facem concesii unui gust manifestat pe vremuri de un public restrîns, prost educat și blazat. În ce mă privește, m-am făcut și eu vinovat de asemenea concesii, criticate pe drept cuvînt de o parte din presa noastră.

În plus — colac peste pupăză — uneori mai vine „colaborarea" cu noi, autorii de texte, a unora dintre interpreți, care pe parcurs mai adaugă unele „cîrlige" ce degradează spectacolul inițial.

— Fiindcă ne adresăm dv., care sînteți realizatorul unuia dintre cele mai izbutite spectacole satirico-muzicale ce se prezintă acum, am vrea să știm, tovarășe Mirea, de ce intenții ați fost călăuzit atunci cînd ați scris „Bucureștiul rîde, cîntă și dansează?"

— Dintre toate intențiile mele desprind una pe care voi căuta s-o dezvolt și în alte spectacole: aceea de a mă bizui pe *cîntecul romînesc*, pe muzica noastră originală, fără a apela la contribuția unei muzici importate. Aceasta

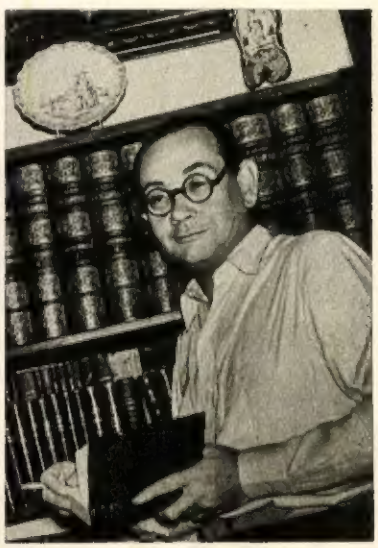

Eugen Mirea

cu atît mai mult cu cît nume de compozitori ca Ion Vasilescu, Dendrino, Elly Roman, Chirculescu, Mălineanu, Delmar, Giroveanu, Jean Ionescu și mulți alții, reprezintă garanții suficiente.

— Totuși, observ că într-un fel sînteți zgîrcit cu mărturisirea intențiilor.

— Atunci, continuă amfitrionul, ca să scap totuși de această acuză a avariției, o să-ți mai vorbesc de o altă intenție. În spectacolul „Bucureștiul rîde, cîntă și dansează" există cîteva texte cîntate ca: *Don Juan din Popa Nan*, *Cînd dansez cu el*, *Cuvinte încrucișate*, un amestec de poezie, schețe, cuplet, melodie, toate avînd un scop precis, educativ. În viitorul spectacol *„Serenada Bucureștiului"* la care lucrez acum, intenționez să folosesc acest gen al cîntecului care *spune ceva*, cu un scop și mai combativ împotriva unor anumite racile, deci și *mai educativ*.

★

Cîteva ceasuri mai tîrziu. Pe terasa unui restaurant din centru. La una dintre mese eu și prietenul meu fotoreporterul ne despăgubim „la rece" de fierbințeala alergăturilor de peste zi. Orchestra cîntă un fox. Perechile de dansatori par umbre ce cresc și descresc pe sub pergolele traversate de lampioane și fiori. Clinchet vesel de pahare, ospătari în alb, risete și...

— Ia te uită! sare de la locul său fotoreporterul.

Pe platoul de dans și-a făcut apariția un tînăr 1/2 „Cicero", 1/2 cowboy de operetă cu cioc, ochelari de soare și cămașă (1/2) răstrîntă peste pantalonii cu ținte și tigheluri.

Își rotește tanțoș-agresiv ochelarii în căutarea unei partenere „valabile", cînd deodată, pe neașteptate, din cele patru megafoane amplificate la maximum răsună, parcă potrivit anume, cîntecul lui „Don Juan din Popa Nan":

„Cînd văd un malagambist
Mă înfurii, nu rezist..."

Dansatorii fac haz. Toți. Toată terasa. Și orchestra și ospătarii și... Și malagambistul se face nevăzut.

Aplauzele sînt pentru Mirea.

Silviu GEORGESCU

Fotografie de Dan BÎRLĂDEANU

ÎN CURÎND PE ECRANELE NOASTRE:

„CĂLĂTORIE PESTE TREI MĂRI" (Afanasi Nikitin).

Îi recunoașteți? Nargis ne-a devenit tuturor apropiată prin rolurile interpretate în „Vagabondul" și „Articolul 420", iar Oleg Strijenov prin remarcabilele sale creații din „Al 41-lea" și „Tăunul". Îi veți revedea împreună în coproducția sovieto-indiană „Călătorie peste trei mări", realizată de regizorii Vasili Pronin și Ahmed Abbas, unul din cele mai reușite filme ale cinematografiei mondiale contemporane.

OPINII...PE SCURT

Față de unele confuzii și tendințe spre un repertoriu „ușor" pe gustul unui anumit public (în orice caz nu al acelui căruia îi sînt destinate eforturile celor mai buni oameni de cultură), tendințe care s-au manifestat în ultima vreme în unele teatre, premierele celor două piese de Gorki reprezintă nu numai o boare de aer curat, dar însuși semnul că teatrul nostru are destule resurse pentru a reveni pe o linie de plutire în ceea ce privește puritatea ideologică a repertoriului său și a mijloacelor sale de exprimare. Din păcate, din cele două piese de Gorki anunțate de două teatre din Capitală — Teatrul Național „I. L. Caragiale" și teatrul „C. Nottara" — n-am avut putința să vedem decît una și aceasta nu din vina noastră. Căci, pregătind „Vilegiaturiștii", piesă a lui Gorki încă nejucată la noi, Teatrul „C.Nottara" s-a văzut handicapat de condițiile improprii ale scenei sale din str. Dobrogeanu Gherea și a decis să amîne premiera pentru deschiderea stagiunii viitoare, cînd va putea dispune de noua sa scenă.

Rămîne dar să consemnăm aceasta cu părere de rău pentru Teatrul „C. Nottara" și să ne ocupăm doar de premiera piesei „Dușmanii", prezentată pe scena Naționalului. Ne exprimăm regretul că evenimentul acesta a avut loc destul de tîrziu, adică aproape de închiderea stagiunii. Dar mai bine mai tîrziu, decît niciodată... (Se pare însă că a intrat în practica unora dintre teatrele noastre obiceiul de a prezenta premiere cu cîteva zile înainte de închiderea stagiunii).

La prima vedere, conflictul „Dușmanilor" e simplu, chiar liniar. E conflictul dintre muncitorii și patronii unei fabrici, în preajma revoluției din 1905, conflict care va duce la victoria materială, vremelnică a patronilor, dar la cea morală, copleșitoare, a oamenilor care luptă pentru pîine și viață. Greva anunțată de muncitori, închiderea fabricii de către patroni, uciderea lui Mihail Skrobotov, scot la iveală fața adevărată a așa-zișilor „prieteni" ai proletariatului, dar mai ales stîrnesc, în sînul lumii aparent liniștite și lipsite de contradicții a burgheziei și moșierimii ruse, furtuna. Or, tocmai furtuna aceasta trebuia să constituie atmosfera și cadrul în care, pe scena Teatrului Național, să se desfășoare „Dușmanii". Maestrul al amănuntului, regizorul Al. Finți a reușit să imprime fiecărui personaj trăsături distincte, conforme acelora pe care le-a văzut Gorki, și a creat cu ajutorul scenografului M. Tofan și cadrul necesar (coșurile fabricii care domină amenințător grădina Bardinilor). Din păcate însă, regia a pierdut din vedere furtuna care zgîlțîie din adîncime sufletele. Atmosfera „Dușmanilor" e, pe scena Naționalului, mai mult cehoviană decît gorkiană, dacă se poate spune astfel. În locul fricii și a frămîntării violente, puternice, aducătoare de dezlegări, domnește o atmosferă grea, e drept dar lipsită de dinamism, de ritm. Și e ciudat că, deși aproape fiecare interpret, cu unele mici excepții, are, aș spune, o creație valoroasă, echipa, în totalitatea ei, nu reușește să imprime în întregime spectacolului zbuciumul caracteristic dramelor lui Gorki.

În această ordine de idei, a interpretării, trebuie menționați Elvira Godeanu pentru subtila relevare a prostiei și neputinței Polinei, Marcel Enescu pentru felul în care a creionat viguros toată mîrșăvia lui Zahar Bardin, Irina Răchițeanu pentru frămîntarea frumos interiorizată a Tatianei, Marcela Rusu pentru sinceritatea explosivă, tinerească, care conferă mult farmec rolului ei. Un cuvînt în plus merită Cella Dima, care a făcut în Cleopatra un rol cu totul deosebit de cele cu care ne-a obișnuit. Păcat numai că Emil Botta a ratat personajul atît de poetic al lui Iacov.

Mariana PÎRVULESCU

ÎN JURUL GLOBULUI

CU MEDALIA DE ARGINT au fost distinse produsele fabricii de ciocolată „Laima" din Riga (R.S.S. Letonă), cu prilejul unei Expoziții internaționale ce a avut loc de curînd la Viena. Iată cîteva din exponatele premiate.

DIN MASE PLASTICE este construit acest nou tip de autoturism sovietic, care a stîrnit interes la Expoziția unională industrială 1958, de la Moscova.

O „IDILĂ" DIZGRAȚIOASĂ între artistul englez de comedie Norman Wisdom (cunoscut la noi din filmul „O dată în viață") și maimuța „Lucy". Ce vreți? Cerințele unui anumit public trebuie satisfăcute. Altfel se duc dracului încasările!...

RITO „REACTORUL". Pentru sărăturile lui spectaculoase în apă, Rito, leul de mare, pensionar al grădinii zoologice din Berlin, a fost poreclit „reactorul".

EROU LA 12 ANI. Cu riscul propriei sale vieți, Charles Bodier din Calais (Franța), de numai 12 ani, a salvat de la înec două persoane mature. Pentru acest act de eroism, el a fost distins cu „Medalia de bronz pentru merite civice". →

↑DOMNUL DAVID CHEVALIER, „businessman" din Londra, a fost nevoit — din pricina grevei conducătorilor de autobuse — să folosească un neobișnuit mijloc de transport: scuterul de apă. Acest lucru nu a micșorat însă bătaia de cap a patronilor englezi care au avut de înfruntat tenacitatea celor 50.000 de greviști.

O ADEVĂRATĂ BAIE DE NOROI au făcut participanții la un concurs de moto-cross ce s-a desfășurat de curînd la Aarbus (Danemarca). Pasiunea sportivă învinge însă orice dificultate... ↓

CU SAU FĂRĂ CORSET? — este importanta problemă ridicată de d-na Massey în fața juriului care a decernat titlul de „Miss Anglia 1958" tinerei fete-manechin Wendy Peters. În timp ce milioane de englezi dezbat problema: cu sau fără bomba H?...

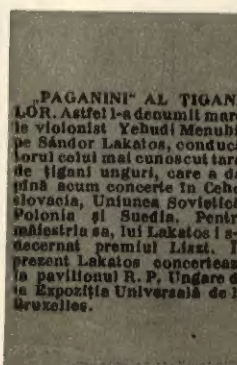

„PAGANINI" AL ȚIGANILOR. Astfel l-a denumit marele violonist Yehudi Menuhin pe Sándor Lakatos, conducătorul celui mai cunoscut taraf de țigani unguri, care a dat pînă acum concerte în Cehoslovacia, Uniunea Sovietică, Polonia și Suedia. Pentru măiestria sa, lui Lakatos i s-a decernat premiul Lizst. În prezent Lakatos concertează la pavilionul R. P. Ungare de la Expoziția Universală de la Bruxelles.

START...

● La Pekin se construiește un mare velodrom. Pista de alergări va măsura 333 m, iar tribunele vor avea o capacitate de 5000 locuri. Acesta va fi primul velodrom din R.P. Chineză.

● Mac Guire este cel mai bătrîn antrenor de fotbal din lume. El este președintele comisiei de selecție a reprezentativei Irlandei de Nord. Știți cîți ani are Mac Guire? 94!

● În întreaga lume a făcut senzație evoluția înotătorilor John și Ilse Konrads, care și-au înscris de 11 ori numele pe tabela recordurilor mondiale. În obținerea acestor răsunătoare succese, un merit deosebit îl are și antrenorul Don Talbot. Se pare însă că nu de aceeași părere este și Uniunea australiană de natație, care a refuzat plata deplasării antrenorului Talbot la Jocurile Imperiului Britanic, ce vor avea loc în iulie, și unde vor concura și renumiții săi elevi. În fața acestei situații, în Australia a fost deschisă o subscripție publică pentru a se strînge banii necesari deplasării celebrului antrenor. O fi și aceasta un fel de a... răsplăti priceperea și munca antrenorului cu cei mai valoroși elevi din lume în sportul natației.

● Despre afacerismul care domnește în boxul profesionist s-a scris deseori... O știre sosită din New York ne permite să dăm noi amănunte asupra corupției din boxul profesionist american. În meciul Akiris-Logart, marele favorit, boxerul cubanez Logart, a fost făcut K.O. în repriza a șasea. „Curios" e faptul că în ultima zi balanța pariurilor a înclinat enorm în favoarea lui Akiris. Pentru clarificarea acestei situații, s-a instituit o comisie de anchetă. Președintele comisiei, procurorul Frank Hogan, a declarat ziariștilor: „Sperăm că măcar de data aceasta să terminăm cu aranjamentele criminale din box". Naivul! Nu-l cunoaște probabil pe Jim Norris, marele gangster al boxului profesionist american, care a ieșit pînă acum „basma curată" din 13 anchete.

● În timp ce organizatorii de gale de box profesionist se umplu de bani, protagoniștii acestor reuniuni sînt siliți, de multe ori, să suporte consecințe dintre cele mai dureroase. Un exemplu ni-l oferă boxerul britanic Jackie Tiller care anul trecut a fost învins prin K.O. la o gală din Doncaster. Lovitura primită a fost atît de puternică, încît Tiller a fost nevoit să stea 293 de zile în spital, timp în care a suportat o operație la creier. Operația nu a dat totuși rezultate. Și în urma loviturii primite el a rămas cu corpul paralizat pe jumătate și în stare de semi-conștiință.

FINIS!

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 3507 of. 33 Tel. 7.60.10, int. 1744

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PRETUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 26 lei 6 luni: 52 lei un an: 104 lei

In actualitate

180 CENTIMETRI!

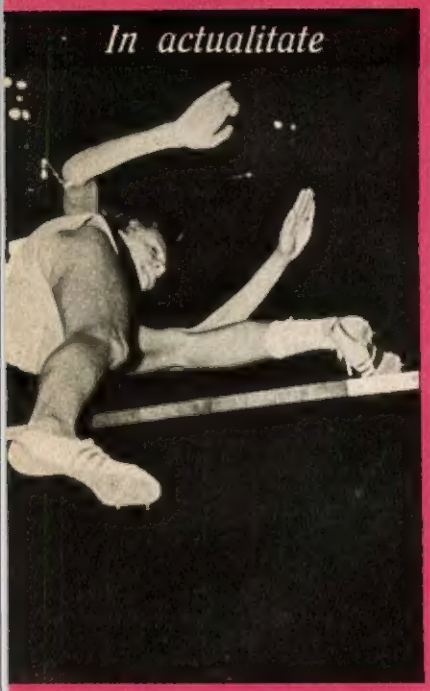

Iolanda Balaș

Nici nu s-au risipit încă plăcuta senzație și bucuria stîrnite de acel 1,78 m realizat de Iolanda Balaș pe Stadionul Republicii și iată că tînăra atletă — cu extraordinara energie care o caracterizează — a lăsat în urmă și acest rezultat.

La Cluj — centru cu frumoase tradiții sportive — Ioli a dus recordul mondial la 180 cm. Cifra este de-a dreptul uluitoare. Anunțată duminică după-amiază pe Stadionul Dinamo din Capitală, ea a stîrnit un puternic entuziasm și călduroase aplauze adresate, de departe, renumitei sportive.

Deci recordul mondial la săritura în înălțime femei este de 1,80 m! Prin comparație, pe baza punctajului prevăzut de tabela finlandeză, această performanță (1144 p.) echivalează în probele feminine cu 11,1 sec. pe 100 m plat, 10,4 sec. la 80 m garduri; 6,70 m la săritura în lungime, 55,90 m la disc sau 16,64 m la aruncarea greutății.

Necunoscută în 1948, cînd făcea primele încercări sărind în grădina din jurul casei, peste o sfoară legată între doi pomi — Iolanda Balaș stabilește primul ei record în 1951 la Timișoara: 1,49 m (vechiul record al țării 1,48 m, Irma Kiss 1946).

Au trecut șapte ani de atunci — timp care marchează ascensiunea Iolandei spre culmile atinse acum, ale măiestriei sportive. La sfîrșitul fiecărui an recordul țării a fost împins tot mai sus. Lupta a fost dîrză, fiecare centimetru însemnînd noi eforturi, alte sute de ore de pregătire. În 1951 a trecut ștacheta înălțată la 1,50 m, și 1,51 m și apoi: 1,52 și 1,53 (1952) — 1,60 (1953) — 1,65 (1954) — 1,70 m (1955) — 1,75, record mondial și european (14 iulie 1956) — 1,76 m, record mondial egalat și nou record european (13 octombrie 1957) — 1,78 m, nou record mondial (7 iunie 1958) și acum șase zile: 1,80 m (22 iunie 1958)...

Am stat de vorbă cu Ioli după această nouă și valoroasă performanță. Am regăsit-o la fel de modestă și tot atît de entuziastă ca și în 1949, cînd am cunoscut-o în orașul de pe Bega. Și totuși au mai trecut anii, s-a mai... înălțat ștacheta și Ioli a devenit cea mai bună sportivă din lume la proba de săritură în înălțime. La 12 decembrie împlinește 22 de ani. Cîte visează o fată la această vîrstă! Cum era și firesc, nu mi-a destăinuit decît visele legate de viața sportivă:

„Voi continua să lupt mai departe cu înălțimea ștachetei. O luptă și mai mare trebuie să dau însă pentru înfrîngerea emoțiilor pe care le am în concursurile internaționale. Cînd voi reuși și acest lucru, satisfacția mea va fi deplină".

E o dorință care e egală unui angajament.

Florin ȘERBAN

Meridiane sportive

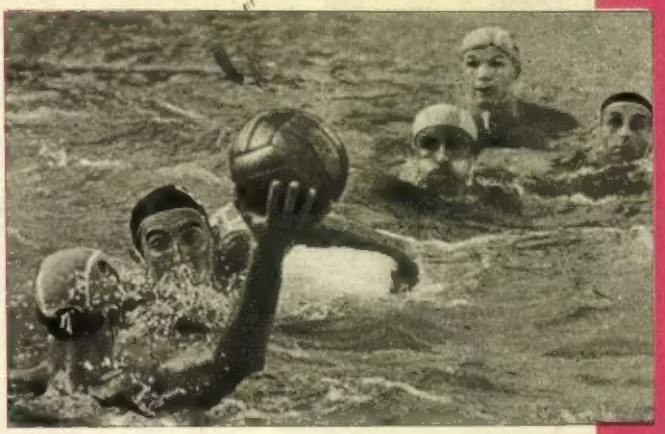

MOSCOVA. Săptămîna trecută s-a desfășurat întîlnirea internațională de polo pe apă dintre echipele reprezentative ale U.R.S.S. și R.P.R. Tinerii noștri jucători au reușit să termine la egalitate (3-3).

SOFIA. Anul acesta, „Turul ciclist al R.P. Bulgaria" a reunit la start sportivi din mai multe țări printre care se află: Belgia, Olanda, Romînia, Danemarca și Bulgaria.

Reprezentanții noștri, — și în special D. Munteanu și I. Braharu — au fost printre animatorii multor etape din această dificilă competiție.

STOCKHOLM. Ne aflăm înaintea ultimului act al celei mai mari competiții de fotbal: finala campionatului mondial. Cu acest prilej se vor întîlni echipele Suediei și Braziliei.

În fotografie, o imagine din întîlnirea Suedia-Ungaria. Portarul Grosicz intervine la o minge.

„CURSA MUNȚILOR". Pe șoselele de munte din jurul Orașului Stalin — cicliști romîni, maghiari (Dozsa-Budapesta) și polonezi (Gwardia-Varșovia) și-au disputat întîietatea în tradiționala competiție ciclistă „Cursa Munților".

Primul loc în clasamentul general a fost ocupat de talentatul ciclist Ludovic Zanoni (Dinamo) — învingător în trei din cele șase etape ale întrecerii. Iată-l la sosirea din etapa Orașul Stalin — București.

CAMPIONATUL DE VOLEI-juniori al Capitalei a fost cîștigat de echipa Casei Centrale a Armatei, care a dispus de Dinamo cu 3-2.